

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PROVST
FREDERIK SCHMIDTS
DAGBØGER

II

G · E · C GAD

1969

PROVST FREDERIK SCHMIDTS
DAGBØGER

II

PROVST FREDERIK SCHMIDTS DAGBØGER

Udgivet af

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB
og
DET NORSKE SPRÅK- OG LITTERATURSELSKAP

KØBENHAVN

1969

PROVST FREDERIK SCHMIDTS DAGBØGER

Udgivet ved

OLE JACOBSEN

og

JOHANNE BRANDT-NIELSEN

II

1817—1819

G · E · C G A D S F O R L A G

1969

Udgivet med understøttelse af

NORGES ALMENVITENSKAPELIGE FORSKNINGSRÅD
CARLSBERGFONDET
STATENS ALMINDELIGE VIDENSKABSFOND
TIPSTJENESTENS OVERSKUD

Under tilsyn af

DANIEL PREISZ og H. TOPSØE-JENSEN

© Copyright by Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1969

Printed in Denmark

Fr. Bagges kgl. Hofbogtrykkeri

Da jeg under de første Dages Ophold i Kjøbenhavn har savnet alle Livets Fornødenheder og Bequemmeligheder, Føde og Klæder undtagen (af de sidste har jeg kun havt det allernødvendigste og det første har jeg min Værts Godhed
 5 at takke for), saa har jeg og manglet de fornødne Requisiteer til at føre en Dagbog, nemlig Papir, Blæk og Pen. Sandt at sige har og de første 8 Dages Ophold i Kjøbenhavn været saa uroligt og fortrædeligt, at jeg ikke har synderlig Lyst til at tygge Drøv derpaa i en Dagbog. Altsaa her kun en kort Recapitulation af mine Fata (forsaavidt jeg erindrer dem) siden jeg den 16. Septbr.
 10 forlod Hjemmet og den 19. Norge.

Strøm og Gram fulgte mig lige til Drammen og paa Grændsen af Eger tømte vi Afskedsskaalen i Biskop som Gram havde bragt med. Efter et kort Ophold hos Blauenfeldt, hvor jeg fandt tykke Tybring, der var meget bøs over Munks Befordring til Aggershuus, tog jeg til Ottensens og derfra til Auestad,
 15 mit gamle Standqvarter og tilbragte Aftenen i Selskab med Borch og Boje. Den 17. kom min Kone og Dagen gik hen med at ordne adskilligt til Rejsen. Den 18. herskede endnu bestandig Vindstille. Om Formiddagen besøgte jeg Bøje, som fortalte mig om sin haarde Dyst med Tavast, hvem han havde givet en skøn Forklaring over den svenske Adels Forhold lige fra Unionens Tider.
 20 Hans Angreb paa Münster er for drøjt, hvor meget end dennes Hoved trænger til skarp Lud. Hos Blauenfeldt købte jeg 2 Boutellier Madera for de 2 sidste Bragnæs Sedler jeg havde og solgte det Birkebrænde, som Skuden ikke kunde medtage, for 80 Rdl. til Cappelen. Til Middags vare alle Passagererne, som foruden Testmans og vi bestod af Frøken Sundt fra Christiania indbudne
 25 til Auestad, tilligemed Skolelærerne Borch og Bøje, dennes Kjæreste, Jfr. Birkner og en Mørk fra Christiansand som i denne Sommer er kommet frisch von Paris og fortalte om sit Bekjendtskab med Hejberg samt at han havde bragt dennes Piece om den Norske Constitution med sig. En Smule Jean de France syntes Personen at være. Om Eftermiddagen blev der musiceret og
 30 Jfr. Birkner sang adskillige Arier af Røverborgen og andre Stykker med en taalelig god Stemme.

Den 19. Klokken mellem 5 og 6 om Morgenen sagde jeg det kjære Auestad Farvel og modtog den gode Moer Cappelens og Elisa Torstensens gode Ønsker der, som Udfaldet viste, ej bleve ubønhørte. Efterat have patrouilleret 1 Times Tid ved Bryggen kom det øvrige Rejseselskab og, skjøndt der neppe var Spoer af Vind, glead vi dog ved Hjelp af Strømmen saa sagtelig afsted og vare neppe komne $\frac{1}{2}$ Miil udenfor Drammen førend der blæste en jævn Nord Ost-Kuling, som, udenfor Svelvigen, braste saaledes op at vi mellem 9 og 10 om Aftenen var 2 Mile udenfor Ferder, men da stilnede Vinden pludselig af og Skibet svajede for en svær Søgang, der gav Passengererne, hvoraf Qvinder og Børn allerede om Eftermiddagen vare krøbne til Køjs, sin sidste Rest og 10 Testman maatte, efterat have bragt Neptunus rige Offere, krybe efter Kl. 10. Selv jeg var ikke ganske frie for lidt Qualme men foretrak at blive paa Dækket hvor jeg, efterat have nogen Tid betragtet det vuggende Hav der med Morilds-Flammer susede om Skibet, slumrede Natten over i en Lænestoel. Skipperen forsikrede at han ej kunde mindes at have havt værre Dønninger. Næste 15 Dag den 20. vare vi omtrent lige nær, men ved Hjelp af lidt Østenvind saae vi dog mod Aftenen Skagen fortone sig. Natten til den 21. laae jeg under Storbaaden og da jeg vel var krøbet under den forekom det mig som laae jeg under Ligkistens Laag og jeg tænkte paa Carl den 5. som i levende Live lagde sig i sin Ligkiste og lod den hele Ligproceession foretage med sig. Min 20 Ligsang var Hvinen i Takkel og Toug, og Skibslugens haarde Laag var ikke blødere end Ligkistens Bund, skjøndt fornemmeligere end den vil være. Jeg slumrede dog snart ind ved Bølgernes Vuggen og vognede ved Daggryet temmelig lemster af Lejet og stiv af den kolde Natteblæst som pustedede ind under Baaden. 25

Den 21. var Vejret taaleligt og Søgangen mindre stærk. Testman krøb op og holdt sig om Formiddagen lidt paa Dækket hvor vi celebrerede Skibsrederindens Fødselsdag og drak hendes Skaal i et Glas Viin. Vi styrede over til den svenske Kyst og naaede samme d. 22. dog uden at giøre synderlig Fremgang. Denne og de øvrige Nætter lagde jeg mig til Køjs hos Testman i 30 Rummet da jeg frygtede at Nattekulden omsider kunde bringe mig en Portion Gigt. Alle Fruentimrene holdt sig fremdeles under Dækket. Men den 23. havde vi en saa velsignet blid og klar Sommerhøstdag og Havet var saa stille at det lokkede alle paa Dækket. I den tidlige Morgensoels Glands hævede sig paa 35 østre Side Marstrands Mure og paa den vestlige Side laae i en Halvmaane for os en halv Snees Sejlere med deres hvide Sejl. En Ret Fisk som vi kjøbte af Broderfolket for den eneste Danske Rigsbankdaler Testman havde, blev fortæret paa Dækket og Dagen forsvandt under Passiar og Sang og sank, bekrandset af den skønneste højt flammende Aftenrøde i Nattens Skjød, hvorfra Halvmaanen stille og blid hævede sig, medens Skibet glead saa sagtelig 40

langs med svenske Kysten omtrent et Par Timer i Vagten. Onsdags Morgen d. 24. havde vi en rask Kuling og saae allerede Kl. 9 a 10 Kullen og naaede Helsingør Kl. 12. Med Skipperen som gik i Land for at klarere sendte jeg Brev til min Svigermoder og Strøm og bad den sidste melde Moer C[appelen] og vore Egerske Venner at vi samme Aften ventede at være i Kjøbenhavn. Dette slog dog Feil; thi Farten fra Helsingør gik saare langsom og da Skipperen ikke var ret kjendt i Farvandet holdt han det for raadeligst at kaste Anker omtrent 1 Mils Vej fra Kjøbenhavn. Vejret var imidlertid got og alle Passagerer holdt sig paa Dækket, fro og glade over at være saa nær ved sine Ønskers Maal. Efterat Testman og jeg havde begyndt paa et Par Partier Skak (med et hjemmegiort Papir-Skakbret) som Vinden forstyrrede og hvorved en *Bonde* fandt sin Grav i Bølgerne fik vi os en Æggepunsch som blev fortæret under Sang og Klang, og da Sælskabet havde Frøken Sundt mistænkt for at hun havde seet for dybt i Glasset, blev følgende Vers digtet og afsiunget:

15 Der var en Gang en Frøken Sundt,
Som Æggepunsch monn' drikke,
Saa Alting gik med hende rundt
Og hun tog paa at hikke.
Hun sad for nærved Drikke-Kruus
20 Og derfor fik hun sig en Ruus
Og Gladset til den bare Bund
Hun graadigen monn' slikke.

Selv Honnen Spartan, der paa hele Rejsen blev sin bidske Natur troe, fik et lille Vers – kort vi vare alle særdeles lustige. Maanen skinnede klart paa det yndige Sjølunds Kyster og Kjøbenhavns Taarne hævede sig for os. Desværre fik min Kone som laae i den snævre og qvalme Kahyt og havde et med mephistiske Dunster opfyldt Lukaf til Naboe, et Anfald af Krampe og havde en meget slem Nat.

Aarle om Morgenen d. 24. hejsede vi Anker og naaede snart Kjøbenhavn. 30 Testman, min Kone og jeg gik strax i Land og skildtes [vi] fra Testman ved vort Logie i store Strandstræde No. 97. En – ikke smuk – Jomfrue modtog os og omsider kom vor hoftelamme Vert Grosserer v. Deurs som nylig var hjemkommet fra en Rejse i Holsten og viste os vore Værelser i 2. Sahl, der ere ret vakre og pene. Vi har 3 Værelser alle smukt betrukne, hvoraf 2 til 35 Gaden og 1 til Gaarden med Udsigt til Gvarnisons-Kirkegaarden samt til en Gruppe af Træer i Nabogaarden. Mit første Besøg var til Etatsraad Collin som boer her i Nærheden i Norges Gade og til hvis Frue jeg havde Brev med fra Bøje. Siden gik jeg med begge Testmønnenne til Generaltoldkammeret for at søge Raad hvorledes jeg skulle stille mig med at faae mit Tøj paa den 40 taaleligste Maade ud af Toldbodgripomenernes Kløer. Jeg blev raadet at giøre

en Ansøgning om at faae alle brugte Ting toldfrit og gik til Thomsen paa Banken for der at skrive Ansøgningen, hvilken jeg siden bragte til Etatsraad Stoud som lovede at fremme den. Et Par Dage efter fik jeg Resolution, at jeg skulde forpligte mig til efter 2 Aars Forløb at tilbageføre de medbragte Effecter og da erlægge Tolden. Men ald Verden sagde mig og jeg indsaa alt⁵ for vel selv, at jeg ikke kunde indgaae eller være tjent med saadan Forpligtelse og lærte for silde, at jeg havde været for oprigtig i min Ansøgning ved at melde deri at jeg kun havde bestemt mig til at blive her 2 Aar. Dette Misgreb var Aarsag i at jeg først efter 8 Dages Forløb, efterat have poeniteret 4 Timer hver Formiddag i disse 8 Dage paa Toldboden og efter utallige Tracasserier og frugtesløs Løben til Peer og Poul fik mit Tøj ud, ved Hjælp af en Kammeraad Rohde, en Normand som jeg har lidt Bekjendtskab til og som paa en $\frac{1}{2}$ Time klarede, hvad Testman og jeg i 8 Dage forgjæves havde feget for. Imidlertid maatte vi ligge paa Gulvet paa de Sengeklæder, som vi bragte med fra Skibet, lade os fore af vor Vært, som i Sandhed viste meer Forekom-¹⁵ menhed og Velvillighed end man kunde ventet af nogen Slægtning eller Bekjendt, og lade os nøje med en eneste Stoel. Nu har vi da faaet alle vore Ting, men ikke faaet dem ganske i Orden. Min Kone sysler endnu dermed, skjøndt hun har faaet det groveste fra Haanden, men jeg har allerede faaet mine Bøger opstillede, mit Clavier opført skjøndt ikke stemt og min Pult, hvorved jeg²⁰ skriver dette opsat.

Af mine Venner og Bekjendte har jeg hidtil kun besøgt Krag, hos hvem jeg i Fredags den 26. tilbragte en meget behagelig Aften, under Samtale mest om de gode gamle Dage og drak en Bolle Punsch i Sælskab med hans 2 vakre Sønner af hvilke den yngste er Page og Lieutenant. Jeg gik hjem i en storm-²⁵ fuld Aften under øsende Regn. I Søndags besøgte jeg Thomsens og passiarede der under en Pibe Tobak et Par Timer. Lina er meget forandret, men hendes Theodor er rask og den Lille i Vuggen ligesaa. Secretair Testman har jeg besøgt et Par Gange og Broderen, min Medpassagier, ligesaa. I Torsdags var jeg hos den sidste og vi nedslukte alle vore Sorger og Bekymringer over vort³⁰ nu lykkelig forløste Tøj i et Glas Punsch. Hos Kammerherre Oppen har jeg været et Par Gange uden at treffe ham hjemme, men i Dag har vi haft Besøg af ham. Krag har ogsaa været her og Dall flere Gange. Den sidste har med sædvanlig Velvillighed gaaet os tilhaande med Raad og Daad. Han har og forsynet mig med Dagens Blade og blant dem Adrastea, der indeholder ad-³⁵ skillige interessante Bemærkninger om den kataleptiske Somnambulisme og anfører højst mærkelige Phænomener af adskillige Fruentimre, som have været i en aldeles *udvortes* bevidstløs Tilstand saaledes, at de ej har kunnet høre den stærkeste Skrigen, ej fornemme om man end satte dem Lyset lige under Øjnene, ej føle om man stak dem til Blodet; men som har svaret tydelig⁴⁰

og rigtig naar man talte til dem paa Hjertegruben eller paa Finger- og Taa-
 spidserne. I samme Blad findes og en – desværre – højst nonsensicalsk Sang
 til Oehlenschläger hvormed han blev modtaget i Skuespilhuset ved Opførelsen
 af Hugo v. Rheinsberg strax efter hans Hjemkomst midt i forrige Maaned,
 5 samt med et skingrende: »længe leve Oehlenschläger!« hvorover Kongen
 skal have forarget sig, da man ikke kunde have hyldet ham selv paa en høj-
 tideligere Maade. Peder Hjort skal have afløst Øhlenschläger som Bertuchs
 Mentor.

I Torsdags besøgte jeg Heger som snarest og hørte at Fjendskabet mellem
 10 Rahbeks og Øhlenschlägers er snarere til- end aftaget. Onsdag var jeg med
 Krag paa Comoedie og saae, men fornemmelig hørte Røverborgen, hvis dejlige
 Musik i det hele blev dejlig udført og var mig en sand himmelsk Sjælenydelse.
 Efter Comoedien fulgte jeg hjem med Krag og spiste et Stykke Smørrebrød
 med ham. Michelsen har jeg forgjæves søgt et Par Gange og Frøken Jessen
 15 om hvem jeg først i Gaar fik at vide at hun har sin Sommer Residents paa
 et Landsted ved Nørrefællet kaldet Rolighed. I Gaar maatte 7 Forbrydere,
 for det meste af Oprørerne paa Børnehuset, række Hals og 3 Piger bleve
 kagstrøgne. Ligeledes bleve 16 Mennesker ynkelig lemlæstede ved at falde
 ned af Stilladsen om Frue Taarn.

I Dag skulde jeg været i Kirke og hørt min gamle Universitets Cammerat
 Michelsen holde Confirmation, men min Dagbog og Oppens Besøg hindrede
 mig deri. Ved Middagstider gjorde jeg en liden Tour i Kongens Hauge og
 besøgte Major Grüner hos hvem Frøken Sundt logerer. Hun havde i Gaar
 været paa Comoedie og var meget glad ved at have seet Øhlenschläger der
 25 behagede hende ligesaameget ved sit Udvortes, som ved sit Digtalent.
 I Eftermiddag vandrede min Kone og jeg til Christianshavn for at besøge
 Oppens, men traf ikke Frue Gunda hjemme. Efter et Par Timers Venten
 hvor jeg med min Lunges største Anstrængelse politiserede med gamle General
 Stricker, vandrede vi tilbage og gjorde en Tour om Slottet, tilbage langs med
 30 Stranden. Aftenen tilbragte vi i ald Rolighed i vort Logis.

6. Oktober 1817.

I Dag Morges var jeg Kl. 9 hos Justitsraad Wivet for at hente Penge paa
 en Anvisning fra Bonnevie, men maatte give Dilation. De Norske Penges
 Værd synker stedse meer. Siden var jeg hos en Vexellerer Phillipson for at
 35 omsætte Sølv og Kobberpenge, men fandt kun Madammen, der lod til at
 forstaae sig got paa Mynten, hvilket hos Israelitter og Israelittinder er en
 medfødt Gave. Efterat have søgt min Skipper forgjæves ved Børsen, gik jeg
 til Mikkelsen hvor jeg traf en heel Stue fuld af larmende Unger. Manden selv
 modtog mig i fulde Pontificalia da han skulde følge et Liig fra Nyboder.

Jeg fulgte ham did og tog siden Vejen til Ohlenschlæger hos hvem jeg tilbragte et Par behagelige Timer under Passiar om hans Udenlandsrejse og om Norge. Han fortalte af F[rederik] den 6. er særdeles agtet og afholdt i Wien og at det er en sand Anbefaling at være Dansk. Derimod er en vis anden fyrstelig Person meget forhadet i hele Tydskland og en svensk Baron Helwig i preussisk Tieneste havde lignet ham ved en Valtse (i et Positiv) der spiller de samme Stykker eftersom Stifterne ere applicerede. Ø[hlenschlæger] var vred paa sin gamle Fader fordi denne nylig skal have bispiset hans dødelige Fjende Baggesen. Jeg fik Hroars Saga til Foræring og blev indbudet hos Forfatteren til i Morgen Middag. 10

I Eftermiddag har jeg læst i Hroar Saga hvor Veddestriden mellem Skjaldene Ragnvald og Hrane især behagede mig. Siden bragte jeg et Par Rageknive til en Instrumentmager Cotzand for at opsættes, var hos Vexelleer Philipson som moqverte sig over F[rederik] den 6.s 8 og 4 Skillinger og bød mig en Spot Pris for dem, samt hos Jøderne Levi som gjorde det samme, og gik derpaa til Thomsen hvor jeg tilbragte Aftenen og spiste opskaaren Steeg af et stort Fad som han nylig har skaffet sin Kone, for at hun kan holde Maden varm paa Vejen fra hendes Kjøkken som er i Snarregaden til Værelserne som ere i Nybrogaden. Vi passiarede til Kl. 11. Gunda Oppen besøgte os i Formiddag. 20

7. Oktober 1817.

Til min Morgenpibe læste jeg Hroars Saga. Siden bragte jeg 50 Sølvspecier til Thomsen paa Banqven for at faae dem omsatte i Danske Penge. Jeg traf hos T[homsen] Etatsraad Engelstoft og en anden mig ubekjendt Riddersmand hvilken sidste nylig er hjemkommet fra en Udenlandsrejse og hørte til min Bedrøvelse at man ikke kan gjøre en Rejse til Italien etc. under 3000 Specier, hvilke det i disse pengetranke Tider ej staaer i min Magt at rejse. Paa Retouren besøgte jeg Testman og Dall. Kl. 3 gik jeg til Øhlenschlæger efterat have skrevet et Par Breve til Norge. Der var ingen uden en Capitain Wulf ved Søcadetterne. Efter Maaltidet ved Caffebordet forelæste Ø[hlenschlæger] os et Par Hefter af den Dagbog han har holdt paa sin sidste Rejse, der interesserede mig saa meget mere, som den for det meste handlede om de Steder som jeg for 23 Aar siden besøgte: Hamborg, Lüneborg-Hede, Hannover, Göttingen og Cassel. Ø[hlenschlæger] havde samme Uheld som jeg dengang at kjøre wild paa Lüneborg-Hede med en beskjenket Svager. Under Forelæsningen kom en Bech, den samme som bragte F. Moltke i Unaade 1814 ved at melde til Norge at F[rederik] den 6. kun paa Skrømt havde forbudet Undsætning til Norge etc., samt med ham en Dame. Forelæsningen vedblev og de gik efter et kort Besøg. Siden viste Ø[hlenschlæger] mig et deiligt Kobber af Albrecht 35

Dürrer som han havde kjøbt for 2 Francs, ligeledes nogle Musicalier, hvoraf han sang Endeel Arier. C. Heger kom og Aftenen tilbragtes under Passiar og vechselvis Sang af Ø[hlenschläger] og mig. Han sang nogle tydske Compositioner til Vuggevisen, Fatimes Sang og Aladdins Dødsang (som er tilføiet den tydske Oversættelse) men gjorde mig dog den Ære at foretrække min Composition. I Berlin har han converseret Tieck, Schleiermacher og Brentano. Han reciterede Endeel af sine gamle Skjemtedigte om Baggesen, hvoriblandt en Ode paa Toppen af St. Hans Hospital – en Parodie paa B[aggese]ns Ode paa Toppen af St. Gotthards Bjerget, og et Epigram som han nylig har gjort 10 paa samme Person saa lydende:

»I tvende Aar han skaffed sig sin Føde

Ved Haan mod en Poet og Smiger for en Jøde« (Nathanson).

Men Ø[hlenschläger] fylder ingen Danfanahæfter med saadanne Snurrepiberier og Personalier, men lader sig nøje med at læse dem for et Par gode 15 Venner. Han sang os en Vise af hans utrykte Drama Fostbrødrene, som var ret drollig og gik efter en Musik til en af Bellmans Viser. Udenlands havde han moret mange med at synge Danskens, Holstenerens og Normands Viser i Høstgildet. Heger fortalte et Par Anecdoter om de nylig henrettede Syndere, der røbe den dybeste Grad af Frækhed og moralsk Fordærvelse. De havde 20 nemlig, da de Aftenen før deres Henrettelse vare blevne betjente og Præsten (Emborg ved Domhuuskirken) forlod dem – sagt til ham: »nu er det got, skaf os nu en Bolle afbrændt Rødvind og nogle Tøse«. En anden tog Skraaen af Munden og rakte sin Cammerad under bespottelige Ord, som Pennen vægrer sig ved at gjentage. Et Exempel paa qvindelig Frækhed fortalte Michelsen 25 mig forleden Dag: nemlig at da han i Sommer i fulde Pontificalia gik forbi en Provst Vellejus som logerede ved Siden af et offentligt Huus og denne bad ham komme ind, lukte en Skjøge ved Siden af Vinduet op og sagde: »nej kom heller herop«. Klokken var over 11 da jeg kom hjem. Heger havde et Papir, hvori der vare nogle Udklipninger der saae ud som ingen Ting, 30 men naar det holdtes for Lyset, viste paa Væggen et skjønt Christus-Hoved.

8. Oktober 1817.

Ved min Morgenpibe læste jeg Aviserne og en Stump af Hroars Saga, siden skrev jeg Breve som skulde gaae med vor Skipper til Norge og bragte dem til Testman, hos hvem jeg saae Prøver af det dejlige Bronze-Arbejde som her 35 fabrikeres. Paa Vejen derfra mødte jeg tykke Arbo og hans Viv. Hos en Jøde ombyttede jeg Norske Rigsbanksedler for 23½ pr. 100 og hentede siden hos Thomsen 231 Rbdl. 24 Sk. for de ham i Gaar leverte 50 Sølvspecier. Før og efter Maaltidet læste jeg i Hroars Saga, og skrev siden paa min Dagbog. Kl. 5½

bragte jeg Aviserne til Dall som ej var hjemme og gik siden en Tour om Volden i den skønne Aftenrøde, tilbage om Philosophgangen og besøgte Krag som var i Middagsselskab og først kom hjem Kl. 8½. Imidlertid musicerede jeg for hans Kone og Børn og hørte hans ældste Søn og Datter spille, den første paa Violin og den sidste paa Pianoforte. Kl. 10½ gik jeg hjem. Krag fortalte følgende Anecdote: En Maire i Brussel havde i Anledning af Napoleons Formæling med Marie Louise sat under en Transparent:

En mariant Marie Louise

Napoleon n'a point fait une sottise

N[apoleon] skal have foræret ham en Gulddaase og sagt:

10

Mon chaire Maire

Prends cette Tabatjere

Pour votre Vers sur Marie Louise

Et ne dit plus de sottise.

Medens jeg er i Anecdote-Hjørnet maae jeg endnu anføre en som Bøje i 15 Drammen fortalte mig om den lærde Philolog og Justitsraad Schou her i Kjøbenhavn. Ved en Examen skal denne have sagt til en Candidat som oversatte en græsk Autor: tu habes versionem pro te, hvortil Candidaten svarte: sanissime non og Schou replicerte: benissime. Det synes moxen utroligt og saadan Latin kunde man snarere vente af en vis Procantslers end af Schous 20 Mund.

Øhlenschlæger fortalte i Gaar, at han paa Tilbageisen, i Sigtet af Møen, blev søsyg og expectorete sig for denne skønne Asamøe paa en ynkelig Maade, der kontrasterede besynderlig mod den Hyldning han, i Skalden Hranes Navn bringer hende i Hroars Saga. Ø[hlenschlæger] har 2 Sønner af hvilke den 25 ældste Johannes er opkaldt efter Ewald og den yngste Wilhelm efter Shakespear, samt en Datter Lotte, opkaldt efter Grevinde Schimmelman. Hos hende har jeg gjort megen Lykke og hun forsikrede Moderen at hun foretrak mig for Præsten Mynster og at der vist var et got Hjerte i mig.

9. Oktober 1817. 30

I Morges tilendebragte jeg Hroars Saga, der er et dejligt Sidestykke til Waulundur og i mine Tanker overgaaer denne. Skalden Hranes og Kong Hroars Endeligt der slutter Bogen er usigelig skønne, især Skildringen af Hranes Død. At Baggesen har svævet for Ø[hlenschlæger] under Skildringen af den onde Ragnvald, forekommer mig meget sandsynligt. Efter denne 35 poetiske Nydelse havde jeg et Par saare prosaiske Beskjæftigelser, nemlig at købe 2 Favne Birkebrænde og handle med et Par Jøder om Afhændelse af Endeel Kobberpenge, hvorom vi dog ej bleve forligte, da Smauserne vilde have for megen Overvægt. Disse Kjeltringer ere nu temmelig impertinente,

og jeg var meget fristet til at transportere den ene af dem ned ad Trapperne. Ved Middagstide vandrede jeg ud for at besøge et Par Ærinder og benyttede det skønne Vejr til at gøre en Tour omkring Volden og tilbage gennem Kongens Hauge. Ved min Hjemkomst forefandt jeg et Brev fra Pavels der kun var 12 Dage gammelt, hvori han giver mig en kort Beskrivelse om sin Rejse til Bergen og synes at være meget tilfreds i sin Entree og Stilling der, hvilket jeg af Hjertet ønsker fremdeles maae vedvare. Rein skal endnu være svag af sit apoplectiske Tilfælde og skal have yttret den besynderlige Idee at Poesie og Religion ikke harmonere sammen, hvilket i Sandhed gør mig ont for ham baade som Digter og Religionslærer, ogsaa melder P[avels] den Synderlighed at Hersleb og Stenersen skal have faaet Ordre til at udkaste en Plan til et Seminar for ustuderte Præster. I Skumringen spadserte jeg en Tour i Philosophgangen og paa Vestervold og gik derfra til Michelsen, som var buden til Gutfeldt i Anledning af dennes Fødselsdag og med hvem jeg derfor efter 1 Times Passiar tog Afsked ved Gutfeldts Port. Siden gik jeg hjem og læste i Vermischte Abhandlungen, Beispiele und Anekdoten zur Beförderung wahrer Gottseligkeit, herausgegeben von der Tractat-Gesellschaft in Wupperthal, som for det meste er skrevet i en pietistisk Tone og indeholder Endeel Omvendeshistorier. Den er bestemt fornemmelig til Uddeling blant Almuen og kan vist i mange Henseender være den gavnlige, da den fremstiller Lasterne og deres Følger i levende Exempler paa en populair Maade.

10. Oktober 1817.

I Morges fortsatte jeg Læsningen i sidstmeldte Piecer hvoraf das Leben von J. Th. van der Kemp og der Schäfer auf der Ebene von Salisbury synes mig det beste. Siden gik jeg ud for at købe Clavierstrænge. Ved min Hjemkomst traf jeg Oppen som besøgte os. I Dag har jeg corresponderet med vor Vært som var meget bøs over at min Kone havde hængt lidt Vasketøj i hans Gaard til Tørring og som viser sig meer og meer at være en bizar Pedant. Naar man betaler sin Huusleje saa dyrt som vi, burde man ej være chikaneret i Bagateller. I Eftermiddag vandrede jeg for første Gang til Bakkehuset og bragte en Krukke Multer med til den asteniske Frue. Jeg traf hende og Rahbek ene hjemme, men den sidste vandrede kort efter min Ankomst til Byen for at examinere Russer eller som Frue R[ahbek] kalder dem, de smaa Forfattere. Imidlertid faldt Tiden mig ikke lang da Fruen med den steniske Sjæl i det asteniske Legeme, med sin flydende og vittige Tunge fortalte mig en Hoben om Geniernes sidste Fejde, om Ø[henschlæger]s Hovmod og Baggens Forfængelighed, om unge Hejberg som hun kalder den spanske Digter fordi han i Morgen skal holde en latinsk Disputats om den spanske Poesie for Doctorgraden i Philosophien, og saa videre. Baggesen syntes hun at have lidt Med-

lidenhed med, skjøndt hun maatte tilstaae at han er en karakterløs Person og havde ondt ved at giendrive min Paastand: at han er noget værre, hvorom Sangen til Uronia, hvortil Frk. Jessen ved at behandle et endnu skidnere Æmne, desværre skal have givet Anledning, vidner. Ogsaa havde hun samme Frøken mistænkt for at være Forfatterinde til en nylig udkommen Brochure 5 under Navn af Hinketudse, som jeg ikke har læst. Som et Exempel paa Baggesens Lyve-Talent fortalte hun: at han forsikrede engang, at der var født et Barn som kun vejede $1\frac{1}{2}$ Pund og en anden Gang om et som vejede 18 Pund, hvoraf hun drog den Slutning at naar man tog Halvdelen af hans Løgne og lagde til den anden kom man Sandheden temmelig nær. Om Ingeman 10 erklærede hun at han er et *Dejligheds* Barn og ønskede, at han fremdeles maatte blive saa. For at forstaae dette Udtryk maae man vide: at en Pige som blev gift fra Rahbeks og uheldigvis havde født vanskabte Børn engang sagde da hun saae nogle raske Børn lege i Gaarden: »ak Gud hvad det er for nogle Dejligheds Børn«. Kl. $8\frac{1}{2}$ kom Rahbek tilbage og vi passiarede da om de 15 Norske Affairer og overhodet om Politik til Kl. $10\frac{3}{4}$, da jeg i den bælmørke Aften famlede først giennem Haugen under Rahbeks Vejledning og siden travede giennem Alleen og den øvrige Vej med ilende Skridt for betimelig at naae Porten. Som et lidet Bidrag til den Spanskes (Hejbergs) Karakteristik maae jeg endnu anmærke, at da der i forrige Maaned var en Fête paa Sophie- 20 holm hos Conferentsraad Brun for Prinds Christian, og Thiele efter Anmodning havde gjort en Sang i den Anledning var den Spanske meget bøs og havde den Impertinence at sige til Thiele: nu er jeg bange for at Prindsen skal takke mig for Sangen, da han vist troer at jeg er Forfatteren. Med Prinds C[hristian] er man meget misfornøjet. Han skal være blevet umanerlig feed og sløv og 25 viser megen Ligeegyldighed mod sin, efter alles enstemmige Dom, høist elskværdige Gemal.

11. Oktober 1817.

Til min Morgenpibe læste jeg Ingemans: de Underjordiske som jeg i Gaar fik laant af R[ahbek] og maae tilstaae, at det er et sandt Dejligheds Barn af 30 denne Dejligheds Digter, der forener det Kraftige med det Blide i en højere Grad end man skulde vente af denne saa gemytlige Digter. Testman afbrød mig i denne interessante Lecture og jeg maatte traske med ham til den mig saa forhadte Toldbod for at deeltage i Skipperens Klarering, hvorved jeg blev hindret fra at høre den Spanskes Disputats og Rahbeks Opponering. Siden 35 var jeg hos Theatercassereren for at hente to Logebilletter til Krag og mig, og hos Dall for at faae Aviser. Fra Verten fik jeg Leje-Contracten til Af- og Underskrift, men sendte den tilbage med Protest, da den indeholdt et Forbud mod at ophænge Kobberstykker. Efter at have i Eftermiddag fuldført Læs-

ningen af Ingemans Underjordiske gik jeg til Krag der fulgtes med mig til Skuespilhuset for at see Herman von Unna. Ved Indgangen til Comoediehuset saae vi Herskabet med den hele Svite paa sit Indtog fra Fridriksberg at drage over Slotspladsen. Vi fik god Plads i Hofdame-Logen og den herlige Musik til dette pragtfulde Stykke, som jeg saa meget har længtes efter at høre, blev i det hele got udført, kun syntes Chorene for svagt besatte. Stage udførte Herman v. Unnas Rolle med Kraft og Værdighed. Mad. Foersom var Kejserinden og Mad. Zink Ida. Den djævelske Ratibor spiltes af en – jeg troer – Jomfrue Berg med megen Flid og Anstrængelse men, som en mig ubekjendt Naboe bemærkede, bliver Udførelsen af forhadte og afskyelige Rouller om den end er nok saa god, sjælden applauderet, hvilket vel er Uretfærdighed mod Kunsten, men dog gjør Menneskeheden Ære. Da Stykket er langt, begyndte sent, og Forandringen af Decorationerne mellem Akterne fordre megen Tid, vaerede det til Kl. 11. Sangen af Stemmer ovenfra i den hemmelige Ret blev fortreffelig udført og var et sandt Engle-Chor.

12. Oktober 1817.

Det onde Vejr hindrede mig fra at gaae i Kirke og jeg vidste desuden intet om Dagens Prædicantere da jeg ej havde seet Adresseavisen. Secretair Testman aflagde et kort og Krag et langt Besøg hos mig, da jeg havde adskilligt at vise ham fra forrige Tider og vi gierne dvælede ved Erindringen herom. Siden gjorde jeg en kort Excursion til Skræderen for at høre om min Præstekjole bliver færdig i Morgen og til Megler Jürgensen for at klarere min Toldregning og hans Salarium. I Eftermiddag har jeg været hjemme, læst i Belisaire og oversat af Blairs Lectures.

13. Oktober 1817.

Til Morgenpiben læst i og oversat af Blair. Da jeg havde faaet og betalt min Præstekjole med 28 Rbdl. gik jeg til Wiwet og hentede de resterende 200 Rbdl. paa min Anvisning fra Bonnevie. Wiwet troede det best at opsætte Audiencen hos Kongen til næste Uge, da han i denne Tid er meget affaireret, i Anledning af de Expeditioner der staae tilbage siden hans Rejse til Lauenborg. Oppen søgte jeg i hans Logis og paa Palaiet forgiæves og fik der at vide af en Schweitzer, at Kongens Audience-Tid om Mandag er fra 10 til 2. Siden var jeg hos C. Heger der gierne taler om sin Prinds og de Norske Affairer, hvilket ej er den behageligste Topic. Han laante mig et Anhang til Nordahl Bruns Prækener hvori der er mange kraftfulde Stæder ved Siden af Platheder. For Resten har jeg havt det ikke behagelige Arbejde i Dag at afskrive Lejecontracten med min Vert, som jeg dog ej blev færdig, thi med alle dens Clauseler og Cauteler er det ikke et lidet Opus, og det var for drøjt auf einmal einzunehmen. I Efter-

middag ledsagede jeg min Kone til Thomsens og passiarede der 1 Times Tid. Siden gik jeg til Krag, hvor [der var] en Kammerherreinde Haxtausen, en Datter af Baronesse Holk (thi om hun er det af Baronen er nok ikke saa sikkert) gift med Generalkrigscommissair og Kammerherre Haxtausen som i Vinteren mellem 7 og 98 var i Følge med Kammerherreinde Schlanbusch i Ladegaarden. 5 Hun er ikke smuk, men ganske jævn og tækkelig. Manden kom efter Kl. 8. Han erindrede sig vort forrige Bekjendtskab og blant andet mit Iisbad i Bjørvig. Han fortalte om Lauenborgernes Hengivenhed for Kongen og Dronningen, hvis jævne og blide Væsen maatte saa meget meer indtage dem, der af den Hannoverske, for sin umanerlige Stolthed berygtede Adel og af 10 de engelske grosmægtige Prindser som af og til har giæstet dem, har maattet døje saa meget. En gammel Kjelling havde bedet Kongen, som hun ikke kjendte, vise hende den Kongelige Familie og han havde ganske godmodig føjet hendes Ønske med det Tillæg: der Graukopf dass bin ich der König. Dronningen som havde fundet en Fête, som en Gottschalk havde anordnet, 15 meget skjøn og yttret sit Velbehag derover svarede denne da han sagde: »es kommt davon, dass Er. Majestät es mit gnädigen Augen ansieht« – »ach Gott nein – nicht mit gnädigen, mit liebevollen Augen« – der ganske karakteriserer hendes Huldslighed. Af Tetens, som er særdeles elsket i Odense, er han en god Ven og fortalte at Prinds Christians Gemal nylig havde sagt 20 til ham om samme Tetens: »Gud opholde ham den velsignede Mand.« Hendes Elskværdighed blev og hellig berømt. Derimod skal Moderen være bleven meget forandret til det Værre. Krag's Sønner gav os en Duo paa Fløjte og Violin og jeg maatte spille Ætherøen paa Pianofortet. Kl. 10½ vandrede jeg hjem. 25

14. Oktober 1817.

Min Morgenandagt holdt jeg med Bruns Prækener og med de 8 første Vers af Genesis som jeg læste med Rosenmüllers den Yngres Commentar. Siden fuldendte jeg Resten af Leiecontracten og gik paa Banqven for at søge Thomsen, men fandt ham hverken der eller paa Rigsbanken eller paa Børsen endskjøndt 30 jeg flere Gange boutede mig frem mellem Vrmlen af Kjøbende og Sælgende i dette Mercurii Tempel, hvor Søgningen og Opmærksomheden er større end i Herrens. Dall søgte jeg og forgjæves baade paa Posthuset og i hans Logis. Efterat have gienneløbet Norske og Danske Aviser gik jeg i Eftermiddag med min Kone i en Hoben Boder paa Østergade og Amagertorv for at søge 35 Prøver af Klæde, og tilsidst paa Børsen. Aftenen har jeg tilbragt hjemme med Musik og Læsning. I Aften mødte vi Thomsen og hans Kone tæt ved vort Hjem paa deres Retour fra Toldboden.

15. Oktober 1817.

Formiddagen blev anvendt til at læse Genesis og Latin. Kl. 12 vandrede jeg i fulde Pontificalia til Tavast, men fandt ham Gud skee Lov ikke hjemme. I Eftermiddag læst Ciceros Tale mod Catilina. Kl. 6 kom Fru Gunda og strax 5 efter Dall, og derpaa Kammerherre Oppen og saa Major Oppen, saa der blev fuldt Compagnie. Dall og Kammerherre Oppen gik efter et Par Timers Forløb og Major Oppens Kl. 9½. Jeg fulgte dem til Porten. Dall fortalte at der ventes 13 russiske Linieskibe som skal passere Sundet, for, som det heder, at gaae til Spanien.

10

16. Oktober 1817.

Genesis og Cicero og Sallust beskæftigede mig til Kl. 12, da jeg gjorde en Tour til Tvergaden for at høre efter Klæde, til Slippen for at see paa Speile og Consolborde som vare gammeldags og til en Bloch i store Kongensgade som vexler Penge. Jeg traf hans gamle snaksomme Kone som pratede tydsk. 15 I Eftermiddag oversatte jeg af Cicero til Kl. 6½, da jeg gik til Krag og læste Latin og Fransk med hans ældste Søn Wilhelm. Kl. 10 gik jeg hjem.

17. Oktober 1817.

Hele Formiddagen læst Genesis og Eichhorns Indledning til det gamle 20 Testament. Kl. 12 gik jeg ned for at høre efter en anbuden Plads i en Parter-Loge til min Kone og maatte traske til Vestergade for at faae den Beskeed af en gammel Kone: at Pladsen var ved Indgangen til Parterret og koster 8 Sk., hvilket er for dyrt, især da Abonnementet er til Mandag. Derfra gik jeg over Volden og Philosophgangen tilbage om Slottet og traf i Buegangen 25 Kammerherre Oppen, med hvem jeg maatte følge hjem og drikke et Glas Rom sat paa Afrikanske Kirsebær, et Par Glas Madera med behørige Gotter. I Eftermiddag har jeg læst i Sallust indtil mod Mørkningen da jeg musicerede. Dall besøgte mig med en Petersen, hvis Bekjendtskab han har anbefalt mig paa Musikkens Vegne. Han har en god Stemme og tilbød mig en Tenor Stemme 30 i en Cantate som skal udføres af Liebhabere i Fredriks Kirke paa Christianshavn ved Reformations Festen. Siden bragte jeg Michelsen en laant Præstekrave og de før omtalte gudelige Hefter, men traf ham ej hjemme, vandrede saa fast Byen rundt for at tage Motion i det klare Maaneskin, mødte en Hoben Duller, saae en Illumination i Vimmelskafet i Anledning af et Bryllup, gik 35 saa hjem og læste i Sallust og Feders Logik. Scubote bragte mig i Formiddag 4. Bind af Becks Udgave af Cicero som koster 8 Rbdl. 2 Sk.

18. Oktober 1817.

Fortsat Læsningen i Genesis og Eichhorn. Kl. 1 gik jeg til Dall for at hente

Aviser og consulere om Prøver af Klæde. Paa Retouren mødte jeg Heger som lovede at følge mig i Morgen til Petri Kirke. Efterat have læst Aviserne gik jeg i Mørkningen til Michelsen og sladrede med ham en Times Tid. Han viste mig et Par Vers han har skrevet til en Reformationsfest – almindeligt Gods – samt Guldbergs Cantate til Kunzens Jordefærd, som er et usselt Product, og laante mig sidste Hefte af Sjællands Landemode Forhandlinger, hvori jeg i Aften har læst et Par gode Afhandlinger af Tage Møller: om Menneskets moralske Frihed, og om enhver Usandhed under alle Omstændigheder er utilladelig.

19. Oktober 1817. 10

Til min Morgenpibe fortsatte jeg Læsningen i sidstmeldte Skrift. Kl. 8½ kom Heger, med hvem jeg vandrede til Petri Kirke efterat have gjort en Afstikker til Dall som endnu var i sit korte Nattøj. En ordineret Catheket forrettede Messen maadelig nok. Desto bedre var Prækenen af Mynster, som nu holdt den 5. og sidste Præken i Anledning af Reformations-Festen. Efterat have i Indledningen giennemgaaet Dagens Text og viist Religionens Skjæbne fra dens første Udbredelse til vore Tider gjorde han en passende Overgang til sit Æmne og afhandlede, efterat have kortelig recapituleret Indholden af hans forrige Taler, nemlig: 1) hvad Reformatorerne vilde og hvilke Vildfarelser de havde at kjæmpe med, 2) Hvorledes vi værdigen skulle ihukomme deres Fortjenester, som paa ny opbygte Christi Kirke. Under Skildringen af den Kamp Luther havde at bestaae og de herlige Egenskaber han i den udviklede, gjorde han en skøn Exposition af Luthers herligste Daad: hans Møde ved Rigsdagen i Worms, hvor den gamle Kriger saa kraftig opmuntrede ham, og anvendte meget passende Luthers egne kraftige Udladelser. Hans Gesticulation er værdig og hans Declamation rigtig, skjøndt noget svag. Efter Prædiken besøgte jeg Mynster men traf ham ej. Siden var jeg med Heger hos Mynster hvor vi i Sælskab med en Bagge – jeg troer Præst – spiste Frokost. Mynster forekom mig noget stram og Konen vimset. Jeg saae der Melanchtons Billede i Kobber forani en Musenalmanak som Mynster har bestemt Frue Rahbek, hvis Geburtsdag det i Dag er, til Present og fandt deri Udtrykket af en lys og dybt-tænkende Sjæl. Mynster yttrede sin Indignation over Grundtvigs puerile Gjennemhegling af Melanchton, over hvem han skal have expectoreret sig i sidste Hefte af Dannevirke. Af theologiske Doctores creeres kun Amtsprovst Herz i Roskilde, i Anledning af Reformationsfesten. Thulstrup har faaet Æresdiplom som Doctor ved Kjøbenhavns Universitet. Heger fulgte hjem med mig og røgte en Pibe Tobak og fik lidt Musik at paa. Blandt Mynsters Tilhørere var gamle Statsminister Godsche Moltke, som nu skal være en af dem der har mest at sige. I Eftermiddag har vi havt Besøg af

Husets Jomfrue og Dall. Den første har en god Stemme og sang adskillige Partier af Røverborgen og Sovedrikken under Accompagnement af mit Clavier.

20. Oktober 1817.

I Dag var jeg oppe Kl. 6½ for at blive betimelig arrangeret til at søge Audience hos Majestæten, især for at faae mit Haar klippet og faconneret comme il faut. Men jeg rendte ½ Times Tid forgjæves om i Regnegaden og alle tilgrændsende Gader for at søge en Friseur Finneman som Heger havde anvist mig. Jeg maatte da lade min Kone klippe de længste Buster af og vandrede saa til Majestæten Kl. 9½. Lykkeligvis traf jeg Oppen som meldte mig hos den jourhavende Adjutant Lützen og saaledes slap jeg, uagtet Salen var fuld af Audiencesøgende, ind Klokken henved 12 og traf Majestæten i et særdeles got Lune. Kongen kjendte mig og nævnede mig strax ved Navn, vidste at jeg havde et stort Kald og boede i en skøn Egn, studsede ved at jeg havde faaet Permission paa 2 Aar og sagde, da jeg yttrede at jeg, hvis Omstændighederne tillod det vilde gjøre en Udenlandsrejse: »der skal mange Norske Penge til«. Jeg bragte et Par af mine Venner i Erindring og han yttrede at han havde tænkt længe især paa den enes Befordring. Om den anden sagde han: »han forlod os« og da jeg svarte at han vistnok længesiden havde fortrudt dette Skridt, smilede han. Han spurgte om vor Beck var min Biskop og paa mit einsyllbige »ja« fulgte en Pause, som jeg ikke fandt det passende at udfylde med nogen videre Forklaring. Om Sørensen yttrede han gode Tanker, men om Bugge det Modsatte. For Resten spurgte han om Udfaldet af Høsten og yttrede en bestemt Mistroe til vort Pengevæsens Gjenreisning. Majestæten gode Lune maae udentvivl tilskrives at min Formand – Gud veed hvem – som havde en temmelig lang Audience, skal, som Adjutanten sagde, have havt et behageligt Ærinde at udrette hos Kongen. Af mine gamle Bekjendtere traf jeg i Forgemakket: Generalauditeur Bornemann, Rørbye, der forekommer mig at see ud som en Dødens Candidat, og Præsten Thanning, der fremdeles fører sin bispelige Mine. Med gamle Gehejmerraad Malling, hvem jeg bragte en Hilsen fra Bonnevie, underholdt jeg mig et Qvarters Tid og glædede mig ret ved Bekjendtskabet med denne saa hæderværdige og blide Olding, som nu er 70 Aar. Han talte om Christendommens Udbredelse til Øerne i Sydhavet og fandt det mærkeligt at Oplysningen lig Solen synes at gaae fra Østen til Vesten, ogsaa yttrede han sin Glæde over at han var den som havde bragt Prof. Skjelderup paa den academiske Bane. Stiftsprovst Clausen var til Audience for, som Rørby vilde vide, at faae Prædicat af Bisp, paa Grund af at Mynster har Rang med Etatsraader. Clausen har nylig mistet sin Kone, i samme Uge som hendes Forældre holdt deres Guldbryllup. Endelig maae jeg anmærke at Majestæten afskedigede mig med den for mig smigrende

og trøstefulde Forsikring: at han kjendte mig for en brav Mand. Kl. 12½ gik jeg til det venskabelige Selskab, hvor Musikken til den af Ingeman forfattede Cantate til Reformationstesten i Fredriks Kirke blev prøvet og hvori jeg havde paataget mig en secundo Tenorstemme. Der vare omtrent 50 syngende Væsener og blant dem en halv Snees Damer, hvoriblandt een tandløs – en Fru Olsen. Musikken var ganske god. I Eftermiddag har jeg løbet April efter en abonneret Plads til en Parqvæt Loge. Kl. 6½ gik jeg til Krag, læste Cicero og fransk med Wilhelm og passiarede til Kl. 10.

21. Oktober 1817. 10

Efter det mig af mig selv foreskrevne Reglement læste jeg i Formiddag Eichhorns Einleitung og 13 Vers exegetisk af Genesis. Netop som jeg var blevet færdig hermed, meldte sig en tiggende svensk Lieutenant, der leverede mig et fransk Tiggerbrev, hvori han fortalte at han havde været i russisk og svensk Tjeneste, havde ved den sidste Fredsslutning bestemt sig til at 15 gaae til America, men var strandet ved Cuxhaven paa Rejsen did. Personen var en Vindbeutel og maaskee Spion, thi han talte med Ringeagt om C[arl] J[ohan] og Tavast, yttrede at den første aldrig vilde taales i Sverrig, at den retmæssige Tronprætendent vilde erholde sin Ret, at C[arl] J[ohan] havde i Sinde at søge sin Tilflugt til Norge og at de ved Disconto Indretningerne 20 forefaldne Misbrug blot var et Paaskud til at faae Rigsdagsmændene samlet. Men jeg indlod mig ikke synderlig med Personen men affærdigede ham med en ringe Almisse, da han forsikrede ej at have en Skilling til Mad. Siden var jeg et Par Steder for at besee nogle Spejle som vare faldbudne samt for at kjøbe mig en Fortegnelse over Bøger som i Morgen skal sælges, men som for det 25 meste er Skrab. Dall besøgte os i Formiddag og bragte Aviser og sidste Hefte af Dannevirke, som jeg i Eftermiddag har læst i, men hvoraf jeg kun lidt har forstaaet. Mod Aftenen kom Gunda Oppen og inviterte os til sig. Vi gik did Kl. 6 og jeg tilbragte Aftenen med at skrike til den døve General og spille et Par Partier Skak med ham. Molbæk var der og. Vi gik hjem Kl. 10. 30

22. Oktober 1817.

I Dag var jeg oppe Kl. 6½ for at faae læst min Lectie i Genesis førend jeg gik paa Bogauctionen. Der sad jeg fra 9½ til 1 uden at gjøre andet Bytte end at jeg fik Bojes svenske Landmand tilligemed et Opdragelses Skrift for 2 Sk. og Bodes gesternter Himmel for 2 Mark 12 Sk. Siden var jeg hos N. Kall 35 for at procurere min Kone en Billet til Reformationstadsen, men min Møje var spildt. Dall bragte idag Norske Aviser og 3 No. af Nationalbladet. I Eftermiddag var jeg hos Wejse, som ej var hjemme og hos Capelmusicus Petersen som stod paa Spranget for at see Prices Rariteter paa Vesterbroe. Kl. 6½ gik

jeg til Krag efter Indbydelse og fandt der den forhen ommeldte Kammerherre Haxtausen og Frue. Siden kom en Etatsraad og Bankdirecteur Nissen som har negocieret med Algier og i hvem jeg gienkendte den mig da ubekjendte Riddersmand hvem jeg tilligemed Engelstoft traf hos Thomsen for 5 nogen Tid siden. Aftenen tilbragtes med Passiar for det meste om Hofsager, som lidet interesserede mig, dog blev der spilt lidt paa Fortepiano. Kl. 11½ kom jeg hjem.

23. Oktober 1817.

Efterat have expederet mit sædvanlige Morgenpensum, gik jeg til Bog-
10 auctionen for at købe Badens Oversættelse af Tacitus, der dog faldt mig for dyr. Derfra gik jeg til N. Kall for atter at forhøre om Billetter og traf en Collin – en saavidt jeg kunde skjønne – Expræst, som var der i samme Anledning og som ligesaalidt reusserede. Vi fulgtes ad til Regents-Kirken for at høre paa en Doctordisputats af en Mühlertz fra Odense, for hvem en Hohlen-
15 feldt var Respondens, Engelstoft til hvem Disputatsen var dediceret holdt ham længe varm, men gav ham til Slutning et net lidet Emonium, siden kom Jens Møller, som har et maadeligt Organ der end meer forværres ved en Slags hæs Expectoration som ledsager hvert andet Ord. Mühlers ledsagede og hvert andet Ord med et um eller hem. Hejberg afløste Møller og slog for
20 det meste om sig med Sophismer. Disputatsen handlede om de fornemste Aarsager til Reformationens hastige Forplantelse i Danmark. Derfra gik jeg til Weyse for at anbefale mig til en Plads i Trinitatis-Kirke og bad ham, om det ej kunde skee paa anden Maade, at tage mig med blant Sangerne, men hørte til min Forundring at han, skjøndt Componist af Musikken ej
25 forestaaer sammes Udførelse, der er overdraget Schall og Zink. Denne sidste sagde han vilde ej antage Liebhabere fordi han frygtede at disse vilde have Rang for Theatersangerne, hvilket disse ej vilde taale. Weyse vidste ikke engang om han fik Lov at uddele Billetter til Orgelet, men lovede i saa Fald at skaffe mig en.

30 Efter Maaltidet læste jeg Avisen og skrev en Anmodning til Hauch om Billetter til mig og min Kone som fremmede Rejsende. Derfra gik jeg til Bakkehuset og gjorde paa Vejen did et Besøg hos Essendrops Svigerforældre Justitsraad Kildes. Datteren Hanne som skal giftes med en Bornholmer forekom mig at være falmet. Hendes yngre Søster er en ganske vakker Pige.
35 Forældrene ere jævne og lader til at være gode Mennesker, især seer Manden ud til at høre til den gamle Ærlighed. Deres eneste Søn har i denne Tid taget første Examen med Hæder. Klokken var over 7 da jeg kom til Bakkehus, hvor jeg traf Bispinde Münster med 3 unge Karle og en Flok Børn. Hun spurgte efter sin gode Ven Dr. Neuman og især efter hans Kone. Da jeg troede hun

var døv skreeg jeg temmelig højt til hende, hvilket meget belustigede Fru Rahbek. Da Sværmen var borte kom Rahbek fra sit Studeerkammer og der blev da pratet til Kl. 11 mest om gamle Norge og det gamle Norske Sælskab, thi R[ahbek] betragter mig, som han sagde, als eine Geschichte verschwundener Zeiten. Han viste mig og en Samling af en Clausen – en Broder til Stiftsprovsten – hvori der er giort et Udtog af Sententser af danske Digtere, blant hvilke min Wenigkeith ogsaa figurerede, men en stor Deel af disse Tankesprog var saare trivielle. Ogsaa viste R[ahbek] mig et Blad af Tilskueren, hvori han har omtalt Nor og ved samme Leilighed trukket mig paa Traad med sine andre mangeaarige Venner. Jeg fik laant Bojes Piece mod Vergeland, Clausens 10 Disputats om Platos og hans Philosophies Apologeter og Dommere af den Antetheodosianske Christelige Kirke som skal debatteres d. 25., samt et Par Bind af den Ny Tilskuur. R[ahbek] paastod at der har været en Norsk Minerva og viste mig et Makulaturblad deraf. Fruen var denne Gang forsynet paa Gotter. Jeg fik en Billet til Løverdags Comoedien. Klokken henved 12 kom 15 jeg hjem.

24. Oktober 1817.

Til min Morgenpibe læste jeg Bojes confiscerte Piece mod Vergeland og en Stump af den unge Clausens meget lærde Disputats om Apologetæ ecclesiæ Christianæ antetheodosione Platonis ejusqve Philosophiæ arbitri. Siden var 20 jeg i Regentskirken og hørde Herz mod hvem Sibbern, Degen og Prof. Mejer opponerede medens jeg var tilstæde. Disputatsen handlede om en Firmicus og hans mod den hedenske Gudelære stiledede Skrift fra Constantins Tider. Degen vilde gjøre Firmicus til en Slags Machiavellist og gav Herz, som med nogen Besværlighed talte Latin, nok at bestille. Mejer taler flydende Latin. 25 I Eftermiddag besøgte jeg Fru Drevsen, for at procurere min Kone Billet til Directionslogen, som og blev lovet naar Leilighed gives. Tante Drevsen – som hun heder paa Bakkehuus er en meget dannet og hyggelig aldrende Kone, hvis Bekjendtskab jeg forrige Gang gjorde. Jeg maatte spille paa en Piano- 30 forte som hun nylig har skaffet sin Datter.

Henvend Kl. 7 vandrede min Kone og jeg til Thomsens hvor vi vare indbudne og traf der C. Heger. Siden kom Etatsraad Collin med sin Kone og Cousine, Thorlacius med Kone og Etatsraad Engelstoft med Do. Talen var mest om Litteratur og academiske Sager. Man vilde vide at Bech skulde blive Statsraad og Tavast gaae til Norge som Vicekongens Mentor. Om det ny Originalstykke 35 Laura af Bang skal Etatsraad Olsen have sagt, at det kunde staae ved Siden af Emilie Galotti og Olufsen svaret dertil: »ja i en Boghyld«. Vi kom først hjem Kl. 12½. At Thorlacius fortalte om den Norske Procantsler, at han ikke vidste Forskjæl paa Physiologie og Psychologie, men at Moldenhauer maatte lære

ham det, og at en Candidat havde svaret Treschow paa det Spørsmål: hvad er et Ideal: »et Væsen som er fuldt af Ideer«, hvortil T[reschow] svarede: »at han ikke var et saadant Væsen kunde man nok høre«, – maae jeg endnu tilføje.

5

25. Oktober 1817.

Rahbeks Tilskuer og Clausens Disputats var min Morgenlecture. Kl. 10 $\frac{1}{2}$ gik jeg til Prinds C[hristian], som jeg dog ikke finder at være blevet saa meget førligere end han var i Norge. Han var særdeles affabel og efter en halv Times Passiar om Norge og de Norske Anliggender, sagde han mig til Afsked, at han haabede at faae Anledning til at vise mig sin Gemal og sin Søn, ved hvilken Lejlighed han yttrede sin Forbindtlighed for de Sange jeg havde gjort for den sidste. Formodentlig bliver jeg vel altsaa engang ansagt til Taffels. Fra Prindsen gik jeg til hans Bibliothekar Heger og med ham til Øhlenschlæger, som nu læser Holbergs Kirkehistorie og derved havde faaet saadan Respect
15 for Apollonius af Thyana at han satte ham ved Siden af Christus, hvilket viser liden Respect for denne og hans sande Fortjenester. Ø[hlenschlæger] har ellers isinde at skrive et Digt om Reformationen eller rettere om de vigtigste Punkter i den Christelige Lære og dens Historie. Siden gik jeg med Heger til Regentskirken hvor vi 1 Times Tid hørte paa Høsts Disputats for Doctor-
20 graden i Jurisprudentsen. Der traf jeg Pram og Rahbek. Den sidste kom just da jeg gik og havde isinde at opponere eller rettere at elevere sin mangleaarige Ven. Med Heger gjorde jeg en Tour om Volden og fik paa denne Tour høre følgende Epigram af Ø[hlenschlæger] over Baggesen:

25

Du højst forfaldne Hoboist
Hvo gav dig disse blanke Støvler?
Saa raabte jeg paa Gaden hist,
Og Thiele svarede: Peer Vrøvler.

I Aften benyttede jeg den mig af Rahbek forærte Parqvæt Billett og saae Palnatoke mesterlig udført af Ryge. De øvrige udførte deres Roller middel-
30 maadigen, især var Ø[hlenschlæger] som sad i Nærheden af mig, misfornøjet med den som spille Palmes, Palnatokes Søns Roule. Rahbek var der og – men passerede sin Svoger med en kort Compliment uden at tale med ham. Bag og ved Siden af mig havde jeg et Par af Høsts Opponentere, der under alle Mellemaeterne tyggede Drøv paa deres lærde Oppositioner. Mellem 5. Act
35 af Palnatoke og Balletten: Afguden paa Cejlon sang Capelmusicus Fischer fra Berlin en Bravour-Arie af Mozart uden anden Accompagnement end hans eget paa et Pianoforte. Han har den reneste, dybeste og skønneste Basstemme jeg mindes at have hørt. Prinds Christian og hans Gemal var der og jeg fandt

at hun lignede sin Moder i dennes blomstrende Alder, men har noget mere blidt og stille lidende end denne.

26. Oktober 1817.

Det onde Vejr og Dalls Besøg hindrede mig fra at høre Kochen, tysk Præst i Petri Kirke, der feteres af nogle men, efter de paalideligste Domme, skal være noget affecteret og theatrisk. Ved Middagstider gik jeg til Kaas men traf ham ej hjemme. Herolder ledsagede af Garden til Hest har i Dag udraabt Reformationens Højtideligholdelse. I Mørkningen gik jeg til Comoediehuset for at faae Billet til Fischers Concert, men Parqvot Billetterne vare alt fløiten og Parterrebilletterne kostede 2 Rbdl. som jeg fandt for dyrt betalt 10 for at staae i Trængslen 3 a 4 Timer under Presning. Jeg gik altsaa hjem og tilbragte Aftenen med at læse i Clausens Disputats og Tilskueren.

27. Oktober 1817.

Efterat have tilendebragt Clausens Disputats der røber en i hans Alder sjældnen Erudition men hvori han tillige med nogen Affectation synes at have betjent sig af de mest fremmede og tildels obsolete Udtryk i Latinen, gik jeg til Regentskirken for at høre Kammerherre og Baron Adler forsvare sin Disputats de poena homicidii secundum leges Danicas, om Straf for Mord efter de danske Love. Schlegel opponerede i sin sædvanlige søvnige Maneer. Desto livligere var Herholdt som afløste ham og begyndte med at carpere det Udtryk: Si quis hominem vulneravit et vulneratus imperitia medici moritur, dersom nogen saarer et Menneske og den saarede dør ved Lægens Ukyndighed, da han paastod at det var en fornærmelig Beskyldning mod det medicinske og chirurgiske Facultet; men især gjorde han sig lystig over det Udtryk: Tum vulnerans mortuum vulneravit quidem, non vero occidit, i. e. da har den Saarende vel saaret *den Døde*, men ej dræbt ham. For Resten gav han i flydende Latin en fuldstændig og grundig Forklaring over Forskjællen mellem Embryo, Foetus og Infans. Prof. Erasmus Müller afløste ham men talte svagt og uforstaaeligt. Kammerherren som var lidt forbløffet under Herholdt klarede sig ellers taalelig got. Derfra gik jeg 3. Gang forgjæves til gamle Prof. Horneman for at faae Billet til Universitetsfesten i Trinitatis Kirke. Paa Retouren var jeg med paa Prøven i det venskabelige Selskab af den forhen ommeldte Musik. I Aften har jeg været hos Krag. En lille Reformationens Almanak som indeholder Luthers Levnet i ald Korthed og Enfoldighed købte jeg for 56 Sk. I Formiddags fik jeg Brev fra Moer Cappelen og seer deraf at Holten endnu ej er kommet. Endnu maae jeg tilføje at Øhlenschlæger i Gaar besøgte mig en halv Times Tid, og at jeg maatte spille for ham nogle af mine Compositioner, ligesom han spillede for mig Endeel Psalmer og blant dem hans Moders Liv- og Døds-Psalme: Jesus er mit Liv i Live.

28. Oktober 1817.

Tilskueren beskæftigede mig ved Morgenpiben. Kl. 10 gik jeg til Comoediehuset og stille mig blant den forsamlede Hob for at faae en Billet til min Kone til i Morgen, men fik efter en Times enyante Venten først at vide at der ej
 5 var at faae uden Parter-Billetter. Siden gik jeg til gamle Horneman og tegnede mig blandt Suplicanterne om en Billett til Universitets-Højtideligheden i Runde-Kirke. Paa Retouren var jeg i Regents Kirken og hørte begge Prof. Müllerne samt en Petersen at opponere mod Clausen, der taler ligesaa flydende og classisk Latin som han skriver. Jens Møller var den skarpeste Opponent
 10 og disputerte især længe mod den Sætning: »at den ikke fortjener Navn af Philosoph der i metaphysiske Undersøgelser nægter Fornuftgrunde den øverste Plads.« Müller paastod at Aabenbaringsens Dogmer maatte have Rangen, men drev sin for Resten rosværdige Iver for Aabenbaringen for vidt og anvendte den paa uret Sted. Fra de lærde Hanekampe gik jeg til Weyse og fik
 15 Løfte om 2 Pladse paa Orgelet til første Højtidstag. Derfra til Comødihuset hvor jeg tænkte at treffe Rahbek og ved ham faae Billet til min Kone, men blev skuffet i mit Haab. Senere gjorde jeg en Excursion til Frue Drevsen for at høre om der var Billet at faae, men atter forgiæves. Paa Touren derhen mødte jeg Kongen med Wilhelmine ved Haanden og Caroline bag efter. Dall
 20 spiste hos os til Middag og vi erindrede da vore Norske Venner. Efter Maaltidet spadserede vi til gammel Torv for at see Guldæblerne springe, men den Stads var alt forbi.

Jeg traskede derpaa til Bakkehuus for at gjøre det sidste Forsøg paa at faae Billet men gik atter forgjæves. Den asteniske Frue fortalte en Hoben om
 25 alle de Afskrifter hun har maattet tage af Frue Bruns Karakteristik over Frue Stael – eller Frue Rocca, som andre kalde hende, samt hvorledes førstmeldte Frue havde søgt hos den franske Charge d’Affaires d’Egahre en saa detailleret Forklaring over Frue Staels legemlige Qvaliteter at han til visse Poster havde svaret: je suis trop modeste pour en faire reponse, skjøndt Modestien slet
 30 ikke skal trykke bemeldte Person for Resten, hvoraf man da kan slutte at Spørsmaalene maae have været temmelig naive. Ogsaa fortalte hun vidløftig om sin Cousine Julie Drevsen som hun fra Barnsbeen har kaldt Chineserinden fordi hun havde opstaaende Øjenbryne og stedse lovet hende en Chineser, hvilket Løfte hun paastod opfyldt om det saa blot skeede ved at forære hende
 35 en chinesisisk Dukke. Frue R[ahbek] udfandt omsider, at Ingeman som engang tillige med Julie var i Besøg paa Bakkehuus og just røgede paa en lang Pibe, kunde blive den belovede Chineser, hvorved der kun var den lille Omstændighed at han da maatte blive Forræder mod sin Forlovede. Nogen Tid efter, da Frue R[ahbek] kom til Byen faaer hun vide at Cousinen er forlovet med
 40 en Justitsraad Aagesen og da hun gjør hende en Gratulations-Visit i den

Anledning møder hende et Menneske med en lang Pibe i Døren og siger: »jeg er den Chineser som De har lovet Julie«. Rahbek kom ud paa Aftenen fra Byen og fortalte om de Promotioner som skal skee i Anledning af Dronningens Geburtsdag og Reformations-Festen nemlig at Hauch, Bülow paa Sanderumgaard og Vleugel skal blive blaa Riddere, Biskop Münster, Kold og 5 Feddersen Storkors, Horneman Commandeur af Dannebrog, Prof. Mynster Ridder etc. Aftenen tilbragtes som sædvanlig med Politisering der vekslede af med Sang af nogle svenske Viser som R[ahbek] ikke kjendte og som jeg derfor maatte opvarte ham med. Kl. 10½ gik jeg hjem og fik da jeg kom til Vesterport en god Regnskuur. 10

29. Oktober 1817

I Formiddag har jeg giennemløbet Hejbergs Bemærkninger over den Norske Constitution som jeg i Gaar fik laant af Rahbæk. I Adresavisen var avterret Billetter til en Parterloge, men de kostede 10 Rbdl. Stykket og det var for drøjt. Klingenberg disputerte i Dag for den Medicinske Doctorgrad 15 de extirpatione uteri og havde, medens jeg var nærværende, til Opponentere: Ralf, en vestindisk Doctor og Professor i Anatomien Jacobsen, gamle Callisen var Tilhører og af Bekjendtere traf jeg Pram og Michelsen. I Eftermiddag hentede jeg en Billett hos Horneman til Universitetsstadsen d. 1. Novbr. Kl. 6 passerede Herskabet under Hurraraab over Slotspladsen, hvor alle 20 Huse vare illuminerede, til Comødihuset. Strax efter gjorde jeg en liden Ud-vandring og kom hjem Kl. 8. Den øvrige Deel af Aftenen har jeg tilbragt med at læse i den Musenalmanach som Mynster forægte Frue R[ahbek] og som jeg i Gaar fik laant. Deri er blant andet en net lille Fortælling af Fouqué og nogle Breve af Luther især et ret barnligt Brev til hans Søn Hanschen. 25

30. Oktober 1817.

Efterat have til min Morgenpibe læst Resten af Musen-Almanach for 1818, hvori »meine Wanderungen« og »Marie« er det beste, men die Felsenjungfrau noget forvirret Kram, hentede jeg hos Weyse de belovede 2 Billetter til i Morgen. Kl. 11½ gik jeg til Fredriks Kirke paa Christianshavn for at bivære 30 Prøven af Ingemans Cantate. Nogle Koner fejede Kirken og der var ingen af de Musicerende kommet uden Krossing. Jeg gik da til Oppens og spiste Frokost der og passiarede en halv Times Tid med Fru Gunda og den døve General, samt læste i Skilderiet et Par Psalmer af Grundtvig til Reformationsfesten og Luthers Minde. Da jeg kom tilbage til Kirken begyndte man at samle sig 35 og Kl. 1 holdtes Prøven i adskillige Tilskueres og Tilskuerinders Paahør. I Eftermiddag var jeg først hos Øhlenschlæger som jeg ej traf hjemme. Derfra gik jeg til Michelsen, røgede en Pibe og drak Thee hos ham til Kl. 7 da han

forlod os. Han viste mig en af ham selv og en anden forfattet latinsk Vise til Prof. Klingbergs Calas paa Skydebanen i Gaar i Anledning af hans Doctorage, hvorved 61 Personer, for hvis Beværtning han skal have betalt 20 Rbdl. pro persona, skal have været tilstæde. Der skal nok Tid til inden han faar *5* *practiseret* disse 1220 Rbdl. ind igjen. Michelsen forærte mig en liden Piece han har udgivet under Tittel af: »Forsøg til en Vejledning for romersk-catholske Troesbekjendere, der ville indlemmes i den lutherske Kirke«, i Anledning af en ved ham d. 17. May d. A. i sidstmeldte Kirke indlemmet Jfr. Zincke. Han lod til selv at troe at dette Arbejde ikke var forfattet af nogen Sinke. *10* Piecen er dediceret til Dronningen som bekoster hans Datter fri Undervisning i et Institut. Jeg blev en $\frac{1}{2}$ Times Tid efterat M[ichelsen] var gaaet i Selskab med et Par Studenterne som paastode at de intet havde kunnet høre af den belovede Musik fra Runde Taarn. Desto bedre har man kunnet høre alle Stadens Klokkers Klang fra 5 til 6. Aftenen tilbragte jeg med at læse i Til- *15* skueren. Jeg kom just hjem nylig før Stormen og Regnen brød løs. At jeg paa Bakkehuset sidst saae et Prag-Exemplar af Tassos Gierusalemme liberata og et dejligt Kobber af Digteren har jeg glemt at anføre.

31. Oktober 1817.

Kanonernes Torden fra Castellet vakte os Kl. 7 om Morgenen. Ved Morgen- *20* piben læste jeg lidt i Tilskueren og maatte saa ile med mit Toilet, da jeg Kl. 9 $\frac{1}{2}$ skulde være i Fredriks Kirke paa Christianshavn. Jeg kom der Kl. 9 $\frac{1}{4}$ men førend Tjenesten begyndte var Klokken alt henved 10 $\frac{1}{4}$ og da jeg mærkede at Cantaten neppe vilde blive siungen før Kl. 11 til hvilken Tid jeg maatte være hjemme for at ledsage min Kone til Trinitatis-Kirke og der desuden ingen *25* tysk Text var sat til min Stemme, stak jeg paa mig Kl. 10 $\frac{1}{2}$ og vandrede i Sølen med den til Kjøbenhavn stimlende Mængde tilbage. Kl. 11 vandrede vi til Trinitatis Kirke og havde rummelig Plads nok paa Orgelet, men hele Orgelet var tilbygget paa en liden Laage nær som allerede et Par Damer havde besat. Vi fandt dog omsider et Stolestade ved Siden af Orgelet, hvor *30* man kunde see ud over Kirken men ej til den med rødt Klæde betrukne Balustrade lige under Orgelet som var bestemt for de Kongelige. I dette Stolestade tog min Kone Plads og fik snart Selskab af en Frue Møller og Frue Gutfeldt samt dennes Datter. Jeg fik Lov til med de øvrige Mandspersoner at staae op paa en Bænk, hvorfra man kunde oversee hele Kirken og see ned paa den *35* forhen ommeldte Balustrade, hvorfra der til begge Sider var bygget mindre Forhøininger paa Säuler til Dames d'honneur paa venstre og til Hofdamerne paa højre Side. Men denne Tilladelse varede kun til de Kongelige vare komne. Et Par Marskalker af hvilke den ene var den forhen omtalte Kammerherre Haxtausen, med Stave i Haanden anviste Personerne af 2. Klasse deres

Plads paa Stole langs med hver Side af Kirkegulvet og begge Rader vare besatte med blaa Riddere øverst, efter dem Storkors og Kammerherrer. I Stolerne paa venstre Side af Balustraden sad de fremmede Ministre med deres Fruer og Prindsen af Reuss. Tavast saae jeg der for første Gang med sit gule Sværdordens Baand og 3 Stierner. De Kongelige kom ikke førend Kl. 1, og kort forinden viste sig en temmelig smudsig Terne med en Støvekost for at feje Støvet af det paa Gulvet lagde Klæde, paa Kammerherrerne. Biskoppen paraderede i sin prægtige Chorkaabe blandt det samlede Cleresie i Choret og han tilligemed Frue- og Runde Menigheds Gejstlige modtog Herskabet i Kirkedørren og ledsagede dem forbi Choret hvor de traadte tilbage. Siden kom Svitten i den reglementerede Orden, og saa Kongeparret, Kongen i sin Uniform og Dronningen i en hvid Fløjels Robe dog uden Slæb. Begge hilste venligen til begge Sider og især den huldsalige Marie, der saa ganske svarer til hvad Ø[h]lenschläger] i sin Sang til hende d. 28. Octbr. 1815 har sagt:

»Straal huldt, uskyldig som en Engel 15
 Fra Tronen med din Friderik!
 Dit Septer er en Liliestængel,
 Din Majestæt – et venligt Blik.
 Som Rosen om den ranke Stamme,
 Du slynger Dig til Kongens Favn. 20
 Ved Kjerlighedens Altarflamme
 Velsigne vi Dit Modernavn.

Efter dem fulgte Caroline i en lyseblaa og Wilhelmine i en lyserød Fløjels Robe; saa kom Prinds Christian i Regimentsuniform med sin Gemal i sort Fløjels Robe; dernæst hans Søster, Prindsessen af Phillipsthal med Hauch; dernæst Prinds Christians lille Søn, som ved denne Leilighed er bleven blaa Ridder, med Prinds Ferdinand. Hofdamerne, Par om Par sluttede Toget. Krag var en af de 4 Oberster, som tillige med 4 Kammerherrer, hvoriblant Oppen, og 4 Majorer ledsagede Toget til Hest.

Saasnart Kongeparret traadte ind i Kirken begyndte Wejse at lege paa Orgelet og vedblev indtil alle vare rangerede. Nu istemmedes af Theatrets Sangere og Sangerinder under Ledsugning af Capellets Musik – begge posterede paa et højt Gallerie ved hver Side af Alteret – en Indgangspsalme. Provst Clausen messede derpaa den befalede Collect og Epistel med et maadeligt Organ, der stak saameget meer af mod den højtidelige Antifonie, der som et himmelsk Chor svarede ham fra Capellet og de Syngende. Derpaa blev siunget Endeel af Cantaten, der er tarvelig nok og hvorom Wejse sagde, at han havde maattet componere mange Steder som han ej forstod. Evangeliet blev derpaa messet og Resten af Cantaten sjunget. Münter besteeg Prækestolen. Efter en kort Bøn, hvori der, forsaavidt jeg kunde høre den, ej forekom mig at

være den rette Bønnens Aand, Hjertets Opløftelse og Inderlighed, afhandlede han i Anledning af Dagens Text: Joh. Ev. 8,12, »Den Lighed der er mellem Jesu Virken i den aandelige og Solens i den synlige Verden.« Denne Lighed fandt han, forsaavidt jeg kunde forstaae hans hverken tydelige eller behagelige Organ, deri: at ligesom Solens Lys, Varme og frugtbringende Kraft er en Velgjerning og Naadegave af Gud, saa blive vi og retfærdiggjorte af Naade ved Troen; ligesom Solen ikke blot lyser men udbreder Liv og Frugtbarhed, saa maae Troens Kraft vise sig i Helliggiørelsens Frugter, og endelig: at ligesom Solen ikke ret kan virke uden i sin Klarhed saaledes heller ikke Jesu Lære, hvorved da Overgangen skeede til Festens Øjemed og Reformationens Velgjerninger kortelig udvikledes. Prædicanten tørrede Sveden af sin Pande og fegtede med Armene; men det lod ikke til at Tilhørerne vare synderlig varme eller bevægede. Den største Deel var desuden nok kommet blot for at see og sees men ikke for at høre. Det beste af hvad der hørtes var Musikken der lød snart tordnende snart blidt giennem de høje Hvælvinger. Mad. Fryden-

dals stærke og rene Stemme var her paa sit Sted og selv Mad. Dahlens Stemme lød her fyldigere end ellers. Acten sluttedes med: »O store Gud vi love dig!« og Toget gik i samme Orden som før. Klokken var henved 5 førend alt var tilende og Skumringen udbredte sig alt og mindede mig om hvorledes Gravens Mørke om faa Aar vil indhulle ald den Stads som her glimrede, medens den ægte Glands fra det ægte Lys vil straale uformørket. Maatte det store Verdens Lys stedse skinne klarere, renere og livligere ej alene for Menneskenes Øine men fornemmelig i deres Hjerter!

Det vaerede nok en halv Time inden vi fik Lov at slippe ud af Kirken, og Regn og Storm mødte os udenfor. Vi tyede til H. P. Testman som boer i Nærheden og fik os der et Par Regnskjærme. Et Par af de første Gader vi giennemvandrede vare endnu besatte med Vogne. Vi ilede hjem og spiste Kl. 6 til Middag. Hele Cleresiet spiser i Dag ved Marskalks-Taflet. Husets Jomfrue som besøgte os fortalte at Hofdamerne havde faaet speciel Tilladelse til ved denne Højtidelighed at bære højhalsede Kraver, fordi de ej maatte bruge Schawls til at bedække den ellers nu brugelige Nøgenhed. Om Münters Distraction har jeg hørt et Par naragtige Anecdoter, nemlig at han efterat have passieret længe med en Person paa Gaden, spurgte om han ej vilde sætte sig ned, og i et Sælskab, hvor der efter den Rawertske Maade var malet store Træer paa Væggene, gik hen til et saadant Træ i et Ærinde med hvis Udførelse hverken Verten eller Sælskabet kunde være tjente. Aftenen tilbragte jeg med Læsning i Tilskueren.

1. November 1817.

Kl. 11 gik jeg med min Hustrue og Husets Jomfrue til en Gamél paa Østergade for at see Toget passere forbi. Enkelte Husarer som skulde gjøre Plads udgiorde Fortogten; derpaa kom en Afdeling af Garden til Hest, saa Heroldderne i deres Røde Fløjels, med Guld og Kongens Vaaben rigt besatte Kapper, 5 saa Sviten af blaa og hvide Riddere i prægtige Eqvipager med 2 Tjenere bag paa, samt Kammerherrer, Oberster og Majorer til Hest, saa Majestæten i lueforyldt Vogn med 8 hvide Heste for og guldflettede Tømmer, saa Prinds Christian og Ferdinand hver med 6 Heste og endelig en Afdeling af Garden til Hest. I Gaar skal Kongen have havt en endnu brillantere Eqvipage, ogsaa 10 blev Dandseren da redet og tolv Pager fulgte Toget. Til Frue Kirke kunde jeg ikke komme for at see Kongen nedlægge Guldpladen og Grundstenen til det ny Alter samt høre den i samme Anledning holdte Tale, jeg troer af Münter, dels fordi jeg ikke havde Billet, dels fordi jeg frygtede for da at ville kommet for sent til Trinitatis Kirke. Jeg gik altsaa lige did og kom til at staae paa 15 Gulvet hvor jeg maatte poenitere henved 5 Timer blant urolige Studenter og saae til min Forundring at Kirken var halv fuld af, formodentlig latinske, Damer. Kongen kom henved Kl. 1. Af Svitten kunde jeg lidet eller intet see da alle krøb op paa Bænkene og jeg bekymrede mig ej stort derom da jeg saae den Stads i Gaar. Guldberg havde atter sammensmurt en Cantate der 20 var nok saa flau og nonsensicalsk som den i Gaar. Musikken var, paa enkelte Partier nær, ikke saa god som jeg havde ventet af Kuhlau, men dog alt for god for Texten. Efterat den halve Deel af Cantaten var sunget besteeg Horne-man som Rector Magnificus, behængt med Commandeur Kors og Stjerne samt den i en 3 dobbelt Guldkjæde hængende Magnificence-Medaille, Cathedret 25 der var betrukket med mørkerødt Klæde og opført lige for Prædikestolen. Jeg hørte kun lidt af hans Tale, da han har en svag Stemme, men hørte dog at det første Moment af den var de necessitate emendationis sacrorum, om Nødvendigheden af Kirkeforbedringen, der vistes ved en Exposition af Kirkens Historie fra de første Tider til Luther. Den 2. Deel handlede, saavidt jeg 30 kunde forstaae, om Reformationens Velgjerninger. Nu blev atter siunget en Strofe for Doctor-Promotionen i Theologien og Mejer, som dette Facultets Decanus, efterat have i en ret net og flydende Latin viist Musernes himmelske Oprindelse og søsterlige Forening, creerede den eneste nærværende, Amtsprovst Hertz, til Doctor, berørte hans Hoved med en sort Doctorhat, sat[te] 35 en Ring paa hans Finger og gav ham Broderkysset og nævnte 4 udenlandske, hvoriblant en Barrington – dog vel ikke Lommetyven – i Engelland og Monod i Paris. Af de 2 øvrige var 1 i Schweitz og 1 i Berlin. Saa blev atter siunget for Promotionen i Jurisprudencen og Schlegel, efter at have mumlet noget, creerede de 5 juridiske Doctorer paa samme Viis men med en rød Hat. Siden

kom Bang som i latinske Hexametrer vrøvlende sammen nogle af Davids Psalmer og Christi Taler og creerede de nærværende Schumacher og Klingenberg med samme Hat og Ceremonier samt proclamerede den fraværende Thulstrup. Atter blev siunget for den philosophiske Promotion og denne Strofe
 5 begyndte saaledes: »Du som Tankens Svælg bestiger«, der beqvemt kunde paroderes saaledes: »Du som dybt i Flauhed stiger«. Thorlacius steeg op, men man kunde desværre kun høre lidt af hans skjønne Latin. Hertz sluttede Troppen med en latinsk Tale, der saavidt jeg kunde forstaae handlede om Videnskabernes og deres Dyrkeres Forening. Han stod med en Lup i Haanden
 10 og jeg som var hjertelig *forstaaet* men kun lidt *forstod* af hvad der taltes trøstede mig ved at Pinen skulde vare kort, men han tilvejede os hvert Ord saa gravitetisk at den var mig temmelig lang. Ved Udgangen af Kirken traf jeg Thomsen og vandrede med ham ned af Kjøbermagergade, hvor vi skildtes ad. I Eftermiddag har jeg læst i Tilskueren og i Skumringen vandret en Tour
 15 omkring i Gaderne.

2. November 1817.

Til Morgenpiben læste jeg Michelsens Vejledning for romersk-catholske Troesbekjendere som er ganske tarvelig. Kl. 9½ gik jeg ud for at besøge Trinitatis-Kirke og saae Herskabet tage over Kongens Nytorv derhen.
 20 Men Krag og hans Frue som jeg strax efter mødte sagde mig at de formedelst Trængselen ej havde kunnet komme ind i Trinitatis-Kirke og vilde derfor søge Gvarnisons Kirken. Jeg styrede Coursen til Holmens Kirke, hvor der og var propfuldt, hvorfor jeg gik om til Choret for at faae bedre Plads. Holm prædikede ret got over den Text: »ingen kan lægge en anden Grundvold end
 25 den som er lagt, Christus« og viste til Slutning de Danske Kongers Bestræbelser, især F[rederik] den 4.s, for Oplysningens og Religionens Fremme.

Derfra gik jeg til Thomsen, spiste Frokost, drak et Par Glas Madera og passerede indtil han og Hustrue vandrede for at bese Trinitatis-Kirke. Siden var jeg hos Oppen og Krag for at gratulere dem med Sølvkorset, men ingen af
 30 dem var hjemme. Paa Retouren mødte jeg Krags Søn som havde været i Fredriks Kirke og var meget indtaget af Musikken til den Cantate jeg skulde været med at afsynge. Frøken Jessen besøgte jeg, men traf hende ikke hjemme. Jeg gik til Øhlenschlæger og traf C. Heger der under Barberens Haand. Ø[hlenschlæger] forelæste os et Digt han har gjort til Luthers Minde, hvori
 35 han med stærke Kraftord nedtordner Erasmi lumpne Politik. Ved samme Anledning kom vi til at debattere om Christus og hans Lære som han betragtede fra en naturalistisk-poetisk Synspunkt. Siden gik vi en Tour om Volden fra Øster- til Vesterport. Paa Vejen fortalte Ø[hlenschlæger] os: at Herder paa sit Dødsleje skal have sagt til sin Søn: »ich kan[n] nicht mehr

denken, nenne mich eine grosse Gedanke.« Item, at han, Ø[hlenschlæger], da han for nogle Aar siden for første Gang skulde besee Rosenborg, blev han kaldet ind til den døende Commandant Wilster som vilde see ham og høre hans Mening, om han ikke troede det var Synd, at han, W[ilster], længtes saa meget efter Dødens Komme, hvilket man ej skulde have ventet af en gammel Gnier. Ogsaa reciterede [han] et Par Smaapiece han havde skrevet i sit 12. Aar nemlig en Fabel om Hønen som fandt en Perle og et satirisk Digt over en af hans Kammerater som solgte Smørrebrød til sine Medskolarer. Det første havde en saa let Versification og det sidste saa megen Vittighed, at jeg har Ø[hlenschlæger] mistænkt for siden at have forbedret dem. Ved 10 Vesterport mødte vi Kongen til Hest, som ingen Notice tog af vor allerunderdanigste Hilsen. I Vimmelskafte mødte vi Pram som spurgte mig om jeg hørte til Ø[hlenschlægers] Følge. Til denne sagde han: »er du nu nylig kommet hjem« og da Svaret blev: for 2 Maaneder siden, sagde han: at man i de første Maaneder efter en saadan Tour er lidt forfulmet i Hovedet og lagde til: var 15 der blevet giort saa meget af mig som der blev giort af dig udenlands, var jeg blevet gal, hvis jeg ikke kunde trøstet mig med at det var ufortient; hvorover Ø[hlenschlæger] blev lidt flau. Eftermiddagen og Aftenen har jeg tilbragt med Musik og Læsning i mine Excerpter. Kl. 6 løstes atter alle Kanoner.

3. November 1817. 20

Klingenbergs Disputats udgjorde min Morgenlecture. Frue Thomsen bragte en Pakke Bøger til Hr. Heber. Ved Middagstider gjorde [jeg] et Besøg hos Dall først i hans Logis og siden paa Posthuset. Udenfor samme traf jeg Etatsraad Wad. Dall laante mig en tydsk Reformations-Almanak af en Keyser hvori findes 3 Kobber af Luther som Munk, som Junker Görg og som evangelisk 25 Lærer, samt Melanchtons og Caterine Boras Portraiter og Afbildning af Luthers Trolovelses og Bryllups-Ringe samt af hans Rejse-Skrin. Siden var jeg paa Banqven for at vexele Penge og paa Børsen for at betale Schubote for 4. Deel af Ciceros Taler og kjøbte med det samme Luthers Levnet ved Bredow oversat af Høst med Luthers Portrait, der ikke ligner noget af dem i forommeldte 30 Reformations-Almanak. I denne læste jeg flittig hele Eftermiddagen indtil Kl. 6 da Major Oppen kom for at søge sin Kone som først kom halvanden Time efter fra Arboes. De gik henved Kl. 10. Husets Jomfrue, hvis Navn jeg først nu veed at være Funk, var her og i Besøg og laante mig Schultz' Polyhymnia. 35

4. November 1817.

Morgenstunden anvendte jeg til at excerptere af Reformations-Almanakken, som indeholder meget interessant. Kl. 10½ gik jeg til Jessen og maatte vente

over 1½ Time inden jeg fik Audience, da det her gaaer efter den Orden hvori man er kommen. Han var meget venskabelig og yttrede at mange ønskede mig hened, men klagede over Sollicitanternes Mængde og mente at jeg best kunde komme an ved Universitetet; men dertil er jeg ikke lærd nok og tænker
5 overhovedet for det første ikke paa nogen Ansættelse her, med mindre Norge skulde blive heelt op svensk, som man her ymter om. Fra Jessen gik jeg til en C. Müller for at høre om Penge til Endeel Sager som skal kjøbes for Frue Bonnevie. Derfra gik jeg til Sjeur Lars Olsen hos Arbo og da dennes Frue og Frue Collett kom kjørende ind ad Porten i det samme, maatte jeg følge dem
10 ind og tærede et Par Glas Madera under Passiar om Norge og om vort, Frue Arbos og mit, første Bekjendtskab paa et Bal hos Assessor Brochmands omtrent for 30 Aar siden. Præsten Lunds Kone er der i Huset. Frue Colletts Søn Christian skal til en Præst Schjæt ved Gvarnisonskirken som skal have 600 Rbdl. S. V. for ham om Aaret. I Aften har jeg været hos Krag's og holdt
15 historiske og latinske Lectioner.

5. November 1817.

Jeg tog i Morges atter fat paa Eichhorn og Genesis og arbejdede deri til Kl. 12, da jeg gik til en Skrædder for at faae min Garderobe forøget. Paa Touren derfra til Wivet for at høre om de Penge til Frue Bonnevis Sager som
20 Müller ej kunde udrede, mødte jeg Frøken Jessen paa Gottersgade. Vi studsede begge og gjenkiendte hinanden snart. Jeg maatte nu følge hende hjem og høre hendes Jubelhymne i Anledning af Reformationen, som hun havde været henne hos Baggesen for at faae recenseret og hos Seidelin for at faae trykket. Den er saamen ganske vakker og, paa Evalds Viis i hans ældre Cantater, blandet
25 med Bibelsprog mellem hver Afdeling. Et Vers til Ingeman i Anledning af hans Julegave, samt en Lammesang og andre Snurrepiberier maatte jeg og have til Livs og modtage en Indbydelse til Løverdags Aften. At Baggesen (hvis Bekjendtskab hun spurgte om jeg vilde gjøre, hvortil jeg svarte: ak ja saamen) er hendes Helt og Øhlenschläger slet ingen Ting, forstaaer sig og
30 hun var særdeles henrykt i et tydsk Digt, som en Greve daraussen nylig har skrevet til Baggesen og som denne forelæste hende i Dag. Hun fortalte at gamle Øhlenschlägers Pige skal af en jaloux Vægterkone paa Fredriksberg i Ledtog med en Karl, være bleven saaledes mishandlet at hun døde efter 12 Timer og at Hjertet ved Obductionen fandtes læderet. Min første Udvan-
35 dring i Dag var ellers til Etatsraad Collin, hos hvem jeg fik Billetter for min Kone fra Frue Rahbek til Directionslogen for i Dag. Did fulgte jeg hende Kl. 5, gjorde siden et forgjæves Besøg hos Dall i hans Logis og paa Posthuset, vandrede en Tour omkring i Byen, kom hjem Kl. 7 og læste siden i Plato og Historien. I Dag fik jeg Brev fra Strøm med temmelig fuldstændig Efter-

retning om hvorledes alt staaer til i Hjemmet og paa Eger. Endnu maae jeg anføre at Frk. Jessen fortalte: en skal have sagt om Grundtvig, »at han har saameget Troe, saa han ikke har noget Rum til Kjerlighed.«

6. November 1817.

Da jeg just havde endt mit Pensum i Eichhorn og begyndt paa Ebraiskens 5 kom et Bud fra Frk. Jessen, med Anmodning om at jeg vilde ledsage hende paa en Tour udenfor Østerport. Jeg gik derhen Kl. 11 efter først at have gjort et Besøg hos Wivet for at tinge paa Penge til nogle Ting som skal indkjøbes for Frue Bonnevie. Vi traskede afsted Kl. 11½ og mødte i Toldbodgaden Prindsesse Juliane til Hest med en Hofdame og Lakey og ved Østerport 10 Prinds Christians Gemal tilfods. Touren gik til Gulvteppe-Fabrikken som skal sælges med Revel og Krat. Vi traf der en 83 [Aars] Olding som har været der i 63 Aar med Løfte om at blive der til sin Dødsdag og som nu maae flytte fra den kjære Plet uden Erstatning for den Møje og Bekostning han har havt med Træers Plantning etc. Det skar mig ret i Hjertet for den Stakkels Olding 15 og havde jeg 1 Tønde Guld kjøbt jeg Stedet og lod ham rolig tilbringe de faa Dage han har igjen. Han viste os ufortrøden omkring, i de øde med Vævnings-Maskiner opfyldte Værelser og lod sin Søn vise os den vidløftige Hauge der strækker sig lige til Peblingsøen. Frk. Jessen havde Speculation paa at købe dette Sted naar Pengene kunde blive staaende deri, thi hun har 20 neppe 1 Sk. at lægge deri og mente ved at bortleje de overflødige Værelser at kunne faae frie Sommer-Residence der; men skulde Ejendommen være taxeret for 17000 Rbdl. som Betjenten sagde, vil det ej svare Regning. Det var den blideste Høstdag som kan tænkes, og af saadanne har og har vi havt usædvanlig mange for denne Aarstid. Paa Touren fortalte Frk. Jessen mig en vidløftig 25 Historie om en ung Pige som hun har i Huset og som hun har maattet ved Politiets Hjelp vriste ud af en catholsk Abbeds Kløer der tilligemed hendes unaturlige Moder, et svensk Fruentimmer der er gaaet over til den catholske Kirke, vilde tvinge Barnet, mod sin Villie til at blive catholsk. Ligeledes reciterede Frøkenen sine Vers til Kongens Hjemkomst fra Wien. Hendes 30 Broder Carl har havt det Uheld at brække sin Haand ved at falde ud over en Terrasse paa Sorgenfrei og maae bære Armen i Bindsel. I Bredgaden mødte vi paa Retouren Frue Dannemands 3 Børn der meget ligne deres Fader, samt Prinds Christians lille Søn til Hest med Harboe og en anden. Kl. 1½ kom vi tilbage. Efterat have i Eftermiddag gaaet en Tour omkring i Gaderne, læste 35 jeg den øvrige Deel af Aftenen i Plato og Historien.

7. November 1817.

I Eichhorn og Genesis arbejdede jeg til Kl. 12, gik siden til Dall og læste der den nys ankomne Börsenhalle hvori meldes om stærk Courier-Vexling

mellem Norden og Rusland, samt at en østerrigst Courier med meget vigtige Depescher nylig gik over Brussel til London. Man seer at det gjærer – og formodentlig bliver Bundfaldet en ny Krig der maaskee bliver værre end alle de andre. Fra Dall gik jeg til Lautrup og bragte ham en Ansøgning fra Mad.
 5 Finckenhagen til Enkekasse-Directionen. Thomsen søgte jeg forgjæves paa Banqven. I Aftes var jeg hos Krag og læste Historie og Latin med hans ældste Søn. Kl. 11½ kom jeg hjem.

8. November 1817.

Eichhorns Indledning til det gamle Testamente og 7. Capitel af Genesis
 10 var som sædvanlig min Morgenlecture. Kl. 12 gik jeg ud for at udrette et Par Commissioner og besøge Hagbart Falsen, som jeg ej traf hjemme. I Eftermiddag har jeg læst Halvparten af Cebetis Tavle. Kl. 6½ gik jeg til Frøken Jessen hvor jeg traf Ponsaing og kort efter en Islænder Thordsen, hendes ældste Broder Oberkrigs-Commissair Jessen og endelig Baggesen. Han var i
 15 Førstningen temmelig stram og saae lidt mistænkelig paa mig. Frk. Jessen fortalte blant adskillige Anecdoter en om Wahrenstedt, nu nylig hensoven, som viste megen Attention for en hamborgsk Grosserer-Madamme medens hun var i Kjøbenhavn og derved insinuerede sig saaledes hos hende at hun tilbød ham sin Person og sine Midler. Paa sin Rejse til Lissabon som Gesandt
 20 ægtede han hende og fortsatte Dagen derpaa sin Rejse. Paa Retouren fandt han hende døende og hun døde i hans Arme, men hendes Formue var ej saa betydelig. Samme Wahrenstedt har gjort sin Tjener Schultz til Universal-Arving, men denne har renouceret derpaa og blot betinget sig de fra først af ham bestemte 400 Specier aarlig. En Kammerherre Blücher kom ogsaa paa
 25 en artig Maade til en rig Brud. Han hører i Hamburg i et Caffehuus tale ilde om en Grevinde Cassel som havde ægtet en 80 Aars gammel Mand. B[lücher] paatog sig hendes Forsvar, skjøndt hun var ham ganske ubekjendt og maatte duellere med en af hendes Bagtalere, blev saaret og laae nogle Uger i Hamburg, rejste saa til Berlin. Der faaer han Brev fra Grevinden som tilbyder ham sin
 30 18 Aars gamle smukke Person og en anselig Formue. Han ægter hende og hun dør strax efter Vielsen. Da Baggesen var blevet lidt varm i Stuen foreleste han efter Frk. Jessens Anmodning en tydsk poetisk Epistel som en Gehejmerraad Brinckman, der nu er i Stockholm og er en gammel Bekjendt af B[aggesen] fra Paris, har sendt ham og hvori han i ret nette Vers og med
 35 adskillige artige Vendinger beklager sig over at Muserne og Amor stedse fierne sig meer fra ham med den tiltagende Alder under Nordens kolde Himmelen og mindes de bedre Dage. B[aggesen] har i sit Svar stræbt at vise baade hans og sin egen Ungdommelighed, især sit Hjertes Ungdommelighed, hvorom jeg dog, paa Vittigheden nær, ej har store Tanker. Om Grundtvig fortalte

han, at han nylig paa den venskabeligste Maade havde søgt at bringe ham til Raison, men forgiæves, og gav et kort Recit af hans 2. Udgave af Verdens-Krønikken der saaledes fremsat rigtig nok indeholdt en Hoben Galimathias; men B[aggesen] er slet ikke prutten paa at opofre Sandheden for Vittigheden og er derfor en høist upaalidelig Relator. Han meddelte ogsaa Frk. Jessen 5 en Opskrift af hans Sang til Lydia, saaledes som han vil have hørt den af en vis Frøkens Mund og som er fuld af pudseerlige Misforstaaelser f.Ex. Kareter for Charitter, og Alphabeter for Afroditter etc. Han fortalte og følgende curieuse Anecdote: En fra de yderste russiske Provindser, hvor man taler et for andre Russer uforstaaeligt Sprog meldte sig hos en rig liflandsk Greve 10 for at blive Informator hos hans Børn og blev antaget paa de Vilkaar at han skulde lære dem fransk, hvilket han og paatog sig. Da han erfoer at Herskabet ej forstod et Ord fransk ligesaalidt som han selv, oplærte han Børnene i forommeldte Dialect. Da Eleverne kom til det russiske Hof for at brillere med deres Færdighed i det franske Sprog, forstod ingen Moers Sjæl dem, undtagen 15 Kejserinden, formodentlig Cathinka, som just var fra den Provinds hvis Dialect hine talte og blev meget glad over at høre sit Modersmaal. Ved samme Leilighed fortalte Jessen: at en lærd Franskmand som vilde skrive et Taksigelsesbrev til Catharina den anden paa russisk, i Anledning af en ham beviist Naade, lod sig undervise i dette Sprog af en foregiven Russer, der var fra en 20 Provinds hvor bas breton, som ingen Franskmand forstaaer, tales og som oplært heri skrev sit Brev i dette Sprog, men fik til Svar af Kejserinden at hun ej forstod et Ord deraf. Ved Bordet sang B[aggesen] sin Skjærslibervise, som er ret moersom og en Do. som han senere har gjort og kalder den moralske Skjærslibervise. Han har just ikke den beste Stemme men synger mit guter 25 Manier. Jeg maatte ogsaa synge et Par svenske Viser og efter Bordet spille en Vals for de 2 unge Piger som er hos Frøken Jessen og til Slutning dandse en lille Vals baade med hende og dem. Selskabet var ret lustigt og jeg kom først hjem Kl. 1 i øsende Regn, hvorved min ukrympede Frak ej befandt sig vel.

30

9. November 1817.

En Følge af at jeg kom seent i Seng i Gaar var at jeg stod silde op, og en Følge deraf igien, at jeg ikke kom i Kirke, især da Vejret saae tvetydigt ud. Desuden havde jeg et langt Dagbogbrev at skrive til Pavels. Til min Morgenpibe læste jeg Hinketudse og Trylleharpen som jeg tilligemed Hejbergs Jule- 35 Løjer og Claus Horns Skaldstycken i Gaar fik laant af Frøken Jessen. Den førstes Tendents synes at være at udfeje af den poetiske Litteratur alt hvad der ej hører til den ægte (det er gammelfranske) Smag. Det hele hænger ikke got sammen og er intet mindre end correct, men har enkelte vittige Steder.

Trylleharpen, hvis Fabel i Korthed er: at en Dione reddes ved Terpanders Harpespil ud af en Røverbandes Vold og siden af Havsnød, at han opbrænder Harpen, sin kostbareste Skat, for ved dens Ild at opvarme den af Kulde halv-døde Dione, at han siden vil overlade den Elskede til sin Ven Skopas, men
 5 efter Orpheus Kjendelse omsider faaer Prindsessen, er et ganske tarveligt Stykke. Om det er Tyvegods eller ej, bliver nu snart afgjort ved Hof- og Stadsrettens Kjendelse. Kl. 1 gik jeg til Justitsraad Ditten for at gjøre en Contra-visit og maatte der i 1½ Time døje hans med Matroseeder vel bespækkede og støjende Snak. Hans Svigerforældre, en Oberst du Plat og Frue var der.
 10 I Eftermiddag fuldførte jeg Brevet til Pavels og bragte det paa Posthuset. Kammerherre Oppen og Dall besøgte os, men jeg maatte forlade dem Kl. 7 for at gaae til Wads, hvorhen jeg var buden. Der traf jeg et meget lærd Selskab: Professorerne Horneman, Theologen og Botanikeren, Gieseke som nylig var kommet fra Dublin, gamle Brünich som endnu er lige rask og hans
 15 Frue som er ældedes meget. Med hende, Prof. Sibbern og Münters Søn maatte jeg tærse i en Lhombre hele Aftenen og lade mig snyde for nogle Dalere. Siden kom Biskop Münter, der blev meget forskrækket over at Norge skulde have ustuderte Præster, samt Prof. Ramus, Brønsted, Ørsted, Kejser fra Norge, P. E. Müller, Mejer, en Mønster som engang har været paa Eger og
 20 Kongsberg, Thorlacius, Collin og adskillige andre som jeg ikke kjendte, ej at forglemme min fordums *Kjæreste* fra Bakkehuset 1811, en Petersen, som da hedte Grækeren og nu af Frue Rahbek er omdøbt til »den bedre«. Den forbistrede L'hombre hindrede mig fra at deeltage i det Colloqvium som adskillige Videnskabsmænd holdt i næste Stue og som udentvivil havde været baade
 25 fornøjeligt og lærerigt. Beværtningen var brillant med 6 Retter samt Rødvin og Madera. Vi slap først derfra Kl. 1 og Petersen og jeg fulgtes ad den største Deel af Vejen. Han har nylig været i Tydskland og fortalte blant andet om hvor tilbødet Jean Paul (som nu boer i Bayreuth) er af alle men især af Damerne. Han er gift og har Endeel Børn. Anledningen til hans Frierie var at
 30 et ungt Fruentimmer engang, da han slumrede i en Sopha, eller rettere lod som han slumrede, kastede Blomster i hans Barm. Han friede strax til hende udentvivil i det Haab at hun vilde blomsterstrøe hans Fremtids Bane.

10. November 1817.

Jeg kom silde op og tilbragte Formiddagen, paa et Par korte Excursioner
 35 nær, samt hele Eftermiddagen indtil Kl. 7 med at skrive Breve, hele 6 Stykker, til Norge med en Lars Olsen som rejser i Morgen. Min Dagbog gik med samme Leilighed. Jeg bragte selv Paqven som Sjeur Lars nødig vilde tage med og gid den maae komme vel og ubekikket giennem Sverrig. I Aften har jeg læst i Hejbergs Julespøg og Nytaarsløjer. Vi gik til Sengs samme Klokkeslet

(11 om Aftenen) som Luther blev fød i Dag for 334 Aar siden. I Formiddags mødte jeg Major Broch (en af de ephemeriske Kammerherrer) og maatte tære hans norske Politik til Gadedørren.

11. November 1817. 5

Slutningen af Hejbergs Julespøg og Fredrik Clason Horns (Deeltageren i Gustav den 3.s Mord) Skaldestycken udgiorde min Morgenlecture. Den første har i dette snurrige Karivari blandet helligt og profant sammen og især giort sig lystig over Ingemans Sentimentalitet og Platonisme, men det er for en stor Deel flau og lumpne Løjer. Hos den sidste som ikke har noget udmærket 10 Digtalent, fandt jeg blant andet en Vise til Pavels's Fødselsdag. Frøken Sundt besøgte os i Formiddag. Min Kone fik Frue Rahbeks Billetter til Directeurlogen og lyksaliggiorde Frk. Sundt med at overlade hende den ene. Vi gik til Comoedien Kl. 5 og jeg tog mig en Parqvvet-Billet. C. Heger var min Naboe og Thomsen og Collin sadde tæt bag ved mig. Sovedrikken blev givet 15 og dens Pudseerligheder, men end meer dens dejlige Musik moerede mig capitalsk. Den 6. April 1811 saae jeg Stykket sidst og i dette Mellemrum var allerede skeet 6 Roulle-Omsætninger. Brause (Frydendal som før) blev spillet mesterlig. Saft, Kruse (før Knudsen) blev ganske spillet i Knudsens Maneer og det endda lidt overdrevet. Walter, Zinck (før Enholm) sang skjønt, Jægeren, 20 Enholm (før Lund) og Bondekarlen, Holm (før Kruse) sang taalelig. Charlotte, Jfr. Zirza (før Funk) synger meget musikalsk men forekommer mig at have en haard Stemme, Mad. Zink (før Jfr. Rosing) spille og sang ret got, Mad. Dalen, Møllerkonen nydelig, Rind (før Carl Bruun) Møllere's Rolle maadelig. Det dejlige Slutningschor blev got udført. I en Entree efter Stykket dandsede 25 en Funk nogle nydelige Solopartier. I Adrastea skal være indrykket en meget skarp Kritik over Guldbergs Cantater. Prof. Gieseke som er ansat i Dublin som Mineralog med 1200 Pund Sterling udgiver et kostbart Værk med Kobbere om Grønland, hvor han har opholdt sig 7 Aar.

12. November 1817. 30

Efterat have tilendebragt min sædvanlige Morgenlecture gik jeg ved Mid-dagstider til H. P. Testman og passiarede der et Par Timers Tid. I Eftermiddag var han som snarest hos mig. Kl. 6½ gik jeg til Krag, hvor der ingen Lection blev givet, da der var en Capitain Heram og hans Frue, som er Frue Krag's Niece, i Besøg. Krag's Døttre musicerede og dem afløste Frue Heram som 35 spiller med megen Færdighed og saa sluttede jeg Troppen. Bemeldte Capitain Heram er en Broder af ham paa Kongsberg og er en ganske kjøn Karl, hos hvem der for Resten nok ikke er mange hjemme. Kl. 10½ gik vi derfra.

13. November 1817.

Paa en Excursion nær til min Skrædder og Dall, hos hvilken sidste jeg læste Recensionen i Adrastea over Guldbergs Cantater, der dog farer lempeligere med Barnet end jeg havde ventet, var jeg hele Formiddagen hjemme, og den største Deel af Eftermiddagen og Aftenen. Min Kone var beskjæftiget med at ophænge sine Kobberstykker.

14. November 1817.

I Formiddag fik jeg tilendebragt den første Deel af Eichhorns Indledning til det gamle Testamente og det 10. Capitel af Genesis. Siden var jeg hos Dall samt paa Banqven og Børsen, hvor jeg forgiæves søgte Thomsen. I Eftermiddag var jeg atter hos Thomsen for at faae ham til at skaffe mig nogle norske Penge omsatte, da jeg i Morgen skal betale $\frac{1}{2}$ Aars Huusleje. Han kom ikke før Kl. 7 og imidlertid passiarede jeg med og musicerede for hans Lina, paa hvis gamle Clavier jeg ikke har spillet siden det stod paa Fiskum. Siden passiarede vi og Thomsen viste mig i Morgenblatt et Par Artikler om Øhlenschlæger og Opførelsen af hans Axel og Valborg i Dresden, samt enkelte Tirader af Frue Bruns Karakteristik over Frue Stael, udentvivl den samme der har voldt Frue Rahbek saa megen Qvide. Til Aftensmaaltidet drak vi et Glas Punsch, hvori vi erindrede vore Norske Venner og hvorved vi indviede en ny Sølv-Punschøse som Thomsen i Gaar købte paa Børsen, da Theodor paa Linas Arm for første Gang gjorde sin Valfart did. Klokken var over 11 da jeg gik. Et net Indfald som jeg for lang Tid siden fandt i Dagsposten og som nu falder mig ind, vil jeg her nedskrive. En meget smuk Kone i Paris med kun et Øje havde en Søn som ogsaa var enøjet men for Resten et meget dejligt Barn. En Bekjendt af Huset sagde engang til Barnet: »søde Dreng giv din Moder dit Øje, saa bliver hun Venus og du Amor.«

Thomsen fik da jeg var hos ham et Brev fra en Bresdorf som rejser paa Mineralogien og nu er i Berlin. Men det indeholdt intet af Vigtighed.

15. November 1817.

I Formiddag blev der ikke stort af Lecturen, da Skrædderen bragte mig Endeel ny Klæder som jeg maatte prøve og siden bringe ham tilbage til Omarbeidelse. Fra ham gik jeg til Dall og læste de tyske Aviser som vare fulde af Jammersange over den Engelske Kronprindsesses Død. Derfra gik jeg til Banqven og vandrede først med Thomsen omkring paa Børsen for at faae omsat Norske Penge, for hvilke jeg ej kunde obtinere meer end $24\frac{1}{4}$ Rbdl. Dansk pr 100 Rdl. Norsk og siden paa Cancelliet for at høre om Ølstykket var bortgivet. Dette var Tilfældet men desværre ikke til den hvem T[homsen] og jeg helst havde undt dette Stykke. I Eftermiddag var jeg atter hos

T[homsen] for at hente de vexlede Penge og fik dem af Linas Haand da T[homsen] ej var hjemme. Paa Retouren hørte jeg efter paa Comoedihuset hvad en Parqvæt-Billet monne koste, da jeg gjerne vilde see Machbeth som tilligemed Foersoms Minde af Ingeman og en Epilog blev givet til Beste for Foersoms Enke. Men Prisen 4 Rbd. var mig for drøj. Jeg gik derfor smukt 5 hjem, efterat have vandret en Tour om i Gaderne, og sendte min Vert et halvt Aars Huusleje med 300 Rbd. som han ej vilde modtage, Gud veed hvorfor. Siden læste jeg en Tractat i Ernestis Opuscula Theologica til min Pibe og anvendte den øvrige Deel af Aftenen til at fortsætte en Oversættelse af Æneidens 4. Bog, som jeg for flere Aar tilbage har begyndt paa og hvormed 10 jeg var avanceret halvvejs.

16. November 1817.

Det slemme Regnvejr holdt mig inde i Formiddag. Min Andagt holdt jeg med at læse Mutschelles Homilie over Dagens Text og siden med at oversætte af Vergil. Kl. 10 fik jeg et Besøg af Michelsen der kom lige fra Holmens Kirke 15 i fulde Pontificalia for at anmode mig om at prædike for ham paa Søndag til Aftensang. Han blev kun $\frac{1}{2}$ Times Tid, da han skulde tilbage for at messe og lovede i Aften at ville foreslaae mig til reisende Medlem i Fabricius's Klub. Kl. 12 gik jeg til Frk. Jessen, bragte de laante Bøger tilbage og passiarede et Par Timers Tid om Ingeman, hvis Romantik er hende for catholsk, hvilket 20 hun ved Forelæsningen af Kirkelammet i hans Julegave vilde bevise, hvorimod jeg paastod at en catholsk Legende ikke kan være luthersk; – om den Foersomske og Sanderske Declamation; om hvorvidt Mad. Heger er stor tragisk Skuespillerinde eller ikke, hvilket første Frøkenen aldeles benægtede og mente hun faldt rent igiennem mod Mad. Walter og nogle franske Donnaer 25 hun i sin grønne Ungdom havde seet; om hvorledes Jacobi havde i sin sidste Svaghed skriftet for hende, at han havde hovmodet sig for meget af sine Kundskaber og Talenter og at han derfor blev straffet med Tabet af sin Hukommelse, samt om hvor slet Liebenberg havde skilt sig ved Udgivelsen af hans efterladte Smaaarbejder, og endelig om Napoleons Skjæbne som hun 30 havde forudsagt allerede fra den Tid han blev første Consul ligesom hun og stillede en vis nordisk Kronarvings Horoskop saaledes, at jeg som god Patriot ikke kunde andet end forfærdes derover. Hun fortalte og at hun 1810 havde hørt i Helsingør en svensk Officier sige til en dansk, som paastod at C[hristian] A[ugust] var for retskaffen og lojal til at bringe Norge under Sverrig, at en 35 *Frokost* i saa Fald kunde rette paa Tingen, hvilket synes end meer at bestyrke den almindelige Mening om hans Endeligt. Til Slutning fik jeg en Anecdote om Zemires Ars og den flade Dido, hvilken Tittel en Pige havde givet Zemire og Azor og Balletten den forladte Dido. Jeg fik laant en Roman af Knigge

kaldet »det fortryllede Slot eller Grev Tungers Historie«, hvori jeg har læst i Eftermiddag, da Vejret var for slet til at gaae i Comoedie for at see Zemire og Azor, hvortil jeg ellers havde bestemt mig. Bemeldte Roman er ganske interessant og indeholder – som man kan vente det af den Forfatter – adskillige
 5 Bidrag til Menneskekundskab. For Resten har jeg i Aften oversat af Virgil. At Kongen i Søndags egenhændig reiste en gammel Kone paa Benene som var faldet overende i det hun paa sine Krykker vilde giøre Front for ham, har jeg glemt at anføre.

10

17. November 1817.

Silde kom jeg paa Benene og ikke længe havde jeg været paa dem førend jeg fik et Besøg af Krag som havde været ved Parolen og tilbragte en Times Tid med Passiar og Frokost. Fra Dall fik jeg en Paqve med Dagsposter og Dannevirker som havde gjort Venderejse fra Norge samt Norske Aviser og
 15 Nationalblade. Kort efter kom Dall selv og saaledes gik næsten hele Formiddagen bort med Passiar. Dog fik jeg i Hast giennemløbet de norske Blade og moerede mig ved et ret vittigt Stykke i Nationalbladet til Gogstad, skrevet ganske i hans Stiil og Manier. I Eftermiddag har jeg læst i Grundtvigs Dannevirke, blant andet hans Paaskelilie og med Forundring seet at han i selve
 20 Poesien undertiden bruger det Pøbelsprog som han synes at forblende med Kraftsprog. Kl. 7 gik jeg til Mikkelsen for at følges med ham i Fabricius's Klub, hvor jeg af fordums Bekjendtere traf Pram, Professor Begtrup som passiarede meget om sin Udenlandsrejse og meddelte mig adskillige Forholdsregler i Henseende til min intenderede Rejse, Byfoged Stenersen og General-
 25 Auditeur Borneman. Efterat have drukket en Kop Thee, røget en Pibe Tobak og bladet lidt i Morgenblatt, hvor jeg fandt et Udkast i Kobber af Prof. Mathæi Malerie af Nadveren, fulgte jeg hjem med Mikkelsen, spiste der en Bornholmsk Høstlax, drak et Glas Viin og vandrede hjem Kl. 11 med Holms Udsigt over Luthers Levnet, Sørensens Indbydelse til Reformations-Festen
 30 i Christianssand og et Brev til M[ichelsen] fra Stiftsprovst Engelhart sammesteds som M[ichelsen] laante mig.

18. November 1817.

Til min Morgenpibe læste jeg Holm om Luthers Levnet der er meget udførlig og interessant beskrevet. Desforuden fik jeg et Capittel af Genesis
 35 giennemgaaet, samt læste Stenersens Cantate til Reformations-Festen i Christiania der har meget med Satanas at bestille, læste Sørensens Indbydelse der er et usselt Product, hvori Reformationsværket kaldes en *Handel*, hvori der tales om »et Hjerte omgivet af Eftertanke«, om »at nedlægge Letsindighed« etc. og endelig Engelharts Brev, hvori jeg fandt Synspuncter som ganske

stemme med mine. Ved Middagstider gik jeg ud for at klarere en Skræderregning som jeg, efter nogen Parlamentering om gamle Priser beregnede efter nuværende Cours, maatte betale med 25 Rbdl. Derfra til Hr. Friseur Finneman for at faae min Toupet tilstudset paa nu brugelig Façon, under hvilket Arbejde der blev politiseret og fortalt om hans Bedrifter som borgerlig Artillerist under 5 Kjøbenhavns Bombardement, samt om forlorne Haarkamme som han maae giøre til skaldede Ynglinge og som i et Slagsmaal forenet med Lugning virkelig gaae *forlorne*. Siden opsøgte jeg en Essendrop som nylig skal være kommet fra Christiania men fandt ham ej hiemme. Derimod fandt jeg i et af de Huse, hvori jeg forgiæves havde søgt ham en ret vakker Kone, som viste mig den 10 Artighed at lade sin Pige vise mig tilrette. I Eftermiddag gik jeg i Storm og Regn til Hjørnet af Pilestræde og Kronprindsensgade for at købe en Catalog over nogle Bøger som skal sælges der. Min Kone og Husets Jomfrue gik paa Comoedie for at see Makbeth og jeg satte mig til at giennemblade Catalogen for at udmærke de Bøger jeg havde Lyst til. Mine Digte havde ogsaa den 15 Ære at paradere i dette Bogsælskab.

Imidlertid kom der en Indbydelse fra Frk. Jessen, som jeg ikke kunde modtage uden paa det Vilkaar: om jeg ej fik nogen Billet til Machbet som jeg havde besluttet at see. Kl. 5½ gik jeg til Comoediehuset og erfoer at der ingen Parqvot-Billet var tilovers. En Skouer bød mig een for 2½ Rbdl. men 20 skjøndt det kun var ½ Rbdl. over den reglementerede Pris, gad jeg dog ikke entriere i denne Handel, men efterat have, trods det slemme Vejr giort en Tour omkring paa Gaderne, styrede jeg Coursen til Frk. Jessen, hvor jeg traf Ponsaing og en ung Islænder Repr. Efter en Times Passiar og et Spil Skak med en vestindisk Jomfrue Smith som er Pensionair hos Frk. Jessen, satte 25 vi os ved L'hombre-Bordet, hvor der dog blev snakket ligesaameget som spilt. Derfra til Spisebordet, hvor vi fortærede en Kalkun og saa igien til Spillebordet, hvorfra vi først rejste os ved Midienat og maatte endda skrive Beterne op for at giemme dem til en anden Gang. Frk. Jessen fik Correcturen af sin Lutherske Hymne, men giemte den til i Morgen. Den stakkels Pige havde en slem Hoved- 30 pine som dog ikke formaaede at cucionere hendes gode Lune. Hun paastod at F[rederik] den 6. er nærmest Arving til Engellands Trone efter Prindsregenten, fordi Caroline Mathilde var Georg den 3.s ældste Søster og Arvefølgen, efter den engelske Constitution, gaaer over til den ældste saavel paa Spinde- som paa Sværd-Siden. Paa den Maade kan F[rederik] den 6. blive en anden Knud 35 den store. Under alle Omstændigheder maae han vel faae noget Æquivalent for en saa vigtig Rettighed. Kl. 12 gik jeg hjem i styrtende Regn og flyvende Storm. Gaderne vare en Sump og Rendesteenbrætterne svømmede.

19. November 1817.

Luthers Levnet udgiorde min Morgenlecture. Kl. 11 besøgte jeg en Kjøbmand Essendrop for at betinge Anchios og høre Nyt fra Christiania. Mathiesen skal have været paa Valg og meer behøves der ikke til at vise hvorledes
 5 Tænkemaaden er hos en stor Deel i Christiania. Wergeland skal og være valgt. Saaledes vil vel Svecus faae mange værdige Stridsmænd for Amalgamationen. Derfra gik jeg til en Bogauction hvor jeg fik et Par italienske Bøger og en tydsk Sproglære for Røverkjøb og var meget fristet til at byde med paa en Livius, 10 Bind som solgtes for lidt over 6 Rbdl., der ej er 10. Delen af dens
 10 Værd. Hos Dall hentede jeg Aviserne paa Posthuset. Prof. Keyser mødte jeg paa Gaden. Han fortalte at Politiet i Stokholm vilde aabne nogle Breve som hans Rejsefælle Scavenius havde med sig, men at det ved Klage til Anker, som skal være i stor Anseelse, blev forebygget. Ved Taflet skal Kronprindsen have yttret for Endeel derværende Normænd, at man ikke kunde
 15 vente nogen Frugt af Foreningen førend begge Riger fik Pengevæsen, Love og alt tilfælles. I Eftermiddag var jeg atter paa Bogauction; men da jeg ikke havde Tid eller Lyst til at oppebie Salget af et Par Bøger jeg vilde have, gav jeg en Student Westergaard i Commission at købe dem og gik jeg for at giøre mit Toilette.

20 Kl. 6½ agede vi til Krags og kort efter kom Justitsraad og Grosserer Thomsen med Fruen og 5 Sønner, af hvilke den Ene nylig har været i Paris. Ved en Pibe Tobak førte jeg en Discours med Thomsen der for det meste drejede sig om Handelsfaget, hvori han naturligvis for det meste beholdt Ordet. Ved en Samtale med en Engelskmand har han nylig erfaret at de tumultuariske
 25 Optrin, som Fabrikarbejderne have foraarsaget, fordi de i Fredstider vil have det paa samme Fod som under Krigen, nemlig kun arbejde 4 Dage og faae dobbelt Løn, nu er dæmpet og Arbejderne satte paa den gamle Fod, nemlig 12 Sk. E. ugentlig for 6 Arbejdsdage – en Bestemmelse, som nok vil blive fornøden paa flere Steder. Siden gik det til Boston- og derfra til Spisebordet
 30 og [jeg] kom hjem Kl. 12.

20. November 1817.

Efterat have anvendt Morgenstunden til at læse i Holms Bog om Luthers Levnet gik jeg Kl. 11 først til Mikkelsen som nylig var udgaet, og bragte ham No. paa de Psalmer som skal synges til Aftensang paa Søndag i Holmens
 35 Kirke og derfra til Bogauctionen hvor jeg købte: »Jesus von Nazaret etc. af Leonhard Meister« for 2 Mark 8 Sk. Jeg aflagde siden et Besøg hos Stenersen og drak der et Par Glas god Madera, saae Mirabauds Systeme de la Nature som er confiskeret for sine frie Yttringer og som S[tenersen] har faaet af sin fordums Eleve Juul paa Taasinge, samt politiserede om Norge og overhovedet

om de nærværende Conjunctioner. Prof. Kejser besøgte jeg ogsaa. Han yttrede at C[arl] J[ohan] har gjort sig saa frygtet af den svenske Adel at de ved et Anslag mod hans Person vilde udsætte sig in corpore for samme Skjæbne som Fersen fordem. B. mente han havde endnu ej faaet det belovede Creditiv og fik det ej, men staaer fremdeles i Stikken for sit friskfyrsk Gaardkjøb. 5 Lector Stenersen, som han i Fior var ifølge med fra Kjøbenhavn, havde arbejdet paa hans Omvendelse og havde blant andet yttret at det var hans fulde Overbevisning at Luthers Bøn engang havde reddet Melanchton, da han var syg, fra Døden. I Eftermiddag ledsagede jeg min Kone til Borgegaden hvor hun har en Frak i Arbejde. Kl. 6½ kom Dall til os og Kl. 8 gik jeg i Klubben, læste 10 en Times Tid i Allgemeine Litteratur-Zeitung for Septbr., der for det meste er opfyldt af Recensioner over Piecer i Anledning af Reformationsfesten, blant hvilke især anpriser en Dr. Phillip Marheinicke's Geschichte der deutschen Reformation. Af Bekjendtere traf jeg Grosserer Thomsen, Prof. Ramus og Pram. Den sidste holdt mig varm med Dampskibenes Indretning og Norges 15 Statistik i meer end 1 Time.

21. November 1817.

Efterat have tilendebragt Luthers Levnet af Holm og læst Indledningen til Jablonskis Kirkehistorie som en Student Westergaard skaffede mig kjøbt for lidt over 2½ Rbdl. gik jeg i Middagsstunden trods Storm og Regn til Dall 20 paa Posthuset, for at læse de tyske Aviser, hvori der dog ikke var synderlig interessant. At det danske Kongehuses Adgang til den engelske Trone har lange Udsigter, da de nærværende Kongebørn, samt Hertugen af Glouchester og Kongen af Würtemberg har Fortrinsret for det, saae jeg af bemeldte Aviser. I Eftermiddag har jeg atter læst i Jablonski og tilstudset en gammel Præken 25 saaledes at den kunne passe til Aftensang paa Søndag. Kl. 8 gik jeg i Klubben, røgte en Pibe Tobak til et Glas Øl og passiarede med Præsterne Michelsen og Holm og General-Auditeur Borneman til Kl. 10, da vi 3 Præster gik og jeg ledsagede Holm, der formedelst Gigt i Hofterne har en besværlig Gang, til sin Gadedør. 30

22. November 1817.

Jeg stod op Kl. 7 og anvendte det meste af Formiddagen til at studere paa min Prædiken og fortsatte derhos Læsningen i Jablonski. Kl. 12 gik jeg hen for at klarere min Gjeld paa Bogauktionen og vandrede derfra til Dall for at hente Aviserne. Eftermiddagen blev ligeledes benyttet til at memorere 35 og Kl. 8 gik jeg til Klubben, hvor jeg nød en Snaps og et Stykke Smørrebrød, havde en lang Passiar med Pram hvori jeg fik en detailleret Forklaring over hvorlunde han ej kan slippe ud med henved 5000 Rbdl.s Pension, og hvori

han yttrede sin Misnøje over at han blev sat ud af et Collegium, hvori han moxen var den eneste embedsføre medens et Par af hans Colleger, af hvilke den ene ikke vidste hvor Tyrol laae men omsider udfandt at det var Hovedstaden i Dresden og den anden vilde sejle over Østersøen til Kamschatka, vedbleve i deres Post. Ogsaa yttrede han sin Fortrydelse over at hans Tilbud at gaae til Norge, før Foreningen ej blev besvaret af nogen uden Bech, endskjønt han siden har erfaret at Prinds Christian skal have sendt ham et Svar som ej er fremkommet men som han mener er opkapret her og som maaskee har foranlediget hans Afskedigelse. Paa Udgaven af hans samtlige Værker har ingen Subscriberent meldt sig og han venter ingen synderlig Afsætning da det meste er statistiske Tabeller. Jeg raadede ham at sende sine paa Rejsen i Norge samlede statistiske Bemærkninger til Storthinget. Med Kammerherre Oldenburg fornyede jeg Bekjendtskabet og fik mange Hilsener fra hans Svoger og min forrige Contubernal i Göttingen Bastholm. Jeg har glemt at jeg i Gaar læste den af Michelsen i Forgaars laante Vergelandske Afskedstale – en elendig Passiar uden Thema og Orden drejende sig blot om hans eget kjære Jeg. Det grundigste deri er en Raisonnement om Offer, der synes at vise, at den ærværdige Herre tænker meer paa Faarenes Uld end deres Røgt. I Forgaars fik jeg en Indbydelse af den unge Münster, som jeg traf paa Klubben, til at spise Middag hos hans Fader i Morgen. I Formiddag var jeg hos Heger og saae Endeel af Looses Medailler.

23. November 1817.

Hele Formiddagen var jeg hjemme og præparerede mig til Aftensangsprækenen, men læste dog tillige lidt i Jablonski og i Grundtvigs fra Norge retournerte Dannevirke, blandt andet om Sandhed, Storhed og Skjønhed, hvoraf jeg kun forstod meget lidt. Kl. 1½ gik jeg til Holm for at høre Beskeed om Bønnen for Kongehuset og mødte paa Vejen Øhlenschlæger som indbød mig til i Morgen Aften. Kl. 2 gik jeg til Kirken og fandt et stor Antal Tilhørere. Blandt disse faldt mit Øje, da jeg havde besteget Prækestolen, strax paa Krag og hans Sønner som sad lige under den. Et Par Lys som man havde anbragt paa Prædikestolen virkede tvertimod deres Bestemmelse, da de ved at blande deres Skin med Dagens, blendede istedet for at oplyse og havde jeg ikke nogenlunde nøjagtig memoreret min Prædiken vilde jeg, især da Skriften var noget blak, kommet slet derfra, men nu slap jeg skikkelig igiennem og stammede kun lidt i Bønnen for Kongehuset, der, desværre, var ny for mig. Talen handlede »om den Lighed der er mellem Søvn og Døden« i Anledning af 1. Thess. 4,13-18 v. Efter Prædiken messede jeg Collecten for Ordet og Velsignelsen, dog, hvad den sidste angaaer, med Undtagelse af: »Herren være med eder« som det er Brug i Holmens Kirke at forbigaae eller rettere ej at

gientage efter Collecten. Paa Tilbagevejen fra Kirken kom Krag's Wilhelm efter mig og indbød mig til Middag, hvilket jeg formedelst Indbydelsen til Münter maatte afslaae. Siden fik jeg Sælskab af en Lumholtz, en Brodersøn af Bispen, med hvem jeg 1794 var i Sælskab hos Wiel paa Bærreby ved Enningdalens Kirkes Indvielse. Kl. 3¼ kom jeg først til Münter og traf der Dr. Mynster med Kone, Dr. Petersen den bedre, en Clausen og et Par mig ubekjendte Damer. Jeg sad ved Bordet mellem Bispen og hans Ægtemage og maatte betale denne Ære med at agere Trancheur. M[ünter] spurgte meget om sin forrige Confrater, om Universitetet og var vred paa Dr. Neuman for hans Changement. Man troer her at det er paa Holdingen med en vis Fyrstes Penge-ressourcer og synes almindeligen at vente de 3 nordiske Rigers Forening. 10

Efterat have drukket Caffé gik jeg med de Øvrige og styrte Coursen til Klubben, hvor jeg traf Holm og flere ved Avisbordet og maatte besvare adskillige Spørsmaal om Haugianismen. Holm sagde mig, at en af hans Bekjendtere havde forsikret at han got kunde høre og forstaae min Præken. Pram som og havde været blant mine Tilhørere, kom siden og vi spillede adskillige Partier Trocodille sammen. Efter Spillet fik jeg en Lection om Tørveskjæring og om Stenkuldriften paa Bornholm. Kl. 11 gik jeg hjem i det klare Maaneskin. Blandt de politiske Anecdoter jeg hørte i Dag er ogsaa den, at C[arl] J[ohan] i Anledning af de sidste Uroligheder i Stokholm skal have yttret, at han vidste man vilde berede ham Gustavernes Skjæbne og at det var russiske Intriquer, hvorved han skal have lagt sig ud med den russiske Minister og Spion Suchteln. Om Dr. Kochen blev fortalt hos Münter at da han blant sine øvrige Impertinencer ogsaa havde begaaet den at forespørge hos det danske Universitet hvorfor man ikke havde tilbudt ham Doctor-Graden i Theologie blev ham svaret: fordi det streed mod Statutterne, og i Statutterne heder det, at ingen uden bekjendte lærde Mænd maae promoveres. Mourier har en slem Sag med Menighedens Ældste som han i sin Fremfusenhed har beskyldt for Tyverie. 20

24. November 1817. 30

Jablonski og Dannevirke udgjorde min Morgenlecture og en Snees Vers af Virgil, som jeg oversatte, mit Morgenarbeide. Ved Middagstider var jeg paa Posthuset og gik derfra til Auctionen paa Universitets-Bibliotheket. I Eftermiddag var jeg hjemme til Kl. 6 da jeg besøgte Frk. Jessen, hos hvem min Ætherøe, som jeg maatte spille og recitere, gjorde saa megen Lykke at hun omfavnede og gav mig et Par dygtige Kys, ligesom Jomfruerne Wetterberg og Smith maatte give mig hver et. Den ældste Jessen kom hinkende derop og da Frk. Jessen faldt paa, at der, som hos Jacobis i fordem Dage, skulde gøres en Vise af hende, Broderen og mig efter et opgivet Thema af

bemeldte Broder, valgte han: »den ugifte Stands Lyksalighed«, formodentlig fordi han ikke veed stort af den gifts Stands Do.

Kl. 8 gik jeg til Øhlenschlæger som først en halv Times Tid efter kom fra Schimelmans Taffel i Følge med Hr. Adler, den forædte Prinds C[hristian]s forædte og impertinente Hofkavalier, der, tilligemed en Hauch, formodentlig Skribenten, og C. Heger udgiorde hele Sælskabet. Samtalen drejede sig om Ulve og Bjørne, om Catrine den 2.s Chronik scandaleuse, blandet med enkelte Partier af Røverborgen som Adler sang ret got men Ø[hlenschlæger] slet secunderte. Ø[hlenschlæger] fortalte om den Livsfare han havde været i ved Tivoli, hvor han, for at vise sin Ven og Ledsager Rippenhausen der ikke turde gaae over en Broe og Jordtange paa hvis ene Side var en Foss og Malstrøm og paa den anden et stillere men dybt Vand, hvilken Friskfyr han var, gjorde denne Tour dansende, men paa Retouren gleed ud, og for at undgaae Svælgst kastede sig med Magt over paa den anden Side og plumpede i, men blev reddet af en haandfast Karl, og, saa flux han kom op, reciterte denne Strophe af Schillers Taucher: – – es freue sich

Wer da athmet im rosigen Licht!

Da unten aber ist's fürchterlich

Und der Mensch versuche die Götter nicht,

Und begehre nimmer und nimmer zu schauen,

Was sie gnädig bedecken mit Nacht und Grauen.

Samme Dag havde han paa Vejen til Tivoli, hvor man ej kunde komme frem uden ridende paa Muulæsler, været nær ved at styrte ud over en Brink. Enden paa denne dobbelt farefulde Dag tilbragte han i Haugen Este, Ariosts kjæreste Opholdssted, og da han saae Solen synke bag de høje Cypresser stod Taarene ham i Øjnene. At han, som han sagde, tænkte at Horatz og Virgil vilde have ham ned til sig og betydede dem at han dog havde Lyst til endnu at spadsere lidt om paa Jorden, forekom mig at være en Compliment han gjorde sig selv meer end dem og det kunde nok ikke skade, om han gjorde sig lidt meer bekjendt med Classikerne førend han tænkte paa at komme i det Sælskab. Ved Bordet førte Ø[hlenschlæger] og Adler Ordet og recenserte Skuespillere og Malere og da den beskedne C. Heger tog sig den Frihed at yttre, at Studium, Flid og Øvelse ere fornødne til at danne en stor Kunstner, blev han fornemt afviist af Ø[hlenschlæger] og betydet at Geniet gjorde alt, i hvilken Anledning der da blev givet en Lection om M. Angelo og Raphael. Imidlertid vovede jeg at være af den Mening, at det største Genie med de sublimeste Ideer ikke kan give sit Ideal det sande Liv og skøn Virkelighed, naar han ikke er Mester af Farverne, Forholdene og Formerne, hvilket han kun ved Studium, Flid og Øvelse kan blive. Kl. 12½ gik vi derfra. Ø[hlenschlæger] har den Ubehagelighed at der i Kjeldereren neden under er Dandsebod, og Harpeklimpringen tilligemed

Giæsternes Støj, forekom mig som en comisk Parodie paa Ø[hlenschlæger]s genialske Declamationer. Han fik for nogle Dage siden fra en Clausen, en Brodersøn af Stiftsprovsten, tilsendt en Oversættelse af sin Hugo v. Rheinsberg, men var meget utilfreds derover, da han havde gjort Accord med en Person i Wien som havde paataget sig at oversætte den for Theatret sammesteds, imod at give Ø[hlenschlæger] 200 Specier, hvilke han, formedelst den Prævenire C[lausen] havde spilt ham, frygtede for at gaae Glip af.

25. November 1817.

Da jeg havde smurt sammen en Vise om det forhen opgivne Thema, oversat lidt af Virgil og læst et Capitel i Jablonski, gik jeg til Frk. Jessen for at bringe 10 hende Visen og et Exemplar af mine samlede Digte. Jeg traf Ingeman der og vi havde neppe faaet hilset paa hverandre, førend han strax maatte have Visen og Ætherøen til Livs, hvilket jeg hvad det første angik, slet ikke var tilfreds med, da jeg hverken har tiltænkt eller ønsker den, som et fiasende Leilighedsproduct, nogen Publicitet. Ingeman har virkelig et barnligt Udseende 15 og er ikke synderlig conversabel. Han maatte nu høre at Mad. Heger med hvis Blanca han selv er meget tilfreds, ej bærer Vand mod Mad. Walter og især mod den franske Donna, der med et hvidt Lommetørklæde i Haanden declamerede Scener af Merope og Zaire saa at Stene maatte græde. Vi fik hver et Exemplar af hendes Lovsang i Anledning af Reformations-Festen og I[ngeman] 20 gik efter en halv Times Forløb. Siden fortalte hun mig, at hendes første poetiske Product, forfattet da hun var 7 Aar gammel, var en Cantate til Enkedronningens Fødselsdag, der blev til paa den Maade at hun først skrev op en Hoben Riim og siden udfyldte dem. Jacobi havde lært hende først at søge Tankerne og givet hende nogle af de fornemste Regler for Digtekunsten. Han forærede 25 hende Tullins Digte og lovede en Canarifugl og 2 Rigsorter, naar hun fik lært »Skabningens Ypperlighed« udenad. Næste Dag da Oncelen kom, spurgte hun om han havde de 2 Rigsorter (hvorover hun havde betinget sig frie Disposition) med sig, og da han vilde vide hvorfor hun spurgte herom, svarte hun fordi jeg har lært Tullins Digt om Skabningens Ypperlighed udenad og tillige, 30 for ikke at snyde Oncle, hans Tanker om Dommen, hvilke begge hun til hans store Forundring færdigen oplæste. Siden maatte hun gjentage dette Kunststykke for Dronningen, der spurgte hende hvortil hun vilde anvende de 2 Rigsorter, og da hun hørte at der for dem skulde kjøbes paa Fredriksborg Marked en sort Silkekaabe og fandt at Capitalen ej vilde forslaae dertil, for- 35 ærte hun hende den brillianteste Kaabe hun i sin Tid har ejet og føjede til Gaven en Fersken, hvori der stak 3 Ducater. Til Bevis paa: »at hvad man i Ungdommen nemmer, man i Alderdommen ikke forglemmer« reciterte hun for mig bemeldte Tanker om Dommen som hun paa nogle faa Vers endnu kan helt udenad,

endskjøndt hun ikke i flere Aar har ejet Tullins Digte. Klokken var henved 3 inden Passiaren fik Ende. I Eftermiddag har vi havt Besøg af Dall og i Aftes var jeg hos Krag og holdt de sædvanlige Lectioner med Wilhelm.

26. November 1817.

5 Formiddagen gik hen under Læsning i Jablonski, Eichhorn og Genesis. Min Kone havde et Besøg af Mad. Testman og et Par af hendes Børn. Kl. 12½ gik jeg ud og mødte Secretair Testman, der om en 3 Ugers Tid gaar til Vestindien hvor han har faaet en Betjening. Konen og Børnene blive tilbage i det mindste 1 a 2 Aar. Siden gik jeg ned til Philosophgangen hvor der ved 10 Nattekuldens og Rimfrostens Hjelp allerede var blevet got Træskonings Føre og hvor Drengene alt havde oprettet sig Endeel Skridebaner. Derfra over Volden i den kolde, rene og klare Luft lige til Østerport og tilbage om Toldbodvejen. Jeg mødte Major Grüner og Frøken Sundt paa Volden. Paa 15 Retouren besøgte jeg C. Heger, som viste mig en lille fransk Billett fra den berømte Johannes Müller til Etatsraad Nissen, hvilken Heger giemmer som en Reliquie. Han fortalte at Mynster engang skal have sagt til Münter som vilde nedsætte Müller, at hvis han skulde opgive 15 af de fornemste Skribentere siden Skabelsen, vilde Müller sikkert blive en af dem.

Mod Mørkningen fik jeg Besøg af Krag og med ham vandrede jeg, efterat 20 vi havde røgt vor Pibe og drukket vor Caffé, omkring Volden fra Øster- til Vesterport og derfra til Bakkehuset, hvis Ejere vi traf hjemme og passiarede der en Times Tid ved en Kop Thee. Professorerne Brønsted med Kone og Werlauf vare der, men gik lidt før os. Fruen var i got Humeur, og Rahbek som af og til gjorde smaa Excursioner til os fra sit Studeerkammer, fortalte 25 følgende Anecdote: en Hovmester hos en ung Prinds, som gjerne vilde corrigere denne ved enhver Lejlighed, sagde engang til Prindsen da han yttrede paa en Rejse: »jeg troer jeg taber min Kappel«, »De bør sige: vi taber vor Kappel«. Siden da Prindsen følte ondt i Tænderne og sagde: »Vi har ont i vore Tænder« svarte Hovmesteren: »Jeg beder om Forladelse, jeg har ingen Tandpine,« 30 hvorpaa Prindsen replicerte: »ja saa, jeg mærker nok at Kappen er *vor*, men Tandpinen *min*«.

Jeg fulgte hjem med Krag, som undervejs skildrede mig hele Stadsen ved C[hristian] den 7.s Begravelse og F[rederik] den 6.s Kroning, og spiste da til Aftens Resten af hans Østers-Beholdning, og da nogle af disse vare an- 35 komne, stuede vi dem i Kakkellovnen og fortærede dem paa den Maade. Kl. 11 kom jeg hjem. Heger fortalte mig forleden, at Baggesen nylig havde været paa Bakkehuset med Frue Bruun og var blevet særdeles venskabelig modtaget af Rahbek. Da Frue Bruun siden yttrede sin Forundring herover for Baggesen som, foruden de Grovheder han har sagt R[ahbek] i Gjengangeren,

ogsaa i »Pindsvinet« har kaldt ham den røde Soe, der stinker af Brændeviin, skal hiin have svaret: jeg kunde gjerne været meget grovere mod ham og dog blevet lige got modtaget, hvilket da ret karakteriserer R[ahbek]s overflødige Godmodighed og B[aggesen]s overflødige Lumpenhed.

27. November 1817. 5

I Formiddag fik jeg min sædvanlige Deputat af Eichhorn og Genesis tillivs, samt Endeel af Jablonski. Desuden indførte jeg de 2 sidste Dages Begivenheder i denne Dagbog. Paa Posthuset hos Dall læste jeg de Norske Aviser og fandt deri Repræsentant-Valget for Buskeruds Amt. I Adrastea læste jeg Endeel Noticer om Newton. I Eftermiddag har jeg læst i sidste Hefte af 10 Dannevirke der er opfyldt med et Digt kaldet Ragna-Roke (et dansk Æmter). Dette sidste Ord skal saa vidt jeg kan skjønne betyde paa jydsk: et Eventyr. Det hele er et underligt Huskomsnusk; men Luthers Minde som slutter Heftet har enkelte skønne Strofer blandede med Endeel platte. Siden oversatte jeg af Virgil til Kl. 7½ og gik saa i Klubben, spillede adskillige Partier Trocodille 15 med Pram og et Partie Billard med Dr. Pettersen (den bedre) som jeg vandt med alle honores, endskjøndt P[etersen] er anset for en Mester og jeg altid har været en Fusker i Billard. Med Prof. Begtrup havde jeg en Samtale om de tre nordiske Rigers Pengevæsen og Coursens Fluctuation der her gjør saa megen Forvirring. At der skal have været en Tumult i Christiania og at Finant- 20 sernes Overhoved der skal være flygtet vil man vide af Breve fra Norge med sidste Post og det er ikke saa utroligt. Ved samme Leilighed husker jeg, at jeg i Gaar havde Besøg af en Capitain Wollum, en Normand her som har taget sin Afskeed og som jeg aldrig har seet før. Han vilde have Efterretning om det norske Pengevæsen og overhovedet om Forfatningen og Udsigterne 25 deroppe, hvormed jeg da ikke synderlig kunde tjene ham. Det lod som han attraaer at gaae tilbage og efter hans Sigende har han en Gaard deroppe. Snurrligt nok var det, at Personen først spurgte, om de Norske ikke kunde vælge sig en Konge i Landet, og siden da jeg yttrede at dette var en barok Idee og at man snarere maatte vente en nøjere Forening mellem Norge og 30 Sverrig, fandt, at dette vist nok var det rigtigste. Personen blev mig derved end meer mistænkelig og jeg affærdigede ham i Korthed. – Min Kone var paa Comoedie i Aften og moerede sig got ved »den afbrudte Rejse og Zigeunernes Leir.«

28. November 1817. 35

Hjemme hele Formiddagen, læst i Eichhorn og Jablonski og oversat af Virgil. I Eftermiddag recapituleret det gamle Ægyptens Historie. Kl. 7 gik jeg til Krag og gav den sædvanlige Lection i Historie og Latin. Endnu var

der en Beholdning Østers som vi fortærede og hvoraf kun to kvalificerede sig til at stues. Frue Krag holdt Sengen af en slem Hoste, men befandt sig dog i god Bedring ved at bruge Dr. Peckels Recept som jeg for nogen Tid siden gav hende og som hendes Doctor i Gaar havde erklæret var det beste der kunde 5 reciperes. Kl. 10½ kom jeg hjem.

29. November 1817.

I Dag var jeg oppe Kl. 7 og gik, efterat have studeret Jablonskis Kirkehistorie, Kl. 8½ til Essendrop for at høre naar han agter at rejse. Han havde Brev fra Christiania med sidste Post, men vidste intet om Financierens Flugt 10 og Tumulten og altsaa er vel Rygtet derom Snak. Samme Essendrop har en Fordring paa den danske Regiering til Beløb 16000 Rbd. S V som han selv siger, for Fragt førend Foreningen eller rettere førend Adskillelsen. Derfra gik jeg til Posthuset hvor jeg ikke traf Dall og søgte ham derfor i hans Logis hvor jeg fandt ham og svirede i gammel fynsk Mjød. Siden gik jeg med ham til 15 Posthuset og læste Börsenhalle der beskriver omstændelig Prindsesse Charlottes Begravelse og melder at Trængselen ved St. Pauls Kirke var saa stor at Pøbelen trykte Dører og Vinduer ind og at Sørgehøjtiden som skulde begyndt Kl. 11, formedelst Tumulten først begyndte Kl. 8. Breve fra Brüssel indeholde Tidender om Napoleons Flugt fra St. Helena. Da denne Efterretning 20 tilligemed den om Jordskjælvet paa St. Helena, hvorunder Napoleon vilde forlade sit Værelse, men blev forhindret af Vagten, er det eneste Nyt man i lang Tid har hørt om denne mærkværdige Person, turde det maaskee være en Forbetydning om hans virkelige Flugt og bebude et nyt politisk Jordskjælv, som sikkert vilde blive Følgen deraf. Dall fortalte at man nylig har udleveret 25 fra Sverrig 2 Personer som har forfalsket eller omkalfatret en Kgl. Obligation fra 100 til 1000 Rbd. og gjort det saa got at Falsum vanskelig kunde opdages. Den ene af disse skal være en Overkrigscommissair Smith, en Normand. Dette er altsaa den 3. Overkrigscommissair der tiltales som Maleficant. De 2 andre ere en Gleiss ved Classelotteriet som i flere Aar har stiaalet betydelige 30 Summer ved at ordne No. saaledes at han fik de største Gevinster, og den anden en Bang som har voldtaget en 11 Aars gammel Pige. Abr. Kall kan altsaa have Grund til den Udladelse han nylig skal have yttret: »at Kongen maatte oprette et eget Fængsel for Overkrigscommissairer og overhovedet for Rangpersoner.«

35 Efter en kort Excursion til mit Hjem gik jeg til Lautrup for at faae Resultatet paa Mad. Finckenhagens Ansøgning, som endnu ej er faldet og derfra til Oppens paa Christianshavn, hvor jeg udrettede en mig af Frue Gunda given Pengecommission, spiste Frokost, røgte en Pibe Tobak og passiarede en Times Tid med hende og hendes døve Fader. I Aften var jeg hos Frøken

Jessen og spille L'hombre med hende og den gamle Mad. Zilke. Frk. Jessen havde faaet sin Vise om den ugifte Stands Lyksalighed færdig og venter nu blot paa sin Broders Fredrik Jessens Sang for at underkaste dem alle Baggensens Dom, thi han er naturligvis den store Apollo.

30. November 1817. 5

Jeg var oppe Kl. 7, læste Kirkehistorie til min Morgenpibe og skrev et Rimbrev til Frue Rahbek med en Dunk Anchios som jeg i en af disse Dage agter at sende hende. Rimbrevet lyder saa:

Til Svar paa Deres Finter, Knips og Skoser	
Jeg herved sender nogle Anchioser,	10
Den allermindste Fisk af mjøsisk Slags	
Som gives hist tillands og her tildags.	
Jeg har hos Dem saa tit det Søde smaget,	
Og haaber nu mit Skarpe ej bli'er vraget,	
Men at De tækkes vil med denne Kaast	15
Fra Deres Luther-Mynsters <i>Under-Prost</i>	
Vel at forstaae: jeg mig ej troer et Under	
Blant Provsters Tal, men dette Udtryk grunder	
Sig paa den mig tiltænkte Hædersplads	
Ved næste Secels Reformerings-Stads.	20
Imidlertid – hvis jeg faaer heldig knuset	
Et lille Nakkebeen i Bakkehuset,	
<i>En højere</i> om just ej større Plads	
Jeg mig kan skaffe uden stor Strabads.	
Naar Sølen forsvinder af Deres Allee	25
De skal ufejlbarlig – o glæd Dem – faae see	
Den vældige mjøsiske Nakke-Knuser	
Og alle Syltetøj-Krukkers Omsnuser,	
Der anbefaler sig Deres Sødhed	
Med muligste mjøsubblandede Blødhed.	30

Jeg har formodentlig før meldt at Frue Rahbek ved næste Reformations Fest har tiltænkt mig eller mit Portrait en Plads under Mynsters, som hænger under Luthers. Men om jeg har fortalt at et Greb som jeg for nogen Tid siden gjorde i hendes asteniske Nakke ansaaes af hende for halv dødeligt, og at Molbech bruger meget det Ord *Deres* og som oftest heel upassende, veed jeg ³⁵ ikke, men anfører det her som nødvendigt til at forstaae ovenanførte rimede Passiar. Kl. 9 $\frac{3}{4}$ gik jeg hen for at høre Mynster som nylig var kommet paa Prædikestolen. Han prædikede over den første Bøn: helliget vorde dit Navn ganske populært og got. Fra Kirken gik jeg til H. P. Testman som er Patient

af Forkjølelse. Derfra gik jeg til Mynster og passiarede en halv Times Tid. Han fortalte blandt andet om hvorledes Brandis tracterer Baggesen, som endda logrer for ham, en Canaille og at han blant andet, da B[aggesen] klagede sig syg og paa Tilspørgsel hvori hans Sygdom bestod, gav til Svar: at det var en uovervindelig Lyst til at gjøre Vers, fik han den Receipt: Prygl Morgen, Prygl Middag og Prygl om Aftenen. Siden var jeg hos Major Grüner i Visit. I Eftermiddag fik jeg et Brev fra Frk. Jessen som for det meste var af financielt Indhold, undtagen at hun melder der er et Vers i mine Digte som hun ej kan fordøje, hvorom jeg da mundtlig faaer nærmere Beskeed. Jeg svarede hende for Resten at jeg snarere ventede man vilde finde mine Vers at være for let end for drøj Kost. I Aften besøgte Dall os og siden var jeg paa Klubben hvor jeg til en Pibe Tobak og et Glas Øl læste Litteratur-Tidenden, Lysholms Sammenligning mellem Absalon og Holberg i Octbr. Maanedes Minerva, en Stump af Athene, en Do. af politisk og physisk Magazin, samt af Thieles Samling af gamle Sjællandske Sagn.

1. December 1817.

Jeg var oppe Kl. 7 i den Tanke at gaae til Kaas som giver Audience Kl. 8 men Vejret var for slemt. Jeg læste i Jablonski og oversatte af Virgil indtil Kl. 12 da jeg gik til Posthuset, men forgiæves og derfra til Børsen, hvor jeg i Gangen mellem den og Banqven ventede en Stund paa Thomsen, til hvem jeg havde Commission at faae omsat nogle Norske Penge. Da dette var besørget gik jeg til Michelsen som ej var hjemme og prated en Stund med hans Kone og en Egersundsk Frøken som nylic er kommet fra Norge. Jeg vilde have seet Macbeth i Aften, men der var ingen Billett at faae ved Indgangen og jeg gik altsaa i Klubben et Par Timers Tid og snakkede med Holm og saae paa Billard-spillerne blant hvilke en Boetius, formodentlig den af Moer Koren omtalte, især udmærkede sig. Kl. 9 gik jeg hjem og lidt over 10 til Sengs.

2. December 1817.

Jablonski og Oversættelsen af Virgil udgjorde mit Morgenarbejde fra Kl. 6 af til 12. Jeg var siden paa Posthuset hos Dall og fik danske og norske Aviser, samt læste i Adrastea hvor der blandt andet forekom følgende Anecdoter: En Jødekone som man spurgte, hvorfor hun aldrig gik paa Comoedie, svarte: c'est pour ne pa gåter mon rouge, for ikke at fordærve min Sminke, nemlig ifald hun skulde komme til at græde. Et Bybarn som intet kjendte til Landet, gav en Landman som besværede sig over at Muldvarper fordærvede hans beste Eng, det Raad at brolægge den. Gesandter (og overhovedet Diplomatikere) ligne Skuespillere, der ikke bekymre sig om Stykket der spilles er got men blot om *det spilles got*. Haller følte paa sin Puls lige til det sidste og sagde

nu ophører den at slaae og døde med det samme. Dall og jeg fulgtes ad fra Posthuset og mødte Kongen og Caroline der var mig saa nær at hendes Pels berørte mig. I Eftermiddag fik jeg sendt fra Krag en fransk Roman kaldet Mathilde ou Memoires tirés de l'histoire des Croisades par Mme Cottin. Da vi havde tændt Lys begyndte jeg paa at læse for min Kone Indledningen 5 som indeholder en temmelig fuldstændig og interessant Udsigt over Korstogene, men havde neppe læst en Times Tid før Frue Oppen kom med sin lille Datter. Der blev da sladdret og musiceret, og kort efter, da Manden Major Oppen kom, drukket Thee og Punsch og spist Smørrebrød. De gik Kl. 10 og jeg fulgte i Regn og Storm til Holmens Broe. Man har i disse Dage talt om 10 at der ventes en engelsk Flaade til Sundet, men om hvis Bestemmelse man er uenig. Nogle troe at Engelland vil associere sig med Sverrig mod Rusland, men herom kunde man vel sige: credat Judæus Apella: Pokker troe det.

3. December 1817.

Det 5. Seculums Kirkehistorie og Oversættelsen af Æneidens 4. Bog hvor- 15 med jeg nu er færdig beskæftigede mig i hele Formiddag, og dels for at faae dette Arbejde fra Haanden, dels fordi en barsk Norden- eller Østenvind tudede udenfor, blev jeg hjemme. I Eftermiddag fortsatte jeg Læsningen i Mathilde og begyndte paa en nærmere Revision af min Oversættelse af Virgil. Kl. 7 gik jeg til Thomsen og bragte Musikken til Røverborgen med, hvoraf jeg spillede 20 mine Favoritstykker for Thomsen og Lina og for Resten tilbragte Aftenen behagelig med Passiar indtil Kl. 11 $\frac{1}{2}$. Der blev raabt Brand ledsaget af Vægterpiber, men det var af ingen Betydenhed og et got Stykke fra Thomsens, nemlig i Pilestrædet. – Da jeg gik hjem blæste en saa kold Nordostvind at jeg fik Neglespret. 25

4. December 1817.

Jeg læste i Formiddag det 6. Seculums Kirkehistorie og tilendebragte Revisionen af min Oversættelse af Virgil. En Pige bragte mig en Brevunge fra Frue Rahbek hvori hun takker for Rimbrevet og Anchioserne og meddeler mig sin Sorg over et ungt Menneskes, en Hedemans Bortrejse. Han har i de 30 4 sidste Aar været paa Bakkehuset, er en god, ufordærvet skjøndt noget ulænelig Yngling og var Rahbeks hjertelig hengiven. Ogsaa var jeg i den korte Tid kommet i hans Kridthuis og holdt ret af den gode Langelænder. Min Kone og jeg benyttede det Norske Vintervejr til at giøre en Tour om Børsen, Philosophgangen og Volden og mødte adskillige blege Næser, thi 35 Vinden var skarp og gjennemtrængende. Da jeg havde ledsaget min Kone hjem, gjorde jeg en liden Afstikker til C. Heger for at høre om han vilde være med til Bakkehuset i Eftermiddag, men traf ham ej hjemme.

I Eftermiddag læste jeg i Mathilde og gik siden til Bakkehuset. Strax efter mig kom Brønsted og en Nygræker ved Navn Lundesie som han har bragt med sig fra sin Reise i Grækenland, men gik igien da de havde drukket Thevand. Siden læste jeg for Rahbæk min Oversættelse af Virgil, hvori han, 5 havende Originalen for sig, foreslog nogle faa Rettelser og Forbedringer. Jeg havde ikke omsonst anbefalet mig til Frue Rahbeks *Sødhed*. Thi foruden 2 Theskaaler med Syltetøj fik jeg og til Gaasestegen om Aftenen Blommer og Ribssaft. Rahbek har i Sinde at udgive et Udvalg af Norske Sælksabs Versprotocoll samt af Evalds Digte. Klokken var over 11 da jeg gik og fandt 10 Vejen belagt med nyfalden Sne som gjorde Gangen især paa Vesterbroe og Gaderne besværlig, da man hvert Øjeblik gleed paa Stenene under Sneen. En Stok som jeg i Dag købte paa Børsen kom mig derfor ret vel tilpas. Paa Amagertorv hørte jeg Vægtermusik og mødte strax efter i Kirkestrædet et Vægter-Corps der bar en formodentlig beskjenket Tøs paa en Baare til Raadstuen.

15

5. December 1817.

Det 7. Secels Kirkehistorie og Resten af 1. Tome af Mathilde udgjorde min Morgenlecture. Ved Middagstider gik jeg til Christianshavn og leverte Frue Oppen Beløbet af Endeel omsatte Norske Sedler for hvilke hun med Nød erholdt 22 Rbdl. Dansk for 100 Rdl. Norsk. Efter at have røget en Pipe 20 Tobak og seet paa en Major ved Borgerkorpset Clasen anseelige Ligfølge gik jeg til Posthuset og fik hos Dall Norske Aviser og saae deraf at ogsaa den tapre Clasen i Drammen har sagt Verden Farvel. Rahbek fortalte i Gaar at en vis Stormand som i flere Aar har været Mad. Schalls Amant stod i Sommer i Skjorteærmerne med Piben i Munden og lænede sig mod Dørren 25 der gik ind til et Værelse, hvor en Frue De Coningk boede og saaledes uventet, da Dørren gik op rullede ind til hende, som ikke blev lidet forskrækket over denne Rullade. Mad. Schall kom til og søgte ved Undskyldninger og Karesser at neddyse Sagen, og Frue Deconingk fandt at hendes Kys smagte af Tobak. Kl. 7 gik jeg til Krag og læste Historie og Latin med Wilhelm. K[rag] havde 30 været til Taffels, hvor Dronningen blant andet havde talt med Borneman om Macheth og Lear som hun fandt for grusomme og overspændte. Borneman havde tillige doceret: at a i Machbet ej maae læses som æ men som a og anførte derfor sin engelske Kones Autoritet. Kl. 10½ gik jeg derfra og fik 2. Tome af Mathilde med mig.

35

6. December 1817.

Kl. 7½ stod jeg op og læste ved Daggryet 8. Seculums Kirkehistorie samt i Kejsers Reformations Almanach für Luthers Verehrer, som jeg ved Dall atter har faaet laant, nogle universalische Ideen über die Nothwendigkeit der

Reformation von Dr. Johannes Voigt, der ere meget skarpsindige og interessante. Han gaaer ud fra den Sætning: »Saa længe Historien taler om Menneskenes aandige Liv, fortæller den om Gemyttets og Forstandens Bestræbelser og Virkninger, disse 2 gud[d]ommelige Kilder i Mennesket af hvilke alt, hvad Mennesker nogensinde har elsket og tænkt, giort og ønsket, udflød etc.« og 5 giver en lys Oversigt over Kampen mellem Kirken og Troen paa den ene og den verdslige Magt og Forstanden paa den anden Side, samt viser at der har været mange Protestanter før Luther, men ingen Reformator som han.

Kl. 12 gik jeg til Frk. Jessen som laae paa sin Sofa og var Patient men for Resten ganske munter. Jeg stemte et gammelt Clavier for hendes Pigebørn 10 og fik siden adskillige Præste-Anecdoter, f.Ex.: En Præst som Løverdags Aften spille Styrvolt med nogle lystige Brødre der udlod sig med at han næste Morgen vilde spille en ligesaa hellig som han nu spille en profan Rolle, havde væddet med een af Sælskabet om et Pund Kanaster, at han vilde nævne de saakaldte Gamle eller fornemste Styrvolt-Kort i sin Prædiken, hvilket han 15 udførte omtrent paa følgende Maade: »I skulle vogte eder for Svig og Falskhed! Hvo der har Tunger to i een Mund han har ogsaa Hjerter to og hvis han fremturer i sin Ondskab vil han omsider komme i Djævelens Fire Kløer. Paa Kirkegaarden er opkastet 2 Grave, og ved hver af dem staaer 4 Spadere. Betragter dis[se] Spadere aatte og I skulle da ihukomme eders Endeligt. 20 Betragter fremdeles det Danske Vaaben og I ville da deri finde Hjerter Ni. Disse afbilde eder Hjertets fornemste Egenskaber: Oprigtighed, Troskab, Kjerlighed etc.« Ruder 9 fik han indført ved en Historie om en Mand som i Drukkenskab slog ud en Rude i et Vindue som havde 10 Ruder. Endelig forsikrede han, at dersom de vilde lægge hans Formaninger paa Hjerte vilde 25 det være den beste Løn for hans Arbejde – ja at han allerede havde vundet denne Løn (nemlig Tobakken) og at den skulde stige som et Røg-Ofte til Himlen. – Om en norsk Capellan der agerede Lejepræst hernede for flere Aar siden fortalte hun at han holdt sig saa nøje til Ritualens Bogstav, at han f.Ex. i Daabsformularen læste paa eengang: denne din Tjener, Tienerinde, 30 disse dine Tjenere, Tjenerinder og i Vielses Formularen: Notabene her skeer Haandspaalæggelse og vice versa. Endelig fortalte hun et slemt Puds hun som Barn havde spillet sin Oncle Schæfer, Præst i Asminderød. Han brugte nemlig stedse at læse et Vers, naar han havde deelt sin Præken og havde givet Frk. Jessen i Commission at giøre et paa hans Vegne med Hensyn paa Materien, 35 som han afhandlede og som han angav for hende. Men hun, som fik Øje paa hans Brændevinsflaske, hvoraf han jævnlig nippede, skrev et Vers der begyndte saaledes:

Hjelp at naar Flasken bliver tom
Den atter fyldes maae hos Madam Bakke etc.

Hun troede naturligvis at Manden vilde gennemsee Verset førend han tog det med paa Prækestolen, men blev ikke lidet forskrækket da han begyndte: »hjelp« og gjentog dette flere Gange med et frygteligt Blik til hende som sad i en dødelig Angest. Omsider efter megen Hosten, hjalp han sig ud af Kniben med det Vers: »hjelp at din sande Lærdoms Kraft« etc. Hun slap ogsaa taalelig for den forventede Skriftepræken bag efter. – Den ovenmeldte Styrvolt-Præst der øvede sin Vittighed paa sin Karakters og sit Embedes Bekostning skal, efter Frk. Jessens Forsikring, endnu leve i Jylland. Jeg lovede at komme igien i Aften for at spille Lhombre med hende og Mad. Zilke og fik forinden jeg gik, en Sang af Frk. Jessen til hendes Broder Peters og en Lundes Geburtsdag tillivs.

I Eftermiddag har jeg læst i Mathilde og skrevet paa min Dagbog. Kl. 7 gik jeg i Klubben, talte der med den unge Münster som tracterte mig med en Pibe god Tobak og spillede nogle Partier Trocodile med Pram. Kl. 8 gik jeg til Frk. Jessen og spillede Lhombre med hende, Mad. Zilke og Islænderen Thorsen. Vi havde en Disput om Øhlenschlæger og Baggesen i Anledning af den førstes Rroars Saga, som Frøkenen havde læst med megen Harme fordi Baggesen var blevet saa slemt medtaget under Navn af Ragnvald, hvorved min forhen yttrede Mening bestyrkedes. Baggesen havde været flau nok til at yttre at han hentydede denne Skildring paa sig og at han deri gjenkjendte adskillige af sine egne Yttringer i en Samtale med Ø[hlenschlæger], men som, naturligvis, af denne vare blevne fordrejede. Jeg kom ikke hjem før Kl. 12.

7. December 1817.

Dels kom jeg silde op og dels skræmte Vejret mig fra at gaae i Kirke. Jeg blev derfor hjemme og læste i Reformations-Almanakken til Kl. 11 da jeg gjorde en Visit først hos Rørbye, saa hos Frue Drewsen og til Slutning hos Münster, hvis Søn modtog mig og førte mig til Bispinden som havde Besøg af Frue Würtzen. Siden røgte jeg en Pibe Tobak hos unge Münster og fik af ham et Ex. af samtlige danske Bispers Epistola encyclica til Gejstligheden i Anledning af Reformations-Festen. Denne Epistel som indeholder gode Bemærkninger og er skrevet i god Latin, læste jeg i Eftermiddag. Kl. 7 besøgte jeg H. P. Testman og passiarede der en Times Tid, gik saa til Klubben og læste der den af Øhlenschlæger nylig udgivne Tragoedie: Fostbrødrene, durch und durch, endskjøndt den er 5 Acter og 181 Sider lang. Den begynder som Tragoedie og ender som Lystspil og er egentlig ingen af Delene men et lyrisk Phantasiespil i dialogisk Form. Enkelte Scener ere fortreffelige, men det Hele er i mine Tanker ilde sammensat og nogle prosaiske Dialoger mellem et Par Trælle, der skulle være i den Shakespearske Manier, forekomme mig at være Pølsesnak. Sproget er ogsaa hist og her incorrect og blandet med

selvgjorte Ord. Bryllupssangen som Flein synger er dejlig. Kl. 10 blev jeg først færdig med denne Lecture og gik da hjem. Et Intermezzo i bemeldte Læsning gjorde Almänna-Journalen, hvoraf jeg maatte læse og tildels fortolke for Admiral Lütken en meget djærv Tale af Bondestandens Talemand paa den nylig begyndte Rigsdag, hvori han ligefrem erklærer at deres Glæde 5 over de brillante Udsigter som man aabnede dem for 2 Aar siden ikke var langvarig og skildrer Forfatningen i Sverrig for nærværende Tid som heel maadelig, hvilket stikker synderlig af mod det Skryderie der staaer i samme Blad, at der i de sidste Aar er kommet 25 Millioner Mark Banco til Sverrig. Siden jeg er i det politiske Hjørne, maae jeg tillige anføre, hvad jeg for et 10 Par Dage siden hørte, at Greven af Altona (Blücher) er rejst til Paris i den Danske Regjerings Ærinde, men i hvilket er endnu en Hemmelighed.

8. December 1817.

Jeg stod op Kl. 7½, læste til min Morgenpibe i Reformations-Almanakken en saare grundig og interessant Afhandling af Petri in Zittau: Versuch einer 15 Skitze über die Folgen der Reformation, der giver en concentreret Udsigt over Reformationens Indflydelse paa Religion, Sæder, Videnskab og det borgerlige Væsen. Forfatteren lover i næste Almanak en kort Udsigt over hvad Reformationen har virket paa Nationalitet, de enkelte Nationers Kultur og Tildragelser (Schicksale) som antog (die sie ergriffen) eller dog berørtes af 20 den, og hvilke Følger den overhovedet har havt for Statsforholdene, Verdenshandlerne (den Weltverkehr) og Gangen i Europas Dannelselse. Klokkeren henvend 9 gik jeg til Kaas og slap ind efter en halv Times Dvælen i Forgemakket. Han var ganske naadig, men yttrede at der var lidet Haab for norske Embedsmænd om Ansættelse her, saalænge de vare i Norsk Tjeneste, da den danske 25 Regiering er meget vaersom, for ikke at give Anledning til Mistroe eller Anke. Som et Bidrag til Vergelands Karakteristik – om hvem han meget rigtig anmærkede: at han ellers noksom har karakteriseret sig selv i den senere Tid – fortalte han, at Cancelliet endnu har et Par af hans panegyriske Breve over den danske Konge og Regiering, som, hvis de bleve trykte, vilde udgiøre et 30 dejligt Pendant til hans berygtede Bog. Denne Person og en anden ham diametrisk modsat, som nu søger at komme tilbage til Danmark, hvor han renouncerte paa et got Kald for at gaae til Norge, vare som K[aas] sagde, de eneste Kongen havde, i hans Tid, befordret, tvertimod eller i det mindste udenfor Cancelliets Indstilling og yttrede temmelig bestemt at denne Person 35 aldrig vil blive forestillet af Cancelliet. At Thulstrup med det første kommer herved, fortalte han og. Efter min Hjemkomst havde jeg Besøg af Rørbye, som fortalte mig at Thor Christensen er kommet herved, og for Resten slog om sig med sine sædvanlige Pralerier. Kl. 12½ gik jeg til Dall, drak et Par

Glas Mjød og fulgte ham paa Posthuset for at faae Aviser. Han fik Besøg af sin Broder fra Præstøe. I Eftermiddag har jeg læst i Mathilde. Kl. 8 gik jeg i Klubben, spille Trocodile med Pram og fik ovenpaa en statistisk-oekonomisk Lection, hvori blant andet forekom en Tractat om at lave Brød af Halm, som en Foged Bang i Norge engang skal have inventeret.

9. December 1817.

Til min Morgenpibe læste jeg i Reformations-Almanakken en Afhandling über Protestantismus und Kirchen-Reformation af Jonathan Schuderoff der søger at besvare disse Spørmaal: Hvad er Protestantismus? Hvad har Reformationen giort for Protestantismen? Hvad har Reformationen skadet Protestantismen? Hvad er Reformationen blevet den protestantiske Kirke skyldig? Han gaaer ud fra den Sætning: »at Reformationen ikke har frembragt Protestantismen, men modsat og betragter Protestantismen dels som eine gewisse Denkweise, dels som eine Thatsache. Som Tænkemaade overhovedet definerer han den: die entschlossene Herzhaftigkeit gegen alles aufzutreten, was gewissen, wenn auch nur vermeinten Wahrheiten widerspricht, und gegen alles zu kämpfen, was nicht mit denselben zusammen stimmt, sondern, folgerecht genommen, diese Wahrheit untergraben würde. Og i denne Forstand er da Protestantismen lige saa gammel som den erkjendte Sandhed.« Under Besvarelsen af det 3. og 4. Spørmaal urgerer han paa Kirkens Afhængighed af Staten og Mangel paa Selvstændighed og egne Love, klager over at de geistlige Anliggender ofte bestyres af uvidende og partiske Verdslige, vil at den protestantiske Kirke skal have sin egen Repræsentation og en Gleichsetzung med den romerske, ikke i udvortes Glands og Rigdom eller indvortes Hierarchie, men in Ansehung der, zum Begriff einer sichtbaren Kirche wesentlich gehörigen Merkmahe, og mener at hvis det skedte, vilde der neppe hengaae 3 Aarhundrede førend Unionen kom istand. Siden arbeidede jeg paa Reenskrivningen af Oversættelsen af Æneidens 4. Bog og holdt ved dermed paa en kort Excursion nær for at hente Aviser og kjøbe Snuus. I Eftermiddag læste jeg Kirke- og Profanhistorie og skrev for Resten paa min Oversættelse til Kl. 7½ da jeg gik til Michelsen, hvor jeg maatte tage et Lhombre-Partie med en Præst Hertel og en Bolte, som vaerede til Kl. 11¼. Krag's Wilhelm meldte mig, at hans Forældre vare udbudne i Aften. Min Kone var paa Comoedie og saae de Sandsesløse og Fruentimmerhaderen.

35

10. December 1817.

Den sidste Afhandling i den titommeldte Reformations-Almanak: Ueber den Verfall der protestantischen Kirche in Deutschland und die Mittel ihr wieder aufzuhelfen von Dr. de Wette i Berlin blev læst til min Morgenpibe.

Den indeholder adskillige gode Bemærkninger om den evangeliske Frihed som udgjør Protestantismens Væsen og den rette Middelvej mellem Catholicismen der støtter sig paa Traditioner og Werkheiligkeit paa den ene og Gnosticisme og Fanatisme paa den anden Side, kun synes mig den Grændselinie han søger at drage mellem Troen og Fornuften for ubestemt og vakkende og naar han siger: Raschen aber gesunden Muthes verwarf Luther den Brief Jacobi, welcher die Lehre vom Glauben in Schatten stellt. Wahrlich! mit diesem Briefe hätte er das Papstthum nicht überwunden; dieser Glaube, der sich in Werke zeigen soll, wäre eine stumpfe Waffe gewesen gegen die Gräuel der katholischen guten Werke! Nur Pauli Lehre vom rechtfertigenden, 10 heiligenden und in Liebe thätigen Glauben, Christi Wort vom Glauben »der Berge versetzen kann« gab den einzelnen schwachen Manne die Kraft die Rotte der Hölle zu besiegen – saa forekommer det mig at være en jammerlig og sig selv modsigende Snak, som hverken gjør Luther eller den theologiske Professor i Berlin nogen Ære. Thi foruden at Jacob var en lige saa sand Her- 15 rens Apostel som Paulus, saa er det jo klart at han just fordrede den samme in Liebe thätigen Glaube som Paulus og Christus.

Vi havde et kort Besøg af Thomsen der bragte et Brev fra Heber og hans Hanne til mig og min Kone. Siden gjorde jeg Thomsen en kort Visit paa Banqven og opmuntrede ham til at gaae paa Concert i Aften som gives af 20 2 berømte Valdhornspillere, Brødrene Schunke, hvortil jeg havde taget Billet. Derfra gik jeg til Cancelliet for at høre om Blistrup Kald som Paludan søger og derfra til Oppens paa Christianshavn for at melde dem at vi ej kunne komme i Aften efter Indbydelse. Ligeledes efterhørte jeg hos Lautrup om Mad. Finckenhagens Ansøgning. 25

I Eftermiddag skrev jeg paa min Oversættelse af Virgil og læste Kirkehistorie indtil Kl. 6 $\frac{3}{4}$ da jeg gik paa Concerten som holdtes i Harmoniens Sal. Første Afdeling var en Ouverture, Concert for 2 Valdhorn af Ries og Arie af Mozart som en Jomfrue Løfler sang med en ganske god Stemme der havde en usædvanlig høj Ambitus og Bøjelighed men var noget svag. Anden Afdeling: 30 en Concert for Pianoforte af Kuhlau som en Gerson, en Dreng paa 14 Aar gav med ligesaa megen Præcision og Færdighed som Smag, Adagio med Rondo for 3 Valdhorn af Lens, Arie af Righini syngt af Rosenkilde, hvis Stemme mangler Fylde og Kraft, og Thema med Variationer for 2 Valdhorn. Valdhornisterne vare sande Virtuoser og frembragte Toner og Løb som man 35 ej skulde ansee mulige at udføre paa det Instrument. Men hvor meget man end maatte beundre deres Kunst forekom det mig dog som om disse obligate Kunster ikke ret vilde harmonere med Valdhornets Natur og Bestemmelse. I Adagioen behagede det mig og de forunderlige lange og dybe Toner mindede mig ofte om de enkelte Orgeltoner som Ottomar (i die unsichtbare Loge), 40

da han vognede i Kirken, spillede. Gjerne gav jeg 2 Rbdl. og meer til for at kunne høre: Jägers Abendlied udført af disse Kunstnere. Kl. 9½ var Concerten til Ende. Med Thomsen og Lina som vare der talte jeg som snarest. Prof. Zibbern var der, og hilste mig fra F. Moltke som er kommet hid fra Aarhus og som havde paalagt ham at give ham Underretning om, hvor jeg var at finde, en Underretning som jeg i Morgen selv skal bringe ham.

11. December 1817.

Jeg var oppe Kl. 7, læste Kirkehistorie og skrev paa min Oversættelse, et langt og suurt Arbejde paa over 700 Vers, hvoraf jeg Gudskelov nu kun har et hundrede Stykker igien. Kl. 11 gik jeg til Moltke men traf ham ej hjemme. Jeg besøgte da Øhlenschläger, som er hans Naboe. Han var ganske hæs og havde paadraget sig denne Hæshed ved at skrige umanerlig i Søvn over et mordisk Anfald, som han drømte om. Konen som vilde ruske ham vaagen havde endnu blaa Pletter af de Slag hun havde faaet, da Ø[hlenschläger] i Søvn antog hende for sin Morder. Ikke destomindre læste han for mig adskillige af hans nylig udkomne tyske Digte, nemlig en meget heldig Oversættelse af Zinclars Vise, das Gemüth, en Romance, en Epistel til en Ven da han (Ø[hlenschläger]) rejste til Italien, samt en dansk Oversættelse af Shakespears Venus og Adonis som han nu har under Arbejde. Han tilstod selv at han ikke er stærk i Latin og endnu svagere i Græsk. Prof. Mynster kom og ordinerede noget for hans Hæshed. Jeg blev buden af Ø[hlenschläger] til Søndag Middag. I Eftermiddag har jeg læst Aviser og skrevet paa min Oversættelse. Kl. 7 gik jeg til Moltke men atter forgjæves. Derfra til Frk. Jessen, hos hvem jeg fandt de 2 Islændere Rep og Thorsen, og hørte en Hoben Anecdoter og Fortællinger indtil Kl. 11, blant andet ogsaa at hun maatte læse Bruns forargelige Fritimer for Enkedronningen.

12. December 1817.

I Formiddag blev jeg færdig med Afskriften af Æneidens 4. Bogs Oversættelse og havde netop tilendebragt den, da jeg fik et Besøg af en Excellence – en Moltke, men desværre ikke den som jeg havde søgt, min gamle Fredrik Moltke, men Gebhard, den sidste Stiftamtmand i Christiania af det Navn. Hvor flau blev jeg ved denne qvi pro qvo! Imidlertid er Manden hjertelig jævn og god og vi passierede uforbeholdent om det forrige og nærværende Norge. Kun at han yttrede Tvivl om Christian Augusts Lojauté, maatte jeg opponere imod, endskjøndt han forsikrede, hvad han vel maatte vide, at C[hristian] A[ugust] negotierede med de Svenske og især med en Platen og sluttede Vaabenstilstand, uden Regjeringscommissionens Vidende og Villie, istedet for at han burde rykket ind i Sverrig, da Russerne truede med at gaae

over A[a]landsöerne. Vi passiarede sammen en Times Tid og han yttrede adskilligt, som bestyrkede mig i min Mening om visse Personer og Begivenheder, men hvorom jeg ikke her videre vil udlade mig. Havde hans Søner expederet deres academiske Cursus vilde han, som han sagde, med Fornøjelse have betroet dem til min Ledsagelse paa en Udenlandsrejse. 5

Siden vilde jeg besøgt Thor Christensen men traf ham ej hjemme. I Aften var jeg hos Krag og traf der en gammel Oberst Falkenskjold, som gik da vi havde drukket Thevand, og Frue Heramb. Vi spillede Boston og bleve tracterte med Østers. Kl. 10½ gik vi derfra og jeg ledsagede Frue Heram hjem. Rygtet gaaer nu, at Carl Johan vil overdrage Regjeringen til sin Søn, hvis 10 den gamle resignerer. En Stjernblad i Malmøe, som var en af Hovedmændene i Discontoseddel-Fabricationen skal have skaaret Struben over paa sig.

13. December 1817.

Det 13. Seculums Kirkehistorie udgjorde min Morgenlecture. Kl. 11 gik min Kone og jeg hen for at see den 400 Punds vægtige Jomfrue som nu i en 15 14 Dages Tid har havt det halve Kjøbenhavn til Beskuere. Hun traadte af en med Gardiner tillukket Forhøjning i Tyrkerdragt, og viste sine colossalske Yndigheder, tog Maal af sin Periferie og gotgjorde, at 3 saadanne Personer som jeg ikke forslog til at udfylde det, og maalede derpaa sit Laar der var et halvt Qvarteer tykkere end jeg om Livet, skjøndt der rigtig nok var lidt 20 Fuserie ved, da hun maalede paa Skjønns. For Resten fortalte hun at hun er fød i Oldenborg, er 19 Aar gammel, har 6 Sødskende af almindelig Størrelse og at hun allerede kunde bære sin Moder da hun var 6 Aar gammel. Stærk skal hun ogsaa være og have bevist det med at bøje en svær Garderkarl sammen, men hun taaler ikke at gaae synderlig og bliver strax stakaandet. Hun 25 har et ganske vakkert Ansigt. Dette Spektakel kostede 2 Rbdl. at see og jeg maae tilstaae at de kunne været bedre anvendte. Paa Retouren gik vi en Spadseregang om Toldbodvejen og Amaliegaden tilbage. Jeg gjorde siden et forgjæves Besøg hos Christensen og Essendrop og gik derfra til Posthuset hvor jeg læste Börsenhalle der melder om vigtige Depescher som nylig ere 30 bragte fra Wien til Paris og ligeledes om en ilende Courier der er sendt fra Moscau til London. En Rosenkrantz er herfra gaet til Stokholm. Ved min Hjemkomst fik jeg fra Christensen Moer Cappelens Brev tilligemed Bøjes Tale, som jeg strax gjennemløb. Expositionen af Luthers Historie er ganske god, paa det nær at den burde været fortsat til Rigsdagen i Augsburg d. 25. 35 Jan. 1530, da Reformationsværket egentlig fik sin rette Form og Fasthed. For Resten forekommer det mig som han jager vel meget efter et Grundtvigiansk Kraftsprog og hans Udfald paa *Clerkerne*, eller paa *Clerken* in specie, om det end var nok saa grundet, er dog for søgt og plumpt, til at man ikke

skulde fristes til at søge Grunden dertil for Endeel i privat Animositet, som det, især ved en saadan Lejlighed, er uværdigt at lade sig henrive af. Ikke at tale om at det vel skader meer end gavner, offentlig at vise, var det end en uværdig *Clerk*, i et sort og foragteligt Lys. – Af Nationalbladet saae jeg i
 5 Gaar, at man har været B[ech] paa Nakken for hans fromme Bøn for Statholderen, og saadant ureglementsmaessig Kryberie kan man ikke andet end unde de fortjente Rap. Kl. 7 i Aften gik jeg i Klubben og passierte der et Par Timers Tid med Michelsen, Prof. Nissen og Pastor Skjødt især om Har-
 mes's 95 Theses som ere temmelig drøje. Jeg hørte der den bedrøvelige Nyhed
 10 at Cancelliraad Lautrup har forkortet sine Dage med en Knaldperle. Man troer at en Caution af 28000 Specier som han har indgaaet for den af Stabelen røgne Etatsraad Rothe er Grunden dertil.

14. December 1817.

I Dag har jeg været ret gudfrygtig, da jeg ikke har hørt mindre end 2 Høj-
 15 messe-Prækener, nemlig en i Holmens Kirke af Gutfeldt og en i Petri af Kochen. Den 1. prædikede over Dagens Epistel og afhandlede: Hvorvidt kan og bør vi være ligegyldige ved andres Domme? Han tillagde andres Mening om os en stor Værd og fandt at den havde meget Indflydelse paa vor Hæder og Velfærd saavel som paa Muligheden af at kunne stifte Gavn for Verden og berørte kun
 20 saare løselig til Slutning de Verdens Domme som vi ikke behøve at ændse. Det hele hang ilde sammen og var opstadset med adskillige Floskler, f.Ex. en Apostrofe til de fyrige Ynglinge og blomstrende Piger som dandse hen ad Livets Bane med lette Trin etc. Deriblant kom dog og en Platitue i en Episode om den rige Vellystning, at hans Bordvenner sige: man lever got hos den Mand,
 25 men for Resten give ham en god Dag. Kochen er en sand Acteur for ikke at sige Gøgler paa Prækestolen, thi endog de simpleste Udtryk ledsager han med et Pantomimespil og en excentrisk Gesticulation som er, i det mindste efter min Følelse, ækkel maniereret. Han prædikede von die Trostgründe gegen die Besorgniss: vielleicht werde ich zu früh aus diesem Leben weggerufen.
 30 Disse Trøstegrunde vare: at den store Huusfader som har sat os her og veed at vælge den belejlige Tid til vor Bortgang, at det Gode vi virkede her lever efter os og forsættes af andre, at vi efterlade Mindet derom her og tage Bevidstheden deraf med os hisset. Hans Sprog er skjønt men vel rigt paa Epitheter og Declamationen for monoton syngende. Derfra gjorde jeg Visit hos Vads
 35 hvor jeg kun traf Fruen hjemme, som tracterte mig med Guava Rom og et Par Smørrebrød. Derfra gik jeg til Brünichs hvor jeg maatte døje en lang Passiar af Fruens flydende Tunge, og atter see Mandens Samling af Protocoller og Manuscripter. Paa Retouren derfra mødte jeg Kongen og Caroline paa Østergade og siden Thomsen og Lina som bragte Hilsener fra Fiskum.

Kl. 3 gik jeg en liden Tour med min Kone og siden til Øhlenschlæger hvor jeg traf Dr. og Skuespiller Ryge, der fra Kl. 3 til Kl. 1 om Natten moxen talte uophørlig og for det meste ret interessant. Vi bleve bekendte med alle Theatrets Indretninger og Cabaler. Især har han meget Talent til at efterabe andres Sprog og Miner, ja til endog at efterligne flere forskellige Personers Samtale paa engang, hvilket paa det Plattyske som han taler meget færdig, især klinger snurrigt. Saaledes gav han os forskellige Flensborger-Madamers Raisonnements over dramatiske Forestillinger, samt om hans eget Change-ment. Han er en særdeles heftig og lidenskabelig Person og dulgte ikke for [os], at han ofte tager Skuespillerne paa en gevorben Fod. Ø[hlenschlæger] læste 10 for os nogle Scener af Shakespears Midsummer Nights Dream som han har oversat. Han og Ryge kom i Disput om det Komiske og den sidste paastod at Holbergs Jeronymer, undtagen han i Abercadabra, ej var komiske Personer eller Karakterer, hvorimod Ø[hlenschlæger] paastod, at de ved deres Spidsborgerlighed og øvrige Pudserligheder fremstille en vis Daarlighed eller Nar- 15 agtighed som udgjør det Væsentlige af det Komiske. Med Ryge aftalte Ø[hlenschlæger] Rollebesætningen i hans Fostbrødre, hvoraf jeg slutter at den skal opføres, endskjøndt den vistnok synder grovere mod Dramaturgiens Regler end Frejas Alter. Vi passerte Tiden saare behagelig og kom, som meldt, først derfra Kl. 1. En Feldborg som i lang Tid har været i Engelland og nu er 20 Sprogmeister her kom om Aftenen. Han viste mig Endeel danske af ham i det Engelske oversatte Digte blant andet Zinklars Vise, som han har skildt sig ganske got ved.

15. December 1817.

Da jeg i Forgaars lovede Michelsen at prædike for ham paa Søndag anvendte 25 jeg det meste af Formiddagen til at vælge mig et Thema og skrive en Indledning til bemeldte Præken. Dog fik jeg læst lidt i Kirkehistorien. Frøken Sundt gjorde os en Visit ved Middagstider og siden gik jeg til Øhlenschlæger for, efter Løfte, at forelæse ham min Oversættelse af Virgil. Han havde Originalen for sig og da han, af Mangel paa philologisk Kundskab, som han blandt andet 30 røbede ved at ville have pernibus alis oversat ved Fordærvbringende Vinger, fordi han ikke vidste at pernix betyder hurtig, rask – ikke turde indlade sig paa det Materielle af Oversættelsen gjorde han blot nogle Anmærkninger i Henseende til det Metriske, hvoraf jeg kun fandt et Par grundede, og vi havde i den Anledning en Debat om Stavelsernes Quantitet i vort Sprog. Siden gik 35 vi en lille Tour sammen.

I Eftermiddag studerede jeg lidt paa min Præken og gik Kl. 7 til Klubben, hvor jeg til min Pibe gjenleste Pastor Harmes's 95 Theses i Anledning af Reformations-Festen, ledsaget af en kort Commentar af en Anonym, der

slikker meget forsigtig omkring Bredden af dem og kun af og til giver den huserende Kraftmand en liden Formaning om christelig Kjerlighed og indlægger en lille Forbøn for Fornuft, Samvittighed og Dyd, hvem Harmes ikke levner Ære for 4 Sk. men regner blant de giftige Modeord. Med ald sin rettroende og Lutherske Iver skal dog bemeldte Harmes, som Prof. Nissen forleden Aften fortalte mig, have begaaet den Lumpenhed, først at indsmigre sig hos Superintendent Adler for at faae det Embede i Kjel som han nu har, og siden bagtalet og angrebet ham paa det heftigste, som den der ikke er nogen sand Christen fordi han ikke har Hr. Harmes's Synsmaade. Det synes derfor at gjelde om denne som om flere af de nyere overspændte Zeloter, at de for bare Troe ikke har Rum til Kjerlighed. Af Bekjendtere traf jeg Dr. Petersen den bedre og Prof. Brønsted. Med den sidste spillede jeg et Partie Billard og gik saa hjem i borgerlig Tid.

15

16. December 1817.

Da jeg til min Morgenpibe havde læst Kirkehistorie fik jeg fra Krag den 3. Deel af Mathilde og gav mig strax ifærd med denne højst interessante Roman. Ved Middagstider gjorde jeg en kort Excursion til Essendrop og Posthuset men fandt ingen af Stederne nogen hjemme. Da Krag havde meldt mig at han var udbuden i Aften blev der intet af mit Besøg der, men jeg blev hjemme hele Eftermiddagen og Aftenen og tilbragte samme meget behagelig i Mathildes Sælskab og siden med Jean Pauls Vorschule der Æstethik. Dall besøgte os i Skumringen og sladrede en Times Tid og fortalte blant andet at Frue Pløen og Thygesen ere komne til Byen.

25

17. December 1817.

Da jeg havde faaet mit Pensum i Kirkehistorien expederet gik jeg Kl. 10 til Essendrop og hørte der, at han ikke kommer afsted førend paa Løverdags i det tidligste. Siden gjorde jeg en Visit hos Thygesen, men traf ham ej hjemme. Da jeg paa Retouren just var traad ind af Gadedørren kom en Kjelling med en Billet fra Frue Rahbek og deri en Indbydelse til solo at celebrere Rahbeks Fødselsdag i Morgen paa Bakkehuset, da Collin og Mad. Andersen (forrige Jfr. Olsen) som skulde være med ere forhindrede, den første ved Sygdom og den anden ved Barselseng. Men det er uvist om jeg kan profitere af denne Indbydelse, da ikke alene Vejr og Føre, men og den Prædiken jeg har paa Halsen ere i Vejen. Eftermiddagen og Aftenen har jeg tilbragt med at læse i Jean Paul og studere paa min Præken, med hvilken det ej ret vil glide. Vind og Snee har huseret i Aften og fyldt vore Værelser med Røg og gjort os halv suurojede.

18. December 1817.

Da jeg havde skrevet færdig en liden Epistel til Frue Rahbek i Anledning af Invitationen og sendt hende Oversættelsen af Virgil til Rahbek, fordi jeg mistvivlede om selv at kunne bringe [den], gav jeg mig til at smide sammen nogle Strofer til Rahbek i Anledning af hans Fødselsdag og valgte dertil det nærmeste Stof nemlig Stormen og Snefyget som rasede udenfor mine Vinduer s. Ex.

Lad Storm og Slud kun rase om vor Hytte!
 Naar der kun indenfor er Fred,
 Vi ej vor Krog med gyldne Sale bytte, 10
 Ej med ald Verdens Herlighed;
 Thi Sindets Roe og huusligt Held
 Er sande Glæders rene Væld.

Lyksalig, hvo af Livets stærke Bæger
 Kan nyde denne sunde Drik! 15
 Paa hede Dag den blidt ham vederqvæger,
 Og klarer op hans matte Blik;
 Det Kildevæld, hvoraf den flød,
 End sprudler varmt i Vintrens Skjød.

O Rahbek, Du det Held end længe nyde, 20
 Og mangen Vinteraftenstund
 Saa blidt for Dig ved huuslig Arne glide
 Og endes med en rolig Blund!
 Saa fro Du i din Kammas Arm
 Forglemme Livets Sorg og Larm! 25

Dall besøgte os i Formiddag og medbragte de Norske Blade. Det Svar i Nationalbladet paa Finantsdepartementets Speciehandel er især got og frimodig skrevet. Siden var jeg hos Michelsen for at prøve om jeg kunde skubbe Prækenen fra mig, men hørte at det ej gaaer an, fordi jeg allerede er meldt i Adresseavisen. M[ichelsen] forærte mig en dansk og latinsk Vise som han har gjort til Provst Bentson i Gladsaxe paa hans 74 Aars Geburtsdag. 30

Paa Retouren saae jeg en Dame kjørende i en Norsk Slæde med Dombjelder. Uagtet det slemme Vejr gik jeg dog Kl. 6 i Eftermiddag til Bakkehuus og fulgte med det samme min Kone til Comoediehuset. Stormen hvinede og Sneen fygede af alle Kræfter og i Deres Allee var der store Sneedynger, hvori jeg maatte vade til Knæes, men dog havde jeg den Fordeel at Vinden var i Ryggen.

Frue Rahbek blev meget rørt over at jeg til Trods for Føre og Vejr dog kom. Den unge Boje, en Søn af Statens Ven, som boer ved Fredriksberg, var der. Hans litteraire Navn er Peter Vegner og under det har han fegtet for Øhlenschläger mod Baggesen. Da han er skaldet og seer sygelig ud tog jeg ham
 5 for hans Fader og spurgte om hans Broder i Trondhjem, men rettede dog snart min Fejltagelse uden at han mærkede den. Siden kom Ingeman. Da vi havde drukket Thee spillede jeg lidt paa Frue Rahbeks gamle Clavier og nød den Ære at Ingeman antog Musikken til Aladdins Vuggevisse for Wejsses Composition. Samme Ingeman fortalte at han har søgt om Stipendium til at rejse
 10 udenlands og foreslog mig at vi skulde gjøre Følge, hvilket Forslag jeg naturligvis med største Fornøjelse vil antage, dersom Pungen tillader det. Ved Bordet knækkede vi Halsen paa adskillige Flasker af den fineste Rødvin (la Fitte) og en Flaske Champagne, til hvilken min Vise blev sjunget, og vankede der Overflødighed af tørre og flydende Gotter. Kl. 12½ brød vi først
 15 Laget. Boje skildtes nu fra os ved Vesterbro og Ingeman og jeg fortsatte alene Kampen mod Storm og Snedrev som vi havde lige i Fjæset og bemærkede jeg med Fornøjelse at Ingeman ikke er den sygelige Skrantning, som man har udgivet ham for, men en rask Fodgjænger og, siden han vovede sig ud i saadant Vejr, ikke forkjælet. Vor Samtale paa Retouren handlede mest
 20 om Norge. Barrieren udenfor Vesterbroe var alt lukket, men for gode Ord og Betaling fik vi den aabnet og lykkeligvis var Porten endnu ej lukket, men vi mødte netop Vagten som var ifærd dermed. Kl. 1 kom jeg hjem.

19. December 1817.

Da jeg frygtede for ikke at blive færdig med det Udkast jeg havde gjort
 25 til en ny Prædiken, maatte jeg til at omskrive og kalfatre lidt paa en gammel Prædiken og dermed gik det meste af Dagen hen, samt med at skrive Breve til Christiania, for at faae dem med en Essendrop som havde bestemt sig til at rejse i Morgen, men som, efter Pigens Udsagn, da jeg Kl. 6 bragte Brevene, men ej traf ham hjemme, ikke kommer til at rejse paa 3 Uger endnu. For
 30 Resten har jeg giennemløbet en Venskabs Jubelgave af Rahbek som han i Gaar forærte mig og som handler om de poetiske Producter ved de 2 foregaaende Reformations-Fester, ligesom jeg fik Asterkrandsen af samme Forfatter der indeholder poetiske Oversættelser af forskellige Sprog, samt Mejslings Undersøgelse om det heroiske Versemaals (Hexametrets) Skjæbne i
 35 ældre og nyere Tider hos Europas vigtigste Folkeslag, tilliaans.

20. December 1817.

Formiddagen tilbragte jeg med at læse lidt i Asterkrandsen og Mejslings ovennævnte Piece og for Resten med at skrive paa og memorere min Præken.

I Eftermiddag tilendebragte jeg Mejsling og gik Klokken henved 6 paa Comoedien for at see Machbeth, hvortil Rahbek havde skaffet mig Billet. Jeg blev Sidemand til en gammel Bekjendt fra Jacobis, en E. J. Harboe som nu er Toldcasserer i Friderits og er her med flere derfra i en Deputation for at redde Frideritzes lærde Skole, som man vil sløife og lægge dens Midler 5 til Coldings. Af Norske Bekjendtere traf jeg Tulstrup og Kejser. Hovedrollerne Macbeth, Ryge og Lady Machbeth, Jfr. Astrup, bleve spilte mesterlig, kun er Ryge vel heftig og berserkermæssig, hvorved hans Declamation undertiden bliver brølende og uforstaaelig. Jfr. Astrups Anstand og Minespil er fortreffelig og hendes Spil i Nattevandringsscenen især mesterligt. Macduf spilte Haack 10 med meget Liv og Følelse især i Scenen, hvor han bliver underrettet om, at hans Borg er opbrændt og hans Kone og Børn myrdede. Musikken til Hexescenerne, samt et Par Marscher er componeret af Wejse og er Sujettet fuldkommen værdig, især er Marschen som spilles medens den hele Række af Bancos kongelige Slægt i et Tryllespil passerer forbi Machbeth, fortreffelig 15 og denne Scene tager sig dejlig ud. Vægterens Choral er ogsaa skjønt. Efter denne poetiske Herrekost, maatte jeg tage fat paa min prosaiske Præken og et Par Gange memorere den ved min Aftenpibe.

Professor Kejser fortalte mig, at Baggesen allerede skal have sammen- smiddet en Parodie paa Øhlenschlägers Fostbrødre, under Tittel af Kost- 20 brødrene.

21. December 1817.

Jeg sov kun lidet i Nat, da de Machbetske Aander svævede om mig og jeg laae ligesom paa Vagt for ej at forsove mig. Jeg stod op Kl. 6½ og gik Kl. 9½ med min Kone til Kirken. Tilhørernes Antal var ikke stort og det kolde Vejr 25 havde vel sin Deel deri. Krag med sine Børn og Frue Oppen var der. Der var temmelig dunkelt paa Prækestolen, saa det kom mig tilpas at jeg havde skrevet min Præken temmelig læselig. Efter Prækenen assisterede jeg Michelsen ved Brødets Uddelelse. Indbydelses Formularen er i adskillige Poster forskjellig fra vor og ved Meddelelsen af Brødet siges: »det er Jesu Christi Legeme«. 30 Tiltalen efter Meddelelsen er og ganske kalfattet. Efter Tjenesten gjorde jeg min Opvartning hos Tavast, som var nok saa fin og naadig og talte om det Norske Pengevæsen og Constitutionen, samt spurgte om jeg havde været Storthingsmand, hvorom jeg da gav ham ordentlig Beskeed, saavel som om at jeg var fød dansk. Han optegnede min Adresse, og altsaa skal jeg vel åta 35 hos honom. Siden gik min Kone og jeg til Krag og fandt kun Fruen hjemme og til Kammerherre Oppen som ej var hjemme. Derfra vandrede jeg til Gutfeldt og passiarede en lang Stund med hans meget conversable Kone inden han kom og hørte med Forundring af hende at Gutfeldt engang har søgt Eger.

Han kom omsider og vi snakkede en halv Times Tid om Asminderød med hvis Beboere han havde været meget utilfreds og for Resten om den nyere poetiske Litteratur. Han fortalte at vi i Morgen Aften skal samles hos Frøken Jessen. Om Baggesen fortalte han at han under sin sidste Sygdom havde gjort bod-
 5 færdige Løfter om at bedre sit litterære Levnet, men som han kun slet har holdt. I Aften var jeg en Times Tid hos Frk. Jessen og siden i Klubben hvor jeg røgte min Pibe, drak mit Glas Punsch, converserte lidt med Pram og læste Gustafs Krigsbedrifter beskrevne af ham selv, hvori der da ikke var megen Opbyggelse. Kanefarten har i disse Dage og især i Dag floreret og enkelte
 10 og Bredslæder af alle Facons har i Dag oversvømmet Gaderne.

22. December 1817.

I Formiddag blev der ingen Tid til Læsning, da jeg kom silde op, og jeg endnu førend Morgenpiben var udrøgt fik et Besøg af Krag som kom fra Parolen og siden af Dall. Fra Tavast fik jeg en Invitation til Middagsselskab
 15 d. 24. og skal altsaa celebrere en svensk, siden jeg ikke kan celebrere en Norsk Juleaften. Paa min Vandring for at gjøre Thor Christensen et Besøg mødte jeg Major Grüners i Porten og maatte da træde ind en kort Tid. Hos Christensen traf jeg Statssecretair Holst, som i Førstningen var lidt fjær, men som, da jeg tog ham paa en meget simpel Fod, blev lidt mygere. Vi drak et Par
 20 Glas Madeira og gik for siden at samles hos Arbo. Der var stort Mandsselskab og vi kom ikke tilbords før Klokken var over 4. Jeg sad mellem Etatsraad Bang og Secretair Testman og passiarede adskilligt med den første som, blant andet fortalte, at han i sin Ungdom havde været paa Eger og Kongsberg og besøgt en Dr. Storm paa sidstmeldte Sted. Blant de nogle og 20 Gjæster
 25 fik jeg kun vide Navnet paa Justitiar og Storkors Feddersen, en Grosserer Smitten som rivaliserer med Arbo i Pragt og Rigdom, Justitsraad Rottbøll og en Grosserer Kolstrup som entretenerte mig meget fidelt paa Grund af at han for et Snees Aar siden skal have været i Sælskab med mig paa Lian hos Ingier, hvilket jeg ej mindes. Da vi havde siddet en 3 Timers Tid ved
 30 det af mægtige Sølvvaser og Sølvvarmstager samt af en halv Snees Retter *svigtande Bordet* og drukket et Par Sorter fin Rødvind, Portvind, Bisp og Madera, og drukket den danske Justitsraad Colletts Skaal i Anledning af hans Fødselsdag, maatte jeg spille lidt paa et Pianoforte efter Frue Colletts Anmodning. Jeg havde 2 meget andægtige Tilhørere, af hvilke den Ene var en Admiral
 35 (jeg troer Lous) og den anden en Anonym, der, som han sagde, interesserte sig meget for den cantable Musik og var saa importeret for at jeg ikke for hastig skulde forlade Instrumentet, at han selv bragte mig de Par Kopper Caffé, jeg drak. Han var en aldrende Mand og det forundrede mig saa meget meer at finde i det Sælskab en saadan Liebhaber af den Musik jeg kunde

byde. Da jeg paa Justitsraad Colletts Værelse havde røgt en Pibetobak med Kolstrup tog jeg Afskeed for at gaae til Frøken Jessen, hvor jeg fandt Gutfeldt, Baggesen, gamle Ponsain og et Par Studentere og fik Skrub fordi jeg kom saa seent – Klokken var alt 9. Baggesen sad og forelæste Gutfeldt noget som Grundtvig har skrevet i Skilderiet om Udgaven af Saxo og Snorro, og gjorde sig lystig derover. Jeg har forlængst læst det i Klubben og fandt vel at det var i Grundtvigs underlige Stiil og Maneer, men dog langt fra saa ravgalt som B[aggesen] vilde gjøre det. Siden satte B[aggesen] sig paa Dommersædet, en stor rød fløjels forgyldt Stoel, og oplæste først Overkrigscommissair Jessens, saa min og saa Frk. Jessens Vise om den ugifte Stands Lyksalighed. Denne 10 vandt Prisen og en – temmelig vissen – Laurbærkrands blev af den store Apollo sat paa hendes Hoved. Da hun selv havde ladet Krandsen forfærdige, kunne man med Sandhed sige, at hun havde gjort Krands til sit eget Hoved, ligesom mange gjør Riis til deres egen Rumpe. Min Stakkels Vise nød dog den Ære at faae Accessit og den Ære var da ikke saa stor, thi Jessens Vise 15 var materialiter og formaliter temmelig slet. Den gode Frk. Jessen var lidt inqviet over min Falden igiennem, men jeg forsikrede hende, og det i Sandhed oprigtig, at det glædede mig, ligesom jeg og uden ald hyklet Beskedenhed tilstod, at Ideen som laae til Grund for hendes Vise var genialskere end Accessit-Visens, der desuden var saa gotsom impromptu og hvorpaa jeg selv slet ingen 20 Pris satte. For Resten var det ikke stor Kunst for Baggesen at gjette, hvilken af de 3 Viser, der var forfattet af Frk. Jessen. Vi kom strax efter til Bords og der blev da de 2 Viser – thi Jessens havde ingen Melodie – højtidelig siungne af den store Apollo, som desforuden gav en af ham selv nylig forfattet, hvori han nedriver den nyeste Visemag, til beste, ligesom han og læste en Epistel 25 til Harbo hos Arveprindsen i Anledning af en Daase fuld af Snuus, hvormed denne lyksaliggjorde ham, da han havde glemt sin egen. Jeg maatte ogsaa syngte et Par Viser og saaledes passerede da Tiden under Sang og Klang og adskillige Anecdoter som Gutfeldt, Baggesen og Frk. Jessen gavede til Beste, til Kl. 1.

30

En ulykkelig Tildragelse er skeet i Dag. En Baad med 18 Mennesker som skulde gaae fra 3 Kroners Batterie til Kalkbrænderiet, blev indeklemt af Isen og da man vrikkede paa Baaden for at løsne Isen gik Reelingen itu og Baaden sank og kun 6 Mennesker bleve reddede af de 18.

23. December 1817. 35

Jeg kom først op Kl. 9 og fik læst lidt Kirkehistorie til min Pibe. Kl. 10½ kom Dall og vi fulgtes ad for at hilse paa Thulstrup som ej var hjemme. Siden gik jeg en Tour ned ad Toldbødvejen omkring Østervold, mødte Gutfeldt og spadserte med ham omkring Volden nedad Fredriksberggaden til hans Logis

paa Nytorv, for det meste under Passiar om Geniernes seneste Fejder. En Frue Buchwald turede i Kane omkring paa Kongens Nytorv, styret af en Garderlieutnant. Kongen og Caroline marcherede kort derpaa over Torvet. Jeg var siden paa Posthuset og hentede Aviser. I Aftes besøgte jeg som snarest
 5 Frk. Jessen, for at bringe en Recept paa Frostspiritus som jeg havde lovet Jfr. Wetterberg, og gik saa til Krag, hvor jeg traf en Student Baggesen fra Fyen der conditionerer hos Major Borneman, og spillede en lille Boston. Da Frue Krag var Patient i det ene Øje og troede det var af Gigt, reciperte jeg for hende Emplastrum vesicatorium og har saaledes i Dag havt temmelig
 10 Praxis. Kl. 10½ kom jeg hjem.

24. December 1817.

Med Hensyn paa den rene Kulde og de snedækte Tage kunde man gjerne tage dette for en Norsk Juleaften, og det er nok længe siden, Kjøbenhavn havde saa mange reelle Vinterdage og saa taalelige Kanefartsdage. Min Mor-
 15 genlecture var Kirkehistorie og et Par Capitler af Mathilde, hvis 4. Deel jeg i Gaar fik hos Krag. Ved Middagstider søgte jeg Dall paa Posthuset men traf ham ej. Jeg fandt de Norske Aviser og gennemløb flygtig det Stykke i Intelligenssedlen der handler om Gladiatorene og hvori Bonnevie behandles paa en saa lumpen Maade. Derfra gik jeg til Pram, som ej var hjemme og derfra
 20 til Ingeman, hos hvem jeg drak en Snaps og røgte en Pibe Tobak under Passiar om Øhlenschlægers sidste Producter, om Baggesen og om Norge. Han viste mig en Rejseroutte som han havde udkastet med Hensyn paa hans intendede Udenlandsrejse. Hans Plan er at besøge Rhinegnene og Schweitz; derfra at gaae til det sydlige Frankerige og derfra med Skibslejlighed til
 25 Neapel, og lægge Vejen tilbage over Rom, Wien etc. Klokken var alt 3 da jeg gik fra ham og jeg maatte altsaa skynde mig, for ej at komme for seent til Excellencen, især da jeg endnu undervejs skulde ind paa en Barbierstue for at faa raget min Bart. Dette skeede saa langsomt og metodisk, at Taalmodigheden nær var forgaet mig.

30 Kl. 3½ kom jeg først til Tavast og var dog den første. Strax efter kom Prof. Castberg, som havde en Conference med Excellencen i næste Værelse. Af mig tog han ikke synderlig Notice og derfor skal han ret have Tak, thi jeg agter at incommodere ham saa lidt som muligt. Siden kom en Svenske, som jeg formoder var Consul Gram, saa Tulstrup, Kejser, Admiral Snedorf og en ung
 35 Svecus som jeg formoder er Tavasts Søn. Vi spiste Kl. 4 og blev først Kl. 6½ færdig med de snese Smaaretter hvormed der serveredes foruden Rødvin, Portvin, Porter, Madera og en hvid Desertvin, hvis Navn er mig ubekjendt. Midt under Maaltidet kom Doctor Ralf. Kejser hvis Sidemand jeg var fortalte mig at Poul Trane, Resch og Sverdrup ere valgte til Storthingsmænd for

Christiania. Efter Maaltidet var jeg Tilhører af et medicinsk Colloqviom mellem de 3 foromtalte Læger om Strangurie, Dysenterie etc. Da Caffé var drukket og en rød Liqveur i bitte smaa Glas serveret, stak Selskabet paa sig. Jeg traf Dall ved min Hjemkomst. Kl. 7½ gik min Kone og jeg til Oppens paa Christianshavn, hvor vi, i Selskab med et Par gamle Jfr. Lindtrodter, 5 Henrik Kaalund og hans Cousine Frøken Jachel, celebrerede Juleaften med Risengrød og Gaasesteeg og blev fulgt hjem af Selskabet Kl. 12. Et Barn paa 6 Aar er omkommet af Hunger og Kulde i reformert Kirke, hvor det var blevet indelukket.

25. December 1817. 10

Med Mathilde tilbragte jeg Morgenstunden og da det blev for silde at gaae i nogen anden Kirke, søgte jeg Petri hvor Tjenesten først begynder Kl. 10. Kochen var netop kommet paa Prædikestolen og agerte og declamerede paa sædvanlig Viis over det, paa en saadan Højtidsfest rigtig nok lidet passende Thema: Wozu sollen uns die Erfahrungen dienen, dass unsre Kinder selten 15 den Erwartungen entsprechen, die wir bei ihrer Geburt hegen, og lovede os Fortsættelsen i Morgen, men den vil jeg skjænke ham. Tager jeg ikke meget fejl, saa findes bemelte Thema Ord til andet i en Præken i Tellers Magazin. Fra Kirken gik jeg til Pram hvor jeg traf Høst, som fortalte adskillige interessante Anecdoter om sin Mission til Stokholm i 1810, men som jeg for sine 20 Aarsagers Skyld beholder in petto. Da han gik fortalte han mig, hvad jeg før vidste, at han havde recenseret et Par smaa Vers af mig i Poulsens Nytaars-gave for nogle og 20 Aar siden, lidt haardt og sagde, at han haabede det var glemt, hvilket jeg og forsikrede ham, da hverken Versene eller Recensionen fortjente at lægges paa Hjerte. Af Pram fik jeg til Foræring hans Skuespil 25 »Drømmeren« som han [har] skrevet i det Haab at faae det opført paa Kongens Geburtsdag, men som slog fejl da Dronningen casserte Stykket. Ved dette Besøg blev jeg hindret fra at høre Liebenberg i Wartou, som jeg ellers havde besluttet. I Eftermiddag læste jeg Resten af Mathilde, 4. Bind og forfattede i Mørkningen en Strofe af en Julesang. Kl. 7 gik jeg til H. P. Testman, 30 examinerte hans Børn i Historie, Geografie, Tydsk og Religion og fandt, at de, paa den sidste nær, havde gjort god Fremgang. Siden passiarede vi ved en Bolle Bisp og en Pibe Tobak til Kl. 11.

I Gaar fik jeg Brev fra Pavels med fuldstændig Efterretning om Jubelstadsen i Bergen og adskillige Nyheder f.Ex. at man troer, Christie gaaer 35 ind i Statsraadet, vor Amtmand Collett kommer i hans Sted og at Expræst Wulfsberg faaer Auctionsdirecteur-Embedet som Diriks og Falbe søger. Det beste er at P[avels] fremdeles lader til at være saare tilfreds med sin Stilling.

26. December 1817.

Da jeg kom lidt silde op og Læsningen i Prams Drømmer havde forsinket mig, fik jeg ikke høre Holm som jeg ellers havde besluttet. Mod Middagstider gik jeg til Essendrop for at høre naar han rejser. Derfra gik jeg til Wartou
5 for at høre Liebenberg, der holdt en ganske opbyggelig Prædiken kun vel meget spækket med Bibelsprog. Siden var jeg hos Etatsraad Lassen i Cancelliet, som tog meget venskabelig mod mig. Han beskrev Girstinge som et meget got Kald i en behagelig Egn (ved Sorøe) kun at Præstegaardsbygningen er temmelig forfaldet. Kongen kjørte med sine 2 Døttre forbi i Kanemedens
10 jeg var der. Ingeman besøgte jeg, men traf ham ej hjemme. Paa Retouren aflagde jeg et kort Besøg hos Thomsens. I Eftermiddag tilendebagte jeg »Drømmeren«. Sujettet er taget af 1000 og een Nat, hvor den findes under Navnet »den vaagnede Drømmer« hvilket Sujet og Holberg har benyttet i sin Jeppe paa Bjerget og Shakespear i sin Taming of the Shrew, men Pram
15 er forskjellig fra dem baade i Stoffets Behandling og i Catastrofen. Dialogen forekommer mig at mangle Lethed og Slutningen er vel afbrudt, men Stykket har adskillige interessante Scener og mangler ikke Afvexling.

Kl. 5 gik jeg i den rene, klare Vinterkulde til Bakkehus efterat jeg havde afleveret hos Ryge et Brev til hans Frue, som Frue Oppen havde givet mig
20 i Commission. I Viingaardstræde fandt jeg Endeel Mennesker beskjæftigede med en Kone som havde faldende Syge. Udenfor Vesterport var fuld Kanefart. Jeg besøgte paa Vejen Justitsraad Kildes, hos hvem jeg traf Endeel unge Mennesker som jeg ikke kjendte, og røgte en Pibe der til en Kop Thee. Rahbeks traf jeg ene. Han fortalte mig at Dronningen ingen Deel havde i Drøm-
25 merens Cassation, men at baade den og et Stykke af Sander som ogsaa var bestemt til Geburtsdagsstykke ikke bleve antagne til det Brug, fordi det er Skik og Brug til den Dag at opføre et Pragtstykke og helst en Oversættelse af et bekjendt, udenlandsk Drama, for at de udenlandske Ministre kan have got deraf. Pram skal ellers have skrevet Theaterdirectionen et futtigt Brev
30 paa 4 Foliosider, hvormed R[ahbek] var meget utilfreds. Ved Bordet fortalte han en Duelsingesgeschichte af en Cosel, en Dattersøn af Kong August i Polen, som under Fløitning af en Contradans expederede sin Modstander, en bekjendt renomistisk Fegter. Ligeledes fortalte han om et Par Demeleer han har havt med Capitain Schneider og Kammerjunker Krogh, hvem han tilbød at afgjøre
35 Sagen med som Capitain ved Studentercorpset, men som ej antog Tilbudet. Item fortalte han om et Svar som Laub engang gav Øhlenschlæger da denne yttrede: at Evald var Guld og Thaarup Blye imod ham: da maae jeg tilstaae, at De ikke er blye, hvilket hører blant de gode Borgere. Frue Rahbek viste mig et Par Dukke-Cavajer som Collin har sendt hende, samt adskillige Sæt
40 af det fineste Engelske Papir og nydelig trykte Convolutter som hun fra

en Undvigen har faaet under Navn af Juleklap. Kl. 11 gik jeg derfra og kom jeg [hjem] Klokken henved 12. Rahbek laante mig Øhlenschlägers nylig udkomne Rejsebeskrivelse 1. Deel.

27. December 1817.

I hele Formiddag læste jeg i forbemeldte Rejse hvori der er meget Interessant. 5
Kl. 12½ gjorde jeg dog en Excursion til Posthuset for at læse og faae Aviser. I den ny ankomne Börsenhalle var intet mærkværdigt, undtagen, at Rigsdagen i Stokholm holdes inden lukte Dørre og at General Camst (Carl Johans Pattebroder) havde passeret Hamburg paa Retouren fra Berlin, hvor han maaskee har været i Frier-Ærinde for Oscar. I Eftermiddag fortsatte jeg 10
Læsningen i Ø[h]lenschlägers Rejse, der især handler vidløftig om hans Ophold i Paris og meddeler en Kritik over det franske Skuespil i alle Genrer, samt en kort Udsigt over de ældre franske Maleres fornemste Arbejder. Rejsen slutter med hans Ankomst til Wien. I München gjorde han Bekjendtskab med Schelling, med hvem han fandt mange Berørelsespunkter uagtet han 15
maatte tilstaae sin Ukyndighed i den nyeste philosophiske Skoles Systemer. Ved denne Leilighed udkrammer han sine philosophiske og theologiske Anskuelser, der, især hvad de sidste angaaer, ere temmelig barokke hvilket følgende Prøve maae bevise: »I at troe paa det gode (Faderen), den frie Villie (Sønnen) og Udødeligheden (den Helligaand) bestaaer de sande Troesartikler, 20
som udgjør den virkelige Christen, endogsaa om han ikke kjendte den himmelske Aabenbaring i Historien. Saaledes har det Guddommelige aabenbaret sig fra Verdens Skabelse, før det skedte ved Jesus og saaledes vare og Socrates og Plato Christne.« Skade at han ikke istedet for dette Galimathias, gav os Schellings egne Yttringer i denne Anledning, hvilket han undskylder med 25
at de ej vare ham nok indlysende. For Resten havde Schelling sagt: Sie haben eine gesunde und brave Lebensansicht. Min Kone var paa Comoedie og saae Faruk.

Da Christensen muligens kommer til at reise paa Mandag og hans Skib, hvormed dette sendes ligesaa, vil jeg benytte det øvrige Rum til at afskrive 30
min Vise om den ugifte Stands Lyksalighed:

Mel: Mit fulde Glas og Sangens raske Toner etc.

O Frihed du er dog den beste Gave,
Som Himlen skjænkte Støvets Søn.
Hvo vilde da vel gjøre sig til Slave
Endog af dig, tilbedte Kjøn?
En Nar til Lænken rækker Haand,
Var Lænken end et Rosenbaand.

35

Hvo elsker ej de elskelige Glutter,
 Hvo seer sig vel paa Ynde mæt?
 Men er du klog, du derfor just beslutter:
 Ej Een at give Fortrinsret.
 5 Thi elsker du alt elskeligt,
 Hvor kan du elske blot af Pligt?

Og er du frie, du i hvert Pige hjerte
 Har stedse en Prioritet,
 Den første, hvis Charitten dig beskjærte
 10 Et Herregods i sit Gebeet.
 Hver Pige tager trygt i Pant
 Et Hypothek saa suffisant.

Men solgte du til Een dit hele Hjerte,
 Du blev en pantsat Bondedreng,
 15 Og snart dig en Skarlagens-Præken lærte,
 At Hymens Lov er bandsat stræng.
 Hver Pige raaber da: Adjeu!
 Sejl nu Seigneur sin egen Sø!

Thi leve hver en fri, ubunden Pige,
 20 Hver frie, ubunden Adams Søn;
 Og giver nu hver af de Elskelige
 Forfatteren et Kys til Løn,
 Saa drikker han med bredfuldt Maal
 Hver Ungersvends og Piges Skaal.

25 Frøken Jessens kronede Vise, hvori den Ugifte var lignet ved en Sommerfugl og den Gifte ved en Snegl der bær sit Huus paa Ryggen, har jeg ej faaet men skal sende den ved en anden Lejlighed. Jessens lønner det ej Umagen at afskrive. Jeg har et Par Dage været plaget af en Tandbyld, som nok har sin Oprindelse af Træk og Forkjølelse.

30 28. December 1817.

En Hævelse i Kindet som allerede har yttret sig et Par Dage og nu tager meer og meer til, samt Endeel Breve som skulde expederes med Christensen til Norge, holdt mig hjemme hele Dagen, paa en liden Excursion nær for at besørge Brevene afleverede til forbemeldte Christensen. Til Krag sendte jeg
 35 Bud for at faae de 2 resterende Dele af Mathilde, men fik i deres Sted et Par

Bind Rejsebeskrivelser der indeholde de 2 sidste Dele af Chateaubriands Rejse til og fra det hellige Land, hvori jeg læste hele Aftenen. Den 1. eller rettere 2. Deel indeholder en fuldstændig Beskrivelse over Jerusalem og dens Omegn hvis Mindesmærker han inddeler i 6 Klasser: 1) de ægte hebraiske Mindesmærker, 2) de græske og romerske fra Hedenskabet, 3) Do. under Christendommen, 4) de arabiske eller Mauriske, 5) de gothiske under de franske Konger, 6) de tyrkiske. Af Jødernes oprindelige Architectur er intet tilovers end Prøvelsesdammen, Betesda Dam, en Cisterne 50 Fod lang og 40 bred, hvori de Faar toedes som vare bestemte til Ofring. Med Tasso i Haanden har Forfatteren beseet de mærkeligste Valpladse, hvor Christne og Saracener fegtede sammen, og fundet Digterens Beskrivelse meget troe. Beskrivelsen over de nu i Jerusalem boende Christnes Trængsler og Standhaftighed er rørende. Forfatteren blev slaaet til Ridder af den hellige Grav med Gotfred af Bouillons Sværd og bar hans Sporer. Fra Jaffa gik han til Alexandria og videre til Cairo, siden til Tunis. 15

Dall og Jfr. Funk besøgte os i Aften. I Formiddags hørte jeg fra den, lige for mit Vindue liggende Gvarnisons Kirkegaard en vakker firestemmig Udførelse af den dejlige Choral: »hvo veed hvor nær mig er min Ende«. Fra Rahbek fik jeg en lille Billett med Indbydelse til Nytaarsaften, hvoraf jeg dog ej kan profitere, dels fordi vi vente nogle gode Venner til os den Aften, 20 dels fordi det er uvist om mit Kind bliver got til den Tid.

29. December 1817.

Hævelsen continuerer og begynder temmelig at incommodere mig. Foruden Kampfer- og Stebii Draaber, har jeg forsøgt Kampfersalve, men uden Frugt. I Dag har jeg fortsat Læsningen i Chateaubriand, hvis Rejsebeskrivelses 25 sidste Deel handler om Athens og Spartas Historie fra Augusts Regjering, om de christelige Traditioner angaaende Jerusalem og Bemærkninger angaaende Tunis og det gamle Carthago. Krag besøgte mig paa Retouren fra Paraden og var glad ved at hans Søn Pagen saa got har bestaaet sin Examen og nu kan vente at træde ind i Ingenieur-Corpsset. I Eftermiddag fik jeg de 30 2 sidste Dele af Mathilde og tog flux fat paa dem.

30. December 1817.

Den forbistrede Hævelse holder endnu ved. Jeg forsøgte i Formiddags at fordrive den ved et Par Igler, men det virkede kun føje Tid og kostede mig 2 Rbdl. Med Mathilde har jeg søgt at trøste mig i min pluskjævede Eensomhed. Kammerherre Oppen besøgte os i Aftes som snarest. 35

31. December 1817.

Det lader ikke til at mit Onde vil ende med Aaret, da det i Dag er lige slemt og det er mig saa meget ubehageligere, som vi i Aften har budet Endeel gode Venner, for i Sælskab med dem at sige 1817 Farvel. Imidlertid har jeg i For-
 5 middag tilendebragt Mathilde, skjøndt [jeg] maaskee ej burde i min nær-
 værende Forfatning have givet mig af med de saare rystende Scener som,
 især Slutningen af denne Roman indeholder. Dog ender den med at bringe
 den 17 aarige haardelig prøvede Mathilde til Carmels Kloster, hvor hun fandt
 den Fred som Verden ej kunde give hende. Jeg havde stor Lyst til at over-
 10 sætte denne Roman, dersom den ej var saa vidløftig (6 Bind) og den vilde
 da blive et værdigt Sidestykke til Wilhelm von Montbarry, ja vel endog over-
 gaae den. Den skal være oversat paa tydsk, efter Gutfelds Sigende forleden,
 og udgjøre 4 Bind. – Til mine øvrige Kurer har jeg og føjet Trækplaster i
 Nakken, da jeg formoder Gigten er med i Spillet.

15 I Aften var Krag og Frue, Frue Oppen, Thomsen og Lina, C. Heger og
 Jfr. Funk hos os og vi havde os et ganske morsomt Piqvinik. Jeg beværtede
 med Musik saagotsom min hovne Kind og febrilske Krop kunde præstere
 den og min Kone beværtede med Thee, Æftasvæl, bonbons og til Aften 3
 Retter Mad, nemlig dejlig Torsk, 1 Kalvekølle og Kage. Heger viste os Endeel
 20 ny Udklipninger i Papir hvis Skygge paa Væggen præsentere forskjellige,
 nemlig et Maria Magdalene Hoved, som tog sig skjønt ud, et Moses Hoved
 og Percy som Bajas. Dall var hos os et Par Timers Tid og foreviste en Karika-
 tur over Gleiss og Consorter. Han havde lovet sig til sin tilkommende Sviger-
 moder og kunde derfor ej blive. Sælskabet skildtes først ad over Kl. 12 altsaa
 25 i 1818, efterat have taget en kjerlig Afskeed med 1817. Thomsen havde hørt
 paa Børsen at der skal være noget galt paa Færde med Bankdirecteurerne i
 Christiania.

1. Januar 1818.

Denne hele Aarets første Dag har jeg blot vegeteret og for en stor Deel
 30 tilbragt hvilende i Sengen, da jeg har følt Mathed og Gysning i Kroppen og
 Døsigheid. Krag's Sønner vare her i Formiddag og den ældste bragte mig et
 Nytaarsvers. Vor Vert var her og i Nytaarsvisit, og havde ligeledes hørt
 at det skal være galt fat med Bankdirecteurerne i Christiania. Dall besøgte
 os i Eftermiddag.

35

2. Januar 1818.

Frue Oppen som besøgte os i Formiddag fortalte at hun har havt Brev fra
 Christiania som melder at D. Trane er arresteret for Angreb paa Bankfonden
 og at de øvrige Directeurer, Nilsen, Egeberg og Hefty som Medansvarlige

have havt samme Skjæbne. I Dag har jeg været lidt bedre og læst flittigt i det Italienske, da jeg ikke havde Hoved eller Lyst til nogen anstrengende Lecture. Min Kone var i Comoedie og saa Hværverne.

3. Januar 1818.

Jeg sov lidet og uroligt i Nat og min Hævelse befandt sig ej vel derved, men begyndte dog ud paa Dagen at falde. Jeg fortsatte min italienske Lecture. I Aften gennemløb jeg mine Excerpter af den poetiske Litteratur. Min Kone var paa Comoedie, da hun havde faaet Frue Wads Billet og havde moret sig særdeles got ved Syngestykket Montenero. Det tungeste for mig i disse Dage har været at see paa den skønne, rene og klare Vinterluft uden at kunne nyde den. Fra Frue Rahbek havde jeg Brev i Gaar og i Forgaars, hvori hun informerer sig om mit Befindende. I Aften skrev jeg et Brev til Prof. Klingenberg for at consulere ham.

4. Januar 1818.

Brevet til Klingenberg afgik ikke, da jeg i Morges befandt mig næsten fuldkommen restitueret. Jeg læste Aviser og Italiensk. Ved Middagstider havde jeg Besøg af Dall og Thomsen. Den første bragte Aviser, hvoraf sees at D. Trane er arresteret. Min Kone fik i Middags Billett til Maskeraden i Aften og tager derhen med Husets Jomfrue. Jeg tilbragte Aftenen med at gennemlæse Endeel af mine æstetiske Excerpter og gik til Sengs Kl. 11. Min Kone kom først Kl. 1 fra Maskeraden, hvor hun havde moret sig got og været Naboerske i en Loge til Kongen og Karoline.

5. Januar 1818.

Efterat have fortsat min italienske Lecture gjorde jeg min første Udvan- dring efter meer end 8 Dages Qvarantaine. Først var jeg hos Enkekassens Kasserer Skram for at hente min Svigermoders Pension, som jeg har afkjøbt hende; men maatte, efterat have trængt mig igiennem Pensionisternes Skare gaae med den Beskeed, at Norske Pensioner først kan betales i næste Uge. Siden var jeg hos Thomsen paa Banqven og gik derfra til Essendrop der fortalte mig, at 37 Huse ere brændte paa Frederikshald, og 3 af Cancelliraad Dalls Børn indebrændte, at 6 Mennesker og 2 Heste ere omkomne i Sneedriv og at D. Tranes Deficit er 1.200.000 Rbd. og hans Boe kun vurderet for 400.000 Rbd. I Aftes besøgte jeg Frk. Jessen et Par Timers Tid og lod hende examinere mig lidt i det Italienske. En Lieutenant Jansen og Thordsen vare der. Jeg gik betids hjem da jeg følte et Anstød af Forkjølelse.

6. Januar 1818.

I Formiddag læste jeg Shakespears Twelf Night or what you will. Ved Middagstider besøgte jeg Posthuset og læste hos Dall Börsenhalle og Dagen samt fik laant en heel Deel No. af Zeitung für die elegante Welt. Derfra gik jeg til
 5 Ingeman og passierte med ham et Par Timers Tid under en Pibe Tobak. Jeg tog feil af Etagen og traf ham hos et Par Damer, hvoraf nok den ene var hans Kjæreste, Frøken Mandix. Han fortalte mig at Maler Dall ikke kan blive med os, da han for største Delen vil opholde sig i Hovedstæderne for ved sin Kunst at tjene Rejsepenge. Om Thorvaldsens Døbefunt, som han
 10 har gjort til Kirken i Brahetrolleborg fortalte han, at paa den ene Side forestilles Jesu Daab, paa den anden Madonna med Barnet, paa den 3. Jesus som velsigner Børnene og paa den 4. tre svævende Engle. Han havde seet Eggersbergs Expositions Stykke: Balders Død, og fandt at Odin og Hødur vare de best tegnede Figurer og at den første havde en Blanding af et Jupiters og et
 15 Christus-Hoved. Om Øhlenschläger troede han at han blev meer og meer jordisk. Paa Retouren mødte jeg samme Ø[h]lenschläger og hilste paa ham som snarest.

I Eftermiddag har jeg læst i Zeitung für die elegante Welt, men maatte løbe den saa hastig igiennem, at jeg ikke havde synderlig got deraf. Det
 20 Interessanteste var en Rejse i Schweiz meddelt i Breve, en Recension over Göthes Wahlverwandschaften og nogle Prøver af et Digt kaldet »Luther« af Præsten Fridrich i Frankfurt am Mayn. Kl. 6 gik jeg til Michelsen hvor jeg under en Pibe Tobak og en Kop Thee slog en Passiar af og bladede lidt i Anteros af L. Kruse der indeholder maadeligt Gods, Graven kalder han etsteds
 25 en Aadsel-Kule, hvilket da viser hvad han anseer sig selv for. Siden gik vi i Klubben, hvor jeg først havde en Samtale med Christiansands forrige Justitiarius Etatsraad Ellebracht og siden bladede i Dagens Piecer fra Rosenbladene af Thiele hvori findes et Par vakre Sange af Ingeman i Anledning af den foromtalte Døbefunts Indvielse paa Brahetrolleborg. Derimod er en Krigs-
 30 assessor Hameleffs: Foersoms Ankomst til Underverdenen, et baade materialiter og formaliter usselt Product, hvori den gamle Strid om Frejas Alter opkoges og opspædes. I min Harmen over dette lumpne Vaas tiltænkte jeg Forfatteren følgende:

Hvi tærsker du paa ny en længst aftærsket Halm?
 35 Blot, kan jeg tænke, for at giøre Støv og Qvalm
 Liig Oxen fordum du bør faae din Tærskeløn
 I gule tørre Halm og ej i Kløver grøn.

Efter Lecturen tracterte jeg Michelsen og mig selv med et Glas Punsch. En Secretair Lehman tog Plads ved os og fortalte en Hoben, for det meste meget vittige, men tillige meget smudsige Anecdoter af Schönhejder. Hver gik til sit Kl. 9½. Jeg har glemt at Heger besøgte mig i Søndags og Mandags og der fortalte at Øhlenschlæger har omarbejdet og ladet omtrykke de 2 sidste Ark af Fostbrødrene og forandret den derhen at Asmunds Kjæreste følger ham i Gravhulen. Ogsaa fortalte han at Ø[hlenschlæger] nu er blevet lidt meer bodfærdig og har yttret, at han herefter vil lade sine Arbejder gjennemsee af en paalidelig Dommer førend han udgiver dem.

7. Januar 1818. 10

Hele Formiddagen og en Stump af Eftermiddagen blev anvendt til at oversætte første Scene af Shakespears Kjøbmand af Venedig, hvormed jeg har Lyst til at prøve min Lykke. Kl. 6½ gik jeg i Storm og Slud til Krag's og læste et Par Timers Tid med Wilhelm. Da vi havde spist vor Haresteg gik jeg hjem Kl. 10½. Jeg saae et Brev fra Ø[hlenschlæger]'s forrige Elev Bertuch til Krag's yngste Søn, som viser, at baade hans sidste og forrige Lærere har liden Ære af [ham], thi neppe skriver nogen Dreng af 1. Klasse i en nogenlunde vel indrettet Skole saa uortografisk og usselt i alle Maader som dieser junge Laffe der kalder sig selv Baron og fortæller at han nu rejser fra München til Italien med Dr. Hjort.

20

8. Januar 1818.

Til min Morgenpibe læste jeg i Shakespears: As you like it og fortsatte siden Oversættelsen af Merchant of Venice indtil Dall kom og bragte os Norske Aviser og deriblandt Natjonalbladet, hvori der staaer det meget vittige og kraftfulde, men tillige saare djerve Brev til Bonnevie, der maae trøste ham over de Drengesnert han hidtil har faaet. Formodentlig er Forfatteren af blaat og guult ogsaa dette Brevs Forfatter, hvilket jeg slutter baade af Stilens Vittighed og Ucorrecthed, da neppe nogen egentlig litterair Person vilde skrive Klædebaand for Klædebon etc.

I Aftes saae jeg Faruk; men Musikken svarede ikke til min Forventning paa enkelte Chor nær, men var mig for kunstig. Rind som var Chourom spillede i mine Tanker best. Decorationer og Dragter vare brillante. Den tykke Mad. Dalen tog sig ikke got ud som Schatchekara og at Kildens Nymfe Mira (Mad. Rind) var høj frugtsommelig tog sig heller ikke got ud. Jeg var den første i Parqvettet men havde lykkeligvis en Bog med, hvori jeg læste indtil Prof. Sibbern kom og jeg da fik en at tale med. Kl. 10 kom jeg hjem. Efter Hegers Sigende er Ø[hlenschlæger] nu selv misfornøjet med Faruk.

9. Januar 1818.

I Morges læste jeg lidt i Kirkehistorien og fortsatte siden Oversættelsen af Shakespear. Ved Middagstider gik jeg til Dall og bragte ham tilbage de sidste No. af den nu sluttede Adrastea, hvori der stod, blant andet, en kort Biografie over Klopstock. Den før omtalte Krigsassessor Hameleff som har skrevet Foersoms Ankomst til Underverdenen skal, som jeg hører, sidde paa Vand og Brød for Tyverie og da er det begribeligt at hans litteraire Product er lige saa flaut som hans nærværende Levemaade. Det faldt mig ind at bringe ham følgende, vistnok lidt plumpe, men dog velfortjente Hilsen fra Foersom:

10 Til Hr. Krigsassessor Hammeløv

Jeg Dem skal hilse fra Hr. Foersom,
Den Hilsen kan De troe er moersom;
Hr. Krigsassessor Hammeløv
Kys ham etc.

15 Siden var jeg hos Heger og læste for ham det sidste Norske Nationalblad og fik laant Bojes Oversættelse af Mülners die Schuld. Jeg tog strax fat paa den og fandt Oversættelsen let, flydende og correct og Stykket selv schön aber schauerlich. I Eftermiddag bragte Dall mig en ny svensk Vise der ridiculerer de pralende Beskrivelser Regieringen har gjort ved Rigsdagen over Landets
20 Velstand og tilkommende Herlighed. Den var ellers utydelig og ucorrect skrevet. Efter Aftale besøgte jeg Ingeman for at følges med ham til Bakkehuset. Jeg traf hos ham et ungt Menneske, hvis Navn jeg ej veed. Efter at have røget en Pibe Tobak og snakket lidt sammen om det italienske Sprog som han nu lærer, gik vi. Frue Rahbek var ene hjemme og blev forskrækket
25 da hun hørte os tumle udenfor i den mørke Stue, da hun troede vi var Røvere. Ingeman gik Kl. 9 da han havde lovet sin Kjæreste at komme betids hjem. Rahbek som var paa Comoedie for at see sin Favorit Mad. Andersen (forrige Jfr. Olsen) agere, kom først hjem Kl. 9½. Imidlertid converserede jeg Fruen som fortalte om hvad Plage hun havde havt af den engelske Sprogmeister
30 Felborg der i lang Tid behagede at tage Nattequarteer hver Løverdags paa Bakkehuus, indtil hun omsider saa got som maatte vise ham Dørren. Den samme Felborg er den F. som var saa galant at følge Øhlenschlæger paa hans Rejse til Corsøer og tækkedes med at sidde paa Bukken og derved har obte-
neret en Plads i Ø[hlenschlæger]s trykte Dagbog. Jeg har nævnt Personen
35 engang før, da jeg var i Sælskab med ham hos Ø[hlenschlæger]. Ligeledes fortalte Frue Rahbek om Ø[hlenschlæger] at han, da han var 25 Aar gammel sagde til hende, at han nu i det højeste havde 10 Aar til at digte i, men at

han og i den Tid mente at kunne giøre nok for et udødeligt Navn. Medens Fruen var ude i Huusholdningen læste jeg Krog Mejers og Thorlacius's skønne Taler ved Doctor-Promotionen. Ved Bordet drak vi en Bolle Punsch paa to Mands Haand og jeg maatte som sædvanlig synge. Rahbek fortalte mig, hvad der endnu skal være en Hemmelighed, at Sorøe Academie skal oprettes paa ny, og mente at jeg kunde komme an der. Ingeman har faaet det ansøgte Stipendium til en Udenlandsrejse. Boje er blevet Lærer ved Jonstrups Seminar. Kl. 11 lukkede jeg mig selv ud gennem Haveporten og kastede Nøgelen i Haugen, men var nær plumpet i Grøften da jeg i Mørket skulde gaae over en smal, glat Broe. Det smaaregnede og var meget glat paa Vejen. Klokkeren 10 henved 12 kom jeg hjem.

10. Januar 1818.

Jeg fortsatte i Dag Oversættelsen af Shakespear, hvis Ordspil ej ere gode at komme tilrette med, endskjøndt jeg har A. Schlegels Oversættelse til Hjælp. Siden var jeg paa Banqven og vexlede Penge og hos en Cancelliraad Winge for 15 at faae Beskeed om Mad. Finckenhagens Pension. I Gaar Formiddags var Thomsen hos os som snarest og indbød os til Mandags Aften. I Eftermiddag var jeg hos en Tontin Casserer for at faae Beskeed om hvad Frue Neuman har tilgode paa sit Indskud og blev da, efter flere forgjæves Traskninger, underrettet om at Udbyttet beløber sig til 4 Mark 6 Sk. for hver Lod, hvilket 20 neppe er saa meget som jeg har slidt Støvler for ved at traske forgjæves for at høre derefter, og endda vidste man ikke hvo der havde hævet denne Capital. Derfra gik jeg til Ejlertsens Collegium og hørte Ø[hlenschlæger] som læste fra 5 til 6 om Billedhuggerkunsten, hvis Historie han gav os, uden nogen ret Orden, efter Winckelman. Ellers modsagde han sig selv og Historien, da han 25 fortalte os at Billedhuggerkunsten var ældre end Poesien, endskjøndt han havde sagt at den hentede sit Stof fra Mythologien, det er Poesien, og det er noksom bekjendt at Phidias tog Ideen til sin Jupiters Statue af Homer. Den samme unge Mand som jeg traf hos Ingeman blev her min Naboe. Fra Ø[hlenschlæger]s Collegium gik jeg paa Klubben, drak et Glas Punsch, snak- 30 kede med Holm og Pram, gjorde Bekjendtskab med en Secretair Deichman som er gift med Gyldendals Datter og Arving til hans Boglade og spillede 3 Partier Billard med Münters Søn og vandt dem alle 3. Kl. 10 gik jeg hjem.

11. Januar 1818.

Det mørke og taagede Vejr skræmte mig fra at gaae i Kirke, saameget 35 meer da der blant Dagens Prædicanter ingen var som interesserede mig. Jeg tog altsaa fat paa Shakespear, fuldendte Oversættelsen af 1. Act af Merchant of Venice og begyndte paa 2. Kl. 12 gjorde jeg Visit hos Ex-Stiftamtmand

G. Moltke og passiarede der 1 Times Tid. Han fortalte mig blant andet at de Svenske gjør Vanskeligheder ved Laurvigs Salg og ej vil tilståede at Fidei-Commissets deri staaende Capital udbetales. Da jeg gik derfra, vilde jeg besøgt hans Nabo Øhlenschläger men hørte at han og Kone vare tagne til Fredriksberg. Felborg mødte jeg i Porten og denne skeeløjede sledske Person fulgte mig op ad Gaden og fortalte at han vil holde et engelsk Collegium og sende mig en Billet til samme.

Siden var jeg hos Arbos, sad 1 Times Tid paa Sophaen mellem Frue Arbo og Collett og væbnede mig med 3 a 4 Glas god Madera mod den fæle Taage udenfor. Justitsraad Collett kom siden og fortalte at han engang havde seet en Annotations Liste af Cancellipræsident Brandt, hvorpaa der ved Siden af Embeds Candidaterne stod egenhændig anmærket af ham: »sieht gut aus; ist wohl assistirt« etc. I Eftermiddag oversatte jeg nogle Blade af 2. Act i Shakespears Merchant og gik Kl. 7 til Frk. Jessen der spille Boston med en Grove og Thorsen, men forlod Spillet for at øve mig et Par Timers Tid i at læse og tale Italiensk. Med det sidste gik det kun smaat. Ved Bordet forøgede Frk. Jessen sine Anecdoters Tal med følgende: En Præst for hvem en Pige, som han selv var mistænkt for, skulde staae offentlig Skrifte, tog, for at vise sin Iver, til Text 4. Mos. 22, 29: gid jeg havde et Sværd etc. Men en Skjelm- mester som havde faaet Nys herom lærte Pigen at replicere med det næstfølgende 30. v. Om min Fader fortalte hun, at han skulde været Confessionarius men blev det ej, fordi han vilde være ene med Kongen naar han skulde skrifies, hvorom jeg dog tvivler, og at han blev Bisp fordi han nægtede at ville tjene som Hofpræst med en Krøll der havde viist sig aabenbar som en Hykler og tvetunget Person. Om C[hristian] den 7. fortalte hun at han havde sagt til Grouvelle: miserable! tu as tué ton Roi et ose t'approcher au moi. Kl. 11 gik jeg derfra.

12. Januar 1818.

Til min Morgenpibe læste jeg i Kirkehistorien om Stridighederne mellem Lutheraner og Reformerte angaaende den hellige Nadvere. Siden arbejdede jeg hele Formiddagen paa Oversættelsen af Shakespear og fortturede dermed i Eftermiddag, indtil Kl. 6½ da jeg klædte mig paa for at tage til Thomsens. Kl. 7½ rullede min Kone og jeg did i en Hyrevogn og tilbragte der en meget behagelig Aften med Musik og Prat. Lina aabnede Concerten med at spille et Par tydske Arier samt en Arie af Joseph og hans Brødre. Siden maatte jeg deran. Mad. Hammerich spille adskillige ret vakre Stykker for os paa Harpe. Selskabet bestod af Thomsens Vært og Vertinde, Hamerichs, Collin og hans Frue, den unge Dr. Rosenvinge, Secretair Winge med hvem jeg converserte Endeel om Musik og musicalske Instrumenter, en Fabricius og en ung

Mand som jeg troer var Bruun, Thomsens Svoger. Vi bleve tracterte med god Punsch og Smørrebød og drak vore Norske Venners Skaal. Jeg maatte ledsage Punschen med et Par Viser. Thomsen gjorde os opmærksomme paa et Sted i C[arl] den 13.s Tale til Rigsstænderne, hvori han meget naivt erklærer: at han har kjøbt den svenske Krone med Opofrelsen af sin Roe og Samvittigheds Fred. Kl. 11 $\frac{1}{2}$ kom vi først derfra.

13. Januar 1818.

Jeg havde neppe faaet lagt min Morgenpibe og stod i Færd med at klæde mig paa for at gaae til Jessen, da Dall kom og medbragte Aviser, samt en Piece med Tittel: Das Verhältniß Holsteins und Schleswigs zu Deutschland 10 und Dänemark von Dr. Fredrik Rühs i Berlin. Da han var gaaet, vandrede jeg til Jessen som først gav Audience Kl. 11 $\frac{1}{2}$. Efter en Times Venten, hvori jeg converserede med Rørby der blev en af de første, skjøndt han kom sidst, og med en Person som kjendte mig fra Frk. Jessen, men om hvem jeg blot veed at han er Translateur for Statstidenden, slap jeg ind og blev meget ven- 15 skabelig modtaget. Jessen var heel forundret over forommeldte Udtryk i C[arl] den 13.s Tale og havde kaldt nysmeldte Translateur til sig for at undersøge om der ej var begaaet nogen Fejl i Oversættelsen; men den befandtes at være ordlydende med Originalen. Der fattedes kun at der fra en anden Haand skulde været meldt om Opopfrelse af Religionen. Ved samme Lejlighed 20 fortalte J[essen] følgende snurrige Misforstaaelse: en Svensk Herre yttrede engang for ham sin Forundring over den høje Grad af Umoralitet i Kjøbenhavn, at man daglig i Aviserne faldbød Fruentimre til Leje. J[essen] var ikke mindre forundret over hvorledes han var kommen paa den desperate Idee og erfoer da omsider at han tog Værelser for det svenske Værelser, Væsner, 25 og mente at det endelig maatte være qvindelige Væsner som saaledes bortlejedes. For Resten talte vi om Befordringer og om Sorøe Academie og det lod som han troede at der gjerne kunde beskikkes Professores ved samme med Forpligtelse at holde Forelæsninger i Kjøbenhavn, indtil Academiet kom igjen i Stand. I Eftermiddag har jeg fortsat Læsningen af Othello som 30 jeg i Gaar begyndte paa og gjennemløbet den forommeldte Piece af Rühs, der indeholder skarpe og som det synes grundede Bemærkninger over den Danske Regjerings vilkaarlige og mod confirmerede Statuter stridende Behandling af Hertugdømmerne, hvis Prælater og Ridderskab ifølge de fremlagte Bilage med værdig Frimodighed har paastaet Opretholdelsen af deres Beskatningsrettighed og øvrige Prærogativer. Vi vare budne til Krag's i Aften men kom ej derhen før henved 8, da Kudsken narrede os. Der var Rawert og hans Frue, Grosserer Thomsen og Frue og Capitain Prangen ved Ingenieurcorpset. Den sidste, Frue Rawert, Thomsen og jeg spillede en tarvelig Boston.

R[awert] gaaer i en bestandig Taage af Grok og hans Frues Matrosagtige Physiognomie har nu ved Alderen faaet et saa meget skarpere Omrids. Jeg kan ikke sige jeg moered mig stort. Kl. 11½ kom vi hjem.

14. Januar 1818.

5 Slutningen af Othello og en Stump Kirkehistorie beskjæftigede mig ved min Morgenpibe. For Resten anvendtes Formiddagen til at oversætte Shakespear. Kl. 12 var jeg hos Enkekassens Kasserer og fik min Svigermoders af mig købte Pension udbetalt. Derfra gik jeg til Christianshavn, røgte en Pibe Tobak, spiste Kage og Syltetøj hos Oppens og var siden paa Materialgaarden 10 hos Lieutenant Paludan men traf ham ej hjemme. Paa Retouren vexlede jeg en 50 Rbd. Seddel paa Banqven. Da vi havde spist gik jeg til Gylden- dals Boglade for at købe for min Kone et zirligt Exemplar af Thieles Rosen- blade som hun vil forære Husets Jomfrue hvis Fødselsdag det er i Dag. Efter min Kones Anmodning smurte jeg sammen følgende Distichon som skulde 15 ledsage Gaven:

Gid Deres Fremtidsbane vorde strøet
Med Bladene af Glædens Rose rød!

Indtil Kl. 7 arbejdede jeg paa Oversættelsen af Shakespear, da kom Dall og passiarede en Times Tid. Siden gik jeg til Frk. Jessen og læste Italiensk, 20 Gozzis Farcer, og kom først hjem Kl. 11. Min Kone var paa Comoedie og saae Jacob v. Thyboe. Hos Frk. Jessen hørte vi ogsaa lidt af Comødien, nemlig det Skud som blev gjort fra de Belejrede. Jeg har i Dag kjøbt 1 Favn Brænde for 36 Rbd.

15. Januar 1818.

25 En Lection af Kirkehistorien var som sædvanlig min Morgenlecture og siden gik det løst paa Shakespear, som kun blev afbrudt af en Epistel fra Frue Rahbek, hvori hun gjentager sin i Gaar gjorte Indbydelse til i Aften, i Følge med Collin og Thomsen. Jeg gik Kl. 11½ til Collin for at aftale med ham om Touren til Bakkehuus men traf ham ej hjemme. Derfra gik jeg i 30 rasende Storm og øsende Regn til Posthuset for at faae Aviserne hos Dall og fik dem. Paa Retouren købte jeg mig 1 Alen Ridderbaand. Det vedholdende rasende Vejr afskrækkede mig fra at gaae ud i Eftermiddag. I min søde Rolighed fik jeg oversat et Par Scener af Merchant of Venice og blant dem en af de sværeste i Stykket, hvor der forekommer en Inscription paa 9 Riim 35 af eens Lyd. Desforuden fik jeg oversat en Snees Vers af Tiedges Urania 6. Sang, som jeg nu atter har taget fat paa og vil see at faae tilendebragt. Jeg har tænkt, hvis Arbejdet nogenlunde lykkes mig, at dedicere det til

Danmarks huldslige Dronning, og har *saa gar* allerede i Tankerne smurt sammen en Dedication, der skulde omtrent lyde saaledes:

Du, hvem en himmelsk Aand har viet ind
 Til Aandernes og Hjerternes Fyrstinde;
 Du som med Hehras fromme hulde Sind 5
 En meer end jordisk Krone hist skal vinde.
 Modtag den Krands, Urania Dig fletter,
 Som Minde om den større hun forjætter.

Naar Jordens Kroner synke hen i Muld
 Skal denne straale i en evig Lue, 11
 Meer skinnende end Solens klare Guld,
 Meer lysende end Himlens Farvebue:
 Thi ned fra Soles Soel, den Straale skyder,
 Hvori dens evig grønne Løv sig fryder.

Jeg har saaledes været temmelig flittig i Dag og kan nu desto roligere gaae 15
 hen at købe Kl. 10½.

16. Januar 1818.

Til min Morgenpibe fik jeg læst den hele Tractat om Unitarierne i Jablonskys Kirkehistorie og oversatte desuden nogle og 40 Vers af Urania. Et Bud fra Collin meldte mig at han Kl. 6 vilde gaae til Bakkehuus. Ved Middags- 20
 tider var jeg paa Posthuset og søgte siden forgjæves den unge Sommer. For Resten har jeg i Dag arbejdet paa Oversættelsen af Shakespear. Kl. 6 gik jeg til Collin og fulgtes med ham til Thomsen paa hvem vi maatte bie ½ Times Tid, inden han kom tilbage fra nogle Besøg i Byen, og converserede imidlertid Lina. Klokkeren halv 7 gik vi Tre til Bakkehuus hvortil Vejen, paa Deres Allee 25
 nær var taalelig. Collin fortalte mig at Guldbergs ny Comoedie »Morgenen er ikke altid Aftenen lig« slet ingen Lykke har gjort uagtet Skuespillernes Anstrængelse. Det bliver nu Mode hos disse at copiere levende Personer i deres Spil og Kongen skal have sagt, at han herefter ikke tør gaae paa Comoedie, af Frygt for at faae see sig selv. Frue Rahbek var vred paa Dr. Petersen, 30
 forhen kaldet den bedre og i 1811 min Kjæreste, fordi han er blevet, hvad jeg ogsaa har bemærket, en »indbildsk Nar«.

Rahbek fortalte ved Bordet følgende Anecdote om Piron og 3 af hans Venner. Disse havde advaret ham om at han paa den anden Side af Pont neuf, hvorhen de fulgte ham, var udsat for Stratenrøveri. Han forlod dem, kastede Klæ- 35
 derne af sig paa Broen og da han kort efter mødte en Patrouille som spurgte om han var plyndret sagde han: ja, og at de 3 Røvere var paa den anden Side.

Hans 3 Venner bleve indhentede og arreterede. Da de under Forhøret skulde forklare deres Haandtering sagde den ene: Jeg gjør Viser, den anden: jeg synger de Viser den første gjør, og den 3., jeg fornøjer mig ved de Viser deu første gjør og den anden synger. I den Anledning maatte jeg da fornøje Rahbek med at syngte nogle Viser. Frue Rahbek fortalte at Frue Bruun har maattet instruere hendes Portner om, ej at lukke Øhlenschlæger ind, naar Baggesen er der og vice versa, samt om hvor mange heterogene og stridige Personer der mødes f.Ex. Hejberg og Ingeman, Kruse og Molbek etc. Kl. 11 gik vi hjem.

10

17. Januar 1818.

Jeg læste i Morges til min Pibe P. E. Müllers: den christne Kirkes almindelige Symboler, der indeholde mange lærde, skarpsindige og interessante Bemærkninger – jeg fik den laant i Gaar hos Rahbeks. Siden oversatte jeg af Shakspear. I Eftermiddag fortsatte jeg Læsningen i Müllers Piece til Kl. 5 da jeg gik paa Øhlenschlægers Collegium og hørte der nogle adspredte Bemærkninger om Maleriet, om Raphaels Stanzer og al fresco Maleriet. Blandt græske Malere nævnede han et Par Gange en Pauson, hvis Navn jeg aldrig før har hørt, men formoder at det skulde være Pausanias. Det beste var en Episode om Barndommens lykkelige Alder hvorved Digteren traadte i Æstetikerens Sted. Anledningen dertil var den Sætning: at Kunstsandsen yttre sig tidligere end Sandsen for Livets Fornødenheder, hvilket han af Barnets tidlige Phantasiespil vilde bevise, med Hensyn paa den almindelige Sammenligning mellem Menneskealdrene og Nationernes forskjellige Til- og Aftagelses Perioder. Men hin Sætning turde vel være meer poetisk skjøn end historisk sand, naar man betragter de vilde Folkeslag, som i deres første dyriske Tilstand har deres fornemste Hu henvendt til Nødtørftigheden, ligesom og Barnet skringer efter Føde førend det leger.

Fra Collegiet gik jeg til Posthuset og læste Norske Aviser, hvoraf jeg seer at Olavsens er blevet Repræsentant for Kongsberg. Siden var jeg paa Klubben og læste lidt i Minerva for November, nemlig en ganske vakker Cantate til Reformations-Festen i Aarhus af en Blache samt om Studenterfesten paa Wartburg. Rahbek var der som snarest. Da jeg havde røgt min Pibe og drukket mit Glas Punsch gik jeg til Frk. Jessen som jeg traf paa Sofaen spillende Boston med Mad. Zilke og sine 2 Elever, men saa belagt med Hovedpine at hun ej kunde give nogen italiensk Lection. Jeg maatte da holde hende med Sælskab til Kl. 10½.

I Anledning af hendes tro Hunds Caros Straadød, fortalte Frk. Jessen om Wiborg paa Veterinair-Skolen, den Nederdrægtighed, at han efterat en Mand havde tilbudet sig at ville gjøre store Opofrelser for en meget kjær

Hund og blot udbedet sig 24 Timers Henstand, hvilket W[iborg] havde halvdelen lovet, lod Hunden trække frem og dens Hoved afhugge for Ejerens Øjne. En saadan skadefro Djævel kunde man let forgribe sig paa.

18. Januar 1818.

Det onde Vejr gjorde at jeg blev hjemme hele Formiddagen og læste i 5 Müllers Piece samt oversatte af Shakespear. Kl. 3½ gik jeg til Middags Gilde hos Arbos. Der var som sædvanligt Overflødighed af Mad og Drikke og en Hoben Mennesker af hvilke jeg kun kjendte et Par Stykker, Etatsraad Lassen i Cancelliet og Kammerherre Harboe ved Postamtet. Den første var min Side- 10 mand ved Bordet, var meget jovial og conversabel og vi lod os Arboes Lang- kork, Bisp og Portvin got smage. Han nævnte mig af Selskabets Personale en Kammerjunker Bentsen (som var min anden Sidemand) en Major Bentsen hans Uncle, en Oberst Fries, og Grosserer Schultz. Navnet paa de Øvrige, blandt andet en Kammerjunker (von Smitten) som har været hos Prof. Sver- 15 drup i 7 Aar, har jeg glemt. Efter Maaltidet røgte vi en Pibe i Tobaks Værelset og siden musicerede jeg for Husets Damer, Vertinden, Frue Collett og Jfr. Rose samt Frøken Sundt der kom efter Maaltidet, og undgik derved Kortens- spillet, som jeg gjerne altid men især i saadant Selskab søger at skuppe fra mig. Siden converserede jeg Damerne, sang Viser og svirede i Biskop til Kl. 12.

19. Januar 1818. 20

Jeg var hjemme hele Formiddagen og beskjæftigede mig med Müller og Shakespear. Kl. 2½ kjørte vi til Oppens paa Christianshavn, hvor vi vare indbudne for at celebrere gamle General Strickers 88 Aars Geburtsdag. Der var Frue Lange med en Frøken Gjerulf og Broder som ere der i Huset, Capitain Prangen, Cancelliraad Dall og Molbech. Jeg havde fusket paa at gjøre et tydsk 25 Vers i denne Anledning, den første Prøve af den Sort, og den blev siunget til et Glas Biskop

Sieh', acht und achtzigjäh'rger Greis,
Die vollen Gläser blincken!
Noch ist Dein Haar am Kopf nicht weiss, 30
Noch kannst Du mit uns trincken.

So lebe hoch, ehrwü'd'ger Greis
In deiner Kinder frohen Kreis!
Und möchten wir auf dieser Weis'
Noch manchmal Dir zutrincken! 35

Den er da materialiter og formaliter tarvelig nok kan jeg tænke, mais la bonne intention en font le prix. Jeg spille et Par Partier Schak med den gamle, converserede og til Slutning havde et lidet Partie Boston med Dall, Prangen og Molbech. Kammerherre Oppen kom silde om Aftenen fra Comoedien og 5 fortalte at Guldbergs ny Stykke var formaliter blevet udpebet, uagtet Justitsministerens og Politidirecteurens Nærværelse, men som ej fandt sig beføjede til at blande sig i Sagen, da Pibningen først foregik efter at Stykket var til Ende. Oppen havde en heel Deel Knalperler med sig og ledsagede saaledes den Gamles Skaal, der atter blev drukket i et Glas Punsch, med en Kanonade. 10 Den Gamle var ret rask og seer ud til at kunne leve de 12 Aar som endnu mangler ham paa 100. Det er bogstavelig Sandhed, at hans Baghaar (thi Issen er rigtig nok skaldet) endnu ikke er graat. Kl. 11½ spadserede vi alle hjem i det klare Maaneskin. Vi har i Dag haft en vakker Vinterdag. Til Festen hører endnu, at Kammerherre Oppen havde sendt et meget smukt Myrtræ, 15 behængt med Vindruer og Pigeons, der tjente til Opsæt ved Bordet og at vi drak de fraværende Børns samt Kongens Skaal.

20. Januar 1818.

I Formiddag blev der ikke læst meget undtagen lidt i de Müllerske Symboler. Jeg vandrede ud i betids for at faae fat paa Essendrop, hvilket dog ej 20 lyktes mig. Siden var jeg paa Posthuset men traf ej Dall og gik saa til den unge Sommer, hvem jeg traf beskjæftiget med at undervise 2 Drengbørn i Skrivning og derfor har frit Logis i Huset hos skikkelige Folk. Hans Søster skal og have faaet en god Condition hos en Plum og Moderen har tinget sig ind hos en gammel Enke i Helsingør. Det var mig saa meget kjærere at erfare 25 dette, som jeg havde en hemmelig Frygt for at det ikke hang rigtig sammen hverken med ham eller Søsteren. End meer overrasket blev jeg ved, under Samtalen at erfare, at han besidder en for hans Alder og Stilling uventelig udbredt Kundskab ikke alene i den nyeste danske Litteratur, men ogsaa temmelig Bekjendtskab med den tyske og engelske Litteratur. Han havde lagt sig 30 efter de nyere Sprog i den Tanke at ernære sig ved Information i samme, men indsaae snart at dette vilde blive en usikker Levevej, og læser nu til 1. Examen som han venter at faae i October. Han læste ogsaa for mig en Oversættelse af et af Göthes Digte, som var ret god. Hos ham fik jeg og den, for mig ikke behagelige Underretning, at Shakespears Kjøbmand af Venedig 35 allerede er oversat af Mejsling, hvorved den Tid og Flid jeg har anvendt paa dette Arbejde, hvorved jeg var avanceret over Halvparten, er saa got som spildt. Fra ham gik jeg atter til Posthuset og læste og fik Aviser.

Siden besøgte jeg Øhlschlæger som havde Besøg af Skuespiller Stage der dog gik strax efter min Ankomst. Ø[hlschlæger] som i Gaar var paa

Comoedie fortalte at Justitsministeren og Politiedirecteuren havde, da Pibningen vaerede dem for længe begivet sig i Parterret og den første paabudet Taushed; men da Fløitemusikken desuagtet fortsattes, havde han spurgt om man peeb af ham og tilføjet at han snart skulde lære dem mores; hvorpaa han lod Vagten rykke ind og fordrive de Pibende af Thalias Tempel. 5 Denne Tildragelse er nu Dagens Topic og nogle dadle K[aas] for overdrevet Embedsiver, andre forsvare ham paa Grund af at Uordenen i Parterret der endog skal være gaet til Slagsmaal, hindrede Udførelsen af Balletten, og at han altsaa var berettiget til at paabyde Stilhed og tilvejebringe denne med Magt, da Forestillinger ej frugtede. Caroline skal og have anmodet ham om 10 at antage sig hendes gamle Lærers Sag. At Stykket er flaut, derom har jeg kun hørt een Mening. Øhlenschläger er nu ifærd med at omarbejde det 1. Bind af hans Digte, og viste mig Begyndelsen deraf med Baldurs Død, hvis Trimeterer han omstøber til Jamber, ligesom han og i Stykkets Fabel vil gjøre betydelige Forandringer og scenisk fremstille Frejas Tilbud af sin Kjerlighed 15 for den som vil hente Balder fra Hæl, som et Bevis paa Asernes Udartning efter hans Død; ligesom han og vil anbringe – efter at hele Jorden har klaget over Balders Død – en trøstende Udsigt til hans Gjenfødelse i Christendommen. Thors Reise til Jotunheim vil han forøge med 4 Sange og deri skildre hans Tog med Ymer for at fiske Midgaardsslangen, Bortranelen af Sifs Haar og 20 af Idunna med hendes Æbler, samt Tabet og Gjenerobringen af Mjølner. Han forelæste mig en Deel Vers af Toget med Ymer. Jeg forlod ham med en Indbydelse til at spise Middag hos ham i Morgen. I Aften var jeg hos Krag, havde en historisk Lection med Wilhelm og tilbragte for Resten Aftenen med Musik dels af Krags Døttre dels af mig selv. Det gode Vejr er forbi. Jeg tra- 25 skede hjem i Regn.

21. Januar 1818.

Morgenstund havde for mig Vers i Mund, nemlig først et Par Strofer til Øhlenschläger med mine samlede Digte til Tak for hans Foræring af Hroars Saga, saa lydende: 30

Modtag min Hilsen, Baldurs, Hakons Skjald,
 Corregios, Palnatokes, Valdborgs Digter!
 Jeg ærer højt Dit sande Digterkald,
 Saavist som Du dets høje Krav ej svingter,
 Men vandrer stadig frem mod lyse Maal
 Med hellig Kraft, trods Avinds hæse Skraal. 35

Kun ringe Gaven er jeg ofrer Dig,
 Som varm Beundrer meer end virksom Yder
 I Kunstens Helligdom, jeg fryder mig,
 Naar himmelsk Genius den herligt pryder.
 5 Saaledes har Du ofte frydet mig
 Og denne Fryd jeg venter end af Dig.

Dernæst gav jeg mig til at sammensætte den af Frk. Jessen befaledede Vise
 om den gifte Stands Lyksalighed, saaledes

Lad Sommerfugl med spraglet Vinge
 10 Kun sværme om hver Rosenknop!
 Lad Sneglen end ej vidt det bringe
 Med tunge Huus paa trevne Krop!
 Hin daaner for den skarpe Vind,
 Men denne gaaer i Huset ind.

Her, inden tætte, lune Vægge
 15 Han qvæger sig ved friske Blad;
 Han fro sig kan til Hvile lægge,
 Og krybe ud igien saa glad,
 Han nyder end med roligt Sind,
 20 Naar Fuglen dør i kolde Spind.

At Sommerfugl er Pebersvenden,
 At Sneglen er den gifte Mand,
 At denne har det got til Enden,
 Naar hiin kun flygtig nyde kan,
 25 Det er Moralen af min Sang,
 Den hylde vi med Glasses Klang.

Da jeg var færdig hermed, gik jeg Kl. 9½ atter efter Næsen til Essendrop,
 var siden hos Dall paa Posthuset, derpaa i Schultzes Boglade og købte Con-
 fessio Augustana til Biskop Bech, siden paa en Barbeerstue og blev raget,
 30 saa paa Banqven hos Thomsen og gik, da jeg ej traf ham der, til hans Bolig,
 traf ham heller ikke der, passiarede med Lina og frokosterede, gik saa atter til
 Banqven og fandt Thomsen, fik af ham Underretning om Coursen paa Norske
 Sedler som jeg, efter Løfte i Gaar, bragte Krag, eller rettere hans Kone da
 han ej heller var hjemme. Efter ald denne Trasken i Søle med tunge Calocher
 35 paa, kom jeg mødig hjem Kl. 1 og gik Kl. 2 til Øhlenschläger hvor jeg traf

C. Heger og, før Maaltidet, hørte Fortsættelsen af Thors Rejse, som var blevet forøget med nogle Strofer siden i Gaar. Vi spiste tidlig, fordi Ø[hlenschlæger] skulde holde Forelæsninger Kl. 5 og passiarede efter Maaltidet et Par Timers Tid. Ø[hlenschlæger] læste et satirisk Digt, et Ærevers i Baggensens Navn, til Etatsraad Olsen og Jens Krag Høst i Anledning af Deres fingerede Rejse over til Sverrig i en Luftballon. Fra Ø[hlenschlæger]s gik jeg til Skipper Andersen for at høre, naar han gaar til Drammen og besøgte paa Retouren Major Grüners, hvor jeg drak Thee og converserede en halvanden Times Tid. Ved min Hjemkomst traf jeg Frue Oppen som var i Besøg hos min Kone. Kl. 7¼ gik jeg til Frk. Jessen som jeg fandt liggende paa Sofaen beskæftiget 10 med at afsende et bestilt Bryllupsvers som hun læste for mig og hvori der var mange smukke Ting om Blomsten Tusindskjøn. Jeg bragte hende min Ægteskabs Vise, der er en Parodie paa hendes om den ugifte Stands Lyksalighed. Vi læste et Par Timers Tid Italiensk. Hendes Brodersøn Lieutenant Growe var der. Siden kom den unge Ponsaing med et Par af sine Søstre Kl. 9 og 15 vare Tilskuere ved vort Smørrebrøds Gilde. Kl. 10½ gik vi hjem. Følgende curieuse Vers, som skal have staaet i et tydsk Blad nylig, synes at staae i nogen Forbindelse med den opofrede Samvittigheds Fred i en vis Tale:

Der Oheim.

Jämmerlich steht mir der Purpur – warum – ich stahl ihn den Neffen, 20
 Bannte des Bruders Geschlecht, und nahm den Fremdling zum Sohn an.
 Clio wird mich dereinst dem Oheim Hamlets vergleichen.

Oncnen.

Purpuret klæder mig slet – Hvorfor? jeg det stjal fra min Slægtning,
 Landforviste min Broders Æt, tog en Fremmet i Søns Sted. 25
 Clio mig engang ved Siden af Hamlets Oncle vil sætte.

Saaledes slutter Dagen, som den begyndte med Vers. Snurrikt nok, at selv denne prosaiske Bemærkning er bleven et Pentameter.

22. Januar 1818.

Formiddagen gik hen med Læsning i Balles ved J. Müller udgivne Oversættelse af den Augsburgske Confession, sammenlignet med den latinske af det Theologiske Facultet her besørgede Udgave af Confessio Augustana, og med at skrive paa min Dagbog. Dall søgte jeg forgjæves paa Posthuset og i hans Logis. I Eftermiddag fortsatte jeg Læsningen i den Augsburgske Confession indtil Kl. 5, da jeg atter forgjæves søgte Dall. Siden var jeg paa Klubben 35 og læste min Oversættelse af Æneiden 4. Sang som er trykt i Minerva for

December, men hvori der desværre er indløbet Endeel grove Trykfejl. Kl. 7 gik jeg hjem og ledsagede min Kone til Thomsens, hvor vi fandt Lina ene hjemme. Thomsen kom først fra Banqven Kl. 8½. Vi passiarede til Kl. 11.

23. Januar 1818.

5 I Formiddag tilendebragte jeg Confessio Augustana. Kl. 12 gik jeg til Posthuset men traf ingen hjemme, og var siden paa Banqven hos Thomsen for at faae Penge omsatte, item hos Cancelliraad Winge for at faae vide Resultatet om Mad. Finckenhagens Ansøgning, som da nu er blevet det sædvanlige: »derved er intet at gjøre.« I Aftes var jeg hos Krag og traf der et Par
10 Frøkener Falkenskjold, af hvilke den ene har et ganske vakkert Ansigt, men er gebrækkelig, den anden er svær og har grove Træk som en Amazone. Med dem og Frue Krag spillede jeg, efterat have musiceret ½ Times Tid, et Partie Boston om Pavens Skjæg indtil Krag kom. Vi fik en dejlig Arrak-Punsch, hvortil jeg maatte synge nogle Viser, blandt andet mine egne om den gifte
15 og ugifte Stands Lyksalighed, og levede ret muntert. I Morgen er der Examen paa Landcadet-Academiet og Krags Carl gaaer da ud derfra for at træde som Lieutenant i Ingenieur-Corpsen. Kl. 11 fulgte jeg Frøkenerne hjem.

24. Januar 1818.

I Følge min italienske Lectrices Ordre lærte jeg i Formiddag en italiensk
20 Dialog udenad og fandt at man i det 47. Aar ikke har saa let for at puge som i det 17. Siden var jeg paa Posthuset og læste Alskens Aviser, som snarest paa Banqven hos Thomsens og endte hos Ingeman der læste Ariost med den unge Schorn (Oversætteren af Göthes Tasso) den samme unge Mand som jeg et Par Gange tilforn har truffet der. Da han var gaaet delibarerede vi om vor
25 tilkommende Reise og gjorde Touren sammen paa Kartet. Havde vi kun Fortunati Pung eller i det mindste en med et Par 1000 Specier, thi de 500 som Ingeman har Løfte om og det Par hundrede meer som jeg maaskee kan skrabe sammen, ville nok neppe strække til, da det, som Schimelman nylig har sagt I[ngeman], skal være meget dyrt udenlands. Schimelman havde foreslaaet
30 I[ngeman] at tage med den danske Fregat som til Foraaret skal gaae til Middelhavet og formodentlig anløber en eller anden italiensk Havn. Men han frygter for Opholdet og for Søen. I Eftermiddag skrev jeg Endeel Breve til Christiania med Essendrop som reiser i en af disse Dage. Kl. 7½ gik jeg til Frk. Jessen som jeg fandt ved Bostonbordet med hendes Søster Frue Grove og Datter
35 samt Islænderen Thordsen. Hun forlod Spillet for at høre min Lectie som jeg fik Laudabile for og siden læste vi en Times Tid sammen i Gozzi. Kl. 11 kom vi derfra og Thorsen og jeg ledsagede Frue Grove og Datter til Deres Hjem i Frueklostret i Stormgaden. At jeg i Torsdags fik Brev fra Bonnevie og Strøm

har jeg glemt at anføre. Den første er som sædvanlig lidet tilfreds med sin Stilling, men er dog glad ved, at han undgik Repræsentantvalget.

25. Januar 1818.

Formiddagen gik hen med at skrive et langt Brev til Strøm og med Gjennemlæsning af nogle italienske Lectioner. Kl. 12 gik jeg for at gjøre min Opvartning hos Tavast, men slap lykkeligvis med at aflevere en Billet, da Herren, som Tieneren sagde, barberede sig. Paa Retouren blev jeg prajet af en Cantor – Gud veed hvad han heder – som meldte at han havde et 1 Maaned gammelt Brev til mig fra min gamle Bekjendt Præsten Wanting, som meget ønsker at jeg vil besøge ham og som i saa Fald vil sende Vogn efter mig. Det kunde 10 være moersomt nok, om jeg faaer Tid dertil. Siden gjorde jeg en Visit hos Wads, hvor jeg kun traf Fruen hjemme og drak et Glas Guava Rom til et Stykke Smørrebrød. Derfra gik jeg til Biskop Münster, som fortalte mig Endeel om Italien og lovede at give mig Breve med om der bliver noget af Touren derhen, men beklagede at de fleste af hans gamle Bekjendtere der vare døde 15 og for det meste som Offere for Revolutionen. Han syntes at det var best at tage med Fregatten og raadede mig til at antage Strasoldo som Parleur i det Italienske.

Da jeg i Eftermiddag havde bragt Brevet til Strøm paa Posthuset, gik jeg til Michelsen som ej var hjemme og derfra til Klubben, hvor jeg beskæftigede 20 mig med det ikke behagelige Arbejde at extrahere Trykfeilene i min Oversættelse af Æneidens 4. Sang, for at faae dem rettede i næste Hefte af Minerva. Præsten Holm var min Sidemand ved Læsebordet og med ham pratede jeg af og til. Siden kom den unge Münster med hvem jeg converserede under et Glas Punsch og en Pibe Tobak. Siden efter spille vi nogle Partier Billard. 25 Paa Vejen fra Klubben var jeg inde hos Frk. Jessen for at hente min i Gaar forglemte italienske Grammatica og maatte da holde ud der i Selskab med Ponsaing og hans Søster, samt Thorsen til Kl. 10. Nær havde jeg glemt at jeg hørte i Dag Münster som prædikede til Aftensang. Han var alt paa Prækestolen da jeg kom og jeg gik derved glip af Indledningen, hvori han havde 30 forklaret Dagens spineuse Aftensangstext 2. Corinth. 12,2-9, hvorover jeg gjerne gad hørt hans Forklaring. Thema havde han og alt fremsat, men jeg kunde slutte af Udviklingen, at det omtrent har været: »hvad Indtryk Erindringen af det Forbigangne bør gjøre paa os«, hvilket han udviklede saavel med Hensyn paa de Glæder og Sorger der mødte os i Livet, som paa vort gode 35 eller slette Forhold. Foredraget var jævnt og populært men hævede sig mod Slutningen til en Slags Begeistring, da han skjønt og med Varme skildrede den Sjæle Opløftelse, den Forudfølelse af den tilkommende Verdens Kræfter og de indre Aabenbaringer hvortil den fromme Christen i Andagts Time kan hæve sig.

26. Januar 1818.

Jeg har anvendt hele Dagen – paa lidt Italiensk Læsning nær ved Morgen- og Eftermiddagspiben – til at skrive Breve til Norge, til Moer Cappelen, Heber, Bonnevie, Ditten, Neuman, Paludan og Strøm. Saa har jeg og i Aften
 5 gjort det første Forsøg med at skrive et lidet italiensk Brev til Frk. Jessen med Begjæring om at faae hendes Vise om den ugifte Stands Lyksalighed, som hun i Gaar lovede mig og som skal slutte dette Dagboghefte. Jeg nedskriver dette Brev, eller rettere Brevunge som min Prøveklud, saa meget meer, da denne Dagbog ogsaa har en italienskkyndig Læser:

10 Signora!

Umilissime prego, che mia Signora mi voglia mettere con qvesta Messagiera la Canzone ch'ella mi ha promisso ieri, e favorevole scusare, se qvesto biglietto non è scritto come è di dovere – e la bacio colla dovuta riverenza le mani
 Servidor suo umilissimo.

15 »Ydmygst beder jeg at min Frøken vil sende mig med Overbringersken heraf den Vise, som De i Gaar lovede mig, og gunstigen undskyldte, om denne Billet ikke er skreven som den bør. Jeg kysser med skyldig Ærbødighed Deres Hænder etc.«

Visen fik jeg og her er den og dermed god Nat:

20 *Vise om den ugifte Stands Lyksalighed.*

Den Sommerfugl svæver i Luften saa let,
 Og spreder de farvede Vinger saa ret;
 Snart Dugperlen drikker af Liliens Bæger,
 Violen snart kysser, med Rosen snart leger,
 25 Hos Tullippen søger mod Nattaage Lye
 Og hilser hos Tusindskjøn Morgenens Gry.
 Naar Nelliken aabner sit grønne Corset,
 Skalkagtig han flagrer om hende saa let.

Hans Liv er en munter, evindelig Vaar,
 30 Og ingen Slags Sorger ham sætte graa Haar,
 Hos Flora han lader i Søvnlen sig dysse,
 Af smaa Amoriner han vækkes med Kysse.
 Om Boreas puster af svulmende Kind,
 Han sejler i vældige stormende Vind;
 35 Men giver Hr. Phoebus sit Solstraale-Ball,
 Saa valtser han lystig i østlige Hall.

Men Sneglen den Stakkel med Horn og med Huus
 Henslæber sit Liv gjennem Jordstøv og Gruus,
 Maae Hornene skjule, naar noget ham møder,
 (Thi bandsat det smerter ifald man dem støder)
 Tør ikke bortkaste sin trykkende Last, 5
 Fordi han gik fløiten om Huset først brast;
 Den Sommerfugl svæver i Æther og leer
 Naar Huusstandens Træl hist i Støvet han seer.

Lad Snegl være Snegl! det er ikke den Mand
 Der passer i Qvad om den ensomme Stand. 10
 Nej – hver som vil Glæde og Munterhed hylde,
 Til Randen sit Glas for vor Sommerfugl fylde.
 Klink højt du som sidder paa Frihedens Stoel.
 For Frihedens evige unge Symbol!
 Og du som faaer Huusstands og Ægtestands Snuus 15
 Klink med – den er frie som har drukket en Ruus.

27. Januar 1818.

Til Gaarsdagens Begivenheder hører ogsaa at jeg oversatte en Snees Vers af Urania og at jeg om Formiddagen havde lige for mit Vindue en Soldat-Begravelse, hvorved Piberne spillede en Choral, der paa deres Flûtes des douces 20 tog sig besynderlig vemodigt ud. 3 Æressalver bleve som sædvanligt givne over Graven. – Italienske Dialoger var min Morgenlæsning og Kl. 11 gik jeg først til Essendrop, siden til Banqven hvor jeg talte et Par Ord med Thomsen; derfra til Kongens Bibliothek, hvor jeg af Werlauf fik Løfte paa Winkelmans Monumenti antichi inediti, og derfra til Ingeman, hos hvem jeg røgte 25 et Par Piber Tobak og tilbragte et Par Timer under Passiar om vor Rejse. Han vil nødig gjøre Reisen til Italien til Søes, dels for den Tid som derved tabes, dels fordi een Foraarsrejse da gaaer fløiten, men fornemmelig fordi hans Kjæreste er saa bange for en saadan Rejse. Vi læste lidt Italiensk sammen og snakkede om Göthe, Tieck, Schlegel og Sternbalds Wanderungen, 30 hvis første Deel han især gjør meget af og som skal være forfattet af Tiecks Elev, jeg troer han hedte Wacherold, som døde meget ung. Om Guldberg fortalte han, at han den sidste Aften da hans Stykke blev spilt havde Sælskab og spurgte sine fra Comoedien kommende Venner hvorledes det gik; men fik et undvigende Svar. Hans Tjener derimod bragte ham ud af Drømmen og underrettede ham om Fløjtemusikken. Ikke destomindre vil han forsøge sin Lykke paa Løverdags, som skal være hans Benefice-Aften. I Adresavisen for i Dag staaer en Lovtale over hans patriotiske Handlinger.

I Eftermiddag læste jeg Italiensk og gik Kl. 7 til Krag's som vare udbudne. Jeg læste ligefuldt med Wilhelm Historie, Latin og Elementerne af det Hebraiske Sprog, røgte min Pibe til en Kop Thee og spiste min Æftasvæl. Klokken 9½ gik jeg hjem. Min Kone var paa Comoedie og saae Prinds Zelim.

5

28. Januar 1818.

Da jeg havde expederet min Dagbog og læst lidt Italiensk gik jeg til Kongens Bibliothek for at faae Winkelman, men fik til Svar af Werlauf at Moldenhauer havde nægtet at udlaane samme. Paa Vejen derfra ragede jeg min Bart, gik saa til Posthuset og fik Aviser og var siden paa Clasens Bibliothek, hvor jeg fik Fernows Sitten und Kulturgemälde von Rom, samt Winkelmans Histoire de l'art. Paa Retouren derfra havde jeg Kongen og Caroline lige i Hælene paa mig. I Eftermiddag læst i Fernow og excerperet Endeel Rom betreffende. Kl. 7 gik jeg til Frk. Jessen og fremsagde min Lectie og fik mit Brev recenseret, som dog ikke havde stort anden Fejl end at det ej var galant nok. Jeg traf der Frk. Jessens gamle Kjæreste den gamle Rasch, som jeg troede var død. Han er nu en vranten Knurrepotte og Frk. Jessen blev vred paa ham for hans Uartigheder under Bostonspillet, som vi tog fat paa da Italiensken var tilende. Hun var ogsaa vred paa den før ommeldte Tyv Hameleff som har skrevet: Danmarks Skytsengel i Roskilde Domkirke i Anledning af Kongens Fødselsdag for 2 Mark, da hun finder det upassende at der skal beredes F[rederik] d. 6. Lov af Tyves og Raspehuus-Candidaters Mund. Jeg har glemt at jeg i Formiddag besøgte den i Søndags omtalte Cantor, som fortalte mig at Wanting længes særdeles efter mig, at han har en nydelig Præstegaard og et særdeles got Kald en Fjerdings Vej fra Nestved og at man kan rejse did paa 1 Dag. Med Fernow har jeg og arbejdet i Eftermiddag og giennemløbet Roms korte Revolutionshistorie i 1798 med tilhørende Kobbere. Kl. 12 i Middags blev der fyret fra Voldene. I Dag fik jeg Brev fra Kaalund.

29. Januar 1818.

Fernow var min Morgenlæsning. Kl. 11 var jeg paa Børsen og talte et Øjeblik med Thomsen. Siden paa Bibliotheket hvor jeg bladede lidt i Okens Naturgeschichte og lærte Mineraliernes Inddeling efter deres chemiske, physiske, matematiske og geografiske Beskaffenhed, samt i en fransk Beskrivelse over gamle berømte Danske Mænd med Portraiter. Jeg betragtede Harald Hvitfeldts, Friis', Just Høeghs, Ranzauernes og flere Billeder. I Winkelman fik jeg kun bladet lidt da Klokken snart var 12. Fra Bibliotheket gik jeg til Dall paa Posthuset og derfra til Moldenhauer, som allerede havde en temmelig drøj Perial, talte med særdeles Agtelse om min Fader og var saa kjerlig af Øl og Barmhertighed, at han lovede at ville laane mig sit eget

Exemplar af Winkelmans Monumenti etc. Hos Kammerherre Oppen vilde jeg og aflagt en Visit men traf ham ej hjemme. I Eftermiddag har jeg flittig exciperet af Fernow især om Litteraturen og Kunsterne i Rom, paa en liden Excursion nær da jeg fulgte min Kone paa Comoedie og fik hende over Theatret ved Jfr. Funks Hjelp, da Rye, som jeg i Formiddags anmodede om Tilladelse hertil, ikke kunde bevilge det som Embedsmand ved Theatret. Blant mine Formiddagstourer var ogsaa en til Naboløs No. 18 for at høre efter et lille Gulduhr som var faldbudet for 25 Rbdl., men alt var fløiten. Kl. 7 i Eftermiddag besøgte jeg min Vert en Times Tid og gik siden i Klubben, hvor jeg læste lidt i Schiorns Oversættelse af Torquato Tasso, og i det sidste Hefte af den nu ophørte Adrastea, Fogtmans Oversættelse af Moschi Idyll om Europas Bortranelse ret got oversat, men Hexametrene lidt tunge og incorrecte, en Recension over Müllners die Schuld, som bedømmes temmelig strængt og med Grund dadles for Katastrofen der ender med et dobbelt Selvmord, hvorved Brøden efter Digterens Mening, skulde afsones, men i Grunden kun fordobles, hvorved Stykket faaer en umoralsk Tendents.

Mest glædede mig dog nogle Breve fra en Dansk Rejsende i Rom, skrevne i sidste Juli Maaned, hvori han giver en kort concentreret Udsigt over det gamle og ny Rom og især dvæler ved Thorvaldsen og hans sidste Værker: en Dandserinde og et Basrelief forestillende Alexanders Tog til Babylon og bestemt til Pavens Pallads paa Monte Cavallo. Det Episke og Idylliske skal her forenes i en skøn Harmonie da der ved Siden af det pragtfulde Tog forestilles en Fisker som meder i den neden under Staden løbende Euphrat og har sin tro Hund ved Siden. Thorvaldsen skal være lige saa agtværdigt Menneske som Kunstner og dansk i Hjertet. Noget af hans Arbejder skal være bestemt til at pryde Christiansborg Slot *udvendig* og Brevskriveren spørger med Rette: »hvormed vil man da pryde det *indvendig*?« Brødrene Rieppenhausen skal have stukket hans fleste Arbejder i Kobber. Efterat have til denne interessante Lecture røget min Pibe og drukket mit Glas Punsch, havde jeg en æstetisk-oconomisk Samtale med Pram og en anden ubekjendt om Skuespil og Kartoffelavlingen i Norge. Begge roste meget Natanson, der i Stilhed skal gjøre meget got og især meget ædelmodig har antaget sig Kunstneren Eckertsberg, hvem han gav 1200 Specier til sin Udenlandsrejse. Kl. 10 gik jeg fra Klubben og, efter at have vandret omkring en $\frac{1}{2}$ Times Tid, dels for at see paa Illuminationen paa Kongens Nytorv samt i Bredgaden og Amaliegaden, dels for at treffe min Kone paa Retouren fra Comoedien, vandrede jeg hjem Kl. 10 $\frac{1}{2}$. Min Kone var alt kommet og havde, paa Qualmen og Heden nær, moeret sig got ved Offerhøjtiden, der skal udmærke sig især ved Musikken og Decorationerne. Velkomstsangen af C. Boje, som hun medbragte er ganske tarvelig. Afskedssangen oppebiede hun ikke.

30. Januar 1818.

Efterat have skrevet paa min Dagbog, sendt Moldenhaver en Epistel for at faae Winkelman, excerperet lidt af Fernow, læst lidt Italiensk og besvaret et Brev fra Frk. Jessen hvori hun advarer mig om ej at gaae paa Comoedie
 5 i Morgen, da man frygter for alvorlige Optrin, gik jeg Kl. 11 til Kongens Bibliothek og hentede Winkelman, en temmelig svær Foliant, der indeholder 208 Kobbere af gamle Monumenter foruden Vignetter. Jeg gav mig strax ifærd med den og giennemgik Endeel Kobbere. Siden var jeg hos Arbos for at hente nogle der sidst forglemte Musicalier, drak et Par Glas Madera og traf
 10 Skipper Andersen som desværre endnu ej er reist! I Eftermiddag har jeg excerperet af Fernow om Roms Kunstsager. Kl. 7 gik jeg til Krag, hvor Major Heram og Frue var i Besøg. Krag som havde spist hos Schimelman kom først Kl. 8½. Der blev musiceret af Frue Heram, og Krag viste mig nogle Kobbere af Romerske Monumenter. Kl. 10½ skildtes vi ad. Min Kone var paa
 15 Comoedie og saae Gulddaasen. Man havde i Logen yttret Frygt for slemme Spectacler i Morgen ved Opførelsen af Guldbergs Stykke og Frue Ryge havde endog hørt, at der skulle plantes en Kanon i Parterret og 30 Husarer i Parterret. Men saa bindegale er man vel ikke. Det vilde være højst beklageligt om Regjeringen og de højere Autoriteter skulde blande sig i denne lumpne
 20 Affaire paa en Maade som kunde foraarsage alvorlige Optrin, da Forbitrelsen over Kaas's sidste Adfærd er temmelig almindelig.

31. Januar 1818.

Til min Morgenpibe læste jeg 5 første No. af Zeitung für die elegante Welt og No. 3 af Allgemeine Litteratur-Zeitung som Dall i Gaar Aftes havde sendt
 25 mig. I den første var et Digt: der Mensch und das Leben, som deler sig i 2 Parter 1) Der Mensch an das Leben og 2) das Leben an den Menschen, det interessanteste især det sidste Stykke som slutter saaledes:

Was ich vermochte hab ich Dir verliehen
 Geist, Herz und Sinn, zu bilden Dein Geschick;
 30 Viel Blumen für den weisen Finder blühen,
 Doch sie entdeckt nur sein geschärfter Blick.
 Das eine Gut worauf Du fest magst bauen,
 Das Muth Dir leiht in jeglicher Gefahr,
 Ist stilles demuthsvolles Gottvertrauen!
 35 Ich wünsch' es selber heut zum neuen Jahr.

En Fortælling: die Misheirath er ogsaa ganske interessant. I Allgemeine Litteratur-Zeitung var intet af Betydenhed. Jeg var hjemme hele Formiddagen

og excerpterte af Fernow. Kl. 2½ toge vi til Wads i Middagsselskab med Kammerherre Stampe og Frue samt Børn og Hovmester, Professor Gieseke og Frøken Krieger, Søster til Frue Rawert. Med Gieseke som var min Sidemand ved Bordet converserede jeg meget før, ved og efter Maaltidet om Grønland hvor han har været 7 Aar. Han troer at den gamle Østerbygd er den nuværende 5 sydøstlige Deel af Grønland omtrent ved den 62. Grad, hvilket han slutter af de gamle Ruiner som der findes. Den 29. Januar seer man der det første Glimt af Solen. Disco-Bugten er den sydligste Colonie og did komme stundom Engelskmændene paa deres Hvalfiskefangst som begynder i Februar. Han fortalte at han er fød i Augsburg og har været flere Aar hos en Esterhazy der, 10 som havde betydelige Godser i Ungarn men ogsaa forstod got at destillere sin Formue, hvilket skal have været arveligt i den Familie. Gieseke var just i Wien da Bernadotte var der som fransk Gesandt, og nær var blevet et Offer for Pøbeln fordi han da som god Jacobiner drak paa Balkonen Arm i Arm med sine Tjenere: »Republiqvens Skaal! Ned med alle Kongeriger!« og kylede 15 Glassene i Hovedet paa de som gik neden under. Smedesvennene som boede i Nærheden entrede snart op paa Balkonen, sloge alle Vinduerne paa det Lichtensteinske Pallais, hvor han boede, ind, og havde alt sprenget Porten. Havde ikke Politiet kommet ham til Hjælp var han blevet massacreret. Til Tak herfor affyrede han en Pistol over Politidirecteurs Hoved; men denne 20 betydede ham, at hvis han rørte sig var han dødsens og bragte ham i ald Stilhed under stærk Escorte over Grændsen. Der blev ved Bordet ogsaa talt om Himmelstene eller Aerolitter og Gieseke gav Wad Underretning om at der findes en svær Massa af disse i Capstaden. Gieseke gjør til Vaaren en Rejse til Tydskland og Italien førend han vender tilbage til Dublin. Han er en inter- 25 essant og fordringsfrie Mand.

Efter Maaltidet gik jeg ind i Wads Forelæsnings Værelse og røgte mig der en Pibe Tobak og læste til den Schillers Bedømmelse i Göthes Propylæer over de, i Anledning af de af Göthe udsatte Præmier, forfærdigede Kunst- 30 værker der forestille Ulysses og Diomed som om Natten begiver sig til den Trojanske Leir for at bemægtige sig Rhesus's Heste, samt Hectors Afskeed fra Andromache. Ligeledes læste jeg det Meste af Schillers strenge Recension over Bürgers Digte. Begge Dele findes i den ny Udgave af hans Værker. Da jeg kom tilbage var Selskabet forøget og forøgedes stedse meer med Gjester som vare indbudne til Aftens, deriblant de theologiske Professorer E. Müller 35 og Mejer med deres Koner, Prof. Ramus, Etatsraad Engelstoft og Frue, gamle Brännichs og deres Søn Tinus med Kone samt en heel Deel unge Mennesker, item en Generalkrigscommissair Moinichen. Mejer fortalte at Voss i sine Zeiten nylig har gjentaget hvad han tilforn har yttret: at C[arl] J[ohan] aldrig kommer paa den svenske Trone og at han anseer de Spectacler, som fandt Sted 40

i Stockholm sidst, hvad enten de vare foranstaltede for at prøve Gemytterne, eller vare et Forsøg af Contrapartiet, som et nyt Bevis herfor. Mejer fortalte og at han havde faaet en Deel Lovforslag fra Norge samt den ny Budstikke. L'hombren gjorde snart Ende paa Conversationen og jeg fik Partie med Frue
 5 Brünnich, Kammerherre Stampe og Mejer. Fruen snød os alle. Et Par unge Mennesker som kom fra Comødien fortalte at Guldbergs Stykke, efterat det var til Ende, næsten enstemmig var blevet udpebet men med ald mulig Orden. Blikkenslagerne har havt god Fortjeneste ved denne Leilighed med at forfærdige smaa krummede Bliktingester som man kan have skjulte i Munden
 10 og incognito fløjte med. Conditorne har ogsaa forfærdiget Sukkerfløiter. Kl. 12 slap vi først fra Spillebordet. Jeg har glemt at melde at Tavast skal være blevet Greve og at jeg, ganske uskyldig, kom i Søndags til at være, maaskee, den første som gjorde ham Visit, dog ej i den Anledning.

1. Februar 1818.

15 Efterat have giennemgaaet en italiensk Dialog gik jeg til Petri Kirke for at høre den unge Adler, en Søn af Superintendenten, som er blevet ordineret Katheket ved bemelte Kirke. Han talte over Luc. 18,32-43 og viste, hvorledes egne Lidelser ofte betage os Følelse for og Deeltagelse i andres Uheld, samt hvor strafværdigt og skadeligt dette er. Foredraget var ordentligt og got,
 20 men Stemmen noget svag og monoton. Han seer heel sygelig ud. Derfra gik jeg til Frue Drewsen, spiste Frokost og converserede der en Times Tid. Hun havde og været paa Comoedie i Gaar og ennuieret sig dygtig ved det Guldbergske Product. En Loge, besat af Studentere, gav Signalet og strax istemmede alle Piber. Efter en kort Tid raabte en Stemme: »nu er det nok«, og Fløitemusikken ophørte. Desuagtet heder det at Stykket skal opføres endnu engang.
 25 Jeg var inde om Ingeman, men traf ham ej hjemme. Paa Tilbagevejen mødte jeg Kongen og Caroline ved Hovedvagten og Tavast i Bredgaden. I Eftermiddag læste jeg paa min italienske Lectie og gik Kl. 7½ til Frk. Jessen, læste italiensk og spillede 3 Mands Boston med hende og Thorsen til Kl. 9½ og læste
 30 siden hjemme til min Aftenpibe i Winkelmanns Kunsthistorie.

2. Februar 1818.

I Formiddags fortsatte jeg Læsningen i Winkelmann. Krag besøgte os paa Retouren fra Parolen og spiste Frokost. Som en Efterslæt af Løjerne i Anledning af Guldbergs Stykke hører følgende Par Anecdoter om Kaas, da han
 35 af overdrevet Embedsiver gjorde hin berømte Expedition i Parterret: En aldrende Person som havde forholdt sig aldeles neutral blev og med den øvrige Flok viist Dørren og da han protesterede derimod og Kaas beraabte sig paa, at ved en saadan Leilighed den Uskyldige maatte lide med den Skyldige,

skal han have spurgt: er det en antagen Maxime i Cancelliet. En anden vilde have sin forspildte Anpart i Balletten gotgiort med 100 Rbdl., da han ikke for ringere Pris kunde renouncere paa den Lyksalighed at see *Mad. Schall* dandse. Tavast skal og have yttret Kaas sin Forundring over at han hin Aften havde ombyttet Parterret med Parqvettet og indigneret sig over at de Danske lode sig jage ud som Faar. Dall besøgte os Kl. 2 og medbragte Endeel No. af Zeitung für die elegante Welt.

Kl. 3 gik jeg til Gebhard Moltke hvor jeg var buden til Middags. Selskabet bestod af hans Brødre Otto i Rentekammeret og Carl som har været udenlandsk Minister paa flere Steder og nu, saavidt jeg veed, er ansat i Brüssel, samt et Par unge Officerer hvoraf man kaldte den ene Knuth, item Kammerherre og Dr. juris Adler. Med Carl Moltke havde jeg baade før og ved Maaltidet, hvor jeg var hans Sidemand en lang politisk Conversation. Han var meget ærgerlig over Tabet af Norge og forsikrede at han havde arbeidet af alle Kræfter derimod og sagt baade Kejser Alexander og flere Potentater sin Mening desangaaende og stedse faaet til Svar: at naar der taltes om Retsprinciper, kunde man ej indvende noget mod hans Paastand om Illegaliteten og Anomalien i den mod Danmark brugte Fremgangsmaade ved denne Anledning, men at Omstændighederne bød det. C[arl] J[ohan] paastod stedse at Pluraliteten af Nationen var for Foreningen og at det modsatte Partie kun var en Faction. Havde Normændene med Kraft modsat sig de Svenskes Anfald vilde denne Paastand blevet tilintetgiort og Sagen saavel derfor som af andre Aarsager faaet en anden Vending. Han var ogsaa misfornøjet med at Danmark ikke fortsatte Kampen. Han havde været i Norge hos sine Brødre 1804 og interesserede sig meget for Landet. Da vi havde drukket Caffé skildtes Selskabet og jeg gik til Arbos hvor jeg havde lovet mig hen. Der var lutter Damer, Sophie Testman, en Frue Friderits, Frk. Sundt, en Jomfrue Lund og et Par Smaapiger. Vi tilbragte Tiden med Musik og Sang og Femkort, valsede lidt imellem og svirede i Biskop. Kl. 9 kom Arbo og Collett fra Klubben. Kl. 10½ skiltes vi ad og jeg fulgte Frk. Sundt hjem. Sophie fortalte mig den bedrøvelige Tidende at H. P. Testman er farlig syg og at man troer han har en Pleuris.

3. Februar 1818.

Jeg var hjemme lige til Kl. 1½ og arbeidede med Winkelman, samt gienlæste de af Dall erholdte No. af Zeitung für die elegante Welt, hvori jeg fandt en lille Afhandling om Fromheit og Frømmeley, der er meget got skrevet og som jeg i en Ruf oversatte, da Bladene skulde leveres tilbage Kl. 3. Frk. Sundt gjorde os en kort Visit. Jeg gjorde en kort Excursion til Børsen for at søge Thomsen, men forgjæves. I Eftermiddag læste jeg i Winkelman til

Kl. 6 og gik da til Testman som i Gaar og i Dag er blevet aareladt og hvis Sygdom ret er betænkelig. Prof. Klingenberg er hans Læge. Konen er ogsaa svag af Sorg og Nattevaagen, saa der ret er et Sørgehuus og i dette Sørgehuus fik jeg en Sørgepost der uventet smertelig overraskede mig – Trine Ottensens Dødsfald af en Abort – der har fyldt Drøvelsens Bæger til Randen for de Forældre, hvis eneste og den Mand hvis alt hun var. Ogsaa her har Barselfeber borttrykket mange og deriblant Etatsraad Bangs Sønnekone hvis Tab meget beklages. Efter et Par Timers Ophold hos Testman gik jeg paa Klubben og converserede en Stund med Byfoged Stenersen og bladede lidt i Dagens Piecer, men uden synderlig Interesse da det Sørigelige jeg havde seet og hørt forstemte mig. Kl. 9 gik jeg hjem og skrev paa min Dagbog til Sengetid.

4. Februar 1818.

Winkelmans Kunsthistorie, Italiensk Lecture og Excerpter af Fernow beskjæftigede mig indtil ved Middagstid da jeg gik ud og mødte min Kone strax udenfor Dørren paa hendes Retour fra Endeel Excursioner i Byen. Vi fulgtes da ad paa Børsen hvor jeg forgiæves søgte Thomsen saavel som paa Banqven. Efterat have krydset de jødiske og christne Kjøbere og Sælgere søgte jeg min Kone i Buegangene, hvor jeg havde sat hende Stevne; fandt hende der og vandrede saa hjem. I Eftermiddag havde jeg Besøg af et Par Kjøbere til Norske Penge som Thomsen havde viist hid, og i Aftes kom han selv hid for at høre om de rigtig havde indfundet sig. Min Kone saae til Testman, som skal være noget bedre. Efter et kort Besøg af min Vert som complimenterede mig, fordi jeg ved Thomsens Hjælp havde skaffet ham 1500 Rdl. Norsk omsatte til 28 Rbd. Dansk pr. 100, gik jeg til Frøken Jessen og gjorde Rede for mine italienske Lectioner samt læste en Scene i le Donne curiose, de nysgierrige Fruentimre, som jeg skal lære udenad til næste Gang. Da Thorsen var syg og maatte gaae og der manglede en 4. Mand til Boston maatte jeg tage Partie og kom ej hjem før Kl. 11. Frk. Jessen fortalte adskillige Anecdoter om Præsten Seberg hvem hun, efterat have holdt ham en alvorlig Skriftepræken over hans skinhellige Forhold, da hun kjendte hans Kjeltringstreger, omsider bragte saavidt at han converserede med hende om Romaner istedet for at slaae om sig med sit sædvanlige bigotte Vaas. Rygtet har i disse Dage sagt Mad. Heger død i Barselseng, hvilket vilde være et stort Tab baade for hendes talrige Børneflokk og for Theatret.

35

5. Februar 1818.

Winkelman og Excerpter af Fernow som jeg i Dag endte med Bedømmelsen af Canovas Arbejder indtil 1802, holdt mig varm i Formiddags, indtil det skønne Vejr lokkede mig ud Kl. 12½. Jeg spadserede i adskillige Gader og

mødte paa Kjøbmagergade Prof. Klingenberg, som frygtede for at Testmans Tilfælde hvis han overstod det vilde endes med en Tæring, paa Østergade Arbos og i Fredriksberggaden Øhlenschläger. Hos Ingeman var jeg men traf ham ej hjemme. Kl. 6 i Eftermiddag gik jeg til Testman som befandt sig lidt bedre. Hans Broder Secretairen var der. Efterat have passiareet, røgt 5 Tobak og drukket Thee der gik jeg til Thomsen og traf hos ham den unge Rosenvinge som nylig er blevet Professor juris. Han fortalte om at Skoledrengene i Roskilde Latinskole har udpebet deres Lærer, og at Pram har erklæret, at han ej vil have sit Stykke, Drømmeren, opført, medmindre Publicum faaer Lov til at udpibe det. Han gik efter en Times Forløb og da Thom- 10 sen havde afgjort med mig nogle Pengeaffairer, tog vi fat paa den italienske Digter Alfieris Vitta som udførlig er anmeldt i Litteratur-Zeitung for Decbr. 1816 og lærte deraf, at denne urolige Aand og sande Peripatetiker ogsaa har været i Kjøbenhavn. Til vor Aftensmad drak vi os et got Glas Punsch og pra- 15 tede til Kl. 11½. Theodor, hos hvem jeg staaer mig got, drak med og var i 15 særdeles got Lune. En Anecdote som Frk. Jessen i Gaar fortalte om C[arl] J[ohan] maae jeg anføre medens jeg husker den: Hos en Herremand i Jylland fandt han Beværtningen saa god at han bad hiin om at overlade sin Kok. Da Herremanden bragte denne den Besked at han skulde i Prindsens Tjeneste, svarte han at det nok ikke gik an, da de havde tjent sammen i et Værtshuus 20 i Frankrig. Herremanden foranstaltede efter Maaltidet at Kokken viiste sig i Haven og da C[arl] J[ohan] saa ham her, erklærede han strax: »jeg vil ikke have ham.«

6. Februar 1818.

Jeg arbejdede med Winkelman hele Formiddagen og gjorde kun ved Mid- 25 dagstider en kort Excurtion til Boghandler Beeken for at faae rettet de 12 Trykfeil som findes i min Oversættelse af Virgil i December Minerva, eller rettere faae dem anmeldte i næste Hefte. Jeg gjorde Retouren om Østergade, hvor jeg mødte Kongen og Caroline. I Eftermiddag havde vi Besøg af Frue Oppen og noget senere af hendes Mand. De bleve hos os til Kl. 10 og jeg fulgte 30 dem lige hjem.

7. Februar 1818.

I Formiddag var jeg slet ikke ude, men tilendebragte 1. Deel af Winkel- man og læste Italiensk, som fortsattes i Eftermiddag. Kl. 6½ gik jeg mig en Tour og endte samme hos Frk. Jessen med hvem jeg havde en Times italienske 35 Colloquium der endtes med en Boston paa 3 Mands Haand med hende og Jfr. Wetterberg. Kl. 10½ gik jeg derfra. Min Kone saae Kjerligheds-Intrigven og Soldaterne som blev givet til Beste for Mad. Andersen, men saae kun

3/4 Parten af Forestillingen, da hun frygtede for at det Hele ville vaere til Kl. 1. Rosenwinge fortalte i Forgaars at Tavast tilbageholder Passet for en Mesmer som er sendt fra Sachsen for at indkræve i Sverrig de tilgodehavende 2 Millioner. Forfatteren til de forhen ommeldte Breve fra Rom er den unge
5 Bruun.

8. Februar 1818.

Min Andagt holdt jeg med Winkelman til Kl. 11½ da jeg gik til Münters og converserede en Tid med Bispinden. Siden var jeg hos unge Münter og røgede Tobak. Bispen som havde været hos Stiftamtmand Bülow kom
10 siden op til os og under en Pibe Tobak passiarede med os ganske studentikos 1 Times Tid. Han mente at Fregatten skulde gaae til Tunis med Foræringer og foreslog mig at gaae did for at see det gamle Carthagos Ruiner, hvorm Gjerløw (som nu er Consul der) har givet ham nogle Efterretninger som han anseer for overfladisk Vindtmagerie. Münter har selv nylig skrevet noget om
15 Carthaginensernes Cultus og mente at jeg burde læse det forinden. Men denne Tour, som desuden vilde medføre en 40 Dages Qvarantaine er for langt af min Vej. Han viiste mig og en Tabel over samtlige dansk-Norske Bisper siden Reformationen, samt et tydsk temmelig vidløftigt Værk over den sidste Revolution i Sverrig 1809, som han troer er skrevet af Eggers. Han syntes at for-
20 tryde paa, at man ikke havde sendt ham til Sverrig 1810, da han har mange Bekjendtere blandt den svenske Gejstlighed. Münter tænker endnu paa at gjøre en Excursion til Italien. Fra ham gik jeg til Ingeman som jeg atter for-
gjæves søgte og gik saa omkring Volden for at see til Testman som er i Bedring, men bruger Masius-Pulvere, der ej plejer at være noget got Tegn. Paa
25 Vejen til Kraghs hvor jeg var budet til Middag en familie mødte jeg Kammerherre Oppen. Hos Kraghs var ingen til Middag uden en lille Datter af Kammerherre Haxtausen. Om Eftermiddagen kom Frue Heramb og blev der til Aftes. Passiar, Musik og Boston udfyldte Tiden og Kl. 10 gik vi hjem i borgerlig Tid.

30

9. Februar 1818.

Saavel Winkelmans Kunsthistorie som hans Monumenti antichi beskjæftigede mig hele Formiddagen og jeg fandt i den første den sande Bemærkning: at det Skønne og Gode almindeligvis taber sig i det kunstige, fordi man stedse vil gjøre det bedre (toujours perfectionner). Da jeg i Eftermiddag klædte
35 mig paa for at gaae til Bakkehuus og udrette en mig given Commission af Frk. Jessen, nemlig at efterhøre der om Sommerværelser for hende, kom Kammerherre Oppen og aflagde et kort Besøg hos os. Paa Vejen til Rahbeks besøgte jeg Ingeman i den Tanke at faae ham med. Han havde sin franske

Parleur hos sig og vi parlerede alle tre i meer end 1½ Time om Politik og alskens Materier. Parleuren nævnte med den sædvanlige franske Politesse strax det rette Ord, naar vi brugte et urigtigt og Ingeman fik endnu jævnligere end jeg deslige Correxer. Da Franskmanden var gaaget snakkede vi om vor Reise, som vi nu bleve enige om at gøre sammen midt i April (at sige om jeg kan skaffe Penge dertil) til Lands, da Fregatten ikke afgaaer førend i May Maaned. Klokken var over 8 da jeg ene gik til Bakkehuus i en bestialsk Søle og i et Mørke som gjorde at jeg først efter et Par Feiltagelser fandt Deres Allee.

Da jeg kom til Porten ringede jeg paa en lydløs Klokke og hamrede paa 10 Porten saa længe, at en Mand og Kone kom fra Nabogaarden med Lygte og den første med en stor Knippel i den Tanke at der var Røvere paa Færde. De mig i dette Tilfælde tiltænkte Knippelslag fik nu Porten og dette bevægede omsider Rahbek til at røre sig og at henvise mig til Haugeporten for at slippe ind. Jeg fandt ham og hans Hustrue ved Nadveren og den paa Bordet staaende 15 Punschballe blev, i Anledning af min Ankomst suppleret. R[ahbek] fortalte at der skal være kommet en russisk Courier hid, som vil skaffe Danmark 1600000 Francks fra Frankerige og formaae Regieringen til at modsætte sig Oscars Antagelse til Prindsregent som constitutionsstridig, samt forhøre om Kjelertractaten nøjagtig er opfyldt af Sverrig. Ogsaa gav R[ahbek] af sit 20 Anecdoteforraad et Par til Beste om Carl den 2. i Engelland, som, da han vilde forlade et Lordmayors Gilde, hvor der var blevet drukket tæt og af Mayoren blev ført med Magt tilbage til sin Plads, skal have siunget en Vise der begyndte saa: »en fuld Mand er større end en Konge.« Samme Potentat skal af en af sine Hofinder, til hvem han sagde: at han vel var den liderligste 25 Karl i Engelland, faaet det Svar: »ja af en Undersaat at være.« Ogsaa fortalte R[ahbek] om en af hans Venner, en Olrog i Christianssand, som vilde bevise Ewalds Nonsensalskhed deraf, at han i Balders Død taler om »Saft af Ruder«, hvilket Personen tog for Glasruder. Frue Rahbek var dimlet 30 3: astenisk. Hun laante mig Münsters 5 Forberedelsesprækener til Reformation-Festen. Kl. 11 gik jeg hjem i øsende fugtig Sne.

10. Februar 1818.

De 3 første af Mynsters 5 Reformations-Prækener udgiorde min Morgenandagt og siden arbejdede jeg flittig i Winkelman hele Dagen. Kl. 6½ gik jeg til Frk. Jessen for at bringe hende Beskeed om at ingen Sommerværelser 35 for Tiden vare at faae paa Bakkehuus og fik da høre at det er hendes Fødselsdag i Morgen. Fra hende gik jeg til Klubben hvor jeg læste en liden Stump af Johannes Müllers Biografie, men blev forstyrret ved Michelsens og andres Passiar, der især drejede sig om Carl den 13.s Død, hvorom man i Dag har

faaet sikker Underretning og i hvilken Anledning Passagen mellem Helsingør og Helsingborg skal være spærret. En Cancelliraad Thomsen, forhen Postmester i Christiania, fortalte, at man siger Gustav den 4.s Søn skal opholde sig forklædt hos en Adelsmand i Sverrig. Nu faaer da det Norske Storthing
 5 alvorlige Ting at tænke paa og man kommer nu vel snart til et – Gud veed om ønskeligt – Resultat. Med Pram spillede jeg et Par Partier Billard og gik hjem Kl. 10. I Rigstidenden som Dall i Dag sendte os, læste jeg Maria Schandorfs hjertelige og skjønne Mindesang over T[rine] O[ttesen]. Man fortalte ogsaa i Klubben, at Frue Ørsted, Øhlenschlægers eneste Søster, døde i Gaar
 10 Aftes af Galdefeber.

11. Februar 1818.

Et Vers i Anledning af Frk. Jessens Fødselsdag, hvoraf jeg i Gaar Aftes sammensatte de 2 første Strofer i Hovedet, tilføjede jeg i Morges den 3. Strofe og polerede lidt paa det Hele. Det lyder saaledes:

15 Vor Jordklode drejer sig stadig omkring,
 Og Aarene knyttes til Aarenes Ring;
 Vor Barndoms og Ungdoms livsalige Dage
 Snart svinde og lade kun Mindet tilbage,
 Og saa kommer Høsten med mejende Lee,
 20 Og saa kommer Vint'ren med Kulde og Sne.
 Dog – dybt i det Indre der gjærer en Vaar
 Som sejrende frem gennem Snedækket gaaer.

 Den Vaar, hvori Muser i søsterligt Chor
 Vor Tinding med Evighedsblomster omsnoer,
 25 Hvor Lyrens begejstrede Toner højt runge,
 Og Skjønheden hæver sin Nattergaltunge,
 Hvor Aandens og Hjertets harmoniske Klang
 Er Gjenlyd af Sphærernes himmelske Sang;
 Den Vaar Dig omblostmre i herligste Glands
 30 Og flette til Dig en uvisnelig Krands!

 Den Krands er ej bundet med falmende Løv
 Den hæver sig blomstrende over vort Støv.
 Den svæver til os fra en højere Zone,
 Og stiger som Livets den evige Krone,
 35 Den udaander evig forfriskende Duft
 Af Himmelen duggsprængt i ætherreen Luft;

Den Krands vorde Din, trods de rullende Aar
 Og krone med Hæder Dit sølvhvide Haar.

Efterat være bleven færdig hermed og efterat have afskrevet til min Kone Maria Schandorfs Sørgesang, hvori jeg ønskede de 4 første Linier af den ellers saa dejlige Jordesang, forandrede, da de i sin nærværende Form indeholder 5 nogle skjæve Udtryk og urigtig sammenmængede Billeder, samt efterat have læst lidt i Winkelman gik jeg Kl. 12 til Frk. Jessen, hvor jeg fandt en Hoben af hendes Slægtninge og Bekjendtere der vare komne for at lykønske hende og der blev serveret med Chokolade og Frokost. Overkrigscommissair Jessens Frue og Døtre, Frue Grove og Datter, Ponsains Børn, nogle Jfr. 10 Lunder, Thorsen, Lieutenant Wejby og flere vare samlede der og der blev sunget Bordreglerne og min Sang til Dagens Fest. Talen var mest om C[arl] den 13.s Død og om de 2 russiske Courierer som har været i disse Dage og af hvilke den Ene endnu ej er afgaaet. Man fortalte og, at der havde været blind Allarm paa Comoedien i Gaar i Anledning af en befrygtet Ildebrand hvorom 15 Lugten af Regisseurens i en Lampe svedne Frak havde givet Formodning. Kongen maatte selv fra sin Loge betyde Publicum at der ingen Fare var paa Færde og først derved blev Rolighed tilvejebragt. Senere kom Carl Jessen med sin højre Arm i Bandage og blev modtaget med min Sang til ham fra 1801: »Og det var Carl Jessen den gjæve Mand« etc. og saa maatte jeg atter synge 20 Visen til Geburtsdagen. En Jomfrue Darbes som jeg ikke havde seet paa 30 Aar kjendte jeg dog igjen, men hun ikke mig og Frk. Jessen fortalte da hvorlunde hun havde gjettet Hebers Navn inden 5 Minutter, skjøndt hun omtrent paa lige saa lang Tid ej havde seet ham. Baggesen kom nylig før jeg gik. Klokkeren var henved 3 førend Gratulanterne skildtes ad. Jeg drak min 25 Caffé, læste i Winkelmans Kunsthistorie og gik med min Kone Kl. 6 paa en Concert som en Lemming gav paa Comødihuset, fik Plads i Directionslogen og traf der Major Grüner.

Concerten begyndte Kl. 7 med en stor Symfonie af Haydn der mod Sædvane for det meste var simpel og cantable; dernæst en Violin-Concert af Kreutzer 30 som Leming spillede med en Færdighed, Præcision og Smag hvis Lige jeg endnu ej har hørt af nogen Violinist. Zink sang en Arie af ham selv componeret med Accompagnement der ikke betydede meget. 1. Afdeling endtes med Variationer af Leming paa Guitarre uden Accompagnement. Instrumentet var noget for svagt til at tage sig ud i det Locale, men Kunstneren viste og her ualmindelig 35 Færdighed og Smag og høstede rigelig fortjent Klap og Bravo. 2. Afdeling begyndte med Steibelts Ouverture til Romeo og Julie. Siden spillede Leming Variationer med flageolet og pizzicato paa engang og lokkede usædvanlige Toner af Violinen. Derpaa blev givet en Septet af Kunzens: »Husarerne paa

Frierie af Mad. Dahlen, Zink og Liebe samt Kruse, Zink, Rind og Liebe, ganske got, og endelig sluttede Leming med Thema og Variationer paa Gvitarre, som han og Orchestret vixelvis spillede. Det var en sand Sjælenydelse. Kl. 9½ var Concerten forbi. Jeg fulgte min Kone hjem og gik saa, efter Løfte til 6 Frk. Jessen hvor der var stort Compagnie bestaaende, foruden af de ved Frokosten ommeldte, af en Mad. Didrichsen, en Rep (Islænder) som spillede Skak med Baggesen og adskillige unge Piger. De ældre spillede Kaart. Jeg dandsede et Par Dandse med Ungdommen til maadeligt Violinspil af et ungt Menneske, hvis Navn jeg ej mindes. Jfr. Darbes sang nogle Arier og jeg nogle 10 Viser, blant andre den om at supe Charon fuld, som Baggesen er meget indtaget af, samt en Afskedsviser til Frk. Jessen, den sædvanlige i Norge: »for en munter blid Vertinde«. Kl. 11½ gik hver til sit. Baggesen erklærede selv i Formiddag at han er ganske sløv og vegeerende indtil Kl. 4 a 5 om Eftermiddagen. Hvorfra han da faaer et meer animalsk aandeligt Liv, sagde han ikke.

16

12. Februar 1818.

Winkelman beskæftigede mig hele Dagen, paa et Besøg nær af Dall, til Kl. 7 i Aften da jeg gik paa Klubben, hvor jeg spillede nogle Partier Billard med en gammel Mand og Trocodile med Pram, da jeg ingen Roe fik til at læse i Litteratur-Zeitung. Ved Prams Hjælp fik jeg laant »Zeitgenossen« 3. Band 20 1. Abtheilung der indeholder Endeel meget interessante Charakteristiker over Krosigk af Steffens, Schröder af Schenk, Kemble af Hüttner, Johannes Müller af Koethe, Mad. von Stael af Schütz og et Par andre mindre betydelige over Fredrik Carl Ludewig Holstein Bech og Erkehertug Carl. — I Morges studerte jeg lidt paa at rette den før ommeldte Strofe i M. Schandorfs Jordesang, 25 omtrent saaledes:

30

De som paa Lykkens Sandgrund bygge,
 Ak — deres Fryd kun varer kort:
 I Glædens Boe de hvilte trygge,
 Men Storm og Vandskyl reev dem bort:
 Af Livets Herlighed og Pragt,
 De eje kun en Jordedragt.

Derved bliver i det mindste Verset correctere og Lignelsen vedligeholdt. Jeg læste i Aftes, efter min Hjemkomst, Slutningen af J. Müllers Karakteristik.

35

13. Februar 1818.

Jeg læste i Formiddag Frue Staels Karakteristik og en kort Anmeldelse af hendes Værker nemlig: Lettres sur les ouvrages et le caractere de J. J.

Rousseau 1788–89 og 1814; Sophie ou les sentimens secrets, comedie en 3 actes og Jeanne Gray, tragedie en 5 actes, en vers 1790; Defense de Marie Antoinette 1793; Reflexions sur la paix adresseés á M. Pitt et aux Français 1795; Recueille de morceaux détachés, Lausanne 1795 og 96; de l'influence des passions sur le bonheur de[s] individus et des nations 1797 Paris; De la litterature considérée dans ses rapports avec les institutions sociales, Paris 1800; Delphine, 3 Bind, 1802–3, og 9; Manuscrits de M. Necker publiés par sa fille 1805; Corinne ou l'Italie 5 Udgaver fra 1807–17 (Paris c. Nicolle, 3 Bind); Lettres et Pensées du Marechal Prince de Ligne precedées d'une preface 1809 og de l'Allemagne, 3 Bind, Paris 1810–14 og 15. Hun var geniensk og mangesidig men ikke klar og grundig og man kunde anvende paa hende hendes egne Ord: »il est des choses qui ne s'expliquent pas; et je suis peutêtre une de ces choses là.« Hun skal have efterladt sig 1. en Historie om den franske Revolution, 2. Considerations sur la situation respective de la France et de l'Angleterre, og 3. et historisk episk Digt: Richard Løvehjerte. Hendes Porte-¹⁵ feuille med litteraire Efterladenskaber er testamenteret A. Schlegel.

Et Besøg af Major Oppen og senere af C. Heger hindrede mig fra at benytte det skønne Vejr til en Formiddagstour. Heger forelæste mig nogle Stykker af sin Oversættelse af Johs. Müllers Verdens Historie. Han havde nylig faaet et Brev fra Frue Rahbek hvori hun, i Anledning af Frue Ørstedes Død, udlader ²⁰ sig, som om hun troede at hendes egen maaske ikke er saa langt borte og at hun i saa Fald gjerne vilde skaane ham for den Anger, som hun nu føler ved hendes Bortgang uden at den mellem dem opkomne Misforstaaelse var hævet. Jeg tog heraf Anledning til at indskjærpe ham Nødvendigheden af at knytte Forbindelsen paa ny med Bakkehuus og han gav mig Haand paa at ²⁵ følge mig derud paa Mandag.

De øvrige Karakteristikker fik jeg og giennemløbet og fandt især den over Schröder særdeles interessant. Skildringen af Udførelsen af hans Hovedroller i det Tragiske: Kong Lear og Phillip i Don Carlos, og i det Comiske: Falstaff og Harpagon er saa malerisk og levende at man, især naar man som jeg har ³⁰ seet ham personlig, troer at see ham for sig. Men saa stor Schröder var som Mimiker og kritisk Dramaturg, var dog hans egne Arbejder middelmaadige og han havde ingen Sands for det Poetiske og Idealet. I Eftermiddag bragte jeg denne Piece tilbage til Klubben og gik saa til Oppens paa Christianshavn, hvor jeg spillede 4 Partier Skak med gamle Stricker. Jeg kom hjem Kl. 11 led- ³⁵ saget af Verten og Vertinden.

14. Februar 1818.

Efterat have arbejdet med Winkelman til Kl. 12^{1/2} benyttede jeg det skønne klare Vintervejr til at giøre en Tour om Volden fra Øster- til Vesterport og

mødte Kongen og Caroline ved Enden af Fredriksberggaden. Paa Retouren hentede jeg Aviserne hos Dall. Kl. 7 i Aften gik jeg til Frk. Jessen og lod mig overhøre i 2 Scener af Goldonis Mercante som jeg havde lært udenad og slap got fra. Siden spillede jeg Boston med hende og hendes 2 Pigebørn. Hun for-
5 talte mig at min Sang til hendes Fødselsdag havde fundet Naade for Baggesens Øjne og at han nu havde skrevet Viser om den ugifte og gifte Stands Lyksalighed som hun fandt særdeles charmante og om hvilke B[aggesen] havde yttret at han troede han derved vilde insinuere sig hos mig, da de vare i de svenske Drikkevisers naive Smag, men jeg bad hende forsikre ham, at
10 han slet ingen Ulejlighed [skulde] gjøre sig og sagde hende uforbeholdent min Mening om det Baggesenske nærværende Væsen eller rettere Uvæsen. Kl. 11 kom jeg hjem.

15. Februar 1818.

Da jeg just stod ifærd med at klæde mig paa for at gaae hen og høre Mynster,
15 kom der Bud fra min Vært, om jeg vilde følge med ham til Amtsprovst Hammond i Brøndby-Vestre, som er hans Svoger. Jeg tog mod Tilbudet for paa denne klare, skønne og stille Vinterdag at inddrage den rene Landluft. Kl. 10 rullede vi afsted i Selskab med en Slægtning af v. Deurs, en Maler Løppers og naaede vor Bestemmelse Kl. 12. Hammond viste os Seminariets Locale
20 og sin af ham selv for det meste skabte Hauge og fortalte mig den hele Indretning af og Undervisningsplan for Seminariet. Han er en stor Musik-Elsker og underviser selv Seminaristerne i denne Kunst, hvori han nu har bragt det saavidt med dem at han kan opføre en lille Concert af Quart- og Sextetter, ogsaa spillede han for mig paa Gvitarre en ny Composition til: »Kennst du
25 das Land?» samt til Endeel af Tiedges Urania. Han viste mig en Gesang-
lehre af en Superintendent Koch, hvori Vejledningen til en 4 stemmig Choral er meget simplificeret. Han er en rask, fordomsfrie, virksom og praktisk Person, og har havt mangan haard Dyst med Collegier og Kjøbenhavns Handelsmænd for at faae Fattig- og Skolevæsenet istand, da disse, ligesom hos os,
30 har villet kaste deres udslæbte Fabrik-Arbejdere og skoleforsømte Børn paa Sognene. Om de friere Regieringsfor[mer] som han ikke ynder og om Poesie og Kunst, hvori han synes at have temmelig prosaiske Ansichten, disputerede vi. For Resten har han holdt temmelig Skridt med den nyere Litteratur. Han, hans Capellan, Langhorn, og jeg spillede et Partie Lhombre. En gammel
35 Frøken Jürgensen og en Jfr. Løppers som er der i Huset spillede tillige med de øvrige Hanrej.

16. Februar 1818.

Vi bleve Natten over i Brøndby og reiste i Formiddag Kl. 9½ tilbage. En halv Mils Vej fra Præstegaarden gik den ene Jernstang paa Kudskesædet tvert over. Vi reparerede Skaden med Toug og rullede videre uden noget
 5 Eventyr. Min Kone mødte vi paa Vesterbroe paa Touren til Bakkehuus for at gjøre Frue Rahbek en Visit. Neppe havde jeg været hjemme en ½ Times Tid og faaet fat paa Winkelman førend Dall kom med en heel Deel Norske Blade og den Efterretning at C[arl] J[ohan] allerede var hyldet i Sverrig og Norge. De 4 Nationalblade han medbragte giennemløb jeg i en Hast og be-
 10 holdt det, hvori Fabelen om Biekuben og Rævehulen findes, for at tage det med i Eftermiddag til Bakkehuus. Ingeman kom kort derpaa og strax efter Thomsen som medbragte et Brev han havde faaet fra Hr. Heber, samt indbød min Kone og mig til Aftens, hvoraf jeg ej kunde profitere, ifølge mit givne Løfte til C. Heger at følge ham til Rahbeks. Dall gik og Ingeman blev og
 15 vi læste en Deel Italiensk sammen i Winkelmans Monumenti og i Goldoni. Han fortalte et ganske moersomt Indfald af Baggesen: »at der ingensteds er mindre Maaneskin end i Maanen.«

Kl. 3½ kom Heger og var ganske mistrøstig over den nyere Politik og det uventede hastige Resultat af en Begivenhed, hvoraf man havde ventet en
 20 ganske anden Cathastrophe. En Samtale med Bardenfleth havde end meer bestyrket ham i Tvivl om at der er nogen Forandring til det bedre at vente. Paa Touren faldt det os ind at forhøre hos Tante Drewsen om hun vilde gjøre Følge med og fandt hende strax villig dertil. Denne fornuftige og brave Kone arbejdede undervejs paa ald meer at overtøye C. Heger om det Ugrundede
 25 og Urigtige i det Schisma som hidtil havde været mellem ham og Rahbeks. Frue Rahbek modtog sin Broder med hjertelig Glæde uden at der paa nogen Side blev gjort nogen videre Forklaring. Nygrækeren Lundsie var der men gik da vi havde drukket Thee. Da Rahbek kom hjem fra sine Forelæsninger, var den første Hilsen mellem Svogrene lidt kold og Forholdet lidt spendt,
 30 men det gik snart over og Alting kom i det gamle Glid. Ved Bordet blev der passiareet, drukket Punsch og siunget og vi skildtes ret muntre ad Kl. 11. Da Heger og jeg havde fulgt Tante Drewsen hjem, ledsagede jeg ham til sit Hjem og han takkede mig ret hjertelig fordi jeg havde medvirket til at faae det kjære gamle Baand igien knyttet.

35 I en Fortsættelse af Bredows Geschichte der neueren Zeit ved Venturini skal have staaet om Norges første Konge: »er scheint nicht genug beachtet zu haben den Unterschied zwischen einer Krone und einer Schlafmütze.« Rahbek forærte mig et Exemplar af sine Frimurentaler og af den ret hjertelige og vakre Choral som han har skrevet i Anledning af Frue Ørstedes Jordfærd
 40 paa Frederiksberg i Løverdags. – Rahbek fortalte at man siger Kongen af Preussen vil frie til Caroline.

17. Februar 1818.

I Goldoni og Winkelman læste jeg til Kl. 1 og gik derpaa en kort Tour, efterat have havt et kort Besøg af Dall. I Eftermiddag fortsatte jeg mit Winkelmanske Studium og gik Kl. 7 med min Kone i Besøg til Krags, hvor vi passiarede, spille Boston, spiste Smørrebrød og gik hjem Kl. 10½.

18. Februar 1818.

I Dag for 20 Aar siden laae jeg i Bjørvigen og var saa nær som man kan være ved at drukne. Næsten skulde jeg troe at det maae være af de saakaldte Tycho Brahes onde Dage, thi i Morges blev jeg tilsagt at møde hos Tavast for at gjøre Eed til Sverrigs ny Konge. Forinden jeg gik did havde vi et kort Besøg af Thomsen. Kl. 12 mødte jeg paa Pletten og fandt af Svenske, foruden Tavast og hans Secretair, en do. Nordstiernemand med Flor om Kaarden hvilke samtlig svoere en Eed som vist var et halvt Ark lang. Af Norske var der Statssecretair Holst, Pastor Gottwald fra Toten som just er kommet i disse Dage, og jeg. Jeg lod mig forevise Formularen og da jeg fandt, at den lød paa Norges Constitution og constitutionelle Konge og desuden Holst forsikrede at den var overensstemmende med den for Norges Embedsmænd bestemte Eedsformular, svoer jeg efter den til den 5. Konge og gav siden Eden skriftlig under Haand og Segl, men maatte først hjem og hente mit Signet som jeg havde glemt. Da denne Ceremonie, som T[avast] selv uden at være decoreret med nogen af sine Ordener forrettede ganske legerement, var forbi kom Overhofmester Brochenhuus hos Dronningen for at gjøre en Gratulationsvisit og det var morsomt at see og høre disse Hofmænds fingerte franske Deeltagelse. Vi gik og Gottwaldt fortalte mig at han maatte udholde 4 Dages Qvarantaine i Helsingborg og var kommet her i Sælskab med 4 Svenske.

Efter min Hjemkomst tog jeg fat paa min Italienske Lectie, en temmelig lang Scene af Goldoni, men blev afbrudt af Kammerherre Oppen, der fortalte at den svenske Oberstlieutenant Clairfeldt som meldte C[arl] den 13. Død havde i Forgemakket fortalt Omstændighederne derved ganske ligegyldigt. Efter hans Forklaring skulde han have begyndt at døe nedefra d. 3. Febr. men blev ikke færdig dermed førend den 5. og i dette Mellemlum føjedes de fornødne Anstalter for at faae den oppgaaende Sol hyldet i Norge. Men jeg tænker at Døden har ikke gjort saa mange Complimenter med den gamle Synder og at man et Par Dage har skjult hans Hedenfart. Dall kom da vi sad tilbords og drak siden Caffé med os. Kl. 6 i Eftermiddag kom Frue Gunda med sin lille Datter; men jeg hvem Dagen havde levnet liden Tid, og formedelst det Passerede, maadelig Stemning til at lære min Lectie, lod Qvinderne passiare og benyttede den sidste Time til at puge, gik saa til Frk. Jessen og slap bedre ud af mit Pensum, end jeg havde formodet. Hun fortalte, at

hun havde sendt Prinds Christian Subscriptionsplan paa sine Digte, som hun udgiver i 3 Bind, og fortalte tillige Adskilligt om hans Barndoms Historie, som hun har havt god Anledning til at kjende. Da hun ingen 3. Mand havde til en L'hombre maatte jeg blive og giøre Partie med hende og Mad. Silke og kom først hjem Kl. 11 $\frac{1}{2}$. Medens jeg husker det vil jeg her nedskrive en Lignelse om Jordlivet som forleden Dag, ved Læsningen af Mad. Staels Karakteristik, faldt mig ind: Jordlivet er en Septima-Accord (en Dissonants) som hos saare Faa opløses her, men som hisset engang vilde vorde opløst i Harmonie!

Det skulde være snurrigt nok om jeg, efterat have svoeret til 5 Konger, endnu kom til at sværge til den *Sjette*.

10

19. Februar 1818.

Da vi havde lovet Kammerherre Oppen at spise Froekost hos ham i Dag Kl. 10 blev der ikke stort bestilt. Da vi skulde gaae begyndte det at regne og min Kone besluttede at blive hjemme. Jeg gik altsaa alene og fortærede alene Guava-Rom, Souterne-Vin og Chocolate med tilhørende Sukkerplæskener. 15 For Resten besaae vi en Model til en fransk Telegraf, samt Kaarterne over Bjergstrækningerne i Europa. Omtrent Kl. 1 gik jeg derfra, først til Kassereren for den almindelige Enkekasse for at hæve en Pension som Frue Oppen har givet mig i Commission, og da jeg havde faaet Pengene gik jeg med dem til Christianshavn og røgte der min Pibe hos Frue Gunda. I Aftes var jeg hos 20 Thomsen, som viste mig et Par Noticer i Miscellen der neuesten Litteratur, nemlig en Engelskmands Rejse over de *blaa Bjerge* i Nordamerica samt en Spaniers, under det fingerede Navn af Aly Bej, som Tyrk foretagne Rejser i Africa. Han havde hørt at den svenske Minister i Petersborg havde indbildt 25 Alexander at Opgiørelsen mellem Danmark og Sverrig blev forhalet ved Vanskeligheder fra den danske Regierings Side, men at Blome havde med Originaldocumenter viist det Modsatte og at Alexander vred herover havde 30 paalagt Sverrig en hastig Opgiørelse. Vi passiarede til Kl. 11.

I Eftermiddag tilendebagte jeg Winkelmans Kunsthistorie og fandt deri den mærkværdige Anecdote, at Kejser August engang hvert Aar agerte Betler 30 for at formilde Nemesis, ligesom man og applicerte en Svøbe og Jernbaand, (menottes) Nemesis's Attributter paa Sejerherrernes Triumf-Vogn for at bringe dem i Erindring om Storhedens Ubestandighed og betyde dem, at hvis de vovede at hovmode sig af den Pomp der omgav dem i det Øjeblik, vilde den guddommelige Hevn straffe dem derfor. – Hvor got for Napoleon, om 35 han havde tænkt herpaa.

20. Februar 1818.

Min Kone havde i Gaar Aftes, førend jeg lagde mig en Slags Geistererschei-
nung, Magen til den hun havde i Warberg 1811. Det forekom hende som om

nogen først hviskede til hende og siden steg op i Sengen, og lagde sig over hendes Ryg, hvori hun endnu i Dag føler Smerte. Formodentlig har det været et Slags Marerid skjøndt hun paastaar at hun var vaagen og rigtig nok kaldte hun paa mig, som halv afklæd bladede i nogle Aviser, i en ængstelig Tone.

5 Da jeg indtil Middag havde arbejdet med Winkelman kom Ingeman og medens jeg arbejdede med ham paa Italiensken kom Dall med Norske Aviser og en heel Deel No. af Zeitung für die elegante Welt. Da de var gaaet tog jeg fat paa bemeldte Zeitung og fandt deri nogle Noticer af Klingemann om den berygtede Frue Krüdner som rejser med et Følge af 17 Personer hvoriblandt

10 en Prof. Köllner, 3 Engellænderinder og 5 unge Schweitzerinder som bede og strikker (at sige Damerne). Under Husarbedækning foere de fra Cranichfeld og Forfatteren siger: »Jeg havde Anledning til nøje at iagttage Frue v. Krüdners Ansigt og geraadede i Tvivl om disse, som af en overjordisk Berørelse halv nedslaaede Øjenlaage, under hvilke der dog hemmelig lod

15 til at fremfinkle ret megen skarp Forstand (unter denen es jedoch heimlich, wie recht viel scharfen Verstand, hervorsprühete) hvorved der i Sandhed kom tilsyne en sælsom Kontrast i Physiognomiet. Opløsningen af denne hele Scene (Erscheinung) maae vi vel overlade Tiden og saa længe lade det staae derhen, om den i det Psychologiske vil aabenbare sig ved Forfængelighed og

20 Sværmerie eller i det Politiske, ved et andet Maal (durch einen anderweitigen Zweck).« – En vidløftig Afhandling om die Hjerodulen som Hofraad Hirt i Berlin anbragte ved Festligheden i Berlin i Anledning af Prinds Fredriks Formæling, indeholder mange interessante antiqvariske eller rettere archæologiske Bemærkninger og Hirt bebrejdes at han har brugt disse Hjeroduler som

25 Tempeltjenerinder, da de dog egentlig vare Glædespiger, Bajaderer i den asiatiske Naturgudindes (Bramas) Tjeneste. Under Tittel: Trinkerlist fortælles en Anecdote om en Baccalaureus Widman i Schwabisk-Hall som levede kort før Reformationen. Han boede i Forstaden og havde en Aften et Svirelag, hvor han kom tilkort paa Viin og kunde ej hente fra Byen da Portene vare

30 lukte. Han tog da en Stang, satte alskens brændbare Ting paa Enden, tændte Ild derpaa og stak Stangen op over Skorstenen. Alle strømmede nu ud af Byen og han lod imidlertid sin Karl hente Viin. I en Hast fik han Stangen slukket og paastod at han ej vidste af nogen Brand og lod som om han holdt en Andagtsstime med sine Kammerater. Om Ludlams Hule siges, at den har

35 gjort slet Lykke paa Wiens Theater, at det mangler den paa Enhed i Handlingen, altsaa og paa Kraft i Fabelen. Kl. 7½ gik jeg mig en Tour paa Gaderne og var siden i Klubben, hvor jeg ved en Pibe Tobak og et Glas Punsch læste i Morgenblatt, blant andet, en Afhandling: Die Lehre von der Unterwelt der Egypter und den Mysterien der Isis, hvortil en af de best conserverede Mumier,

40 der findes i det Keyserlige Cabinet i Wien, har givet Anledning. Lidt over

Kl. 9 gik jeg hjem og læste lidt paa min Goldoniske Lectie. I den før omtalte Zeitung für die elegante Welt omtales og Göthes Indignation over Opførelsen af »Hunden fra Montargis«, paa Weimars Theater, som bestemte ham til at tage sin Afskeed som Theaterdirecteur.

21. Februar 1818. 5

Jeg havde saa travelt i Formiddag med at excerpere af Zeitung für die elegante Welt den forhen omtalte eruditte og paa antiqvariske Oplysninger rige Afhandling om Hjerodulerne, at jeg stod ved Pulten til Kl. 2. Først i Eftermiddag blev jeg færdig med dette Arbejde og læste tillige paa min italienske Lexe, samt afskrev til Dall efter Løfte Sangen til Frk. Jessen. Major 10 Oppen var her og indbød os til Mandags Aften. Kl. 6½ gik jeg til Dall med de laante Blade og derfra til Frk. Jessen. Vi arbejdede med Italiensken til Kl. 8½ og da det blev for silde at tage fat paa Bostonen tilbragte vi den øvrige Tid med Passiar, kun afbrudt ved lidt Clavierspil af mig. Kl. 10½ gik jeg hjem. Af Zeitung für die elegante Welt har jeg og i Dag excerperet et net lille 15 Digt, die Weichheit af en Luppe.

22. Februar 1818.

Et Besøg af Kammerherre Oppen hindrede mig fra at komme i Kirke. Han fortalte at C[arl] J[ohan] endnu skal være ubestemt om han vil kalde sig den 1. eller 14., og at han foreløbig skal være hyldet af de udenlandske 20 Ministre, undtagen af den Engelske. Svenske Officierer skulle have været udsendte for at opsnappe eller i Duel expedere den bekjendte Nat och Dag, men Expeditionen lyktes ej. Oppen skulde hen og høre Kabinets-Prædiken af Mynster, thi Kjøbenhavns Præster holde skiftevis denne Præken. Kl. 11½ gik jeg til G. Moltke for at gjøre Visit men traf ham ej hjemme. Derimod 25 traf jeg hans Naboe Øhlenschlæger og hos ham Hauch og en Student Møller. Ø[h]lenschlæger forelæste os hans Fortsættelse af Thors Reise til Jotunheim, nemlig hans Fiskedræt da han drog op Midgaardsormen, Bortranelsen og Gjenerstatningen af Sifs Haar samt Bortranelsen og Gjengivelsen af Yduns Æbler, som han har behandlet med megen Genialitet i et kraftfuldt, skjønt og ægte 30 poetisk Sprog i afvejlende Former, skjøndt stundom vel dristigt og incorrect. Den Nordiske Mythologie synes at være hans heldigste Fag. En Episode om Oddur – den indiske Bacchus – som han lader ægte Nordens Freja, er vel dristig. Han viste os nogle Kobberstik af Torvaldsens Arbejder, nemlig Psyche og Amor, Jesu Daab, Christus som velsigner Børnene (disse 2 Stykker ere 35 afbildede paa Døbefunten i Brahetrolleborg i Basrelief), Amor og Venus, den første stukket af en Bie, Hector med Paris og Helene, samt Madonna med Barnet, alt i skjøn ægte antik Form.

Fra Ø[hlenschläger] gik jeg til Krag's og traf kun Fruen hjemme. Hos Thomsens var jeg og, men de vare vandrede ud. Kl. 6 i Eftermiddag gik jeg til Testman, som nu er i god Bedring. Jeg var der en Par Timers Tid og blev tracteret med en Biskop. Paa Retouren var jeg inde paa Klubben og gien-
 5 nemløb i en Hast Recensionen over Kochens nys udgivne Luthers Cathecismus. Der var faa Gjæster og jeg gik strax. Jeg har nu giennemlæst Rahbeks Murer-
 taler, af hvilke de fleste med lidt Forandring kunne holdes fra enhver Prædike-
 stoel og hvori Lyset fra Østen spiller en stor Rolle.

23. Februar 1818.

10 Da jeg til min Morgenpibe havde læst et Par Oder i Horatz og giennem-
 gaet min italienske Lexe, klædte jeg mig in Pontificalibus for at gaae til
 Majestæten. Jeg kom der Kl. 9½ da Paroluddelingen netop var endt og traf
 Krag, som meldte mig hos den jourhavende Lützen, samt Kammerherre
 Oppen og General-Auditeur Borneman. Da disse var gaaet, havde jeg ingen
 15 at conversere med og gav mig da til at repetere hos mig selv de 4 Scener som
 jeg har lært udenad af Goldonis Mercanti, indtil Lützen indlod sig i en Samtale
 med mig om Norge. Kl. 11½ kom Statsminister Rosenkrantz med sin Portefeuille
 og fik et suurt Ansigt af alle Audiencésøgende, da han var henved 3/4
 Time hos Kongen. Da Klokken slog 12¼ gik Enkelte – og blant dem Major
 20 Weitzman, da de saae at Naadens Dør ej i Dag vilde blive aabnet for dem,
 og jeg var paa Vej at gjøre det samme, men betænkte mig og kom lykkeligvis
 strax efter ind til Majestæten, uagtet der vistnok var 40 til 50 Sollicitanter
 og deriblant mange Qvinder og et Par Børn, som saae skjævt til min Entrée.
 Kongen vilde ikke indlade sig synderlig paa mit Andragende, men talte mest
 25 om Norge og var for Resten i got Humeur. Jeg leverte ham en Copie af min
 sidste Ansøgning.

Da jeg var kommet hjem og havde faaet den lange Kjole ombyttet med
 en kort gik jeg til Kommandeur Jessen, men traf ham ej hjemme. Paa Re-
 touren mødte jeg paa Gammeltorv min Vert, som fortalte mig, at Norske
 30 Post endnu ej er kommet, og paa Nytorv, Kongen og Caroline, hvilken sidste
 Aviserne nu gifte med Hertugen af Clarence. De sidste Aviser skal og have
 bragt den Efterretning at der i Paris er skudt efter Wellington. Kl. 6 gik jeg
 til Christianshavn og mødte i Vingaardsstrædet Thomsen. Frue Lange med
 Gjerulf og Søster samt en Jfr. Lind som er Ingeborgs Lærerinde vare de eneste
 35 Gjæster. Gjerulf og jeg spillede afvekslende Skak med den Gamle indtil Vægter-
 piber, Musik og Brandtromme afbrød os. Jeg løb til Knippels Broe, men der
 var intet at see. Siden hørte vi at det var en Bagergaard i Fredriksberg Bye.
 Vi celebrerte Ingeborgs Geburtsdag med Punsch og kjørte hjem Kl. 11.

24. Februar 1818.

I Dag har vi havt Snee og Slud. Jeg har været hjemme hele Dagen og arbejdet med Goldoni, Winckelman og Virgil. Dall var her i Formiddag og fortalte at Courieren Brummer er gaaet til Stokholm med Depescher. Heger som var her i Gaar og drak Caffé, og med hvem jeg aftalte at gaae til Bakke-⁵ huus i Aften, var her som snarest i Eftermiddag, for at faae nærmere Beskeed. Han fortalte, at Tavast siger til dem der søge Audience: hvad vil I der for at faae Luus! Fra Rahbek fik jeg i Formiddags en liden Epistel, hvori han beder om Bidrag til Tilskueren. Af Zeitung für die elegante Welt saae jeg for-
leden Dag, at Schiller har efterladt sig en poetisk Torso, en ufuldendt Tragoedie: ¹⁰ Demetrius som af en anden er udført men ej i Schillers Aand. At Kotzebue refererer til Kejser Alexander hvad der skrives i Tydskland og giver *sin* Karakteristik over de tydske Skribentere, fortæller tydske Aviser og man har nylig opsnapet en saadan Rapport, som viser at K[otzebue] [er] hvad de fleste længe har anseet ham for – en snaus Karl. 15

25. Februar 1818.

Det meste af Formiddagen gik bort med at reenskrive en Oversættelse af et forhen ommeldt Stykke i Zeitung für die elegante Welt under Tittel af Fromheit und Frömmeley, som Rahbek vil benytte i sin Tilskuer. En Invitation til Tavast, at spise hos ham Kl. 4 var mig ikke behagelig. Da jeg ²⁰ havde faaet ovenmelte Oversættelse færdig bragte jeg den til Beeken som er Forlægger af Tilskueren og gik med det samme til Posthuset, men traf ingen. Kl. 4 gik jeg til T[avast] og traf der lutter Svenske, en Baron med Nordstjernen, som jeg siden erfarede heder Salza, en Officeer og Tavasts Secretair en Baron Fock, hvilke udgjorde det hele Sælskab. Præsten Gottwaldt var ²⁵ budet men var taget paa Landet. Ved Bordet blev der talt om skjøn Litteratur, om Axel og Valborg med hvis Udførelse man ej var fornøjet og om den animalske Magnetisme. T[avast] spurgte om man kjendte den i Norge og jeg svarede at man vel kjendte den theoretisk men ikke practisk og at jeg troede Normændene i Almindelighed ikke havde synderlig Receptivitet for den. ³⁰ Efter Bordet, hvor vi fik en 6 a 8 smaa Retter, begyndte Baron Salza at holde Forelæsninger i Mystikken og fortalte at han havde corresponderet med Young Stilling. Dette var mig saa meget meer paafaldende, som han ved Bordet havde viist sig ganske jovial. Han paastod, at han engang paa en Vey havde holdt en Samtale med sin Fader endskjøndt han fandt denne lig-³⁵ gende i sin Seng da han kom hjem. Han spurgte mig om jeg ikke troede at Jesu Ord: »det er fuldkommet« angik alle Ondes ogsaa Djævlens Forløsning, hvortil jeg svarede, at det formodentlig angik hans hele Værk her paa Jorden. Item fandt han i Mennesket en Treenighed bestaaende af Legem, Sjæl og

Aand, og flere saadanne curiose Sager udkrammede han. T[avast] bebrej-
de[de] han sin Vantroer og syntes at have Lyst til at giøre en Proselyt af ham,
men han er for god Politicus til at indlade sig paa det Transcendentale og gav
ikke utydelig tilkjende at han holder sig til det Nærværende og lader det
5 Aandelige staae ved sit Værd, hvilket endda var meer Oprigtighed end jeg
havde ventet af ham. Til Slutning blev der talet om Frimureriet, hvori Salza
er en stor Enthusiast og han forsikrede at det sande Murerie indeholdes i
Visdommens Bogs 7. Cap. I Henseende til Magnetismen syntes T[avast]
at være ligesaa vantroende som i andre Poster, endskiøndt hans egen Secretair
10 Fock har været magnetiseret og clairvoyant.

Da vi gik blev jeg i Følge med Salza opad Norges Gade og han sagde mig
da at jeg vel forundrede mig over at høre en saadan Tale af en Hofmand
(han er nok en Slags Hofmarschal) som han i Dag havde ført, men jeg for-
sikrede ham, at man i denne Tid var temmelig vant til saadanne Ting. Frem-
15 deles spurgte han mig om jeg var Frimurer og raadede mig, da jeg svarede
nej, meget ivrig til at blive det og at holde min Indtrædelse næste Onsdag,
da han kommer i Logen. Maaskee han da vilde commentere for mig Vis-
dommens 7. Cap; men jeg ønsker ikke at have videre at skaffe med denne,
som det forekommer mig, saare tvetydige Mystagog. Han fortalte at han har
20 forsøgt paa at oversætte Messiaden og for Resten givet adskilligt i Trykken
samt at han nu arbejder paa Carl den 10.s Historie. Til T[avast] hviskede han
om et Fund han havde giørt ved at faae et Billede, som vilde været C[arl]
den 13. meget velkomment og lod til at have været denne Herres Favorit,
hvilket just ej heller recommanderer ham. Jeg kom hjem Kl. 6 og tilbragte
25 hele Aftenen med Virgil og Winkelman. Dall fortalte i Gaar, at Malte Møller,
Udgiver af Dagsposten har maattet udslette følgende Tirade: »Historien lærer:
at de som svinge sig paa Tronen, uden at være fødte dertil, om de end bestige,
dog ej beholde den.« Fiat applicatio. En Skik er det hos Tavast at man ved
Maaltidets Ende faaer et Glas Vand til at toe sine Hænder i, T[avast] brugte
30 det og til at skylle Munden med, hvilket forekom mig at være et fornemt
Svinerie ved et Bord. Efter Caffeen fik vi en Finge[r]bøl rød Liqveur i et lille
bitte Glas.

26. Februar 1818.

Af det overstrøgne herovenfor*) sees, at Dagbogen er bleven forvexlet med
35 min Optegnelse af italienske Gloser. Med Goldoni, Winkelman og et Par
Oder af Horatz beskjæftigede jeg mig til Kl. 12½ og hentede da hos Dall Norske
og andre Aviser, og giennemlæste den hele Recit af hvad den Norsk-Svenske
Regjering har udrettet siden sidste Storthing, samt hvor opbyggelig højsalig
C[arl] den 13. døde. I Følge Frk. Jessens Indbydelse og paa Grund af at hun

*) I ms. et par overstregede italienske gloser.

i Gaar havde Sygdoms Forfald, gik jeg did Kl. 7 og arbejdede som sædvanligt med Italiensken og Bostonen; dog læste jeg foruden min Biografie og mit Mindevers over Moer Koren i Nor for 1816, som jeg har laant af Kammerherre Oppen, og som jeg maatte laane Frk. Jessen. Kl. 10½ kom jeg hjem.

27. Februar 1818. 5

Paa en kort Excursion nær til Posthuset og Thomsens hvor jeg traf Lina strygende, var jeg hjemme hele Formiddagen og læste Horatz og Winkelman. I Eftermiddag havde vi et kort Besøg af Dall og derpaa gik jeg til Krag, hvis Kones Søster Frue Rottbøll var der i Visit med nogle af sine Børn. Krag's Lieutenant Søn havde i Gaar gjort sin første Vagt. Et Brev til ham fra 10 unge Bertuch i München var, om muligt, endnu flauere og incorrectere end det forrige. Vi spille Boston og bleve tracterte med friske Æg fra Lyngbye. Kl. 10½ gik jeg hjem.

28. Februar 1818.

Af Winkelman fik jeg gjort en Extract af hans systematiske og historiske 15 Udsigt over den græske Kunst som er højst interessant og instructiv. Bliver der noget af min Rejse, hvormed det seer misligt ud, da Endeel Penge jeg havde troet at kunne hæve paa Colletts Contoir ej ere at bekomme, saa vil dette Arbejde komme mig til Nytte. I Aftes var min Kone paa Comødie og jeg hos Frk. Jessen, hvor jeg efterat have bestaaet en hæderlig Prøve i det 20 Italienske spille L'hombre med hende og hendes Broder Overkrigscommissairen, og kom først hjem Kl. 11½. Paa Theatret blev givet Johanne af Montfaucon. Frk. Jessen fortalte om Balle at da han, paa Grund af en af Provst Jürgensen i Helsingør af Animositet stilet Indberetning om Pavels (da i Hirschholm) og Gutfeldts (da i Asminderød) Efterladenhed i Henseende til Skolevæsenet, 25 havde givet disse en haard Reprimand og disse søgte om Sagens Afgjørelse ved Provsteret, havde, da han var bleven oplyst om Jürgensens urigtige Indberetning erklæret paa Klagen: at Jürgensen bør have en Reprimand af Biskoppen og Biskoppen en Do. af Cancelliet.

1. Marts 1818. 30

Med en Leilighed som i Dag gaaer til Norge havde jeg Endeel Breve at skrive nemlig til min Svigermoder, Moer Cappelen, Strøm og Hjelm, hvem jeg sendte 6 Subscriptions-Planer paa Frk. Jessens Digte, at der ej blev noget af min Kirkegang. Kl. 12 gik jeg til Prof. Krog Mejer og passiarede der et Par Timers Tid. Han udgiver en ny Lærebog i Religionen for den øverste 35 Klasse i de lærde Skoler og har allerede leveret den i Trykken. Han fortalte om den Strid der er mellem Palæologer og Neologer af den jødiske Menighed,

i Anledning af en ny Lærebog. Formanden for de første er Overrabbineren Gedalia og for de sidste Rabbineren Gedalia Moses og Nathanson. En Commission bestaaende af sidstmeldte Jøder samt C. F. Horneman, N. Kall, P. E. Müller og Rasmussen, der har udgivet en ebraisk Grammatik, [er nedsat herom].
 5 I Eftermiddag besøgte jeg i Sneefog Thomsen. Han skulde i Sælskab hos Rosenwinge men biede dog til Kl. 8 og viste mig i Morgenblat Endeel Arbejder af Jean Paul under Tittel af Saturnalien. Da han var gaaet musicerede jeg en Times Tid for Lina og gik saa i Klubben hvor jeg kom i vidløftig Politisering med en Person som interesserede sig meget for Norge. Jeg har seet ham et
 10 Par Gange før og formoder at det er en Bjerring som i Revolutionstiden kaldtes den lille Marat. Kl. 11 kom jeg hjem.

2. Marts 1818.

Dall sendte mig i Morges en heel Deel No. af Zeitung für die elegante Welt, hvori der ikke var noget af Betydenhed. Müllner, Forfatteren af die Schuld,
 15 har senere skrevet die Ahnfrau og Yngurd. Ingeman kom Kl. 11 og blev til henved 2. Han fortalte at die Ahnenfrau skal være fuld af Spøgelser som drive deres Væsen ved høj lys Dag. I Eftermiddag var Heger her og da vi havde røgt et Par Piber Tobak fulgte vi ad til Bakkehuus og traskede i megen Søle især i Deres Allee. Rahbek viste os et Manuscript af en Tale, som er sendt ind
 20 til de skønne Videnskabers Sælskab, for at concurre til den af Bülow paa Sanderumgaard udsatte Præmie for den beste Lovtale over Daniel Rantzow. Forfatteren er uidentvivil en halv forrykt Person, thi foruden det øvrige Galimathias den indeholder, lader han og Rantzow holde en Samtale med Dyweke. Frue Rahbek seer ret meget astenisk ud og jeg frygter, at et Tilfælde hun har
 25 i Siden er Ansats til en Leverforstoppelse. Gutfeldt heder Tiradeprovsten, og Heger fremsagde en af ham selv forlængst componeret Tirade hvori den Gutfeldtske Maneer meget heldig var truffet. Kl. 11 gik vi hjem. Frue Oppen var her i Eftermiddag og bragte et Brev fra min Søster. Med Courieren som bragte det, lovede hun at skaffe mig Breve til Christiania i Morgen.

30

3. Marts 1818.

Jeg skrev et Par Breve til Christiania og et do. til Strøm, havde et Besøg af Dall, gik saa Kl. 12½ for at tage Parqvvetbillet til Cabale og Kjerlighed som gives i Aften og gik saa til Christianshavn for at bringe Brevene som skal med Courieren, drak et Glas Mallaga til et Par Kager, og gik saa hjem. Kammerherre Oppen besøgte os i Eftermiddag og fortalte at han i Forgemakket havde
 35 gjort Bekjendtskab med den før ommeldte Salza, som strax havde indladt sig med ham om Frimureriet, fortalt ham at det var Tronens beste Støtte og at han havde et Andragende til F[rederik] den 6. fra den afdøde Konge,

Frimureriet betreffende. Da han saae at alle Officierer i Forgemakket havde sort Flor om Armen blev han forlegen over at have glemst sit og blev meget rørt da Oppen overlod ham sit. Om F[rederik] den 6. havde han sagt, at sikkert ingen Magt i Europa tænkte paa at delogere ham, at han var elsket af alle og i Sverrig lige saa højt som deres egen Konge. 5

Kl. 6 gik jeg paa Comoedie. Stykket som jeg er temmelig initieret i, gik i det Hele ret got. Mad. Andersen, Lovise Miller var vel undertiden lidt stiv, især i Førstningen af Scenen mellem hende og Lady Milford, men gav de ægte pathetiske Steder med saa megen sand Følelse at hun aflokkede mig og mange flere Taarer. Liebe, Ferdinand, var især i Begyndelsen affecteret 10 og talte i Prædiketone, men blev dog bedre hen i Rollen, skjøndt han manglede den sande sværmeriske Begeistring. Jomfrue Jørgensen, Lady Milford, copierede temmelig heldig Jfr. Astrup og vilde, naar hun havde havt et interessantere Ansigt og et bedre Organ, have skildt sig endnu bedre ved sin Rolle. Scenen med Ferdinand gav hun best og især Retfærdiggjørelsen for sit 15 Forhold. Præsidenten spillede Ryge i Førstningen lidt a la Puger (Punscheverten) men for Resten med skurkagtig Kulde som det sig burde. Clausen spillede den djævelske Wurm ret fint. Lindgreen var den gamle Miller og gav ham ganske saaledes som jeg har tænkt mig denne ærlige Bruuskop. Konen, Jfr. Hedeberg var vel meget Caricatur. Hofmarschalk Kalb, Haack, var et ægte Hofkryb 20 og jo bedre han spilles destomindre kan man begribe hvorledes Schiller har kunnet knytte Catastrofen til denne Usling og hvorledes han har kunnet lade Walter noget Øjeblik mistænke Lovise for ham. Den Scene hvori Wurm tvinger Lovise til at skrive Brevet til Kalb og Slutnings Optrinene ere sande Marterscener og sætter en i samme Spending som Mad. Staels Delphine. 25 Kl. 9½ kom jeg hjem og læste ved min Aftenpibe paa min italienske Lectie skjøndt Goldoni ikke ret vilde ind i min Hjerne, hvor Scenerne af Cabale og Kjerlighed endnu brambaraserede.

4. Marts 1818.

Med Brændehandel og italiensk Pugerie gik det meste af Formiddagen hen. 30 Ved Middagstider gik jeg paa Clasens Bibliothek, hvor jeg tilbageleverte de laante Bøger og fik 2 nye, nemlig Bonstettens Voyage a Ostie, Laurent et Lavinie og Frue v. Reckes Rejse gennem en Deel af Tydskland og gennem Italien. Kun den 3. og sidste Deel var at faae, da de 2 andre var udlaant. Den handler om Touren fra Rom til Neapel og om Opholdet paa sidste Sted 35 og paa Ischia. Jeg gav mig strax ifærd med den og fandt den særdeles interessant, da den indeholder Skildringer baade over Fortiden og Nutiden som ere skrevne med megen Kundskab og Følelse. Tjedge, som var Frue de Reckes Ledsager, har tilføjet nogle Breve og Böttiger har skrevet Fortalen. Kl. 7

gik jeg til Frk. Jessen, som er meget tilfreds med mine Fremskridt i Italiensken. Jeg spille siden Boston med hende, Mad. Zilke og Thorsen og kom hjem Kl. 10½.

5. Marts 1818.

5 Da jeg ved min Morgenpibe havde faaet læst en god Deel i Frue Reckes Reise, kom Postbudet og bragte Brev fra Moer Cappelen og Hr. Heber. Af det første saae jeg med Smerte, hvor dybt det sidste haarde Slag har saaret den barnløse Moders Hjerte. Det andet bragte mig gode Tidender fra Hjemmet. Den øvrige Deel af Formiddagen anvendtes til at excerpere af Winkelman
10 og til fortsat Læsning i Frue Reckes Rejse i Neapels Omegn og til Ischia, med et lønligt Suk: maatte det lykkes dig at komme did! Min Kone gik paa Comodie for at see Barselstuen og vor Pige Karen var ogsaa for første Gang paa Comoedie. Frue Oppen bragte som snarest et Par No. af Skilderiet hvori jeg læste den fortsatte Beskrivelse om C[arl] den 13.s Bedrifter samt en Artikel
15 om Harms hvori meldes at Kirken er propfuld saa ofte han præker, at han 11. Januar prædikede over: »enhver Kjerlighed har sin Smerte« og ved samme Leilighed ankede over en Billedkræmmer som har Lov til i et Vinkelcapel at sælge sine Billeder, at ikke Declamation, Taleranstand eller noget vellydende Organ, men ene det Skarpe og Stærke i Talen er det hvorved han trækker
20 Almenheden til sig, og at hele Holsteen er delt i Partier for og mod ham. Kl. 7 gik jeg til Thomsens for at meddele Efterretninger fra Fiskum. Thomsen kom en halv Times Tid efter min Ankomst og jeg bladede imidlertid lidt i den tydske Minerva, hvor jeg blandt andet fandt en Artikel om Murats sidste sorgelige Skjæbne. Siden gik Thomsen og jeg igiennem paa Kaartet min til
25 kommende Reise og passiarede for Resten om Litteratur under Punsch med lidt Sang og Klang indtil Vægteren raabte 11.

6. Marts 1818.

Indtil Kl. 12½ var jeg beskjæftiget med Goldoni, Frue Reckes Reise og Winkelmans monumenti. Paa Banqven vexlede jeg en 100 Rbd. Seddel gik
30 saa en Tour om Buegangene og Raadhuusstrædet til Posthuset som var lukt, og derfra hjem. Kort efter kom Dall med Norske Aviser af hvilke den moersomme Epistel til Schwach i Nationalbladet i Anledning af hans Kritik over Dr. Neuman moerede mig mest. Jeg fik i Eftermiddag udlæst Frue Reckes Reise der slutter med nogle Breve fra Tjedge til hendes Søster Hertuginde
35 af Kurland, om Vesuvs Brand fra 12. til 18. Aug. 1805. Kl. 6½ gik jeg til Krag's, for hvem jeg, efterat have drukket Thee og røget Tobak, læste af sidstmelte Reise enkelte interessante Brudstykker, f.Ex. hendes Vandringer i Herculaneum og Portici. Kl. 10½ gik jeg hjem.

7. Marts 1818.

Jeg tog i Dag fat paa Bonstettens Voyage dans le Latium med et Chart som viser Skuepladsen for Virgils Æneides sidste 6 Bøger. Excerpter af Winkelman fulgte derpaa. Kl. 1 gik jeg som snarest til Posthuset for at hente Aviser. Rygtet siger at der ventes en engelsk Flaade til Østersøen. Fyrste-Congressen ventes nu at blive i Düsseldorf. I Dagsposten staaer Contentum af en Afhandling af Pram i Minerva: »Jordlivet er en Rejse« hvoraf sees at Jorden og følgelig dens samtlige Beboere foretage sig en aarlig Rejse af over 138 Millioner Mile, eller daglig 379458 do., hvilket udgjør for Timen 15810 og for Secunden 4396. (Det sidste er falsk Regning, thi 60 i 15810 giver 263½). Jorden indeholder 10 2662 Millioner Kubikmile, Overfladen 9 Millioner 292086 Qvadratmile. I Aftes Kl. 7 gik jeg til Frk. Jessen, hvor jeg for første Gang var lidt usikker i min Lexe, da den var for lang og jeg havde havt for meget andet at bestille. Kl. 8½ gik jeg derfra og læste lidt i Morgenblatt for Decbr., hvoraf jeg lærte at en Grillparzer og ikke Müllner er Forfatter til die Ahnfrau, der for Resten anmeldes 15 som et bizart Spøgelse-Drama. Jeg kom i en lang politisk statistisk Prat med Prof. Begtrup og Klokken var over 10 før jeg kom hjem. I Tilskueren fandt jeg min Oversættelse af Fromheit und Frömmeligh.

8. Marts 1818.

I Dag hørte jeg Michelsen i Holmens Kirke. Jeg kom just da han havde 20 sluttet Bønnen og hørte saaledes den hele Præken som handlede om: »Hvorledes vi skal værne os mod den Hjertesorg, at vore Venner i Nødens Tid forlade os«, i Anledning af den Deel af Lidelses Historien der melder om Disciplernes Søvn, Judas's Forræderie og samtlige Disciplers Flugt. Prækenen var ganske vakker, men der vare kun faa Tilhørere. Fra Kirken gik jeg til Oppen 25 som ej var hjemme og til Lassen som og var ude. Ingeman traf jeg derimod og talte med ham om Reisen og andre Ting. Blant andet fortalte han mig, at da han som Skoledreng engang med sin Kammerat Grüner gjorde sig lystig over Johannes's Aabenbaring hvori de fandt megen Stof til Latter, faldt 30 Bord og Lys pludselig overende, hvilket gjorde et mægtigt Indtryk paa dem og forvandlede deres Kaadhed til Alvorlighed. Ogsaa fortalte han om en Geister-Erscheinung som den, i denne Post ellers meget vantroende Assessor Rafn havde havt. Hans første Kone havde nemlig, kort efter hendes Død aabenbaret sig først for Ammen til hendes efterladte eneste Datter og formanet hende til Aarvaagenhed, siden for sin Mand og Broder. Senere havde 35 Barnet sagt til sin Stifmoder, at en venlig Kone ofte vinkede hende og da Barnet omsider døde havde dets Ængstelighed mod Enden yttret sig i en større Grad. Rafn har selv tilstaaet at der er mødt ham noget saadant, men antager det for en Drøm. Han forelæste mig og det Syn som Kong Hadding

hos Saxo havde havt, da en Kone førte ham gennem Underverdenen og de omsider kom til en Muur som ingen af dem kunde komme over og Konen da skar Hovedet af en Hane og kastede over Muren, hvorpaa Hanen begyndte at gale bag Muren, hvilket han ansaae for en Hentydning paa Christendommen
 5 og en Ahnelse om det evige Liv den forjætter. Det var vel langt søgt. Man seer for Resten heraf, hvad hans Digte desuden vise, at I[ngeman] gjerne boer i Aandeverdenens terra incognita og da han boer der fredeligt og blidt, saa gjør jeg og gjerne Reisen did med ham, hvor der i mange Henseender er got at være, naar man kun vogter sig for de alt for taagede Regioner. Da jeg kom
 10 hjem og fortalte min Kone Rafns Geschichte kjendte hun den og fra hendes Pige dage.

Da jeg havde læst i Eftermiddag en god Portion i Bonstettens gamle Latium gik jeg Kl. 7 til Michelsen hvor jeg traf en Mekanikus Marstrand, en Bang, en Assessor Pryds fra Slagelse og en Student Vestergaard. M[ichelsen] har
 15 faaet sig et gammelt Klavier til sin ældste Datter og paa det maatte jeg da musicere. For Resten blev der passiareet og Talen drejede sig for det meste om Anecdoter og curiose Indfald, hvoraf nogle vare vel saftige. Marstrand fortalte nogle ganske artige Calembours f.Ex. om en som i N[apoleon]s Tid kastede en Æske med en Louis paa Theatret med Indskrift: prenez le Louis
 20 et jetez l'ecorce (sc. le Corse). Vægteren raabte 1 da vi gik.

9. Marts 1818.

Da jeg vel var blevet færdig med Bonstetten og var i Færd med Winkelman, fik jeg Besøg af Wanting, hvem jeg ikke har seet siden jeg for 17 Aar tilbage besøgte ham i Slangstrup. Han var bleven triveligere og saae ret fro
 25 ud. Mig fandt han ej synderlig forandret. Vi passiarede 1 Times Tid, mest om de norske Anliggender, for hvilke han interesserede sig fra den Tid han var hos Jess Anker i Christiania og om hvilke han, tilligemed saa mange andre havde gjort sig saa sangvinske – men desværre skuffede – Forventninger. Han lovede at komme igjen i Morgen og det glæder mig, da han er en Mand af
 30 lyst Hoved og en retskaffen Karakter. Min Tour til ham gaaer desværre ind formedelst den forestaaende længere Tour.

I Eftermiddag giennemlæste jeg min forrige Manucteur til Attestats Rasmus Møllers Doctordisputats i Anledning af Kroningen: »nogle faa Bemærkninger om, hvorvidt de der antage, at den christelige Religions sær-
 35 egne Dogmer bør udelukkes fra den populaire Religions-Undervisning, vel eller ilde antage sig Christendommens Sag.« I mine Tanker har han gaaet den rigtige Middelvej og got viist den rette practiske Fremstilling og Anvendelse af Dogmerne i Folke-Undervisningen, samt disses Uundværlighed for Almenheden og selv for den mest oplyste Gransker. Hans Latin er classisk.

Paa Klubben læste jeg det Meste af et Skrift som en Præst Mejer paa Als har udgivet mod Harms's Theses, under Tittel af Menschenverstand. Han gaaer denne excentriske Mystikker der fordømmer Vernunft und Gewissen, som han kalder Gog og Magog, dygtig paa Klingen og viser temmelig got, hvorledes han i sin blinde Iver radotterer og vil have et Luthersk Pavedom. Blandt de Udladelser jeg erindrer af Mejer er ogsaa denne: »en mystisk Dogmatik forekommer mig som en poetisk Geometrie.« M[ejer] fortæller ellers at han 1816 hørte Harms prædike i Kiel over: das Göttliche der Vergebung, og var da meget indtaget af ham, men blev derfor saa meget meer forundret over hans Theses og senere udgivne Jubelpredigten. I Læsningen blev jeg ellers 10 forstyrret af Bjerring og Holm der talte om den af den unge Brandis nylig udgivne Bog om Magnetismen. Da jeg kom [hjem] traf jeg Frue Oppen, som havde været i Middags-Gilde hos Frue Hjort i Anledning af dennes Fødselsdag. Jeg fulgte hende hjem og Klokken var 11 da jeg kom tilbage.

10. Marts 1818. 15

Kun afbrudt ved Vantings Besøg $\frac{1}{4}$ Times Tid, anvendte jeg hele Formiddagen til at excerpere af Winkelman. Dog det er sandt, Lina besøgte os og $\frac{1}{2}$ Times Tid. I Eftermiddag læste jeg i Meislings hexametriske Oversættelse af Virgils Bucolica, som er ganske god og forsynet med den latinske Text og gode Anmærkninger, til Brug for de lærde Skoler. Kl. 7 gik jeg mig en liden 20 Tour og endte paa Klubben, hvor jeg fuldendte Læsningen af Mejers Piece mod Harms, hvori der blant andet i Anledning af dennes Skjælden og Smælden, forekom følgende sande og vittige Bemærkning »es giebt, wie mir scheint, ein Fluchen nach oben und ein Fluchen nach unten. Der rohe Mensch der untern Klasse sagt bey jeder Gelegenheit: *mich soll* der T- holen; der unge- 25 bildete oder harte Geistliche spricht: *euch wird* der T- holen.« For Resten læste jeg i Allgemeine Literatur-Zeitung en Recension over Löfflers efterladte Skrifter, over en Forklaring over Jonas af en Fridrichsen og Handbuch der Geschichte des Mittelalters von Friedrich Rühs der i det Hele roses som hensigtsmæssig og upartisk forfattet. Den indbefatter saavel Orienten som Occidenten. 30 Jeg traf der Oberst Rustad, Holm, Mikkelsen og Pram der spillede Billard med en Legationsraad Berks. Kl. 9 gik jeg hjem og læste paa min italienske Lexe og forelæste siden min Kone nogle Stykker af min Dagbog fra 1811, for at see hvorledes vi da, for 7 Aar siden, havde det. Det naragtigste blant de mange, naragtige Rygter som undertiden grasserer her, hørte jeg i Dag: nemlig at 35 Prinds Christian i Nat skulde være rejst til Sverrig. Wanting fortalte mig at han havde hørt at Grev Wedel skulde være blevet gal o: gaaget fra sin Forstand; men det er at formode at blot Efterretningen er gal.

11. Marts 1818.

Til min Morgenpibe læste jeg Goldoni og siden en Ecloge af Virgil i Meislings Oversættelse og en Ode i Horatz, siden excerperede jeg af Winkelman. Wanting kom Kl. 11½ og iførte sig mine Pontificalia for at staae Fadder i Gvarnisons-
 5 Kirken. Da han var kommet tilbage passiarede vi en halv Times Tid. Han fortalte mig at han i Vinter havde læst Homers Iliade og Odyssee i Voss's Oversættelse og Ossian i en god dansk Oversættelse. Med Forholdet her under den sidste Krig var han omtrent ligesaa fornøjet som vi i Norge med Fremgangs-
 maaden der, og troede vist at, dersom den danske Armee, efter Davousts
 10 Opfordring var rykket frem med sine 40000 Mand vilde de i Holsten værende fiendtlige Tropper blevet ganske oprykkede og naar da Davoust var rykket frem mod Rhinen med den Dansk-franske Armee, vilde det have været en mægtig Diversion for Napoleon. Men Bülow opholdt Davousts Adjutant, og fik Kongen indbildt at Davoust kun havde 13000 istedet for de 30000
 15 Mand som han virkelig havde. I Eftermiddag læste jeg i Virgil. Kl. 6 fik jeg Bud fra Frk. Jessen at hun ventede Baggesen og derfor ej kunde give engelsk Lection, men at jeg for Resten skulde være velkommen. Kl. 7 gik jeg mig en Tour og besøgte da Frk. Jessen paa Retouren og sladrede der til Kl. 9. Men der kom ingen B[aggesen]. Lieutenant Wejby og den sædvanlige Thoresen
 20 vare der. Hjemme excerperede jeg af Winkelman til Kl. 11.

12. Marts 1818.

Foruden Winkelman har jeg i Dag læst 100 Vers af Horatzes Ars poetica. Kl. 11½ gik jeg en Tour med min Kone som ventede paa mig i Buegangen medens jeg gik paa Kongens Bibliothek og fik Goethes: aus meinem Leben
 25 men desværre 2. Deel som jeg før har læst. Siden gik min Kone og jeg til Kammerherre Oppen som ej var hjemme. Paa Retouren forlod jeg min Kone og gik først paa Børsen, hvor jeg gav Thomsen i Commission at skaffe mig Specier som nu ere faldne til 19½ og 19 Mark, og derfra til Oppens paa Christianshavn. Kort efter kom Kammerherre Oppen did. Vi fulgtes tilbage Kl. 2
 30 og han besøgte os som snarest paa sin Tour til Kongens Taffel. En Capitain Fribo i Artilleriet, 34 Aar gammel, faldt i Forgaars Aftes død om paa Gaden just i det samme han havde sagt: nu er vi jo ved Ravelinen. I Eftermiddag fortsatte jeg Læsningen af Virgils Bucolica. Kl. 7 gik jeg til Frk. Jessen og opramsede 2½ Blad af Goldoni og spillede siden Boston med hende, Thoresen og
 35 Jfr. Wetterberg og kom hjem Kl. 11. Min Kone var paa Comoedie og saae Adolf og Lovise.

13. Marts 1818.

I Formiddags blev mine Winkelmanske Excerpter afbrudte af Wantings Besøg. Siden kom Frue Oppen. Wanting blev til over 2 og fortalte om hvorledes han har det i sit Kald. I Eftermiddag kom Dall og bragte Börsenhalle og Endeel No. af Borgervennen; strax efter kom Thomsen og meldte at han havde købt 200 Specier for 650 Rbdl. Min Kone gik til Christianshavn og jeg til Krag. Der traf jeg en Kammerjunker Adler, som i 11 Aar i alt, har reist udenlands, mest i Frankerig, hvor hans Forældre endnu leve ved Avignon, men ogsaa i hele Tydskland og den største Deel af Schweiz og Italien. Jeg kjendte ham fra Norge hvor jeg i Aaret 1800 flere Gange var i Selskab med ham, ligesom jeg, om jeg mindes ret, sidste Gang saae ham 1801 udenfor Østerport, da vi begge vare Tilskuere af Schultz's og Westerholtz's Ikke-Henrettelse. Personen er med ald sin Bereisthed en Smule flau og jeg venter mig ikke stort af hans Reisebeskrivelse. For Resten tilbød han at give mig ald den Beskeed jeg attraaede. Han har ved en slet Kuur i Italien faaet et Tilfælde i Ryggen. Vi spillede Boston, spiste Smørrebrød til et Glas Punsch og gik hjem Kl. 11 og fulgtes ad til Østergade. Undervejs fortalte han mig at han arbejder paa at ordne sine Dagboghefter, item at Rygtet siger, at Tavast skal gaae til Wien. Kongen af Frankerige har ved Hertugen af Aumont ladet complimentere Dronningen af Sverrig som incognito opholder sig i Paris.

14. Marts 1818.

Med 2 No. af Börsenhalle og en i Borgervennen indrykket Beskrivelse over en Rejse som en Hollænder Haafner i Aaret 1781 med flere gjorde langs giennem Cejlons skovbegroede, af vilde Dyr beboede Strækning, tilbragte jeg Morgenstunden. Allerede paa Overfarten til Cejlon havde de Rejsende et Eventyr med en Piilfisk som skjød sig ligeforbi Næsen paa en af dem. Siden i Skoven mødte de en Ronkedoor, en rasende Elefant, forjaget fra sin Mage i Parringen af en anden, som rykkede op et svært Træ og knuste det. Ham fik de med Møje forjaget ved Brandraketter. Derpaa fik de ved en Nattevagt Besøg af en Tiger, hvis gloende Øjne de netop kunde skimte i Mørket ved Vagtilden og vare heldige nok til i det de paa engang sendte ham 2 Kugler mellem de gloende Øine at treffe ham og fandt de da næste Morgen at det var en Konge-Tiger de havde fældet. Jeg har glemt at en Bjørn var deres første Møde (hvilket synes lidt utroligt paa den Kant) og at han blev bortskræmt ved et Pistolskud. Fremdeles maatte de slaaes med Bøfler, Crocodiller og Slanges. Da jeg var færdig hermed sendte Kammerherre Oppen os de sidste No. af Dagen og Skilderiet som ej indeholder noget synderligt Interessant. Den lille Proft som agerer Theaterrecensent i Dagen har givet en Udsigt over Schillers Dramer der er et Udtog af tydske Recensioner. Woltmans skønne

Linier over den store Digter nedskrives her, skjøndt det forekommer mig som om jeg engang før har anført dem i Dagbogen:

Er wendete die Blüte höchsten Strebens
Das Leben selbst an dieses Bild des Lebens.

5 Kl. 1 gik jeg som snarest til Dall paa Posthuset for at hente Aviser. I Eftermiddag læste jeg Virgil og Italiensk og gik Kl. 7 til Frk. Jessen hvor vi havde vort sædvanlige Arbejde. Dog gik jeg efterat have faaet en Snaps og et Stykke Smørrebrød, da jeg havde lovet at følge Frue Oppen, som var med min Kone paa Comoedie for at see Elmida, hjem i Aften. Frue Oppen og Husets Jomfrue
10 bleve ej færdige med deres Chokolade og Passiar førend Kl. 11 $\frac{1}{4}$ og Klokken var 12 da jeg kom tilbage fra Christianshavn.

15. Marts 1818.

Da der ingen prædikede i Dag som det interesserte mig at høre blev jeg hjemme og læste Horatz og Winkelman indtil Klokken henved 1, da min
15 Kone og jeg gjorde en Spadseertour giennem Buegangene til Philosophgangen og over Vestervold til Nørreport og tilbage giennem Fredriksberg- og Østergade. Vi mødte Grüners og Frk. Sundt samt Dall. Kl. 3 gik jeg til Münster af hvem jeg i Gaar blev budet, idet vi mødte hinanden paa Gaden. Münster og Prof. Petersen den indbildske var der, samt et Par Pigebørn som jeg ej kjendte.
20 Ved Bordet blev mest snakket om Fattigvæsenet og der vankede ingen synderlig litterair Passiar. Efter Maaltidet røgte jeg en Pibe Tobak paa unge Münters Værelse og saae ved samme Leilighed Schleiermachers Prækener, hvori jeg bladede lidt, men ikke fandt hvad jeg havde ventet af Platos Oversætter. Ved min Hjemkomst fandt jeg Frue Oppen her i Besøg. Jeg gik kort derpaa
25 til Bakkehuus, hvor jeg traf Islænderen Rep. Medens han og Rahbek afhandlede det Islandske i R[ahbek]s Studeerkammer fortalte Fruen mig om hendes Astenie i den ene Side, om Frue Bruuns Genialiteter som paa en kold Octoberdag havde ført hende fra en forfriskende Kaminild ud paa Altanen for at betragte Stjernerne og høre en Tirade af Dante, samt om Münters Uheld
30 ved et Besøg i Sommer paa Bakkehuus, hvor han ved Ankomsten istedet for at hilse paa Sælskabet foer lige paa en Foliant som laae i Vinduet og blev stukket af en Hveps som studerte i samme Foliant og hvorledes han derved gebærdede sig, hvilket hun tillige mimisk darstellte. Siden læste jeg i Bremer Zeitung de 16 fameuse Articler af Kotzebue, som en Luden, Udgiver af Bladet
35 Nemesis har opkapret og hvori K[otzebue] giver Kejser Alexander en fiskalsk Rapport om Tydsklands Publicister. I en af disse Articler anmelder han en slet Spaadom om C[arl] J[ohan]. Efterat have spist vor Annesteeg og drukket

vor Punsch under sædvanlig Sang og Klang, gik vi Kl. 11 $\frac{1}{4}$ tilbage. Paa Bakkehuset læste jeg 3 italienske Breve fra Zante til Nygrækeren Lunds fra hans Moder, Søster og Broder, af hvilke de 2 første vare ret got skrevne. De vare svovlede og trukne giennem Æddike formodentlig for Pestens Skyld. R[ahbek] fortalte, at Engelland har paalagt Sverrig strax at clarere deres Gjeld til Danmark og tilbudet dem Laan imod at faae Gulland i Pant.

16. Marts 1818.

En Ekloge af Virgil og en Stump af Horatzes Ars poetica samt Excerpter af Winkelman beskjæftigede mig indtil Middag da Dall besøgte os og bragte Börsenhalle hvori ej var noget af Betydenhed. Siden var Kammerherre Oppen 10 her. I Morges fik jeg giennem Mikkelsen en Indbydelse til Commerceraad og Mekanikus Marstrand for at bidvære et musicalsk Sælskab. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ gik jeg til Marstrand, hvor der efterhaanden samlede sig følgende Liebhave og Musici af Profession: Capelmusicus Schall Broder af Concertmesteren, Violoncellisten Funk, den første paa dette Instrument i Kjøbenhavn, en Kammerjunker 15 Bintzer som synger en god Diskant, Capitain Heilman, en Broder af min fordums Capellan, forlovet med en Enke af den fortidlig bortdøde Kunstner Stub som og var der, og som Tilhørere gamle Conferentsraad Perbel og Datter samt Etatsraad Manthy og et Par Pigebørn, hvis Navn jeg ej kjender. Michelsen gik til Kjædeselskabet og kom først derfra tilbage henved Kl. 10. Imid- 20 lertid gav Bintzer, Schall som sang Secondo, Marstrand Tenor og Funk Bass Endeel meget skønne 4stemmige Sager af en Call og Concertmester Schall uden Accompagnement; siden fik vi en Quartet af 4 Basser, bestaaende af nogle Adagioer som toge sig skjønt ud og endelig et Par Arier som Bintzer sang og Mad. Stub accompagnerte med Harpenelle, et af Marstrand inven- 25 teret og forfærdiget Instrument, en Harpe i meget formindsket Format, hvor Discanten er paa den ene og Bassen paa den anden Side. Derpaa spiste vi og fik endnu ved Bordet et Par Quartetter og en Tercet. Efter Bordet maatte jeg spille paa Pianoforte og syngte et Par svenske Viser og Musikken til Alladins Vuggeviser. Derpaa gav Bintzer en Blistre-Concert med eget Accompagnement 30 af Pianoforte hvori han med megen Færdighed og Blødhed efterlignede Tverpibens Toner – og endelig gav Funk os en lille Solo paa Bass, hvilken han spiller som sand Virtuos med ligemegen Smag og Færdighed. Først Kl. 1 fik de musikalske Øvelser Ende og jeg havde ønsket, hvor skjønt det Hele var, at kunde have gjemt det Halve til en anden Gang. Conversation fandt ikke 35 stort Sted og jeg kjendte desuden lidt eller intet til Sælskabet. Manthy som jeg har kjendt fra Studenterdagene gav sig saadanne Airs at jeg ej gad fornye Bekjendtskabet. Heilman er en ganske kjøn og før Karl. Michelsen fortalte mig at han var blevet Uven med Manthy, fordi han (Michelsen) havde

yttret sin Misnoje med at Manthy ved Baudissins Begravelse tog sig til at holde en Tale ved Alteret af frimurerisk Indhold, hvilket og i Sandhed var højst upassende og gav Anledning til et Rescript som forbyder Uvedkommende at holde Taler i Kirken ved slig Anledning.

5

17. Marts 1818.

Indtil Kl. 12 da Heger kom var jeg beskjæftiget med Virgil, Horatz og Winkelman. Heger frokosterede, røgte Tobak og passiarede til Kl. 2 og fortalte at Prindsen kommer i næste Uge. I Eftermiddag læste jeg Resten af Virgils Ekloger, af Horatz's Ars Poetica, og blev færdig med Excerpterne af den raisonnerende Deel af Winkelmans Monumenti, hvorved jeg har skaffet mig en fuldstændig Udsigt over den Egyptiske, Etruriske og Græske Billedkunst. Nu har jeg den rigtig nok vidløftige Forklaring over de 208 Monumenter tilbage, men den fejer jeg snart igiennem. Kl. 7 gik jeg i Klubben, men kunde ej faae fat paa Brandis om Magnetismen, hvorom der er megen Rift. I Billardstuen traf jeg unge Münster, en Etatsraad Fischer som jeg kjendte i Göttingen for 24 Aar siden, men som ej syntes at kjende mig og med hvem jeg derfor ej vilde indlade mig. Siden kom Barklay og med ham passiarede jeg om Norge 1 Times Tid. Kl. 9½ gik jeg hjem og læste siden paa min Italienske Lection.

20

18. Marts 1818.

Atter har Dagbogens Naboskab ved de Winkelmanske Excerpter bragt nogle af disse*) ind i den. Jeg er just nu ifærd med de 12 store Guder og deres Attributter og hermed saavel som med Horatz var jeg beskjæftiget indtil Kl. 11½ da jeg gik til Kongens Bibliothek for at faae 3. og 4. Deel af Göthes Leben. Derfra gik jeg til Thomsen og meldte ham at Sælgeren af 200 Specier med hvem han handlede for mig i Torsdags endnu ej er kommet. Paa Retouren besøgte jeg Posthuset og en Barbierstue. Ved min Hjemkomst traf jeg Dall som havde bragt Norske Blade og blandt dem Stortings Efterretninger indtil 14. Febr., dem jeg efter hans Bortgang flux giennemløb og fandt den Sebbelowske Debat ganske moersom, samt saae at det nu er forbi med Christies evige Præsidentskab. I Eftermiddag læste jeg Göthe 3. Deel om hans Ophold i Strassburg, hans Promotion der og hvorledes han just i denne franske Bye fik Afsmag for det hele franske Væsen og ved Shakespear blev overført i de modsatte Regioner. Kl. 7½ gik jeg med Goldoni til Frk. Jessen og gjorde Rede for den 18. og sidste Scene af 1. Act i hans Mercanti. Hun var Patient af Hoved- og Tandpine og spillede derfor ej selv Boston men var Mad. Zilkes Consulent. Lieutenant Wejbye og Jfr. Smith udgjorde for Resten Partiet med mig. Kl. 11 kom jeg hjem.

35

At den pludselig døde Capitain Friboe ved Obductionen befandtes at have

*) Tre linier excerpter i ms. overstregtet.

havt en Bendelorm paa 50 Alen, og at Frue Kratzenstein nylig har vundet 3000 Rbdl. i Tallotteriet paa 2 Tal som Frøken Moldenhauer drømte, har jeg glemt at fortælle. I Forgaars hørte jeg af Barklay at Capitain og Maler Munk i Christiania gaar i Sommer til Italien med sin Hustru.

19. Marts 1818. 5

Med Goethes Leben holdt jeg min Morgenandagt og vandrede derpaa Kl. 9 til Fredriks tyske Kirke i den Tanke der at faae høre Mozarts Requiem; men jeg fandt til min Forundring Kirken aldeles tom og mærkede da at jeg var gaaet April i Regn og Snaus. Jeg besøgte med det samme Oppens og drak der et Glas Mallaga, samt passiarede $\frac{1}{2}$ Times Tid med den gamle General. 10 Paa Retouren besøgte jeg Dall og fik Dagsposten. I Eftermiddag hørte jeg Münster som handlede om Ihukommelsen af Jesu Lidelse og Død, eller rettere angav dette som sit Thema, men for Resten talte Endeel om de menneskelige Lidelser i Almindelighed og kun til Slutning gav den evangelisk-Lutherske Forklaring om Forsoningen. Efter Prækenen gik jeg til H. P. Testman og hørte 15 der at man, i Følge J. Omsteds Brev, nu skal have faaet meddelt den store Sebbelowske Finantsplan og at samme skal være fornuftig. Kl. $4\frac{3}{4}$ gik jeg atter til Trinitatis Kirke for at høre den Frankenauske Oversættelse af en Psalme af Davids Psalmer (saaledes er Tittelen) til Himmels Musik, samt et Kyrie Eleison af Nauman. Himmels Musik er virkelig for det meste himmelsk 20 og vilde været det endnu meer hvis Stemmerne i det hele havde været flere og bedre. Mad. Frydendals og Zinks Sang var den beste og L'Amis Harpe lod sig undertiden høre som en sand Davids Harpe. Naumans Musik var mig for chromatisk og kunstig.

Paa Klubben læste jeg lidt i Brandis's berømte Bog om Magnetismen, 25 hvis Indledning paa nogle Steder var mig for lærd, og spille siden nogle Partier Billard. Göthes Leben, som jeg desværre maae giennemjage i Gallop da jeg har saa meget andet at læse, har i Aften gjort mig bekjendt med Lavater og Bassedow hvis modsatte Karakterer han mesterlig skildrer. Hvorledes Göthes Werther blev til, samt en Skisse af et Sørgeespil Mahomet og et Epos: der 30 ewige Jude, er høist interessant. Af det meget her var at excerpere vil jeg lade mig nøje med følgende: »Das was man gedacht, die Bilder die man gesehn, lassen sich in dem Verstand und in der Einbildungskraft wieder hervorrufen; aber das Hertz ist nicht so gefällig, es wiederholt uns nicht die schönen Gefühle, und am wenigsten sind wir vermögen, uns enthusiastische Momente wieder 35 zu vergegenwärtigen, man wird unvorbereitet davon überfallen und überlässt sich ihnen unbewusst. Andere die uns in solchen Augenblicken beobachten, haben deshalb davon eine klarere und reinere Ansicht als wir selbst.«

20. Marts 1818.

I Morges tilendebragte jeg 3. Deel af Göthes *Leben*, hvor han bereder sig til sin Italienske Reise, som jeg i Dag agter at hente hos Molbech. Hans Bekjendtskab med og Skildring af Klopstock og Zimmerman, hvilke jeg begge lærte personlig at kjende 1794 og her fuldkommen gjenkjendte, interesserede mig især. Klopstock converserede meget med Göthe om Skøjte-Løben hvoraf de begge vare lidenskabelige Elskere og lærte ham at kalde Skøjter, ikke Schlittschuhe men Schrittschuh, samt at de med flade Jern ere bedre end de udhulede. Zimmerman var mørk og stolt og en Tyran mod sine Børn, af hvilke Sønnen blev vanvittig og Datteren en 16 Aars Pige som var med ham paa denne Reise, inderlig gjerne vilde blevet hos Göthes Forældre i Frankfurt. Kl. 9 gik jeg til Trinitatis Kirke, hvor alle Kirkestole allerede vare saaledes besatte, at der ingen Plads var at faae og jeg altsaa maatte tækkes med at staae paa Gulvet, hvilket var en lang Ikke-Session da Tjenesten vaerede fra Kl. 10½ til 1½. Clausen prædikede over Slutningen af Lidelsens Historien og handlede om: At Samvittigheds Roe i Livet ogsaa giver Samvittigheds Roe i Døden, hvilket Thema han behandlede baade negativ og positiv. Efter Prædiken gaves Mozarts Requiem som i det Hele blev skjønt udført og tog sig got ud. Enkelte lange og dybe Toner indledede: Requiem æternam dona eis Domine! Herre skjænk dem evig Fred! Mad. Frydendals rene og klare Stemme fyldte herlig Hvælvingen dels i Solopartier dels i Duetter med Zink og Tercetter med ham og Kruse. Denne sang og en Basarie som indlededes med et lidet Solopartie af en enkelt Basun, der gjorde fortreffelig Virkning. Choren hvori undertiden de mandlige og qvindelige Stemmer vekslede, undertiden begge forenedes under fuldt Accompagnement, saavel som de enkelte Udhold og det himmelsk Fred aandende Slutningschor: Agnus Dei qui tollis peccata mundi (O Du Guds Lam som bær Verdens Synder) tog sig herligt ud og gav mig en Forsmag paa og Idee om hvad en saadan Musik udført i Peterskirken med et Par hundrede Stemmer og tilhørende Orchester maae være. Her vare Sangstemmerne for svage mod Accompagnementet, og en enkelt Solo-Arie af en mandlig Fistelstemme, der ej var den voxen, var den eneste Dissonants i dette skønne Ensemble.

Fra Kirken gik jeg til Molbech og fik, efter en halv Times Passiar, hos ham den 4. Deel eller rettere 2. Afdeling 1. Deel af Göthes *Leben* der indeholder hans Reise til og Ophold i Rom, samt Underretning om at endnu en Deel skal være udkommet i Novbr. forrige Aar. For første Gang efter 27 Aars Forløb saae jeg Døren til mit gamle Værelse hos Gyldendal (i 90 og 91) og gjenkjendte i Molbechs Værelse den lade Præsten Barnholts forrige Logis, og mange Reminiscenzer vognede ved Synet af disse gamle Gjenstande. Saa flux jeg var kommet hjem tog jeg fat paa Göthe og forlod ham ikke førend

jeg var kommet med ham til Rom, men fandt dog mindre Udbytte for Kunst-historien end jeg havde ventet. Kl. 7 gik jeg til Mikkelsen som jeg traf ved L'homberbordet, og bad ham til i Morgenaften i et lidet Vennelag, og gik saa til Thomsen for at bringe ham nogle Medailler og andre Sølvpenge til Om-sætning. Da jeg havde røget min Pibe Tobak til en Kop Thee og hørt Ind- holdet af et Brev fra Fiskum, vilde jeg været hjemme igien hos Göthe, men kunde ej slippe løs før Kl. 11, efterat vi havde passiareet om Pengevæsen og Litteratur ved et Glas Punsch, hvorved Theodor som har megen Punsch-Sands gjorde os Sælskab, dog naturligvis med tilbørlig Tilsætning af aqua fontana. Thomsen viste mig i Litteratur-Zeitung Anmeldelse af et Skrift af 10 en Wagner om Staten, hvori han radotterer om 2 og 3 som Grundvolden for ald menneskelig Visdom. T[homsen] fortalte og at man anseer en Mariage mellem Caroline og Ferdinand for afgjort.

21. Marts 1818.

Efterat have tilendebragt Göthes Leben 4. Deel som ender med hans sidste 15 Dags Ophold i Rom før Reisen til Naples, gik jeg paa Posthuset for at bringe Dall de Norske Blade som han i Morges sendte mig. Sangen til Evan i Nationalbladet som er ret vittig er formodentlig af P. Hjelm. I Gaar Morges fik jeg Penge remiss fra Paludan; men det forslaaer desværre ikke meget, da Coursforholdet nu er 24 og derunder. I Aftes havde vi nogle gode Venner hos 20 os, nemlig H. P. Testmans, Oppens og Oppen, Vor Vert og Jomfrue samt Heger, og fordrev Tiden med Conversation og Musik, samt beværtede med Torsk, en Kalvekølle og Kage. Klokkeren var over 12 da vi skildtes ad.

22. Marts 1818.

Det ustadige Vejr afskrækkede mig fra at gaae i Kirke og jeg beskæftigede 25 mig med Winkelman indtil Kl. 12 da jeg gik til Tavast for at gjøre Visit og slap ham med en Billet, dernæst til Øhlenschläger, som ej var hjemme og saa til G. Moltke hvor jeg traf Lundsi, en Bekjendt fra Bakkehuus og blev indbudet til i Aften for at høre Moltkes Søsterdatter, en ung Enke-Baronesse Adler, som skal spille got paa Fortepiano. Da jeg kom hjem traf jeg Krag. 30 Efterat have arbejdet med Winkelman til Kl. 7½ gik jeg til Moltke hvor den ommeldte Baronesse og hendes Moder samt en anden mig ubekjendt Dame og et Par af hans Brodersønner kort efter indfandt sig, ligesom og Lundsi var der. Da Thee var drukket blev der musiceret af Baronessen som har megen Færdighed og iblant andet spillede en Tyroler-Vise, som jeg har hørt synges af 35 Frue [åben plads i ms.] paa Kongsberg, med Endeel smukke Variationer. Til Slutning maatte jeg og til at synges og spille. Saaledes florerede Musikken til Kl. 10 da vi fik Smørrebrød og et Glas Viin og skildtes ad Kl. 11. Min Kone

var hos Oppens paa Christianshavn. Den hele christne Verden, Sverrig undtagen, har i Dag holdt Paaskefest.

23. Marts 1818.

I Morges sendte Dall mig en heel Deel No. af Zeitung für die elegante Welt, med hvis Giennemlæsning og Excerptering af de interessanteste Noticer Formiddagen blev tilbragt, paa et kort Besøg nær af Thomsen som bragte mig Tittelen paa en Reisebeskrivelse over Rhinegnene af en Schreiber, der skal være meget roest i Allgemeine Litteratur-Zeitung. Det interessanteste i Zeitung für die elegante Welt var en lille Afhandling af Müllner (Forfatteren af die Schuld) über den Unterschied zwischen moralischer und ästhetischer Schätzung der Handlungen und Charaktere in der Tragödie; nogle Aphorismer af en Cz under Navn af Asterisken, hvoriblant følgende nette: »Das Schöne kan[n] *gewiesen* aber nicht *bewiesen* werden«. Versuch einer Theorie des Komischen, von Schütze, som, efter det Udtog der gives af den at dømme, er særdeles got og skarpsindig skrevet; Der Wunderstrom (Tiden) et vakkert Digt af en Richard Roos og en Beretning fra London om at Memnons-Støtten er undervejs fra Ægypten til det britiske Museum, at man ved at grave omkring det gamle Theben har fundet en Jupiter Statue, en Hoben dejlige Sphinxer, et colossal Osiris Hoved og en Arm 11 Fod lang, samt et Tempel med 40 Gemakker og en rummelig Halle, hvori 8 Statuer 30 Fod høje og 4 andre Do. i Sanctuarium foruden Endeel Hjeroglypher; ogsaa excerpterte jeg en net lille fransk Sang med vakker Musik. I Eftermiddag læste jeg et Par Oder i Horatz og begyndte paa at oversætte ovenmelte Wunderstrom. I Mørkningen kom Frue Oppen med hendes lille Datter og siden Manden for at hente hende. Kl. 10 forlode de os.

24. Marts 1818.

I Morges fuldførte jeg Oversættelsen af der Wunderstrom, der lyder saaledes:

I Phantasiens vide Billedrige
 Der slynger sig saa underfuld en Dal,
 Hvor, snart hen mellem Floras Blomsterrige,
 Snart mellem Bjerg og Klipper uden Tal
 En mægtig Strøm sig snoer, der vældelig
 Nyt Leje med hver Bølge skaber sig.

Og dog fik intet jordisk Øje skue
 Den Tryllestrøms ulige Bølgeslag.

Hvad enten blidt de glide eller true
 Højtrullende at slaae hvert Skib i Qvag.
 Af deres Kraft og Virkning seer man kun
 De sørgeligste Spoer hvert Sted, hver Stund.

Hvad Jordens stolte Søn end har opbygget, 5
 Med Gudelyst, at trodse fjernest Tid,
 Hvad han anseer urokkelig betrygget,
 Blindt stolende paa egen Kraft og Flid:
 Det Vældigste ved Ord og Daad frembragt,
 Bortrives flux af Strømmens vilde Magt. 10

Den modstaae ej de største Nationer
 Og Glands og Højhed er dens visse Rov,
 Den skyller Hytter bort, den styrter Troner;
Nedbryde er for den en evig Lov.
 Jo længer den i raske Løb fremgaaer, 15
 Desmere Ødelæggers Kraft den faaer.

Thi udi Strømmens Bølger brat sig gyde,
 Ved Dag og Nat, saa mangan Bæk og Aa,
 Der ubemærkt, om de end sparsomt flyde,
 Dog Strømmens skjulte Magt forøge maae, 20
 Saa gradvis voxer, stiger, strømmer den
 I Stilhed til ukjendte Have hen.

Talløse Skibe paa dens Bølger flyde
 Med Vimpler af hver Farve, store – smaa –;
 I *disse* høres Glædens Stemme lyde, 25
 I *hine* Suk og Skrig om Hjelp at faae;
 Dog – ej det Skib af nogen Fare veed,
 Hvis Valgsprog er: *Troe, Haab og Kjerlighed.*

Er det fornødent vel ved Sangens Ende
 At nævne Tryllestrømmens sande Navn? 30
Den Tidens Strøm – hvo skulde *den* ej kjende?
 Om end den flyder *useet* om vor Stavn.
 Den sluger medens raskt den løber væk,
 Selv dette Øjeblik som liden Bæk.

Saa sejler da jeg fremad mod det Fjerne,
 Mit Kompas er et Blik til Himlens Gud;
 Og venligt blinker Haabets gyldne Stjerne,
 Seer det end mørkt ved Horizonten ud.
 5 Omsider bringer og *Ven Død min Stavn,*
Som sikker Lots, til Fredens trygge Havn.

Netop som jeg var blevet færdig hermed og havde renskrevet Oversættelsen for at sende Rahbek den kom Dall og meldte at han vilde sendt Zeitung für die elegante Welt til Rahbek men fik den Besked hos Boghandler Beeken
 10 at der intet Bud gik til ham i Dag, men at hans Kone kom ind til Middag. Da Dall var gaaet, var jeg først paa Børsen og søgte Thomsen forgiæves, siden hos gamle Hegers og Dr. Münster, hvor jeg ligeledes forgiæves søgte Frue Rahbek for at levere hende Pakken fra Dall samt min Oversættelse. Endelig fik jeg hos Beekens at vide at en gammel Kone Stine, som daglig
 15 gaaer for Rahbek til Byen havde været der som sædvanlig Kl. 12 og at Dalls Bud havde taget hende for den asteniske Frue.

I Aftes var jeg paa Comoedie, men opdagede for seent at Joseph og hans Brødre var ombyttet med Ungdom og Galskab. Da jeg ej kunde faae mine Penge igien for min Parqvot-Billet fik jeg den ombyttet med en Parterre-
 20 Billet og fik Ryggstød ved en Loge hvorved det blev mindre penibelt at staae 3 Timer. Stykket er meget muntert og naivt og Musikken af Dupuis rask. Frydendal spillede den gamle forlibte Maler Grøndal med sin sædvanlige vis comica og Rind og Eenholm gav de jyske Bondedrenge efter Naturen, skjøndt den første lidt caricaturmæssig. Rind er noget for stiv og Jfr. Zirza,
 25 det eneste Frucntimmer i Stykket, synger musicalsk men hendes Stemme mangler, som jeg nok før har anmærket, Blødhed. Der var nær blevet Klammerie paa Parterret af en formodentlig lidt perialsk Bursch som i det han kom ind skjød til de foranstaaende saaledes, at de nær vare faldne paa hverandre, og var meget uforskammet mod en som foreholdt ham hans lømmel-
 30 agtige Fremfærd. Klokken henved 9 var Stykket til Ende og jeg renoucerede paa Entreen efter, for at gaae til Christianshavn til Oppens, hvor vi vare indbudne for at celebrere Major Oppens Fødselsdag. Efterat have gjort den gamle General skakmat gik jeg til Bords med det øvrige Sælskab bestaaende af Frue Lange, Gjerulf og hans Søster, min Kone og Jfr. Funk. Barnets Skaal
 35 blev drukket i Bisp og jeg fik knebet den gamle Nødhjelps-Vise: »det første Glas som Druen fylder etc.« saaledes i Enden at den kunde passe paa Festen. Siden sang jeg Endeel andre Viser og blant dem: kennst du das Land etc. hvortil blev drukket en Skaal paa min lykkelige Reise. Klokken henved 12

vandrede vi hjem og min Kone som gik med Jfr. Funk et Stykke bag efter mig fik en venlig Omfavnelse af en galant Cavalleer, hvilket jeg for silde fik at vide til at begegne Personen efter Ægtemands og Ridderpligt.

25. Marts 1818.

Da jeg havde repeteret de 5 første Scener af Goldonis Mercanti, hvoraf 5 jeg nu har lært udenad den 1. Act som nu skal recapituleres, bragte jeg Beeken et Brev til Rahbek, søgte siden Ingeman og Kammerherre Oppen forgiæves, gik saa til Heger hos hvem jeg røgte en Pibe Tobak og hørte at en Fejlberg i Banqven har drukket sig Døden i en Portvin som han havde faaet hos Gros- 10 serer N. Wedersøe og i hvis Bundfald man har opdaget Bly sukker skjøndt [man] skal have erklæret at det var for ringe en Dosis til at kunne volde Døden. Andre troe, at Vinen har været farvet med Campeschetræ hvori der under- tiden skal findes en meget giftig Insect og atter andre at han selv har taget en Dosis Forgift. Heger som skulde spise hos Øhlenschlæger fulgte mig saa 5 langt og undervejs mødte vi Kammerherre Oppen. I Eftermiddag besøgte 15 jeg min Vert og saae hos ham et meget stort og deiligt Kaart over Ostindien, hvor han har været henved en Snees Aar og som han paa flere Kanter har befaret. Han laante mig og en italiensk Opera Eryfile med engelsk Over- sættelse. Siden var jeg hos Frk. Jessen og gjorde Rede for mit italienske Pen- 20 sum og parlerede italiensk. Hendes ældste Broder Overkrigscommissairen 20 var der og jeg spillede en kort Tid Boston. Denne og Passiaren vaerede til Kl. 11½. Frk. Jessen læste for mig en Ode til Vaaren hun havde giort i den nyeste Smag, som hun kaldte det og fuld af højtravende Galimathias. Men skjøndt hun syntes selv at sætte Pris fandt jeg slet intet Rart i den og skulde det være en Parodie paa Øhlenschlæger, var den aldeles manqveret. Thomsen besøgte 25 mig i Formiddag og indbød til at følge ham i det Scandinaviske Litteratur- Sælskab, hvor Molbech skulde læse en Afhandling, men jeg havde italiensk Forfald. Rosing har givet et Declamatorium i Frimurerlogen i Aften. Min Kone var paa Comoedie og saae Menneskehad og Anger.

26. Marts 1818. 30

Jeg havde lovet at besøge Kammerherre Oppen i Dag med min Kone, men Vejr og Føre var for slemt. Dall besøgte os og bragte Norske Aviser og National- 5 bladet, hvori der ikke var noget af Betydenhed. Rørende var den 18 L og 7 Mark vægtige Forfatters Apostrof til Sverrigs ny Konge. Dette saavelsom hans øvrige Aandsproducter er lige saa let som hans Krop er tung. Strax efter 35 kom Ingeman, som var misfornøjet med at Reisen som var bestemt til den 5. næste Maaned blev udsat af mig til den 12. da jeg ej før kan faae mine Ting arrangerede. Kl. 1 gik jeg paa Børsen og talte et Øjeblik med Thomsen og

var siden paa Cancelliet, hvor jeg i Gangen mødte Pram og fornyede gammelt Bekjendtskab med en Etatsraad Fischer, som jeg har kjendt i Göttingen 1794, men som ej kunde mindes mig. I Eftermiddag har jeg skrevet til Hr. Heber og mødte Thomsen paa Retour fra Posthuset just som jeg gik derhen med
5 mit Brev.

Siden var jeg paa Klubben og læste F. Moltkes Tale d. 28. Januar, som er indført i Minerva og afhandler i et ganske smukt Sprog F[rederik] den 6.s Fortjenester af Lovgivning og Oplysning, samt hans kloge Forhold under de vanskelige Conjunctioner. I Litteratur-Zeitung for Januar fandt jeg recenseret
10 en Grundriss der Neutestamentlichen Hermeneutik af en Lücke i Berlin som bekjender sig til den mystiske Skole, samt et Skrift af en Kajser og Stark i samme Materie. Den engelske Digter Byron om hvis poetiske Talent der er gjort saa megen Blæst, bliver og der recenseret og de Prøver der anføres af hans poetiske Producter, røbe ingen udmærket Digter. Entwurf einer Apologetik
15 der christlichen Religion af Prof. Francke i Kjel roses. Harms's berygtede Theses anmeldes blot og hans Frimodighed roses. Da jeg havde røgt min Pibe til et Glas Punsch og passiareet lidt med Præsten Holm gik jeg hjem Kl. 9.

27. Marts 1818.

Efterat have giennemlæst den italienske Opera, der var flau nok, gik jeg
20 Kl. 11½ til Ingeman som ej var hjemme, og leverte til hans Terne den af ham i Gaar laante Route for vor fælles Reise. Uagtet Snee og Søle gik jeg derfra om Philosophgangen og Langebroe til Oppens paa Christianshavn, hvor jeg drak Biskop og spiste Kage, begge Levninger fra Geburtsdagen, samt røgte en Pibe Tobak. I Eftermiddag har jeg excerperet Winkelman til Kl. 7, da
25 min Kone og jeg gik til Krag's, hvor vi passiarede og musicerede. Sverrig og Norge skal have sluttet en fordelagtig Handels-Tractat med Rusland. Secretair Fejlberg skal have taget Skeevand. En stor Ondskab røber det, at han skjulte hvad Andeel han selv havde i sin Død og derved vakte Mistanke mod andre, samt at han vilde havt en ung Linde til at drikke af samme Port-
30 vin, saafremt det ej er skeet i et Slags Vildelse. Han var gift med Brummers Datter.

28. Marts 1818.

Af Krag fik jeg laant: Vergissmeinnicht, Sammlung auserlesener Stellen von griechischen, römischen, italienischen, portugisischen, spanischen, eng-
35 lischen, französischen und deutschen Schriftstellern, og læste deri til min Morgenpibe. Den er især bestemt til Brug for Stambøger, da man i den kan finde Sentenzer i allehaande Tungemaal og passende paa allehaande Menne-
sker. Siden arbeidede jeg med Winkelman til Kl. 2. I Aftes var min Kone

og jeg paa Comoedie og saae Deodata af Kotzebue, Musikken af Weber og de Usynlige af Holberg til Benefice for Due. Det førstmeldte er et Pragtstykket med Sang og Dands og brillante Dragter, samt Haupt und Staatsactionen zwischen 2 statlichen Rittern. Ryge agerer en Slags Røverborgs Ridder, Rüdiger von Rüdensfels, med tilbørlig Bramarbasering, Heltinden er Mad. Zink med hvis vaklende Stemme og Mangel paa ægte Pathos jeg ikke kunde komme tilrette, Stage er hendes Beskytter, Due en Olding, til hvis Skildring Kotzebue aabenbar har hentet Ideen af den gamle Moor i die Räuber. Rind var Narren og spille best. Enkelte Chor vare ret vakre. De Usynlige gik meget raskt. Liebe var som Leander en flau Person, desto capitalskere var Lindgreen som Harlequin og høstede rigelig Latter. Hans Kjæreste Columbine, Mad. Spindler var vel meget Caricatur. De 2 Usynlige vare Mad. Andersen og Jfr. Hedeberg. Det hele sluttedes med en Epilog af Nutidens Bruun fremsagt af Due der fik rigelig Klap og fortjente den for hans gyselig mesterlige Spil af den vanvittige, forhungrede Olding. Ved min Hjemkomst fandt jeg den sidste Deel af Göthes Leben som Heger havde bragt mig og tog strax fat paa den til min Aftenpibe. Den indeholder Reisen fra Rom til Neapel, hans Ophold der, Reisen til Sicilien og derfra tilbage til Neapel. Om de nordlige Lande gjør Neapolitanerne sig følgende Ide: sempre neve, case di legno, gran ignoranza, ma denari assai. Det er udlagt: altid Sne, Huse af Træ, stor Uvidenhed, men Penge nok – gid det sidste var sandt!

29. Marts 1818.

Göthe beskæftigede mig hele Formiddagen, saa jeg ikke fik høre Gutfeldts Confirmation, endskjøndt en af mine Bekjendte en Jfr. Smith hos Frk. Jessen var blandt hans Confirmanders Tal. Kl. 12 gik jeg til Frue Drewsen, og converserede der over 1 Times Tid om Italien og til Slutning om Magnetismen. Prof. Münster som forkaster denne, havde paa Qvantsvis formanet hende til at læse Brandis's Bog, og anbefalet hende Magnetismen især fra den Side, at man ved den kan meddele andre sine Kundskaber, hvormed hun som en enfoldig Stakkel kunde være tjent. Men da hun spurgte om hun og beholdt den meddelte Visdom, efterat den magnetiske Søvn var forbi, hvilket han benægtede, fandt hun at der intet var profiteret. Fra hende gik jeg til Münster som ej var hjemme og derfra til unge Sommer, der har mine Schiller-Digte tillaans, hvori han selv og saagar hans Søster Bolette flittig studerer. Han havde nylig været i Helsingør hos sin Moder, som efter Omstændighederne lever vel. Efter min Hjemkomst gik jeg en Tour med min Kone om Østergade og Raadhusstræde tilbage om Buegangene og Canalen.

Til Tavast blev jeg i Gaar indbudet og gik did Kl. 4. Endnu var ingen kommet og jeg converserede Grevinden, som er en før og ramaseret Qvinde,

der i den sorte Dragt med de store, hvide Pleureuser og det kobberrøde Ansigt forekom mig som en Munk, især da hun med ald sin Lige fremhed forekom mig at have en Jesuit-Mine, dog ej fuldt saa fin som Mandens. Han kom noget efter og Selskabet bestod af Holst, Overauditeur Sem fra Christiania, der 5 kom directe fra Tydskland og en Foged fra Trondhjem, hvis Navn jeg ej veed. Sem maatte gjøre Eden til den ny Konge før vi gik tilbords. Vi spiste en halv Snees Retter og drak Portvin og Porter. Tavast gjorde sig meget lystig over en Placat der nylig er udkommet her om Skildtvagters Rettigheder til at slaac Folk ihjel. De behøver blot at gjøre deres Eed paa at de ere blevne 10 fornærmede paa deres Post, saa ligger den Døde paa sine Gjerninger. Sem har været i Berlin, Göttingen og flere Steder og var med som Bursch i Festen paa Wartburg og i Lystighederne paa Wartburg, hvilke efter hans Forklaring nøje maae adskilles. Han anpriste meget et Panorama hos en Prof. Suhr i Hamborg. Ved min Hjemkomst fra Tavast traf jeg Frue Oppen. Kl. 7½ gik 15 jeg til Frk. Jessen som havde et Lag i Anledning af Confirmanden. Jeg spille L'hombre med Commandeur Jessen, en Grosserer Wedersøe, den samme hvis Portvin uskyldig blev anseet for Fejlbergs Bane, da man nu veed at han har taget Skeevand, samt en Syvertsen fra Island. For Resten bestod Selskabet af Baggesen, som fortalte Anecdoter om Syllings Ulkestreger og siden læste 20 tydske Vers for Frk. Jessen samt Islænderne Rep og Thorsen, Jfr. Darbes, Lieutenant Wejby, Mad. Zilke og Datter og Ponsaings Børn. Kl. 12½ skildtes vi først ad.

30. Marts 1818.

Efterat have læst i Göthe og Winkelman fik jeg Besøg af Ingeman og fulgte 25 ham siden til Entrepreneuren for Paqvethaaden, en Endorf, for at faae Besked om bemelte Baad afgaaer d. 12. næste Maaned og fik da den Beskeed at den afgaaer bemeldte Dag og at beste Koj koster 4 Specier. Overauditeur Sem søgte jeg forgjæves i hans Logis og Thomsen forgjæves paa Banqve og Børs, ligesom Dall forgjæves paa Posthuset. I Eftermiddag læste jeg i Göthe og 30 gik Kl. 7½ paa Klubben, hvor jeg traf Sem, der lovede mig at sende et Brev med til Göttingen og bad mig meget hilse Planck, Forfatter af Reformationshistorien, om hvem han talte med megen Varme. Prof. Petersen anmodede mig om at tage Brev med til Voss i Hejdelberg og til ham faaer jeg og Brev fra Øhlenschläger, hvem jeg i Dag mødte paa Østergade og af hvem jeg blev 35 indbudet til i Morgen Middag. Jeg læste Norske Aviser og Nationalblad samt Høsts Recension over Øhlenschlägers Reise der faaer – desværre fortjente – Skrup.

Kl. 9 gik jeg hjem og læste til min Aftenpibe Resten af Göthes Reise, hvori Udbyttet for Kunsten dog er langt mavrere end jeg havde ventet. Derimod

har han en Hoben mineralogiske Bemærkninger og taler paa flere Steder om Urplanten som han troer at have opdaget. Om en Prinds Pallagonia i Palermo som udmærkede sig ved den bizarreste Smag og ved en Samling af de barocceste og mest vanskabte Kunstproducter har han en vidløftig Fortælling, samt om Cagliostros Moder og Søster med hvem han gjorde Bekjendtskab i Palermo. 5 Beskrivelsen af den hellige Rosalies Capel ved Palermo og Jesuiter-Kirken i Messina, samt enkelte Naturmalerier er det interessanteste. Han forsvarer Neapolitanerne mod den Beskyldning der saa almindelig gøres dem for Hengivenhed til Lediggang og det dolce farniente og paastaaer at der hersker megen Virksomhed i alle Classer. Skjøn og concentreret er følgende Parallel 10 mellem de Gamles og de Nyeres Stil: »*Sie* stellten die Existenz dar, *wir* gewöhnlich den Effect; *Sie* schilderten das Fürchterliche, *wir* schildern fürchterlich; *Sie* das Angenehme, *wir* angenehm u. s. w. Daher kommt alles Uebertriebene, alles Manierirte alle falsche Grazie, aller Schwulst. Denn wenn man den Effect und auf dem Effect arbeitet, so glaubt man ihn nicht fühlbar 15 genug machen zu können.«

31. Marts 1818.

Resten af den under 28. ommeldte Vergissmeinnicht, nemlig de engelske, franske og tyske Sententser, beskæftigede mig ved min Morgenpibe og siden Winkelman. Dall bragte Norske Aviser og jeg læste nu nærmere den 20 Afhandling i Nationalbladet om Forskjellen mellem den norske og svenske Constitution der umiskjendelig enten er oversat af svensk eller skrevet af en det Norske Sprog ej mægtig Svenske, men for Resten meget got skrevet. Kl. 2 gik jeg hen for at rage min Bart, mødte paa Touren derfra til Børsen Kongen og Caroline, gik saa til Øhlenschlæger, hvor jeg traf hans Kone med 25 en gammel Frøken Hellfried. Ø[hlenschlæger] som var gaaet med sine 2 ældste Børn til Fredriksberg kom først hjem over 3 og havde Hauch med. Efter Maaltidet forelæste han sin videre Udarbejdelse af Nordens Gudebedrifter, hvilken fremdeles lykkes ham got. Især har han ret plastisk skildret Gudernes Boliger og deres Forsamling i Valaskialf efterat Ydun og hendes Æbler vare 30 komne tilbage, Frejrs Forlibelse i Gerda er ogsaa deilig malet. Ved at skildre de høje Guders Vandring ned over den bratte Bifrost-Broe sammenligner han dem ved Fluor paa en Væg og vilde ikke antage min Bemærkning at denne Lignelse var uædel og upassende i et alvorligt Digt. Siden spillede jeg paa et Fortepiano som Ø[hlenschlæger] har arvet efter sin Søster og han spillede 35 nogle af sine Compositioner, blandt andet til Evalds Vers til F. Moltke. Klokkeren henvend 7 fulgte vi Ø[hlenschlæger] til Comoediehuset hvor Hauch og jeg skildtes fra ham og fra hinanden og jeg gik mig en Tour, som endte hos Thomsen der ej vare hjemme men kom kort efter. Kl. 9 kom en som skulde

tale med Thomsen og blev der til Aften. Da vi havde spist vort Smørrebrød Kl. 10 gik vi hjem, hvor jeg fandt et Par Linier fra Ingeman om at besøge Bakkehuus i Morgen. At Mariagen ved Hoffet skal siden Prinds C[hristian]s Komme være gaaet i Staa, at Engelland har erobret Canton og en Øe i Nærheden og at Krigen mellem Nordamerica og Spanien ansees afgjort, hører til Dagens Nyheder.

1. April 1818.

En dejlig Vaardag. Ved Middagstid gjorde jeg en liden Excursion først hos en Guldsmed for at høre hvad han vilde give mig for en Gulddaase og siden hos en Jøde for at vexe nogle gamle Toskillinger samt 8 og 4 Sk. af F[rederik] den 6.s som han bød mig en Spot Pris for. I Eftermiddag Kl. 6 gik jeg til Ingeman og fulgtes med ham til Bakkehuus, hvorhen nu Langelænderen atter er arriveret. I[ngeman] fortalte mig undervejs at der skal være 2 litteraire Partier i Sverrig under Navn af Phosphorister og Academister og at Tegnier, som skal have store Værker i sin Pult, er mod dem begge! Rahbæk forærte mig en Duodez-Udgave af Horatz af Bond, som jeg, om Lykken er god, agter at læse paa classisk Bund og især ved Tivoli. Ingeman fik en lignende Udgave af Virgil. Der var ingen og Aftenen gik behagelig under Passiar og Gotter, i hvilke sidste Frue Rahbek havde blandet brændte Caffebønner for at narre mig April. Men jeg skildte ganske taalmodig Klinten fra Hveden. I Anledning af Kotzebues Korsriddere som skal gives med det første, og hvori 4 Skuespillerinder gjøre deres Sager meget got, men Skuespillerne slet, bemærkede R[ahbek] at det var naturligt, at naar der var 4 Damer i Spillet, duede ikke Knægtene. Ved Bordet blev der sunget og drukket og vor Afskeeds skaal udbragt i Champagne. Klokken var 11½ før vi gik og vi maatte altsaa fortne vor Gang.

2. April 1818.

Paa et Besøg nær af Frue Oppen som bragte min Kone en peen Krave og Kammerherre Oppen som bragte 2 zirlige Potter med skønne og frodige Hyacinter som Geburtsdagsgave, tilbragte jeg hele Formiddagen med at læse Winkelman og fortsætte Oversættelsen af Shakespears Merchant of Venice og min Kone var sysselsat med at skiære Smørrebrød til det lille Sælskab som vi har indbudet til i Aften. Dette Sælskab bestod af Thomsens, Oppens, Frue Motzfeldt, Ingeman, Heger, Jfr. Funk og Dall. Aftenen tilbragtes med Passiar og Musik, hvoriblant min Sang til 2. April 1801. Ved et Glas Punsch blev Barnets Skaal drukket og mange gamle Norske og Svenske Viser siungne og vi levede ret lustigt. Klokken var 12½ førend Sælskabet gik og da vi saaledes allerede vare komne ind i 3. April, drak vi Thomsens Skaal førend vi skildtes

ad. At de Engelske skal have taget Canton og at det seer ud til Krig mellem Spanien og Nordamerica, samt at Mariagen mellem Caroline og Ferdinand formodes at gaee over styr, høre til Dagens Nyheder.

3. April 1818.

Da vi kom seent op blev der kun lidt udrettet med Winkelman og Shakespear. 5
Ved Middagstid gik jeg en liden Tour med min Kone og var hos adskillige
Juvelerer for at feje ud en gammel Gulddaase, men jeg blev ej forligt med dem,
da de ej vilde give 7 Sølvspecier pr. Lod. I Aftes vare vi hos Thomsens i Sæl-
skab med Collins, Hammerichs, Bruuns, gamle Frue Heber og hendes Datter,
Grosserer Wedersøe og en Kammerraad med en tydsk Frue. Bruun som seer 10
lidt affecteret lærd ud havde bragt med en Jordglobus indrettet for blinde med
Landene i Relief, hvilken han forestillede Damerne og læste en Forklaring
af en tydsk Bog; men hverken Cavallierer eller Damer fandt sig synderlig
opbygget deraf og foretrak Passiar og Sang. Mad. Hamerich spille adskillige
vagre Stykker paa Harpe og sang dertil og jeg maatte heran paa Claveret. 15
I Dag har der været Statsraad til Kl. 4 og man mener at deri er taget Be-
stemmelse i Henseende til rede Sølv og Sølvværdie, hvorom der i den senere
Tid har været vrøvlet saa meget, en Bestemmelse der er saa meget nødvendigere,
da den synderlige Omstændighed er indtruffet at Sølvværdie er meget over
rede Sølv, da Speciescoursen nu er 302. Vi skildtes ikke ad førend Klokken 20
var slaaet 12 og bleve i Følge med Collins som kun boer nogle Huse herfra.
Ved Afskeden bleve vi indbudne af Collin til Mandags Aften.

4. April 1818.

Repetition af 5 Blade i Goldoni, som jeg i Dag skal gjøre Rede for, var mit
Morgen-Arbeide, dernæst Winkelman af hvem jeg nu har excerperet meer end 25
5½ Ark compress. Major Oppen og hans Datter besøgte os ved Middagstider.
Siden var jeg hos en Henriques, paa Banqven hos Thomsen og paa Posthuset
hos Dall. I Eftermiddag læste jeg fremdeles paa min Lexe og gik Kl. 7½ til
Frk. Jessen, italienskede i 1½ Time og gik saa hjem Kl. 9½, læste Metastazios
Alessandro som jeg tilligemed flere italienske Operaer fik hos Frk. Jessen, 30
samt fortalte min Kone af Dagbogen fra 1811.

5. April 1818.

En hæftig Storm betog mig Lyst til at gaee i Kirke. Da jeg havde læst ud
Alessandro og gjort mit Toilet og skrevet en Begjæring til Tavast om Pas,
gik jeg til sidstmeldte Kl. 12½ men traf ham ej hjemme og gik da til Secretairen 36
Baron Fock, hvem jeg anbefalede Passets Expedition. Tavast skal med det
første gjøre en Reise til Sverrig. Siden var jeg hos G. Moltke som var saa god

at love, han vilde skaffe mig fra Rosenkrantz en almindelig anbefaling til forekommende danske Ministre og Consuler udenlands. Commerceraad Marstrand besøgte jeg dernæst og spiste hos ham en i Danmark af hans Svigerfader, en Præst Smith, lavet gammel Ost der gjorde den Norske Rangen stridig. 5 Jeg lovede ham at efterhøre om en gammel Afhandling af en Adamus Cremonensis om Violinens Construction. Derfra gik jeg til Münter og maatte blive der til Middag. Vi passiarede før og især efter Maaltidet paa hans Kammer om Reisen og Politik. Han viste mig Endeel gamle Mynter og blandt disse, Drakmer, halve Drakmer og Oboler fra Athen, de første med Minervas Ugle 10 paa den ene og hendes Hoved paa den anden Side. Tillige gav han mig med den danske Klak af hans Efterretninger om det gamle Velia (strax sønden for Pæstum) der nu ere under Trykken i Tydskland og anbefalede mig særdeles at besøge dets Ruiner. Klokken var over 7 da vi efter adskillige Pibers Røgning sammen in bona caritate skildtes ad og jeg til Slutning fik den Formaning 15 at sove Middagssøvn i Italien især om Sommermaanederne, en Formaning som Cardinal Borgia i sin Tid havde givet Münter. Paa Retouren var jeg hos Michelsen som jeg mødte i Døren paa Vejen til et Confirmant Gilde. Ved min Hjemkomst traf jeg Frue Oppen her. Hendes Mand hentede hende Kl. 9 og siden læste jeg i Münters Afhandling om Velia.

20

6. April 1818.

Den rasende Blæst med Sneefog betog mig ald Lyst til at stikke Næsen ud af Dørren og jeg blev derfor hjemme, flittig beskjæftiget med min Winkelmand indtil Klokken henved 8, da jeg gik til Collins, hvor de øvrige Lemmer af Selskabet bestode i Thomsens, Heger og et ungt Menneske, hvis Navn jeg ej 25 mindes. Talen drejede sig om dansk Litteratur og om Udstillingen der i disse Dage finder Sted, hvoriblandt en Scene af Axel og Valborg, hvor Erkebispem skiller dem ad, er malet af Ekkersberg. Ved Bordet blev der siunget adskillige Viser og vi levede frisk i kold Punsch eller Rødvin nach Belieben. Klokken 12 kom jeg hjem. Min Kone var hjemsøgt af Hovedpine formedelst den Røg 30 som i Dag har grasseret, og desuden var hun kun slet stemt til at være i Selskab, hvor Mindet om den forestaaende Reise stedse fornyes.

7. April 1818.

I Dag har saagotsom alle litteraire Sysler hvilet. Jeg var allerede ude Kl. 9 og tog Overauditeur Sem paa Sengen. Siden kom Rørbye og Statssecretair 35 Holst til og der blev da pratet ved Frokost og Madera indtil Kl. 12. Sem som er god Patriot har meget tilovers for Wedel og fortalte om vor ny Konge, at man i Berlin enstemmig forsikrede at han havde reddet denne Bye 1813. Jeg fik laant Schleiermachers: »an Hrn. Oberhofprediger D. Ammon über

seine Prüfung der Harmsischen Sätze, hvori Harms, men især Ammon faae døje deraf og det sættes i et temmeligt klart Lys at den sidste er en snaus bifrons og Vendekaabe. Især er hans Anfald mod de Reformerte og den ved seneste Reformationsfest tilsigtede Forening mellem dem og Lutheranerne, højst illiberal og uevangelisk. Kl. 7½ gik jeg til Krag og blev der til Kl. 11. 5 For Resten har jeg i Dag været hos Thomsen paa Børsen, hos en Vexeller Henriqves som jeg et Par Gange forgiæves har søgt og hos Dall som fortalte at Engelland skal have lovet 6 Linieskibe i Brudegave til Caroline og at Tavast mener at blive General i Skaane.

8. April 1818. 10

I Morges fik jeg Bud fra Tavast at han vilde tale med mig. Kort efter kom Dall og siden Krag som havde været hos Legationsraad Pløin for at skaffe mig Anbefaling fra Rosenkrantz. Hos Tavast fik jeg den Beskeed, at han ej er bemyndiget til at udstæde Pas, at jeg maae have et Kongeligt Pas fra Stokholm, men at han vilde skrive til Charge d'Affaire Hjort i Hamburg, 15 men var uvis om jeg hos ham kunde faae betryggende Pas. I manglende Fald kommer jeg maaskee ej længer end til Hamburg. Det er højst fortrædeligt. Siden var jeg hos Rosenkrantz der ej var hjemme og saa hos Heger, der fik mig til at søge Audience hos Prinds Christian, hvor jeg spille en Time i Forgemakket paa forgiæves Venten og saa gik til Pløin. Med gamle Schwartz og 20 Hofpræst Libenberg talte jeg i Forgemakket. Pløyn lovede at tale min Sag hos Rosenkrantz og raadede mig at skrive til Anker i Stokholm om Pas og faae det eftersendt, hvis alt andet slaaer fejl. Han er en interessant Mand. Hos Frue Drewsen var jeg som snarest. Fenger kom just og skulde skille hende ved et Par Tænder. Oppen søgte jeg forgiæves paa Palaet. I Eftermiddag 25 traf jeg omsider Henriqves men som ej vilde betale min Gulddaase efter sit sande Værd. Hos Thomsen tilbragte jeg en Times Tid, efterat han var kommet fra den selvforgiftede Fejlbergs Boe, hvor han er blevet Commissair. Siden var jeg hos Michelsen men traf ham ej hjemme, og saa hos Frk. Jessen hvis Plejedatter Jfr. Wetterberg har faaet den Sørgepost at hendes Fader en 30 Rector i Laholm er død, i hvilken Anledning Frk. Jessen gav mig Commission at anbefale hende til Tavasts Protection, endskjøndt jeg forsikrede, at min Anbefaling der neppe vil gielde meget. Ved min Hjemkomst begyndte jeg paa Breve til Norge, som skulle sendes med Sem.

9. April 1818. 35

Da jeg Kl. 9½ skulde til Prinds Christian fik jeg kun ved min Morgenpibe læst lidt i Göthes Winkelman og skrev paa min Dagbog. Hos Prindsen fik jeg først Audience efter 1 Times Forløb. Han yttrede sin Lyst til at gjøre en Uden-

landsrejse, men beklagede at der manglede ham de fornødne Penge. Om Hr. Heber spurgte han og lovede til Slutning at han vilde skrive til Schubart for mig. Hos Heger, hvor jeg havde lagt min Frak, fandt jeg Justitsraad Weinrich, som bad mig hilse Fiorillo i Göttingen og gav mig Anslag paa et
 5 Par Bøger Kunsten betreffende. Derfra gik jeg til Rosenkranz, som ej alene ikke vilde indlade sig paa mit Andragende om anbefaling, men endog syntes fornærmet derved. Jeg indlod mig ikke videre med ham især da han var beskjæftiget ved sit Toilette og syntes meget presseret. Paa Retouren tilbragte jeg $\frac{1}{2}$ Times Tid i Kongens Forgemak hos Kammerherre Oppen som havde
 10 Jour og fik der den ny Banqve-Anordning.

Derpaa gik jeg til Tavast, som ej var hjemme og til Øhlenschlæger som forelæste mig Fortsættelsen af hans forommeldte Arbejde der handler om Frejrs Samtale med Skirner. Han har i Beskrivelsen over Valaskialf som er noget af det mest Poetiske, rettet den barokke Lignelse om Fluerne paa
 15 Væggen og sat Bier istedet. Han lovede i Morgen at bringe mig Brev til Voss. Med hans Kone som laver til Barsel og er sygelig tog jeg Afskeed paa Sengen. I Eftermiddag har jeg skrevet 6 Breve til Norge, til Bech, min Svigermoder, Paludan, Strøm, Assessor Kjønig og Boghandler Hjelm og bragte dem siden til Sem, derfra gik jeg til Klubben og læste i Tilskueren og i Morgenblat.
 20 I det sidste fandt jeg Saturnalien af Jean Paul, hvoraf jeg vil anføre følgende: »Vi leve stedse i det Forgangne udenfor og i os. Vi studse ved Betragtningen af det begravne Portici ovenpaa det siunkne Herculaneum og tænke ikke paa at Øjeblikkene smelte sammen som Sneeflokke. Selv disse Bogstaver ere som smaa Gravstene over svundne Øjeblikke. – Vingerne forbrændes i det almindelige Lys, men opvarmes og udfoldes ved Solens Lys. – Tidens smaa Segle (Zicheln) skulle vi betragte som Achilles Spyd der saarede og lægte tillige.«
 Dette er omtrent Meningen som jeg nedskriver efter Hukommelsen. Ogsaa forekom der en skøn Paralel mellem Mennesket og Saturn med de bundne Fødder og udsprede Vinger. – Af Bekjendtere traf jeg unge Münster, Boetius
 30 og Pram. Historiemaler Højer, hvis Bekjendtskab jeg gjorde, gav mig Hilsen med til Thorvaldsen. Kl. 9 $\frac{1}{2}$ gik jeg hjem og drak Thee med min Kone og Frue Oppen, der vare komne hjem fra Skuespillet. Axel og Valborg blev spillet.

10. April 1818.

35 Kl. 8 $\frac{1}{2}$ mødte vi i Holmens Kirke til Skrifte og Communion for Michelsen. Vi vare ene, da der kun skriftes een Familie ad Gangen og M[ichelsen] havde i Dag ikke mindre end 9 Skriftetaler at holde. Gutfeldt og Holm havde og deres Skriftebørn. M[ichelsen]s Skriftetale var ganske god og passende da den gik ud fra det med Hensyn paa enhver kortere eller længere Skilsmisse

saa trøstende Sprog: »Jeg vil see eder igien etc.« M[ichelsen]s Prædiken derimod som handlede om Christendommens sande Væsen, men hvis Thema rettere burde været: Hvad der ikke udgjør Christendommens Væsen, nemlig blotte Følelser, Ufordragelighed, og tomme Lovprisninger af Christendommens Værd, var temmelig polemisk og derfor kun lidet passende og opbyggelig. 5 Han nævnte endog paa en Maade Grundtvig, da han talte om dem som yttre at Guds Ord ej prædiktes i hans Templer. Psalmerne vare got valgte og bleve af Skoledrengene got udførte 2-stemmig. Ved Alteret var jeg Kongemorderens Grev Horns, (nu Clasen) Sidemand. Efter Tjenesten spiste vi Frokost hos Michelsens. Siden var jeg hos Tavast og hørte at han i Morges var rejst til 10 Sverrig og fik heller ikke fat paa hans Secretair. Ved min Hjemkomst fra ham havde jeg Besøg af Grev G. Moltke som meldte mig sine mislykkede Bestræbelser for at skaffe mig et Anbefalingsbrev fra Rosenkrantz og bragte en Undskyldning fra denne for hans korte Affærdigelse i Gaar. Siden gik jeg til Münter som holdt mig varm med Vejledninger og Commissioner. Jeg maatte 15 omsider sætte mig ned og skrive dem op. Ingeman kom da jeg skulde gaae. Fra Münter fik jeg Breve med til Göttingen, Frankfurt, Heidelberg og Zürich. Krag sendte mig Brev til Schubart og Mad. Cabot til en Baron Brown i Rom. Jeg aflagde en Visitbillet hos Kammerherre Oppen og var i et kort Afskedsbesøg hos Arbos. I Eftermiddag hentede jeg Pas paa Politikammeret, men 20 neppe er det tilstrækkeligt, skjøndt det lyder paa Hamburg og flere Europæiske Stæder. Siden var jeg hos Krag og Thomsen og fik hos den sidste et fransk Creditiv fra Rybergs Huus paa 2000 Mark Banco. Thomsens vilde jeg skulde blevet der i Sælskab med Thorlacius's, Collins, og Wingses, men jeg [havde] hverken Tid dertil eller Lyst til at lade min Kone sidde hjemme ene. I Aften 25 har jeg læst for min Kone i Dagbogen fra 1811.

11. April 1818.

Jeg var oppe Kl. 6½ og tog ved min Morgenpibe Afskeed med Winkelman, som jeg i Dag maatte sende tilbage til Bibliotheket. Kl. 9 kjørte jeg i øsende Snee til Majestæten, ventede der i 1½ Time forgæves paa Audience som en 30 Etatsraad Holten der har med Finantzvæsenet at gjøre næsten ene optog, og da Hauch kom ovenpaa, var der ikke at tænke paa nogen Indladelse og jeg gik derfor med en Hoben andre med uforrettet Sag, men bad dog Lützen antegne at jeg havde meldt mig til Afskeds Audience. Krag som i Morgen skal til Hamborg gik just ud fra Kongen kort efter jeg var kommet og sagde 35 mig endnu engang Farvel. Da jeg var kommet hjem traskede jeg i det evige Snefog med en Bog til Clasens Bibliothek men fandt det lukket. Siden var jeg hos Jessen hvor Pinen blev kort, da der kun vare faa i Forsalen. Jeg talte en god Stund med ham om adskillige Ting, blandt andet om Sebbelows Plan

som han fandt helt confus og blot beregnet paa Indtægt uden at tage Hensyn paa Udgifterne. Fra ham gik jeg til Tavasts Secretair og fik Løfte paa Brev til Charge d'Affaires Hjort i Hamburg. Saa aflagde jeg en Visitbillet hos Collin og gik derpaa til Frk. Jessen, hvor jeg traf Mad. Cabot, Romerinden, som paa 5 Italiensk fortalte en Hoben om Italien og som jeg til min Glæde got forstod og pludrede med saa got jeg kunde. Frk. Jessen var ret rørt ved Afskeden med sin Skolar. I Eftermiddag har jeg skrevet til Wetterstedt om Kongeligt Pas fra Stokholm og fik fra Baron Fock Brev til Hjort i Hamburg, item har jeg skrevet til Pavels, bragt mine Pengeaffairer med Rybergs Contoir i Orden, 10 besøgt Wiwet, Testman og min Vert og skriver nu dette Klokken 10 om Aftenen med en maadelig Stemning, da en saadan Reise i det Fjerne med alle sine lyse ogsaa har sine mørke Sider, og Skilsmissen er tung. Med et lettere Hjerte vil jeg – om det saaledes er Forsynets Raad – atter træde til denne Pult, fra hvilken jeg nu for sidste Gang for lang Tid sender Dagbogens faa 15 Læsere et hjerteligt Farvel og slutter med det Ønske at jeg glad maae samles igien med min Hustrue og mine efterladte Venner. Det høre Gud!

Dagbogsoptegnelser 12. April til 23. August 1818.

April 1818, Kiel, i Auberget hos Fischer.

13. April 1818.

I denne Bog hvori jeg har indført en Deel af min Udenlandsrejse i Aaret 1794 – altsaa for 24 Aar tilbage – vil jeg og optegne de vigtigste Begivenheder som maatte møde paa min – formodentlig sidste Rejse, førend jeg tiltræder den sidste lange Rejse hvorfra ingen vender tilbage.

Klokken lidt over 10 d. 12. April sagde jeg min Kone og Kjøbenhavn Farvel med et tungt Hjerte, da det er den første lange Skilsmisse, og min stakkels Elise som er ene tilbage var saare mistrøstig. Sneeflokker øste ned. 10 Jeg tog en Vogn til Toldboden og Dall fulgte mig. Efter at vi havde staaet en halv Times Tid ved Indgangen til Toldbodvagten i Sneeslud og Kulde, kom vi ind i Lieutenantsvagten og traf der en af Medpassagiererne, en Major Klée som vederqvægede os med et Glas Madera. Den vagthavende Lieutenant viste os en Tractat af en ung Stridsammerat, hvori alle Landcadetacademiets 15 Brøst og Mangler vare giennemgaaede, men som circulerer i Afskrift, da Trykningen er forbudt. Efter et Qvarters Forløb kom endelig Baaden og bragte os ombord, hvor jeg traf Ingeman og Zeise samt de øvrige Medpassagerer som vare afgaaede med 1. Transport. Kahyt-Sælskabet bestod foruden af de forommeldte, af en Kammerjunker Rosen fra Pløen og en halvtosset 20 Holstener fra Wilster, Kruse benamset. I Sidekammeret var Majoren og en Baron og Grosserer Pejron, en halv Svenske fød i Stralsund, nu Kjøbmand i Hamburg. I Gangen laae en Jomfrue, en Machere af en Oberst Møller fra Fridrikort ved Kjel som er Arrestant paa Königberg, samt en fattig Strømpvæver fra Roskilde med Kone og $\frac{1}{2}$ Aars gammelt Barn. Rummet var besat 25 med et Par Jægere som havde bragt Arrestanten hid fra Kjel, Endeel Haandværkbuscher og 2 polske Jøder. Da vi vare komne lidt udenfor 3 Kroners Batterie, fik Mezanmasten nogen Skade, Skibet vilde ej lystre ret ved Vendingen og vi skal have været meget nær ved at støde mod en Steen. Skipperen turde nu da Tykningen med Sneefog vedblev ej vove sig videre men kastede Anker. 30 Dog lettede han atter mod Aftenen.

Næste Morgen d. 13. naaede vi Møens Klint og vare den omtrent paa en halv Miil nær. Himlen var noget klarere og de hvide Kridtmasser hævede sig mayestætisk for os. Dronningstolen og Knægten kunde vi got see med bare

Øjne men Klintekorset fik vi ikke at see. De høje Bakker vare bedækte med Sne. Ved Middagstider vare vi lige for Grønsund og mod Aftenen ikke langt fra Falsters sydligste Odde, Geesten. Luften var meget skarp og kold; men da Vejret for Resten var got holdt de fleste Passagerer sig paa Dækket. Major Klée fortalte os sin Levnetshistorie, som var ret interessant, da han har været en sand Eventyrer. Han er fød i Riga, kom som 16aars Dreng til Kjøbenhavn, levede friskt der og lod sig, da Pungen var tom hverve af Michaelsen som da var Capitain, for 40 Rdl., hvoraf han fik 10 Rdl. paa Haanden. Den Figur han gjorde i de slet passende Musketeerklæder og de Taarer hvormed han skildtes fra sine fine Klæder kan man forestille sig. Haandpengene fik et Par Kammerater spillet fra ham samme Aften og da han næste Morgen requirerede flere Penge hos Capitainen paa Grund af at han havde tabt de 10 Rdl. fik han en god Product af Barbierremmen som Capitainen just da manœvrerede med, da Capitainen var underrettet om hvorledes Pengene vare gangne fløiten. Da han siden fejede ud sit Cammisbrød maatte han hente det i visse Portioner. Som Underofficier reddede han et Fruentimmer der havde, af Fortvivelse over en utroe Elsker kastet sig i Castelsgraven og som han maatte hente fra Bunden. Hun blev bragt til Live af Skjelderup og i Stilhed af Commandanten besørget tilbage i en Vogn til Kjøbenhavn. Klée fik 10 Rdl. Han var med i Clasens Have sidst i August 1807, commanderte 30 Mand hvoraf 16 faldt, fik en Kugle i Laaret og blev reddet fra Fangenskab ved at anstille sig som død. Paa Hospitalet fik han Besøg af Hannoveraneren Pioner Voss som havde commanderet det fiendtlige Corps og som havde faaet en Hest skudt og selv en Kugle i Knæet, da Klee havde commandert 5 Mand at lægge an paa ham. Han drak i et Glas Madera Forlig med sin Fiende. I 1809 var han som Courier i Norge og 1815 opholdt sig endnu længere der og især i Ullensagers Sogn hvor hans Kones Broder Lieutenant Fabritius boer. I 1812, 13 og 14 gjorde han Campagnen med under Witgenstein i russisk Tjeneste og fik der 3 Blessurer. 1814 commanderte han i Neumünster. Foruden Dannebrogens Sølvkors har han et Par russiske Ordener og søger nu en civil Post. I Eftermiddags spille jeg L'hombre med Rosen og Zeise.

14. April 1818

havde vi det deiligste Vaarvejr som kan tænkes, men Søen var næsten ganske blank og stille og vi gled kun langsomt med Strømmen. Alle Passagerere vare paa Dækket, undtagen den forommeldte Mammeselle som agerte Holbergs Usynlige. Alle vare froe og glade og qvægede sig i den blide Solvarme. Klée gjorde Figurer til det berømte chinesiske Spil, men det blev ikke synderlig benyttet. Til Middag tracterede han med opskaaren Beef og Kalvesteeg hvortil jeg ydede Kraftkage, hvoraf jeg desuden havde lavet Boullon de forrige Dage,

og Madera til Soucen, saa det blev en kongelig Ret. Min Mandelkage smagte og foreffelig. Dagen gik hen i Fryd og Gammen, da det, skjønt langsomt, dog stedse gik fremad, saa vi om Aftenen vare ved Enden af det lige overfor os liggende Femmern og havde god Forhaabning om næste Morgen at naae Kjel. Rum-Passagererne havde mange Schwänke mellem sig og gjorde sig især lystige med de polske Jøder. Et Par Burscher sang ret got. Vi drak Thee og Punsch og havde om Aftenen atter opskaaret Kalvesteeg med Majorens gode Sauce. Han fortalte om sin Reise som Courier til Paris 1815 og forsikrede at han for 38 Francs var reist med Diligencen fra Brüssel til Paris. Ved samme Leilighed fik vi et Par Corps de gwards Geschichter om hans Amour med 10 en tilsløret Dame, som han siden opdagede at være gammel og grim, men som blev siden compenseret ved en ung Skjønhed. Der er overalt en snurrig Blanding af Raahed og Cultur hos denne 35 Aars gamle Kriger der har en vakker Figur, et reelt Ansigt og megen Gevanthed og Raskhed. Den halvtossedede Kruse belustigede Sælskabet og er ej at bruge til andet. Han var 15 meget vred paa Ingeman som han kaldte en Spion fordi han af og til skrev. Den Hamburgske Grosserer Baron meddelte adskillige kunstige Figurer f. Ex.

 som skal kunne gøres med et Træk og en dædalsk Labyrinth. Majoren opgav et aritmetisk Stykke: at kjøbe for 100 Daler 100 Creature sc. Oxer a 10 Rdl., Svin a 3 Rdl. og Faar a $\frac{1}{2}$ Rdl., og Ingeman viste en Kunst om 20 at besætte et Speil med et vist Antal Juveler saaledes at Juvelereren endskjønt det forlangte Antal paa hver Side anbringes, dog snyder Bestilleren. Vi kjøede Kl. 11 og ved at bytte med Dr. Zeise fik jeg en Køj som havde en mindre besværlig Indgang.

15. April 1818 25

om Morgenen Kl. 5 vaktet vi ved det glade Budskab, at vi nærmede os Kielerbugten og da jeg en Times Tid efter kom paa Dækket fik jeg Bekræftelse derpaa og øjnede alt Fridrikort lige for mig, Søen var fremdeles stille og Luften lidt skyet. Kammerjunkeren, Majoren og Pejron toge med en Baad som meldte sig, efterat de havde givet mig deres Contingent til at betale den 30 fattige Strømpevævers Gjeld, 1 Specie hos Skipper Petersen for Køjen i Gangen. Vi gav nemlig hver 1 Rigsort og han fik da 1 Rigsort tilovers i Reise-penge. Kl. 8 naaede vi Kjel efterat have gledet langsomt forbi Canalen, Düsternbrock og de mange andre skjøne Steder paa begge Sider af Bugten, der desværre manglede den friske Foraarsfarve. Kun enkelte Rug og Rapsæds- 35 marker qvægede Øjet med sin friske Farve. Under Farten styrkede vi os paa mine Kraftkager, og fik endda en god Beholdning som vi tilligemed en Boutille Madera, Biskop og noget Viin og Rom tog med til Vederqvægelse paa de tørre Steder. Resten delte vi til Skipperen, som fik meer end Halvdelen af min vel

forsynte Madkurv og derover var saa rørt, at han lovede mig fri Fortæring hvis jeg atter engang skulde komme til at fare med ham.

I Kjel toge vi ind til den for sin Kjerlighed til de Danske berømte Fischer, som for sin Liberalitet mod de danske Tropper i 1814 er blevet Dannebrogsmand og er F[rederik] den 6. særdeles hengiven. Denne vakre 74 [Aars] Olding tog meget venskabeligt mod os og accorderede med dem som havde baaret vort Tøj og som jeg betalte med C[hristian] den 7. Skillemynt men fik den som ej curserende her tilbage. Min Kindhævelse som undervejs meget var tiltaget, nødsagede mig til at faae fat paa en Barbier for at skille mig ved den løse Tand som udentvivl gjorde mig ald den Spectacel. En Nagel som skal være den dueligste paatog sig denne Operation og med et Ryk var Tandent færdig, men da den hang fast i Bylden med sine dybe Rødder maatte han med Møje rive den ud med Fingrene og derpaa fulgte en svær Blødning der gierne kunde gielde for en Aareladning, da der sikkert gik 4 Kopper Blod fløiten og Hullet, uagtet Anvendelsen af Æddike og Vand og et Par Glas Rødvin vedvarede i mindre Grad et Par Timer. Jeg forsøgte paa at følge Ingeman og Zeize og deres gamle Skolekammerat Gösche, Lector i det danske Sprog, paa en Excursion til Slotshaugen, Universitetet og Anatomickammeret, men maatte vende tilbage da Luften var mig for skarp. Jeg blev i Skjænkestuen, hvor Endeel af Byens Embedsmænd og Borgere indfandt sig for at froekostere og blant dem en Justitsraad Schaffenberg, Postmester, som er født i Norge og hvem jeg maatte fortælle, hvorledes det er gaaget og gaader der. Et Par andre der talte og dansk, men indbyrdes talte de Plattysk. Ved Bordet hvor de Logerende og nogle Andre fra Byen spisede, fik vi 4 Retter god Mad og en halv Flaske Vin dertil pro persona. Pejron reiste med en Engelskmand. Majoren logerer her.

I Eftermiddag besøgte Ingeman og jeg Lector Gösche som har en vakker ung Kone der meget ligner forrige Jfr. Rasmussen i Ansigt, Figur og Maneer, og 2 vakre Børn. Da vi havde drukket Thee og røgt vor Pibe Tobak gik vi og Zeise (som siden var kommet) til Düsternbrok, forbi Carolines og Dronningens Yndlingspladse op over Bakken og tilbage om Skoven. Nedenfor samme hørte vi Sang fra Søen. Det var en Baad med nogle Bursche i, hvoraf een sang Tyroler-Visen: hoj, hoj. De landede just da vi stod ved Gelænderet ligefor Gyngen og sprang med megen Støj og Skrigen fra Strandbredden op til Vertshuset tæt ved. Vi gik derind og tog os i et ledigt Værelse en Snaps Conjac og et Stykke Sukkerbrød, som kun kostede 6 Sk. Sølv for hver Person. Siden gik vi giennem Billarden hvor Burscherne vare forsamlede og gjorde en Hoben Støj. Udsigten fra Düsternbrok over Fiorden er dejlig, men de, der ikke har, som jeg seet den i sin Foraarsskikkelse, maae tage Indbildningen til Hjelp for at udmale sig den.

Gösche fortalte os paa Tilbagevejen at her, som paa de fleste Universiteter i Tydskland er et Burschenschaft, en Corporation af Studentere, der ligner Frimurerordenen og holder sine Statuter hemmelig. Deri afgiøres alle Æres-sager og den har den Nytte at mange Dueller ere blevne forebyggede. Naar en Udfordring skeer maae Sagen først foredrages Corporationen som da be- 5 dømmer, paa hvis Side Fejlen er og opfordrer ham til Afbigt. Vil han ej gjøre den, bestemmes Duellen fra 4 til 12 Gange efter Fornærmelsens Beskaffenhed. En som i Kaadhed havde kaldt hele Corporationen dumme Junge, skulde vom Rechtswegen have fegtet med dem alle, men Formanden traadde i Corpora- 10 tionens Sted og den Fejlende, som for Resten var den beste Hugger og erkjendte sin Overilelse, tog frivillig en Skrabe, men fik ved en anden Lejlighed Klammerie med bemeldte Formand og hævnede sig da. Burscherne gaae her med en lang siid Kufte og Pantalongs og paa Hovedet en bredpullet Cachet med de lange Haar ud over Skuldrene. Mig forekom de i denne Klædedragt som Svenske og kun deres friske og plumpe Væsen, thi Espritten af Bursche- 15 væsenet er at være aldeles ugeneret og dygtig grov og uforskammet, viste Forskjællen. Til en ægte Bursch hører og en Zigenhainer-Stock. Studenterne give her Concerter som skal være ret smukke og vise sig i Sælkskab ganske maneerlige. Vi spiste hos Gösche til Aftens og tilbragte Tiden meget behagelig under Passiar. Han viste os en meget tyk Tractat, som Eckerman havde skrevet 20 i Anledning af Reformationsfesten, samt den i Kirken afsiungne Sang som var ret vakker og Cramers Digt: Luther, der blev declameret udenad af en Seminarist. Vi gik hjem da Klokken var slaaet 10 og Ingeman og jeg var inde paa Apotheket for at købe Essentia Stibii med Kamferdraaber til mig og Draaber mod Hoste til ham. Det var dejlig klart Maaneskin, men Luften 25 kold. Af hvad jeg hidtil har hørt om Harms, kan jeg ikke uddrage andet Resultat, end at alle ere enige i at hans Prædikener har meget tiltrækkende ved deres Kraft og Hjertelighed, men at de fleste sindige anseer ham for over-spændt og Sværmer.

16. April 1818. 30

For at fordrive de Symptomer af Forkjølelse som jeg i Gaar troede at føle tog jeg i Gaar da jeg gik tilsengs nogle Stibii og Kamferdraaber, kom ved dem i Transpiration og befandt mig da jeg vognede bedre. Vi drak vor Thee og røgte vor Pibe Tobak tilsammen i mit Værelse der er det rummeligste og ligger som en Sahl imellem de 2 andre mindre som Ingeman og Zeise beboer. 35 Da vi vare færdige dermed kom Major Klee og bragte os Krandsen han havde kjøbt paa Gaden af de første Vaarblomster her, nemlig Primulaveris, Tusindfryd og Daphne Miserei, hvis Bark, efter Zeises Forklaring, som oplyste mig om denne for mig fremmede Blomst, bruges som Trækplaster. Siden kom

Gösche og førte os paa den Düsternbrok modsatte Side af Byen ud til et Sted som kaldes Viborg eller som det udtales Fiborre. Paa Vejen did besøgte vi Kirkegaarden ved St. Jørgens Kirke udenfor Byen, hvor der nu ikke længer holdes Gudstieneste. Kirkegaarden er en skøn mod Morgensolen og Bugten liggende Plads. Indskrifterne paa de simple Stene ere meget simple, for det meste blot Navn, Fødsels og Dødsdag. Kun 4 Monumenter fandt jeg med anden Indskrift nemlig en hvorpaa stod: Ein Augenblick – der Vorhang fällt – und wir sind nicht mehr. Just ikke meget trøsteligt. Paa en anden stod det skønne Sprog: »førend Hvedekornet dør og kommer i Jorden etc.«, paa en 3.: ewig und heilig wie Unschuld und Liebe ist uns dein Andenken, og paa et 4. et adeligt Vaaben paa et firkantet Postament med Omskrift: aufersthen wirst du etc. af Klopstock.

Adskillige smukke Lyststeder findes paa denne Vej og blant andre et tilhørende Eggers Enke, der i sin Chenille gik i Haugen. En forhøjet Sidevej eller Gangstie strax borten for Kirkegaarden er mærkværdig derved, at den som har anlagt samme har i en stor Steen paa det første Hjørne ved Sten-gårdet af samme forevigt sin Bedrift og søgt at bane sig en liden Sti til et uødeligt Navn. Personen heder Plath om jeg mindes ret. Strax ved Forstadens Begyndelse ligger den svenske Consuls Bolig prydet med det Kongelige Svenske Vaaben. Klokken var henved 2 da vi kom tilbage og strax efter gik vi til Bords, hvor vi traf et Par ny Ansigter nemlig en Handels-Commissionair fra Liebau og en Lieutenant Zeiskorn ved Jægerkorpset her. Den første fortalte os paa dansk at han er fød i Kjertemind og at han næsten har glemt sit Modersmaal, samt at de Danske er meget forhadte af Hamburgerne, hvis Skjøger selv, med en af hvilke han havde indladt sig, kaldte dem Grützköpfe. Lieutnanten havde noget Affectert, men for Resten et interessant Ansigt og jeg mærked først han var en Windsack, da han udkrammede sine 3 Potenser med $x+y$ etc. i Anledning af Major Klees Fortælling om den halvtossede Kruses algebraiske Forsøg. Ellers drejede Talen sig mest om Duellen mellem Lieutenant Bartels og Advocat Smith, foranlediget ved et Bal, hvor Smith havde det Uheld at falde med og paa sin Dame. Uagtet han hjertelig afbad denne Fejl, blev han dog fremdeles forhaanet af Bartels, der omsider kaldte ham en Æsel og fik til Svar derpaa 2 Ørenfigen. Duellen skeede i Hamburg og Bartels blev dræbt ved første Skud. Lieutenant Zeiskorn indignerede sig over at de havde spist og talt fortroligt sammen før Duellen og fandt at Smith havde forseet sig mod Selskabet ved at gjøre Sagen til en Slagsmaalssag. I Gaar saae jeg den Faldnes ulykkelige Forlovede, en Datter af Prof. Nieman her, som reiste med sine Forældre til en Slægtning i Rendsborg for at adspredde sig. Lieutenant Z[eiskorn] gjorde Ingeman Compliment for hans Værker. Ved Bordet blev Caffee drukket og en Cigar røget dertil.

Efter Maaltidet skrev jeg paa min Dagbog indtil Kl. 5 da Gösche kom og fulgte mig til Gensichen som boer paa Kuhberg. Vi bleve vel modtagne. I Førstningen gik Passiaren paa Dansk, som G[ensichen] dog taler besværligere end Thomsen syntes at troe. Da G[ensichen] havde Geschäfte, fortsattes Conversationen med Fruen paa Tydsk. En Plejedatter, en Datter af Forfatteren til Sigvarts Klosterhistorie der er en Oncle af Fruen som er fra Ulm, spillede lidt paa et Clavecin og siden spillede jeg for dem et Par norske og nogle andre Sager. Gösche gik Kl. 7½ da han var buden til en Lieutenant Jan tilligemed Ingeman som er i høj Anseelse hos den sidste. Siden gik Discoursen paa tydsk. Vi talte om Seminariet som har staaet siden 1781 og er 10 det ældste i Danmark. Det er for begge Hertugdømmer, har 65 Elever som ligge i eet Værelse, een Læsesal og een Spisesal der udgiøre den hele i Nærheden liggende Bygning. Stiftelsen har 5 Lærere foruden Gensichen. Byen har kun een Borgerskole hvilket er for lidt for en Befolkning paa – det hele Gebeet skal efter Gensichens Yttring være 12000 Mennesker. For Resten talte vi 15 om Scandinavien og om Kjels Indquartering af Svenske 1814. G[ensichen] havde en sygelig svensk Officier som ej kunde et tydsk Ord og derfor blev meget glad da han fandt en som forstod ham paa hans *Aderton* nær, hvilket Ord gav Anledning til mangan Spas. G[ensichen] blev kaldt paa Raadstuen Kl. 12 om Natten, da de svenske vare rykte ind. En svensk General med en 20 Hanoversk Officier som var hans Tolk, handlede med Magistraten og fordrede blant andet at der ej maatte bedes for Kongehuset, men tilføiede dog at der ej heller skulde bedes for noget andet Herskab. Der skal virkelig have været en Tractat om at Halvøen skulde forenes med Sverrig og Hamburger Correspondent som havde indrykket noget derom, skal, da han blev tiltalt derfor 25 have legitimeret sig. Seminariet var Lazaret og G[ensichen] havde kun eet Værelse til Benyttelse. C[arl] J[ohan] celebrerte sin Geburtsdag 1814 med sin Maitresse som tog til ham fra Kiel, paa et af v. der Naths Gods. De Danske rykte atter ind i Kjel d. 28. Jan. og denne Festsdag blev derved saa meget højtideligere. G[ensichen] er født i det Brandenburgske, hvor hans Fader var 30 Præst tilligemed en Starke, der havde været Artillrist, og gik en Dag paa Volden hvorfra han affyrede en Kanon der var saa got stillet at den russiske Generals Hest blev skudt. Russerne, forbitrede herover, da de havde bemærket Præsten paa Volden, truede med at hænge Byens Præster naar de kom derind og disse maatte flygte nøgne. Deres Gods havde de forvaret i en Kalkgrube 35 og bedækket den med Tømmerstokke, men da Russerne havde opbrændt disse fandt de Sagerne og Præsterne mistede Alt. G[ensichen]s Forældre døde kort efter hans Fødsel og han og hans Sydskende bleve adspredte hos forskellige Slægtninge. En af hans Brødre boede hos Kant og var hans Bibliothekar samt arvede hans Bibliothek, men blev saa forskrækket da Fransk- 40

mændene under deres sidste Ophold i Königsberg kom og vilde see hans litterarische Schätze, at han fik Nervefeber og døde. Bibliotheket og det øvrige testamenterede han en Broder som havde været Politiedirecteur i Warschau og en rig Mand, men ved den franske Erobring af Byen var blevet en Betler. 5 Han maatte af Nød strax sætte Bibliotheket til Auction, og fik en Bagatel derfor som endnu meer smeltede sammen da Pengene i samme Tid bleve reducerede. G[ensichen] fortalte at en Boghandler i Berlin har oprettet et Bogtallotterie, hvori hver Lod koster 6 Rdl., for hvilke man faaer Göthes, Wielands og Kants Værker. Største Gevinst er 2000 Rdl. der som alle Ge- 10 vinster betales med Bøger. Under denne og megen anden Passiar gik Tiden snart og Klokken var 11½ før jeg kom derfra.

Jeg sladrede endnu lidt med mine Reisefæller af hvilke I[ngeman] havde hjembragt et Ærevers fra Lieutenant Jan som er ifærd med at oversætte hans sorte Riddere, og Zeise havde hos Verten og hans Sælskab hørt mange saftige 15 Historier. Endnu maae jeg bemærke, at jeg til Frokost og Aftens blev tracteret med en liden, delicat Fisk som her kaldes Bretlinger (paa Plattysk) og upaatvivlelig ere de samme man i Norge kalder Brislinger. De med en skarp Bug ere de beste og smage, naar de ere stegte, meget got. Baggesen er her i Byen hos sin Søn som ligger her i Gvarnation. Dennes Broder fra 20 Schweitz er her og. Den Tyrolske forhen ommeldte Sang er nu saa almindelig at den synges af Gadedrenge, og kaldes det zu jodeln. Endelig maae jeg tale et Par Ord om Udsigten strax neden for Viborg-Bakke, over Kjæl, som er en af de skønneste der kan tænkes. I Forgrunden en Vig af Kjælerbugten, i Mellemgrunden Kjæl og i Baggrunden, den høje skovbegrøede Düsternbrok og 25 bag ved den Bugtens ydre Arm, som da den blot begrændses af Horizonten, seer ud som det vildene Hav. Paa den østlige Side af Bugten er og skjønne, frugtbare og skovbegrøede Bakker. Paa Hentouren ad Hamburger-Vejen besøgte vi en liden Gaard der laae behageligt ved en Kilde og fandt der en ung vakker Mand som heder Morthorst og nylig har arvet Gaarden. I den 30 rummelige Diele laae Køer og Heste i fortroligt Samliv med deres Herre. Denne Jordlod som ej er en fuld Hufe, har kun 240 Qvadratruthen Jord, a 3 Alen pr. Ruthe. Gensichen fortalte om en Berlinsk Skuespiller som var bleven straffet flere Gange for sin Extemporeren i Skuespil, som nu koster 24 Timers Arrest paa Vand og Brød, [der] sagde til en Hest som indføres paa 35 Theatret i et af de nyere Stykker, og lagde en Klat paa Scenen: »Du skal bøde for din Extemporering.«

17. April 1818.

I Morges var jeg oppe Kl. 7 og begyndte paa et summarisk Dagbogbrev til min Kone og mine Kjøbenhavnske Venner og vedblev dermed indtil Kl. 11,

da jeg ikke hørte nogen Klokkeklang og gik saaledes Glip af Højmesse-Prædiken som Consistorialraad Fock holdt. Gensichen kom og fulgte mig først til Professor og Kirkenrath Eckerman som talte om det Franske Concordat, hvis Indgreb i den gallicanske Kirkes Rettigheder han forundrede sig over, om Norge og især om Kongsberg, samt om Haxtausen som har 5 logeret 3 Maaneder i hans Huus. For den gamle Norske Karakter havde han megen Respect og roste den Troskab og Omhu som et Norsk Regiment, der laae i Gvarnison i hans Fødeby Segeberg, viste ved at redde alt hvad reddes kunde for hans Syster, hvis [Huus] blev sat i Brand af en ondskabsfuld Tjenestpige. Derfra gik vi til Fock, som modtog os meget venskabelig og fortalte os 10 at han har været Informator hos Levetzau paa Kokkedal, hvor han kjendte Justitsraad Stokfleth og lærte saa meget Dansk at han endnu kan læse danske Aviser, og at han under sit Ophold i Wien hjalp med at translaterere Andragender til den Danske Minister, som hverken selv forstod eller havde nogen i sit Gesandtskabsfølge der forstod Dansk. Han opdagede ogsaa der at det 15 almindelige Plattyske har sin Oprindelse fra Sachsen og er det samme som tales i Sibenbürgen. Gensichen fortalte hos Eckerman om et Capel i Landshut der kaldtes Capel des unverschämten Hern Gottes, fordi, da Maleren var ifærd med at male Beltet om en nøgen Christus, men gik hen at spise førend han fuldførte Arbejdet, havde Christus af Undseelse vendt sig om og viste 20 nu Menigheden Ryggen. Dette Capel har stærk Søgning. I Landshut skal der og være en virkelig Siebenkäs – maaskee den Jean-Paulske.

Kl. 1½ kom Gösche og fulgte os til Kirken, hvor vi fik Plads paa Professor-Choret hvor Eckerman, den unge Francke og nogle flere Professorer med 25 Koner og Børn havde Sæde. Da en Psalme var siunget besteeg Harms Prækestolen og begyndte med en Bøn, hvori der forekom enkelte vel drøje egoistiske Steder, blandt andet hvor han fortalte vor Herre at man beskylder ham for ej at føre sine Tilhørere paa ret Vej. Ogsaa var Bønnen vel lang. Texten var: Herre, udforsk og randsag mig, prøv mig om jeg er paa ond Vej og før mig paa ret Vej, hvilket Sprog han giennemgik og forklarede med Anven- 30 delse paa Livets forskjellige Forhold, uden at vælge noget bestemt Thema. Hans Sprog er værdigt og kraftfuldt, men ej saa hjerterørende som det udraabes, maaskee fordi den alvorlige Materie ej gav ham saa megen Leilighed dertil. Apostroferne til de forskjellige Alder og Stænder, hvori og forekom en Formaning til den lærde Stand om ej at troe for meget paa og prædike for 35 meget sig selv, var ganske god; men det beste forekom mig at være en Anvendelse af Cains Ord: »er jeg sat til at vogte min Broder« som han gjorde paa dem der paa samme Maade undskyldte deres Ligegyldighed især ved deres Medbrødres aandelige Vel. Efter Prædiken blev siunget en Psalme med skjønt Orgel-Accompagnement og til Slutning læste Harms en Bodspsalme midt paa 40

Kirkegulvet. Hans Organ er hverken behageligt eller tydeligt, men hans Gesticulation livfuld. Hans Physiognomie kunde jeg formedelst Afstanden ej ret see. Kirken var fuld af Folk. Til Middag spiste vi hos Gösche i Sælskab med en Lieutenant Jahn, som taler got for sig og har megen Dannelse. Kl. 5
 5 gik jeg hjem for at expedere Brevet til min Kone, gjorde et kort Afskeedsbesøg hos Gensichen som gav mig Brev med til Consul Ulrich i Livorno, og skrev siden paa min Dagbog. Jeg har glemt at jeg paa Vejen fra Fock gik med Gensichen paa Klubben Harmonien, indførte mig i en Protocoll med G[ensichen]s Caution for at faae læse de danske Aviser og gik derfra da jeg
 10 havde gienneløbet dem. Kl. 8 gik vi til Gösche og traf der Jahns Frue og hendes Moder og tilbragte Aftenen meget lustig under Punsch og Sang og kom ikke hjem før Kl. 12. Lieutenant Jahn talte fordelagtig om Prinds C[hristians] Dispositioner i den Tid han commanderte Endeel af Tropperne i Holsteen.

16

18. April 1818.

I Bramsted, $7\frac{1}{2}$ Miil fra Kiel. Fra dette sidste Sted toge vi i Morges Kl. $7\frac{1}{2}$ med 4 Heste for Vognen i Sælskab med Major Klee til Neumünster og frokosterede undervejs af vor Bouillonkage. Den mærkeligste af de Dorfer og Flekker man passerer undervejs er Amtet Bornhöved. Egnen omkring et
 20 Par Søer var ret vakker, men ellers ingen Situation af nogen særdeles Skjønhed. Til Neumünster kom vi Kl. 12 og spiste da Middag. En fremmet Kjøbmand havde et musicalsk Spilleværk i en Gulddaase, som gav os Tafelmusik. Vejen fra Neumünster til Bramsted er næsten blot Heede og Morads og saa fuld af Huller at vi flere Gange frygtede for at vælte. Vor Vært her siger os
 25 dog at vi ej har kjørt den egentlige Postvej, som skal være bedre. Vi naaede hid da Klokken var noget over 5. Brønden besaae vi ikke, da den, efter Sigende, skal være $\frac{1}{2}$ Miil herfra. Det beste Herbergerhuus her i Byen er det hvor vi har taget ind, nemlig: Stadt Hamburg hos Ax. Vi har her 3 Senge i et Værelse, men jeg foretrak Sofaen i Conversationsstuen og var Bevogter af en
 30 efter os ankommet aldrende og ung Dame. Her er og Billardstue og jeg spillede nogle Tacher med Zeise og Ingeman. Kl. 10 gik vi til Sengs og $\frac{1}{2}$ Time efter kom nogle Rejsende fra Kjøbenhavn som vi havde seet i Kjæl i Gaar. Vejret skjönt men koldt. En vantreven Granskov saae vi undervejs.

19. April 1818.

35 Jeg var oppe før Kl. 6, men vi kom dog ej afsted før henved 8 og havde samme usle Vej over Hede og Morads til Ulfzburg hvor vi kom Kl. 12 og spiste vor egen Bouillon, der var saa meget meer vederqvægende som Luften fremdeles er kold og skarp. Ovenpaa Smørrebrødet drak vi Slumpen af vor

Biskop. Paa Vejen til Hamburg bleve vi ved en Bondebye hilste af 2 smaa Pigebørn med en plattysk Sang, og belønnede denne ny lystige Maade at tigge paa med nogle Skillinger. I Eppendorf blev det først livligt og vi mødte der mange elegante Hamburgere og Hamburgerinder. Til Hamburg naaede vi Kl. 4 og tog ind i grossen wilden Manne paa Hopfenmarkt. Da vi havde gjort vort Toilette og drukket vor Caffé gik Zeise og jeg (thi I[ngeman] var lidt forstemt ved at han ej kunde faae det forventende Brev fra sin Kjæreste udleveret) paa Comoedie, hvorhen jeg ved Hjælp af mit forrige Bekjendtskab med Byen og nogle Forespørgsler, rigtig fandt Vejen. Vi tog Parterre-Billetter som koste 20 Sk. Lybsk pr. Stk. Die 3 Wahrzeichen, Lustspiel af Holbein 10 i 4 Acter gaves først. Stykkets Indhold er i Korthed følgende: Konrad v. Starkenburg, retmæssig Arving til Kronstein, som Elsbeth, Enke af Grev Wolkenburg, ejer, lever i Armod paa sit Gods Starkenburg med sin gamle Knappe Stürmer. Han er forbitret paa Elsbeth som han tror engang har haanet ham ved en Turnering i Worms, hvor hans skrøbelige Harnisk havde en Rift. 15 Ridder Laufenheim genannt der Feige, tilbyder at skaffe ham Godset Kronstein igien, naar han vil i hans Navn og med hans Vaaben tilkjæmpe ham Prisen (som er Grevinde Elsbeth selv) i den Turnering som i Følge hendes Mands Testamente skal holdes og hvori Sejerherren, hvis hans Formue er hendes liig, erobrer hendes Haand. Conrad paatager sig denne Commision, saa meget 20 meer da han formedelst Armod ej kan vente at blive antagen om han end sejrer og han desuden hader Elsbeth. Denne derimod elsker ham af ganske Hjerte og har malet et Billede, der forestiller hans Turnering i Worms og hans ædle Færd ved samme. Ridderne melde sig paa Borgen hos Grevinden for at kjæmpe om hende, men hun veed snildelig at faae enhver til at afstaae 25 fra sit Forsæt og at gjøre sig forhadet hos dem, hos den første, Löwenhorst, kaldet Leberman, ved at agere andægtig, hos Treuenstein, kaldet den godmodige, ved at agere stolt, hos Eichenau der Stolze ved at fornærme ham og anstille sig som hævende sig over Rangens og Decorums Love, hos Kunibert von Thale, der Weise ved at anstille sig fiottet og enfoldig. Omsider kommer 30 Konrad i Laufenheims Vaaben og hun søger at formaae ham til frivillig at afstaae fra Kampen, hvilket han med stumme Gebærder afslaaer. Hun aabenbarer nu den formente Laufenheim sin Kjerlighed til Conrad og viser ham det forømmeldte Billede. Han gaaer bort rørt og forelsket. Turneringen foregaaer og Konrad nedlægger alle Riddere og søger at undflye for ej at com- 35 promittere Laufenheim, men fanges og bringes til Grevinden der bringer ham et Bæger som han kaster og derpaa styrter sig ud af Balconen hvorved han undflyer, og Laufenheim bringes i hans Sted tilbage; i Tanke at det er Konrad, der aabner Viziren, seer alle med Forbauselse at det virkelig er Laufenheim, men Grevinden fordrer de 3 Wahrzeichen, nemlig en blodig Pande og en 40

kløvet Kyrads, som Konrads Knappe Stürmer havde givet denne som forment Laufenheim, men da man beseer Laufenheims Hjelm og Kyrads ere begge hele. Det 3. Wahrzeichen husker jeg ikke. Stykket ender med at Laufenheim først skjænker Konrad Kronstein, hvorved hans Formue bliver Elsbets 5 liig, og derpaa aabenbarer Aftalen mellem ham og Conrad, hvilken sidste ægter Elsbeth. Denne sidste spille Jfr. Wreden fortreffelig med Liv, Følelse og den elskværdigste Naivitet, især i de forskjellige Rouller hvori hun giækker de forskellige Riddere og hvor hun taler Latin med den vise Ridder som slutter Troppen, i hvilken Anledning hun udbryder Finis coronat opus. Hendes 10 Declamation og Anstand var skjøn og kun den første i Slutningsscenerne noget maniereret. Helten Conrad spille Jacobi temmelig stivt og koldt og er omtrent en Pendant til Hr. Liebe. Stürmer gav Schwartz ret brav og i sit Navnes trohjertige Maneer. Perials scenen gav han best. Kantsler Eberhard (Schmidt) og Irmentraut (Mad. Marschall), Grevindens Opdragerinde, samt 15 Laufenheim (Lebrun), Löwenhorst (Dölle), Treuenstein (Gloy) Eichenau (Madel) og Thale (Weiss) vare mindre betydelige, dog spille Lebrun ganske naivt.

Som Efterstykke blev givet Der Kapellmeister aus Venedig, en komisk Oper i 2 Optog. Bassatino, Kapelmester (Schrader) spille best i Scenen med 20 Orchestret, Henriette, hans Myndling (Mad. Lichtenheld) sang rent og musicalsk hvor hun havde obligate Partier i den højere Discant der fordrer Strubestemme, men ellers giennem Næsen og var noget stiv i sit Spil. Carl (Dölle) havde en flau Rolle, Hannchen (Mad. Fischer) var ret comisk naiv men Bassatinos Huuskarl, Peter (Günther), spille best og gav sin vanskelige Rolle 25 med megen komisk Styrke, ligesom han og sang got.

Kl. 10 kom vi hjem og fandt Ingeman (som imidlertid havde vandret lidt om i Byen) ved Table d'Hote. Kort efter kom en Dame (fra Aachen) der saae ud til at være en Amazone, men neppe var nogen kydisk Amazone, thi hun vexlede tvetydige Blik med Kellneren og satte sig siden med sin halve Flaske 30 Viin hos en tyk Kjøbmand som opfordrede hende at komme til sig, istedet for det burde været modsat, naar hun havde været et agtbart Fruentimmer. Vi røgte vor Aftenpibe og kjøede Kl. 11. Om Hamburg Theater maae jeg endnu anmærke, at der foruden Parterret er 2 Rader Loger, udentil betrukne med gult Papir zirlig decoreret med Blomster og Menneskelige Figurer, men 35 vel meget belæsset med Guld og danner en eliptisk Halvcirkel. I Hjørnet over Indgangen staaer Schillers og ligefor Göthes Buste. Ved hver Side af Orchestret ere ligeledes 2 Buster. Orchestret er taalelig got besat, men spiller ej med den Precision som det Kjøbenhavnske Capel.

20. April 1818.

Jeg var oppe Kl. 7 og skrev paa min Dagbog, saa snart Barbereren som meldte sig strax jeg var opstaaet, var gaaet. Kl. 11 gik jeg en Tour og forvildede mig i de smaa Gader, men fandt dog omsider Jungferensteig og mødte der Zeise med en Hudtwalker som fulgte mig til den forrige Bohnske, nu 5 Hofman og Campes Boglade, hvor jeg købte mig Ficks Handbuch für Reisende med Postkaart over Tydskland og Kaart over Hamburg for lidt over et Par Specier. Derpaa gik jeg hjem og gjorde siden en Excursion med Inge- man, først paa Børsen og saa til Carolinerstrasse hvor hans Banqvier Senator Jenisch boer, men som var i Raadet. I[ngeman] fulgte mig siden til Thierhof, 10 hvor jeg og forgiæves søgte min Banqvier. Paa Retouren toge vi atter Fejl af Vejen, men fandt omsider ud af det. Ved Table d'Hote indfandt den tve- tydige Mammesell, eller hvad hun er, sig igien og drak sin halve Pot Viin og coqvetterede med sin Sidemand. Hun ligner af Ansigt Frue Hejerdal. Da vi havde drukket Caffè gik I[ngeman] og jeg (Zeise spiste hos Hudtwalker) 15 over Hamburger Bjerg lige giennem Altona og besøgte Klopstocks Grav under det gamle Lindetræ. Han ligger ved Siden af sin Meta over hvem han selv reiste Mindestenen hvis Indskrift jeg ej fik Tid, eller rettere sagt, ej havde Blyant nok til at afskrive. Jeg maatte derfor lade mig nøye med Afskrift af følgende Inscription paa hans egen Ligsteen: 20

Saat von Gott gesähet dem Tage der Garben zu reifen.

Bey seiner Meta und bey seinem Kinde ruhet

Friedrich Gottlieb Klopstock.

Er ward geboren d. 2ten Julii 1724.

Er starb d. 14ten März 1803

Deutsche nahet mit Ehrfurcht und mit Liebe

Der Hülle eures grössten Dichters

Nahet ihr Christen mit Wehmuth und mit Wonne

Der Ruhestätte des heiligen Sängers

Dessen Gesang, Leben und Tod Jesum Christum priess

Er sang den Menschen menschlich den Ewigen

den Mittler Gottes. Unten am Throne liegt

Sein grosser Lohn ihm, eine goldne

Heilige Schale voll Christenthänen.

Seine Zweite liebende und geliebte Gatte

Johanne Elisabeth setzte diesen Stein

Anbetend den der für uns lebte, starb

Begraben ward und auferstand.

Over Indskriften staaer en qvindelig Figur, formodentlig Religionen med et Kors i Venstre og støttende den højre Haand paa en Gravurne. Lige for hans Gravsted er hans Broders som jeg ogsaa saae i Hamburg 1794, ligesom jeg den 31. Maj samme Aar første og sidste Gang saae og hørte den Digter, 5 ved hvis Grav jeg nu 24 Aar efter stod. Med sagte Stemme sang jeg ved Graven Digterens: wie sie so sanft ruh'n; men da jeg havde sunget de 2 første Strofer kom et Par Vandrende og afbrød Sangen. Vi gik til det tætved liggende Marienhof og drak en Snaps. Tilbagevejen gjorde vi om Alleen og gjorde en Afstikker ned til Elbstranden hvorfra vi havde en dejlig Udsigt over Floden 10 hvorpaa flere Baade og Skibe svømmede. Efter adskillige Irringer traf vi omsider die Elbstrasse og den der boende Generalkrigscommissair Wille som I[ngeman] havde et Brev til. Han modtog os som Danske meget venskabelig og da I[ngeman] bragte ham Hilsen fra det gamle Privat-Theater i Skindergaden, fortalte han med froe Redseeligkeit sine Bedrifter som Acteur og Maler 15 i dette Selskab, hvori Rahbek havde indført ham 1777, ligesom han og glædede sig ved et Par Besøg han havde haft af Kongen. Da vi havde røget vor Pibe til en Kop Thee gik vi tilbage Kl. 8 over Hamburger Berg og maatte betale Sperrengeld ved Bommen med 4 Sk. Lübsk. Da vi vare komne hjem dicerede jeg I[ngeman] Afskriften af Inscriptionen paa Klopstocks Minde 20 samt Sangen: wie sie so sanft ruhn og imidlertid sang et Positiv nedenunder adskillige lystige Viser og blandede det Naive med det sentimentale paa ægte Shakespearsk Manier – et sandrue Billede paa det menneskelige Liv, hvor Sorg og Glæde vandre tilhobe. Siden skrev jeg paa min Dagbog indtil Spisetid Kl. 9 $\frac{3}{4}$. Zeise var kommet hjem og vi spiste alle 3 ved Table d'Hote 25 og røgte siden vor Aftenpibe sammen til Kl. 11 $\frac{1}{2}$ da jeg skriver dette.

21. April 1818.

Jeg kom først op Kl. 8. Da jeg havde skrevet i min Dagbog og begyndt paa et Brev til min Kone, gik jeg til min Banqvier Samuel Benecke & Comp. som modtog mig meget høflig, betalte mig 25 Louisdorer og lovede at omsætte 30 for mig nogle gamle danske Toskillinger og andre reducirte 4 og 8 Sk. af F[rederik] den 6.s. Paa Retouren besøgte jeg store Michaelis Kirke og Taarn og besteg dette indtil Kuppelen, henved 560 Trappetrin til Vejrs. Min Ledsagerske var Kirkebetjentens Datter som først førte mig ad en Vej, hvor vi af Mangel paa Nøgler ej kunde komme frem og derfor maatte vende tilbage 35 ad en anden Vej. For at komme til den 2. Altan maatte jeg med mit Hoved støde op en Lem. Ikke uden lidt Svimmelhed steg jeg op ad Vindeltrappen og siden giennem Endeel mørke Lofter ad den sidste Trap, hvor jeg atter med Hovedet maatte aabne en Lem til Kuppelen, hvor jeg skrev mit Navn paa en Bjelke. Da Vejret var klart havde jeg den skønneste Udsigt. Den

26. May 1794 var jeg der forrige Gang med Moltke, men vore Navne som vi da skreve paa Pillen hvorom Sneglegangen gaaer fandt jeg ej. Musikken fra Vagten paa Grosneumarkt tog sig skjønt ud i Højden. En skarp Vind giennemblæste mig paa det højeste og jeg føler endnu Virkning deraf i højre Skulder. Jeg gav Kirkebetjentens Datter 2 Rigsorter og gik derpaa til en Skræder 5 Høps, hos hvem jeg traf Zeise i samme Ærinde som jeg. Jeg betingede et Par Casimirs Buxer og en affarvet Vest for circa 8 Specier. Ved Table d'Hote traf jeg 4 Bergensere, blandt andet en Grosserer Moor, som fortalte mig adskilligt om Norge. Han rejser til Badet Neudorf for sin Helbred. Han var som jeg hørte af det Christiske Partie. Falsens Bortvisning fra Storthinget 10 tilskrev han Oberstlieutenant Holck, som uskyldigen og i en god Hensigt yttrede i Valgcommitteen at hvis F[alsen] og Bøgh bleve afviste fik man i deres Sted mindre oplyste Bønder, hvilket just gav 17 af disse Karle som vare i Committeen Anledning til at udstøde disse Embedsmænd.

Efter Maaltidet fuldendte jeg Brevet til min Kone og gik saa med Major 15 Klee, Zeise og Ingeman, først paa Posthuset og siden paa Comoedien, hvor man allerede havde begyndt paa det 1. Stykke, der König von Gestern i 1 Act af Schütze, et flaut Stykke, hvori et Par Studentere agere, den ene Konge og den anden Hertug, just som den rette Konge kommer til og sætter dem af med Bestillingen og siden, da han har ladet dem holde et Par Prøvetaaler 20 lover dem, hvad jeg i hans Sted efter denne Prøve ej vilde have giort, Befordring. Det andet Stykke, Johann von Calais, der Seefahrer havde adskillige interessante Forviklinger men tillige vel lange og langtrukne Dialoger. Herzfeld spillede Johan v. Calais ret brav og ligner Ryge af Statur og Organ, men brøler og støjer ikke saa meget. Mig skal undres om han er den samme jeg 25 1794 saae paa det Schröderske Theater i Benjowsky. Mselle Wreden spillede hans Kone, Constance, Prindsesse af Portugall og gav de pathetiske Steder med Følelse, Kraft og Værdighed. Hendes Gesticulation var noget overdrevet og Overgangene i Minespillet lidt kunstige, hvilket da vi stod Theatret temmelig nær destobedre kunde sees. Huscar den Ubekjendte som stedse er ved 30 Haanden naar Johan er i Fare, spillede Jacobi og udførte got det hemmelighedsfulde men tillige bestemte og trohjertige Væsen som ligger i denne Karakter. Lots-Konen Beatrix (Mad. Schäfer) blev ganske givet i forrige Mad. Knudsens naive Maneer. De øvrige Roller vare middelmaadige. Der var saare faa Tilskuere. De 2 nederste Buster ere Ifland og Schröder. Det var 35 temmelig koldt da vi gik tilbage.

Den foromtalte Mohr og en anden Bergenser traf vi paa Comoedien samt den danske Landsmand som kom til Kjæl Dagen efter vi og er i Huset hos Jens Møller. Han fortalte os at Hamburg har 6000 Glædespiger. Da hele Stadens Folkemængde er 120000, altså Summen af Fruentimmer 60000 og i det 40

mindste Halvparten af disse Børn, saa er de erklærede Skjøgers Tal i det mindste 1/6 Part af Fruentimmermassen – et smukt Forhold! Ved Table d'Hote havde jeg en Sidemand som talte taalelig dansk. Han mente at jeg var enten Sømand eller Kiøbmand, og blev lidt forundret da han hørte jeg var Præst, thi her macht aller Welt Geschäfte. I Dag har alle Klokker været sat i Bevægelse og Hornblæsere tudet af alle Taarne og Sangværket idelig klimpret i Anledning af en rig Fisker-Madammes Begravelse.

22. April 1818.

En stor Deel af Formiddagen gik bort med at søge den svenske Charge d'Affaires Hjort, hvem jeg troede var den samme som Consulen af dette Navn, da jeg ingen anden fandt im Adressbuche. Denne sidste fandt jeg om sider og blev henvist til Gr. Bleichenstrasse. Siden gjorde jeg og I[ngeman] en Excursion med Lejetieneren først til det Rödingske Museum, hvis Beskuelse skulde koste 2 Sk. lübsk pro persona og som vi derfor stak paa. Siden var vi hos Bertheau for at see hans Maleriesamling, men fik den Beskeed at den var solgt, hvilket og var Tilfældet med en Krügers. Derimod traf vi hos en Jansen et net lille Billedgalerie, fordelagtig belyst af en Glaskuppel og i Enden et meget nydeligt lille Cabinet med en lille udvalgt Bogsamling. Galleriet indeholdt adskillige vakre Landskabsstykker og deriblandt en schweizersk Egn, samt nogle Søestykker. I et andet Kabinet var en Kirke – et Mesterstykke af Perspectiiv, en hollandsk Familie med skjøn Belysning og Draperie, et gammelt Mands- og Qvindehoved og endelig et Christus Hoved det beste. I det sidste laae en blid Andagt og salig Begejstring især i de mod Himmelen vendte Øjne. For Resten forekom Ansigtet mig for blødt ungdommeligt. Et Par Fremmede var vore Medtilskuere og fulgte os til Politicsalonnen, hvorhen den meget høflige og forekommende Jansen anviste os for at see det der hængende nye Malerie, der forestiller General Benningsens Indtog til Hamburg, en ganske vakker Gruppe med Benningsen i Forgrunden paa en hvid Hest, med Elephantordenen og de russiske Generaler omkring ham.

Ved Table d'Hote fortalte man om en kunstig Spitsbubestreg. En ulykkelig Familie skulde Dagen efter udpantes for 300 Rdl. Aftenen forivejen kommer en Person og byder dem først 100 Rdl. siden 300 Rdl., samt bestiller et Aftensmaaltid til næste Dag for sig og Kammerater og lægger en Louisdor paa Bordet. Da man spurgte hvo han var svarte han Jens Spitsbub. Da Manden bragte Amtmanden Pengene og meldte det Passerede, paalagde den sidste ham Taushed og lovede at indfinde sig om Aftenen med alle sine Betjenter for at fange Spitsbuben. Det hele Amtspersonale indfandt sig til bestemt Tid, men ingen Jens Spitsbub kom, thi han var imidlertid ifærd med at ud-

plyndre Amtets Casser og annammede de deri værende 500 Rdl. Siden skal han være grebet.

I Eftermiddag fandt jeg omsider Charge d'Affaires Huus, men ej ham selv, og afleverede Brevet. Siden var I[ngeman], Z[eise], Majoren og jeg paa Comodie og saae Fiesco, men gik desværre glip af de første Scener, da Skuespillet alt var begyndt. Jacobi gav Fiesco med megen Kraft og Gevandthed. Mselle Wreden var Leonore, Kühne Werrina og Schwarz Andreas Doria og Dölle hans Neveu. Mohren var lidt for meget Karicatur. Paa Retouren bleve vi prajede af et Par Nymfer som talte os til paa engelsk. I Eftermiddag hørte jeg paa mit Værelse Orgelet i den tæt ved liggende Nicolai Kirke, det største 10 Orgel i Europa.

23. April 1818.

Min første Excursion i Dag var til den svenske Charge d'affaires som atter var ude. Paa Retouren mødte jeg en Mulat med hans Donna. Han spadserede med en Nathue under en Parapluie og havde adskillig Pøbel efter sig. Til 15 Gaarsdagens Nydelser hører og at I[ngeman] og jeg i Gaar Formiddag var inde i Pavillonen i Jungfernstieg og spiste os et Par Pasteter til en Snaps. Ved Deichthor, saae vi en Slags Efterligning af den Draiske Schnellwagen, en Hest med 2 Hjul, det ene efter det andet og et Haandgreb til at styre med, men dens Gang var usikker og fordrede Benenes Hjelp især op ad Bakke. 20 Jeg var hos en Skomager og købte mig et Par Skoe og hos en Handskemager og fik mig en Pengekat til mine Louisdorer, der ere blevne forøgede med 11½ Louisdor som jeg fik af en Juveleer for min Gulddaase, hvorpaa jeg i det mindste er bleven snydt for 2 Louis, da jeg havde gjort feil Overslag og maatte sande Wessels: »en Helt som regner slet etc.« Ved Table d'Hote blev jeg 25 Gienbo til Hefty fra Christiania, en Elev af min gode gamle Backer. Han fortalte at Christiania-Fjorden endnu ligger. I Anledning af David Thranes Deficit, mente han det kom til Proces med Finantsdepartementet. Hans Familie er i Schweiz og han tager did i Høst. Da vi havde drukket Caffé var jeg hos min Banqvier for at høre hvorledes det var gaaet med Omsæt- 30 ningen af mine Penge og fik da Løfte om dem til i Morgen. Paa Retouren købte jeg mig et Par Silke- og Bomuldsstrømper, ligesom jeg i Dag har faaet et Par ny Casimirs korte Benklæder, istedet for Sternes Pair of silkbreeches som jeg vilde havt, men som man siger ej nu skal være i Brug. I Aftes gjorde jeg en liden Excursion for at købe Tobak, men tog i de smalle Gader Fejl 35 paa Hjemvejen og maatte omsider faae en Pige som indbød mig til at følge hende hjem, formaaet til at vise mig Vejen til mit Logis. Siden var Majoren, Zeise, Ingeman, som havde hørt Mad. Miller Hauptman som Lodoiska, og jeg tilligemed en fremmet her logerende, paa en Kjelder og spiste Østers,

et Dosin for 1 Mark Lübsk og drak et Glas Porter dertil. Derfra gik Touren til Apollosalon, en stor skøn Rotonde med 4 Lysekroner, hvor enhver for 8 Sk. Lübsk kan gaae ind og faae sig en Dands med en Nymfe. Dog begaaes der ingen Uordener. Vi traf de 2 forommeldte Danske fra Kjæl. Et Par Donnaer som I[ngeman] og Zeise converserede med, vare ret vakre. Klokken var over 12 da vi gik tilbage. Man havde sagt mig at ogsaa skikkelige Folk og ikke offentlige Hamburgerinder kom der, ellers vilde jeg ikke have gaaet did. Slemst var det at jeg ikke fik høre forommeldte Virtuosinde i Lodoiska, da hun skal have en fortreffelig Stemme og overgaae Mad. Becker, men jeg vidste først bag efter at hun spillede. I Formiddags vare [vi] paa det Hannoverske Posthuus for at indskrives med Diligencen til Celle, og fik den Beskeed at vi og vort Tøj skal møde i Morgen Kl. 2.

24. April 1818.

Formiddagen gik hen med Indpakning, Dagbogskrivning og et Udtog af Fick og Nelkenbrekker om det Seeværdige og Financielle paa Touren til Göttingen. Da vi havde spist varm Frokost besøgte jeg atter den svenske Charge d’Affaires forgiæves. Imidlertid er mit Pas her paategnet at gielde til Göttingen for det første. Kl. 2½ toge vi med vort Tøj til Baumhaus. Posteveren var endnu ikke kommet og vi toge ind i Caffehuset tæt ved for at undflye den styrtende Regn. Henved Kl. 4 klarnede det op og vi toge afsted. Everen var fuldproppet med Gods og Passagerer og blandt disse en Stud. juris Eden fra Hamburg som bliver i Følge med os til Göttingen. Hans Forældre og 3 Sødskenne, af hvilke især den yngste, et saare elskværdigt lille Pigebarn, vare meget rørte, toge Afskeed med ham paa Bryggen. Farten var højst behagelig og vi glede saa jævnt hen giennem Elbens snævre Arme med en Kapseiler ved Siden som vor Skipper kaldte Bonaparte og havde mange Løier med. Den Bred vi fulgte var Wilhelmsburg, et Hannoversk Amt. Da vi nærmede os Haarbürg der i en Halvcirsel snoer sig om den skønne Bugt, saae vi paa venstre Haand Levningerne af den franske Broe. Uvejrskyerne hang over Schwarzenberg. Da Indskrivningen og Tøjet var besørget, styrkede vi os i det skraas for Posthuset liggende Vertshuus med Thee og en Snaps. Himmelen, hist og her bedækt med staaalgraae Skyer som gave store Slagschatten, blandede med Aftengyldningen, havde en romantisk Belysning, der end meer forhøjedes ved en meget klar Regnbue der hvævede sig lige for os og hvori vi saae Haabets og Fredens Tegn.

Først Kl. 9 kom vi afsted og naaede Welle i Dagningen. I den egentlige Landkutsche var en Lieutenant fra Hannover, en Hamburger og hans Hustrue, en reisende Handelsmand eller Commissionair som nylig er kommet fra Christiansand i Norge og skal til Schweitz, jeg (No. 8), Zeise, en preussisk Kjøb-

mand Withusen, en Person fra Hameln og en anden trivial Person. Ingeman og Eden fik Plads paa Beiwagen. I Welle spiste vi Frokost. Derfra gik Vejen giennem Heden, kun afbrudt ved enkelte dyrkede Pletter og vantrevne Fyrreskove til Solthau, hvor vi kom Kl. 12 omtrent og spiste Æggerøre samt Levningerne af min Bouillonkage, hvormed jeg vederqvægede en halv Snees 5 Stykker. Vi mødte der den retournerende Landkutsche og Huset var fuldt af Mennesker. Paa Touren fra Solthau til Bergen blev det vederqvægede Selskab muntre og Lieutenanten, en meget vakker Karl, fortalte os nu om sine Feldtog ved Kjøbenhavn, i Spanien og den sidste Krig. Han havde 2 Blessurer, den ene et Bajonetstik i venstre Side som han fik ved Bestormelsen af Bajadoz hvor den franske General Phillip commanderte; og det andet et Skud i Laaret som han fik ved Schestedt, hvor en Trop dansk Cavallerie tog fra ham 2 engelske Kanoner. En Møller i Kjøge som havde skudt af Vinduet paa en engelsk Officier var han med at caponere. Han var og af den Mening at Landgangen paa Sjælland kunde være forhindret. Han var 15 meget beskeden og fortalte uden Pral. En Canoner som trængte sig foran ham ved Bestormelsen af Bajadoz modtog det Dødsskud som han skulde havt. Ved saadanne Leiligheder faaer de engelske Soldater 2 Pints Rom $\frac{1}{2}$ Time før Attaqven. Siden fortalte Manden fra Hameln med hvem jeg sad dos a dos om en Bekjendt af ham, en Niemejer, der havde giort en Reise 20 til Constantinopel, Jerusalem og Ægypten og havt adskillige Eventyrer paa samme Reise, f.Ex. da han en Dag var vandret ene til Oliebjerget for derfra at tage Udsigten over Jerusalem, og da han havde forsinket sig vilde tye til et Kloster, tilbød den tyrkiske Vagt paa Muren at hejse ham op i en Kurv, hvilket han ej turde entrere paa af Frygt for at hvis de fandt Betalingen 25 for ringe, vilde de gjøre af med ham, hvorfor han besluttede at tage Flugten og naaede, forfulgt af en Steenregn sin forrige Plads paa Oliebjerget, tilbragte Natten der, og blev næste Morgen omringet af Araber, som han en Tid amuserte med at vise sine Tegninger, men siden søgte at undflye og forfulgt af dem omsider blev reddet af en Capuciner, der førte ham giennem underjordiske 30 Hvælvinger. Ved en ægyptisk Pyramide var han og i Selskab med en Engelsk Lord blevet omringet af Araber og frelst med Nød af den Tyrkiske Salvagarde.

Vi drak Caffé i Bergen og tog ind etsteds mellem denne Station og Celle, medens Postillonerne foerede. Paa Touren derfra havde vi meget slet Vej 35 og Mørket faldt paa. Et Par Gange vare vi nær ved at velte og Postillonerne toge formodentlig feil af Vejen, thi vi kom først $\frac{1}{2}$ Time efter Bivognen til Celle, omtrent Kl. 9 om Aftenen. Luften var varm og især i Landkutschen beklumret endskiønt Jalousierne for Dørene vare aabne. Zeise havde desuden Incommodation af Hamburgerens sure Been som hvilte paa Sædet lige ved ham, 40

og ikke forbedrede Atmosphæren. Ved det sidste Hvilested havde vi en dejlig Aftenrøde som blinkede gennem de nu udsprungne Træer. Mørket hindrede os fra at see Allerthalen som Fick roser for sin Skjønhed. Vi toge ind im Adler, styrkede os paa opskaaren Kalvesteeg og en Flaske Hvidviin og skildte os 5 fra det øvrige Sælskab for at overnatte her. Ingeman og Eden har hver sit Værelse nedenunder og Zeise og jeg hver sin Seng paa et stort rummeligt Ovenværelse. Kl. 11 gik vi til Køjs.

26. April 1818.

Vi sov ret sødt til Kl. 8, da Thevandet blev os bragt. Siden skrev jeg paa 10 min Dagbog og gik med Zeise, I[ngeman] og Eden Kl. 12 paa Paradepladsen hvor den af en Snees Mand bestaaende Vagt trak op. Musikanternes Antal var næsten ligesaa stort og havde deres Sergeant Major der med sin Commando-Stav gav Signal. Musikken var ret god og Folkene, henhørende til Landeværnet der udgjør omtrent 10000 Mand foruden Linietropperne 20000 Mand, 15 ret vakre og got antrukne. Fra Paradepladsen gik vi til Slotshaven eller som den her kaldes der französische Garten. Vi gik langs med det skønne i en Runddeel dannede Basin opad en Allee og derfra gennem en Sidegang til det Øserske meget tarvelige og tildels forvitrede, dels ødelagte Monument for Caroline Mathilde. En Figur som sidder paa en Klippe hælder sig over 20 en Urne som hun bekrandser, nedenunder seer man en Plade i Form af et Skjold, paa hvilket man seer Naglerne af en Inscription som nu er forsvunden. Paa den anden Side af Gravurnen paa hvilken sees Mathildes Portrait der ligner Kobberet, staaer en qvindelig Figur med et Barn paa Armen og Benet af en anden nu ødelagt Figur. Regnen og den milde Luft havde allerede frem- 25 lokket Løv og Græs og paa et Espalier Træ saae man alt Blomster. Af Byens 1200 giftefærdige Piger (efter Edens Opgave) mødte vi kun faae, men saae Endeel Tjenestepiger sidde udenfor Dørrene. Til Middag spiste vi Suppe, Kjød og Steeg med 1½ Flaske Hvidvin til.

Kl. 2 gik vi i Hovedkirken for at høre en Bottelsdorf som passerer for Byens 30 beste Prædicant. Da 6 Vers vare siungne af en Psalme, blev der af en Diaconus læst et Stykke af Bibelen med en kort exegetisk Forklaring. Derpaa blev siunget: søde Jesu vi er her og Præsten steeg op. Han handlede om: den Herz empfänglich zu bewahren für gute Eindrücke sc. der Natur, der Religion, des Gewissens und der Schicksale og udførte denne Materie, især sidste Moment 35 med Orden og i et jævnt got Foredrag. Der vare ikke mange i Kirken. Et Par Vers bleve atter siungne og Diaconen messede og sluttede med Velsignelsen, hvilken ej blev givet fra Prædikestolen. Vi vilde beseet Gravkapellet, men Nøglerne skulde hentes og vi vilde ej bic derefter. Verten som er et Stykke

af en Belletrist viste os en Afskrift af et Digt han havde faaet af en Kosmeli med Tittel der Traum som var ganske vakkert.

Vi gik siden til Doll- og Tugthuset som ligger et lidet Stykke fra Byen og bleve, efter nogen Venten viste omkring af Opsynsmanden. Der er en net liden Kirke hvori Lemmerne kan gaae ind lige fra deres Værelser. Over Porten 5 staaer: Puniendis Facinorosis Custodiendis Furiosis et Mente Capis Publico Sumptu Dicata Domus. Der er for nærværende Tid circa 400 Züchtlinge af begge Kiøn som har hver sit rummelige og luftige Arbeidsværelse og paa Barakkerne sove 30 sammen. Fruentimrene spinde og binde og Mands- 10 personerne raspe Træ, plukke ned etc. I 2 store Kobberkjedler koges Maden. I Tollhuset vare en Snees Aflukker og blant de vildeste Lemmer 4 som vare splitternøgne. En af dem havde især det vildeste Ansigt jeg har seet og skal ej kunde holdes af 4 Mand. En anden sendte os med flydende Tunge tusinde Forbandelser, da han ansaae os for Franskmænd. En af de stillere tracterte jeg med Snuus. Et Par Fruentimre var med for at bese Indretningen. 15

Paa Tilbagevejen mødte vi Eden som fulgte os til Slottet, hvor Castellanen viste os Capellet, hvor der paa alle Pulpiturer er malet bibelske Historier, af hvilke kun et Malerie der forestiller Nadveren af Lucas Cranach var mærk- 20 værdigt, for hvilket en Engelskmand skal have budet 100 Gvinier. Alt er af Marmor og stærkt forgyldt. Altertavlen forestiller Korsfæstelsen og paa en 20 af Dørrerne staaer Hertug Ernst der Bekenner som levede for halvtredie hundrede Aar siden. Vi besaae siden Mathildes Værelser, Spisesalen, Forgemakket og Audiencesalen, hvis Gobelins den forrige Konge af Westfalen har ranet, men Sovekammeret kunne vi kun see giennem et Hul, da det bruges af Offi- 25 cernerne til Capel. Vi gik tilbage over Terrassen, hvorfra der er en skøn Udsigt. Da vi i vort Logis havde taget os en Snaps, vandrede vi til Prindsens Hauge et got Stykke udenfor Byen ved Alleren, men fandt intet Sælskab der, da det var temmelig silde. Til Aftens spiste vi hjemme Smørrebrød til et Glas Punsch og sang Danske og Tydske Viser dertil. Vi har havt den deiligste Vaardag som kan tænkes og hygge os ret i denne stille, fredelige Bye, der 30 afstikker mod det larmende geschäftige Hamburg.

27. April 1818.

Vi vare oppe Kl. 7 og toge med Extrapost Kl. 9 til Hannover i Følge med Eden. Uden for Byen maatte vi gjøre en Omvej, fordi en Broe var afbrudt, og kom derved over et meget dybt Vadested og nogle Biveje hvor vi meer 35 end een Gang stode Fare for at velte. I Mückeburg som ligger halvvejs mellem Celle og Schillerschlagen hvilede vi en liden Stund og fik os et Par Glas Melk. I Schillerhagen spiste vi Middag og fik Suppe og Karbonnade med Potetis og Flesk med Spinat. Ved Rotfeld en Mils Vej fra Hannover forsvinder Hede-

marken meer og meer og Culturens Spoer vise sig i de dyrkede Marker, af hvilke vi især saae noget meget dejlige Ruug og Hvede Agre, og i Haugevæsenets Flor. Adskillige Bønder med deres Qvinder og Børn vare ifærd med dels at sætte og dels at spade til Potetis. Vi kjørte imellem en Allee af gamle Hængebirker blandede med Rønne- og andre Træer med nys udsprungne Løv. En Regnskur som udentvivl var Slumpen af et Tordenvejr, ophørte snart. Kl. 5 kom vi til Hannover og toge ind i Londoner-Schenke, hvor vi har 2 Værelser med 2 Senge i hvert og et Antichambre. Saasnart vi havde pudset os lidt gik vi, foretrækkende Naturens for Kunstens Scener, (der gaves stille Vand har dyb Grund) til Walmodens Hauge, som vi giennemkrydsede under Nattergalesang, og havde en Sangerske i et Træ lige over vort Hoved. Dog hørte vi i Gaar Aftes fra en Lund paa en Bakke i Nærheden af Prindsens Hauge ved Celle den første Nattergal der blandede sine Toner med Lyden af de fjerne Horn fra Celle.

Fra en liden Bosqvæt paa en Forhøjning havde vi en skøn Udsigt over det fredelige Landskab som i Baggrunden bekrandsedes af tvende smaa Skovstrækninger og af Deisterens blaanende Bjergryg over hvilke Aftenrøden luede. Aftenen var stille og blid og ingen Vind rørte sig. Fra Staden hørtes dumpt Klokkeslagene. Kun enkelte Vandrere mødte vi og blandt dem en Maler som var med paa Bivognen fra Haaburg og som paa hele Reisen sad indsluttet i sig selv med stirrende Blik. Ingeman havde forsøgt at faae ham til at tale og havde ogsaa bragt ham til at yttre sig noget om Kunsten, men hans Udladelser vare stedse schüchterne. Formodentlig er han meget tungsindig og sørger over at han for silde har helliget sig Kunsten og ej kan finde Ophold ved den. Da vi kom tilbage fandt vi et Fortepiano i Vertens Dagligstue, hvorpaa jeg i en Times Tid spillede, og sang tillige Endeel af mine Yndlingsstykker, og høstede Bifald af den meget fiffige og som det lod tillige dannede Vertinde, der efter hendes Portrait og de Levninger som endnu ere tilbage, udentvivl har været ret smuk. Vi spiste med Vertens og fik af ham en Hoben Anecdoter om de svenske, franske, spanske, russiske, polske og tydske Generaler som havde hjemsøgt Hannover og logeret i hans Huus. Blandt de første roste han især General Steding. Carl Johan havde og som Oberst været i hans Huus. Vi fik og vide at han havde været i Wien og Paris og han gav os enkelte franske Stumper til Bevis paa sin Færdighed i dette Sprog. Om Mad. Catalani fortalte han og at hun havde været i hans Huus og viste sig med fyrstelig Pragt og Anstand samt at hun her havde tjent 9 a 10000 Rdl. Ved Krigen har han, som han sagde tabt 16000 Rdl., hvilket jeg frygter vil have Indflydelse paa vor Regning. Efter Maaltidet blev der atter spillet et Par Stykker og vi gik da paa vore Værelser, røgte vor Aftenpipe og gik til Køjs Kl. 11½. I Vertens Dagligstue hænge adskillige ganske smukke Kobbere og Malerier.

28. April 1818.

Vi vare paa Benenc Kl. 7 og gik Kl. 9 til Herrenhausen i en beklumret Luft. Ved Indgangen saae vi den Tavle som bej Leibesstrafe (hvilket Baggesen i sin Labyrinth har oversat ved Livsstraf) forbyder alle Veränderungen o. s. v. i Haugen, og gik ad Hovedgangen til Højre hvor det saa kaldte Theater 5 med Terrasser paa begge Sider [ligger] og derfra til en Plads besat med en Deel groteske og smagløse Statuer. Siden besaae vi Bassinet om Fontainen, som ikke springer uden fra første Maj af hver Søndag. Paa Tilbagevejen besøgte vi Walmodens Hauge og Palais, men tog dog forinden en Snaps i det tæt ved liggende Caffehuus. Paa Palaet besaae vi den der værende Sam- 10 ling af Statuer og Malerier. Blandt de første hører en Buste af Homer og Socrates, Titus Vespasian og Cæsar August, Copier af den Mediceiske og Vaticanske Apoll (den sidste saakaldte Apollo Sauroctonon) og Juno. En mindre do. af Jupiter Serapis, af den Mediceiske Venus, Gladiatoren i Gips, Cleopatra do. og en Buste af Plato, samt Statuer i Copie af et Par Fauncr. 15

Af Malerier: Christus og Hoerqvinden efter Titian, Venus og Danae efter do., Copie af Raphaels Madonna med Barnet og Johannes, en Munk (Franciscus) i Ekstase med Naglegab i Hænderne og Christus stigende ned fra Korset (skal have Hensyn paa en Legende hvis Fortælling af Ciceronen jeg ej kunde blive ret klog paa) fortreffelig malet, Venus antastet af en Satyr; 20 den sidstes Figur hæver sig fortreffelig og Stykket som er original (jeg troer af Poul Veronese) skal være det kostbareste i Samlingen; en Harlequin, som belustiger nogle Bønder fortreffelig malet af en Derichs (ni fallor) formodentlig den med Fornavn Sophonias, af Fødsel en Svensk, berømt af Historiestykker og Portraits † 1773; Ahasver og Esther af Albrecht Dürrer, en Bondelystig- 25 hed af Rubens, et Hoved af Rembrand og 2 Landskaber af Casper Poussin særdeles dunkle – i det Hele efter No. circa 250 Stykker. Paa en af Dørene var Cascaden ved Tivoli malet. Træt af den lange Vandring og beklumrede Tordenluft gik jeg hjem medens de andre besaae Leibnitzes Minde som jeg før har seet. Kl. 4 forlode vi Hannover og den rovgierrige Vert som tog over 30 11 Rdl. for det korte Ophold. Han skal være paa Vejen til at fallere og kalder sig Scheidegger.

Til Thiedenwiese havde vi got Vejr, men da vi toge derfra saae vi fjerne Lyn og havde siden idelige Lyn ledsaget af en Regnskuur. Vi passerte i Mørket gennem Elze, en langstrakt Bye hvor Carl den Store i 796 har holdt Hof og 35 kom omtrent Kl. 11 til Brüggen hvor der er et stort og rummeligt Herberge i Posthuset.

29. April 1818.

Kl. 7½ toge vi fra Brüggen og passerede paa Vejen til Ammensens Flekken Alefeldt. Den hele Vej gaaer gennem en frugtbar Dal mellem Bjergene. I 40

Amensen spiste vi Brunswiger-Wurst og drak en Snaps Nordhausen-Brantewein dertil. Fra denne Station maatte vi tage 4 Heste da Vejen gaaer over Bjerget Hufe, hvorfra der er en skøn Udsigt over Omegnen, lignende den fra Paradisbakken. I Eimbeck drak vi Ejerbier og fortsatte Vejen til Nordheim, 5 passerende Salz der Helden, hvor der er et Saltværk, en liden Dorf og en Ruin af en gammel Borg. Noget borten for er et do. Saltværk, samt endnu længere hen et Vagttaarn paa en viid Slette, en Levning fra Riddertiden, da saadanne Taarne uden Indgang og hvori Vagtholderen steg ind ad en Stige som han tog med sig, brugtes til Udkik.

10 I Nordheim traf vi 2 Burscher fra Göttingen, af hvilke den ene hilste vor Bursch med: qvem video, qvem conspicio og gjorde adskillig Blæst samt skjeldte forskrækkelig paa Göttingen og dens Philistere. Siden hørte vi af Eden, at han og hans Kammerat vare citerede sub poena relegationis at møde for Retten i Göttingen fordi de havde pryglet en Philister og undveget Arresten. 15 Vi mødte et Par Dragere som havde spendt deres Hunde for Karren og brugte dem til at drage med sig. Da vi kom til (Angersheim?) traf vi en Flok beskjenkede og støjende Burscher af hvilke en som kjendte vor Bursch kom jagende til Vognen og fortalte sin drabelige Bedrift at han havde huggedes med en anden og ihn eine Schmiere versetzt. Siden kom den øvrige Troup efter og 20 gave sig til at slaee vor Postillon og hans Heste, hvorover der nær var kommet Klammerie og Hestene blevne skræmte. Derpaa jagede de videre afsted men et Par vendte tilbage og vilde giøre flere Løjer med Postillonen og blæse i hans Horn. Omsider bragte vor Bursch Ophavsmanden, som spurgte om han var alter Bursch, til at holde sig i Skindet ved at omvende ham, under Tittel 25 af lieber Kerl til at være rolig.

Ved denne Leilighed lærte vi af Eden at kjende Graderne i Bursche-Rangforordningen sc. 1. Halvaar er han Fuchs, 2. Halvaar Brandfuchs, 3. do. 30 junger Bursch, 4. do. alter Bursch, 5. do. bemoostes Haupt og 6. do. Philistrant eller Doctorant. Blandt de Udtryk som ansees for fornærmelige og give Anledning til Dueller ere: sonderbar, curios, comisch, dumm. Den Fornærmede lader da spørge: ob sie was damit wollen, svares der nej, saa bliver der ingen Duel, men svares: sie können es nehmen wie sie wollen, saa slaees man. Hvad der siges bej trunknen Muth ansees ej for ærekrænkende naar Fornærmeren erklærer at det er sagt i Fuldskab. Af vor juridiske Bursch fik jeg og 35 vide, at Hamburgs Prætorer agere Forligelses-Commissairer der og at der for Resten er 3 Instantser. Alle i Hamburg og Hannover ere Værnepligtige fra 20 til 25 Aar. Studenterne ere frie medens de ligge ved Universitetet og kunne frikiøbe sig med 100 Rdl.

Siden havde vi ingen Eventyr og kom Kl. 7½ uforstyrrede til Göttingen, hvor 40 vi toge ind i Stadt London hos Bremer, der var os anviist som den billigste. Vi spiste vort Smørrebød og drak vort Øl dertil. Hardenbergs og Plessens

Ruiner og Klosteret Mariensee kom vi forbi mellem Nordheim og Göttingen og mødte mellem Weende og Göttingen adskillige Burscher som det skønne Vejr havde lokket ud. Paa Gaden har adskillige Burscher i Aften jodelt og sværmet og støjet. Den dobbelte Myntsort som her bruges, nemlig Cassengeld og Conventionsgeld af hvilke den første er 2 gute Groschen bedre pr. Rthr. end den sidste, er ubehagelig. Den første bruges til Hannover og den anden siden.

30. April 1818.

Kl. 7 vare vi oppe og da jeg havde faaet mit Toilette istand gik jeg i Jacobi Kirke hvor, (som jeg siden hørte hos Planck) en Superintendent Reinhold som, efter en forudskikket kort Indledning hvori han grundigere viste, at skiøndt Paulus skrivende til Jøder som satte saa megen Pris paa deres ypperste Præst og deres Ofringer, maatte i at skildre Jesu Værd og Fortjenester fornemmelig tage Hensyn paa hine Forestillinger, er dog den Sandhed som ligger derunder ikke mindre vigtig for os – oplæste den bestemte Perikope sc. Ebr. 4. Cap. 14.–16. og 5. Cap. 1.–6. v. En Psalme blev siunget og han besteeg 15 Prædikestolen. Efter en kort Indledning med Hensyn paa Festen oplæste han en Psalme og fremsatte da sit Thema: De vigtige Sandheder, hvorom Jesu Himmelfart erindre os og afhandlede meget systematisk for det første, Sandhederne selv og siden deres Vigtighed. Sandhederne vare a, at vi engang og skulle borttrykkes og gaae tilbage til vort rette Fædreland; b, at den 20 prøvede Dyd da vil faae sin Løn og c, at vi da skulle gienforenes med vore Forudgangne, med Gud og Forløseren. Vigtigheden af disse Sandheder udledeades af vor Natur som fornuftige, frie og hæderlige Skabninger. Declamation og Gesticulation vare ret gode, kun var den sidste undertiden noget for kunstigt og det Hjertelige manglede i Foredraget. Mod Slutningen blev dette 25 livligst og endte med en Bøn: at Evighedens Porte ogsaa maatte aabnes for os til Lyksalighed og til Gienforening med ham som aabnede os disse Porte. Efter Prædiken lystes ej den hos os brugelige Velsignelse.

Jeg besøgte siden Consisterialrath Planck og bragte ham fra Münter Epistola encyclica samt Hilsen fra Sem, hvis Navn han ej ret erindrede, men kaldte ham Schlem. Vi talte om den Harmsiske Fejde og den Hær af Stridsskrifter den har frembragt og P[lanck] var meget misfornøiet baade med Harms's og Amons Fremfærd. Der er alt kommet Svar fra Ammon paa Schle[er]-machers Skrift og Replik igien fra den sidste. P[lanck] var enig med mig at det udvortes kirkelige Samfund mellem Lutheraner og Reformerte gierne 35 kunde finde Sted uden at de behøvede at entrere i videre Discussion om deres Symboler. Han kjendte den svenske Ortodoxie og troede at den scandinaviske Forbindelse var meget skøn.

Derfra gik jeg til Blumenbach som jeg forgiæves søgte i et Par Værelser

fulde af Naturalier og i hans mig fra fordem Tid bekendte Schädeln-Samm-
 lung. Omsider fandt jeg ham og hos ham et Selskab af 5 a 6 Personer, som
 havde adskillige Curiositeter som vare fundne i gamle Urner i Westfalen.
 Da han havde betragtet mig lidt kjendte han mig igien og huskede endog
 5 at jeg havde spillet Norske Nationalsange og givet ham Afskrift af et Par
 Polskdandse. Han er meget ældet og lider især af Øjenkrampe, men har dog
 endnu meget Liv og Lune. Om et Petrefact som var fundet i Mergel sagde han:
 das ist ein Præadamit, men føjede til at han ikke burde udlade sig saaledes
 i en Theologs Nærværelse, hvortil jeg svarte, at Theologerne ogsaa antog

10 Æraer. Da de andre var gaaet talte [han] endnu nogle Minutter med mig om
 C[arl] J[ohan] som han havde kjendt 1805 og 1813 og som havde viist sig
 særdeles bevaagen mod ham. Han havde og hørt at Oscar gav skønne For-
 haabninger, hvilket ej kunde andet end glæde mig som god Patriot. Den
 svenske Dronning skal for nogle Dage siden være passeret her igiennem.
 15 Vi spiste til Middag Kl. 12 ved Table d'Hote med nogle og tyve Mennesker
 hvoriblandt der kun syntes at være faa Burscher. Da jeg efter Maaltidet
 havde faaet leveret mit Tøj til eine Wäscherin og begyndt paa min Dagbog,
 fik jeg kort efter Contra-Visit af Consist. Planck som var her nogle Minuter
 og fortalte blant andet at Blumenbachs ældste Søn (han som hentede min
 20 Afskrift af de Norske Polskdandse) er i Regjeringsraadet i Hannover og at
 den næstældste, som allerede var Major i engelsk Tjeneste, faldt i det sidste
 Slag i Spanien, da allerede Freden var sluttet. Det her værende Observatorium
 roste Planck meget og sagde at man havde den forrige Konge af Westfalen
 at takke derfor.

25 I Eftermiddag var jeg med Z[eise] og I[ngeman] ude paa Kirkegaarden
 udenfor Weende Port, Kæstners Gravminde er en 3kantet Obelisk. Paa den
 ene Side staaer: Abraham Gotthilf Kaestner gebohr. zu Leipzig d. 27 Sptmbr.
 1719, gestorben d. 20. Junii 1800 – Paa den anden Side: Von Müh und Arbeit
 voll, kam, mehr als hoch, mein Leben, doch froh in dessen Dienst der Trieb
 30 und Kraft verleiht. Im Glauben an den Sohn, der sich für uns gegeben, ging
 ich getrost zur Ewigkeit. d. 2. Junii 1800 – Kaestner $3 \times 1 = 1???$

Paa 3. Side: Heu Decus Uranus Qvo Se Jactavit Alumno Cynthius Exiguo
 Claudens Hoc Tum[u]lo Ingenii At Divino Tui Monumenta
 vigebunt Virtutisqve Tuæ Fama Perennis Erit.

35 Paa Hejnes Monument som bestaaer af en simpel Steen, med en Stierne-
 krands og en Guirlande derunder, staaer paa den ene Side: Christian Gottlob
 Heyne geb. 26. Septmbr. 1729, gest. 14. Julii 1812 og paa anden Side: Qvem
 Dederat Cursum Fortuna Peregit. Blandt de andre Gravminder var kun et
 over en 20aarig Adolph von Sthralendorf, som uidentivl er faldet i Duell,
 40 da der i det tyske Vers, som staaer paa begge Sider, blandt andet heder:

at han for at forsvare en Vens Rettigheder faldt for Vennens Staal, – det Mærkværdigste. Siden vandrede vi omkring paa Volden og var i en Hauge hvor der var Musik og stort Compagnie, men hvor vi intet nød. Derimod var vi paa en Restauration og spiste Smørrebrød til en Snaps og gik saa atter om Volden paa en anden Kant. Efter vor Hjemkomst spillede Zeise og jeg et Par 5 Partier Schak og hørte imidlertid den sædvanlige Burschestøj paa Gaden af de fra deres Excursioner tilbagevendende friske Fettere. Trouppen sluttede med en Gvitarrespiller som spillede taalelig, accompagneret af Torden og Lynild og Vægterens Horn. Ved Midnat havde vi et stærkt Tordenvejr med Hagel og et af Slagene lod til at være temmelig nær. 10

1. Maj 1818.

Himmelen er vel skyet, men for Resten er Luften blid og synes efterat April har taget Afskeed med Torden og Hagel at spaae en Tullinsk Maidag. Da jeg havde expederet min Dagbog gik jeg til Posthuset hvor man viste mig til Brevdrageren; men intet Brev var der, heller ikke i Kronen. Siden var jeg 15 paa Bibliotheket som alt var lukket og hos Hoeck som ej var hjemme. Efter Maaltidet var jeg atter paa Bibliotheket, og hos Hoeck forgiæves men traf ham omsider Kl. 4 og leverede ham Brevet fra Münter. Denne Doctor og Bibliothekssecretair er en ung vakker Mand med varm Interesse for Viden-skaberne og især for Literairhistorie og Antiquiteter. Han viste mig ald mulig 20 Artighed og lovede mig i Morgen at ville vise mig om paa Bibliotheket, der nu, da den forrige Universitets Kirke er incorporeret deri, er meget udvidet og indeholder 300000 Vol. og derover. Da jeg til min Eftermiddags Pibe havde læst lidt Italiensk og lidt i Münters Afhandling om Velia, gik jeg med Z[eise] og I[ngeman] til Papirmøllen. Himmelen var klar og Luften aandede en blid 25 Kjølighed. Solen sank bag en enkelt graanende Skye ved Horizonen og gav den en smal Guldbræm med spillende Lys der tog sig fortreffeligt ud. Et Øjeblik var jeg uvis om ej Skyen var en gammel Borgruin paa det fierne Bjerg. Paa den anden Side af Weende fulgte vi langs med Bækkens pilekrandsede Bred og naaede Møllen der ligger under en skovbekrandset Bakke giennemskaaet 30 med Gange og Terrasser. Neden under danner sig en kjedelformig Dal med et lidet Bassin, hvorom der er sat Bænke og hvor der [er] anbragt Keglebanc og en Turneringsgyngende med Stole og Heste. Denne skønne fredelige Plet besøgte fordem Hölty, Bürger og Stolberg og blandede deres Toner med Lundens Nattergalers. Men disse og hine ere nu forsvundne 35

Ved Dødens kolde Pust ved ond og fjendtlig Haand
 Forjages fra hin Plet den blide Sangens Aand
 Men Digt'ren hører den i Lundens Løv at bæve
 Og de Forklarte seer paa Serafsvinger svæve.

Det mærkede alt da vi traadde ind i det nærliggende Huus, hvor vi styrkede os paa Smørrebrød og en Nordhauser Snaps og røgte en Cigar til vort Øl. Jeg kjendte Stedet, men ej Huset igien thi dette var i de sidste 24 Aar blevet meget udvidet. Paa vor Tilbagetur giennem Byen toge vi feil af Vejen og maatte spørge os for, da vore Meninger om den rette Cours vare dissenterende. Omsider naaede vi Chausseen og vandrede hjem under den klare stjernefulde Himmel. Jeg har saaledes efter mange Aars Forløb for første Gang oplevet en ordentlig Maidag.

2. Maj 1818.

10 Jeg var oppe Kl. 6½, men blev dog ej saa betimelig færdig at jeg, efter min Bestemmelse, kunde besøge Fiorillos publicque Forelæsninger over Laocoon, Vaticanske Apoll, Medicæiske Venus, Antinous og Gladiatoren, som holdes fra 7 til 8. Professorerne begynde her aarle deres Forelæsninger, nogle endog Kl. 6 og da de betales med Louisd'orer kan man med Sandhed sige: at Morgen-
15 stund for dem har Guld i Mund. Medens jeg sad ved min Morgenpibe med Münters Velia i Haanden – men med Tankerne hos mine Efterladte, min Elisa fra hvem jeg i Gaar fik det længselsfuldt forventede Brev med Hilsen fra mine Kjøbenhavnske Venner og med Tankerne paa mit Hjem i Norge – hørte jeg en Syljepibe paa Gaden, der vakte Barndoms minder:

20 O søde Lyd fra fjerne Barndomsdage,
Du kalder i min rørte Sjæl tilbage
En blid Erindring om forsvunden Fryd.
Velkommen søde Lyd!
Om du end svag og kunstløs bæver
25 Du mægtig dog dit Indre hæver.

Du toner hid fra det forsvundne Eden,
Hvor Troen, Haabet, Kjerligheden
Indvugged Barnet i sin Himmelfavn;
Hvor intet Suk og Savn
30 Det rene Himmelys fordunkled,
Der klart for ham i Østen funkled'.

Til Hjemmet du hans stille Sukke drager
Og under Nattergalens blide Klager
Han glemmer ej Maaltrostens Fløjteslag
Og glade Ungdoms Dag
35 Selv under Azurhimlen i det Fjerne
Hans vaade Blik vil søge Nordens Stjerne.

Eden kom og der medgik nogen Tid til Opgjørelsen af vor fælles Mellemregning paa Touren med Extrapost fra Celle hid, saa jeg først Kl. 10 kom paa Bibliotheket, fandt der Reuss og blev ført omkring af Hoeck i det skønne Locale. I den største Sahl, den forrige Universitetskirke, staae Hallers og Heines Buster, i en anden nedenunder et Malerie af Münchhausen, Johan Müllers og fleres Buster. Jeg giennembladede det 1. Hefte af Shakespears Gallerie og moerede mig især ved de dejlige Kobbere til The Tempest og do Merchant of Venice. Aloys Schreibers Beskrivelse over Rhinegnene fik jeg laant. Hoeck førte mig til Heeren, en meget høflig og omgængelig Mand, hvem jeg bragte en Hilsen fra Prof. Sverdrup og Biskop Münster og converserede 10 Endeel om Norge. Han har reist med Münther i Italien. Om den svenske Dronnings Gjennemrejse vidste han intet, men derimod at en Datter af Lucien Bonaparte og C[arl] J[ohan]s Beslægtede er taget til Sverrig. Ved min Hjemkomst erfoer jeg at Tychsen havde været her og inviteret I[ngeman] og mig til i Aften. 15

I Eftermiddag har jeg læst i Schreiber og især moret mig ved de gamle Minder og Sagen ved Rhinbredden hvorom et Anhang melder. Om Drachenfels ved Siebenbürgen fortæller Sagnet at en Drage holdt til i en Hule og at man ofrede den Krigsfanger. Blandt disse befandt sig en Jomfrue af udmærket Skjønhed om hvem begge Anførere strede, hvorfor de ældste bestemte at hun 20 skulde kastes for Dragen. I hvidt Klædebon, en Blomstkrands om Haaret, blev hun bragt op ad Bjerget i Nærheden af Klippehulen og bundet til et Træ hvorved en Steen stod istedet for et Alter. Mængden ventede medlidende paa Udfaldet. Jomfruen stod rolig og saae med from Hengivenhed mod Himlen. Solen steg kastende [sine] første Straaler paa Hulens Indgang. 25 Det bevingede Uhyre styrter mod sit Rov. Jomfruen tager af Barmen et Kors med Forløserens Billede og holder det mod Dragen, den bæver tilbage, styrter sig i den nære Skovgrund og sees ej meer. Folket træder forbauset til, løser Jomfruens Lænker, betragter forundret Korset, faaer af Jomfruen Oplysning om dets Betydning og de anmoder hende om at vende tilbage og 30 hente dem en Præst der kan undervise og døbe dem. Hvor Dragens Altar stod er nu et Kapel.

Eden som var her et Par Gange og spurgte efter Z[eise] fortalte mig at den for anmeldte Stralendorf blev skudt i en Duell, da han i en opkommet Strid mellem 2 af hans Venner, irettesatte den som efter hans Overbevisning havde 35 Uret og derover af samme blev udfordret og skudt. Kl. 6¼ gik vi til Tychsens hvor jeg var den eneste med Strømper og Skoe. Blandt de Snees Mennesker af begge Kjøen som vare der kjendte jeg ingen; men efterat Verten havde converseret Z[eise] og mig en Tid og snakket om Politik (han læser over Diplomati og Jesaja, to heterogene Materier) og fortalt at han havde taget Danne- 40

brogskorset paa for Landsmandskabets Skyld, samt at han kjendte I[ngeman] og selv min ringe Person som Digtere, kom jeg i en lang Prat med en Person, som jeg antog for en ung Student, men som Frue Tychsen med hvem jeg siden havde en Conversation, hvori hun snakkede meget om Münter og roste min tydelige tydske Udtale, fortalte mig var Bouterwek. Med Stäudlin converserede jeg og en Stund og maatte siden holde ud med hans meget grimme Frue samt en Lieutenant og en anden mig ubekjendt Person i en højst kiedsommelig Boston paa hvis Terminologie og Beregningsmaade jeg ikke kunde blive klog, da man brugte: ich bitte istedet for Boston og den ene bittede over den anden, ligesom Bogholderen beregnede f. Ex. for en simpel Boston i beste Farve 21 Points. Slet og langsomt blev der og spillet, saa jeg var paa en sand Pinebænk. Jeg slap dog med Tab af 1 Gr. og 4 Kortpenge og betalte det Par Stykker Krumkage og et Par Glas Vægtervin som udgiorde hele Beværtingen alt for dyrt. Stadens Commandant en pukkelrygget du Plat, Fetter til ham i Kjøbenhavn, og vor Gienboe var der og med sin gamle Sybille og et Par Døttre af hvilke den ene, med hvem I[ngeman] converserede, seer taalelig ud. Tychsens Datter sang med Gvittar-Accompagnement nogle Viser i næste Værelse og har en meget skøn og cultiveret Stemme. Kl. 10½ brød Sælskabet op og jeg beklagede hjertelig den spildte Aften som jeg bedre kunde tilbragt med Schreiber.

3. Maj 1818.

Hjemme hele Formiddagen og læst i Schreiber samt skrevet til min Kone. Efter Maaltidet som her stedse holdes precise Kl. 12 og hvorved der ligesom i Forgaars gaves ganske god Musik af nogle omvandrende Bøhmere, fortsatte jeg Brevet til min Kone paa 3 Foliosider compress og gik Kl. 5 dermed paa Posthuset. Derfra giorde Z[eise], I[ngeman] og jeg en Tour udenfor Albaner Thor. I[ngeman] vendte snart tilbage af Frygt for Blæsten, men Z[eise] og jeg besteege den i Nærheden liggende temmelig høje Leerbakke, hvorfra der er en vakker Udsigt over Göttingen. Paa Retouren besøgte vi Lysthaugen hvor I[ngeman] var taget hen og drak der et Glas Punsch til en Zigar. Stuen og Haugen var fuld af Burscher, med hvem I[ngeman] forgiæves havde søgt at entrere i en Conversation. Derfra gik vi til Posthuset, hvor I[ngeman] og jeg lod os indskrive til at gaae med Deligencen til Cassel Kl. 2 om Natten d. 5. Siden var vi paa et Caffehuus i Weendestrasse og spiste der en god Carbonade med Snaps sil for 4 gute Groschen. I[ngeman] gik hjem, men Zeise og jeg giorde endnu en Tour giennem Alleen over Volden til Groner Thor og derfra hjem. Til vor Aftenpibe havde vi Musik af nogle Jægere som til Ære for en Greve og General blæste dem adskillige Stykker, men kun maadelig. Vi gik til Sengs Kl. 10 efterat jeg havde afskrevet Claudius's og Novalis's Rheinweinslieder.

4. Maj 1818.

Oppe Kl. 6 og excerpereede Schreiber, samt extraherede af Nelkenbrekker det fornødne om det Hessiske Pengevæsen. Zeise flyttede i Dag fra os til sit Logis. Henved Middagstid gik jeg til Tychsen i Afskeedsvisit og traf ham hjemme. Vi converserede en 5 Minuters Tid og han fortalte mig at Hertugen af Cambridge som med sine Brødre studerede her ved Göttingen havde 2 Louisdors i Ugepenge og var saa stærk Oeconom at han af dem laante sine ældre oversættelige Brødre mod Rente. Efter Maaltidet havde vi Besøg af Prof. Welker som har logeret med Thorvaldsen i Rom og fortalte om ham, at han var et saadant Vanedyr at han meget nødig foretog nogen ny Forandring, og at det derfor var sandsynligt, at der ikke blev noget af med hans i flere Aar bestemte Tour til Danmark. Af denne hans Hengivenhed til vante Gjenstande kunde man og alene forklare hans Vedhængenhed ved hans Amica, Anna Maria, som intet udmærket skal have ved sig. I Rom er han nu meget anseet og en Dame derfra, hvis Dom Welcker sætter ved Siden af de største Kjenderes, havde nylig skrevet til ham, at Rom fortiente at besøges blot for Thorvaldsens Skyld. Vi vare siden beskæftigede med Indpakning. Hele Gaden var fuld af Folk, som ventede paa Hertugen af Cambridges Komme. Han indtraf henved 7 og tog ind i Kronen. Eden besøgte os og leverte mig et Blad af en Stambog, hvorpaa jeg skrev følgende tydske Linier: An Den Hrn Eden, 20
meinen treuen Reisegefahrt von Hamburg nach Göttingen:

Ein wahres Eden werde Dir das Leben!

Dem Wahren, Guten treu ergeben

Geniesse Du des Menschen höchstes Glück:

Ein froher Blick hinauf, ein froher Blick zurück.

25

Dette er altsaa mit 2. Forsøg i den tydske Poesie. I[ngeman] skrev en Sentenz af Schiller. Siden gjorde vi Contrabesøg hos Eden, men traf ham ej hjemme, heller ikke Zeise. Studenterne secunderede af nogle Gadedrenge bragte Hertugen en Hoch, men Fakkell-Gang havde han frabedet sig. Kl. 10 satte jeg mig til at sove paa Sofaen og I[ngeman] lagde sig paa Sengen. Kl. 1 om Natten bragtes os Caffé og Kl. 1³/₄ traskede vi i øsende Regn med en Løgte- mand foran os til Posthuset, som var fuldt af jødiske Burscher, der gjorde en Pokkers Qvalm ved et Caffébord. Efterhaanden samledes flere og vi rullede omsider afsted, da Klokken var over 3. Det gik langsomt i Bælmørket, og Ingeman og jeg havde Plads paa Postkaretens bedækte Forsæde i Sælskab med en Tykkert fra Münden. Da denne ikke fik hos os nogen Trøst for sine Klager over Tryk og Huk, stak han omsider paa sig, søgte Plads paa Bivognen og glædede os ikke lidet ved denne Resolution. Ved Dagbrækningen kom vi til D[r]ansfeld, hvor Tykkerten atter indfandt sig og formaaede I[ngeman] til at tage Plads paa Bivognen. Han indlod sig nu med mig i politiske Discus- 40

sioner om den sidste Krig og de derved skeete Forandringer, og jeg mærkede at han hørte til det Napoleonske Partie.

Ved Münden, hvor Verra, Weseren og Fulda forene sig, gienkjendte jeg mig fra 1794. Vi spiste en tarvelig Frokost og saae en bestjernet Officier som 5 var reist forud for at modtage Hertugen. Ogsaa her vare alle Hoveder i Vinduerne for at see den Hertug som skulde komme. Istedet for Tykkerten fik vi her en smal Jødebursch. Vi maatte poenitere for den Ære at have Hertugen efter os thi han havde formodentlig optaget de beste Heste, saa vi fik 6 usle 10 Øg, hvoraf den ene faldt overende og nær havde knuset Benet paa Postillonnen og det var med Nød og Neppe at vi bleve slæpede op ad det langbratte Lutterberg og Endeel af Passagiererne gik tilfods formodentlig af Frygt for, at det skulde gaae med Vognen som med Zisyphus's Steen. Himlen var mørk og vi havde idelig Regn, da vi kom til Cassel ved Middagstid efterat Hertugen med Svite var kjørt os forbi. Da vi maatte befrygte at Vejret vilde hindre os fra 15 at see Cassels og Festens Herligheder og at Opholdet der, om ellers Logis kunde erholdes vilde blive særdeles kostbart besluttede vi at fare videre fort med Deligencen og lode os indskrive til Giessen. Det regnede hele Eftermiddagen og vi sadde stuvede som Sild i en Tønde, inde i Vognen en Kjøbmand Hildebrand fra Frankfurt, en forlæst Doctor Philosophiæ Garde fra 20 Marburg nu ansat i Rinteln, en ung Mailänder von König fra Mailand, nu i Helsingør, en Schweitzer fra Graubündten, nu Tracteur i Gothenburg, Simon, I[ngeman] og jeg. Paa Forsædet en gammel Madam og den foromtalte Jødebursch, som kaldte sig Emden. Vi passerede Dissen uden at staae af og kikkede kun af og til ud af Vognen. I Wabern spiste vi Smørrebrød og drak 25 Theevand. Natten sov enhver saa got han kunde paa sin Nabos Skulder. Det var got at vi havde faaet et solid Maaltid i Cassel, hvor vi bleve tracterede med 6 Retter god Mad og 1 Flaske Franskvin for 20 gute Groschen, thi undervejs var ej meget at faae.

6. Maj 1818

30 passerede vi Jesberg og Holsdorf, havde taaleligt Vejr og naaede Marburg noget over Middag. Denne gammeldags Bye har kun een reel og paa de fleste Steder smal Gade som stedse gaaer bergauf. Her skildtes vi fra den lærde Doctor som fortalte os med megen Gravitet at han har vundet 3 Prismedailler, den 1. da han var 17 Aar gammel for en Afhandling om Pendulens Svingninger, 35 at han har et 3 Finger tykt Manuscript om den dyriske Magnetismus der ganske omfatter denne Materie, og at han forfærdiger selv Barometrer til Højdemaalinger som ere langt over de Lucs, om hvilke [han] talte med fornem Foragt – og alle disse store Ting har han udrettet skjøndt han kun er 21½ Aar. Men han seer og særdeles forlæst og nervesvag ud. Han havde nylig giftet sig

og skulde nu hente sin Kone. Kjøbmand Hildebrand lod til at være en meget dannet og beskeden Mand og har seet sig meget om i Verden. Schweitzeren og Italieneren vare hverdags Mennesker. Den sidste talte temmelig got Italiensk og jeg benyttede denne Leilighed til at øve mig i Sproget. I Marburg spiste vi Middag, Suppe, Kjød og Steeg, som var den daglige Kost i Göttingen. En 5
 Dreng falbød nogle i Fuskmaneer malede Bønder i Omegnen i deres sædvanlige Dragt og I[ngeman] købte 1 af disse Stykker. Af Mangel paa Tid fik vi ikke see Elisabeths-Kirken, som er en majestætisk Bygning opført af massive tilhugne Qvaderstene og foruden adskillige mærkværdige Monumenter og Reliquier ogsaa skal være prydet med Endeel Malerier af A. Dürrer. Mellem 10
 Holsdorf og Marburg i Nærheden af sidste passerer man Lahnen og seer i Distriktet Amönenburg, som man gennemfarer, langt borte paa venstre Haand en Kirke og i Nærheden af samme ved Brückenmül en Mindesteen opreist i Anledning af et Slag i 7aars Krigen, som stod der medens Freden sluttedes paa Marburg Slot. Fra Marburg havde vi got Vejr, passerede gennem 15
 frugtbare af Lahnen giennemskaarne Egne, beplantede med Æbletræer i Blomster paa frie Mark og omgivne af Høje og Bjerge. Paa Himlen viste sig en skøn Regnbue. En Fjerdingsvej fra Giessen gik Ringen af det venstre Forhjul og dette faldt af – plumps laae vi paa den ene Side. Vi stege af, Hillebrand, Schweitzeren og Italieneren, I[ngeman] og jeg og vandrede den største 20
 Deel af den øvrige Vej til Giessen og havde ligefor os paa en Højde Ruinerne af de 2 Borge Gleiberg og Fezberg, ligesom vi en Fjerdings Vej længer tilbage havde seet en temmelig fuldstændig Ruin af en Borg. Det mørknede alt, førend vi kom til Giessen, hvor vi strax lode os indskrive videre til Frankfurt med Deligencen og fortsatte Reisen efterat vi fremdeles Kl. 8 om Aftenen 25
 havde spist flau Kjødsuppe, Kjød og Steeg og drukket vor $\frac{1}{2}$ Flaske Hvidvin dertil. Vi agede nu den 3. Nat og kom Kl. $1\frac{1}{2}$ til Busbach, hvor vi med Møje fik Postmesteren banket op og hvor der intet var at faae uden et Glas Vand.

7. Maj 1818.

Til Friedberg kom vi i Dagingen og styrkede os der med en god Kop Caffé 30
 Kl. 4 om Morgenen. Da vi rullede hen gennem denne fordum Rigs- nu storhertuglig Darmstadske Stad, stak allerede adskillige Hoveder frem i de smaarudede Vinduer. Det gamle Slot og den høje gammeldags Steenmuur passerede vi og reiste siden gennem det frugtbare Wetterau som i 1816 forsynede Frankerig med Korn. Rugen var allerede her i Ax, og Æble- og andre 35
 Frugttræer tæt besaaede med Blomster stode overalt i den frie Mark, som naar Frugten modnes beskyttes af patrouillerende Vagter. Vi gik et got Stykke i denne skønne smilende Egn og hørte Lerkernes jublende Sang over vore Hoveder. Paa samme Vej saae vi i nogen Afstand Kirken og Mindestenen ved Kampladsen Bergen hvor Broglie slog de Allierede. Hildebrand som har 40

giort 3 Tourer i Rhinegnene gav os adskillige interessante Oplysninger om hvorledes en saadan Reise best kan indrettes, der og stemmer overens med vor Reiseroute. De 3 Hovedvine ere Johannisberger, Rüdesheimer og Hochheimer-Vinen. Schreiber, som nu boer i Carlsruhe og som Hildebrand personlig
 5 kjender, anbefalede han ogsaa som den beste Vejleder. Den Jubel som hersker i Viinhøsten var, sagde han, over ald Beskrivelse. Det sidste Skifte var i en liden Landsbye som tilhører Hessen Darmstad og Homburg fælles. Derfra til Frankfurt er 1 Miil og Vejen gaar igiennem det skjønneste, paa Frugtræer og Kornmarker rigeste Landskab bekrandset af Bjerge. Paa højre Haand
 10 seer man det demolerede Kronstein, paa venstre Haand Odenwald hvorhen Eginhardt flygtede med Emma og som skal have faaet sit Navn af deres Udraab: o du Wald. Det ejes nu af en Grev Eberbach som skal være Descendent af Eginhart der fik Odenwald i Lehn af Carlmagn; ligeledes det industrielle Offenbach.

15 Strax udenfor Porten kom vi forbi den skønne Bethmanske Villa der skal have kostet 80000 Pund og hvor en prægtig Ariadne af Dannecker [staaer], der og har forfærdiget sin Vens Schillers Buste. Ved Porten staaer det af Fredrik Wilhelm den 2. opreiste Monument for Hesserne der bestormede Frankfurt paa deres Flugt i den første Revolutions Krig. Hildebrand fortalte
 20 og at der i disse [Dage] vil blive højtideligholdt en Vaarfest hvor alle promenere til Forsthaus (eller Waldchen) og leve der lustig i frie Mark. Blant Præsterne skal den catholske Batton være den berømteste. Da vi havde faaet vore Sager afpakkede paa Postgaarden toge vi paa Hildebrands Anbefaling ind i Weidenhof. Fra Giessen betaltes ingen Wagenmeister-Geld og heller ikke fra Cassel.
 25 Til Giessen faaer Postillonerne 2 gute Groschen og derfra til Frankfurt 8 Kreuzer Trinkgeld. Cassengeld betaales til Hannover, men derfra til Göttingen bruges kun Conversions-Münze. Ved Table d'Hote vare der adskillige Engelskmænd og en af disse var min Nabo. Da jeg havde spist gav jeg mig i Snak med ham om Hertugen af Cambridges Bryllup som holdes i Dag i Cassel,
 30 og om Norge og slap endda taalelig af med det Engelske I[ngeman] gjorde i Eftermiddag en Tour til Bornheim; men da det truede med Regn og jeg havde mine Udgiftsposter at opgiøre og min Dagbog at fortsætte, blev jeg hjemme. Jeg læste lidt Herzergiessungen eines kunstliebenden Künstlers (skal være en Wachenrode som har nogen Deel i Sternbalds Wanderungen
 35 og døde meget [ung]), som I[ngeman] har taget med sig og som er saare interessant. Raphaels skønne Hoved staaer foran Tittelbladet og det første Stykke handler om Raphaels Drøm og Syn af Jesu Moder, hvoraf Trækkene laae saa dybt indpræntede i hans Sjæl at de siden stedse svævede for ham under Udarbejdelsen af dette Sujet. Han siger selv: Essendo carestia di belle donne,
 40 io mi servo di certa idea che me viene al mente, og en Bramante, Raphaels Ven, skal have fortalt forommeldte Aabenbarelse af Maria. Kl. 7 gik I[ngeman]

og jeg en Tour ud af en og ind ad en anden Port giennem lutter Alleer og Bosqvetter, omduftet af Blomster fra Træerne og de fuldt udsprungne Syringer. Aftenen tilbragte vi eene paa vort Værelse med et Stykke Smørrebrød og $\frac{1}{2}$ Bouteille Franskviin, under Passiar og en lille Italiensk Lection og gik Kl. 10 til Sengs.

5

8. Maj 1818.

Vi sov til Kl. 8. Til Morgenpiben læste jeg forommeldte Wachenrodes Piece om Francesco Francia den Lombardiske Skoles Stifter som, efter Forfatterens Beretning døde af Sønderknuselse over Raphaels hellige Cecilia, som han havde malet for den hellige Johannes's Kirke i Bologna og med sin sædvanlige Beskeedenhed bedet Francesco rette hvad Skade eller Fejl derved maatte være indløbet. Synet af dette Malerie overraskede Francesco og gjorde et saadant Indtryk paa ham, som hidtil havde anseet sig selv for den største Kunstner at han døde kort efter. Andre sige derimod at han døde af Gift; om der Schüler und Raphael; om Leonardo da Vincis, den Floren-¹⁵ tinske Skoles Stifter, mangehaande Fortjenester som Maler, Billedhugger, Architect, Mathematiker og Musiker, samt hans indholdsrige Skrift om Kunsten. Han døde i den franske Konges Arme.

Siden besøgte jeg Passavant, en vakker Olding. Han har i flere Uger været syg af Gigt der har kastet sig paa Indvoldene. Da vi havde talt en Stund om Norge og Schweiz fik han Besøg af en Mammeselle Gleim, en Broderdatter af Fader Gleim, med meget talende brune Øine og megen Dannelselse, men med gusten Farve og saa nervesvag, at hun, som hun fortalte, ej havde taalt engang at læse Bremer-Zeitung. Hun har et Institut i Bremen og er taget hid for en 3 Maaneders Tid for at lære at tegne og for ogsaa i denne Henseende desto²⁵ bedre at kunne opfylde sin Pligt som Opdragerinde. Et ungt ikke vakkert Fruentimmer, formodentlig hendes Eleve, fulgte med hende. Talen drejede sig om Litteratur, Sædelighed og Religiøsitet, af hvilken sidste hun syntes at have en levende og uskrømtet Følelse. I Anledning af at Passavant roste hendes Kjækhed, da hun som ene Fruentimmer ofte havde reist om Natten,³⁰ fortalte hun at det for et Par Aar siden nær var bekommet hende ilde, da hun trods flere Advarsler vilde vove sig giennem en ensom Skov med en ubekjendt Fører, men i en liden Landsbye blev advaret af en Mand som trængte sig frem giennem Hoben og besvoer hende ej at vove sig videre, da Kudsken var ukjendt og mistænkelig og Skoven ikke sikker for Røverbander.³⁵ Passavant lovede at give mig et Adressebrev med til en af hans Venner i Zürich som har udgivet det beste Skrift man har om Schweizervandringerne – jeg troer han hedte Schwolke.

Siden var jeg hos en Boghandler for at faae Kaart over Frankfurt og et

italiensk Haandlexicon; men det første var for dyrt og det sidste ej at faae. Ved samme Leilighed saae jeg dog en Beskrivelse over Frankfurt, hvoraf 1. Deel nylig er udkommet med Endeel skønne Kobbere af de skønneste Prospecter i Omegnen. Hos en Parapluiemager søgte jeg en Stokparpluie 5 men den var for dyr. Ved Table d'Hote vare nogle Damer. I Eftermiddag besøgte jeg min Banqver Bethman som lovede mig Anvisning til Basel og gav mig en Indgangsbillet til Cassino. Hos en Boghandler Hjorth købte jeg en Plan over F[rankfurt] for 1 Gulden, men hverken hos ham eller en anden paa Cassino var Lexicon at faae. Da jeg var kommet hjem gav Fuglesang her 10 i Gaarden mig Anledning til følgende tydske Impromptu: Wie sie sich inniglich freuen – sie haben nichts zu bereuen – die lustige Vögellein – Sie athmen himmlische Lüfte – der Blumen zarteste Düfte – und müssen seelig seyn.

Kl. 5½ gik vi paa Comoedie for at see Hamlet nach Shakespear von Schroeder. Skuespiller Stein fra Leipzig gav Hamlet som Gjæsterolle. Efter min Skøn- 15 nende udførte han denne højst vanskelige Rolle i det hele meget vel og viiste at han havde studeret den som Kunstner. Det vanskeligste, Overgangen fra Besindighed til forstilt Galskab og Grændsepunkten mellem denne og den virkelige Sindsforvirring hvori hans Syner, hans Stilling, hans dybe men tillige vaklende Gemyt sætter ham, udtrykte han ved Nuancerne i Tone og 20 Minespil temmelig got. Monologen: to be or not to be etc. declamerte han vel sagte. I Cabinetscenen med Moderen, som han for Resten gav med megen Kraft, vendte han sig fra Geisten som han skulde see. Ophelia (Mselle Lindner), som jeg i Førstningen ej lovede mig stort af og hvis Figur er maadelig, gav Ophelias stille Vanvid med en Simpelhed og Hjertelighed, der rørte mig 25 saa dybt, som jeg ej i lang Tid har følt mig bevæget, og afpressede mig mangan Taare. De øvrige vare ubetydelige. Geisten (Otto) prækede i en snarrende Tone, Kongen (Weidner) havde plumpe Manerer og talte giennem Næsen, var dog best i Scenen, hvor Samvittigheden ryster ham. Dronningen (Mad. Poczowska) mangler Tænder. Polonius, som Schroeder har gjort til Olden- 30 holm (Haas) var flau. Laertes (Schmitt) ubetydelig og hans Rolle er desuden ved Schröders Omkalfatring bleven endnu flauere, da han først lader ham bryde med et Par Mand giennem Kongevagten og giøre en Pokkers Støj, men kort efter lader ham blive ganske tam. Ogsaa er den mesterlige Graverscene udeladt og Hamlet, hvis forstyrrede Væsen kun Døden kan og bør ende saa- 35 ledes som hos Shakespear, bliver Konge, efterat Moderen er dræbt ved Giftbægeret som hun tømmer i hans Sted og Kongen bliver dræbt af Hamlet. Theatret er af samme Størrelse og Indretning som Kjøbenhavns, undtagen at der intet Parterre er men alt Parqvæt. Iflands Buste staaer solo paa den ene Væg. Tilskuernes Tal var saare lidet. Aftenen tilbragte vi som i Gaar 40 under Passiar om hvad vi havde seet og hørt.

9. Maj 1818.

Oppe Kl. 8, læste i Wachenrode om Albrecht Dürer og om Zwey wunderbaren Sprachen und deren geheimnisvoller Kraft, nemlig Naturens og Kunstens. Siden læste jeg første Scene i Pastor Fido med en versificeret fransk vandet Oversættelse. Regnen hindrede mig fra at gjøre nogen Excursion. 5 I Eftermiddag derimod da vi havde drukket Caffé gik I[ngeman] og jeg først til Römer-Haus eller Rathshaus, hvor vi besaae den Sahl hvori Keyservalget ved Churfyrsterne skeer og hvor Keyser Leopolds Portrait i Legems Størrelse med fuld Ornat læggende Haanden paa et Crucifix formodentlig for at sværge, hænger paa Væggen og er sendt fra Wien. Bibliotheket, den forrige kejserlige 10 Spisesal med en skjæv Væg i Enden er ganske simpel men meget stor og har adskillige gode Værker f. Ex. Allgemeine Weltgeschichte, samt nogle Atlas's indeholdende Planer over Frankfurt fra de ældste Tider og under forskjellige Synspunkter, f. Ex. Gustav Adolfs Indtog med den svenske Hær etc. Den gyldne Bulle som her forvares kunde vi ej faae at see. Fausts Bibel, den første 15 af de trykte, skal være paa Gymnasie-Bibliotheket. Vi gik derfra til den prægtige Broe over Mainen der forener Frankfurt og Sachsenhausen og havde fra Midten af Broen en dejlig Udsigt langs med Mainens blomstrende og med skønne Landhuse prydede Bred. Vi kom snart til Enden af Sachsenhausen og fandt intet der som indbød og vendte derfor tilbage forbi das deutsche 20 Haus over Broen og gik langs med Qvaieen forbi Fischerfeld i Alleerne omkring Allerheiligen-Thor og Friedberger-Thor ind ad Eschenheimer-Thor, uden for hvilken er et Par smaa Bosqvetter i den ene af hvilke staaer Alexanders og i den anden Roxanes Buste efter Antiquen. Syringerne stode i fuld Flor og de og Æbletræerne af hvilke nogle havde usædvanlig store Blomster duftede 25 i de skønne slyngede Bosqvetter.

Vi opdagede for silde at vi vare passerede forbi Friedberger-Thor udenfor hvilken den skønne Bethmanske Hauge ligger og vandrede nu tvert igiennem Byen for at komme did igien. Vi besaae det strax udenfor Fridberg-Thor af Fredrik Wilhelm den 2. opreiste Monument for en Prinds af Hessendarmstadt 30 (troer jeg) og flere som faldt 1793 ved Frankfurts Bestormelse. Vi gik siden til Bethmans Hauge, fik fat paa Gartneren, besaae det dejlige Blomster-Amphiteater af Roser, Hortensier, Levkøjer, Hyacinter og andre skønne og sødtduftende Blomster, gik giennem den nydelige Hauge, besaae de unge Vinplanter, kom over en chinesisisk Broe over hvilken en ægte Babylonisk 35 Hængepiil hvælver sig, og besøgte den smagfulde Marmor Pavillon, hvis Hovedsalon og 4 Sidekabinetter ganske ere helligede til Kunsten. Da Salon-dørren aabnedes stod en Copie i Legemsstørrelse af Gladiatoren lige for os og paa hver Side af Dørren Demostenes's og et andet Hoved i Hermes-Form. For Resten var i Salonnen Germanicus i Legems Størrelse, Laocoons Gruppe, 40

Antinous en Romer, Diana med Pilekogger holdende en Hjort ved Hornene, Adonis, den Vaticanske Apoll i Legems Størrelse, Silen med Barnet Bachus paa Armene; Homers og Virgils Buster. I Sidecabinettet paa venstre Haand var Xenos Buste og den mediciske Venus i Legems Størrelse, i Cabinettet til
 5 Højre: et Minervahoved, en Perikles-Buste og Numa Pompili do., en Ceres i formindsket Maalestok, en Apollino, Castor og Pollux Gruppen med en Isis, efter Gartnerens Sigende, men efter Winkelmanns Forklaring: Orestes, Pylades og Electra, Juppiter Ammons colossale Buste sam[t] en Achill i Legems Størrelse hvis Musculøsitet forekom mig noget karikaturmæssig, da Musclerne
 10 saae ud som en Pantserskjorte og han næsten havde Fruentimmer Bryster. I det borteste Kabinet paa Højre var blot Daneckers Ariadne ridende paa en Tiger, originalt af Bethman bestilt. Hendes Stilling lehneth for over paa Tigeren er fortreffelig, Ansigtet ægte antik, Hovedet omkrandseth med Vinløv om de lette Lokker. Lyset falder her som overalt ovenfra giennem et halv-
 15 circlet Vindue og her er tillige anbragt et rosenrødt Træk som kan drages for Vinduet og som naar Solen skinner derpaa giver Statuen et Rosenskjær. Ogsaa kan Fodstellet hvorpaa den hviler drejes om. Paa samme laae et Vers som en ubekjendt havde skrevet og hvoraf Ideen omtrent var: Ønsket at kunne som Pygmalion give Støtten Liv. Det 4. Kabinet er endnu ledigt.
 20 Vi skrev vore Navne i en Bog, hvori jeg forgiæves søgte Ø[hlsenschlæger]s Navn. Da vi kom hjem var Klokken henved 8. Vi toge os hver vor $\frac{1}{2}$ Flaske (ein Schoppen) Viin og tilbragte Aftenen under Passiar især om Aandeverdenen. I[ngeman] læste for mig et elegisk Hjemveesdigt som han skrev i Göttingen. Saaledes har vi tilbragt Pintseaften ret got.

25

10. Maj 1818.

Jeg var oppe Kl. 5 $\frac{1}{2}$. Vi gik til Domkirken Kl. 8 og saae der en Deel knælende Mennesker og et Par catholske Præster som ved hvert sit Alter læste stiltiende Messer under mange Knælinger, og under Ringning af en Klokke af og til hævede Hostien i Vejret. For Altret paa højre Haand brændte en
 30 Lampe og 2 Lys stod paa hvert. Over Døren ved det højre Alter var en Soel. Nogle Enkelte communicerede. Kl. 9 begyndte Orgelet medens 3 Præster forsamlede sig ved Højaltret og Chordrenge svingede Røgelsekarrene som indhyllede dem i en magisk Damp. Lysekronen var tændt og et Snces Lys brændte omkring Højaltret. Derpaa foregik Processionen. En Person med en
 35 guldsnoret blaa Kappe gik foran med en Slags Fane, derpaa nogle sortklædte Personer med Lys, 2 Chordrenge med Røgelsekar, saa Præsterne med Hostien under en Baldakin og atter nogle med Lys. Processionen gik langs ned ad Kirkegulvet tæt forbi mig og jeg bøjede mit Hoved, dog uden at knæle. Siden hørtes Musik fra Orgelet, men som ej udfyldte den høje Kirkes Hvæl-

vinger. En skøn Discant og Basstemme udmærkede sig blandt de øvrige. Adskillige Messer bleve dels intonerede under sagte Accompagnement af Orgelet, dels siungne temmelig monotonisk af de frem og tilbage hvimsende Præster. Da Messen var forbi sluktes Lysene og en Pater besteed Prædikestolen. En gammel Kjælling, der saae ud som en Rufferske, men for Resten var meget andægtig da hun gjorde dybe Buk ej allene for Christus men for den hellig Aand og Sacramentet hvergang de bleve nævnte, gik ud af sin Stoel tog mig ved Haanden og anviste mig Plads hos sig. Prælaten som var en aldrende, velfød og, som det lod til paa hans stødevis fremførte Perioder, astmatisk Person, handlede ganske systematisk og ganske i sin Kirkes Aand om den christelige Kirkes herlige Bygning og viste at dens Fortrin bestod deri: at den var sikker, fordi den er grundet i Menneskets Trang til Religion, har under sit usynlige og synlige Overhoved sejret over alle Hindringer og Forfølgelser (hvorhos der da skeede Sideblik til Adskillelsen) og har de største Forjættelser; at den er stor og omfatter alle Mennesker og Tider etc. 15

Efter Prækenen gik vi til den Danske Minister Ejben, men fik vide at han er flyttet udenfor Porten. I[ngeman] gik til sin Banqvier, den rige Jøde Baron Rotschild, som Kongen af Danmark og flere Potentater laane Penge af, og jeg gik hjem for at skrive paa min Dagbog. Siden fulgtes vi ad til die stätische Billed Gallerie der fornemmelig bestaaer af Søe- og Landskabsstykker. Blandt disse udmærkede sig især nogle Vinterstykker af en ung hollandsk Maler (Vermeullen troer jeg). Paa den øverste Sahl var et deiligt Malerie af Vesuvs Brand i Opposition med Maaneskin, samt en bedende qvindelig Gestalt (jeg troer af Ferrata) med et dejligt Hoved og et blaåt Slør mesterlig draperet, samt en Copie af Raphaels Madonna med Barnet, Rubbens Søn malet af ham selv, en Madonna af Vandijck, Copie, og flere som jeg ej erindrer. Opsynsmanden en Wendelstatt var meget artig og lovede i Morgen at vise os sin egen lille Samling. Han viste os og et tornekronet Christus Hoved af A. Dürrer som han selv ejede. I Eftermiddag ventede han at Dronningen af Würtemberg vilde bese Sam[lingen]. 30

Vi kom først hjem Kl. 1½ og maatte altsaa see at indhente de andre ved Tabled'hote som allerede vare avancerte et Par Retter forud for os. I Eftermiddag gjorde vi en Tour til Schönemans Garten for at opvarte Excellencen v. Ejben, hvem vi traf som Podagrist paa en Sofa i et Værelse med Udsigt til den lige under løbende Main og dens venstre Bred hvor det berømte Forsthaus [ligger]. Han smilte da vi talte om Folkefesten, hvorved kun 12 a 16000 Mennesker af Handelsbetjente og Smaahøkere gjør sig lystige i frie Mark. Frankfurt er efter hans Sigende [et] meget dyrt Sted og dertil har Congressen, hvis Personale er omtrent 1200 Personer og deres som har Affairer circa 1000, bidraget noget. Sagen om Jødernes Borgerret skal med det første afgjøres 40

og bestemmes hvorvidt de for deres 42000 Gulden blot skal være frie for at være kejserlige Kammerknechte, det er: et Slags Livegne, eller om de derfor skal nyde de frie Borgeres fulde Rettigheder. At Erbach eller Eberbach er Eginharts Descendent syntes han tvivle om kunde bevises. I Rüdersheim
 5 henviste han os til en Grev Ingelheim som har repareret et gammelt Taarn og fuldført det i antik Maneer. Om Ifland fortalte han at han var et af de forfængeligste Mennesker han har kjendt, havde alle Fingre besatte med Ringe og spredte dem ud naar han skulde tage Tobak. Han lovede at giøre Anstalter for os til at faae see en Senator Brentanos Maleriesamling som skal
 10 være den beste her og inviterede os til Morgen Middag Kl. 3.

Kl. 6½ kom vi hjem. Jeg var siden paa Casino, hvor jeg i en Hast giennemløb de engelske og tydske Aviser uden at finde noget synderlig mærkeligt. I Weimartidende fandt jeg en Efterretning, som skal være autentisk, om Don Carlos, Phillip den 2.s Søn, i Følge hvilken han hverken blev dømt af
 15 Inqvisitionen eller Phillip men af Statsraadet under Erkebisp (Espinosa?) Præsidium, samt at han var en raa, uvidende og brutal Person, der virkelig havde tragtet Faderen efter Livet. Kotzebue blev og i samme Blad slemt medtaget. I Zeitung für die elegante Welt fandt jeg følgende Skildring af Frankfurt:

20 So freundlich an des Maines heitre Strande,
 So gross in deines Alterthumes Glanz,
 Ein Edelstein vom Deutschen Vaterlande,
 Hoch strahlst du in der Städte schöne Kranz.
 Die Freiheit schirmet deines Handels Blüthe
 25 Der Handel hält des Reichthums alten Bau;
 Die Religion, die Sittlichkeit, die Güte,
 Sie wohnt noch in Frankfurts fleiss'gem Gau,
 Und ringsumher, ein Schooskind der Natur,
 Begränzt die freie Stadt die freie Flur.

30 Det sidste er ligesaa sandt som skjønt sagt. Om de øvrige Attributters Sandhed kan man ej vide stort ved 4 Dages Ophold. Jeg saae siden paa Billardspil og gik igiennem de mange store og elegante Værelser. Kl. 8 gik jeg hjem og læste 2. Scene af Pastor Fido samt Adskilligt i Wachenrode og spiste mit Smørrebrød til ½ Flaske Viin alene, da I[ngeman] først kom hjem fra sine
 35 Excursioner Kl. 10. I den städlesche Maleriesamling saae vi og nogle Billeder udskaarne i Træ af A. Dürrer. Det ledige Cabinet i det Bethmanske Gallerie er bestemt til en hos Dannecker bestilt Bachus som Sidestykke til Ariadne.

11. Maj 1818.

Oppe Kl. 8, læste Wachenrode ud og skrev paa min Dagbog. Til Gaarsdagens Historie hører endnu, at den catholske Prælat talte med megen Salsvelse om Kirkens Eenhed; og at Catholicismen her lever in ecclesia pressa, da her kun ere 2 catholske Kirker blant hvilke Domkirken, hvis Taarn dog er protestantisk. Processioner maae ej skee udenfor Kirken. Af Frankfurts 48000 (Fick regner 45000) Indvaanere skal kun 6000 være Catholikker. Kl. 11 vare vi hos den städlesche Gemäldes Opsynsmand for at see hans lille private Maleriesamling som han i Gaar lovede at vise os, men han var ej hjemme. Siden gik vi paa Cassino og læste i alskens politiske og litteraire Blade. I der 10 Freimuthige læste jeg nogle Episoder af Frue v. der Reckes Reises 4. Deel, nemlig hendes 3 Samtaler med Pius den 7. der havde anstillet en Sammenligning mellem Petersburg og Rom, af hvilke den sidste er bygget 700 Aar før og den første 1700 Aar efter Christi Fødsel og vil blive Verdens Velgiørerinde ligesom det gamle Rom var dens Ødelæggerske. Om Napoeon sagde hun 15 at han havde truet med at ville som Henrik d. 8. rive sig løs og 36 Millioner Mennesker med sig fra den catholske Kirke, dersom ej Paven vilde krone ham og at han (Paven) følgelig da maatte give efter, men nu ej vil vige et Skridt meer. Hans Udortes skal være blidt og behageligt. En Rose som var faldet af en Frues Klædning der i Sælskab med Forfatterinden besøgte Paven, tog 20 han op, og hendes Tjener, en Polak, bad inderlig om at maatte faae denne af Pavens Haand helligede Blomst, som evig skulde bevares i hans Familie. Pavens Secretair er Hercules Consalvi som skal være en meget slue Person der ved Concordater søger at opretholde Hierarkiet og bringe de Hildebrandske Grundsætninger, saavidt Tidsaanden tillader det, i Udøvelse. Samtidig skildres 25 han i Bladet: Zeitschwingen. Jeg giennemløb Jenaische Litteratur Zeitung for April, samt bladede lidt i nogle andre Tidsskrifter, hvoraf her er en stor Hærskares Mangfoldighed, alle meget ordentlig henlagte hver i sin Hylde og hvert Rum paategnet Bladets Tittel.

Kl. 2 gik vi hjem for at giøre vort Toilet og Kl. 2½ vandrede vi til Excellencen 30 som hvilede sin gigtiske Krop paa en Sopha og fortalte at han bar paa sit Hjerte en tørret Skrubtudse i en Lærredsklud mod Gigten, men hidtil uden Virkning. Ved Hjelp af 2 Krykker buxerede han sig til Spisebordet. Sælskabet bestod af hans Svoger, en Hr. v. Marshal, Gesandt fra Nassau ved Bundstagen, Baron Pahlm, en Bülow og Ejbens 2 Smaapigers Gouvernante, et 35 aldrende Fruentimmer med lidt Skjæg paa Hagen. Vi spiste Suppe, Kjød, Asparges, Kalkun, Macaroni etc. og drak rød eller hvid Viin efter Behag samt Champagne. Om Kotzebue fortalte Ejben at han var den første som rømte fra Berlin da Franskændene sidst truede den, efterat han samme Dag havde skrevet en tapper Opfordring til Forsvar. Efter Maaltidet vandrede vi lidt 40

i Haugen og langs med Mainen og saae paa den modsatte Bred en heel Deel Mennesker som vandrede til Frankfurts mest yndede Promenade: das Forsthaus eller das Wäldchen tæt ved den Bethmanske Octogon, en brillant Villa. Kl. 7 vandrede vi hjem og har tilbragt Aftenen i vort Logis med at skrive og passiare. I[ngeman] fandt i Dag i et af de litteraire Blade en Anmeldelse om, at en Theodor Hell har blant andre Oversættelser af fremmede Skuespil ogsaa oversat Hyrden af Tolosa. Vi drak i Aften Zelservand og Viin til vor Pibe. Jeg læste 2. Scene af Pastor Fido.

12. Maj 1818.

Fra Kl. 7 til henimod 11 læste jeg en 3. Scene i Pastor Fido, nogle italienske Anecdoter i Veneroni og giennemløb i mine Excerpter af Winkelman den ægyptiske Kunsthistorie. Siden tilbragte vi hele Dagen i Guds frie Natur og gik først til Pflingstweide hvor vi havde ventet at see en stor Folkehob, men saae kun et Par Mænd, som fortalte os at der først i Morgen skulde være Tractement der for Waysenhuus-Børnene og at i Dag alle Folk gik til Forsthaus. Did gik vi da og hen giennem Fischerdam over Mainbroen udaf Schau-Main-Thor og saa videre langs Mainen giennem frodige Hvedeagre og Kløvereng, først til et Huus som ligger ved Indgangen til Skoven hvor vi drak en Snaps og spillede et Par Partier Billard, siden giennem Bøge Skoven, hvor allerede Endeel Familier havde begyndt deres Oeconomie, til Forsthaus, hvor vi for et Smørrebrød, en halv Flaske Viin og en Portion Caffè maatte give hver en Gulden, men hvor vi tillige i Skjænkestuen havde Anledning til at gjøre Progresser i Ornithologie og Entomologie, da Væggene vare besatte med udstoppede Fugle og afsiaeledede Insekter i Glasskabe. Ud paa Eftermiddagen samledes der fleer og flere Folk tilfods og i Eqvipage. Da vi havde vandret lidt om i Skoven hvor Gran afvexler med Bøg, satte jeg mig i et Lysthuus og tog mig en liden Middagsluer. Siden gik vi tilbage giennem Skoven mod Strømmen af de tililende Menneskehobe, der vist udgjorde flere Tusinde. I en Hauge tæt ved det førstommeldte Vertshuus toge vi os en halv Flaske Viin og havde Musik i Nærheden. Med en Familie som tog Sæde ved samme Bord som vi, og bestod af en ret vakker Mand og Kone med et lidet Barn samt Mandens Moder, kom vi i en Passiar og fik at vide, at Pflingstjubelen nu ikke er saa lystig eller bliver saa talrig besøgt som før, men at der og fordem blev begaaet mange Excesser, saa det i Almindelighed kostede 6 a 8 Mennesker Livet. Manden ledsagede hvert andet Ord med: verstehen sie. Vi gjorde atter en Vandring tilbage til Skoven hvor nu Menneskesvømmen dels bølgede mellem Træerne og dels havde plantet sig paa Bænkene fortærende deres medbragte Proviant. Vi saae kun faa vakre Ansigter blant denne talrige Hob.

Vi vandrede tilbage Kl. 7 og havde den skønneste Aften med en deilig Ud-

sigt over Maynen, de ved dens Bredde liggende Lyststeder, Frankfurt og de i Baggrunden liggende temmelig høje Bjerge. Vi gik til Cassino og jeg gjen­nem­løb der i den Halleske Litteratur Zeitung Recensionerne over den Harmseske Fejde med de deraf udsprungne Stridigheder mellem Schleiermacher og Ammon, samt læste i Minerva for April en interessant Afhandling om Nødvendigheden af at bringe Ligevægt mellem Europas Magter, hvortil hører at Østerrige og Preussen betydelig maae udvides for at kunne holde Rusland Stangen, og at de 3 Nordiske Riger forenes. Om Sverrig hede det at der ere 3 Kron­prætendenter: Bernadotte, den afsatte Konges Søn og Rusland. Ogsaa læste jeg Llorrents Beretning om Don Carlos som desværre ej er fuldført. Derfra 10 gik vi paa et Spiseqvarteer hvor vi fik Kalvesteeg og $\frac{1}{2}$ Flaske Viin for 42 Kr. hver, og saa hjem, skrev i Dagbogen og kjøede. I Dag er det 20 Aar siden jeg blev forlovet med min Elisa – saa hastig gaaer Tiden.

13. Maj 1818.

Oppe Kl. 5 $\frac{1}{2}$ for at pakke ind. Da vi vare færdige dermed fik vi Besøg af 15 en Landsmand, Lieutenant Falbe, som i Sælskab med en Amerikaner er paa Retouren fra Livorno til Kjøbenhavn. Jeg gav ham min Kones Adresse og skrev derpaa at jeg er vel og i Dag tiltræder Rhintouren. Da vi havde spist varm Froekost Kl. 9 $\frac{1}{2}$ gik vi til das Marktschiff, die Wasserdeligence. Under­vejs kjøbte jeg mig et Piberør. Vi traf Skibet, som en sand Noæ Ark, fuld af 20 rene og urene Dyr og udkaarede os strax en Plads for os og vort Tøj paa en af de lange Bænke der er paa hver Side af denne langstrakte Skude, der be­staaer af en Slags Salon bedækket med en Breddehvelving 30 til 40 Alen lang. Stedse kom ny Passagerer, Mænd, Qvinder og Børn og saavel Deligencen selv, som en med den annecteret Baad vare næsten propfulde, i det hele omtrent 25 100 Mennesker. Kl. 10 glead vi afsted med Strømmen trukne af 3 Heste, men havde Vinden mod os. Det var en saare behagelig Fart og Udsigten til begge Mainens blomstrende Bredder fortreffelig. I Kahytten holdt man ej længe ud og jeg var næsten hele Tiden i Forstavnen. Blandt Passagererne talte jeg kun med en Eventyrer som havde været i fransk, tydsk, engelsk Tjeneste 30 og gjort Feldtoget med ved Kjøbenhavn. Han var stærk i Politikken og gav sig en meget vigtig Mine. En gammel graaskjægget Soldat eller Sergeant havde en ægte Soldaterplie og et ærligt Ansigt. Han er i bayersk Tjeneste. Ogsaa havde vi til Höchst hvor vi kom Kl. 12 et Par smukke Piger i vort Følge, men de forlode os der og efter $\frac{1}{2}$ Times Pause lagde vi atter ud med nogle ny 35 Passagerer hvoriblant en theologisk Student og en indbildsk lille Sperevip, formodentlig en Kjøbmand eller Forvalter. Jeg var i Land som snarest og gik op ad en bag en høj Muur forskandset Gade som meget lignede den der gaaer bag om Aggershuus Slot, ligesom Mainen, der omtrent har Dramselvens

Bredde undertiden bragte mig til at troe jeg seilede paa sidstmeldte Elv, men af hvilken Drøm det tydske Tungemaal snart bragte mig.

Paa Touren fra Höchst, hvor I[ngeman] i Vertshuset havde truffet en smuk og dannet Opvarterinde, havde vi paa højre Bred Udsigt over den skønne frugtbare Slette med en Krands af Bjerge i Baggrunden, besaaet med enkelte Landsbyer. Vi kom forbi Zingeling og fik ved Hattersheim nogle Musicanter med en stor, det vil sige før Dame ombord. Det var en tarvelig Musik de gav med en Fløite, Violin og Bas. Den foromtalte Sperevip gav mig en Prøve paa sin Vittighed, ved at svare da jeg sagde: da haben wir ein neues Dorf: es sieht eben nicht neu aus, hvorpaa jeg replicerte: für den der es nicht vorher gesehen hat ist es wenigstens neu. Vi passerte forbi Hochheim eine Stunde von Mayntz og saae den med Viinstokke beplantede Bakke, hvor den berømte Viin avles.

Strax efter kom vi til Mainens Udløb, hvor denne kaster sig i Rhinens Arme, havde det ærværdige gamle Maguntiacum for os og saae Broen der forener Maynz med Cassel. Vi tog ind i de 3 Kroner og da vi havde drukket Thee, gjorde vi strax en Excursion til Zahlbak for at see Ruinerne af en romersk Vandledning. Vi gik en temmelig Omvej omkring Maynzes Udenværker og hørte hag os den dumpe Klang af Stadens Klokker. Omsider kom vi til Maalet og saae paa en Bakke de fremragende Piller af den i Gruus siunkne Vandledning, der maae have været et colossalsk Værk. De stode paa en opkastet Jordvold og de forreste 8 Pillere vare temmelig conserverede. Zahlbach som nu er en smal Rende flyder neden under, men har, som man endnu kan see, havt et dybere og bredere, nu udtørret Leje. Kun indseer jeg ikke hvorledes Vandet er blevet bragt op til den høje Vandledning og hvor denne egentlig har gaaet hen, med mindre det gamle Maynz har ligget paa den ligefor Vandledningen mødende Bakke, nu Skandse. Paa Retouren besøgte vi Kirkegaarden, hvor vi havde ventet at finde Alderdomsminder, men saae kun Nymodens Gravstene, hvoraf enkelte vare ret vakre og deriblant et over en catholsk Seminarist Raufenbarth, 20 Aar gammel hvor han forestilledes i Marmor i sin Dragt knælende for en Christus paa Korset, samt et Do. stort Kors med Christus i Legems Størrelse og neden under en bedende Mand og Qvinde. En i Nærheden værende Paafugl skreeg afskyelig. Vi kom hjem af en kortere Vej, drak en Flaske Hochheimer fra 1811 til vort Smørrebrød, gjorde hver for sig en Excursion om Aftenen for at erfare om Maynz er ligesaa sædelig in puncto sexus som Frankfurt synes at være. Jeg for mit Vedkommende fandt det Modsatte, da jeg blev inviteret af en Donna, som syntes at være af det laveste Slags, en Catholikinde fra Coblenz som fortalte at hun havde Besøg af mange fornemme Herrer og gav en Gulden daglig i Huusleje. Hendes Vertinde maae være en værdig Kone da hun samme Aften havde solgt en

14 Aars gammel Pige til en Vellystning – o tempora o mores. Vi passerte i Aften forbi das Statshaus som har været en prægtig Bygning, men er demoleret i den franske Krig. Ogsaa kom vi forbi Casino, hvor der formodentlig var Bal. En fuldstændig Musik og en, udenfra at dømme, meget stor Salon var der. Jeg tog et Par Blomster med fra Vandledningens Ruiner.

14. Maj 1818.

Precise Kl. 6 i Morges blev Theen bragt os og Kl. 8 tiltraadte vi vore Ud-
vandringer. En laset Dreng blev vor Vejleder og Cicerone. Han førte os først
til Rhinbroen der forener Maynz og Cassel, siden til Tøjhuset, das deutsche
Haus, hvor Bonaparte residerede og til det churfyrstelige Slot som hverken 10
er stort eller elegant. Derfra gik Touren til Stefanskirken, hvor vi steg ad
en mørk Vindeltrappe 213 Trin og siden en 50 Trin til før vi naaede Rotunden,
hvorfra der er en skøn Udsigt over Maynz, over Rhinen og Maynen til Hoch-
heim, samt over Omegnen. Desværre var Himmelen mørk og behængt med
Regnskyer, hvorved Udsigten tabte sig. En gammel Kjelling havde et Kammer 15
oppe i Taarnet og deri et Mariebillede med Barnet af Træ, begge prydede med
løse Kroner, samt et Crucifix og nogle andre Billeder.

Vi besøgte Bibliotheket og Billedgalleriet. Det første syntes blot at indeholde
gamle Værker og deriblant var en Rerum Moguntiacarum accurante Thomas
(ni fallor) i 3 tykke Foliobind. Nogle faa Modeller til Møller, samt en Vægt 20
stod der og. Blant Malerierne vare de fornemste: Apollonia af Dominichino,
en for Maria og Barnet knælende Ca[r]melit af H. Caracci (i mine Tanker
det beste af dem alle). Marias Himmelfart af A. Caracci hvorpaa Gud Fader
som en gammel Mand og Christus med Duen holdt en Krands over Marias
Hoved i Glorie mellem sig, en Franciscus af Jordaens med Naglegab i Hænder 25
og Been foran et Crucifix, Adam og Eva af A. Dürrer (maadelige Portraiter
uden ald Idealisering) hvorpaa staaer med Fracturbogstaver: Albertus Dürer
Altmanus faciebat post virtutis partum 1507 og neden under hans Monogram
[Tegning], Rubens Kone af ham selv, omgivet af forskellige Dyr som Snyders
har malet, hvilke alle ere anførte hos Schreiber. Desforuden lagde jeg Mærke 30
til et dejligt Oldings-Hoved af Vanloo, samt Tullia der farer over sin Faders
Liig (Hestene som trække sig tilbage og vise sig menneskeligere end den
unaturlige Datter ere herligt malte) samt Dalila og Samson af Le Brun, hos
hvem jeg i disse Stykker slet ikke fandt mindste Spor af den Hengivenhed
til Brunhed som Ø[h]lenschlæger omtaler. De i Omegnen opgravne romerske 35
Altre med udhugne Billeder og Inscriptioner, samt en Sarkofag og adskillige
Mindstene til Ære for Endeel Legioner og Cohorter som have udmærket sig
og hvis Navne ere malede paa Væggen oven over, staae i et særskildt Værelse.
Fra Stefanstaarnet saae jeg og paa et af Brystværnene det saa kaldte Drusus

Monument, en Eichelstein der blot viser sig som en svær Steenpille og formodentlig har sit Navn af at den ligner en Eichel eller Egerknød.

Fra Bibliotheket gik jeg til Prof. Bodman, om hvem Biskop Münter havde bedet mig at søge Underretning, men fik den Beskeed at han var bortrejst og kommer først tilbage om et Par Dage. Paa Hjemvejen købte jeg mig en Stok-Parapluie og en Voxdugs Væske til at bære mit Tøj i paa Fodvandringen. Paa Bibliotheket stod og Model til en Rhinbroe som aldrig er blevet færdig og som var saaledes indrettet at Tropper kunde marschere giennem en Løngang under Broen. Af et Par Nymfer hvis Vinduer vi passerede forbi paa 10 Vejen til Bibliotheket bleve vi indbudne med et venligt Nik. Ved Table d'hote var der omtrent en 30 Mennesker og deriblant 2 Damer, af hvilke den ene var ung og smuk. Lige for mig sad en Stabsofficier som lignede afdøde N. Wibe.

Efter Maaltidet besøgte vi Domkirken, en majestætisk Bygning med en Hovedhvælving i Midten og 1 paa hver Side, hvor de gamle Churfyrster mest 15 af den Dahlbergske Familie staa i Legemsstørrelse. I den ene Ende er det Biskoppelige Chor, hvor der blant andre Statuer findes 1 som forestiller Crescens, der kom Anno 70 med den 22. Legion til Maynz og antages for den første christelige Lærer og Bisp ved Rhinen, samt Bonifacius og en Martinus som deler sin Kappe med en Betler. Han havde før han blev Christen været 20 Feldtherre og forestilles derfor i Krigercostume. Lige for i den anden Ende af Kirken er det præstelige Alter og desforuden skal endnu være 9 mindre Altre. Fastradas (Carlmagns Gemalindes) Gravminde bestaaer kun i en noget mutileret Tavle med latinsk Indskrift med Munkebogstaver, som viser at hendes Levninger er bragt hid fra et afbrændt Capel. Bag Præste-Altret er 25 Grev Lambers Minde. Han faldt i Krigen mod Ludvig den 14. I Gaarden udenfor Kirken seer man i en af Hallerne i Koergangen Frauenlobs Minde. I en simpel rød Steen er hans Billed udhugget med Omskrift: heinricus frowenlob dem Gott genadt † anno domini mcccxviii, det øvrige er ulæseligt. De franske har fremfaret paa Vandalsk Viis og ruineret meget. Schweitzeren 30 fortalte, at 1000 Oxer som de trak ind i Kirken styrtede alle, og viste os endnu Blod af dem paa et af Gravminderne. Man mærkte han tog det for et Jertegn. Ved Siden af Vievandskummen er et Kar hvori Gustav Adolfs Tjener vandede hans Hest, [det] er derved blevet forbandet til evig Tid.

Kl. 4½ forlod vi Staden i Regn og Søle, gik en halv Milsvej feil og kom 35 Kl. 6¾ til Finden, en lille Landsby med et maadeligt Auberg. Vi passiarede med et Par preussiske Soldater som fortalte os at Maynzer-Gvarnisonen bestaaer af 1 Regiment Østerrigere og 1 Brigade Preussere. Vi drak en halv Flaske Viin, spiste paa vort Værelse Smørrebrød og jeg krøb strax til Køjs for at blive tør og varm. Vertens Søn laae i samme Værelse som vi. Endnu 40 maae jeg melde at vi i Schusterstrasse passerte det Huus, hvori Faust fordum

havde sit Bogtrykkerie, ved Navn Dreykönigshofe, nu beboet af en Conditor. I Billedgalleriet var opstillet til Salg en Original af A. Dürrer: Christi Nedtagelse af Korset, men den derpaa satte Pris 2400 Gulden erholdes neppe.

15. Maj 1818.

Kl. 7 stod vi op og vandrede Kl. 8 fra vort Qvarteer. Det blæste og regnede 5 lidt, men Storm og Regn tiltog stedse meer og efter en besværlig Marsch i Snauset naaede vi Nieder-Ingelheim Kl. 10 og toge ind, i nærmeste Vertshuus. I[ngeman] tog Sengen fat, jeg læste i Schreiber. Medgiæster ved Bordet vare 3 Reisende som talte fransk. I Eftermiddag besøgte vi et Lyststed her i Nærheden, hvor vi fra en Altan havde den herligste Udsigt over die Rheingau, 10 paa den ene Side indtil Rüdersheim og das Bingloch samt Hattos eller Mäuse-turm og paa den anden Side over Ellefeld og Nied. Mellem Floden og vort Stade laae den frugtbare Rhindal og i Baggrunden en Krands af Bjerge. Paa Tilbagevejen besaae vi Ruinerne af Carlmagns Pallads der kun bestaae af nogle Mure og Stumpen af en af de Piller som han lod bringe fra Rom, 15 hvilket en Indskrift fra 1600 nogle og 50 paa en Tavle over samme viser. Bondehytter indtage nu den Plads hvor Palladset før knejsede og her kan man med Sandhed sige: sic transit gloria mundi. I den tætved liggende reformerte Kirke, som er ganske net, saae vi et i Steen udhugget Fruentimmerbillede, som Sagnet angiver for Emma, men som en Dame paa forommeldte Lyststed 20 (der beboes af en Oberst som meget velvilligen angav os de fornemste Punkter i Omegnen og laante os en lille Kikkert til at besee samme) sagde os skulde være Ludemilla, (om jeg hørte ret) og som Graveren kaldte Lovise.

Ved Indgangen til Kirken er og 2 af de fra Rom hentede Marmorpiller, som udgjør Levningerne af den store Carls stolte Kejserborg. Da vi kom hjem 25 drak vi Thee og læste i Schreiber Sagnet om Carls Gemal Hildegard, hvem han under en Krig i Sachsen betroede til sin Stifbroder Talands Bevogtning og som da han vilde forføre hende, blev af hende lokket i Fangenskab i et Lysthuus hvoraf hun dog medlidende atter lukkede ham ud, blev saa til Løn af ham hos Carl anklaget for Utroskab, skulde druknes i Rhinen, men undkom 30 og blev siden ligeledes reddet fra at faae Øjnene udstukne, gik til Rom med Rosina von Bodmer, gjorde som Kjenderinde af Mineralier og Urter store Kurer, blev af Taland selv opsøgt for at skaffe Raad mod en ulægelig Svaghed, hvorfra hun hjalp ham, efterat han først havde giort Bod hos Præsten og aabenbarede sig siden for Carl som vilde have dræbt Taland, dersom Hildegard 35 ej havde bedet for ham.

Til Aftens spiste vi med Verten, hans Kone, Datter, Svigerinde, en beslægtet Dame fra Maynz, et ganske vakkert Fruentimmer med levende Øjne, samt et Par fremmede Herrer. Efter Maaltidet spillede Datteren paa Fortepiano

adskillige Stykker, blant andet en Sonate af Paër med Færdighed og sang med taalelig Stemme en Aria af Fanchon og Zumsteegs Musik til: «fliegende Wolken etc.» i Maria Stuart. Jeg spillede og sang ogsaa nogle Arier. Kl. 10 gik vi til Sengs. Paa Frauenlobs Gravminde i Maynz seer man paa Ligkisten 6 3 Kroner og 4 a 6 Fruentimre som bære Kisten.

16. Maj 1818.

Vi havde foresat os at vandre afsted Kl. 5, men Regnevjret tilintetgjorde denne Plan og Himmelen synes ej at være vor første Rhintour gunstig. Kl. 7 stode vi op, drak vor Caffé med mismodigt Blik til den skyefulde Himmel 10 og skrev paa vor Dagbog. Kl. 9 tog vi fra Engelsheim og mødte ved Udgangen af Byen lykkeligvis en Vandrer som skulde til Weinheim og med hvem vi bleve i Følge. Vi vandrede igiennem den dels sumpige dels sandige Slette, hvor Hveden stod tynd og kom til Slutning paa en lang Jordvold som førte lige til Weinheim. Over vore Hoveder jublede Lærkerne og ved 15 vore Fødder qvækkede Frøerne i de langs med Jordvolden liggende Kjær. I en Arm af Rhinen som løber forbi Weinheim satte vi os i en meget langagtig fladbundet Baad, som Færgemanden med en Hage stak op mod Strømmen. Da han havde naaet en vis Højde stak han 2 Stavre som Roerstolde og roede med een Aare mod Strømmen som almählig førte os i Land ved Mittel- 20 heim. Midt paa Floden havde vi Udsigt over hele Omegnen og Floden syntes at danne et Basin, da en Øe som ligger ved Ellfeld skjuler Udløbet som man siden bliver vaer. Paa den højre Rhinbred havde vi Middelheim lige for os, Östrich, Hattenheim, Ellfeld neden for os; Winkel, Geissenheim, Johannisberg ovenfor os og paa den venstre Rhinbred Rheingau med Bjergene overfor 25 Ingelheim. Klokkerne løde trint omkring i Anledning af en Begravelse.

Fra Mittelheim vandrede vi paa Chaussee til det $\frac{1}{2}$ Stunde derfra liggende Winkel og da vi ved at passere forbi Kirken sammesteds hørte Orgelspil og Sang traadte vi med vor Randsel paa Ryggen derind. Der vare adskillige i Sørgedragt klædte Mennesker, mest Fruentimre, som bivaanede en Sjølemesse. 30 Vi opholdt os kun nogle Minutter og hørte paa Orgelets simple Choral og Chordrengenes Sang. Jeg tænkte paa Fridolin i Schillers Gang nach dem Eisenhammer og da jeg sagde [ngeman] det, fortalte han at han just havde havt samme Idee. I et Vertshuus spiste vi vore Smørrebrød med Pølse til og drak vor Schopf ($\frac{1}{2}$ Flaske) Johannisberger dertil. Saaledes styrkede fortsatte vi 35 vor Vandring og traf strax udenfor Winkel et lidet Gravkapel, beskygget af 2 dejlige vilde Kastanier, hvis Kroner dannede en Hvælving hvorpaa jeg i Muren ridsede et I og S med Dolken. Maria som var meget styg havde en Christus med Skjæg paa i Skjødet. 2 Lys stod paa hver Side af hende. Længere bort traf vi et demoleret Crucifix med en Inscription som var heel uorto-

grafisk og som viste at en Berger og hans Hustrue havde ladet [det] opreise. Paa Vejen mellem Winkel og Geisenheim passerede vi Johannisberg, hvor et Slot som Napoleon havde foræret General Kellerman og som nu tilhører Metternich, kneiser paa en høj rødlig Bakke, ganske besaaet med Viinstokke, der, efter Schreiber, skal indtage 55 Morgen Land. Ved Foden af Bjerget ligger et fordums Nonnekloster Vollrath. Strax borten for Johannisberg kommer man paa en deilig Chaussee i Nærheden af Geisenheim og har paa den hele Vej den herligste Udsigt over Rhinen og den modsatte Bred paa hvis højeste Bjergaas 2 høje Træer stedse fremrage, ligesom Strækningen mellem Vejen og Rhinen er besaaet med Viingaarde og med blomstrende Hækker der udaandede en aromatisk Duft, som af vild Thimian. Vi saae endnu et Par Crucifixer behængte med Majkrandse ved Landevejen. Vi gik giennem Geisenheim og hvilede kun faa Minutter paa en Steenbæk beskygget af et Lindetræ, hvis Grene vare dannede i Form af et Lysthuus.

Rüdesheim naaede vi henved Kl. 3 og toge ind i Vertshuset *das Schiff*. Da jeg havde faaet mig en Middagsluur, drukket Caffé og vi havde styrket os med hver sin Schopf af den fyrige Rüdersheimer fra 1806 og 1811, vandrede vi til de, strax udenfor Byen liggende Borgruiner, hvor en gammel Kone viste os om. En Grev Fridrik Carl Joseph von Ingelheim som ejer dem og et lidet Landhuus i Nærheden har hæderligen sørget for disse Ruiners Conservation og bragt dem i Forbindelse med hinanden, uden ved Modernisering af skade det antike, saa det er den fuldstændigste og skønneste Ruin jeg endnu har seet. Et temmeligt rummeligt Værelse der synes at være den gamle Borgsal, har en Camin og et Bord med en Krands af Lamper. Fra et Par Altaner har man den dejligste Udsigt over Floden, især paa den øverste Altan, hvor en liden Hauge er anbragt og hvor den friske Vegetation herligt kontrasterer mod den gamle graa Steen. Derfra seer man og ned i den dybe skumle Burgverliess, hvor Fangerne, udelukte fra Dagens Lys, vansmægtede. Enkelte Kammere ere indredede til Beboelse. Et Taarn, som man kun ved Hjælp af en Stige kan komme ned i, staaer i Nærheden. Da vi havde beseet os overalt kom just Grev Ingelheim, hvem vi bragte en Hilsen fra Ejben og i hvem vi fandt en meget jævn og artig Mand.

Vi gik derfra til det egentlige Rüdesheimerslot med 5 Taarne, som nu besiddes af en Grevinde Gutenhoff. En Person viste os der omkring, først i en Sal, hvor der hænger et Malerie der forestiller en heel Deel Personer af begge Kjøen af den gamle grevelige Familie Cronenberg, malede i ægte gammel Maneer med Sedler omkring Hovederne, hvorpaa deres Navne ere skrevne. Nederst paa Billedet er en Harlequin bag en gammel Mand som holder en Bundt Staver i Haanden med en Indskrift, hvis Indhold omtrent er, at den samlede Bundt ej kan brydes, men vel hver enkelt. En anden Indskrift viser at dette

Malerie er en Nyeaarsgave. I næste Værelse er den gamle Brömsers Brudeseng med en Hoben udskaarne Zirater og over Hovedgierdet i Basrelief: Christi Fødsel, samt de hellige 3 Kongers Tilbedelse, smagløst udskaarne, Krybben forgyldt. Ligeledes er der et stort kunstigt udskaaet Skab som har været en Brudegave. Tæt derved er et Capel med et Altar og paa hver Side af samme Glasskabe med adskillige Sirater, hvorpaa Givernes Navne for det meste ere tegnede og som ere Levninger fra det ødelagde Kloster Noth Gottes som Han[s] Brömser oprettede. Omkring Væggene hænger Familie-Portraiter, Mand og Kone hvis Navne ere anførte nedenunder samt Aarstallet anført. Det ældste læselige Aarstal var fra 1317. Det Billede som forestiller Johan eller Hans Brömser, hvis Historie Schreiber pag. 448 fortæller, er fra 1363. Den Jernbolt han bar om Fødderne, da han var fanget i Palæstina hænger ved Dørren og man har et Billede af Jern, som han skal have ladet forfærdige, der viser Maaden hvorpaa han var fængslet med Jernkjæder fra Halsen indtil Fodsaalen og vor Cicerone fortalte, at nogle Fremmede som nylig havde beseet disse Sager havde forsikret, at det netop er den Maade hvorpaa Tyrkerne endnu lænkebinde christne Fanger. Han viste os og en gammel Stammetavle over Cronenbergernes Familie, der gaaer fra 866. Fremdeles hang i samme Capel under Taget Hovedet (men af Træ) af den Oxe som med sine Horn (hvilke skal være ægte) opgravede det Maria-Billede som gav Anledning til Opbyggelsen af Klosteret: Noth Gottes. I det forommeldte Sovekammer er et Billede af Christus med et Kors i Haanden farende til Himmels, som en Pige skal have reddet fra sidstmelte Kloster. Ligeledes er paa Væggene malet Christi Opstandelse, men slet og med matte Farver. Brömsernes og Cronenbergernes Vaaben er 9 Lilier. Den foromtalte Grev Ingelheim har i sit og Kones Navn opreist et Crucifix strax ovenfor de forommeldte Ruiner.

Da vi vare komne tilbage fra denne Excursion tingede vi os en Baad og fore over til Rochusberg paa den højre Rhinbred for at bese det paa Højden af samme beliggende Capel. Denne Overfart var saare behagelig. For os laae Rüdeshaim med Borgruinen der med den lille Hauge paa sin Tinde saae ud som en bekrandset, ærværdig, graaskjægget Olding. Skraas for os laae Bingen, strax ovenfor den Musetaarnet, bag hvilket Klipperne synes at støde sammen og Rhinen forsvinder for Øjesynet i et hemmelighedsfuldt Mørke. Lige for os havde vi Rochusbjerget ved hvis Fod Kämnden hvilet og paa hvis Isse Capellet kneiser og mod Syden en liden Øe med en halvmaaned Bugt og bag den Johannisberg med sit rødlige Skjær og Geissenheims Taarne og Eubingens ved den mystiske Profetinde Hildegard berømte Kloster der nu er forvandlet til et Tøjhuus. Til Højre Rheingauen. Da vi besteeg Rochusbjerget lød Klokkerne fra Bingen. Ad en brat med Buskværk bedækket Stie arbeidede vi os

op til Capellet, hvortil den hellige Rochus, en fremmet Pillegrim, lagde Grundstenen 1666 og derved reddede Omegnen fra Pesten som rasede, som Indskriften viser, ligesom den og beretter at Capellet blev 1795 ødelagt af de franske og paa ny opført 1814. Den hellige Rochus's Billede staaer over Indgangsporten. Fortryllende er Udsigten herfra over Rhinen og dens Bredder. 5
 Man tæller 5 a 6 større og mindre Rhinøer. Endnu herligere vilde Udsigten have været, hvis Vejret havde været klart. Roersmanden som fulgte os kjendte got alle gamle Ruiner herfra til Cöln, samt de Folkesagn man har om dem. Det dæmrede alt da vi tog tilbage og en kold Vind blæste. Bedeklokkerne lode i Aftenskumringen. 10

Dette er kun et svagt Omrids af denne saa nydelsesrige Dag og ingen Pensel kan male, endnu mindre nogen Pen beskrive Totalindtrykket af denne paradisiske Rhinegn. Vi spiste til Aften med Verten og en medicinsk Student fra Heidelberg, en flau Person, og drak vor Flaske Rüdersheimer. Den øvrige Deel af Aftenen anvendte vi til at skrive i vor Dagbog. Blandt Mærkværdig- 15
 hederne i Brömsers Burg hører og Sværdet af en Sværdfisk som han skal have dræbt. Sagnet gjør denne Tingest til Tungen af den Drage som Hans Brömsfeldt dræbte i Palæstina. Hertugen af Cambridge havde i Gaar været her og logeret hos vor Vert. Paa dennes Bord fandt jeg i Aftes Gellerts moralske Forelæsninger. Vi har her et særdeles behageligt Logis. Fra en stor lys Spisesal 20
 udenfor vort Sovekammer har vi Udsigt til den tæt ved løbende Rhin over til Rochusberget og Bingen. Vinranker snoe sig opad Espaliers lige til Karmen af Vinduerne og jeg har taget et Blad med til Erindring. Paa den hvide Væg i Sahlen staaer: olim *meminisse* juvabit 11. May 1818.

17. Maj 1818. 25

Det var en Lykke at vi i Gaar benyttede Opholdsveiret til at besee alt hvad vi kunde række, thi da vi i Morges vaagnede Kl. 8 regnede det atter og der blev intet af med vor Tour til Niederwald. Ved Middagstider toge vi med en Baad fra Rüdeseim over til Bingen for at gaae derfra med Wasserdiligencen. En øsende Regn og Storm forfulgte os, saa Parapluien ej kunde 30
 beskytte mig fra at blive vaad nedentil og maatte jeg sidde hele Dagen med vaade Klæder. I[ngeman] fik sig i Bingen et varmt Maaltid, men jeg blev i Kahytten for ej at udsætte mig for meer Væde, og fordrev Tiden med at læse i Voltaires C[arl] den 12.s Historie som en af Passagererne havde ladet ligge paa Bordet. Kahytten er forsynet med Vinduer og indenfor samme var endnu 35
 et Aflukke. Da Passagerernes Tal ikke var stort meer end 12 a 15 var der taalelig god Plads. Det regnede og blæste uophørlig, saa man ej kunde nyde synderlig got af Udsigten.

Musetaarnet og de ligefor paa en Skrænt liggende Ruiner af Ehrenfels

saae man tydelig. Efter Grev Ingelheims Forklaring, skal Mausethurm forhen have været et Mauth-Thurm hvor Told hævedes. Det er ganske lidet med 3 a 4 Glugger og staaer i Floden lige under et Bjerg. Strax borten for er Binger-Loch som dannes af nogle i Grunden liggende Klippestykker, men som nu da 5 Floden var høj, ej synderlig kunde mærkes. Nedenfor Bingerlock ligger det for sin gode røde Viin berømte Asmannshausen paa højre og nogle Ruiner paa venstre Bred. Drejeckhausen og den øde St. Clemens Kirke saae vi i Forbifarende. Enkelte Ruiner saaes og paa Vejen til Bacharach som skal have sit Navn af Bacchi ara. Den Viin som avles der i Omegnen er meget 10 berømt og Pius den 2. (Æneas Sylvius) lod sig aarlig bringe ein Fuder deraf. I Caub paa højre Bred hvilede vi en Stund og jeg fik mig her i et Vertshuus en Snaps, en Schopf Viin og Smørrebrød til Bestyrkelse for og Opvarmelse af min tomme Mave og vaade Krop. Floden danner her et Slags Basin, i hvis Midte det paa en Klippe bygte Pfalz, fordum Pfalsgrafenstein, ligger meget 15 romantisk og, som Schreiber siger, synes at svømme som et Krigsskib. Oberwesel og Goar saae vi i Forbifarende og befandt os paa sidste Sted ligesom paa en Indsø omgivet af høje Fjelde, paa et af hvilke ovenover Goar ligger Ruinerne af Rheinfels, hvor det første Rheinbund til Røverslottenes Ødelæggelse blev grundet. Farten er her lidt vanskelig formedelst en Strudel 20 kaldet der Bank, og Skipperen holdt her streng Orden med at der skulde være lige mange Passagerer paa hver Side, ligesom han ej tillod nogen at gaac ud. Ved Boppart ere Bjergene mindre og dyrkede Marker og Viingaarde udbrede sig. Vejrets og Aftenens Dunkelhed tillod nu ej engang at benytte den snævre Udsigt giennem Vinduerne og den øvrige Vej tilbagelagdes under 25 Passiar og Sang. Den Interessanteste af Passagererne var Ejeren af den foromtalte Carl den 12.s Historie. Han lod til at have gode Kundskaber og gav os Anslag paa et historisk Værk i 3 Bind, af en Vogt over Rhinlandene. Han sang og et Par tyske Viser men havde en maadelig Stemme. Henved Kl. 9 landede vi i Koblenz og toge ind i die 3 Schweitzer og styrkede os der paa 30 et Maaltid varm Mad og $\frac{1}{2}$ Flaske Viin. Efter Maaltidet vandrede jeg giennem et Par Gader af Byen og blev anraabt af en Vagt: werda, hvortil jeg svarte: ein Mann aus der Stadt og dermed lod han mig passere.

18. Maj 1818.

Vi sov til Kl. 8 da Vejret var mørkt og atter spaaede en regnfuld Dag. 35 Vi har atter faaet Logis ligeved Rhinens Bred med Udsigt til det paa en skarp Klipperyg befæstede, men nu demolerede Ehrenbretstein hvis afstumpede Mure sec ud som Ruinerne af en Borg. Neden under i den saa kaldte Thal ligger en lille Bye og en Færge bestaaende af 2 svære sammenlængede Baade gaaer uafladelig mellem Koblentz og Ehrenbretstein. Fra vore Vinduer kunne

vi see opad Floden til Pfaffendorf og nedad til et Nonnekloster paa en Øestrax ovenfor Mosclens Udbrud. Jeg begyndte i Formiddag paa et Brev til min Kone. Ved Table d'Hote var foruden os kun vor Reisekammerat, som havde bragt sin Eleve til Neuwied og var gaaet derfra tilbage, samt et Par andre og en preussisk Officier. Den sidste fortalte at en af hans Kammerater, 5 en 18aars gammel Lieutnant, havde skudt sig i Morges af Fortvivlelse over at han ikke strax kunde blive gift med en 16aars Pige fra det franske Schweitz, som han for en 8 Dages Tid siden var blevet forliebt i, og som hendes Svoger ej vilde lade ham faae førend han kunde forsørge hende. Det snurrigste var at hun ikke forstaaer et tydsk og han ej forstod et fransk Ord. Ikke desto- 10 mindre har de corresponderet sammen og hjulpet sig med Lexica. Han skjød sig paa den Plet i en Hauge hvor hans Elskede havde givet ham det første Kys og Kuglen var gaaet lige gennem Hjertet. Officeeren bemærkede rigtig at det ej var Kjerlighed men Sandselighed som havde behersket ham, thi havde det været den første vilde han have tilkjæmpet sig hendes Besiddelse ved 15 at danne sig til en duelig Mand.

Efter Maaltidet fuldendte jeg mit Brev og bragte det paa Posthuset. I[ngeman] var imidlertid paa Ehrenbreitstein. Siden gik jeg til Karthäuser-Klosteret udenfor Lhörthor, og havde fra Højden der en viid og herlig Ud- 20 sigt over Rhin og Mosel. Paa højre Bred Ehrenbreitsteins Ruiner, Pfaffendorf, et Par andre Byer og sydligst paa samme Bred en Ruin med et Taarn; paa venstre indtil Petersberg. Da jeg havde nydt Udsigten fra alle Punkter og beseet de Anlæg til Skandser som her gøres, gik jeg tilbage og tog Vejen forbi nogle Hauger udenfor Porten, ned til Slottet der nu er øde og forfaldet, 25 men er bygget med Smag og har en Portal der hviler paa joniske Støtter, 25 paa hver Side af Portalet er 11 Fag i 2 Etager, samt Messanin og Kjelder. Et Par Fløjbygninger ligge i en Halvkreds og Pladsen foran Slottet er meget anseelig med Side-Alleer. Paa min Vandring derfra for at opsøge den saa kaldte Collegiat eller Castor Kirke kom jeg gennem en lang, smal, styg Gade hvor der kun var Huse paa een Side og i et Par af disse nogle stygge Donnaer 30 der med Pantomimer indbøde til Entree.

Derfra kom jeg til Moselbroen og havde fra Midten af den en skøn Udsigt over den og Rhinen og Bredderne som farvedes af den dalende Soels Gyldning. Siden besøgte jeg Collegiat-Kirken men fik ej see den indvendig da det var for silde. Choret hviler paa corintiske Støtter og paa Pladsen foran staaer 35 den af Napoleon oprettede Fontaine, hvor den gamle skjæggede Flodgud Rhin med en Aare i højre, støtter den venstre Arm paa en Flodurne, og Nymfen Mosel hviler med højre Arm paa en Urne ved hans Side. Begge af Bronze og stillede lige for det Punkt hvor Rhin og Mosel, som ved deres Confluence har givet Coblentz Navn, forenes. Jeg talte $\frac{1}{4}$ Times Tid med en Mand der 40

sagde at han havde siddet i Regieringscollegiet og nu qvægede sig ovenpaa ved Rhinbreddernes Skjønhed. Om Kotzebue som han var meget vred paa, fortalte han at han nylig havde bosat sig ved Ehrenbreitstein og for Resten laae med Hertugen af Weimar i Badet ved Ems. I[ngeman] fortalte at han
 5 paa sin Vandring til Karthausen havde truffet en von Strömberg, en Officier, som havde været meget hjemme i Historie og Antiqviteter og som var meget for de 3 nordiske Rigers Forening. Han havde og fortalt at en Franskmand som i Revolutions-Krigen sprang op paa et i Nærheden af Karthausen staaende Krucifix, for at ruinere samme, faldt ned og brækkede Halsen.

10

19. Maj 1818.

Kl. 5 vare vi oppe og foere Kl. 6 med Wasserdeligencen til Neuwied i Sæl- skab med et Par Engellændere, en Jøde etc. Det var en mild og deilig Dag og den af Regnen svulmende Rhin førte os i et Par Timers Tid til sidstmeldte Sted. Paa venstre Bred havde vi Neuendorf, Warsheim, Kesselheim, Sebastian
 15 Engers, Ormitz og skraas over for Neuwied en Mindestøtte for General Hoche som faldt der ved Overgangen over Rhinen. Støtten staaer paa en høj Bakke ved weissen Thurm; paa højre: de malerisk liggende Winzerhütten, Vallendar, Benndorf og Zoll-Engers. Strax udenfor Neuwied bleve vi afhentede af en Baad og neppe havde jeg sat Fod paa Land, før jeg blev vaer at jeg havde
 20 glemt min kostbare Parapluie igien paa Vanddeligencen. Flux fik jeg mig da en Baad og ilede for at indhente Deligencen ved Andernach og kom derved til at giøre $\frac{1}{2}$ Miils længere Rhinfart end jeg havde bestemt. Strax udenfor Neuwied langs med Bredden er den skjønneste Pinie-Allee jeg hidtil har seet med Hensyn paa frodig Vext og Højde. Noget længere hen seer man Fyr-
 25 stens Jagdslet. Fremdeles passerer man paa højre Bred Heddersdorf og Irlich og mellem disse sees et demoleret Slot som en der var med paa Baaden kaldte Teufelschloss og syntes at have underlige Tanker om. Han fortalte og at Viin- avlingen ophører ved Bonn. Lykkeligvis traf jeg endnu Deligencen og reddede min Parapluie. Men foruden at denne Tour kostede 1 Gulden, var Tilbage-
 30 farten mod den stride Strøm højst besværlig og tildels farlig da jeg kun havde en halvoksen og en mindre Dreng til at styre Baaden. Strax nedenfor Andernach ved en Muur som nok er Levninger fra Romernes Tid, var Strømmen saa stærk at jeg maatte stige ud og spadsere giennem en gammel Port i Vand til midt paa Benene. Siden blev Baaden, ligesom brugeligt er paa Eger, trukket
 35 mod Strømmen, men dog medgik der henved 2 Timer førend jeg naede Neuwied. Vi toge ind zum wilden Manne, spiste Froekost der og Middag i Sælskab med et Par preussiske Officerer af hvilke den ene havde et Par Medailler og den anden et brunt Kors paa Brystet. Verten som styrer Oeconomien for sin Moder er en lustig Person og heder Cesar.

Medens I[ngeman] sov Middagsluur besøgte jeg Kinzingers Uhrfabrik, hvor der er en Hoben skønne Sager, Uhre i alle Former, Taffeluhre med nydelige Bronze-Decorationer, Malerier af Rhin- og Schweitzer Egne, med Kirker hvori Klokker slaaer og et Stykke spilles, en Hoben Daaser ligesaa med Spilleværk, samt Endeel engelske Fabrik-Uhre. De musicalske Malerier koste fra 12 til 22 Carolins. Nær havde jeg glemt at vi før Maaltidet besøgte de romerske Antiquiteter i Hertugens Palais, hvilke bleve os foreviste og forklarede af en gammel hectisk Hauptman Hoffman. En Genius af Bronze med Muurkrone (som meget skal have glædet Münter) samt nogle forstymlede Steenfigurer og Steen Indskrifter, Stumper af en Kyrads som Hofman, i Følge de 3 Huller i samme, erklærede for at have hørt til en gammel tydsk eller germanisk Rustning, Spyd, Pile, Laase og Nøgler, Haarnaale af Metal og Træ, Dørhængsler etc., Potteskaar med fuldkommen conserveret Glasur og Canelering som nu ej skal kunne præsteres fandtes i denne Samling. Blandt Inscriptionerne var en hvorpaa der omtaltes Hornbritones som Hofman mente var et stærkt (med Hensyn paa Epitetet Horn) Folkeslag af britisk Herkomst. Meerbemeldte Hofman har skrevet en Afhandling i Göttinger Anzeigen om den af Cæsar ved nu værende weisse Thurm lagte Broe over Rhinen, ligesom han har opdaget 4 a 5 forskjellige Pladse som vise Romerske Anlæg. Han viste os et af Adeling forfattet og efter hans Død udgivet Værk om de forskjellige Sprog, hvori Fadervor forekommer i alle Landes Sprog og Dialecter. Vi rettede for ham de Trykfeil som fandtes i det danske Fadervor. Det som skulde passere for norsk var mest svensk; derimod var den Guldbrandsdalske Dialect taalelig correct aftrykt.

Newied er en meget industriøs og med Fabrikker vel udrustet Bye med reelle Gader. En Uhrmager Pillegrim sliber særdeles gode Oculair-Glas, men han havde for Tiden intet monteret. Vejen tilbage gik vi paa vor Fod langs med Rhinens østre Bred, den længste men tillige den behageligste Vej. Vi hvilede og drak et Kruus Øl i Vallendar, hvor der i Vertshuset var Lystighed i Anledning af en Kirmis : Kirchmisse-Fest, som Catholikkerne stedse helligholde paa deres Kirkes Patrons : Helgens Navnedag. Vi saae Solen i sin Dalen at kaste de sidste Straaler paa Ehrenbreitsteins Ruiner og Fuldmaanen, der saae temmelig stor ud, at hæve sig bag dem. I Landsbyerne trint omkring lød Aftenklokkens Slag.

Kl. 9 kom vi først hjem og da Lugten af Mad mødte os fra Table d'hôte i vort Logis, kunde vi ikke modstaae Fristelsen. Foruden et Par preussiske Officierer traf vi en (formodentlig) Grosserer som havde været en Tid i London og fortalte adskilligt derom, især om Spitsbuberierne. En Pickpocket havde taget hans Tegnebog just i det han advarede ham mod 3 andre Pickpockets; en berlinsk Professor mistede sit Uhr uagtet han havde pareret 40

paa at det ej skulde skee. En rig Mands Søn der havde sviret paa et Bordel og, da han blev 20 Pund skyldig skrev en Vexel i sin Faders Navn og denne benægtede at det var hans Haand, maatte hænge, uagtet Faderen bød 50000 Pund for hans Redning. Dodd (Præsten) maatte friste samme Skiæbne, fordi han, for at redde en Ulykkelig havde skrevet en Vexel paa sin Eleve Prindsen af Wales. 40000 Bønskrifter kunde ej redde ham og en stor Lovkyndig som gav ham Vink om at brænde Vexelen, vilde han ej følge. Over denne Passiar kom vi ej i Seng før Kl. 11. I Gaar Aftes var jeg paa Ehrenbreitstein for at see Maanen stige op bag den, men turde ej vove mig længer end halvvejs, da Vejen er farlig, især i Skumringen.

20. Maj 1818.

Atter i Dag vare vi oppe Kl. 5 og gik Kl. 6½ over Flydebroen giennem Ehrenbreitsteindalen opad en temmelig brat Schlucht eller bred Fjeldkløft, hvor vi fra Højden havde en fortryllende Udsigt over Rhinens venstre Bred: Rhin og Mosel med Coblentz i Forgrunden, de frugtbare Marker i Mellem- og Bjergene i Baggrunden. Solen skinnede blidt og da vi kom i frie Mark og Skov hørte vi Fuglesang trint omkring os. Fra Højden af Mühlbach aabnede sig en ganske ny Udsigt for os ned i en trang Dal giennemskaaet af den nu stridløbende Lahn og omgivet af kegleformede buskbevoxne Bjerge. Vejen var her temmelig besværlig, da Regnskyller havde gjort alle Fodstier til Vandbække som vi maatte traske igiennem. Vi naaede Dorfet Rechbach ved Lahnen Kl. 9, tog ind i et Bondehuus og drak os en Snaps og et Par Glas Melk hos en aldrende eenøjet Enke, som var meget snaksom og fortalte os meget om en Postmester i Nassau (i hendes Sprog Nass) med hvem hun endelig vilde have os til at være i Familie, ligesom hun forvist troede at vi vare Catholikker, fordi vi bladede lidt i hendes Bønnebøger. Hun var ellers meget liberal i sine Grundsætninger og troede at Lutheraner kunde være Gud ligesaa behagelige som Catholikker. Kotzebue til hvem hun som Grundherre betaler Afgift, roste hun meget, og er hun den første af hvis Mund jeg har hørt hans Roes. Hun var med ald sin Styghed ret godmodig og velvillig og skaffede os en Dødstum, som for et Par Patschen bar vore Væsker til Emsbad ½ Stunde fra Rechbach. Vejen did gaaer tæt ved Lahnen i en romantisk Egn. Vi toge ind i det store Auberge, fik os en lille Luur før Maaltidet ved Table d'hote, som holdes i en ualmindelig stor Sahl, men hvorved der nu kun var en Snees Gæster. Min Sidemand sagde at omtrent lige saa mange, og blant dem Hertugen af Weimar og en Prinds af Meiningen, spise paa deres Værelse. Efter Maaltidet vandrede vi om og besaae Badehusets Locale hvori en stor Conversationssahl, en Pharaos-Stue og en Billard tilligemed et Par smaa Værelser. Vi bladede lidt i Aviserne og saae, at der kommer 5 russiske Linieskibe til

Kjøbenhavn, og læste en Artikel derfra som indeholdt Daddel over det Phantasterie som den danske Litteratur begynde[r] at fyldes med.

Da vi havde drukket Caffé forlod vi det kostbare Vertshuus hvor man maae betale Hvile og Luft, og hvilede os en Stund paa en Bænk i Alleen tæt ved Lahn, gik videre paa en saare skøn og for det meste jævn Chaussee først 5 under et overhængende Bjerg, siden under afvekslende Bjergmasser langs med Lahnen igiennem Dusenach og mødte adskillige Reisende, blant hvilke en Cavalier og Dame til Hest. Strax ved Nassau gik vi ad en under et Schiefer-Berg, (der leverer Tagschiefer som bruges til Tækning i alle de Byer vi har seet ved Rhinen og Mainen) udhuggen Fodstie, og havde lige for os paa mod- 10 satte Bredde paa Spidsen af en høj Bergkegle liggende Ruiner af det gamle Nassauer Slot som Aftensolen forgyldede og paa en Skræntning et lidet Capel. Lahnen løb her meget stridt, dannede en Strudel lige under os, bag hvilken et Par smaa Øer. Byen Nassau ligger lige for det gamle Slot paa den højre Bred. Vejen did gik giennem en sumpig Mark og i Byen selv flommede store 15 Bække, saa den vel fortjener sit Navn. Til Værtshuset Kronen, hvor vi tog ind, maatte vi gaae paa et Bræt over en strid Bæk. Der var intet Værelse ledigt paa den Side som vender mod Lahn og vi maatte derfor tækkes med et som vendte ud mod gamle Huse. Da vi havde summet os lidt gik vi til Posthuset for at høre om Befordring med Retour-Vogn, men fik den Beskeed 20 at samme ej var at faae. Siden giennemvandrede vi Byens faa smudsige og trange Gader, passerede Minister Steins Huus hvor Kotzebue boer og kigede lidt ind i den tarvelige Hauge. Paa Tilbagevejen kom vi giennem en smal Gade, hvor der stod en Kjelling som var et Non plus ultra af Styghed og som I[ngeman] gjorde til Birgitte i Røverborgen. Vi gik betimelig i Seng for 25 at udhvile os efter Dagens Byrde og Hede.

21. Maj 1818.

Fremdeles oppe Kl. 5 og afsted Kl. 6½. Vejen gik op ad en lang og brat Bakke forbi Ruinerne af Nassaus gamle Borg som vi nu fik at see fra den anden Side. En kold og raa Vind blæste. Vi vandrede paa Chaussee indtil 30 et Stykke borten for Dorfet Zingeldorf hvor vi kom lidt af Vejen. Siden gik vi giennem Skov og Mark paa en slet og fugtig Vej til Mühle, hvor vi tog ind i en Kroe og spiste blødsødne Æg til Froekost. Verten viste os en Sølv-Medaille som han havde faaet af Hertugen af Nassau som Deeltager i Waterlo-slaget. En gammel Person med gammeldags 3kantet Hat kom, medens vi 35 vare i Verthuset og blev siden vor Ledsager til Nastädt hvor han var hjemme og, som vi siden hørte, Gyrtler af Profession. Han førte os paa en temmelig tør Fodstie over Mühles og Nastädts vidtudbredte og frodige Marker der adskiltes ved en liden Kratskov, til sidstmeldte Bye og fortalte os undervejs

om sine 2 Sønner som ere hjemme hos ham og fremførte adskillige Sententzer om Verdens Ubestandighed, hvoraf han i de 66 Aar han havde levet, havde havt sin Deel.

Klokken ringte 12 da vi kom til Nastädt, hvor vi skildtes fra vor Gürtler 5 og tog ind i en Kroe som han anviste os hos en Garver. Vi fik der tinget os en Miethkutsche til Schwalbach og fortærede, indtil Svageren blev færdig, en Schopp Rhinskviin med Schwalbacher-Brøndvand til. Der var Barsel i Nærheden og Barnet som var døbt i den catholske Kirke var lagt ind hos Verten hvis gamle Svigermoder fortalte os, at, ifølge Hertugens Befaling 10 skal alle Børn hvis Fædre ere catholske optages i den catholske Religion samt at den mellem Lutheranere og Reformerte stiftede Forening ved Reformationsfesten, kun er udvortes, da der hersker den gamle Uenighed og de Lutherske for det meste har ophørt at søge Sacramentet. I Neuwied fortalte og Verten at der er megen Uenighed mellem den lutherske og reformerte Præst 15 og at samme fornemmelig deriverer sig derfra, at den første som har de største Indkomster ej vil dele med den anden, eller lade sig noget afknappe. Et Par Bønderkoner som havde været Faddere indfandt sig for at hente Barnet og vare klædte som de norske Bønderkoner med lange sorte Trøjer, Høllik og sort Hue paa Hovedet og store vide Skjorter.

20 Henved Kl. 2 rullede vi afsted i en gammel, skiden, forrevet Calesche-Vogn, hvor den kolde Vind pustede ind fra alle Kanter. I[ngeman] fortalte mig om Grækeren Mitys hvis Billedstøtte knuste hans Morder, om en Mand i Kjøbenhavn, hvis Hund, der havde tilhørt hans myrdede Broder, opdagede dennes Morder, og adskillige andre Geschichter. Henved Kl. 5 kom vi til 25 Schwalbach og tog ind i Vertshuset zum Kleeblatt, men fandt der kun et Kløverblad af 2 gamle stygge og et ungt stygt Fruentimmere. Kl. 7 gjorde vi en liden Excursion i og om Byen, drak et Glas af den lige ned for vort Logis liggende Weinborn-Qvelle, hvor det friske Vand, som aldrig tilfryser sprudler op fra Bunden i 2 Kummer omgivet af et Gelænder, hvoraf kun Halvdelen 30 er tilbage. Derfra gik vi giennem en Allee til Stahlborn og smagte dens, ligesom vi forhen havde smagt Weinborns Vand. Vi passerte en Bygning hvori der gives Comoedie i Badetiden og var som snarest inde i den catholske Kirke, hvor man viste os lige for Alteret en Landgreves (jeg troer af Rothenburg) 35 Grav, som døde 1812. Kirken var festlig prydet med Voxlys og andre Decorationer i Anledning af Frohn-Leichnamfesten, hvilken og i Nastädt blev intimeret med 3 Salver af en Kanon. Vi bleve til Aftens her, som de fleste Stæder tracterede med Kjødsuppe – anden Suppe har jeg ikke smagt siden jeg forlod Kjøbenhavn, undtagen Erte- og Lindsesuppe – og et Par Retter til. Kl. 10 gik vi tilsens.

22. Maj 1818.

Vi sov i Dag til K. 7 og vandrede lidt over 8 ledsagede af en vakker lille Dreng, hvis Bekjendtskab I[ngeman] i Gaar Aftes havde gjort, først til Hohenstein, 2 Stunden herfra. Vi passerede $\frac{1}{2}$ Mils Vej fra Hohenstein gennem en smuk Bøgeskov. Hohenstein ligger paa en isoleret Klippemasse og det meste af de gamle Mure ere endnu tilbage, men det af Schreiber ommeldte Folterkammer og Værelset med Malerier er nedbrudt. En Slags Opsynsmand boer i en Hytte tæt ved Ruinerne og vi spiste vort Smørrebrød med en Snaps Kornbrændevin til paa en Plads midt imellem det gamle Capel og den høje Klippevæg, hvorpaa der Frauensaal forud har været bygget. Paa denne 10 Plads er og en gammel forfalden Brønd. Vi stege op ad en Trætrap og siden ad Endeel Vindeltrapper til den fordums Frauensaal og derfra til Muren ligefor det saa kaldte Hexenturm, som skal have været det gamle Burgverliess. Udsigten ned i Dalen hvor Aar løber var svimlende. Skade, at man, for at vinde gammelt Jern, har ødelagt saa meget af det, som fra 30 Aars Krigen 15 var tilovers af denne Borg. Derfra gik vi til Adolfseck for det meste ad den samme Vej vi havde passeret, men fandt kun den gamle Ringmuur, inden hvilken der var pløjet til Kartoffler. I Præstens Hauge tæt ved er en ganske smuk Promenade med en Grotte paa hvis Moosbænk vi hvilede os nogle Minutter. Præsten kom selv kort efter og vi hilsede paa ham som snarest. 20 Det var en ung Mand med en melancolsk Mine, som I[ngeman] udledede af, at han som catholsk Præst ej maatte gifte sig. Men da Drengen fortalte os at han var luthersk Præst formodede vi, at Aarsagen maaskee kunde være et uheldigt Giftermaal. Ved Landsbyen Adolfseck er et lidet Vandfald. Vejen derfra tilbage til Schwalbach var ej meer end $\frac{1}{2}$ Miil, men det var i den strængeste 25 Middagshede og den lange Gade i Langen-Schwalbach (saaledes heder Byen egentlig) blev os temmelig suur. Paa Vejen til Hohenstein fortalte I[ngeman] mig om den mellem Malborough og hans Kone gjorde edelige Bestemmelse, at den længst levende ej skulde gifte sig igien og at den førstdøde om muligt skulde aabenbare sig for den anden. Hans Enke, indtaget af Pagen, som 30 bragte Budskabet om M[alborough]s Død og siden blev en dygtig Ridder, ægtede omsider denne, efter mange Tvivl og Skrupler vakte hos hende, især derved at hun troede at have seet M[alborough]s Billedstøtte i en Maan-skins Nat true ad hende og hendes Elsker. Paa Bryllupsdagen ved Bordet da Parrets Skaal skulde drikkes kom M[alborough]s Aand enc synlig for Bruden 35 og hun faldt død ned med de Ord: min Gemal!

Efter at have spist et maadeligt Middagsmaaltid og klareret Mad. Deckin zum goldnen Kleeblat vandrede vi mellem 6 og 7 under klar Himmel i en behagelig kjølig Aften langs med Chausseen og siden gennem en Dal til Walbach, hvor vi forespurgte os om Vejen og kom saa først opad en steil Fodstie 40

(i den almindelige Dialect Pat) og siden giennem en tæt Skov ned til Schlangensbad Kl. 9 og troede at vi var kommet til en af Pesten ødelagt Bye, da vi vandrede forbi mange store Huse som vare ubeboede. Omsider kom vi til et Herbergershuus, hvor vi fik got Brød og Smør og en Schop Eilfter til. Et vakkert ungt beskedent Menneske holdt os med Sælskab og fortalte os at Byens hele Folkemængde ej udgjør over 30 Mennesker. Om Slaget ved Waterloo som han havde bivaanet, fortalte han og hvad han vidste og roste meget den Nassauske General – jeg troer – Grosse.

23. Maj 1818.

Vi hvilede os til Kl. 7 og stege Kl. 8 i det af Verten os betingede Bad, hvori Vandet giennem et Rør bringes fra Kilden hvorfra det flyder melkevarmt og kan ved en Afløbs-Rende og en Do. som indeholder varmt Vand tempereres efter Behag. Den eneste Mangel er at Badeværelset er lidt koldt, og det Fad glødende Kul som bringes efter Badet til at tørre Klæderne, er just ej tjenligt for Sundheden. Dog er der en Klap, som jeg siden opdagede, hvorigiennem man kan skaffe Kuldampen Udgang. Badet var ret vederqvægende og da Vandet har noget sæbeagtigt, er det særdeles tjenligt til at reengiøre Huden. Til Tøys Vaskning er det og fortrinlig skikket, hvorfor der fra Frankfurt og andre Steder sendes Linnen hid til Vaskning; imidlertid har dette Vand slet ingen sæbeagtig Smag, men er reent og klart og velsmagende. Efter Badet befandt vi os kuldskjære og spadserede derfor omkring i de mange skønne Alleer og Skovgange der omgive denne fredelige Dal. Paa en af dem traf vi en Dreng som havde fanget en af de mange Slinger som holde til i Bjerget hvorfra Mineralkilderne udflyde og som har givet Stødet sit Navn. De ere slet ikke giftige, have en staaigræe Farve og den vi saae var 5 a 6 Qvarteer lang. Drengen holdt den ved Halen og lod den spadseres paa Jorden. Den snoede sig lige forbi min Fod og det generte mig ej synderlig, uagtet min medfødte Modhydelighed for Ormeslægten. Drengen meente at faae 2 Gulden for dette Dyr tilligemed dens Unge, som ingen anden Næring behøve end lidt Jord i en Kasse. Paa en Høj ved den ydre Ende af Byen stod en Urne med Inscription: Valet VII Aug. 1808 (troer jeg). Badene, blant hvilke der er et med Marmor og et med Porcellains Gulv som ere bestemte til Hertugens Brug, samt Værelserne som man pudsede til Gjæsternes Komme, besaae vi. Stedet tilhører nu Hertugen af Nassau. For Badet betalte vi 52 Kr. hver. Badetiden er fra Medio Junii til Ultimo Julii.

Da vi havde spist et ret got Maaltid, drukket vor Caffé og betalt vor meget billige Vert som kalder sig B. Preister (eller Priester) begav vi os under vor Waterlooske Helts Ledsagelse et lille Stykke paa Vejen ad en gjennem en smuk Skov løbende skyggefuld Fodstie paa Vejen til Wiesbaden og kom først til

Raenthal, hvor vi drak en Schop Eilfter hos en Stecher og betrag[tede] et slet Kobberstik der forestillede Kejser Alexander og Franz samt Kongen af Preussen paa Knæ for Fronten af den ligeledes knælende Armee, i Anledning af Sejeren i Slaget ved Leipzig, som den commanderende General til Hest melder dem. Nedenunder er et langt Vers. Ruinen die alte Burg laae 5 for langt af vor Vej og skal desuden være ubetydelig.

Vi fortsatte altsaa Vejen giennem Neudorf til Schjerstein ad en skjøen Chaussee og passerede et Vinbjerg paa begge Sider af Vejen, hvor Mænd og Qvinder vare beskjæftigede med at ophakke Jorden (hyppe) om Viinstokkene. Pigerne arbejdede under Sang. Allerede fra Højden af Skoven mellem Schlan- 10 genbad og Raenthal havde vi havt et Glimt af Rhinen. Paa Vejen til Schjerstein udbredte den sig med et Par smilende Øer i det speilklare Vand og Majnz i Baggrunden for vort Blik. I Schjerstein drak vi $\frac{1}{2}$ Bouteille almindelig Rhinskviin med Seltervand til og gik saa ad en snorret Chaussee langs med Rhin til Biberich, saae den dalende Soel og den skjøenne Aftenrøde male sig i den 15 stille Flod. I Nærheden af Biberich hørte vi jævnlige Skud formodentlig fra en Skydebane. Det dæmrede alt da vi passerede det pragtfulde Nassauiske Slot med sin vidtudbredte og med forskellige smukke Partier prydede Hauge ligeved Rhinens højre Bred. Langs med Chausseen mellem Slottet og Rhin gaaer en Allee og udenfor samme tæt ved Bredden en Fodstie med Qvader- 20 stene. Ved Enden af Alleen laae Hertugens Lystjagt med en lueforyldt Neptun paa Bagstavnen og 2 forgyldte Løver paa Forstavnen. Rhinen og dens venstre Bred med Mainz laae for os i en romantisk Dæmring. Det var for silde at bese Slottet og Rotonden der hviler paa joniske Støtter og hvorfra der skal være en herlig Udsigt. Vi traskede altsaa afsted giennem det langstrakte 25 Biberich, men vare, da vi efter 5 Timers Marsch, naaede Enden af Byen meget fristede til at tage ind i et af de 2 indbydende Vertshuse. Vi modstod Fristelsen og gik videre. En ung Vandrer der hørte hjemme i Wisbaden og skulde did blev i Følge med os. Det var en ung Englænder som havde været et Par Aar i Tydskland for at lære Sproget. Han talte temmelig got tydsk, men 30 da jeg formodede han helst hørte sit Modersmaal converserte jeg med ham paa engelsk, for derved ogsaa tillige at øve mig i Sproget. Vi kom til Wisbaden Kl. 9 $\frac{1}{4}$, fik efter lang Venten Skinke og Asparges og hver en Schopf Wein, røgte vor Aftenpibe og køjede.

24. Maj 1818. 35

Træt af den lange Marsch i Gaar vognede vi først Kl. 7. Da jeg havde skrevet lidt i min Dagbog og i Spisestuen giennemløbet de sidste Aviser, hvori jeg med Forskrækkelse saae at der 12. May har været en svær Ildebrand paa Gvarni-

sonspladsen, altsaa i Nærheden af min Kones Logis, uden at de følgende No. giver nogen Oplysning om Udfaldet, – gik jeg med I[ngeman] først til catholsk Kirke, hvor der i Gaarden stod fuldt af Folk som ej kunde komme ind. Da vi havde hørt lidt paa Orgelspillet og Sangen som vare ganske smukke, gik
 5 vi til den evangeliske (lutherskreformerte) Kirke, hvor der og vare temmelig mange Folk, mest Fruentimmer. Efterat 4 Vers af en Psalme vare siungne blev af en Geistlig holdt en kort Bøn og Evangeliet oplæst med heel maadelig Declamation fra et Catheder i Choret; derpaa blev siunget 5. Vers af samme Psalme og en anden Præst gik paa Prædikestolen og taledede over Aftensangs-
 10 texten: »Gud er Kjerlighed etc.« Hans Thema var: Af Menneskelivet at udvikle Guds Kjerlighed, nemlig af vore legemlige, aandelige og sælskabelige Fortrin og siden at vise hvortil denne Guds Kjerlighed forpligter. Talen var almindeligt Gods og ej frie for enkelte falske og skjæve Udtryk. Saaledes fortalte han at Jesus selv ikke egentlig havde lært: at Gud er Kjerlighed, men at han
 15 havde betroet Johannes denne Sandhed. Som et Beviis paa Guds Kjerlighed mod Menneskene i det legemlige anførte han, at han og hans Tilhørere endnu levede og lykkelig havde gienemgaaet mange Gjenvordigheder, hvoriblant han og nævnte Pest – der saavidt jeg veed ej i flere Aarhundrede har hjem- søgt Tydskland – som om de der vare døde, havde været udelukkede fra den
 20 guddommelige Kjerlighed. For Badegæsterne gjorde han en ganske passende Bøn. Efter Prædiken blev siunget sidste Vers af den samme Psalme, og fra det samme Catheder blev af samme Person sluttet med en kort Bøn og med en paraphraseret Herrens Velsignelse. I Kirken herskede megen Orden og Stilhed. Orgelet var got og havde især en skøn Fløjtstemme, der undertiden
 25 lød som en fjern Musik, men Præludierne vare for lange og ensformige.

Fra Kirken gjorde vi en Excursion paa en Bakke udenfor Byen, hvorfra vi ventede os en skøn Udsigt, men bleve skuffede i vor Forventning. Ved Table d'Hote som holdtes i 2 Værelser, skjøndt Gæsternes Tal ej var stort, havde vi i vor Stue en ganske smuk Kone ved Bordenden. Jeg læste i Rhinbladet
 30 en Afhandling med Tittel: Gegenwart und Zukunft, hvori der var anført en Skildring af Sallusts in rebus Catil. givne Skildring over den Tidsalders Fordærvelse, samt en anden af et nyere Skrift over vor Tids religiøs-moralske Udartning der var malet med stærke Farver. Som Middel derimod anpristes sand Religiositet, forbedret Opdragelse, Repræsentation og Publicitet. For
 35 de 2 sidste tales der overalt temmelig alvorligt i de fleste tyske Blade. Krigen mellem Spanien og Nordamerica synes uundgaelig og selv mellem den sidstnævnte Stat og Engelland synes der at være megen Spænding. – Til Gaarsdagens Historie hører at vi passerte adskillige Crucifixer, af hvilke atter var eet med en Pave som havde Christus i Skjødets og et andet med Christus paa

Korset og nedent under Maria Brysthillede med et Sværd i Brystet. Paa Fodstykket var som Indskrift anbragt Jeremiae Begrædelse 1. Cap. 12. Vers og Lucas 2. *Cabitel* (sic).

25. Maj 1818.

Kl. 5 vare vi oppe for at være betids færdige til Kl. 6, da vi efter Aftale med en Miethkutscher skulde tage afsted til Frankfurt; men Knægten kom ikke før henvend 7 og endda maatte vi bide en Stund paa et Par Jødesmauser, som tillige med os og en aldrende Dame fra Frankfurt udgjorde Reiseselskabet i en ganske anstændig med guult Pleus betrukket 4sædig Kalesche. Jøden fik at vide at han var en impertinent Æsel som lod 3 vente paa sig (hans 10 Kammerat sad paa Bukken) men han trøstede sig ved sin Mammon, hvem han bragte sit Morgenoffer, i det han tællede Endeel Guldstykker som han havde hævet paa en Vexel, ligesom hans hele Snak og Tale gik ud paa Penge og Penges Værd saa at I[ngeman] omsider i sin Utaalmodighed fortalte ham, at alle Jøder og Pengemænd vilde komme til Helvede. Madammen lod til 15 at være en fornuftig Kone og lignede noget i Ansigt og Væsen Tante Lemmich.

I Hattersheim tog vi os en liden Frokost og traf der Deligencen fra Mainz, som for det meste var fuld af Jøder. Klokken var lidt over 12 da vi kom til Frankfurt og vi saaledes lykkelig havde fuldendt vor første Rhin-Excursion som endnu i Dag i det skønne klare Vejr frembød en stolt Udsigt over Mainz 20 og die Rheingau. Vi ilede flux til Posthuset og bleve begge glædede med Brev fra Hjemmet, og jeg erfarede af min Elisas Brev til min Beroligelse at Ildebranden var standset og hendes Skræk overvunden, ligesom dette kjære Brev bragte mig mine forglemte Excerpter om Rom. Ved Table d'Hote styrkede vi os med et got Maaltid og $\frac{1}{2}$ Flaske Rhinskvin. I Eftermiddag besøgte 25 jeg min Banqvier og fik mig Endeel Napoleonsdors samt Anvisning paa Basel for 600 Mark Banco, var siden hos Passavant som jeg ej traf hjemme og købte paa Retouren et uldent Underbetræk. Kl. 6 gik I[ngeman] og jeg paa Cassino, spillede et Par Partier Billard og tilbragte siden et Par Timer i Læsesalen, hvor jeg giennembladede de udkomne No. af Jenaische Litteratur Zeitung for 30 May og deri fandt recenseret et interessant Skrift: Historisch-Kritischer Versuch über die Entstehung und die frühesten Schicksale der Christlichen Evangelien von Dr. J. C. L. Gjeseler (20 Gr.), samt i Minerva, Efterretning om Don Carlo's Død, i Zeitung für die elegante Welt en lovtalende Recension over Sørgespillet Sapho af Forfatteren til Ahnenfrau, og i Morgenblatt: en 35 Extract af Nyrups Efterretninger om Jerusalems Skomager, og følgende vakre Digt:

Der Sternenhimmel

Gott! wie herrlich glänzt der Abendhimmel,
 Wenn ihn Deine Hand mit Sternen schmückt!
 O wie seelig o wie hoch beglückt
 5 Muss sich wohnen überm Glanz-Gewimmel
 Wo kein Kummer mehr die Seele drückt!

Nur dort oben wohnt ein reiner Friede:
 Schon die Ahnung stärkt das müde Herz.
 Leichter, sanfter wird ihm jeder Schmerz,
 10 Schwingt er sich in frommen Abendliede
 Zu den Sternen einsam himmelwärts!

Was er hier verlor im Thränenthale
 Zartes, Liebes, und nicht wiederfand
 Reicht hinüber aus dem Schimmerland
 15 Ihn die Hand in einem goldnen Strahle,
 Und es knüpft sich fester nun das Band.

Magenau

I Bladet: die Zeitschwinger stod en Prolog af Riemer fremsagt paa Schillers Dødsdag d. 9. May, et mislykket Forsøg paa, med icariske Vinger at hæve
 20 sig til denne Digtersoel. Man seer og af Morgenblatt hvor slet det staaer til med Theatret, efterat Göthe (som nu for det meste opholder sig i Jena) har frasagt sig Directionen. Kotzebue udgiver et Litteraturblad, hvori han vaaser om alskens Ting. Han fortæller blandt andet om et Insekt som i Darmstadt er fundet i et Træ som er ældre end Syndfloden og som endnu levede da
 25 Træet blev kløvet. Finderen lukkede Træet til og sendte det til Museets Forstander i Darmstadt og Insectet levede til det var blevet malet og er nu lagt i Spiritus. Et Par Bogtitler som jeg forrige Gang noterede mig, vil jeg her nedskrive: Dr. K. Weilers og Dr. J. Salats Lehren von der Tugend und Erklärungen über das Heilige, samt Aufschlüsse über den neuesten Mysticismus,
 30 eine Beilage zur Felderschen Litteratur Zeitung, Hejdelberg, bei Mohr und Winter, item: Die Elementarschule fürs Leben in ihrer Grundlage von J. B. Graser. Vi traf Baron Pahlen i Læsesalen og hørte af ham at Oberst Haffner er kommet hid. Ingeman gik lidt før jeg og da jeg var færdig med min Læsning, gik jeg en liden Tour i Bosqvetterne udenfor Byen samt i Promenaden
 35 auf der Markt og forføjede mig hjem Kl. 9 for at skrive i min Dagbog. I[ngeman] kom først Kl. 10.

Jeg seer først nu at jeg har glemt at fuldende Gaarsdagens Historie og melder

derfor i Korthed at vi i Gaar Eftermiddag giennemvandrede de nydelige Bosqvetter trintom det ligefor Kuursalen liggende Bassin, hvor der er en liden Baad med Sejl og hvor Svanerne svømme, samt udenfor et mindre Bassin, hvor der paa en Miniature-Øe er et Svanehuus hvori vi saae en Svane ligge paa Æg og smaae Huse for Ænderne omkring Bredden. Der var fuldt af Spadserende og paa Pladsen mellem Kuursalen og Bassinet spillede de militaire Hautboister. Siden gik vi til Sonnenbergs Ruiner paa hvis Spidse staaer et højt Taarn som har trodset Tidens Ødelæggelser, ligesom en Deel af Murene i en viid Omkreds viser Størrelsen af denne, af den gamle Allemannernes Fyrste Sunno anlagte og af Adolph von Nassau befæstede Borg, 10 hvorfra man har en skøn Udsigt. I en nærliggende Hauge drak vi Thee og kom paa Retouren i Sælskab med en Muursvend som vilde vide at der i Taarnet var fundet Bue og Piil, samt kjendte til de af Schreiber anførte Sagn om Hattos Taarn og andre Ruiner. Det var en deilig Aften og da vi paa Retouren kom til Kuursalen gjennemvandrede vi denne af en Wolzogen fra Weimar anlagte 15 og af en Zais udførte Bygning af en ualmindelig Højde og Vidde, prydet med Afstøbninger af de gamle Romerske Mesterværker og, næst den gamle Riddersal, den prægtigste jeg har seet. En Balustrade som vender mod Byen hviler paa Joniske Støtter og ved Siden ere Haller, hvori allehaande Boutiqver. Tiden tillod os ej at besøge Klarenthal, die Platte og de gamle Gravhøje fra 20 Romernes Tid. Derimod gjorde vi en spildt Tour omkring i Byen for at finde de mineralske Kilder som ere fordelte i flere Huse og ejes af forskjellige Interessentere. Med en Person som har havt det Hværv i sin Tid at besøge den franske Indqvartering og som har overdraget vor Vert den Sachsichschen Hof havde vi lang Conversation om Pengevæsen og om Politik og han syntes 25 at foretrække de Franskes Besøg for de Allieredes, især Russernes, som ødelagde det 5 dobbelte af hvad de behøvede og fortærte. Vi spiste vort Aftensmaaltid i en særskildt Stue og passiarede til vor Aftenpibe om Aandeverdnen.

26. Maj 1818.

Da vi i Gaar havde accorderet med en Miethkutscher om at føre os til 30 Hejdelberg i Dag Kl. 11, maatte vi see at faae vore Sager i Orden til den Tid. Jeg fik Kl. 9 et Besøg af Passavant som gav mig Brev med til Schafhausen og Zürich, forærte mig en Beretning om Bibelsælskabet fra f. A. og en Sang til bemeldte Sælskabs Fest d. 20. d. M., forfattet af Senator Mejer, som skal være en stor Theolog og forfatter de fleste Recensioner over theologiske Skrif- 35 ter i Hejdelberger-Jahrbücher. Han fortalte og at der i Basel er et Skolelærerseminar og en Missions-Anstalt. Vi toge afsted lidt over 11 og fik en Madame fra Schwaben med hendes Søn, samt en Person fra Darmstadt og et Stykke udenfor Byen endnu en Mameselle fra Hejdelberg med os. Vejen over Isen-

burg, Sprenglingen til Langen hvor vi frokosterede gik giennem frugtbare Marker og frembød ved Warthurm en smuk Udsigt. Fra Langen giennem Arheiligen er ingen synderlig Udsigt. Darmstädter-Passageeren var stum, men Madammen, en Kone ved de 50 Aar, fortalte Endeel om sine i sidste 5 Krig udstandne Fata og Hjem søgelser saavel af franske som allierede Tropper. Om Napoleons Søn fortalte hun at han havde givet sit Gulduhr til 2 franske Officirer som havde været hans Faders Tilhængere, og at han skal have yttret det Ønske at eje ald den Hamp der solgtes i det Østerrigske for deraf at giøre Strikker til sin Faders Fjender. Om Maria Lovise fortalte hun, at man har 10 foreslaaet hende flere Partier, men at hun har afslaaet dem med det Tillæg: »at hun havde været forenet med Verdens største Mand og derfor ej kunde ægte nogen anden.«

Til Darmstadt hvorhen man den sidste halve Miil kommer gjennem en skjøn Allee naaede vi Klokkeren 4½. Kort efter vor Ankomst opsøgte vi Op- 15 synsmanden over Billedgalleriet, en Walter, som vi omsider fandt. Han førte os først ind i et Cabinet hvori, foruden Malerier af den ny tydske Skole, hvoriblant Peders Fornægtelse med en 3dobbel mesterlig Belysning af Kuldild, Maaneskin og en Lysekrone i Salen hvor Forhøret holdtes, samt en Peder paa Vandet begge af Seekatz. Fiedlers Portrait malet af ham selv og siden 20 forestillet ved et Skiænkebord, flere Landskaber og blant dem et med Leda og Svanen af en endnu levende Schönberg, samt af en Smith: Adams og Evas Forjagelse af Paradiset, Dianas Bad hvori hun opdager en af sine Nymfer (Calixtas) Frugtsommelighed, Artemisia, samt en Vesuvbrand med Maanen bag ved og et Landskab med skjøn Maanebelysning og sammes Reflexion 25 i Vandet – fandtes Endeel i Kork udarbejdede Copier af Roms Antiquiteter i forkortet Maalestok f. Ex. Pantheon, Amphiteatret, Egerias Grotte, Horatzes Gravminde, Fredens Tempel, Vestas Do., Fortuna muliebris og virilis Do., ligesom der i næste Værelse fandtes Model af Mæcenas's Pallads, Severs og Constantins Triumfbuer, en Aqvaduct og nogle tydske Ruiner fra Tübingen, 30 item af Jupiter Stators Tempel og flere Alderdomsminder som jeg ej husker.

I næste Cabinet fandtes Arbejder af den gamle tydske Malerskole, for det meste gamle Altertavler med plumpe Malerier paa Træ og et med forgyldt Grund. Treenigheden, uvist om af Albregt Dürer selv eller en af hans Elever var det mærkeligste. De 2 næste Cabinetter indeholdt den Nederlandske Skoles 35 Arbejder, hvoriblandt Rembrands 2. dejlige Kone malet af ham selv blot med Belysning fra den ene Side, samt en Jesus siddende til Bords med Discipulene i Emaus, et ved den halvdunkle Belysning og det Højtidelige Mystiske i Jesu Mine saare interessant Stykke. En Kone i spansk Dragt af v. Dyck. Det følgende Cabinet var behængt med franske Stykker af liden Interesse. 40 Af dem mindes jeg kun en Magdalene (der forekom mig meer vellystig end

angerfuld malet) og et Landskab af le Brun. Mad. Dubarrys Portrait var ret vakkert, men et Malerie forestillende Ludvig den 14. som Hyrde i Selskab med alle sine Maitresser var ækkelt og maniereret.

De 2 sidste Cabinetter vare helligede til de Italienske Skoler. Af Raphael var kun en Johannes i Ørken med rødt Haar og nøgen omtrent i Form af en Genius, ganske mod Costumet og neppe af Raphael Sanzio men snarere af hans Navne. Af Correggio havdes en Hyrdedreng; af H. Caracci en Maria som underviser Christusbarnet i hvis Aasyn Opmærksomhed og blid Andagt herlig er udtrykt, Joseph i Baggrunden; af Gvido Reni Bryststykket af en hudflettet Christus med et dybt Udtryk af Lidelse og en Mater dolorosa der 10 forekom mig for meget dødningsmæssig; af Titian en sovende Venus med rødt Underlag, fortryllende ved sine smeltende runde Former, og en Copie af hans Danae. Ogsaa var der en Copie af Raphaels Madonna med Barnet. Af en Caroli Dolce, en hellig Dorothea med bundne Hænder, hvem en Engel bringer de Frugter som hendes Fjender har paalagt hende at skaffe og endelig et 15 skjønt Blomsterstykke af en Marius Nuzzi detto Fiori, item et Par Landskaber af Salvator Rosa og Nicolai Poussin. Et Stykke i den gamle tydske Skole udgaves for at forestille Eginhart og Emma, den første med en Krone paa Hovedet, og skal være fundet i Seeligenstadt, hvor bemeldte Personer ligge begravne. En Christus under Kampen i Gethsemane var et udtrykfuldt 20 Billede, men jeg mindes ej af hvem, ligesaalidt som af hvem en Peder i Fængslet og en Peder med Pigen der bringer ham til Fornægtelsen, en enkelt Gruppe.

Der medgik et Par Timer, inden vi fik giennemgaaet, og det endda kun flygtigt, alle disse Sager. Heller ikke var Belysningen den beste, da Solen var i sin Dalen. Vi gik hjem og styrkede os paa en liden Vesperkost og kigede 25 lidt i Avisen, hvori fandtes en rørende Beskrivelse over den ny svenske Konges Kroning d. 11. d. M. Siden gik vi til Herrengarten og henrykkedes ved Naturens, ligesom vi forhen havde frydet os ved Kunstens Skjønheder. Den herligste Aftenrøde malede Himmelen med en klar Rødme som gradvis aftog. Ved en liden Piges Hjelp fandt vi den rette Indgang og havde kun gaaet faa 30 Skridt da vi hørte en dejlig Qvindestemme i et nærliggende Huus, med Accompanement af Fortepiano. Vi stode en Stund og lyttede til de rene Toner, hvilke den Stemning hvori vi vare vel gav endnu meer Sødhed, og Sangerinden endte med Mozarts Vergiss mein nicht, hvis sidste Tacter dog ej bleve ganske rigtig udførte hverken i Sungen eller Accompanementet. Da Sanger- 35 inden var usynlig havde vi Lov til at idealisere hende saa got vi kunde og dertil havde de nylig seete Malerier givet os Stof nok. Vi vandrede siden omkring i de forskjællige skjøne Buegange og Bosqvæt hvormed denne Hauge i engelsk Smag er prydet, kom forbi en Eremithytte og den i Lunden tætved siddende Eremit der i Aftendæmringen saae temmelig gespenstagtig ud og 40

fandt omsider ved en Underofficiers Hjelp, den Gravurne som Fridrich den eneste har ladet oprejse i en mørk Lund paa en – for et halvhundrede Aar siden, afdød hessisk Landgrevindes Gravhøj, med en Inscription, hvori det blant andet hedte at hun var mulier sexu, vir ingenio. Paa vor videre Vandring kom vi omkring en med Popler, Grædepile og Buskværk tæt bekrandet Æ som laae lige for Sangerskens Bolig omflydt af en blank Søe paa hvilken adskillige Svaner svømmede og som I[ngeman] kaldte Circes Æ. Klokken var allerede 9 førend vi forlod denne yndige Plet og vi fortrød ej at vi vare gangne glip af Comoedien Rettung aus Rettung af en Bech som vi ikke kjendte og ej lovede os meget af. Desuden var Comoedien forlængst begyndt da vi kom fra Billedgalleriet. Vi spiste ved Table d’hote med en 4 a 5 ubekjendte Personer og gik betimelig til Hvile.

27. Maj 1818.

Vi vare paa Benene Kl. 4½ og kom afsted Kl. 5½ og havde istedet for Darmstädteren faaet en fransk Kjøbmand som ellers talte temmelig got tydsk. Der blæste en noget kjølig Vind, men for Resten var Morgenen skjøn og Egnen saa norsk, da Vejen gik igiennem lutter Tolleskov (Forlewald eller die Tanne) med temmelig høje Bjerge og især den fremragende Melibocus med sit hvide Taarn for os, at jeg stundom troede mig flyttet som ved et Trylleslag tilbage til mine Fædres Land og blev kun ved enkelte Borgruiner i Nærheden af Melibocus og Auerbach forstyrret i denne Illusion. Vi spiste Froekost i Bikenbak og drak Caffé i Weinheim, en temmelig anseelig Flekke, hvor vor schwabiske Madam havde en ubehagelig Reminiscenz af en forloren Arv efter en Onkel hun havde havt der, som giftede sig i sin høje Alder med en Frøken der var besvangret af en fransk Officier som fik hende prakket paa den gamle giftesyge 100000 Gulden vægtige Mand. Samme Madamme fortalte og, hvad jeg mindes at have læst engang i en Avis, at der i Nærheden af Auerbach er et Sted, hvor enhver udbrydende Krig, forud tilkjendegives ved allehaande krigersk Larm og hun forsikrede at man, uagtet alle anstillede Undersøgelser ej har kunnet opdage Sammenhængen. Paa Vejen fra Vinheim, hvor Vinplantagerne atter begyndte at vise sig, kom vi forbi den saakaldte Kongestuel ved Schriesheim og havde Udsigt til en skjøn Dal og Slette ved hvis Grændse vi øjnede Mannheim, ligesom vi havde Ladenburg nærmere til højre Side. I Neuenheim ¼ Miil fra Heidelberg tog vor Madamme ind til sin Broderdatter. Vi kom til Heidelberg Kl. 3½, toge ind i Badische Hof og, da vi havde drukket Thee og bragt vore Sager i orden, gik vi i Aftenstunden en liden Tour over Neckarbroen langs med den højre Flodbred og kjøbte os der et Par Roser som nogle Børn frembød. Beliggenheden af Heidelberg ligner meget Drammens og vilde ligne meer, dersom Neckar og dens højre Bred vare bredere

og Byens Physiognomie anderledes. Temmelig høje Bjerge omgive den paa begge Sider og vi har lige for vore Vinduer en Bjergtop eller Kegle. Ved Table d'Hote hvor vi maatte vente en god Stund efter Maden fordi de fleste Giæster vare henne at høre nogle ny opfundne Instrumenter af en Kaufman, havde jeg en Perle-Fabricant ved min Side som for en Maanedes Tid siden var kommet fra Nord-America og kun havde været 21 Dage undervejs derfra til Frankerige. Han ansaae Krigen med Spanien som afgjort og troede ligesom jeg at Nord-america vilde blive Engelland farlig. Et Par Damer kom ved Slutningen af Maaltidet. Dronningen af Würtemberg logerer her i Huset. Saaledes har jeg tilbragt min 47. Fødselsdag. I Vognen tænkte jeg tilbage paa de svundne 10 Dage og takkede Gud for hver nydt Glæde og overstanden Sorg og overgav mig og mine Elskede og min Fremtids Skjæbne i hans Faderhaand. [ngeman] drak min og min Kones Skaal i ald Stilhed ved Aftensbordet og jeg glædede mig med veemodblandet Fryd ved den Tanke at min Elisa og mine Venner i Dag ville mindes mig. 15

Om Darmstadt maae jeg endnu anmærke at det er den regelmæssigste og med de skønneste Bygninger prydede Bye jeg hidtil har seet. Vort Auberge laae paa en skøn 4kantet Plads der har noget lignende med Amalienborg. Kun Slottet er noget gammeldags.

28. Maj 1818. 20

Jeg gratulerede i Dag [ngeman] medens han endnu laae paa Sengen til hans Fødselsdag. Snurrtigt nok at vore Fødselsdage følge paa, ligesom vi følge med hinanden. Den største Deel af Formiddagen tilbragte jeg med at udføre følgende Rhapsodie, hvortil Ideen i Gaar Aftes blev undfanget:

Snart er den beste Deel af Livet svunden 25
 Den beste Drøm af korte Jordlivs Blund,
 Alt meer og meer sig nærmer Aftenstunden,
 Og Skyggen voxer paa bleglyse Grund.
 Med mere matte Straaler Solen brænder.
 Og Maanen hist sin blege Fakkeltænder. 30

Dog end med Mandomskraft jeg Vejen træder
 Og Haabets Stjerne blinker venligt ned;
 End Hjertet aabent er for Livets Glæder,
 For skøn Natur og Kunst og Kjerlighed.
 Ej skingerer højt som før Vaarlerkens Tone 35
 Men sødt slaer Nattergal i Skovens Krone.

En Pust fra Syden aanded' mig imøde:
 Som med et Trylleslag jeg Nordens Iis
 Saae smeltet hen og følte Solen gløde
 Og Øjet svømmed' i et Paradiis,
 5 Og tusind glade Væsners Jubeltoner
 Lovpriste ham som i det Høje troner.

Da smelted Nordens Iisrand om mit Hjerte
 Da aanded lettere beklemte Bryst,
 Da svandt hvert Spor af Tvivl og Frygt og Smerte
 10 Højt Barmen slog af Ungdoms Liv og Lyst.
 Hvert saligt Minde for min Sjæl stod malet,
 En anden Soel oprandt end den der daled'.

Jeg Skygger saae af gamle Romas Minder,
 En Lysgestalt af Kunstens store Aand,
 15 Som Himmelen og Jorden sammenbinder
 Og hæver Sløret med en dristig Haand,
 Paa Englevinger for mit Blik sig hæved'
 Og vinked' mod det Høje og bortsvæved'.

Jeg saae Dig, stille Main, med blide Lader
 20 Med Axekrands og Blomster i Dit Haar
 At ile længselfuld til gamle Fader
 Hvis Barm højtbelgende hen mod Dig slaaer.
 Møgunz med Murekronen om sin Tinding
 Froe skued Eders Møde og sin Vinding.

Jeg saae, o Fader Rhin, din blanke Plade,
 Du slutted mig i viinløvkrandset Favn;
 25 Fra en indviet Grund, fra helligt Stade (Rochus)
 Du hvisked' til mig mangt et helligt Navn.
 Saa mangan Borg af Tidens Haand voldgjæstet,
 30 Stod end som Nagle i Dit Brynje fæstet.

Mig vinker, Schweitz, Din blanke Alpetinde,
 Din Ætherluft og Dine Fædres Aand.
 Jeg hilse maae, o Tell, Dit Hædersminde
 35 Og signe Pagten, knyttet ved Din Haand,
 Og paa Dit Fjeld-Altar den Gud tilbede,
 Som Aander vække kan og Aander lede.

Mig vinker, Itala, Dit lyse Eden,
 Omhvælvet af det klare Himmelblaa,
 Jeg Hellas Genius med Himmelfreden
 Paa højhvalt Pande seer for mig at staae
 Og Raphael sig ned fra Skyen bøje
 Med Himmelglandsen i forklaret Øje.

5

Hav Tak, o Gud, for hver en Livets Glæde
 Du hidtil gav og end har mig bered!
 Fast sluttet ind i alle Væsners Kjæde
 Som knyttes til Din Magt og Kjerlighed
 Jeg vandrer tryk den Vej Dit Raad anviser,
 Og under Sorg og Fryd Dit Navn lovpriser.

10

Ved Table d'Hote gjorde jeg Bekjendtskab med en af Løveungerne, en Søeofficier Brandis som studerer her, samt med en Holstener v. Koppe som taler taalelig Dansk og en Dr. Baudissin. Ved Bordet tracterte Brandis med 15 en Bouteille Burgundviin og I[ngeman]s Skaal blev deri drukket.

B[randis] bød os hjem med sig paa en Pibe Tobak og en Kop Caffé. Vi passiarede om Universitetet og om Danmark, især om gamle Venner paa Bakkehuset. Den juridiske Prof. Tibaut roeste Brandis som den der holder de interessanteste Forelæsninger. B[randis] fulgte os hjem og vi ventede 20 her til Kl. 6 paa Prof. Welker og gik, da han ej kom, en Tour til det gamle Slot. Paa Vejen didhen kom vi forbi Gustavsons Bolig, et temmeligt stort Huus som han med sin Gouverneur og Hovmester alene beboer. Til Slottet vandrede vi først under en høj Muur med Indskrift: Fridrik hat mich bauet 1552, siden giennem forskellige med blomstrende Accacia-Træer og andre 25 Træarter tæt beskyggede dunkle Gange forbi forfaldne, med Epheu omslyngede Mure op omkring det sprengte Taarn som uagtet den Vold hvormed det blev styrtet, dog ej blev søndersplittet, men ligger som en falden Kjæmpe der i sin hele Masse. Nedenfor er en Grotte og en Fiskedam. Vi gik nu giennem Slotsporten ind i Gaarden og havde paa venstre Haand den ældste af Kejser 30 Ruprecht bygte Fløj og lige for os Facaden, 3 Etager høj med de gamle Churfyrster, 16 i Tallet for os. I den østlige Fløj var Capellet. Derfra gik vi hen at besee det berømte Viinfad som nu værende Konge af Bayern Karl Theodor lod forfærdige og som holder 250 Fuder. Det ældste af Joh. Casimir besørgede holdt 132 og Jernbaandene vejede 22 Centner, det 2. af Carl Ludvig 35 204 Fuder 3 Ohm og 4 vierthel. Strax ved Trappen staaer Træ Billedet af en gammel Hofnar som skal have sat sine 15 Flasker Viin tillivs, og ved Siden af ham et lille Skab, hvoraf ved Trykningen paa en Fjæder fremspringer

en Ræverumpe. Ovenpaa Fadet er et Gallerie og Spunset hvorigiennem Vinen blev paafyldt.

Vi gik siden paa en Terrasse og havde mellem den og Slottet en smal dyb Dal fra hvis Bund ranke Popler hævede sig og naaede med deres Kroner til 5 Terrassen. Nattergalerne sang her i de rolige Skygger. En Lysthauge er her anlagt og man har fra samme en ganske fortryllende Udsigt over Hejdelberg, Neckar, den fjernskimrende Rhin og vide Sletter som bekrandses af de i Baggrunden blaanende Vogesiske Bjerge. Vi mødte mange Spadserende af begge Kiøn og saae paa Touren til Vertshuset et højt, vantrevet Træ som 10 B[randis] udgav for en Ceder. I Vertshuset drak vi en Flaske Øl i Selskab med en heel Deel Studentere ved forskjellige smaa Borde. Paa et af disse var opstillet en Trofæ af et Par Dosin Ølkrukker som Sælskabet havde tømt. Megen Genialitet kan man vel ikke vente af denne Ølbæmpling. Vi besøgte endnu forskellige Partier, sang nogle danske og tyske Viser og tiltraadte 15 først Kl. 9 Tilbagevandringen. I en Restauration toge vi vort Aftensmaaltid. En Prinds af Solms var blandt Gjæsterne. Ved Table d'hote skal der her i Aubergot og spise et Par Printser, saa vi ere i fornemt Sælskab. B[randis] og jeg spille siden nogle Partier Billard. Kl. 11 meldte en Politibetjent at det nu var Politie-Tid og kort derefter vandrede hver til sit Hjem.

20

29. Maj 1818.

Vi stode ej op før Kl. 8 og kort efter kom Prof. Welker for at gjøre I[ngeman] Contravisit. Han fortalte os om den Boisséréeske Samling af ægte gamle tyske Malerier fra det 13. og 14. Aarhundrede som skal overgaae langt A. Dürers og den nederlandske Skoles Arbejder, og lovede at skaffe os Adgang 25 til samme. Canova, som havde saare ringe Tanker om tydsk Kunst, skal have erklæret at den ganske overgik hans Forventning og at man kun maatte undre over at Tydskerne havde saa lidet vidst at sætte Pris paa denne Skat. Ogsaa fortalte han os saameget om Cöllns Domkirke, som den gothiske Bygningskunsts Mesterværk og et Vidunder af menneskelig Kraft, mod hvilket Strats- 30 burgs Münster kun er et Barn, at han bragte os til bitterlig at angre, at vi ej havde besøgt Cölln. Kirken er saa besat med Taarne at den seer ud som en Skov. Den har istedet for Vægge Vinduer med malede Glasruder der gaae fra øverst til nederst og udfylde Mellemmrummene mellem hver Pille. Man seer, efter hans Bemærkning, at for den ægte gamle gothiske Bygningskunst 35 laae den Hovedidee til Grund, i deres christelige Templer at efterligne de Lunde hvori de gamle Guder dyrkedes. Pillere, Hvælvinger, Taarne, selv Vinduerne – alt stræbte himmelværts som Stammerne, Grene, Blade, Krone.

Ved Middagstider gjorde jeg en Visit hos Creuzer men traf ham ej hjemme og leverte Brevet fra Münster til hans gamle Kone. Ved Table d'hote havde

jeg det samme Selskab som i Gaar. Efter Maaltidet læste jeg lidt i Horatz og Virgil. Kl. 5 kom Welker og førte os giennem en Hauge først til Riesenstein, hvor 2 svære Klippestykker som ere løsrevne fra Bjerget danne en Slags Port. Fra Højden var en skøn Udsigt i Øst over Byen og Slottet, mod Vest over den vide Slette som Neckar giennemslynger og hvor Ladeburg og Manheim 5 udbrede sig. Længere bort seer man Rhinen og i Baggrunden de Vogesiske Bjerge og Donnersberg der hæver sig som en Dom over dem. Siden gik vi et got Stykke henad Chausseen til Manheim og saae her Hejdelberg fra en ny Synspunkt. Der blæste ellers en suur Nordostvind. Jeg maatte, saa got jeg kunde, gjøre Welker Rede for det Norske Odels- og Retsvæsen. Lidt blev 10 der og politiseret om Europas nærværende Stilling og Nordamericas voxende Magt. Mad. Stahls Værk om den franske Revolution der indeholder meget frie Yttringer skal, som han sagde, have megen Afsætning og af den tyske Oversættelse er alt bestilt 4000 Exemplarer.

Kl. 8 kom vi hjem og gik efterat vi havde gjort en liden Afstikker til vort 15 Logis, hen til Welker. Han viste os et lidet Bind Digte som en Fresenius, der har studeret her, udgav 1812, og forelæste os et Digt om Slottet som røbede en dyb Følelse og levende Phantasie. Kort efter kom Brandis og Grev Baudissin som og vare indbudne. Efterat vi havde siddet en Stund til Bords kom en Professor Erb. Jeg maatte synge nogle danske og svenske Viser samt den 20 gamle Kjæmpevisen om Axel og Valborg og der blev ved den Leilighed poculeret temmelig. W[elker] anmærkede at dygtige og ærlige Folk gjerne plejede af og til at tage sig et poculum hilaritatis, men maatte ved den Leilighed 25 gjøre Erb, som ej smager Viin, en Undskyldning. Talen drejede sig for Resten om Napoleon som han erklærede for en kold Egoist og om Poesie, især om 25 Göthe og Schiller. W[elker] er en fyrig, for Religion og Poesie varmt følende Mand. Vi kom ej hjem før Klokken var 1 og bleve ledsagede af den nuchterne filosofiske Professor. Den forommeldte før Tiden bortrykte Fresenius skal have været en med ualmindelige Sjæls og Legemsgaver udrustet Yngling 30 der havde megen Autoritet og virkede meget for Religiositet og Sædelighed blandt sine Medstuderende. I sin tidligste Ungdom rømte han fra sit Hjem for at bivaane Slaget ved Jena, vilde siden gaaet til Prindsen af Brunsvig Oels men kom og der for silde da Prindsen alt var gaaet ombord til Engelland. Han var alt kaldet til Præst og var efter Slaget ved Hanau paa Vejen til 35 den preussiske Armee og for at besøge de la Motte Fouqvee som var hans store Velynder, da han mødte nogle flygtige, af Lazaretfeber halv døende Fransmænd, hvis elendige Tilstand bragte ham til at glemme sit Had og at ofre dem sin hele Pengeforraad. Disse halvforpestedes Mennesker henrevne af Taknemmelighed greb hans Hænder for at kysse dem og omringede ham,

han blev smittet og døde kort efter. En Tragoedie, Masaniello, som fandtes blandt hans Papirer, skal være under Trykken og Fouqvee ledsager den med en Fortale.

Om Slottet maae jeg endnu anmærke at i Muren paa den vestlige Side staae 2 gamle Churfyrster af hvilke den ene næsten er bedækket med Epheu og synes at lege Skjul, den anden har den ene Fod malerisk omsnoet af denne her saa yppige Plante. Til de Frankfurtske Mærkværdigheder hører, at der paa en Rude i vort Værelse fandtes W. Schlegels og Leibnitzes Navn. – Paa vor Vandring fra Wisbaden til Sonnenberg gik vi ad en Stie, hvor der lige under vore Fødder var en Skive som blev skudt til Maals paa, hvilket vi først paa Retouren bemærkede. – Hofraad Creutzer havde gjort mig en Contra-visit i Eftermiddag.

30. Maj 1818.

Lidt døsigt og marode efter Gaarsdagens Nattevaagen og Sviir kom jeg først op Kl. 8 og læste i Skreibers Beskrivelse over Hejdelberg, i Virgil og Horatz og endelig i Fresenius's Digte, hvori den ungdommelige Begeistring gjærer, hvor det milde barnlige afvexler med det stærke og brusende. Et Par Monologer af hans Masaniello giver ej synderlig Idee om hans dramatiske Talent. Udentvivl var han mest skabt for det Lyriske. Kl. 11 gjorde jeg en liden Tour i og udenfor Byen og tilbage langs med Neckar. I Aviserne læste jeg om Feldtpræst Nyholm ved den danske Auxiliær-Armee som reddede sin Klokke fra at drukne, samt om den hele svenske Kroningsstads, og et Udtog af Mad. Stahls Yttringer om Napoleon. I Eftermiddag læste jeg et Par Scener af Pastor Fido, skrev paa min Dagbog. Kl. 6 gik vi en Tour over Necarbroen opad en smal Stie forbi Endeel Viingaarde og kom omsider paa en banet Vej ligefor Slottet, men forlod den og valgte en Fodstie som vel førte nærmere til Toppen af Bjerget men var meget steil og besværlig. Hver Gang vi saae os tilbage havde vi de maleriske Slotsruiner som stedse sank meer under os og bag dem en afsides Dal, Byen og Neckar lige neden under os. Omsider forlode vi og Stien og arbejdede os giennem tætte Buske og Lyng indtil vi omsider øjnede Klosteruinen paa Bjergtoppen og fandt en temmelig bred Fodstie som førte os did. Vi havde nu lige for os den store vide Slette med Ladenburg, Schwetzingen og Manheim, de blaa Bjerge i Baggrunden og saae alle Necars Krumninger og længere borte Rhin som blinkede i den dalende Soels Straaler. Speier og den fiernere Udsigt i Syd kunde vi formedelst Himmelens Dunkelhed ej ret see. Af Klosteret staaer kun et Par højst forfaldne Mure tilbage. Fra Højden hørte vi Klokkernes Klang i de nedenunder liggende Byer og et Par Geværskud der lød som et Pennepose-Skud. Vi gik ned ad

den samme Fodstie, saae Solen ildrød dale og kom til Neuenheim $\frac{1}{4}$ Mils Vej fra Heidelberg henved 9. Vi tog os en Snaap og vandrede saa til Byen og gik ind paa en Restauration og fik os en Ret varm Mad.

31. Maj 1818.

Da et Bud fra Welker havde stevnet os til at møde hos ham Kl. 10 for at følge ham til Boisseree, blev der intet af vor Kirkegang, men vi indfandt os til det bestemte Klokkeslet. En Bech fra Odenwald og Grev Baudissin kom kort efter og vi fulgtes nu alle sammen for at see den saa siældne og i sit Slags eneste Maleriesamling. Vi bleve bragte ind i en Stue, hvor der hang et stort Kobberstykke forestillende nøjagtig den Cöllnske Domkirke i sin nærværende 10 ufuldendte Tilstand. Kun Choret er fuldendt og hæver sig med sine Pillere og Vinduer, rigelig besat med Taarne af forskjellig Størrelse, som Libanons Cedre højtstræbende mod Himmelen. Kirkens Muur naaer lige saa højt som almindelige Taarne og Taget med Taarnet hæver sig over dem. Boisseree viste os siden Grundridset til Kirken som for kort Tid siden skal være fundet, 15 samt et Kobber der fremstillede Kirken fuldendt efter Planen. Der arbejdes nu paa et Værk, jeg troer med 14 Kobbere, som skal give en detailleret Forklaring over denne fornemste Levning af Gothisk Bygningskunst. I samme Værelse hang et Portrait af Göthe i Olie, som var særdeles udtryksfuldt.

Omsider bleve vi førte ind i et Cabinet, hvor allerede 2 Damer vare placerede ligefor en fordums Altertavle malet af en Johan Scooréel Anno 1515, om hvem Ludwig Winkelman i sin Haandbog siger (Pag. 156) at han var en stor Kunstner i sin Tid, og at han i sine Malerier som overhovedet ere meget rare, har nu og da anbragt Egne af det forjættede Land. Han levede fra 1495 til 1562. Forommeldte Malerie forestiller Marias Død, malet paa Træ med 25 saa friske Farver som om det var nylig blevet færdigt. Maria ligger paa sit Dødsleje med et blidt forklaret Aasyn. Johannes over hvis Kinder de stride Taarer rinde griber just Lyset, i det den døendes Haand hvori hun holder [det] aabner sig og vil lade det falde. Peder staaer i fuld Ornat med Korset i den ene og Vievandskosten i den anden Haand. Bag ham er en som svinger 30 Røgelsekarret og en anden som blæser til Gløderne. Lige for Peder staaer en aldrende Apostel med et saare ærværdigt Ansigt, hvori jeg troede at læse den Tanke: ogsaa min Forløsning stunder snart til, og den Bøn: maatte jeg døe denne Retfærdiges Død etc.! Anordning, Udtryk i Mine og Stilling, Drapperiet, det Plastiske og Kraftfulde i Holdningen gjorde fortreffelig Effect. 35 Marias Ansigt forekom mig vel lidet, men maaskee er det giort med Flid, for at vise at hun atter var blevet Barn. Et Par Figurer i Baggrunden syntes blot reflecterende og Deeltagelsen var gradvis udtrykt i de sig til Hovedgjenstanden nærmende Personer. Belysningen i Drapperiet var saadan at den

ene Farve hævede den anden, hvilket især var Tilfældet med en grøn og lyserød Kappe, som de med Vievandskarret beskjæftigede Apostler bar. Paa højre Fløjdør af Altertavlen var afbildet 2 knælende Riddere, som havde bekostet Maleriet, af hvilke den forreste havde St. Dionys med Endeel af Hovedet
 5 i Bispehuen paa sin Haand (efter Legenden bar han sit afhuggede Hoved paa Haanden) bag sig og den anden St. Georg med Fane i Haanden og Dragen ved Foden. Paa venstre Fløj laae deres Hustruer paa Knæ, den forreste med St. Christina og den anden med St. Judula bag sig. Den sidstmeldte Helgeninde bar en Løgte, hvis Lys en nedenom anbragt Drage der skulde afbilde
 10 Satan, søgte at udslukke.

I næste Kabinet saae vi de hellige 3 Konger tilbedende Christusbarnet, et Malerie af en Johan Schwarz fra Groningen, som levede omtrent 1530, det mindst udmerkede i Samlingen, skjøndt Marias Hoved var ganske vakkert og Barnet [med], der aabnede Røgelsekarret ligesom for at lege dermed, men
 15 dog med et Udtryk som om det ahnede sin Værdighed. I det 3. Cabinet, som et Kunstens Allerehelligste, stod en Altertavle af Johan van Eyck von Brügge, den gamle ægte tydske Skoles Fader, der som en højere Genius traadte frem og tilintetgjorde de smagløse Smørerier paa forgyldt Grund fra de ældre Tider og, efter Vasaris Beretning, lærte Italienerne selv først at male. Om jeg min-
 20 des ret fortalte Boisseree at han af Pave Sixtus (den 6.?) blev kaldet til Director ved en Maleriesamling. L. Winckelman melder at han og Broderen Hubert zu Maaseyck levede ved Enden af 14. Seculum, at Hubert døde 1426 i 60. Aar, men Johan der har opfundet at blande Farverne med Olie, døde 1441, gammel 71 Aar.

Den højre Fløjdør af ommeldte Tavle forestillede Mariæ Bebudelse. En i
 25 Sandhed himmelsk Genius aabenbarer sig for den knælende i dyb Andagt hensunkne Maria der har Skrifterne for sig. Hun vender sit af stille Ydmyghed og blid Blufærdighed rødrende Aasyn halvt mod Engelen og fra ham lyder Budskabet, ikke anbragt paa en fra Munden løbende Seddel, men med Guld-
 30 bogstaver anbragt paa Maleriet. Giennem Vinduet lyser en himmelsk Klarhed og fine, gyldne Straaler sprede sig hen mod den Benaadede. Paa Hovedtavlen forestilles Maria med Barnet tilbedet af de hellige 3 Konger. I Marias Aasyn ligger Udtrykket af den hele qvindelige Blidhed og af salig Moderfølelse; Joseph træder frem i Forgrunden meer opmærksom end forbauset.
 35 Nærmest Barnet knæler Phillip den gode af Burgund, bag ved ham en Fyrste af Brabant bøgende det ene Knæ og i Baggrunden Carl den dristige opreist med en djærv og trodsig Mine. Efter vor Cicerones Forklaring skal det være mesterlige Portraiter og Kejsers Franz skal, ved Beskuelsen af Phillips Ansigt, som han ej vidste hvem var, have yttret at det forekom ham bekjendt. Costumet
 40 er saa ægte orientalsk at en Jøde fra Palæstina som Fyrsten af Witgenstein

bragte med sig, idelig havde raabt: wie natural, hvilket Boisseree troede gjaldt Fremstillingen i Almindelighed, indtil Fyrsten fortalte ham, at det gjaldt Klædedragten. At Eyck saa nøjagtig har kunnet fremstille denne forklares deraf, at Phillip virkelig skal undertiden have baaret ægte orientalsk Dragt. Bag ved Maria er Krybben hvori et Asen og en Oxe. Den første tærer rolig 5 sit Foer, men Oxen vender Hovedet til Siden. Paa venstre Fløj afbildes Jesus paa Simeons Arme, Anna ved hans Side og Moderen med en Kappe over Hovedet har i sit for Resten blide Aasyn nogle Træk af en mater dolorosa. Joseph og en Pige staae i Baggrunden. Figurerne Udtrykket og Drapperiet hævede sig endnu skjønnere giennem et Forstørrelses Glas og især var Engelens 10 og Jomfrue Marias lysbrune Haar ganske mesterlig malet saa Glandsen og Krusningerne hævede sig som paa et levende Menneske.

Til Slutning saae vi 2 Malerier af v. Eycks Skolar Hämmeling: det første en St. Christoph som bær Christusbarnet over en Flod og er paa Vejen til at segne under Vægten af Verdens Frelser, der med opløftet Haand sidder 15 paa hans Skuldre. Floden gaaer mellem 2 høje Klipper, hvis forskjellige Stenarter ere saa mesterlig malede, at Steffens havde yttret, han vilde holde Forelæsninger efter dem. Paa Klippen til venstre Side af Christoph staaer dennes Hytte som endnu ligger i Skumring med en udenfor staaende Lampe. Tæt ved staaer Maanen i sin Nedgang og skinner i Vandet og lige for seer 20 man Lysningen af den opgaaende Soel. Herligt er det kraftfulde, ærlige, blandet med Forbauselse udtrykt i Christophs Mine og det høje blandet med det barnlige hos Christus. Krandsen paa det hele var et Christus Hoved af samme Hämmeling – det højeste og mest fuldendte Værk af menneskelig Kunst som jeg hidtil har seet og maaskee faaer at see. Den lyse Pande over 25 hvilken det midt over Issen dealte mørkbrune Haar hvælvede sig, de alvorlig-blide Øjne med det overjordiske Blik, den fremstaaende, ej krumbøjede Næse, den kraftig veltalende Mund, alt udtalede det Moment hvori Maleren tænkte sig ham, nemlig da han sagde: »Jeg er Vejen, Livet og Sandheden,« etc. Ved at bruge Forstørrelsesglasset hævede Trækkene sig saa meget stærkere og 30 enhver veeg uvilkaarlig tilbage for det talende Øjes Guddommelige Blik – et Øje hvis Udtryk best tolkes derved, at et Barn som betragtede dette Billede skal, som Welker fortalte siden, have sagt: »Men Moer, Øjet er dog ikke malet.« Jeg var ganske hensunket i Betragtningen af dette Billede og det vil stedse svæve for mig som Indifferentpunktet af det Guddommelige og 35 Menneskelige og som det Fuldendte af Gudmennesket Christus, hvem man kun i en højere Tilstand kan haabe at faae skue i et højere. Thorvaldsen skal have ladet Boiseree hilse, at han længtes efter at see deres Samling og især dette Hoved og ventede for første Gang at faae see en Christus som ej var svindsottig. Vor Cicerone fortalte os og om Canovas Besøg og dennes Til- 40

staaelse, hvor meget han følte sig ydmyget ved Synet af disse gamle tyske Mesterværker. Dronningen af Würtemberg havde anvendt 6 Timer paa at beskue dem. Ogsaa blev vi foreviist Architypen til Christushovedet som i Omrids bevares i Sylvester-Kirken i Rom tilligemed Omridset til Marie-
 5 Hoved og som ligger til Grund for de fleste Malerier i de ældre Skoler. En Kirkefader fra 2. Aarhundrede skal have sendt en Kong Abareus (?) et Brev fra Proconsul Lentulus til det romerske Senat, indeholdende en mesterlig concentreret Skildring af Christus, som blev os forelæst i en tysk Oversættelse.

10 Da vi havde spist kom Welker og Bech efter Aftale for at kjøre med os til Schwetzingen. Vi foere giennem Byen til Ketsch tæt ved Rhinen og vandrede et Stykke ved dens Bred, hvorfra vi havde Udsigt til en skjøn Rhin-Øe og bag ved den Speier med sin Domkirkes fremkneisende Taarne. Paa Tilbagevejen besøgte vi Schwetzingen-Haugen, gik forbi Moscheen langs med
 15 en Aae til Mercuriustemplet som vi bestee, siden forbi en stor med Andemad begroet Dam, hvor en Colossal Danubius med en afbrudt Stortaa kigede efter en Nymfe og Flodguden Rhin, et Stykke derfra var anbragt Apollo Templet, hvortil man kommer giennem en hvælvet Gang og hvorfra der udløber en liden Cascade i smaa Afsatser, oventil prydet med 2 Nymfer,
 20 ligefor en Plads bevogtet af Sphinxer, er ganske vakkert, skjøndt Apollo-Figuren ej gandske i græsk Smag. Tæt ved er et Badehuus og i Nærheden af samme et Basin med en Hule omcirklet af forskjellige Fugle som, naar Fontainen springer, sprøite Vand paa Uglen. En Gang fører derfra til et perspectivisk Malerie af en Rhinegn som viser sig blendende giennem en ud-
 25 hugget Muur. Kun er Himmelen lidt smudsig.

Paa Tilbagevejen til Vertshuset besaae vi Pans og Minervatemplet, samt Basinet hvor Galathea opstigende af Badet afkryster sit Haar og har ved sine Fødder en Flodgud, samt et andet Bassin med en Fontaine i Midten og adskillige mindre som udspringe fra Tritoner. Hovedgangen ligefor Slottet
 30 frembyder en skjøn Udsigt til de Vogesiske Bjerge. Nær havde jeg glemt Moscheen i hvis Indre vi traadte og hvor jeg forsøgte det 9dobbelte Echo med et Par Sange. Af de 23 Sententser af Alcoranen som ere anbragte inden og uden paa bemeldte Moschee paa arabisk og tysk, ere følgende de gehaltigste:
 35 Wechsel in der Freundschaft bringt Verderben. Ovenpaa vore Vandringer styrkede vi os paa en Æftasvel, Steeg og Brød og 4 Bouteiller rød Rhinskviin som Welker havde bragt med og politiserede om die ständische Verfassung til hvis Consolidering i Tydskland, Bayerns liberale Maximilian har lagt en god Grundvold. W[elker] fortalte og om sine Fata i Kjæl, hvor han lagde sig
 40 ud med Studenterne fordi han dadlede Celebrationen af Aarsdagsfesten for

Slaget ved Sehestedt og blev anseet af Kongen som revolutionair. Siden blev han dog Secretair ved Underhandlingerne om Lauenborgs Aftrædelse, hvor Engelland fremførte 70 Fordringer, hvoraf ej een blev tilstaaet og fik en Gratification. Kl. 8 reiste vi hjem. Aftenen var meget kjølig og da jeg ingen Frak havde frøs jeg temmelig. Et Glimt som af Lynild viste sig fra den klare Himmel. Af W[elker] fik vi en lang Afhandling om Allemanner, Svever, Franker etc. Klokken var over 10 da vi kom hjem.

1. Juni 1818.

Efterat have skrevet i min Dagbog gik jeg Kl. 12 med Ingeman til Voss. Vi traf den gamle Voss, Louises Digter, først og han kaldte sin Søn, som forekommer mig lidt borneret, ned. Brevet som jeg bragte ham fra Petersen lod til at være ham meget velkomment. Den Gamle hilste jeg fra Hebers og han erindrede sig sit fordums Ophold i Meldorf og den gamle Hintze. Den gamle seer ellers meget grämlig ud. Med I[ngeman] talte han om Sprog og Gramatik og med mig om Nordens Climat som han troede herefter vilde blive mildere. Mod Brændevinet ivrede han stærkt og vilde ej tillade Normanden at drikke andet end stærkt Øl. Ved Table d'hote bleve vi enige med Brandis om at gjøre en Tour til Manheim og Worms. Vi kom først afsted Kl. 5 og naaede først Manheim mellem 7 og 8. Vi kørte langs med Neckar giennem Landsbyerne Wiblingen og Edingen og saae mellem dette og Seckenheim det ved romerske Minder berømte Ladenburg tætved paa højre Flodbred. Kort efter vort Indtog i König von Preussen gjorde vi en Tour til Slottet for at see Antik-Samlingen. Efter nogen Søgen fik vi fat paa en Kjelling som tilbød sig at vise os et Par Værelser med udstoppede Fugle, men vi lode dem – flyve kan man vel ej sige – men staae, og da Antikerne ej saa silde vare at faae see gik vi omkring i den ved Slottet beliggende Park, som har adskillige smukke Partier, besaae siden Jesuiter-Kirken, som skal være bygget efter St. Peders i Rom, udvendig og gik saa over Rhinbroen, fra hvis Midte var en skjøn Udsigt over Floden og Manheim. Da vi havde spist til Aftens i Sælskab skjøndt ej tilbords med Endeel Philistere og en leed Jøde som disputerede og politiserede ved en Schop Viin, gik I[ngeman] og B[randis] ud for at patrouillere, og da Tiden faldt mig lang gik jeg siden en Tour i Alleen og det i Nærheden af samme beliggende Torv giennem Buegangene ved Børsen samt et Par Gader og blev prajet, først af en Venuspræstinde som syntes at være af det laveste Slags og siden af en som bar sig lidt finere ad og lod som hun forvexlede mig med en af sine Bekjendtere. Overalt florerer nok Galanteriet i høj Grad blant alle Klasser i Mannheim. Klokken var henved 12 før vi kom til Roe.

2. Juni 1818.

Kl. 5 var jeg oppe, men fik først de andre paa Benene en Time sildigere. Da Caffé var drukket gik vi først til Neckar-Broen for at tingé Baad til Worms, men da vi fandt Prisen, 5 Gulden, for høj, gik vi til Rhinbroen, hvor vi fik
5 accorderet os en Baad for 4 Gulden. Da vi havde ventet en Stund paa vor Baadsmand som skulde hente en Medhjælper, kom en Person i hans Navn og sagde at han ene vilde roe os til Worms. Vi vare alt midt paa Floden, da vor Baadsmand kom løbende og præjede den selvbudne Fører og efter megen Skrigen fik denne til at lægge i Land ved Neckarmundingen. Vi fik da vide
10 at den selvbudne Fører, som rigtig nok var Baadens Ejer men havde bortlejet den til vor Contrahent, havde villet spille denne et Prævenire. Vi havde det deiligste Vejr som kan tænkes og gleede raskt frem ved Hjælp af Strømmen og 2 Roerkale. Dog var Flodbreddene temmelig ensformige. Omtrent midtvejs landede vi, jeg troer i Petersau og kjøbte os der en Bouteille Rhinsk-
15 viin, som vi fortærede under Sang og Klang og hvoraf vi meddelte vore flinke Sømænd et Par Glas. Vi naaede Worms, efterat have passeret den paa højre Bred liggende Aue Rosenwald, hvor Sigurd slog Dragen og derfor fik Navn af Schlangentödter, Kl. 10 og tog ind i schwarzer Adler. Kort efter vandrede vi giennem denne ældgamle og saa minderige Byes snævre Gader, først til
20 den lutherske Trefoldigheds Kirke som ej er ældre end fra 1721 og saae der Seekatzes maadelige Malerie af Luther for Rigsforsamlingen. Eck staaer paa højre og Luther med sin Advocat bag ved sig paa venstre Side af Kejsertronen og forestilles med Haanden paa Brystet i det Moment, da han sagde: »Gud hjælpe mig jeg kan ikke andet.« Trint omkring staae Fyrster og Rid-
25 dere. Kirken er simpel og smagfuld bygt og udgjør en Slags Rotunde. Den catholske Dom fra det 9. Aarhundrede er en pompeus Bygning og ligner med sin høje Hoved- og 2 Side-Hvælvinger den Maynziske Dom. Her er ingen Malerier men kun Billedstøtter for det meste af Helgener paa begge Sider af Hovedhvælvingen fra Choret hvori Højaltret er anbragt, til det lige for op-
30 reiste Alter. Drapperiet paa alle disse Billeder er stærkt forsølvet og forgyldt. Den nøgne St. Sebastian og Sancta Agatha ere de beste, især den sidste med et interessant Ansigt, bærende Brød paa et Fad, med Hensyn paa at hun, i Følge Legenden bespiste Frelseren. Kirken skal have 9 Altre og være 130 Fod lang. Skibet og Taarnet er i Basilica-Form, men Vinduerne i gothisk Stiil.
35 En Mand, som vi mødte, formodentlig en catholsk Geistlig, sagde os at der intet Mærkværdigt var at see paa Raadhuset, som vi vare ifærd med at besøge.

Kl. 3 toge vi tilbage med en Miethkutscher efterat have styrket os paa et got Maaltid og en Bouteille Rhinskviin kaldet Frauenmilch. En usælskabelig Manheimsk Borger var med os i Vognen. Vi hvilede en halv Times
40 Tid i Frankenthal, en smuk og velbyggt lille Bye, hvor vi saae adskillige smukke

Fruentimmeransigter. Klokken var over 6 da vi kom tilbage til Mannheim. Vi skyndte os til Comœdien, men kom først ved Slutningen af 1. Stykke, Kotzebues 2 Nichten. Det 2. Stykke var, om jeg mindes ret, das Haus im Walde – en forfusket Efterhigning af Adelaide og Aimar, et Synngestykke i 1 Act med tarvelig Musik og maadelig udført. Theatret er mindre end det Kjøbenhavniske og Parterret har en meget svag Belysning. Efter Comœdien gik vi først paa en Kjelder under Børsen og lædskede os paa en Schopf Viin, siden paa en Billiard, hvor vi spille Endel Partier og drak et Glas Punsch. Udenfor i Alleen var fuld militær Musik i Anledning af en tætved boende Oberst Brands Navnedag. Jeg skildtes her fra Brandis], gik en Tour omkring i Gaderne og kom hjem Kl. 11.

3. Juni 1818.

Kl. 7 toge vi med en Lejekudsk fra Mannheim og kom til Hejdelberg Kl. 10. Formiddagen gik hen med at skrive i Dagbogen. Efter Table d'hote drak jeg Caffee, sov en Tour, træt af Reise og mat af Hede, læste siden i L. Winckel-mans Lexicon over Malerier og udpegede de Kunstnere som jeg alt kjender af deres Arbejder og gik Kl. 7 til Brandis med [Ingeman]. Vi passiarede der ved Tobak, Thee og Øl til Kl. 10 $\frac{1}{2}$ og hørte Endel om Brandis]s egne og hans Brødres Bedrifter. Medicinieren vandrede tilfods fra Wien til Ungarn, Croatien og Slavonien, hvor en af ham magnetiseret Grevinde boer, blev røvet indtil Skjorten af 5 Slavonier, kom til Triest og maatte sidde i Arrest indtil han skaffed Rigtighed fra Wien. Advocaten sloges i Göttingen med 6 Officierer, saarede de 5, men fik selv af den 6. et farligt Hug over Hjertet. For Resten blev fortalt Aneodoter og raisoneret om de ny tyske Digtere især om Hofmans Nacht-, Phantastie-Stücke og Teufels Elixir. Efter en Schulze som døde i Göttingen af Sorg over sin Kjarestes, Hofraad Tychscus Datters Død, skal man kunne vente en Samling Digte. Han vandt den af en Boghandler udsatte Præmie for et Digt: Rosen.

Op Kl. 8, læst i Schreiber om Afstikkerne paa Vejen til Strasburg, gik Kl. 9 for at høre Thibaut men fik vide at han læste i sin Bolig og søgte den for-giæves, gik hjem og besøgte siden med [Ingeman] Hofraad Creuser. Vi maatte vente en Stund paa ham og betragtede imidlertid et Kobberstik af Angelika Kaufmans Amor og Psyche decideret Carl Emil af Augustenborg, et Pindars Hoved, en Virginie og nogle Landskaber i Kobber. Creuzer kom og førte os i sit Studieverværelse, hvor vi havde en Times ganske interessant Conver-sation med ham om Danmark, Tydskland og Italien. I Rom bad han os at hilse en Kastner ved det Hannoveriske Gesandtskab og en Cornelius, en be-

Fruentimmeransigter. Klokken var over 6 da vi kom tilbage til Manheim. Vi skyndte os til Comoedien, men kom først ved Slutningen af 1. Stykke, Kotzebues 2 Nichten. Det 2. Stykke var, om jeg mindes ret, das Haus im Walde – en forfusket Efterligning af Adelaide og Aimar, et Syngestykke i 1 Act med tarvelig Musik og maadelig udført. Theatret er mindre end det i Kjøbenhavnse og Parterret har en meget svag Belysning. Efter Comoedien gik vi først paa en Kjelder under Børsen og lædskede os paa en Schopf Viin, siden paa en Billard, hvor vi spillede Endeel Partier og drak et Glas Punsch. Udenfor i Alleen var fuld militær Musik i Anledning af en tætved boende Oberst Brands Navnedag. Jeg skildtes her fra B[randis], gik en Tour omkring i Gaderne og kom hjem Kl. 11.

3. Juni 1818.

Kl. 7 toge vi med en Lejekudsk fra Manheim og kom til Hejdelberg Kl. 10. Formiddagen gik hen med at skrive i Dagbogen. Efter Table d'hote drak jeg Caffee, sov en Tour, træt af Reise og mat af Hede, læste siden i L. Winckel- mans Lexicon over Malerier og udpegede de Kunstnere som jeg alt kjender af deres Arbejder og gik Kl. 7 til Brandis med I[ngeman]. Vi passiarede der ved Tobak, Thee og Øl til Kl. 10½ og hørte Endeel om B[randis]'s egne og hans Brødres Bedrifter. Medicineren vandrede tilfods fra Wien til Ungarn, Croatien og Slavonien, hvor en af ham magnetiseret Grevinde boer, blev røvet indtil Skjorten af 5 Slavonier, kom til Triest og maatte sidde i Arrest indtil han skaffed Rigtighed fra Wien. Advocaten sloges i Göttingen med 6 Officierer, saarede de 5, men fik selv af den 6. et farligt Hug over Hjertet. For Resten blev fortalt Anecdoter og raisoneret om de ny tyske Digtere især om Hofmans Nacht-, Phantasie-Stücke og Teufels Elixir. Efter en Schulze som døde i Göttingen af Sorg over sin Kjærestes, Hofraad Tychsens Datters Død, skal man kunne vente en Samling Digte. Han vandt den af en Boghandler udsatte Præmie for et Digt: Rosen.

4. Juni 1818.

Op Kl. 8, læst i Schreiber om Afstikkerne paa Vejen til Strasburg, gik Kl. 9 for at høre Thibaut men fik vide at han læste i sin Bolig og søgte den forgiæves, gik hjem og besøgte siden med I[ngeman] Hofraad Creuser. Vi maatte vente en Stund paa ham og betragtede imidlertid et Kobberstik af Angelika Kaufmans Amor og Psyche deciceret Carl Emil af Augustenborg, et Pindars Hoved, en Virginie og nogle Landskaber i Kobber. Creuzer kom og førte os i sit Studeerværelse, hvor vi havde en Times ganske interessant Conversation med ham om Danmark, Tydskland og Italien. I Rom bad han os at hilse en Kästner ved det Hannoverske Gesandtskab og en Cornelius, en be-

rømt tydsk Maler, samt Brandis hos Niebuhr. Göthe udgiver nu Digte i østerlandsk Manier; han lærte for et Par Aar siden Arabisk her hos Paulus. Hämelings Christus-Hoved har han endnu ej seet. Bertram er Boissereernes Associé. Fyrste-Congressen skal holdes i Aachen. Det preussiske Statsraad er samlet 5 hver Dag og har meget travelt. At jeg allerede for 5 Dage siden har spist modne Kirsebær, samt Blom-Kaal og Sukkererter vil jeg, medens jeg husker det, anmærke.

I Gaar var Avisen fuld af Jubel i München og Bajern over den ny Constitution som vil gjøre den ædle Maximilian udødelig i Aarbøgerne. I samme 10 Aviser staaer et Udtog af Mad. Staels Bog om den franske Revolution, der indeholder en kort Karakteristik af Napoleon, for hvem hun fra Begyndelsen af stedse har følt en hemmelig Frygt og hvem hun skildrer som et koldt, menneskeforagtende i sig selv ganske indsluttet Væsen der havde det i sin Magt, naar han troede at man vilde bespeide hans Øjekast, at give dette et 15 steenagtigt Udseende. Ved Table d'hote aftalte vi med Koppe at kjøre sammen til Manheim i Aften for at see Wallenstein. Vi tog afsted Kl. 3 og naaede Manheim Kl. 5. Efter $\frac{1}{4}$ Times Tid fik vi Billetter og maatte poenitere en Times Tid førend Stykket. En Hannoveraner Pape var i Følge med os. Efterat en Symfonie af Mozart var givet af Orchestret gik Dækket op og Esclair, en 20 Skuespiller fra Stutgard der gav Wallenstein som Gjæsterolle, traadte ind modtaget med Klap. Hans høje og ædle Figur imponerede strax og jeg fandt nogen Lighed med Wallensteins Kobber. Hans Minespil var got og udtrykte temmelig nøje det stolte, faste, alvorlige og mystiske i W[allensteins]Karakter. Med Kraft og Værdighed udførte han sin Rolle og havde et got Organ, men 25 hans Declamation var undertiden lidt affecteret, maniereret og langstrakt og hans Overgange for kunstlede. Saaledes i Scenen hvor han fortæller Anledningen til den faste Troe han sætter til Ottavio Piccolomini. Best skildte han sig ved Scenen med Datteren saavel hvor hun første Gang røber sig som hvor hun har faaet Maxes Død at vide. Ogsaa de sidste Scener med Max og i Samtalen med Gordon nylig før han gaaer til sin sidste Hvile. De kraftfulde Steder lyktes ham overhoved som mig syntes, bedre end de patetiske. De øvrige Personer vare ubetydelige og flau. Octavio, en Gerl, talte i en drøbende Tone, Max, en Finze, fegtede med Armene og snappede efter Vejret, Terzky (Vincenz) og Illo (Nieser) ubetydelige. Buttler (Müller) snøvlede og lod til at 35 have en halv Perial. Gordon (Heck) var lidt taaleligere. Den svenske Kaptain (Kaibel) gjorde sine Sager ret got og fortalte Maxes Død med sand Følelse, men skulde ladt være at kysse Teclas Haand ved Afskeden. Blandt Fruentimrene var Mselle Beck som spillede Grevinde Terzky den beste, men Hertuginde flau og Tecla ækket affecteret. Esclair blev fremkaldt under gjentagne 40 Klap og aflagde en kort Taksigelse.

Efter Skuespillet gik vi paa en Kjelder ved Børsen og spiste koldt Kjøkken og drak et Par Schopfen Viin dertil. Tilskuernes Antal paa Comoediehuset var lidet og det halve Parterre udgjorde Hejdellbergske Burscher som vi og traf paa Kjeldereren og siden i Kongen af Preussen, hvorfra vi tog hjem Kl. 11 og kom til Heidelberg Kl. 1½. Paa Hen- og Tilbagereisen sang og passiarede vi. Koppe fortalte om Kronprindsen af Sverrig, at han sielden lader sig see af Frygt for Efterstræbelser og at der for nogen Tid siden meldte sig en Svecus om Natten til Audience, efter hvilken Tildragelse han paa nogen Tid forsvandt. At Göthe skulde have sagt til sin Søns Kjæreste, da hun efter mange forgiæves Forsøg paa at faae Göthe i Tale omsider fandt ham i en tillukket Loge og 10 knælende anraabte om hans Samtykke til deres Forening: »Weg Bürgerliche!« er vanskeligt at troe.

5. Juni 1818.

Silde kom jeg op og fik ej stort andet udrettet end at skrive lidt i min Dagbog. Ved Middagstider gjorde jeg en liden Excursion hos en Boghandler 15 og var i Vestibulen til Universitetet hvor jeg læste en Relegations-Placat udstædt fra Jena og Marburg. Siden var jeg i Afskedsvisit hos Welker. Jeg fandt der en Hausfreund, et Skrift af Digteren Hebel Forfatter til Allemannische Gedichte og blev af Welker underrettet om at den plattyske Dialect ender ved Göttingen og at siden den allemanniske er herskende. Ikke uden Følelse 20 sagde jeg denne med mange Kundskaber og varm Følelse for det Sande og Gode udstyrede Mand, der har viist os saa megen Velvillighed, Farvel og fik en liden Erindring af ham i min Stambog. Derfra gik jeg med I[ngeman] til Brandis for at gjøre Afskedsvisit.

Ved Table d'hote aftalte vi med Koppe at gjøre en Tour i Eftermiddag til 25 Neckarsteinach. Kl. 3 kom en Cabriolet og jeg skulde være Kudsk. Jeg havde neppe kjørt en Gade førend Hesten, der var fuld af Nykker vilde tage ad en Tvergade, rykkede hen mod et Huus og var paa Vej at trykke Vinduerne ind. Da jeg vilde holde den tilbage, sprang den ene Tømme, I[ngeman] sprang nu ud af Cabrioletten, gav mig, som rullede bagover da Tømmen sprang, en 30 vældig Næsestøver, men fik dog lykkeligvis Hesten standset. Koppe var gaaet forud. Nu lejede vi os en Vogn af en Hyrekudsk som meldte [sig], og drak os et Kruus paa et Ølhuus indtil Vognen kom. Det var en deilig Sommerdag og Touren langs med Neckar meget behagelig. Koppe reciterte os en Parodie paa Schillers Lied von der Glocke, forfattet i Anledning af et Ørefigen 35 som Rector gav en Primaner paa Hamburgs Gymnasium, samt en Romance. Den første var der ikke meget ved, men den sidste var ret vakker og indeholdt en Samtale mellem en Moder og hendes Datter, (ligesom mellem Fader og Søn i Göthes Erenkönig) hvori Forskjellene mellem den prosaiske og

poetiske Anskuelse udtalte sig. Ved Neckarmünde satte vi over Floden, kørte langs med dens højre Bred under et brat Bjerg med de 3 Ruiner og Neckarsteinach lige for os og det høje kegleformige Dilsberg, paa hvis Tinde en liden Bye med en Fæstning, hvor Statsforbrydere bevarer, hæver sig.

5 Den ene Halvdeel af bemeldte Bjerg er tæt bevoxet med Buske og den anden Halvdeel bar. Vi stege af ved en Fodstie og klavrede med Møje og ikke uden Fare hen til den paa Bjergets Skræntning hængende første Ruin, kaldet Schwalbennest, besøgte dernæst den anden Ruin der vender mod en saare

10 findes nogle Værelser.

Et Selskab havde leiret sig udenfor Huset paa en frie Plads ved en Keglebane, som ligger i Centrum af den romantiske Udsigt, og vi lejrede os ogsaa der og fortærede vor Snaps samt en Schopf Viin og Zeltervand. Da der manglede Brød i Vertshuset, bød Selskabet os velvilligen af sin Forraad og derved

15 knyttedes Traaden til en Conversation. Vi erfoer da, at den ene af de 2 Herrer var Historie og Portraitmaler, en ret vakker Mand med et interessant Ansigt, og at den anden, en uanseelig og pockelrygget Person var Landskabsmaler. De vare i Følge med et Par unge, langt fra ikke smukke, og et Par aldrende Damer. Vi fulgtes til Kirken og besaae der de gamle Steenbilleder og Grav-

20 skrifter over den Landschadelige Familie, der skal have sit Navn af at de fra deres Røverborge plyndrede til Lands og Vands. Klokkeren gav os en Afskrift af samtlige Indskrifter hvori der, paa enkelte trohjertige og gudelige Yttringer nær, ej er synderligt Interessant. Paa det lille Orgel i Kirken spille jeg et Par Choraler og de 2 yngre Damer sang siden, accompanerede af den krog-

25 ryggede Maler ogsaa et Par Choraler med en ret god og dannet Stemme, primo og secund. Maleren sluttede med et lidet Efterspil der ligesom hans Accompanement viste at han grundig forstod sin Musica og især var stærk i Overgangen fra den ene Tonart til den anden. Han kjendte og lidt til Øhlenschläger og Baggesen. Den anden Maler skal have restaureret adskillige Ma-

30 lerier i Boisserees Samling. Vi vandrede tilbage giennem Landsbyen hvor der vrimlede af glade, sunde og vakre Børn, steeg i vor Vogn og rullede tilbage i den blide kjølige Aften under Sang og Passiar, spiste sammen ved Table d'hote i Selskab med en halvperialsk Professor Martens ved det her værende Gymnasium, der havde kjendt Øhlenschläger i Weimar, og kom ej tilsens

35 før Kl. 12.

6. Juni 1818.

Den forsmædelige Hede afskrækkede mig fra at hospitere hos Thibaut, som jeg ellers havde besluttet, mest for at faae Gustavson at see. Jeg blev derfor hjemme og skrev paa min Dagbog og smurte sammen nogle Linier til

Koppe som har bedet mig skrive et Par Ord i hans Stambog. De lyde paa, formodentlig forplumret, Tydsk og paa Dansk saaledes:

Mit Mühe klettere ich zum Schwalbennest hinauf,
 Weil Du des Adlers suchst im raschen Jugendlauf.
 Ein Adler werde, hoch zum Licht aufstrebend, 5
 Auf starken Fittig schwebend!
 Ich von mein Schwalbennest dich froh soll schauen
 Hoch steigend in die lichten Himmelaun

Med Møje klattrer jeg til Svaleredets Top,
 Men Du med Ungdomskraft til Ørnens stræber op. 10
 En Ørn Du vorde, som paa stærke Vinger
 Til Lyset Dig opsvinger.
 Jeg fra mit Svalerede fro skal skue
 Din høje Flugt mod Himlens hvalte Bue

Resten af Formiddagen anvendte jeg til at pakke ind. Kl. 3½ i Eftermiddag 15 kom Kobbe og, efterat han havde casset et af ham i min Stambog indført Vers, skrev han deri en Romance af ham selv forfattet, ligesom jeg meddelte ham mit Digt i Anledning af Schillers Død og ovenmeldte Vers efterat det havde modtaget et Par Rettelser. Kl. 5 blev vort Tøj afhentet og kort efter vandrede vi med Kobbe til et Tracterhuus paa højre Bred af Neckar hvor 20 Hejdelberger-Burscherne holde deres gymnastiske Øvelser og Samlinger. Der var en meget rummelig Sal behængt med friske Gvirlander. Vi besaa Turnanstalten i Haugen og fandt der en halv Snees Ynglinge beskjæftiget med at springe over en Snoer i forskjellig Højde, dels med, dels uden Stang, at klatre opad en glat Stang og at voltigere. Blandt disse udmærkede sig især 25 een i alle gymnastiske Færdigheder. (Paa Fegterskolen vare vi førend vi gik til bemeldte Tracterhuus og saae Kobbe gjøre et Par Gange med en Bursch som kun var Begynder.) Vi spiste siden i Haugen et Fad tyk Melk i Sælskab med Endeel Burscher, hvis Antal stedse forøgedes og hørte en Dreng fra Eisleben declamere et Par Digte med megen Affectation. Klokken mellem 30 7 og 8 vare omtrent 100 Burscher samlede og Burgenschaftet holdt nu under sine 15 Vorsteheres Præsidium en Sanling som der Sprecher aabnede med at forespørge om nogen havde noget imod 2 Fremmedes Nærværelse, hvorimod ingen Stemme opløftede sig, og at opfordre dem til at istemme en Körnersk Sang der blev udført med fuldt Chor. Siden blev anmeldt en Deel nye Medlem- 35 mer som ønskede at optages og bleve antagne. De maatte give Taleren Haand og Æresord paa at ville holde sig Samfundets Love efterrettelige og at virke

til dets Maal nu og for Fremtiden og fik derpaa Broderkysset. Da ny Forstandere vare valgte bleve deres Navne bekjendtgiorte og de tiltraadte, efterat Taleren havde holdt en lille Oration om det forrige Forstanderskabs Bestræbelser etc., deres Functioner og Sælskabet deelte sig i visse Classer 5 for at giennemgaae, troer jeg, indkomne Beretninger. Vi gik Kl. 9, efterat have drukket et Par Glas afbrændt Rødviin og takket Forstanderen for beviist Ære og Tiltroe, tilbage med Kobbe og Pape til Badische Hof og tog vor Aftensmad der og drak siden paa vort Værelse en Flaske Viin til Afskeed og sang tyske og danske Viser og en Afskeedsskaal med en Impromptu af Kobbe 10 paa forplumret Dansk og af mig paa forplumret Tydsk.

Kl. 11 gik vi ledsagede af vore fidele Burscher til Posthuset og sagde dem der endnu fra Deligencen det sidste Farvel. I Vognen fandt vi en gammel knarvurren Franskmand i en med Faareskind foeret Kavaj, en Kjøbmands Søn og en Kone fra Hejdelberg med et Barn samt en Kjelling fra Strasburg. 15 Vi passerte forbi Rohrbach, hvor den forrige svenske Dronning boer og hvor hendes Søns 19. Fødselsdag var blevet celebreret, men alting var nu der stille. Den for Resten flauue Kjøbmandssøn yttrede sin Medlidenhed med Gustavsons Skjæbne, hvilket den gamle Franskmand syntes at tage ham ilde op. I Wieslock skiftede vi Heste og den knarvurne Franskmand fik her 20 Klammerie med Postillonen, som han vilde knibe for Drikkepengene. Til Bruchsal kom vi Kl. 7 og saae undervejs Solen staae op.

7. Juni 1818.

Forinden jeg gaaer videre maae jeg ikke glemme den Befippelse, jeg kom i, da jeg i Deligencen erindrede, at jeg havde sendt min Kuffert til Posthuset 25 uden at tage Nøglen af. I Bruchsal leverte I[ngeman] mig Nøglen som han ved Ompakningen havde fundet staaende i Kufferten. De andre besøgte den catholske Kirke men jeg tog mig en Luur. Ved Afreisen saae vi en Capucinermunk som kom vandrende giennem Gaden. Paa Vejen til Durlach saae vi paa en Bakke nogle Ruiner af en i 30 Aars Krigen ødelagt Borg. I Durlach 30 bleve vi Madammerne qvit, hvorover især den gamle Knurrepotte frydede sig og han blev nu meer fidel, fortalte at han var 75 Aar, havde været 56 Aar fra Frankerig og reiste nu til en Søster i det Burgundiske. Ogsaa tracterte han os med nogle Stumper Latin, som han kunde huske af sin Børnelærdom.

I Carlsruhe hvortil der fra Durlach gaaer en skøn snorret Poppel-Allee 35 toge vi ind hos Fischer, spiste Frøekost, gjorde vort Toilette, gik Kl. 1 til Table d'hote, hvor vi havde Taffel Musik af en Karl som spillede Violin, blæste Trompet og havde en Hue med Castagnetter paa Hovedet og endnu et Instrument paa Benene. Han skal have reddet sine 3 Brødre (formodentlig hans Medspillere) fra at drukne ved Strasburg, hvor Baaden var kantret med dem 40 og Faderen. Den sidste, skjøndt god Svømmer, druknede.

Da vi havde drukket Caffé gik vi paa Markedet (Messen) som holdes her i disse Dage og fandt en Hoben Mennesker, mest af Bonde- og Tjener-Klassen og vandrede $\frac{1}{2}$ Times Tid mellem Boutiquerne som vare forsynede med alskens, især Nürnbergervahre. I[ngeman] kjøbte for [] Kopfstück en St. Lucia og en Petrus i en Bod, hvor der var hele Bundter af Kobberstik⁵ forestillende bibelske Historier, Helgener og Paver. Vi besaae den tætved liggende lutherske Kirke der er smagfuldt men noget for moderne decoreret. Over Altret hænger en lueforyldt Christus paa Korset, derover er en forgyldt Relief forestillende et Par Sphinxer og øverst, Haabet og Kjerligheden, den sidste med et Barn paa Armen og et ved Foden. Det flade skakbrætfor-¹⁰mige Tag hviler paa 6 kolossale corinthiske Steensäuler paa hver Side og mellem disse er et Gallerie, decoreret med Engle og Gvirlander samt de af Feodor paabegyndte Malerier, graat i graat, af Jesu Levnetshistorie, hvoraf han ej har faaet færdig meer end: Forkyndelsen, Hyrdernes Tilbedelse og Jesus lærende i Templet, der forekom mig maadelig udførte, især det sidste,¹⁵ hvor Christus som en lasket Dreng staaer paa et Catheder og gesticulerer som en Acteur.

Siden gik vi til Slotspladsen der er den største jeg hidtil har seet og som er omgivet i en Runddeel af Bygninger. I Midten er et Basin hvori 2 Svaner, og paa Pladsen er anlagt Alleer. En Mand gav os Anvisning hvor vi skulde²⁰ søge Billedgalleriet, men Betjenten var ej hjemme. Vi maatte lade os nøje med at see et Cabinet giennem den med Glasruder forsynede Dør, men fandt ej der noget Malerie af Værd. Derimod hang der en af Badet opstigende Nymfe over Dørren til et i Nærheden af Cabinettet liggende Privet, som var ganske vakker og havde fortjent en hæderligere Plads. Vi endte vor Excursion paa²⁵ Skuespilhuset, hvor Athalia, eine grosse Oper in 3 Acten frey nach Racines Trauerspiel gebildet von Wohlbrück, in Musik gesetzt von Freyherrn von Poissl, 1. Gang blev givet. Mad. Gervais, Athalia, drev i mine Tanker sit furieuse Spil, i Miner, Fordrejninger og Skrigen langt udenfor Skjønhedslinien, men høstede for disse sine franske Manerer jævnlig Klap. Hun havde en³⁰ usædvanlig stærk, klar og bøjelig Stemme og megen Kraft, men man kunde ønsket begge bedre anvendte. Mig forekom hun i meget lig Mad. Frydendal, selv i Figuren, men hun var yngre og smukkere. Mad. Sehring, Josabeth, behagede mig langt mere med sin blide Qvindelighed og sin, skjønndt mindre³⁵ brillante dog rene og got modulerede Stemme, Joad, Ypperstepræsten hendes Mand, Mayerhofer havde en hæs Stemme. Hans Datter som agerte Joas gav taalelig got sin Rolle skjønndt hendes Stemme var svag og vaklende og tabte sig ganske hvor hun declamerete under Accompagnement, hvilket i det hele var en barok Idee af Componisten. Abner (Hr. Sehring), Mathan, Baals Overpræst (Hartenstein), Asaria og Ismael (Lichtenfels og Zeis junior) vare ubetyde-⁴⁰

lige. Comoediehuset er smagfuld bygget og har foruden Parterret 3 Etager Loger og Gallerie samt et Par aabne Gallerier udenfor Logerne. Decorationer og Dragter brillante men Machineriet undertiden lidt schwerfällig. Musikken var for kunstig og kun en Quartet som blev sunget af Joas, Josabet, Joad og 5 Abner var simpel og skøn. Efter Comoedien gik jeg omkring i Gaderne forbi Slotspladshaugen og den catholske Kirke og fandt omsider mit Logis igien.

8. Juni 1818.

Kl. 3½ vare vi oppe og reiste Kl. 4½ med en Miethkutscher som vi i Gaar havde tinget. Det var en stille, blid, behagelig kjølig Morgen. Vi passerte 10 atter den lange Poppel-Allee til Durlach og mødte adskillige Bønderpiger med Kurve paa Hovedet. Paa den anden Side Durlach reiste vi giennem frugtbare med Bakker og Skov afvexlende Egne, hvor Bønderne slog deres Høe. Pforsheim som ligger paa en Skraabakke, og hvor Entz og Nagold flyde er den vigtigste Fabrikstad i det Badenske med 6200 Indvaanere. I det Verts- 15 huus hvor vi toge ind, fandt vi en vakker liden Bogsamling bestaaende af Hallers, Lessings, Chronegks og flere Skrifter, ogsaa fandt vi en Piece kaldet: die 400 Bürger zum Pforsheim, dramatisk behandlet af en Dimling efter le siege de Calais, men et høist maadeligt Product. Af Fortalen saae jeg, at Consius vil udlede Navnet Pforsheim fra en Trojaner Forcis og saaledes giøre 20 Byen ældre end Rom selv, andre udlede Navnet af Porto Henrici og vist er det at det er en meget gammel Bye. De 400 Pforsheimere hvis Bedrift udgjør Sujettet for Tragoedien ere de, der som Spartanerne under Leonidas opofrede sig i Slaget ved Wimpfen mod Tilly 6. May 1622 for at redde deres Margreve (Georg Friderik).

25 Fra Pforsheim kjørte vi for det meste langs med Ens i en med Bjerge og Dale afvexlende Egn til Enzwaihungen hvor vi spiste Middag og traf et Par Reisende som lode til at være Geistlige og som toge os for Svenske. Nu gik det i een Tour til Stutgard giennem behagelige Egne og hele Alleer af Frugttræer, samt forbi adskillige Vinbjerge, hvor Rankerne havde taget 30 Skade af Nattefrost, ligesom vort kjære Rüdesheim skal have lidt meget af samme. En skjøn Udsigt frembød Rothenborg der, ligesom Dilsberg ved Neckaren ligger i en Dal som en isoleret Biergkegle med Fæstningsverker paa Toppen. Kl. 8 kom vi til Stutgard og toge ind zum rothen Haus, spiste ved Table d'hote i Sælskab med et Par Personer, som fortalte om den sidst 35 afdøde Konges velsignede Appetit der fortærede 5 Flasker Celtervand, ligesaa mange Flasker Rhinskviin og ligesaa mange Maaltider og altsaa nødvendig maatte være ved sine 5. Efter Maaltidet gik vi en liden Tour i Alleerne ved Slottet og omkring i Gaderne.

9. Juni 1818.

Da vi havde drukket Thee og jeg havde skrevet lidt paa min Dagbog gik vi ud for at besee os. Vi lod spørge efter Matthison, men fik det Svar at han var in der Sitzung. Vi gik derpaa til Slottet og bleve i Sælskab med et Par Damer og Herrer viste omkring af en Pige i Enke- og den regjerende Dronnings Værelser nedenunder samt i Gemakkerne i 2. Etage. I den 1. Sal hang 3 meget massive gamle Lysekroner af Sølv; i et mindre Gemak var overmaade nydelige Bronzvaser forfærdigede af en Hirschvogel, samt 4 Gobelins forærede af Napoleon forestillende adskillige africanske Grupper; i næste Gemak var 2 Gobelins fra Napoleon hvoraf det ene forestillede Paris's Belejring og det andet Sully paa Knæ for Henrik den 4., samt 2 do. fra Alexander forestillende Peter Zars Kroning af Patriarken og hans første Feldttog. I Audiensgemakket stod den lueforyldte Trone paa en Forhøining. Af Hesch var i forskjellige Cabinetter 4 Malerier sc. Daniel i Røverhulen, Regulus som tager Afskeed med Kone og Børn, Theseus som møder den blinde Oedip ledsaget af sine 2 Døttre (det beste af dem, især Theseus), samt Hector og Andromache, Astyanax er her en temmelig lang Dreng og Ansigterne temmelig ubetydelige. Om Sabins Oprør mod Vespasian, samt Arria og Poetus vare af samme Maler husker jeg ikke. Af Duval var en Platfond forestillende Kampen mod Giganterne, i Spisesalen (ni fallor) og et Malerie som Pigen udgav for en Forestilling af Lucretias Død, men som udentvivl var den døende Dido, da man saae Iris svæve bort med den afskaarne Haarlok, for Resten ej af Betydenhed. Til Slutning saae vi Napoleons Sovekabinet hvor Sengen stod indenfor et Gitter af sammenbundne Staver med en Ørn over og krydsede af Landser. I Kabinettet tætved havde Alexander lagt sig paa Sofaen fordi han ej vilde benytte det Værelse og den Seng som Napoleon havde havt. I en meget stor Sahl, hvori en Tribune beklædt med rødt Fløjel havde der været Concert for Napoleon og Mad. Catalani siunget der.

Siden viste en Laqvai os om i Kongens Værelser som vi kun flygtig giennemgik og hvoraf jeg kun erindrer: Dannekers Amor, en blid Gestalt med Piil i Haanden uden Vinger, Malerier af adskillige Feldtslag og deriblant Kampen paa Teufelsbrücke mellem Suvorow og de Franske, Bataille ved Neise og (jeg troer ved Enz) hvor Würtembergske Jægere fegtede, Schweizer Kampen (jeg troer ved Murg) hvor Broen styrtede sammen, Fæstningen Rothenberg, Joseph i Fængslet tolkende Drømmene (den Ulykkeliges Ansigt got contrasteret mod den Lykkeligeres), af Hetsch og en Scene af Ossian forestillende Odin (efter Laqvaiens Forklaring) til Hest og et Fruentimmer som forbauset er styrtet til Jorden, en Ossiansk Scene (formodentlig Loda's Aand). I det Gemak hvor Statsraad holdes hang Peter Zars, Fredrik den andens og den 1. Würtembergske Hertugs Portraiter. I Sovegemakket hvor den gamle 40

Konge døde, Portraiter af den cidevante Westfalske Dronning, af Keiser Poul og Alexander samt af den nuværende Konge som Kronprinds. Tæt ved var et Cabinet, hvori bag Sofaen et Bad. Vi saae og nogle Stole med Udsyning af Enkedronningen. Pragt og Smag herskede i det Hele og det er det mest
 5 glimrende Fyrstepalais jeg hidtil har seet. Den afdøde Konges Portrait blusede og glindsede af den forommeldte megen Mad og Drikke. Hoffet er nu paa Bellevue. Adskillige brillante Vaser fra den Ludwigsburgske Fabrik og andre brillante Caffé- og Bordservicer vare der og opstillede.

Da vi kom fra Table d'hôte traf vi uventet Prof. Kaiser i Gaarden og han
 10 blev i Følge med os til Matthisson hvem vi ej traf hjemme. Siden gik vi til en Lysthaug Silfverburg strax ved Byen med en ganske vakker Udsigt. Vi skildtes fra K[aiser] og søgte Matthisson paa Bibliotheket men atter forgiæves, opsøgte derpaa Dannecker hvis Attellier vi besaae men fik ej ham selv i Tale da han var beskjæftiget med et levende Model til sin Psyche. Hans Schillers
 15 Buste i colossal Størrelse og som han har forbeholdt sig selv, er udentvivel hans beste Arbejde og et Hoved som kan staae ved Siden af og i visse Henseender overgaaer de berømteste af Alderdommens. En Afstøbning af Göthes i naturlig Størrelse og meget lignende det Portrait vi saae af ham hos Boisseree, var en interessant Contrast af det Evige og Timelige. Af de fleste Alderdoms
 20 Kunstværker har D[annecker] gode Afstøbninger.

Derfra gik vi en liden Tour i Slotshaugen, hvilede os lidt i en der anbragt Bondehytte og gik saa atter efter Næsen til Matthison, hentede vore Piber i vort Logis og gik til Kaiser i Waldhorn, drak god Thee og passiarede om Norge og Danmark og vor Reise. Han har gjort mange Bekjendtskaber og
 25 især tilbragt en behagelig Maaned i Dresden. Om Jean Paul havde en Bayreuther fortalt ham at han gik hver Dag med en drøj Perial og havde alle Drengene efter sig paa Gaden, men jeg formoder at det er en infam Løgn. Over Ø[henschlæger] havde mange i Berlin og Dresden yttret deres som fornøjelse. Blandt andet skal han have overfuset en italiensk Minister, Mis-
 30 havde beklaget at han ej kunde læse hans Arbejder og opfordret ham til at digte paa italiensk. I Nærheden af Erlangen havde han besøgt die Riesenhöle som skal have udmærkede Petrifacter, og hvis Stalaktitter oplyst af Lamper især skal være et herligt Syn. I Berlin havde han været Medlem af det Mesmerske Sælskab og beskjæftiget sig meget med Magnetismen. En af Sælskabet
 35 spurgte om han troede at Sjælen efter Døden beholdt sin Individualitet eller svømmede tilbage i det store Aandehav, og da han bekjendte at han ej vidste noget derom, havde Personen yttret, at man havde Vished om Individualitetens Vedblivelse, fordi en Magnetiseret havde, paa Tilspørgsel derom, forsikret det. Siden vandrede vi om paa Posthuset og hos Extrapost-Stalmeistere for at
 40 faae Befordring til Strasburg over Knibis, men fandt ingen som var villig

at føre os den Vej. Vi besluttede da ved vor Aftenpibe, at sende Tøjet med Deligencen og at gjøre Vejen til Fods.

I Formiddag og Eftermiddag saae vi en Procession af flere hundrede Børn, Piger og Drengene som vandrede Par om Par, Pigerne for det meste hvidklædte med Blomsterkrandse og Gvirlander og Schæferhatte, Drengene med Krands 5 i Form af Æreporte og for Resten med Løvqviste, under Lyden af musicalske Instrumenter, ud til en grøn Plet hvor de højtideligholde Maidagen eller Sommersfesten med Dands og Leeg under Skolelærernes Tilsyn. En lille Dreng med en forgyldt Hjelm paa Hovedet og en sølvbroderet Fane i Haanden (flere bare smaa Faner af forskjellig Farve) var ikke lidet stolt af sin Herlighed 10 og gik som en sand Triumfator en miniature.

10. Juni 1818.

Jeg stod op Kl. 7, optegnede de 2 sidste Dages Begivenheder og fik et kort Besøg af Matthisson, som søgte I[ngeman] ligesom denne hiin. Matthison er en blid, venlig Mand med fromme Øjne. Han fortalte at han holdt meget 15 af Danske og Norske og den Nordiske Mythologie. I[ngeman] havde siden truffet ham paa Bibliotheket og gik, efter Aftale med ham til en Frue Huber, en Datter af Hejne. Jeg blev hjemme og fortsatte min Dagbog, pakkede sammen mit Tøj og fik endnu før vi gik til Table d'hote en Visit af Matthisson, som havde højere Tanker om en Provsteværdighed (hvilken han troede æqval 20 med en Generalsuperintendent) end den fortienner og som jeg derfor betog ham. Da Frue Huber, Hejnes Datter, havde yttret for I[ngeman] at hun ønskede at see mig, gik jeg med I[ngeman] derhen og fandt i hende og hendes ret smukke Datter meget livlige og dannede Fruentimre, hvem jeg maatte give Efterretninger om Norge. Fruen gav os et Adresse-Kaart med til den bayerske 25 Gesandt Reinhardt i Rom. Om Øhlenschläger fortalte hun, at han ingen Elsker var af Fabrikker, hvilket nok er det Modsatte af disse Damers Tænkemaade, da de sætte de borgerlige Sysler og det Timelige højest og yttrede at de vel agte Kunsten, men ej Kunstnere, hvorover I[ngeman] kom i Disput med Datteren og jeg med Moderen. Da Damerne skulde gjøre en Spadseer- 30 tour med den bayerske Minister, afskedigede de os paa en høflig Maade, efterat vi havde seet Heynes Buste. Om Dannecker fortalte de, at han arbejder paa en Statue af Christus. Göthe var deres Helt. Matthison har en ung Kone.

Kl. 6 gik vi paa Comoedie og saae Joseph og hans Brødre, hvori en Moltke fra Weimar spillede Joseph som Gjæsterolle og udførte den meget got. Han 35 havde en vakker Figur og en behagelig, dannet Stemme. Häser som spillede Jacob har en fortreffelig Basstemme, var got malet og gav sin Rolle med ægte patriarkalsk Værdighed. Simeon (Krebs) spillede sin fortvivlede Rolle med for megen Maneer og manglede Naturlighed. Benjamin (Mselle Löw) var 40

ret naiv og sang ganske got. Utobal (Fischer) var flau og havde et maadeligt Organ. Chorene – især det bedende Chor i det fjerne – bleve taalelig got udførte, skjøndt jeg ej hørte nogen Fruentimmerstemme der var over det almindelige. Orchestret var got besat, Harpespilleren i Sangen ved Maaltidet gjorde sine Sager got og Decorationer og Dragter vare smukke, saa vi ingen Aarsag havde til at fortryde at vi bleve over i Dag, især jeg ikke som her havde den beste musicalske Nydelse jeg hidtil har fundet paa min Reise. Theatret har megen Dybde og forekom mig at være lige saa stort som Kjøbenhavns. Skuespilhuset selv er simpelt og smagfuld indrettet. Vi spiste til Aftens ved Table d'hote og lagde os betimelig, da vi skulde og kom op Kl. 4 den bedrøvelige

11. Juni 1818.

11. Juni og kom afsted Kl. 5. Verten Hess som vi logerte hos, døde i Nat. *) Morgen var kjølig og Himmelen klar. En halv Mils Vej fra Stuttgart begyndte det at gaee opad og vi rejste for det meste giennem Skov og mødte en heel Deel Brændevogne. Paa Højden saae vi de fjernt blaanende Alper og især en fremragende Spidse, formodentlig Jura. I Böllingen spiste vi Frokost og da jeg undervejs havde mærket at jeg havde glemt min Brystnaal i Gvardinet im rothen Haus, skrev jeg herfra til Verten Hess og bad ham sende mig den med Deligencen i Morgen til Strasburg. I Herrenberg nød vi kun en Flaske Viin og et Smørrebrød som kostede henved 2 Gulden. Vejen did fra Böllingen gik giennem en stor frugtbar Slette. I Nagold som ligger ved Floden af samme Navn hvilte vi en Stund i den forsmædelige Hede. En svær Bakke, omtrent som Paradisbakken førte derhen og lige for os laae et kegleformig, buskbevoxet Bjerg med en Ruin. Paa Vejen derfra havde vi en lige saa svær Bakke opad og derfra en ny Udsigt til Ruinen og den skønne Dal, som Nagold giennemskjærer og hvorved den lille Bye hæver sig som paa et Amfiteater. I Pfalsweiler toge vi os et Kruus Øl og læste i et Würtembergsk Blad meget frimodige Yttringer om Skattevæsenet og Regentens Pligter i denne Henseende, samt om at læse Prædikener af Papiret. En mod Hazardspil advarende Placat var opslaaet og i det foromtalte Røverhul Herrenberg vare nogle Bønder indstævnedes for Spil, men sad dog ligefuldt og doblede i Værelset næst ved os og drak en Schopf Viin efter den anden.

Vejen fra Nagold til Freudenstadt var rig paa afvejlende romantiske Situationer og vi havde paa vor venstre Side den dunkle Schwarzwald og af og til bag den Alpetinderne. Jeg troede mig flere Gange som ved et Trylleslag sat tilbage i Norge og i den lange Moe (for at bruge et norsk Udtryk) som vi passerede mellem Stuttgart og Böblingen forekom det mig engang som jeg reiste giennem Flesberg, ligesom jeg paa Vejen mellem Pfalsweiler og Freudenstadt fandt en Situation som lignede en paa Vejen til Sigdals Præstegaard,

*) Denne sætning senere tilføjet af F. S.

og Illusionen forøgedes ved at der i Dalen laae Endeel Tømmerstokker eller Tømmervæltter som det kaldes i Norge. Til Freudenstadt kom vi mellem 8 og 9 og tog ind i et Vertshuus, hvor vi fik os lidt opvarmet Kalvesteeg og en Schopf Viin som vi fortærede i Sælskab med 3 andre, hvoraf en fortalte os om Egnen i Murgthal og den herlige Udsigt fra Katzenkopf. 5

12. Juni 1818.

Kl. 3½ bleve vi vakte og kom afsted Kl. 4½. Vi spadserede ned ad den brolagte steile Bakke og saae ligefor os i den mellem 2 temmelig høje Bjerge indeklemte Dal et Jernværk eller Hammer omgivet af nogle faa Huse. Nu gik det for det meste opad giennem vild Granskov over en med Kavler 10 (Træstokke) brolagt Vej og vor Lejekudsk havde formedelst Vejens Besværlighed maattet leje en Forspandhest fra Freudenthal. Efter et Par Timers Forløb gik det nedad til et Toldhuus, hvor der dog ingen Visitation skeede. Tæt ved stod et forfaldet Capel og deri en Døbefunt med Indskrift som jeg ej kunde læse. Nu gik det atter opad Knibis og omtrent paa Højden af samme 15 forlod den lejede Skyds os. Vi besteeg ikke Rosbühl, (den højeste Punkt paa Knibis) skjøndt den kun laae et Par Bøsseskud fra os, da vi forudsaae det ej vilde lønne Møjen, fordi vi omtrent fra Vejen kunde see det samme og Hede-røgen betog den frie Udsigt i det Fjerne.

Paa Vejen ned ad Knibis aabnede sig den mest romantiske Udsigt til en 20 Mængde i forskjellig Retning og, som det synes ved en voldsom Natur-Omvæltning, henkastede, mest kegleformige Bjergmasser der med sine forskiellige Skatteringer af Skovenes mørke, de enkelte Markers og Engstykkers lysere og det visnende Straaes bleggrønne Farve frembød et broget Malerie. I klart Vejr skal man fra Knibis kunne see den 7 a 8 Miil derfra liggende Strasburger 25 Münster. Chausseen gaaer først under Klippevæggen og man har strax paa venstre et svælgende Dyb, fra hvis uøjnelige Bund en Skov af sorte Graner stige op og med deres dybt i Dalen kneisende Toppe give en Maalestok for dens Dybde. Man svimler ved at stirre ned i dette Tartarus som, paa et Par Fod nær, aabner sig for Øjet. Naar man er kommet nedad den steileste Bakke 30 vise Bjergene sig atter i ny Retninger, og den fortreffelig vedligeholdte Chaussee snoer sig op og ned om Bjergene i skjøn Afvexling. Een Dal, i hvis Skjød laae en ensom Hytte omkranset af Trær og hvor der ved Siden laae en Skraaning bestroet med regelmæssige smaa Buske som Tuer, var især romantisk og et Par Fodstier bugtede sig i en saa skjøn Slangelinie som om de havde været 35 anlagte med Kunst. Fra den sidste Bakke saae man Offenburg i en yndig Dal under et buskbevokset Bjerg langs med en stille og klar Aae.

Vi tog vort Middagsmaaltid (in der Krone) og spiste ganske got for taaleligt Kjøb. Et Par Crucifixer i Spisestuen og et Mariabillede med Guldkrone i

Spisestuen viiste at vi var hos en Catholik. En styg gammelagtig Kjelling med en afskyelig Stemme og en ussel Harpe plagede os med en Taffelmusik som vi frakjøbte os med 6 Kreuzer hver. Vejen fra Offenburg til Oberkirch gik langs med en Kjæde af smaa buskbevoxne Bjerge paa højre og Aaen 5 paa venstre Side og et Par Steder havde Egnen nogen Lighed med Vejen mellem Hasselværk og Skotselven. Fra Oberkirch derimod, hvor vi alt saae modne Agrer, begyndte en Slette der stedse udbreder sig meer og meer omtrent 3 Miil i Længden til Rhinen, besaaet med Landsbyer og prangende med bølgende Marker, fede Enge som bleve indhøstede og talrige Frugttræer. I en Landsbye 3 Stunden fra Strasburg drak vi Kaffe hos en storsnudet Vert, som tillige var en Snyder. Vi gjorde en lille Omvey, da Kudskene 10 ej var rigtig bekendt og kom først Kl. 8½ til Stratsburg. I det flere Gange ødelagte Kehl var man ifærd med igjen at bebygge de øde Tomter. Over den flydende Rhinbroe spadserte vi og bleve paa den anden Side visiterede af 15 franske Douaner som ragede noget om i vort Tøj og lode sig nøje med 1 Frank. En stor Deel af Vejen herfra til Stratsburg maatte vi gaae da den var belagt med en Dynge Smaasteen. Vi passerte forbi et Monument, formodentlig Napoleons over Dessaix, hvem samme N[apoleon] efter Schreibers Udsigende skal have ladet snigmordersk ombringe ved Savarry. Vi toge ind i StadtWien 20 og spiste ved Table d'hote, hvor der kun var et Par Gjæster. Medens jeg røgte min Aftenpibe i det aabne Vindue og betragtede Damer og Cavallierer, for det meste af tvetydigt [Slags] som spadserede udenfor paa den store Plads i det klare Maaneskin, gjorde I[ngeman] en Tour omkring i Byen.

13. Juni 1818.

Jeg var oppe Kl. 7 og læste et Par Epistler i Horatz til min Morgenpibe. I[ngeman] gik, da vi havde drukket Thee, til Posthuset og hentede et Brev fra sin Kjæreste og imidlertid afleverede jeg vort Tøj til en Vaskerkone. Siden fulgtes I[ngeman] og jeg til Posthuset hvor jeg fik et Brev af 30. f. M. fra min Elisa. Paa Retouren besaae vi Münsteren og traadte ind i Kirken hvor 30 enkelte Personer af begge Kjøen holdt deres Andagt og Lys brændte ved et af Sidealtarene. Kirken er ganske tom og uden Stolestader og Pulpiturer, men Stole og Krakker ere optaarnede langs med Væggen paa begge Sider. Vi vandrede lidt omkring mellem de majestætiske Hvælvinger og besaae Glasmalerierne i de høje hvælvede Vinduer, som endnu har deres friske Farver 35 men hvis Figurer forekom mig vel meget sammenpakkede. Choret's Hvælving hæver sig højt over Kirkens. Taarnbygningen der seer ud som et sandt Fillegrans Arbejde, forekom mig langt mindre end jeg havde ventet. Vi gik rundt om Kirken, til hvis Muur adskillige Boutikker støtte sig, ad en liden Omvej tilbage til vort Logis. Ved Table d'hote underrettede en af de faa Gjæster

der vare os om at vi med Deligencen kan komme til Paris for 75 Francs foruden 2 Sous til Postillonen pr. Lieu.

Den største Deel af Eftermiddagen har I[ngeman] og jeg tilbragt med at skrive i vort Ansigtes Sveed, han et Brev til sin Kjæreste og jeg paa min Dagbog. I[ngeman] havde i en Avis i Stuttgart læst en Efterretning fra Kjøbenhavn af 5. May om at en gal Barbier skal have villet anfælde Kongen, men det er formodentlig Avisløgn, da vore Breve fra Kjøbenhavn intet melde derom. Kellneren her plager os jævnlig med sine Jeremiader over at han har forladt das rothe Haus i Stuttgart, hvor han havde det saa got og nu efter Mandens Død kunde kommet til at styre hele Huset. Vi trøster ham saa got 10 vi kan. Kl. 7 gjorde vi en Tour udenfor Porten til Rhin og tilbage giennem en anden Port. Vi vandrede giennem adskillige Gader og søgte forgiæves en Restauration, kom omsider i en Billardstue hvor man viste os til en Spiseanstalt i 2. Etage men hvor der heller intet var at faae. Siden bleve vi prajede af et Par Nymfer, som, da vi spurgte dem om et Spisequarteer, vilde føre 15 os til deres eget Quarteer, hvorfor vi skyldigst betakkede os, gik saa paa en Ølkjelder og fik os et Kruus Øl. Paa Hjemvejen meldte sig hos os en Jødedreng, der tilbød os Bekjendtskaber som vi maatte frabede os, og vi lærte heraf at Galanteriet i dette lille Paris, er forholdsvis nok saa udbredt som i det store. Vi vare komne af Vejen og spurgte os for hos en aldrende Madame 20 med en ung Pige under Armen der viste os tilrette. Den forsmædelige Hede betog os Lyst til Aftensmad og vi toge i dens Sted en Schopf Viin til vor Aftenpibe.

14. Juni 1818.

Medens I[ngeman] besøgte Domkirken og opsøgte sin Banqvier Türkenheim, 25 tilbragte jeg Formiddagen med at skrive til min Elisa og søgte paa et halvt Ark at give en concentreret Beretning om mine Tourer fra Coblenz og hid. I Eftermiddag besøgte Türkenheims Svigersøn os og førte os til Cassino, hvor han tracterte os med adskillige Liqveurer og sørgede for at proviantere os med Tobak og Aviser. En anden Fuldmægtig paa det Türkenheimske 30 Contoir kom til og røbede megen Dannelse under vor Conversation om Politik og Litteratur, og vi hørte siden af hans Kammerat, at han skal være stærk i alle Europæiske Sprog ja endog forstaae det Latinske.

Medens disse Herrer gik bort en Times Tid i Affairer, læste jeg de første Capitler af Mad. Staehls meget interessante Værk om den franske Revolution 35 og excerperede følgende Bemærkninger: »Le ressentiment de ceux, qvi ont beaucoup souffert par la revolution et qvi ne peuvent se flatter de recouvrir leur priviléges, qve par l'intolerance de la religion et le despotisme de la couronne, est, comme nous venons de le dire, le plus grand danger qve la

France puisse courir.« – »Nous pensons toujours, et nous allons developper les motifs de cette opinion, qve Bonaparte n'eut point été accueilli en moins d'une année par un parti considerable, si les ministres du roi avoient franchement établi le gouvernement representatif et les principes et la charte en France, et si l'intérêt de la liberté constitutionnelle eut remplacé celui de la gloire militaire.« Pag. 32–36 fortæller hun om C[arl] J[ohan]s første Møde med Kejser A[lexander] i Åbo ved N[apoleon]s Invasion i Rusland; at N[apoleon] havde lovet ham Finland, men at C[arl] J[ohan] af personlig Agtelse for A[lexander] og Had mod N[apoleon]s Tyrannie slog sig til Coalitionen, trods N[apoleon]s Tilbud, som bestod i »la permission accordée a la Svede de prendre ou de reprendre tout ce qve lui conviendrait chez ses voisins, ou chez ses alliés.« A[lexander] begjærte C[arl] J[ohan]s Raad i Henseende til Krigsplanen og den Tillid C[arl] J[ohan] yttrede om et got Udfald gav meget Haab. Da N[apoleon] havde taget Moschau sagde C[arl] J[ohan] til de hos ham forsamlede udenlandske Ministre at den Sejer vilde blive ham kostbar og til den Østerrigske Minister: »N[apoleon] est perdu, bien qve cette prise de Moscou semble le grand exploit de sa carriere militaire«. Mad. Staehl var Vidne hertil og tvivlte om Opfyldelsen af hans Udsagn. C[arl] J[ohan] gjorde Coalitionen store Tjenester, saavel ved activ Deltagelse som ved at opretholde Modet hos de Allierede under N[apoleon]s første Sejr 1814. Man har bebreidet C[arl] J[ohan] at han efter Slaget ved Leipzig ej fulgte den allierede Arme. Men Sverrigs Interesse fordrede blot Tydsklands Befrielse, og Frankrigs Undertvindingelse var stridende mod de Nordiske Staters Sikkerhed. C[arl] J[ohan] kunde altsaa standse ved sit Fædrenelands Grændse. Man har tillagt ham den Ærgicrrighed at ville succedere N[apoleon] men da maatte han ej have forladt de Allierede, og han har blot ladet sig lede af Ærens Følelse, uden at kunne vente personlig Fordeel. (End Norge da?). N[apoleon] ønskede ey og var meget misfornøjet med C[arl] J[ohan]s Valg til Kronprinds i Sverrig, Bernadotte har megen Dristighed i Krig, »mais il est prudent dans tout ce qvi tient a la politique, et sachant tres bien sonder le terrain, il ne marche avec force qve vers le bout, dont la fortune lui ouvre la route. Depuis plusieurs années il s'etoit adroitement maintenu aupres de l'empereur de France entre le Faveur et la disgrace; mais ayant trop d'esprit pour être consideré comme l'un de ces militaires formés a l'obeissance aveugle, il etoit toujours plus ou moins suspect au N[apoleon], qvi n'aimoit pas à trouver réunis dans le meme homme un sabre et une opinion. Bernadotte, en racontant à N[apoleon], comment son election venoit d'avoir lieu en Svede, le regardoit avec ces yeux noirs et percans qvi donnent à sa physionomie quelqve chose de tres singulier. Bonaparte prommenoit à côte de lui, et lui faisoit des objections, qve Bernadotte rebutait le plus tranquillement qv'il pouvoit, tachant de cacher la

vivacité de son désir; enfin après un entretien d'une heure, N[apoleon] lui dit tous a coup: *He bien, qve la destinée s'accomplisse!* Bernadotte entendit tres vite ces paroles, mais il se les fit repeter, comme s'il ne les eut pas comprises, pour mieux s'assurer de son bonheur. Qve la destinée s'accomplisse! reedit encore une fois N[apoleon] et Bernadotte partit pour régner sur la Svede. 8
 Fra Casino gik vi med Vout udenfor Porten paa den sædvanlige Promenade og kom til en Plads, hvor der var lagt Grundsteen til Moreaus Monument, hvilket bortfaldt ved hans Fald. Vi gik omkring en Vitriololie-Fabrik og Ruprechts Huus tilbage giennem en anden Port og spiste til Aftens paa en Restauration med forbemeldte Baut, hans Compagnon og en fra det Badenske. 10
 Vi politiserede og jeg maatte synge nogle svenske Viser. Kl. 12 gik vi hjem ledsagede af den anden Compagnon som fortalte os at ingen maae gaae paa Gaden efter Kl. 11 undtagen med Lygte. En af Stratsburgs Handelsartikler er Gaaselever-Pasteter, som sendes til Frankrig, Tydskland og selv til Petersborg, og hvorved et Par Huse har erhvervet sig store Capitaler. 15

15. Juni 1818.

I Formiddag fortsatte jeg Brevet til min Kone og gik Kl. 10 med I[ngeman] til Türkheimer af hvem vi bleve budne til Middags. Den troe Compagnon fulgte os til Posthuset, hvor vi bleve indskrevne for 65 Francs. Men da vor fidus Achates hørte at vi ej havde Pas der var viseret af den franske Minister 20 i Kjøbenhavn spaaede han os ilde, og for at redde os af Kniben fulgte han os til Præfecten, hvis Fuldmægtig, efter mange Indvendinger, omsider forsynede os med Passer og toge vore gamle for at sende dem til Paris. Ogsaa fulgte han mig til Kaufhaus for at høre om min Brystnaal var arriveret med Deligencen fra Stuttgart, men Portene vare lukkede og ingen at finde. Siden 25 fulgte han os til vort Logis og derfra til Türkheims hvor der foruden os ingen anden var end Prof. Arnold, en interessant Mand som har været 3 Aar i Paris og besøgt Italien. Efter Bordet maatte jeg spille og synge norske National Dandse, samt norske og svenske Viser. Türkheim viste os et lille fransk Skrift kaldet Metronome og tilhørende Instrument, som bestemmer den større eller 30 mindre Hurtighed hvormed musicalske Stykker skal gives. Arnold fortalte at C[arl] J[ohan] lurede i Lüttich paa om de Franske vilde vælge ham eller ej. Efter Maaltidet førte Bauth og Compagnon os til Billedhugger Ohnmacht, hos hvem vi saae en skjøen Buste af Luther i Sandsteen, samt en Hebe knælende med en Skaal i Haanden og en Kande ved Siden, item Klopstocks Buste. 35 Derfra gik vi til Münster, hvor vore Ledsagere forlode os og bestege Tournet saa højt vi kunde komme, nemlig 400 Trappetrin. Den øverste Deel af Taarnet var tillukt formedelst Reparation som foretoges dermed. Øhlenschlægers Navn fandt vi ved Foden af Kuppelen indhugget for sig selv under Göthes,

Herders og en heel Deel andre Navne som staae samlede paa een Steen. Jeg ridsede mit Navn F S og Aarstal med en Sous tæt ved en af de Trapper uden Rækværk som fører til den øverste Deel af Taarnet. Udsigten over Strasburg og Omegn var skøn men Horizonten noget uklar. Jeg mærkede
5 intet til Svimmelhed og fandt Opgangen ganske tryk og beqvem, ligesom Taarnet var meget under min Forventning. Madammen som har Værelse strax ovenfor Indgangen falbød Beskrivelse med Kobbere over Münsteren som I[ngeman] købte. Vi mødte Arnold strax ved Udgangen og bleve indbudne af ham til et Glas Øl og en Pibe Tobak. Vi besaae hans Bibliothek som mest
10 bestaaer i Bøger af hans Fag, det juridiske. Han har adskillige ret vakre Malerier og Kobberstik. Blandt de første en Alpeegn, Landskabsmalerie af Herman Schwanefeld og blandt de sidste en nøjagtig Tegning af det Aldo-brandinske Bryllup, samt et skjønt Kobber af Raphaels Transsubstantion, den blinde Belisair med den døde Dreng paa Armen og Davids: Socrates's
15 Død. Han fortalte om den sidste Bataille ved Stratsburg hvor Rap med 15000 Franske drev Kronprindsen af Würtemberg med 60000 Mand tilbage og kastede sig ind i Stratsburg, men, da Corpset skulde opløses, blev beleiret af sine egne Soldater, fordi han ej kunde betale dem den tilgodehavende 3 Maaneders Sold. De plantede Kanoner bag Broen skraas over for Arnolds
20 Logis, med brændende Lunter lige mod Raps Qvarteer, lagde an paa ham, da han med sine Officerer vilde hugge sig giennem Insurgenterne, og afskedigede ham med samtlige Officierer. En Corporal (Dallhousie) blev af dem udvalgt til General, beholdt sin Corporals Uniform og gjorde sine Sager meget got. »Jeg veed« skal han have sagt, »at jeg vover mit Liv, men det er en Ære for
25 mig at opofre det til 15000 Kammeraters Gavn. Han vilde beholdt sit Corporal-TRACTEMENT og spise med sine Cammerater, men de tillode det ej, men gjorde Sømmenskud for at han kunde have anstændigt Tractement og 1 Hest. Denne Insurrectionsstand vaerede 3 Dage, da Borgerne indtil den Tid fik samlet den Sum som den resterende Sold udgjorde og hvortil alle, selv fattige Enker
30 villigen bidroge af Agtelse for disse brave Soldater, der havde erklæret at de ej vilde gaae tilbage som Betlere eller tigge hos dem de saa ofte havde overvundet. Da Solden var dem betalt overgav de igien Commandoen til General Rap. Ikke den mindste Molest tilføjedes nogen Borger i Insurrections-tiden. Arnold forærede os Omslaget til hans Farce Pfingstmontag som er
35 skrevet i Elsatzer Bondedialect. Han fulgte os til vort Logis og passiarede endnu med os en Times Tid og gav os adskillige Forholdsregler paa vor Reise, nemlig at vi ej skulde betroe vort Tøj til Porteurs men tage en Fiacre som koster 30 Sous og et Par do. Drikkepenge, og notere os dens No. og føre vort Tøj deri til Auberget Hotel de Dannemarc og der accordere et Værelse i Ugevis.
40 Ved Saverne raadede han os at stige ud og gaae en Vej til Fontainen hvor vi

kunne møde Deligencen, og hvor en skøn Udsigt paa en Vej kaldet efter Duc de Berry skal frembyde sig. Ogsaa underrettede han os om at vi kan gjøre Reisen fra Livorno til Florentz paa 2 og derfra til Rom paa 5 Dage og at man bør søge at komme i Sælskab med flere Vogne. Da han forlod os tilbød han os og de, vi maatte adressere til ham, sin videre Tjeneste. Det er en meget livlig og interessant Mand. Han som de fleste her anseer N[apoleon] for en kold Egoist. Vi skrev Resten af Aftenen paa vore Breve.

16. Juni 1818.

Jeg var oppe Kl. 5 og fuldførte Brevet til min Kone, pakkede ind og gik Kl. 10 med Brevet paa Posthuset. Derfra gik jeg til St. Thomas Kirken og 10 besaae Marskalken af Saxens Monument hvorover der blev mig leveret en trykt fransk Forklaring, samt Schöflins Monument oprettet af hans Søster, og Kochs af Ohnmacht forfærdigede Buste og Gravminde bekostet af Byen. Ogsaa var der en 200 Aar gammel balsameret Ridder, som paa det muldne Ansigt nær var got serveret og laae under et Glaslaag, samt en 13 Aars 15 Pige med Ringe paa Fingeren. Siden var jeg paa Kaufhaus og fik til min store Glæde min forlorne Brystnaal rigtig igien. Vi spiste til Middag Kl. 12 og fik et Afskedsbesøg af den forommeldte fidus Achates, hvis Navn Rothberg jeg nu fik at vide og stedse vil bevare i taknemmelig Erindring, da han viste ald mulig Velvillighed. Kl. 12½ vandrede vi til Posthuset og tiltraadte 20 Reisen 1 Times Tid efter i Sælskab med en aldrende Kone, en Schweitzer, som vi siden erfore at være en cidevant Postejbager fra Schafhausen, en Officier og et ungt Menneske med Glasøje der agerte lustig Person. Strax udenfor Porten mødte vi en Patache. Jeg havde ved Lodtrækning med I[ngeman] faaet Plads i Cabrioletten og sad der alene med Conducteuren, 25 en 60 Aar gammel Schweitzer som havde ført Deligencen i 22 Aar og syntes at være en Ven af N[apoleon]. Vi politiserede en heel deel og han forstod mig ganske got, men jeg ham besværlig, da hans Sprog just ikke var det rene Fransk og Fortændernes Mangelagtighed gjorde hans Udtale utydelig. Han blev saa fidel at han viste mig et Brev fra sin 10 Aars gamle Datter som var 30 taalelig skrevet. Vi drak et Kruus Øl i Stutzheim, passerede Welfheim, et Toldsted, uden Visitation, hvilken en aldrende Dame med 2 yngre, formodentlig Døtre, maatte underkaste sig, og kom henved 7-8 til Saverne. En lille Regnskuur kjølede Luften og Egnen var ret vakker med afvexlende Høje og Dale giennem taalelig frugtbare Egne. I Nærheden af Saverne hævdede sig et Bjerg 35 med en ærværdig og temmelig stor Borgruin paa sin Tinding. I Saverne skildtes Officieren fra os og vi bleve kun der et Qvarters Tid. Jeg provianterede mig der med et Pund Kirsebær og et halvt Dosin Cigars. Vi gik tilfods giennem Byen og den største Deel af den udenfor samme liggende temmelig lange

og høje Bakke. Da vi ingen Vejviser kunde faae og det alt begyndte at mørkne, maatte vi renouncere paa den af Arnold os foreslagne Afstikker og efter det gamle Ordsprog: frygte Gud og følge Landevejen. Vi passerede Fontainen hvorved der intet mærkværdigt var. Saverne laae romantisk paa en Skraa-
5 ning nedenunder og Ruinen tilhøjre.

Vi kom til Pfalsburg i det klare Maanskin og spiste der i Sælskab med Passagiererne paa den fra Paris komne Deligence hos en meget volumineux og snyderagtig Vertinde der havde mæsket sig af Passagierernes Pung og tog 3½ Franc for et Maaltid. Vore Passe bleve her viserede, men jeg passerede
10 incognito, da Conducteuren trak Gvardinnet for og derved sparte sig Tid og mig et Par Sous. Da Conducteuren her havde taget et Par store Kasser ind til sig i Cabrioletten, var der ej Plads for mig og da jeg troede at de kun skulde føres til næste Station, vilde jeg ej broulliere mig videre med ham for denne Illigitimité, men tog Plads i Karetten, hvor der var temmelig qvalmt, da den
15 aldrende Dame ej taalte at have Vinduet ned paa sin Side. Jeg sov saa got jeg kunde. Vi drak Caffe i Blamond (om jeg mindes ret) og tog vort Middagsmaaltid i Luneville, hvor jeg gjorde en liden Tour til det af Kong Stanislaus fordem beboede, ved Freden d. 9. Febr. 1801 mærkværdige, nu højst forfaldne Slot og den bagved liggende Hauge, hvor jeg kun fandt liden Løn
20 for min sure Gang i qvælende Middagshede. Vi fik her et Par ny Passagerer, en Broder og Søster, hvorved Pladsen blev trangere og Heden besværligere, saa vi vare glade da Madammen tog Afskeed ½ Mils Vej fra Nancy, trak vore Kjoler af og balancerede i Vesten. Jeg læste paa Vejen til og fra Luneville lidt i Chateaubriands Reise til Palæstina som Madammen havde med sig.
25 I Nancy logerede vi i Posthuset, Schweitzeren, I[ngeman] og jeg paa et stort Værelse tilsammen. Vi renoncerte paa at see Manlius som skulde spilles den Aften, da det var for hedt og her skal være en maadelig Troupe. Derimod spadserede vi med Schweitzeren som foreslog os at logere sammen i Paris, hvilket vi havde lovet at tage i nærmere Overvejelse, og besøgte først den
30 tætved vort Logis liggende Kirke i sædvanlig Form med Hovedgang og 2 Sidehvælvinger, uden Stolestader, og traf der Enkelte som i Stilhed bad deres Paternoster, men intet Malerie af nogen Værd. Siden gik vi op og ned ad et Par Gader og da Schweitzeren som begloede og beundrede enhver Bagatel blev os for kiedsommelig, lode vi ham sejle sin egen Søe, besaae endnu en
35 Kirke, gik over la Place, hvor der staaer en Billedstøtte forestillende la Victoire og hvor der trint om er besaaet med Boutiqver, gik videre giennem Pepinières til den bagved liggende Qvarrée med Promenader paa hver Side til Præfectur-Palaiet hvor alle Busterne af (formodentlig) de franske Konger har i Revolutionen mistet Hoved og Arme, og besøgte den ved Siden beliggende forhen
40 hertugelige Hauge, som foruden en stor Hovedallee har adskillige Buegange

og Bosqvets, tog paa Retouren en Snaps Kirschwasser i en Restauration og gik saa hjem, efterat jeg i et Par Boder havde hørt mig for om en Griffel, men fik en crayon a ecrivire noir istedet for blanc, efterat jeg forgiæves havde forsøgt at giøre forstaaelig hvad jeg mente. Vi spiste et Par Retter og gik til Køjs.

5

18. Juni 1818.

2½ bleve vi vakte og tog afsted Kl. 3, escorterede af 2 Gens-d'armes, da Posten havde faaet Penge med fra Nancy. En ny Passagier kom her til I[nge-
man] og mig i Cabrioletten og Conducteuren tog sin Plads paa Karethimlen. Egnen som vi passerede var temmelig skovrig og altsaa beqvem til Ophold ¹⁰
for Brigands. Den opstaaende Soel vendte vi Ryggen. I Toul hvor vi ej op-
holdt os længer end vi skiftede Heste købte jeg mig en kort Kridpibe, da
Røret til min Meerskumpibe var blevet caput. Tiggere og Krøblinge omgave
os her som overalt. Paa Vejen herfra kom vi giennem en lille Landsby kaldet
Fou, hvorfra vi havde en steil Bakke som vi maatte spadsere. Paa næste ¹⁵
Station eller i St. Aubain dinerte vi og traf der en Passagier som havde væltet
med Patachen og nu blev med Deligencen til Ligny, hvor den Eenøjede skildtes
fra os. I Ligny var preussisk Besætning. Mellem denne Bye og Bar sur l'Orne
havde vi et temmelig stærkt Tordenvejr og Hagel, saa vor Postillon fandt sig
beføjet til at krybe under et Træ. Det vaerede dog kun en halv Times Tid og ²⁰
vi følte os saare vederqvægede i den rensede Luft. I Bar le duc sur l'Orne,
hvor Vinavlingen er temmelig i Flor drak vi os en Bouteille meget god men
temmelig kostbar Viin for 4 Franc. Ogsaa her vare Preussere og Byen er deelt
i la haute og la bas Ville. Med vor Franskmand converserte vi saa got vi kunde.
Han gav sig lidt Airs, undveeg ald politisk Discours og havde, som han sagde ²⁵
været Officier og siden Postmester for den Casselske Post i Jeromes Tid.
Af ham lærte vi at vergeter og brosser betyder at børste, etriller, at strigle,
Pate d'aman Sæbe og Sabot Hjulsperre (Hemshuh). I St. Dizier souperte
vi maadelig og havde et infamt Natteqvarteer i et fugtigt og muggent Kam-
mer, hvis eneste Vindue vendte ud til Gaarden og det nærliggende Privet. ³⁰
Da vi forgiæves havde skjændtes, saa got vi kunde, med Pigen og Vertinden
om at faae et bedre Locale, maatte vi taalmodigen kaste os paa det haarde
Leje, for atter at rykke op Kl. 2.

19. Juni 1818.

I Nabohuset hvor der var Bryllup og hvor vi forrige Aften havde været ³⁵
Tilskuere ved Dandsen der bestod, ligesom paa Eger, i en engelsk Trip, lød
endnu den skurrende Musik og det forekom mig som om jeg gjenkjendte en
af Tripmelodierne fra de Egerske Bondebryllupper. Himmelen var mørk og

Vejret surt. I Chalons spiste vi til Middags i Posthuset hvor vi atter mødte en Deligence fra Paris med Damer og Cavaillerer. Ligeoverfor var en smagfuld Bygning med Overskrift: Collegium og ved Enden af samme et smukt Capel, en Slags Rotunde med Doriske og Joniske Støtter. Broen over Marne er nylig
 5 repareret. Dette er den 3. Flod vi har passeret, nemlig forhen Agne Flod ved Nancy og Maas ved Toul, ligesom vi har gienneireist Departementerne Elsas, Lorrain, Meurthe, Meuse og du Bar Departement. Fra Chalons gik
 10 Vejen langs med Marne-Floden gennem en smuk, skjøndt ej synderlig frugtbar Dal, omkrandset af de rigeste Viinbjerger, som spaae en overflødig Høst af den fyrige Champagne. I Epernay drak vi en Flaske blanc moussée for henved 4 Francs og bleve opvartede af et Par meget smukke Piger. Vi rejste fremdeles gennem Vinbjerger paa hvis Skraaning laae adskillige Smaabyer til Dormans, hvor vi spiste til Aftens. Atter her indtraf en Deligence hvis Retour Heste vi benyttede til næste Station, ligesom vi derhen bleve escorterede af
 15 2 Gens d'armes. Vi rejste i Maaneskinnets Dæmring gennem adskillige Alleer i en lidet beboet Bjergegn, med temmelig urolige Forspandsheste og passerede en Bakke der var ligesaa lang og steil som Paradisbakken. Det er lidt ængstelig at fare en saadan Bakke med den svære Deligence som ingen Gaffel har til at stoppe Vognen, hvis Hestene rykke tilbage og det hændte engang
 20 i en svær Bakke at Vognen virkelig reculerte nogle Skridt.

20. Juni 1818

spiste vi til Middag i Meaux, en uanseelig Bye med trange Gader. Udenfor samme arbejdes paa en Canal for at lede Marnen til Byen. Herfra gaaer en brolagt Chaussee lige til Paris for det meste gennem Alleer. Vi mærkte nu
 25 at vi nærmede os til Paris paa de mange Eqvipager som vi mødte. Ogsaa mødte os en ridende Courier. Et andet Kjendemærke paa Nærmelsen til Paris var og Postillonernes Mirlidon og Frisur der stedse blev galantere og meer pudret jo nærmere vi kom Paris. Ved Barrieren forlod Franskmanden os og en Told- eller Politiebetjent kom i hans Sted og fulgte os, taus og lyttende
 30 paa vor danske Tale, gennem Fauxbourg St. Denis til Posthuset, hvor vi maatte betale 20 Francs for Overvægt. Vi lejede os et Par Porteurs for 30 Sous som fulgte os til Hotel de Dannemark hvor vi lejede os 2 smaa Værelser med Opvartning for 16 Francs pro persona ugentlig.

Da vi havde bragt vore Sager i Orden vandrede vi paa vor egen Haand
 35 og kom gennem Rue Grammond til Boulevards, travede ned gennem Promenaden forbi en Hoben Mennesker, saae et Par Gøglere som under megen Prat amuserede Publicum, drak en Snaps paa et Caffehuus, spiste Beefsteeg a l'anglois paa et andet tilligemed $\frac{1}{2}$ Flaske Viin for $1\frac{1}{2}$ Fr. pro persona, gik Boulevarden tilbage paa den anden Side, mødte en Hoben spadserende af alle

Classer og passerte adskillige Smaahauger af hvilke vi giennemkrydsede en hvor der tractertes med Refraichissements og passerte en anden som var illuminert, men gik 5 Gader for højt og fandt først efter nogen Omvej vort Logis og studerte ved vor Aftenpibe paa et Kaart over Paris, som vi købte paa Boulevarden for $1\frac{1}{2}$ Fr. Fra Chalons af staaer Pæle ved hver halve Lieu, 5 som angive hvor mange Halvlieus der er fra hver til Paris. At vi de 2 sidste Dage havde en Fløitenist af det Kongelige Capel med og at han undertiden legede paa sin Fløite maae jeg endnu anmærke. I Strasburg spillede den franske Trup Lodoiska og den tydske: die Räuber; men vi saae ingen af dem, fordi man sagde os det var Snaus.

10

21. Juni 1818.

Vi vare oppe Kl. 6 og jeg arbeidede det meste af Formiddagen paa at indføre i min Dagbog Reisen til Paris, saa got jeg kunde erindre den. Kl. 12 gjorde vi en Excursion til Thuillierne og Haugen, som vi giennemvandrede til den yderste Terrasse, hvor man har Udsigt til Ludvig den 15.s Plads, Seinen og 15 de Elysæiske Marker. Et Par Stole som vi der nedlode os paa maatte vi betale hver med 2 Sous, og I[ngeman] protesterede forgiæves mod den veltalende Madame som affordrede os dem. Paa Retouren gik vi gennem den mest besøgte Gang, der var propfuld af spadserende Damer og Herrer ligesom i Cavallergangen fordem. Haugen er for det meste stiv og tør med tilstudsede 20 Hækker og Vandspringene, især det bagerste som dog kun er et Barn mod Hovedkunsten ere skjønnne, ligesom de dunkle og skyggerige Lunde ved Siderne, som i Rosenborghaugen, ere en skjøn Tilflugt i Heden. Der ere en Mængde Statuer som just ej ere betydelige. Slottet er langt nok men ej synderligt højt og i gammeldags Smag.

25

Siden vare vi i Palais royal, vandrede lidt om i dens glimrende Haller og fandt omsider en Affiche der underrettede os om, at vi for deux Francs par la Tete kunde faae Suppe, 3 gode Retter, Desert og $\frac{1}{2}$ Bouteille Macon pro persona og besluttede strax at forsøge denne Leilighed. Vi kom ind i en maadelig, ganske med Speile beklæd, Sahl og fik strax Spisesedlen, hvorpaa vi udkaarede 30 os Suppe, ret god og kraftig, Kjød, Steeg, Blomkaal (Choufleur) og til Desert: Jordbær (fraise). Vaser med duftende Blomster, Roser, Jasmin, Accacia, Nelliker etc. udbredte Vellugt i Værelset, som var prydet med 2 smagfulde Glaslyskroner. Efter Maaltidet tog vi os un demi tasse Caffè i et meget brillant Caffehuus, hvor en smuk, men temmelig coqvette Pige holdt Oeconomien. 35 Vi røgte siden vor Pibe i vort Logis og gik Kl. 6 til Comoediehuset. Da Stykket (Didon og le menteur) allerede var begyndt, vilde jeg heller bie til en anden Gang. I[ngeman] derimod tog en Galleriebillet og jeg vandrede langs med Tuillierne og Haugen over den forommeldte Ludvig den 15.s Plads, forhen

- Place de la Concorde, hvor L[udvig] den 16. og M[arie] Antoinette, i Synet af det Slot hvor de havde hersket, maatte bløde. Paa venstre Haand ved Seinen saae jeg la Maison des Deputes udenfor hvilket staaer en Pallas og (jeg troer) en Hebe, samt udenfor dem 4 Konger (formodentlig) i spansk Dragt.
- 5 Jeg gik lige til Enden af Hovedalleen giennem de elysæiske Marker og havde ved Siden en halv Snees Keglespil hvormed de simple Folk moerede sig. Ogsaa kikkede jeg ind i Caffé d'Isis, hvor en halv Snees Damer spillede Fjerbold, nogle Cavalerer skjød til Skiven med Penge og hvor der var et Par Gynger.
- 10 Tilbagevejen gjorde jeg giennem Skoven over den store Mark hvor Voxne og Børn legede Ballspil. I Thuillerie-Haugen hvilte jeg mig en liden Stund, gjorde saa en Tour over Pontneuf og tilbage over Pont des Arts, købte mig et Par Sirupkager for 2 Sous, vandrede trint omkring Palais royals Haller, forvildede mig ved Udgangen og tøflede omkring i Gaderne, hvor jeg blev
- 15 prajet af en Mammeselle som tog mig for en Engelskmand, for Resten temmelig styg, og saa atter til Palais royal; fandt omsider Rue de Richellieu, drak en Flaske Øl i en Urtebod og converserede imidlertid Mammesellen som læste i Bannals Dom og agerede meget retiré, og naaede omsider mit Logis Kl. 10 $\frac{1}{2}$, røgte min Aftenpibe under Conversation med I[ngeman],
- 20 som meddelte mig sin Plan til en Tragoedie som skulde have hedt Fosterbrødrene og hvori 2 Islændere, den ene Hedning og den anden christen, skulde spille Hovedrollen, og kom først til Sengs Kl. 12.

22. Juni 1818.

- Vi kom først op Kl. 7. Jeg skrev i min Dagbog, læste franske Gloser og gik
- 25 Kl. 11 med I[ngeman] til Museum, som ej var aabent. Siden gik vi giennem Tuilleriesne over Place de L[ouis] 15, tværs over hvor vi formodede at Chaffottet havde staaet og drejede derpaa af til Maison des Deputés, hvor en Ledsager viste os omkring i Forsamlingsalen hvor Præsidentstolen og den nedenunder værende Talestoel vare betrukne med rødt Fløjel og zirede med
- 30 en Mercuriusstav, en Vægtskaal og andre Emblemer af Elphenbeen, ligesom Bænkene i amphiteatralsk Form vare betrukne med rødt Klæde. Over Præsidentstolen stode 3 Buster, hvoraf den ene forekom mig at være Kongens. En af de 3 Buster som stode paa højre Side af Præsidentstolen var Solon. Galleriet var afdelt med Marmorpillere. Ministrenes Bænk var foran de De-
- 35 putertes og havde til Indskrift: Les Ministres. I næste Værelse hvor Deliberationerne holdes, var 5 Malerier sc. Den blinde Oedip ledsaget af sin Datter, Polycet med sin forbundne Fod skydende efter en Fugl, Pericle døende og Alcibiades ved hans Seng, Socrates's Død (ej af David) samt Hero og Leander, det beste Stykke. Derfra gik vi til en Salon og siden i et Kabinet hvor den

Kongelige Familie og Pairs samle sig og hvor den nu regierende Konges og Dronnings Portraiter i fuld Ornat og Legemstørrelse hænge.

Vi gik derfra forbi Bourbonernes Palais til Esplanaden og giennem Haugen til Hotel des Invalides, hvor vi mødte en Hoben af de sidste, for det meste med en afskudt Arm eller Been og alle prydede med Sølvkors i et hvidt Baand. 5 Over Porten staaer en Indskrift som viser at Ludovicus Magnus (?) har oprettet denne Bygning 1675 (ni fallor). Vi gik giennem Gaarden og besaae Kirken der er simpel og i almindelig Stiil. Kuppelen over Choret er udvendig forgyldt. Der var en slem Madlugt, da det just var Middagstid. Tilbage- 10 touren gik over Pont royal og Carruselpladsen hjem.

Kl. 2½ gik vi til Palais royal og spiste paa samme Sted som i Gaar Potage a Julienne (Ertesuppe), Faare-Brisler, Artiskokker og Jordbær. Efter Maaltidet drak vi vor Caffe paa samme Sted og læste i Avisen om den Tummel der er i London i Anledning af nyt Repræsentantvalg for London og Hunts 15 djærve Yttringer om den Kongelige Appanage som i Prindsregentens Tid 15 har beløbet til 1½ Million Sterling. Vi besøgte et Lejebibliothek i Palais Rojal og fik fat paa en Almanak des Adresses de Paris, hvoraf vi fik Underretning om hvor Waltersdorf og M. Bruun boer, men maatte derfor betale 6 Sous. Da vi gik hjem begyndte det at regne og har siden holdt ved hele Dagen. Vi tilbragte derfor Resten af samme paa vort Værelse, I[ngeman] med at 20 skrive Brev og jeg med at læse i mine Manuscripter og med Begyndelsen af Matthisons Selvbiografie.

23. Juni 1818.

Oppe Kl. 6 og fuldendte Matthisons Biografie, hvori der forekommer en kort, interessant Beskrivelse over hans Venner og Bekjendte hvoriblandt 25 der er mange berømte Navne. Med Sander sluttede han nøje Venskab paa det Basedowske Philantropin, men S[ander] skal, som M[atthison] mundtlig havde yttret for I[ngeman], tildels af Avindsyge, have glemt deres forrige Forhold. Som Anhang er af Forlæggeren tilføiet nogle Recensioner over M[atthison]s Elysium, Elegie am Genfersee, Adelaide, Kindergaben Mond- 30 scheinslied, das Todtenopfer og der Wanderer, tagne af W[ieland]s Merkur samt Schillers Dom om M[atthison] i kleinere prosaische Schriften 4. Thome. Siden gik jeg ud for at faae klippet mit Haar, raget min Bart og prydet mit Hoved med en ny Hat, da vi havde besluttet i Dag at giøre Visit hos Walters- 35 dorf. Mit Haars Beklippelse og Beragelse foretog jeg hos en Perruqvier, hvis Kone begjærte 2. Fr. da hun formodentlig, ligesom hendes kort efter arri- verende Ægteherre tog mig for en Engelskmand. Vi bleve forligte om 1 Fr. og jeg lod den politiserende Haarskjærer-Barbier blive i den Troe at jeg var en Engellænder eller rettere Skotlænder og Sømand, men yttrede derhos

megen Misfornøjelse med det Engelske Ministerium og med det Aag under fremmede Tropper som de kjække Franskmand nu maae bære, hvilket meget behagede Franskmanden. Han fortalte at Wellington nu var her og fandt at jeg var bien instruit, da jeg yttrede at W[ellington] vel havde Lykken og 5 Forråderiet meer end sin Fortieneste at takke for Sejeren ved Belle-Alliance. Da han vilde vide, hvordan Engellænderne bare sig ad for at see saa sunde og velfødte ud, vidste jeg ingen bedre Aarsag at angive end: Beefsteeg og Portvin. Manden boede i St. Honoré-Gaden som jeg forgiæves havde giennemvandet for at finde en Hattfabrik, den jeg omsider fandt i Grenelle-Gaden 10 og købte der en Hat for 18 Fr.

Jeg gik nu hjem og pyntede mig og vandrede Kl. 12½ til Waltersdorf, men fik hos hans Secretair, som taler tydsk, vide, at han først ventes om et Par Maaneder tilbage fra det sydlige Frankrig hvorhen han havde giort en Tour. Secretairen meldte os at adskillige danske Officie[er] af Auxiliair-Corpsset 15 for nærværende Tid er i Paris. Han lovede og at besørge vore Passer, naar vi skulle afrejse. Fra ham gik vi til Monod som ogsaa var bortreist, nemlig til Genf for at bivære sin ældste Søns Ordination; men fik Audience hos hans Kone, en Deconingk som har en halv Snees Børn. Hun og hendes Søster som er der i Huset tale taalelig Dansk. Den sidste fortalte at hun for nogle Aar 20 siden paa Dansk havde bagtalt N[apoleon] i Samtale med sin Broder og yttret at det dog var got man kunde tale et Sprog i Paris som ingen forstoed. Men Heyberg som just gik bag dem betydede hende snart at hun tog fejl. Madammen gav os Adresse til hendes Svigerinde i Genf som modtager Logerende.

Efter Maaltidet gik vi giennem de med allehaande Herligheder bespækkede 25 Haller i Palais royal til et nyt Caffehuus og tog der vor demi Tasse. Vi gik derpaa hjem og jeg fik mig en Middagsluur. Kl. 7 gik vi paa Opera comiqve som alt var begyndt da vi kom. 3 Stykker bleve givne, nemlig: la Lotterie, les deux Jaloues og la Vengeance des femmes. Af Declamationen forstod jeg 30 kun lidet, da der tales meget hurtig og Stykkerne vare mig ubekjendte, men Musikken var i det hele ret god og enkelte Partier fortreffelige. I 1. og 3. Stykke var en Sangerinde som havde en af de klareste og bøjeligste Stemmer jeg har hørt og som udførte et Par Bravourarier, der dog var vel meget spækket med Triller og Rullader, mesterlig. I det sidste Stykke udmærkede sig og en 35 god Sanger, han som agerede Manden til den Kone der narrede de utroe Mænd. Dette Stykke var ellers fuldt af naragtige Scener, men tillige lidt slibrigt. Han som spille Bonden i les deux Jaloues havde megen vis comica og Præsidenten var en ægte, stiv, fornem Fransos d'ancien regime – en regime, som hvis Bourbonnerne blive siddende faste, nok snart vil blive nouveau. En 40 gammel Mand vandrede mellem Stykkerne om med en Lorgnette som han

forgiæves bød tilfals. Lethed og Livlighed kan man ej negte dies luftiges und lustiges Gesindel og i det Comisk-Naive er Franskmanden ret i sit Element. Det er Skik at hilse hver yndet Acteur med Klap saasart han træder ind. I[ngeman] gik da det 2. Stykke var spilt, fordi Heden var ham for drøj. Da jeg ved Udgangen kom i en feil Gade og maatte vende tilbage til Comoedi-⁵ huset, blev jeg anholdt af en gemeen, paatrængende Tøjte, som jeg havde Møje med at faae fra Halsen. I Aften læste jeg i I[ngeman]s Julegave.

24. Juni 1818.

Til min Morgenpibe fortsatte jeg Læsningen i sidstmeldte og gik saa med I[ngeman] efterat vi havde styrket os paa en Kop Chokolade i et Cafehuus 10 Kl. 10 paa Museet, hvor jeg med Catalogen i Haanden giennemgik 140 No. af Antikkerne indtil Kl. 2, da jeg følte Uorden i min Mave og skyndte mig hjem da det jeg havde skuet plastisk syntes at virke drastisk. Da jeg havde hvilet mig en Stund gik jeg til den sædvanlige Restaurateur au Nord No.145, Palais Rojal og tog min Middagsmad. I[ngeman] kom ved Slutningen af 15 Maaltidet. Vi drak vor Caffé og læste Aviser paa et Caffehuus, gik hjem og røgte vor Pibe og gik Kl. 7 paa Academie rojal, hvor der var propfuldt, saa jeg som kom først med Møje fik Plads og I[ngeman] i lang Tid maatte staae. Danaiderne, en med Musik, Dands og prægtige Decorationer og Dragter rigelig udstyret Opera i 4 Acter, blev givet. Danaus brølte og tordnede, 20 Hypermnestra vred og gebærdede sig gudserbarmelig, saa det ret gjorde mig ont for den i sig selv tykke og ved sin Frugtsommelighed endnu tykkere Kone, men høstede rigelige Klap for sin Umage, skjøndt intet Træk af Følelse sporedes paa noget fransk Gesicht. Hun græd i Sangen der var meer kunstig end behagelig og gesticulerede saa umanerlig, at hun gesticulerede sig langt 25 ud over Skjønheds Linien. Hendes Mand gebærdede sig lidt menneskeligere, men var for Resten temmelig flau. En Dandser udmærkede sig fortrinlig ved sine kunstige og lette Bevægelser, men af Dandserinderne forekom ingen mig at kunne maale sig med Mad. Schal, ligesaalidt som Baletten i sit Anlæg med Galeottis, skjøndt der var enkelte skjønne og større Grupper. Stykket 30 selv var og rigere paa Ord end Handling og denne kun lidet sammenhængende. Musikken var brillant men bestod for det meste i Recitativ og Chor, af hvilke de sidste bleve best udførte. Locallet er skjønt og Skuespilhuset vist en halv Gang saa stort som det Kjøbenhavnske. Kl. 11 var den hele Stads forbi og der hørte Kunst til at buxere sig gennem Vogne- og Menneskevrimlen. Da 35 jeg stak af i en Tvergade for at undgaae denne blev jeg anholdt af en Ruferske hvem Brændevinet stinkede af Halsen og som gjorde mig Propositioner der vidnede om den dybeste Grad af Ryggeløshed. Da jeg var bleven denne Megære vel qvit skyndte jeg mig hjem, røgte min Aftenpibe under Passiar med

I[ngeman], hvis Julegave jeg i Dag har udlæst og begyndt paa den ny Ud-gave af hans Digte.

25. Juni 1818.

Da jeg til min Morgenpibe havde læst I[ngeman]s Digte og skrevet paa min
 5 Dagbog, gik vi Kl. 9 hen at besøge vore Landsmænd i Hotel Perigord, Rue
 Vallois og fandt der en Oberauditeur Paysen, Lieutenant Sibbern fra Norge,
 Hedeman, Frisenberg og Aahl. De har været her en 14 Dages Tid og rejse
 paa Løverdags. De anbefalede os at gjøre Touren til Versailles i Dag, da alle
 Fontainerne skal springe i Anledning af Kongens og Wellingtons Nærværelse
 10 og denne Stads sjælden er at faae see, da det skal koste henved 10000 Fr.
 at sætte alle disse Vandfald i Gang. Vi gik da giennem Tuillierierne for paa
 la Place de Louis 15 at søge en Fiacre eller Cabriolet til Versailles. Men da
 vi vare midt i Haugen betænkte vi at det saae stærkt ud til Regn, at en Hyre-
 vogn vilde være for kostbar, at det allenfals var bedre at tage med Deligencen
 15 som gaaer hver Time, og – endelig at vi endnu ingen Vished havde, om der
 blev noget af Stadsen eller ej. Vi vendte altsaa tilbage og da jeg i Tuillierernes
 Port af en Schweitzer, hvem jeg spurgte om Vandfaldene skulde springe i Dag,
 fik med en meget vigtig Mine det Svar: je ne le sais Msr., og vi heller ej paa
 Caffé de Musee i Aviserne fandt noget derom, besluttede vi at gaae paa Mu-
 20 seum, hvor jeg fortsatte mit Studium af Antikkerne til No. 264. Jeg gik siden
 paa Billedgallerierne for at søge I[ngeman]. Der vare adskillige Tilskuere og
 Kunstnere af begge Kjøen som copierede. I[ngeman] og jeg fulgtes til vort
 sædvanlige Spisekvarteer og jeg tog en halv Flaske Chablis for at betale et
 Veddemaal jeg havde gjort med I[ngeman] i Stratsburg, om at han der vilde
 25 faae 2 Breve, men fik ej I[ngeman] til at drikke den da den syntes ham lidt
 grumset.

Vi toge os siden en lang Middagsluur i vort Hjem og gik mellem Kl. 7–8
 til Tivoli. Der var endnu ej kommet mange og kun Farten i Vogne med smaa
 Hjul der løbe med rivende Hurtighed fra en høj Bakke nedad en med Jern-
 30 stænger belagt Vej under en af Træ dannet Klippehvølvning og siden opad en
 skraa Bakke, var i fuld Gang og holdt ved hele Aftenen. Den samme Vogn
 føres tilbage til Højden ved en Kehrrad. Hver Tour troer jeg koster nogle
 Sous og jeg havde havt Lyst til at forsøge en Fart, men da I[ngeman] frygtede
 at hans Bryst ej taalte den hurtige Bevægelse og jeg ingen Compagnon havde,
 35 opgav jeg det. Om Aftenen er Banen illumineret med Lygter og den kunstige
 Klippehvølvning med grønne, gule og røde Lygter som tage sig ret vakkert ud.
 Vi giennevandrede Haugen som ikke har noget stort Omfang (Reichard
 siger 30 Morgen) men enkelte skønne Partier og behagelige Skyggegeange.
 Eremitagen ligger vakkert, kun Skade at den beboes af en Gøgler og hans

stygge Madamme som give de Besøgende en trykt Billet, hvorpaa formodentlig staaer Indholdet af hvad Eremitten giennem et Talerør tilhvisker ham. Da vi havde gaaet Haugen rundt toge vi os en simpel Snaps Conjac og lidt Biscuit dertil. Paa den runde Plads ved den aabne Sal hvor Bal Orchesteret sidder, valsede kun et enkelt Par, men siden da Lygterne bleve tændte, dandsedes der af 5 a 6 Par afveklende Valses og Ecosais. Vognene rullede idelig ad det forommeldte saa kaldte russiske Bjerg, en Taskespiller gjorde sine Kunster i en Bod med en Dukke som med Nik eller Rysten paa Hovedet besvarte alle Spørsmål, samt producerte en forlangt Blomst i en Potte og flere deslige Rariteter. En perpendiculair Gynges, en Tournier Gynges og en Do. med 4 Skibe vare ogsaa i Gang.

Da I[ngeman] og jeg vare komne fra hinanden i Sværmen ved Taskespillerboden, gjorde jeg et Par Tourer omkring i den med Lygter oplyste Hauge, hvis fjerneste Gange dog kun vare sparsomt oplyste af en enkelt Lygte, og mødte der enkelte Cavallerer og Damer og en enlig Vandrerke som stand-¹⁵ sede og syntes at vente paa Engagement. Mig var det behageligst fra den af dunkle Buegange omkrandsede grønne Plan hvor der ingen Lygte var og fra de fiernere Buegange at see Belysningen og høre Vrimmelens Støj. Ogsaa fra den liden Forhøjning hvor en vinget Genius staaer med et Lam er der vakker Udsigt over Haugen. Et Bassin som findes der er saare indskrænket ²⁰ og en forfuldet Sump. Foruden Bal Orchestret er der endnu et andet som afløser det naar Dansen ophører og spiller ret got. Kl. 10 begyndte Fyrværkeriet, det brillianteste jeg hidtil har seet. Raketter og romerske Lys, af hvilke dog enkelte mislykkedes, aabnede Scenen og knaldede over vore Hoveder. Nu svingede sig et Hjul med Hvislen i sølvklare Hvirvler og vex-²⁵ lende Farver og sprudede Funcker til alle Sider og forsvandt omsider som en sort Skive med ildrød Rand. Ligeoverfor viste sig et andet Hjul i andre Farver. Atter signalerede Raketter paa den anden Side og en skinnende Soel hvorom flere lysende Kugler, drejede sig blinkede for Øjet. Paa den modsatte Side stæeg en Liniedanser langs ad en brat og høy Linie mellem romerske ³⁰ Lys og antændte et Fyrværkerie som forestillede en Kaskade der udspredede sine funkklende Straaler. Paa den anden Side hævdede sig et stort glimrende Portal og luiede med de mest blendende Farver. Krandses af lysende Stjerner, der hævdede sig over vore Hoveder og brast med en Ildregn, endte det Hele. Vi fulgte nu den tilbagestrømmende Mængde giennem en af Lygter belyst ³⁵ og bedækket Løvhvelving, vandrede en Stund op og ned af Boulevards for at finde en Restauration, fandt omsider en hvor vi styrkede os paa Beefsteak og en Flaske Viin og gik saa hjem henved 12 og passiarede endnu til vor Aftenpibe om det franske Væsen og om Göthe og Schiller. I[ngeman] læste for mig en liden Dialog mellem Manso og Tasso af et Digt over den sidste som han ⁴⁰

har under Arbejde og hvori Skildringen af Ariosts Digtterdents er skjønt skildret.

26. Juni 1818.

Hele Formiddagen gik med til et Brev, som jeg tænker at faae ved de her
 5 værende Danske Officierer sendt med Feldtposten til min Kone, saa jeg først
 kom Kl. 2 paa Museet og ej blev færdig der med Antikkerne. Kl. 4 spiste
 jeg paa sædvanligt Sted og gik derpaa til Hotel Perigord men traf ingen af de
 Danske Officierer hjemme, men traf derimod en Capitain Ahlefeldt som sagde
 at ingen af bemeldte Herrer ligge i Qvarteer med Stricker, men tilbød derimod
 10 at han vilde bringe ham Brevet. Han rejser om 8 Dage. Paa et Caffehuus i
 Palais royal mødtes jeg med I[ngeman] som havde spist paa en anden Re-
 stauratation. Vi fulgtes ad hjem og blev hjemme hele Aftenen, som jeg anvendte
 til at læse I[ngeman]s Digte og arbejde lidt paa Oversættelsen af Urania som
 beskæftigede mig til Kl. 11.

15

27. Juni 1818.

Jeg fortsatte Oversættelsen af Urania og gik Kl. 10½ til Museum som endnu
 ej var aabent. Jeg vandrede da i den forsmædelige Hede over Pontneuf til
 Malthe Bruun som boer i No. 1 i St. Christine Gaden, men fik af en Pige den
 Beskeed at han kun er hjemme mellem 6 og 7 om Eftermiddagen. Paa Tilbage-
 20 vejen qvægede jeg mig paa et Glas Limonade og købte nogle umodne Stikkels-
 bær som en Kone falbød. Da jeg paa Museet havde i de store og deilig kjølige
 Sale tilendebragt min Beskuelse af Antikkerne, gik jeg op paa Billedgal-
 lerieerne og besaae Malerierne i de 2 første Sale, hvor Brylluppet i Cana af
 P. Veronese, Bataillestykkerne af C. Lebrun, nemlig Overgangen over Granicus,
 25 Slaget ved Arbela og Pori Nederlag, samt Lazari Opvækkelse, Fiskedrætten
 og de Syges Helbredelse af Jouvenet ere de fornemste i stor Stiil. Jeg vandrede
 omtrent halvvejs giennem det lange Gallerie, hvis Ende man ej øjner, for
 at søge I[ngeman] men fandt ham ej og gik saa til en Restauration paa Palais
 Royal, hvor et Par Retter og 1 Flaske hvidt Øl kostede mig meer end hvad
 30 den dobbelte Beværtning med Viin hos Restauration au Nord koster. Jeg gik
 derpaa hjem for at sove Middagssøvn, da jeg var ganske udmattet af Heden.
 Siden confererede jeg min paa Museet købte Notice des tableaux med
 L. Winkelmans Haandbog og tilføjede hans korte Bemærkninger ved enhver
 Malers Arbejde. Kl. 8 gjorde jeg en Tour paa Boulevarderne, men fandt
 35 Heden trykkende og tog mig derfor en Flaske Viin og nogle Biscuits paa en
 Restauration. Jeg tog fejl af Hjemvejen, blev forfulgt af et Par Nymfer,
 men naaede lykkelig Hjemmet Kl. 11 og converserede lidt med I[ngeman]
 til min Aftenpibe.

28. Juni 1818.

Adskillige Tordenskrald, som jeg i Førstningen tog for en Canonade, vakte mig i Dag Morges, og jeg fandt da jeg stod op til min Glæde at Luften var renset og sval. Jeg fortsatte Udtoget af Winkelman og gjorde ved Middags-tider en Excursion giennem Rue Montmartre til Boulevards og derfra til Palais rojal hvor jeg købte mig et Par med Kirsebær fyldte Tærter for 2 Sous og et halvt Pund Kirsebær, som jeg bragte hjem og fortærede. Kl. 3 opsøgte jeg et ringe Table d'hote hvor jeg spiste for omtrent $1\frac{1}{2}$ Fr., tog $\frac{1}{2}$ Tasse Caffé paa et Caffehuus paa Hjørnet af Grammond Gaden og Boulevarden og gik saa hjem for at røge min Pibe og fortsætte Læsningen i *Herzensergiessungen* 10 eines Kunstliebenden Klosterbruders, som jeg i Dag atter har taget fat paa. Dermed og med Winkelman arbejdede jeg til Kl. 7-8 da vore Landsmænd Dr. Lemming, Howitz, og Lieutenanterne Tsherning og Rothe besøgte os og førte os giennem Tuilleriehaugen til en Hauge i Champs Elisees Beaujon, hvor den elegante Rotunde er, eller det saa kaldte russiske Bjerg hvor der 15 uophørlig rulle Vogne op og ned i rivende Fart i en bestandig Elipse Kredsløb ad den temmelig høje Bakke, og hvor der strømmede talrige Skarer hen til. Kjørebanelen drejer sig eliptisk om Rotunden og dens med Trær beplantede og med enkelte Gibsafstøbninger af Atalante etc. prydede Forgaard. I Rotunden selv er en brillant Restauration, hvor ald Verden og vi med trængte os hen 20 for at see den i Processen i Anledning af Fualdes's Mord, berygtede Mselle Rosepierret, om hvis Ynder og Skjønhed der i Avisen er kaglet en Hoben, med Anmodning at man ej maatte incommodere hende med alt for ubeskedne Blikke. Jeg fandt hendes temmelig tvetydige og at hun vel var ganske vakker, men en lille buttet Figur og langt fra nogen mordersk Skjønhed. 25

Vi vandrede siden om i Haugen, hørte paa nogle Musicantere og saae paa en Skiveskydning med en Naal befæstet i en Prop, som naar den traf Blinken, aabnede 3 smaa Dørre med Nyrnberger Dukker i. Atter gik vi til Restaurationen, drak en Snaps og et Glas Iispunsch som var meget liflig og qvægende. Den nedenunder og trint om Kjørebanelen oplyste Rotunde tog sig herligt 30 ud i Lygtebelysningen under den skydækte Himmel, hvor enkelte Kornmoed flammede. Paa Tilbagevejen Kl. $10\frac{1}{2}$ saae vi den glimre langt borte og besaae som snarest la Salle de Flore hvor der var Bal. Paa Hjemvejen converserte jeg Rothe som fortalte mig at Hejberg og M. Brun ej harmonere, om Festen d. 25. August da der uddeles Vin og Mad og holdes Bal og Fyr- 35 værkerie i Champs Elisees for Populacen, om Gens d'armes som ere egentlige Politie-Soldater etc. Paa Tilbagevejen converserte jeg Leming som studerer de østerlandske Sprog. Han fortalte mig at Hejberg har skaffet det Norske Universitet en af den portugisiske Minister skjænket Pragtudgave af Camoens med kostbare Kobbere og at han interesserer sig meget for de Norske An- 40

liggender. Han anmærkede at der hersker lige saa megen Andagt her i de catholske Kirker som Indifferentisme udenfor dem. Schleiermacher fandt han at være en underlig Blanding af Orto- og Heterodoxie, da han, uagtet den Mine han giver sig af Retroenhed, nylig i et Skrift skal have gjort de 3 første Evangelisters Ægthed tvivlsom. Under denne Passiar kom vi fra vort Følge og maatte spørge os for om ret Vej, den vi omsider fandt. Leming fulgte mig hjem, I[ngeman] kom kort efter og vi passiarede endnu en halv Times Tid og aftalte en Tour i Morgen til Versailles, om Vejret bliver got.

29. Juni 1818.

- 10 Efterat jeg til min Morgenpibe havde læst i Herzensergiessungen og excerperet af Winkelman kom Leming Kl. 11½ for at følge os til St. Cloud etc. Vi fik i Nærheden af Tuilliererne fat paa en saa kaldet Potte de chambre, hvori vi stege ind og fik undervejs 2 Passagerere til. Vi kjørte langs Seinen forbi Pont de Jena, som den preussiske Konge skal ville have sprængt, men
 15 opgav det da Ludvig d. 18. erklærede at han da vilde sætte sig paa Broen med sin hele Familie. Noget borten for til Højre laae der Endeel Stene og var arbeidet med Gravning. Pladsen heder det skulde være bestemt at benyttes til et Palais for den unge Rommerkonge. Vi passerte nu nogle Forstæder og kom tæt ved Sevre over en gammel Broe over Seinen, men saae den ny
 20 med sine 9 Buer tæt ved Siden og havde for os Sevre, Meudon, Bellevue og St. Cloud paa den skovbekrandste Højde og Mont de Calvari, hvor der er en Læreanstalt for Missionairer, til Højre. Vi stege af i Sevre omtrent Kl. 1½ og gik giennem adskillige Alleer og Fodstier i Haugen til Hovedalleen ligefor Slottet. Ikke langt fra samme laae en meget romantisk Dal og den frie Natur
 25 havde overhovedet i denne Hauge meer sin Raadighed end sædvanligt er i Kongelige franske Hauger. Et 4 kantet Basin er nedenfor Slottet, og et mindre ligefor N[apoleon]s fordums Arbeidsværelse med høje hvælvede Vinduer og en Glasdør hvor den store Rude kan skydes til Side. Slottet kunde vi ej faae at see da det beboes af den Kongelige Familie. Vi gik omkring og besaae
 30 det fra den anden Side hvor det med sine Fløibygninger tager sig best ud. Det er ikke stort. Vi vandrede nu til den ligefor Slottet liggende højeste Punkt hvor et lidet Taarn staaer som vi besteeg og hvorfra vi havde en viid Udsigt over det colossale Paris, der med sine Schiefertage og graa Huse seer ud som en Masse af smaa Kalkbjerge, med Mont Martre i Baggrunden. Den forgyldte
 35 Kuppel af Kirken i Hotel d'Invalides og Pantheons Kuplen hævdede sig af denne Masse. I Mellemgrunden laae Boulogner Skoven og Byen Boulogne paa venstre Haand af St. Cloud og bag samme Calvarie-Bjerget. De gule og grønne Agre paa hin Side Sevre saae ud som indlagt Arbeide i regelmæssige Qvadrater, og Seinen slyngede sig neden under.
- 40 I Sevres besaae vi den pragt- og smagfulde Porcellain-Fabrik, hvor et Par

Vaser med forgyldte Udziringer og Blomster til 2700 og 3000 Fr., forgyldte Theeservicer med deilige Landskabsstykker, et Porcellains-Fad overordentlig fint arbeidet, forgyldte Tallerkener med en Svite af de romerske Keiseres Hoveder, Henrik den 4.s og Fredrik d. 2.s Statuer til Hest, et rundt Bord med Vuerne af Paris's skiønneste Environs, en Amor nydelig formet en Miniature, 5 kigende frem bag et Slør som af Spindelvæv, og Saphos Portrait, men især samme Portrait anbragt som Transparent i et Vindue hvor det hævede sig i forklaret Gestalt med lysende Belte – var det fortrinligste. Den laskede Konges og flaeue Monsieurs Portraits saae man i Overflødighed og der var enkelte Medaillons af den hele Kongelige Families Billeder. 10

Vi spiste i en Restauration en skjøn ung Canin Steeg, Beef a l'anglais og bonbons og drak et Par Flasker Viin til og vandrede saa for at søge Leilighed til Versailles. Vi kom forbi en Patache som gik did med 4 Passagerer, men moqverede sig over at tage os med for 15 Sous pro persona, dog betænkte han sig omsider. Vi kom ej til Versailles før Klokken var 5 og ilte derfor, 15 efterat vi havde faaet os en liden Recreation paa Caffehuset, til Slottet, der fra Slotsgaarden kun tager sig maadelig ud, fordi Kirken forstyrrer Symmetrien. Vi havde Møje med at finde Schweitzeren, men fandt ham omsider og besaae først Kirken der er under Reparation. Den er simpel og smagfuld i en aflang 4 Kant med et eneste Gallerie. Vi besaae derfra den Kongelige 20 Tribune ligefor Orgelet som er over Altret. Siden giennemvandrede vi den hele Række af høje, forgyldte men tomme Sale der for det meste benævnes efter Hovedmaleriet som pryder Platfonden f. Ex. Salle d'Apollon, du Mars, de la Paix, de Diane. Jeg befolkede disse døde Sale med mine Drømme og tænkte mig alle de stive Herrer med Allongeperuqver og Damer med Fiske- 25 bensskjørt og Cavaillerer friserte og pudrede a la Herison, og den hele Vrimmel af vindige og glatte Hofsinder som her har vimset og ald den Pragt og Herlighed som her har været og som nu er bedækket af Muld og Forglemmelse, og følte her meer end nogensinde Verdens Forgjængelighed. I den største Sal er Platfonden og de øverste Lister under den alene opfyldte af allegoriske 30 Malerier som forestille Ludvig den 14.s Bedrifter, for det meste af Lebrun, Champaigne og Jouvenet; men Ensformigheden og Smigeren i samme trætter og ækler, skjøndt man undertiden maae beundre Kunstneren. Tvende Værelser vare mig især mærkelige. Det ene (jeg troer Spisesalen) hvor M[arie] Antoinette flygtede giennem en lille Dør i Tapetet, da Revolutionsmændene 1789 be- 35 stormede Versailles og det andet hvor den grossmægtige, men til Slutning bodfærdige Synder Ludvig den 14. døde og som ingen fransk Konge siden har beboet, eller i det mindste ej brugt til Soveværelse.

Vi gik siden giennem Haugen, hvorfra Slottet, især naar man staaer saaledes

at Hovedfacaden skjuler Kirken, tager sig prægtigt ud, omtrent ved det store Basin paa den vide Plads mod Vester, hvorfra man, naar man vender sig mod denne Kant, har en romantisk Udsigt til en lang og bred, af yndige Skovpartier omkrandet Canal i Baggrunden i Haugen som nu blev oplyst
 5 af den dalende Sols Straaler, og hvor Apollo paa Solens Vogn med sit For-spand hæver sig op af Vandet. Fra Basinet lige for Slottet gaar i lige Linie mod Nord 3 andre mindre og større Bassins som, naar Vandspringene gaar, maae give et herligt Syn. Vi gik gennem Hovedalleen der er prydet med et Par skjønne antiqve Vaser og adskillige Afstøbninger af romerske Minder –
 10 paa den korteste Vej til Store Trianon, der lukkes Kl. 6 og hvoraf vi altsaa kun saae det ydre, 2 zirlige Fløibygninger forenede ved en Halle med store Glasporte, hvorigennem Solen skinnede som gennem Marienglas. Ogsaa det lille Trianon var lukket, men den skjønne engelske Hauge som ligger bag ved fik vi ved Portnerens Hjelp, som førte os til en med Kongelig Livree
 15 og et Par smaa Kors prydet Opsynsmand, at see.

Det var en sand Vederqvælgelse efterat have seet det glimrende øde Slot og den af le Notre med stive klippede Hækker udstaferede Versailleshaue, at nyde her den frie stille yndige Natur i den blideste Sommer-Aften. Forbi Buske af fremmede, mest Indiske Planter, gennem slyngede Skyggegeange
 20 passerede vi forbi et Par Rotonder, en Comoedie- og Concertsal, en romantisk Grotte og gennem en underjordisk Gang og kom omsider til det skønneste Partie – et Schweitsersk Mejerie, hvor M[arie] Antoinette i sine lykkelige Dage syslede som Mejerske med sine Hofdamer. Et simpelt 2 Etages Bonde-
 25 hus med lange hvide Gvardiner i Vinduet ligger tæt ved en liden Søe, hvor et Par Svaner og et Par Gondoler svømme. En Melkebod, udvortes simpel men indentil prydet med Marmorbord og Bænke, samt en Mølle ligge i en liden Afstand paa hver Side af Huset og i Nærheden af Melkeboden er et lidet Taarn som Leming og jeg besteeg og besaae den Deel af Haugen som
 der ej blev Tid til at gennemvandre. Denne Tour erstattede os Savnet af
 30 Slottenes Beskuelse, saa meget meer da de ej skal indeholde noget synderlig mærkværdigt. Paa Tilbagevejen gennem Versailleshaugen kom vi, mod vor Bestemmelse, tilbage til Byen og gik derfor, efterat have styrket os paa en Dram og et Glas l'eau sucrée, atter til Haugen og gennem[vandrede] i Aften-skumringen adskillige Alleer, passerte forbi adskillige Labyrinter og Bos-
 35 qvets hvor L[udvig] den 14. fordem har drevet sit – just ej arcadiske – Hyrdepil, søgte forgiæves en Plet som forhen skal have været benyttet til Bal og skyndte os, da Klokkeren slog 9 op over de 2 med Steentrapper forsynede Terrasser, forbi det i Dalen nedenunder liggende Orangerie, tilbage gennem Slottet til Byen, hvor vi lykkeligvis traf en Pot de Chambre der førte os,

tilligemed en anden Passagier, over Montreuil tilbage til Paris, hvor vi trods den beskjenkede Postillon, lykkelig arriverede Kl. 11 $\frac{1}{2}$.

Undervejs mødte vi adskillige Velociferes og Celeriferes. Nedenfor de ommeldte 2 Terrasser er en Piece des Svisses hvor L[udvig] den 14. skal have ladet grave et Basin ved sine Schweitzere. Lemming fortalte om den berømte 5 Skuespillerinde Mselle Mars paa Theatre François, at da hun engang blev forfulgt af 2 af Garde du Corps (som rangere med Officierer) skal hun have vendt sig om og sagt: qv'à Mars a faire avec le Gard du Corps. Han fortalte og om en Mselle Bourgoing som skal have behaget N[apoleon] og hvem han, da hun havde skrydet af at hun ej vilde staae paa Pinde for ham, om han kaldte 10 hende, skal have givet Ordre, at komme, klæde sig nøgen og lægge sig i Sengen. Efter at han først havde ladet som han ej bemærkede hende og efterat hun havde lagt sig, blev ved at arbejde ved sin Pult, gik han hen og løftede Sengetteppet op, betragtede hende flygtig og sagde at hun nu kunde gaae. Bertuch som han havde truffet med Ø[hlenschläger] i Berlin, havde der kaldt sig Greve. 15 Men hvad han end kalder sig, vil dog ald Verden kalde ham et Fæ.

Medens jeg erindrer det vil jeg anføre hvad den under 5. d. M. ommeldte Prof. Martens fortalte om Göthe, nemlig at han i en Dedication til Hertugen af Weimar engang skal have skrevet:

»Europa hat mich *gelobt*, was hat mir Europa gegeben?«

20

30. Juni 1818.

Da jeg til min Morgenpibe havde læst i Herzensergiessungen og fuldendt Excerpterne af L. Winkelman kom Leming Kl. 9 og ledsagede os til Hejberg, som man tidlig maae søge, da han om Dagen opholder sig i Nanterre. Han seer ret rask ud. Jeg bragte ham Hilsen fra Rahbek og vi converserede 1 Times 25 Tid om Paris, om Tallejrand, hvis behagelige Conversationstalent, fine og skarpe Vittighed og galante Forhold mod Undergivne (H[ejberg] arbeidede under ham 10 Maaneder) han roste, men beklagede hans svigefulde Tænke- maade som har berøvet ham ald Tiltroe, om Chateaubriand, der hverken er agtet som Menneske eller Skribent og er en af de første paa Listen over 30 Chirouettes, om den Norske Constitution og Carl Johan, om hvis gode Hensigter han syntes at have gode Tanker, og om Bourbons hvis Antagonist han syntes at være og om hvis Bistand han syntes tvivle. Han fortalte og om en Conspiracy som des Cases nylig skal have opdaget og hvis Plan var at afsætte Kongen og bringe ham til Fontaineblau, indsætte Monsieur som 35 Interimsregent, dræbe i een Nat alle Liberale og omkalfatre Constitutionen, ligesom Lieutenant Rothe (der kom kort efter os) fortalte, at han havde hørt, at 20000 Chouans skulde væbne sig. H[ejberg] mente og at Bourbonerne hemmelig arbeide paa at beholde de fremmede Tropper her til deres Beskyttelse. Men jeg mærkede siden paa Lemming at han troede det blot var politiske 40

Drømmerier og en Følge af H[ejberg]s Antipatie mod den nærværende Forfatning. Chouans erklærede han for gement Røverpak og deriverte deres Navn af Chouettes (Ugler) der kun komme frem om Natten. Han var meget høflig og tilbød sin Tjeneste, men beklagede vort korte Ophold og mente
 5 at der i det allermindste behøvedes 6 Maaneder til at blive bekendt med Paris. Fra ham gik vi til Caffé de Foi og spiste et Par blødsødne Æg og tog os en Snaps. Vi skildtes her fra Leming og gik hjem for at hvile lidt i den forsmædelige Hede. Kl. 1 gik jeg paa Museet og kort efter kom Leming og I[ngeman], og da vi havde beseet Malerierne en Times Tid gik vi til Jardin
 10 des plantes, men gjorde paa Vejen en Visit hos Howitz, som ej var hjemme.

I Jardins des Plants besaae vi Menageriet og aflagde vor Visit hos et Par Bjørne og en lille Norsk Myretasse som var foræret af en Frederik Smith, 3 americanske Tigre, Ulve, Hyæner, adskillige Løver fra Barbariet, hvoriblant en ret kongelig stor brandguul Person og en som havde en liden Hund
 15 hos sig, der aad fortrolig af Fad med ham, samt en hvidagtig fra Atlas. De fik just at spise medens vi var der og Lemmerne bleve lukkede til. Af den Aarsag fik vi ej C[h]ascals at see. Derimod besøgte vi Bamsen Martin som leed meget af Heden og pladskede i et sumpigt Hjørne. Han dræbte for nogle Aar siden en Skildtvagt, som var steget ned for at hente noget blinkende
 20 som han ansaae for en Penge. Siden vandrede vi forbi adskillige Indhegninger hvor inden- og udenlandske Hjorter og Daadyr og andre Dyr, hvoriblant en Bastard af en Zebra og et Asen, item nydelig plettede indiske Hjorter forvaredes. I en Bygning saae vi et Par Dromedarer, et Par Norske Hester, Vildsvin, Pungrotter og et amerikansk, Egernlignende Dyr som gav en underlig
 25 Lyd, men hvis Navn jeg ej mindes. Ogsaa var der en Park med Perlehøns, Canariske Ænder, en indisk Gaas, en udenlandsk – jeg troer indisk – Stork, et Par Strudse og i et eget Huus: allehaande Falke, Ørne og Gribbe, item forskjellige Sorter Abekatter, hvoraf en i en Krog saae ud som en gammel Mand. Antilopen fik vi ej ret see, da den ej vilde forlade sin Stald og sit gode
 30 Foer.

Endelig besaae vi den paa en med Fyrretræer beplantet Høj kneisende Ceder og hvilede os paa Bænken som omgiver den. Den var ej saa majestætisk som jeg havde tænkt mig, ej stort tykkere end et frodigt Fyrretræ og ej saa højt som mangt af disse.*) Den skal ellers være truffet af Lynild paa en,
 35 ogsaa ved et politisk Tordenslag mærkelig Dag. Klokken var over 5 før vi fik beseet alt dette og jeg var hjertelig træt af Hede og Gang, men maatte endnu traske den lange Vej tilbage til Palais royal, hvor vi styrkede os paa taalelig gode 4 Retter med Desert af Framboisses (Hinnebær) og $\frac{1}{2}$ Flaske Viin for 1 $\frac{1}{2}$ Fr. Siden drak jeg Caffé paa det for sin smukke, paa en Prinds

*) Her er Dauberntons Grav under Cedren.

Borgheses Fyrstestoel tronende Limonadiere berømte, Caffé des Mille Colonnes, hvis Caffé dog behagede mig bedre end den affecterte med et ækkelt sødt Smil coqvetterende blege Limonadiere som converserede 2 Tilbedere. Vi gik derpaa hjem, røgte Tobak, pustede over Heden og besluttede at tilbringe Aftenen au Logis. Men Kl. 9 kom Howitz og kort efter Lemming og da de havde converseret $\frac{1}{2}$ Times Tid fik de I[ngeman] med sig, men jeg, som var træt af Dagens Byrde og Hede, blev hjemme, læste lidt i Herzensergiessungen og lagde mig til Hvile Kl. 10 for engang at faae ret sovet ud.

1. Juli 1818.

Kl. 6 vognede jeg munter og froe, drak min Vandchokolade og skrev i 10 min Dagbog til Kl. Jeg har glemt at anmærke at der her i Byen skal være en Amor og Psyche af David og at Hejberg anseer hans Leonidas for hans beste Arbejde. David og Sjeyes opholde sig nu i Brüssel. H[ejberg] har ladet Holbergs Skrifter meget zirlig indbinde. Jeg har i Dag ogsaa bladet lidt i le Conducteur de l'Étranger à Paris og deri blant andet fundet den 15 Bemærkning, at der før 1765 ej gaves Restaurateurer, men blot Tracteurs som holdt Table d'Hote til bestemt Klokkeslet, hvorved de som ej kunde komme til bestemt Tid, bleve nødte til at gaae hjem med tomme Maver. Men en ingenieus Kok opslog da paa sin Dør et Avertissement om at der til alle Tider var prægtige Supper etc. hos ham at faae og valgte til Motto: Venite 20 ad me omnes, qvi stomacho laboratis, et ego restaurabo vos. Ved Middagstid gik jeg paa Caffé de Foi, spiste Smørrebrød til et Glas l'eau sucrée, hestaaende af Vand og Sukker med nogle Draaber krydret Spiritus i, og gik saa paa Museet, hvor jeg betragtede Malerier af den franske Skole til Kl. 4, søgte forgiæves den Restauration hvor jeg spiste i Gaar, gik tommavet til en Skrædder 25 og bestilte et Par Langbuxer af Casemircotton og en tynd Vest passende med dette Clima.

Jeg gik hjem og ventede paa Skrædderen til Kl. 7. Lemming kom og I[ngeman] fulgte ham til Vaudeville-Theatret, men mig var det for hedt, og jeg maatte desuden have mig et Aftensmaaltid, da jeg ingen Middag havde holdt. 30 Jeg blev altsaa hjemme og læste i le Cicerone de Versailles som Leming havde bragt, til Kl. 9 da jeg gik paa Caffé au Commerce og fik mig Risengrynvelling (riz au lait), Beefsteeg og en Flaske Viin, gjorde derpaa en Tour omkring i Hallerne og Alleerne i Palais royal og hørte en Stund paa nogle Musicantere som spillede paa en Sal ovenpaa, gik hjem og røgte min Aftenpibe. 35

Hejberg havde i Dag gjort os Visit og opgivet I[ngeman] de Steder vi endnu maatte besee. Han havde udladt sig med Ringeagt om M. Bruun som hyret Skribent og fortalt at Ø[hlsenschlæger] havde talt med ham paa Gaden, spurgt om hans Mening om Fejden med Theaterdirectionen og da H[ejberg] havde

tilstaaet at han var [af] Directionens Partie, var Ø[hlenschlæger] blevet vred og havde fortalt ham, at han, H[ejberg] intet Talent har for Theatret. Jeg hørte i Gaar af Hejberg at Matthisen nylig har været her, og jeg saae altsaa ikke fejl, da jeg forleden troede at see ham paa Palais rojal. Bemeldte Smørstyv er nu gaaet til London.

2. Juli 1818.

Jeg kom i Dag lidt silde op og plagedes af Heden, saa jeg ikke gad foretage mig andet end blade lidt i le Cicerone de Versailles og Conducteuren hvor jeg i Articlen: Souvenirs de Paris fandt: at Rue Traversière St. Honore som jeg hver Dag har passeret forbi til Palais rojal, er mærkværdig derved at Jean d'Arc blev saaret der under Forsvaret af Paris, at Henrik den 4. blev dræbt i Rue de la Ferronerie, Admiral Coligny i Rue de Bethisy, andet Huus paa venstre Haand naar man kommer fra Rue de la Monnoie, og at der i Rues de la Truanderie, hvor disse forene sig er en liden Plads, kaldet Place du Puits d'Amour, hvor Elskende fordum havde Rendezvous, hvor en Piige Agnes Hellebic, forladt af sin Elsker styrtede sig i en Brønd som da var midt paa Pladsen i Phillip Augusts Tid, og en Yngling 300 Aar efter af Fortvivlelse over sin Elskerindes Haardhed gjorde det samme, men blev kun vaad og rørte sin Kjæreste saaledes at hun skaffede ham et Reeb til at komme op, og lovede ham ubrødelig Kjerlighed. Han satte Brønden istand og indgravede paa Randen: L'amour m'a fait fait En 1525 tout à fait.

Da Skrædderen havde bragt mig mine lette Underklæder gik jeg ved Middagstid giennem Louvre, hvor jeg købte mig en liden Kikkert for 4 Fr., besøgte Tsherning i Hotel des 3 Balcons, spiste Frokost i samme Hotel og fik da vide at Leming var kommet hjem. Jeg besøgte ham og traf I[ngeman] der. De havde beseet Pantheon og et Par Kirker samt Davids Romerinden og Leonidas. Tsherning fortalte, at en Kobberstikker var blevet tiltalt fordi han paa et Kobber som forestilte en Scene (jeg troer af Dramaet: Enfant trouvé) som forestiller nogle Soldater der antage sig et forladt Barn, skal have givet dette nogen Lighed med den unge Napoleon. Han blev vel frikjendt men Kobberet confiskeret. Da L[udvig] den 18. kom tilbage vilde han have alle Ørne ødelagte, men da han blev gjort opmærksom paa at L[udvig] den 14. ogsaa havde brugt Ørne og at det vilde være Skam at storme mod Kunstværker og Monumenter, lod han sig nøje med at Kronerne bleve tagne bort af Ørnene. Halle au Blé skal N[apoleon] have kaldet: Musee du peuple og de gemeneste Luddere skal der have Tilhold. Leming læste paa et persisk Digt – jeg troer – af Sadi og studerer tillige det arabiske, indiske og tyrkiske Sprog. I[ngeman] og jeg fulgtes til Museet Kl. 2 og jeg beskjæftigede mig til Kl. 4 med den hollandske Skole, hvor Rubens's flauue Allegorier over

Maria Medicis Bedrifter ennuierede mig. I[ngeman] og jeg fulgtes derfra til Restaurationen i Rue Rohan, gik derfra paa en Caffé Estaminet hvor vi drak Caffé og spillede et Par Partier Billard, vandrede saa hjem og blev hjemme hele Aftenen og læste og converserede.

3. Juli 1818. 5

Da jeg havde fortsat og fuldført Brevet til min Kone og convoluteret samme i et Brev til Major Stricker bragte jeg det til Capitain Ahlefeldt, som jeg ej traf hjemme, gik derfra til Lemming og fra ham til Sorbonne Pladsen for at see 2 Stykker af David, nemlig Sabinernes og Romernes Kamp i Anledning af Bortførelsen, standset af Romerinderne. I Forgrunden staaer 10 Hersilia mellem Romulus, som kjendes paa Skjoldmærket: en Ulvinde der giver 2 Børn Die og nedenunder Navnet Roma, og Staius begge i Fegterstilling, alle 3, som mig synes, noget theatralske. En qvindelig Figur holder Status om Foden og en aldrende Do. knæler for Romulus og foran ham ligger en Kone med 3 Børn. Til venstre Haand af Tilskueren løfter en Kone 15 sit Barn mod de til Kamp fældede Spyd. I Baggrunden til Højre og venstre seer man kjæmpende Skarer og flyvende Bannere samt Taarnene af Rom. Figurerne synes mig noget marmormæssige og Farvetonen mat og Luftperspectivet skimlet, maaskee for at tilkjendegive Støvet af de Kjæmpende – og hans Leonidas. Denne sidder halv nøgen i Forgrunden med blottet Sabel, 20 ligefor ham en (formodentlig saaret) Spartaner, som støtter Haanden paa Jorden. Ved hans venstre Side er en Fader som tager den sidste Afskeed med 2 Sønner, samt ved Siden af dem Figurer (formodentlig Præster) som bede med opløftede Hænder, ovenover dem Trompetere som støde i Basunen og paa en Klippe en Pavillon med en Figur, maaskee Leonidas's Telt. Til 25 Højre af Leonidas en ung Helt med dragen Sabel paa en Klippe vendende Ryggen mod Leonidas. Mellem begge Klipper sees Perserhæren i Baggrunden. Et Portrait af den nu regjerende Pave samt en skjøn Tegning i Tusk af Davids Romerinder saae jeg med det samme.

Da jeg kom tilbage til mit Logis mødte jeg Leming og I[ngeman] paa 30 Trappen ifærd med at gaae til Bibliotheket, hvorhen jeg fulgte dem. Vi giennevandrede et Par lange og høje Sale meublerte med Bøger fra øverst og nederst og blandt dem det Kjøbenhavnske Sælskabs Skrifter, samt en Do. Sal hvor et langt Bord var besat med Læsende og kom saa i et Kabinet, hvor vi fandt de ældste Romerske Mynter og blant dem et stort 4kantet Jern- 35 stykke med en Oxe paa, forskellige romerske Oldsager, hvoriblandt 2 svære Guldarmaand eller Ringe, fundne i Herculanium, en stor Bulla af Guld, adskillige Guldpenge indfattede i Elfenbeen, en Nøgle og flere Zirater, Syracusanske Guld- og Sølvmynter, Do. fra Phillips og Alexanders Tid, Guld-

medailler fra de ældre og nyere franske Kongers Tid (ingen fra N[apoleons]), Dagoberts Sværd og Stoel, Scipios og Hannibals formente Skjolde, det første med adskillige hævede Figurer, det andet riflet med en Løve i Midten, en persepolitansk Steen med Kileskrift, den største Cameo som findes og som
 5 menes at forestille Britannicus der indberetter sin Sejer til Kejseren og Kejserinden, en (Onyx?) Skaal, en skøn Buste af Marcus Modius Asiaticus den fornemste romerske Læge, Cybele med Taarn paa Hovedet, en græsk Steen med Indskrift om Menelaus, Franz den 1.s Skjold med en skarp Pig i Midten og Hjelm, en Hoben større og mindre Intaglier og Cameer i Steen og Elfen-
 10 been.

I en anden Sahl saae vi det franske smagløse Parnas i Bronze af Titon du Tillet, hvor Pegasus staaer paa Spidsen, Gratierne danse nedenom og Corneille, Racine etc. sidde nedenunder i en fortrolig Kred. I en do. Sahl seer man det ældste Manuscript af Evangelisterne fra det 8. Seculum, Pauli Breve
 15 fra 7. Sekulum og et Do. Manuskript med Uncial-Bogstaver fra det 5. eller 6. Seculum, ligeledes Skrift af Zendavesta, Prøver af Mantchou, Nypersisk, Tibetansk, Syrisk, Arabisk, Alcoran med en Borde nedenunder (formodentlig Alcoranen i Miniaturskrift), Tyrkisk Skrift og Sanscrit indgravet paa Palmeblade; item Haandskrift af Henrik den 4. (som altid skrev y for i), Carl den 5.,
 20 Ludvig den 14., Mad. Maintenon (et i Materie og Form ret got skrevet Taksigelses-Brev til L[udvig] den 14. for hans yttrede Deltagelse i Anledning af hendes Upasselighed), et fra Valière (en erbarmelig Kloe og Stiil), Scarron, Racine, Corneille, Fenelon (hans Manuskript af Telemaque), Bossuet (som var hans Modstander), Gresset og Boileau. Paa Dørren til det Cabinet, hvor de
 25 colossale Glober staae, seer man Tegning af et vævet Kaart over Paris fra Anno 1540. Til Slutning besaae vi som snarest Manuskript- og Kobbersamlingen. I Gaarden staaer en Diana af Bronze, svævende paa den ene Fod med Bue i Haanden, alt for glat og blød og naturlig og kun lidet passende med Localet, arbeidet af Houdon.

30 Kl. 2 gik vi hjem, og, da jeg havde anvendt en Times Tid til at recapitulere hvad jeg havde seet, gik jeg paa Museum og fortsatte Beskuelsen af den hollandske og tyske Skole til Kl. 4, gik saa paa Restaurationen i Rue Rohan, drak Caffé i Foi og læste en engelsk Avis, gik saa hjem og røgte min Pibe, læste i Conducteuren til Klokkeren lidt over 7, gik saa medens I[ngeman] var
 35 henne og saae Baletten Nina, en Tour omkring i Byen og besøgte Place de Chatelet som prydes af en 52 Fod høj ægyptisk Støtte, om hvilken snoer sig de berømte Navne, Ulm, Austerlitz, Lodi etc., og paa hvis Spidse staaer en forgyldt Victoria med en Krands i hver Haand. Ved Foden af Støtten staaer Haand i Haand om den, Aarvaagenheden, Loven, Styrken og Klogskaben af
 40 Boizot. Derfra gik jeg til Rue Betisy for at see det Huus hvor Coligny blev

dræbt i Bartholomæus-Natten, men hvor der nu staaer et nyt Huus. Saa gik jeg til Fontaine des Innocens paa Torvet af samme Navn og besaa Fontainen, og derfra giennem Rue de la Ferronerie, nedad Honorée-Gaden giennem Tuillerie-Haugen, tilbage over Vendomepladsen, hvis Støtte jeg i Skumringen ej ret kunde see og saa, efter en Tour i Palais royal tilbage til mit Logis, hvor jeg til min Aftenpibe læste i Conducteuren.

4. Juli 1818.

Til min Morgenpibe giennemgik [jeg] Beskrivelsen over Malerierne i Luxemburg og skrev siden paa min Dagbog til Kl. 11, da I[ngeman] og jeg gik til Luxemburg og tog os paa en ussel Caffé der i Nærheden en Snaps. Ved Haugen, 10 der bestaaer af lange, tørre Alleer og symmetriske Trægrupper er der intet synderlig mærkeligt. Enkelte Statuer ere ganske gode, men næsten alle ramponerede og restaurerede. Siden besaa vi Galleriet og fandt der mange deilige Stykker af den nyeste franske Skole, der især udmærker sig ved den levende og klare Kolorit, Luftperspectivet og de plastiske Former der hæve 15 sig ud af Maleriet. I det 1. Cabinet er kun Stykker af den gamle franske Skole: Magernes Tilbedelse af N. Poussin, Vouets L[udvig] den 13.s Kroning og Hyldning af Frankrige og Navarra, Amor og Psyche af den Florentinske Skole, Champagnes hellige Jomfrue (maadelig) og Nadveren, det sidste best skjøndt Judas paa Gjerrigheden nær, har for got Ansigt, og en Christus paa Korset 20 maadelig arbeidet, et Par Søestykker af Van der Velde og Vliger, et Landskab af Ruisdal og Swanevelt, Disciplene fra Emaus af Rembrandt for dunkel malet, et huusligt Stykke af Miris, deiligt Landskab af Wouvermans, et Do. af Ostade, samt en deilig Basrelief af Jean Gvillaume Moitte: Frankrig omgivet af Dyderne opfordrer sine Børn til Forsvar. De gamle Trupper med 25 Sejeren i Spidsen visende dem Palmen sværge at forsvare Frankrig. Ærens Genius med svævende Banner styrker de unge Recrutters Mod som gaee i de Ældres Spoer. Mødre knælende med deres Døttre for Fædrenelandets Alter bede for Mænd og Sønner.

I den store Sal og Cabinettet bag ved ere lutter Stykker af den yngre franske 30 Skole og blant dem de skønneste [1]: Horacernes Eed. Faderen i Forgrunden med 3 Sværd i Haanden som de 3 unge Helte gribe efter, medens Sabina, den ældste Horatzes Kone og en af Curiaternes Søster sidder i en bekymret Stilling og Camilla, Horacernes Søster stytter sig paa hende, skjælvende for sin Kjærestes (en af Curiaterne) Skjæbne. [2]: Belisaire betlende ved et for 35 ham opreist Monument. Drengen som staaer mellem hans Been rækker Hjelmene og beder om Almisser af et Fruentimmer. En af Belisairs gamle Soldater er en forbauset Tilskuer. Paa Monumentet staaer: date Obolum Belisario.

Begge af David. Hans Billede af Brutus, hvem Lictorerne bringe hans Sønners Liig er mindre got.

Demarnes: en Reise til et Bryllup, Dunouis Udsigt over Neaples fra Capo di Monte, Forbins l'eruption de Vesuve i Anno 79, Pierre og Joseph Franqves: Hercules som befrier Alceste samt Daphnis der lærer Chloe at spille Fløite, Garniers: Den Priamske Families Sorg over Hectors i Baggrunden fremstillet Død og Mishandling, Paris bedækker Ansigtet, Andromache er besvimet og flere ere beskjæftigede med at holde Priamus tilbage. Girodet-Triosons Syndflod, en enkelt Scene sc. en Mand i sin beste Alder holdende sig ved en Green som brister og hvorved Faderen der har klynget sig om hans Hals med en Pengepung i Haanden, samt Konen som han holder ved Armen og som har et Barn ved Brystet og et ældre der holder hende ved Haaret, styrter i Vandet; Do. Oprøret i Cairo hvor General Dupuy faldt, Endymions Slummer, kysset af en Maanestraale som trænger giennem de af Amor aabnede Grene, den herligste Maanebelysning jeg endnu har seet, Atala ved Graven, Sujet af Chateaubriands Genie du Christianisme. Attalas Liig mesterlig; Chaitas i en bedrøvet Stilling foran samme, Pater Aubry bag ved. Herlig Belysning af Dagen over Klippen med Korset paa.

Pierre Gverins Æneas som fortæller Dido Trojas Fald. Herlige Figurer: Amor i Ascans Skikkelse staaer ved Didos Side og Anna bag. I Baggrunden Udsigt til Havet og Carthago. Paul Gverins: Cain efter Abels Mord, forfulgt af Himlens Torden, med sin ulykkelige Hustrue og Børn efter sig. Satan i Slangens Skikkelse efter ham. Cains Aasyn mesterlig. Heims Ptolomæus Philopator, der efter Sejeren over Antiochus den store trænger ind i det Allerhelligste i Jerusalems Tempel og synker forskrækket til Jorden. Henneqvins: Les Remords d'Oreste er mindre got, Landons Poul og Virginie ret vakkert, ligesaa hans: La Verité reçoit l'homage du dieu des Arts. Langlois Cassandra nedraabende Hævn over Ajax. Laurents Bathilde, Clovis den 2.s Gemal som giver de unge Slaver frie, med hendes Minister Ebroin ved Siden. Barbiers (ældre) Le Courage des femmes de Sparte, da de overfaldne af Aristomen i Egile hvor de fejrede Æresfesten drive Messenierne paa Flugten og overvinder Aristomenes, hvis Liv Præstinden Archidamia redder ved sin Forbøn. Do. Jupiter inddysset af Morpheus efter Junos Foranstaltning. Hippolyt Comtes Paysage, vue du château de Dürstein, hvor Blondel fortæller Margrete af Flandern Richards Bedrifter og man i Baggrunden seer Dürstein Slot hvor Richard sad fangen. Madmslle Lescots: le baisement des pieds de St. Pierre er ej synderligt; Canova (formodentlig ham med Ridderbaandet), Directeur Lethier og Detournon skal forestilles blant Tilskuerne. St. Peters udmajede Bronzestatue seer ud som en Negerkonge. Lethiers Oedipe aban-

donné sur le mont Citéron. Mselle Lovise Mauduits la bonne Mere, en vakker qvindelig Figur som betragter sit sovende Barn og sammenligner det med Mandens Portrait. Sujettet af Romancen: Dors mon enfant, clos ta paupière. Mauzaises: Le poete Arioste respecté par des brigands. Hovedfiguren og Drapperiet skjønt. Meynier: le berger Phorbas présente Oedipe enfant à 5 Peribée, femme de Polybe, roi de Corinthe. Mongins Fin d'une Tourmente, en Vinterscene paa St. Gotthard. Pajous Oedipe refuse le pardon à son fils Polynice. Han bær – jeg veed ej hvorfor – sin Datter Antigone paa Armen. Sujettet af Sophokles's Oedipus Colonus. Peyrons Marcus Curius Dentatus afvisende Samniternes Gaver. Prudhons: la Justice et la Vengeance divine 10 poursvivant le crime. Forbryderen vel tegnet, Allegorien triviell. Regnaults Jesus Christ descendu de la croix. Regniers Paysage: Effet de pluie, derpaa Arthurs Grav opdaget 1130 af Munkene i Abbediet Glafton.

Revoils L'anneau de Charles-Quint ved dennes Besøg hos Franz den 1. i Fontainebleau, hvor duchesse d'Etampes blant andre gav Frantz Vink om 15 at beholde Carl som Fange til Gjengjeld fordi denne holdt ham fangen i Madrid. Carl, som mærker det, lader i det han skal toe Hænderne en kostbar Ring falde som Hertuginde optager og vil række ham, men C[arl] for at vinde hende, svarer: Non Madame, il est en de trop belles mains pour le reprendre, hvilket Frantz ej mærker. Hofnarren Triboulet vover at vise ham en Liste 20 paa Narrer, hvor Carls Navn staaer som den der var Nar nok til at vove sig til Frankerig (for at dempe et Oprør i Gent). Kongen siger: »Mais si je le laisse passer, qve feras tu?« – »J'effacerai son nom et j'y mettrai le vôtre.«

Do. Convalescence de Bayard, som saaret ved Brescia lader sig bringe i et Huus, hvis Ejerske og hendes 2 Døttre han har reddet under Byens Plynd- 25 ring og som nu pleje og opmuntre ham med Musik. Richards la duchesse de Montmorency, hvis Enke Marie Félicie des Ursins, efter hans Henrettelse i Toulouse 1632, opreiste ham et prægtigt Gravminde og 10 Aar efter sagde til Richelieus Page som complimenterte hende: »Dites à Son Eminence, qve vous avez trouvé la veuve du marechal de Montmorency pleurant encore 30 apres dix ans sur le tombeau de son epoux«. Robert Lefèvres Amor der hvæsser sin Piil paa en Klippe og smiler skalkagtig, da han seer der kommer Blod efter. Blant Blomsterne omkring hans Pilekogger seer man Narcissen, Soel-sikken (le tournesol) og Hyacinten med Hensyn paa deres Forvandlinger. Roehns Hôpital militaire des François et des Russes à Mariembourg efter 35 Slaget ved Friedland, samt L'abbaye Molk ved Donau. Rougets Mort de S. Louis d. 25. August 1270 ved Tunis. Hans ældste Søn Phillip sidder ved hans Leje og Charles d'Anjou, Broderen, staaer rørt for den Dødes Leje som endnu har Livs Farve. Taunays Messe à une chapelle St. Roch, og Passage de la Gvadarama par l'armée françoise en Espagne. Trait de courage (CN 40

12 Aar gammel Toussaint Gvillot som reddede Jean Marie Cassel, 11 Aar, og Gorel Masson, 12 Aar, fra at drukne og som derfor ere uadskillelige fra ham), vue d'une partie du Mont Cenis dans un terrejn de neige. Vanbrées: Rubens faisant le portrait de Marie de Medicis. Vandael: Des Fleurs dans un vase
 5 d'agate. Van-der-Burchs (fra Montpellier) un paysage historiqve, en Philippe Ronxneau fra Monserat som efterat have skudt feil paa en Bjørn der gjorde stor Skade, attaqveret af denne, dræbte den ved at sætte Armen i dens Strube medens Hunden holdt den i Øret.

Vernet (Horace): Bataille de Tolosa entre les Espagnols et les Maures i
 10 Aaret 1212, 16. Julii ved Las Navas i Sierra Morena. Sancho den stærke, Konge af Navarra, til Hest i fuld Rustning knuser Kjæden bag hvilken Muhamet havde forskandset sig. Bag ham staaer Rodrigo, Erkebisp af Toledo, og vender Ansigtet mod Hyrden. Mahomet paa Højden med Alcoranen i den ene og Sablen i den anden Haand omgivet af sin Garde. Viens L'Amour fuyant
 15 d'esclavage. Man seer Buret og en af Nymferne som løber efter ham, en anden som sidder bedrøvet og mindes hin Strofe: Las des rigveurs d'une beauté rebelle, – Lorsqve l'Amour est prompt à s'envoler, – C'est pour toujours qv'il fuit à tire d'aile – On le regrette, on veut le rappeler, – il est trop tard. – Vincents: Zeuxis choissant pour modèles les plus belles filles de la ville Cortone.
 20 Louis-Etienne Watelets Paysage historiqve. Couders Le Levite d'Ephraim af Dommernes Bog. Cherys David jouant de la harpe devant Saul. Chaudets Æneas reddende sin Fader og Familie af Trojas Brand. Callets Saturnalia, Brocs L'ecole d'Apelle. Denne viser sit Malerie af Alexander med Lynstraalen i Haanden og et andet hvor Bagtalelsen og Misundelsen trækker Uskyldig-
 25 heden hen for Uvidenheds Domstoel. Boutons: Interieur du Palais des Thermes vulgairement appelé Bains de Julien (i La Harpe Gaden idealsk) og Chapelle du Calvaire dans l'église de Saint Roch a Paris (i Honoré Gaden), herligt Perspectiv. Blondels Zenobie trouvée mourant sur les bords de l'Araxe, efterat Rhadamist hendes Mand, Iberiens Konge har paa hendes egen Op-
 30 fordring stødt hende Dolken i Barmen og styrtet hende i Floden for ej at falde i Armeniernes Hænder. Hun drages til Tiridates. Bidaults 3 Landskaber blant hvilke Udsigten til Dalen Ronciglione paa Vejen mellem Florentz og Rom. Bertins: Vue de la ville de Phénos et du Temple de Minerve Caphyes. Man seer Aristides modtage en græsk Deputation der bringer ham en Krands til
 35 Belønning for hans retfærdige Fordeling af Skatterne. Bergerets Mahomet den 2. bringende Irene, som han siden dræbte med egen Haand for at dæmpe Janitskarernes Oprør, Sultaninde-Diademet. Abel de Pujols: Saint-Etienne (Stephanus) martyr.

I Vestibulen er Delaistres (Francois Nicolas) Psyché abandonnée, hvor
 40 Oliedraaben falder af Skaalen, og Psyche og Amor, hvor den første med

Lampen i Haanden betragter ham, (udført i Rom). I første Stykke sidder hun paa Brudesengen prydet med Krandse af Myrter og Roser, i Midten af hvilke en Sommerfugl. Allegrins Diane færdig at gaae i Bad, Hovedet giort efter Mad. Dubary, og Venus stigende af Bad. Dupatys Buste af Pomone. Houdons af en Vestale og en Centaure (Copie fra Rom). 5

Paa Retouren var [vi] i Palais de Justice og fik vore Passe ombyttede, efterat vi havde giennemkrydset denne labyrintiske Bygning, forvildede os paa Retouren men kom ved Kaartets Hjelp paa ret Vej, traf Leming som tøflede om med os adskillige Steder for at skaffe os et billigere Logis, blev ved hans Hjelp omsider forligt med vor Vert om 20 Francs pr. Semaine og 10 gik saa til Palais royal, hvor vi spiste i Sælskab med Howitz (som reyser i Morgen), Leming, Tjerner og en Dr. Osan fra Berlin som følger med Howitz til London, tømmede et Par Flasker Champagne som Leming og 1 som Ingenman spenderte, under Dispute med Howitz som forsvarte den franske Smag og især Mselle Bigottini, den første Dandserinde her som han sætter højt over 15 Mad. Schall. Conversationen var for Osans Skyld paa Tydsk. Vi drak Howitzes Skaal under Sang og Klang. (Logis-Handelen foregik efter Maaltidet). Kl. 8 samledes vi atter med Howitz og Leming paa Palais Royal, besøgte Caffé des Varietés hvor et Par stygge Knægter og Tøjter spillede en Farce med Sang og dygtigt Skjænderie, og gik derfra paa et Do. Fjellebod i Nærheden hvor det 20 lille Publicum i det lille Hul blev belustiget med en Hund som ledte en Knart og spillede Domino, en Pige der drejede sig i en Kreds med større og mindre Hurtighed og en Giedebuk som sprang over en temmelig bred Linie mellem 2 Bretter og fik lidt Brød til Belønning for hver Gang han lykkelig havde giort sit Salto mortale. Siden gik hver til Sit da vi havde sagt Howitz Farvel. 25

5. Juli 1818.

Kl. 6 vakte Leming os og aftalte en Tour til Montmorency til Kl. 11. Jeg blev oppe med det samme og skrev paa mit Udtog af Explication des Ouvrages de Peinture et Sculpture de l'Ecole Moderne de France, exposés le 24. avril 1818, gik Kl. 10 til den danske Legationssecretair Koopman som viste mig 30 til den svenske Charges d'Affaires Hochschild for at faae mit Pas paategnet. Jeg søgte denne forgiæves og gik derpaa hjem. Kort efter kom Leming og jeg gik nu med ham og I[ngeman] til St. Denis-Gaden hvor vi omsider fik tinget en Pot de chambre og tog med den til St. Denis i Sælskab med en ældre og yngre Dame. Vi besøgte Kirken og besaae Mausoleerne som staae i et Par 35 Sidekapeller for et Par af de gamle Konger. Siden viste Schweitzeren os, i Sælskab med Endeel andre, Højaltret som udmærker sig ved et i Sølv (forgylt) herlig udarbejdet Basrelief forestillende Hyrdernes Tilbedelse, som N[apoleon] har ladet forfærdige og som man har sendt til Mynten for at smelte

sammen, men som ej blev antaget. I et Sideværelse ved Nedgangen til Gravkelderne saaes Malerier af den ny Skole, forestillende St. Denis's Prædiken for Gal[l]erne (250), Indvielsen af St. Denis Capellet, Ludvig den Helliges Indvielse til Korstoget, Ludvig d. 6.s Afskeed med sine Børn paa Dødslejet etc.

5 I Grav Capellerne saae vi Marmoristerne med udhugne Billeder af Kongerne fra Clovis den 1. (481), Childerikerne, Carl Martel, Pipin, Carlmagn og Ludvigerne, Hugo Capet og Grev Eudes, Capets Bestefader som blev valgt til Konge i Carl den Skaldedes Sted. Carl den Stores Statue stod der i naturlig Størrelse. Et Capel er bestemt til 2 autels expiatoires, det ene for Merovingernes

10 Stamme og det andet for Charlesmagnes Descendentere og blant disse Altere skal sættes Statuer af 6 franske Konger som har været Kejsere. – I de fleste Vinduer er malet Glas men ey Glasmalerier.

Vi mødte en geistlig Herre med et Commandeur-Kors paa Brystet da vi gik ud af Kirken. I et Caffehuus toge vi os en Snaps og et Stykke Brød og

15 rullede saa i en Potte de chambre som vi havde for os selv til Bakken nedenfor Landsbyen Montmorency. Da vi havde naaet Byen satte vi os paa en Bænk ligefor den paa en høj Bakke liggende Kirke og hørte paa Sangen som tonede der. Efterat have drukket vor Flaske Øl gik vi opad den steile Bakke til Kirken og hørte nogle Minutter paa Sangen der var temmelig monoton

20 og et Slags Recitativ som siden ledsagedes af et Slags Basun. I Choret sad for en Pult 2 Geistlige i Messehagler og bag dem paa hver Side 4 Do. i Messeskjorter med Baretts paa Hovedet. Vi gik derfra gennem Byen til Restaurationen, hvor vi fandt Gaarden fuld af Vogne og Stuen af Mennesker og spiste os et ordentlig Middagsmaaltid som vi dog fik temmelig uordentlig. Siden lejede

25 vi os 3 Asener for 5 Fr. og reed om i Skoven forbi Dandsepladsen ned til l'hermitage, hvor Jean Jacques (som en liden Dreng gjorde til St. Jean) for-dum boede, og besaae den lille, vakre, med ensomme Buegange, et Par smaa Basins og et Kildevæld prydede Hauge, hvor Jean Jacques vist har havt mangan behagelig Reverie. Ved Enden af den 1. Gang staaer Rousseaus

30 Buste med et Vers under af en Anonymus som lader Stedet bebreyde ham at han forlod det, fortæller ham at han var plus eloquent qve sage og ender med at man maae tilgive ham alt naar man læser hans Værker.

I den anden Ende af Haugen tæt ved en lille bitte Broe staaer Gretrys Buste med Underskrift: Gretry! Ton genie est partout, mais ton cœur n'est

35 qv'ici. Et Stykke ovenfor var et lille Vandspring hvorved der laae et paa en Tavle skrevet ganske net lille Vers, men som dog ej forekom mig at være, som Kilden, vældet ret op af Dybet. Rousseau logerede paa Ovenværelset til Haugen, men vi fik det ej at see, da det er beboet. Tilbagevejen gjorde vi paa vore Asener gennem adskillige Fodstier paa den lige ovenfor Eremitagen

40 liggende Bakke, hvorfra vi havde en herlig Udsigt over den af Seinen gennem-

skaarne, med afvejlende Mark og Skov og Smaabyer og Bjerge grupperede Omegn hvor vi saae Paris i Baggrunden. Vi krydsede giennem Viingaaarde, Potetes- og Kornagre og vidste til Slutning ej, hvor vi skulde finde en Udvej og frygtede halvvejs for at man skulde anholde os paa vore ulovlige Veje. Omsider opdagede jeg som Forrider en Vejrmølle, styrede Coursen efter den, 5 valgte en Fodstie som gik giennem en Hvedeaager og vi naaede Landevejen efterat have passeret en temmelig steil Skrænt med vore Asener ved Haanden. Nu gjorde vi en lille Tour omkring i den med Popler, Castanier og andre Løvtræer rigelig udstyrede fredelige Dal. Mit Asen faldt paa den Æselsstreg at ville gjøre sig commod og lagde sig plat ned, men jeg fik snart bragt ham 10 til Raison og vi gik og reed nu vixelvis indtil vi naaede Dandsepladsen, hvor en Quadrille af Honoratiores og en Do. af Bønderfolk dandsede et Par Contradandse til Musik af et Par Violinister og en Fløitenist som sad paa en høj, af gamle Træer beskygget Jordbænk. Der herskede en anstændig Munterhed og det var en sand Original til et Poussinskt Malerie. Aftensolen kigede gien- 15 nem de gamle, mørkløvede Træer og Phoebus gav sine Sønner Bierfidlerne et venligt Smil førend han gik til Hvile. Da vi havde været Tilskuere $\frac{1}{2}$ Times Tid ved denne blide landlige Scene, satte vi os atter paa vore Asener og reed tilbage til Restaurationen, hvor vi drak vor Caffe.

Fra Montmorency vandrede vi paa vor Fod til St. Denis, passerede den for- 20 ommeldte Kirke fra en anden Kant, hvor den viste sig ret malerisk fra den med tætte Buske besaaede Bakke og kom forbi en Hauge giennem hvis aabne Dør vi havde et Perspectiv af Endeel af Omegnen og et endnu mindre giennem et ved Haugens Ingang beliggende aabent Lysthuus, der tog sig fortreffelig ud. Det var allerede mørkt da vi under Samtale om theologiske Materier, 25 naaede St. Denis. Vi tog os her en Flaske Viin med Biscuits til, tingede os en Patache hvori der vare 2 Cavalerer foruden os, saae enkelte Raqvetter, Sølvsraaler og Stjernekrandse der hævede sig i Nattens Dunkelhed fra Tivolis Højde og naaede Paris Kl. 11 $\frac{1}{2}$, stegte af i St. Denis Gad[en], gik over Boulevarden, skildtes fra Leming i Richelieu Gaden og røgede endnu vor Aften- 30 pipe før vi kjøjede. Leming fortalte, at Jardin Beaujon er lukket fordi der er skeet den Ulykke, at en Mand som agede i en af Vognene paa montagne russe der, blev, da Vognen gik itu, tilligemed sit Barn ynkelig spiddet paa en Pæl og døde kort efter. En ældre Datter slap med en Contusion.

Blant Malerne af den ny franske Skole har jeg glemt Couders: Le Levite 35 d'Ephraim, et uædelt Sujet af Dommernes Bog, og Duperreux: Vue du rocher de l'Aigville, première porte de clôture de la grand Chartreuse de Grenoble, par Saint-Laurent du Pont, der forestiller den 74aarige Dom Romuald Moissonniers, Chartreuseernes Grandvicaires Modtagelse d. 8. Julii 1816 i dette af St. Bruno fordum beboede og af L[udvig] den 18. atter oprettede Kloster. 40

6. Juli 1818.

Jeg læste i Formiddag lidt i Conducteuken og gik siden til den svenske Charges d'Affaires som jeg ej traf. Derfra gik jeg til en Caffé og drak: Bava-rois au Chocolat, gjorde saa en Visit hos Hejberg som ej var hjemme og vandrede 5 derfra til Vendomepladsen for at bese Støtten, hvis Fodstykke er vel meget overlæsset med Kanoner, Geværer, Hjelme og Sværd og Faner. Den er bygt efter Antonius Støtte og er 133 Fod høj, 12 i Diameter og har kostet $1\frac{1}{2}$ Mill. Francs. Jeg havde hverken Tid eller Lyst til at giennemgaae alle de Bedrifter (fra 1805 til Freden ved Austerlitz) som snøe sig om Støtten, til hvis Gallerie 10 man kan komme ad en indvendig Trap og paa hvis Top nu vajer det franske Flag istedet for N[apoleon]s Buste. Paa Touren derfra besaae jeg St. Rochs Capel og giennemgik de 11 Stationer i Basrelief af Jesu Lidelseshistorie, af hvilke hans Gravlægning i et særskildt Capel er det skønneste. I en Grotte tætved staaer en Ligkiste som formodentlig er Helgenens. For begge disse 15 Minder fandt jeg knælende Andægtige og Præsten consecrerte Sacramentet ved Alteret. Blant Malerierne fandt jeg en Maria med Barnet for hvem en gammel Mand (formodentlig St. Rochus) knæler og saae af Inscriptionen at denne Marie skal ligne ganske en som aabenbarede sig (jeg troer 15. April 1536 ved Savona). Jeg var atter hos den svenske Charges d'affaires Kl. 1 20 og han var atter ude. Kort efter min Hjemkomst derfra fik vi Besøg af Hejberg, som atter gik løs paa Bourbonnerne med sine Sarkasmer, yttrede at Engelland havde Ret i at tage den danske Flaade for at forekomme N[apoleon] og fortalte om Snedorf at han kun vidste een Affair han havde været i, nemlig med Capitain Stub (Kratzensteins Svingersøn) som havde lovet ham Prygl, 25 hvis han ej gav 2 af hans Elever som vare med Cadet-Fregatten og, som da de ej havde smurt Snedorf, ej kunde vente nogen god Attest, et got Testimonium.

Kl. 4 gik vi til en Restauration No. 301 i St. Honorée Gaden, hvor Leming kort efter indfandt sig. Med ham fulgtes vi til Palais royal og drak Caffé, 30 laverede om efter Billetter da Talma skulde spille i Manlius af Lafosse, lejede Stykket for 6 Sous og fik os omsider en Billet til 2. Loge eller 1. Gallerie for 4 Fr. 8 Sous, men maatte af Mangel paa Plads tækkes med en af de yderste Loger i 3. Etage. I[ngeman] gik da det blev ham for qualmt, og jeg disponerede nu Logen alene og valgte den beste Plads. En Dame og Cavaillier kom 35 siden. Manlius skal være en af Talmas beste Roller og han gav den upaatvivlelig med Kraft og Værdighed og gleeed over Alexandrinerne saa let som muligt, skiøndt han forekom mig undertiden at lægge for megen Vægt paa brillante Bagateller. Best gav han Scenen og Dialogen med Servilius, efter at Rutile har denouceret denne for ham som mistænkelig. Repliquen: Et je n'enfonce 40 pas un poignard dans ton sein! Pourquoi faut-il encor qve ma main trop

timide Reconnaissance un ami dans les traits d'un perfide? Qvi? toi? tu me trahis? l'ai-je bien entendu, samt: – trop vil à mes yeux pour laver ton offense, Je laisse à tes remords le soin de ma vengeance (Act 4, Sc. 4) og Slutningsreplikven i Dialogen med Servil: 5. Act 2. Scene bleve især beklappede. Servilius blev ret got spillet, uden Overdrivelse og med god Declamation, men Valerie, 5 en tyk Donna, var ækkel maniereret og læste som af en Bog. Stykket selv er som de fleste franske Tragoedier fuld af Passiar og tom paa Handling. Talma blev fremkaldt under Larm og Skrig, men turde ej, i Følge Loven, træde frem og Larmen vedvarede med Crescendo, uagtet Politie Commissaren et Par Gange apostroferede Publicum og fortalte at Talma allerede var gaact, 10 og uagtet de 2 Skuespillerinder som betraadte Scenen i det næste Stykke: le Clairvoyant, 3 Gange fremstille sig uden at kunne komme til orde. Efter en halv Times Forløb blev der omsider nogenlunde roligt og de enkelte Stemmer som yttrede sig paa ny bleve neddyssede. Om le Clairvoyant hvoraf jeg forstod meget lidet, veed jeg intet at sige, uden at en Person som anstillede sig 15 blind gjorde i Sælskab med Crispin en Hoben Narrestreger med en Abbé og en Marquis, og at der var en coqvæt gammel Tante og et Par Niecer. Klokken var over 11 da jeg kom hjem.

7. Juli 1818.

Oppe Kl. 7 og fortsatte Læsningen af Duches Absalon som jeg i Gaar Aftes 20 begyndte paa og i Dag fuldendte. Kl. 10½ gik jeg til den svenske Charges d'Affaires Hochschild, hvem jeg tiltalte paa Fransk, men som strax entre- tenerede mig paa svensk, paategnede mit Pas og lovede at give mig et nyt i Morgen til Schweiz og Italien. Han agter selv i Sommer at gaae over Mar- seille til Søes til Italien og frygtede ej for Corsarerne, med hvem Sverrig er 25 i saa god Forstaaelse, at dets Consuler, som lade sig *niutta*, giver andre Magters Skibe svenske Passer. Derimod klagede han over, at der fast ingen activ Handel er mellem Frankerig og Sverrig. Han havde med en Courier fra Sverrig faaet den Efterretning at Enkedronningen pludselig døde af Gigt – eller Sligt – d. 20. Junii, beklagede at der nu ingen Fruentimmer var ved Hoffet og mente 30 at Oscar snart maatte faae sig en Gemal for at bøde paa dette Savn. Kongen er nu reist til Norge for at krones og han glædede sig – og jeg naturligvis med ham – over den Profit som Norge og især Trondhjem deraf vilde høste. Dron- ning Eugenie, som nu opholder sig i Auteuil, kunde, som han sagde, ej taale den svenske Climat, men fik der store Pletter paa Kinderne. Hun skal desuden 35 være liden og svagelig.

Jeg gik fra ham hjeni, klædte mig om og vandrede, efterat jeg havde faaet mig en Bavaois au lait paa en Caffé, til Museet, hvor jeg besaae mig fra 12 til 4 og blev færdig med den tydsk-hollandske Skole og begyndte paa den

italienske. Jeg gik derfra til Restaurationen i Honorée-Gaden, hvorhen I[ngeman] og kort efter Leming og Tsherning kom for at tage deres Middagsmaaltid. Da det var fortæret, gik vi til Caffé de Foi og derfra hver til sit. Jeg giennemløb Duches Jonathan eller som han kalder den Jonathas, hvori 5 Sujettet ikke er – som man skulde troe – Jonathans Død, men den Honning han aad, (trods det almindelige Forbud som han var uvidende om) i Slaget mod Philisterne, hvorfor han blev dødsskyldig og gjorde sig selv megen Umage for at blive af med Livet, indtil Samuel erklærede, at det kunde passere for denne Gang og han slap got derfra. Stykket begynder meget rørende med: 10 qve faites vous mon frere? som Digteren lader hans Søster Merab sige. Da jeg var færdig med Piecen bragte jeg den til Boghandleren som jeg havde laant den af og betalte ham sine 6 Sous i Leje. Siden hentede jeg min Sølvdaase, som jeg havde glemt paa Restaurationen.

Kl. 8 gik I[ngeman] og jeg til Theatre des Varietés og traf Leming udenfor. 15 Da vi blot vilde see det sidste Stykke og dette endnu ej var begyndt gik vi en liden Tour paa Boulevarden og fik da vi kom tilbage Billetter af en Commissionair for Theatret, til 15 Sous. Stykket le Tiran peu delicat var uden Tvivl en Parodie paa Tragoedien Belisaire og fuldt af Pudserligheder, som vakte almindelig Skoggerlatter, hvorved jeg tabte det meste af Vittighederne. 20 Stykket begyndte med en blind Mand som ligger og sover, medens hans Datter, der har en 7 a 8aars Dreng, sidder paa en Stoel og strikker og ender sin Monolog med: »Dyden sover og jeg strikker«. En Slags Donqvoxotte, ledsaget af en Sancho Pansa frier til hende og siden kommer en Troubadour, som er Papa til hendes lille og som ledsages af en Harleqvin. Disse blive fangne af Don- 25 qvoxotten (som den berømte Brunet spille) og holdes i Fængsel paa hans Slot. Drengen giver han Penge og et Sværd. Medens Drengen henrykt tæller sine Penge, overfaldes han af et Par Røvere men slaauer dem af Marken. Harleqvinen kommer til og beslutter i Sælskab med den ene Røver at gaae forklædt som Pillegrim til Slottet for at befrie de Fangne. De kommer did og 30 Donqvoxotten vil forgive dem, men den lille Dreng som er med dem forvexler Glassene og Herren og Tjeneren tømme Giften. Siden bestorme Røverne Slottet og Donqvoxotten kaster Drengen ned af Muren og bliver omsider ført fangen for Troubadouren. Nu faaer han først vide at han selv har drukket den Røvere bestemte Gift og dør nu under mange comiske Sententser og 35 Forvridninger. Der var altsaa Variété nok af Narrestreger og det vilde være gavnligt om den forskruede franske Pathos undertiden betragtede sig i dette Huulspeil. Forargeligt var det ellers at see den Blinde, Datteren med hendes Barn og Troubadouren med sin Harleqvin i en slags comisk bedende Stilling under den naragtige Bestormelse af Slottet.

40 Fra Comoedien gik vi til en Restauration paa Boulevarden, hvor en – rigtig

nok delicat – Hinnebær-lis kostede lige saa meget som et Middagsmaaltid med 4 Retter og Desert, nemlig 30 Sous. Kl. 11 kom vi hjem og jeg læste endnu til min Aftenpibe Fortalen til Blichers meget gode Oversættelse af Ossian, der handler om disse Digtes Ægthed som han got forsvarer. Leming fortalte at Theatre des Varietes daglig blev besøgt af Mordbrænderen Rostopstin, der skal have sagt til Talejrånd, at han blot var kommet til Paris for at see de 2 mærkværdigste Mænd der, nemlig ham og Potier. Den Sidste er nu Parisernes Helt og har stukket Brunet ud. Men desværre er han for nærværende Tid bortrejst. I Tivoli gjorde Msr. Blanchard i Aften en Luftfart, men Entreen kostede 5 Fr. og en saadan Udgift taaler ikke min luftige Casse. 10

8. Juli 1818.

Jeg fortsatte Læsningen i Ossian og gik Kl. 10 til Hochschild for at hente mit Pas som jeg fik gratis. Derimod savnede jeg den Fordeel som I[ngeman] havde, at Legationen paatog sig at skaffe Passet viseret af de 5 Personer gennem hvis Hænder det skal gaae og maatte altsaa selv besørge denne kjedelige og tidspildende Commission. Jeg besøgte Hejberg og passiarede med ham 1 Times Tid. Han fortalte mig den forommeldte Geschichte med Ø[hlenschlæger] hvem han 1. Gang saae som snarest 1806 paa Tilbagereisen fra Preussen og som vilde at H[ejberg] da skulde opsætte sin Embedsrejse for at holde Sælskab med ham, Brønsted og en anden. Om Baggesen fortalte 20 han at han havde søgt at blive Lecteur hos Kejserinde Josephine og at N[apoleon] vilde have kastet ham paa Døren for hans Narrestreger. H[ejberg] havde gjort et Epigram i Anledning af den Uniform som Kronprindsen havde givet ham Lov at bære, hvoraf Slutningen omtrent lød: »at Konger Uniformer give, men Prindserne kun Liberie«. Journal de Commerce og Minerva anbefalede han som de beste og frimodigste offentlige Blade. Den sidste har Politiet ofte villet være tillivs, men da den udgives paa ubestemt Tid og altsaa ej kan regnes blant Aviser, har det ikke kunnet faae den under Censur. Qvotidienne var suspenderet nogle Dage i Anledning af [at] et Brev deri var indrykket om en General Cannuel, hvilket H[ejberg] troede, denne, som skal 30 være en maadelig Person og deelagtig i den sidste Conspiration, selv har skrevet.

Fra H[ejberg] gik jeg til Raynevald som er Bureauchef for de udenlandske Affairer for at faae mit Pas paategnet, efterat jeg først paa Palais Royal havde søgt forgjæves i Adressebogen efter den Schweitsiske og Italienske 35 Ministers Boelig, og fik en Qvittance for 10 Franc, med Betydning at jeg kunde hente Passet Kl. 5. For at benytte Tiden gik jeg imidlertid til Pantheon og vandrede en Times Tid under de øde Haller som gave Gjenlyd af Arbeidernes Sang, førend Schweitseren som ventede paa flere Besøg vilde føre mig

omkring, og betragtede den af 22 Colonner af Corintisk Orden, 58 Fod høje og $5\frac{1}{2}$ i Diametre bestaaende Peristyle paa hvis Basreliefs jeg ikke kunde blive ret klog, men saae kun den forreste med en Inscription: Droits de l'homme. Det Ydre af Domen giver et skjønt Perspectiv. Omgivet af 32 Corintiske Colonner, viser den sig som et cirkelformigt Tempel, over hvilket hæver sig en sirlig Coupole og der over en Lanternin, i det hele 282 Fod høj. Omsider da ingen fleer kom blev jeg viist om og ført med Lys i de underjordiske Hvælvinger, hvor jeg besøgte Voltaires og Rousseaus Gravminder. Paa det første stod en Indskrift om denne hjernefaste og hjerteløse Skribents Fortienester som Philosoph, Historiker og Digter, men paa Rouseaus den simple: Ici repose l'homme de la nature et de la verité. For Resten var der et Par eller tre Gravkammere hvori Marskalker (og blant dem Lannes og Reynier), samt Cardinaler, Ministre, Æreslegions Officereer og Senateurer hvile deres Been. Fra eet af Hjørnerne af dette underjordiske Capel, hvis Hvælving hviler paa 20 Colonner af den toscanske Orden hørte man en 3dobbel Echo.

Jeg ilede nu da Klokken var $4\frac{1}{2}$ den lange Vej tilbage, vilde i la Harpe Gaden have seet Levningerne af Palaet des Thermes som Julian har ladet opbygge og hvor han tilbragte et Par Vintere omtrent 357, men fandt det ej. Da jeg kom til Pas Bureaet var Forstuen fuld af Mennesker som ventede paa Pas og da jeg havde 7222 No. paa mit Kart, frygtede jeg for at blive længe opholdt, men blev dog expederet efter en halv Times Forløb og gik nu til Restaurationen for at appaisere min knurrende Mave. Jeg traf Leming og I[ngeman] der og fulgtes med dem til Caffé de Foi. Vandspringet gik i Palais Royal i Anledning af Anniversairen (Aarsdagen da Bourbons kom tilbage). I[ngeman] gik til Galls Forelæsning som L[emming] havde skaffet ham Adgang til, og jeg gik hjem og blev hjemme hele Aftenen og fordrev Tiden med at læse i Beskrivelsen over Jardin des Plants og Ossian.

9. Juli 1818.

Medens jeg skrev paa min Dagbog kom Capitain Abrahamson for at besøge I[ngeman]. Han var nylig kommet tilbage fra en Reise i det sydlige Frankrige over Nissa og Genua til Mayland og derfra tilbage over Chamouny og Genf, og fortalte os om den gyldne Hauge i Hiers, om den herlige Tour paa Rhonen til Lyon, om en ægte romersk Folkefest paa den af N[apoleon] bygte Arena i Mayland, hvor der gaves Veddeløb i gamle romerske Vogne og i romersk Dragt men – kunde Tonen ej bevare og sluttede Acten med et Triumftog for Sejerherren som anførtes af en ungensk Underofficier, om de deilige Fruentimre i Majland etc. Han er Adjutant hos Wellington der gjør sin egen Broder til Hanreder, coqvetterer temmelig grovt med andre Fruentimre i hans vakre Kones Paasyn og fik nylig en Oberst Hervey, en for sine For-

tjenester og Talenter agtet Kriger, som tillige er formuende, til at ægte en Amerikanerinde som han var forliebt i og som nu er hans Maitresse – o tempora o mores. Mon ikke hans galante Eventyr engang ligesom N[apoleon]s kommer for Lyset? A[brahamson] fortalte og at han af en 70 Aars gammel Kjøbmand, som opholdt sig 8 Dage i Paris længer end han havde bestemt, 5 for at see Mselle Bigottini i Nina, havde hørt Sidstmeltes Historie saaledes: Nina var en virkelig Person, som Kjøbmanden havde kjendt, en Datter af en rig Kjøbmand i Rouen som havde taget en fattig Slægtning ved Navn Jervet til sig som Barn. Han opdrages med Nina og de fatte Godhed for hinanden. Da Faderen mærker det sender han Jervet til Hamburg under Paa- 10 skud at han maae see sig om i Verden for at blive en duelig Kjøbmand. Nina følger ham til et Sted uden for Rouen, hvor Deligencen plejer at hvile, lover at hun ej vil gifte sig før han efter de bestemte 3 Aar kommer tilbage og seer ham for sidste Gang. Efter et Aars Forløb melder Faderen hende at han har faaet Brev fra Hamburg at Jervet er død. Man troer at Faderen har opsnappet 15 hans Breve og Nina som nærer den samme Mistanke, bliver sit Løfte troe og modsætter sig Faderens Forslag til Giftermaal. Da Jervet ej kommer tilbage efter de bestemte 3 Aars Forløb, henfalder hun til en stille Vanvid, siger til Faderen: »du har vist ingen Datter« og gaaer, hver Dag Deligencen ventes, til det Sted hvor hun tog Afskeed med Jervet, spørger Conducteuren: 20 om Jervet kommer, faaer til Svar: »ja, i Morgen« og giver ham en Blomst som han skal levere Jervet fra hende. Dette vedbliver hun indtil Dagen før sin Død da hun atter besøgte Afskeedspladsen og fik samme Svar. Paa sin Dødsdag sagde hun: »ja i Dag kommer han vist.«

A[brahamson] roste meget Hertugen og Prindsen af Augustenborg, som 25 nu studere i Genf, for deres Jævnhed og ægte Danskhed. Han anpriste os Logis hos en Reichmann som boer i Strada Moroni No. 4124 i Majland og angav os en Nicolas Paccard boende i Prieuse som den beste Fører i Chaumonisdalen, der skaffer Muler for 5 Fr. Med Veturinerne maae man giøre skriftlig Contract om Befordring, Frokost, Middags- eller Aftensmad og Natteleje 30 og forbeholde sig Ret til at søge andet Qvarteer om man ej er tilfreds. Befordringen til Majland koster i alt omtrent 14 Fr. daglig pro persona og man maae altid kun byde Italienerne $\frac{1}{4}$ Part af hvad de forlange. Det er en meget livlig, interessant og dannet Mand. Kort efterat han var gaaet og I[ngeman] 35 var vandret til Kopmans for at faae sit og mit Pas forsynet med de fornødne 35 Paategninger af vedkommende udenlandske Ministre, kom Lieutenant Rothe. I[ngeman] kom kort efter tilbage og bragte mig det glædelige Budskab, at Waltersdorfs gamle Tiener, som har tjent hos de danske Ministre her fra Blome af i 19 Aar, og i Revolutionen reddet Archivet, hvorfor Kongen har

lovte ham 1200 Fr. naar han ej længer kan tjene – ogsaa vil besørge mit Pas, hvorved jeg undgaaer megen Renden og Tidsspilde.

Da R[othe] var gaaet, gik jeg til Museum og beskjæftigede mig med den italienske Skoles Arbejder fra 12 til 3 da Lemming og I[ngeman] kom did og jeg fulgtes med dem til Kammerjunker Bruun Neergaard for at see hans Samling af Tegninger. Dog maatte jeg først ind paa Caffé des Poissons og styrke mig paa en Snaps og noget Brød da jeg ingen Froekost havde faaet. N[eargaard] har et fatalt Physiognomie og er en kiedsommelig Person, men mod os viste han sig meget forbindtlig og lod os see alle Kobberne til hans Reisebeskrivelse, hvoraf 7 Hefter i Folio ere udkomne og hvoraf der efter hans Formodning endnu vil komme 9 Hefter. Kobberne ere i forskjellig Maneer og vel udførte. Fortryllende var især Udsigten til de 3 Boromæiske Øer og Totalfremstillingen af Lago Maggiore. For Resten var der Vuer af Bergamo, Pavia, Majland, Verona etc. Ligeledes havde han Haandtegninger malede med Olie paa Papir af de fleste ved Lorentzen malede norske Prospector og det overraskede mig i Paris at see Drammen, Sarpen, Tistedalen etc. Af Poulsen havde han og et Par Haandtegninger og deriblant en Croquis af Udsigten over Christiania taget fra Tøyen. En Prospect af Pont rojal og Tuillerierne taget fra Qvai de Voltaire og tegnet af Eggersberg, som reiste med N[eargaard] og har tegnet Prospectorerne til Harz-Reisen, som vi ogsaa saae, hænger paa Væggen tilligemed en Hoben andre Kobberstykker og C[hristian] den 7.s af Højer malede Migniatuur-Portrait. Maler Juels Fader og Moder malede af ham selv i Oliefarve, et dejligt Hoved af v. Dyck, nogle flere Tavler og mange andre Prospector som jeg ej husker, da jeg omsider sløvedes ved Beskuelsen af disse Tegninger i 2 Timer, efterat jeg havde tilbragt 3 Timer paa Museet – hang i det større og 3 mindre Kabinetter som vi besaae. Vi maatte skrive vore Navne i en Bog.

N[eargaard] blev i Følge med os til Honorée Gaden hvor vi skildtes ad og I[ngeman] og jeg gik paa vor sædvanlige Restauration, hvor vi traf Lemming. Han og I[ngeman] gik derfra til Academie Rojal for at tage Billet til Britannicus, hvori Talma spiller og jeg gik til Caffé de Foi og derfra hjem for at røge min Pibe. Da den var færdig gik jeg paa Vaudeville-Theatret, hvor man alt var ved Enden af 1. Stykke: L'Hotel Bazancourt. Det 2. Stykke var La Voliere de Frere Philippe. Scenen forestillede en skøn Dal. Bagved et højt Fjeld og paa venstre Haand af Teatret et stort Fuglebuur med Fugle. En Dreng som stod paa det kritiske Punkt af Mandbarheden havde her levet hos en aldrende Herre og hans Tjener uden at see Fruentimre og da den gamle Herre rejste bort, formanede han Tjeneren omhyggelig at vogte Ynglingen for disse farlige Skabninger. Et Fruentimmer som har forvildet sig i denne

afsides Egn kommer kort efter og Tjeneren gjør sig megen Umage for at blive af med hende, hvilket ej lykkes. Men kort efter mødes hun med Ynglingen, der er advaret mod Fruentimmer som et Slags farlige Fugle. Denne Scene, hvori Ynglingen, som blev spillet af en forklædt vakker Actrice M. Perrin, lokker for, omsider nærmer sig og klapper den forment Fugl, som for Resten 5 ej var synderlig lokkende, blev givet med den tækkeligste Naivité. Siden kom endnu 5 andre Piger til og den stakkels Dreng bliver omsider forlegen ved denne Fugleflok, som giver ham en lille Lection om Kjerlighed og betyder ham at han kun maae elske og beholde een af dem, og han holder sig da til den første han har seet. Phillip kommer tilbage med en fornem Dame, for- 10 modentlig Drengens Moder og Ynglingen skjuler sine Fugle i Buret. Det kommer omsider til Forklaring og Ynglingen beholder sin udkaarne Fugl. Musikken var god og blev got udført og den gamle Tjener gjorde sine Sager got. Actricen som spille Ynglingen havde en nydelig Stemme.

Det sidste Stykke: Les Gardes-marine forestiller en Søeofficier med sine 15 Cadetter og Matroser i en Havn og tæt ved et Huus, hvori en gammel Enke med sin Søster som har et halvt Dosin unge Piger at opdrage. En af Cadetterne gjør Cuur til een af Pigerne og der forekommer i den Anledning en moersom Scene hvori Cadetten lader som han gjør Amour med den gamle Søster der stopper sine Øren til for at undgaae Forargelsen, og imidlertid coqvetterer 20 med Pigen som staaer bagved i Vinduet. En Professor og et Par andre Bejlere melde sig og Cadetterne finde paa at gjøre Enkens Huus til Corps des Gardes for at udelukke Professoren og hans Følge, som blive arresterede og bragte ombord. Cadetterne benytte disses Kapper og melde sig hos Enken som drager Mistanke og faaer dem lokket ind i en Hauge hvor hun lukker for dem. Capi- 25 tainen kommer og kan ej finde sine Cadetter. Professoren etc. kommer tilbage. Capitainen lader Sluppen føre til Skibet og giver Signal at man skal ombord for at faae Cadetterne frem. Pigerne hjelpe dem hemmelig ud og da de ingen Baad finde svømme de til Skibet, hente Chaluppen og er hver paa sin Plads ligesom i 1. Scene, da Capitainen kommer tilbage. Professoren og hans Følge 30 som fordre Satisfaction faae en lang Næse, blive højlig forundrede over at Corpsdegvarde som de har seet er forsvunden, og blive omsider jagne væk af Capitainen som got kan lide denne raske Streg af sine Søgutter. Stykket blev givet med Liv, Lethed og Raskhed især af den joviale Søeofficier. Et Par af Cadetterne vare forklædte Actricer som sang og spille got. Musikken 35 passede med Stykket og en Fuglefløite som af og til lod sig høre tog sig got ud. Kl. 10 var Stykket forbi og jeg gik hjem, efterat jeg havde gjort en forgiæves Tour til Restaurationen hvor jeg havde glemt mit Tandstikkerhuus, men fandt Dørren lukket. I[n]geman] havde ej moeret sig saa got paa Academie royal.

10. Juli 1818.

Da jeg havde læst lidet i Promenades au Jardin des plantes og skrevet i min Dagbog, gik jeg hen for at efterhøre om Deligencen til Basel, derfra til Caffé au Commerce og drak en Bavaois au lait og derfra til Museet, hvor jeg fortsatte Betragtningen af den italienske Skole til Kl. 2 da I[ngeman] kom, og jeg fulgtes med ham til Jardin des Plantes, en lang og besværlig Tour i den trykkende Hede. Vi gik over den kostbare Pont Austerlitz der hviler paa Jernbuer som atter hvile paa svære Steenkar, og havde derfra en skøn Udsigt over Seinen. Efterat have hvilet os lidt paa en Bænk, gik vi til Museet hvor der var fuldt af Mennesker af alle Klasser. Det [første] Værelse indeholdt Slangeslægten fra den mindste Orm til den Mexicanske Dépone som hænger under Loftet, men ej er saa svær som Boas, hvilken jeg ikke fandt der, men saae for 24 Aar siden i Museet i Brunsvig, fremdeles allehaande Fiske, hvoriblant Flyvefisken, samt Crocodiller og Skjælpadder (Søe- og Land-) af forskjellig Størrelse. I det 2. Cabinet findes, foruden smaa Modeller af Christallisationer og 2 Instrumenter: en Gonyometre (Vinkelmaaler) til at bestemme Christallernes Vinkler og en Areometre til at bestemme deres specifiqve Tyngde, alle Arter af Kalksteen sc. Chaux carbonatée (Bygningsstenen i Paris), Alabaster, Chaux phosphatée, fluatée, sulfatée og den sieldne arseniatée eller pharmacolite, Baryt, Strontian, Magnesia, Potasse nitratée, Qvartz og Bjergkrystaller. Det næste Værelse allehaande rare Stene, og man kommer nu til det 2. Gallerie hvor Mineralierne ere samlede og hvor man først finder de saa kaldte Agrégats bestaaende af flere forskjellige Substanzer, og blant dem Granit de Corse og Porphyren. Derpaa kommer Metallerne fra Blyet til Platina, Or natif og Argent natif (gediegen Sølv). Der var 4 Stuffer fra Kongsberg, sc. Argent natif filiforme avec Chaux carbonatée laminaire de Kongsberg en Norvege, do. ramuleux, Do. avec la Chaux fluatée laminaire og Do. Kohlenblende ramuleux avec Anthracite. Derpaa kommer man til Fossilierne og finder blant dem en Tand af en Mammouth opgravet ved Ohiofloden, og som viser at denne forsvundne Dyreslægt var 1/3 større end vor Elefant, samt Kjævebeen af et Slags Krokodille (Lezard-Slægten) som maae have været 30–35 Fod lang og ere fundne ved Maastricht.

I de øvrige Kabinetter findes følgende Dyreklasser: 1. 4benede Pattedyr, 2. Fuglene fra Condoren til Colibri og 60 forskjellige Ænder samt allehaande Duer, 3. Krybende Dyr og Slanger, 4. Fiske, hvoriblant en Hay, ligesom i det 1. Cabinet en Sværdfisk, 5. Molluskerne, hvortil hører alle Skjældyr, 6. Anneliderne, en nylig dannet Klasse, hvoraf man kun kjender faa Individer, 7. crustaces, hvortil hører Krabber og Krebs (crabes, ecrevisses), 8. Arachniderne (araignées), 9. Insekterne, 10. les vers, 11. radiaires, saasom oursins og étoiles de mer etc., 12. Polyperne som inddeles i coralligènes med

Arme ej alene til at føle men gribe deres Rov, og som paa engang tjener dem til Mund og Anus, ogsaa kaldet Zoophyter, og pennatules der, istedet for at de andre fæste sig til Klipper eller andre Legemer, svømme paa Havene og udbrede om Natten et meget levende Lys.

Af de 4fødde Dyr var Elefanten, Rhinoceros, den arabiske Hest og 5 Giraffen, uidentivl med den højeste Rejsning som noget Dyr har, for mig de mærkeligste. Jeg har siden erfaret, at den forommeldte, under Navn af Depone ommeldte Slange skal være den samme som Boas. Vi kunde blot meget flygtig gienneløbe dette Naturalie-Skatkammer, hvoraf neppe 1000-Delen er mig bekjendt, og vare glade ved at komme ud af den forpestedes 10 Atmosphere som Menneskevrimslen foraarsagede. Vi besøgte endnu engang Cedren og besteg den højeste Punkt, hvorfra man overseer Paris og Omegnen i en Tubus. Ved Udgangen af Haugen tog vi os en liden Hjertestyrkning og fik os en Cabriolet hvori vi rullede til Restaurationen i St. Honoréegaden og styrkede os efter Dagens Byrde og Hede. Min Guldtandstikker fik 15 jeg rigtig igien.

Vor Caffé tog vi som sædvanlig paa Caffé de Foi i Selskab med Leming som vi traf paa Restaurationen. Han fulgte os siden til Theatre Pittoresque et Mecanique de M. Pierre, Rue du Port Mahon No. 4, og vi havde der for 2 Fr. en i sit Slags eneste Nydelse, en, paa den raslende Lyd af Maskineriet 20 nær, højst skuffende Forestilling af forskjellige Prospecter og Naturscener, sc. Havnen ved Marseille, Prospect af Montmorency fra Søen, St. Gratien, Petersburg seet fra Midten af Neva, Eremitagen Mont d'Or ved Lyon, en Alpecene (det Maadeligste). Udsigt til Amsterdam fra Fisketorvet, Solens Opgang med fortreffelige Nuancer fra Skumringen til den klare Dag og til 25 Slutning: Virkningerne af det oprørte Hav med Torden og Lynild der stikker et Skib i Brand. Folkene maae redde sig ved at svømme og bjerges i en Chaloupe, og en anden ved en Snoer som rækkes ham fra en høj Klippe. Mellem Forestillingerne spille hans 9 Aars gamle Datter paa Harpe og sang dertil taalelig got. Hun spille med megen Færdighed, gav især et Par Stykker med 30 Klokketoner i Application ret got, men var ej taktfast. Paa Retouren tog vi en Snaps i Caffé de Foi og gik hjem. Til min Aftenpibe læste jeg lidt i Pujoulx's Promenades au Jardin des Plantes.

11. Juli 1818.

Ved Hjælp af sidstmeldte Piece recapitulerte jeg, hvad jeg i Gaar havde 35 seet i Jardin des Plantes og indførte Gaarsdagens Begivenheder i min Dagbog. Kl. 9 gik jeg til en Dessoulanges som boer No. 20 i vor Gade og fik hos ham frie Entreebilletter til Malmaison. Derfra gik jeg til Charges d'affaires Hochschild som nu da han hørte at jeg havde faaet en til at besørge mit Pas, til-

bød sig at skaffe de udenlandske Ministres Paategning. Jeg lod ham og vide at han havde forsømt adskillige væsentlige Ting ved mit Pas, nemlig at anføre min Alder etc. Han seer sygelig ud og har nok nydt Livet. Af Norge har han kun seet Fredrikshald hvor han var med C[arl] J[ohan]. Han viste mig en ny
5 Udgave af la Fontaines Fabler med Kobbere (littographiske) til og fortalte at den svenske Billedhugger i Rom heder Byström og skal gøre 3 colossale Statuer af C[arl] den 10., 11. og 12. til et Slags Pantheon som C[arl] J[ohan] vil opføre paa Slotspladsen i Stokholm. Item fortalte han at en fordums reformert Præst i Sverrig (jeg troer han heder Gateau eller Plateau) udgiver
10 en geografisk-statistisk Beskrivelse over Norge og en historisk Beretning om Foreningen. Kunde, turde og vilde han sandrue beskrive den, vilde det blive et interessant Product. Paa Hjemvejen besøgte jeg Panorama og saae det gamle og ny Rom temmelig fuldstændig en Miniature fra det i Stuen fingerede Capitol og glædede mig i det Haab om 1/4 Aars Tid at kunne see
15 Rom fra det virkelige Capitol. Paa en Caffé drak jeg mig en Bavarois au Chokolat og læste Journal des Debat, hvor der staaer en Recension over Forestillingen af Britannicus, hvori Talma meget roses for sin Nero, men faaer dog en Slags Finte fordi han ikke som sine Forgiængere Kain og Larive har iagttaget Værdigheden, men ladet Lidenskabens forneget herske i den 1. Scene,
20 samt fordi han er tilbøjelig til at familiariser la Noblesse, istedet for ennoblir la familiarité som bemeldte hans Forgiængere gjorde.

Jeg gik derpaa hjem og kort efter paa Museet for at fortsætte Studium af den italienske Skole. Jeg fik der Besøg af Leming som vilde have I[ngeman] og mig med til Catacomberne, men I[ngeman] kom ej. Feldtpræst Nyholm
25 ved Contingenten adresserte sig til mig paa Museet og vi talte sammen en halv Snees Minutter. Han gjør en Excursion til det sydlige Frankerig og derfra tilbage over Schweitz. Han havde store Tanker om C[arl] J[ohan] og ansaae ham for den største nu værende Regent. Kl. 4 lukkes Museet og jeg maatte da sukkende forlade denne Kunstskat som jeg ej venter at faae
30 meer at see, men som jeg og trolig har benyttet. Jeg blev færdig med den italienske Skole paa nogle faa ubetydelige Stykker nær og vandt ved Udgangen endnu saa megen Tid, at jeg kunde faae betragtet Mignards deilige Maria med Barnet som hun rækker en Drue-Klase. Da jeg kom hjem fandt jeg mit Pas som Waltersdorfs Tjener havde bragt i behørig Orden og gik nu
35 med I[ngeman] til Bureauet for Deligencen til Basel, hvor Pladserne til Mandag alt vare optagne og vi altsaa maatte indskrive os til Onsdag. Vi gik derfra til Restaurationen i Honorée-Gaden og spiste i Sælskab med Leming, drak Caffé paa Foi og besøgte M. Bruun hvor vi mødtes med I[ngeman] som var gaaet forud. Der converserte vi en Times Tid om den ny engelske Digter,
40 Byron, hvis Child Harold, som skal indeholde hans egen ej opbyggelige Levnets-

historie, samt et Par andre af hans Værker han viste os. Byron skal nu boe i Venedig. Om N[apoleon] fortalte han, at han ej havde tænkt paa at forlade Elba, førend han ved M. L[ucien] var bleven underrettet om at Congressen i Wien havde i Sinde at lade ham indspærre, og da jeg yttrede min Forundring over at Lucien som stedse havde været mod N[apoleon] slog sig til hans Partie 5 1815, forklarede han dette af, at N[apoleon] havde smigret for ham, roste hans Digt (Carl den store) som skal være maadeligt og yttret at han nu vilde følge Luciens Principer og oprette Republikken i Frankerig. M. Bruun var som et Slags Volunteer med N[apoleon] ved Armeen 1814 og han, til igemed Steffens og flere havde den Plan i Sælskab med 6 a 800 Officierer at gaae til 10 Norge og – da de ej kunde faae Gustavson med – tage en eller anden Bondedreng og udgive for ham. Men N[apoleon], som dengang underhandlede med C[arl] J[ohan], gouterede ikke denne Plan. I 1815 var M. Bruun med i et Corps som havde samlet sig for at fange N[apoleon] paa Retouren fra Elba, og nu skriver han til Bourbonnernes Pris og er altsaa en sand Girouette. Hans 15 Physiognomie synes og tit tvetydigt. Da vi gik inviterede han os til sig paa Mandag. Leming forlod jeg paa Pont neuf og I[ngeman] som vilde see le Voliere paa Vaudevil en, i Rue Rohan og gik saa, efterat have provianteret mig med Snuus, Røgtobak og Chokolade til mit Logis og læste Ossian. I[ngeman] som ej kunde faae Billet kom nogen Tid efter og vi passiarede til Kl. 10½, 20 da jeg gik til Sengs.

12. Juli 1818.

Kl. 5½ vakte Drengen mig og Kl. 6½ kom Lemming for at følge os til Malmaison etc. Vi gik, efterat have forgiæves søgt paa et Caffehuus nogen Vederqvægelse, giennem Tuillerieshaven til Qvaien for at tinge en Pot de Chambre 25 men fandt Prisen for høj og gik til Cafféen ved Champs Elisées, efterat I[ngeman] og jeg havde paa Gaden taget os en Snaps med lidt Hvedebrød til. Da L[emming] og I[ngeman] havde drukket deres Caffé og jeg gienemløbet i Gaarsdagsavisen Processen mod en Spitsbub som kalder sig Comte de St. Helene, gik vi atter til Qvaien og bleve der forligte med en Cocher om at føre 30 os til Malmaison i Sælskab med et Par Personer som skulde til St. Germain. Vi stege af ved Malmaison og gik gennem Haugen til Slottet, hvor vi i den store Sal ved Indgangen fandt et Par gode Statuer af en fransk Billedhugger, forestillende, som jeg troer, en Apoll med et Faar under Armen og en Diana som er steget op af Badet, nydelige Former, samt Josephines Portrait paa 35 et Landskab, taget i hendes Ungdom. Hun er der meget smuk i sort Dragt og har især smukke Øjne. Paa et Par Stykker af Gvido Reni og en Magdalene af Gvercino nær vare de øvrige Malerier ej af stor Betydenhed. I et Sidecabinet var et Portrait af Dessaix med et Par Ægyptere. I det lille Capel hang over

Alteret en Copie af Mignard af Raphaels hellige Familie, foretrefelig udført efter Nr. i Musee-Salen. Paa Væggene hang Forestillinger af de 7 Sacramenter og paa Alterfoden var en Basrelief sølvforgylt (troer jeg), som forestillede Christi Gravlægning. Et Par Forestillinger af Josephine paa et Landskab og et Portrait som forestiller hende ved N[apoleon]s Buste i hendes højere Alder, samt et Portrait af hendes Datter Hortensia og hendes 2 Børn fandtes i de 2 andre Cabinetter. I Bibliotheket som, naar N[apoleon] var vred paa Josephine, blev brugt til hendes Arrestværelse, stod de vigtigste franske Værker. I den store Sal var og et Portrait i Legemsstørrelse af Eugene Beauharnois i Husaruniform.

Vi giennemgik Haugen som er ganske i engelsk Smag, men begynder at forfalde, og har adskillige udenlandske, især Nordamericanske Træer, hvoriblant eet som meget lignede det Norske Enebærtræe. Ved den nordlige Ende var et Kalkbjerg med en Grotte ved Siden og fra en Bænk paa en af de højeste Terrasser havde vi en skøn Udsigt til Marly og dens Vandledninger og den øvrige Omegn. Af og til havde vi et Par smaa Regnskurer. Fra Malmaison til Marly gik vi tilfods over en Eng tæt ved Landevejen og besaae Pompeværket, hvor et stort Hjul bringer Vandet fra Seinen til 2 Pomper (som nu kun vare i Bevægelse af de 6), der driver det giennem et større og mindre Jernrør forsynet med Ventiler over et temmelig højt Bjerg til den 150 Fod over Vandfladen staaende Aqvaduct omtrent 1000 Skridt fra Seinen, for at forsyne Versailles, som ene faaer sit Vand herfra. Vi gik siden opad den temmelig bratte Bakke langs med Ruinerne af det gamle kostbare og besværlige, nu sløifede Pompeværk, forbi et Lyststed som forhen har tilhørt L[udvig] den 15.s Maitresse Mad. Dubarry, og tog os en Flaske Viin og et Par Cigars i et Vertshuus mellem Marly og Aqveducten. Til denne stege vi op ad Endeel Trapper og havde da vi kom derop den skønneste Udsigt, der var et sandt Naturpanorama, over Seinen med alle sine Bugter, Calvarie-Bjerget, Paris og Montmartre, Montmorency og bag os en Krands af Skove. Himmelen som var skyefuld og sendte en Byge over Paris, kastede en besynderlig Blanding af Lys og Skygge over de forskellige Partier af denne vide Udsigt og vi havde netop et Qvarters Tid til at betragte den, da Regnen brød løs over vore Hoveder og nødte os til at søge Lye hos Konen som førte os om.

Da Regnen var forbi og vi havde betragtet enkelte Partier af Egnen giennem de høje Buer af Aqveducten, som fremstillede dem ganske perspectivisk skjønt, gik vi til St. Germain og naaede did mellem 4 og 5, tog vort Middagsmaaltid hos en Gal og gik siden hen for at besee det gammeldags Slot St. Germain, de franske Kongers Opholdssted før Versailles blev bygt, og L[udvig] den 14.s Fødested. Det er opført i en underlig Stil og naar man staaer i den indre Gaard der formerer en Ellipse med 3 Taarnbygninger, skulde man troe det havde

et meget indskrænket Locale. Men udenfor Terrassen udbreder det sig i en lang Masse for Øjet. For Resten er det blevet meget ramponeret i den sidste Krig. I Haugen tæt ved havde vi fra den saa kaldte Terrasse en smuk Udsigt over Seinen, fra hvis modsatte Bred til Mont Calvaire udbreder sig en stor med Gange giennemskaaet Skov, og til Paris hvoraf man over Boulogner- 5 Skoven, mellem Montmartre og Calvariebjerget seer en liden Deel, og især Domen over Hotel des Invalides. I en Halvcirkel udbreder den øvrige Omegn sig for Øjet. Da vi havde gaaet en Times Tid om i Skoven og Haugen, hvor Bønderpigerne alt havde begyndt at dandse efter en enkelt Bierfiedlers Musik, og faaet os en Kop Caffé i et ved Udgangen af Haugen beliggende Tracteer- 10 huus, gik vi tilbage til Byen, accorderede os Plads i en Pot de chambre, hvori der allerede var en Cavalier og Dame, og maatte bie en halv Times Tid inden Kudsken fik den tilbørlige Ladning. Først fik vi en umanerlig tyk gammel Kjelling, men som retirerede strax da hun fandt det for trangt. Siden fik vi en tyk Riddersmand som stinkede af Løg, og vandt saaledes ej synderlig 15 ved Byttet. Nu rullede vi raskt afsted med halvt Maaneskin giennem den af Regnen forfriskede, dejlige Egn, passerede et lidet Stykke paa denne Side Marly forbi et gammelt Slot, som den tykke Ridder sagde havde været beboet af Henrik den 4.s Gabrielle, saae, da vi nærmede os Paris enkelte Raketter og Lysglimt fra Tivoli over den dunkle Skov i Champs Elisées, buxerede os 20 mellem en Sværm af Vogne, Patacher og Cabriolets forbi den af Lygter illuminerede Beaujon-Hauge og kom Kl. 10 til L[udvig] den 15.s Plads, hvor vi stege af. Cavailleren havde Klammerie med Kudsken som han ej vilde give meer end 40 Sous, skjøndt de vare forligte om 50.

Da vi vare komne hjem røgte vi endnu vor Aftenpibe under Passiar. 25 L[emming] fortalte om et persisk Digt Schanama, som, efterat Tyrkerne havde under Persiens Erobring ødelagt alle gamle Mindesmærker, er samlet ved forskellige Digtere og er vidløftigere end Iliaden og Odysseen tilsammen. En Duperon skal have oversat Zendavesta og efterladt Originalen, som han fik hos Gveberne, til Sacy. Schanama er en Samling af lustriske Begivenheder 30 fra de ældste Tider og skal være meget afvigende fra de græske Skribenteres Beretninger om Persien men derimod stemme overens med en af Kirkefædrenes. Han fortalte og om Marie Lovise, at N[apoleon] engang havde sagt til hende: Votre pere est un vieux panache (en gammel Nathue) og at hun som ej forstod dette Ord havde spurgt en af sine Hofdamer om Betydningen 35 og faaet til Svar: »det betyder en god gammel Mand«. Da M[arie] L[ovise] kort efter talte med Cambaceres og vilde sige ham noget forbindtligt, brugte hun just samme Udtryk. L[emming] har kjendt Lafontaine i Halle og fandt i ham en meget jovial Mand der meget ligner de gamle snurrige Fyrer, hvis Beskrivelse lykkes ham saa got.

13. Juli 1818.

Noget træt af Touren i Gaar kom jeg dog op Kl. 7 og var just i Færd med min Dagbog, da M. Brun gjorde os en Contravisit. Han fortalte blant andet om den sørgelige Indifferentisme der hersker i Religionen i Frankerige, at kun
 5 Fruentimre besøge Kirken, at mange lade deres Børn udøbte etc., og sige at de i flere Aar har befundet sig vel derved. Da Tsherning kort efter kom, forføjede Bruun sig. Siden kom Leming, og I[ngeman] fulgte med ham for at bese Catacomberne. Jeg blev hjemme og fortsatte min Dagbog, men følte mig dorsk og faldt i en Slummer, hvoraf jeg først vognede ved I[ngeman]s
 10 Tilbagekomst fra Catacomberne. Jeg var allerede paa Gaden for at indkjøbe dit og dat, men hørte at Klokken var 4 og skyndte mig da, efterat jeg havde stillet min Hunger paa et Par Tærter, tilbage for at klæde mig paa. Vi kom til M. Brun Kl. 5 og fandt Leming der. Kort efter os kom en Mand og Kone som vi antog for Bruns Svoger og som talte, skjøndt lidt besværlig, tydsk
 15 da han var en fød Schweitzer. Conversationen holdtes for det meste paa fransk og især maatte jeg som sad mellem de 2 Damer, franske saa got jeg kunde. Efter Bordet havde jeg en lang politisk Samtale med Schweitseren, som ingen Ven var af N[apoleon]. Brun talte om franske Digttere og om Theatret og forsvarede de franske Former, som han ej troede det vilde lykkes nogen fransk
 20 Digter at afvige fra. I det højeste kunde maaskee taales nogen Afvigelse fra den strænge Stedets Eenhed som nu iagttages. Det lod som han havde Lyst til at forsøge paa en Oversættelse af N. Bruns Zarine, som er i fransk Manier. Hans Kone spillede lidt paa Pianoforte og jeg maatte siden til og saaledes gik Aftenen ganske moersomt hen under Passiar og Musik til Kl. 11, da vi gik
 25 hjem. Vi bleve til Middag galant beværtede med 5 a 6 Retter og Desert af Bonbons, Abricoser, friske Figener og Kirsebær. Konen er munter og livlig men for Resten ej vakker. De har 2 Døttre. Jeg læste i Ossian til min Aftenpibe.

14. Juli 1818.

Jeg kom ej op førend mellem 8-9, læste i Ossian og skrev lit paa min Dagbog. Leming kom og passiarede til Kl. 12 og fortalte at en Görres og Wahl i Tydskland har begyndt paa at oversætte det persiske Digt Schanama. I Nat drømte jeg, at jeg talte med Moer Cappelen, som i det hun tog Afskeed med mig, sagde: jeg gaar til mit Sovekammer – om det var det dybe, stille, hvor intet
 35 afbryder vor Slummer – førend Evigheds morgen frembryder – vil Tiden vise. Kl. 12½ gik jeg i Museet og fik giennemgaaet Resten af Malerierne. I[ngeman] som havde været henne med L[emming] og seet Notre Dame-Kirken, kom Kl. 4 og vi fulgtes ad først til Rue d'Oratoire for, i la Calcografie de Musée at forhøre om Kobberstikkene af Raphaels Malerier, der, desværre, koste 160 Fr. og

altsaa blev os meget for dyre, og siden til Restaurationen i Honorée-Gaden hvor Leming kort efter kom og fulgte os siden til Caffé de Foi. I Eftermiddag har jeg tilendebragt den 1. Deel af Ossian.

Henved Kl. 8 kom Lemming og vi gjorde da en Tour med ham over Boulevarderne hvor vi gienemstrefede petit Jardin og Jardin de Turc, som var 5 illumineret og hvor smaa Sælskaber tog sig Refraichissements i Bosqvetterne, til Bastille-Pladsen, nu Fontaine d'Elephant. Man seer nu kun Graven ved det forrige Bastiltaarn. Vejen derfra gjorde vi om Qvaien forbi Pont Austerlitz til Grevepladsen og drak der en Flaske Viin udenfor en Restauration ligefor det skumle Hotel de Ville og Gvilliotinens blodige Tomt, og i Synet 10 af den mærkværdige Lygtepæl. L[emming] fortalte at Dessaix engang skal have været paa deres Partie, som vilde have en preussisk Prinds paa den franske Trone, og at Bonaparte, med hvem han talte derom, skal have faaet ham til skriftlig at meddele denne Plan og siden benyttet sig af D[essaix]'s Haandskrift til at tvinge ham til at entrene i hans Planer, da han ellers truede med 15 at fremlægge D[essaix]'s skriftlige Yttringer. Ogsaa talte L[emming] om et Bullarium eller en Samling af pavelige Buller betræffende Danmark og Scandinavien, som skal findes i Vaticanet, men ej er udgivet og vanskeligt at faae fat paa.

15.-16. Juli 1818. 20

Da vi vare færdige med vor Indpakning fik vi et Afskedsbesøg af M. Bruun som medgav I[ngeman] Brev til en Boghandler i Majland og en Bekjendt i Livorno, anbefalede meget en Sismondis (nu i Genf) italienske Historie i 15 Bind paa fransk. Han var og meget tilfreds med I[ngeman]s Underjordiske som han havde laant og fik til Foræring. Siden kom Rothe og fortalte af 25 Avisen om en Mængde Iis som en Skipper skal have mødt i Nordhavet og om en Sæslange som en Skipper mødte ved America, skjød en Kanonkugle paa og siden havde Møje med at komme fra, da den truede at angribe Skibet. Jeg gik til Hejberg for at tage Afskeed og passierte med ham 1 Times Tid. Han havde læst i en fransk Avis at der er gjort Forslag i Stortinget om Op- 30 rettelsen af en Norsk Adel. Han havde hørt at samtlige Bankdirecteurer i Christiania skal tilsvare Thranes Deficit. Fra ham gik jeg til Tsherning og tog Afskeed, men traf ej Leming og Rothe. Ved min Hjemkomst traf jeg L[emming] som fulgte os til Posthuset hvor vort Tøj blev vejjet og Overvægt af 25 Pund betalt med 11 Fr. 7 Sous. Siden fulgtes vi ad til en Restauration 35 og spiste 5 Retter med Desert og $\frac{1}{2}$ Flaske Viin for $2\frac{1}{2}$ Fr., gik saa tilbage til Posthuset, drak vor Caffé der og tog afsted lidt over Kl. 5 i Sælskab med en skaldet Kjøbmand fra Havre de Grace og hans tykke Madamme der havde en Papagøje som var hendes Yndling og som vrængede efter hende hver

Gang hun sang, men ej vilde indlade sig paa hendes: vive le Roi og altsaa formodentlig var en Republicaner eller Bonapartist. For Resten havde hun og Papen megen Lighed med hinanden i Physiognomie og selv i Klædedragt, thi hun havde en lysegrøn Kjole paa. Hendes Kammerjomfrue var en ganske
 5 tækkelig Pige. Den 4. Passagier var Læderfabriqvæs Ejer, en Groshandler som gav sig Airs, og de andre var en afskediget Capitain og hans Frue fra Rochelle. Manden, en temmelig drøj Person sad hos I[ngeman] og mig i Cabrioletten og var meget stille og ordknap.

Vejen til Charenton var meget behagelig og Aftenen skjøn. Med den dalende
 10 Soel naaede vi det paa en med Hauger beplantet Skraabakke liggende Charenton og fortsatte Vejen i Maaneskin gennem Alcees des Ormes til Grosbois (Moreaus forrige Landsæde) men saae det kun i Forbifarende. Vi foere hele Natten og jeg sov saa got jeg kunde og vognede meget forfrossen lidt før Solens Opgang, der formedelst Hederøgen ej var synderlig brillant. Vor Capitain
 15 begyndte lig Memnons Støtten at mæle da Solen beskinde ham og fortalte om sine Tourer i Tydskland, Holland, Italien og Danmark, hvor han havde været 1808 men ej var længere kjendt end til Apenrade. Vi spiste en dyr men slet Frokost i Gvignes. Capitainens ikke tækkelige Madame skiftede nu Plads med Manden i Cabrioletten og fortalte os at det ej var rigtig
 20 fat med ham og at han ved en Giftblanding, som hun troede han havde faaet i Holland, var blevet forvirret og at de nu toge til et Bad paa Grændsen af Basel. Hun kigede hvert Øjeblik gennem Laagen ind til Manden og var meget ængstelig over at han, som i Dag havde sit snaksomme Lune og var en ivrig Bonapartist, skulde forløbe sig. Vejen vi passerte var ensformig og Sæden
 25 stod usselt paa de forbrændte Marker.

Ved næste Skifte, Mormans, fik vi Capitainen igien, passerede Smaaflækkerne Nangie, la Maison rouge, Provins etc. og kom Kl. 5 til Troyes. Jeg besaae St. Peders Cathedralkirke der er i gothisk Smag med en høj buehvælvet Dør i Midten og 2 ved Siden, samt inden i en Hovedhvælving og 2 Side-Do. hvi-
 30 lende paa 6 Pillarer, Choret ligesaa. Vinduerne vare prydede med taalelige Glasmalerier, men i Kirken selv var kun et Par Malerier, et hvor Peder prædiker for Folket og et andet, hvor han modtager Nøglerne af Christus. Et Mariabillede i en lang, hvid Sølvmoerskjole med Barnet paa Armen stod ved et Sidealter. Kirken har 2 høje Taarne, et foran og et over Choret og er udstatteret med adskillige Smaataarne. Tætved ligger Erkebispens Pallads. En Mand som meget tjenstvillig fulgte mig til Place de la Marie Therese fortalte mig at denne Plads har været det 1. Kirkesogn i Byen, kaldet *St. Jacques*, og mente at jeg burde see Urbans-Kirken der er anlagt paa den Tomt, hvor Pave og Helgen Urban fødtes, men ej er bleven rigtig fuldført. Jeg gik derhen
 40 men fandt kun nogle gamle, ubetydelige Malerier, hvoriblandt et forestillende

Paven knælende for Christus. Medens jeg gik omkring der kom en Præst med en Chordreng og sang en højst monoton Messe i muligste Skynding. Chordrengen lod ham neppe faae afsjunget førend han istemmede og afløste ham i en højere skrigende Tone. Nogle gamle Kjellinger og lasede Drengte stode omkring med samme ligegyldige Mine som den store og lille Messerabler. 5 Ved Udgangen fandt jeg en Stump af en Ligsteen over en fordums Borger de ceste Ville der døde 1604 og hans honeste Femme † 1617, sluttende med: Priez Dieu pour leurs ames. St. Pantaleons Kirke og Magdalene-Kirken forbød Tid og Hede mig at see. Da jeg kom hjem Kl. 8 havde man alt spist og I[ngeman] sov endnu. Vi indhentede det forsømte og røgte vor Aftenpibe 10 paa en Bænk udenfor Naboens Dør og converserede med Manden, hans Kone og Børn, som vare meget nysgierrige og forundrede sig over de underlige Dyr fra det høje Norden, og vidste hverken at der var et Dannemark, og endnu mindre et Norge, til.

17. Juli 1818. 15

Oppe Kl. 3½ og afsted Kl. 4. Morgenen kjølig og Luften klar. Vejen gik fremdeles giennem tørre Marker, undtagen nogle smaa Viingarde i Nærheden af Bar sur Aube hvor vi dinerte. Kl. 5 kom vi til Chaumont som ligger vakkert paa en Højde, med gamle Mure der ere beplantede med Træer og nedenunder en dyb Dal giennem[strømmet] af en Bæk. Jeg gjorde en Excursion i denne 20 lille Bye, saa en Kirke der er under Reparation og zires med en ny Portal der seer ud som en ny Lap paa en gammel Kjole, Hotel de Ville, en ganske ful Bygning, og kom til en med Træer beplantet Promenadeplads, der almindelig findes i enhver Bye. Derfra gik jeg ned i Dalen, fandt fra en Bakke en smuk Udsigt over Omegnen, gik paa Tilbagevejen forbi den gammeldags 25 Hovedkirke og traf I[ngeman], der viste mig følgende meget rojale og lojale Indskrift paa Byens Port: Vive le Roi, vivent les Bourbons, vive le Duc d'Angouleme l'heritier de leurs droits il l'est de leur vertus. Jeg giver ikke 4 Sk. for den hele Arv. Ved Aftensmaaltidet indfandt sig en Person, en cidevant Officier, der fordi han var sat paa halv Sold tog sin Afskeed og nuntlyg 30 var kommet fra en Rejse over Hamburg, Kjøbenhavn, Christiania (i Sptbr. f. A.), Stokholm, Petersburg, Constantinopel og Italien. Han talte med mig gebrokken Tydsk og fortalte, at Vejene i det øvre Italien ere sikre, men mellem Rom og Neapel usikre. Kjøbmanden fra Havre de Grace med sit Følge og Læderfabricanten forlode os her. Kl. 10 toge vi afsted og satte os ind i 35 Vognen med Capitainen og hans Frue.

18. Juli 1818.

Vi rejste hele Natten for det meste sovende giennem bjergige Egne og kom den 18. om Morgenen Kl. 4 til Langres. Da vi havde drukket vor Caffé gik

I[ngeman] og jeg til Hovedkirken og fandt Oppasseren, som førte os ad 250
 Trappetrin i den mørke Taarnfod op paa Altanen, hvorfra, som den højeste
 Punkt i Frankrig, Fick i sin Handbuch havde lovet os en grændseløs Udsigt.
 Vi fandt en temmelig viid men ej synderlig udmærket Prospect der begrænd-
 5 sedes af Landrøgen, hvori Solen kobberød opsteeg. Vi rejste nu ad en bakket,
 tør, sandig Vej, hvor vi kun traf enkelte Hytter og hvor Alleerne forsvandt,
 indtil vi ved at nærme os Vesoul traf et meer dyrket og smukkere Landskab.
 Vi kom did Kl. 5 og da jeg havde faaet min Bart raget gjorde jeg en Ud-
 vandring udenfor den lille Bye og styrede Coursen over en bred Slette hen til
 10 en Gaard med en stor Hauge og en smuk Popell-Allee. Derfra gik jeg over
 nogle pløjede Marke til et Viinbjerg hvorfra jeg havde en dejlig Udsigt til
 det bag Vesoul liggende kegleformige Bjerg som er rigt besaaet med Buske,
 til et Par Landsbyer i en liden Dal mellem 2 smaa Bjerge. Byen selv er ganske
 net og regelmæssig. Vi overnattede der og begav [os] igien paa Vejen Kl. 4
 15 om Morgenen den 19.

19. Juli 1818.

I Lure hvor vi kom Kl. 10 spiste vi et Par Æg, maatte bie 1 Times Tid paa
 Postillonon og fik en Madamme med som forlod os i Ronchamp. En Sværm
 af Fluor og Klæg forfulgte os og havde nær giort Hestene, som de stak blodige,
 20 rebælske. Vi kom til Belfort mellem 4 og 5, rystede Støvet af vore Klæder
 og gjorde derpaa en Udvandring, først hen mod en Skov som vi dog fandt
 det for hedt og langt at naae, siden paa et Caffehuus tæt ved vort Auberge
 (l'ancienne Poste) hvor jeg gav I[ngeman] en Lection i Schakspil. Da [vi]
 gik ud derfra lokkede den lige for os knejsende Bjergfæstning til at gjøre en
 25 Vandring. Men da vi kom til Barricaden fandt vi den lukket. Vi vandrede
 da om paa Bakken og havde en herlig Udsigt over den af Bjerge omkrandsede
 vide Slette, hvor enkelte Landsbyer laae adspredte mellem gule og grønnende
 Agre. Især hævede sig en Bjergkjæde med en Rad af kegleformige Spidser.
 Vi gik rundt om Fortet (hvis smukke Beliggenhed formodentlig har givet
 30 Stedet sit Navn) og saae paa en høj Bakke et Slags Taarn med et Kors. En
 Mand som vi mødte fortalte os at det var en Mindestøtte som man kaldte
 Pierre Myot, men vidste ej at give nærmere Beskeed og henviste os til Ar-
 chiverne. Hans snaksomme Kone var vred paa Revolutionen og gav den
 Skyld for at Fæstningen er saa forfalden. Vi kom nu igiennem en gammel
 35 Port over udtørrede Grave, ind i den virkelige Bye, som vi ej havde seet
 da den ligger skjult bag Murene, og mødte flere vakre Piger end vi paa noget
 andet Sted har seet samlede. Vi kom tilbage til vort Logis Kl. 8, spiste ved
 Table d'Hote i en stor Sahl og i Sælskab med Passageererne som vare komne
 med Deligencen fra Lyon.

20. Juli 1818.

Næste Morgen sadde vi til Vogns Kl. 5, fik strax udenfor Belfort en Madame (som det lod af den simplere Klasse) til Medpassagier, spiste en tarvelig Froekost i en Landsbye, mødte adskillige Folk som tog til Markedet i Belfort og kom ved Middagstid til Mühlhausen (eller Mulhous). Her skildtes vi fra 5 Deligencen, spiste Middag ved Table d'Hote i la Couronne, tog i Sælkskab med Capitainen og hans Frue Extrapost til Basel og kom did Kl. 6. Vort Sælkskab tog til Alswyl hvor Fruen har en Broder som er Præst. Hun korsede sig som en ivrig Catholikinde hvergang vi passerte et Crucifix og læste i Gaar sine 10 Bønner i en tydsk Bønnebog trykt i Einsiedeln, hvortil hun og har gjort en Valfart. Jeg læste og en Bøn til Gud, Christus, Maria, Skydsengelen og Helgenpatronen. Paa Vejen til Basel saae vi 2 fattige Vandrere, der efter Capitainindens Forklaring gik pr. Commission til Einsiedeln for at bede paa Vedkommendes Vegne – en magelig Maade at affinde sig med vor Herre paa. Vi toge ind in der Krone i Basel, fik den gamle Surdej udrenset og spiste 15 ved Table d'Hote, som foruden os kun bestod af en Schweitzer der for et Par Maaneder siden er kommet fra America og de Vestindiske Øer, og fortalte at der paa de sidste har været en utaalelig Hede og Mangel paa Regn og at Halvparten af Negerne ere uddøde paa Plantagerne, hvilket, tilligemed den stærke Forbrug af Caffé er Aarsag i dennes Stigen. Fabrikkerne i Nordamerica 20 skal være rent herunter fordi Engellænderne undersælge dem. Derimod florerer Agerdyrkingen. Kunster og Videnskaber ere kun lidet agtede der. – Den gode gamle Rhin flyder med sine blaagrønne Vande ligeforbi vore Vinduer med en sagte Brusen.

21. Juli 1818. 25

Vi sov i Dag til Kl. 8. Siden skrev jeg paa min Dagbog og gik Kl. 10½ til min Banqvier Passevant, hentede der 600 Mark Banco, købte mig paa Re-
touren Nanqvinet til en Sommerkjole og fik da jeg kom hjem min tomme
Kat fyldt med det blanke Guld og spiste Kl. 12 til Middag med en Person
der fortalte at Gustavson lever her ganske borgerlig, har hentet sig en Dron- 30
ning fra Manheim, efterat han var blevet uenig med sin forrige Maitresse og
ligger i Skjænderie med dem begge. Han kalder sig Oberst, har kun Omgang
med en Snedker og vilde havt en Mand, som gratulerede ham da C[arl] den 13.
var død, i det Haab at han atter kunde komme paa Tronen, tiltalt, men at
den Baselske Regiering til hvem han sendte Brevet, ej tog nogen Notice deraf. 35

Efter Maaltidet studerte vi vor Reiseroute paa et Kaart over Schweiz
som I[ngeman] havde købt, lod en Skræder tage Maal af os til Kjole og skrev
saa til Kl. 5½, da vi med vor gamle Lejetjener vandrede til Münster som er
bygget af Henrik d. 2. 1010 i gothisk Smag. Ved Porten staaer paa den ene

Side udhugget i Steen Georg som dræber Dragen, og paa den anden et Fruentimmer til Hest, formodentlig den Jomfrue han reddede. I Kirken som har tabt ved at Choret er aflukket, er en Mængde Gravminder og blandt disse Erasmus af Rotterdams med hans noget karikaturmæssig udskaarne Brystbillede og en lang Inscription, Margrev Rudolfs Gemalinde Catarina † 1385, en Rector (Adlos) do., Keiserinde Anna af Østerig og hendes Søn Carl. I Concilie- nu kaldet Doctor-Salen creeres Doctores og Candidater examineres. I en anden Sahl findes nogle Conchylier og Malerier og blandt disse et smukt Landskab i Oliefarve med Belysning af Maaneskin paa den ene og Ild paa den 2. Side. Man har og der opbevaret en Piil fra Slaget ved St. Jacob, en Stridsøxe og en Landse med Pigger som en Morgenstjerne. Prækestolen skal være udhugget af en enkelt Steen og er udstafferet med mange Udgravinger. Derfra gik vi til den Vischerske Hauge tæt ved Rhinbredden, hævende sig i forskellige paa Muur hvilende Terrasser og frembydende en dejlig Udsigt over Floden, Broen og Omegnen. Ved Indgangen var en Voliere bygget paa en Muur med adskillige arabiske Forsiringer af Knogler, og en Figur der saae ud som en Mand med Paryk. En Grotte var dannet i samme Smag, et Hoved kigede frem af en Muur. I et lidet net Capel vare Glasmalerier af en Johan Eck, samt Oliemalerier paa Træ forestillende hele Jesu Levnetshistorie, en Madonna med Barnet ret got malet paa Marmor, en Ridder med lukt Visir og en som træder paa hans Slæb, andre gamle Malerier med forgyldt Nimbus om Hovedet, en gammel Steenkrukke med Figurer, en Relief og et Kobber af Basel-Landdagen 1531, hvor alle Ridderne sidde i Midten med deres Vaaben bag dem og de øvrige ved Siderne. Ved et andet Capel var plantet en Mængde Cactus flagellatus der snoer sig slangeformig.

Vi gik derfra til en Dr. Bernoullie til hvem han havde Brev fra Præsten Rothe og traf ikke ham men hans Søster, som blev særdeles glad ved at høre noget fra Rothe der havde givet sig meget af med hende som Barn. Vi besøgte derpaa den Forgardske Hauge og saae der et lille Basin hvori Guld- og andre Fiske, forskellige Prospector i Kobber af Wilhelmshöhe ved Cassel, smukke Blomsterpartier og især et med forskellige Sorter Nelliker, en Romersk Gravurne fundet i Augst Ruiner, en Grotte hvilende paa Pillere fra samme Ruiner, simpelt og smagfuldt decoreret med en liden Park ligefor og ovenpaa et Lysthuus hvortil en chinesisk Broe over Parken førte, et Gravminde over en Mad. Forgard død 1789, sc. en qvindelig Figur som løfter Sløret og stirrer mod Himmelen, og endelig et colossal Hvalfisk-Gab ligefor en Fontaine. Paa Tilbagevejen besøgte vi den unge Bernoulli men fandt ham ej hjemme. Aftenen tilbragte jeg med at skrive paa min Dagbog og læse i 2. Deel af Ossian. I[ngeman] der gik paa Posthuset saa flux vi vare stegne af Vognen i Gaar, medens jeg sørgede for vort Tøj, bragte mig et Brev fra min Elisa og fik selv en 3 a 4 Breve.

22. Juli 1818.

Vi kom først op Kl. 8. Til min Morgenpibe læste jeg Ossian. Den unge Bernoulli besøgte I[ngeman] og anpriste os Arlesheim som et af de skønneste Punkter i Omegnen. Siden havde jeg Besøg af min Banqvier som indbød mig til Middags hos sin Svigerfader, en Streckeisen. Da han var gaaet fortsatte jeg Læsningen i Ossian indtil Passavant Kl. 1 kom og ledsagede mig til sin Svigerfader, en vakker 75 Aars Olding som har været paa Fredrikshald i Norge, samt i Sverrig og Kjøbenhavn og havde kjendt gamle Ryberg, Saabye og Deckoning. Sælskabet bestod blot af Familien, sc. Konen i Huset, hendes Moder, 2 gifte Døttre og Svigersønnerne. Indbyrdes talte de fransk, men 10 med mig tydsk. Efter Maaltidet førte den Gamle mig til Cassino og antegnede mig der som rejsende Medlem. Jeg giennemløb franske og tydske Aviser og læste et Par Ark i Fouqvés Herman, ein Heldenspiel som er udkommet i dette Aar, i dramatisk Form, meget forviklet, da den ene Person træder frem efter den anden uden at man saa lige veed hvad han er og hvad han vil. 15 Jeg gik derfra hjem og siden med I[ngeman] til Dr. Bernoulli som giennemgik vor Reiseroute og beregnede hvor lang Tid vi behøvede til Schweitsertouren. Fra ham gik vi paa Rhinbroen, siden hjem og saa atter til Bernoulli som gjorde en Spadseretour med os om Volden, hvorfra der er Udsigt til 3 Landes Bjerge sc. Vogeserne, Schwarzwald og Jura. En 70 Aar gammel Jomfrue 20 havde i Middags styrtet sig ud over Fæstningsmuren i Rhinen af Fortvivlelse over sin forlorne Mammon. Vi vare indbudne til gamle Bernoulli og kom did Kl. 8½, bleve modtagne i Haugen og passiarede ved Spisebordet til henved 11. Dr. Bernoulli som holder sig stærkt til det Practiske, erklærede at han i 10 Aar ej har læst et Vers og at han foretrækker Anatomien af en Käfer for en Sang 25 af Homer.

23. Juli 1818.

Jeg tilbragte Formiddagen til Kl. 10 med at læse i Ossian, var siden med I[ngeman] hos en Skomager, købte paa Retouren Papir, spiste til Middag Kl. 12, fortsatte Brevet til min Kone, som jeg i Morges havde begyndt paa, 30 til Kl. 2; gik da paa Bibliotheket og besaae i Sælskab med flere Holbeins Haandtegninger, hans Altertavle med Hovedscenerne (hvoraf Judæ Møde med Jesus i Gethsemane er den best udførte) malede med Oliefarve paa Træ, hans eget og hans Kone og 2 Børns Portraiter, flere Do. af Erasmus samt Kranachs Luther og hans Kone, Endeel Conchylier, Endeel Incrusteringer 35 af Fugle og Planter fra en Kilde ved Bruchsal, en Hercules-Käfer, Wettsteins Portrait, 3 Hoveder af Holbeins Todtentanz malet paa Muur og forhen staaende paa Promenadepladsen, men nu demoleret. Fra Bibliotheket gik I[ngeman] og jeg til Cassino hvor jeg læste de 2 første Auftritte af de la Motte Fouqves

forommeldte Herman, der indeholder en interessant Skildring af Kampen mellem ham og Germanicus, af Segest (Hermans Svigerfader) og hans Datter Thusnelda (Hermans Hustrue) og giver Vink om, at Herman havde den Plan at opkaste sig til en germanisk Cæsar, hvilket en af Odins Overpræster mystisk
 5 antyder ved at omtale Cæsar *Germanicus*. Ved at blade i Avisen fandt jeg nærmere Efterretning om den store 130 Fod lange Søslange som en Skipper havde mødt 10 Miil fra den americanske Kyst og som i 5 Timer manøvrerede om hans Skib. Kl. 6 gik jeg hjem og skrev paa Brevet til min Kone, hvormed jeg, afbrudt ved et Besøg af Dr. Bernoulli og af en Universitetssecretair
 10 Ackersdyck fra Utrecht, der proponerede os at blive i Følge med ham paa Schweitsertouren, først blev færdig med Kl. 12½.

24. Juli 1818.

Oppe Kl. 4 og reiste Kl. 5 i Sælskab med Ackersdyck, Dr. Bernoulli og I[nngeman] først til Adlersheim, hvor vi besaae det fra øverst til nederst med
 15 afvejlende nydelige Partier rigt udstyrede Bjerg. Ved Foden er en i Bjerget udhugget Grotte med Indskrift: *Natura Amicis Suis*. I en sig om Bjerget slyngende Gang kommer man til en bred Plads, med en af Træer skjult Forhøjning for Musicantere samt en Turniergyng, og traf vi der Stedets Skolemester Fock, som skal være en duelig Orgelspiller og nu var beskæftiget med
 20 at componere et Choral, videre til en Erimitage, hvor der paa en Væg stod malet: o beata solitudo, sola beatitudo, og en temmelig naturlig Eremit modtog os i sin Hytte med et Nik og læste med Brillen paa i en Bog. Fra et Sted i Nærheden havde man Udsigt til en mellem Bjerge indsluttet liden Dal, bred i Forgrunden, med et Par Damme i Mellemgrunden og tabende sig perspectivisk tillukket af Bjergene i Baggrunden. Endelig besteg vi det ny Slot bygget i gammeldags Smag og havde fra Højden Udsigt over Dornachs og Pfeffingers Ruiner og den paa en Bjergspids fremragende hvide Muur af den demolerede Landscrona-Fæstning, samt adskillige Landsbyer og Birza-Floden som vi paa Hentouren passerede. Vi betraadte Riddersalen hvor Stolzman
 30 von Andlaw, en af Ejerens Forfædre, stod i fuld Rustning med Hjelm, Panderskjorte, Kyrads, Sværd, Spær og Skjold og paa det sidste Aarstallet 1340. Paa en vedhæftet Seddel stoed: »Zor Sempacher Schlacht gegen Herzog Leopold Anno 1386«. Ansigtet af Vox saae man giennem den tillukte Visir. Paa et Vindue var Glasmalerie. Vi steg ad Vindeltrappen til den øverste Altan
 35 og dvælede der en Stund ved den herlige Udsigt og hørte Klokkernes Klang fra Landsbyerne. Paa Nedgangen kom vi til en Grotte med Indskrift: *Apollini sacram*, til et Minde for Vergil-Delille, en laurbærkrandset Lyre og ligefor paa en Steen: en Tirade af Delilles *Homme des champs*, og siden til et Gravminde for Badina (?) Andlaw som er Stifterinden af dette Anlæg. Minde-

støtten staaer i en dunkel Grotte. I det Inderste af samme fører en Trap til et Par Huler hvori Lys anbringes der kaste Straaler paa en af Graven vognende Gestalt og afbilder Opstandelsen.

I Landsbyen styrkede vi os paa et Stykke Sømrebrød og en Flaske Viin, kjørte saa til Angenstein, hvis Ejer Kästner (som man troer er en Søn af Werthers Lotte og som i Krigen skal have lagt sig mange Penge til) meget høfligen viste os om, først i den med Smag anlagte og med sieldne Træer og Blomster prydede Hauge, hvor jeg blev bekjendt med en Capta, et amerikansk siældent Træe og en spansk Genista, samt et Træ med en Bark som ved Gnidning frembragte en meget behagelig Lugt. Langs med Haugen flyder den forømmeldte Birza-Elv. I det gamle Bjergslot som, betragtet udenfra, er meget unseeligt, men er indrettet til en smagfuld og beqvem Boelig, besaae vi Værelserne og deriblant et meer end 1000 Aar gammel Cuppel med de, hvad Tegning og Colorit angaaer, beste Glasmalerier jeg har seet, samt et Par Cabinetter hvori Bibliotheket var opstillet, bestaaende af de kostbareste og nyeste, især franske, Værker. Vi giennembladede Kobberstikkene af Musce royals Billedgallerie, Orleans Do. og Kobberne til Humbolds Reise og Do. den af Piranesi udgivne Samling af Antikker, især Vaser. Vi gjorde Fruen, som er en Datter af en General Balthasar fra svensk Pommern, og den øvrige Familie en kort Visit og tog derpaa tilbage til Basel. Da vi havde spist, besøgte vi Ackersdyck og traf der Accord med en Kudsk om at føre os til Schafhausen i Morgen. Siden pakkede vi ind og da jeg dermed var færdig kom Ackersdyck, og jeg fulgtes med ham for at tage Afskeed med Passavant og Streckeisen. Paa Vejen fra den førstmeldte mødte vi Hr. Gustavson i en Frak med et Sverdordens-Ridderbaand i Knaphullet. Han seer udfejet og forvirret ud. Hos Dr. Bernoulli gjorde jeg og Afskeds-Visit. Han fortalte om en Clairvoyant som havde forudsagt Kongen af Würtembergs Dødsdag 4 Aar før den kom og en anden som havde spaaet om denne Sommers Tørke og Hede. Vi spiste vort Smørrebrød og drak vor Flaske Viin dertil. Heden som hidtil har været stærk, har i Dag næsten været utaalelig. – Arlesheim (ikke Adlersheim) heder det Sted som vi i Dag besøgte, og blandt dets Herligheder var og en Plads, hvor man fandt Sententser i allehaande Tungemaal. Paa Dansk stod: »En god Forstand og et god Hjerte er ald Lyks aligheds Kilde«. I Angenheim Capel saae vi en god Copie af Madonna med Barnet og i et Cabinet et Kobber forestillende L[udvig] den 16. og alle Personer som med ham bleve opfødte.

25. Juli 1818.

Oppe Kl. 4 og afsted 4½. Morgenen var stille og behagelig. Vejen gik gennem en frugtbar Dal over Birsfloden og siden langs med Rhinen til Rothhaus, derfra drejede vi ind i Landet, passerede Liechstall og Lausen, spiste Frokost

i Sissach og kom nu giennem en skøn men trang Dal hvor Heden var trykkende. Passavants Associé Ruhiner har her et Enkesæde som vi havde Adresse til men af Mangel paa Tid ej besøgte, men fortsatte Vejen over Bukten, Homburg, Leufelfingen og Hauenstein, hvorfra man seer ned i en vild, romantisk, med Bjergmasser bestrøet stor Dal. Vejen gaaer øverst giennem den sprængte Klippe og man seer giennem Huulvejen perspectivisk 2 Bjergspidser, som rage frem over Olten. Adskillige Ruiner viste sig hist og her paa Bjergene. Vi gik ned ad den meget bratte og lange Hauensteiner-Bakke, passerte Hauenstein Dorf og Trimbach og kom til Olten, hvor vi traf et rejsende Selskab 10 tilbords, henved Middagstid.

Medens vi ventede paa Maden besøgte vi den ligefor Kronen, hvor vi toge ind, beliggende ny Kirke, der er bygget i en simpel, ædel Stil, i en stor Fiirkant. Paa Platfonden saaes adskillige taalelig gode Frescomalerier sc. over Højaltret (hvor der paa den ene Side var et Maria og paa den anden et Christus-hoved malet) Nadveren, hvor Forkortningerne vare got iagttagne. De øvrige Stykker vare et Par Ofringer; Moses som slaauer Vand af Klippen; item da han bringer Loven fra Sinai og en (Maria) Forklarelse. Over Sidealtret paa højre Haand er en korsfæstet Christus hvis Kors Magdalena omfavner, og over Altret til Venstre en Maria med Barnet for hvem en Munk knæler med 2 Engle bag sig, ligesom 2 svæve over Maria; disse Billeder tage sig got ud i Afstand men tabe ved nærmere Beskuelse. Fra Olten toge vi over den tætforbiflydende Aar paa en Broe som er overbygget med Tag. I Dalen som Aar giennemslonger gik Vejen over Landsbyerne Starkirch, Grezenbach, Schönenwerd til Aarau, der ligger ret smukt paa en Bakke over Aarfloden. Paa en Plads udenfor Byen exercerede en liden Trop Soldater og kort efter vor Ankomst til Byen saae vi foruden dem tillige et Corps af halvvoxne Dreng med ordentlige Geværer og Felddmusik at vende tilbage fra Exercitzen. Vi besøgte Mejer for at see hans Samling af alle Schweitsercostumer. Han var ej hjemme, men en gammel venlig Kone (om hans Moder eller Hustru veed jeg ej) førte os op paa Værelset og lod en Karl vise os Malerierne af samtlige Cantoners Indvaanere med deres forskjellige Dragter, udførte af Maler Reinhardt hvis Portrait forestillende ham malende ogsaa findes der. Da alle Billederne ere tagne af virkelige Personer fra hvert Canton, og deres Navne skrevne bag paa, er det dobbelt interessant at betragte disse kraftfulde, karakteristiske Physiognomier, blant hvilke og Reinhardts egen Moder findes. Jeg fandt enkelte Ansigter og jeg kan nok sige de fleste af dem at have megen Lighed med de Norske Bønders; et Par især lignede frapant Egerske Physiognomier og et gamle Christian Holst i Drammen. Paa Væggen hang og et Malerie af Tell der skyder Æblet af sin Søns Hoved. Paa Vejen fra Aarau til Schinznach passerte vi atter Fahrenflod over en tildækt Broe, havde for det meste Skovvej 40

og fik en dygtig Tordenskuur som var ret forfriskende. Vi kom giennem den lille Bondeby Rupperswyl, siden til Wildegg og saae paa Højden Brunegg. Vi toge ind i Badehuset ved Schinznach, traf der Endeel Gæster ved Table d'Hote. Om Aftenen saae jeg fra mit Vindue enkelte Lynglimt der lyste over Bjergene.

5

26. Juli 1818.

Vakte Kl. 3 gik vi $3\frac{1}{2}$ med en Fører til Habsburg Slot, det Østerigske Kayser-Stamhuus fra Rudolf af indtil Maria Theresia. Det var endnu temmelig dunkelt da vi naaede Borgen. Fra den lige for samme liggende Terrasse, omgivet af Kongelys om hvilke Humlefluerne surrede, ventede vi en halv 10 Times Tid paa Solens Opgang og kigede i Morgendæmringen paa den Kjæde af Snebjergene som laae for os i Sydost og som strakte deres blanke Toppe mod Himmelen. Efter vor Førers Forklaring saae vi Spidserne af Mönkhorn, Aarhorn og die Jungfrau, men efter vor Stilling og Kaartet troer jeg snarere at det var Snebjergene ved Glarus og Oberland, skjøndt de Sydligere Spidse 15 vi saae, maaskee har kunnet være de angivne. Kl. $4\frac{1}{2}$ steeg Solen op, ej ganske klar men dog herlig og belyste Lägern og Dalen som laae mellem den og os. I denne Dal saae vi foruden andre Landsbyer, Königsfeld hvor Kejser Albrecht den 1. blev myrdet af Johan af Schwaben og flere, som overfaldt ham paa 20 Vejen til Baden, hvor han vilde besøge sin Gemal. Elisabet lod bygge et Nonnekloster hvor Mordet skeede og satte Alteret over den blodige Plet. Dronning Agnes levede der som Nonne i 50 Aar. Den eneste af Ledsagerne som, uden at tage Deel i Mordet, blev paa Pladsen, en Wart, blev radbrækket og laae 3 Dage paa Hjulet. Hans Kone holdt ud hos ham til det sidste, lukkede hans Øjne og gik siden i Kloster i Basel. Paa den vestlige Kant saae 25 vi Wildenstein paa den anden Side af Aar og sydlig Wildeg. Mod Norden var Udsigten mindst tiltrækkende. Vi tilbragte $1\frac{1}{2}$ Time med Beskuelsen af denne herlige Udsigt og saae Maanens Sølvhorn svæve over en af de sydostlige Snebjergspidser der stode som Krystaller.

Henved Kl. 6 forlode vi Badehuset og maatte, da Vejen over Baden ikke 30 kunde passeres, fordi Broen ved Kaiserstuhl var borte, tage Touren om Brugg strax paa venstre Haand af Königsfelden, over Rein hvor Limath og Reuss forene sig med Aar, til Stille, hvor vi i en Færge satte over Aar. Egnen havde nogen Lighed med den i Flesberg ved Lougen. Vi passerede Wurenlingen, Tägerfehlen, Döttingen, hvor vi mødte en Deel Kirkefolk, Klingnau og Coblenz, 35 hvor Aar flyder i Rhinen (hvilket formodentlig har givet ogsaa dette Coblenz sit Navn) og satte over den sidste paa en Flydebroe. I Thiengen spiste vi Frokost og toge saa over Wutach--Aae forbi de smaa Dörfer Lauchingen,

Grjslingen, Drudingen, Gioltaarchet, Neuhaus, hvor der var Endeel Rejsende, og kom giennem Flekken Neukirch, til Schafhausen Kl. 6½.

Saasart vi havde faaet ordnet vore Sager im Schiffe, hvor vi toge ind, gik vi strax med en Fører til Rhinfaldet ved Laufen. Solen var netop i sin
 5 Dalen, stoed over Vandfaldet saa vi ej fik dette at see i Aftensolbelysningen. Vi satte over Rhinen ved Taarnet og vandrede op og ned ad en høj med Trappetrin forsynet Terrasse til [Wörth] hvor man fra et Skuur eller Sval seer den tætforbi styrtende Foss, der egentlig bestaaer af 3 Hovedfald der udgiør et 3 a 400 [Fod] bredt Skumbelte. Seet en Face forekom Vandfaldet mig ej
 10 stort større end Hellefoss, kun at 2 Klippestykker som hæve sig midt i Fossen lig Ruiner af en Portal, hvorigiennem et Fald bruscer, tilligemed et Klippeestykke, i nogen Afstand derfra, giver en meer romantisk Prospect. Men fra den sidst-meldte Standpunkt fandt jeg, at den skummende, sprudlende, i Støvregn dampende Vandmasse overgik hvad jeg hidtil har seet af Vandfald, (jeg troer
 15 selv Sarpen, saavidt jeg mindes) vel ikke i Højde men i Massa. Da jeg paa et Bret var gaaet højere opad til Fossen og paa Retouren var paa Vejen at glide, tabte I[ngeman] som vilde hjælpe mig, sin Stok som blev liggende paa Trækorset nedenunder. Vi toge tilbage paa den smalle under Bølgesvulpingen vاكلende Baad som med en Hage blev stukket frem og vandrede i den
 20 blide, kjølige Aften tilbage til Schafhausen. Rhinen seer man ikke før i Nærheden af Forstaden hvor den fosser lidt og hvor Eggen har nogen Lighed med Dyngge under Hellefoss.

Ved Table d'Hote spiste vi med 3 Studentere fra Sachsen, som vi mødte paa Touren til Laufen og som i en Maaned tænke at giennemvandre Schweiz;
 25 men de ere og rüstige Fussgänger, thi de gaae 16 a 17 Stunden om Dagen. Vor Hollænder fortalte os undervejs om sit Tog til Paris, hvor han var med som Volunteur 1814. Bortførelsen af de ranede Kunstsager gik (som han sagde) Pariserne især til Hjerte og der var nær blevet Oprør da de skjønne Heste fra Venedig bleve, under Bevogtning af et Regiment Østerrigere, bragte bort
 30 fra Arcaden paa Carouselplassen, hvor de Allierede stod i den Triumf-Vogn som var bestemt Napoleon og hvortil Hestene skulde være Forspand. Alle Franske vare udelukkede fra Arcaden, medens de Allierede stege op i Vognen og saae ned paa den udelukte Hob. Les chevaux s'en aillent et les anes restent, sagde de Franske. Vognen blev ødelagt og de fremmede Gjæster toge hver
 35 sit Stykke til Souvenir. Bemeldte Hollænder er temmelig bekjendt med den franske og især med den engelske Litteratur, men mindre med den Tydske, skjøndt han taler taalelig Tydsk. Byrons Værker kjendte han got og meddelte os adskilligt af deres Indhold. Ogsaa fortalte han os om en nyere skotsk Digter Bruns der var dødelig forelsket i en gift Kone, til hvem han skal have skrevet

Endeel Breve, som man havde fralistet hende og udgivet i Trykken, men som hun reclamerte og nu skal være højst sieldne at komme over. Han døde 21 Aar gammel. formodentlig af en for rask Livsnydelse, da hans Sælskab blev begiærlig søgt.

27. Juli 1818. 5

I Dag hvilte jeg til Kl. 6, skrev i min Dagbog til 8, da vi atter gik til Laufen for at see Vandfaldet i Morgensolen, efterat jeg havde havt en haard Dyst med Lejekudskens som, uagtet han havde faaet 4 Napoleons d'orer for Touren fra Basel hid, ikke vilde nøjes med 6 Fr. Drikkepenge, men have det Dobbelte, og truede med at gaae til der Richter, men omsider maatte finde sig i Raison. 10 Vi drak Kirschwasser i Vertshuset i Laufen og saae der et ganske got Malerie af Schweitzerpagtens Stiftere Werner von Stauffach, Walter Fürst von Uri og Arnold von Melchthal i det Øjeblik de besvære Pagten, Vertinden havde og en Oversættelse af Watterwills paa fransk skrevne Schweitzerhistorie. Oversættelsen var fra 1755. Vi gik ned ved Møllen og besaae den Deel af 15 Rhinfaldet som løber lige ned forbi samme. Siden var vi i Taarnet og besaae hele Rhinfaldet i Camera obscura, hvor det tager sig nydelig ud og hvor man seer Vandet smaabølge tæt ved sig paa det udspendte Kaart. Førend vi saae dette vare vi i et Værelse nedenunder, hvor man har foreviget det Bret hvorpaa Kejser Alexander 1814 sad og betragtede Rhinfaldet med et flaut Vers malet 20 paa Brettet som hænger over Dørren. Camera obscura forevises af en Maler som behoer Taarnet om Sommeren og foreviste adskillige Tegninger af Vandfaldet og af Schweitsercostumerne. Vi maatte skrive vore Navne i en Bog og fandt ved at blade i den følgende Vers:

Schaume du brausender Jüngling 25
Alpenentqvollener Rhein!
Kommt ein Nachbar mit Ketten gezogen
Schreck' ihm zurück mit donnernden Wogen.
Frej wie Du muss Helvetien seyn.

Zieh' ab den Hut du Grobian 30
Und bet' hier Gottes Wunder an.

Nogle bigotte Phraser som Frue Krüdner havde dicteret Kellner da hun d. 25. Aug. f. Aa. besøgte Laufen, fandt vi og. Vi gik derfra giennem en Jernstanghammer, hvor man just var ifærd med at smede en Stang, atter til og giennem Møllen og betragtede Fossen neden fra og siden opad et frodigt 35 Vinbjerg med tætte Dru eklaser, og saae fra denne Højde ligeover for det gamle Laufenslot, der ligger romantisk paa en med tætte Buske begroet

Brink over Fossen, Begyndelsen af Vandfaldet og Klippen hvorover det styrter. Vi tabte hverandre af Syne mellem de høje Vinranker. I[ngeman] var gaaet hjem og Hollænderen som endnu vilde see Faldet fra og som aldrig kunde blive mæt af at beskue og notere i sin Tegnebog om dette Vidunder, 5 forlod mig ved Vertshuset og gik tilbage til sit Vand. Ved Table d'Hote spiste vi allene med Verten og hans Familie. Tjenestefolkene spiste ved et andet Bord i samme Stue, hvilket forekom mig ret patriarcalsk. Hollænderen kom først hjem Kl. 4 og vi drak nu med ham en Smauss Viin. Siden gik vi over Rhinbroen og Hollænderen og jeg besaae siden et tæt bag vort Logis lig- 10 gende højt Taarn kaldet Unnoth hvorfra man har en ganske smuk Udsigt over Rhinen og Byen. Neden under kommer man ad en Sneglegang som i Rundetaarn til en tyk hvælvet Barakke og dybere til en Do. som skal være fra Romernes Tider og hvori der findes en Brønd som de Franske har tilkastet. En Kone ledsagede os med Lygte giennem disse mørke underjordiske 15 Gange hvor der var en kold og fugtig Luft der ikke synderlig convenerede mig der kom svedig fra den qvalme Tordenluft, som det korte Tordennejr vi havde i Eftermiddag ej var tilstrækkeligt til at rense. Hollænderen gik atter til sit kjære Vandfald og jeg til mit Logis og skrev paa min Dagbog. I[ngeman] som var kommet hjem før jeg, poetiserede og havde som han siden 20 fortalte mig, digtet en Romance om den gamle blinde Kone ved Lierfoss, som endnu viser Fremmede ad den Fodstie hun vandrede forud for at besøge sin Kjæreste og hvormed jeg i Eftermiddag havde fortalt ham og Hollænderen. Jeg forsøgte ogsaa min Lykke med samme Æmne, men fik kun nogle Strofer færdige og havde valgt en Versart som er for vanskelig og ej skikket for 25 Romancen. Fjerne Lyn har viist sig hele Aftenen og enkelte Tordenskrald hørtes.

28. Juli 1818.

Jeg var oppe Kl. 4 men vi kom ej afsted før henved 6 med en Lejekudsk som vi i Gaar tingede. Det regnede i eet væk og uagtet vi kjørte i Karet her 30 ligesom fra Basel, saa slog dog Regnen ind, ej alene giennem Vinduerne, men paa Siden af Vognen. Fra Bakken udenfor Schafhausen havde vi endnu en Udsigt over Rhinfaldet, men for Resten var Eggen temmelig ensformig. I Eglisau spiste vi Froekost i Sælskab med et Par Rejsende, der gaae samme Tour som vi giennem Schweiz og Italien og foreslog os Følge, hvormed vi 35 nærmere tales. Til Zürich kom vi Kl. 3, tog ind in der Rabe, hvor der kun var 1 Værelse ledigt til Søen hvilket mine Medrejsende havde den Godhed at overlade mig. Vi drak Caffé, gjorde en Excursion i Byen over Broen til den anden Side og bleve paa Retouren præjede af en Lejetjener som indbød os til de foromtalte Rejsende som logere im Schwerdt og med hvem vi nu aftalte

at blive i Følge, samt delibererede over Reisen og sammenlignede vore Router. Den ene af dem heder Schill og glædede sig til Badet i Bern i Sælskab med de smukke Piger. Den anden hvis Navn jeg ey veed, har været en lille Tour i Grækenland og i Thessalonica, boet ligeoverfor Olympus. Paa Tilbagevejen forlode vi I[ngeman] i et Skomager-Værksted for at købe Alpeskoe, gik til Hovedkirken for at søge Lavaters Grav men fandt ingen Kirkegaard, og hørte da vi gik derfra af et Par Smaafiger, at han ligger begravet i Kirken, som ej var aaben. Vi mødte siden I[ngeman] og gjorde fælles en lille Spadseer-tour udenfor Porten, i det skuffede Haab at faae Udsigt til Søen. Himmelen var fremdeles mørk. Kl. 9 spiste vi ved Table d'Hote med et Par her Logerende, af hvilke den ene syntes at være en Franskmand, i det mindste var han vel bekendt med Sproget. Hvad Forstand heder paa fransk kunde vi ej blive ret enige om, da entendement og jugement som han bød os ej forekom os at udtrykke Begrebet om Forstand, ligesaa lidt som han var tilfreds med at vi oversatte Esprit ved Gejst, hvilket dog nok er det rette. Ved min Aftenpibe læste jeg lidt paa italienske Gloser og gik til Sengs Kl. 11.

29. Juli 1818.

Oppe Kl. 5, ordnede mit Tøj, læste italienske Gloser og skrev paa min Dagbog. Fra mit Vindue (jeg logerer No. 4) har jeg en herlig Udsigt over den højre med Lyststeder og Marke prydede, af en maadelig høj Bjergryg bekrandsede, i en Halv-Maane sig bøjende Bred. Lige under mine Vinduer ligger en Rad af Baade under en Altan og skraas for samme en Port i Vandet hvorfra udgaaer et Slags Gitter paa begge Sider med et Slags Gjerde i Midten (formodentlig et Fiske) henimod en nydelig lille Øe der er rigelig prydet med Træer, Hækker og Lysthuse. Himmelen er desværre endnu betrukket med Skyer og Taagen stiger og daler. Det gamle Fangetaarn staaer midt i Vandet, ligefor mine Vinduer. Kl. 8½ kom Günther (saa heder vor anden Rejsekammerat) og fortalte at han nu havde faaet en paalidelig Fører og med ham aftalt vor hele Tour til Thun, hvor vi tage med Deligencen til Bern. Kl. 10 samledes vi i Füsli's Boglade, hvor et Par Engellændere besaae hans Kobberstik af Schweitserske Prospector. Derfra gik vi til den gamle Füsli og saa en Madonna med lille Johannes, om hvem hun slynger Armen, paa højre Side der med godmodig Forbauselse stirrer paa den lille Jesus som sidder paa hendes venstre Side og med de opløftede 3 Fingre og et meget alvorligt og begejstret Ansigt er vendt mod Johannes. Bag ved Christusbarnet sidder eller knæler en Engel. Madonna har et skjønt men meer jordiskt Ansigt end hendes Raphaelske Søstre og forekom mig at have nogen Lighed med hans Mona Lisa, No. 930 i Musee Rojal, ligesom Johannes forekom mig lidt for pluskjæftet, Drapperie og Former ellers mesterlige. Det er kjøbt for en General hvis Navn jeg ej mindes.

I et 2. Cabinet saae vi nogle Prospector af Schweitseregne, hvoriblant den til Matterhorn-Gletscheren var den skjønneste, Kopier en miniature af et Par Platfonder af Raphael som for faa Aar siden opdagedes i et af Vaticanets mange Værelser, forestillende, det ene Venus paa sin af Svaner dragne Vogn
 5 og det 2. Diana paa en Vogn trukket af Morgenrøden, medens Aftenrøden forestilles bortvendende sit Ansigt, en Buste af Sapho nydelig arbeidet af en schweitsersk Kunstner, samt et colossal Paul og Peders Hoved, Copie af et Frescomalerie af en Pietro de Cortone. Derfra gik vi til Salomon Gesners (Idyldigterens og Malerens) 80aarige Enke og blev [viist om] af hendes Søn
 10 som maler got Landskaber, Dyr, især Heste og Bataillestykker. Vi saae Endeel af den Gamles Tegninger og Kobberstik forestillende idylliske Landskaber, hvoriblant et forestillende et nøgent Fruentimmer under en Hængebirk hvorfra Regnen nedstrømmer, vridende sit Haar og en i Forgrunden lurende Tilskuuer, maaskee skal det være Diana og Actæon. Den unge Gesner (som dog
 15 ej er saa ung mere, skaldet og synes over de 50 Aar) viste os af sine egne Arbejder, et Landskab med et Bondehuus i Forgrunden, hvor Bonden fra et Vindue røger sin Aftenpibe og Køer vade i en lille Søe, med Bjerge i Baggrunden og en skjøn Aftenhimmel, dog ej ganske færdigt. Eggen skal være et Par Stunden fra Zürich, Schill (Købmand i Stuttgart) købte af ham et
 20 endnu ej ganske færdigt Stykke med et Par Heste og af dem en smuk Fuchs i en Stald, en Skimmel, som rides af en Karl, andre som vandes og en Hest som vender Hovedet med et frit Kast og et funklende Øje til Siden – for 5 Louisd'ors.

Vi vandrede derpaa til en med gamle, løvfulde Lindetræer beskygget Plads,
 25 hvor der holdes Skydeøvelser med Armbryst til Skive og hvorfra er en god Udsigt over Byen og Begyndelsen af Søen, gik saa til Promenadepladsen eller Gesners Plads hvor hans Monument staaer. En smuk Gravurne hviler paa en bred Steenfod, hvor der paa den ene Side staaer Sal. Gesners Fødsel 1730 og Død 1788 og paa den 2. Side en Inscription som viser, at Mindet er
 30 rejst af hans Medborgere. Nedenunder et Sted af Abels Død 1. Sang, om den Hæder der tilkommer Digteren som besynger Gud, Natur og Dyd. Under Angivelsen af hans Fødsels- og Dødsdag staaer hans Buste, som ligner den af Danecker forfærdigede, som findes hos hans Enke, som ogsaa har hans Portrait malet af en schweitsersk Kunstner. Paa Hjemvejen besøgte vi en
 35 liden Kirkegaard, hvor der i Muren ligefor Indgangen staaer en Gravsteen med den simple Indskrift: I. C. Lavaters Grab, som beskygges af et Par Grædepile, hvoraf her vedlægges en liden Qvist. Ved Table d'Hote var der Endeel Gjæster; men uheldigvis vare vi 13 ved Bordet, som er et slet Omen. Om det har nogen Betydning at m[in] E[lisa]s Portrait i Dag Morges da
 40 jeg opstod, faldt af Rammen, formodentlig fordi Sveed og Hede havde bøjet Pappen hvorpaa det er malet, vil Tiden lære – jeg haaber nej.

Da vi havde drukket Caffé gik vi efter Aftale paa Bibliotheket hvor Günter (Købmand fra Franken) og Schill allerede vare. I den store Sal neden under var kun et Par romerske Antiquiteter, en Milesteen og et Gravminde fra Augusts Tid. Ovenpaa var en smuk Samling af Bjergkrystaller, Conchylier og Vandvexter. I næste Værelse var Zvinglis (dog ej det originale som blev udleveret ved Reformationsfesten) og Endeel Borgemesteres Portrait. Zvingli har vel et alvorligt og bestemt, men ej det livlig kraftfulde Physiognomie som Luther. Lavaters Buste af Danecker var den beste Skat i dette Værelse, hvor ogsaa Bodmers og flere Buster fandtes. I et andet Værelse var en Bas-relief af les Cantons med deres Bierge, særdeles nøjagtig, saa vi paa den beqvemt kunde oversee vor Reiseroutte. Paa det øverste Gallerie af den fordum catholske Kirke, saae vi de med en nydelig reen Skrift i ziirligt Latin skrevne Breve fra Johanne Gray til Bullinger (hvis Portrait og findes paa Bibliotheket) i Original, en gammel vaticansk Codex paa violet Papir af Davids Psalmer paa Græsk og et haandskrevet Exemplar af Qvintilian, som neppe er ældre end det 15. Aarhundrede. Paa Bibliotheket traf vi de Studentere som vi saae i Schaffhausen og som havde giort Touren over Constantz i 2½ Dag.

Vi gik til Institutet for Blinde og saae blant dem halvvoxne Børn, som ved Hjelp af skarpkantede Typper trykte paa Papir saa at Bogstaverne blive en relief, skrev og læste hvad man forelagde dem og ved Hjelp af smaa Træformer med forskjellige Spidser regnede og opløste smaa Multiplications-Exempler med Brøk som de Tilstædeværende opgave. At synge Coraler lære de ved Bogstaver en relief som tilkjendegive Noterne, ligesom en ophævet Streg over Noten antyder dens Udhold. Af deres Arbejder som for det meste bestod i Straafletning og Strikning af Snorer og Punge, købte jeg en af de sidste for 15 Batzer. Fra Institutet gik vi til Burgli (Günther undtagen) og havde fra 3. Stokværk i dette paa en høj Bakke udenfor Byen beliggende Vertshuus en skøn Udsigt over Byen og Søen, paa hvis højre Bred vi saae Landsbyerne, af hvilke den sidste var Horgen og paa venstre Bred indtil Küstnacht. Paa Retouren derfra skildtes jeg fra de andre ved Ebels Landsted, hvor jeg besøgte ham og afleverede Passavants Brev. Han er en høj og ganske vækker og peen Mand. Jeg maatte give ham Efterretninger om Norge, consulerede ham i Henseende til vor Rejseplan som han, i Hensyn paa vor indskrænkede Tid, billigede. Han fulgte mig ned i sin Hauge som støder lige til Søen og holdt en heel topografisk og historisk Forelæsning for mig over Omegnen, som her i en skøn Aftenbelysning udfoldede sig for os, viste mig Einsiedeln, viste mig og nævnede Bjergene rundt omkring og fortalte om Schwytz, at Cantonen i fordum Tid var af Beboerne omgivet med Muur overalt, samt viste mig en Plads som kaldes (troer jeg) 3 Landes Steen, fordi Zürichs, Lucerns og [Schwytz'] Grændser der støde sammen. Han anpriste 40

Kellers Panorama Kaart over Rhigi og Do. over Majland, der angiver hele Alpekjæden, Majlands fornemste Punkter og Apenninerne, og beklagede at Engellænderne ikke anvende noget paa at give saadanne Bjergomridse af de store Bjerge i Asien og især at Elpinstons kostbare Tog, ej har givet noget
 5 Udbytte for Mineralogie og Kundskab om Bjergstrækningerne. Jeg forlod ham Kl. 8, skrev paa min Dagbog, spiste ved Table d'hote og fortsatte min Dagbog til over Kl. 11. En af Gjæsterne ved Table d'Hote fortalte om Gøthe at han paa N[apoleon]s Spørsmål om, hvad han syntes om Talmas Spil (i Erfurt) skal have svaret: ej synderlig, og at da N[apoleon] sagde: at en Helt
 10 maatte føre et andet Sprog end andre, svarede: jeg taler med en Helt der ej agerer som Talma, hvilket skaffede ham Æreslegions Korset. Af Ackersdyck fik jeg i Dag en Afskrift af et Vers af den skotske Digter Bruns og udskrev af hans Excerpter et Digt kaldet Chloe af en hollandsk Digter Bellamy.

30. Juli 1818.

15 Oppe Kl. 3½, afsted Kl. 4 med I[ngeman] Hollænderen, Günter og Schill
 1 en Hyrevogn til Albis. Vi stege af ved Vertshuset, spiste Smørrebrød til en Schopf Viin og tiltraadte saa Vandringen opad en temmelig stejl Bakke. Desværre havde vi liden Løn for vor Møje; thi endskjøndt vi ventede fra 9½ til 11 paa at Taagen skulde forsvinde fra Fjeldene, naaede vi dog ej vort
 20 Ønske, men maatte lade os nøje med at have seet enkelte Glimt af Rigi og de øvrige Bjerge. Derimod havde vi taalelig klar Udsigt over Züricher og Zuger-Zee ligesom vi klarligen saae Türler See med sin blide Omgivelse. Paa Vejen og ved Vertshuset traf vi en liden Caravane som vandrede til Zug og som ved Vertshuset drak med deres Læderbægere af Vandspringet. Paa
 25 Albis havde vi vor Hovedpunkt auf der Hoch-Wache, og Günter som har en skøn Stemme sang der Tyrolerjodeln og et Par Kuhreigen, hvortil en gammel Kone og en Mand som i Nærheden slog Høe opmærksom lyttede. Vi fandt Jordbær og Blaabær (Hejdelbeeren) paa Højden. Paa Retouren købte jeg mig nogle Hinnebær af en liden Pige. Vi toge endnu en Hjertestyrkning
 30 i Vertshuset og fore saa tilbage til Zürich. Undervejs fortalte Schill og Günther om en patriotisk Digter Ulland i Stuttgart. Vi kom til Zürich Kl. 1½. Da vi havde drukket Caffé og jeg havde begyndt paa Indpakningen, kom Ebel og tilbragte et Par Timer med at meddele I[ngeman], Hollænderen og mig den fornødne Vejledning paa vor Schweitser-Reise. Da han var gaet maatte
 35 jeg ile med min Indpakning og besørge det Tøj som skulde til Bern med vore Reisefællers Vogn, samt hvad vi skulde have med paa Reisen, til Vertshuset im Schwerdt, hvor jeg leverte det til Lejetieners Mejer. Paa Tilbagevejen købte jeg Kam og Blyant og gik saa paa en Barbierstue. I Nærheden deraf var et Faar sprunget i Limmat og adskillige Mennesker vare samlede for at

redde det. Da jeg havde spist og opgiort min Regning som Casserer med Hollænderen og Ingeman gik jeg til Køjs og blev vakt

31. Juli 1818

Kl. 4½ om Morgenen, men vi kom først afsted Kl. 6½. Med vore Alpestocke i Haanden vandrede vi paa den skønneste Fodstie i den blideste Morgen 5 forbi Hækker, Hauger og Vingaarde paa Züricher-Søens højre Bred, tæt ved den klare smaakrusede Søe der svulpede ved vor Fod, og som hist og her var bevoxet med Tanggræs, dobbelt saa højt som vi, med Udsigt til den venstre Bred, der i en Halvbugt bekrandses af Landsteder som ligge adspredte i skøn, 10 lyrisk Uorden og bag dem en Kjæde af Bjerge af anden Rang, gennem hvis Kløft Clarida keeg frem, ligesom vi havde Udsigt til Albis og Mütthe. Henri Trümpler var vor Fører og vi havde 2 Bærere, Peter og Felix, saa den hele Caravane bestod af 8 Personer. Blandt de mange skønne Partier vi passerte forbi udmærkede sig især en med en Muur af en tætklippet og med Aabninger 15 lig de gamle Skydehuller forsynet Taxus-Hække indhegnet Hauge og den preussiske Ministers Landsted, hvor der stod den største og frodigste Grædepiil jeg endnu har seet, bøjende sine lange Grene lige ned i Søen. Vi kom til Meylen (eller Obermeylen) Kl. 9½ efterat have passeret det for 70 Aar siden ved et Skybrud ødelagte Küstnacht. Da vi her havde faaet os en liden Frokost 20 toge vi med Baad skraas over Søen til Wädenschwyl eller rettere et lidet Stykke udenfor samme, hvor Hollænderen, Schill, Günther og jeg badede os i Søen. Paa denne dejlige Vandfart laae den venstre Bred af Søen med Byen i Baggrunden som et Feeland i duftigt Sløer. Tæt udenfor Wädenschwyl besaae vi 25 en Spindeanstalt som er i skøn Drift. Der spindes fra 30 til 70 Traades Finhed, (Engellænderne skal spinde 210) og den største Væverstoel har 216 Spoler som drives med en simpel Mekanik lig den Volgandske Hakkelsemaskine. Et stort Hjul som drejes ved Folkehænder sætter 2 mindre i Bevægelse, der trække Kassen eller Rammen hvori Spolerne staae, frem og tilbage og derved 30 udspinde og afsætte Traaden. Vi bleve i Følge med Spinderskene til Byen og jeg fandt hos en lille Pige som jeg gav mig i Snak med, Pestalozzis erste Unterricht fra 1803.

Vi spiste et got Middagsmaaltid i Wädenschwyl, traf en fremmet Rejsende der og havde Musik efter Bordet. Günther og jeg spillede vexelvis paa et Fortepiano som vi fandt i Spisesalen. Nu stege vi atter i Baaden, hvor der var en 35 16Aars Pige, den eneste Overblevne af 6 Sødskende, hvem Nød og Mangel for 2 Aar siden havde borttrykket. Vi besøgte først den lille Øe Ufnau som hører under Einsiedeln og hvor Hutten ligger begravet, skjøndt ingen egentlig veed, paa hvad Sted. I et lidet Capel som der staaer fandtes et Billed af og Gravminde for en Helgen Alderich, som formodentlig i sin Tid maae have

spadseret paa Søen, siden der paa en af Gravmælets Sider staaer: pedibus
 aqvam calcavit. Han døde 1663. Ved Capellet var et Beenhuus, hvor maaskee
 Huttens Levninger giemmes, om man ellers har forundt dem Hvile i catholsk
 indviet Jord. En Blomst som vi der fandt, gav Günter Navn af Uffnavia
 5 Ulrica Huttensis. Vi satte derfra over til Rapperswyl, hvor der fra Højden
 af et gammelt Taarn er en skjøn Udsigt. Et Capel ligger i Nærheden og paa
 dets med Gravminder og gyldne Kors rigelig forsynede Kirkegaard fandt jeg
 paa en Gravsteen den Indskrift: Qvanti sint homines hic tibi pulvis ait. Uffnau
 ligger under Schwyts og Rapperswyl under St. Gallen, hvilken sidste Canton
 10 er paretetisk o: reformert og catholsk. Fra Rapperschwyl gaaer en meget slet
 conditioneret Broe tvært over Søen til Pfäffikon, men vi foretrak at roe over
 den blanke Søe og havde i en Halvbugt lige for os Udsigt til den lille Bye
 Lachen.

Nu begyndte vor Fodvandring giennem en skjøn Dal men siden over den
 15 besværlige Ezel. Dagen begyndte stærkt at helde, da vi hørte Klokkelyd
 som vi troede kom fra Einsiedeln Capel, men desværre var det kun Koebjelder
 og vi kom først da Solen allerede var dalet, til det paa Højden af Ezel liggende
 Gjæstgiverhuus Bennau, hvor vi tog os en liden Hjertestyrkning og benyttede
 det sidste Skimt af Dagslyset for, fra det højeste Punkt at betragte den rige
 20 Udsigt over Züricher og Greiffensee paa den ene og Müthens 2 Klippespidser
 der ragede frem over den øvrige Bjergkjæde paa den anden Side. Vi fortsatte
 nu vor Vandring giennem den ensomme Dal i den stille Aftenslumring og pas-
 serede en skjøn Skovbæk og fandt enkelte adspredte Sæterboliger eller Sennen
 der, ligesom hele Egnen havde megen Lighed med de Norske. Günther reci-
 25 terede adskillige Scener af Schillers W. Tell og under Passiar med ham og
 Ackersdyck naaede vi i Mørkningen Kl. 9 Einsiedeln, hvor vi spiste et tarveligt
 Aftensmaaltid og hvor I[ngeman], Ackersdyck og jeg bleve Contubernaler.
 De 2 Senge hvori A[ckersdyck] og jeg hvilede stode paa Forhøjninger.

1. August 1818

30 besaae vi Einsiedelns Kirke og Kloster. Endeel valfarende Pillegrime holdt
 deres Andagt og fik Aflad i det strax ved Indgangen værende Capel, hvor,
 om jeg mindes ret, det hellige gamle Maria-Træbillede findes. Paa Platfonden
 seer man blant andre Frescomalerier et der forestiller en blind Hyrdes Hel-
 bredelse ved Muren, af Oliemalerier, en Peders Fornægtelse ved et af de mange
 35 Altre, og et forestillende Endeel Syges Helbredelse. I et Sidekapel var malet
 Endeel Martyrhistorier og i Choret over Højaltret var en med Guld ziret Hoved-
 skal af – jeg troer – en Mauritius, der døde som Martyr under Diocletian i
 Wallis. Det ved Indgangen bag Capellet staaende Alter er bygget af en Comes
 Caspar i det 17. Aarhundrede og bag ved samme seer man en stakkels Synder

i Skjertsilden med et Motto af Hjob*). Vi gik gennem Klostergangen men kunde ej faae Bibliotheket at see. Vor Cicerone fortalte at Munkenes (Benedictinere) Tal skal være 85 og Seminaristernes 36. – For Resten veed jeg intet mærkværdigt om Einsiedeln, uden at man i Vertshuset bliver dygtig medtaget og at Fruentimmerne bære en smagløs og naragtig Hovedpynt, en stor hvælvet, 5 bueformig Hat. Jeg købte en Beskrivelse over alle de i Einsiedeln skeete Mirakler og en Afbildning af Kirken og Klosteret for 3 Batzer.

Vi forlode Einsiedeln Kl. 9, passerede et Nonnekloster som ligger $\frac{1}{4}$ Mils Vej udenfor Einsiedeln, kom gennem en udyrket Dal, hvor vi fra de omgrændsende Bjerge hørte enkelte jodelnde Stemmer som Günther besvarede, 10 spiste en tarvelig Frokost i Alpthal og saae der en Saugmølle, hvor et enkelt Blad meget langsomt arbejdede sig gennem en Stok. De enkelte Bønderhuse i denne Tract vare byggede i samme Stil som de i Nummedal og andre norske Fjeldegne, med Udbygninger eller Svaler og Skraatage, Tækningen af Spoen og undertiden belagt med Steen for Stormens Skyld. Nu bestege 15 vi det over 3000 Fod høje Haggensbjerg og kom i en stedse vildere Fjeldegn med Udsigt til den vilde Muotta-Dal, hvor Suvarow marscherede 1799 og hvor Russerne lede saa meget. Med stor Besvær naaede vi Højden af Haggens og passerede tæt forbi de nøgne Müthen Spidser der hæve sig meer end 4500 20 Fod over Vandfladen. Nu gik det bergab, efterat vi havde hvilet $\frac{1}{2}$ Times 20 Tid for, fra Højden at betragte den herlige Udsigt til Clariden Gletscherne, Rigi, Rosberg og Søerne Vierwaldstätter, Lavertzer og Zug. Nedstigningen var endnu besværligere end Opstigningen af det bratte Fjeld og vi havde Anledning til at erfare hvor meget Øjet skuffes i at beregne Afstanden. Vi naaede ej det ved Foden af Haggens liggende Schwytz førend henved 3 om 25 Eftermiddagen, toge ind i der Hirsch, men fandt ej Verten, Heidegger, som er Landaman for Cantonet, hjemme. Vi traf der et Par Engelskmænd som samme Dag vare komne tilbage fra Rigi, men ej vare synderlig tilfredse med Udsigten som Landrøgen havde betaget.

Vi spiste et got Middagsmaaltid og vandrede nu $\frac{1}{4}$ Miilsvej til Lavatzer- 30 Søe hvor vi satte os i en Baad og roede først til den lille romantiske Øe Schwannau, hvor der før boede en Waldbruder, som lykkelig undgik Bjergfaldet fra Rosberg 1806 i September, derved at han Dagen forud var rejst bort, og som nu beboes af en Snedker og hans Tjenestepige. Vi vandrede rundt omkring den lille fredelige Øe og maatte ved Hjelp af en Stige arbejde os 35 [op] paa den højeste Punkt, over et gammelt Taarn som ved forommeldte Bjergfald var overskyldet. Snedkeren var ej hjemme, men hans Terne viste os om i hans pene lille Bolig. Over den speylklare Sø svømmede vi nu i vor lille vaklende Baad under Klokkeklang fra de omliggende Landsbyer, til den

*) Blant de mange Sudarier ex voto som hang paa Væggen var og et af en F. Smith.

af sine Ruiner endnu ej opreiste lille Flække Lauerz og vandrede derfra paa vor Fod over en god Chaussee til Goldau der ganske blev begravet under Bjergstyrtingen og hvor kun Vertshuset og det tætved liggende Capel rage frem mellem Gruset og Steenhobene, hvorunder flere hundrede Mennesker
 5 ligge begravne. Vi spiste i Vertshuset hvor Günther og Ackersdyck toge Qvarteer indtil Midnat, da de under Vejledning af Føreren Dominiqve Gytz fra Art som Ebel havde anvist Ackersdyck begave sig til Rigi, men Schill, I[ngeman] og jeg derimod overnattede i Capelbygningen, hvor jeg havde et Værelse for mig selv, der var bestemt til Præstens Sovekammer, og hvor jeg
 10 fandt en af det franske oversat Andagtsbog der afhandlede alle Dyder med Exempler tagne af Kirkehistorien og Legenderne. Jeg sov ret got og fornåm intet til de Lopper som havde plaget I[ngeman] og Schill, der vare Contubernaler i et andet Værelse.

2. August 1818.

Kl. 6½ begave vi [os] paa Vejen til Rigi, hvor en lille Pige ved et Ledd
 15 jucksede en Smædesang over Napoleon, og havde en meget besværlig Tour. Vi hvilede ½ Times Tid ved det første Huus som man treffer og havde her en fuldstændig Udsigt over det ødelagte Goldau og den hele Strækning af Bjergfaldet. Endeel Bønder, med Qvinder og Børn fra Omegnen, som vi havde seet i Procession syngende at vandre giennem Goldau, kom efter os for at holde
 20 deres Andagt i en omtrent midtvejs paa Rigi liggende Kirke og Hospitium. Vi traadte ind i Forstuen af den propfulde Kirke og hørte et Par Minutter, blandt den udenfor staaende Hob, paa Præsten som prædikede over Aflad. Over Indgangsdørren stod med store Bogstaver: Vollkommener Ablass. Paa vor videre Vej derfra mødte vi Pigen fra det første Vertshuus paa Rigi,
 25 den forhen for sin Skjønhed berømte men nu falmende Mariane, der hilste os fra vore Reisekammerater og nu gik til Kirken for at hente sig den fornødne Aflad, hvis Tegn hun, som vi siden erfoer, bar paa Brystet. Nogle 100 Skridt fra bemeldte Vertshuus, Staffel kaldet, tog jeg mig en liden Luur, men blev snart vakt deraf, da mine Medvandrere sendte en af Bærerne for at vække mig,
 30 fordi Føreren havde sagt dem, at det var farligt og kunde drage Slagflod efter sig, at sove paa Fjeldet. Jeg gik nu ad den sidste steile Bakke, fandt Vertshuset fuldt besat af Mennesker og traf Günther og Ackersdyck, hvilken sidste allerede i Morges havde været paa Spidsen af Rigi ved Culm (det øverste Auberge), dog uden at see noget synderligt. Efter Maaltidet gjorde 3 a 4 Karle
 35 Endeel af de saa kaldte Zwingen, der bestod i at brydes, løbe om Kap og kaste med Steen.

Siden gjorde jeg og mine Rejsfæller (I[ngeman] undtagen) en Excursion med en Eslinger (som for det meste hele Sommeren opholder sig paa Rigi for at bruge Molken-Kuur) til et lidet Capel paa Bjergets vestlige Side, i hvis

Nærhed er en meget kjølig Kilde hvis Vand man dog uden Skade kan drikke om man end er nok saa varm, og derfra til den saa kaldte Kanzel, hvorfra man har skjøn Udsigt, over Vierwaldstätter Søen og dens Omegn. Tilbage-touren var temmelig stejl og besværlig. Ved Caffebordet traf vi et Par Damer (jeg troer fra Lucern) som siden blev i Følge med de Øvrige til Culm. Da den med Rigi saa vel bekendte Eslinger sagde mig at jeg kunde see Solens Nedgang skjønnere fra Staffele end Culm, blev jeg hjemme og skrev lidt paa min Dagbog og gik saa ud for at betragte den dalende Soel. Den udgydede just sin Guldstrøm over Sempacher-See da jeg kom ud, og da Aftenen var blid og kjølig besluttede jeg at gaae til Culmspidsen, for stedse at stige i samme 10 Forhold som Solen sank, og saaledes nyde dette Syn giennem alle Grader. Midtvejs mødte jeg Schill paa Retouren og skyndte mig nu at naae Spidsen før Solen sank. Jeg traf der en Hoben Mennesker og kom netop betids nok for at see det herlige Syn, hvorledes Solen ildrød væltede sig giennem en Skye i forskjellig Skikkelse og sank lidt efter lidt bag de høje Fjeldspidser. Günther 15 sang: Es kann doch nicht immer so bleiben hier unter dem wechselnden Mond, og en blid højtidelig Stemning udbredte sig ved den Tanke, at saa mange forskjellige Mennesker af allehaande Nationer, maaskee for første og sidste Gang her samlede som Tilskuere af den herligste Scene. En Dreng falbød Alpenrosen og jeg kjøbte en rød og en blaa, der her vedlægges som Mindeblomster. 20 I Følge med de ommeldte Lucernske Damer, som uden at være vakre, vare ret godlidende og omgiængelige og som hoppede nok saa let ad den bratte Stie, vandrede vi i Aftendæmringen tilbage til Staffel og skildtes der fra dem. Natten var urolig og Larm og Lopper gjorde at jeg neppe havde blindet $\frac{1}{2}$ Time da jeg Kl. 3 vakttes den 25

3. August 1818

og i Følge med Günther og et Par andre var blant de første der bestege Culmspidsen. Det var temmelig dunkelt da vi tiltraadte Vandringen og da jeg var halvvejs saae jeg bag mig et Par hvide Gestalter som vandrede nedenfor med en Lygte og fiernere andre Skygger i Dæmringen. Giennem Dæmringen 30 saae jeg Spiderne af de højeste Sneebjerge at fremblinke. Kuldskjær af Nattevaagen, med kolde vaade Fødder i det fugtige Græs og giennemblæst af en skjærende Vind, blev jeg ikke lidet glad da Trümpler bragte mig en Kavaj; men Glæden værede kun kort, da dens rette Ejer Eslinger med ald mulig Høflighed reclamerte den. Flere og flere samlede sig nu paa Højden og blant 35 dem en Fyrstinde af Heckingen eller Hohenzollern med 2 Fosterdøttre, samt en General og et Par Grever i deres Følge. Alle løbe omkring med Nathuer, i Frak og Kavaj for at holde sig varme. Alles Øjne vare vendte mod Østen, alle frydede sig ved den rene Horizont hvori Kjæden af Sneebjergene saa

skarpt og klart traadte frem og lovede en Udsigt som man ofte i flere Uger forgiæves venter paa. Nu glimtede det første Ildblink af den luende Soel i Øst og hilstes med almindelig Jubel, og tause og stirrende saae alle hvorledes Dagens Konge majestætisk hævede sig og giennembrød en dunkel Skye, hvori den drejede sig som en Urne. I sin fu'de Klarhed hævede den sig over Skyen, og bestrøede med Morgenens Roser stoed der Mönk, die Jungfrau, Aarhorn, Finster-Aarhorn, Tütliis og den hele øvrige, med sine Krystal-Former fremragende Snee Bjergkjæde i Vesten. Soelstraalerne spillede i den lige under Rigi-Culm liggende Zuger-See, Rigi kastede sin Kjæmpeskygge paa Pilatus 10 og naaede dog kun til Midten af denne. Paa højre Side bag Zug skimtede man Egerie-See; paa venstre Side laae Vierwaldstätter og længere mod Nord Baldeggers og Hallwyler- og i Nordost Sempacher-See og imellem dem det med Skov og Mark vaxlende Landskab. Fra Waldstätter-See strømmede den blinkende Reuss i Afsatser. En af Tilskuerne havde Kellers Panorama 15 af Rigi-Udsigten med sig, for at man destobedre kunde orientere sig, og Eslinger havde bragt sin skjønne Tubus med, hvorigiennem man saae Hovedpunkterne. Sneedækket paa Titlis der saa ud til at være omtrent $\frac{1}{4}$ Alen tykt skal i det mindste være 70 Alen*).

Dette er kun et kort Omrids af en af de første Naturscener i Verden. Før end 20 vi forlod Culmen besaae vi i Vertshuset der Basrelief af Goldau før og Goldau efter Bjergfaldets Ødelæggelser. Efterat have taget en Frokost i Staffelen begave vi os paa Vejen og opdagede først, efterat vi havde gaaet en Fjerdingsvej, at vi ved en Misforstaaelse af Schill vare paa Vejen til Weggis istedet for, at vi efter de Flestes Bestemmelse skulde til Küsnacht. Vi vendte altsaa 25 tilbage, kom atter til Staffelen og gik derfra ad en meget brat Fjeldvej, som jeg dog ej fandt saa svimlende som Ebel havde beskrevet den, til Küsnacht. $\frac{1}{4}$ Miils Vej derfra kom vi giennem den Huulvej, hvor Tell skjød Geysen og besaae Capellet, der er reist paa samme Plet hvor Skuddet skeede. Under et maadeligt Frescomalerie uden paa Capellets Væg, forestillende denne Hand- 30 ling, staaer følgende Vers:

Hier Ist Geysers Hochmuoth Vom Thäll Erschossen
 Und Die Schweitser Edle Freiheit Entsprungen
 Wie Lang Wird Aber Solche Währen
 Noch Lang Wenn Wir Die Alte Währen.

I Nærheden af Küsnacht viste Trümpler os paa Højden til venstre Haand 35 det Sted hvor Ruinerne af Geysers Borg findes. Vi spiste Frokost i Küsnacht og foere derfra i Baad over den ene Arm af Vierwaldstättersee og giennem Lucern-See til Lucern. Med en Franskmand fra Saconex ved Genfersøen,

*) Enkelte Skyer svævede under vore Fødder.

som havde giort Følge med os fra Staffele og som, hvis jeg mindes ret, kaldte sig de San, parlerte jeg fransk. I Lucern toge vi ind i det Rössliske Auberge, da vi allerede i Schwytz havde seet i Dagbogen at en Engelskmand havde misrecommenderet der schwarze Adler formedelst the Landlors Prellerie. Saasnart vi havde spist Middag, begav vi os, tilligemed en Staub fra Zürich 5 som og var i vort eller rettere Ackersdycks Følge, fra Rigi (thi Ackersdyck var gaaet med sin Fører før os directe til Künsnacht) først til det Pfifferske Basrelief af Schweitz hvor vi en Miniature saae de smaa Cantoner og den Vej vi havde vandret saavel som den vi endnu har tilbage, og kom paa Vejen did over en lang bedækket Broe, hvor der paa Pillerne af enhver Bue var malet Scener af Dødningdansen, formodentlig efter Holbein. Derfra gik vi til Tøjhuset hvor allehaande Vaaben fra ældre og nyere Tider hænge og en Hoben Faner. Blandt andet findes en heel Stabel af flere hundrede Pile af forskjellig Dannelse som ere fundne ved St. Jacob og Sempach. Paa den største Sahl findes i Ruderne alle Cantoners Vaaben i Glasmalerie særdeles 15 got udførte i Henseende til Tegning og Colorit. Blandt disse var eet med Indskrift: »Wo Klugheit und Recht Zusammenkommen, Da Wird Alle Falschheit Die Macht benommen«. med Aarstal 1598. Paa Vejen derfra til Domkirken passerede vi atter et Par bedækte Broer med historiske Malerier.

Kirken er [en] stolt Bygning med et Taarn paa hver Side. Lige for Høj- 20 altaret staaer under Christus paa Korset en Ligkiste og paa Alteret en Pelikan. Vi besaae, efterat 6 Laase vare aabnede, Kirkens Skat bestaaende af Messerhagler, Sølvstager etc. og et Par Helgen-Hovedskaller beslaaede med Guld. Men det fornemste var Kirkens udmærket store Orgel der frembragte de dybeste og stærkeste Toner jeg nogensinde har hørt og hvoraf enkelte løde 25 som Domsbasunen og bragte mig i Erindring om den Scene i Jean Pauls unsichtbare Loge, hvor den skindøde Ottomar vogner i Kirken. Desværre forstod Organisten som spillede et Quarters Tid for os, ej at behandle dette Orgel, som det fortjente. I Selskab med Ackersdyck, Staub og Franskmanden besaae jeg siden den Reinhardtske Samling af Schweitzer-Costumer, men 30 fandt den ej saa god som den Mejerske i Aarau. Vi benyttede Resten af den heldende Dag til at besøge en nydelig engelsk Hauge strax ovenfor Byen hvorfra man har en dejlig Udsigt over Lucern-See, Byen, samt Pilatus og Gletscherne og hvor der paa den højeste Terrasse er anbragt et bevægeligt Panorama-Kaart der viser ej alene de for Øjet, men ogsaa udenfor det liggende 35 fornemste Punkter. Reuss som vesten for Lucern forener sig med Emmen ruller i Lucern-See med en rivende Fart. I[ngeman] og jeg tog vort Aftensmaaltid paa vort Værelse under Passiar om hvad vi hidtil havde seet.

4. August 1818

vandrede vi om Morgenen Kl. 6 gennem en blid og frugtbar Dal til Winkel der har en peen Kirke og en smuk Beliggenhed. Derfra toge vi til Baads over Virwaldstättersee med den mægtige Pilatus ligefor os til Rüsloch, hvor en vildskummende Bæk bruser mellem høje Klipper forbi en af det fremhængende Fjeld dannet massiv Grotte ned i Søen, og hvor manganen Franskmand har lukket sit Øje, begravet under de nedvæltede Stene. Paa Søen fortalte Trümpler os, at en Hess for nogen Tid siden havde, af Fortvivlelse over et betydeligt Tab han havde lidt, styrtet sig i Søen mellem Winkel og Rüzloch, og at hans Beslægtede, hvem han havde underrettet om sit Forehavende, for silde vare komne for at afværge Ulykken. Sine Klæder havde han testamenteret Roersfolkene og i sit Brev fritaget dem for ald Mistanke. Efterat have vandret paa den steile Stie langs med Mehlbach (saa heder Bækken som løber ud ved Rüzloch) kom vi gennem [en] med frodigt Græs bevox[et] og af Smaabække gennemskaaret, yndig Dal mellem høje Fjelde, forbi det saa kaldte Drachenloch, hvor en Winkelried engang, efter Folkesagn, skal have dræbt en Lindwurm eller som den her kaldes Staalwurm og kom længere hen forbi et lidet Capel. Vi gik gennem Stanz uden at opholde os der og forsømte at see Arnold Winkelried's Harnisk som skal findes der. Derimod viste Føreren os det Huus hvor han skal have boet og et Landsted som han har ejet. Et Stykke udenfor Stanz besaae vi den Plads hvor Folkeforsamlingerne og Landamansvalget holdes og passerte mellem Stanz og Buochs et Capel, som en Andermach skal have bygget og som er en Efterligning af Capellet i Loretto der forestiller det Huus hvori Maria og Jesus boede, samt et Do. Capel. I Dalen som gaaer fra det førstmeldte Capel har været holdt et Slag med de Franske i Revolutions Krigen. Buochs ligger behagelig paa en Skrænt ligefor Vierwaldstätter-Søe og er vel bebygget. Kirken paa Højden tager sig især skjønt ud. Fra Buochs foere vi over Vierwaldstättersee forbi de saa kaldte Nasen (2 Smaabjerger ved Indløbet til Gersau) til den fordums souveraine men nu med Schwytz incorporerede lille Bye Gersau og bleve der meget maadelig beværtede. At det samme har været Tilfældet med en Engellænder, viser følgende Vers som vi fandt i Dagbogen:

You rowing Youth, whom love of science leads
 To rove through Schweitzerlands Romantic meads
 Where Mountains pill'd on Mountains woo the sight,
 For ever frowning and for ever bright;
 Who seek from short repose a fevrish pause

And laugh (?) at Natures unawailing laws,
 Approach with reverence due this sacred place,
 Where dwells to freedom dear a happy race;
 A fate awaits you here as sad as new:
 Eat what you will, you will be sure to spew.

6

I samme Dagbog fandtes en tyk Hollænder med sin Pibe afbildet, hvilken Ackersdyck af patriotisk Iver reev ud af Bogen. Vi besaae Kirken som er meget smagfuld bygget og har taalelig snukke Fresco-Malerier, forestillende Stationerne eller Hovedscenerne af Lidelseshistorien. Det store Platfondmalerie der forestiller Englenes Forkyndelse, hovede mig mindre. For Resten 10 har denne Kirke megen Lighed med den i Olten. Nu toge vi atter til Baads over Vierwaldstättersee forbi Brunnen og en stor i Søen nedvæltet Klippeblok i Gabet ligefor Schwytz til Grütli eller Rütli, hvor 3 Kilder over hvilke et Skuur eller Træhytte er bygget, betegne det Sted, hvorfra Schweitserforeningen udsprang, hvor hine 3 Fædrenelandshelte stod under Stjernehimlen 15 og svoere den hellige Eed at leve og døe for Frihed og Selvstændighed. En 76 Aars gammel, halvtosset Olding beboer nu denne hellige Plet og hilser enhver der taler tydsk som Bruder des Bundes eller Bundsgenosse og afgiver en sergelig og grelt afstikkende Contrast mod de Mænd som engang stode der. Foruden Alderdoms Svækkelse, skal og Tabet af et Par Døttre som styr- 20 tede ud over Bjerget og druknede i Søen, have bragt ham i denne Forfatning. Søen har mellem Grytli og Sissigen en dejlig grøn Farve. Sidstmeldte lille Landsby ligger paa Axenberg og i Nærheden seer man et Jordfald som er skeet for 22 Aar siden, der var saa stærkt at man fornåm Rystelsen deraf i Lucern. Man seer Bristenstock og andre Sneebjerge. I Uri kaldes alle høje 25 Bjerge Stocke og i Bern Hörner. Vi stege i Land paa Tellsplatten, og besaae Capellet hvor Frescomalerier af Rütli-Forbundet 1308 Montags am Neu-Jahr, Sempacher-Slaget 9. Julii 1386, Slaget ved Moorgarten 16. Novbr. 1315, Tells Fangenskab, Udspring paa Platten og Scenen hvor han skyder Æblet etc. staae afbildede men ere temmelig blegnede. Tæt ved Flüeln staaer 3 Kors 30 til Ærindring om at en Repræsentant eller Landaman, som havde sveget sin Pligt ved Tagsatzungen, der blev dræbt af Districtets Bønder.

Fra Flüeln gik vi til Altorf og havde paa begge Sider høje Klipper blandt hvilke Uri-Stok og Rothstock med sine sneetækte Spidser især udmærkede sig. Vi toge ind im Adler som ligger midt imellem en Brønd hvor Tells og 35 hans Søns Støtte staaer og et Taarn, som betegne den Afstand i hvilken han skjød og som udgjør omtrent 135 Skridt. Paa Taarnet er al Fresco malet bemeldte Tildragelse. Da vi havde hvilet os lidt, besaae vi først Kirken i Altorf og et tætved staaende Capel hvor Endeel Schweitserfamiliers Been ere

gjemte i smaa Kasser som staae i Væggen og gik saa siden (Ackersdyck, Schill, Günther og jeg) til Tells Fødested Bürgle. I Nærheden deraf traf vi et Par Smaadrenge som skjøde til Maals med Buer, og udsatte en Præmie af nogle Batzer for beste Skud, som den ældste af de smaa Teller vandt. Tæt ved Kirken
 5 i Bürgle staaer et Capel som skal være opreist paa samme Tomt, hvor Tells Huus fordem stod. Indvendig findes omtrent de samme Malerier som i Capellet paa Tellsplatten, men i mindre Format og uden paa den ene Væg staaer en Afbildning af Tell og hans 3 Sønner samlede om Træet, hvorfra han sendte Geiser Dødens Bud, og et Vers nedenunder, hvis Indhold er, at de med Tak-
 10 nemmelighed skal erindre sig den vundne Frihed. Et Stykke ovenfor er et gammelt Taarn og en liden Bolig med tilliggende Engeslette som Geiser skal have ejet og en af hans Forpagtere have beboet. Om Aftenen spiste vi ved Table d'hote.

5. August 1818.

15 Kl. 5 vandrede vi fra Altorf i en skøn Morgenstund paa en jævn og god Chaussee mellem himmelhøje Klipper, hvorover Götzen og andre Sneebjerger fremragede, og saae strax ved Broen som gaaer over Schäkenbach, i nogen Afstand Ruinerne af Attinghausens fordums Borg. Siden vandrede vi langs med den skummende Reuss-Flod, kom forbi en steil Klippevæg der gav et
 20 skjønt Echo, passerede Zwing-Uri og den gamle Vogt-Burg og kom Kl. 10 til Amstäg, hvor vi fik en god Frokost. I et andet Værelse var den formeldte Fyrstinde med de 2 Damer, Generalen og Greverne som vi saae paa Rigi og med hvem vi nu bleve i Følge opad Bjergstien som fører fra Amstäg til Wasen langs med Reuss, der her danner mange prægtige Vandfald, blant
 25 hvilke det ved Pfaffensprung er det prægtigste. Damerne havde 2 Heste paa hvilke de vechselvis reed og jeg var nær ved at misunde dem denne Beqvemmelighed, da det faldt mig suurt med mine trange Skoe at vandre paa de kantede Stene, i den trykkende Middagshede. Vi spiste Middag i Wasen, skildtes der fra Schill som fulgte os et Stykke paa Vejen, og fortsatte vor
 30 Vandring i det samme Selskab opad det langbratte Gotthardsbjerg, hvor enkelte Kors mindede om forulykkede Reisende, som nedfaldne Stene har dræbt, og kom til Teufelsbrücken, der ligesaalidt paa mig som paa Generalen gjorde det Indtryk vi havde ventet. Broen selv er meget trivielt og Vandfaldet er vel stort men ej paafaldende. En Fjerdingsvej ovenfor gaaer man giennem
 35 en temmelig lang og mørk Hule og seer saasart man er kommet ud af den Andermat og Hospitiet. Bag det første ligger et højt med en Triangel af Grantræer bevoxet Bjerg og bag det et Sneebjerg. Træerne maae her, ligesaalidt som paa Axenberg (hvor en Skov kaldes Bannwald og Sagnet lyder at enhver som hugger et Træ der vil komme til at strække Haanden op af Graven)

hugges, fordi de tiene til Beskyttelse mod Lavinerne. Til Verten i Andermat, Mejer, havde jeg en Adresse fra Ebel, men som ej nyttede mig stort. Vi spiste til Aftens med det forommeldte fornemme Sælskab og nogle Engellændere. Fyrstinden var ingen Patronesse af C[arl] J[ohan] som hun endnu betitlede Bernadotte og vilde vide hvad Velgierninger han havde bevist N[apoleon],⁵ hvilket jeg ikke i en Hast vidste at opgive. En af hendes Fosterdøtre ønskede at høre en Norsk og Dansk Vise og dermed opvartede jeg da saa got jeg kunde. Da de andre vare gangne fra Bordet blev Günther, Ackersdyck og jeg tilbage for at tømme en Flaske Syracuser-Vin som A[ckersdyck] havde tabt til G[ünther] i Anledning af en Phillippine, og fortærede vi den under Sang og¹⁰ Klang. Generalen og en Grev Stollberg som var i Fyrstindens Følge foreslog at ville blive i Følge med os til Grimsel, hvilket vi naturligvis intet kunde have imod.

6. August 1818.

Kl. 5 vandrede vi med vort ny Reisesælskab, ledsaget et Stykke paa Vejen¹⁵ af Ackersdyck (som bliver tilbage i Andermat for at gaae i Morgen over Como-Søe til Majland) gennem Ursernthal, der er temmelig ensformig og uforskyldt er kommet i Rye for sin Skjønhed. Jeg converserede en Stund med General Veith og politiserede om de nærværende Conjunctioner. Han er en Sachser og var Commandant i Dresden 1813. Han er ligesaa lidt nogen Ven af Al[ex-²⁰ ander] som af N[apoleon] og anseer den første for en lumsk Hykler. I Realp toge vi Frokost hos de 2 Capucinere som der holde Auberge og om Vinteren ere udelukte fra ald Omgang. Den ene som især tog sig Vertskabet an, saae temmelig polisk ud. Vor Frokost bestod i Brød, Honning og Viin. De ønskede os alt Got paa Vejen og erkjendte mig, da de hørte at jeg var Geistlig, for²⁵ deres Broder. Vejen gik nu gennem øde Fjeldegn over Furca langs med Reus. Det eneste Levende vi saae var nogle paa den anden Side af Fjeldet græssende Køer, som vi i Førstningen ansaae for Geeder. Paa Højden af Furca maatte vi vandre over en temmelig lang Sneemark, som var ganske compact, men noget slibrig og hvor de brændende Fodsaaler fik en meer behagelig end sund³⁰ Afkjøling. Forinden vi kom did gjorde vi Halt ved en Senne og spiste der Nüdli og sød Melk. Ved Nedgangen af Furca gjorde Sælskabet (I[ngeman] og mig undtagne) en Afstikker til den højeste Bakke og roeste meget Udsigten derfra over Snebjergene. Efter en besværlig Nedstigen kom vi til Rhone-Gletscheren og holdt Middag af vor i Andermatt indkjøbte Proviant lige for³⁵ bemeldte Gletscher, der udbredte sine taarnede Iismasser og steeg op over Fjeldet saa langt vort Øje kunde naae. Rhonen udspringer fra dens Fod og seer i sit Udspring ud som en stor Bæk. Vi vandrede langs med dens venstre Bred et kort Stykke og kom over en liden Broe paa den anden Side. Her fik

Günther og Stolberg Lyst til at bestige Gletscheren, eller rettere at nærme sig saa meget muligt Rhonevældet og gik altsaa tilbage ad en anden Vej. I[ngeman] gik halvvejs og jeg 2/3 Dele af Vejen derhen, men da jeg fandt den alt for besværlig og stenet og frygtede at jeg med mine tynde Skoe ej
 5 vilde holde ud, vendte jeg tilbage og traf Generalen som var utaalmodig over Opholdet. Ingen af os vidste hvor I[ngeman] var og vor Raaben var for-
 giæves. G[ünther] og S[tollberg] kom tilbage og bragte os til at fortryde at vi ej havde fulgt med dem, da de beskrev Synet af de blanke lazurne Isblokke, hvorigiennem Himlen skinnede, og Vældet af Rhonen som fortrinlig skjønt,
 10 Endnu saae og hørte vi intet til I[ngeman] og besluttede at gaae videre, i den Tanke, at han maatte være gaaet forud ad Majenwand til, da vi opdagede ham bæg en Steen hvor han havde faaet sig en liden Luur. Han var, som han siden fortalte, vakt af en mild Aande eller Aand, just i det Øjeblik da vi kom, og kunde i manglende Fald let have blevet forladt i denne livløse Fjeld- og
 15 Is-Ørken.

I samlet Corps besteeg vi Majwand, den stejleste og uvejsomste Klippe jeg hidtil har betraad. Generalen med en lam Fod havde Møje med at komme frem og jeg var med hele Been paa Vej til at opgive Haabet om at naae Spidsen. Paa Højden havde vi en smal Stie langs en svimlende Afgrund og Føreren,
 20 som havde ledsaget Generalen der formedelst Svimmelhed ej turde vove sig uden Hjelp, ventede der paa os for at tilbyde os den samme. I Dybet laae Todtensee. Vi kom dog uden Hjelp over denne Stie og jeg opdagede med Glæde at der Schwindelgeist har mindre Magt over mig end jeg formodede. Nu gik Vejen atter over en liden Sneemark og vi havde naaet Højden af
 25 Majenwand og begyndte vor Nedfart, trint omgivne af steile nøgne, gigantiske Fjelde, hvoriblant Seidelhorn især udmærker sig i en aldeles død Natur, hvor svære mellem hinanden kastede Steenmasser vidne om frygtelige Revolutioner. At Gemser havde vandret over den Klippe-Vej som vi gik nedad viste die Gemse-Losung, paa bredt dansk: Gemselorter. Med Længsel stirrede I[ngeman] og jeg, som udgiorde Bagtrouppen og ofte standsede dels af Mødighed, dels for at betragte den vilde romantiske Fjeldegn, ned i Dybet paa det enlige Grimsel Vertshuus der ligger tæt ved en liden kulsort Søe, der forestiller en sand Cocytus i dette Acheron. Vi naaede det først i Mørkningen, traf Endeel Rejsende med hvem vi spiste ved Table d'hote, fik god Mad og Drikke. Oven-
 30 paa ad en Hønsetrappel fik I[ngeman], G[ünther] og jeg Natte Quartier imellem et stort med Senge meubleret og et mindre Do. Værelse. Jeg sov som en Stok og var Kl. 5

7. August 1818

atter paa Benene. Da Caffé var drukket, gik Touren i samme Sælskab fra Grimsel, ad en i Begyndelsen meget brat og smal Fjeldstie med den brusende

Aar nedenunder i Dybet og her mærkede jeg først noget til Svindelen og maatte et Par Gange søge Hjelp. Over en Sneebroer kom vi paa den anden Side af Aar og saae den brusende at strømme ud af Sneehvælvingen under vore Fødder. Mellem Grimselens Fjelddrygge i en paa romantiske Afvexlinger rig Dal gik Vejen over Höllenplatte, hvor der er hugget Trin i Steenhellerne for at Hestene ej skal falde. Nedenfor dannede Aar et majestætisk Vandfald, brusende under en højhvælvet Broer fra hvis Midte man seer lige under sig en glimrende Regnbue stige op fra den dybe Foss og en mattere Regnbue over den. Generalen, Stolberg og jeg arbejdede os hen paa en stor Steen i Midten af Floden ligefor Broen og saae derfra Vandfaldet vælte sig under Broen. En rund lodret Klippemasse stod som en Dom ved højre Side af Vandfaldet. Et Stykke derfra dannede Aar en søndersplittet Regnbue med egen Belysning. I Sennehytten ved Handegg spiste vi Nüdli og gjorde derfra en liden Excursion til det nærliggende Vandfald af samme Navn, hvor Erlebach og Aar fra hver sin Side styrte tordnende sammen i en dyb Fjeldkløft under en steil Brink, hvorfra vi, liggende paa Maven betragtede de skummende Kjæmper. Erlebach som kommer fra Erle-Gletscheren har et højere, men Aar et stærkere Fald og ved Siden af det sidste seer man en Udhuling i den glatte Klippe, hvilken man fristes til at ansee for Porten til Orcus. Den sammenstyrtede Foss velter sit hvide Skum videre frem over Steen og Klippemasser og danner en fuldstændig, skjønndt ej saa glimrende Regnbue som ved forommeldte Fald, samt en Bie-Regnbue. Paa Vejen til Guttannen langs med den stedse skummende Aar gaar man i en øde, stedse afvexlende Fjeldegn. I Guttannen som er en liden Dorf der nærer sig ved Fæavl og hvor Pigerne om Vinteren søge Fortjeneste i Zürich ved at spinde for 1 Sk. og Kosten om Dagen, spiste vi Middag og traf der foruden andre Fremmede Endeel Elever fra det Fellenbergske Institut i Hofwyl og blant dem en ung Greve, en gammel Bekjendt af Generalen. Kl. 3 om Eftermiddagen gik vi i Sælskab med bemeldte Greve giennem Haslidalen og havde et Par Regnskurer undervejs. Det var allerede mørkt da vi naaede Mejringen og ikke uden Besværlighed kom vi over det sidste Bjerg. Føreren forvildede sig i Byen og vi naaede omsider heel mødige Værtshuset som var propfuldt og traf der Schill som havde tinget Værelse til os. Ved Table d'Hote var ingen Plads, men i et Sideværelse spiste Günther, I[ngeman], jeg og hiin Greve vort Aftensmaaltid og talte om tyske Digtere og om Körner, af hvem Greven havde en liden Samling af Digte som jeg før ej har seet.

8. August 1818

tilbragte I[ngeman] og jeg paa vort lille Værelse med at skrive i vort Ansigts Sved da Luften var meget beklumret. Ved Table d'Hote spiste vi i

Sælskab med den forommeldte Fyrstinde og hendes Damer samt Endeel Engelskmænd og Franskmænd. Fra vort Værelse har vi en herlig Udsigt til den over Bjerget ligefor i flere Afsatser strømmende Reichenbach og det bag ved fremragende sneetakte Wetterhorn samt Roslavin-Gletscher.

6 Günther og Schill foresloge os en Tour til Brienz hvor Fyrstinden har bestilt Sangerinder og Zwingen, men vi betakkede os for denne kostbare Plaisier og blev hjemme indtil Kl. 7½, da vi i Skumringen gjorde en lille Excursion til Reichenbach og saae i den stille Aften Halvmaanen stige op bag Wetterhorns Sølvspidse og glide over Gletscheren hen mellem de sorte Bjerge.

10 Bæreren Felix fulgte af egen Drift med os og hilste de udenfor deres Bolig siddende Mænd og Qvinder med sit: Gut Abend geb euch Gott og juchtede af og til sine uarticulerede Toner. Vi fandt Vejen paa vor egen Haand og saae fra Højden de 2 nederste Vandfald. Felicissimus Felix (som jeg kaldte ham, fordi han, naar han var mæt eller kom paa jævn Vej, eller mødte en Pige,

15 gierne udbrød i forommeldte uarticulerede Skrig) havde den noble Idee, at skaffe os et Par Stave, der kunde tjene til Surrogat for vore Alpestokke som vi havde glemt at tage med, og de kom os got til Nytte paa vor, noget besværlige, Nedfart. Vi vandrede giennem de grønne, med Træer beplantede Enge, saae Lysene fra enkelte Huse glimte giennem de mørke Træer og hørte

20 i Landsbyen en Sang af 2 Piger som secunderede hverandre og havde en taalelig Stemme. Melodien lignede meget de Norske Fjeldvisers. Længere hen hørte vi en ordentlig Arie med første og anden Stemme og da vi ved Table d'Hote, hvor vi spiste med det fra Brienz hjemkomne Sælskab, hørte,

25 af med Zwingen, trøstede vi os let over at have undværet den Herlighed.

Ved Bordet opfordrede Fyrstinden mig paa Skrømt til at drikke C[arl] J[ohan]s Skaal og da jeg med skyldig Ærbødighed antog Opfordringen, begyndte hun atter at ytre sin Indignation over denne store Mand. Da jeg mærkede at hun havde Lyst til at drille mig lidt, tilkjendegav jeg hende

30 min Forundring over at hun udlod sig saaledes om Tydscklands Befrier, der havde styrtet Tyrannen. Det gik nu løs paa Politisering og Fyrstinden yttrede sin Misfornøjelse med Landstandsvæsenet. Generalen derimod var af min Mening, at den vakte Almeenaand ikke lader sig blinde eller tvinge og at Regenterne, naar de ej med Klogskab og Liberalitet lede og følge den, silde

35 eller tidlig maae bukke under for den. Fyrstinden som god Østerriger gik ogsaa løs paa de insolente Preussere og deri var den sachsiske General enstemmig med hende, hvorover et ungt Menneske, en Søn af hendes Huushofmester, som er i hendes Følge og som formodentlig er Preusser blev saa vred, at han stod op fra Bordet, erklærede at han var kjed af i 2 Maaneder at høre

40 Preusserne blive bagtalte og gik paa Dørren, hvilket var en Smule plumpt og,

naar han ikke seer sig istand til at løsrive sig af sin Afhængighed, ufornuftigt. Efter Maaltidet røgte Stolberg, Günther og jeg en Aftenpibe paa Altanen og de første sang adskillige østerrikske og italienske Viser, skjøndt Stollberg kun maadelig. Jeg gav Jægersangene til Beste.

9. August 1818. 5

Oppe Kl. 5 og afsted 6½ i Selskab med I[ngeman], Schill og Günther. Vi havde en besværlig Marsch over Scheidegg der er et Par hundrede Fod højere end Rigi. Vejen gik for det meste langs med Reichenbach, og det blanke Wetterhorn samt Roslavin-Gletscheren havde vi stedse i Sigte. En temmelig stærk Lavintorden og flere smaa Laviner der løde som Geværild, hørte vi 10 undervejs, men saae desværre ingen, da de alle foregik paa den anden Side af Fjeldet. Vi passerede en lavere og højere Sæterbolig hvor der stod en Mængde Stolpeboder ganske i Norsk Stil og tog Middag i en Sennehytte, hvor vi fik god Melk og italiensk Hvidviin. Vi traf der et Par Damer til Hest og adskillige Cavallerer til Hest, hvoriblant en Brentano fra Frankfurt, som toge fra Grindel- 15 wand til Mejringsen. Vandringen ned ad Fjeldet var temmelig brat og paa Vejen til Grindenwald Gletscher gled jeg ud og faldt med Ryggen mod en stor Steen. I Førstningen var jeg lidt bedøvet og I[ngeman] ilede mig forskrækket til Hjelp, Günther gav mig en Slurk Kirschwasser og et Par Draaber af sin Æther acetens. Jeg kom mig snart og mærkede at jeg ingen synderlig 20 Skade havde faaet, da Stødet havde lykkeligvis truffet Bredryggen som bestaaer en Puf. Vi styrkede os siden paa Gedemelk som blev malket frisk af Geeden, og jeg købte af en Dreng en Steen med Guldglimmer til Erindring af Scheidegg. Kort efter gled jeg atter ved at springe over en Bæk og fik en Tryk paa Læggen som smertede mig meer end Rygpuffet. Snurrikt nok at 25 jeg paa min sidste Bjergreise, der ej var af de værste, skulde friste denne Skjæbne, som jeg formodentlig maae tilskrive mine afslidte Alpeskoe og som maaskee var en Tilskikkelse for at forekomme en Tour over Wengernalp som jeg den følgende Dag havde bestemt at gjøre med Günther og hvor et Fald formodentlig vilde havt farligere Følger. 30

Vi betragtede den majestætiske Gletscher, som i Aar skal have voxet omtrent 50 Lagter, fra alle Sider og da Solen stod paa den anden Side af den, viste de optaarnede Iismasser sig med den herligste Lazur-Farve. Günther besteeg den nærmeste Rand af Gletscheren, men jeg maatte lade mig nøje med at sætte den ene Fod derpaa. I en qvælende Hede gik vi langs med den 35 fra Gletscheren udløbende Bæk Lutschinen og naaede Kl. 4 om Eftermiddagen til Vertshuset i Grindelwald hvor man har den anden Side af Gletscheren der bøjer sig om Fjeldet, lige for sig, og seer den udbrede sig mellem Scheidegg og den meer end 11000 Fod høje Eiger. Jeg hvilede mig lidt, efterat have

styrket mig lidt med Viin og Smørrebrød og bortsov et Tordenvejr som imidlertid havde rensset lidt den lumre Luft.

Til Aftens spiste vi i den aabne Sval i Selskab med en Botanist og hans halvvoxne botanisk entomologiske Eleve der var meget snaksom. Vi havde seet dem i Mejringen og var passeret dem forbi paa Scheidegg. Botanisten fortalte os at den skønne Blomst med den dejlige blaa Farve som vi havde fundet paa Furca var (ni fallor) en Genista, og at 2 Engelskmænd som han havde truffet paa Rigi vare strax gangne derfra uden at oppebie Taagens Adspredelse og altsaa uden at see noget. I[ngeman], Günther og jeg røgte vor Aftenpibe i Gaarden, saae Maanen stige frem bag Gletscheren og fierne Lynblink, som tilligemed det halvdunkle Maanskin gav den og Bjergene en ganske egen Belysning. Günthers Jodeln passede ikke saa ganske til denne Scene, men desto bedre Choralet: Mater amata, intemerata etc. som vi sang sammen. Jeg tænkte med Vemod paa min kjæreste Ungdomsven, hvis Fødselsdag det var, og ønskede ham: Achtung zu haben für seiner Jugend Träume und das Herz die zarte Götterblume zu bewahren, uden hvilket vi ikke meer kunne være og blive for hinanden hvad vi engang vare.

10. August 1818.

Vare vi oppe Kl. 6 og gik, I[ngeman], Schill og jeg henimod 7 giennem den skønne Lauterbrunnen-Thal langs med Lütchiner-Bach, medens Günther og Trümpler gjorde Touren over Wengeralp, som mit saarede eller rettere ømme Been nægtede mig at gøre. Silberhorn, der fuldkommen fortjener dette Navn, da det hæver sig fuldkommen sneedækt i pyramidalsk Form mod Skyerne der som oftest svæve under dets Spidse, stod blankt for os og det sneedækte Eiger, og vi troede at skimte Toppen af die Jungfrau. Ved Zweilütchinen, hvor Bækken deler sig i 2 Arme toge vi af paa venstre Haand til Lauterbrunnen. Ved et Træ hvor vi hvilede glemte jeg mit Tørklæde og gik $\frac{1}{4}$ Mils Vej forgiæves tilbage for at søge det. Til Lauterbrunnen kom vi ved Middagstid og spiste til Middags med en Franskmand og hans Viv. En Times Tid efter kom Günther temmelig udmattet og havde vel seet die Jungfrau nærmere og hørt adskillige Laviner; men de sidste vare alle faldne paa den anden Side af Fjeldet. Torden og Lynild og øsende Regn hindrede os fra at besøge Trimpelbach, men mod Aftenen, da der var lidt Opholdsvej gjorde jeg en Tour til Staubbach som jeg desuden got kunde see fra mine Vinduer, saavel som die Jungfrau og Silberhorn. Denne Bæk strømmer i 2 Løb fra en meget høj, stejl og oventil noget udhængende Klippe og bliver derved i sit Fald til en tæt Støvregn, der svæver som et Slør ud fra Klippen og i Soelskin danner en skøn Regnbue. Længer ned samler Vandet sig og løber i en liden Bæk. Vandmassen er ellers ej betydelig. Medens jeg stod paa Højen

af Smaastene under Staubbach, blinkede et fjernt Lyn over Silberhorn og det underliggende Sneebjerg, som snart indhylledes af mørke Skyer, og Dalen som laae bag 2 Fjeldkløfte skjultes i chaotisk Mulm. I nogen Afstand derfra sang 2 Piger en underlig vild Melodie. Paa Hjemvejen mødte jeg I[ngeman] og Günther. Den sidste vilde hen til Staubbach. Uvejret voxte og et Par Lynslag vare temmelig stærke. G[ünther] fortalte da han kom tilbage, at han havde seet et Lyn slaae ned paa Fjeldet i et Træ som strax stod i lys Lue. Saaledes har jeg og opnaaet det Ønske at see et Tordenvejr i disse vilde Fjeld-egne. Aftenen tilbragte vi 4 Reisefæller sammen under Fortællinger om Eventyr og Røverhistorier indtil Kl. 10.

10

11. August 1818.

Kl. 3½ bleve vi vakte og vandrede Kl. 5 fra Lauterbrunnen den samme Vej indtil Zweilütschinen, hvor vi fik lejet en af de her brugelige Enspænder Vogne med Sæde paa Tvers for 20 Batzer, og kom saaledes beqvemt og betids til det strax ved Interlachen i den skønneste Dal beliggende Untersee. Denne yndige Plet som Aarfloden i sit Løb mellem Brienzer- og Thunersee gennemskjær, har den frodigste Vegetation og er rigpaa afvexlende landlige Partier. Den skønneste Udsigt har man fra en Højde kaldet Rugen, hvorfra man til højre seer Brienzer og til venstre Thunersee, med det over 7000 Fod høje Niesen-Bjerg. Mod Syden har man die Jungfrau og mod Norden Interlaken og Untersee, hvor adskillige smukke Bygninger, der om Sommeren bortlejes især til engelske Familier pryde den skønne Dal. Paa Rugen staaer en Træbænk med følgende Indskrift: »Ernestine Gräfin v. Montgelas widmet diese Bank jeden Fremden der Gefühl hat für Natur Schönheit. Interlachen 4. Septbr. 1815.« – en smaalig Forfængelighed!

25

Nær havde jeg glemt at vi paa Vejen til Untersee kom forbi et Træ med en Steen og følgende Indskrift: Hier ward der Freiherr von Rotenlu von seinen Bruder erschlagen. Der heimatlose Mörder in Bann, Acht und Verschweiflung, schloss in fernem Auslande seinen einst mächtigen Stamm. Aarstal er ej anført. Anledningen skal have været at begge Brødre vare forliebte i en Pige i Grindelwald og Jalousie skal have bragt den yngste af dem til denne Udaad. Ligeledes kommer man forbi en gammel Zwingburg kaldet Unspunnen. Da vi vare komne tilbage til Vertshuset i Untersee bestyrkede vi os med en god Frokost, hørte adskillige Tyroler- og Schweitzer-Viser af 4 Piger som havde en taalelig god Stemme, gik jodlende og froe til Thunersee og indskibede os paa en rummelig Baad i Sælskab med 3 unge Mennesker. Søen var stille og det gik temmelig rask med den 4 aarede Baad forbi de skønne Bredder paa begge Sider. Paa højre havde vi Beatushulen, Rallingen, Sigiswyl paa en høj Bakke og den nu udtørrede Spangbach, paa venstre det majestætiske pyra-

35

midalske Niessen Fjeld med Oschi og Faulensee ved dets Fod og længer hen Spiez med sit Taarn tæt ved Stranden. Ved Enden af vor Vandfart fik vi en liden Regnskuur. Jeg læste i Baaden i Shokes Erheiterungen, Fortællingen: Auguste som er ret interessant og som det forekommer mig tilforn at have
5 seet. Vi stege i Land et Stykke hidenfor Thun og gik til Byen. Vi kom forbi en net lille Hauge ved Aarens Udløb af Thunersøen.

Da vi havde drukket Caffe i Vertshuset hvor der var Endeel Reisende, gik G[ünther] og jeg til Slotstaarnet opad en lang bedækket Steentrappe med en Kuppel i Midten og havde fra en Bænk tæt ved Slotstaarnet en skjøn
10 Udsigt over den frugtbare, af smaa og større Bjerge bekrandsede Dal. Siden gik vi til Kirken, hvor der fra en Bænk tæt ved en ung Grædepil aabner sig en Prospect over Søen lige til Niese, ligesom der fra en anden Bænk er Udsigt til den modsatte Side af Dalen. Da vi kom tilbage var der allerede lejet en Enspændervogn som førte os og Trümpler til Bern, hvor vi ankom Kl. 6.
15 Hele Vejen did gik mellem smaa grønne Hækker der indhegnede frodige Agre og Enge beplantede med Frugttræer. Høstfolk vare beskjæftigede, dels med at bjerge Korn, dels med Efterslætten af Høe, og den hele smilende Slette var fuld af Liv og Frugtbarhed. Vor Fører gjorde os opmærksomme paa Giødseldyngernes Symmetrie og Skjønhed og der var virkelig anvendt megen
20 Flid paa deres Sammenlægning og Conservation, thi de vare alle beskaarne og zirlig tækkede med Halm. Tæt ved Byen mødte vi adskillige Spadserende paa den høje med Træer beplantede Vold eller Terrasse, og Byen som ligger paa en Bakke i en Halvkreds over den foribflydende Aar, tager sig ret got ud. Vi passerte de berygtede Badehuse (les mattes) som tillige ere Bordeller og
25 agede giennem den lange Gerechtigkeits-Gasse (der erindrede mig om Digterens Ord: »thi saare lang er Rettens Vej«) og landede omsider i den lille Falk, da der i den store ej meer var Rum i Herberge. Ved Table d'Hote i den store Falk spiste vi i temmelig talrigt Sælskab med Folk af allehaande Tungemaal: Italienere, Engelskmænd, Franskmænd, Hollændere og Tyd-
30 skere.

12. August 1818.

Vi hvilte os i Dag ret ud og sov til Kl. 7. Formiddagen gik hen med at skrive i min Dagbog, ordne mit Tøj som vi i Dag fik fra den saakaldte Spediteur. Kl. 1 gik vi til Table d'Hote. En Person som sad i Nærheden af mig og længe
35 havde fixeret min Dannebrogssløife, spurgte mig omsider paa got Dansk: om jeg ikke var Dansk, hvilket jeg flux besvarede med ja. Da han vilde vide hvem jeg var blant de danske Provster, maatte jeg oplyse ham om at jeg var ansat i Norge. Ogsaa maatte jeg gjøre ham viis paa, om jeg var I. Smith eller F. Schmidt og vidste han da at jeg havde skrevet Vers i Minerva. Han har

været i Wisbaden for sin Helbreds Skyld og gjør nu en liden Excursion i Schweitz. For Resten veed jeg ikke hvad han heder og veed af hans Biografie kun at hans Fader var Amtmand og at han er Herredsfoged i Holsten, samt at han er fød i Kjøbenhavn. Efter Maaltidet gik vi paa en Caffé i Sælskab med bemeldte Landsmand. Jeg saae der af Aviserne det svenske Galanterie: at tilbyde alle Normænd Indfødsret, som man venter giengieldet med samme Galanterie fra Norsk Side, samt at det rige Norge har ansat Kongehusets Appanage til 120000 Specier.

Vi besaae siden Domkirken eller Münsteren som er bygget af Sønnen af den Erwin som har opført Strasburg-Münster, og hvori Carl af Burgunds 10 Silkekjortel og Kappe af meget stærkt Tøj og vel conserveret, samt Endeel Gobelins-Tapeter som erobredes i Slaget ved Murten pryde Choret. I Træ er udhugget paa højre Side af Choret Profeternes og paa venstre Christi og Apostlernes Billeder meget got udarbeidede, især et af Profeternes Hoved. Mynten som vi siden besaae var der ej synderligt ved, ej heller Kirche der 15 heiligen Geist, undtagen at den sidste er bygt i en smuk Stiil og den Corinthiske Støtte-Orden. Jeg besøgte Pastor Wyttenbach, men traf ham ej hjemme og afleverede derfor Brevet fra Streckeisen. Jeg gik derfra hjem og gjorde siden med Günther og I[ngeman] en Tour omkring i Byen forbi det smukke Armenhaus til en Plads ved Stadsgraven hvor en Bjørn og Binne har deres Tilhold. 20 G[ünther] hentede Hvedebrød for at tractere dem med og Binnen sad paa sin Bagdeel og bad som en Hund og fangede med sit Gab meget behændig de udkastede Stykker. Bjørnen var mindre dispos. Derfra gik vi paa Promenaden, hvor vi i et Marketendertelt spiste Citroniis. Aftenen tilbragte jeg med at skrive paa min Dagbog, og siden drak I[ngeman] og jeg en Bouteille Viin 25 sammen for at celebrere 20 Aarsdagen efter min Indsættelse som Præst paa Eger. Nogle Karle der i Aftes ligesom i Gaar gik syngende giennem Gaden gav os frie og behagelig Musik, da de sang en trestemmig Melodie meget got og især 1. Stemme var fortrinlig. I Eftermiddag toge vi Afskeed med vor Fører Trümpler og vore 2 Bærere og den første stode Taarerne i Øinene, 30 da han sagde os Farvel.

13. August 1818.

Kl. 5 i Morges vare vi oppe og toge Kl. 6 i Sælskab med Günther og Herredsfoged Müller i Tøndern (saa heder den Danske med hvem vi i Gaar gjorde Bekjendtskab) først til Hindelbank, hvor vi efter en tarvelig Frokost besaae 35 i Kirken det berømte Gravminde af Nahl over den for sin Skjønhed fordum berømte Mad. Langhans, der for nogle og halvhundrede Aar siden døde 28 Aar gammel i sin første Barselseng. Hun døde just Paaskeaften 1751 og dette gav Konstneren Anledning til at forestille hendes Gravsten brudt og

hende selv med Øjet vendt mod Himlen at hæve sig af Graven, ligesom Barnet allerede er i Begreb med at kravle over den brudte Steen – en skøn Idee og i det hele meget got udført. Kun Skade at man har benyttet Sandsteen istedet for Marmor og at Næsen paa Moderen, som en Engelskmand engang ved sin Plumphed havde skamferet, er maadelig restaureret. Et Kobber af dette Gravmæle og en trykt Forklaring over Indskrifterne bleve faldbudne og jeg købte den sidste for 5 Batzer. Et andet Gravminde over en General Erlach i samme Kirke og af samme Kunstner er af liden Betydenhed.

Vi kjørte derfra til Hofwyl for at see det Fellenbergske Gymnasium. Jeg afleverede Brevet fra Streckeisen men fik ej Fellenberg i Tale, da han sad i en Commission. En Secretair viste os omkring og forklarede os Indretningen af en Saaemaskine, hvor et større Hjul drejer en til et mindre Hjul fastgjort Valse med Stifter og Huller hvorigennem Kornet falder i Jernskuffer der tillige bedække Sæden. I Maskinen er tillige Indretning til at saae Kløver samt Erter og Bønner. Den koster paa Stedet 21 Louisdors. Modeller af Potetisplouge, Exstirpatorer, Hypeplouge og en Tærskemaskine bleve os foreviste og vi besaae tillige Fæhuset og dets volumineuse og velfødte Indvaanere, samt Turnpladsen. Gymnasiet har 27 Professorer eller Lærere og blant dem alene 5 for Musikken. Elevernes Antal er nogle og 80 og de antages fra 8 Aar af. Der bygges nu en Ridebane og en stor prægtig Hovedbygning. Fellenberg har og oprettet en Armenschule med et Slags Skolelærerseminar, hvori omtrent 40 Elever nyde frie Undervisning i Læsning, Regning, Skrivning, Elementerne af Geometrie og det Nødvendigste af Fædrenelandets Naturhistorie og for Resten vedblive at føre deres Levemaade som Bønder. Den Pestalozziske Methode anvendes ej her. Kulde og Blæst forfulgte os paa Hen- og Tilbagevejen. Vi mødte Trümpler undervejs og sagde ham endnu engang Farvel.

Til Bern kom vi tilbage Kl. 11½ og jeg fik endnu skrevet lidt paa min Dagbog, førend vi gik til Table d'Hote. Efter Maaltidet gjorde jeg en Tour udenfor Porten for at opsøge en Mesmer som K[r]ag havde givet mig i Commission at opsørge, men kunde ingen rigtig Beskeed faae om hvor han var at finde. Jeg gik derpaa til Caffé Italienne og traf der Günther, Schill og Møller, gik derpaa hjem og siden til Müller med hvem jeg fulgtes til Kronen for at accorderede med en Kudsk om at føre os til Genf. Derfra gik vi begge til Hotel de la Musiqve for at bese de der udstilte Malerier, hvoriblandt der var enkelte taalelig gode Originaler og Copier, samt nogle mindre gode Billedhuggerarbejder. Derfra gik jeg til Wyttenbach, en vakker gammel Mand og berømt Naturkyndig. Han havde søgt mig et Par Gange forgiæves og ledsagede mig nu paa Museet. Undervejs blev et Par Engelsmænd og Franskmænd i Følge med os, og vi besaae nu i et Par Timer Naturaliecabinetterne som næsten alene indeholder schweitserske Producter, ligesom den lille botaniske Hauge alene

Schweitzerplanter. Det Mærkværdigste jeg erindrer af disse Sager som jeg kun forstod mig lidt paa, var en Basrelief af Chamonydalen og Montblanc ved hvis Beskuelse Wyttenbach endnu med Glæde erindrede sit Møde der med Sausure, som idet han omfavnede ham sagde: »j'ai vaincu Montblanc.« I det nederste Værelse vare Endeel Mineralier, Bjergcrystaller, blant hvilke de største vare fra Grimsel og Furca samt Petrifacter. Paa den øverste Sal var allehaande udstoppede vilde Dyr, saasom Gouper, en Ulv, Biørn og Binne, Gemser og Gieder, samt større og mindre Fugle blant hvilke Lammegriben, Ørnene og Rypen (Schneehuhn, Poul a neige) vare mig de mærkværdigste. Men allermest interesserede mig dog den højtfortiente Hund som havde reddet 18 Menneskers Liv, som fik Naadsensbrød i Bern, saalænge man uden Synd kunde lade ham leve, og nu staaer der udstoppet som om den var levende. Her var ogsaa et Par Basrelief af Unterwalden og Walliserdalen. W[yttenbach] gjorde opmærksom paa Forskjellen mellem Gribbenes og Ørnens Neb.

Han beklagede, og jeg end mere, at vi ikke vare allene, da jeg ellers kunde 15 erholdt flere Oplysninger. I Glarus skal det, som han sagde være forbudet at skyde Gemser undtagen for Brudgomme, som af deres Skind maae gjøre sig Bryllupsbuxer. Paa hans Bord fandt jeg Leonhards Taschenbuch der gesammten Mineralogie 1817, hvori jeg bladede lidt medens han klædte sig paa, og som forekom mig uindviiede, temmelig fattelig og velordnet. W[ytten- 20 bach] interesserede sig meget for Kongsberg, hvorfra han har nogle Stuffer og fortalte at der for en 8 Dages Tid siden har i Lausanne været den sædvanlige aarlige Samling af Naturforskere fra samtlige Cantoner, og beklagede at han formedelst Svagelighed ej kunde bivære dette i videnskabelig og selv i politisk Henseende vigtige og interessante Møde. Jeg leverte ham K[rag]s 25 Notice til Mesmer som han lovede at besørge, og vi skildtes ad ved mit Logis efterat han havde ønsket mig alt Got paa min Reise og forsikret at jeg frit kunde adressere mine Venner og Bekjendtere til ham naar de kom til Bern.

Da jeg kom hjem fortalte I[ngeman] mig, at han i Aviserne havde læst om de Spectacler der har været i Göttingen i Anledning af et Klammerie 30 mellem en Student og Slagter, hvori den første skal have havt Uret. Da Øvrigheden ej vilde skaffe Studenten Satisfaction og tvinge ham til Afbigt, sloge Burscherne hans Vinduer [itu], leverte de Militaire som rykte mod dem en ordentlig Bataille, hvori adskillige paa begge Sider bleve saarede og rykte først 600 og siden 600 Mand til ud af Byen saa at kun 40 bleve tilbage og vilde 35 negociere med den Hannoverske Regiering som ej vil indlade sig med disse Oprørere. Kun 40 Studenter skal være tilbage i Göttingen.

Paa vor Tour til Hindelbank saae vi i Nord ved Horizonten Bjerget Weisenstein, hvorfra der skal være en herlig Udsigt over Schweiz lige til Bodensee. Jeg gjorde en kort Afskedsvisit hos Günther og Schill og hørte med Bedrøvelse 40

af den første at man ej kan faae særskildte Schweitser-Melodier og Sange, men maae kjøbe den hele Samling, som næsten koster en Louisd'or. Paa Expositionssalen var og et Par Stykker af den berømte Hunde- og især Kattemaler Mind, nemlig en Steinmezer Familie, en Hund som trækker Endeel
 5 Børn i en Kjærre og en Kat med sine Unger. Jeg vandrede paa Retouren lidt om i de bedækte Steenhaller som i alle reelle Gader i Bern ere byggede paa begge Sider udenfor Husene og som vel gjør underste Stokværk noget mørkt, men giver en skjøn Beskyttelse mod Uvejr og Regn. I Bern tales tydsk og fransk mellem hinanden, dog mest det sidste. I Henseende til Schweitser-
 10 sproget har jeg gjort den Bemærkning, at af 2 Vocaler i Almindelighed den første kastes bort, f.Ex. frilich istedet for freilich, Side, istedet for Seide, Huus istedet for Haus etc. At National-Karakteren har lidt meget paa det af Fremmede mest bereiste Strøg er en sørgelig Sandhed, og General Vieths Sprichwort: point d'argent point de Svisse synes kun alt for meget grundet.

15

14. August 1818.

Vi kom først afsted Kl. 10 og agede (Müller, I[ngeman] og jeg) i en meget rummelig Karet som vi havde betinget os for en Carolin pro persona af en Sieur Samuel fra Payerne. Det regnede for det meste hele Dagen og da Udsigten ikke var fortrinlig, kunde det være os temmelig ligegyldigt. For det meste
 20 gik Vejen giennem frugtbare Smaadale og Sletter og Skyerne bedækkede de lave Bjerge. Giennem Bethlehem, Cappeln og Allenluften kom vi til en lille Landsby Güminen, hvor vi spiste en tarvelig Frokost. Paa Vejen derfra passerte [vi] over en Broe en Arm af Aarfloden, Saane kaldet og spiste til Middag i Murthen, hvor vi fra Spisesalen havde Udsigt over hele Murthen-See (Lac
 25 de Morat) der, hverken i Henseende til Vandets Farve og Masse eller med Hensyn paa Breddernes Skjønhed kan maale sig med de andre Schweitser-Søer, undtagen forsaaavidt, at der paa begge dens Bredder og især paa højre ligeover for Murthen er Endeel Viingaaarde. Et Par Fremmede havde just fuldendt deres Maaltid, da vi kom og vi maatte formodentlig tækkes med
 30 deres Levninger, thi Bevertningen var heel maadelig, og, hvilket oftest er Tilfældet lige saa dyr som maadelig. En Flaske Bourdeaux Vin som vi fik og som skulde være 10 Aar gammel, var grumset og havde en meget ung Smag og jeg er fristet til at troe at Verten har confunderet Alderen paa en Høne, som han tracterte os med, med Vincens.

35 En Fjerdingsvej udenfor Byen kom vi forbi den Plads, hvor Capellet og Beenhuset, der giemte de Slnages Been fra 1476 og som af de Franske i Bund og Grund er ødelagt, har staaet og havde Valpladsen, en stor Slette paa venstre Haand, hvor Carl af Burgund og hans hele Hær blev slaadet. I Faoug bleve vore Passe viserede. I Regnvejrr passerede vi Avenche (Tacitus Aventicum)

og saae vel nogle Stykker af en Muur, men som syntes alt for ny til at være den romerske, der skal (efter en Rieters Bemærkning) have indtaget en Plads omtrent saa stor som det nærværende Paris. Heller ikke havde vi Tid til at forhøre os om de Levninger af et Gulv i Mosaik som, i Følge en Rejsebeskrivelse af en Senator Günther fra Hamburg, udgivet 1796 og 1806, skal findes under et Skuur og som allerede da var meget medtaget, fordi man gav Stykker deraf til Reisende. Med bemelte Rejsebeskrivelse, hvoraf Müller havde medbragt enkelte Blade, og med Læsning i Veneronis italienske Gramatik tilbragte jeg Tiden, naar Conversationen stoppede. Vi kom giennem de ubetydelige Dörfer Dompierre og Corselle, saae et Par Bygninger der lignede smaa Slotte paa et Bjerg ved vor højre Side og naaede Payerne eller Petterlingen i Skumringen. En Karl mødte os en Fjerdingsvej udenfor bemeldte Bye og lod os vide at der ingen Plads var im Bär og vi toge derfor Qvarteer im Stadthause, spiste Smørrebrød til en Kop Caffé og kjøjede, efterat vi, I[ngeman] og jeg, havde i halv Søvn taget os en Mundfuld Italiensk.

15. August 1818.

Kl. 6 fortsatte vi Rejsen over Bouley, Marmand og Henniez til Moudon (Milden, Minidunum) hvor vi spiste Middag og drak 1 Flaske Frontignac. Vi skulde her havt en Dame med os, men en anden Veturin havde alt opkapret hende og snydt vor vrantne Kudsk, som derover blev endnu vrantnere, for denne Fortjeneste. I en liden Bye Croisettes drak vi Caffé og drog saa videre til Lausanne. Fra en Bakke aabnede sig Udsigten til Genfersøen. Kl. 5 kom vi til Lausanne og toge ind i Falken, hvor I[ngeman] og jeg fik os et peent lille Værelse. Kort efter kom et Par Vogne med Reisende og i den ene af dem var en Fyrstinde Dietrichstein med sit Følge og en sølvskrammereret Tjener og Mohr. Hendes Hund som var glemt igjen kom kort efter med Extrapost. De arriverede fra Padua. En Lykke for os at vi kom først, da vi ellers neppe havde faaet Qvarteer i dette gode og billige Vertshuus. Vi gjorde alle Tre strax en Excursion til Promenaden udenfor Byen, hvor vi fra en Forhøjning havde en god Udsigt over Søen og den modsatte med Bjerge indhegnede Bred. Vi gik videre giennem Alleen, paa hvis højre Side er en dyb med Viinstokke beplantet Dal og mødte nu en Person som førte os paa en Sidevej til Landsbyen Ouchy, hvor en Engelskmand har et smukt Landsted, siden paa en Mole langs med den stille Sæ til en Brygge, hvor en Baadsmænd inviterte os til en Tour paa Søen og derfra hen til Landevejen hvor han forlod os, for, som han sagde at besøge en Ven. Kort efter indhentede han os igjen og førte os nu paa den korteste Vej giennem Byen til Bellevue som ejes af en Marschall (om det er Navn eller Værdighed veed jeg ej) og hvorfra man har den beste Udsigt over Bye, Sæ og Land. Fra den højeste

Punkt i en nydelig lille engelsk Hauge saae man ud over en gradvis synkende Skræntning beplantet med Viin, Træer og Ager og Eng ned til Søen og henover den til Tour Ronde og det fra Heloise saa bekendte Meillerie, hvorpaa den giennem Skyen fremglimtende Soel just kastede en mat Straale, saavel som paa enkelte Strøg af det mørke Fjeld. Paa Søen saae man Gjenskinnet af enkelte klare Skyer. Over begge Bugter af Søen, over Egnen mod Vesten hvor man bemærkede Smaabyerne Pouilly og Lutry, over Byen paa sin 3 Bjerger nedenunder og den skjønne Dal vesten for havde man den herligste Udsigt, og skjøndt et Skyeslørlaae over Bjergene, og Himmelen for det meste var dunkel, var dog Aftenen blid og stille og de enkelte Solglimt gjorde en saa meget skønnere Virkning.

Fra Bellevue gik vi giennem en dyb Dal der frembød en interessant Blanding af Bye og Land til den i gothisk Smag med et lille og et højt Taarn byggede Cathedral-Kirke, udenfor hvilken er plantet Alleer af Træer som danne en behagelig Promenade, hvor Præsten vandrede og udentvivil mediterede paa sin Prædiken til i Morgen. Fra Muren som omhegner denne Plads saae vi Byen og dens Omegn som i et Panorama og Klokkeren slog og ringede 8, medens vi i Dæmringen nød denne Udsigt. Ad flere Trapper som gaae ved Siden af de steile Gader, kom vi giennem Hovedpartiet af Byen over Torvet tilbage til vort Logis og gav vor Ledsager, som nærrede sig af en liden Viingaaard, en Douceur som han, efter nogen Vægning, modtog. Han var for Resten ingen Ven, hverken af Napoleon eller af Rousseau og Voltaire, hvilke sidste han tilskrev den franske Revolution. Ved Table d'Hote var kun 2 Gjæster foruden os. Paa Vejen fortalte Müller, som er en ganske godmodig, men lidt pedantisk Person, os, at han paa sin Reise havde truffet en Person, der i Haslidalen havde gaaet Kilpgang (et Pendant til de Norske Fjøgsl-Tourer) hos en smuk Bondedatter og at dette havde været for ham en sand Skjertsild da hendes højeste Gunst blot strakte sig til et koldt Kys. – Til vor Aftenpibe læste vi atter en Stump Italiensk.

30

16. August 1818.

Atter i Vognen Kl. 6. Himmelen var fremdeles skyeblandet, dog traadte Bjergene paa højre Bred temmelig klart frem og Søen var stille. Vejen gik i Førstningen i nogen Afstand fra Søen. Vi passerede Preveringe men bemærkede ej det der paabegyndte, for Napoleon bestemte Slot, og nærmede os først Søen igien da vi kom til det tæt ved samme liggende Morges. Her fik vi en aldrende Enke fra Moudon i Vognen. Hun var meget snaksom og beklagede at hun hverken var ung, behagelig eller vittig. I Rolle spiste vi Froekost og gjorde en lille Excursion til en tætved Søen liggende Promenade og et Slags Slot i Nærheden, hvor vi fra Haugen havde en skjøn Udsigt over Søen. En

grundmuret Bygning som ligger tæt ved Haugen og gaaer lige ud i Søen, antog vi for et Lysthuus, men erfarede snart at det havde en anden og meget skiden Bestemmelse. Derfra gik Müller og jeg til Kirken og mødte Forsamlingen som gik derfra. Fra Kirken som ligger paa en Bakke over Byen er en smuk Udsigt.

Til Nyon kom vi Kl. 12 og benyttede Tiden til at besee Byen. Müller og jeg vandrede den heel igiennem og stødte omsider paa en Promenade der førte os til en paa Højden beliggende, med Træer beplantet Plads, hvorfra man ej alene seer vidt ud over Søen, hvor den er bredest til det ligeover for liggende Thonon og paa venstre Haand til en Vesten for Nyon liggende skjøn Landtange paa hvis Spidse staae 2 høje Popler, men og ud over et stort, af Jura bekrandset Landskab. Tæt ved denne Plads er en stor og skjøn Hauge, men som desværre var lukket. Bonstetten skal for nogle Aar siden have boet i Nærheden af bemeldte Plads. I[ngeman] mødte os her og vi fulgtes tilbage til Table d'Hote, hvor vi traf et Par Rejsende fra Genf, af hvilke den ene som saae meget bleg ud, troede at han havde faaet giftig eller af Kobberiiir fordærvet Spise i Genf. Han havde været Officier i Napoleons Garde og, efter dennes Abdication, tilligemed sine Cammerater svoeret L[udvig] den 18., men blev dog tilligemed dem afskediget. Fra Nyon gik Vejen til Copet hvor vore Passe bleve viserede og hvor man ovenfor Byen seer Neckeers og Mad. Staels forrige Bolig. Vi foere derfra langs med Søebredden og jeg fandt $\frac{1}{4}$ Mils Vej udenfor Copet en Situation, som forekom mig at have megen Lighed med Vejen fra Lundebakken over Skjeldrødemene langs med Fiskumvandet og jeg indbildte mig for en kort Tid at jeg kjørte til Fiskum Kirke. I Versoy standsede vi kun et Øjeblik medens Madammen efterhørte en Bekjendt og kom saa forbi Gentod, en yndig mellem Vejen og Søen beliggende med Træer rigtbeplantet Slette, ved hvis Ende staaer en lille landlig Boelig, hvor Bonnet fordem boede. I Secheron, en Landsbye, omtrent en Fjerdings Vej udenfor Genf, mødte vi Endeel Equipager og strax udenfor Byen paa en Vej som fører til Søen, en Mængde Spadserende. Vi kom giennem Forstaden, kjørte over 2 Broer, forbi en Mølle, over den stridtløbende Rhoneflod og tog ind i la Ballance, hvor vi giennem et Par smalle og bælmørke Gange bleve førte til et mørkt, mod et snævert Gaardsrum vendende Værelse. Da jeg havde faaet mit Tøj, gik jeg med Müller ud ad den Port vi vare komne ind af, først til et Vertshuus ved Søen i en Hauge, hvor der ingen synderlig Udsigt var hvor en Mængde Kudske wirtschaftede, siden til en anden Hauge længere borte, hvor der var fornemmere Sælskab. Vi gik ud paa en Steenmuur i Søen, hvorfra vi havde den beste Udsigt af Byen fra Søsiden. Den saae her gammeldags ud med sine sammentrængte Taarne og Steenhuse. Vi gik siden tilbage til Byen, besøgte Promenaden la Treille, hvor der ej var mange Mennesker

da det alt mørknede, tog en Snaps paa en Caffé og vandrede paa Lykke og Fromme giennem Gaderne og de høje Træhvælvinger, indtil vi efter nogle Irringer fandt Balancen, hvor jeg ved Table d'Hote havde en Passiar med en Tydsker Schubach der talte lige saa slet Fransk som jeg. Til min Aftenpibe læste jeg lidt Italiensk.

17. August 1818.

Oppe Kl. 8 og skrev hele Formiddagen paa min Dagbog. Efter Maaltidet gik jeg med Müller først paa en Caffé ved Genfersøen, derfra forbi den smukke Peters-Kirke til Hotel de Ville hvor jeg hentede mit Pas, og derfra over la Treille giennem Byen ud ad til Ferney. Vejen gik forbi adskillige Landsteder og var jævn og behagelig. I Nærheden af Saconex kom vi i Sælskab med en Savojer og passerte i sidstmelte Bye forbi en Kroe hvor der var Dands og Lystighed, saavidt jeg kunde forstaae, i Anledning af en Fest til Ære for Kirkepatronen, altsaa en Kirmess. Vi passerte giennem Byen Ferney som er ganske vel bebygget og har en regelmæssig Gade, til Slottet, hvor vi først vandrede lidt om i Haugen der ligefor Huset har en Forhøjning med Buskadser og et Basin, en bedækket Allee ligefor, en smuk Lund med høje Træer til Venstre og en smuk Buegang til Højre. Fra Terrassen paa venstre Side havde vi den herligste Udsigt til Mer de Glace, Geant og Montblanc, hvis snehvide Pyramide tilligemed Gletscherne, hvorover en let Taageskye svævede, laae i det klareste Sollys. Montblanc skinnede saa meget herligere som den hævede sig over en Kjæde af dunkle takkede Bjerge. Længere mod Nordost hævede sig 2 Sneespidses bag Genfersøen, der saae ud som en almindelig Flod og laae som en Sølvstribes.

Vi fik endelig fat paa en Pige som viste os Voltaires Sengkammer og Spise-stue. I det første hang lige over Sengen et Portrait af Skuespiller Cain. Paa venstre Side af samme Kongen af Preussen, paa højre Side hans eget og tæt ved Mad. Chatelets Portrait, samt lige for hende Catrine den 2.s af hende selv broderede Brystbillede. Over Caminen stod en sort Cravurne der indslutter hans Hjerter med Overskrift »Mes Manes Sont Consolés – Puisqve Mon Cœur – Est au Milieu de Vous« og nedenunder paa et mutileret Bret: Son Esprit est partout, son cœur ici. Paa den anden Side hænger et Portrait af en Blanchiseuse og en Dreng som V[oltaire] yndede. I Spiseværelset hang et Par Stykker som udentvi v[er]e af Albani, samt et Par Malerier af Venus af liden Værd. Huset som nu beboes af en Bridet er hverken stort eller pragtfuldt. Mod Haugen en Architrave og doriske Pillarer med 2 Fag paa hver Side og 1 Dør fremstaaende paa hver Side. Udenfor Facaden til Vejen er en Runddeel af 8 høje Træer der beskygge en Græsplet og 1 Vandpompe paa hver Side. Tæt ved er et Capel hvor V[oltaire]s Liig laae begravet.

Paa Tilbagevejen drak vi en Shop Neufchatter-Viin i et Vertshuus og vandrede saa i den blideste Aften med et Bjerg i Forgrunden der stod heel belyst af Aftensolen, og i Baggrunden en Kjæde af nøgne, steile Fjelde der først lyste med en bleg, siden glødede i et mørkere Purpur, der omsider forvandlede til den dejligste Fioletfarve. Da Solen sank lyste Aftenstiernen paa den klare blaa vestlige Himmel og Rosenskyer krandsede de dunkle Fjelde og den herligste Blanding af Lys og Skygge viste sig paa de adspredte Skyer. Da vi nærmede os Byen blinkede enkelte Lys mellem Træerne. Fra Saconex kom vi i Selskab med et Par Piger som havde taget Deel i Festen og fortalte at den vaerede til næste Søndag, men de forstod os ikke ret og vi heller ikke dem. Vi kom hjem Kl. 8, traf Schill og Günther og en Landsmand fra Kjøbenhavn, Major Rothe, og besluttede at blive i Følge med dem i Morgen til Chaumonydalen. Jeg tog Afskeed med Müller og fik af ham følgende Indskrift som har staaet paa Beenhuset i Murthen:

D. O. M.

15

Caroli Inclyti et fortissimi

Burgundiæ duces exercitus

Muratum obsidens

Ab Helvetiis cæsus

Hoc sui monumentum

20

reliquit

Anno MCCCCLXXVI (S. 5. 244)

I Nyon fandt jeg hos Verten: L'art de parler et d'écrire correctement la Langve francoise, ou Gramaire Philosophique et litteraire de cette Langve par Msr. L'Abbé de Levizac. 5. Edition 1815, flere Tomer, ligesom jeg i Moudon hos en Reisende fandt Nouvelles af Abbe St. Real, hvori Historien om Elisabet og Don Carlos fandtes beskrevet. Phillip forsøgte først paa at dræbe ham ved Gift, hvilket ved Lermas (hans Bevogters) Omsorg for at skaffe ham Modgift ej lyktes, og blev det ham da befalet selv at vælge sin Død. Han valgte som Seneca at døe i Bad efter at hans Aarer vare overskaarne og havde Elisabets Billede for sig og døde med Øinene heftede derpaa. Elisabet døde kort derpaa uforløst og som man troer af Gift. Udentviwl har Schiller fulgt denne Beretning, som en nyere Skribent (efter en Recension jeg læste i Frankfurt) har giendrevet, og skildret Carlos som et Uhyre.

18. August 1818. 35

Oppe Kl. 4 og pakkede mit Tøj sammen, men kom ej afsted før henved 6 i Selskab med Rothe, I[ngeman], Schill og Günther. Det var en dejlig Morgen

og Touren saare behagelig. Ved Viri paa Grændsen af Genf og Savojen visiterte en Douanier os ganske legert. Vejen gik for det meste, paa enkelte Bakker nær, jævnt giennem veldyrkede og med Frugttræer beplantede Egne, med Mont Saleve til venstre og Mont Mole til højre Side. I Bonneville spiste vi til Middag
 5 og toge saa over den skønne, 500 Fod lange Broe over Arve-Floden videre over Cluse, hvor Fjeldene synes at tilslutte Dalen, Maglan og de nu næsten udtørrede Vandfald, Nant d'Orli og Nant d'Arpenas til Salenche. Denne Vej var for det meste indsluttet imellem høje Fjelde og Dalen meget trang. Toppen af Montblanc viste sig i det Fjerne. Til Sallenche kom vi Kl. 5, bleve
 10 der maadelig beværtede med muggen Vin og slet Kost. Fra Altanen saae vi om Aftenen Maanen opstige mellem 2 Bjergkløfter paa venstre Side af Montblanc, ikke ganske klar men i et Halvslør. Tæt ved stod en liden Skye dunkel med lyseblaae Kanter, en anden Skye giennemskar den, krusede Lämmer-Wolken bedækkede Himlen, Sirius stod blank i Vesten og Belysningen var
 15 magisk. Günther jodlede og sang og jeg secunderte ham. Kl. 9½ gik vi til Sengs og var paa Benene

19. August 1818

Kl. 3 og agede, Rothe, I[ngeman] og Schill i en og Günther og jeg i en anden Charabanc med Muulæsler. Vejen var besværlig og smal og gik langs med
 20 Arven i en øde, for det meste med Tjørn begroet Egn. Himmelen var skyefuld og kun en regnbueformig Stribe paa det vestlige Fjeld og en luerød Plet paa en østlig Fjeldkant viste sig for os. I Servoz spiste vi Froekost; passerede Arven over en Broe, saae tætved paa venstre Haand en Mindesteen som er reist en Eschen der 1800 fandt sin Død i Mont Buet-Gletscheren, og kom nu
 25 giennem en Dal indsluttet af høje Bjerge, hvor en dyb og mørk Afgrund aabnede sig for Øjet tæt ved Vejen. Vi gik op ad de steile Bakker. Fra Ouches til Prieuré foere vi giennem en skøn frugtbar og veldyrket Dal, og passerede tæt forbi Taconay og Bossons Gletscherne, af hvilke den sidste især udmærker sig ved sine taarnede Iismasser, der i Soelbelysning maae give et herligt Syn;
 30 men desværre betog Regnen, som meer og meer tiltog, dem og Egnen sin Ynde. Vi spiste til Middag i Hotel de Londre, hvor vi vare tagne ind, i Sælskab med nogle Engelskmænd som havde besørget Ild i Caminen i Spisesalen. Da det regnede hele Eftermiddagen blev jeg paa mit Værelse og læste lidt i Reichards Itineraire. Mod Aftenen gjorde jeg en lille Excursion til Kirken og omkring
 35 i Byen. Aftenen tilbragte vi med Passiar ved et Smørrebrød og en Kop Thee. Arven ruller tæt forbi vort Logis. Enkelte Partier af Montblanc viste sig gienem Taagen.

20. August 1818.

Himmelen var fremdeles mørk og Taager indhyllede Montblanc. Ikke destomindre begave vi os i Sælskab med en engelsk Danc og nogle Gentle-
men, som vare til Hest, Kl. 8 til Mont Anvert. Men vare ej komne langt
førend Regnen, som vi dog i lang Tid ansaae under Beskyttelse af et Ladetag, 5
nødte os til at vende tilbage. Rothe vilde desuagtet til Bossons Gletscheren
og G[ünther] og jeg fulgte ham i øsende Regn det meste af Vejen, men forlod
ham, da vi saa det ej vilde lønne Umagen. Da Solen begyndte at kige lidt
frem spiste vi en kold Frokost i Spisesalen Kl. 12 for siden atter at giøre
Forsøg paa at bestige Mont Anvert. Vi traf der 6 engelske Damer og blant 10
dem en Enke fra Gilford med 2 unge Døttre af hvilke den ene, som vi formodede
hedte Emmy fordi hun i Dagbogen havde skrevet E. Web, var ret vakker
og tegnede got. G[ünther] og jeg maatte synge for dem og valgte God save
the King og rule Britannia etc. Uagtet det atter begyndte at regne gik
G[ünther] og R[othe] paa Mont Anvert, men I[ngeman] og jeg bleve hjemme, 15
og fordrev jeg Tiden med at giennemlæse en Tragoedie af en Henry Jones,
en irsk Bricklajer, hvis Sujet er Earl of Essex. Historien er temmelig nøje
fulgt og Charactererne ganske got tegnede. Burleigh og Lady Northampton,
den sidste drevet af Jalousie fordi Essex havde ægtet Rutland, forene sig om
at styrte ham. Lady Northampton tilbageholder Ringen, som skulde reddet 20
ham og Elisabeth hvem Skinsyge ligeledes havde tilskyndet til at afsige hans
Dødsdom, kommer for silde med sin Benaadelse. Sproget er lidt forskruet
og man spoerer undertiden en mislykket Efterbelse af Shakespear. For-
fatteren døde i Armod i en Tavern og man beskylder ham for Stivsindighed,
maaskee fordi han var for stolt til at ville være en Slave af Chesterfield som 25
tog sig af ham. Han døde 1770. Günther havde fundet denne Piece som en
Engelskmand formodentlig har tabt, i Spisesalen i Genf. R[othe] og G[ünther]
kom vaade hjem uden at have seet noget. Kl. 5 spiste vi ved Table d'Hote
med Engellænderne og Engellænderinderne og jeg passiarede vechselvis Engelsk
og Fransk med min Sidemand. Til Slutning maatte G[ünther] og jeg synge 30
og da man ønskede at høre en dansk Vise gav jeg den til beste. Den engelske
Enke var en ret takkelig og meget dannet Kone. Vi gik tidlig til Sengs og
bleve vakte

21. August 1818.

Kl. 3 og sadde i vore Charbanes Kl. 4. Maanen skinnede paa den hvide 35
Montblanc medens Taager indhyllede dens Fod og bedækkede den øvrige
Bjergkjæde. Vi turde ikke lade os forføre af et skuffende Haab til at blive
paa dette kostbare Sted og reiste slukørede bort og bleve det end meer, da
Himmelen stedse blev klarere. Vi passerede atter Bossons og Taconay Glet-

scherne. Den første er i Aar ligesom Grindelwald betydelig forøget og truer med at ødelægge et nærliggende Huus, der saa meget mindre vil kunne modstaae dens Vælde, da den i sin Iis Strøm vælter store Træer og Stenmasser med sig. Den oprindende Soel skinnede paa et af Montblancs sneedækte 5 Forbjerge og 3 fremstaaende Klippeknogler skinnede som Ædelstene. Montblanc selv stod klart endnu i Halvmaanebelysning og dens Pyramidespids der laae skjævt for os saae ud som en liden Udvæxt. Over et hjelmformig Bjerg paa dens højre Side laae en bred Lysstriben som kastede et svagt Rosen-skjær paa den meer end 15000 Fod høje Kjæmpe, om hvis Fod en let Taage 10 svævede. Dette herlige Syn trøstede mig nogenlunde over Savnet af Mere de Glace og de øvrige 5 Gletschere som man seer fra Mont Anvert. Lidt forstemte fortsatte vi Touren og vare halv paa Vej at vende tilbage, især G[ünther] som var blevet lidt forliebt i Emmy.

Ved Servoz besaa vi Mindestenen over Eschen, en Eutiner, der karakteri- 15 seres som Naturkyndig Lærd og Poet og døde 21 Aar som et Offer for sin Videbegjærlighed. Stenen er reist i den franske Republiks 9. Aar under Bonapartes, Cambaceres og le Bruns Consulat og har en noget pralende Indskrift om Republikkens Agtelse for og Beskyttelse af Fremmede og Videnskaberne. Tæt ved Chede Søe, som man i Norge vilde kalde et lidet Kjøen, men som 20 ligger ganske smukt, stege vi af og besaae Cascaden i Nærheden. Den er ikke betydelig, men malerisk skjøn med sine 2 hvide Strømme der løbe om et udstaaende Klippestykke og siden samlede nedstyrte, dannende en convex Regnbue og udgyde sig i en Bæk der giennemuser en romantisk [Dal]. Paa Vejen til Bonneville var den Charabanc hvori G[ünther] og jeg sad ej en halv 25 Tomme fra Afgrundens Bred. I Bonneville blev den ene af vore Heste syg og den gemene Vert lagde alle mulige Hindringer i Vejen for vor Befordring. Omsider fik Kudsken lejet en anden Hest og vi rullede nu afsted i den skønne Aften under Passiar, Eventyr og Fortællinger og kom Kl. 8½ til Genf, spiste paa vort Værelse og vare glade ved at faae Køjen fat.

30

22. August 1818.

Oppe Kl. 7. Rothe kom Kl. 9 og jeg fulgte med ham til Hotel d'Ecu for at treffe Accord med en Veturin om Reisen til Milan, men bleve ej forligte, da han begiærte 6 Louisd'or pro persona. Siden gik R[othe], I[ngeman] og jeg til Hotel de Ville, hvor I[ngeman] hentede sit Pas og jeg kjøbte mig en 35 Itinerario Italiano. Derfra gik vi til Bonstetten, en vakker og livlig Olding der converserte meget med os om den danske og scandinaviske Politik, fortalte os, at de Franske ere meget yndede og derimod de Østerrigske forhadte i Nord-Italien og anpriste meget et Skrift om Forstvidenskaben af en Kastenhof i Interlakken. Han mente at Norge ligesom Bjerg-Cantonerne i Schweiz

fornemmelig burde holde sig til Fæavl. En fremmed Riddermand afbrød Conversationen og vi gik hjem. Ved Table d'Hote traf vi en Zeuthen ved den danske Legation i Wien. Han fortalte at Hjort, som er bleven Doctor paa sine 12 Paragraffer, hvoraf han kun formaede at oversætte 3 paa Latin, fremdeles lader Bertuch gaae for Lud og koldt Vand og at denne henter sig en Snuppet i hver stor Stad. Efter Maaltidet drak vi Caffé i en lige for vort Auberge liggende Caffé, paa en frie Plads udenfor samme, lige ved Rhonens Bred. Medens de øvrige Herrer gik til Ferney, skrev jeg paa min Dagbog, havde Besøg af Veturinen som nu bød sig til at føre os for 5 Napoleon d'ors pro persona og gik Kl. 5 til Secheron for at efterhøre om en billigere Veturin, men traf ingen 10 der. Paa Retouren gik jeg gennem Rue de J. J. Rousseau og besaae det Huus hvor han er født og som har den Indskrift: Ici est né Jean Jacques Rousseau le XXVIII Juin MDCCXII (1712). Siden vandrede jeg til St. Antoine, en skøn Promenade, hvorfra man har Udsigt over Genfersøens inderste Bugt og de omliggende Bredder. Derfra gik jeg over la Treille og gennem Porte neuve 15 til Plain Palais, forbi Exercierpladsen hvor 2 Batailloner i Morgen Kl. 6 skal manœvrere, hvilket Veturinen som jeg her atter traf og som i Morgen skal excercere, fortalte mig. Det mørknede alt da jeg, efterat have indkjøbt nogle Smaating, kom tilbage og traf Schill og Günther. Jeg fortsatte min Dagbog og gik Kl. 8 med Veturinen til R[othe] i la Couronne men traf ham 20 ej hjemme; Aftenen gik hen under Passiar med G[ünther] og S[chill] som logere i Sideværelset.

23. August 1818.

Oppe Kl. 6 og fortsatte et Brev til min Kone som jeg i Gaar begyndte paa. Kl. 9 gik jeg med R[othe], G[ünther] og S[chill] til Petri Kirke, den største 25 og smukkeste her i Byen med et Portal af den Corintske Orden. Prækenen var meget tarvelig og Gesticulationen noget theatralsk. Præsten troer jeg hedte Bery. Han prædikede over et Sprog af Kongernes Bog, hvori David udtrykker sin Fryd over at kunne bringe Gud sit Lov- og Takoffer i hans Tempel, og handlede i den Anledning om den protestantiske Gudsdyrkelses Fortrin i en 30 temmelig polemisk Tone. Et Par Personer sadde med Hatten paa i Kirken. For Resten herskede Orden og Stilhed i den temmelig talrige Forsamling. Paa en Excursion nær til Caffé a la Treille og en Spadscertour til St. Antoine med R[othe], G[ünther] og S[chill] var jeg hjemme hele Dagen og fuldførte Brevet til min Kone. I Aviserne læste jeg om C[arl] J[ohans] Afslag paa Stor- 35 tingets Forlængelse til August Maanedes Udgang, og Vægning at sanctionere et Forslag om Indskrænkning i den Norske Adels Rettigheder, samt om Mselle Duchesnois udmærkede Hyldning som Hermione.

Dagbogsoptegnelser 31. August 1818 til 10. Sept. 1819

Majland, 31. August 1818.

Den 24. Efterat have besørget Brevet til min Kone paa Posthuset og truffet Anstalter ved Rothes Banqvier at faae de indløbende Breve sendt til Livorno, 5 og efterat have indkjøbt adskillige Smaating, rejste jeg Kl. 12 om Middagen i Sælskab med Rothe og I[ngeman] i en Charabanc, en Vogn hvor Sædet er paa tvers, for at indhente det øvrige Sælskab, som Kl. 7 om Morgenen var gaaet med Veturinen i Genf, Ami Popelus, til St. Gingoulph. Det var en vakker Dag og Vejen gik langs med Genfersøens venstre Bred. Udsigten til 10 den deilige Genferbugt var for det meste sperret ved de høje Mure, hvormed Genfer-Patricierne indhegne deres Villas, og Vejen gik desuden noget afsides fra Søen, men fra Coudre af foere vi langs med den, først til Thonon, hvor vi fik os lidt at spise og hvor der er en skøn Promenade. Vi skiftede Hest her og fik et stædigt Best, som der maatte bruges mange Kunster med for at faae 15 ham sat i Bevægelse naar han standsede, og vi maatte gaae et langt Stykke. En Fjerdingvej udenfor Thonon er der en skøn Broe over Dranen og hele Vejen, langs med Søen med Udsigt til den modsatte Bred, saare behagelig. Søen rullede med skummende, grønne Bølger mod Stranden der for det meste var beplantet med Træer. Solen sank i Vesten i en gylden Skye. Vi 20 passerede Evian som er en ganske smuk Bye, kom forbi Tour Ronde og Tholon og naaede først Meillerie i Mørkningen. Forhen kunde man blot kjøre, og det endda med Besværlighed til Tholon. Derfra til Meillerie har N[apoleon] anlagt en Vej som er hugget giennem Klippen i en Højde af – for det meste – 35 Metrer. Endskjøndt det var temmelig mørkt da vi kom til Meillerie kunde 25 jeg dog skimte at den har en saare romantisk Beliggenhed, og at der især fra den Højde hvorpaa Kirken ligger maae være en skøn Udsigt. Derfra til Gingoulph. En Ild, som var antændt ved Søebredden gav en skøn Belysning. Til Gingoulph kom vi Kl. 9½, traf en Lord og hans Lady og sov paa et stort Værelse i det gamle forfaldne Slot som nu er Vertshuus.

30 25. Aug. fortsatte vi Reisen i Sælskab med en Zotti, Professor i det Italienske Sprog i London, og en Miss Farhill med hendes Kammerpige som vare betroede til hans Ledsagelse og som agte at tilbringe Vinteren i Florenz for sin

Helbreds Skyld. Morgensolen bestraaede i sin Opgang Klipperne, ved hvis Fod Vevey og Claren ligge og vi saae disse, ved Heloise saa mærkværdige Byer paa den anden Side af Søen. Egnen som vi passerede igiennem var ellers øde og lidet dyrket, omgivet af høje Fjelde og bag disse et Par Sneebjerge, formodentlig Val de Lie. Ved Monthey blev Egnen livligere og vi spadserte 5 igiennem en skøn Dal med Dent de Midi, der har en fremragende Top som en Bautasteen til Venstre og Dent Morcles med sine Sneepyramide[r], forbi en skøn Broe med et Taarn midt paa over Rhonen, til Maurice, ved hvis Indgang man kommer forbi et brat Fjeld, der rager frem med sin Krands af Træer over Husene og Gaden. Medens vi biede paa Middagsmaden gjorde 10 vi en Tour til den saa kaldte Eremitage som beboes af en blind gammel Mand. Vi gik ad en Hoben Stentrapper og Gange der ere udhugne i Fjeldet, men fandt ikke Eremiten hjemme og maatte lade os nøje med at kige igiennem Porten ind i hans lille Hauge, og igiennem Vinduet ind i det ligefor liggende Capell. Fra denne Højde aabnede sig en herlig Udsigt over Dalen som Rhonen 15 igiennemskiær og den ligefor liggende Dent de Midi og andre Bjerge.

Kl. 2 fortsatte vi Reisen, for det meste igiennem øde Egne, forbi Pissevache hvis Vandfald vel ej er saa højt, men stærkere end Staubbach og kom betimelig til Martigny, men maatte gaae den sidste Fjering, fordi Oversvømmelse af Rhone og Drance-Floden havde ødelagt Vejene, fyldt dem med Træer 20 og Gruus og anrettet betydelig Skade. Vi tog ind i et Vertshuus, hvor Vertindens Fader var omkommet tilligemed 24 andre Personer og nogle [og] 40 Faar, og hvor man endnu paa Huset saae Mærket af Vandlinien der i det mindste har naaet over 3 Alen. Rothe, I[ngeman] og jeg gjorde en Excursion i Omegnen for ret at see Ødelæggelsens Vederstyggelighed og fandt sørgelige 25 Spoer af ødelagte Huse og Marke. Paa Tilbagevejen gik vi under en skøn Borgruin der knejser paa et brat Bjerg, hvis Fod Rhonen beskyller, og saae Aftenrøden paa et Sneebjerg, formodentlig Mont Buet. Aarsagen til Oversvømmelsen var et Stykke af Gletscheren Gietroz, som fyldte Lac de Mauvoisin (som det hedte i et Avertissement i Maurice) og ved Isens pludselige Smeltning, 30 i 5 Minutter overskyllede en Strækning af 9 Lieus og anrettede ubodelig Skade. Af vor lille Reisekasse gav vi en Skjærv i den til de Ulykkelige Understøttelse udsatte Bøsse.

26. gik Reisen Kl. 5 videre igiennem en Bjergdal, med et Sneebjerg og en Gletscher, formodentlig Mont Combin og Chermontane Gletscher, til Sion. 35 Undervejs hertil indhentede Schill og Günther os som reiste i egen Equipage med Postheste. I Nærheden af Sion bliver Egnen stedse meer cultiveret. En gammel Fæstning paa et højt Bjerg har megen Lighed med det virkelige Zion-Bjerg saaledes som jeg mindes at have seet det i Kobber og Erkbispens

Palais knejser der. Førend vi spiste til Middag besaa vi en romersk Inscription paa Raadhuset, som Ebell mener at angaae Augustus, formodentlig fordi dette Navn forekommer etsteds i samme, men da Begyndelsen omtrent lyder saa: Otto ne vigens Augustus, saa er det nok rigtigere at henhøre den til Otto.

6 Fremdeles fandtes der en afbrudt Støtte, hvorpaa den XVII Legion var anført, og Dørren var fuld af gammelt Billedhuggerarbejde. Medens vi spiste ved eet Bord, amuserte Endeel af Byens Borgere sig ved et andet Bord med at spille Kort. Paa den anden Side af Byen var en Ruin af en Fæstningsmur og en gammel Borg, og længere borte paa den anden Side af Rhone, ved hvis Bred

10 Vejen gik, atter et Par gamle Borgruiner paa 2 Høje ved Siden af hinanden, der vare saa lige og ensformige, at man skulde troe de vare giorte med Kunst. En Kirke laae romantisk paa Bjerget ved vor venstre Side. I Sierre er der adskillige smukke Huse og Lyststeder som tilhøre velhavende Borgere i Sion. Paa sidste Sted er et Kloster udhugget i en Klippe, men ubeboeligt formedelst

15 Fugtighed. Vi gik et got Stykke tilfods giennem en ret vakker Dal. Det var allerede mørkt da vi kom til Tourment og vi fik derfor ikke det skjønne Vandfald, som skal være i Nærheden deraf at see. Touren tilfaldt mig i Formiddags at sidde i Cabrioletten hos Miss Farehill og jeg converserte saa got jeg kunde paa fransk, som hun for det meste taler skjønt hun ej er stærk deri, om

20 den engelske og franske Litteratur, hvori hun er temmelig bekjendt, samt om Schiller som hun blot kjendte af Mad. Stahls: sur l'Allemagne. Hun er et meget dannet Fruentimmer, men intet mindre end smuk og meget sygelig. Hendes eneste Spise er Melk. Med hendes Kammerpige Harriet, som er taalelig vakker men triviell, talte jeg engelsk. Professoren taler lidet og næsten alene

25 fransk. Han har været 22 Aar i Engelland og lider af Rheumatisme. Han fortalte, at han i Augsburg paa sin Reise fra Italien, havde været i en meget ulykkelig Stilling, da han med kun en Daler i Lommen, vandrede Byen rundt, uden at treffe nogen som forstod et Ord Italiensk eller Fransk, indtil en offentlig Skjøge tog ham ved Armen, førte ham først til et offentlig Huus og siden,

30 efter han havde havt en Tête a Tête med hende, til et Auberge – alt, omendskjønt hun ej kunde forstaae et Ord af hvad han sagde. Han kaldte hende une bonne creature og et got *Kreatur* var hun vist.

I Tourment var for Resten meget slet Beværtning, men taalelig got Natteleje.

35 27. Endskjønt vi vare paa Benene Kl. 3½, kom vi dog først afsted Kl. 5 og havde fra Tourment til Viege en meget øde og ufrugtbar Egn indtil Viege, en ganske net lille Bye med 2 smukke Kirker. Strax udenfor samme seer man til Højre en meget skjøn Dal, der stiger gradvis mod Bjergene og har et Sneebjerg i Baggrunden, formodentlig Monte Moro. Siden kommer man atter

i en moradsig Egn, hvor man kun seer et Par Capeller, adspredte Hytter og Endeel Sæterhuse, der ganske ere byggede som de Norske Stolpeboder med brede Steenheller mellem Stolperne og Svillerne. Ved Brieg bliver Egnen skjønnere og denne Bye ligger i en meget romantisk Dal. Vi spiste der meget got i en skjøn, luftig Sal med Udsigt til Dalen og Rhonen. Paa Væggen var opslaet en Appel a la Bienfaisance, hvori Søen, hvorfra Ødelæggelsen kom, kaldes Lac de Torrentesse. Nedenunder stoed følgende latinske Vers: Sta, Contemplare malum, et misero succurre Viator.

XVI Iunii MDCCCXVIII

Ex Glacie Giethroz noviter lacus erupit ingens
Saxa, domus pontesqve rotans in plana Veragri
Esurit Pauper, viduæqve, parentibus orbi
Fleret. Irus luget, qvi modo Croesus erat.

10

I[ngeman] som var gaaet forud havde forvildet sig og kom først ved Enden af Maaltidet, men havde, som han sagde, havt en skjøn Udsigt fra en Broe 15 og bivaanet en Ligfærd og knælet med Følget paa Kirkegaarden, medens Præsten læste af en Bog med røde Bogstaver. Brieg, hvor Husene for det meste har smaa runde Taarne, som Minarets, beklædte med Jernblik brilleerer ret i Solskin. Vi gik et Stykke ad den gamle Vej, medens Vognen gjorde Touren omkring over Saltine. I Skyggen af nogle Træer ved en Kilde hvilede vi en 20 Stund og ventede paa Vognen der skulde have Forspandsheste over Simplon. Paa venstre Haand havde vi et saa kaldet Calvarie, et Capel forestillende Christi Grav, hvortil Vejen var afpælet med, jeg troer, 7 Stene, der forestillede saa kaldte Stationer, ved hver af hvilke de Andægtige knæle. (Det samme var Tilfældet paa Vejen til den forommeldte Eremitage ved Maurice). Vognen 25 kom omsider men kun med 4 Heste og uden Conducteur. Da vi havde krøbet i Vognen et Stykke opad Simplon, erklærede Skydskarlene, at de 4 Heste ej kunde trække os op og vi stege da ud af Vognen, dels for at søge Forspand paa Conducteurs Regning, dels for desto bedre at betragte dette Mesterstykke af Vej og de romantiske Udsigter den frembyder. Omsider kom Con- 30 ducteuren og Vognen forespændt først med 7 og siden med 6 Heste.

Paa I[ngeman] nær, som var fatigveret af sin lange Fodvandring i Formiddag, gik vi alle lige til Spidsen af Simplon og følte os ej synderlig besværedede ved denne Bjergstigning da Vejen, efter Ebells Forklaring, kun stiger 2½ Tomme for hver Toise. Den første Deel af Vejen gik langs med en dyb 35 Fjeldkløft, hvor man saae ned i et svimlende Dyb, hvor 3 Fjelde dannede en Hule, hvor de mørke Graner beklædte Afgrunden og en skummende Bæk saae ud som Iis. Højere op saae man 3 a 4 Hytter paa en Skrænt og ved Pyn-

ten af samme et Jordfald. Vi vandrede forbi 5 Refuges og tog os en Forfriskning af Melk og Smørrebød paa den sidste. Herfra havde vi en skøn Udsigt til Fjeldene rundt omkring og saae over dem de fremragende Sneebjerger og paa et af dem en Gletscher. Paa et Fjeld til Venstre laae enkelte Sennytter. Paa Højden af Simplon aabnede sig giennem den trange og dybe Dal en perspectivsk Udsigt til Brieg i en Afstand af 4 Stunden, ogsaa havde vi der et skjønt Vandfald lige ved Foden af Sneebjerget. Vi passerede 2 giennem Klippen udhulede Gange og ved Indgangen til hver af dem var et lidet Vandfald, det første med en Krands af Buske. Da vi naaede Hospitiet var det alt mærkt og vi kunde altsaa kun see lidet af Vejen paa den anden Side. Jævnlig Kornmoed opklarede Mørket og vi skimtede et demoleret Kloster. Til Simplen kom vi først Kl. 10 og fandt der god Beværtning men slet Leje og en impertinent Vertinde, med hvem jeg fik Klammeric om Lagenerne som vare ganske fugtige.

28. Kl. 6 fortsatte vi vor Nedfart over Simplon ad en Vej der slyngede sig om Bjergets Fod og paa begge Sider var indeklemt mellem høje Fjelde der gestaltede sig snart som Domer, snart som Hvælvinger og Taarnspidser, og i Baggrunden hævede sig Sneebjergene. Rothe og jeg gik for det meste hele Vejen langs med den i Dybet rullende Diveria der er saa rig paa Vandfald, blant hvilke et, der hvælver sig som en Bue bag en af de mange prægtige Broer og siden bruser under Broehvælvingen, især udmærker sig. Vi kom giennem 2 lange Klippehvælvinger, af hvilke den ene fik Lysning fra 2 Huller som vare anbragte oven i Klippen og den anden fra en Sideaabning. Store Stenblokke vare væltede i Floden og havde etsteds dannet et Slags Broe, over hvilken et Par Børn bragte Græs fra den anden Bred, og paa et andet Sted saae man Levninger af gamle Broepillere, ogsaa passerede vi forbi en som en Tronhimmel udhængende Steen og en over Vejen fremragende Klippehvælving hvorfra Vandraaber neddryppede. Et Par colossale Marmor-Colonner, som vare bestemte til N[apoleon]s Triumfbue laae tæt ved Vejen. Et tydeligt Begreb om denne i Udkastet saa dristige og i Udførelsen saa fuldendte Vej kan man kun faae ved at befare den, og den overgaaer upaatvivlelig selv de største Anlæg af de gamle Romere. Hvor man før neppe med Muulæsler kunde komme frem uden Livsfare, hvor saa mange Franskmænd af Reserve-Armeen i 1800 satte til paa Marschen og selv 4 Hunde som søgte deres Herrer omkom, er nu i en Strækning af 14 Lieus, ved Sprængning af uhyre Klippemasser, ved Opførelsen af Stenmure, som paa mange Steder vist er 30 Fod og mere høje og giennem hvilke der er anbragt Vandledninger for at forebygge Oversvømmelser fra Bjergene og Lavinier, samt ved prægtige massive Broer med høje Buer, hvis Antal efter Planen skal udgjøre 50, skabt

en fortræffelig Landevej, som overalt er 25 Fod bred. 1801 blev denne Vej anlagt og 1805 fuldendt. 3000 Mennesker har for det meste arbejdet paa den og 175000 Pund Krud er anvendt til Minering. De forommeldte giennem Klippen sprængte Gange kaldes Gallerier, og af dem er den første ved Pams 306 Alen (braccio) lang og den i Nærheden af Crevola 100 Alen. 5

Min første italienske Samtale var med en Karl som jeg traf noget ovenfor Isella ved en af de mange Baraqver som ere opførte paa den italienske Side af Simplon. Han roeste N[apoleon] for hans drabelige Værk og jeg kunde ej andet end være enig med ham deri. Vor engelske Dame er ogsaa en stor Beundrer af N[apoleon] og forsikrede, at dersom hun havde Nøgelen til hans 10 Fængsel vilde hun strax slippe ham ud. I Isella bleve vi visiterede af den italienske Douane, men det gik meget lempelig, da nogle Francs bleve stukne dem i Haanden. Jo meer vi nærmede os Domodossola, destomeer begyndte Bjergene at synke og at vise sig beklædte først med Buske og siden med Ranker. Domo d'Ossola ligger i en skøn Dal med en yppig Vegetation. Vi 15 spiste der til Middag og havde fra Galleriet udenfor den høje rummelige Spisesal en skøn Udsigt.

Vejen derfra var for det meste jævn og Egnen rig paa Mark- og Haugefrugter. Den tyrkiske Hvede groede yppig og Hampen stod tyk og høj som smaa Træer. Den milde Luft lod os føle at vi vare komne paa italiensk Bund, 20 og da det blev os for kvalmt i Vognen vandrede vi et Stykke tilfods giennem en Bye, jeg troer Ornavasco. Det mørknede alt da vi kom til Fariolo ved Midten af Lago maggiore, og en heel Hob Mennesker stimlede om Vognen dels af Nysgierrighed, dels for at tilbyde os Baad til Farten paa Søen næste Dag. Da vi kigede ud af Vognen for at have et Øje med Tøjet, forsikrede de at vi 25 kunne være trygge. I den mørke Aftenstund reiste vi langs med Søen og saae enkelte Lysglimt fra Husene paa den modsatte Bred og fjern Lystre Ild og Gienskinnet i Vandet af Stjernerne paa den mørkeblaa Himmel. Vi toge Nattekvarteer i Baveno, som ligger lige for de Boromæiske Øer og laae i et Værelse, hvor der var en Havrebinge i det ene Hjørne. 30

Den 29. Kl. 7 toge vi en Baad, først til Isola Madre, der, med sit gamle Slot og sine høje Terrasser underbyggede med Muurværk seer i nogen Afstand ud som en Fæstning og først udfolder sin Ynde naar man betræder den. Vi vandrede omkring i de med Laurbær- og Lemonstræer en Espalier beskyggede Gange med afvejlende Udsigt over Søen og dens Bredder og saae Cypres- 35 træer, høje, ranke og tykke som de største Fyrretræer, især en ægyptisk Cypres med en majestætisk, pyramidalsk Top. Ogsaa en mægtig Steen-Eeg, Virgils Qvercus-Ilex, fandt vi her og jeg tog et Blad af den til Erindring. Den stod i en deilig Lund blandt andre udenlandske og fremmede Træer.

Blandt de mange dejlige Blomster og Vexter som prydede dette Eden erindrer jeg kun en *Ilibiscus variegata*, en *do. alba* og en *do. pleniflora*, en *Cactus peruvianus* og *do. cylinderformig*, samt et 30 Dage gammelt ualmindelig stort Aloe-Træe. Ogsaa Oleandren stod her i sin fulde Flor. Vi besaae Værelserne i det gamle og med gammeldags Meubler zirede Slot. I den store Sahl hang et Portrait af en General (*Giuseppe*) Boromeo i østerrigsk Tjeneste og 4 Bataillestykker. Der var og et lidet Theater, hvor der i forstum Tid blev givet smaa Stykker af Grevens Personale, og Honoratiores fra de paa den anden Side liggende Byer Syne og Palanza indbudne som Tilskuere. Udsigten over Fjorden til bemelte Byer er meget skjøn. Udenfor Slottet er paa den ene Side en i Klippen udhugget Dam eller Park og paa den anden Side et Blomsterpa[r]terre, hvor en liden Pige bød os Frugter og Blomster, som vi betalte med nogle Soldi.

Vi toge derfra til *Isola Bella*, hvis *Bellezza* dog meer er et Værk af Kunsten end Naturen. Paladset, som dog ikke er ganske færdigt, kneiser majestatisk i Forgrunden og udfylder hele Øens Bredde. En Tjener viste os om i de underste Værelser ved Søen, bestaaende af en stor Sal og nogle mindre Cabinetter, alle med Steen og Coraller indlagte Gulve og Vægge, prydede med Billedstøtter nemlig et Par Najader, en Hebe, Flora, den sovende Hermaphrodit, og, hvad der overgik alt, en colossal Achill Buste, hvis Profil er noget af det skønneste jeg har seet og kan maale sig med de beste Alderdoms-Kunstværker. Siden besaae vi Overværelserne og kom giennem en stor Vestibule til en høj hvælvet Sal, hvor Lysningen faldt giennem Vinduer i Hvælvingen der var ziret med Stukkatur. Paa Væggene saae man i Gibs Medaillons af de grevelige Forfædre. I næste Sahl var den nærværende Greve og Grevinde malede paa Væggen al Fresco. Et Par Værelser vare rigelig udstyrede med Malerier og Statuer og blandt de første var en Copie af Raphael, forestillende en Egn med adskillige Ryttere, Tintorets Nadvere, got tegnet, men uden synderlig Karakter-Udtryk, Titians Christus der lader sig Skattens Mynt forevise, samt Titians Portrait.

Fra Værelserne kom vi ud i Haugen, hvor Gartneren førte os opad en Steen-Terrasse, prydet ved hver Afsats med Hvælvinger, indlagte med Steen og Coraller og Statuer ved hver Side, til det øverste Gallerie, hvor man har Udsigt til Alperne, Simplon og Monte Rosa, til de skjønne Bredder paa begge Sider og over den blide med sagte grønne Bølger sig vuggende Søe. Vi steg nu ned og gik giennem adskillige Hækker af Tax og udklippede Figurer, hvoriblandt en i Form af en Jomfrue, og vandrede giennem en lang Række af Haller og Grotter langs Søens Bred og saae i en Hule den nøgne Klippe, hvorpaa ald denne Herlighed er opført. Den hele Hauge er nemlig bygget paa nedrammede Pæle og indtil Spidsen opført med Mure. I Følge en Indskrift er

dette Anlæg fuldbragt 1671. Nu kom vi til en Allee af lutter Orangetræer hvis Frugt allerede begyndte at gulne og som om Vinteren maae overbygges og holdes i den fornødne Temperatur. Et Træ stod der iblandt som bar Figener, Pomerantser og Lemoner paa engang. Et Par af Grevens Døttre passerede os forbi, men ingen af dem var nogen Armida paa denne hentryllede og fortryllende Øe. Vi giennemvandrede nu den hele mod Syden beliggende, med Hækker og allehaande Træer og Blomster krandsede Terrasse. Blandt de fremmede Træer erindrer jeg mig kun en *Dracæna Draco*.

Endnu maae jeg bemærke at vi i Palladset besaae et for den berømte Carl Boroméé oprettet Capel hvor en af hans Cardinalprydelser er forvaret under Glas og hvor der staaer en Buste af ham. *Isola pescatoria* som ligger til venstre Haand tæt ved *Isola bella* er temmelig bebygget, men for Resten ubetydelig, og vi vilde derfor ikke forsinke os med at bese den, men fortsatte Touren ad Søen til Sesto, hvorhen Vognen var sendt forud. *Isola bella* er en blendende Skjønhed som man beundrer, men *Isola Madre* en yndig Matrone som man elsker. Farten paa Søen var saare behagelig midt imellem de yppige Bredder paa den skønneste høstlige Sommerdag, skjøndt Heden var lidt besværlig. Ligefer os havde vi de 2 Trylleøer der omsider forsvandt som grønne Krands svømmende paa Søen. Til Højre langs med Bredden den paa en høj Muur anlagte Vej, der gaaer giennem adskillige netbyggede Smaabyer der bekrandses af Viinbjerge, Oliventræer og hvor man overalt seer den livligste og frodigste Natur omhælvvet af en lyseblaa Himmel. Til Venstre mindre dyrkede men med Træer og Skov rigt besatte Egne og i Baggrunden Simplons Sneespids. Strax ovenfor det ved en skjøn Søebugt liggende Arona fremkneisede den 22 Metrer høje Metalstatue, paa en forholds- mæssig Granitfod, forestillende St. Carl Boromeus uddelende Velsignelsen til det Land hvis Velgiører han var. En skjønnere Tour kan ikke tænkes og jeg er meget fristet til at troe at Göthe ved Bredderne af denne Søe har sunget sin: »Kennst du das Land« etc.; thi her blomstre Lemonerne, her gløde Orangerne i det dunkle Løv, her aander en blid Luftning fra den lyseblaa Himmel og Myrten staaer stille og Laurbærtræet (et meget stort Tvilling-Laurbærtræe og enkelte Cedere findes paa *Isola bella*) højt i den rene Luft, og Marmorstøtter hilse Vandreren som er steget fra Simplons Dragehuler mellem de brusende Bjergstrømme.

Saa behagelig denne Tour havde været, saa ubehagelig var Opholdet i Sesto Calende. Vi faldt her i den østerigske Douanes Røverkløer og neppe var min Kuffert aabnet førend Betjenten greb fat paa min uskyldige Nelkenbrecher og de øvrige Bøger som han strax vilde confiskere, paa Grund af at ingen Bøger maatte indføres, men snart lod sig formilde med et Par Francs som han ej undsaae sig ved ligefrem at fordrø. Da vi sadde ved Bordet, blev

Rothe og Fruentimmerne kaldte til Politic-Commissaren, som erklærede at de maatte blive i Sesto, indtil deres Passe vare blevne viserede af den øster-
rigske Minister. Zotti, I[ngeman] og jeg maatte altsaa fortsætte Reisen ene
og vi kom ikke afsted før over Kl. 4 og maatte altsaa skynde os for nogen-
5 lunde betids at naae Cassino. Tiden tillod os derfor ej at bese den mærk-
værdige Cypres af 8 Alens Omkreds som, i Følge Sagnet skal have staaet
fra Julii Cæsars Tider og som findes i Nærheden af Soma. I denne og en anden
Bye løb der Endeel Drengene skrigende efter Vognen og vi passerede siden i
Mørket en skummel Vey mellem Hækker og Træer, saa Kudskene, som for-
10 modentlig ej troede Freden, fandt det raadeligst at kaste ind i Kareten alt
det løse Tøj som laae ovenpaa Fadingen og pidskede dygtig paa Hestene.
Vi kom dog lykkelig og uden Eventyr til Cassino, spiste der til Aftens og rejste
d. 30. Kl. 6 om Morgenen, passerede adskillige smaa Byer og i en af dem en
meget anseelig og smuk Kirke, og kom Kl. 10½ til Majland, og toge ind hos en
15 Reichman, en Tydsker i Strada Moroni, hvor Günther og Schill havde be-
stilt Værelser for os. Vi ilede flux med R[othens] Pas og Adressebrev til en
Banqvier Marietti som sendte en Karl med os til Politicommissaren, som hen-
viste os til Directeuren. Vi gik tilbage til Marietti som fulgte os til bemeldte
Directeur, der viste os en kejserlig Befaling at ingen maatte antages med
20 mindre hans Pas var viseret af en østerrigsk Minister, og ilede nu atter til
Marietti for at sende R[othens] Pas med Posten. Ved Table d'Hote spiste
vi næsten med lutter Tydskere og blant dem et Par østerrigske Grever. Om
Eftermiddagen besøgte jeg i Sælskab med Schill, Günther, Grev Schütz og
en Kjøbmand Lambert fra Wien Corso hvor meer end 200 Vogne og der-
25 iblant Erkehertug Rainer og Prindsen af Preussen kjørte op og ned for at
vise Publicum deres smukke Eqvipager. Jeg tilbragte Aftenen paa mit Kammer,
læste lidt Italiensk og gik betimelig til Sengs.

31. Jeg har glemt at anføre at I[ngeman] og jeg var i Brera og giennemløb
Udstillingen af de nyeste Malerier og Billedhuggerarbejder, hvoriblandt nogle
30 Præmiestykker. Af Mangel paa Catalog og formedelst Trængselen havde
man ej synderlig got deraf. I Dag kom jeg lidt silde op, skrev lidt paa min
Dagbog og gik saa i Følge med I[ngeman], G[ünther], Schill, Schütz og en
anden Tydsker, først til Mosaikfabrikken hvor vi fandt Endeel Arbeidere i
Virksomhed og saae hvorledes de af chemisk preparerte Paster med alle-
35 haande Farver og ductile, saa at de ved en Lampe kan udtrækkes efter Behag,
forfærdiger de dejligste Arbejder ved at fæste Smaastykkerne som affiles
og siden afbrækkes med en Tang, med Kit paa Tegningen af det Billede som
skal forestilles. Siden saae vi en Copie af Leonardo da Vincis Nadvere. Ori-
ginalen findes al fresco i S. M[aria] della gracia og har lidt meget af Fugtighed,

men Copiisten har udfyldt det Manglende og efter denne Copie er der forfærdiget en Mosaik som er sendt til Wien, som man har arbeidet paa i meer end 8 Aar og som koster over 7000 Louis d'ors.

Vi besaae fremdeles Endeel smaa Statuer i Marmor efter Antikker, adskillige større og mindre, elegante Bordopsæt, hvoriblandt et med en Amor ridende paa en Hjort, Bordplader med en Amor ridende paa en Oxe, Billeder af Najader paa Søehyrer, Europas Bortførelse, en Løve dræbende en Hjort, et mesterligt Arbeide, Gvido Renis Ecce Homo, en Magdalena, en meget kostbar Kamin-Indfatning og andet som jeg ej mindes. Derfra gik vi til Amfiteatret som N[apoleon] har ladet opføre efter Canonicas Tegning og som ligger ved 10 Enden af den store, til Vaabenøvelser for 10000 a 15000 Mand indrettede Piazza d'Arme, paa højre Side af det prægtige Castel. Det er fornemmelig bestemt til Veddeløb og Søe-Fægtninger (Naumachier), kan rumme i sine 10-dobbelte, trappeviis stigende Bænke og i sine Gallerier over 30000 Mennesker og holder i Længden 400 og i Bredden 200 Alen. Den har en Marmorbue 15 som bæres af 4 Doriske Colonner ligesom den højre Pulvinare af 8 Corintiske med 8 Decimetrers Giennemsnit af den beste Granit og den fineste Politur. Derfra gik vi til den lige for Castellet anlagte, men kun halvudførte Triumbue, som er en sørgelig ny Ruin. Paa Underlaget, som er opført, seer man paa Pillerne som vende mod Simplon-Vejen, Frankerig forestillet som Minerva 20 med en Hane ved Foden, Clio med sin Rulle og Griffel, Fama med sin Trompet og Italia med Muurkrone paa Hovedet. Paa Siden som vender mod Castellet: Hercules, Mars, Minerva og Apoll, den sidste, som mig synes noget smægtig. I et Par Breddehuse tætved seer man 8 Capitæler med Acanthus, Colossale Statuer af N[apoleon] og 2 af hans Consilieri (Statsraader), samt en Bas- 25 relief forestillende N[apoleon]s Triumf over Italien der rækker ham, omgivet af sin Hær, Nøglerne til Riget. Alle Figureerne ere af Bologneseren Acqvist og Architecturen af Cagnola.

Vi spiste ved Table d'Hote Kl. 4 og traf 2 Componister og Virtuoser, en Pixi og Böhm, den 1. paa Pianoforte og den 2. paa Violin. 30

I Aftes var I[ngeman] og jeg med G[ünther] paa Opera i Theatro Grande eller della Scala. Dette er det største Theater jeg endnu har seet med 6 Rader Loger. Operaen Torvaldo og Dostrica med Musik af Rossini i 3 Acter blev givet. Stykket er som de fleste Operaer hjertelig flaut, men Musikken brillant og blev mesterlig udført især af Sangerinden Camboresi som spille Dostrica og af Sangeren som spille Tyrannen. Hun har en klar og bøjelig Sølvstemme 35 og han en dyb og reen Basstemme. Efter anden Act blev givet Baletten: Pyrrho og Amfione med glimrende Dragter og Decorationer, megen Mimik, men liden Dands og denne ej synderlig udmærket. Over Scenen viser illuminerte Romertal hvad Klokkeslet det er. Stykket vaerede til Kl. 12. 40

1. September 1818.

NB Jeg var alene hjemme i Gaar Aftes og læste og skrev, men Operaen saae jeg i Aftes. I Formiddags skrev jeg paa min Dagbog og gik siden med Günther, Schill og I[ngeman] først til Domen og besaae de indvendige Basreliefs fore-
5 stillende bibelske Historier og Helgen Legender, de forskjellige Altertavler og et af de ældste Malerier, Christus 12 Aar gammel i Templet, samt Endeel Statuer, colossale og i naturlig Størrelse, blant de sidste en St. Bartholomæus der fremstilles som flaaet og er et Mesterstykke i sit Slags. Ved Choret sees
10 Sølv og over Altertavlen, hvor en Basrelief i Sølv forestiller ham ved en Pestbefængts Dødsleje, med et Par Sidestykker, hvoraf det ene er en Charitas, er en Decoration med ægte Perler. Paa Alterfoden er hans Vaaben som her og overalt fører Ordet Humilitas i Skjoldet, skjønndt den ej synderlig spores i Mindesmærkerne som ere reiste over ham. Vi steg siden opad Taarnets
15 500 Trapper og betragtede fra lavere og højere Standpunkter den skønne Udsigt over Byen, den frugtbare Slette bestrøet med pragtfulde Villas og især det fjerne skimrende Kejserslige Pallads Monza, hvor Jernkronen giemmes, og over Taarnet selv hvis fremragende utallige Taarne med deres Billedstøtter, hvis Antal Føreren angav at være 12000 og deriblant Stifteren Viscon-
20 tis og Bygmesteren Pellegrinis, see ud som en Skov. Denne majestætiske Bygning som imponerer udenfra med sin Marmormasse og indvendig med sine høje Hvælvinger, Kunstværker og Glasmalerier, er desværre og bliver vel i lang Tid ufuldendt. N[apoleon] har istandbragt en heel Fløj, der ved sin Hvidhed udmærker sig fra den gamle, noget forvitrede Deel af Bygningen,
25 og han vilde snart bragt det Hele istand, dersom han ej var blevet bortrevet fra dette som fra sine andre store Anlæg, thi han tog dygtig til Fonden som er bestemt til Kirkens Fuldførelse og som skal være betydelig, men ophører naar Værket er fuldendt. Stenen er taget i Nærheden af Lago maggiore. Vi saae den berømte Meridian paa Taarnet og ved Indgangen af Kirken. Des-
30 værre var Horizonten ikke klar og vi saae derfor ikke Bjergene.

Vi besøgte siden Biblioteca Ambrosiana, opført efter Mangones Tegning, og saae der Endeel Afstøbninger af de fornemste Antikker, Cartonene af Raphaels Scuola di Athene, noget bleg, men rig paa mesterlige Karaktertegninger og Stillinger, en dejlig Madonna med Barnet af Lucas von Leiden,
35 Giulio Romanos Copie af Raphaels Jardimiere eller Maria med Barnet, et Brystbilled af Christus i Templet med opløftet Haand af Leonardo da Vinci, dennes Cena i Oliefarve efter det mutilerede Frescomalerie, og et Par af Luini, Leonardos Skolar. Af Billedhuggerarbejder saae vi et Par nydelige Stykker, hvoraf det ene forestillede Peder i Fængslet, vakt og udført af Engelen, samt

et Monument over den for et Par Aar siden døde Milanensiske Billedhugger Bossi med et Brystbillede af ham forfærdiget af Canova. Leonardos efterladte Manuskripter, 12 Hefter i eet stort Foliobind, indeholder for det meste Tegninger især mathematiske Figurer og det Skrevne er temmelig ulæseligt, da det er skrevet fra Højre til Venstre. Virgil med Petrarchs zirlig skrevne Commentar, og foran en Efterretning paa Latin om Laura som hans saae første Gang d. 6. April 1327 og som døde samme Dag 1348, samt det ældste Manuscript af Josephs jødiske Historie, item et Do. af Celsus, bleve os foreviste. De andre gik derfra til Brera, men jeg hjem for at hvile mig lidt ud og for-døje hvad jeg havde seet, saa meget meer da den qvælende Hede her hersker, 10 sløvgjør alle Sandser. Ved min Hjemkomst hørte jeg at Rothe var arriveret, og hørte siden af ham selv at han havde vovet sig uden Pas og sluppet vel igiennem. I Aftes var jeg som meldt i Opera, i Formiddags saae vi og Leonardos Cena i S. M[aria] delle Grazii – Cenacolo.

2. September 1818. 15

Ogsaa i Formiddag var jeg ude med I[ngeman], G[ünther], S[chill] og R[othe] for at bese Byens videre Herligheder, af hvis Begløelse i den smel-tende Hede jeg nu moxen er kjed. Først traskede vi forgiæves til den Lechiske Malerie-Samling, som vi ej kunde faae see, før efter en Times Forløb, fordi Madammen lod sig male, saa slæbte vi os giennem en Hoben Gader og fik 20 omsider en Fiacre hvormed vi foere til Santuario della Madonna presso S. Celso, hvis Facade er prydet med 2 skjøne Statuer forestillende Adam og Eva, samt i Basreliefs: Jesu Fødsel, Hyrdernes Tilbedelse, og Christus i Templet paa Simeons Arme, og hvis Indre har adskillige smukke Malerier, især en dejlig Madonna, velsignende en Helgen med Haandspaalæggelse, malet af Paris 25 Bordone. Derfra foere vi til St. Lorenzo-Capel, hvor vi fandt Endeel Messeklæder under Reparation paa Kirkegulvet og intet mærkværdigt saae i den i Form af en Rotunde byggede og med rødt guldgalonert Stof udzirede Kirke, uden Cuppelen oven til, samt udenfor Kirken nogle forfaldne og sammen-flikkede Støtter af en blandet Orden, som har hørt til et fordums Apollo- 30 Tempel. I Basilica Capitolore di S. Ambrogio, fordum et Bacchus-Tempel, saaes i Gangen udenfor en Støtte med Munkeskrift, som siges at være fundet in foro Castri Jovis. I Kirken bag Choret fandtes under Loftet en meget gammel men stiv Mosaik og ved de forskjellige Altere Malerier af St. Ambrosii Historie, samt en skjøn Madonna af Luini og et fortreffeligt Brystbillede 35 af Marcellina, Ambrosii Søster, knælende over hendes Ligkiste, begge Dele af cararisk Marmor.

Vi gjorde og en liden Excursion til Porta Nuova der hviler paa 4 corintiske Säuler med Indskrift, paa den ene Side til Vejen: Paci Populorum Hospita:

og paa den anden: Dicato MDCCCXV. Derfra toge vi til den Lechiske Malerisamling som bestaaer af over 100 No. mest af de ældre berømteste Mestere. De fortrinligste Stykker ere: Raphaels Madonna med et Landskab i Baggrunden, Tizians Magdalena, Girolamo, Riposo in Egitto, Marte e Venere
 5 colte nella rete, Tintorets Cenha, Endeel Malerier af Paul Veronese, la casta Susanna af Gvercino og blant Stykkerne uden No.: Jairi Datters Opvækkelse, om jeg mindes ret, af Palma den yngre, en Venetianer. Vi skildtes her fra G[ünther] og S[chill] og vi andre gjorde en Visit hos vort engelske Reiseselskab som nu lykkelig er arriveret. Efter Table d'Hote hvor vi converserte
 10 meget med Pixi der har været i Kjøbenhavn og har dediceret nogle af sine Compositioner til F[rederik] den 6., skrev jeg fremdeles paa min Dagbog. Mod Aftenen, medens vi stode paa Altanen, brød et Tordenvejr løs og holdt ved med uafsladelige Lyn og temmelig stærke Slag, i meer end 1 Time. Da Regnen ophørte, gik jeg med R[othe] til Teatro al Re, under fjerne Glimt af det
 15 bortfarende Tordenvejr, hvis Lynblink udbredte en flygtig Klarhed over den høje ærværdige Dom. Skuespilhuset er omtrent af Størrelse som det Kjøbenhavnske og I Pericoli delle Gioventu i 3 Acter samt la bella prussiana bleve i det hele ganske got spilte, især af Skuespillerne. Actricerne derimod vare, paa Moderen nær i det 1. Stykke, lidt stive. Orchestret er ganske got, men
 20 falder rent igiennem mod della Scalas som er got og stærkt besat og har ej mindre end 8 Contrabasser. Vi toge os et Glas Punsch paa en Caffé mellem Stykkerne. R[othe] gik, da det 1. Stykke var tilende, men jeg holdt ud til Enden og Klokkeren var henved 12 da jeg kom hjem.

3. September 1818.

Jeg skrev i min Dagbog til Kl. 1 og gik da til Brera, hvor jeg tilbragte
 2 Timer med at giennemgaae den der værende betydelige Samling af ældre og nyere Malerier. Blandt de første fandt jeg følgende at være de beste: Hagar og hendes Søn som bortjages af Abraham og grædende tage Afskeed medens
 Sara i Profil ytrer sin Harme, malet af Cento, Francesco Albanis Maria med
 30 Barnet, samt en Gruppe af Amorer der dandse om et Træ, Rafaels: Maria Trolovelse (som jeg troer) med Joseph, fuldbyrdet af den ypperste Præst. I Baggrunden Jerusalem's Tempel ved hvis Trap Handlingen foregaaer. Maleriet er paa Træ og noget stift, en Do. Maria betragende det sovende Barn, et Natstykke af Schidone, Giulio Romanos: Maria med Barnet der velsigner
 35 en nedenunderstaaende Bisp med Stav og Prælat eller Cardinal; en Engel viser en Tavle med: Gloria in excelsis Deo etc., Paris Bordones Jesu Daab og Gvercinis Do., en gammel sovende Mand med en Person staaende for ham, af Gvercini, en Madonna med Barnet af Luino, Agostino Caraccis Hoerqvinde, Lodovico Caraccis: Jesu Aabenbarelse for Magdalena hvor han med Haanden

antyder at hun ej maae røre ham, Pompio Battonis hellige Familie, Panfilo Nuvolones Mariæ Forklarelse, Turchis Madonna med Barnet, Virolo di St. Croces Maria mellem 2 Munke, Altro Bello Mellonis hellige Familie, den styrkede Satan over hvem en Engel staar med draget Sværd og 2 ved Siden. Af Tambroni og de Rosa Mezzora var et Par vakre Landskaber. 5

Af de nyere Malere har Ferdinando Castelli af Milan vundet Prisen for 1811, Hagrez 1812, Francesco Nenci 1809, Antonio di Antonio fra Milan for et Malerie forestillende Laocoon 1812, D. Carlo Bragio Milanese for 1813, et Malerie af en død Mand i Skjødet af en Kone og en Konge med opløftet Haand staaende for ham, Abbondio Bajutto Luccanese for 1801, Gio. Batista Pierat 10 Milanese 1814: en Mand paa Knæ for en Olding og bag den Knælende en qvindelig Figur, og for 1818: Pietro Andertoni Bresciano erholdt Præmio d'Incisione for et Stykke forestillende Moses ved Brønden, Odonci Polin d'Udino for Malerie af Socrates Død og Benedetto Cacciatore Carravese for Sculptur-Arbejde, en Hercules som har dræbt Centauren Nessos og frelser 15 hans Datter, alle 3 med Krands. Men det skønneste af de nyere Malerier var et stort Stykke forestillende en Biskop eller Pave stigende i Graven med et mod Himlen og en Englegruppe stirrende Blik, medens en grædende Genius holder hans Bispehue. Et Fruentimmer, som er en vemodig Tilskuerinde, har et sandt Madonna-Ansigt. 20

Vi traf i Dag vor Hollænder Ackersdyck, som har maattet holde Qvarantaine i Pavia, fordi han havde forsømt at lade sit Pas visere af den østerrigske Consul i Genua. I Eftermiddag begyndte jeg paa et Dagbogbrev som jeg vilde sendt med R[othe], men hans uendelige Snakken og et lidet Afskedstractement som han gav I[ngeman] og mig og den trykkende Hede hvorunder jeg her 25 sukker, hindrede mig fra at fuldføre det, og jeg skrev kun et lidet Brev til min Elisa. Klokken var over 12 før jeg kom til Sengs.

4. September 1818.

Jeg tog Kl. 4 Afsked paa Sengen med R[othe], stod op Kl. 8, handlede med en Veturin, som i Overmorgen skal føre os til Livorno, hver for 3 $\frac{3}{4}$ Louis 30 d'or, Aftensmad og Logis indberegnet. For Resten var jeg hjemme hele Formiddagen til Kl. 4, som her er Spisetid og beskæftigede mig, saavidt Heden tillod det, med at orientere mig i det italienske Pengevæsen og excerpere af min Itinerario, hvad Mærkværdigt der er at see paa Reisen til Livorno. Dette Arbeide fortsatte jeg efter Maaltidet indtil Kl. 8, da jeg gik hen for at høre 35 Pixis og Böhms Concert der blev givet paa en Sahl i Teatro della Scala. Musikken var god og blev fortreffelig udført. Den begyndte med en Sinfonia a grande Orchestra af Paër, dernæst en Concerto a due Violini del Kreutzer, eseqvito dal Böhm e dal Antonio Rolla. En Cavatina: Cara patria af Rossini

sunget af Signora Rivarosa fulgte derpaa, saa *Variazioni per Pianoforte sopra un tema favorita nell' opera Tancredi del Rossini*, composte ed esegvite dal Pixis og dernæst en *Sinfonia* med stort Orchester af Pixis. Anden Afdeling begyndte med *Rondo alla Polacca per Violino composto ed esegvito dal Böhm*,
 5 dernæst *Cavatina: Cimentando i venti e l'onde del Rossini cantata dalla Rivarosa*, saa *Divertimento per Flauto del Alessandro Rolla* udført af Allari og til Slutning: *Variazioni concertanti sopra un tema nell' opera la Clemenza di Tito del Mozart*, composte dal sign. Pixis ed esegvite dal medesimo in unione col sign. Böhm. Her kunde man med Sandhed sige: *finis coronat opus*,
 10 thi disse Variationer bleve spille af Pixis med en Færdighed, Smag og Precision og af Böhm med en Blødhed, Reenhed og Fyldighed selv i den højeste Applicatur og de dobbelte Greeb, hvis Mage jeg ej mindes at have hørt. Begge Kunstnere har ypperlige Instrumenter og veed at bruge dem. Især lokkede Pixis i Variationerne over det Tancredske Thema herlige Klokketoner af sit
 15 Instrument og gav 4dobbelte Triller og skønne Rullader og hendøende Toner med Sølvklang. Sangen og Fløitespillet vare ret gode, men det svageste Partie. Den noget aldrende Rivarosa har en dannet og omfattende, men noget haard og mandig Stemme. De sidste *Variationer* bleve modtagne med idelig mumlende *Bravos* og mangedobbelt skingrende Klap af de fyrige Italienerne og
 20 bleve givne da *Capo*, istedet for Slutnings-Symfonien. Pixis har været i Kjøbenhavn og bær en Ring, som han har faaet af F[rederik] den 6. for et til Ham dediceret *Opus*. Kl. 10½ kom jeg hjem og kjøede Kl. 11½.

5. September 1818.

Formiddagen anvendte jeg til at skrive en italiensk *Contract* med *Veturinen*,
 25 som skal føre os til Livorno og med at excerptere af *Itinerario et Compendium* over, hvad Seeværdigt der forekommer paa Reisen. Efter Maaltidet pakkede jeg den største Deel af mit Tøj i Kufferten og gik saa en Tour omkring i Byen til *Giardini publici* og *Corso* og kom ej hjem før Kl. 9, pakkede Resten af mit Tøj ind og kom ej til Sengs før mellem 11 og 12.

30

6. September 1818.

Kl. 3½ vare vi oppe men kom ej afsted før henved Kl. 5 efterat vi havde sagt vor brave, billige og deeltagende Vert et hjerteligt Farvel. Vort eneste Sælskab var en volumineus Tykkert, som i Førstningen talte Fransk men siden Italiensk og med hvem vi converserte frisk væk i de Mellemlum da han ikke
 35 sov, hvilke ikke vare mange, thi Søvn og Mad syntes at være hans højeste Gode i Livet. Han lignede for Resten lidt i Profil Frøken Jessen og lod til, uagtet Mavens Besættelse, at have en ikke ganske sløfet Hjerne, men var hjemme i noget af Hvert og havde reist meget, ja endog været i Stockholm.

Vejen gik først giennem en Allee og siden stedse jævnt forbi grønne med Trær beplantede Sletter og var noget ensformig. Vi kom giennem den lille Bye Marignano, mærkværdig ved en Sejer som Franz den 1. der i Nærheden vandt 1515 over Schweitserne, og drak der en Kop Caffé. Man passerer den lille Flod Lambro og et Par Miglier fra Marignano er en 35 Miglier lang Canal, som 2 Milanesere har anlagt. I Lodi, en temmelig anelig Bye med 12000 Indvaanere, spiste vi til Middag og besaae siden Chiesa dell' Inconronata, en Ottagon bygt efter Bramantes Udkast, hvori findes et maadeligt Billed af Maria med Sølvkrone og nogle Malerier af Tizians Skolar Callisto, forestillende Helgen Historier. Siden var vi i et stort Hospital, oprettet for Feberpatienter, en stor rummelig og luftig Bygning, hvor der paa begge Sider af de meget brede Gange vist laae henved 100 Patientere. Bygningen er ganske aaben og kun aflukket ved et Tralværk. I Gaarden er Endeel Stene med Inscriptioner fra Romernes Tider indmuret i Væggen og paa en af dem fandt jeg Ti: (berius?) Cæsar Augustus og Drusus nævnet. Paa Vejen derfra besøgte vi den ved 15 Bonapartes dristige Overgang saa mærkværdige Broe over Adda, der ikke er synderlig bred men har en rivende Strøm. Broen er simpel og af Træ.

Vi fortsatte Vejen over Casal Pusterlengo og kom først, efterat have været opholdt med Visitation af Vagter og Douaner i Mørkningen til Piacenza, som ligger ved Pofloden, over hvilken vi foere paa en maadelig Træbroe. 20 Lynilden glittrede bag en Hær af staalgraa Tordenskyer i den fjerne Horizont, medens Halvmaanen skinnede over Pofloden. Porten var alt lukket da vi kom og kun for gode Ord og [Betaling] fik vi den aabnet og rullede nu giennem de mørke Gader og fik saaledes hverken Alessandro Farneses Billedstøtte eller nogen af de øvrige Mærkværdigheder, nemlig Malerierne i 25 Kirkerne af L. Caracci, Gvercini og de andre Mestere at see.

7. September 1818.

Kl. 3 vare vi oppe, reiste uden at nyde noget Kl. 3½, men bleve opholdt en god Stund ved Porten, som var lukket og hvor man gjorde os Vanskeligheder med at slippe igiennem, fordi vore Passe ej vare paategnede af Politiet. 30 Omsider aabnede Sølvnøgelen os atter Vejen. I Firenzuola drak vi en Kop Caffé og kjørte saa videre paa via Flaminia, anlagt af Lepidus og Flaminia, til St. Donino, hvor vi atter maatte kjøbe os fra Douane-Røverne og hvor vi spiste Middag, til Castel Gvelfo, hvorfra de i den italienske Middelalder-Historie saa bekjendte Gvelfer har deres Navn og hvor man passerer den 35 udtørrede Flod Taro.

Til Parma, som ligger ved den ligeledes udtørrede Flod af samme Navn, kom vi Kl. 4½ og ilede, saa flux vi havde faaet Værelse og vort Tøj besørget, med en Lejetienær, først til l'Academia, hvor vi, foruden gode Afstøbninger

af Antikker og et Par Originaler, saae følgende Malerier: Chimmas Maria paa en Trone, et gammelt Malerie i den gamle tydske kraftige Maneer, Procacinis Mariæ Trolovelse, L. Carraccis Mariæ Begravelse af Apostlerne i Legemsstørrelse, samt hendes Opstandelse af Do. i Do. Størrelse, Michael Angelo Anselmi da Siena hellige Familie, A. Carraccis Do., Mazzuolas Marias Adoration, Schedonis (Correggios Skolar) 3 Marier ved Christi Opstandelse, H. Carraccis hellige Franciscus Vision, Francesco Francias Christi Gravlæggelse (Depositione), Correggios Madonna med Barnet al fresco, noget blegt, hans Placido og Flavia Martyrer. En hellig Familie paa Flugten til Ægypten ved en Kilde, et deiligt Stykke, især Barnet Jesus, en Christi Gravlæggelse, hvorved Maria, Magdalena og et andet Fruentimmer er tilstæde og en gammel Mand, formodentlig Joseph af Aritmetæa viser sig i Baggrunden, hans Mesterstykke: St. Girolamo, hvis Skrifter en i Sandhed himmelsk Engel, i et halvvoxent Barns Skikkelse foreviser den lille Jesus (den mindst lykkede Figur) paa den huldsalige Marias Skjød, medens Magdalena kysser hans venstre Fod og en liden Engel staaer bag Magdalena; fremdeles Schedonis Depositione, Raphaels Christus in Gloria, med Maria til højre, Johannes ved venstre Side, aabenbarende sig for St. Catharina (deiligt Hoved og Stilling) og ligefor hende St. Paulus. En herlig Buste af Correggio fuld af Aand og Blidhed, med et hævet Organ ved Enden af hvert Øje henimod Næsen, – skal være forfærdiget af en Cara. Correggios Bambini (2 Barnehoveder) og et maadeligt Malerie af hans Søn.

Foruden disse og en heel Deel mindre vigtige Malerier hang der og et smukt Portrait af M[arie] Luise, som nu er i Wien og som skal være meget elsket for sin Godtgjørenhed. Især antager hun sig de Fattiges Tarv og lægger til af sin egen Pung 2 Soldi for hvert Pund Brød for at den fattige Klasse kan have det for 3 Soldi, da det ellers koster 5. Det begyndte alt temmelig at mørkne da vi kom til Cathedralkirken, hvor vi saae Mazzuolas Cecilia ved Orgelet og den ligefor hængende David af samme Mester, men blot kunde skimte Correggios Frescomalerier paa Cuppeln og andre Steder, ligesaa lidet som vi kunde see noget af Malerierne i St. Giovanni Kirke. Derfra gik vi gennem en stor Hauge i gammeldags Smag til Slottet, hvor vi benyttede det sidste Glimt af Dagslyset, for at see Mazzuolas bedærvede Fresco-Malerier og A. Carraccis velconserverede Do., forestillende Venus's Triumf, Europas Bortførelse, Venus og Mars, Apoll og Daphne, Bachus og Ariadne (det smukkeste) samt H. Carraccis Fresco Malerier af Scener af Tassos Gierusalem og Episoderne om Rinaldo og Armida; endelig Endeel ny Frescomalerier f. Ex. et Veddeløb paa den store Arena i Milano. Vi gik gennem en meget skøn, højhvælvvet Sallon til et endnu ej indred Capel, hvor der hænger en Madonna

med Barnet af Correggio, der synes at have nogen Lighed med den i hans forommeldte Forestilling af St. Girolamo.

Paa ingen af Theatrerne, af hvilke det største er 300 Fod langt og rummer beqvemt 4000 Mennesker, blev der spillet. Parma har 30000 Indvaanere.

8. September 1818 5

kom vi først afsted henved 5 og toge over St. Ilaro til Reggio. Vejen gik gennem frugtbare Sletter beplantede med Træer i lige Rader, hvorom Druerankerne snoe og hænge i nydelige Gvirlander fra det ene Træ til det andet, hvilket begynder strax paa hin Side af Parma. Til Reggio (Ariosts Fødested, 1474) kom vi saa betids, at vi fik beseet Cathedralkirken, over hvis Dør 10 der ligger 2 maadelige Figurer, som nok skal forestille Adam og Eva, ligesom der paa Facaden staaer flere Billedstøtter, men hvis Indre intet mærkværdigt har. Ligesom vi paa Vejen til Reggio havde mødt og faret forbi en heel Deel pyntede Mænd og Qvinder som gik hen at helligholde Mariæ Fødselsfest, saa fandt vi og i Staden alle Kirker fulde og især Chiesa della Madonna, 15 hen til hvilken vi gik med Mængden gennem en smal Gade hvor der var oprettet et Slags Æreport, samt et lidet Capel for Maria, og hvor der fra alle Vinduer vare udhængte lange Skarlagens Klæder, for det meste bebrejmede med Guldgaloner. I Kirken selv var der Musik fra Orgelet der tilligemed flere Instrumenter ledsagede Sangen, som afveklede med Solo- og fleerstemmige 20 Partier og var ganske god.

Paa Vejen derfra traf vi en Franskmand som gav sig i Snak med os og af egen Drift tilbød sig at vise os om. Han førte os til et Par Brødre af hvilke en er en Kunstdilettant og som har en liden Malerie-Samling, hvoriblant en Jupitter med Gruppe af H. Caracci og især en Depositione af samme, 25 var det beste. Derimod var en Bachus som foregaves at være af samme Kunstner, ækkel. Tiden som bortfører Ungdommen, af Domenichino, var ogsaa et ganske got Stykke. Et Landskab af Dilettanten var taalelig got. Fra Reggio toge vi Kl. 2, havde en gammel Apotheker til 4. Mand i Vognen, fik en lille Regnskuur der kjølede Luften og dannede 2 smukke Regnbuer, var Cor- 30 reggio, Allegris Fødebye paa en $\frac{1}{2}$ Miil nær, passerede den udtørrede Sechia paa den anden Side af Castellet Ruberia, over en prægtig Broe, i Nærheden af hvilken man seer et Par Pillere af en gammel romersk Broe, havde en herlig Aften og kom først i Mørkningen til Modena, der med sine skjønne Barakker og det Hertugelige Pallads kneiser stolt paa den frugtbare Slette, som Apen- 35 ninerne i det Fjerne begrænde. Vi gjorde efterat have spist paa vort Værelse en lille Excursion, men kunde ej see andet end det høje Marmortaarn og i den ene Ende af Byen et stort Hospital. For Resten gik vi gennem Endeel

mørke Haller som næsten findes i alle Gader. Modena har 26000 Mennesker, er Tassonis Fødested og var Bruti Tilflugtssted efter Cæsars Mord.

9. September 1818.

Vi forlod Modena Kl. 5 og fik istedet for Tykkerten, som var en Greve
 5 af Senesse og som han sagde, fød i det Flamske, 2 Modenesere, en 18 Aar gammel Kjøbmand og 33 Aars Advocat, med hvem vi converserede dygtig paa gebrokknen Italiensk, især med den sidste som forstod lidt Latin og Fransk. De vare meget tjenstvillige og hjalp os tilrette ved det pavelige Castel-Franco, hvor Douanen annammede vore Bøger og hvor vi maatte deponere over 6
 10 Louisd'orer til Sikkerhed for at Bøgerne skulle føres ud af det pavelige Gebeet, med Løfte om at faae Pengene igien ved Grændsen af samme Gebeet. Vi fik et Beviis herfor og en Boletto eller Toldattest for at vore Kufferter etc. vare undersøgte og plomberte og kom nu uden videre Eventyr i god Betids mellem 1 og 2 til Bologna, der ligger ved den lille Reno-Flod, ved Foden af Apen-
 15 ninerne, paa en skjøen og frugthar Slette, omgivet af prægtige Villas. Vi toge ind i Vertshuset i tre Neri, spiste der til Middag og gjorde siden i Selskab med vore Reisefæller en Tour omkring i Byen og besaae Neptun-Statuen i Bronze paa Marmor-Fontainen paa Piazza del Giganti, et Mesterværk af Gio. Bologna, gik siden til Cattedrale di S. Pietro, hvor man over Choret seer L. Carraccis
 20 sidste Arbeide, en 'Anunziatione (Mariæ Bebydelse) al fresco, som dog ej forekom mig synderlig udmærket. I Capitlet var Endeel Præster, som viste os Malerierne der ej havde megen Værd, og en af Præsterne tilbød os et Malerie som han havde i Commission at sælge. I St. Petronii Kirke saae vi den berømte Meridian af Gio. Domenico Cassini og i St. Domenicos Kirke nogle Malerier
 25 forestillende Scener af denne Helgens Bedrifter. Paa Vejen derfra til den offentlige Promenade, saae vi Taarnene Asinelli og Garisenda, det sidste 140 Fod højt, bygte i en Skraaning af 8 a 9 Fod. Promenaden er ganske smuk og man har fra Højden af Skraabakken en skjøen Udsigt over Omegnen.

Da jeg kom hjem opdagede jeg med Bedrøvelse at jeg havde mistet min
 30 Sølvdåse og søgte den forgæves. Den maae enten være faldet ud af Lommen eller, hvilket jeg snarere troer, være stjaalet af en af de mange Tiggere og Gavytve som ved Ankomsten omringede Vognen. Jeg sad hjemme hele Aftenen, skrev i min Dagbog og optegnede nogle Strofer, i Anledning af Christus-Hovedet i den Boissereeske Samling, som jeg undervejs havde forfattet i
 35 Hovedet. I[ngeman] havde gjort en Tour omkring i Byen med vore Reisekammerater.

10. September 1818

fortsatte vi Reisen Kl. 4 om Morgenens, kom forbi et Par meget prægtige Villas og begyndte nu at bestige Apenninerne. Det gik langsomt opad Bjerget

som er temmelig nøgent, ligesom Udsigten ned i Dalen til den udtørrede Renos Flodleje, er temmelig ensformig. I et Vertshuus tog vi os en liden Snaps Rosolie og et Stykke Brød, gik saa et got Stykke opad Bjerget og toge Middag i Lojano, om jeg mindes ret. Det var temmelig kjøligt og et Sælskab i næste Stue havde Ild paa Caminen. Ved den sidste Douane paa det pavelige Gebeet fik vi rigtig vore Louis d'ors igien, og en Soldat fulgte os til Grændsen, for at paasee at de kjætterske Bøger virkelig bleve bragte ud over den. Tiden fordrev vi, naar Conversationen stoppede, dels med at sove, dels med at læse i Dupatys Lettres sur l'Italie og andre Bøger. Jeg læste i Dag et got Stykke i Machiavels Historiske Skrifter, hvoraf vore Reisekammerater havde medbragt 10 1 Bind, om Florentinernes ind- og udvortes Stridigheder. Vi fik i Dag at vide at Advocaten heder Borelli og Kjøbmanden, Sangvinetti. I Pietra mala, som svarer til sit Navn og hvor Beværtning og Logis er maadelig spiste vi i Sælskab med en Italiener og hans Søn og havde Nattequarteer der.

11. September 1818 15

gik Vejen, der for det meste, ligesom den over Simplon, er lagt paa Steenmuur, men ej med saa megen Kunst og Besværlighed, ned ad Apenninerne, hvis sydlige Side er langt smukkere og frugtbare end dens nordlige, ligesom de idelig afvexlende Bjerge, Dale, skovbegrøede Høje og de adspredt liggende Smaabyer og Landsteder, gjør Udsigten levende og behagelig. Vejret var 20 skjønt og Luften blev stedse mildere og Egnen skjønnere jo meer vi nærmede os Dalen. Ved Foden af Bjerget spiste vi til Middags i en lille Flække, hvis Navn jeg ikke mindes og fortsatte saa Touren over Fontebuona til Florenz. En Fjerdingsvej udenfor bemeldte Bye mødte vi Storhertugen og hans Datter i en Calesche. Oliventræet viste sig nu hyppig saavel paa frie Mark, som i 25 Haugerne ved de mange Lyststeder der ligge i Nærheden af Florentz. Her skildtes vi fra vore Reisefæller med hvem vi havde levet i god Forstaaelse, uagtet vi undertiden havde ont ved at gjøre os forstaaelige for dem, og vi sagde hinanden Farvel med den vemodbandede Følelse, som Tanken om at man sandsynligvis ikke meer samles her, saa naturlig opvækker. Advocaten 30 er virkelig en dannet og ganske interessant Mand, men har nok levet raskt og bær Præget af heftige Lidenskaber i sit, især naar han bliver opbragt, frygtelig vilde Physiognomie. Salvietti er en godmodig, lidt lapset Yngling. Religionen syntes ikke at trykke nogen af dem og in puncto sexus vare de ægte Italienerne. I[n]geman] og jeg toge ind i den blanke Løve (de andre i Hotel 35 alle tre natione) og gjorde førend vi spiste til Aftens en liden Excursion over et Par af de 4 store prægtige Steenbroer som hvælve sig over Arno-Floden i hvis, ej ganske klare Flade, Maanen paa den lyseblaa Himmel spillede sig. Vi gik ind paa et Caffehuus, drak en lille Snaps Rosolie og bladede lidt i Avisen.

12. September 1818.

Med friske Heste og en ny Kudsk, Broder til den forrige, toge vi, i Sælskab med et Par Pisanere, Kl. 5 fra Florents, mødte i den lange Forstad en lang Række af Bøndervogne, for det meste forespændte med Oxer eller Muler, 5 havde Udsigt til og kom forbi mange prægtige Landsteder og reiste for det meste langs med Arnos skønne Bred ved Foden af et Bjerg. Adskillige Baade bleve trukne med Reeb opad Floden. Et Slags Castel eller Slot paa en Højde bag Arno havde en romantisk Beliggenhed. Hele Eggen var for det meste frugtbar og dyrket og rigt beplantet med Oliven og Viinstokke, de sidste i 10 vidtadsprede Rader, mellem hvilke Kaal eller Korn havde været saaet og med Gvirlander som bugnede af frodige mørkeblaa Drueklaser. Vi spiste til Middag midtvejs paa et Sted, hvis Navn jeg har glemt. I Pisa forlod vort Reiseselskab os, af hvilke, den ene var en aldrende Mand, der kunde tale lidt fransk og den anden en middelaldrende, eenøjet, halvstuderet Røver, 15 som af og til slog om sig med æstetiske Phraser og interesserte sig meget for at vide om der var mange smukke Donnaer i Danmark og Tydskland. Vi fik atter ny Eqvipage og Kudsk i Pisa, hvor en Hoben Dagtyve og Tiggere omringede Vognen, og foere strax afsted i Sælskab med en Livorner og en Tjenestepige, som i Pisa var blevet syg af Hjemvee og derfor nu tog tilbage 20 til Livorno. Den største Deel af Vejen gik giennem øde Mark og først i Nærheden af Livorno saae man Frugtbarhed og Cultur. En Canal som forener Arno med Havet passerede vi over en Broe og saae ved Montenero, som ligger 5 Miglier fra Livorno i det Fjerne et Slags Fyrværkerie. Den forrige hollandske Konge Ludvig Bonaparte boer der hos Schubart. I det klare Maaneskin kom 25 vi, uden Visitation af Toldbetjenter eller Vagt, til Livorno og toge ind i Aquila nera.

13. September 1818.

Jeg var oppe Kl. 7, skrev paa min Dagbog til Kl. 9 og gik saa med I[ngeman] for at søge en Stuvitz fra Helsingør som er Contoirbetjent hos en 30 Grosserer Stub fra Bergen. Han modtog os meget venskabelig, fulgte os paa Posthuset, hvor I[ngeman] fik et langt Brev, men jeg desværre intet, gik med os i Storgaden, som er Byens Promenade og hvor der vrimler af Byens Folk og Udlændinge, af hvilke vi saae Tyrker, Algerere, Grækere og Armenianere, og derfra til Kirken som er en stor Sahl uden Pillere. Hos den danske 35 Sœcapitain Klauman gjorde vi en Visit men traf ham ej hjemme. Den danske Viceconsul traf vi paa Gaden og, da han af min Orden saae at jeg var dansk, hilste han paa os og fortalte, at Schubart for nærværende Tid er i Rom og gaaer tilbage over Siena, saa vi neppe faaer ham at see. Vi gik nu tilbage til Stubs, hilste paa ham og bleve siden af ham førte til et Slags Casino, hvor

han antegnede os som reisende Medlemmer og siden til Havnen og paa Volden, hvorfra vi kunde skimte Elba og Corsica.

Synet af Havet som vi har undværet i 5 Maaneder var os saare oplivende og i Nærheden af Livorno spiller det i en besynderlig grøn Farve. Synet derimod af et pestbefængt Skib, som ligger i kort Afstand fra Byen og hvis Mand- 5 skab, hvoraf en stor Deel ere døde, ligger i et Hospital uden for Byen, var derimod ikke saa behageligt. Stub fortalte os at Torvaldsen nu er i Neapel og at han er forliebt i et engelsk Fruentimmer, han fortalte os og om en polsk Fyrste som paa sin Tilbagereise fra Paris kom i et polsk Vertshuus, hvor Verten nægtede ham og et Par Damer som vare ankomne Logis, af den Grund, 10 som han siden hemmelig forklarede, at de ej vare sikre for Overfald af Røvere. Fyrsten erklærede at han vilde vide at forsvare sig og Damerne og de blive. Om Natten hører han Skrig, styrter med Sabelen i Haanden til Døren, finder den sperret, bryder omsider igiennem, standses mellem nogle Bredder af en Mand som han hugger over Armen og som flygter. Han finder Fruentimmerne 15 myrdede og sin Tjener dræbt i Stalden, løser sin Hest og jager til sit Hjem, finder sin Moder og Sydskende, men ej sin Fader, hvem man siger bortreist, opdager omsider at Faderen er Røveren og angiver ham. Ogsaa fortalte han at Fualdes's Mord nylig har givet Stof til en Tragoedie, hvor man har sat Scenen i Italien, hvilket Italienerne har taget Forfatteren meget ilde op. Vi fulgte 20 hjem med ham da vi vare budne til Middags og fandt hans Svigerfader som er engelsk Præst, her med hans Kone, samt Capitain Klauman og et Par Engelskmænd. Bemeldte Præst har nylig faaet Ordre at eftersøge en Grav hvori en Søn af Lord Holland skulde ligge, men hvor der i hans Sted fandtes Skelettet af et Faar. Moderen havde sagt ham død for at faae Arven og man 25 veed ej hvor han er blevet af. Ved Bordet blev der vexelvis talt fransk, engelsk og dansk og for Resten spist og drukket got. Efter Maaltidet fik vi os en Pibe Tobak og converserede under en Æggepunsch til Kl. 11. Stub har en peen lille Mineral- og Conchylie-Samling og i den første adskillige Stene fra Elba. Han har ogsaa en udvalgt lille Bogsamling og Endeel gode danske Bøger 30 i Prosa og Vers, ligesom han er en interessant og dannet Mand. Jeg fik laant af ham Endeel No. af den Norske Tilskuer. Stuvitz og en anden Normand paa Contoiret ved Navn Ravn fra Bergen fulgte os hjem. Stub har en Ugle af Steen og 2 smaa Leerpotter som ere fundne i Pæstum.

14. September 1818. 35

Hjemme hele Formiddagen og arbejdede paa min Dagbog, indtil jeg blev afbrudt ved et kort Besøg af en Clausen fra Bergen og hans Associe Due, en fra Kjøbenhavn formedelst Kassetyverie og Bigamie forviist Person, og et længere Besøg af Capitain Klauman der fortalte om Rom og Torvald-

sen, hvem F[rederik] den 6. har tilstaaet 15000 Piaster for hans Basrelief forestillende Alexanders Indtog, og som nylig har udarbejdet en Mercur der skal være fortreffelig. En Munk i Neapel har for kort Tid siden bortført en Pige hvis Lærer han havde været og holdt hende skjult uden at nogen anden
5 end hans gamle Tjener vidste det. Denne jagede han bort og han tog sin Tilflugt til en Kirke, hvor han fik Lov til at blive Natten over. Om Natten aabnes Døren og han seer Munken bringe Pigen som var blevet frugtsommelig og hvem han, trods hendes Bønner, myrder og kaster i en Grav, uden at Tjeneren turde knye. Siden angiver denne Mordet og Munken griebes,
10 men man lader ham undflye. En anden Munk lod ved en Snigmorder dræbe en Major med hvem han havde havt Klammerie om en Tøs og sidder nu arresteret. Kort før Spisetid havde jeg et Besøg af Stub som indbød os til Thee.

I Eftermiddag har jeg læst i Norske Tilskuer, som er temmelig flau paa
15 en Sang nær til Kronprindsen d. 26. Jan. skrevet med Mandighed og Kraft. Pavels har en Fejde med en Anonym om hvorvidt Bibelen bør trykkes heel eller i Udtog. Efterat jeg havde skrevet paa et i Dag begyndt Dagbogbrev til Kl. 7 gik jeg med I[ngeman] til Stub, hvor vi drak Thee, converserede og hørte nogle Variationer af en Neuman samt anden Musik som blev udført
20 med Færdighed af en af Stubs 14 Contoirbetjente. Stub og jeg converserede længe om Norge og han fortalte mig, at en Søn af Etatsraad Knudsen havde 1814 været hos Napoleon paa Elba som havde rost C[hristian] F[rederik] for hans Dannelse men tillige erklæret at han var en slet General, hvilket han documenterte af Kaartet over Norge og de tagne militaire Dispositioner,
25 samt havde yttret at under de daværende Omstændigheder maatte Norge ved Negociation søge at skaffe sig en constitutionsmæssig Førelse med Sverrig. Stub, Stuvitz og Ravn fulgte os hjem i det dejligste Maaneskin, der lokkede os til at gjøre en lille Spadseertour omkring paa det store Torv eller Piazza, hvor N[apoleon] engang stod med 40000 Mand, og hvor nu et Par
30 unge Mennesker excercerede sig paa at finde Vejen med tilbundne Øjne. Klokken var henved 12 da vi kom hjem.

Endnu maae jeg anføre, at vi i Gaar saae paa Havnepladsen det eneste offentlige Monument som findes her i Byen, nemlig Storhertug [Ferdinand] den førstes Billedstøtte og nedenunder den en gammel Corsar med hans 3
35 Sønner i Bronze, lænkebundne til Fodstykket og skjønt udarbejdede af Gio. Bologna. Klauman fortalte at 2 Røvere som vare fangne paa Engelsborg, tilbød sig at opdage og gribe den øvrige Røverbande naar de fik tilbørligt Mandskab med sig. Dette blev dem tilstaaet. Men Røverne som havde faaet Nys om Tingen tog en fast Position og nedlagde de 2 Kammerater, der nær-
40 mede sig dem i Qvalitet af Parlemantairer. Soldaterne betænkte sig nu paa

at attaqvære dem, men for dog at gjøre noget, overfaldt de en Landsby, hvor Røvernes Koner og Børn opholdt sig, meldte denne Bedrift til Paven og begiærede Aflad derfor, med Trudsel, at de ellers maatte agere Røvere.

15. September 1818.

Kl. 7 kom Stuvitz og førte os ud paa Søen for at bade os. Men da vi fandt 5 det for koldt, lod vi ham bade sig alene og foretrak at gaae til et Badehuus, hvorhen han fulgte os, og fik vi da et ret forfriskende lunkent Sa[l]tvands-Bad i et Marmor-Kar som vi betalte med 3 Paoler pro persona. Den øvrige Deel af Formiddagen anvendte jeg til at skrive et Dagbogbrev, som jeg fortsatte om Eftermiddagen indtil Kl. 5 da Stub og Stuvitz hentede os med Vogn 10 for at gjøre en Tour til Montenero. Det mærkede alt da vi kom did. Vi kunde derfor ikke see Mariabilledet, som fra Kunstens Side ej skal have meget Værd, men saae blot Lampen som brændte over det og de prægtige coleurte Marmorpillere i Choret. Paa Hentouren saae vi det Huus som Hortensia Bonaparte beboer. I nogen Afstand derfra boer hendes Mand, Exkongen af Holland, 15 og skjøndt de ere separerte, seer de dog hinanden daglig. Paa Tilbagetouren gik vi forbi Schubarts Huus hvor Marskalkinde Nej logerer og havde en herlig Udsigt over Søen fra den høje Bakke til Gorgone, Elba og Corsica. Vognen holdt nedenunder den og vi fik os en Forfriskning i det samme Vertshuus, hvor Øhlenschläger og Brønsted efter Stubs Sigende, plejede at tage ind, 20 naar de besøgte Schubart. Vi kjørte tilbage i den dejligste Maaneskins Aften, steeg af uden for Porten, som var lukket og bleve af Stub tracterte med Iis paa en brillant Caffé. Siden gik vi med Stuvitz paa Comoedie og jeg saae der (Ingeman gik hjem) la terribile Maschera, Azione istorico-spettaculosa, oversat af det Spanske, som var et sandt Huskomsnusk der blev givet med for- 25 skrækkelig Skrig og rasende Gesticulation. Et beskjænket Menneske blev baaret som Halvdød ud af Theatret.

16. September 1818.

Hjemme hele Formiddagen og fortsatte Dagbogbrevet og begyndte paa et langt Brev til Pavels. Ved Table d'Hote var jeg Sidemand til en fransk 30 Oberst, som converserte mig paa gebrokket Tydsk. Due spiste ved samme Table d'hote og med ham fulgte vi, efter Maaltidet, til en Caffé paa grande Piazza, gik derfra hjem og skrev til Kl. 6, da vi besøgte Due paa hans Contoir og fulgtes med ham til hans Logis udenfor Byen, hvor han har et ret smukt decoreret Værelse med Udsigt til Søen. Han viste os Bøger og Meubler som 35 vare blevne ramponerede i en affaire mellem de Engelske og Franske 1815, tracterte os med Zante- og Cypervin og converserte om Danmark indtil Kl. 8 da han fulgte os til sin Associé Clausen, der er et Søllefaar, men tracterte os med god Punsch. Fra ham gik vi hjem og tilbragte Aftenen med at skrive.

17. September 1818.

Jeg var hjemme hele Formiddagen, paa en Excursion nær for at faae vore Passer paategnede af Politiet og Gouverneuren, lade min Parapluie reparere og hente Penge og Vexel hos min Banqvier Consul Ulrich, som ej glemte sine Pro Cent. Siden fuldførte jeg Brevet til Pavels og gik Kl. 3 med I[nge-
 5 man] til Stub, hvor vi vare indbudne til Middags. Vi traf der Stubs Sviger fader, den engelske Præst Hall, og Kone samt deres Søn, den unge Ulrich og et Par Italienerne, bleve galant beværtede, sang et Par Viser og drak efter
 10 Bordet et Glas Porter til vor Pibe i Stubs Contoir, hvor han viste os et kostbart heraldisk Værk, efter Luxdorf, hvori denne for en stor Deel selv har tegnet Kobberne, og som Stub yttrede at ville forære til det Norske Univer-
 15 sitet. Siden fuldendte jeg Brevet til min Kone paa hans Contoir og fik Løfte af ham om at besørge det og Brevet til Pavels. De unge Mennesker i Sælskabet havde hentet 4 a 5 Damer for at faae sig en Springom. Da jeg havde
 20 drukket Thee, tog jeg Afsked, gik hjem, havde et kort Besøg af Stuvitz. skrev i min Dagbog og pakkede ind, hvormed jeg først blev færdig et Stykke paa Natten.

18. September 1818.

I Stuvitzes Stambog skrev jeg i Gaar følgende Vers:

20 Under den blaa Azur, som maler Italas Himmel,
 Vandrer Du frejdig og fro henad den blomstrende Stie.
 Men ved Italas Kyst Sireernes Tryllesang høres;
 Under det frodige Blomst lurer den giftige Snog;
 Gjennem den lune Luft der frembølger Blomsternes Vellugt,
 25 Stundom Samiel lumsk aander sin giftige Pust.
 Stedse med rene Blik mod azurne Himmel Du skue,
 Stande ved Roret fast, døv mod den lokkende Røst,
 Nærmes med varsom Haand den yndigt smilende Rose
 Og – nedbøjet for Gud – undflye giftaandende Pust.

30 Jeg har glemt at anføre, at jeg d. 15. besaae Præsten Halls Malerie- og Antik-Samling. Blandt Malerierne forekom en Madonna med Halvsløer over Øjnene, betragtede det sovende Jesusbarn af Gvido Reni, Andreas Sartos Do. kaldet del Sacco, Carl Dolcis Franciscus, Gerardo della Nottes Dreng – et Natstykke –, Dominichinos Forestilling af en Djævlebesværgelse, eller
 35 Djævluedrivelse af en besat Dreng, hvori Vildheden og Skrækken er mesterlig udtrykt, mig at være de beste. En Franciscus, malet af en genuesisk Præst, var formodentlig Copie. Et Fruentimmer-Portrait, som skal være malet af Leonardo da Vinci og forestille hans Maitresse, fandt I[nge-
 man] at have

megen Lighed med hans Johannes Baptista i Museum i Paris. Af Gvercino da Cento var og et Stykke og af hans Broder Gvercino et Blomstermalerie. Af en Camillo Landini havde han en Venus i halv Størrelse stigende af Badet, og for Resten Endeel Copier af antike Statuer i Cararisk Marmor. Samme Præst har og en Samling af Cameer og Mynter, som han ej fik Tid at vise os. 5 Stuvitz havde i Gaar faaet Brev fra Kjøbenhavn der meldte at Sjællands Biskop og Stiftamtmand har indstillet deres Betalinger.

I Dag Morges Kl. 5½ rejste vi med en Veturin, i Sælskab med en ung afskediget fransk Søofficer og en Italiener over Empoli, hvor vi spiste Middag, til Florentz. Da Faqvinerne ved Douanen, som havde hjulpet med Tøjets 10 Af- og Paapakning vilde forhindre vor Afreise, fordi de ingen Betaling fik, attaqverte Franskmanden dem med min Parapluie der bøjede sig ved denne Mancuvre og det var nær kommet til Bataille, hvis Kudskene ej havde kjørt til. I en Bye vi kom til, førend vi naaede Empoli drak vi Caffé i Cafée del buon Gusto i Fornacette, og kunde neppe komme giennem Gaden for Folk. 15 Ellers bedrog Veturinen os ved at føre os denne Vej, endskjøndt vi vare accorderede om at han skulde føre os over Pisa og opholde sig der 1 Times Tid medens vi besaae Taarnet og Kirken. Men Smausen fandt bedre sin Regning ved at kjøre den korteste Vej. Fra Empoli passerede vi samme Vej som paa Hensrejsen. Et Kloster paa højre Side af Vejen og en med unge Oliventræer be- 20 plantet høj Bakke paa den anden Side af Arno vare skjønne Partier og hele Egnen rig paa afvexlende Udsigter. Franskmanden tog ind i samme Logis som I[ngeman] og jeg, nemlig hos Hembert, Hotel garni eller Pension i Via Vacchereccia No. 535. Vi samlede her atter med Günther og Schill, og drak en Flaske Vin med dem og en Hesser, som foreviste Endeel Kobberstik af de 25 fornemste Pladse i Rom. Han, I[ngeman] og Günther gik derpaa en Tour i Byen, men jeg gik paa mit Værelse og skrev paa min Dagbog.

19. September 1818.

Jeg sov til Kl. 7, drak min Caffé Kl. 8 i Fællesskab med Endel af de her Logerende og gik Kl. 9 til Galleriet med I[ngeman], G[ünther] og S[chill]. 30 Her tilbragte jeg 3-4 Timer med at betragte Sarkophagerne og Billederne af de romerske Kejsere og Kaiserinder lige fra Julius Cæsar, som begynder, til Qvintillus som slutter Raden, medens de andre strax gik løs paa de fornemste Kunstværker, Mediceiske Venus og Apollinoon, dem jeg heller vil giemme tilsidst. Günther skaffede mig en Catalog for 5 Paoler. Ved Bordet kom vi 35 [i] Disput med I[ngeman] som, for ej at hylde Autoritets-Troen, ej vilde finde noget udmærket Skjønt ved den Mediceiske Venus og ej antage noget Maximum i Henseende til Formernes, eller den plastiske Skjønhed. Striden blev noget heftig og endte sig som sædvanlig med at hver blev ved sin Mening. Siden

besøgte han og G[ünther] mig paa mit Værelse og vi sluttede Fred. Ved Table d'hote traf jeg den franske Oberst som jeg tyskedede med i Livorno. Jeg tilbragte Eftermiddagen og Aftenen paa mit Værelse, med at læse i Catalogen over Galleriet, med at læse Italiensk og gienemsee mine Excerpter af
5 Winkelmans Monumenti inediti og gik Kl. 10 tilsengs.

20. September 1818.

Da jeg havde drukket Caffè besøgte jeg i Selskab med S[chill] og G[ünther] Metropolitan-Kirken, besaae Statuerne, hørte Messen i Choret og besteed siden Kuppelen, ved hvis nederste Rand man allerede har en skøn Udsigt.
10 Siden stiger man op ad en lang Trappe, hvor man ej har mindste Lysning og kommer da til Galleriet midt i Kuppelen hvor man seer ned i Kirken, hører en dæmpet Lyd af Musikken og troer at de voxne Mennesker som gaae paa Gulvet ere Børn. Man seer nu de colossale og groteske Figurer, som ere malede paa Kuppelen nærved og derved taber disse Malerier, som neppe taale at
15 sees i Afstand, for en stor Deel bestaaer af Djævl- og Drage-Grupper og som ere af Zucheri, sig endnu meer. De 12 Profeter ere af G. Vasari. Kuppelen som er ottagon og 140 Fod fra det ene Hjørne til det andet, er bygt af Brunelleschi. Vi besteede Ballustraden ovenpaa Kuppelen som er belagt med Marmor og har et lille Taarn der hvile[r] paa frit staaende Marmorpillere. Udsigten
20 herfra over Florentz, Arnofloden, den frugtbare Slette, de med Villaer besaaede Høje og Apenninerne i Baggrunden var herlig og alle Omrids viste sig klare og rene under den lyse, blaa Himmel. Fra Kirken hørtes den dæmpede Lyd af Munkesang og Orgelets Toner; fra Byens og Omegnens Kirker lød Klokkeklang og fra Paradepladsen Lyden af Pauker og Trompeter.
25 Vi besøgte siden et lidet Capel i Nærheden, hvis Altertavle, der forekom mig at være ziret med sølvforgylt Basrelief glimrede i en rig Belysning og hvor 3 saakaldte Barmhjertige Brødre i lange sorte Silketalarer med en sort Silkemütze, der skjulte hele Hovedet, laae knælende for Altret. I S. Giovanni Baptistae Kirke eller Battisterio saae vi i Selskab med I[ngeman]
30 Endeel Statuer og Malerier samt den med Mosaik af Andr. Tafi prydede Hvælving, men beundrede især de 3 Metalporte hvorpaa der findes fra øverst til nederst Basreliefs som med megen Kunst og Flid ere udarbejdede. Den ældste Port er af Andr. Ugolini fra Pisa, de andre af Lorenzo Giberti. Derfra gik vi til Chiesa di Maria Novella, en af de skønneste i Italien og af Mihelangelo
35 kaldet la Sposa. Paa begge Sider og strax ved Indgangen ere Capeller med taalelig gode Malerier. Fremdeles besøgte vi hvor der paa Alterfoden vare 4 skønne Basreliefs, forestillende Johannes der viser sine Disciple den fiernt vandrende Jesus med de Ord: »see det Guds Lam etc.«, Johannes for Herodes, en Daabsact og endnu et Stykke, samt har 2 Ørne.

I Cuppelen er en colossal Christus. Siden spadserte vi over et Par Broer, besaa endnu et Capell og gik saa hjem. Hos G[ünther] fik jeg Anmærkningerne til Winkelmanns Geschichte der Kunst des Alterthums.

Efter Maaltidet fulgtes jeg med G[ünther] for at høre en Improvisator. Entreen kostede kun 2 Crazier og Scenen var i en Gaard, hvor en Mandolin- 5 spiller sad paa en Forhøjning, som først en blind Olding og siden et Par unge Mænd besteeg. Efterat den Gamle havde indledet Handlingen og de yngre svaret ham, blev, efter deres Opfordring, meddelt dem skriftlige Themas, omtrent en halv Snees Stykker, hvoraf de valgte den Scene af Susannas 10 Historie, hvor de 2 Ældste anklages af Daniel. Den blinde Olding og den ene af Mændene agerte de Ældste og den anden Mand Daniel. Anklage og Forsvar blev ført med megen Heftighed i Recitativ under bestandig, temmelig ensformig Accompagnement af Mandolinen. Vi gik da Processen var tilende og fandt at vi havde faaet nok for vore Par Crazier.

Vi gik derfra til Prato, Byens Hovedpromenade og Corso udenfor Porten 15 af samme Navn med skønne Alleer og smukke Sidepartier af Blomsterbeder og Smaalunde. Ved Enden hvor Vognene pleje at holde er en net Villa med en Porticus og ligefor en Statue, formodentlig en Flodgud. Vi gik forbi denne paa venstre Haand og passerede siden over en stor Eng i hvis Midte en Flok Kjør stod inden en Indhegning. Ved Enden af Sletten kom vi til en Rad af 20 Cyprestrær og gik langs med den til Bredden af Arno, der moxen er udtørret, passerede et nydeligt Skovpartie og en med en temmelig høj Hække af Enebærtræ indhegnet Allee, tilbage til Hovedalleen hvor Kjørende og Gaaende i stor Mængde vendte tilbage til Byen. Det var en herlig Aften, ingen Vind rørte sig og dog var Luften behagelig tempereret og den dejlige blaa Himmel kun 25 kruset af enkelte Skyer. Den stille Ensomhed, kun afbrudt af enkelte Vandrende, som herskede paa hin Side af Promenaden, kontrasterede behageligt med Tummelen paa denne, og dersom Arno havde haft sin Urne fyldt, vilde Prospecten været fuldkommen. Paa Retouren traf vi Schill og Wageman (saa heder den formeldte Hesser) og fulgtes med dem tilbage til Byen. De 30 gik paa Comoedie, men jeg, efterat have kjøbt mig et Par Vindrueklaser, gik hjem og tilbragte Aftenen med at studere Winkelmann og arbejde lidt paa Oversættelsen af Tjedes Urania.

21. September 1818.

Kl. 6 vagnede jeg, erindrede at det var den gode Moer C[appelen]s Fødsels- 35 dag og indflettede hende i min Bøn til Ham, som alene kan lindre hendes smertelige Savn, formilde hendes Lidelser og oprette hendes Tab. Til min Morgenpibe fortsatte jeg Læsningen i Winkelmann, skrev paa min Dagbog, og gik Kl. 9½ med G[ünther] og S[chill] til Lorenzo-Kirken, hvor vi besaa

det prægtige Alter af Marmor med kostbare indlagte Stene, Michelangelos Sacristie, hvori hans berømte Nat, der dog forekom mig at have formeget af hans haarde Maneer, samt Maria med Barnet med en – som jeg troer – Apostel paa hver Side, samt det desværre ufuldendte Capella Reale dei Principi, bag Choret, indlagt med Porphy, Agat, Calcedoner og Lapislazuli og ziret med 3 Bronsstatuer af den Mediceiske Familie. De øvrige Nischer staae ledige og Cuppelen er ganske nøgen.

Derfra gik vi til Galleriet, besaae flygtig et Par Cabinetter indeholdende Malerier af den venetianske Skole, gik derfra til Salle dei Frate, hvor en St. Clovis des Cordeliers og især en Marie Magdalena af Charles Dolci var fortreffelig. I et andet Cabinet hang lutter Portraier, for det meste af ældre og nyere Kunstnere, hvoriblant Angelica Kaufman. I Salle de Niobe dvælede vi længst, for ret at beskue dette fuldendte Billede paa den dybeste Smerte forenet med Sjæls Adel og betragte de fornemste Figurer i denne sjældne Gruppe. Jeg gik siden til Tribunen og anvendte 1 Times Tid til Beskuelsen af Alderdommens kostbareste Værker: den Mediceiske Venus, Apollino, Sliberen (L'Arrotino der sliber Kniven hvormed Marsyas skal flaaes), Bryderne (la Lotta) samt Faunen, hvis Hoved og Arme er restaurerte af M. Angelo. Af Malerierne fik jeg kun Halvparten at see, da jeg blev afbrudt ved et uventet Møde af min Reisekammerat fra Modena Advocat Borelli, og Galleriet i Dag luktes Kl. 12.

Med Borelli og en anden Italiener besøgte jeg nu det gamle Pallads der staaer ganske øde og hvor gamle Meubler og Linnet laae hulter tilbulter i de gamle, høje, støvede Sale paa hvis Prydelse G. Vasari har arbejdet med saamegen Kunst, Flid og Held. I den store Sahl er paa Væggene malet af ham al fresco Bataillestykker forestillende Sjenas, Pisas og flere Stæders Erobring. Uagtet Gruppernes Mængde og Forskjellighed, udhæve de sig dog rent og med bestemte Omrids. Salen har en Hoben Billedstøtter af forskjellige Mestere, hvoriblant en Victoria af M. Angolo og Adam og Eva af Bandinelli – den sidste ej synderlig. Loftet er ligeledes malt med Oliefarve af G. Vasari og endnu et Par Kabinetter al fresco paa Væggene og Lofterne, forestillende Scener af Florenzes Historie. I det inderste Cabinet er Portraier af den Hertugelige Familie, samt et Skab med kunstige Arbejder i Rav og 2 Do. med Kunstdrejerie og særdeles kunstige og fine Arbejder i Elfenben, hvoriblant en Christus paa Korset, med Maria og Johannes nedenunder ved Siden og Maria Magdalena omfavnende Korsets Fod, er mesterlig, og det døde Christus Legeme, en Miniatur, et Sidestykke til Laocoon i Henseende til Udtrykket i Mine og Stilling. I Vestibulen staae Buster af Cosmo de Medicis og andre samt en Fontaine. Udenfor staaer i colossal Størrelse, David som Goliats

Overvinder af M. Angolo og Hercules og Cacus af Bandinelli. Ved Udgangen mødte vi I[ngeman] med Sangvinetti.

Jeg gik hjem og skrev paa min Dagbog. Efter Maaltidet læste jeg i W[inkelman] og besøgte i Mørkningen I[ngeman] paa sit Værelse. Han fulgte mig ad en lang Omvej til Teatret i Pergola og da jeg der havde taget Billet gik vi sammen paa en Restauration og drak et Glas Rosolie for 1 Crazie. Jeg fulgte I[ngeman] til Domen for tillige at orientere mig i Henseende til Vejen og gik saa tilbage til Skuespilhuset. Det er ikke stort men pent og smagfuld decoreret. Man spille La Gioventu d' Enrico V, Damma in Musica i 2 Atti, componeret af Giuseppe Mosca, en Neapolitaner. Musikken var ganske god, Orchestret 10 taalelig got paa et Par falske Trompeter nær, men Sangen ikke synderlig. Maria Cantarelli, som spille Bettina skulde være den beste og Bottari som spille Coop var en ganske god Bassist. Mellem Acterne gaves Baletten: Il Ratto di Proserpina Divertimento Pantomimico. Decorationerne vare ret smukke, Dragterne brillante og en Dandser og et Par Dandserinder bevægede 15 sig med temmelig Lethed og Færdighed, men Planen var maadelig og Costumet – hvad man mindst skulde vente i Italien midt i Antikkernes Skjød – forfejlet. Saaledes kom Pluto med en Brandfork som en Beelzebub og foer med ildsprudende Heste ordentlig til Helvede. Siden blev han af en Jupiter, som viste sig i en noget plump Skye med Scepter i Haanden og Ørn ved Siden, 20 men ej med Jupiters Hoved, trolovet med Proserpina, som derved blev gjort til en ærlig Kone. Jeg traf Borelli og Sangvinetti og den sidste tracterte mig med et Glas Iis. Kl. 11 var det forbi og jeg kom hjem Kl. 11½ og læste endnu til min Aftenpibe lidt i W[inkelman].

22. September 1818. 25

I Formiddags besøgte jeg med I[ngeman], G[ünther] og S[chill] Det storhertugelige Palais eller som det kaldes Palazzo dei Pitti, opført efter Brunelleschis Tegning. Facaden mod Byen er smagløs og gammeldags, men den mod Arno smukkere. Vi kom giennem en prægtig hvælvet Sahl med Stucatuur-Arbejde og besaae i 6 forskjellige større og mindre Cabinetter med Platfonds 30 al Fresco og kostbare Borde i Mosaik, en skjøn Samling af Malerier, sc. Gvercinos Apoll og Marsyas, og hans Magdalena; Salvator Rosas Bataillestykke og 2 Landskaber, 2 Do. af Rubens; Ludvig Cranachs Adam og Eva, temmelig trivielle; Portrait af Tizians Maitresse malet af ham selv; en Depositione af Andr. del Sarto, hvor Joseph af Arithmetæa tager ham af Korset; G. Vasaris 35 Maria med Barnet og Elisabet, et skjønt Stykke; Bordononis, Tizians Skolars hellige Familie, med, som mig synes, trivielle Ansigter. Gvercinos Sebastian, Andr. Sartos hellige Familie; Bruncinos St. Giulianos Redning af Vandet; Paul Veronese Caliaris Disciplene og Jesus i Emaus, got; Carl Marattis hellige

Familie, hvor Johannes rækker Christusbarnet en Lillie, St. Philippo knæler for Barnet; Gvido Renis . Gvercinos Peder opvækker en Enke; Carlo Dolcis Christus i Gethsemane og Engelen med Korset, over ham; Raphaels Madonna della Sedia (bag Glas), Johannes-Barnet staaer bedende ved Siden, et herligt Stykke; Madonna og Barnet som er taget af Vuggen, hvorpaa Johannes sætter det ene Been og har en Strimmel Papir, hvorpaa staaer: ecce Agnus Dei, af Giulio Romano; en hellig Familie af van Dyck; Rubens og 3 andre Malere, hvoriblandt hans Broder Luigi; Cigolos Eccehomo; Carlo Dolcis Madonna med Barnet, begge med Glorie; Alloris Judit, samt Abraham som vil ofre Isaach; Lucas Jordanos Mariæ Himmelfart; Lorentzo Lottis v. Lottos (en Hollænder) en gammel Mand og en Yngling og mellem begge et Barn med noget Skrevet i Haanden; Tizians Madonna med Barnet som Magdalena omfavner, medens Johannes knæler for Christusbarnet; Andr. del Sartos Maria in Gloria, samt hans eget og hans Elskedes Portrait med et Brev i Haanden, malet af ham selv; Tizians Madonna som nylig har løftet Barnet af Vuggen, med en Figur som holder et Klæde for at svøbe om Barnet, og Johannes bag Maria; Rubbens's Christus, temmelig før og ligere en Jupiter, paa en Trone med Septer; Peruginos herlige Depositione med trohjertige og karakteristiske Personer i gammel ærlig Stiil, Do. en Helgeninde der tilbeder Madonna med Barnet og bag hvem et Barn staaer; Andr. Sartos hellige Familie; Raphaels Madonna paa en Trone med Barnet med Peder, 2 Disciple og en Munk paa højre, samt 2 Figurer paa venstre Haand; Fra Bartolemeos Marcus med rødligt Haar i en slags Begeistring, samt hans Christus paa et Fodstykke sat paa en Cirkel der bæres af 2 Engle, aabenbarende sig med Septer i Haanden for 4 Personer; Andr. Sartos Laurentius som skal ristes, Franciskus med Stigma paa Haanden staaer bag den Person som holder Risten og en Biskop med Stav er i Forgrunden; Alloris Madonna med Børnene og Joseph; Raphaels Miniaturbillede af en gammel Mand paa et phantastisk Dyr der ligner det af Profeten beskrevne, med et Barn paa hver Side, hvilket copieredes af en ung Maler; Do. Raphaels Maria med Barnet, hvem Elisabet, der forekommer mig vel aldrende, er ifærd med at løfte af Marias Skjød, medens Catarina bag hende bøjer sig over Barnet, og Johannes halv voksen sidder ved Marias venstre Side, et fortryllende Stykke i Henseende til himmelsk Gratie, levende Colorit og mesterlig Drapperie, som Eggersberg skal have copieret og som en italiensk Maler, ansat i Würzburg nu var ifærd med at copiere i formindsket Maalestok; Francesco Bennis, Raphaels Skolars Catarinas Forlovelse med Christusbarnet; Raphaels Pave Leo og 2 Cardinaler, om hvilket Malerie den sidstmelte Kunstner fortalte, at Kongen af Neapel havde udbedet sig dette Stykke af Paven der fik Andr. Sarto til at giøre en Copie, som selv Giulio Romano der havde arbejdet med paa Stykket, erklærede

for en Original, indtil G. Vasari overbeviste ham og de Øvrige om det Modsatte; Sucheris Copie af Raphaels Peder i Fængslet som skal findes al frescho i Rom; M. Angolos Parcer fremstillede som gamle Qvinder efter Catulls Beskrivelse; Parmigianos hellige Familie; Battonis Hercules paa Skillevejen; Rubens's Mars som Venus holder tilbage. I det inderste Cabinet var paa Platfonden Frescomalerier af Pietro Bordone.

Til Slutning bleve vi førte til det nydelige runde Kabinet med 4 Speile, hvor Canovas Venus staaer paa en rund Piedestal med en firkantet Æske ved Fødderne. Formerne ere runde og bløde, men Tegningen især hvad Ryggen og Skuldrene angaaer ej den beste, ligesom Hovedets Dreining synes mig 10 manireret, Brystet ej i den skønne antikke Drueform og Fingrene mod Enden vel smale. De andre gik derfra til Galleriet, men jeg hjem, for at fordøje hvad jeg havde seet, ved en Pibe Tobak. Kl. 1 gik jeg paa Galleriet hvor jeg tilbragte næsten 2 Timer i Tribunen og i Niobesalen, samt giennemgik Endeel Statuer i Hovedgangen. 15

I Eftermiddag læste jeg fremdeles i W[inkelman], indtil Kl. 5 da I[ngeman] foreslog mig at søge Schubarts Logis i Palladset Signorini ved St. Marco-Pladsen. Vi fandt det men ej ham og man vidste ej, om og naar han kommer til Florenz. Siden kigede vi ind i den bælmørke Domkirke under hvis mæjstætsiske Hvælvinger der kun brændte ved Alteret et enligt Lys. Vi tog os 20 et Glas Punsch paa Pladsen ved det gamle Pallads og spadserede lidt omkring under Ventilation om, hvorvidt Skjønheds-Formen kan modtage en større Fuldkommenhed end den har i Alderdommens Mesterstykker, hvilket jeg tvivler om, samt hvorvidt det Plastiske kan forenes med eller anvendes paa aandige og især christelige Sujetter, samt hvorfor Billedhuggeren sielden 25 eller aldrig har valgt sig Æmner af andre Mythologier og historiske Tidsaldre end den græske eller romerske.

Siden gik vi med G[ünther] og S[chill] til Theatret Cocomero og saae der et musicalsk Drama kaldet I Traci Amanti, hvori Scenen spillede mellem Tyrkere og Sujettet syntes at være et røvet Fruentimmer. Musikken af Cima- 30 rosa var livlig, men Sangen ikke synderlig udmærket. En comisk Ballet blev givet mellem Acterne, forestillende en meget taabelig, styg og naragtig Bondekold, hvem Forældrene vilde paatvinge en ung, vakker, med en rask Knøs forlovet Pige, hvis Kjæreste, hvergang Klodsen vilde caressere hende, lurede sig til at give ham et Ørefigen, hvorover han blev saa forskrækket at han 35 omsider opgav sit Frierie og hun fik sin gamle Elsker. Stykket var fuldt af Pudserligheder, skjøndt vel meget karikaturmæssige og de fleste Dandsere og Dandserinder, men især et Par, udmærkede sig ved Færdighed og Lethed. Kl. 11 kom jeg hjem og læste i W[inkelman] til min Aftenpibe.

23. September 1818.

Jeg var oppe Kl. 6, skrev paa min Dagbog, læste W[inkelman] og gik efter at Caffé var drukket med I[ngeman], G[ünther] og S[chill] til Chiesa St. Croce, hvor vi betragtede M. Angelos Gravminde, udarbejdet af en af hans Skolarer 5 der har forestillet Billedhuggerkunsten, en herlig Figur, med Malerkunsten til højre og Architecturen til venstre Side, som qvindelige Genier, grædende ved hans Grav, og ovenover Sarkophagen hans Buste; Machiaveli og Galillei Minder, Alfieris Do. bekostet af en Grevinde Aloysia Stolberg, samt nogle mindre betydelige. Over Alfieris Sarkofage helder sig i colossal Størrelse en 10 qvindelig Figur med Muurkrone, formodentlig Italia og Melpomene i een Person, da hun synes at have Cothurne paa Fødderne. I et Sidecapel var et smukt Gravminde over en Polak oprettet af hans Enke. Et andet Capel var oprettet for et Par Erkebisper, meget smagfuldt og Kuppelen decoreret med 15 skønne Frescomalerier af Volterano. For Resten var blant Malerierne, en Christi Nedtagelse fra Korset af Cigoli og Alloris Forestilling af Christus, som befrier de Døde fra Hades, de mærkeligste. Jeg gik derfra hjem og siden til Galleriet, hvor jeg giennemgik Resten af Statuerne i Hovedgallerierne, besaae i et Sidecabinet Endeel Bronzstatuer, Copier og Originaler, især Bolognas skønne Mercur. Derfra kom jeg i et lidet Cabinet med et kostbart Bord, 20 indlagt og fra Kunstens første Tid og med Glasskabe hvori Kar og Vaser og andre Sager udarbejdede af kostbare Ædelstene, Perler og Coraller. Siden besøgte jeg den Tydske og Flamske Skoles Cabinetter samt Tribunen og Sidecabinettet hvori adskillige antike Buster ere opstillede og blant dem Herma-phroditen.

Kl. 1½ gik jeg til den svenske Minister Lagerswård, kom i Sælskab med 25 en Gejstlig der meget tjenstagtigen fulgte mig et Par Gader for at vise mig Vej til Palazzo Tortini men førte mig til det urette. Jeg spurgte mig siden frem og fandt det rette Pallads i Enden af Byen ved Porta St. Croce. Greven var meget galant, entredede strax i de Norske Anliggender, fortalte at han 30 nylig havde været i Neapel for at udvirke Nedsættelse af Tolden for de Norske Fiskevare, hvilket ej lykkedes fordi de Engelske, som har megen Indflydelse, derved vilde tabe, advarede mig mod en Fleischer, en Fetter af Christie som søger at mele sin Kage, hvorimod en Sampson skal være en paalideligere Commissionair for de Norske Handlende, erklærede at han foretrak den Norske 35 Constitution for den svenske, lovede at vise mig de sidste Norske Blade, inviterede mig til i Morgen, forestille mig for sin Frue som holdt musicalske Øvelser i næste Værelse, og fulgte mig et Stykke paa Vejen. Efter Maaltidet ved Table d'hote, læste jeg i W[inkelman] og gik siden med I[ngeman], G[ünther] og Wagner paa et Vinhuus for at prøve den saa kaldte Aleatico, hvoraf vi

tømte 3 Flasker og gik saa hjem og converserede en Stund paa G[ünther]s Værelse. I Galleriet blev en skøn Magdalena af Sazzo Ferrata i Dag copiert af en Tydsker.

24. September 1818.

Oppe Kl. 6, gik Kl. 9 i den hertugelige Hauge Boboli kaldet ved Palladset 5 Pitti. Fra et Parterre, hvorpaa der staaer en virkelig ægyptisk Obelisk men af ubetydelig Størrelse, med Inscriptioner, som dog ej syntes at være Hieroglyffer, og er omgivet med en amfiteatralsk Steenterrasse i en Halvkreds prydet med Statuer – gaaer man stedse opad, først til et Basin, nu tomt, med en Fontaine i Midten hvorpaa en smuk men noget liden Bronze-Neptun, 10 siden til en colossal Velgiørenheds Statue, hvorfra man allerede har en skøn Udsigt, og saa ad en Stentrappe til Toppen af Højen hvorfra man overseer hele Byen og Omegnen. Giennem en Port med Gitter kommer man til et Orangerie- og Blomsterpa[r]terre hvorfra man seer Bosco og andre Villas hæve sig over en Krands af Oliven- og høje Cyprestræer. Man gaaer gennem Alleer og Hæk- 15 ker af Cypres og Laurbær paa venstre Haand ned til Foden af Højen og finder da i et stort rundt Basin i Midten en Øe som er omkranset af Orangetræer i store Potter og Blomsterbuske derimellem. En skøn colossal Neptun af Bologna omgivet af Nerider, staaer i Midten og 2 Duer satte sig just paa hans Hoved da vi kom. En skøn Venus Anadyomene siddende paa et lidet Klippe- 20 stykke, halv skjult af nogle Buskvexter med gule Blomster, er foran og en nøgen Rytter svingende sin Sabel paa en Hest som er halv skjult i Vandet, bag bemeldte Neptun. Trindtomkring ere Statuer. Paa Vejen derfra kom vi forbi en smuk lille Pavillon paa højre Side af Pallaiet, men hvis Symmetrie er fordærvet ved en Tilbygning. 25

Vi gik nu til Museet og saae de fuldstændige anatomiske Voxpræparater, hvoriblandt Fremstillinger af Foetus fra 15 Dages Alder indtil det er fuld- baaret, samt en Samling af Fugle, mellem hvilke Ampelis Pompodora og Muscicapa rubra udmærkede sig ved deres skønne Farve; en Do. af Fiske, af hvilke jeg lagde Mærke til en Trigla volitans; en Do. af Sommerfugle og 30 deriblandt den store Bombyx Atlas, den skønne himmelblaae Papil. Ulysses og den smukt tegnede Priamus; samt en liden Samling af Qvadrupeder, hvoriblandt en udstoppet Elefant.

Jeg gik derfra hjem og siden paa Galleriet, hvor jeg tilbragte et Par Timer med at gennemgaae Resten af Statuerne i Hermafrodit-Cabinetet, samt den 35 ene Sahl af den Toscanse Skoles Malerier og endte i Tribunen, hvis Mesterværker man aldrig bliver træt af at beskue. Kl. 2½ gik jeg hjem, læste lidt Italiensk og Fransk, gjorde mit Toilette og gik Kl. 4 til Lagersvård, hvor jeg traf en gammel Mand og siden den unge Hall, Svoger til Stub og hans Oncle,

en Kleber, som vare de eneste Giæster. Vi aad og drak galant i de zirlige Værelser og Conversationen blev ført paa Fransk. Fruen er en ret godlidende og dannet Kone. Efter Maaltidet og Caffeen spadserte vi lidt i den store og frugtrige Hauge, converserte siden – jeg med den Gamle paa fransk og tysk – indtil der kom et Par Portugesere fra Brasilien i Visit. Da de gik, toge og det øvrige Sælskab Afskeed og jeg gik ledsaget af unge Hall til mit Logis, hvor jeg tilbragte Aftenen med at læse i W[inkelman].

25. September 1818.

I Formiddag besøgte jeg i Sælskab med I[ngeman], G[ünther], S[chill] og 10 W[agner] l'Academia delle belle arti, hvor Afstøbninger af de fornemste antike og nyere Statuer og Endeel gode Malerier især af den Florentinske Skole findes. Blandt de første lagde jeg Mærke til en colossal Juno og en Ajax bærende den døde Patrocli Legeme. Originalen, som skal findes i Pallazzo dei Pitti har jeg ikke bemærket. Blandt Malerierne var et gammelt Fresco- 15 Malerie af Gio. Giovanni, forestillende den hellige Familie paa Flugten til Ægypten, et Oliemalerie paa Træ af Perugini, hvorpaa Raphael skal være afbildet som Engelen Michael, Malerier af de ældste Kunstnere Cimabue, Giotto, og Giottini der omtrent er i samme Smag som de gamle Kirkebilleder med Guldglorier om Hovedet, hvormed et helt Værelse er opfyldt og som under 20 Revolutionen ere blevne reddede fra Klosterne. En skøn Madonna med Barnet af Sguazzella, A. del Sartos beste Skolar, samt gode Stykker af Matteo Roselli, Cigoli og Bruncia, fandtes der og. Vi passerede nu gennem Tegningssalene, hvor Endeel Elever arbeidede og copierede især Basrelieferne af Battisteriets Malmporte, som ere afstøbte i Gyps. Derfra kom vi til en meget stor Sahl 25 med Gipsafstøbninger af de beste Antikker, blant hvilke den gigantiske Castor paa Monte-Cavallo, den falskelig for Paetus og Arria udgivne Gruppe og flere. Torvaldsens Perseus stod ogsaa her. Vi gik derfra til en Bekjendt af Günther, som skulde føre os til den her berømte Maler Benvenuti, og som tilligemed sin Kone ogsaa gik med os derhen; men vi traf ham ej hjemme og Mosaiksalen 30 var heller ikke at faae see.

Jeg gik da hjem en Stund og siden paa Galleriet, hvor jeg giennemgik 2. Sahl af den Toscanske Skole, og Endeel af den Hollandske. I den Toscanske Skoles 2. Sahl fandt jeg følgende, ej i Catalogven anførte Malerier: en Epi- 35 phan[ie] af Leonardo da Vinci, noget beskadiget; et Portrait af en Cardinal som vrider sine Hænder af Jacopo Carucci Pontormo, og et Do. Portrait af en Person som har et afskaaret Hoved for sig paa et Bord og hvorpaa der staaer denne Indskrift: SICVT MAIORES MIHI ITA TE EGO POSTERIS MEA VIRTUTE PRELVXI, malet af Vasari. Hele Eftermiddagen og Aftenen har jeg tilbragt paa mit Værelse med at læse i W[inkelman] og øve mig i det

Italienske. Ellers var jeg i Eftermiddag plaget med en Sanger og Mandolin-klimperer som over en Time galede sit evige Einerlei. I Mørkningen besøgte I[ngeman] mig og forelæste mig en Sonnet han har gjort til den Mediceiske Venus og 4 Linier til Niobe.

26. September 1818. 5

Jeg læste i min Itinerario og i Winkelman, med hvem jeg i Dag blev færdig, indtil Kl. 12, gik saa til en Boghandling og købte Alfieris Merope og Maria Stuarda, gik derfra paa Galleriet og betragtede den franske Skoles, Resten af den Flamsk-Tydske og Begyndelsen af den italienske Skoles Malerier. En til Tribunen hørende Maria med Jesus og Johannes af Raphael, blev copieret 10 af et Par tydske Kunstnere. I Eftermiddag tog jeg fat paa Alfieris Maria Stuart, læste en Satire i Horatz og gik Kl. 8 med G[ünther] og S[chill] paa en Concert som en Mad. Parraviccini, der logerer her i Huset, gav. Hun er en Eleve af Kreutzer og spillede en af hans Violin-Concerter, samt en Rondo med Variationer, med megen Færdighed. Det var første Gang jeg saae et 15 Fruentimmer tractere Violin og jeg maae tilstaae, at det ikke var takkeligt, især da hun som er temmelig grim gebærdede sig temmelig karlsk, ligesom hun og hver Dag ved Table d'hote tømmer sin Flaske Vin som en heel Karl. Forresten blev der siunget et Par Arier og en Duet, som ej betydede stort. Publicum moerede sig med at beklappe en Tjener som bragte Lys ind. Jeg 20 kom hjem Kl. 10 og læste forommeldte Tragoedie, der, mod min Forventning ikke indeholder Marias men den, af hende sandsynligvis dræbte Arriges Catastrophe.

27. September 1818.

Under Torden og Lynild, ledsaget af dygtige Regnskurer læste jeg Alfieris 25 Merope og siden mine Winkelmanske Excerpter indtil Kl. 12 da I[ngeman], G[ünther], S[chill] og jeg gik paa en Restauration for at møde Prof. og Maler Lund med hvem I[ngeman] i Gaar havde gjort Bekjendtskab og som havde lovet at vise os et af Raphaels Arbejder, som findes her i en privat Samling. Han kom i Sælskab med et Par tydske Malere som ere hans Rejsefæller, men 30 da det vedblev at øsregne, besluttede vi at opsætte Beskuelen af R[aphael] til i Morgen og jeg havde imidlertid en interessant Samtale med Lund om Kunsten, hvis varme Dyrker og Tilbeder han er. Den ny franske Skole ynder han ikke, men anseer dens Værker, ligesom den franske Poesie, blot for et Product af Forstanden og mecanisk Færdighed, som vel udmærke sig ved 35 Correcthed men mangle Hjertelighed. Han har got Haab om, at Kunsten atter vil hæve sig og troer at dens nærværende Dyrkere besielles af den rette Aand. Han har vandret paa sin Fod fra Rom og hid og samlet en Hoben Materialier. Eftermiddagen og Aftenen har jeg tilbragt paa mit Værelse med at studere Winkelmanske Excerpter og læse i min Dagbog.

40

28. September 1818.

Efterat have læst i mine Winkelmanske Excerpter og drukket Caffé, gik jeg Kl. 10 paa Galleriet, giennemløb Endeel af Portraiterne i Gangen, besaae græske Inscriptioner og Buster i et Cabinet, hvoriblant en meget gammel
 5 oval Urne med udskaarne Blomsterzirater, hvorover et spids opad gaaende Laag og paa hver Side af Randen en Maske med Bukkehorn og følgende Inscription: ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ Η ΜΝΗΜΗ ΑΕΙΘΑΛΗΣ ligesom der og fandtes de fleste græske Philosophers, Digteres og Taleres Buster, samt Ovids, Senecas etc. Tillige giennemgik jeg Resten af den italienske Skole, besøgte Niobe-Salen
 10 og Salle dei Frati som snarest og traf den unge Knudsen fra Trondhjem. Til Middag spiste jeg paa en Restauration hvor de fleste Tydskere og Danske samles og gik siden med Lund og 2 tydske Kunstnere paa et Caffehuus. I Eftermiddag læste jeg til det blev mørkt, besøgte I[ngeman], blev med ham i Følge til Teatro nuovo, hvor han forlod mig og jeg blev for at see Alfieris
 15 Rosamunda, hvor Acteurerne og Souffleuren skrege omkaps og især de 2 Actricer som spillede Dronningen og Rosamunde gjorde forskrækkelig Qvalm, hvorfor de høstede rigelig Klap og bravo. Jeg forstod kun lidet af Stykket, da Alfieris Sprog er noget kunstlet og den furieuse Declamation ofte gjorde Udtalen utydelig. Saa meget saae og hørte jeg at Henrik blev forskrækkelig
 20 skamflicket baade af Dronningen og Rosamunda. Den sidste Scene, hvor Dronningen holder den knælende Rosamunda 1 Quarters Tid i Haartoppen og med Dolken i Haanden, martrer hende og Tilskuerne med sine Trudslers, indtil hun omsider støder til, er altfor oprørende, i det mindste for en Nordboer. Kl. 10 kom jeg hjem og læste til min Aftenpibe i W[inkelman].

25

29. September 1818.

Jeg besøgte atter i Formiddag Galleriet, medens I[ngeman] og Tydskerne besaae en Raphaels Madonna i Pallazzo Crempi. Paa Galleriet hvor jeg saae de fleste Malerier af den Venetianske Skoles 1. Sal, Endeel af Bronzstatuerne, Samlingen af græske og etrusiske Kar, samt Resten af Malerierne i Niobe-
 30 Salen traf jeg Knudsen som fulgte hjem med mig og med hvem jeg siden gik til Lagersvård, som laante os et Par svenske Aviser, hvori Christies og Sverdrups Taler til C[arl] J[ohan] og Oscar samt deres Svar ere indførte. Hans Kone, som converserte os, medens Ministeren klædte sig paa, yttrede megen Længsel efter at kjende den Norske Constitution, roste Mad. Stahls
 35 Værk og mente at Stænder med Tiden vilde blive indført overalt. K[nudsen] fortalte mig undervejs, hvorlunde han havde reddet C. Anker fra Kingsbench ved at skaffe tilveje de 28000 Pund som denne skyldte, af hvilke Norman i London, endskjøndt han tilforn var blevet snydt af C. A[nker] for 2000 Pund, præsterede 14000 Pund. Til Løn derfor har A[nker] ej alene sveget sit Løfte

om at afbetale Gielden med Trælast, men ogsaa pantsat til F. Anker paa Fredrikshald sine Ejendomme, hvori han havde lovet N[orman] Sikkerhed, for 85000 Specier.

Efter Maaltidet læste jeg i Horatz, medens I[ngeman] med G[ünther] og S[chill] gik hen for at see et Heste Veddeløb, hvoraf jeg ej lovede mig stort og hvori jeg – som jeg siden hørte – ej tog fejl. I Mørkningen gjorde jeg et Besøg hos Knudsen og aflagde min Visitbillet, gik siden en Tour langs med Qvaerne ved Arno og omkring i Byen, gik derpaa hjem og læste i min Dagbog indtil Kl. 9, da I[ngeman] besøgte mig og jeg fulgtes med ham paa et Ølhuus hvor Kunstnerne pleje at samles, men hvor vi ingen traf uden Lund. Vi drak 10 vor Flaske Øl, og spiste et Par Æg under Conversation med Lund, der viste os i Gazetten at et Sukkerhuus og et Klokkerstøberie ere afbrændte i Kjøbenhavn. Han fortalte og om et Malerie af M. Angelo forestillende Christus paa Korset med Maria og Johannes nedenunder, som han havde seet i en privat Samling og som skal være foreffelig. Men ingen maae vide hvor det stikker 15 da det formodentlig er kommet fra Galleriet. Dupaty omtaler det i sine Lettres sur l'Italie. Kl. 10½ kom vi hjem.

30. September 1818.

Som sædvanlig, gik Touren efter Frokosten til Galleriet, hvor jeg blev færdig med de italienske Malere, fik giennemgaaet alle i Gangene hængende 20 Malerier, saae det meste af den Venetianske Skole, besøgte Niobe-Salen og Tribunen og saae i et Skab en monstrous Priapus. Jeg traf I[ngeman], vore Tydskere og Knudsen der og gik først hjem, da Klokken var over 2. Efter Maaltidet gik jeg med I[ngeman], S[chill] og G[ünther], hvilken sidste hentede en Maler Stoehr fra Würzburg som blev i Følge med os til la Villa del Poggio 25 Imperiale, hvor vi fra den med Lemon- og Pomerantz-Træer i store Potter prydede Hauge og især fra et Landsted i Nærheden, som vi besøgte, havde en dejlig Udsigt til de trintom liggende med adspredte Villas prydede Høje, den med Oliven- og andre Træer tæt besaaede Dal, hvor en majestætisk Pinie især fremragede, og, i Baggrunden de høje Appeniner, hvoraf en med 2 høje 30 Spidser stod lige for os. Vejen til Poggio gaaer gennem en bred stedse grøn Allee af Cypresser og italienske Eege med smale Blade. Det mørknede alt da vi gik tilbage. Siden var vi et Par Timers Tid paa G[ünther]s Værelse, hvor vi, under Passiar om Kunsten, drak et Par Flasker Viin til vore Cigarer. Man har i Dag fortalt at Torvaldsen allerede er bleven gift med et engelsk 35 Fruentimmer som skal være en Descendent af M. Angolo.

I Tribunen er et Portrait af Pave Julius den 2., malet af Raphael, som har megen Lighed med min Svigerfader.

1. Oktober 1818.

Under Regn, Torden og Lynild vandrede I[ngeman], G[ünther], S[chill] og jeg i Formiddag til Chiesa di M[aria] V[ergine] Anunziata og besaae Frescomalerierne i Hallerne paa begge Sider af Kirken, hvoriblandt den berømte
5 Madonna del Sacco af A. del Sarto, om hvem det heder i Underskriften: at hun i en og samme Nat aabenbares for Biskop Ardingo i Florents og i sette Fondatori de Servi paa Monte Sacaria, med Befaling, at de skulle bære sort Dragt til Erindring om hendes Lidelser Langfredag (il Vendredi sacro) Ao. MCCLIX. Ved Maleriet fandt jeg intet udmærket. Blandt de øvrige Malerier
10 som alle forestille Miracler eller Aabenbarelses var et, bekostet af en florentinsk Læge som havde seet Maria i en Guldvojn og et andet med Underskrift: Bartolomeo pittore invitato a dipingere la Sma Anonziata in questo Oratorio da Caffaggio, trova con gran Miraviglia di tutto il popolo Fior. miracolosamente fornito il volto della Virgine l'Anno MCCLII. Den miraculeuse Original
15 findes i et af Michelozzi bygget og af Bologna med Basreliefs prydet Capel i Kirken, men er kun synligt engang om Aaret. Den 2. Halle var foruden lignende Frescomalerier og en Hoben karicaturmæssige Motiv-Smørrierer, mest ophængte til Taksigelse for lykkelig undgaaede Farer ved Overkjørsler, prydet med A. del Sartos Buste, ligesom han, efter egen Begjæring, er blevet
20 begravet der. I Kirken selv var fuldt af Altere med Malerier; men ingen af dem forekom mig udmærkede og Vejret var desuden for mørkt til at man ret kunde see dem. Det Huus, hvori M. Angelo blev fød, ligger i Nærheden af Kirken, men den øsende Regn betog os Lyst til at besee det.

Da jeg var kommet hjem skiftede jeg Værelse, og fik et rummeligt, lyst
25 og tørt, istedet for det snevre og fugtige Aflukke jeg hidtil havde havt. Siden gjorde jeg en Excursion med I[ngeman], G[ünther] og S[chill] til Palazzo Pitti for at see en Madonna af Raphael som skal være i Hertugens Sovecabinet, og som Stoehr havde lovet at skaffe os til at see, hvilket desværre ej lykkedes ham. Kl. 4 gik jeg, efter Indbydelse, til Lagersvård og converserede en Stund
30 med hans Frue og den Gamle, som jeg forrige Gang traf der og som, saavidt jeg kunde høre, kalder sig Palard. Fruen var meget bedrøvet over at de Norske ej vilde forene sig med de Svenske til een Nation og hendes Gemal slog paa samme Streng under Maaltidet. Jeg ansaae det da for min Pligt, at skjænke
35 reen Viin i for dem (renere end den Syracuser L[agersvård] tracterte med og som hans Frue selv, der nok mange Gange har hans Forstand, erklærte at være opsmurt med Brændevin) og lod dem vide: at Nationaliteten derved paa en af Siderne vilde ophæves, at selv under Dansk Souverain Regiering og med et fælles Sprog havde Norge gieldet for Kongerige og Norske for Normænd, og at man ved et saadant Forsøg vilde undergrave Constitutionens
40 Grundvold; men at jeg for Resten troede, at Foreningen kunde blive nøjere,

naar de Svenske antog den Norske Constitution. Jeg slutter ellers af hine Ministerielle Yttringer, at dette pfiffige Forsøg der er gjort paa at amalgamere de 2 Nationer, ved at tilstaae hinanden giensidig Indfødsret er strandet. Efter Maaltidet sang Fruen med en Italiener som havde en skøn Stemme og siden spillede jeg et Par Smaastykker. Jeg maatte endelig tage Plads i Vognen med L[agersvård] og Fruen og blev kjørt til Domkirken, hvorfra jeg vandrede hjem og tilbragte Aftenen med at læse Italiensk.

2. Oktober 1818.

Jeg kom først op Kl. 8 og tilbragte Formiddagen, dels med at læse italiensk, dels med at skrive i min Dagbog og dels med at besørge min Kuffert og Mantelsæk sat i behørig Stand, samt indkjøbe et og andet til Reisen. Ved Middagstider fik jeg et Besøg af den gamle Pallard som gav mig et Adressebrev med til en Kunstner i Rom ved Navn Titel. Han fortalte mig at han engang i Terni traf en Cameriere der var flygtet fra Siena for et Mord han havde begaaet paa en Medbejler til en Pige hvori han var forliebt, og som havde givet ham et Ørefigen da han vilde hindre ham fra at trænge sig ind til bemeldte Pige. Derpaa var fulgt en Udfordring af Morderen, der mødte uden Vaaben og lod som han vilde forlige sig, men siden da hans Modstander havde bortlagt Vaabnene, snigmordersk dræbte ham. Denne samme Bandit var derimod saa samvittighedsfuld, at han ej vilde beholde fremmet Gods, men bragte Pallard, da denne allerede var kommet 1 Mils Vej fra Byen, en Sølv-Halsbindspænde som han havde glemte efter sig.

Paa Galleriet var jeg som snarest for at sige den Mediceiske Venus, Apollino og de andre Mesterværker, det – formodentlig – sidste Farvel. Jeg traf der Miss Farhill og Zotti. Eftermiddagen har jeg tilbragt med at pakke ind, har haft Besøg af G[ünther], S[chill] og I[ngeman] der gik paa Tydskernes Ølhuus. Ved min Aftenpibe skrev jeg paa min Dagbog, læste Italiensk og gik til Sengs Kl. 10½, da jeg i Morgen Kl. 4 skal afsted med Veturinen til Rom. Blandt de Kunstværker som Galleriet besidder er og en Statue af en velsignet lille Dreng som staaer ved Trappen til Galleriet og som man næsten er fristet til at kysse, hvergang man seer ham.

3. Oktober 1818.

Kl. 4 vaktes vi og kom afsted Kl. 5 med Veturinen Vicinza Mocalis Karl Raimondi, i Selskab med en Italiener fra Livorno, 1 do. fra Turin og en Cameriere med hans Hustrue fra Rom. Det var øsende Regn og vi havde derfor kun lidet got af den skønne Udsigt fra Vejen, der gik giennem en frugtbar Slette forbi smukke Villas, for det meste langs med Arno. I den udenfor Porta Romana beliggende Forstad, hvor Vejen er temmelig smal

indeklemt mellem 2 Mure stødte vi i Ordets egentlige Forstand paa en Bønde Kærre, hvis Ejer forbandede Bonaparte fordi han ej havde gjort Vejen bredere. I Incisa hvor vi spiste Ost og Brød med $\frac{1}{2}$ Flaske Viin til, begiærte man 8 Paoli for denne tarvelige Beværtning og vi maatte give 5 da man tog os for
 5 Engelskmænd. Af Italienerne talte han fra Livorno, en Kjøbmand som kalder sig Sazzaro, en Smule forplumret Tydsk, men for Resten gik Conversationen paa Italiensk. Vi passerede giennem Figline og S. Giovanni ad den Vej hvor Hannibal marscherede til Trazimene, og hvor man endnu skal finde Elefant-
 10 Been, til Levane, en lille Bye, hvor vi havde vort 1. Natteqvarteer, logerte i et Værelse med et Figentræ tæt udenfor Vinduet med Udsigt til en skjøn Egn som Halvmaanen oplyste, og bleve opvartede af 3 Søstre som vi for Spøg kaldte de 3 Gratier og af hvilke den ene var taalelig vakker.

4. Oktober 1818.

Kl. 4 om Morgenen videre giennem en lidet beboet Egn til Arezzo hvor
 15 vi holdt Middag og besaae Hovedkirken og fandt der blant Kunstværkerne et Monument for Gvido Tarlati Antistes Arretinus (i Itinerario staaer Vescovo da Pietramala) udført af Giovanni Pisano fra 1330; et Monument eller Sarkofag bekostet 1810 af Episcopus Arett. Augustinus Albergottus som deri har samlet de Arretinske Martyrers Been, samt et taalelig got Malerie fore-
 20 stillende Christus velsignende Disciplene med latinsk Overskrift: sicut Pater me dilexit etc. Bagen for Kirken er en stor Promenade med skjøn Udsigt over Omegnen. Derfra gik vi til en Gade strax nedenfor i hvis Ende ligger det Huus hvor Petrarca, i Følge en Tavle med en vidløftig Inscription, hvori citeres alle de Steder af Petrark der ommelde hans Fødested, først saae Ver-
 25 dens Lys og, som i Følge Magistratens Foranstaltning er blevet vedligeholdt uforandret. Begyndelsen af Indskriften er Franciscus Petrarcha, Petrarchi et Eligtæ Canigianæ F. Nat. XIII Kal. August 1304. Hans Forældre som maatte flygte fra Florentz under Borgerkrigen, fandt Tilflugt i Arezzo. De saakaldte Loggi, opførte efter Vasaris Tegning, indeholdende Douanen,
 30 Teatret og en 400 Fod lang Porticus, vare ej udmærkede. I Kirken Badia saae vi den berømte af Jesuiten del Pozzo malte Kuppel, som man vanskelig kan overtyste sig om blot at være malet, da Perspektivet er skuffende. I Klosteret tætved seer man Ahasveri Giestebud af Vasari, malet paa Træ i hans rene og kraftfulde Stiil. Blandt de 60 Personer som fremstilles, behagede
 35 Ahasver, Dvergene og det Fruentimmer som vender Ester Ryggen, mig mest.

Jeg gik et langt Stykke for at see Levningerne af et gammelt Amfiteater som ej lønnede Umagen. Blandt Malerierne i Cathedralen var og en Simeon med Christusbarnet paa Armen og en Sølvkrone paa Hovedet, malet under Glas og ret got. Kl. 2 toge vi fra Arezzo giennem den behagelige og frugt-

bare 16 Miglier lange Slette Valdichiana og kom ved Solens Dalen til den lille Flekke Camuccia. Det var en deilig Aften. Den blanke Halvmaane gien-
 nemskar den skønne blaa italienske Himmel, medens I[ngeman] og jeg
 gjorde en lille Spadseertour hen ad Landevejen forbi en lille Cypreslund,
 gennem hvis mørke Toppe Maanen og Stjernerne glimtede. Tæt ved Posthuset 5
 hvor vi logerede laae en lille Villa over hvis Dør stod en Tavle med en Insc-
 ription som viste at den var opreist til Minde om Pius den 7.s lykkelige Tilbage-
 komst fra Frankrig. Haugen som laae tæt ved maatte vi lade os nøje med
 at besee gennem den tillukkede Gitterport, ligesom vi maatte lade os nøje
 med at see det paa et lille Bjerg skjønt beliggende Cortona i Forbifarende 10
 paa venstre Haand af Landevejen. G[ünther] og S[chill] kom i Mørkningen
 og spiste i Sælskab med os og Aftenen gik hen under Sang og Passiar. Viin-
 høsten var i fuld Gang overalt og den forommeldte Lazzaro havde et særeget
 Talent til at skaffe sig og os Druer omsonst. For Resten mærkede jeg intet
 til den Sang og Lystighed som jeg havde ventet, især da Høsten er saa rig. 15
 I en italiensk Bog indeholdes smaa Karakteristikker af italienske og andre
 berømte Personer, ledsagede af deres Portrait i Kobberstik, blant hvilke
 Cannova og Alfieri. Tillige findes deri en Kritik og Antikritik i Anledning af
 Alfieris . Karakteristikkerne, især den over Canova,
 ere for det meste forfattede i en panegyrisk Tone. Forfatterindens Navn har 20
 jeg glemt.

5. Oktober 1818.

Kl. 4 afsted. Vejen gik for det meste langs med Lago di Perugia (det gamle
 Trazimene) fordum Kamp[p]ladsen hvor Hannibal slog Flaminius. Egnen har
 en skraa Beliggenhed. Mellem Camuccia og Torricella, et lidet Fiskerleje ved 25
 Søen, hvor vi spiste Middag, passerte vi en pavelig Douane. Paa dette Strøg
 skeede Flaminii Nederlag, enten paa en liden Slette mellem Tuoro og Collina
 ved Sangvinetti, eller som andre mene ved Landsbyen Orsaja, hvor de 10000
 slagne Romere skulle være begravede og i hvis Omegn ere fundne mange 30
 Been. Til Perugia kom vi Kl. 5 og benyttede det korte Dagslys saa got vi
 kunde til at besee Cattedralen hvori Marias Trolovelse af Perugini, en Ned-
 tagelse af Korset, samt en Madonna af Signorelli, ved hvis med mange Lys
 besatte Alter en Præst forrettede Messe, er det mærkværdigste, ligesom der
 paa Pladsen udenfor er en smuk Fontaine. Paa Vejen derfra til Chiesa di 35
 S. Pietro saae vi paa Pladsen Grimana en Port som man udgiver for Augusti
 Bue. I sidstmelte Kirke var en Pater æternus og neden under en Madonna,
 samt Christi Opstandelse, hvoraf en Copie var i Arbejde, det fornemste.
 Udenfor Kirken er en dejlig Promenade med Udsigt over hele Omegnen og
 vi saae her for første Gang Tiberen. Vi traf her Günther og Schill.

6. Oktober 1818.

passerte vi Tiberen over en Broe strax udenfor Perugia og besøgte Kirken Madonna degli Angeli. Midt i Kirken staaer Franciscus's Capel med Indskrift: Hic est porta vittæ æternæ, samt Huset hvor F[ranciscus] døde. Blant Male-
 5 rierne var en Madonna af Raphael det beste og et andet hvor F[ranciscus] knæler for Maria med Barnet, samt Christus paa Korset i Graat. I Foligno, hvor vi spiste Middag, stod over Indgangsporten til Cathedralen: Indulgentia plenaria et qvotidiana vivis et defunctis og ligefor var et Slags Monument for Martyren Felicianus paa den Plet hvor han, under Decii Forfølgelse, blev
 10 myrdet. I en anden Kirke var et Malerie forestillende Jesu Daab. Alle Klokker ringedes i Anledning af et nyt Bispevalg. I Spoleto, hvor vi overnattede, gjorde vi og en Excursion til den paa en høj Bakke liggende Cathedral, hvor vi formedelst Mørket lidet eller intet kunde see af Malerierne, der bestode i en Forestilling af Chrispin, Skomagernes Skytshelgen, en Madonna med
 15 Barnet, Joseph, Elisabet og Johannes, Anna og Joachimus, samt en Helgenhistorie, formodentlig af H. Caracci. Paa Vejen til Spoleto saae vi ved Vene et lidet Capel, som er dannet af et gammelt Tempel og kaldet Tempio di Clitunno.*) I Hovedkirken i Foligno var Reliqvier af Mariæ Haar og Christi Tornekroner. Et Malerie af Raphael som skal findes hos Familien Ancajani,
 20 kunde vi ej faae see formedelst Ejerens Fraværelse og af Alderdomsminderne saae vi kun den saa kaldte Hannibals Port og en Broe over den udtørrede Timia-Flod.

7. Oktober 1818.

Fra Spoleto toge vi over Bjerget Somma, der skal have sit Navn af et
 25 gammelt Tempel for Jupiter Summano, til Terni, hvor vi kom Kl. 11 og bleve der for at besee Cascaden, som ligger 5 Miglier derfra. Den sidste Deel af Vejen er temmelig besværlig da den stedse gaaer opad i en Højde af 1000 Fod og blev for mig saa meget tungere, da jeg maatte slæbe paa Camerierens
 30 Madamme for at give hende Lye under min Parapluie. Vi kom først til den saa kaldte Marmor-Cascade, hvor den forenede Nera- og Velino Flod løber strid giennem en i Klippen udhuggen Canal af Marc. Anton. Curius Dentatus i Ao. 480 p. R. c. og udgyder sig først over en maadelig høj Klippe, siden med et bredt Skumbelte fra en Højde af 300 Fod. Et fremstaaende Klippe-
 35 stykke adskiller Hovedfaldet fra et mindre der styrter bagved omtrent af Staubbachs Størrelse. Fra en med Tag forsynet Plads seer man denne herlige Vandmasse sydende og brusende i den dybe romantiske Dal og sprudlende Damp og Støvregn trint omkring sig, hvoraf Solen som just lykkeligvis fremkigede et Par Gange, dannede et Par Regnbuer og belyste de adspredte Dampe. I Nærheden findes en Hoben Trærødder som ere petrificerede og som uden

*) N. Plin. epist. 8,8. Georg. II. 146.

at forandre Form faae en guulgraa Sandfarve. Udsigten paa Tilbagevejen ned ad Bjerget var fortryllende. Lige for en Bjergpyramide, ved hvis Fod Nera brusede og fra hvis ene Side en tæt Olivenskov udbredede sig over Sletten. I Mellemgrunden Terni i en skjøn og viid Dal, begrændset af blaanende Fjelde. Mig interesserede denne Prospect saa meget meer, da den forekom mig at have nogen Lighed med den fra Egebjerg. Kun manglede Søen. Paa den sidste Deel af Vejen havde vi øsende Regn med Torden som vedvarede for det meste hele Dagen. Jeg blev derfor paa mit Værelse som vendte til Torvet og laae ligefor Kirken, Vandspringet og en Soelskive, hvorpaa forestilles en gammel Mand, Tiden og ligefor ham et bevinget Væsen der seer ud som en Amor men formodentlig skal være en Genius eller Livets Engel. I Portrummet er paa Væggen med Kul afridset Muscius Scævola holdende sin Haand i Ilden, efterat have dræbt Porsennas Secretair, got grupperet og ganske raskt tegnet, samt paa den anden Væg en Karet med 6 Heste. Om Aftenen drak I[ngeman] og jeg et Glas Punsch paa den nærliggende Caffé. Terni er Tacitus's Fødested. 15

8. Oktober 1818.

Vedvarede Regnen ikke alene men tog meer og meer til, ledsaget af Torden og idelige Lyn, hvoraf et Par ikke vare langt borte. Vi passerede Narni uden at see enten Aqvaducten som skal være 15 Miglier lang eller Levningerne af Augusts Broe. I Otricoli som ligger romantisk paa en Høj hvilede vi og ventede paa bedre Vejr og spiste imidlertid et tarveligt Maaltid. Vi kom derfra forbi et Par gamle Ruiner (Vejen gik i Romernes Tid giennem en Række af Monumenter, Templer og Triumfbuer som nu ere forsvundne) giennem en stor Slette, hvor Vandet paa mange Steder overskyllede Vejen og hvor man ej saae synderlige Spoer af Dyrkning, men blot store Faareflokke hvis Hyrder vare indhyllede i store Kapper. Ved Enden af Sletten kommer man fra det forrige Umbrien ind i Sabinerlandet, ved at passere en Broe med 3 Hvælvinger over Tiberen, bygget under August og restaureret under Sixtus den 5., men saae ingen Sabinerinder som det var værd at røve. Til Civita Castellana, som menes at være det gamle Veji, kom vi over en lille Flod der løber i Tiberen. Den rinder i en anseelig Dybde mellem 2 romantiske Bjerge fulde af Huler, hvori smaa Hytter ere byggede og hvis Beboere man kunde tage for Troglodyter. Byen selv ligger paa en anseelig Høj. Vi besøgte Kirken som har en ganske smuk Portal og A[r]chitrav og taalelige Malerier, dog mest af den nyere Skole. Paa Retouren undflyede vi Regnen ved at gaae ind paa en Caffé og tog os der en Hjertestyrkning. 35

Ved Table d'Hote, hvor nogle og 20 Reisende spiste, bleve vi behagelig overraskede ved at treffe Schubart, hvem jeg leverede K[rag]s Brev. Efter Maaltidet inviterede han os paa sit Værelse til at drikke et Glas Punsch og

da vi under rasende Torden og Lynild havde passiret om Kjøbenhavn og Danske Venner og Bekjendtere, samt om Italien og Torvaldsen til Kl. 11 gik vi paa vort Værelse og, medens I[ngeman] læste et Brev fra sin Kjæreste, han havde faaet af S[chubart], giennemløb jeg de danske og tyske
 5 Aviser som S[chubart] havde laant os og saae deraf ald den Stads, man i Pymont har gjort af Prinds C[hristian] og hans Gemal, samt at Kongen har bestilt Alexanders Indtog og nogle Caryatider af Torvaldsen og at denne i Januar følger med S[chubart] til Kjøbenhavn. S[chubart] fortalte om en Improvisator Scricci i Rom der improviserer hele Tragøedier og for nogle
 10 Aar siden havde, efterat en fransk Digter le Brun i et Sælskab hvor de vare samlede, havde et Par Gange reciteret sit Digt: sur l'Absence, ex tempore besunget samme Æmne og beholdt men tillige forskjønned Lebruns Ideer, saa denne henrykt omfavned ham. Desværre skal han være lune- og fordringsfuld. I Vognen læste jeg i Dag Voltaires Oedip og Zaire som Signor
 15 Lazzaro havde med. Vi kom først i Seng Kl. 12 og var oppe Kl. 4 d. 9.

9. Oktober 1818.

Vejret var bedre og Himlen klarnede stedse meer. Vi reiste i Følge med et Par Vogne, hvoraf den ene havde Escort af 2 Dragoner, over Rignano og Castel nuovo til Malborghetto hvor vi hvilede og i hvis Naboskab var
 20 nogle Huulveje mellem høje tætbebuskede Bakker, hvor Røvere, efter Veturinens Sigende, pleje at holde til, rejste derfra et kort Stykke i Sælskab med en Lieutnant ved den pavelige Gvarde, som adresserte sig til min Tobakspung for at faae en Pibe, kom forbi 4 Pæle hvorpaa der hang en Arm eller et Par Been af henrettede Røvere, saae i nogle Migliers Afstand Peters-
 25 Kuppelen og til venstre Haand Tivoli, passerede forbi Neros Grav ved Landevejen og rejste for Resten gennem aldeles øde Mark, der, formedelst Luftens Usundhed, ej skal kunne dyrkes. Over Ponte melle (forhen Milvio) spadserte vi og betalte 1 Bajoc for hver Kuffert. Denne Broe er mærkværdig ved Maxentii Nederlag af Constantin som skeede i Nærheden af samme. I Forstaden mødte
 30 vi en Cardinal til Fods og et Par til Vogns, samt nogle Fruentimre der med Sang og Trommer vendte tilbage fra Vinhøsten. Det mørknede alt da vi kom gennem Porta del Popolo og da vi vare blevne visiterede paa Douanen var det alt mørkt. Vi toge ind i Hotel d'Allemand hos Franz, hvor G[ünther] og S[chill] havde bestilt Værelser for os. Da vi havde faaet vort Tøj i Ordén,
 35 gik vi en Tour omkring paa Piazza di Spagna for at finde en Restauration og stødte paa en Tyroler som talte tydsk og førte os til et Spiseqvarter i Strada Condotti, hvor de fleste tyske Kunstnere samles. Vi traf ingen Bekjendtere der, gik hjem, da vi havde spist, men gik siden atter derhen med Günter, traf Dr. Estrup og Billedhugger Freund, den svenske Digter Atterbom,

en tydsk Digter Rückert og adskillige tydske Kunstnere, og passiarede en Times Tid ved en Flaske Viin. Da jeg kom hjem mærkede jeg først at den ene af mine Mantelsækker, hvori min Dagbog laae, manglede og blev meget ilde tilmode, da jeg frygtede for at den kunde være forloret.

10. Oktober 1818. 5

Min Frygt for og Bekymring over Dagbogens Forliis blev endt, da Sjeur Raimond i Morges bragte mig Vadsækken, samt Tiedges Urania tilligemed min Oversættelse, som jeg og troede var fløiten, da jeg ikke kunde finde den undervejs, hvilket og vilde været et ubehageligt Tab, da jeg i 12 a 13 Aar har arbeidet paa denne Oversættelse. Med et saa meget lettere Hjerte gik 10 jeg Kl. 10 i Sælskab med I[ngeman], G[ünther] og Estrup som var vor Cicerone ned ad Corso, som, tilligemed den største Deel af det ny Rom udgjør den forrige Campus Martius, forbi Antonius og Trajans Støtter til Capitolet. Man gaaer op ad en bred, terrasseformig, med Fliser belagt Gang, ved hvis Ende staaer 2 colossale Statuer af Castor og Pollux med deres Heste og paa 15 hver Side af dem en Trophæe kaldet Marii Triumf, i Nærheden af dem Constantin Cæsars og Do. Augusts Statuer, item en gammel og ny Milliaris. Paa den i en fuldkommen 4-Kant dannede Plads staaer i Midten Marc. Aurels herlige Ridderstatue af forgyldt Bronze, hvor han fremstilles talende til Folket. Lige bag ved den er Senator-Palladset og paa højre Side af dette 20 Museo Capitolino, paa venstre Palazzo dei Conservatori, alt bygget af M. Angelo (vid. Vasi's Itineraria pag. 41-68). Vi stege op paa Senator-Palladsets øverste Balcon og havde derfra den herligste Udsigt over det af Tiberen gienemslyngede gamle og ny Rom, og dens Omegn, begrændset paa den ene Side af Albaner-Bjerget og paa den anden af Apenninerne og det ensom staaende 25 høje Soracte. Lige nedenunder os laae Septimus Severs Triumfbue. Til Højre af den Jupiter tonantis og Concordia Templets faa Levninger, længere bort 3 Colonner af Jupiter Stators eller som andre troe Indgangen til Comitierne. Rostra troer man at have været, hvor det lige for bemeldte Colonner liggende Capel nu er, Via sacra, som nu er en Allee af gamle Egetræer, langs med den 30 Levninger af Fredens Tempel (Vasi siger Basilica Constantini) med 3 Hvælvinger, af Romulus og Remus Tempel. Ved Enden af Via sacra Titi Bue og til Venstre Colliseet, til Højre Constantins Bue.

Til venstre Side af Capitolet sees den Tarpeiske Klippe, som derfra synes ubetydelig men naar man seer den nedenfra, som vi siden gjorde, og lægger 35 det forøgede Jordsmon til, maae have haft en anseelig Højde. I Nærheden af Forum sees en Støtte for den i 7. Secel levende græske Kejser Phocas hvis Indskrift Ackerblad har dechifreret. Ved den anden Ende af det gamle Forum er Romuli Tempel, nu Chiesa di S. Teodoro og Palus Curtii. Ligeoverfor

Forum er Substructionerne af det gamle uhyre store Kejserpallads der strakte sig næsten over hele Monte Celio. De øvrige fornemste Puncter vare Monte Testacio med Cestus-Pyramiden, Peters-Kirken og Lateranen.

Paa Retouren besaa vi Teatrum Marcelli, Fontainen paa Monte Cavallo med Castor og Pollux Statuerne, af hvilke den 1. havde en af Solen dannet Glorie om Hovedet, gik derfra over Piazza delle Qvatro Fontane, gjorde Torvaldsen en Visit, men traf ham ej hjemme og vandrede saa med I[ngeman] og E[strup] til Monte Pincio, fordem Mons hortulorum (hvor Lucull havde sine Hauger) og tog der vort Middagsmaaltid i en paa Højden liggende Restauration, hvor der er meer for Øjet end for Ganen. Efter Maaltidet spadserede vi paa den tætved liggende offentlige Promenade kaldet giardino publico.

Vi besøgte nu atter Torvaldsen og traf ham. Han er en meget jævn og fordringløs Mand med et interessant geniask Ansigt, men begynder alt temmelig at ældes. Af hans Arbejder saae vi hans nylig fuldendte Mercur, et i Hen- seende til Ideen og Udførelsen mesterligt Arbejde, forestillende ham med Fløjten, hvormed han har søvndysset Argus, i Haanden og Sværdet halv uddraget af Skeden, pønsende paa hvilket af begge han skal benytte. Blandt Busterne var en af Improvisatoren Scgricci og en Do. colossal af Maitland, samt Torvaldsens egen Buste forfærdiget af en preussisk Billedhugger Rauch de beste. Blandt Basrelieferne, hvori T[orvaldsen] maaskee endnu er størst var en skøn Gruppe af de 3 Qvinder som besøgte Jesu Grav og Engelen Aabenbarelse for dem, der tilligemed flere bibelske Sujetter ere bestemte til en Fries paa en Kirke. Men endnu skjønnere var 2 Medaillons, den ene forestillende Natten ved en Moder med 2 velsignede Smaaabørn som slumre paa hendes Arme og den anden en qvindelig Figur, som med den ene Haand strøer Blomster og paa den anden Arm har et Barn med en Fakkell. T[orvaldsen]s Skolar Launitz (en Curlænder) arbeidede paa en Mercur og havde en levende nøgen Model for sig, og Freund, som bragte mig et Brev fra min Kone, adresseret til T[orvaldsen] fra Genf, havde modelleret en qvindelig Figur med et Lam forestillende Uskyldigheden. I hans Stue hang en Magdalena af Sasso Ferrata, forskjellig fra den i Florentz, samt Eggersbergs Maria med Barnet, in Gloria, en gammel bedende Mand, Hector som rækker Astyanax til Andromache, en gammel romersk Ruin og et Perspectiv af en Kirke. Af Angelica Kaufman var der en ung Moltke malet, som Bachus paa en Tigerhud. I et andet Værelse hang en Madonna med Barnet af Riepenhausen, ligesom Torvaldsen viste os nogle Tegninger af en Carstens, hvoriblant Megapentes som slæbes til Charons Baad, og et Sidestykke forestillende ham bundet til Masten, samt Napoleons Hest med Pyramiderne i Baggrunden.

T[orvaldsen] modsagde Frue Bruns Beretning om at han skulde være født paa et Skib og erklærede at han var født i Kjøbenhavn. Fra ham gik vi

i Sælskab med Freund over Ponte S. Angelo forbi Engelsborg til Petri Kirke, hvis Facade er mindre imponerende end man venter. Pladsen foran, i hvis Midte staaer den ved sin Ælde saa mærkværdige Ægyptiske Granit-Obelisk med en Fontaine paa hver Side og en 4-dobbelt eliptisk Collonnade med 4 Rader svære Colonner og Statuer paa Balustraden, er vel en af de første i 5 Verden. Vestibulen er pompeus og det Indre af Kirken, Peders Grav omgivet af 112 brændende Lamper med et Alter under en Baldachin der hviler paa colossale drejede Bronzpillere og den majestætiske Cuppel drager først Opmerksomheden paa sig. Vi vandrede 1 Times Tid omkring og besaae Monu- 10 menter og Malerier. De sidste ere i Mosaik. Blant de første var Canovas Mausoleo over Clemens d. 13. Pavens Figur og de 2 Løver paa Fodstykket ere best udførte, men den qvindelige Figur som forestiller Religionen er plump. En udførlig Beskrivelse over Pladsen og Kirken findes hos Vasi pag. 419-462. Da det begyndte at mørkne gik jeg ud i Vestibulen og læste der paa en Bænk min Kones Brev som blant andet melder om Eger-Kirketaarns Brand ved 15 Lynild. I den ligefor Pladsen liggende Gade passerte vi forbi en Kirke, hvori der, efter Estrups Sigende, skal være oprettet et Capel for Knud den hellige af Danske Catholikker. Paa Retouren tog vi os en Hjertestyrkning i Caffè greco og E[strup] og F[reund] fulgte derfra hjem med os og vi passiarede under en Flaske Viin om Kunstsager. E[strup] fortalte i Dag at Paven for 20 nogen Tid siden capitulerede med en Røverbande og dens Chef Bardone om at gaae en vis Tid i Fængsel, og pensionerte imidlertid deres Koner. Røvercaptainen Cæsar, som holder til i det Neapolitanske, skal have sat en Præmie paa C. Gonsalvis Hoved, dobbelt saa stor, som denne har sat paa hans, og giver ingen Rommer Pardon, siden Sbirrerne dræbte hans og hans Kammeraters 25 Koner og Børn.

11. Oktober 1818.

Vi besøgte i Formiddag med E[strup] Torvaldsen der fulgte os til sit Attelier hvor vi saae følgende herlige Sager: hans Jason, endnu ej ganske færdig, Adonis, Caryatiderne bestemte til at understøtte den Danske Throne i den 30 ny Kongeborg, Mars bestilt af Kronprindsen af Bajern, udentvivl en af hans beste om ikke allerbeste Statue, først bestemt at udgiøre en Gruppe med Venus, men nu forandret til en enkelt Statue, hvortil en Amor skal føjes; Hebe, Ganymed som mader Ørnen samt i 2 andre Attituder, Amor og Psyche forenede; hans Buster: Peter Czars colossale, Frue v. der Reckes og Tjedges, 35 Schubart og Kones, en Ranzaus og nogle vakre engelske Fruentimres Do., foruden mange andre; hans Basreliefs: Alexanders Indtog i Model: Alexander, ledsaget af sine Generaler, paa en Triumfvogn kjørt af Sejersgudinden, mødes af Freden, bag hvilken følger Babylons Commandant M

med sine Børn af forskjellig Alder yttrende meer eller mindre Frygt, undtagen den Yngste som røber Nysgierrighed. Dernæst Trompetblæsere, Qvinder som strøe Blomster, Heste og Løver som bringes til Skjænk, en Hyrde med en Faareflok i samme Hensigt, Tilskuere paa Muren, Eufrat afbildet som 5 Flodgud og foran ham et af de runde Skibe uden Mast og Aarer som brugtes paa Eufrat og siden, naar de vare førte ned ad Strømmen, toges fra hinanden og saaledes førtes tilbage; en Fisker som meder. Et andet Basrelief forestiller Vulcan smedende Pile af hvilke Venus rækker en til Amor, der tager Spydet fra Mars og med en stolt Mine rækker ham Pilen som hiin vejer med Haanden, 10 i det denne synes at sige til ham: »den er tungere end Dit Spyd«; den formeldte Nat og Dag udført i Marmor; en Briseis med et Sideblik til Achill, ført af Patroclus til Agamemnon, skjøn Gruppe i Gips; en Charitas først bestemt til Døbefunten paa Brahetrolleborg, samt en Gipsafstøbning af denne; et Gravminde over en ung Bethman fra Frankfurt som døde i Florentz af 15 Nervefeber, en Følge af overspændt Anstrængelse for at redde ved en Ildebrand, for hvilken Daad der blev givet ham en Krands, den han, paa en Side af Monumentet døende forestilles at række Broderen, medens paa den 2. Side fremstilles den trøstesløse Moder udstrækkende Armene, Datteren knælende i hendes Skjød og Faderen bag hende, samt paa 3. Side Flodguden Arno; 20 Frue Schubarts Gravminde, hvor hun forestilles paa Dødslejet og Manden trøstesløs ved hendes Side med en Lampe bagved, hvorpaa det ene Lys er slukket; et Do. Minde af en Kone som, plejet af Datteren, blev helbredet ved en Sundhedsbrønd, hvor denne fik sin Hælsot, symboliseret ved at Moderen sidder paa en Base med en Slange og Datteren, som rækker hende Sundheds- 25 bægeret, trues af en Do.; 4 Medaillons bestemte til at pryde Christianborgs Slot, forestillende Styrken: Hercules, hvem Hebe rækker Skaalen, Visdommen: Minerva sættende en Sommerfugl paa Hovedet af Pygmalions Støtte og Retfærdigheden afbildet ved Jupiter og Nemesis. Den 4. Sundheden, Æsculap og Hygæa. Blant Busterne var og Kronprindsen af Bajern i militair Uniform 30 og en polsk Digters, samt blandt Statuerne en Enke af en General som faldt i Slaget ved Culm.

Vor Middagsmad toge vi paa et Trattorie og gik derfra til Vaticanet. Vi besaae flygtig det saa kaldte Appartamento Borgia, hvis 4 Sale ere prydede med Malerier af Raphael og andre Mestere (vid. Vasi 479–482) blant hvilke 35 R[aphaels] Transfiguration, hvori dog Djævluddrivelsen af Disciplene nederunder Bjerget forekom mig bedre udført, især den besatte Dreng, der er rædsom mesterlig fremstillet, end Hovedhandlingen, samt Mariæ Opstandelse og Himmelfart af R[aphael] og Giulio Romano ere de fornemste. Siden gik vi giennem den lange Corridor hvori gamle Monumenter og Indskrifter ere 40 opbevarede, den 4-kantede Vestibule, hvor Scipionernes Sarkofag og den

Herculiske Torso staaer, den runde Vestibule, Meleagers Cabinet og Portico Cortile, hvor der i 1. Cabinet findes Canovas Perseus, samt hans Creugantes og Damosenos staaer, 2. Cabinet den berømte Mercur under Navn af den Belvederske Antinous, 3. Cabinet, Laocoons Gruppen og 4. Cabinet, hvori den u dødelige Apoll del Belvedere. Disse 2 sidste fængslede os mest og Apoll er udentvivi Skulpturens højeste Mesterstykke, som man aldrig kan blive træt af at beskue. Beskrivelsen over det Vaticanske Pallads findes hos Vasi pag. 462–516.

Paa Retouren opsøgte jeg mig et Logis og traf Accord om et Værelse i No. 22 Strada Felice. Siden tilbragte jeg Aftenen i mit Logis ved en Flaske 10 Viin under Conversation først med Freund og I[ngeman] siden med Estrup som fortalte, at han paa Bibliotheket i Dresden havde fundet en Efterretning om gamle Grønland og en jydsk Præsts Dagbog om gamle Monumenter, og i Salerno en Inscription med blandet Skrift om Havnen; men at han forgiæves havde søgt i Vaticanets Bibliothek om Anscars Dagbog. En Rune- 15 skrift som findes paa Løverne i Venedig skal være dechifreret af Ackerblad, som kalder sig dansk og har afslaaet et Professorat i Upsal fordi han fandt det for *kalt* der. Runeskrift, mente E[strup], er kun forvendt Munkeskrift og der findes ej ældre Runer end de paa det Thorvligske Monument i Fyen, som man har forklaret om Thor, men maaskee blot er Stedet Thorvigs Navn. 20 Vi drak siden en Flaske Viin paa Tratoriet i Lepri.

12. Oktober 1818.

Det meste af Formiddagen tilbragte jeg med at læse de 7 første Capitler af Livius som I[ngeman] havde laant af Leming, gik siden en Tour paa Trinita dei monti, var paa Posthuset, spiste Middag i mit Logis og flyttede siden til 25 mit ny Logis. I Aftes gjorde jeg, i Selskab med I[ngeman], E[strup] og G[ünther] en dejlig Tour i klart Maaneskin, først til Pantheon, som formedelst Tiberens sidste Oversvømmelse ej var tilgængelig, derfra over Forum Romanum giennem via sacra og Titusbuen, hvor man betræder den gamle Bro- 30 lægning, til Colliseet, hvis kjæmpemæssige Ruiner toge sig fortreffelig ud i Maanebelysningen og hvis Arena, fordum en blodig Skueplads for Dyr- og Menneskefægtninger og Martyrernes Pinsler, nu er omgivet af 14 Smaacapeller, hvor Catholikkerne vandre den saa kaldte via crucis. Derfra gik vi forbi Constantins Triumfbue over Monte Celio til Chiesa di S. Gregorio, fra hvis terrasseformige Trap vi havde den skønneste Udsigt til Ruinerne af den 35 gamle Kaiserborg paa Palatinerbjerget. Paa Tilbagevejen kigede vi ind i Chiesa di S. Pietro in Carcere, hvor adskillige Andægtige knælede og gik derfra til Teatro Valle. Først blev givet en halv Opera, da man formedelst en af Hovedpersonernes Sy[g]dom maatte smelte 2 Acter sammen i een

Musikken var god og Hovedsangerinden samt en Tenorsanger, især den sidste, havde en skøn og høvelig Stemme. Dernæst blev givet en Comodie i 5 Acter, hvoraf jeg kun saae de 3 og fandt en af Acteurernes Spil at være særdeles got, hvorimod den eneste Fruentimmer-Rolle som deri forekom, blev slet udført
 5 af en garstig Qvind med et fatalt Organ. Kl. 11 gik G[ünther] og jeg, da I[ngeman] og E[strup] allerede havde absenteret sig. NB 17. Octbr.

13. Oktober 1818.

Kl. 7 stod jeg op og læste i Vasi til Kl. 10, da Estrup besøgte mig og jeg i Selskab med ham og I[ngeman] gjorde en Excursion, først forbi Fontana
 10 dell' acqva virgine, til Casino Farnese eller Farnesina, tilhørende Kongen af Neapel, hvor vi i den 1. Sahl saae de af Raphael tegnede og af hans Skolarer udførte Frescomalerier under Loftet, forestillende Psyches og Amors Historie i 12 Afdelinger, men i det Hele ej svarende til, hvad man ventet af en R[aphael's]
 15 Pensel, foruden at en Hovedscene, nemlig hvor Psyche med Lampen opdager sin Elsker, er forbigaaet. I Sideværelset er R[aphael's] Galatea, Frescomalerier af Volterra og et colossalsk idealsk Hoved i Graat, tegnet af M. Angelo medens han ventede paa sin Skolar Volterra – alt beskrevet hos Vasi pag. 391–96. Siden gik vi langs med denne Casinos Hauge, fordum Getas, til Fontana Paolina og Aqvaducten som fører Vandet i en Strækning af 35 Miglier (vid.
 20 Vasi 383) til Trastevererne, eller de som boe paa hin Side Tiberen og som skal være de vildeste og uroligste Hoveder blant Romerne. Giennem Porta S. Pancrazio gik vi videre, passerende forbi en Villa i Form af et Skib og med Overskrift Vascello til Villa Pamfili Doria, i hvis vidstrakte og skønne Hauge vi vandrede omkring, hvilede os paa nogle omhugne Træer lige for den majestætiske Pinie-Lund, gik derfra langs med en Canal i forskjellige Afsatser
 25 med Fontainer endende sig i en circelformig Søe og besaae siden Rotonden hvori Faunen findes med et Vandorgel bag ved som spillede, medens en Halvkreds af smaa fine Fontainer udenfor sprudlede og spillede i Solstraalerne (vid. Vasi 385–86). Paa Tilbagevejen vilde vi besøgt St. Onofriokirken hvor
 30 Tasso er begravet, men bleve falsk underrettede om Vejen og kom saa giennem Porta Fabrica forbi S. Peters Kirken. Vi spiste i et Trattorie. Eftermiddagen tilbragte jeg med at studere Vasi og skrive paa min Dagbog. Jeg hørte i Gaar, at Atterbom, som er rejst hid med skønne Løfter af den svenske Regiering, skal af den være ladt i Stikken og være i slem Forlegenhed. Han skal være
 35 god lyrisk Digter men slet Oeconom.

14. Oktober 1818.

Efterat have beskæftiget mig med Vasi og min Dagbog til Kl. 11 gik jeg med I[ngeman] til E[strup] som fulgte os til Politiekammeret hvor vi fik

Interims-Pas og gik derfra til den i Nærheden liggende Piazza Navona, for-
 dum Circus Agonalis, en af de største i Rom. Den ligger lavt og sættes i hedeste
 Sommer under Vand, ved Hjelp af Fontainen i Midten, opført efter Ber-
 ninis Tegning og ziret med 4 colossale Statuer efter Sidstmeltes Tegning,
 forestillende Ganges-, Nil-, Plata- og Donau Floderne. En af dem holder Haan- 5
 den i Vejret ligesom af Frygt for at den ligefor liggende S. Agnese-Kirke som
 er maadelig bygget af Borromini skal falde over ham. Sidstmeldte Kirke skal
 staae over et gammelt romersk Bordel, hvor Agnese blev voldtaget (vid.
 Vasi 298-302). Derfra vandrede vi forbi Forum Nervo (Vasi pag. 253) og
 Tempio di Pallade som Vasi (pag. 251) holder for blot at være en Levning 10
 af Domitians Forum helliget Minerva, langs med Colliseet ad Strada S. Gio-
 vanni, til Kirken af samme Navn ogsaa kaldet Lateranen. Vi besaae først
 Battisteriet hvor Constantin skal være døbt af Sylvester og som er bygt i
 Form af en Rotonde med Kuppel. Frescomaleriet om Væggene forestille
 Constantins Sejer over Maxentius ved Ponte Milvio, Slaget hvori han saae 15
 Korset med: in hoc signo vinces etc. Kirken som er den fornemste catholske
 Kirke er pragtfuld og imponerende, prydet med samtlige Evangelisters og
 Apostlers Statuer, Bronze-Colonner ved Højaltret, forfærdigede som man troer,
 enten af den Bronze August tog af de Ægyptiske Skibes Rostro i Slaget ved
 Actium, eller som andre mene, tagne af Templet i Jerusalem. Tabernaclet 20
 midt i Kirken gemmer Peders og Pauli Hoveder og har blant andre kunstige
 Reliquier det Vand og Blod som flød af Jesu Side. Vasi har beskrevet Bat-
 tisteriet og Kirken pag. 124-32 og jeg vil derfor blot anmærke, at der findes
 Skriftestole for alle Nationer af den catholske Confession med Overskrift:
 Lingva Gallica, Belgica etc. I den forreste Vestibule er et skjønt Christus- 25
 hoved al fresco og i den bagerste en Bronzstatue af Henrik den 4. Ligefor
 er Scala Santa og Capella del SS. Salvatore eller Sancta Sanctorum, og vi saae
 et Par Andægtige krybe op ad bemeldte Trappe som skal have været den
 udenfor Pilati Pallads i Jerusalem hvor Jesus blev fremstillet for Folket.
 Vi gik op ad Sidetrappen til Capellet hvor det ældste Malerie af Christus giem- 30
 mes, men fandt det lukket. Lateranens Facade som vender mod denne Side
 er den smukkeste og Gesimset prydet med Christus og de 12 Apostle. (vid.
 Vasi 132). I Nærheden heraf er Levninger af Neros Aqveduct, af det gamle
 Roms Muur og den Port (asinaria) hvorigiennem Bønderne førte deres Varer
 til Rom (ibd. 134).

35

Vi spiste i det tydske Trattorie, drak Caffé i Nærheden, gik saa over Piazza
 og giennem Porta del Popolo, langs med den gamle Romerske Muur forbi
 den saa kaldte Muro Torto til Villa Borghese, hvis nydelige Hauge vi giennem-
 vandrede paa flere Kanter, først til Søen med Æsculaps-Templet i Baggrunden
 og paa begge Sider Bosketter og et Par dejlige Grædepile, siden giennem Eng- 40

og Skovpartier til Palladset hvis Facade vi besaae og derfra tilbage forbi Circus, Cassino og Capellet. Det var den blideste Aften man kan tænke sig og Solen og Aftengyldningen kigede venlig mellem de høje Træers Grene og Maanen hævede sig i Øst. I et Ølhuus i Byen toge vi os en Flaske Viin og en
 5 Ret Fisk og traf en af Rippenhusenerne, hvem jeg hilste fra Øhlenschlæger og som mindedes og fortalte om den Fare hvori denne havde været i Tivoli, ligesom jeg har hørt det af Ø[hlenschlæger] selv. Han fortalte og at Ø[hlenschlæger] var en stor Cujon, stedse skjældte paa Romerne og ej turde gaae til Neapel af Frygt for Røverne. Paa Hjemvejen toge I[ngeman] og jeg Afskeed
 10 med S[chill] og G[ünther] som i Morgen gaae til Neapel. Resten af Aftenen tilbragte jeg med at læse i Vasi. Et Vers i Anledning af det Hämelingske Christushoved, som jeg for det meste har sammensat undervejs i Tankerne, vil jeg her nedskrive:

15 Ja Du er Vejen, Sandheden og Livet,
 Og Dig er Magt og Herredømme givet
 Paa Jorden og i højen Himmelchor;
 Dit Navn skal helligt og højlovet være,
 Thi Dig tilhører Pris og Magt og Ære,
 Du Frelser for den faldne Jord!

20 I Lyset af en reen Begeistrings Lue,
 Forundtes det en Dødelig at skue
 Et Billed' af Gudmennesket i Dig;
 Og hvad der stod i Guddomsglands forklaret
 Dybt i hans Indre har han aabenbaret,
 25 En Gud i Støvet viser sig. 1 Tim. 3,16.

I dette Blik, som signer og som truer,
 I dette Blik som Hiertet giennemskuer,
 I disse rene, kraftfuld-blide Træk,
 Er Sandhed, Naade, Liv og Frelse præget,
 30 Det matte Hjerte vorder vederqvæget,
 Til Haab forvandles Dødens Skræk.

Her staaer den stærke Frelser for mit Øje,
 For hvem sig alle Knæ skal bøje,
 Om hvem hver Tunge højt bekjende maae,
 35 At han er Herren til Gud Faders Ære,
 Som var og er og som skal evig være,
 Naar Jord og Himmel selv forgaae.

Som før Han stod paa Tabors høje Tinde,
 Og Jorden saae dybt under sig forsvinde,
 Og Hellige at knæle for sin Fod,
 Saa høj forklaret for vort Blik han svæver,
 Og Synderen for Ham tilbagebæver,
 Som reen for Gud og Verden stod.

5

O salig de Øjne som Ham skued,
 Og salig Aanden, i hvis Indre lued
 Et Gjenskin af Hans Guddoms Herlighed!
 Men evig salig, hvo der hist faaer skue
 Alkraften, Kjerligheden, Aandens Lue,
 Dig hellige Treenighed.

10

Hemmling (Memmeling) I Bl. f. liter. Unterh. No. 201, 1831.

15. Oktober 1818.

Efterat have forgiæves søgt Torlonia i hans Pallads gik jeg med I[ngeman],¹⁵ E[strup] og Freund til et Trattorie udenfor Porten kaldet Polonietti som mest besøges Torsdag og Søndag og har en smuk Beliggenhed. Da vi havde spist Middag der, gik vi tilbage til Byen forbi Fontana Felice, ned om Forum Romanum, Vesta Tempel (Vasi pag. 366) Do. Fortuna virile (ibd. 368) besaae en af de ældste Kirker Chiesa d. S. Maria in Cosmedin (pag. 365) Cloaca mas-²⁰ sima (ibd. 323), Pons Sublicius mærkværdig ved Horatius Cocles, Ponte rotto, (pag. 362 og 374), Septimii og Juliae Bue (pag. 320), Do. di Giano Qvadrif[r]onte (pag. 318) og gik saa langs med Tiberen under Aventiner-Bjerget til den Protestantiske Kirkegaard lige for Cestus Pyramiden (pag. 357), hvor vi saae den tydske Kunstner Foors og en andens friske Grave (de druk-²⁵ nede i Sommer i Tiberen) og Endeel Gravminder mest over Engellændere og gik saa til Pladsen ved Monte Testacio, drak en Flaske af den Viin som bevares i de kjølige Kjeldere under Bjerget, som vi maatte betale dobbelt, saae et Par dandse Tantareller og besteeg derpaa Bjerget, hvorfra der er en fortrinlig Udsigt over Rom og det gamle Latium (pag. 350). Freund fortalte³⁰ undervejs om sit Ophold paa Kongsberg og en behagelig Pintsedag han havde tilbragt hos min gamle Medhjælper Ole Kortvedt paa Eger, med hvem han er noget beslægtet. Vi kom først hjem i Mørkningen og jeg tilbragte Aftenen med at læse Vasi.

16. Oktober 1818. 35

I Formiddags var jeg hos Baron Braun og leverte ham Brevet fra Mad. Cabott. Han havde havt Feber om Natten og jeg traf ham paa Sengen. Han

er 81 Aar og det er 60 Aar siden han var i Trondhjem, hvor han er fød. Det nærværende System i Norge syntes han ej at ansee af Varighed. Siden var jeg hos Banqvier Schultheiss med en Vexel og blev viist til Ladilci paa hvem den egentlig lyder, saa hos Torlonia, paa hvis Contoir jeg traf den danske
 5 Consul og viste ham Anbefalingsbrevet fra Ryberg og gik saa med I[ngeman] og E[strup] til Chiesa di S. Maria Maggiore, fordum Juno Lucinas, en af de simpleste men tillige smagfuldeste jeg har seet. Det flade Loft hvilende paa 36 joniske Marmor-Colonner med en Buehvælving paa hver Side (Vasi pag. 151–57). Derfra gik vi til Chiesa di S. Bibiana som vi fandt lukket, men saae
 10 af en Inscription at der skal ligge 11200 og nogle og 60 Martyrer der begravede (ibd. pag. 146). I Nærheden deraf kom vi giennem en stor Hauge, først til Minerva Medicas Tempelruiner, under hvis gamle Mure med Levningerne af en herlig Kuppel, nu ligger Halm- og Gjødsele-Dynger (ibd. 142–44), siden et Stykke derfra i en anden Vigna, den ene af de saa kaldte Colombarj, eller
 15 Begravelsessted for Lucii Arunzii Tyende, en Kjelder med en afdelt Muur med Huller i, indenfor hvilken Asken giemtes (ibd. 144). Paa Vejen derfra i nogen Afstand ubetydelige Ruiner af et Venus's og Cupidos Tempel (ibd. 135) og kom til Basilica di S. Croce in Gerasusalemme, der har sit Navn af en 3. Part af Jesu Kors fundet af S. Helena som har et Gravkapel der (ibd. pag. 134).
 20 Fra Vestibulen er en skøn Udsigt over den landlige Omegn, Ruinerne af 3 a 4 Aqveducter, især den store Claudiske og over Byen. Vor Middagsmad tog vi i Trattoria Almerina, som er et af de fornemste, men og lidt dyrere end de andre. Paa Hjemvejen besøgte jeg Abbed Tajlor, traf ham ifærd med at stige i Vognen, leverte ham en liden Paqve fra Gregoire i Paris. Vor korte
 25 Conversation var i 3 Sprog, Italiensk, Fransk og Engelsk. Aftenen tilbragte jeg som sædvanlig med Vasi og min Dagbog.

17. Oktober 1818.

(NB 12. Octbr.) Jeg seer ellers at jeg har glemt at anføre, at jeg d. 12. om Eftermiddagen var Tilskuere af en Tyrefægtning, der holdtes paa den Plads,
 30 hvor Augusts prægtige Mausoleo fordum stod (Vasi pag. 256–58). Tyrene vare temmelig tamme og bleve slemt mishandlede af Hundene der beed dem i de lange Øren saa Blodet flød af dem. En af Karlene udmærkede sig især ved Dristighed i at tærge og Behændighed i at undvige Bøflerne. Til Slutning stæeg en Ballon under Fyrværkerie og svævede til Slutning som en Stjerne
 35 mod den klare blaa Aftenhimmel.

D. 17. Kl. 10 mødte I[ngeman] og jeg hos E[strup] som, efterat vi havde hentet os en Attest hos den forommelte Danske Consul Chiaverini paa Torlonias Contoir, fulgte os til Politiekammeret, hvor vi fik Sikkerhedskaat paa 4 Maaneder. Paa Henvejen besaae vi Pantheon, et af [det] gamle Roms

stoltteste, ligesom det er et af dets best conserverede Minder, den største og imponanteste Rotunde jeg har seet, der faaer sit Lys fra en stor Aabning og Vinduer anbragte i den majestætiske Kuppel. Trint om i Nischerne ere berømte Kunstneres Statuer og Endeel staaer endnu tomme (Vasi pag. 266-74). Adskillige Andægtige knælede der midt paa Gulvet og den søges nu saameget 5 begiærligere som den i et Par Uger har været utilgiængelig formedelst Tiberens Oversvømmelse. Vi besøgte siden Jesuiter Kirken, Chiesa del Gesu, hvori der findes et Par skønne Basreliefs, (Vasi pag. 32). Jeg var siden hos Landilci og fik min Vexel accepteret og samledes saa med I[ngeman] og E[strup] paa det Tydske Trattorie, hvor vi spiste Middag Kl. 12, drak Caffé paa Caffé 10 del Sciarra og vandrede saa over Circus maximus, der i sin Flor rummede 380000 Mennesker, (V[asi] pag. 325-28), saae i nogen Afstand til Højre Levningerne af Terme di Caracalla, som man ej uden speciel Tilladelse kan komme til, passerede Vigna Sassi, over hvis Port staaer: Sepulcra Scipionum, fordi deres Sarkofager, som nu ere i Vaticanet, der fandtes, og kom giennem Arcus 15 Drusi og den tætved liggende Porta Sebastiane eller Appia paa den gamle Via Appia (V[asi] 334-37) og fortsatte vor Vandring derpaa forbi et Par Gravminder og den lille Flod Almeno, nu la Marrana, (V[asi] 337-38) til Basilica S. Sebastiani og saae i Nærheden deraf Sepolcro del Liberti di Livia Augusta. I Sebastians-Kirken besaae vi Malerierne, hvoriblandt en Gregorius 20 og Constantins Daab og den skønne Deposition af S. Sebastian, giennem-boret af 4 Pile, i det for ham oprettede Capel, udført af Giorgetti efter Berninies Tegning.

Siden gik I[ngeman] og jeg hver med et smalt Voxlys i Haanden, ledsagede af en lille Dreng med et Do. og nogle Reservelys, ned i Catacomberne, der 25 skal udgiøre i Omkreds 6 Miglier, ere udgravne af Romerne for at hente Pozzolanjord, siden ere udvidede af de første Christne. Vi giennemvandrede med bøjjet Ryg 3 a 4 Gange og saae ved hver Side de Celler hvor de Dødes Been har været giemte, men fandt ingen Minder undtagen et Par Stene og paa en af dem en Inscription over en ubekjendt Martyr. I disse Huler skal 14 Pavers 30 og 170000 Martyrers Støv og blant dem Peders og Pauls have hvilet og de har været en Guldgrube for Papismen, som herfra har hentet sine Reliquier. S. Sebastians Legeme blev bragt did af S. Lucina. Luften var temmelig kold og fugtig i disse underjordiske Gange. Efterat have beseet den i Nærheden liggende Cæcilia Metellas Grav som er temmelig got vedligeholdt, gik vi frem 35 og tilbage over en øde med Tistel bevoxet Mark, hvorpaa der stod et Par forfaldne og, formedelst aria cativa (der hersker i Omegnen af Rom i den Grad, at Landboerne maae tage til Byen for at sove der om Natten) forladede Huse, indtil E[strup] omsider fik Øje paa Circus Caracallæ, af hvis Mure, Spinæ Metæ, Carceres o. s. v. der er saa meget tilbage, at man deraf kan faae 40

et temmelig tydeligt Begreb om Indretningen af en gammel Circus. Levninger af Circusens Stalde findes i Nærheden. Nu toge vi Vejen til det nu værende Urbani, fordem, som nogle troe, Camoenernes, men efter Vasis Mening, et Bachi Tempel, hvoraf man kun seer nogle Colonner og Frisen, da det øvrige 5 er senere Tilbygning. Et Stykke nedenfor samme under en buskbevoxet Bakke ligger den formente Egerias Grotte med 9, Vasi siger 11, Nicher og inderst i Grotten en Torso af en Flodgud, som V[asi] mener er Almone. Af de smaa Vandstraaler som springe bagerst i Grotten drak jeg med Diogens Bæger 11 Gange for de 9 Muser, Egeria og Numa. Saare romantisk er Beliggenheden 10 af denne Grotte og Grotten selv.

Vi gennemvandrede nu den lange Dal eller Slette, kaldet Cafarella og havde derfra en skøn Udsigt til de omliggende Ruiner og Latinerbjerget med Rocca og Albano i Baggrunden ligesom vi før fra Højden havde seet Frascati, Albaner Bjerget og en heel Kjæde af Aqvaducter der saae ud som 15 en Rad af Tempelcolonner. Sletten var lidt fugtig af Tiberens Stigen og Egeria-Kilden som løber gennem den til den ligefor beliggende Marrana. Efterat have anstrengt vore Øine og taget min Kikkert til Hjælp, fandt vi omsider Tempio del Dio Redicolo, styrede Kursen derhen, satte over et Par Grøfter og fandt en Bygning, der, paa de gamle indmurede Colonner nær, 20 kunde passere for et Bondehuus. Vi maatte nu tilbage igien over Endeel af Sletten og kom paa en Kjøre-Vej der førte os til Landevejen forbi et Par Gravminder og siden forbi en lang Muur over via sacra til Byen, hvor vi [i] det tydske Trattorie styrkede os med et Par Retter varm Mad og en Foglietto Viin ovenpaa vor 6 Timers Vandring og gik saa hver til Sit. E[strup] fortalte 25 at han havde læst i en Avis om en Mynt fra Antonin Pii og Marc Aurels Tid, som skal være fundet ved Floden Elk under nogle Ruiner af gamle Bygninger, men drog Tvivl om Rigtigheden da Kejsereens Navn findes paa begge Sider af Mynten som ej plejer være Tilfældet med de Romerske Mynter. Beskrivelsen over Touren fra S. Sebastian Kirken til Tempio Redicolo findes 30 hos Vasi pag. 339–352.

18. Oktober 1818.

Kl. 10 gjorde jeg et forgiæves Besøg hos Tajlor, var siden (da jeg havde sat mig i Hovedet at Reinhold, til hvem jeg havde Adressebrev fra Hejberg, var Bajersk Minister) hos denne, kom snart ud af Drømmen og gik saa hjem, 35 efterat have søgt Titel forgiæves. Kl. 1 gik jeg til tydske Trattorie og traf I[ngeman] der som havde besøgt Torvaldsen og læst et Vers som Kronprindsen af Bajern havde sendt med 1 Flaske Viin til de tydske Kunstnere og hvori der er en Strofe til T[orvaldsen] som han kalder den 2. Phidias. Jeg var siden hos Reinhold, nederlandsk Minister, boende ligefor Capitol, men traf ham ej,

gik saa hjem og blev hjemme til Kl. 5 da jeg gik en Tour til Vaticanet som allerede var lukket og derfra til Peterskirken og hjem.

19. Oktober 1818.

Efter min Vertindes Anmodning flyttede jeg i et nyt Værelse ved Siden af mit forrige. Kort efter kom I[ngeman], med hvem jeg samledes hos E[strup]. 5 Vi gik til Canovas Studio og saae der af Statuer: colossal Theseus, meer kjød-end seenefuld, der dræber en Centaur, 2 Dandserinder, af hvilke den med Fingeren paa Hagen især er nydelig, en Bachantinde, en skjøn Paris med Æblet, en Gruppe af Fyrstinde af Tessins Gravmæle i Wien, nemlig en fattig Olding som hun har under Armen ledsaget af et Barn, Leopoldine, siddende 10 Statue, Lætitia (N[apoleon]s Moder) ligesaa i samme Stilling som den romerske Matrone paa Galleriet i Florens, Napoleons colossale Statue med en Victoria paa en Kugle i højre og et Scepter i venstre Haand, Originalen kjøbt af Prindsregenten i Engelland for 60000 Scudi; Washington, siddende Figur med en Tavle i Haanden, en dejlig Hebe med Kande og Skaal, men i en Stil- 15 ling som om hun løb, Originalen i Venedig hos en Grevinde Abricci, Forf. af de forømmeldte Karakteristikker, Amor omfavnende Psyche der holder en Sommerfugl, Kongen af Neapels colossale Statue, Maria Lovises Do. siddende og Hovedet idealiseret, Fredens Genius med en Stump af en Oliegreen i en maniereret Haand, Originalen tilhørende Kejseren af Rusland, Pius 20 den 6. i colossal Størrelse knælende, Hercules kastende Lichas i en forkeert Stilling, en colossal Statue forestillende Religionen med Straalekrands om Hovedet bestemt til Peders-Kirken, samt Afstøbning af Perseus Statuen, af Grupperne til Clements's Gravminde i St. Petri Kirke, og af Venus.

Basreliefs: et Gravminde for en ung spansk Dame med hendes sørgende 25 Forældre og Sødskende om hendes Liig. Volpatos Do., Muratoris, Adonis Død slet udført, Cardinal Yoricks Minde med en Genius der holder en omvendt Fakkell og hans Vaaben ovenover. Buster: adskillige af Pius den 7., ideale Hoveder af Petrarks Laura og Beatrice med flere, samt Canovas egen Buste. Siden saae vi i et Cabinet Kobberne af Canovas fleste Arbejder, hvoriblandt 30 og hører en maadelig Statue af Hercules som vi saae i Attellier. C[anova] synes at have sin Styrke i bløde Former, Drapperiet og Marmorets Politur og Meisselens Finhed. Basreliefs lykkes ham mindst. Hans 3 Gratier i formindsket Maalestok udgjør, især seete bagfra, en nydelig Gruppe. Vor Middagsmad tog vi i Trattoriet Piani ved Siden af Chiesa di S. Lorenzo, (Vasi pag. 10) 35 som vi efter Maaltidet besøgte, men fandt Gvido Renis Malerie over Højaltret tildækket. I et Caffehuus i en Hauge ligefor tog vi en Kop Caffé og gik saa hver til Sit. I Skumringen spadserede jeg en Tour i Alleen paa Monte Pincio. Det var temmelig koldt, Stjernerne blinkede paa den klare Himmel og fra

Trinita dei Monti tog Lygtebelysningen i den ligefor beliggende Strada Condotti sig skjønt ud. Aftenen gik hen med Dagbogskrivning og Læsning i Vasi.

20. Oktober 1818.

Efter et forgiæves Besøg hos I[ngeman] og E[strup] gjorde jeg en Spad-
 5 seertour giennem Corso og besaae Chiesa di Maria del Popolo (V[asi] pag. 4).
 Paa Tilbagevejen passerede Paven, eskorteret af Dragoner og med en Svite
 af Cardinaler, forbi mig, uddelende Velsignelsen til de paa begge Sider knæ-
 lende Tilskuere, blant hvilke jeg næsten ene stod opreist og altsaa var den
 eneste Kjetter. Siden var jeg i Via di S. Marco og fik mit Haar klippet, drak
 10 en Kop Chocolate paa Sciarra-Cafféen, spiste Macaroni i Piani og gik derpaa
 hjem. Kl. 5 spadserte jeg en Tour i Giardini patrici, hvor jeg paa Retouren
 mødte Freund, gik derfra hen mod M[aria] Maggiore, købte mig Castanier og
 holdt med dem mit Aftensmaaltid, læste i Vasi og fortsatte ved min Aften-
 pipe Oversættelsen af Urania.

16

21. Oktober 1818.

I Formiddag var jeg atter forgiæves hos Tajlor og gik derfra til Reinhold
 som jeg traf og som er meget jævn og conversabel. Vi begyndte paa fransk,
 men da han kom efter at jeg talte Tydsk, entrerte han strax med mig i dette
 Sprog og Conversationen gik da saa meget lettere og drejede sig om Hejberg,
 20 som han har kjendt flere Aar i Paris, samt om tydsk og dansk Litteratur,
 af hvilken sidste han kjendte Øhlenschlägers Correggio og hans Noveller,
 ligesom han kjendte Baggesen personlig og ansaae ham for en høist forfængelig
 Person. Jeg blev buden af ham til Middags og da min knurrende Mave ikke
 kunde vente til Kl. 5, tog jeg mig paa Retouren en Portion Chokolade paa
 25 Caffè greco og læste der i Avisen den formeldte Efterretning om de i Tennessee
 i Nord America fundne Mynter med Indskrift: paa den ene Side: Antonius
 Aug. PP tri. Cos. III – og paa den anden Side Aurelius Cæsar Aug. Ro. Kl. 5
 gik jeg til Reinhold og besaae paa Vejen Chiesa di S. Maria in Vialata. Hos
 R[einhold] traf jeg et halv Dusin nederlandske Kunstnere, hvoriblant en
 30 Vogt, og sad ved Bordet, hvor vi spiste 6 a 8 Retter, mellem Vert og Vertinde
 som converserte mig paa tydsk, medens den øvrige Conversation gik paa
 fransk. Konen er dannet men tillige jævn i sit Væsen. Hun mente at man
 allermindst i Rom risqverede at blive catholsk, fordi man der best lærte at
 kjende det tomme Ceremonievæsen og beklagede at her ej var nogen tydsk
 35 protestantisk Præst. R[einhold] fortalte om den forrige Sculpteur Keller,
 en Schweitzer, at han har forladt Meiselen og skriver fædrelandske Skue-
 spil, samt at han i en Samtale med R[einhold] havde moqveret sig over Göthe
 og Schiller. Efter Maaltidet converserede jeg paa fransk med en af Kunstnerne

som gav mig sin Adresse og lovede at vise mig en Madonna han har, malet af Spanieren Morillos. Kl. 8½ gik jeg, besøgte I[ngeman] og tilbragte Aftenen med Læsning.

22. Oktober 1818.

Efterat have læst i Vasi, oversat af Urania og gennemgaaet de 4 første 5
Oder af Horatz, gik jeg ved Middagstid til E[strup], købte siden Saggio
pittorico i en Boglade og fulgte saa med E[strup] og I[ngeman] til det tyske
Trattorie og Sciarra Caffehuus, hvor jeg i Avisen fandt Pavens sidste Tale
i det hemmelige Consistorium, hvori han ytrer sit Misnøje over den Vending
Sagerne har taget i Bajern ved Landstænders Oprettelse og den Modstand 10
hans Concordat har mødt hos disse. Siden var vi i Palazzo di Conservatori,
da Museet var lukket formedelst Reparation, og saae de der værende Monumen-
ter og Inscriptioner samt den ene Sal af Malerier i Galleria Capitolina, blant
hvilke et Udkast af Cleopatra og Magdalena af Gvido, men især hans Seba-
stian, var det beste. En Zigeunerinde der spaaer en ung Mand var og skjønt 15
malet af Caravaggio. Vi fulgtes hjem med E[strup] som musicerede lidt for
os paa Gvitarre. Paa en kort Spadseertour nær paa Trinita de' Monti og i
Corso hvor jeg købte Penne og Blæk, var jeg hjemme hele Aftenen og læste
i Saggio og Vasi. E[strup] fortalte at Kronprindsen af Bajern vilde smugle
ud en slumrende Favn som han havde købt i Palazzo Barberini, men blev 20
opdaget. At man ej skal være sikker for Røverie om Aftenen paa Trappen
til Trinita dei Monti og i Alleen derfra til Porta Popolo fortalte i Gaar den
ene af Kunstnerne. Beskrivelsen over det formeldte Palazzo de' Conservatori
findes hos Vasi 58-68.

23. Oktober 1818. 25

Indtil Kl. 11 studerte jeg min Saggio pittorico og da kom I[ngeman] og
E[strup] med hvem jeg fulgte først til den prægtige Chiesa di S. Maria degli
Angioli (Vasi pag. 178-181), siden Ruinerne af Diocletians Bade (ibd. 176-77)
hvor vi dog ej kunde finde en Buegang, som E[strup] engang har seet der,
derfra til en Bakke, hvorfra vi havde Udsigt til en 3-dobbelt Bjergkjæde, 30
hvorpaa Flekken Montecelli og Præneste laac. Paa Vejen til Diocletians Termæ
kom vi over den gamle Castrum Prætorianum (pag. 182). Vi gik nu til Chiesa
di S. Pietro in Vincoli, men fandt den lukket. Titi Bade derimod (164-69)
fik vi at see og giennemvandre de høje Hvælvinger, hvis skjønnne Arabesker,
hvoriblandt især en Bachantinde, et Par Træer med Fugle og et lille Portrait 35
i Medaillon vare got conserverede, belyste Ciceronen for os med 4 smaa Vox-
lys paa en høj Stang. De 7 Sahle derimod, hvorfra Vandet blev bragt, fandt
vi lukkede. I Anledning af nogle reisende Engellændere som vi traf der, kom

vi i Disput med E[strup], som vilde at Regieringerne skulde forbyde enhver at reise udenlands, endog for sine egne Penge, med mindre han først ved en Examen havde gotgiort, at han besad de fornødne Forkundskaber dertil.

Vi spiste i tydske Trattorie og læste deri om den ny svensk-norske Orden
 5 som C[arl] J[ohan] har oprettet og hvis Stormester W. er blevet. Paa Vejen
 derfra besøgte I[ngeman] og jeg Posthuset, hvor jeg fik det længe forønskede
 Brev fra min E[lisa], hvilket jeg læste hos I[ngeman] under Røgningen af en
 ny Pibe, som jeg havde kjøbt for 4½ Bajoc og nu indviede. I[ngeman] fore-
 læste mig sit Digt om Laocoon og Torvaldsens Nat og Dag. Siden kom Freund
 10 og vi fulgtes med ham til Viinhuset ved Borghese, hvor jeg traf en af de
 Nederlandske Kunstnere jeg havde gjort Bekjendtskab med hos Reinhold
 tilligemed et Par andre. Vi spiste et Par Æg til en Føglietto Viin. Siden kom
 den ene Riepenhausen. Han fortalte om Werner, der kom til Rom kort efter
 Øhlenschlægers Afreise, at han havde været græsselig udsvævende især i
 15 Paris, men blev omsider en bodfærdig Catholik, uden at nogen af hans Be-
 kjendtere havde drømt derom, førend de saae ham med hans snævrepreus-
 siske Jakke indenfor Chordragten, gjøre Tjeneste ved Sacramentet. De bragte
 ham, udmattet af mange Dages Faste og Kasteiungen, hjem med sig, og
 drak han sig da en saa drøj Perial at de maatte bære ham i en Seng, som han
 20 oversvømmede. Han havde og forelæst Riepenhausen sit Drama d. 28. Febr.
 og stedse med Taarer og Hulken, da han troede ved sine Udsvævelser at have
 bragt sin Moder i Graven og stedse fastede paa hendes Dødsdag. R[iepenhausen]
 ridsede med Pen bemeldte Werners Contrafej, med hans børstede Øjenbryn,
 flirende Øine, store Næse, colossale Snuusdaase og smale Arme og Been,
 25 hvilket de andre Kunstnere fandt meget treffende. I[ngeman] erobrede dette
 Afrids. Siden gjorde R[iepenhausen] en Contour af Ø[hlenschlæger] som han
 tegnede rumpeløs, da han paastod at han manglede denne Extremitet og at
 Contouren fra Ryggen gik lige rutsch herunder. Han gav ham og en krum
 Ryg. Kl. 9½ gik vi hjem og var et Stykke i Følge med en Hopfgarten, en tydsk
 30 Bronzearbejder som skal støbe Torvaldsens Poniatowsky. Af Viinhøstens
 Lystigheder, som finde Sted i denne Maaned, saae jeg i Søndags en Vogn med
 Tyende der kom tilbage fra en Vigne med Trommer og Sang, og i Onsdags
 paa Retouren fra Reinhold, et vandrende Tog med Fakler.

24. Oktober 1818.

35 Formiddagen gik hen med et Besøg hos Tajlor, hvem jeg omsider traf
 hjemme; men kun kort converserte da han skulde ud. Han har en vakker
 lille Maleriesamling og deriblandt et Fruentimmer med en Urne, hvis Hoved
 er skjønt og udtryksfuldt. Fra ham gik jeg paa Sciarra Caffehuus og drak et
 Glas Chokolade paa Puf da jeg havde glemt at tage Penge med. Jeg besøgte

siden Abbed Cancellieri men hørte at han var taget paa Landet og leverte derfor Brevet og Pakken fra Gregoire til en gammel Kjelling. Paa Retouren forvildede jeg mig og kom efter nogle Omveje til Corso, frembød der min Vexel til Schultheiss som ej vilde befatte sig med den, og gik saa til Torlonias Contoir, hvor jeg af den danske Consul fik den omsat i Louisdors. 5 Jeg hørte der at Brøndsted er blevet Agent og Rieppenhausen fortalte i Gaar at han kan ventes hid i næste Maaned. Til Middag spiste jeg paa sædvanligt Sted og traf der I[ngeman], E[strup] og Freund, fulgtes med dem paa Caffehuset og et Stykke nedad Corso, gjorde saa en Afstikker til Landilci for at hæve en Vexel som jeg først faaer betalt paa Mandag og gik saa til Lateran- 10 porten for at see Kongen af Neapels Indtog og traf der mit Sælskab. En pavelig Bataillon i hvid Uniform med røde og blaa Doublures paraderede udenfor Porten og hele Roms Beaumonde var draget ud til Vogns, til Hest og tilfods for at see Stadsen. Det vaerede næsten et Par Timer inden Majestæterne, Kongen af Spanien og Napel i een Vogn, kom uden Svitte under 15 Kanonernes Torden. E[strup] og de øvrige vare alt gaaede da Tiden faldt dem for lang. Jeg gik med den øvrige Folkestimmel, kom under Capitol forbi de gamle Carceres i nogle skumle Stræder og fandt først efter nogen Omvej Corso, hvor jeg paa en Restauration tog mig en mezzo Caldo og læste i Aviserne. Jeg kom hjem Kl. 8, købte Olie til min Lampe, læste i min Saggio og over- 20 satte en Stump af Urania til Kl. 10½.

25. Oktober 1818.

Kl. 10 kom I[ngeman] og E[strup] for at spørge om jeg vilde være med til Monte Cavallo for at see Kongen af Neapel reise til Audience hos Paven. De gik og jeg fulgte kort efter men traf dem hverken paa Pladsen eller i Portikken, hvor jeg ved Trappen ventede 1 Times Tid inden Majestæten, der er en graahaaret Olding med et flaut Physiognomie, kom. Adskillige guldgalonerte Herrer og Prælater i forskjellig Dragt og nogle i Silkekapper med lange nedhænge[n]de brede Klude passerte mig forbi. Pavens Schweitsere som bær en fuldständig Harleqvinsdragt med gule, blaa og røde Striber, – 30 brede Kniplingsstrimler om Kraven og bredt guult Gehæng samt gule og blaa Strømper – paraderede med deres Hellebarder og havde et Par Anførere med sorte sølvgallonerede Trøjer og rødviolette Strømper, der gjorde sig meget vigtige. Jeg gik derfra til Torvaldsen, der fik et Besøg af en Würtembergsk Legationssecretair Kölle. Jeg saae et af Sidestykkerne til Maitlands Monu- 35 ment, forestillende i Basrelief Minerva der blotter Falskheden og beskytter Ærligheden. Derfra gik jeg til det tyske Trattorie, hvor jeg traf Freund og Lemnitz der efter Maaltidet gik til Monte Testaccio, medens jeg vandrede, først til Museo Capitolino som var lukket, siden til Vaticanet som og var

lukket, derfra til det bagved liggende Bjerg, hvor jeg ej fandt den forventede skøn[ne] Udsigt og endelig til St. Peters Kirken, hvor jeg hørte en Messe i et af de 7 Capeller, der er indviet til Peders Korsfæstelse, hvori en Castrat med Accompagnement af Orgelet og Mandsstemmer sang med en skøn men lidet dannet Stemme, og besaa siden Statuerne og Malerierne paa den højre Side af Indgangen. Paa Retouren besøgte jeg E[strup]. I[ngeman] kom kort efter og vi fulgtes til Lepri, hvor vi traf en tydsk Kunstner der fortalte os om Helligholdelsen af Allehelgensfest i Capucinerklosterets Gravcapel, hvor Beenraderne af døde Munke staae med Fakler i deres Nicher. Kl. 10 gik vi hjem.

26. Oktober 1818.

Jeg tilbragte Formiddagen med at oversætte en Stump af Urania og læse i Saggio pittorico, gik Kl. 12 til Landilci og hævde min Vexel, mødte paa Tilbagevejen E[strup] som havde faaet Spoer paa en gammel Ruin af en Grav eller af Bade i Nærheden af Trajans Forum, fulgte ham did, men fandt Tilgangen lukket og gik saa med ham til tydske Trattorie, hvor I[ngeman] kort efter kom. Efter Maaltidet gik vi paa en Caffé paa Hjørnet af Corso og Convertite. Kl. 5 mødtes vi der atter og gik til Pederspladsen, hvor Kirken og Portikkerne allerede vare illuminerede med Lamper der ved Dagslyset brændte med en mat, men ligesom dette forsvandt, med en stedse rødligere Lue. Mellem Colonnerne, paa disses Capitæler, langs ad hele Gesimsen, paa Architraven og den store Kuppel, samt Sidecuplerne, luede Lamperne, der paa Kuplerne vare anbragte i Form af Rosetter. Paa Taarnet var en Krands af Lamper og Portikkerne vare besatte med 2 Rader Lamper. Det hele saae ud som et fortryllet Slot og den mørkblaa Himmel som i Førstningen havde en blaalig grøn Skjær af Dagslyset ved Horizonten, hvælvede sig med sine Stierner over denne lysende Herlighed. Efter en Times Forløb og $\frac{1}{2}$ Times Tid efter Kongen af Neapels Ankomst, for hvem en Loge var oprettet i et Huus skraas for Kirken, saae man en Fakkeltænder klavre op ad Taarnet og neppe havde han svunget sin Fakkeltænder fra Taarnkorset, førend Lamperne forvandlede sig til blussende Fakler og Kuppelen syntes at svømme som en uhyre Ildkugle i Luften ombølget af Røgstøtter. Da vi i nogle Minutter havde betragtet dette blendende Syn, ilte vi med den øvrige Folkestimmel nedad Gaden og over Broen, hvorfra vi endnu engang saae den flammende Kuppel over Tiberen, for at komme betids nok til at see Fyrværkeriet paa Engelsborg. Vi fik for 1 Paol Stole at sidde paa ved Rækværket over Tiberen ligefor Engelsborg og saae saaledes Fyrværkeriet med dets Gienskin i Tiberen fra en meget fordelagtig Synspunkt. En Kanon gav Signal og nu viste sig Girandolen fra Engelsborg, øverst en straalende Krands med funkulende Gvirlander

paa begge Sider i skjøn Krumning fra Spidsen og nedad, medens Raqvetter opsteeg og romerske Lys der opløste sig i Sølvstjerner og bølgende Ildslanger giennemkrydsede Luften. I Midten af Facaden under Krandsen var 4 lysende Kors. Anden Act var flammende Hjul og Sole, 3. et ildsprudende Bjerg der udvæltede en græsselig Ildmasse og mange hundrede flammende Raqvets-⁵ traaler der krydsede hinanden i Luften; 4. Act brændende Lilier og Slutningen Girandolen med sine Side-Hjul i hvirvlende Ildsving. Kanonaden indskrænkede sig blot til Signalering, da Kongen af Neapel er bange for Skud.

Da disse Lyst-Comoedier af Ild vare til Ende begyndte den virkelige Comoedie i Teatro del Apollo eller Tordinoni, hvorhen vi nu begav os. Hele Skuespil-¹⁰ huset der omtrent er af samme Størrelse som det Kjøbenhavnske med 6 Rader Loger smukt decorerede, var illumineret i Forventning af Kongen af Neapels Ankomst, der dog udeblev. Først blev givet Operaen la Generentola ossia la bonta in Trionfa, det samme Stykke udført af samme Troupe som jeg saae i Teatro del Valle, men her ubeskaaret. Derpaa fulgte: il Desperato per eccesso,¹⁵ hvori Hovedrullen gaves af den samme gode comiske Skuespiller som jeg saae i Teatro del Valle og som har meget tilfælles med Knudsen. Vi saae kun de 3 Acter og gik, da Klokken alt var over 11, hjem.

27. Oktober 1818.

Da jeg var færdig med Saggio pittorico og ligeledes havde bragt Vasi til ²⁰ Ende, kom I[ngeman] og E[strup] og foreslog mig en Tour udenfor Byen, for at benytte det skjøne Vejr. Vi gik gennem Porta pia forbi Villa Patrizi, Bolognetti og Torlonia til Chiesa di S. Agnese, men fandt den lukket og maatte lade os nøje med at see den saavel som Chiesa di S. Costanza samt Levnin-²⁵ gerne af Constantins Hippodromus udvendig. En Miglie derfra kom vi til Ponte Nomentano, hvis underste Hvælving er fuldstændig og hvis Overbygning er temmelig conserveret. Den gaar over Anio som nu kaldes Teverone. Vi vandrede videre forbi Ruinerne af et Par Gravminder, af hvilke det ene i Form af et Taarn syntes indrettet til Bolig og besteeg derpaa en høj langbrat Bakke af viid Omfang, som efter ald Rimelighed var det berømte ³⁰ Mons Sacro hvor de misfornøjede Rommer-Plebejer lejrede sig for dum, ligesom de Göttingske Burscher i senere Tid droge til Hainbjerget. (Vasi pag. 184-88). Vi havde fra den højeste Punct af Bakken en skjøn Udsigt til Sabinerbjergene, hvoriblandt det enlige Soracte, og til Albanerbjerget, bag hvilket en Rand af Volskerbjergene blaanede, men saae for Resten kun en viid udyrket ³⁵ Slette der hvor for dum Senecas, Ovids, Qvintzii og Martials Vigner blomstrede. Paa Tilbagevejen tog vi vor Middag i Bolognetti og traf der en Dame, der havde saa megen Lighed med Biskop Münster at man kunde fristes til at troe det var ham selv forklæd som Fruentimmer. Strax indenfor Porta Pia mødte

vi Pius alene i en Vogn med et Par Officierer, hvoraf den ene var vor Reise-
 cammerat fra Civitta Castellana, til Hest. Vi drak Caffé paa et Sted tæt ved
 Piazza Barberini, hvor Hjort med Bertuch, samt Schow og flere Danske
 har logeret og som fra den Tid bær Navn af Regentsen. Kort efterat jeg var
 5 kommet hjem passerede en Ligprocession forbi mine Vinduer; et Barn som
 laae uden Kiste paa Baaren med en Blomsterkrands ved Foden, ledsaget af
 unge syngende Chordrenge med Voxlys. I Gaar saae jeg en Procession hvori
 Mennesker med lange hvide Klæder, hvorover et lyseblaat Slag, gik med
 Hoved og Ansigt indhyllede i hvide Tørklæder, med en Korsfører i Spidsen.
 10 I Mørkningen gik jeg til Trinita de' Monti som tilligemed Alleen var oplyst
 med 2 Rader Fakler og ventede en Stund paa Kongernes Ankomst, for hvem
 en Fest var anrettet af Bestyreren af det franske Kunst Academie i Villa
 Medicis; men det vaerede mig for længe og jeg gik derfor en Tour paa Corso,
 hvor jeg provianterede mig med Chokolade, Snuus og sukrede store Kringler,
 15 gik saa hjem og læste til Kl. 11.

28. Oktober 1818.

Natten var ikke synderlig rolig, da Støjen af Pøbel og Larm af Vogne
 opfyldte Gaden hvori jeg boer og Majestæterne med en Fakkeltglands som
 oplyste mit hele Værelse og, idet den vakte mig af en kort Slummer, bragte
 20 mig til at troe der var Ild løs, rullede Kl. 7 forbi mit Huus. Kl. 11 gik jeg til
 E[strup]. I[ngeman] kom $\frac{1}{2}$ Time efter og nu gik Touren gennem Porta An-
 gelica hvis ydre Facade er decoreret med Bandit-Hovedskaller, til Monte
 Mario, den højeste Punkt i Nærheden af Rom, og passerede en gammel romersk
 Brolægning, hvori endnu fandtes dybe Hjulspor af romerske Vogne, hen-
 25 hørende til den gamle Via triumphalis der kaldtes saa, fordi Triumfatorerne,
 der paa Monte Mario (fordum Clivis Cinnæ) maatte oppebie Senatets Riso-
 lution paa den ansøgte Triumf, droge ad denne Vej, naar Triumfen bevilgedes,
 til Rom. Bakken var fuld af Muskelskjæl. Fra Kongevejen til Villaen kommer
 man gennem Hækker af høje Ege og Myrter blandede med Myrtebusker.
 30 Vi fandt nogle Arbejdere beskæftigede med at høste Oliven i en, mellem
 en Halvcirkel som Bjerget danner, dyb romantisk beliggende og med Oliven-
 Træer og Pinier beplantet Dal. Fra Villaen gik vi gennem en Allee af høje
 Cyprestræer og leirede os paa en Plads strax derved, hvorfra vi havde en
 viid Udsigt. I Forgrunden snoede Tiberen, hvor et Par store Baade bleve
 35 trukne af Bøfler op mod Strømmen, [sig] i en Halvkreds om en grøn Slette
 og vi saae Ponte Molle (fordum Milvius) som vi paa vort Indtog havde passeret
 til venstre og noget længere hen et Par buskbegroede Høje. Mellem Rom og
 Tiberen strakte sig en dyrket og med adspredte Huse bebygget Slette, den
 gamle og ny Bye laae i Mellemgrunden og bag den Høje og Sletter bekrandste

af Bjergkjæderne. Ved Hjælp af et Kaart over det gamle Rom og dens Omegn som E[strup] havde medbragt, fandt vi de mærkeligste Punkter i denne mindrerige Egn. Paa Retouren spiste vi og drak Caffé paa en Restauration i Nærheden af Monte Citorio og gik saa hjem. Jeg blev vakt af en liden Eftermiddagsluur af Hertug Tollonias (v. Braccianos) Tjener som bragte mig en Invitation til i Morgen for at bivære Couren for Kongerne af Neapel og Spanien, som han giver en Fest og for hvem han har opbygget udenfor sit Pallads en Æreport, for at blive Storkors af en Napolitansk Orden der indbringer 4000 Scudi aarlig. Jeg gik kort derpaa til I[ngeman] som havde faaet samme Invitation og siden med ham til E[strup] for at conferere om hvorledes vi 10 skulle udstafere os til bemeldte Stads, da der paa Invitationsbilletten stod anmærket at man maatte være iført abito di spada. I[ngeman] og E[strup] gik paa en Bal som holdes til Ære for Majestæterne men jeg gik, efter en lille Spadseertour i Corso, hjem og læste hele Aftenen i 2. Deel af Winkelmans Kunsthistorie. 15

29. Oktober 1818.

Efter min Vertindes Anvisning var jeg i Formiddag hos en Teaterskræder Marchese paa Monte di Pieta for at efterhøre om en abito di Spada; men han havde kun en som var af grovt Klæde og ej passede mig ret. Jeg besluttede da at renouncere paa Couren hos Torlonia og gik til Chiaveri for at melde ham 20 at jeg ej kunde komme og fik en Billet som Tilskuer af Stadsen. Jeg spiste i det tydske Trattorie, traf siden Freund og Lemnitz paa Schiara Caffé og læste i Avisen C[arl] J[ohan]s faderlige Formaning til de oprørske Norske Bønder. Siden søgte jeg E[strup] og I[ngeman] som nu boe i Huus sammen, forgiæves, gik saa hjem og fortsatte Excerpterne af Winkelman og Læs- 25 ningen af Horatzes Oder, gik i Mørkningen til E[strup] og I[ngeman] som begge havde faaet Brev fra Kjøbenhavn og hørte den sørgelige Nyhed om Moltkes Død, samt den latterlige om 12 Studenteres Opfordring til Baggesen: at disputere med dem paa Latin. Siden gik vi alle 3 til Torlonias Huus for at see Stadsen og jeg kom, efter nogen Parlamentering med Vagten ind i 30 Gaarden og op paa Forsalen, hvorigiennem alle de indbudne Principer og Principesser, Marcheser, Duccier, Ministre etc. med deres Fruer, hvis Navne bleve opraaabte, passerede.

Til Slutning kom en Person, hvem To[r]lonia og flere store Herrer med et Slæng af Tjenere gik imøde med Voxfakler og som jeg formoder var Paven. 35 Kongerne som kom kort efter oppebiede jeg ikke, men gik op i 2. Etage hvorpaa min Billet lød og fik omsider en Plads i et Vindue som en Dame dog snart gjorde Fordring [paa], og gik jeg da min Vej ned i Porten, hvor jeg ikke kunde see Illuminationen ganske fuldstændig, kom i en Trængsel af Tjenere

og anden Pøbel og fik min Kjole overdryppet af Voxlys. Det meste af Fyr-
værkeriet saae jeg dog og det var særdeles brillant og næsten smukkere end
det paa Engelsborg, især var nogle fioletfarvede Blomsterkrandse og den
sidste Act med forskjellig farvede Krandse og Gvirlander der afvexlede med
5 Stjerner meget smuk. Fyrværkeriet blev givet paa en decoreret Forhøjning
af Træ med Postamenter paa hver Side, hvor Endeel Grupper af Bachantinder,
Satirer og Høstfolk forestillede Viinhøsten. Der var en stor Folkestimmel.
Paa Retouren tog jeg mig et Glas mezzo Caldo paa en Caffé, købte mig et
Brød og gik saa hjem og læste ved min Aftenpibe til Kl. 11.

10

30. Oktober 1818.

Jeg var oppe Kl. 7½ og beskæftigede mig til Kl. 1½ med at oversætte
Urania og fik 80 Vers færdige. Siden var jeg i Lepri og spiste Middag, drak
Caffe og gik hjem, læste i Horatzes Oder indtil Kl. 7½ da jeg gik til Reinhold
og tilbragte der et Par Timers Tid i et Theeselskab med et Par Malere, Lega-
15 tionssecretair Kølle og en anden mig ubekjendt Diplomater. Fru R[einhold]s
Søster havde hørt at Oscar skulde til Kjøbenhavn paa Fricrie. Prinds Hessen
Darmstadt skal have apostaseret. Cesari skal have roest sig af at han har
caponeret 23 Romere, dels Embedsmænd og dels Soldater.

31. Oktober 1818.

20 Da jeg til min Morgenpibe havde oversat en Stump af Urania og læst nogle
Oder i Horatz, skrev jeg et Dagbogbrev til min Kone og afslog derfor et
Forslag af E[strup], I[ngeman] og Freund om at gjøre en Tour med dem
til St. Paulskirken, hvor indbydende end Touren og Vejret var. Med mit
Brev blev jeg først færdig Kl. 4, bragte det paa Posthuset, drak en Blanding
25 af Chokolade og Caffe med Sukkerbrød til paa Sciarra-Caffé og gik saa til
I[ngeman] hvor jeg traf Hjort og Estrup og siden Knudsen fra Trondhjem.
Han fortalte at Bech har faaet 600 Ducater for Kroningen og Bugge 300 for
Prækenen, hvori han skal have yttret: at det var et rørende Syn at see den
fuldkomneste Konge ydmyge sig for Gud, hvorved man kunde fristes til den
30 Yttring: at det er oprørende at høre den completteste Kjeltring at vanhellige
Herrens Tempel med slig nedrig Smiger. Mörner skal ved Kongens Nærværelse
i Christiania have indbudet hele Stortinget paa Præsten Schultz og Knudsen
fra Molde nær, fordi de vare af Oppositionen, hvoraf Følgen blev at den første
kort efter blev valgt til Præsident og den sidste til Secretair i Stortinget.
35 Efter Aftale mødte jeg paa Caffé nuovo Kl. 7½ men traf ingen af de andre der,
søgte dem forgiæves paa Caffé greco, hvor jeg traf Freund og gik saa paa Lepri
for at stille min Hunger. Resten af Aftenen tilbragte jeg med at excerpere
af Winkelman og læse i Horatz. Chiaveri lod i Aften bringe Billetter til I[ngeman]
og mig til Festen i Morgen.

1. November 1818.

Kl. 8 kom I[ngeman] og kort efter E[strup], med hvem jeg fulgte til Hjort for at tage ham med til Messen i Pavens Capel paa Monte Cavallo i Anledning af Alle Helgens, eller som den her kaldes, alle Saliges Fest. Da Schweitzeren sagde os at vi vare komne for tidlig, gik I[ngeman] hjem og vi andre 5 paa Sciarra Kaffé hvor jeg drak mig en Kop Chokolade. Kl. 9½ gik vi tilbage til Monte Cavallo, ventede ½ Times Tid i den store med maadelige Frescomalerier decorerede Forsal, hvor jeg saae Fyrstinden af Heckingen med sine Damer og General Vieth, Niebuhr og Kone, hans Secretair Buntzen med Kone og Frue Herz samt F. Schlegels Kone. Under megen Trængsel kom 10 vi ind i Capellet og fik god Plads tæt ved Choret. Efterhaanden samledes Cardinalerne, hvis Slæb blev baaret af opvartende Præster i mørkviolette Kapper, og toge Plads, de fornemste paa højre Side af den med hvid Atlas betrukne Pavestool og de øvrige ligeoverfor, og Kappebærerne ved deres Fødder. Da Paven kom i en hvid med Guld broderet Talar og ombytte[de] 15 sin verdslige Hue, som blev lagt paa Alteret, med sin forgyldte Pontifexhue, begyndte Sangen og vedvarede medens han gjorde sin Bøn knælende ligefor Alteret. Derpaa traadte Cardinalerne frem da han havde taget Sæde og kysede hans Haand. En Prælat stod ved hver Side af ham og modtog Huen naar han reiste sig, og en Cardinal, blandt de Ældste, sad paa en Tabouret ligefor 20 hans Stool under Messen, undtagen naar han knælende paa Fodtrinnet svingede Røgelsekarret for Paven. En Cardinal med en hvid Pontifex-Hue forrettede Messen i Pavens Sted. Dog messede denne 2 Gange en kort Collect og lyste Velsignelsen. Trede Præster vare ved Hovedalteret og de andre ved et Sidealter og paa begge brændte høje Voxlys. Foruden enkelte Intona- 25 tioner som besvaredes og afløstes af Sangchoret blev messet den ogsaa hos os brugelige Lectie om de 12000 Beseglede. En Diaconus prædikede ¼ Time paa Latin, hvoraf jeg kun hørte og forstod lidt. Mod Slutningen steg Paven ned og knælende ligeoverfor Alteret paa en Pude forrettede sin Bøn, hvorved den hvide Callot blev taget af hans Hoved og alle Cardinaler knælede for 30 deres Bænk. Siden bleve 3 a 4 af de fornemste omfavnede af Paven og Præsterne for Altret gave hinanden Broderkysset og derpaa gik en Præst omkring i Chorkaabe og svingede Røgelsekarret for hver Cardinal. Sangerne stode bag en Balustrade paa hvis Pulpit stod, paa den ene Side: Psallite Deo, men denne blev drejet om og en anden Side vendt ud, hvorpaa stod: Cantate 35 Domino. Over Balustraden svævede et Par Engle med et Klæde, hvorpaa stod: In Orbem Terræ exivit sonus suus. Musikken, der i Førstningen forekom mig noget for kunstig med sine acroamatiske Fuger, hvoriblandt en enkelt skurrende Castratstemme lod sig høre, blev bedre mod Slutningen og de 2 sidste Chor hvori en klar og reen Castratstemme og en skjøn Basstemme 40

især udmærkede sig, vare fortreffelige. Capellet er simpelt og smagfuldt. Paa Væggene er malet i Graat Evangelisterne og Apostlerne. Kongerne af Neapel og Spanien vare der og den første lod til at være meget andægtig. Ved Udgangen hilste jeg som snarest paa General Vieth og hilste Damerne 6 i Vognen. Klokken var 12½ da Messen var tilende. Vi spadserte ½ Times Tid paa Corso, spiste Middag i det Tydske Tratorie og blev siden tracterte med Caffé af Hjort i Caffé Greco.

Jeg gik hjem og beskæftigede mig med at excerpere af W[inkelman] og læse i Horatz til Kl. 7 da jeg fulgtes med I[ngeman], E[strup] og H[jort] 10 til Capitol, hvor vi overraskedes af det højst glimrende Syn: hele Capitol, nemlig Senator-Bygningen og begge Museerne, fra øverst til nederst oplyst af Lamper, der snoede sig om alle Säuler og Pillastere, udbredte sig langs med alle Friser, blussede om Vinduerne i Quadrater og Festons. Taarnet paa Senator-Palladset var slettest belyst, men den høje Trap med 3 Rader Lamper 15 og 7 Pyramider paa hver Side af Trappen. For Kongen af Neapel var oprettet en Loge ved Enden af Museo Capitolino. Ubeskrivelig er den Virkning som denne viddudstrakte og smagfulde Belysning af mange 1000 Lamper, over hvilke den sorteblaa Himmel hvælvede sig, gjorde paa denne minderige Høj; og det Hele laae som et sandt Trylleslot for Øjet. I[ngeman] og jeg meldte 20 os med vore Billetter ved den fornemme Indgang, men bleve tilbageviste fordi vi havde rund Hat, og jeg havde forgiæves iført mig ald min Smule Stads. Imidlertid fortrød det os ej, da det var langt moersommere at vandre om paa Pladsen blandt Folkestimlen og see fra Højden ud over den fakkellyste Gade, hvor Huse og Tage vare propfulde af Mennesker, foruden at vi saae 25 Illuminationen og Fyrværkeriet langt bedre end i Værelserne. Da K[ongen] af Neapel kom, antændte han en ved hans Loge anbragt Drage der hvislende fløj hen og, efter at have antændt Fyrværkeriet forsvandt i Luften med et mægtigt Knald, og nu bragede Ildhjulene og hundrede Raqvetter og romerske Lys der splittedes i Stjerneregn giennemkrydsede Luften og afløstes af en 30 Række Ildcascader der udbredte sig ligefor hele Facaden af Senatorpalladset, skjød deres flammende Straaler mod Himmelen og udhvirvlede en Ildregn trint omkring. Disse afløstes af flammende Ildslanger der hvirvlede og hvislede i Luften, disse igjen af Ildhjul og Sole der blinkede i alle Regnbuens Farver – saa skinnede en stor Lilie og farvede Blomsterkrandse – saa svævede 35 en colossal Kongekrone med blendende Glands der tabte sig i en ildrød Ring. Til Slutning spillede den hele Række af Ildhjul langs med alle Gesimserne og forvandlede til en Række af Stjerner og Krands, hvis Glands Øjet neppe kunde taale, og tændte i det de slukkedes en Rad af Fakkellamper, ligesom med et Slag den hele Omkreds af Pæle med forgyldte Lysearme, der 40 var plantet om Marc Aurels Ridderstatue, tændtes og brændte med Fakkell-

blus. Rolig sad gamle Marc Aurel paa sin stolte Ganger midt i Ildregnen og Røgdampen, der bølgende omkring ham syntes at give ham Bevægelse og det forekom mig som om han var steget op fra Underverdenen for at tale til den nærværende, fra hans gamle Romere saa forskellige Slægt og som om han vilde varsle den gamle uselige Konge, der her nød en saa lidet fortient 5 Hyldning, om Verdens Forfængelighed, den Han med sit indre Værd saa lidet agtede. Trætte og bedøvede og, trods den megen Ild, skuttrende i den køjlige Luft, ilte vi til Armelino-Trattorie og styrkede og varmede os ved et Par Retter Mad og et Par Flasker Al[e]jatico, under en philosophisk theologisk Disput om det onde Princip, som Hjort vilde have til en blot Stræben mod det 10 gode uden personlig Tilværelse. Kl. 11 gik vi hjem.

2. November 1818.

Jeg kom først op Kl. 7½ og havde faaet oversat en Stump af Urania, da I[ngeman] og E[strup] kom og jeg fulgte med dem til Chiesa della Morte. Paa Vejen didhen besøgte vi som snarest Pantheon, hvor en Messe holdtes 15 i et Capel og ligefor samme var anbragt en Ligkiste, ligesom Endeel smale Voxlys brændte i Nærheden af samme. I Chiesa della Morte besaae vi kun flygtig Kirken, hvor et Par Malerier og af dem især en Michael, syntes i Afstand at have i det mindste smuk Colorit og gik ned i et Par Gravkapeller hvoraf det ene var udstaffet paa Væggen med Dødning-Been og Hjerne- 20 skaller, ligesom der hængte en ret net Lysekrone af samme Materie. I et andet Capel var en Slags 4-kantet Kiste med latinske Inscriptioner paa hver Side, hvoraf et Par vare tagne af Jobs 30,30 og en – om jeg mindes ret, af Daniel 8,10. Ovenover stod et Barnebeenrad med en Lee. I et Capel nedenunder var et Voxcabinet bestaaende af 3 Qvinder i forskjellige Stillinger ved en Kiste, 25 udenfor hvilken en død Pige laae udstrakt. Af de 2 gamle Mænd som sad paa den anden Side, havde den ene et dødt eller døende Barn i Skjødet. Ved alle Indgange stod Munke med Fattigbøsser i Haanden og bad om en Almisse for poveri Morti, som om de behøvede viaticum eller Færgpenge til Charon. Paa Vejen derhen traf vi Endeel Mennesker om en Person der saae ud som 30 halv død og hvis Hænder vare lænkebundne. Formodentlig havde han faldende Syge. Paa Tilbagevejen saae vi Pasqvin-Støtten. Vi gik hjem og mødtes siden paa det tydske Trattorie og fulgtes til Sciarra Caffé. Siden læste jeg i Horatz og confererede Vasi og Saggio pittorico betreffende Kirkerne i Rom, indtil I[ngeman], E[strup] og H[jort] kom for at tage mig med i Chiesa dei 35 Cappucini eller rettere i Klosterets Grav-Capel, hvor 3 a 4 Capeller ere decorerede med Dødningeben i Form af Arabesker og Rosetter som ere meget net og kunstigt dannede, og ved Væggene ere opstabilede Hovedskaller og Dødningeben i symmetrisk Orden og mellem dem staae Skeletter af Munke

i deres Ordensdragt med Voxkjærte i Haanden og en Seddel som viser deres Navn og Dødsdag. Paa en af dem stod Bonaventura død i May 1784. Da Messen først skulde begynde om et Par Timers Tid og Capellet er aabent i 8 Dage, gik vi tilbage giennem de lange med Malerier og Kobberstykker
 5 behængte Klostergange, udenfor hvilke der ere anlagte 2 meget vakre Frugt- og Blomsterhauger. Vi gik til Caffè nuovo og jeg skildtes fra de øvrige ved Caffè grecco. Aftenen tilbragte jeg med Confrontation af Vasi og Saggio og læste et Par Oder af Horatz til min Pibe.

3. November 1818.

10 I Gaar Aftes brød Regnen løs og holdt ved i Nat og i Morges. Jeg var oppe Kl. 6½, oversatte af Urania, læste i Horatz og fortsatte Registeret over min Dagbog til Genf. I[ngeman] kom Kl. 12 og foreslog mig at gaae til Dogana per mare for at høre efter vore Bøger. Da vi paa Kaartet havde gjort os
 15 Sublicio eller di Horazio, hvor H. Cocles svømmede over, og toge her, for at undgaae den lange Omvej om Ponte S. Bartolomeo en Baad, hvormed vi foere tvers over Tiberen tæt forbi først meldte Broe. Paa Toldboden vidste man intet af vor Paqve og fordrede opgivet Skipperens Navn som skulde have bragt den, forinden de kunde give nogen Beskeed. Vi traskede da tilbage
 20 over Ponte S. Bartolomeo, forbi Kirken af samme Navn og Chiesa della S. Cecilia, spiste i det Tydske Trattorie hvor vi traf E[strup], H[jort] og F[reund], drak Caffè i Sciarra og gik saa hjem, hvor jeg tilbragte Aftenen med at excerptere af Winkelman. Et Bud havde bragt en Invitationsbillet fra den Neapolitanske Minister Fualdes, som i Morgen celebrerer Kongen af Spaniens
 25 Navnedag.

4. November 1818.

Vejret blev først klart henved Middag og jeg var derfor hjemme hele Formiddagen, oversatte af Urania, læste lidt i Horatz og gjorde Udkast til en Tragoedie, hvori S. Peedius og Vannius Historie skulde være Sujettet. Kl. 2
 30 gik jeg til Sciarra og spiste der i Sælskab med I[ngeman], E[strup] og Hjort, fulgtes med dem til H[jort]s Logis hvor jeg fik laant et Par Tomer af Livius, gik saa hjem og fik mig en Middagsluur, hvoraf H[jort], der bragte mig et italiensk Lexicon og en Manuel du Voyageur af Mad. Genlis tillaaens, vakte mig og politiserede saa med ham i Skumringen. Kort efterat han var gaaet
 35 kom I[ngeman], E[strup] og F[reund] med hvem jeg fulgte til Caffè nuovo hvor H[jort] havde sat dem Stævne, for at gaae paa Comoedien i Teatro della Pace. F[reund] forlod os, og da vi havde taget os en Portion Iis gik vi til bemeldte Teater, hvis Bygning er heel tarvelig og trivial og som besøges

af et meget blandet Publicum. Det første Stykke var: il Desparato di Amore, hvori den Gales Rolle blev givet med en frygtelig Sandhed og Kraft, og hvori Pulcinello havde sin Rolle, hvis comiske Karicaturmæssighed gjorde en besynderlig Contrast med den vilde Galskab. Imellem Acterne af dette Stykke gaves et lidet Syngespil, en comisk Farce forestillende 2 Smaaherrer i et naragtigt gammeldags Hofcostume eller Petitmaitre-Dragt, med store pudrede Toppeer der friede til en Coquette. Den mindste af disse Mandslinger, som vare forklædte Actricer, var især en meget vever og latterlig Figur. Actricen havde en hæs og falsk Stemme. Vi gik Kl. 11 skjøndt der endnu skulde gives en Farce, spiste os en Ret varm Mad i Tydske Trattorie og kom først hjem 10 henved 12. – H[jort] nærer samme Frygt for Rusland som jeg og mente at den hellige Alliance fornemmelig sigtede til at undertrykke Folkefriheden og den ständische Verfassung.

5. November 1818.

Jeg kom først op Kl. 8 $\frac{1}{2}$, læste i Manuel du Vojageur og i Livius til Kl. 2 15 da jeg gik med I[ngeman] til det sædvanlige Spiseqvarteer og siden fulgtes med ham og E[strup] til Museo Capitolino hvor alt laae hulter til bulter efter Stadsen, og Ruinerne af den gamle og nye Herlighed vare blandede sammen. Jeg giennemgik hele Samlingen men fandt ej noget fortrinlig skjønt uden Gladiatoren, eller den døende Kriger og Antinous's Statue. Tavola 20 Iliaca som jeg havde gjort mig store Tanker om, var kun en middelmaadig 4-kantet Plade indmuret i Væggen, med smaa ukjendelige Figurer. Skade at Planen af Rom fra Severs og Caracallæ Tid, som er indmuret i Væggen paa Trappen til Galleriet er saa ramponeret at den kun giver liden Oplysning om det gamle Roms Anlæg. Derfra gik jeg hen og besaae et ledigt Værelse 25 ved Siden af I[ngeman]s Logis, besøgte siden I[ngeman] og gik saa hjem for at fortsætte Læsningen i Livius. Kl. 8 kom I[ngeman] og F[reund] og jeg fulgtes med dem til Vinhuset Borgese, hvor vi traf Lund, begge Rippenhauserne, Hopfgarten og et Par andre som jeg ej kjendte. Jeg converserte meget med den yngre Rippenhausen der var meget indtaget af Göthe og Tieck 30 og roste især den Sidstes Forelæsertalent, men derimod moqverede sig over Schiller og Jean Paul, hvis Partie jeg holdt. Ellers roste han meget en Müller som skal være her i Rom, er samtidig med Göthe og har udgivet et Par Bind Digte, hvori der skal være mange skjønne Sager. Om Sappho af Grillpahrcher talte den ældre R[iepenhausen] som har læst den i Manuskript ej meget for- 35 delagtig og da jeg spurgte ham om Müllner svarte han, at han skal arbejde paa en Tragoedie, hvori Fualdes's Mordhistorie er Sujettet. Den Materie er da frisk nok. Lund erindrede Hopfgarten som Senior i Lauget om at holde over Loven, der byder at enhver Nyankommen skal tractere med en Flaske

Viin, og I[ngeman] opfyldte Lovbudet, men min *Hønsning* blev udsat til en anden Gang. Klokken var 10½ da jeg kom hjem.

6. November 1818.

Oppe Kl. 7½, oversatte af Urania og læste i Livius til Kl. 11½ da jeg gjorde
 5 en Visit hos Chiaveri og leverte en Billet til Torlonia, samt et forgiæves Besøg
 hos Cancellieri, gik saa hjem og læste en halv Times Tid, spiste Kl. 2 i Sciarra
 med I[ngeman], E[strup], H[jort] og Lund, drak Caffé i Café Greco, fore-
 spurgte hos en Frebbi, til hvem Stuvitz, i Følge et Brev jeg i Gaar fik fra
 ham, har adresseret vore Bøger, men fik til Svar, at han intet havde hørt
 10 derom, gik saa hjem og læste i Livius og skrev paa min Dagbog til Kl. 7½
 da jeg vilde gaae til Reinhold, men vendte om paa Halvvejen fordi jeg fandt
 det for mørkt og sølet, gik til Borghese-Kneipen, men fandt den tom, van-
 drede saa atter til Borghese, hvor den ældre Rippenhausen og Hopfgarten
 samt en anden Tydsker, som var min Sidemand og talte med Entusiasme
 15 om den Boissereske Maleriesamling, allerede vare komne, og den anden
 R[iepenhausen] samt Lund og Freund kort efter indfandt sig. Jeg gav min
 Flaske til Lauget, Freund ligesaa og en anden mig ubekjendt en Do., der
 blev fortæret under Passiar om Universiteterne, især Göttingen, om Politik
 og om Norge indtil Klokken var 10½ da vi gik hjem i øsende Regn. Den svenske
 20 Billedhugger Byström var og i Borghese.

7. November 1818.

Jeg kom seent op og befandt mig noget døsigt efter den lille Sviir i Gaar
 Aftes. Da jeg havde læst i Livius til Kl. 10 gik jeg til den nederlandske Maler
 Spruyt, hos hvem jeg i Gaar havde afleveret en Billet, men traf ham ej hjemme.
 25 Siden tingede jeg mig nyt Logis, besøgte I[ngeman] og E[strup] og gik saa
 med I[ngeman] til Torvaldsen der havde faaet sine Gratier grupperede, og
 modelerede paa en Amor med en Lyra som skal staae mellem dem. Ligeledes
 besaae jeg Friends Uskyldighed der nu er støbt i Gips og er ret vakker. Derfra
 gik jeg til Rippenhauserne som viste mig af deres Arbejder: Christus i Templet
 30 12 Aar gammel, Do. velsignende Børnene, Anna som lærer den unge Maria
 at læse, Maria med Barnet slumrende og Johannes ved Siden, samt die Amor-
 Verkaufferin, en qvindelig Figur der vil sælge Amor til en lille Pige som holder
 sig over hendes Skjød og med megen Interesse betragter Amor – alt fint tegnet
 med Colorit, Drapperie og Staffage nærmende sig den gamle tydske Smag.
 35 Jeg saae ogsaa en Udgave af Horatzes 5. Satire i en Bog bekostet af Hertug-
 inden af Devonshire med italiensk Oversættelse og en heel Deel Kobbere af
 Rippenhauserne tegnede og stukne, forestillende forskjellige Personer og
 Groupper som i Satiren ere skildrede, samt et andet Bind, hvori Egnene

som Horatz ommelder, ere stukne af en anden Kunstner. I Rohdes goldner Esel efter Apuleius og den sidste Udgave af Göthes Digte bladede jeg lidt. Jeg fik tillaaens en tydsk Avis, hvori fandtes den Tale hvormed Mörner sluttede Storthinget og Sibberns Svar. Vi spiste og drak Caffé i Sciarra og jeg var siden hjemme hele Aftenen, beskæftiget med at læse Livius. 5

8. November 1818.

Mit Morgenarbejde var Oversættelse af Urania samt Læsning i Livius og Horatz. Kl. 11½ kom I[ngeman] og E[strup] med hvem jeg fulgte til Chiesa di S. Pietro in Vincoli, hvor vi i Kirken besaae Gvercinis Augustinus, Michal Angelos Moses, en herlig Figur, kun Skjægget lidt for colossal maniereret og 10 Aare[r]ne paa den venstre [Arm] for svulmende og anatomisk fremstilte, et Mosaic-Billede af Sebastian fra 7. Aarhundrede; en Margeritta, et skjønt Billede, truet af Uhyret, ogsaa af Gvercino, samt Platfonden og Muren bag Alteret (hvor der stod en gammel Stoel med kunstige Udskjæringer, som udgaves for en gammel Sella curulis, hvilket E[strup] benægtede fordi Fød- 15 derne ej vare krydsviis) al fresco. I Sacristiet saae vi det med forskjellige Slags Stene kunstig belagte Gulv, en forgyldt Basrelief i Bronze, Endeel Porphyry og andre Plader med skjøn Garnering af Mosaic, fundne i Titus-Badene, Domenichinos dejlige: Peders Befrielse af Fængslet i Original, en vakker Madonna, en taalelig Charitas, Augustins og et Par andre Billeder. 20 Peders Lænker kunde vi ej faae see, da dertil hører 3 Nøgler, af hvilke Paven har 1, en Cardinal 1 og Klosteret 1, som alle 3 behøves, efter Munkens Forklaring som viste os omkring, for at faae denne Skat at see. I Kirken var og en Altertavle fra den nyere Tid forestillende en bedende Augustinermunk over hvem Engle svæve. Jeg spiste med I[ngeman], E[strup] og H[jort] i 25 Sciarra, men blev af Regnen afskrækket fra at gaae paa Vaticanet og blev hjemme til Kl. 8½ da jeg gik paa Borghese, hvor jeg blot traf den ældre Rippenhausen og siden Lund og fulgte tilbage med dem Kl. 10½. R[iepenhausen] fortalte mig at Stakkelberg, en Liefländer som har reist med Koes og Brøndsted i Grækenland, vil udgive sine Tegninger og Bemærkninger. Han blev 30 opkøbt af en Tyrk og maatte løse sig med 3 eller 5000 Scudi.

9. November 1818.

Hjemme hele Formiddagen og arbejdede med Urania og Livius, kun afbrudt ved et kort Besøg af I[ngeman] der havde faaet Brev fra Stuvitz af 27. f.M. der melder om Brevene fra Kjøbenhavn og som han har sendt en Hall i Florence 35 og for Resten beretter den tragicomiske Nyhed fra Livorno, at en Jøde er hængt ihjel paa den Maade: at han lænede sig til et Rækværk eller et Skuur og at hans Halstørklæde tog fat i en Krog, medens en fuld Mand trak ham

i Benene, hvorved han blev qvalt. Kl. 2 gik jeg til Sciara, siden kom I[ngeman] og E[strup]. Da vi havde drukket Caffé gik jeg hjem og anvendte hele Eftermiddagen og Aftenen, paa en liden Maaneskinstour i Pincio-Promenaden og en Afstikker for at kjøbe Olie til min Lampe, nær, med at excerpere af
 5 Winkelman og læse i Livius. I[ngeman] fortalte i Dag at han havde hørt, en skulde været plyndret og myrdet i Gaar ved St. Agnese-Kirken udenfor Porta pia, hvor jeg halv om halv i Gaar havde agtet mig hen.

10. November 1818.

Oppe Kl. 7 og hjemme hele Formiddagen, oversatte af Urania, læste i
 10 Livius og Horatz og excerperte af W[inkelman] til Kl. 2, da jeg spiste og drak Caffé i Sciarra med E[strup] og siden var hjemme til Kl. 5½ da jeg gik mig en Tour paa Promenaden paa Trinita de' Monti, derfra over Piazza Barberini og Monte Cavallo til Trevi, hvis skjønne Vandfald spillede i det klare Maaneskin omgivet af de colossale Statuer, Fader Oceanus paa sin Vogn
 15 der drages af Havheste som føres af Tritoner der viste sig i Maanskinnet som høje blege Spøgelser opstegne fra Underverdenen. Jeg vendte tilbage til Monte Cavallo i det Haab at Maanen nu stod højt nok til at jeg kunde see Vandspringet med Castors og Polluxes Kjæmpestatuer i dens Belysning, men blev skuffet i denne Forventning og gik saa hjem, tilbringende Aftenen
 20 med at excerpere af Winkelman, blandt andet den skjønne med poetisk Begeistring forfattede Beskrivelse over den Belvederske Apoll, og læste nogle Capitler i Livius. E[strup] fortalte i Dag, at han havde hørt om den forrige Røvercaptain B, som sluttede Forlig med Paven, at han paa Albanerbjergtet engang tog en Brud midt i Bryllupsfesten og da man sendte ham det Halve
 25 af den forlangte Løsningssum, skikkede Brudgommen et Øre af Bruden og siden da man ej kunde skaffe det Hele dræbte hende. Engang, medens han svirede med Bønderne og fiasede med Bønderpigerne og derpaa havde anvendt en Snees Scudi, saae han en Vogn paa Landevejen, gik løs paa og plyndrede den og kom tilbage med 120 Scudi som han havde erobret og ansaae
 30 som en Belønning for sin Carità eller Generositet.

11. November 1818.

I Dag var jeg oppe Kl. 7, oversatte af Urania, læste Horatz og Livius til Kl. 11 og klædte mig saa paa for at gaae til Abbed Cancelleri som jeg atter forgiæves søgte. Paa Retouren besøgte jeg Knudsen som forelæste mig af
 35 sin Broders Brev om Kroningsstadsen i Trondhjem, hvortil og hørte et opbyggeligt Hurra som blev givet i Kirken, som tillige burde, for at være complet, været ledsaget af Klap, ligesom Bugges nederdrægtige Smigertale burde været udpebet. Knudsen laante mig et Par Stokholmske Aviser der melder om de

Hallingske og Valderske samt nogle Ringerigske Bønders Tumult. Paa Sciarra spiste jeg i det sædvanlige Sælskab og fulgtes derfra med I[ngeman] og E[strup] til Chiesa di S. Martino som, da det er denne Helgens Fest i Dag besøgte af adskillige Andægtige. Colonnerne, som skal være af forskjellig Marmor, vare fra Foden til Capitælerne betrukne med rødt Silke-Betræk ziret med en bred Guldgalon. Der er adskillige skønne Landskabsmalerier af begge Poussins. De øvrige Malerier kunde man ej ret see, undtagen Mariabilledet i Mosaik over Altret i Capellet helliget Madonna del Carmine og et Do. Malerie ved Siden forestillende, som jeg troer, Martin og en Yngling der var got malet og tog sig got ud i den dobbelte Belysning af de paa Altret brændende Lys og Dagen som skinnede giennem Glorien med Duen i Midten, som Aandens Symbol, over Alteret. Under et slet Frescomalerie paa Væggen stod en Inscription som melder: at der 324 blev holdt i bemeldte Kirke et Concilium af Constantin den store, Elena og Calfurno Præfecto samt 284 Biskopper, samt et Do. Ao. 325 af Constantin og 225 Biskopper hvor det Nicæiske Conciliums Forhandlinger bleve confirmerte. Højaltret var besat med 6 høje og nogle og tyve mindre brændende Voxlys. E[strup] fortalte at denne Deel af Staden menes at have hørt til Roms Suburbia.

Jeg forlod E[strup] og I[ngeman], gik over M[aria] Maggiore og besøgte Lund, som var beskjæftiget med at tegne, og hos ham Keller, en Züricher, der har været Kobberstikker og senere har skrevet Endeel schweitserske Tragoedier fornemmelig om Carl af Burgunds Tog. Han fortalte om et underjordisk Colliseum som for nogle Aar siden blev fundet under Arena, men igien tilkastet, da det taabelige Forsøg at udpumpe, istedet for at bortlede Vandet, var mislykket. Martial skal etsteds omtale denne Bygning, hvis Podium var sammenstyrtet, men de 24 Trapper som førte dertil i Behold. Podium skal have været forsynet med Gitter, Valser og Pigge for at de vilde Dyr ej skulde springe op paa Tilskuerne. Han talte og om et Teater eller Amfiteater opført af Træ der kunde rumme 80000 Mennesker og var saaledes indrettet at Teatrets begge Halvcircler kunde drejes omkring saa at den ene Halvdel af Tilskuerne vendte Ryggen mod den anden. Den rige Rommers Navn som byggede det har jeg glemt. Aarsagen til at Roms Omegn synes saa øde forklarede han deraf at Jordejerne lader Jorden ligge brak i 2 Aar efter at have benyttet den til Korn 1 Aar. Jeg gik derfra hjem og læste i Livius til Kl. 8, da jeg efter Aftale samledes med I[ngeman] og H[jort] hos E[strup], der ved et Veddemaal tabt med H[jort] var forpligtet til at tractere med Viin for 6 Paoli. Vi gik til Sciarra og fortærede der 4 Flasker god Orvietto til et Par Retter Mad, under Passiar indtil Kl. 11 om danske Bekjendtere.

12. November 1818.

Det meste af Formiddagen gik hen med Indpakning og Flytning til mit ny Logis No. 48 i Via di Porta Pincia. Da jeg havde faaet udpakket og bragt mine Sager i Orden, gik jeg til I[ngeman] Kl. 12 $\frac{1}{2}$ og fulgtes med ham og 5 E[strup] til Sciarra, hvor vi traf Lund og Freund. I Sælskab med ham og I[ngeman] gik jeg til Vaticanet og besaae først Raphaels saakaldte Loger, en lang, af de Franske med høje lyse Vinduer prydet Gang i midterste Etage, paa hvis Vægge er malet Arabesker af Giovanni da Udine efter R[aphael's] Tegning og paa Hvælvingerne som udgiøre 13, 4 Malerier a fresco paa hver 10 Hvælving hvortil Sujetterne ere tagne af det Gamle Testamente og kun 4 af det Nye. Af disse har R[aphael] selv malet Gud Fader som adskiller Elementerne, et højst geniensk og udtryksfuldt Billede, og den hellige Nadvere. (vid. Vasi pag. 468–69 og Saggio pittorico pag. 147 til 153). Et Par Malere vare beskjæftigede der med at copiere. Derfra gik vi giennem en Sal 15 hvor Evangelisterne og Apostlerne vare malte graat i graat paa Væggen og hvor der i et lidet Sidecabinet som nylig skal være opdaget, er Endeel gamle Malerier paa Væggen med Guldglorier, til de saa kaldte Raphaels Stanzer eller Camere der udgiør 4 og ere beskrevne af Vasi pag. 470–479 og i Saggio omstændelig pag. 153–164. En Maler var beskjæftiget med at copiere i for- 20 mindsket Maalestok Constantins Sejer over Maxentius ved Pons Milvius. Siden gik vi giennem Endeel Sale med malede Tapeter efter Raphaels Cartons, men temmelig groteske, samt giennem Galleria de' Candelabri og det lange Galleria delle carte geografiche, hvor der paa Væggene paa begge Sider ere malede Kaarter over det gamle og ny Italien, vid. Vasi pag. 516–17. Her 25 endte vi vor Vandring Kl. 4 og gik saa til Peters Kirken, hvor vi vandrede omkring 1 Times Tid og besaae blandt andet den Veritas, eller som Vasi kalder den, Justitia som pryder Pave Paul den 3.s Gravminde og som er blevet (af Bernini) forsynet med en Kobberbeklædning, fordi, som Rygtet gaaer, et Best af en Spanier, andre siger en Engellænder forgreb sig paa hende. 30 Da vi gik ud af Kirken mødte vi en Mand som førte en Dame, formodentlig hans Kone, ved Haanden ligesom i Triumf opad Trappen til S. Peters-Kirken og man saae tydelig paa hendes Ansigt og hele Færd at det var første Gang hun saae denne Herlighed. Paa et Caffehuus i Nærheden af Pladsen tog vi os en Hjertestyrkning. Jeg skildtes fra I[ngeman] og F[reund] paa Corso, købte 35 Kringler og Chokolade til min Huusholdning og gik saa hjem og tilbragte Resten af Aftenen med at læse Livius og skrive paa min Dagbog.

13. November 1818.

Jeg kom noget silde op i Dag, oversatte af Urania, læste i Livius, havde Besøg af Estrup, spiste i Sciarra med de sædvanlige Landsmænd, hvis Tal

var forøget med en Maler Jensen, gik med Hjort, (der var declameret for Rieppenhauserne om Nødvendigheden af at Torvaldsen maatte ægte det engelske Fruentimmer som er forliebt i ham og som H[jort] mener han har indladt sig for meget med til at kunne forlade hende uden at være en slet Person) til Caffeen. Siden var jeg hjemme til Kl. 8 og læste i Livius og skrev et got Stykke paa et Brev til K[rag] for at lykønske ham til hans ny Værdighed og underrette ham om Udfaldet paa en Commission han havde givet mig til Basel. Efterat have meldt ham om Stadsen paa Capitol d. 1. Novbr. tilføiede jeg: »Midt i ald denne Herlighed sad den gamle M. Aurel paa sin sorte Ganger med opløftet Arm, som om han var steget op fra Underverdenen for at tale til det vanslægtede Rommerfolk. Han behøvede ikke en saadan Hyldning, thi der var i ham et større og bedre Lys end de snart udblussende Lamper. Overallt – om man end ikke lærte andet i Rom – saa lærer man dog ingensteds bedre end der, mellem Ruinerne af de for Evigheden opførte Bygninger, at kjende den menneskelige Forfængeligheds tomme Stræben og det Smaalige i det som Verden i Almindelighed kalder og anser for stort. Herligheden er forsvunden, men Kraften, som udtænkte og udførte de store Værker, lever. Med dobbelt Interesse læser man, her paa Stedet, hvor de tildrog sig, de store Bedrifter og Begivenheder som udmærkede det gamle Rom i dets Velmagt, og jeg lader Livius føre mig tilbage til hiin Periode.« – I Anledning af en Anmodning til ham betreffende mine for meer end 30 Aar tilbage ham tilskrevne Breve, meldte jeg: »Jeg ønsker endnu engang, førend jeg bliver for gammel, at see hvorledes jeg tænkte som Yngling og at leve i min Ungdoms Drømme, der udentviwl maae have meer Værd, end Menneskene i Almindelighed, især i en vis Alder og Stilling tillægge dem, da de vende tilbage til den udlevede og døende Olding, og som hulde Genier blomsterstrøe hans sidste tunge Vej.«

Kl. 8 gik jeg til Reinhold, hvor jeg traf den Bajerske Minister, den Hanoverske, Kjölle, Endeel andre Diplomater, den ene Rieppenhausen, Stackelberg, Vogt og flere Kunstnere, samt en Signora Marchese. Jeg converserede for det meste med Riepenhausen samt et Kvarters Tid med Reinhold om engelske og danske Digtere. Han talte om en Walter Scott fra Edinburg der tilligemed Byron nu skal være Engellands første Digter og har skrevet the Minstrel – ogsaa hørte jeg at R[einhold] i sin Ungdom har oversat Petrarch og Plato. Jeg fulgtes med R[iepenhausen] til Sciarra og mødte en Flok Betlere, der efter R[iepenhausen]s Forklaring kom fra en Smaus de havde holdt for deres sammentiggede Penge. For nogle Aar siden skal man have søgt at standse Tiggeriet ved at sætte Betlerne til Arbejde; men de fandt denne Operation meget ubillig, da Betleriet havde været commodere og meer indbringende.

Den anden R[iepenhausen] og Stackelberg kom siden. Jeg kom først hjem henved 12.

14. November 1818.

I Formiddag blev jeg færdig med Oversættelsen af Urania, fuldendte Brevet
 5 til K[rag], skrev et Do. til min Kone og sendte begge i et Brev til Schubart,
 gik saa med dem paa Posthuset og derfra til Sciarra. Vi, I[ngeman], E[strup]
 og H[jort], besluttede at gaae til Chiesa di s. Spirito, da man ved Bordet
 havde talt om at der skulde være en Slags Fest. Da vi kom paa Monte Citorio
 blev en Vogn os tilbuden for 6 Paoli og vi besluttede da at lade os age som
 10 fornemme Herrer. S. Spirito fandt vi lukket, kørte saa til S. Peters Kirke
 og gik der lidt omkring og kom, da vi betragtede de plumpe Engle som holde
 Vievandskarrene i Snak med en Præst som, da han tog vor Forundring for
 Beundring, fortalte os om denne Kirkes Herligheder. Lamperne om Peters
 Grav skal forhen have været af Sølv og bleve bortførte af Fransk mændene.
 15 Vi kørte tilbage over Monte Pincios Promenade, som de Franske har anlagt.
 Jeg blev hos I[ngeman], der fik Besøg af Jomfruerne og tracterte med en
 Flaske Viin. Freund og Jensen kom senere og til Gvitarmusik og Sang blev
 der valset, danset Zingerella og siden converseret. Jeg gik med I[ngeman]
 og E[strup] til Sciarra og kom hjem Kl. 11.

20

15. November 1818.

Kl. 9 kom E[strup] og Jensen med hvem jeg fulgte til Peders Kirken og
 hørte en Messe i Clemens den 18.s Capel, hvorved en Cardinal var tilstæde.
 Sangen var der ej synderlig ved. Efterat have spist i Sciarra gik I[ngeman],
 F[reund], Jensen og jeg til Vatican, hvor vi besøgte Apartamento di Borgia,
 25 men da Himmelen var bedækket med Skyer, som gave en dygtig Regn og
 Torden fra sig, havde vi kun liden Opbyggelse deraf. Derimod opholdt vi os
 saa meget længer ved Sculpturens Mesterstykker, især Laocoon og Apollo,
 som jeg betragtede med W[inkelman] i Haanden. Vi var siden i Petri Kirke
 og traf der en tydsk Billedhugger Leepe ved en Basrelief af Algardi, som han
 30 meget roste. Da Regnen vedvarede maatte vi beslutte os til at gaae den imøde
 og, da jeg gik med den lange F[reund] under en Parapluie som næsten er for
 lidt for en, blev jeg giennemvaad. Aftenen tilbragte jeg paa mit Værelse
 med Livius og W[inkelman].

16. November 1818.

35 Hjemme hele Formiddagen indtil Kl. 1½ da jeg spiste paa sædvanligt Sted,
 drak Caffé i Sciarra og læste der i Aviserne om det drabelige Tog som Engel-

lænderen Scoresby til næste Foraar vil gjøre fra Spitsbergen over Iisbjergene i Slæde trukne af Hunde til Nordpolen. Det regnede i et væk og jeg slap ikke uden Væde hjem. Aftenen gik hen med at læse i Livius og i at tilføje Urania de Tillæg som Forf. har gjort i den 4. Udgave.

17. November 1818. 5

Efterat have fortsat Oversættelsen af Supplementet til Urania, gik jeg Kl. 11½ med I[ngeman], E[strup], F[reund] og Jensen til Palazzo Doria, hvor vi anvendte meer end 2 Timer til at giennemgaae Malerie-Samlingen, der foruden herlige Landskabsstykker af Casp. Poussin, Salvator Rosa og Claude Lorrain, har et Par Rafaeller, hvoriblant Madonna med Jesus og Johannes Barnet 10 der kysse hinanden er usigelig dejligt, flere Arbejder af R[aphael]s Discipel Benvenuto Garofolo, især hans Mariæ Besøgelse og Jesu Fødsel, hvor M[aria] med Johannes foran sig knælende betragter Barnet, og en Helgen, med et fortreffeligt Hoved, knæler ved den anden Side, samt Catarina, mindre heldig udført staaer bag ved. See for Resten Vasi pag. 25–31. Vi gik derfra til Sciarra 15 men fandt det alt for besat til at vi kunde vente nogen god Opvartning og gik derfor til Almerino og drak Caffè paa Antoninopladsen. Hver gik derpaa hjem til sit og jeg læste i Livius indtil det mørknede, da jeg gik en Tour. Siden var jeg hele Aftenen hjemme og læste og skrev. Blandt Landskaberne er et af C. Poussin, hvori en fordums Orpheus, malet af en anden, er forvandlet 20 til en Johannes Døber. Af Gaetano, Andr. Sacchis Skolar er en skøn hellig Familie; af Andr. Sacchi selv er en Dædalus, som binder Vingerne paa Icarus. G. Romanos Galatea er en af de nydeligste Figurer man kan tænke sig. Af Vasari er et Malerie med mange Personer.

18. November 1818. 25

Efterat jeg havde arbejdet med Urania og Livius til Kl. 11½, gik jeg med I[ngeman], E[strup], F[reund], Jensen og en lille tydsk Maler til Palazzo Borghese der har den rigeste og skønneste private Samling af Malerier jeg hidtil har seet og især har mange deilige Stykker af Garofolo. Foruden de 30 Malerier Vasi i sin Beskrivelse, Pag. 259–262, nævner, er der en Franciscus af Arpino, en hellig Familie med 2 Helgener af Ortolano, en Madonna med Barnet af Francesco og Fontana, Treenigheden af Bassano, en Epiphan af Masolino, Valentins tornekrøned Christus der bær sit Kors, herligt Hoved og Stilling, Spagnolettos Peder med Hanen; Madonna med Christusbarnet og Johannes, et af hans første Arbejder i den Peruginske Manier; Bonifacios (maaskee 35 Benefiale) Zebedæi Moder med Sønnerne; Bronzinos Lucretia, Peruginos Eccehomo; And. Sartos hellige Familie; Vasaris Leda; Fontanas hellige Familie med det sovende Christusbarn samt Elisabet med Johannes bagved;

Bordones Do.; H. Carraccis Franciscus; G. Romanes Copie af R[aphael]s Johannes i Tribunen; Europas Bortførelse af Arpino; Ortolanos Magdalena; Zuccheris Depositione; Domenichinos Cecilia; A. Sartos Madonna med Barnet paa Armen; A. Caraccis Magdalena; Sebastian del Piombos Christi Hudflet-
 5 telse; Peruginos Madonna med Barnet; Pietro Guillianellis Do.; Tizians Leda; G. Romanos Venus; Giorgiones Maria med Barnet og en Helgen; Garofolos Peder paa Havet; Catarinas Trolovelse af Perugino eller Raphael; G. Romanos Madonna og Børnene, 2 Stykker; Do. af Marcello Venusti, Luinis M[aria] og Barnet; Garofolos hellige Familie med Franciscus; Do. Brylluppet i Cana,
 10 Do. Girofalos Hyrdernes Tilbedelse, Joseph sover og Barnet ligger i Vuggen, Do. M[aria] og Barnet samt en Riddersmand, Barnet griber efter Josephs Hue; Francescos M[aria] og Barnet; A. Sartos M[aria] med Børnene, samt Bellinis hellige Familie.

Da vi havde spist i Sciarra gik E[strup], F[reund], Jensen og jeg til Chiesa
 15 di S. Croce in Gerusalemme, saae Cellerne i det øde Kloster, forhen tilhørende Cistercienserne som i den franske Krig maatte flytte til et Augustiner-Kloster i Milano, og bleve førte af den eneste tilbageblevne Munk op i Taarnet, hvorfra der var en skjøn Udsigt over Rom paa den ene, Claudius's Aqvaduct hvis
 hele Strækning vi saae, samt Frascati paa den anden Side. Det var den dejligste
 20 Dag og en mild sommerhøstlig Varme. F[reund] fandt nogle Violer i Nærheden af Porta Pia og Græsset havde en mørkegrøn Farve. Vi gik tilbage gennem Arco di Gallieno som Vasi pag. 150 omtaler, forbi M[aria] Maggiore og fulgte Jensen til Trappen ved Trinita dei Monti. Aftenen anvendte jeg til at læse i Livius og excerperere W[inkelmann].

25

19. November 1818.

I Dag maae jeg være kommet lidt silde op; thi da jeg havde oversat af Urania og troede det endnu var tidlig Formiddag, mærkede jeg, da jeg kom til Sciarra, efterat have seet mig lidt omkring i et Par Boglader, at Klokkeren var 1½. Jeg traf H[jort], E[strup], F[reund] og Rieppenhausen junior der.
 30 Efter Maaltidet besøgte jeg Palazzo dei Conservatori paa Capitol og saae Malerie-Galleriet, bestaaende af 2 Cabinetter, som ej har synderlig udmærkede Stykker. Et Par Girofaloer, hvoraf et med hans Mærke: en Nellik, besaae jeg i Dag nøjere end sidst; det ene er en Maria in Gloria og et dejligt Landskab nedenunder, og det andet en Maria Bebudelse. Siden var jeg med Hjort i
 35 Chiesa d'Araceli, see Vasi pag. 35. Copien bag Højaltret af Raphaels Madonna med Barnet som Joseph styttende Hagen paa Haanden betragter, og Johannes rækker en Blomst, skal efter H[jort]s Sigende være af G. Romano og kaldes Madonna di Gratie, men Vasi siger det er Copie af Madonna del Foligno. I det 1. Capel paa højre Haand ved Hovedindgangen er et Capel for S. Ber-

nardo, der er under Reparation, med Frescomalerier, blant hvilke det der forestiller Bernardos Begravelse er got malet. Saa er der og et Par gammel-dags og simple men med Flid og Smag udarbejdede Gravminder. Fra H[jort] skildtes jeg ved Sciarra og gik siden en Tour paa Monte Pincio, hvorfra der under den rene lyseblaa Himmel frembød sig en skøn Udsigt over Rom 5 medens Solen sank i en Straaleregn bag Horizonten. Aftenen tilbragte jeg med Livius og med at skrive paa min Dagbog. I Gaar hørte jeg i Sciarra at de danske Officierer har udsat en Præmie af 400 Rbdl. for den beste National- vise. Riepenhausen fortalte i Dag at her var en Meklenburger som personlig havde kjendt og været en Ven af Evald og just været tilstæde, da han, med 10 Hensyn paa sin sammenkrumpe Figur sagde: »jeg nærmer mig til Fuldkommenheden.« – Machiavels Portrait af Bronzino i Borghese.

20. November 1818.

Jeg var oppe Kl. 6, arbejdede paa Renskrivningen af Urania til Kl. 11 og gik da i Sælskab med I[ngeman], E[strup], F[reund] og Jensen forgiæves 15 til Sciarra og Palazzo Colonna hvor vi ej bleve indladte og maatte lade os nøje med paa Retouren at besee Chiesa di S. Apostoli, i hvis Halle staaer Volpatos Gravminde i Basrelief af Canova, ligesom der i Kirken, der er bygget i en ædel Stil med svære Colonner, findes Clemens den 14.s (Ganganellis) 20 Gravminde, som er en af sidstmeldte Kunstners første Arbejder. Malerierne 20 ere ej af noget udmærket Værd. Vi spiste paa sædvanligt Sted. I Mørkningen besøgte jeg I[ngeman] som viste mig en Sang han har bestemt for Landsmandskabet og en Do. kaldet Marmorborgen, samt i Göthes Værker det Stykke, hvor han roser Hertugen af Wejmars Godgiørenhed og hvor det forommeldte Sted: »Hat mich Europa gelobt, was hat mir Europa gegeben,« 25 samt mange andre drøje egoistiske Udtryk forekomme. Siden besøgte vi E[strup]. Da vi Kl. 8 vilde gaae til Sciarra mødte vi F[reund] og Jensen paa Trappen, som bleve ifølge med I[ngeman] og E[strup]. Derimod gik jeg hjem, da det regnede, og arbejdede med Livius og Renskrivningen af Urania til Kl. 11. I[ngeman] fortalte mig i Dag, at han i en Legende havde seet følgende 30 Forklaring over Oprindelsen af Navnet Araceli-Kirken paa Capitol: Da Romerfolket besluttede at ville oprette et Alter for Augustus og dyrke ham som en Gud, formedelst hans Skjønhed og Bedrifter, skal han have erklæret at han vilde betænke sig derpaa og imidlertid raadspurgt Sybilla Tiburtina, (som dog nok ej var til i hans Tid) der, efter 3 Dages Faste skal have givet 35 ham et Orakelsvar paa Vers, hvoraf Indholden omtrent var: at der var født et Barn, som var Himmelens og Jordens Konge og at han skulde bygge et Alter for det. Natten efter aabenbarede Maria med Barnet sig for ham, svævende over et Alter.

21. November 1818.

Jeg fortsatte Læsningen i Livius og Skrivningen af Urania til Kl. 11, da jeg efter Aftale gik med de 4 sædvanlige Landsmænd til Sciarra, hvis Malerie-Samling ej er stor, men har udvalgte Stykker, nemlig foruden dem Vasi, 5 pag. 20–23, nævner: Santa Fressina af Bordone; Christus blandt Røverne af Arpino; Jesu Gravlægning ved Joseph af Aritmetæa, af Bassano; Jesus og Samaritanerinden ved Brønden af Gorafolo; Sebastian af Perugino; Roma triumphans af Valentin og Johannes's Halshuggelse af Do., et ubekjendt, efter Stilen at dømme temmelig gammelt Stykke fundet paa Marken fore- 10 stillende 2 Par Helgener, det ene Par over det andet og over dem en siddende Figur med en Gruppe af Engle paa begge Sider og neden under et Landskab i bozzo som forestiller Egnen ved Lago Celano; Madonna med Barnet af Maturino, R[aphael's] Elev; Do. af Tizian; en Amor af den endnu levende Landi; delige Landskaber af Both og C. Lorrain, af den sidste især et, hvor 15 Egnen havde megen Lighed med den ved Rüdesheim; Ignatii Benefication i Jesuiter-Kirken, Figurerne af A. Sacchi; en Madonna af Francesco Francia; Cleopatra af Lanfranco; et Fruentimmer-Portrait, Tizians Kjæreste, malet af ham selv og en Gruppe af 3 Personer med et Barn; Jesus i Gethsemane, herlig Belysning, samt Uddrivelsen af Templet, af Bassano; 3 Tempi (?) af 20 en Gogvet.

Derfra gik vi til Palazzo Rospigliosi, vid. Vasi pag. 231–35. Vi passerede gennem Haugen til den Salon hvor den berømte Aurora af Gvido Reni er malet al fresco paa Platfonden. Blant de 7 Nymfer har den bagerste især et af de dejligste Ansigter jeg har seet. I Cabinettet til højre Haand er 25 H. Carraccis Samson der omstyrter Afgudstemplet og Calabreses Sophonisbe hvem Massinissa rækker Giftbægeret. I Cabinettet til Venstre: Perseus som iler paa sin vingede Hest Andromache til Hjelp mod Uhyret; Davids og Salomons Triumf af Domenichino; Christus som bær Korset af Volterra; en Depositione, under Navn af Pieta, af H. Carracci; Adam og Eva, den 30 sidste især dejligt Hoved og Figur, af Palma Vecchio (Vasi siger Domenichino), samt Christus og de 12 Apostler, malede af N. Poussin i hans 56. Aar. Efter Maaltidet gik jeg hjem og læste og skrev til Kl. 8, da jeg gik med I[ngeman], F[reund] og Jensen til Borghese, hvor vi traf Hjort, Lund, Riepenhausen junior, Hopfengarden og Rösel og drak en Foglietto hvid og $\frac{1}{2}$ do. Moselvin. 35 Da jeg kom til min Gadedør kunde jeg ej faae den oplukket, skjøndt jeg arbejdede min Haand blodig. Medens jeg bankede af alle Kræfter, hørte jeg en Stemme skraas over for, der raabte nogle uforstaaelige Ord, som jeg ej ansaae at være stiledede til mig. Endelig hørte jeg: che marmotta! non intende og spurgte nu: che volete og fik da et Forslag til at besøge ham for at nyde 40 *Divertimento*, som jeg besvarede med: andate a Diavolo! Omsider kom han

løbende for at tilbyde sin Hjelp, men i det samme gik Dørren op og jeg var glad ved at slippe ind.

22. November 1818.

Tummelen i Gaar Aftes og Moscatelvinen havde bragt mit Blod i Gjæring, saa jeg sov slet og vognede silde. I[ngeman] indbød mig til at følge med ham 5 og E[strup] i Chiesa di S. Giuseppe a capo le Case for at see en Nonne indklædes, men jeg var ej paaklæd og da jeg, efter en forgjæves Visit hos Torvaldsen og Hjort og et Besøg hos Titel, der viste mig sin Copie af Transfigurationen, Tizians Gratier, Gvido Renis Fortuna tilbageholdt af Amor, samt nogle Tegninger af Hoveder, Egnen ved det gamle og ny Syracus, samt Murats 10 Portrait og Fæstningen Pizzo i Calabrien, hvor han blev fanget og skudt – kom til Kirken, var Stadsen forbi. Derimod var jeg ved Gitteret i Nonneklostret tilligemed Endeel andre og saae en gammel, meget snaksom, og en ung Nonne, formodentlig den indviede, bag det dobbelte Jerngitter. E[strup] fortalte at Indvielsen havde været meget højtidelig og rørende, at Signora 15 Perini, saa hedte hun, kom pyntet som en Brud med en Brudepige og Følge, knælede for Altret, medens Præsten, under en Cardinals Præsidium forelæste hende Forpligtelserne, og siden aflagde Løftet i Cardinalens Haand og modtog et Crucifix som hun lagde ved sin Barm. Hun blev derpaa ført bag 20 Alteret, hvor hendes Prydelser efterhaanden bleve hende, under Sang, afførte og hun omsider endte med at iføres Sløret. En Sang, giort i den Anledning, blev uddelt. Efter Maaltidet gik jeg med I[ngeman], E[strup], F[reund] og Jensen til Vaticanet og besaae atter Apartemento di Borgia, Logerne, Stanzerne, samt i Forbigaaende Antikkerne. Paa Retouren tog jeg mig en messo 25 Caldo i Caffè greco og var saa siden hele Aftenen hjemme, bragte 1. Tome af Livius til Ende, læste et Par Oder i Horatz og reenskrev Oversættelsen af Urania. Jeg maae dog anmærke at der d. 18. d. M. paa Vejen til S. Croce mødte os et naragtigt Eventyr. En Hund var ifærd med at rive en Høne ihjel, hvilket F[reund] med sin Stok forebyggede. Da vi vare avancerte en 50 Skridt kom et Par Kjellinger og en Mand efter os med den mishandlede Høne og 30 spurgte i Vrede: che volete pagare. Vi viste hende Pokker i Vold og bad hende holde sig til Hunden og dens Ejermand. En Kone som gik foran og hvem Hunden tilhørte, blev nu Maalet for deres Harme og der blev en Pokkers Spectakel, hvis Udfald vi ej gad oppebie.

23. November 1818. 35

Hjemme hele Formiddagen, skrev paa Urania og læste lidt Italiensk. Kl. 1 spiste jeg i Sciarra og var siden hjemme til Kl. 6½, da jeg gik til E[strup] og siden i Følge med ham og Lund til en Frue Büghel fra Kjøbenhavn som

er her med 4 Døttre. Keller og Knudsen gjorde en Visit medens vi var der og der blev converseret med den meget snaksomme og vidtbefarne Frue et Par Timers Tid. Lund blev kun kort. E[strup] og jeg toge os en Ret Mad i Lepri. Jeg fortsatte ved min Aftenpibe Læsningen i Flori Epitome af Livius.

5

24. November 1818.

Jeg var oppe Kl. 7 og skrev paa Urania indtil Kl. 9½, da jeg gik med I[ngeman], E[strup], F[reund], Jensen og Hjort til en Prof. Eberhard, en Bajrer der er baade Billedhugger og Maler og har bragt det vidt i begge Kunster. Først saae vi i hans Attelier en herlig Basrelief, forestillende Gud som aabenbarer sig for Adam og Eva efterat de har spist af den forbudne Frugt. Eva som frygtsom holder sig til A[dam], er skjønt udtrykt. Jehovah i en majestætisk Oldings Skikkelse staaer paa den anden Side af Træet, Slangen snoer sig ned af det og Adam ytrer Forbauselse og Skræk. En anden Basrelief forestillede Adam spadende Jorden, Eva med Abel ved Brystet og Cain som Dreng kommende ud af den mellem Træstammer kunstløs opførte Hytte. I Baggrunden staaer Cheruben som bevogter Eden. NB. Dette Stykke hører blandt Haandtegningerne, som vi siden saae. Af Basreliefs var fremdeles: Jesus som aabenbarer sig for Paulus ved Damascus, de 3 Qvinder ved Graven paa hvilken Engelen sidder, samt Jesu Moder, besvimet i Johannes's Arme og M[aria] M[agdalen]a] ligefor hende, taget efter et gammelt Arbeide. Af Statuer var en Diana ledet af Amor og som Sidestykke en Endymion slumrende paa en Klippe. Hunden som spidser Ørene, tilkjendegiver Dianas Nærmelse.

Siden besaae vi Haandtegningerne: Abraham som beværter Englene (udført al fresco paa en Væg) der sidde ved Bordet og fortære den slagtede Kalv, medens Abraham med et ægte patriarcalisk Ansigt bringer dem at drikke og en Tjener toer den enes Fødder. Englene sidder under en Vinløv-Hytte; Rebekkas Møde med Elieser som hun byder at drikke; Eliesers Tilbagekomst til Abraham med Rebekka som staaer ved den sidstes Side; Rebekka som er steget ned af Kamelen for at hilse Isaak som gaaer hende imøde; Rebekkas Bryllup, hvor hun og Isaak som drikker hende til af et Bæger, sidde midt for Bordet og Abraham ved hendes Side, og Piger paa den anden Side komme dandsende med en Teen, Huuslighedens Symbol; Jacobs Modtagelse af Laban. (det samme Stykke har han malet i Oliefarve), hvor Lea og Rachel staae bag i Huset og nysgierrig betragte den Nykomne. Landskabet, der her som i alle Tegningerne, er skjønt, skal have nogen Lighed med en Egn ved Spoleto. Tobias's den yngres Bortgang og Tilbagekomst med Engelen til den blinde Fader, samt hans Ankomst med sin Brud som Moderen omfavner og den helbredede Fader iler imøde. Et Par Syner af Ezechiel forestillende de 4 Vinde

som blæse og de Dødes Opstandelse, samt et Do. profetisk Syn af Christus som den gode Hyrde; en Allegorie med Hensyn paa Napoleons Fald, Ideen af Aabenbaringen med mange Grupper bestemt for et Tempel: Afgrundens Engel med en Nøgel i Haanden træder paa en Drage, ovenfor Gud Fader i Gloria; ved venstre Side af Dragen Fyrsterne i Procession og blandt dem 5 en saaret som støtter sig paa et Gravminde med Indskrift: »salige ere de døde etc.«, medens ovenfor dem de Forløstes Skare gaaer til Himmerige; paa den anden Side Præster som Kirkens Symbol, og en som har en Bog med et Sted af Paulus; et andet Stykke ligeledes bestemt for et Capel, forestillende Christi Grav, med Calvariebjergtet ovenover og Himmelfarten igien derover, samt 10 om Graven de 4 fornemste Kirkefædre, af hvilke Augustinus forestilles skrivende og en Dreng ved Siden af ham øsende af Havet med en Skee, en Allusion paa den Tildragelse som bragte ham ud af hans Grublerier over Treenigheden; tvende Forestillinger af Syndfloden, af hvilke især den ene genialsk og i naiv kraftig Manier forestiller i Forgrunden vilde Orgier, ovenover dem Noah som 15 med Dyrene vandrer til Arken medens Uvejrsskyerne alt true og ved Sidegrunden af de baccantiske Grupper nogle som belee Noahs Foretagende. Trende Forestillinger af Josephs Historie, den ene, hvor de avindsfulde Brødre lægge Raad op mod den ankommende over en Broe vandrende Joseph, hvis rolige Uskyld herlig kontrasterer mod Brødrenes Physiognomier, en anden 20 hvori han forestilles optaget af Brønden, medens Kjøbmands-Caravanen nærmer sig, og det 3., hvor han sælges og hvor Negocianten har et ægte Kræmmerfjæs; Joseph som tilkjendegiver sig for sine Brødre, hvor Simeons Nag og Benjamins Glæde især er got udtrykt; Jacobs Liig som føres til Ægypten under bitre Veeklager – og endelig Kunstnerens Forældre (hvis Ansigter 25 han og har skaaret i Allebast og af hvem efter deres Træk at dømme han har arvet den patriarchalske og religieuse Aand der saa skjønt udtaler sig i hans Arbejder) knælende for en Madonna med Barnet, med deres Skytshelgener ved hver Side af Madonna. Det vilde være Jammerskade om disse saa herlig udkastede Scener ej skulde blive ordentlig udførte; men det er og paa høj 30 Tid at Kunstneren lægger Haand derpaa, da han synes at være henved de 50 Aar.

Derfra gik vi til Palazzo Corsini, beskrevet af Vasi pag. 387–391. Foruden de af Vasi anførte Malerier, fandt jeg en Madonna af v. Dyck, en M[ariæ] Forkyndelse af C. Marat, M. Angelos Madonna paa hvis Skjød det sovende 35 Christusbarn støtter sig, Gvercinos Lucretia, C. Marats Vestale, et dejligt Hoved og Figur, Baroccis Magdalena og Christus efter Opstandelsen, Vasaris Madonna, Peruginos Do., Domenichinos Susanna, Arpinos Lazari Opvækelse, en Communion af Muratori, Lanfrancos Peders Fiskedræt og den i en Fisk fundne Penge og af Raphaels Skole: en Anunziation, Georg som kjæmper 40

med Dragen og en Madonna med Barnet. Den dejlige Hauge med den paa Janicolo Højen liggende Villa bekrandsset af høje Pinier, maatte vi lade os nøje med at see gjennem Gitterporten og beklagede saa meget meer at vi ej kunde bestige den, da det var den blideste sommerlige Høstdag man kan 5 tænke sig.

Vi spiste i Sciarra i Sælskab med Rieppenhauserne, af hvilke den yngste fortalte, at han i Gaar havde været Vidne til en naragtig Scene, nemlig et Regiment Soldater der excercerede ved Diocletians Bade og ved Pavens Forbifart faldt paa Knæ, hvorved Tambourene især, der laae paa Maven 10 over Trommerne som de hamrede paa skal have seet heel comisk ud. De fortalte og om christelige caricaturmæssige Skuespil i Tyrol, i et af hvilke, forestillende Himmelfarten, Hovedpersonen som haledes op i Touge faldt ned og slog en ihjel. Paa Retouren købte jeg mig en Duodez-Udgave af Flori romerske Historie for 1 Paol. I Skumringen gjorde jeg en Tour paa Pincio 15 og saae Aftengyldningen over Rom og gennem de spæde Træer som ere plantede paa Højden over Promenaden. Paa Retouren mødte jeg H[jort] og spadserede et Stykke med ham. Aftenen tilbragte jeg paa mit Værelse med at skrive og læse. Blandt Eberhards Arbejder er ogsaa Adam og Eva der forføres af Slangen der oventil har en skøn Ynglings Skikkelse. Eva er 20 deilig malet, men Stykket er kun anlagt, ej udført. Paa Torvaldsens Basrelief af Alexanders Indtog er der indløbet 2 Irringer, den ene at Tigris, symboliseret ved 2 Tigre, er anbragt istedet for Euphrat og en aflang Baad med Aarer istedet for de paa bemeldte Flod brugte runde Baade uden Aarer. Dette bliver rettet paa det for Christiansborg bestemte Exemplar. Nogle 25 nydelige smaa Blomster, som jeg fandt i Gaarden i Palazzo Corsini lægges herved.

25. November 1818.

Da Jensen var beskjæftiget med at male, blev Turen til Farnese udsat til Kl. 12 og jeg benyttede Formiddagen, paa et kort Besøg nær af H[jort] og 30 E[strup] til at renskrive Urania. Kl. 12 gik vi til Palazzo Farnese og besaae de skønne Frescomalerier som Vasi pag. 402-407 har beskrevet, samt en Afstøbning af den Farneseske Hercules og nogle andre Statuer som er gaaet til Neapel, hvilket formodentlig og er Tilfældet med den af Winkelman ommeldte Caryatide der skal have hørt til Pantheon. Vi spiste paa sædvanligt 35 Sted og efter Maaltidet fulgte jeg hjem med Hjort, for at hente 2. Deel af Livius. Eftermiddagen og Aftenen har jeg anvendt til at læse i min italienske Itinerario og i Livius.

26. November 1818.

Hjemme til Kl. 12, beskæftiget med Livius og Urania, og gik saa, efter at have taget Chokolade paa Caffè Greco, hvor jeg af Avisen saae at en Mekaniker i No. 403 paa Corso har udfundet en Kanon som kan lades ved Svandskruen uden Visker og andre Apparater, samt at Cecilias Fest har været højtideligholdt med skøn Musik som jeg desværre uvidende har forsømt, og gik saa til Vatican; men besøgte paa Vejen Kirken, hvori det af danske Catolikker for S. Knud oprettede Capel findes, og læste der følgende Indskrifter paa en i Gulvet anbragt Steen:

D. O. M. 10
 Solis Danis
 In Urbe Fideqve Romana
 Obeuntibus Monumentum
 Anno Dⁿi MDCLXV
 samt et Epitaph over en apostaseret Nordmand Bredal fra Fridriksted: 15
 Antonio Georgeo Bredahllio
 Fridericostadiensi
 Centurioni Regiarum Copiarum
 Qvi
 Ejurata Lutheri Secta 20
 Romæ Fidei Catholicæ Studio Egens Vivere
 Qvam Apud Suos Locuples Maluit
 Beneficentia Pii VI P. M.
 Vexillarius Cohortis Cyrneorum [Creatus]
 Eodem Die Vivere Desiit 25
 III. Id. April An. MDCCLXXVIII ÆT. XXXIX
 Amici Moeren. PP.

I Vaticanet saae jeg atter Borgiasalene, hvis Malerier i den klare Dags Belysning toge sig saa meget bedre ud, gik gennem Corridore delle Lapide til Museo Chiamamonti og besaae de fornemste Statuer der og i Museo Pio Clementino med de dertil hørende Vestibuler og Cabinetter og gjorde saa en Afstikker til Logerne, hvor jeg traf en Præst som med en Bog i Haanden meget nøjagtig gennemgik dem. Jeg kom i Samtale med ham og han talte lidt gebrokket Fransk. Tittelen paa den Bog han havde var: Taja Palazzo Vaticano fra 1750. Om Loths Historie anmærkede han meget vittig, at det 35 var en af de Metamorphoser som ej fandtes hos Ovid. Udsigten fra Vaticans-Bygningen over Rom der udbredte sig perspectivisk under den klare lyseblaa Himmel, var dejlig. Kl. 4 gik jeg tilbage, skrev lidt paa min Dagbog og maatte,

da Dagen heldede stærkt, skynde mig til Reinhold hvor jeg var budet til Middag. Man havde ventet lidt paa mig. Ved Bordet blev jeg Sidemand til en Kunstner, hvis ganske smukke Kone var det eneste fremmede Fruentimmer i Sælskabet. Han fortalte om en Nordamericaner som har projecteret at sejle
 5 fra Nordpolen ind i Jorden som han troer er huul. Ogsaa gjorde han mig opmærksom paa et Frescomalerie af en Tydsker Wiet som skal være det sidste paa højre Haand af Corridore delle Lapide og forestille Colliseet som Pius den 7. har sat Støtter under. Kl. 9 vandrede jeg hjem med I[ngeman], røgte en Pibe Tobak hos ham og hørte at Anledningen til at Cesari blev Røver var,
 10 at han havde myrdet en af Hævn, var blevet tilgivet af Retten, men da han gik derfra grebet og ført til Civitta Vecchia i Fængsel, hvor en gammel Fange lærte ham hvorledes han skulde bære sig ad for at komme ud, hvilket lyktes ham, og slog han sig saa til Røverie af Hævgjerrighed. Af et Par Hollandske Baroner som vare hos Reinhold fortalte den ene ved Navn Strek I[ngeman]
 15 at han havde læst hans Bianka oversat paa tydsk i Manuscript af en Frøken Hallenberg hos den danske Printsesse i Cassel. E[strup] fortalte i Aften at Colliseet blev ruineret af Robert Gviscard. Kl. 10 gik jeg hjem. Vi har, som min forommeldte Sidemand hos R[einhold] rigtig bemærkede, i denne Tid 3 forskellige Climater i Rom, nemlig Sommer om Middag, Høst om Aftenen
 20 og Vinter om Morgen.

27. November 1818.

Jeg kom først op Kl. 8 og var beskæftiget med Livius og Urania til Kl. 1, da jeg gik hen at spise og mødte undervejs Lund, som formodede, at den ovenmeldte Maler hos Reinhold, maatte være Faber, en Landskabsmaler fra
 25 Hamburg. Hele Eftermiddagen og Aftenen tilbragte jeg paa mit Værelse og gjorde blot en Excursion for at købe Brød og Svovelstikker eller Traade. Jeg kunde ikke slippe Livius førend jeg havde faaet hans Beretning om Slaget ved Cannæ, der menes at have været omtrent der hvor nu Barletta er, ikke langt fra Ofanto, maaskee den af Livius ommeldte Aufidus amnis.
 30 Siden den 25. vandrer her et Par Hyrder fra Abruzzo omkring med en Sækkepibe og spille for alle Madonner. Disse Personer kaldes Pifferari og holde ved til Juul forestillende Hyrderne fra Bethlehem med den Forskjæl, at de lade sig betale.

28. November 1818.

35 Jeg var oppe Kl. 7, skrev paa Urania og læste Livius til Kl. 11, da jeg gik paa Minerva-Bibliotheket, for at søge G. Antonini di S. Biases Lucania, hvori der efter Münters Opgave findes en Afhandling om Velia. Da Bibliothekaren ej kunde finde den gav jeg mig til at lede i Catalogen og fandt den i Appendixet. Paa Retouren derfra giennemgik jeg Bøgerne i et Par gamle Boglader,

men fandt for det meste blot catholske Dogmatikker og Andagtsbøger. I en af dem fandt jeg en Raggvaglio fra 1805 der handlede om det gamle Carthago og var forsynet med adskillige Kaarter og Kobbere af Mynter og opdagede ved at blade i den, at Forf. antager at Hannibals Marsch gik over store S. Bernhards Bjerg, ligesom han fortæller, at han selv mellem Aosta og Ivrea under Fortet Bardo har seet en planeret Vej over Klippen, som han troer er den samme som Hannibal, ifølge Livius 3 Dec., 13 C mod Slutningen, banede sig ved at gyde Æddike paa den hede Klippe: *ardentia saxa infuso aceto putrefaciunt*. Strax efterat jeg var kommet hjem fik jeg et Besøg af E[strup] og Schou, som i Gaar er kommet hid fra Neapel og af hvem jeg fik Navnet ¹⁰ paa den Blomst jeg fandt i Palazzo Corsini og som kaldes: *Gypsofila saxifraga*, fordi den almindelig voxer paa Gibs. Han havde hørt at Cesaris Røverbande nu ere nogle og 20 og der blev hørt et Raab i Fjeldet hvor han holder til, da Schou og Følge tog der forbi. Han fulgte os til Sciarra, hvor vi og traf Riepenhauzerne og den Busch som har kjendt Evald. Derfra gik jeg til Minerva- ¹⁵ Bibliotheket og excerperede 1 Times Tid af forommeldte Tractat om Velia. Paa Hjemvejen købte jeg Petrarchs Digte og har tilbragt hele Aftenen med at læse i dem. Rieppenhausen fortalte i Dag at der er fanget en 80 Fods Hval og en Haj i Sundet. Torvaldsen vil, som jeg hører ej rette den begangne Fejl i Basreliefen over Alexanders Indtog. 20

29. November 1818.

Beskjæftiget med mit sædvanlige Morgenarbejde til Kl. 11, gik jeg med I[ngeman], E[strup], F[reund], Jensen og Schou for at see Bartoldis Frescomalerier, men fandt ingen hjemme. Over Pincio spadserte vi til Piazza del Popolo og langs ad Corso til Sciarra, hvor vi spiste, og gik siden hen for at see ²⁵ Cardinal Feschs Maleriesamling. Vi bleve førte til Cardinalen selv, hvor vi traf 4 preussiske Kunstnere og et Par andre. Jeg maatte som senior føre Ordet og androg saa got jeg kunde paa italiensk vort Ærinde. Jeg havde ventet at treffe en udlevet Olding, men fandt i Fesch en livlig Mand med et friskt Udseende og en slu Mine og anslog ham omtrent for at være 60 Aar. ³⁰ Vi besaae i Sælskab med de forommeldte hans eget og en Række af andre Cabinetter som blot indeholdt Stykker af den franske Skole, hvoriblant, foruden Endeel Malerier af Lebrun og Rubens, en Hippolyt, en Diana paa Jagt af le Sueur; Landskaber af N. Poussin, Disciplene i Emaus, jeg troer af Valentin, og en Anunziation af Champagne. Af den Nederlandske Skole ³⁵ erindrer jeg kun, foruden adskillige dejlige Landskaber af Berghem, Ostade, Ditrichs og Wowermans, af hvilken sidste der især var et af hans beste Arbejder, en Madonna af v. Dyck, Rembrands Skizze af en Bjergprædiken samt et Par dejlige Portraitter. Blandt disse Stykker vare og et Par Perspectives

af Kirker af en Morgenstern fra Frankfurt. Af den italienske Skole erindrer jeg: en Mariæ Himmelfart af Gvido Reni, et Malerie af Gorafolo der syntes at forestille samme Sujet, med Undtagelse af at den Himmelfarne var forsvunden og kun de stirrende Tilskuere forestilledes, et af hans maadeligste 5 Arbejde[r]; Raphaels belle jardiniere og en Madonna med Barnet malet af ham da han var 12 Aar gammel, samt et Par hellige Familier af hans Skole; et Malerie af Tizian forestillende en Scene af en Paves Historie; et Udkast af Correggios Nat, hvoraf man kun lidt kunde dømme om dette Mesterstykkets Værd; en Madonna af Morillo; en Do. af Fra Bartolemeo, Do. af Andr. Satori, 10 en Elev af L. Vinci efter Custodens Forklaring, Spillerne af Gherardo della Notti, den mest levende og skuffende Belysning jeg har seet. En Amor ridende paa en Ørn af Domenichino; et Spitsbub-Ansigt med en taabelig Karl bagved som er blevet snydt af ham, jeg husker ej af hvem, men mesterlig malet; Disciplene i Emaus af P. Veronese, et af hans beste Stykker; L. da Vincis 15 Donna med det kjendelige Physiognomie, som man gjenfinder selv i et Fruentimmerbillede malet af Luini hans Elev; et maadeligt Malerie af hans Nadvere i formindsket Maalestok; og endelig en, jeg troer, Girolamo af David, et af hans første Arbejder, ogsaa i theatralsk Stil. I et af Cabinetterne stod Napoleons laurbærkrandsede Buste, Ansigtet forekom mig lidt idealiseret. 20 Aftenen tilbragte jeg med at skrive paa Urania og med Livius og Petrark. Schou fortalte at Sicilianerne udtale l, som d, og bruge o- istedet for Artikelen il og lo, samt a, for la.

30. November 1818.

Jeg var oppe Kl. 7, skrev paa Urania og gik Kl. 9 til Minerva-Bibliotheket, 25 men fandt det lukket, fordi det var Festdag. Siden var jeg hos E[strup], hvor jeg læste Endeel No. af Allgemeine Zeitung som I[ngeman] havde faaet laant og fik af E[strup] i Foræring hans Doctor-Disputats, hvori jeg læste indtil Kl. 1½ da jeg gik til Sciarra og derfra hjem tilbringende den øvrige Deel af Eftermiddagen og hele Aftenen med at læse Livius og Petrark og 30 skrive paa Urania.

1. December 1818.

Oppe Kl. 7, skrev paa Urania til Kl. 9, gik saa paa Minerva Bibliotheket og exciperede om Velia til Kl. 11, spadserte siden med E[strup], Schou (som og vare paa Bibliotheket) og I[ngeman] som vi mødte udenfor hans Logis, 35 til Fredens Tempel og da E[strup] her forlod os til Colliseet som vi gik rundt om og besteg saa højt man kan komme og havde en herlig Udsigt over Rom og Omegnen. Af en vild Gyldenlak som vi der fandt vedlægges et Exemplar. Vi spiste i Sciarra og saae der af et Par Aviser som Rieppenhausen med-

bragte, den højst interessante og mærkværdige Efterretning om Alexander, hvorlunde han paa den sidste Revue (hvor Russerne vare de sejrende for Spøg, ligesom de vel med Tiden bliver det for Alvor) galloperede hen til en Landmand og fik sig en Pris af hans Daase og en Do., da han i sin Troskyldighed vedblev at presentere Daasen med aabent Laag. Eftermiddagen og Aftenen tilbragte jeg paa sædvanlig Maade med Læsning i Livius, Estrups Disputats og Petrark, samt med Uranias Reenskrivning. I Gaar fik jeg Brev fra Schubart, hvori han melder om Prindserne af Augustenborgs Ophold i Florentz og om mit Brev til K[rag] som han afsendte d. 19. f. M.

2. December 1818. 10

Fra Kl. 7 til 9 arbejdede med Urania og Petrark, gik saa til Minerva-Bibliotheket, var der til Kl. 11, besøgte E[strup] paa Retouren, spiste Kl. 12½ i Sciarra, gjorde siden en forgiæves Tour med I[ngeman] til Douanen for at hente vore Bøger, læste efter min Hjemkomst i Norisii Historia Pelagiana som jeg i Dag købte tilligemed Sveton for 4 Paol. Kort efter jeg havde tændt Lys kom I[ngeman] med Günther som med Schill i Gaar retournerte fra Neapel i hvem og især i Dandserinden Maria Ronzi, 16 Aar gammel og saa kydsk at hun har afslaaet General Kollers Tilbud af 400 Ducater og 200 maanedlig, for at være hans Maitresse – han var ganske indtaget. Vi fulgtes med ham paa Caffé Greco, drak et Glas messo Caldo, besøgte Schill men traf ham ej og gik saa hjem. Jeg fortsatte Læsningen i Norisius og skrev paa Urania.

3. December 1818

Efterat jeg havde skrevet paa Urania fra Kl. 7 til 9½ og forgiæves ventet paa Signal fra I[ngeman] for, efter Aftale, at gaae til Douanen, erfoer jeg ved at besøge ham, at han var gaaet ud. Jeg gik derpaa forgiæves til Bibliotheket, derfra hjem og læste en Times Tid, siden til Schou som ej var hjemme, saa til Torvaldsen, med hvem jeg snakkede en ½ Times Tid, saa til Vaticanet, hvor jeg med Günther, Schill og et Par Tydskere besaae mig et Par Timers Tid, derfra, efter at have taget en Kop Chokolade paa Caffé greco, hjem, læste til Kl. 5 og gik saa til Franz, hvor vi vare indbudne af G[ünther] og traf interessant Selskab af tyske Kunstnere, nemlig Wach og flere. Paa Caffé greco traf vi Torvaldsen, som efter Aftale fulgte os til Sartelli, hvor vi hørte en dejlig Musik af flere Sangstemmer. Derfra gik vi til Caffé nuovo og spiste Iis og saa hver hjem til sit. I Morgen gaaer Turen til Tivoli. I[ngeman] bliver ikke med, da han har faaet ubehagelige Efterretninger om, at Mandix har faaet Slag, og har Endeel Breve at skrive.

4. December 1818.

Jeg vognede Kl. 1½ temmelig munter og var paa Vej til at staae op da jeg hørte Beboeren af Sideværelset i Bevægelse og i Førstningen troede at han stod op, men snart erfarede, at han gik tilsengs og at Klokken kun var
5 som meldt. Siden sov jeg urolig, stod op Kl. 6½ og ventede paa mit Følge til Kl. 8, da Vognen med G[ünther], S[chill], Schluiter, en Jurist fra Hamburg, hvis Bekjendtskab vore Tydskere har giort i Neapel og Maleren Stöhr, holdt paa Hjørnet og Touren gik over den øde Slette, hvor man først en halv Snees Miglier fra Rom saae et Par Agre med Vintersæd. Vi passerede Anio over
10 Ponte Mamolo, saae Giulia Mammeas Gravminde i Afstand, kom over Ponte Lucano, siden over Ponte Solfatara, hvis svovlede Vand vi saae og lugtede, men besluttede at opsætte Touren til Søen Solfatara selv til vi kom tilbage, ligesom vi ej fandt det Møjen værd at besee Lago de' Tartari. Ved det Plauziske Gravminde hvilede vi og besaae det nærmere. Siden gik Touren lige
15 til Tivoli opad en langbrat Bakke rigt beplantet med Oliventrær og Cypresser. Byen selv er slet bebygget og har smale uregelmæssige Gader. Vi toge ind i Vertshuset Sybilla tæt ved Templet af samme Navn, spiste en Frokost, fik en Cicerone og tiltraadte saaledes vor Vandring, her, fordi den gaer rundt om Tivoli i Almindelighed kaldes Giro. Vi begyndte med det skønne
20 Vestatempel og det tætved liggende mindre betydelige Sibyllatempel paa en Brink, hvorfra man har det første Fald af præceps Anio og dens Løb ovenfor, lige for sig. Siden gik vi langs Vejen der bøjer sig om den dybe af de mange Vandfald beskyllede Dal, forbi Catulls Villa, hvor man seer en med Vedbende bevokset Grotte, gennem hvis Hvælving Vandet neddrypper. Paa Vejen
25 derfra til Horatzes Villa, hvis Existence er saare tvivlsom og hvoraf man kun seer en smal Rand af en Muur, havde vi en skøn Udsigt til de saa kaldte Cascateller især den 1. og største, der hænger ud over Klippen og styrter ned i 2 Afdelinger. Vi kom nu til det saa kaldte Qvintiliolo, hvor Qvintil Vari Villa skal have staaet, men fandt foruden nogle Substructioner kun en Hvælving
30 med nogle Stenpillarer, der efter Ciceronens Forklaring skulde have været en Vandbeholdning for Badene. Herfra har man en herlig Udsigt til de 3 mindre Cascateller, samt Levningerne af Hercules-Templet og Mæcenas's (nu Luc. Bonaparte tilhørende) Villa, over hvilken Villa d'Este med sin Hauge knejser.

Efter at have passeret den gamle Broe over Acqvorja og Træbroen over
35 Anio kom vi ad den gamle Via Tiburtina til Mæcens Villa, besaae Levningerne af den hvælvede Corridor hvorigiennem Vejen, som blev overskaaret af Villaens Bygninger, gik, Vandrenderne som drive en Papir-, Krudt- og Meelmølle, hvis Vand siden styrter i et højt og skjønt Fald i Dalen, en høj og meget bred planeret Muur hvor der skal have været en Aqvaduct, og siden
40 en stor Halle med aabne Vinduer hvorfra man seer Rom, den mellemliggende

Dal, det som en Fæstning paa et pyramidalsk Bjergs Top knejsende Monte-Celio og den største Deel af Tiburdalen og den med Olivenskov lige for beplantede Højde. Derfra gik vi til den tætved liggende Villa Este, hvis i gammel dags Smag anlagte Hauge stiger i Terrasser op mod det paa Bjergets Højde liggende Pallads, hvor Ariost menes at have forfattet sit Digt. Blandt Cascaderne var den saa kaldte Girandole omgivet af slangeformige store Trærødder i et Basin, stigende pludselig med en temmelig høj og tyk Straale der spreder sig i mange Grene og ligesaa pludselig falder tilbage, det smukkeste. Ovenfor var en heel Allee af smaa Springvande og lige for den en lille Rende med et Marmorskib i som skulde forestille Tiberen og paa en Terrass ovenfor en maadelig Efterligning en miniature af Roms gamle Tempelruiner. Ved Udgangen af Haugen var en kunstig Klippe med en Grotte, hvorover en qvindelig Figur med et Barn ved Siden og øverst i Baggrunden en Pegasus figurerede. De mange Trær, Buske og den frodige Vedbende der beskyggede dette Partie gav det et meget romantisk Udseende. Ved den saa kaldte Piazza Palatina saae vi Endeel gamle Indskrifter og Levninger af Basreliefs.

Nu gik Touren forbi Sibylle og Vestatemplet, hvilket sidste fra forskjellige Punkter frembyder en skøn Udsigt, nedad en Klippe stie til Neptungrotten, giennem hvis vilde Huler den underjordiske Anio styrter sig i den dybe, højst vilde og med mosgroede stejle Klippewægge indhegnede Dal. Lige for bemeldte Neptuns Grotte ligger paa Randen af Klippen Levningerne af en Villa, som efter Ciceronens Forklaring skal have tilhørt en Manlio Volpisco og i Klippewæggen imellem den og Grotten saae man et Duehuus. Paa Tilbagevejen kom vi til Sirene-Grotten og hvilte os midtvejs paa en Bænk, lige for en visnet Vinløvhytte, omgivet af Eege (troer jeg) og Styrastræer. Vi kom hjem i Aftenrøden, saae fra en Altan ud over Byen og Hovedfaldet til et nøgent, bag det liggende Bjerg, hvorfra en stor Gjedeflok kom hoppende ned. Efter 4 Timers Vandring smagte Middagsmaden os got. I halv Maanebelysning saae vi fra Altanen Vestatemplet og Floden og tilbragte Aftenen med Sang og Gjættelegen, nemlig ved Spørsmal at udfinde hvad en tænker paa. Vi gik tilsens Kl. 10 og jeg sov ret got til d. 5. Kl. 8.

5. December 1818

Efter at have drukket Caffé rejste vi i Regn, som stedse meer tiltog, til Villa Adriani, hvor vi efterat have vandret ad en smal mellem Tjørnbegroede Høje løbende Stie kom til et Huus, hvor vi fik en meget triviell og uvidende Fører, der var en fuldkommen Modsætning til vor civiliserede og halvvræde Tivoliske Cicerone, som vidste at fortælle om Fons Bandusiae splendidior vitro, om Augusti: Q. Vari legiones reddi etc. Under bestandig Regn der tilligemed den mørke Himmel gav disse siunkne og daglig meer synkende

Ruiner af den pragtfuldeste Bygning, et saa meget traurigere Anstrøg, vandrede vi først til den høje og lange Muur der menes at have hørt til Poicile, derfra til Levningerne af Tempio degli Stoici, det saa kaldte Teatro Maritimo, eller som Vasi troer, Badehuus med Bibliotheket tætved, det formente Kejserpallads, som gav det mest pittoreske Syn med sine høje af Buskværk og frodig Vedbende bedækte Mure og Hvælvinger, en høj Hvælving med skjønt Stukkatur-Arbejde, Prætorian-Gvarens Caserner og Canopo-Templet, hvor vi hvilede $\frac{1}{2}$ Times Tid under den stærkeste Regn. Vandringen endtes med Theatret. En Dal som vi saae paa hin Side af Teatro maritimo kaldte vor Ledsager: 10 Tempe. Havde Vejret været bedre og Føreren bedre underrettet vilde Touren været behageligere. Regnen hindrede os fra at besøge Lago della Solfatara og de' Tartaro. Vi kom hjem Kl. 4 og jeg tilbragte Aftenen, paa en Excursion nær til Sciarra for at tilfredsstille min knurrende Mave, hjemme med at skrive paa min Dagbog. Jeg traf I[ngeman] og E[strup] i Sciarra. 15 Ved at læse i Volkmans Beskrivelse over Rom, som Günther havde med, gjorde jeg Bekjendtskab med en Palæstrina som i Pave Marcel den 2.s Tid, (omtrent i Midten af 16. Aarhundrede) da han kun var 26 Aar gammel, satte en Kirkemusik i gammel Stil, der behagede Paven som havde megen Sands for Musik og var paa Veje at ophæve ald Kirkemusik formedelst det usle 20 Tøj man gav – saa meget, at han forandrede sidstmeldte Beslutning og gjorde Palæstrina til sin Capelmester. Han skal ligge begravet i Peters Kirken. G[ünther] fortalte om et Slags Roser voxende paa Træer, som blomstrede medens han var i Neapel og havde den Egenskab at de, ved at holdes i Haanden, forvandlede sin hvide Farve til rød. De kaldes Rose Chinese og Rose 25 mutabile. Efter at have seet Tivoli, kan jeg saa meget bedre føle Rigtigheden og Skjønheden i følgende Horatzes Beskrivelse over samme, Od. 1. B. 7: Domus Albunæ resonantis – et præceps Anio et Tiburni lucus et uda mobilibus pomaria rivis. Man mener at domus Albunæ var det nu værende Sibylla- eller Vestatempel. Om Hercules-Templet melder han og i et af sine Digte 30 til Lollius.

6. December 1818.

At vi i Tivoli besaae det saa kaldte Tempio de la Tosse, der er i Form af Panteon, og i Villa Adriani en Torso af en med Toga afbildet Person, som ligger i en Hvælving tæt ved det første Teater, hører til de 2 sidste Dages 35 Historie. I Formiddag gik jeg, efterat have læst lidt i Svetonius først til Hjort og derfra til Caffè greco, hvor G[ünther], S[chill] og Schluiter fulgtes med mig til Peters Kirken, da der ingen Messe gaves i Sixtinske Capel. I Clemens Capel holdtes en Prædiken, hvoraf jeg kun forstod lidet, da den peripatetiske og stærkt gesticulerende Taler kilede saaledes paa at de fleste Ord formedelst

Echoen vare uforstaaelige. Jeg hørte kun den Sætning: at der foruden Miraklerne, om man end ej vilde antage dem, vare gyldige Beviser nok for den christelige Religions Sandhed. Efter Talen gaves en Kirkemusik som vi snart bleve mætte af og gik vi saa til det Sixtinske Capel, hvor man, formedelst det mørke Vejr, ej kunde have synderlig got af Malerierne, hvorfor S[chill] 5 og jeg, efter en flygtig Beskuelse begave os til Vaticanske Museum og beskæftigede os et Par Timer med Antikkerne og Malerierne der. Vi gik tilbage i øsende Regn og jeg skildtes fra S[chill] for at spise i Sciarra, hvor jeg ingen anden Bekjendt traf end Vogt, der fortalte om et prægtigt Manuskript af Virgil paa Vaticanbibliotheket, prydet med skønne Malerier ved Initial- 10 bogstaverne. Siden fuldendte jeg Cæsars Historie i Sveton, gik i Mørkningen til I[ngeman], passiarede der i Selskab med Jensen, F[reund] og E[strup] til 8, da vi gik til Schou og tilbragte Aftenen der ret moersomt med Passiar til Smørrebrød og Thee, indtil Kl. 10½.

Blandt curiose Anecdoter fortalte Schou om et Par Avertissementer i 15 Adresseavisen, nemlig et om at faae en Pige som kunde malke en Kusk og en Karl, samt: at der etsteds var et Par Manschesters-Buxer at faae kjøbt med Opstander og Pumpeværk. Blandt de Wesselske Vers anførte I[ngeman] et om en Lieutenant Muus som altid havde sat sig hver Morgen udenfor Wessels Vinduer i en Hauge, paa Landet hvor W[essel] da opholdt sig, i et vist Ærinde. 20 Da et Ligvers over ham blev, efter hans Afgang, forlangt hos W[essel] skrev han: »Her hviler Lieutenant Muus, som aldrig gik paa Lillehuus, men gjorde helst paa Frihaand i Haven: nu hviler saa salig i Graven.« Schou fortalte om et Huus i Pisa hvor F[rederik] den 4. skal have boet og hvor der er en Indskrift i den Anledning. Styraxtræet i Tivoli skal, efter hans Sigende, menes 25 at være indført af Adrian, da det ellers ej voxer i Italien. I[ngeman] fortalte om en Jurist, som havde gjort den Accord med sin Elev, at han skulde betale ham en vis Sum, dersom han vandt sin første Sag. Da Manucteuren efterat have givet ham tilbørlig Undervisning fordrede sit Salar nægtede han at betale da han, i Tilfælde at han ved Dom blev tilkjendt at betale den accor- 30 derede Sum, var frie i Følge deres Accord, som den der havde tabt sin første Sag og i modsat Fald blev frie ved Rettens Kjendelse; hvorimod Manucteuren ligeledes paastod, at naar han vandt skulde han betale ifølge Accorden og naar han tabte, ifølge Dom.

7. December 1818. 35

Oppe Kl. 6½ og læste i Livius, gik paa Bibliotheket Kl. 8 og excerperede om Velia til Kl. 11, gik hjem og læste til Kl. 12½ da jeg gik til Sciarra for at spise. Derfra til Bibliotheket og excerperede til Kl. 4 og var siden hjemme til Kl. 8, da jeg gik med I[ngeman], E[strup] og Schou til Sciarra, spiste en

Ret Mad og passiarede til Kl. 10½. Schou fortalte om sine Turer i Calabrien og Sicilien, hvorledes han paa første Sted blev efter Commandantens Befaling escorteret paa et for Røveri berygtet Sted af 2 bevæbnede Bønder der hviskede mellem hinanden indbyrdes og forekom ham heel mistænkelige da han undertiden hørte: »aspettiamo og amazzare«; og paa det sidste Sted maatte, forladt af sin Fører ene bestige et højt Bjerg og da han kom tilbage ej fandt Føreren; samt hvorledes han paa en Spadseertour fra Hannover til Nienburg kom i Sælskab med en Person der havde 1 Bøsse og 2 Pistoler og ligeledes udlod sig mistænkelig. E[strup] havde haft en lignende Historie ved Verona, da han 10 besøgte den Egn hvor Efterkommerne af Cimbrenne skal boe.

8. December 1818.

Jeg besøgte i Dag med G[ünther], Schill og Stöhr Kirken Araceli, hvor Mariæ Undfangelsesfest blev helligholdt, i Forventning at høre god Musik, men hørte kun Munkenes skurrende Messe. De andre gik til Pavens Capel, 15 men jeg blev og traf siden E[strup] og Schou [og] Hjort. En Munk prædikede om Marias Udvælgelse ved Prædestination og Naade, om hendes Delagtighed i alt hvad stort Christus havde gjort, om hendes Skjønhed og Hellighed og om hvorlunde Raphael tugtede Satan til at falde ned og tilbode hende, sammenlignede hende med Solen og Maanen og kort – gjorde saa meget Væsen 20 af hende, at Christus næsten blev ingen Ting mod hende. Han lod hende holde en ordentlig Bataille mod Uvidenhed og Vantro, hvori han selv dog ej syntes at være overvunden, og forestillede saavel denne Kamp og Engelen Raphaels Kuskning af Dragen, der betragtede Maria med giftige Blik, pantomimisk og med en frygtelig Gesticulation. For Resten var Talen fuld af 25 Citationer af Johannes Aabenbaring efter Joachims Hermeneutik. Kirken var propfuld. Derfra gik vi til Sciarra og siden gik jeg, da jeg fandt Gadedørren lukt og ingen Nøgel havde, til Hjort og spillede et Partie Schak. Kl. 7½ kom Schou og vi gik til Caffè Greco for at hente Hjort med til Bügels, dem vi efter ¾ Times Vandring fra Huus og til Huus omsider fandt og hos dem 30 Keller og hans Kone, med hvem jeg pludrede lidt italiensk. Vi kom derfra Kl. 10, tog os en Ret Mad og 1 Flaske Orvietto i Sciarra og kom hjem Kl. 11.

9. December 1818.

Oppe Kl. 7, paa Bibliotheket fra 8½ til 11, siden hjemme til 1½ da jeg spiste, gik efter Maaltidet atter til Bibliotheket og derfra Kl. 4 hjem, beskæftigende 35 mig med Livius og Urania til Kl. 8, da jeg med I[ngeman], S[chou], Jensen, F[reund] og K[nudsen] gik til Panteon for at see det i Maanebelysning. Hos Kirkebetjenterne i Sacrastiet ventede vi paa E[strup] og Bügels, men det vaerede os for længe og Maanen nærmede sig sin Culminationspunkt over

Hvælvingen. Et Par enlige Lamper spredte sine matte Blik i Dunkelheden af denne majestætiske Rotonde og Maanelyset opklarede kun et af Alterne, dog kunde vi giennem Tagaabningen see den i Dunstslør fremkigende Maane. Kort efter kom E[strup] med Frue Bügel, hendes 4 Døttre og et Par tydske Doctorer. For at prøve Echoet sang jeg efter Anmodning Jägers Abendlied 5 og: o sanctissima og secunderede M. Bügel som sang Romancen af Røverborgen, God save the King og: Midnattens Maane gik Skyer forbi. Siden spadserte vi til Coliseet som vi bestee, for ogsaa ovenfra at besee denne Kjemperuin i Maanelys. Ved at klavre op paa den øverste Hvælving blev min Fod indviklet i Græsset og jeg var meget nær ved at styrte ned i Hullet tætved. 10 Paa Tilbagevejen besøgte vi de øvrige Ruiner og Fredens Tempel under hvis høje Buer vi saae den store vide Ring der omgav Maanen paa Himlens Panteon blive overskaaret. Da vi havde fulgt Damerne hjem over Trajantorvet og Corso, gik vi til Sciarra og fik os en Ret Mad og kom ej hjem før Kl. 12½. Hvad der rørte Frue Bügel mest ved Synet af Panteon var at det lignede 15 saa meget en Tegning deraf hun har hjemme.

10. December 1818.

Efter at have skrevet fra 7 til 9 paa Urania og Dagbog gjorde jeg en forgiæves Tour til Bibliotheket, besøgte paa Tilbagevejen E[strup], gik hjem og skrev paa Urania til Kl. 1, da jeg spiste i Sciarra. Eftermiddagen tilbragte 20 jeg med at læse Livius indtil Kl. 5 da Knudsen bragte mig Remarks on Antiquities, Arts and Letters during an Excursion in Italy in the years 1802 and 1803 by Joseph Forsyth Esq., 2. Edition, London 1816, hvori jeg læste til Kl. 6 da jeg gik til Saletti og hørte den dejlige Kirkemusik af Marcello di Capua. Jeg traf ved Indgangen Torvaldsen som bragte Bügels did. Ved Ud- 25 gangen traf jeg Schill og fulgte med ham og Schou til Caffè greco, hvor jeg fandt Grev Stolberg, som gjorde Endeel af Schweitserturen med os. Derfra gik jeg hjem og fortsatte Læsningen i Forsyth som har mange interessante Bemærkninger.

11. December 1818. 30

Oppe Kl. 6 og beskæftiget med Urania, Livius og Forsyth til Kl. 8 da jeg gik paa Bibliotheket. Fra 11 til Spisetid var jeg hjemme, gik fra Sciarra atter til Bibliotheket og arbejdede med de Veliske Mynter i Goltzius til Kl. 4, gik saa hjem og læste og skrev til Kl. 8 da jeg gjorde Visit hos Reinhold, hvor jeg traf Riepenhausenerne, Vogt, Stackelberg, den Bajerske Minister, et Par 35 Damer og Endeel Andre. I Aviserne læste jeg om det ny Forsøg som er gjort til N[apoleon]s Undvigelse. Jeg gik Kl. 10 i en stærk Regnskur, tog feil af Vejen og kom hjem Kl. 10½. Den ældre R[iepenhausen] fortalte at Udsigterne

til Humbolds Værk over America ere componerede og stukne i Rom efter hans egen Opgave og altsaa ej paalidelige. Paa Caffeen i Sciarra fortalte H[jort] om det Varsel som Faith, der stod i et spændt Forhold med den i Sommer druknede Fohr, fik i det samme Øjeblik han døde ved 2 Slag paa Skulderen, ligesom I[ngeman] fortalte om Admiralinde Herbst at hun en Nat følte sig grebet i Armen og siden erfoer at Manden som dengang var paa en Sørejse havde paa den Tid været i største Livsfare.

12. December 1818.

Oppe Kl. 7, paa Bibliotheket fra Kl. 9 til 11, skrev siden Brev til Stub og Stuvitz i Livorno, spiste [i] Armelino med Lund og de øvrige efter Aftale for at straffe Dominique i Sciarra for hans slette Vin, var paa Bibliotheket til Kl. 4 og arbejdede den øvrige Deel af Dagen og Aftenen med Forsyth og Urania. Kl. 10 hørte jeg F[reund]s, I[ngeman]s og Jensens Stemme og prajede dem fra Vinduet, medens de vare beskæftigede med en Anecdote om, hvorlunde Pitt gjorde sine Permissioner til en Latrin for en Vægter for ved et Veddemaal at ophjælpe sine slette Finantser. De kom op til mig og I[ngeman] fortalte Anecdoten om den drikkældige Herre og Tjener som plejede vexelvis at være beskjænkede, men da de begge fulde laae i een Seng bleve enige om at kaste den forment Contubernal ud, og om Matrosen som kun havde gjort een god Gjerning, nemlig at redde, omvende og drukne en Jøde. Med det samme vil jeg anføre Tøger Reenbergs vittige Forklaring over, hvad der er den lystigste Ting i Verden, nemlig en Fjert, fordi den synger saa længe den lever. I Formiddags besøgte jeg med Schou Torvaldsen, som enuierer sig meget over den Levnetsbeskrivelse han skal forfatte som Ridder og hvormed han er i Forlegenhed da han ej veed sit Fødselsaar etc. Vi saae Jensens Buste modeleret af Freund og, paa Vejen til T[orvaldsen]s Atelier, Friends Portrait, malet af Jensen. I Attellet gjennemgik vi samtlige Arbejder og jeg fandt foruden de før anførte, Haabet, en Statue, en Basrelief forestillende Bachus som rækker Amor en Skaal, Priam som anraaber Achill om Hectors Liig, et Gravminde, en Genius med omvendt Fakkell og af Buster Knudsens. Den sidste har og bestilt Bachus og Amor, Mars med Pilen og Briseis's Bortførelse.

13. December 1818.

Efterat have skrevet paa Urania gik jeg Kl. 10 med I[ngeman], E[strup] og H[jort] til Chiesa sopra Minerva for at høre en berømt Dominicaner prædike. Han taledede om il Sacerdotio og beviste dets Magt, Hellighed og Værdighed, som han satte næst efter Gud selv, af Embedets Natur, Skriften og Kirkefædrene. Ved at omtale de Beskyldninger som gjøres Clerus, at de ere udsvæ-

vende, vellystige, forfængelige, gjerrige etc., at de veed bedre at blade i Kortene end i Messebogen, bedre at svadse for Fruentimrene end at prædike Ordet etc., endte han meget naivt ethvert anført Gravamen med: io lo sò; men bemærkede derhos at disse Beskyldninger kom for det meste fra de Vantroende, da gode, det er catholske, Christne vilde og burde skjule Gejstlighedens Fejl, og at Embedet beholdt sin Værdighed ligefuldt, uagtet enkelte Præsters uværdige Forhold. Som Bevis paa Præsteskabets Magt anførte han: at naar en døende Synder allerede er i Satans Kløer, og alle Engle og Maria selv intercederer for ham, kan dog intet hjælpe og forløse ham uden Præstens Absolution. Foragt for Præstestanden tilskrev han den franske Revolution og alle de Ulykker som har været, og den Usædelighed som hersker, og erklærede at naar Sacerdotio holdtes i tilbørlig Ære, behøvedes hverken Soldater eller Politie. Han gesticulerede som alle theatralsk, men declamerede taalelig got og med passende Toneafvexling. Kirken var temmelig fuld. Siden besøgte jeg Knudsen, gik derfra til Sciarra og var siden hjemme til Kl. 7 da jeg søgte I[ngeman] og i Selskab med ham hans Vertinder, med hvem vi passiarede en Times Tid og som spillede lidt for os paa Gitar. Da vi gik til Sciarra mødte vi E[strup] og H[jort] som kom fra Caffé nuovo, hvor de havde anført Frue Büghel og hendes 4 Døttre. De bleve nu med til Sciarra, hvorhen F[reund] og Jensen ogsaa siden kom. Vi kom først hjem Kl. 11.

14. December 1818.

Til Morgenpiben skrev jeg mit Pensum af Urania, gik Kl. 9½ paa Bibliotheket, kom hjem Kl. 11, læste i Livius til 12½, spiste i Sciarra, gik atter paa Bibliotheket med Schou og derfra med ham til Hjort for at besøge Cornelius og see hans Malerier. Da han havde noget Nødvendigt at forrette i Byen gik han bort og overdrog H[jort] at vise os sine Malerier. Paa Væggen hang 3 Kartons forestillende Dantes Beatification, nemlig Dante paa den ene, Franciscus paa den anden Side og Maria knælende mellem Treenigheden i Midten og Scener af hans divina Comoedia, nemlig hvor Berenice fører ham til Lovgiveren Moses og et Par andre som sidde i Baggrunden og en Helgeninde med et Par Apostler, samt hvor Kejser Justinian og en Biskop med Bonaventura paa den ene og en Munk paa den anden Side fremstilles, bestemte til en Hvælving i Pallazzo Massimi som nu er overdraget Feit. Fremdeles saae vi et Udkast til en Deposition i Oliefarve paa Træ og Kobberne til Göthes Faust. Paa Titelbladet forestilles Mephistofeles som bukker sig for vor Herre, mellem hvilken og ham staaer en Cherub med Morgenstjerne, Faust skrivende og over ham en Gruppe af Genier med Theologia, Philosophia etc., neden under er Hexen og Dæmoner. Et Blad forestiller Faust med Pigen, et andet hvor Mephistopheles fører Hexen bort for at Faust kan være ene med Pigen,

et 3. hvor hun besvimer i Kirken, et 4. hvor hun beder i Fængslet og en Engel staaer bag hende, Faust og Mephistopheles foran, et 5. som dog nok hører blant de første i Ordenen, hvor Hexen fremmaner Mephistopheles; et 6. hvor en Galge forestilles samt Faust og Mephistopheles ridende til Bloksbjerg. 5 Et Udkast til et Olymp og til Underverdenen kunde man ej faae tydelig Idee om da det var for smaat og dunkelt. En Tegning af Torvaldsens Statue: Haabet, udarbejdet af Amsel var skjøn. Derfra gik jeg med Schou paa Monte Pincio, for at nyde den dejlige Aften og mødte der Günther og en heel Deel andre Spadserende. I Mørkningen kom E[strup] og vi læste et Par Timer 10 Engelsk sammen i Forsyths Reise. Resten af Aftenen tilbragte jeg hjemme med at skrive paa Urania og min Dagbog og læse i Sveton.

15. December 1818.

I Formiddags paa Bibliotheket og siden hos I[ngeman]. Efter Maaltidet atter paa Bibliotheket og besaae paa Vejen did M. Angelos Christus i Chiesa 15 sopra Minerva, læste siden Livius og Sveton og skrev paa Urania til Kl. 7 da E[strup] kom og vi fortsatte den engelske Lection. Siden fulgtes vi til Sciarra, hvor vi i Sælskab med I[ngeman], S[chou] samt F[reund] og Jensen som kom fra Borghese fordrev Aftenen med lystig Passiar under 1½ Foglietta Viin til Kl. 11. Min Aftenpibe røgte jeg i det aabne Vindue under idelige 20 Lynglimt i den lune Nat.

16. December 1818.

Jeg kom silde op og blev derfor hjemme fra Bibliotheket og begyndte paa en Juleprædiken, ligesom jeg for et Par Dage siden fuldførte en til forrige Julehøjtid paabegyndt Psalme saa lydende:

25

1.

O Du! som under Armods Tag
Blev fød til Verdens Trøst i Dag,
Hvo kan din Lov udsiunge!
Dig priser Templets glade Chor,
30 Dig priser højt den faldne Jord,
Højt jubler Engletunge:
Ære være Gud vor Fader,
Som forlader Støvets Synder
Og sin Frelses Bud forkynder.

35

2.

I Dødens Skygger Jorden laae
Og længselsfuld imøde saae

Opgangen af det Høje.
 Da randt i Øst en Stjerne klar,
 Som Dagens lyse Forbud var,
 Og leded' Visdoms Øje.
 Vise prise og sig bøje 5
 For den høje Verdensherre,
 Ham som Jord og Himmel ære.

3.

O syng nu højt forløste Jord
 Og bland din Røst med Englechor, 10
 Med Himlens Jubeltoner.
 Han, som i Armod's Pjalter laae
 I Krybberum og ringe Vraa,
 Højt over Himle troner.
 Herlig, kjerlig, Lys og Livet 15
 Har han givet. Fred og Glæde
 Strømmer fra hans Guddoms Sæde.

Kl. 11 gik jeg med I[ngeman], E[strup], S[chou], F[reund] og Jensen til Camuccinis Studium og saae hans Virginia i Malerie og Carton, fortreffelig i Composition, Gruppefordeling og Tone, men maadelig Karaktertegning i 20 Hovedpersonerne A. Claudius, Virginia og især Virginias Kjæreste som holder den døde, der er skjønt malet. Drapperiet er og maadeligt; en Deposition i Carton, hvori den døde Christus er skjøn; Torvaldsens Portrait maadeligt; S. Torso som har et Syn af Engle under Sacramentets Indvielse, malet i mindre Format og i Carton; Horatius Cocles staaende paa Broen, 25 som brydes bag ham ligesaa; et Portrait i fuld Legemsstørrelse af Fyrstinde Lichtenstein, herligt Drapperie af Atlask i Afstand; Scipio som giver Celtiberiernes Fyrste Allucio sin Brud tilbage; Cæsars Mord; Frederik Barbarossas General Baglionis Indtog i Perugia og hans Fremstilling for F[rederik] Barbarossa i Middelstørrelse; Amors og Psyches Formæling i de olympiske Guders 30 Forsamling, Psyche forholdsmæssig for stor mod Amor og slet tegnet, men Guderne for det meste og især Jupiter og Juno herlige Figurer og got grupperede; Ptolomæus med de 70 Fortolkere, 2 Sidestykker og Bachus's Triumf, Oliemalerier i Udkast eller skisserede; Thomas og Christus i Carton, bestemt at udføres i Mosaik for S. Peters-Kirken; Pater eterno samt Maria og Christus 35 ligesaa i Carton bestilte til Rusland i en Kirke; Virgil forelæsende 6. Bog for August, Livia og Marcell's Moder Octavia som døde under Læsningen, fremstilt i Seppia som jeg troer; Romerinderne som ofrer deres Smykker for

at tilvejebringe Løsesummen til Gallierne, ligesaa i mindre Format og Seppia; Camillus paa Forum; Christi Opstandelse; Gracchernes Moder Cornelia, som fremstiller sine Sønner, en Carton, skjønt tegnet; Copie af Volterras Deposition i Trinita de' Monti og flere Copier, som Studier, af Transfigurationen, Raphaels
 5 Deposition i Borghese, Dominichinos Girolamo etc.; Copie af Schedonis Betlere, en blind Mand ledet af en halvvoxen Dreng, samt et Barn, som en Kone med et velsignet Ansigt giver Almisse, Originalen i Neapolis; Copie af v. Dycks Deposition.

Der var og gode Afstøbninger af de fleste og beste Antikker og deriblant
 10 af Venus Ca[l]li]pygia. Vi spiste i Sciarra og jeg gik fra Caffehuset ind paa Bibliotheket. Fra Kl. 4 til 7 var jeg hjemme og læste i Sveton og skrev paa Urania. Siden besøgte jeg med Jensen Büghels, hvor jeg traf Keller og hvor den danske Consul Chiaverini gjorde en Visit. Han indbød Büghels og mig til hans Svigerfader Tolonia i Morgen Aften; men jeg benytter neppe denne
 15 Indbydelse. Vi passiarede til Kl. 10, søgte vore Landsmænd forgiæves i Sciarra og gik saa hjem. Keller fortalte om en Engelskmand som havde spurgt ham om Prisen paa hvert Malerie i et Gallerie og da han kom hjem opsummeret Beløbet og anmærket at han havde seet Malerier for den og den Sum.

17. December 1818.

20 Hjemme hele Formiddagen, beskjæftiget med min Præken, Urania og Sveton. Jeg skulde været med de andre hos den anden berømte Maler her, Landi, men troede ej at der blev noget af formedelst det onde Vejr, men hørte dog af S[chou] i Sciarra at de havde været der. Jeg gik lige hjem fra Sciarra og læste og skrev hele Aftenen paa en Excursion nær til Serletti hvor
 25 jeg hørte den deilige Marcelliske Musik og især en himmelsk Duet. Paa Tilbagevejen saae jeg ved Randen af den klare stjernestrødte Himmel idelige Lynblink.

18. December 1818.

Oppe Kl. 7, læste Petrark og Sveton, var paa Bibliotheket Kl. 11, siden
 30 hjemme, spiste i Sciarra, var atter paa Bibliotheket til 4 og tilbragte det Øvrige af Dagen og Aftenen med Livius og Urania. E[strup] havde ej Tid til at læse Engelsk, da han havde travelt med Torvaldsens Biografie og skulde med I[ngeman] til Bügels.

19. December 1818.

35 Skrev paa Prædiken fra 7-8, var paa Bibliotheket til Kl. 11, siden hjemme til 12 $\frac{1}{4}$, spiste i Sciarra, gik atter paa Bibliotheket, læste efter min Hjemkomst nogle Capitler i Livius, læste 1 Times Tid Engelsk med E[strup], gik

med ham Kl. 6½ til I[ngeman], der forelæste os sin Tasso. Stykket begynder i Daarekisten, hvor T[asso] efter Alphonses Befaling sidder indspærret. Hans Ven og Læge Manso søger at dæmpe hans oprørte Aand og giver ham Vink om, at Leonore vil bevirke hans Befrielse og selv bringe ham Tilgivelse for hans Overilelse og giver ham et Brev som underretter ham derom. Leonore 5 bringer Alphons virkelig til at fortryde sit Forhold mod T[asso] og A[lphons] søger, men forgjæves at forsone sig med T[asso], selv L[eonore] kan ej overvinde hans Halstarrighed. Tasso forlader Ferrara for at gaae til Romsom Pillegrim og afsone sine Synder. Antonio som er faldet i Unaade, søger først formummet at bestikke en Zigeuner-Konge til at rydde T[asso] af Vejen; 10 men opnaaer saa lidt sin Hensigt at Zigeuneren, som kjender T[asso] af hans Digte, meget meer undsiger ham. Ant[onio] søger siden under sin Maske at afskrække T[asso] fra at gaae til Rom, men ogsaa det slaar fejl. T[asso] fortsætter sin Pillegrimsgang og Cardinal Aldobrandini som har gjort alle Foranstaltninger til hans Kroning i Rom søger ham forgjæves i Ferrara og 15 affordrer Alphons ham. Den sidste og 4. Act aabnes paa Janicolo i Rom med et Carnevals-Tog og en Samtale mellem en Skræder og en anden Spitsborger for hvem den første ytrer sin Harme over den Hyldest der ydes de brødløse Kunster, medens de solide forsømmes, men trøster sig ved, at da T[asso] er en saa berømt Person kan der maaskee være noget forkeert ved 20 hans Klædedragt, som ved den Leilighed kan blive Mode og skaffe Mester Sax Fortjeneste. T[asso] hviler sig udmattet paa en Steen, kommer i Snak med Zigeunerhøvdingen og siden med Antonio der fremdeles forklædt giver ham – formodentlig forgiftede Druer til Vederqvælgelse og han dør i Klosteret Onofrio, hvor hans Ven Manso treffer ham. Ogsaa Antonio bliver fældet 25 af Zigeuneren. Oprøret i T[asso]s Aand og hans Strid med Verden er skildret med frygtelig stærke Farver, men Disharmonien opløses med hans Liv. Leonore er herlig skildret og Alphonses Karakter vel vedligeholdt. Leonore er død førend T[asso]. Forstanderen i Daarekisten, som er comisk forestillet, synes mig mindst lykkelig. E[strup] tracterte med Viin og Aftenen [blev] for 30 Resten tilbragt under Passiar og Sang af danske, norske og svenske Viser som jeg gav til Beste og vi skildtes ad Kl. 11.

20. December 1818.

Hjemme, beskjæftiget med min Julepræken til Kl. 12 da jeg spadserte lidt paa Corso, spiste siden i Sciarra, gik derfra til Vaticanet for at søge mine 36 Landsmænd, traf dem i S. Peders Kirke hvor der i Clemens-Capellet blev givet den beste Messa cantata jeg hidtil har hørt og hvori en god Castratstemme udførte enkelte Partier. Vi spadserte siden med Bügels, som og vare i Kirken til Monte Mario, som vi naaede just ved det sidste Blink af den dalende Soel,

saae den bugtede Tiber og Rom i Aftenrøden og de violette Sabiner- og Albanerbjerger i Baggrunden og paa Nedvejen, violette Striber paa Himmelen bag Gannicolo-Højen. Da jeg var den eneste Dameløse Cavaleer, tog jeg Forsprang ved St. Angelobroen, gik til Caffè greco og fik mig lidt at nyde,
 5 traf G[ünther] og Tengström der, fulgte dem til Chiesa Nuova, hvor vi hørte Slutningen af et Oratorium af Metastazio, hvori en Tenorstemme udmærkede sig, ligesom Musikken var ret god. Vi vendte tilbage til Caffè Greco, og converserede der en Stund. Siden gik jeg hjem med G[ünther] og passiarede en Times Tid under en Flaske Orvietto. Kl. 9 kom jeg hjem, læste i Petrark og
 10 skrev paa min Dagbog.

21. December 1818.

Efter en forgiæves Gang til Bibliotheket som var lukt fordi det var S. Tomas Fest, gik jeg hjem og fuldendte Renskrivningen af Urania. Efter Maaltidet og Caffeen som vi tog efter Sædvane i Sciarra hvor hele Borde vare bedækkede
 15 med Julegot i allehaande Former, mødte vi paa Hjemvejen Torvaldsen og bleve samtlig inviterede af Hjort paa en Flaske Viin hos E[strup] i Morgen Aften. Jeg var siden hjemme og studerte og skrev lidt paa min Præken, hvormed det ej synderlig vilde glide, fordi jeg frøs og hvert Øjeblik maatte rette paa min søvnige Lampe. Hjorts Tractement gik ind igjen.

20

22. December 1818.

Paa Bibliotheket fra 8½ til 11, siden hjemme til Spisetid og i Eftermiddag atter paa Bibliotheket til Kl. 5, siden hjemme hele Aftenen paa en Excursion nær ned ad Corso til Trajans Forum for at bringe mit af Kulde stivnende Blod i Bevægelse.

25

23. December 1818.

Hjemme hele Dagen, paa en Vandring nær til Sciarra for at spise og skrev, iført min Cavaj, paa min Præken saa got det vilde gaae med frosne Fingre og fik den omsider Kl. 11 færdig i Klakken. Jeg var en lille Tour i Aften paa Monte Pincio.

30

24. December 1818.

Den første og formodentlig den sidste Juleaften jeg tilbringer i Rom. Fra 7 til 11 beskjæftigede jeg mig med at renskrive min Prædiken. Da kom I[nge-
 35 mig paa Estrups af Solen opvarmede Værelse og fortsatte der Renskrivningen af min Præken til Kl. 12½ da jeg gik til Sciarra og spiste. Ved Bordet blev lagt

Raad op mod Frue B[ügel] som havde forlængst yttret at vi skulde spise Julegrøden og lege Juul hos hende, men senere syntes at have glemmt det, og man delibererede om at gjøre et Sælskab for hende hos Frantz for at samle gloende Kull paa hendes Hoved. Men man blev ej enig og besluttede at forflytte Krigsraadet til Torvaldsen. Ham traf I[ngeman] og jeg, som havde gjort en Afstikker til Posthuset, ej hjemme da vi kom og gik saa til de gamle 3 Gratier som holde Caffé i samme Huus hvor I[ngeman] logerer og drak os en Kop Caffé, og jeg købte et Slags Julekager rigelig udstyrede med Rosiner og Mandler til min Vertindes lille Pige Mathilda. Siden traf vi Torvaldsen og Endeel af vore Landsmænd paa Gaden og det blev besluttet at vi skulde holde Juleaften hos T[orvaldsen] og derfra gaae ved Midnatstide til M[aria] Maggiore.

Jeg gik nu hjem og fortsatte og fuldendte Renskrivningen af min Præken, afbrudt ved et Besøg af Knudsen, som bragte mig John Chetwode Eustaces Classical Tour through Italy 1802, 3. Edition, og siden af Kejser, der var kommet i Gaar, og atter af Knudsen der bød mig til Gjæst til Middag med Kejser Kl. 6. Da jeg var blevet færdig med Prækenen gik jeg Kl. 7 til Knudsen, spiste et Par Retter og drak et Par Glas Aleatico med Knudsen, Keiser og Engelskmanden som er Knudsens Reisefælle, kørte i Vogn med dem til Torvaldsen, hvor vi skildtes ad og Aftenen gik saare fornøjelig hen ved Julegrøden, hvortil T[orvaldsen] selv, antrukket i Skoe og Silkestrømper og med Ordenen paa Brystet, havde hentet Melken, og under Sang og Klang til Midienat. Kejser kom en halv Times Tid før vi gik. Jeg tog mig en Tour omkring i Gaderne, sov lidt paa Sofaen og blev vakt af Ingeman Kl. 2 om Natten den

25

25. December 1818

for at gaae til M[aria] Maggiore, mødte undervejs E[strup] med Frøkener Bügel, blev i Følge med dem til Kirken, skildtes der fra dem i Kirken og fandt Belysningen der det beste. Sangen var svag og almindelig og da jeg træt af Nattevaagen og Vanken omkring blandt Folkestimlen, satte mig paa en Bænk faldt jeg i Slummer, hvoraf jeg først vognede da Processionen med Barnet der er en maadelig Figur siddende paa en Slags Glasvase, der skal representere en Vugge og er et flaut Gøglerie, foregik. Siden læstes Messe. Det gryede alt af Dagen da jeg kom tilbage og jeg sov til Kl. 9, læste siden paa min Præken, klædte mig paa og gik til Torvaldsen Kl. 11½. Han havde af store Folianter dannet en Slags Pulpet paa et Bord og bedækket dem med et hvidt Klæde. Kl. 12 kom Bügels og Knudsen og samtlige Danske. Jeg slap taalelig got fra Prækenen, skjændt jeg ej havde haft den fornødne Tid til at memorere den og det var lidt dunkelt i Værelset, og fandt min Møje

rigelig belønnet ved min lille Menigheds vaade Øjne og hjertelige Taksigelser. Vi fulgte Bügels hjem over Monte Pincio og Corso og vandrede fro under den klare blaae Himmel i det qvægende Solskin, der lyste som paa en vakker Septemberdag hos os i Nord. Siden spiste vi i Sciarra og paa Retouren gjorde
 5 jeg en liden Spadseertour til den tilmurede Porta Pinciana, hvorhen den Gade hvori jeg boer fører mellem høje enslige Mure, over hvilke de grønne Egetræer knejsede. Siden læste jeg i Eustace til min Pibe, sov lidt i Aftenskumringen paa min haarde Sofa og læste siden fremdeles i Eustace til Kl. 8 da jeg gik med I[ngeman] og E[strup] til Sciarra, spiste en Ret varm Mad
 10 og hørte paa Hjemvejen i den kolde Aften en ret vakker Musik af Clarinetter, Gvitarre og en Fruentimmerstemme. Til min Aftenpibe skrev jeg i min Dagbog.

26. December 1818.

Jeg var oppe Kl. 8½, gik med Jensen Kl. 9 til Caffè greco og siden med ham, G[ünther], S[chill], Sluiter og en v. Berger fra Hamburg og Tengström
 15 først til Chiesa di S. Gregorio, hvor vi besaae i de 2 Capeller Malerierne af Gvido og Domenichino som Vasi omtaler pag. 329–30, siden til Caracallas Bade som vi besaae indvendig og udvendig fra alle Kanter, fandt der et Par Frescomalerier, af hvilke det ene, skjøndt fordærvet noget af Luften, syntes at være af en gammel Skole og især det øverste Partie af Madonnas Ansigt
 20 var ret vakkert, det andet forestillende M[aria] med Barnet paa et Skjold baaret af en Engel, var ubetydeligt. Facaden af Caracallas Bade seet fra det saa kaldte Hercules Tempel er imponerende, ligesom overhovedet disse Ruiner ere de fuldstændigste af dem der ere levnede. Derfra gik vi til Scipionernes Begravelse og gjennemvandrede de underjordiske Hvelvinger,
 25 hvor disse store Mænds Aske har hvilet og saae Nischerne hvori deres Urner, Sarkofager og Billedstøtter har staaet. Efterat have passeret l'arco di Druso og Porta S. Sebastiano kom vi til den saa kaldte Chiesa di Domine qvo vadis som skal være bygt paa det Sted, hvor Christus efter Legenden mødte Peder, da han vilde flygte fra Rom og Martyrdøden. Ved at følge den gamle via
 30 Appia kom vi til Columbario di Livia Augusta, tog os en tarvelig Frokost bestaaende af Fisk, Brød og lidt Viin i en Kroe tætved og gik saa til Sebastianskirken, hvor vi besteg Catacomberne og gjorde en længere Tour, end da jeg sidst var der, nemlig til en Hule, hvor 14 Paver efterhaanden skal have skjult sig, saa til det underjordiske Capel hvor Peder og Paulus skal have søgt Skjul
 35 og hvor deres Buster staae. I Kirken saae vi, foruden de ubetydelige Malerier, i Capellet ligefor S. Sebastians, Stenen som viser Fodsporene af Christus da han, staaende paa den, mødte Peder, samt en af Pilene hvormed Sebastian blev skudt. I en forgyldt Kiste skal der desuden bevares mange Reliquvier.

Ved C. Metellas Grav prøvede vi Echoet og var inde i Gravmælet hvis

Muur holdt 20 Skridt i Tykkelse. Caracallas Circus giennemvandrede vi fra øverst til nederst og gik derfra til Camoenernes Tempel, saa til Egeriasgrotten og langs Caffarella-Dalen til Tempio di Redicolo og saa hjem. Det var noget koldt da vi gik ud og i Skyggen var Vejen frossen og rimet, ligesom en Brønd ved Livias Gravminde var belagt med Iis, men for Resten var det en herlig 5 Dag og Himmelen blaa og alle Gjenstande traadte skarpt frem i den rene klare Luft. Klokkeren var 5½ da vi kom tilbage, og da jeg med I[ngeman] havde faaet mig et Par Kopper Caffé med Biscuits til gik jeg hjem, fandt en Invitation fra Knudsen, hvor I[ngeman], E[strup] og Torvaldsen spiste til Middag, men var for træt til at kunne benytte den og foretrak at nyde min Pibe i 10 Roe under Læsning af Eustace. Kl. 8 gik jeg med Jensen til Bügels, hvor vi musicerede, dandsede og legte Juleleger og moerede os ret got til Kl. 3 om Morgenen. Foruden Knudsen og de Danske var kun Keller og hans Kone der.

27. December 1818.

Oppe Kl. 8, skjøndt jeg først kom i Seng Kl. 4 og gik Kl. 8½ med I[ngeman] 15 til Schill der slog sig løs og tracterte os tilligemed en heel Flok Tydkere med Chokolade. Derfra gik vi samtlig til Chiesa del Gesu hvor vi biværede 3 Biskoppers Installering af en Cardinal, som efterat have læst Messen rakte dem Stav og Hue, hvorpaa de gik i Procession gjennem Kirken, ledsaget af Cleresie og Chordrenge, uddelende Velsignelsen til begge Sider. Derpaa messede hver 20 af dem med Bispestaven i Haanden Velsignelsen, gik saa knælende 3 Gange udraabende hver Gang, saavidt jeg kunde skjønne: Pater magnus Ecclesiar, hen mod Cardinalen der fungerte i Pavens Sted, fik Broderkysset af ham og gav det til 2 Chorrherrer i Messekaaber. For Resten var der ingen Musik undtagen en dæmpet fra Orgelet under Messen og Ceremonierne. 25

Derfra gik vi, I[ngeman], F[reund] og jeg til Araceli for at see Presepen, men da Munken just gik paa Prækestolen, besluttede vi medens Prækenen varede at besøge Museo Capitolino. Da vi kom tilbage til Araceli var Munken endnu ifærd med at prædike og holdt vist paa endnu en 3 Qvarters Tid. Efter Prækenen presenteredes Presepen forestillende i Midten M[aria] med Barnet 30 og Joseph med Oxen bagved og et Par Hyrder samt en Franciscaner og paa hver Side nogle Hyrdescener, alt ved Voxfigurer og oplyst ved Lys bagfra, aldeles som paa et Fjellebodtheater. Vi traf Bügels og med dem fulgte Schou og jeg til Museo Conservatori for at besee Malerierne, hvilke vi ordentlig gjennemgik med Catalogen i Haanden, som jeg kjøbte ved Indgangen. Da 35 vi havde fulgt dem hjem gik vi til Sciarra, og da Rippenhauserne der havde sagt os at Fruentimmer ogsaa kunde faae Adgang til Oratorierne, som gives i Chiesa Nuova, besluttede vi at gaae til Bügels Kl. 5 for at proponere dem at gaae derhen. Da jeg kom hjem blev jeg inviteret af en af Jomfruerne hos

hvem I[ngeman] og E[strup] logere til at komme derind og fandt dem ved Bordet ifærd med en Biskop, hvoraf jeg nød et Glas og gik saa kort eiter med S[chou] til B[ügel]. Da vi efter nogen Irrens kom til Kirken blev Adgang nægtet Damerne og uagtet jeg fegtede drabelig for at skaffe dem ind og var 5 endog lidt grov mod en af Munkene eller Præsterne, var det dog forgjæves. Jeg vilde fulgt Damerne hjem, men Frue B[ügel] paastod absolut at jeg skulde blive for at høre Musikken og jeg blev, men fandt mig kun lidt opbygget, da en Donna med en meer stærk end behagelig Stemme næsten ene lod sig høre – og til Slutning faldt jeg i Søvn. Paa Retouren besøgte jeg B[ügel]s 10 for at trøste dem med, at de ej havde tabt stort ved at undvære Musikken, drak en Kop Thee, gik til I[ngeman] og blev der en $\frac{1}{2}$ Times Tid, indtil S[chou] og H[jort] kom. De gik til Sabina og jeg gik hjem, for at komme betids i Seng og engang faae sovet ud.

28. December 1818.

15 Jeg sov til Kl. 8 $\frac{1}{2}$, læste saa i og excerperte af Eustace til Kl. 12 $\frac{1}{2}$, spiste i Sciarra og gik derfra med I[ngeman] og F[reund] til S. Peters Kirken for at bestige Kuppelen. Vi satte over Tiberen i en Færge og gik i den landlige Egn forbi Engelsborg og kom gennem Porta Angelica, som formodentlig har sit Navn af at en mandlig og qvindelig Engel med Kors staacr i Basrelief paa 20 hver Side, medens Røver-Been og Pandeskaller figurere oventil – til Pederspladsen. Forinden vi besteeg Taarnet tog vi os en Kop Caffè i en Restauration nær ved Pladsen. Vi gik langs den brede Vindeltrappe der har Lighed med den paa Rundetaarn i Kjøbenhavn og havde allerede fra det flade Tag en herlig Udsigt fra alle Kanter over Rom og dens Omegn. Men da vi kom endnu 25 højere og havde klattret over Bugen af Hvælvingen i den store Kuppel, som Fluor paa en Væg, kom vi til en smal med Gitter indhegnet Gang hvorfra vi saae Havet, hvori den synkende Sols Straaler spillede og Bjergene hævede sig endnu tydeligere med deres Sneespids i Baggrunden. Soracte stod mørk og ene. Vi fandt det ej Umagen værd at gaae op i Knoppen, men besaae der- 30 imod Kuppelen fra det øverste og nederste Gallerie, hvorfra Kirken synes ganske liden, men Confessionen med sine evig brændende Lamper tog sig herlig ud. Paa Tilbagevejen tog vi i Caffè Nuovo atter en Kop Caffè og jeg gik hjem, læsende Eustace til min Pibe og siden skrivende paa min over Julesviren forsømte Dagbog til Kl. 7 $\frac{1}{2}$ da jeg gik med I[ngeman], E[strup], 35 Jensen og Schou til Sciarra og der ved en Ret Mad og en Foglietto Vin tilbragte en behagelig Aften under munter Passiar. Under lustige Anecdoter fortalte og I[ngeman] den om en gammel Mand som græd og paa Spørsmålet: hvorfor, svarte: fordi min Fader slog mig og paa do. Spørsmaal: hvorfor, fordi jeg ej sagde Prosit da min Bestefader nøs.

29. December 1818.

Vakt ved det sædvanlige infame Vrøl af en Karl, som raaber Acqvavitta, Kl. 6, stod jeg kort efter op og skrev ved min Morgenlampe et Udkast til en Nytaarspræken, som dog Tiden og Kulden, som nu er temmelig skarp, neppe tillader mig at udføre. Formiddagen anvendte jeg til at læse i og excerpere 5 Eustace og gjorde kun en kort Visit hos Torvaldsen som var ifærd med at rette paa F[reund]s Model af I[ngeman]s Buste, og hos hvem jeg traf den ældre Rippenhausen. Efter Maaltidet gik jeg, efter Aftale til Bügels og passiarede $\frac{1}{2}$ Times Tid med Fruen, indtil Døttrene som havde Information vare 10 blevne færdige, da vi toge til Vogns for at bese St. Pauls Kirken og Do. alla tre Fontane. Vi toge gennem Porta di Paolo og standsede ved det Capel, hvor Peder og Paulus toge Afsked med hinanden paa Vejen til deres Martyr- 15 død. Capellet var lukket og Vejen did fra Chausseen saa snauset at Damerne ej got kunde komme frem. Jeg kigede gennem Vinduet og kunde læse Indskriften paa Alteret, der indeholdt de Ord, hvormed bemeldte Apostler, ifølge Dionysius's apokryfiske Epistel til Timoth., skal have skildtes ad.

I S. Pauls Kirken, hvis smukke Facade vender fra Landevejen, fandt vi kun maadelige og tildels beskadigede Malerier. Det meget simple Loft skal være lagt af Bjelker fra Libanon. I den ene Ende af Vestibulen eller Portalet staaer en Sarkofag af en Per Leone som kaldes Greve af Aventinerbjerget. 20 De næseløse Figurer paa Basreliefen som var heel plump, vilde Frue B[ügel] endelig have til hedenske Guder hvorimod jeg maatte protestere, saa meget meer da der paa den ene Side var et heelt Chor af Engle. Paa Frontespicien staaer Christus øverst, Maria og Johannes Døber neden under og paa hver Udkant Apostlerne Paulus og Peder, den sidste decolleret af Tiden, i Mosaik. 25 Derfra gik Vejen til alle tre Fontane, hvor vi i Chiesa di' SS. Vincenzo ed Anastasio saae de 12 Apostler, samt Jesu Aabenbarelse for M[aria] Magdalena som skal være efter R[aphael]s Tegning; i Chiesa di Maria Scala Cæli, et stygt Malerie af stygge Engle som klatre ad en Stige medens en Munk læser Messe, Zuccas Mosaik der forekom mig plump skjønt rent tegnet og neden under 30 2 Fængsler hvori efter Custodens Forklaring Paul og Peder ogsaa skulde siddet fangne; i den midterste S. Paolo, saae vi Blokken over hvilken han skal være halshugget, Maleriet der forestiller Henrettelsen, sort og stygt, og drak af de 3 Kilder. Solen var alt dalet da vi paa Retouren kom til Cestus-Pyramiden. Vi holdt udenfor, smuttede gennem en smal Aabning gennem 35 Muren, besaa Pyramiden, som ej kan betrædes formedelst Væde og læste alle Indskrifterne, hvoraf de fleste vare engelske, paa Kirkegaarden tæt ved. Jeg skildtes fra Damerne ved deres Logis, tog mig en Kop Caffè i Convertito og gik hjem og skrev til Kl. 7, da jeg fik Besøg af Kejser og gik med ham til Skiara hvor de øvrige Landsmænd kort efter kom og vi passiarede til over 10. 40

K[ejser] har af C[arl] J[ohan] faaet Løfte paa 200 Pund til Instrumenter etc. for det Norske Universitet.

30. December 1818.

Kulden holdt mig i Sengen til Kl. 8. Jeg var hjemme hele Formiddagen
5 og renoncerte paa et Besøg med Kejser og flere hos Moretini for at see hans
Experiment med at gjøre en Jernstift magnetisk ved den violette Lysstraale
og skrev i den Sted paa min Præken til Nytaarsdag, hvormed jeg neppe bliver
færdig. Kl. 12 spiste jeg, læste siden hjemme lidt i Eustace, gik i Mørkningen
en Tour paa Monte Pincio, traf der Jensen og F[reund], gik lidt om med dem
10 og var siden hjemme og skrev paa Prædiken.

31. December 1818.

Oppe Kl. 8, renskrev en Afskedsviser som jeg i Gaar digtede til det gamle
Aar, bestemt til at synges i Morgen ved Midnat hos Bøgels hvor Landsmand-
skabet er indbudet til i Aften, skrev paa min Præken til Kl. 12½, spiste i
15 Sciarra og hørte der at ovenmeldte Experiment var mislykket, hentede siden
paa Posthuset et Brev fra min gode E[lisa], fortsatte siden min Præken til
Kl. 7½, men saae at jeg ej kunde blive ret færdig med den, gik til B[øgels]
Kl. 8, traf der Torvaldsen og de øvrige Danske samt Kellers, legede Juul
til Spisetid, sang nedenstaaende Vise precise Kl. 12, gjorde en liden Springom
20 efter Maaltidet og kom først hjem Klokken over 1. Til min Aften- eller rettere
Morgenspipe læste jeg et Par Sonetter i Petrark.

Sang den 31. December 1818

Mel. Vær du vort Sælskabs Skytsgudinde etc.

<p>I samlet Kreds vi Afskeed tage 25 Med Aarets sidste glade Stund, Og skue fro paa svundne Dage I Livets dunkelklare Grund, Og Mindet om hver Fryd vi nød' Er sødt som Duft fra Rosens Skjød.</p>	<p>Den lyse med sit fromme Øje Højt over friske Blomsterkrands! Den Liljens Sneeglands skal forhøje Og blidne Rosens Purpurglands. Fra Paradisets Blomsterbeed Den smiler venligt til os ned.</p>
<p>30 End mangan Blomst sit hulde Bæger Vil aabne blidt i Himlens Glands Og, medens den vort Hjerte qvæger Sig snoe i Livets friske Krands, Og hvor end fromme Vandrør gaaer, 35 Skjøn Evighedens Blomst fremstaaer.</p>	<p>Ej Fremtids Sorg vort Sind skal tyngge; Vi vandre fro ved Haabets Haand Samdrægtighed og Venskab slynge Om Hjerterne sit faste Baand, Og samles vi i Herthas Lund Vi fro vil mindes denne Stund.</p>

1. Januar 1819.

Min første Tanke da jeg vaagnede i Dag var Tak til Gud som har ført mig faderlig hidintil og Bøn til ham for mig og mine Elskede. Kl. 10 gik jeg til Chiesa del Gesu, hvor Lys brændte paa alle Altere, Kirken var betrukket med guldgalloneret rødt Stof og der blev givet Musik fra Orgelet. En concerterende 5 Duet af en taalelig Castrat- og en Basstemme var det beste. Derfra gjorde jeg en Visit til Knudsen som forelæste mig Endeel af hans Broders Vers, der med Hensyn paa hans Dannelse, ej vare ubillige og hvoraf et langt Vers var en Satire paa det Norsksvenske Væsen. Paa Retouren derfra mødte jeg Bügels som med I[ngeman] og E[strup] havde været paa Fredens Tempel 10 og fulgte dem hjem. Siden gjorde E[strup] og jeg Visit hos Kejser og jeg gik derfra til Torvaldsen som modellerede paa en Basrelief forestillende Christus som giver Himmeriges Nøgler til Peder. Med Shaller som kom der i Besøg gik jeg til Sciarra, drak siden Caffé hos de 4 Gratier; var hjemme til Kl. 8, gjorde saa Visit hos Reinhold, spiste paa Retouren i Sciarra med I[ngeman], 15 F[reund] og Jensen og gik derfra hjem. I Eftermiddag spille [jeg] et Par Partier Schak med Hjort.

2. Januar 1819.

Hjemme til Kl. 5 i Eftermiddag og læste lidt i Eustace samt skrev med stivfrosne Fingre et langt Brev til Thomsen, bragte det paa Posthuset, gik 20 hjem og klædte mig paa, lod mig rasere paa en Barbierstube og kom til Knudsen, hvor jeg bar budet til Middag, Kl. 6½, traf der Torvaldsen og Kejser og levede højt til Kl. 9½. Kejser vilde endelig paa Retouren besøge Bügels og jeg fulgte ham da did. Mama var alt gaet til Sengs og et Par af Frøkenerne syede. Vi converserte ½ Times Tid og gik saa hjem. 25

3. Januar 1819.

Da jeg af min Vertinde blev underrettet om, at en Nonne skulde indklædes i S. Sylvestro-Klosteret, gik jeg Kl. 9 til Bügels for at høre om de vilde see denne Stads og gik med dem did Kl. 10 og ventede til Kl. 11 førend Cardinalen kom. Nonnen sad bag Alterets Gitter med en gammel Kone, formodentlig 30 Priorinden, som efter et Par Messer af Cardinalen og hende med brægende Stemmer og Chorets s[n]øvlende Ammen, betog Novizen hendes hvide Slør og gav hende et sort i Stedet. Siden stod hun for Gitteret i sin Nonnedragt, medens Cardinalen sang et Par oremus og gav hende og siden Menigheden sin Velsignelse. Derfra gik [vi] til Piazza de' Apostoli hvor der var en ganske 35 vakker Præsepe med Miniaturfigurer. Efterat have paa Retouren som snarest besøgt Chiesa de' Apostoli og beseet Canovas Monument over Clemens den 14. i Kirken og over Volpato i Portikken, gik vi til Torvaldsen hvor Damerne

vilde see en Buste som alt var afsendt. Derfra fulgte jeg dem hjem over Monte Pincio og Corso. Fra Sciarra fulgte jeg hjem med Schou og drak Caffé og spillede et Par Partier Schak der. Siden var jeg hjemme til Kl. 8 da jeg gik til Bügels og traf der Torvaldsen og de øvrige Danske, spillede lidt paa Pianoforte, var
 5 med i en Leeg som bestaaer i at hver skriver et Mands- og Fruentimmer Navn paa en Seddel, en anden hvor de mødes, en do. hvad de sagde eller foretog sig og en Do. hvad Følgen deraf blev. Der kommer et snurrtigt Sammen-
 surium ud af det Smøriere og det kan nok moere for en Tid, men ennuierer i Længden. Da det var Tilfældet med mig, gik jeg Kl. 12, ligesom Lund og
 10 I[ngeman] var gaaet $\frac{1}{2}$ Time før. I Nat døde Dronning[en] af Spanien og stadfæstede Almenakkens Spaadom: at en høj Person skulde døe d. 3., skjøndt ej ganske nøjagtig da hun døde i Gaar Kl. 10. Paa Touren over Pincio hørde vi en Kanonade fra Engelsborg. Ved Bordet i Sciarra talte man om en Comet, som skal komme Jorden temmelig nær 1820.

16

4. Januar 1819.

Jeg kom lidt silde op og tilbragte Formiddagen med at læse og excerpere Eustace, spiste Kl. 12 i Sciarra med E[strup], gik til Bibliotheket, og da det var lukket, besaae mig i Minerva Kirken til $1\frac{1}{2}$ da Bibliotheket aabnedes og jeg var der til 4. Siden læste jeg i Livius til det mørknede, gik saa en Tour
 20 paa Pincio, derfra til Schou som holder sig inde for en Beenskade, spillede et Partie Schak med ham og Hjort og tilbragte Resten af Aftenen med Eustace.

5. Januar 1819.

Jeg var oppe Kl. $6\frac{1}{2}$, arbejdede med Eustace til Kl. 9, gik saa efter I[ngeman]s Forslag til Bügels for at høre, om de vilde see Droningen af Spaniens
 25 Liig paa Paradeseng i Palazzo Barberini, hvilket naadigst blev afslaaet, gik saa hjem og skrev lidt, og derpaa til Barberini, hvor jeg efterat have buxeret mig under Puf og Tryk gjennem Trængselen, kom først til et Cabinet hvori et Par Munke læste Sjælemesser og derfra ind i Ligstuen, hvor Liget, iført hvid Atlask og Atlaskes Skoe, med Sølvkrone paa Hovedet, laae paa en med
 30 sort guldgaloneret Fløjel betrukket skraa Paradeseng med en Tronhimmel af rødt Silke. Hendes Træk røbede Sorg og Smerte og Munden var noget fortrukket. Ved Hovedet stod 2 Drabantere med Hellebarder og 2 ved Fødderne. Salen var betrukket med sort Klæde med Guldgaloner og i den var oprettet 4 Altere, hvert med 6 brændende Voxlys og ved 2 af disse paa hver Side af
 35 Ligets Hoved læstes Messer af Præster med sorte guldgalonerte Messehagler. Foran Paradesengen stod 4 høje Sølv-Lycestager med store Voxlys. Paa Væggen hang en M[aria] Magdalena og en Moder som løfter Dækket fra et hvilende Barn, maaskee den Afdødes Portrait med den nu regjerende Konge,

da det ej saae ud til at være en Madonna. Man siger at den Afdøde, der skal have været henved en 68 Aar har paadraget sig sin Sygdom ved at pleje hendes gamle Amico Fredsyrsten i hans Svaghed.

Kl. 2 gik jeg paa Bibliotheket og derfra til Sciarra Kl. 4. Rippenhausen fortalte der at der er Insurrection i Spanien, og Kejser som jeg mødte paa 5 Vejen at det Norske Storting har fordret at Kongen skal skrive sig: Konge til Norge og Sverrig i alle Forhandlinger der angaae førstmeldte Land. Paa Vejen fra Schiarra gjorde jeg Visit hos Knudsen og Baillie, men traf dem da jeg gik fra deres Logis til Abbed Cancellieri, hvor jeg maatte vente en Stund, skjøndt jeg for at udhale Tiden havde gjort en Tour over Ponte Sisto. Han 10 seer temmelig rask ud, skjøndt han allerede var Forfatter 1766 og altsaa maae være højt i de 60 og var meget artig. Han fortalte at Dronningen af Spanien var død meget let, og kort forhen havde sagt Fredsyrsten at han, som svagelig, ej maatte paalægge sig nogen Tvang. En Courier som var sendt til Kongen af Spanien i Napel skal være assasineret undervejs. Cardinal 15 Cesari, som jeg ifølge Commission af E[strup] spurgte ham om, skal være Biskop i Iesi og nylig tilligemed Biskopperne af Foligno, Perugia og Arezzo være beordret til at undersøge det, som forloren anseete, men nylig under Confessionen i Chiesa del Sacro Convento i Assisi 60 Fod i Jordan fundne Francisci Legeme, hvorom der var spaaet at det skulde findes naar Kirken 20 stod i Fare. Abbedens Søstersøn besøgte ham og meldte at han havde faaet sig en Søn. Paa Tilbagevejen besøgte jeg Piazza di S. Eustacio, hvor der var en stor Trængsel af Mennesker for at købe Børneleger i de trint om Pladsen opstille Butiqver, i Anledning af Hellig tre Konger Festen. Siden var jeg hos Estrup som fortalte at Insurgenterne i America stedse gjør større Fremskridt, 25 at Dronningen af Spanien daglig skal have uddelt 1000 Scudi til de Fattige og at Kongen af Spanien nu menes at flytte til Neapel. Resten af Aftenen tilbragte jeg med Eustace.

6. Januar 1819.

Jeg gennemgik i Morges Catalogen over Cancellieris Skrifter, der udgjør 30 ej mindre end 55 No., samt et Brev til ham fra en Antonio Brandimarte hvori hans Værker ligeledes opregnes, hvilke Piæcer han tilligemed en Catalog over de i Propagandens Officin trykte Bøger i Gaar forærte mig. Siden var jeg først i det pavelige Capel for at høre Messa cantata, men da det vaerede mig for længe, gik jeg til Kirken i Palazzo di Propaganda, hvor jeg efter lang Venten 35 hørte fra et Vindue paa Gangen over Kirken en lang Messa cantata, som var maadelig, paa et Gloria in excelsis og et Halleluja nær som blev givet taalelig. Jeg spiste paa sædvanligt Sted, var hjemme om Eftermiddagen og havde i Mørkningen et Besøg af Kejser, samt gik siden en Tour omkring

Trevi og Monte Cavallo. Resten af Aftenen læste og excerperte Eustace. E[strup] fortalte i Gaar at en Sturzer, jeg troer i Berlin, skal have givet et Forslag til at holde Studenterne i Tømme og cujonere Trykkefriheden.

7. Januar 1819.

5 Hjemme og læste Eustace til Kl. 12 da jeg gik paa Museo Capitolino og besaae de Alderdomsværker, som der findes, i Sælskab med Kejser som kom
nogen Tid efter mig, og vi holdt paa lige til Kl. 3 $\frac{3}{4}$ da vi gik til Sciarra og
spiste der i Sælskab med Rippenhausen med hvem vi havde en liden Disput
om Napoleon. Siden fulgtes vi til Serletti og hørte den dejlige Musik. Derfra
10 gik vi med Torvaldsen, E[strup] og Bügels for at see Marionet-Teatret, men
da det alt var lukket, fulgte vi Bügels hjem og drak Thee, musicerte og pas-
siarte der til Kl. 10 $\frac{1}{2}$.

8. Januar 1819.

Jeg kom lidt seent op og tilbragte Formiddagen med at læse Eustace og
15 sammensætte et italiensk, fransk, tysk og engelsk Vers bestemt at bringes
Bügels af en Pulichinelle Fastelavnsmandags Morgen, som et Sidestykke til
det I[ngeman] bragte dem til Hellig tre Kongers Dag. Kl. 3 gik jeg til Sciarra
og fulgte derfra med Kejser til Schou hvor vi traf Mineralogen og Botanikeren
Brocchi fra Padua, samt E[strup]. Aftenen tilbragte jeg med Livius og Eustace.
20 Vi saae hos Schou en meget haard Kalksteen hvori et Cæsars Hoved var
udskaaret. Den lignede Marmor i Hvidhed og Fasthed og skal være dannet
ved Dryp af Vand. Af Aviserne sees at den Boissereske Maleriesamling skal
opstilles i Stuttgart. Rippenhausen har talt om en Dansk Botaniker Petersen
som de har kjendt i Göttingen 1804 og malt hans Portrait.

25

9. Januar 1819.

Hjemme til Kl. 2 og læste Eustace. Ligeledes hjemme i Eftermiddag og
læste Livius. I Mørkningen gjorde jeg en Tour paa Monte Pincio og saae en herlig
Aftenrøde der, først mørkerød, blev stedse lysere. Langs Campo Martio laae
et Svøb af en hvid Røg og Janiculum laae i et magisk Slør af en violet Taage.
30 Maanen steg op bag Pincio. Derfra gik jeg til Palazzo Barberini og, efterat
have ventet 1 Times Tid, saae fra Højden af alle 3 Fontane Dronningen af
Spaniens Ligprocession til M[aria] Maggiore. Cavallerie aabnede den og en Af-
deling Infanterie sluttede den. Ligvognen var ledsaget af 16 Vogne og omgivet af
Tjenere som bar Fakler, hvis Skin blandede sig med Maanens. Ved Ligets
35 Hoved sad paa hver Side en Præst. Ligvognen endtes i en guldgaloneret
Krone. Smukkeste tog Toget sig ud da det drog op ad Bakken til M[aria]
Maggiore. Hele Pladsen var omcirklet af Soldatere og jeg gik forgiæves om

for at finde en Indgang, og da jeg omsider med Endeel andre havde trængt mig giennem en Dør som blev aabnet, maatte jeg efter noget Klammerie med Avantgarden og Kirkebetienten, rykke tilbage. Resten af Aftenen læste jeg i Petrark.

10. Januar 1819. 5

Jeg var i Formiddags først ved Propaganda-Paladset for at høre om der var Festivitet og siden hos H[jort] og S[chou] som vare gangne til M[aria] Maggiore, didhen forføjede og jeg mig og kom, ved Hjelp af min Stump Baand og da jeg besvarte Vagtens Spørsmal om jeg var Forestiere og Inglese med ja, ind giennem Choret, hvor der blev givet en smuk Musik af de beste Kastrat- 10 stemmer jeg hidtil har hørt, men som formedelst Larmen af den vrimplende Mængde ej synderlig kunde høres. Alle Pilarerne i den lange Colonnade med deres Entablature var betrukket med sort Klæde tæt besat med Guldgaloner og mellem hver Bue sorte med hvidt forede og med Guldlillier besatte Gardiner og Lysekroner. Midt paa Gulvet stod Katafalken under en sort med 15 Guldgaloner prydet Tronhimmel der naaede næsten til Loftet og paa den, omgivet med 4 Faner, laae Liget blottet men med Voxmaske for Ansigtet i Sølvmor paa den Kongelige Hermelins-Kappe og med Krone paa Hovedet. Omkring Katafalken hængte 4 svære Lysekroner med en Snees store brændende Voxlys og i en stor Karree for og bag Liget var plantet større og mindre 20 Voxfakler og alle Livreebetjenterne. Følget stod lige for Liget og blant dem Kronprindsen af Spanien og Fredsfyrsten, der taber mest ved Dødsfaldet, da han skal have havt 4000 Scudi maanedlig. Af Inscriptionen paa Katafalken kunde jeg kun læse den paa den ene Side: Viduarum, Orfanorumqve Levamen et Refugium. Paa alle Altere brændte Voxlys og ved dem alle læstes Messer; 25 ved Højalteret af en Cardinal.

Paa Retouren besøgte jeg Lund som var paa Vejen at gaae til Kirken og saae flygtig Udkastet til hans store Malerie af Anscars Prædiken. Siden var jeg hos Torvaldsen som arbeidede paa en Basrelief til et Gravminde for en Romer, gjorde en Visit hos Wach, som jeg ej traf hjemme og gik derpaa til 30 Sciarra, hvor hele Landsmandskabet spiste. Derfra gik jeg med H[jort], E[strup], F[reund] og Jensen til S. Petri, hvilede en Stund i Kirken, ventede en Stund paa Trappen, gik da det blev os der for langt og koldt til nærmeste Caffé og fik en mezzo Caldo, toge saa atter Post paa Trap[pen] og saae omsider den umaadelig lange Procession af allehaande Broderskaber med og uden 35 Maske, alle med Fakler, saa M[aria] Maggiores og S. Petri hele Cleresie, saa Cardinalerne til Hest – en Sværm af Officiantere – kort en umaadelig Række, i alt nogle og 30 forskjellige Grupper. Højst malerisk var Synet af dette Fakkeltog der glimtede fiernt ved Indgangen til Peders Pladsen, formerede

en blendende Fakkelmasse der siden udviklede sig i en bugtet Gang og drog
 langsomt opad Pladsen og langs med den af Træ opførte og med Tapeter
 behængte Ballustrade over Trappen – forsvindende under den høje Arcade
 bag Jernporten, medens Klokkernes dumpe Klang lød fra Taarnet. Da Toget,
 5 som nok vaerede $1\frac{1}{2}$ Time, var forbi, forsøgte jeg med flere, men forgjæves
 at komme ind og vendte derpaa tilbage, røgte en Pibe Tobak og gik saa til
 Bügels, hvor vi vare indbudne for at see Zantarellen og flere italienske Dandse,
 som bleve udførte af nogle Italienerne som E[strup] havde engageret. Kejser,
 I[ngeman], F[reund], Jensen og E[strup] udgjorde Sælskabet og vi fordrev
 10 Tiden med Musik og Dands indtil Klokken henved 12.

11. Januar 1819.

Jeg kom lidt seent op, orienterede mig i Vasi og paa Kaartet for at kunne
 udføre mine Partes som en ordentlig Vejleder og Cicerone paa den i Dag aftalte
 Tour med Bügels og nogle Landsmænd, og gik Kl. 12 til B[ügels] i Sælskab
 15 med I[ngeman] og E[strup] og traf der F[reund] og Jensen. Efter en liden
 Frokost tiltraadte vi vor Vandring og besøgte først Palazzo Spada, som Vasi
 har beskrevet fra pag. 407–10, og fandt foruden de der anførte Malerier:
 Cleopatras Død af Romanelli, en Madonna af Luca Gjordano, Cain som
 dræber Abel af Lanfranco, Senecas Hoved af S. Rosa, S. Lucia et særdeles
 20 mærkt Stykke af Gvercino, Helenas Bortførelse af Gvido, en Madonna af
 Sasso Ferrata der slet ikke ligner hans Stil, David dandsende for Arken af
 Panninni (?). Siden besøgte vi den ved Cæsars Drab saa mærkværdige Pompeii
 Statue og fandt i samme Sahl adskillige gode Basreliefs, f. Ex. den sovende
 Endymion, Perseus og Andromeda, en som driver en Oxe etc. samt adskillige
 25 antiqve Buster.

Derfra gik vi langs Strada Giulia til den ved Enden af samme liggende
 Chiesa di Giovanni dei Fiorentini (vid. Vasi 410–11) og besaae Malerierne i
 samme der ej er synderlig udmærkede. Foruden dem Vasi nævner, angav
 Custoden Malerier af en Corrado som i et Capel har malet en M[aria] Magda-
 30 lena della Pace, samt en Pater eternus af Tempesta. Vi saae siden Lev-
 ningerne af den tætved beliggende Ponte Trionfale og gik saa til Engelsborg,
 som vi besteeg indtil Spidsen og havde derfra en herlig Udsigt over Rom
 og dens Omegn der laae for os som et Panorama. Især hævdede de 3 Sneebjerger
 i Baggrunden sig blendende under den klare blaa Himmel. Paa Ncdgangen
 35 saae vi et smukt Christushoved udhugget i Marmor bag Glas. Da jeg havde
 fulgt Fruen hjem gik jeg til Sciarra for at spørge Vogt, naar det var beleyligt
 at see hans Malerie-Samling og traf ham der. Siden var jeg hjemme til Kl. $5\frac{1}{2}$
 da jeg gik til E[strup] og I[ngeman] og fulgtes med dem til Knudtsen hvor
 vi vare indbudne med Kejser og bleve galant tracterte. Efter Bordet fik jeg

ved at drages med E[strup] et slemt Stød paa Knæet. Paa Hjemvejen sang vi Serenaden af Sovedrikken udenfor Bügels, fulgte med I[ngeman] paa hans Værelse og passiarede der til Kl. 12.

12. Januar 1819.

Jeg kom silde op, læste i Eustace og Sveton til Kl. 12 da jeg fik et Besøg 5 af E[strup], spiste i Sciarra, gik derfra med E[strup] paa Bibliotheket, derfra hjem Kl. 4 og læste og skrev Resten af Eftermiddagen og Aftenen paa en Excursion nær paa Pincio, hvor jeg saae Solen dal[e] bag en dejlig Guldbærm.

13. Januar 1819.

Efterat have læst i Eustace og Sveton gik jeg Kl. 11 med I[ngeman], 10 E[strup], F[reund], Jensen og Lund til Palazzo Albani, hvor vi saae et Par dejlige Stykker af Perugino: et forestillende Madonna med Barnet med Giacomo paa den ene, samt S. Laurentz med Risten og S. Sebastian med Pilene paa den anden Side, det andet i 3 Feldter, i midterste Maria med Barnet paa Jorden som Joseph andægtig betragter og 2 Engle, til højre Johannes 15 Døber og en Engel, til Venstre en gammel Mand og 2 Engle, ovenover i en Bue Christi Korsfæstelse med Maria paa den ene, Johannes paa den 2. Side og Magdalena omfavnende Korset. I hvert Hjørne af Buen en bedende Engel. Formodentlig har det været en Altertavle. Paa nederste og især paa øverste Feldt er et dejligt Landskab. 3 Kartons udgivne for M. Angelos, Baroccis 20 og Raphaels, den sidstes Transfiguration. Giulio Romanos Malerie i 3 forskjellige Afdelinger, forestillende som det synes Psyches Befrielse etc., samt et Do. Bachanal, hvoraf Originalen findes i Feschs Samling. H. Caraccis Sogno, en dunkel Figur malet paa en meget mørk Grund. Garofolos Madonna med Barnet, L. da Vincis Do. et nydeligt Stykke. En god Copie af Madonna 25 med Jesus og Johannes hvis Original findes i Doria, samt af en Rafaels Madonna hvis Original er hos Camuccini, og endelig Jupiter og Ganymed som udgives for et græsk Malerie, men som Mengs paa sit Yderste skal have bekendt sig at være Mester for, skjøndt man tvivler om Sandheden af denne 30 Bekjendelse.

Vi gik derfra til Sciarra og efter Maaltidet gik jeg med Schou til Teatro Valle og tog os Billetter samt hørte om en Loge til Bügels. Paa Retouren 35 forhørte jeg om B[ügels] vilde have Logen til 5 Scudi, men man fandt det for dyrt. Kort efter min Hjemkomst havde jeg Afskedsbesøg af Günther og Schill som reise i Overmorgen, og I[ngeman] kom hid for at tage Afskeed 35 med dem. Kl. 6½ gik jeg med Schou til Teatro Valle og fik den yderste Plads ved Dørren, hvor der var en uafsladelig Træk og Larm, saa jeg havde kun lidt got af den for Resten taalelig gode Musik, hvori en bøjelig Fruentimmer-

stemme samt en Bas- og Tenorstemme var det beste. Stykket: Il Contracambio var, som sædvanlig, hjertelig flaut. Af den paafølgende Tragoedie Rosamunda saae vi ikke fuldt den 1. Act og havde nok deraf, da Dronningen og Rosamunda declamerte eller rettere skreeg og gebærdede sig som gemene Qvinder. Vi spiste en Ret Mad i Sciarra og traf der Kejser.

Prindserne af Augustenborg, der kom i Fredags, toge i Eftermiddag til Néapel og passerte os forbi da vi kom fra Sciarra Caffé. Et Par Italienerne, som vare komne i Klammerie paa Teatret Valle om et Fruentimmer bleve begge Offere for deres Lidenskab, da den ene gik hjem og hentede en Dolk hvormed han giennemborede den anden da han gik ud af Skuespilhuset, og dennes Broder, som havde Mistanke om og belavet sig paa hvad der vilde skee, strax satte sin Dolk i Morderens Bryst.

14. Januar 1819.

Da jeg havde tilendebragt den 2. Deel af Eustace gik jeg med I[ngeman] og E[strup] til den Hollandske eller Nederlandske Landskabsmaler Vogt og saae de Arbeider han havde hjemme, nemlig et ufuldendt Landskab med et dejligt Baumslag af Eeg og Popler og skjønt Perspektiv af Fjeldene i Baggrunden, en Copie, efter Hukommelsen, af et Malerie, som han for et halv Snees Aar siden gjorde for en Ridder Doccho i Neapel, der skal have en god Samling; et Do. Landskab med en Schweitzer-Koe og Romersk Stud ogsaa med en Baggrund af Bjerge og mellem dem en Landsbye; et Do. med en brændende Hytte antændt af Lynild i Maanskin – en fortreffelig Belysning og herlige Grupper, især den lige for Ilden. En Koe som løber forvildet i Bækken og en Hest efter den, ogsaa skjønt tegnede og det hele meget livfuldt. I et af Værelserne copieredes en Egn ved Albano med Øen Ponsus fremragende Klippe i Baggrunden og en af Korsvis lagte Træer i Forgrunden opreist Hytte. Derfra gik jeg til Capitol og bragte paa Vejen did den 2. Vol. af Eustace til Knudtson, der ej var hjemme. Paa Museo Capitolino giennemgik jeg Resten af Galleriet og gjorde et kort Besøg til Palazzo de' Conservatori for endnu engang at see de beste Malerier der. Jeg spiste Kl. 3 i Sciarra med Kejser, der hos Scarpelini, Professor i Fysikken med 20 Scudi maanedlig og efter K[ejser]s Sigende en meget duelig Mand, havde truffet Statsraad Portalis fra Paris som er gift med en dansk Grevinde Holk og nu er her for at negociere om Concordatet. Efter Maaltidet gik jeg hjem og var siden paa Serlettis Concert, som var kort men god. Derfra gik jeg til Caffé greco for endnu engang at tale med S[chill] og G[ünther], fulgte med dem til Sabina og drak der Afskedskaalen med dem – og saae dem sandsynligvis sidste Gang. I Sciarra søgte jeg de Danske forgæves, gik derpaa en Tour i Gaderne, vendte tilbage til Sciarra, traf F[reund] og Jensen og efterhaanden kom Torvaldsen og de

øvrigte. I Orvietto drak vi Schubarts Skaal, hvis Fødselsdag det var og passerede til 11. – Frøkenerne B[ügel] havde, som I[ngeman] sagde mig, ventet mig for at gaae med dem til Vogt, men jeg fandt intet Kald til fremdeles at løbe April.

15. Januar 1819. 5

Hjemme til Kl. 3 og skrev paa et langt Brev til Münster, hvori jeg sendte ham Afskrift af nogle forment Pelasgiske Karakterer og Notizer om Velia. Efter en liden Tour paa Monte Pincio i Skumringen besøgte jeg Kejser og drak en Kop Thee hos ham. Siden var jeg hjemme og skrev. Hos Kejser saae jeg Kephaldes Reise i Italien. I Palazzo Albani fandt jeg en Oversættelse af Horatz i Originalens Metrum af en Leo Antonio Vincenzo. 10

16. Januar 1819.

Jeg skrev i Formiddags et Brev til Schubart, hvori jeg indsluttede det til Münster og gik dermed paa Posthuset, hvor jeg fik et Brev fra Stub af 1. der melder, at der om 4 Uger gaaer Skib fra Livorno til Helsingør. I samme Brev var indsluttet et fra Pavels af 26. Octbr. f. A. hvori han giver en kort Recit af sin Visitatstour og meddeler adskillige interessante Efterretninger om det Norske Væsen eller rettere Uvæsen. Jeg spiste i Sciarra Kl. 1, læste siden hjemme i Sveton og Eustace, besøgte Kl. 8 Kejser for at tage Afsked og meddele ham de Norske Efterretninger og traf F[reund] der. Resten af Aftenen 20 tilbragte jeg med Eustace.

17. Januar 1819.

Jeg var neppe blevet færdig med min Morgenpibe da min Vertinde meldte mig at Folk alt gik til Klosterkirken i Gaden strax nedenfor, for at see en Nonne blive indklædt. Jeg skyndte mig da, fordi man havde sagt mig det var en Novize, men efter en Times kjedsommelige Venten, hvori der blev læst og siunget Endeel Messer med snøvlede Stemme, og en monoton Sang lød fra Klosteret bag Altrets aabne Gitter, samt Sacramentet uddelt til et Par Damer og efterat den forrettende Cardinal havde holdt sin Andagt ved Sidealtret, opdagede jeg først, at det var den samme Ceremonie jeg saae i Syl- vester-Kirken. Efterat Cardinalen havde læst Messen holdt en Chorherre en temmelig lang Tale til den bag Altergittret siddende Nonne, hvoraf jeg intet sammenhængende hørte. Siden sang Cardinalen atter en Messe og Nonnen stod imidlertid med en stor Fakkell i højre og Korset i venstre Haand og sang knælende en kort Messe med ganske god Stemme. Paa Cardinalens Indbydelse: »veni sponsa Christi« forsvandt hun, og Cardinalen med Følge forføjede sig til et Gitter i Væggen af Choret hvor Nonnen tændte sin Fakkell, viste sig atter 35

for Gitteret i sin fulde Nonnedragt og sang en Messe. Det Hele endtes med en Slags Hymne som Choret istemte og Menigheden nynnede.

Derfra gik jeg til Sciarra og fulgte siden med S[chou], I[ngeman] og Jensen til S. Onofrio, hvor vi traf Bügels, besøgte Tassos Grav, besaae Fresco-
5 malerierne af Perugino og hans Elev Pinturricchio over Højaltret, nemlig det nederste af den første og de øverste af den sidste, gik derpaa til Klostret (Damerne undtagen) og saae en Madonna malet som Mosaik af L. da Vinci, blegt og uden synderlig Værd, item Tassos kronede Buste i Træ udhugget
10 efter Masken som blev taget over hans Ansigt da han var død, og med et interessant Physiognomie som det blev overdraget Jensen at male som Vignet til I[ngeman]s Tasso, nød siden den herlige Udsigt over Byen og Bjergene med sneetakte Aaser i Baggrunden, gik saa gennem Klosterhaugen til Tassos Eeg der stod vissen paa en høj Bakke og af hvis omsnoede Vedbende her ved-
15 lægges et Blad, skildtes saa ved Enden af Bakken fra Bügels og gik over Tiberen til Chiesa S. Antonio, hvor der var en stor Folkestimmel, for at see de Heste og Æsler som af en Munk i fuld Ornat bleve bestænkede med Vievand, købte ved Indgangen til Kirken for 1 Bajok et Kobber af S. Antonio med sit Æsel, trængte os gennem den ind- og udstømmende Vrimmel, i hvilken jeg skildtes fra mit Følge.

20 Jeg gjorde siden en Spadseertour paa Monte Pincio og saae den dalende Soel og var siden hjemme hele Aftenen og læste Eustace, hvori jeg fandt følgende Anecdoter om Neapels nærværende Konge F[erdinand] den 4.: Engang da man talte om Tyrkernes store Magt for nogle Aarhundrede siden, sagde han: »det var intet Under, da hele Verden var Tyrkere før Jesu Fødsel.« En
25 anden Gang da man i Anledning af Ludvig den 16.s Henrettelse bemærkede, at det var 2. Gang en saadan Misgjerning mod et kronet Hoved blev begaaet, yttrede han sin Forundring og spurgte hvor det var passeret. Da man svarte: i Engelland mod Carl den 1., forsikrede han at det ej kunde være muligt og at det sikkert var et Opspind af Jacobinerne i Paris for at besmykke deres
30 Udaad, men at han haabede man ej vilde lade sig saadant binde paa Ermet. Da en Fransk Minister i hans første Regierings Tid havde opmuntret ham til at læse og til den Ende givet ham Henrik den 4.s Historie, og nogen Tid efter fandt den paa Kongens Bord, sagde denne meget naivt til ham: »Der er deres Bog urørt; man ønsker ej at jeg skal læse og derfor har jeg opgivet det.«
35 Der er og et Par Anecdoter om hans Godmodighed, at han indstillede et Gæstebud i en almindelig Nød og, da En, i Anledning af hans Ytring om Farligheden af Geværer med 2 Piber til Brug paa Jagt, svarte, at om der skeede en Ulykke, var det kun en Jagtbetjent den traf, erklærede han: at han heller vilde ødelægge alle sine Geværer og for bestandig lade Skydning fare,
40 end saare Lillefingren af det ringeste Menneske paa Jorden.

18. Januar 1819.

Hjemme hele Formiddagen til Kl. 1 og læste i Eustace. Efter Maaltidet læst i Sveton, gjorde en liden Tour i Mørkningen og tilbragte Aftenen med Eustace og Petrark.

19. Januar 1819. 5

Efterat have læst Eustace til Kl. 11 gik jeg med I[ngeman] til Chiesa di S. Maria della Traspontina i Anledning af den Danske Helgen S. Knud, hvis Fest det i Dag er og som der har, som før er meldt, et Capel bestemt til danske Catholikkers Begravelse. Der brændte 4 Lys paa Altret, men hørtes ingen Messe og kun en gammel Mand gjorde et Knæfald for Altret. Derfra 10 gik vi til Sciarra, hvor Schou fortalte af Aviserne, at der kun paa 2 Steder er gjort Undersøgelse om de Blindes Antal, nemlig i Danmark og Zürich, hvoraf Resultatet var at i Danmark omtrent hver 1000. og i Zürich hver 700. Person er blind; samt at Danmark har negocieret et Laan i Engelland til at hjælpe Holsten. Siden var jeg paa Bibliotheket til Kl. 4, læste siden 15 hjemme i Sveton, gik i Mørkningen til Schou og Hjort, som boe sammen, for at faae 3. Deel af Livius, spille et Par Partier Skak med S[chou] som var ene hjemme, fik Underretning om hvorledes han bruger sit Barometer til Højdemaaaling, læste en latinsk Dedication til Paven af en nylig udkommet Italiensk Botanik, hvori Salomon berømmes som en god Botanikker fordi han 20 taler om alt fra Cederen til Ysoppen, Christus anføres som Botannikens Anpriser paa Grund af hans: »seer til Lilierne paa Marken« og de som ej have Sands for denne Videnskab betragtes som halve Kjætttere. Resten af Aftenen anvendte jeg til at læse Livius og Eustace.

20. Januar 1819. 25

Efterat have tilbragt Formiddagen med Eustace gik jeg ved Middagstid hen for at see til Torvaldsen der er syg. Jeg traf der Bùgels med Hjort og Schou som var kommet i samme Ærinde men ej havde seet Torvaldsen men hørt at det kun var maadelig med ham. Vi fulgtes ad til Maleren Shadow, traf der et Sælskab af Engellændere og Engellænderinder, hvoriblandt T[orvaldsen]s fordums Elskede og saae herlige Sager: Kartonnen af Josephs Brødre der forkynder hans Død for Jacob som fortvivlet sønderriver sine Klæder, Joseph tydende Drømmene i Fængslet, begge Stykker udførte al Fresco hos Bertoldi, dejligt tegnede og udtryksfulde; et lidet Malerie i den gamle Skoles Manier af Christus synkende under Korset, med skønne Grupper, 35 dog Stilen noget haard og tør; et Portrait af en meget vakker nygift Romerinde, hvis Cicisbeo Bs skal være, blond og coqvæt, og ligefor en Madonna med Barnet og Joseph ved Høvlebænken, en skøn Contrast af den jordiske

og himmelske Qvinde; Torvaldsens skønne Portrait forestillende ham midt imellem Maleren og hans Broder Billedhuggeren, som række hinanden Haanden og et Udkast til Maleriet af 2 Børn. Paa Væggen hang Shadows Portrait og en Madonna der mysede vel meget med Øinene, tegnet af en schweitsersk
 5 Maler. Jeg forlod Selskabet for atter at høre til T[orvaldsen], men mødte i Porten Jensen som sagde at han sov. Siden gik jeg til Sciarra og derfra med Schou paa Bibliotheket til Kl. 4. Paa Retouren besøgte jeg T[orvaldsen] og traf hos ham Knudtson og Bailie og blev lidt efter dem. Siden gik jeg en Tour paa Pincio og derfra hjem. Efterat have læst i Livius og Eustace gjorde
 10 jeg mit første Forsøg i Sonetten med følgende over Torvaldsens Gratier:

Hulde Trillingsøstre, som nedsvæve
 Fra Olympens lyse Guddomssæde,
 Slyngede i Kjerlighedens Kjæde,
 Eders Fødder let til Dands sig hæve
 15 Medens Amors Himmeltoner bæve.
 Skjønhed, Ynde, Blyhed, som fremtræde
 I Huldsalighedens Tryllekjæde,
 I aflokke, fordringsfrie ej kræve,
 Hyldning, straalende i henrykt Øje,
 20 Hyldning, som fra Hjertets Væld udrinder.
 Med et himmelsk Smil I Eder bøje
 Her i Hallen over Kunstens Minder,
 Værdige at pryde Romas Høje,
 Værdige en Krands af Huldgudinder.

25 Siden gik jeg med I[ngeman], F[reund] og Jensen til Sciarra, traf der H[jort] og S[chou] og siden Lund og drak med dem i Madera secca, hvormed H[jort] tracterte, paa vor Torvaldsens Sundhed, kom hjem Kl. 10½ og skrev følgende:

Til Hygea

Du, hvis snehvide Arm det styrkende Sundhedens Bæger,
 30 Fyldt med helbredende Saft, omsnoet af Visdoms Symbol,
 Rækker smilende hen til den blege, vansmægtende Læbe,
 Og, som med Gudernes Drik, nyskaber svindende Kraft,
 Svæv til vor Torvaldsen ned, af brændende Bønner paakaldet,
 Skjænk ham Legemets Kraft, Aanden er fyrig og stærk!
 35 Dog – som Harpocrates, Du med Fing'ren paa Læben paabyder
 Taushed, tydende hen paa et uforskeligt Raad.
 Du er kun Skyggen af Ham, i hvem Alt lever og røres;

Derfor staaer du saa taus, hyllet i Fabelens Slør.

Hør da vor brændende Bøn, o Du som kan høre og raade!

Byd, som ved Ordet Du bød fordem: Jeg vil det, vær karsk!

21. Januar 1819.

Kl. 9 gik jeg med I[ngeman], H[jort] og E[strup] til Chiesa dell' Agnese 5
fuora la Porta, for at see Lammenes Indvielse. Det var en skøn klar Dag,
men fra de ligefor os liggende Sneebjerger aandede os en temmelig kold Pust
imøde. Vi steg ned ad Marmortrappen til den vakre simple Kirke der var
betrukket med mørkerødt guldgaloneret Silke-Tapeter, og faaer sit Lys fra
smaa Vinduer over Arcaderne. Man kan her med Sandhed sige som Valborg: 10
»hvor der er godsligt her i denne Kirke«. I et Sidecapel stod den bekjendte
antikke Candelaber. Ved Højaltret læstes Messer; men Lammenes Indvielse
skulde, som man sagde, først foretages ved Middagstider og da det blev os
for kjedsommeligt og koldt at bie saalænge, besluttede vi at gjøre en Tour
til et i nogen Afstand fra Kirken liggende Osteria. Vi bestilte der en Ægge- 15
kage (Fritata) og Vin og besøgte, medens Ægge- kagen blev lavet, en temmelig dyb
Hule i Haugen under et gammelt Træ tæt omsnoet af frodig og grøn Ved-
bende og fandt i Hulen en Stump af en Steen, hvorpaa man kunde læse de
Ord: Minia og Villa, ligesom Muren paa det usle Vertshuus viste Levninger
af antik Stil i Teglstene. Da Anretningen var færdig, fortærte vi vor Ægge- 20
kage uden Mistroe og Frygt skjøndt den var lavet i et Huus, som ej saae en
Røverborg uligt og drak i et Par Foglietter Ascitutto-Vin Frue Minias Villas
Skaal.

Vi gik derpaa tilbage til Kirken og hørte en Snees Aar gammel Præst med
et meget vakkert men koldt Physiognomie at perorere over Agneses Historie, 25
Hellighed og Martyrdom, med teathralsk Mimik og Gesticulation. Hans
Exordium var: »Deo sperans.« Efter Prækenen blev 2 Væder-Lam hentede
i Procession med en Bisp (i det mindste havde han en Bispehue) i Spidsen
af Præsteskabet med Voxfakler fra Sacristiet og, rigelig prydede med røde
Baand og en Rose i Panden, baarne paa røde Puder og lagte paa Alteret 30
hvor de under Messen bleve bestænkte med Vievand og berøgede. Siden
bleve de, ledsagede af en Mængde Tilskuere, af hvilke Børn kyssede og andre
klappede, bragte i en Vogn paa samme Puder og, ledsagede af 4 Præster,
kjørte til Paven for at faae hans Velsignelse. Paa den lange Marmortrap,
der fører op fra Kirken læste jeg blandt andre Epitafer et fra Slutningen af 35
2. Seculum, hvor B brugtes istedet for V for Ex.: Nobembris for Novembris
og Latinen var meget maadelig, f.Ex.: Hoc tumulum posuit.

Vi skyndte os nu hjem, og jeg fik netop røgt en Pibe Tobak og afskrevet
foranførte Vers til Torvaldsen, da Klokkeren var henved 2 og jeg altsaa maatte

skynde mig at gjøre mit Toilette for, efter Aftale at møde hos Bügels Kl. 2 $\frac{1}{4}$. Jeg gjorde dog først en Afstikker til T[orvaldsen], fandt ham bedre, leverede Versene og gik saa til B[ügel]. Vi besøgte Torlonias Pallads, saae i Gaarden Endeel Afstøbninger af Statuer og nogle Antikker, hvoriblandt et Par Sarko-
 5 fager fra Marcells Teater, af hvilke den ene forestilte Hercules's Arbeider. I Værelserne fandt vi ingen Malerier af synderlig Værd: En Madonna af Sasso Ferrato, en Do. som Custoden udgav for en Gvercino, men som snarere var en Perugino, et Par vakre Landskaber af Claude Lorrain vare de beste. For Resten var der Malerier af Bassano, Girardo della Notti, H. Caracci etc.
 10 En Hercules's Optagelse i Olymp, malet paa en Platfond af Landi, og Hercules's Bryllup af en Domenichino della Frate, en Lucceser, ligeledes paa Platfonden var maadeligt Gods, Camuccinis Amor og Psyches Forening var bedre, men tager sig bedre ud paa Cartonene i hans Atelier end i Udførelsen, Canovas manirerte Hercules og Licas paraderer i en Niche. Nogle Vaser med Caryatider
 15 af Cavaceppi behagede mig meer. Den sidste har og giort en Copie i Marmor af M. Aurels Ridderstatue paa Capitol i forkortet Maalestok, men Hestens Been ere for smale. De 4 Aars Tider forestillede i Marmor ved Genier ere plumpe. De inderste Værelser ere meget pragtfulde og har Gulve indlagte med Mosaik. Jeg spiste til Middag med H[jort] og S[chou] hos B[ügel] og
 20 fulgte dem efter Maaltidet til Serletti, hvor vi fremdels hørte deilig, skjønndt for største Delen forhen givet Musik. Vi fulgte Damerne hjem og tilbragte den øvrige Deel af Aftenen med Passiar og Musik og fortalte til Slutning Spøgelseshistorier, hvorover Fruen blev bøs. At Kongen af Spanien, Droningerne af Würtemberg og Sardinien og den unge Dronning af Spanien ere døde
 25 og den unge Konge af Spanien detroniseret høre til Dagens Nyheder. Vi gik hjem Kl. 10 $\frac{1}{2}$ og da jeg havde glemmt min Portnøgel og længe forgiæves havde hamret paa Døren, maatte jeg søge Natteleje hos I[ngeman].

22. Januar 1819.

Medens jeg sov ret got i I[ngeman]'s Seng laa han selv og frøs paa en Madras
 30 paa Gulvet. Vi stode op Kl. 7 og da jeg var blevet tractert med Chokolade og Tobak, hvortil jeg læste lidt i Österreichische Beobachter, gik jeg hjem og kort efter paa Bibliotheket til 11. Siden besøgte jeg med S[chou] Torvaldsen, som har sovet slet i Nat og har Feberen. Efterat have skrevet $\frac{1}{2}$ Times Tid hjemme gik jeg til Sciarra og derfra atter paa Bibliotheket til 4. Siden
 35 var jeg hjemme og læste i Livius og Petrark, hvis 109. Sonnet jeg forsøgte paa at oversætte saaledes:

Som enfoldig Sommerfugl sig svinger,
 Vant til Lyset, mod det klare Øje,
 Straalende af Glandsen fra det Høje,

Og sig Død, en anden Smerte bringer:
 Saa jeg til min Uhelds-Soel mig svinger,
 Til de Øjne som mig sødt fornøje;
 Og ej Amor sig vil lade bøje
 Ej Fornuftens strenge Lov ham tvinger. 5
 Vel jeg veed, at Øjnene mig svige,
 Veed at deres Ild mig Døden sender,
 At for deres Magt min Dyd maae vige;
 Men saa sødt mig Kjerligheden blender,
 At, med Suk for de Ulykkelige, 10
 Blinde Sjæl frivillig Livet ender.

Paa Touren til Sciarra besøgte jeg Chiesa di SS. Vincenzo ed Anastazio, hvor en Mængde Mennesker bivaanede Messen og hvor der blev siunget et Slags Litanie, som hele Menigheden besvarede. Lysene paa Alteret brændte korsvis og Endeel Pavelige Sveitsere samt Tienere stode med Voxfakler paa 15 Kirkegulvet.

23. Januar 1819.

Jeg fuldendte i Formiddag et langt Brev til min Kone, som jeg i Gaar Aftes havde begyndt paa, gik derpaa Kl. 12½ til Sciarra, leverte siden Brevet paa Posthuset, gik derfra paa Bibliotheket til Kl. 4, læste siden hjemme i Livius, 20 oversatte et Par Strofer af Mahlmans Jägerlied som jeg afskrev til M. B[ügel], gik saa paa en Barbierstue og derfra til B[ügel], med hvem jeg fulgte til Teatro Palacorde og saae der en Comoedie af Marionetter i halv Legemsstørrelse indeholdende mange Intrigver og Pudserligheder og siden en brillant Ballet forestillende Rinaldos og Armidas Eventyr, hvori Dukkerne dandsede 25 med megen Færdighed. Rinaldo manøvrerede til Hest paa Teatret, foer i en Triumfvogn med Armida, som fremkaldte Dæmonerne til Hævn da Rinaldo forlod hende, og satte alle Elementerne i Bevægelse. Den sidste Decoration som forestillede Vandfald og Ild var især brillant. Da vi havde ført B[ügel] hjem og drukket et Glas Vin der, gik vi til Sciarra og celebrerede Jensens 30 Moders Fødselsdag i et Glas Vin og kom først hjem hened 12.

24. Januar 1819.

Jeg var oppe Kl. 7, da vi efter Aftale skulde følge med B[ügel]s Kl. 8 for at see en Slags catholsk Confirmation. Efterat have taget en Chokolade i den saakaldte Regents-Caffé mødte jeg Frøkenerne i Strada Tritone udenfor 35 Kellers og vandrede saa med dem, Frue Keller, I[ngeman], H[jort], S[chou] og E[strup] til Chiesa di S. Paolo Primo Eremita, hvor Endeel unge Piger

skulde for første Gang communicere. Men da det endnu vilde medtage nogen Tid førend Tjenesten begyndte, gjorde vi en Spadseertour i Villa Negroni fra hvis Højde prydet med en Roma, man har en skøn Udsigt. For Resten er Haven ensformig med Alleer af Cypresser og Hækker af Laurbær og Bux-
 5 bom. Vi fandt der Blomsten Toskeflab og paa Muren en Bladevæxt som kaldes Capelli di Veneri. Da vi kom tilbage til Kirken begyndte Processionen af Confirmandæ, 6 Par, i hvis Spidse gik 3 Smaapiger, den ene med en Fane med Kors i og de 2 andre hver ved Siden af hende med Voxfakler og saa Confirmandæ 2 og 2 ligeledes med Voxfakler, klædte i et mørkeviolet Stof med
 10 hvidt Slør paa Hovedet som svævede ned til Fødderne og en Blomsterkrone paa Issen over Sløret. Efterat have gaaet Kirken rundt i Procession knælede de med deres Fakler ved Alteret. De smaa Børn som bare og ledsagede Korsfanen havde store Rosenkrandse om Hovedet og Vinger paa Skuldrene. Efterat den forrettende Præst, som udentvivl var Bisp eller Ærkepræst da
 15 han siden læste en Messe med Bispehue, havde læst Messe og, under Musik af et usynligt qvindeligt Chor bag et Gitter paa Orgelet og ledsaget af det, havde consacreret Sacramentet, holdt han fra Alteret en Tale til Communicanderne, simpel og hjertelig, skjøndt uden synderlig Veltalenhed, hvorved han selv var meget rørt og som de unge Piger hulkende anhørte. Faklerne
 20 havde de forommeldte Smaapiger imidlertid taget fra dem. Medens Brødet blev uddelt knælede en af bemeldte Smaapiger ved hver Ende af Knæfaldet med 2 Voxfakler i Haanden og den 3. holdt Korsfanen imellem Knæfaldet og Alteret. En Sacristan bar en Tallerken og holdt den under Hostien, som – efterat Korsets Tegn var gjort med samme, blev rakt enhver Communicand.
 25 Bægeret tømte Præsten selv og holdt derpaa knælende ved den ene Side af Alteret en kort Formaningstale. Ceremonien sluttedes med en Messe og et Slags Jubel Hymne under Sang og Accompagnement fra Orgelet, hvorved Communicanderne hævede deres dem atter meddelte Voxfakler. Under en stedse svagere tonende Sang forsvandt Pigerne Par om Par med deres Vox-
 30 fakler giennem Sidedøren ved Alteret. Den Følelse og Andagt som herskede ved denne Gudstjeneste gjorde den virkelig opbyggelig og en af de smaa Korsfarerinder som med et Englesmil betragtede de hulkende Communicander, var meget rørende.

Vi gik derfra til Torvaldsen som er noget bedre, og derfra over Monte Pincio
 35 hvor vi samledes med E[strup] der havde hentet Frue B[ügel] og gik saa til Wach's Studium. Hans Confrater Längerich viste os de sidste af hans Arbejder: en romersk Bondepige fra Gensano, et dejligt Ansigt; Copie af R[aphael's] Madonna med Jesus og Johannes der har en Due i Haanden, efter Stykket i Tribunen i Florentz; samt Fornerina og Madonna di Foligno; Carton af en
 40 thronende Madonna og Barnet med Jordkuglen i Haanden, hyldet af de

forskjellige Religionspartier, Augustin som Repræsentant for den catholske og Luther med Bibelen for den protestantiske Kirke, Figurerne, som mig synes, noget koldt tegnede; Hertuginde Elisabet fra Marburg, hendes Apotheose, Forjagelse af hendes Gemal etc. i Tegning og bestemt til en Kirke. Af Wach's Confrater var en Tegning af ham selv forestillende ham siddende under en Vinløvhytte med Vesuv i Baggrunden.

Efterat have hentet Freund gik vi, forladende B[ügel]s som med E[strup] gik til Rippenhausen, til Camuccini Maleriesamling hvori en hellig Margarita med en anden Helgen tegnet af R[aphael] i hans tidlige Alder; en deilig Madonna med Barnet af Do. og en Do. af hans Skole; en Do. af Parmegiani; 10 Amor som bryder Buen medens et Par Amorn Hoveder kiger frem mellem hans Been, ogsaa af Parmegiano efter Corregios Tegning; et dejligt Landskab med et Bachanal af Titian og Figurerne af Bellino; Ester som besvimer for Ahasverus, af Gvercino; et Portrait af Piombino; Ecce homo af C. Dolce; Christus som fordriver Djævlene fra de Besatte i Svinene af Garofolo, Hyr- 15 dernes Tilbedelse af Do.; Judit, temmelig colossal af Do.; Abozzo af R[aphael] af hans Depositione i Palazzo Borghese – vare de fornemste. Et Værelse var behængt med Kobberstykker; blandt andre af Domenichinos 2 Malerier af Apostlen Andreas's Martyrdom, samt af Gvido Renis og Gvercinos Aurora.

Vi spiste i Sciarra og jeg var siden hjemme hele Eftermiddagen og Aftenen, 20 beskæftiget med Livius, min Dagbog og Petrark. Lund fortalte forleden at Pave Sixtus den 5. har indført de halve Foglietter og at han gik selv forklædt om for at erfare om denne og hans øvrige Anordninger efterlevedes. En Mand som nægtede at sælge ham en mezzo Foglietto lod han hænge op uden for sin egen Dør. Røverbanderne tilintetgjorde han, dels ved at sætte 100 Scudi 25 Præmie paa hvert Røverhoved, hvilket gav et Par Stykker Anledning til at caponere deres Kammerater og bringe Hovederne i en Sæk til Paven. Undervejs faldt det den ene ind at han kunde beholde Gevinsten alene naar han skildte sig ved den anden og tog deraf Anledning til at myrde ham. Da han kom til Paven og paa Grund af Loven fordrede Amnestie og Betalning, lod 30 denne ham vide at han havde forbrudt sit Liv ved at myrde sin Kammerat, der, fra det Øjeblik af at han tog Deel i Røvernes Udryddelse, maatte anses som en af Paven benaadet. Og saaledes blev Synderen snydt baade for Penge og Liv. En Bande som man ej kunde faae fat paa, bragte han i Hungersnød, ved at lade alle Byer besætte, saa den ej kunde faae nogen Proviant derfra. 35 Kort efter sendte han en Transport med forgiftede Fødevarer og denne forsvandt – men ogsaa Røverne. I Anledning af E[strup]s Chenille som han svedende bar i Middagsvarmen og, som S[chou] paastod, fordi han vilde takkes B[ügel]s, gjorde jeg følgende tyske Impromptu: Er wandelt schwitzend auf den sieben Hügel: – Doch süsse Lobung schenken ihm die B[ügel]s.

25. Januar 1819.

Til min Morgenpibe læste jeg Livius og oversatte en Strofe af Jägerlied. Kl. 9 gik jeg paa Bibliotheket og var der til 11 og læste siden Sveton til Kl. 12 da jeg spiste, var atter paa Bibliotheket til 4, gik siden en liden Tour paa Monte Pincio, bragte Jensen Kampferdraaber, og var siden hjemme beskæftiget med Livius og Petrarch.

26. Januar 1819.

Jeg var oppe Kl. 7, skrev lidt paa et Digt i Anledning af den i Søndags bivaanede Communion og gik saa paa Bibliotheket til Kl. 11. En Times Tid efter gik jeg til Sciarra og derfra til B[ügel]s, for i Selskab med dem at bese det Pavelige Pallads paa Monte Cavallo. Værelserne udmærke sig ved simpel og smagfuld Pragt og bestaaer for det meste i høje hvælvede Sale. I et af dem var ordnet 2 Stole med Tabouretter paa hver Side for Kejseren og Kejserinden af Østerrige og deres Sviter. I 2 Sidecabinetter vare elegante Senge hvis Omhæng hvilte paa canelerte Colonner. Af Malerier var der ingen udmærkede. De fornemste ere anførte hos Vasi pag. 229–231. Da vi kom ned i Gaarden holdt just Pavens Vogn for Døren og vi saae ham passere Forstuen, hvor et Par Bønder- og Borgerkoner slæbede sig hen paa Knæerne for at kysse hans Fod, og stige til Vogns iført en rød Kappe med smale Guldgaloner om. Siden gik vi i Haugen, hvis høje af tætte Træer hvælvede Buegange og adskillige Vandspring er dens beste Prydelser, ligesom man fra forskjellige Punkter har skøn Udsigt over Byen og Omegnen. For Resten ere Hækkerne og Qvartererne i gammeldags Smag. Da vi havde fulgt B[ügel]s hjem og faaet Indbydelse til at spille en Hanrej der i Aften gik hver til sit. Siden læste jeg lidt i Livius, skrev paa min Dagbog og gik Kl. 7½ til Bügels, hvor vi spillede forskjellige Slags Handrejer og endte med Rambus. Jeg kom hjem Kl. 11 og fuldførte ved min Aftenpibe: den 1. Communion:

Vennehulde, elskelige Smaa,
 I, hvis Engle for Guds Trone staae,
 O hvor hellig Troens Fakkell brænder,
 Hævet højt af eders skyldfrie Hænder!
 Og det andagtsfulde Jomfrue-Chor
 Gaaer med nedsænkt Blik i eders Spoer.
 Medens I paa Uskylds lette Vinger
 Salighedens Banner for dem svinger,
 Tydende: som Børn I vorde skal,
 Vill' I regnes blandt Udvalgtes Tal.
 Brudene har deres Lamper tændte,

For at møde Herren, som de vente;
 Uskyldskransen paa det hvide Liin,
 Straaler mildt i blege Fakkelskin,
 Helligt Minde om den Ærens Krone,
 Som de Fromme venter ved Guds Trone. 5
 Og nu synke de ved Altrets Fod,
 Hjertet smelter i en Taareflod.
 Uskylds Engel, hvem ej Nag kan saare,
 Seer Bodfærdighedens hede Taare,
 Og, indvugget i sin Himmelfred 10
 Smiler til de Vemodsfulde ned.
 Herrens Tjener hjertesørt forkynder:
 »Han som døde for ald Verdens Synder,
 Han, som lever evig nu hos Gud,
 Han er nær, modtag ham Himlens Brud! 15
 Elsker Ham! o Han har elsket Eder,
 Og Hans Kald er Kald til Saligheder!
 Vandrer stadig ad den Vej, Han bød,
 Lever Ham, som er for eder død,
 At I engang som Guds Elskelige 20
 Samles maae med Ham i Himmerige.«
 Vielsens det hellig-høje Ord
 Svæver signende om Herrens Bord,
 Medens Orglets sagte Toner bæve
 Og til den Usynlige sig hæve. 25
 Og Han svæver fra sin Himmel ned,
 Lyser over Hjerterne sin Fred.
 Salig Fryd nu dybt i Hjertet troner,
 Mægtig' stige Saugens Jubeltoner,
 Sjælen er forenet med sin Ven, 30
 Choret svinder, Sangen daaner hen.

En Plante af det skønne Venushaar vedlægges her til Erindring om Monte Cavallo.

27. Januar 1819.

Fra 8½ til 11 var jeg paa Bibliotheket, siden hjemme en Stund, da H[jort] 35 kom og jeg fulgte med ham og Jensen til Tyroleren Landskabsmaler Koch, hvor jeg saae et Malerie af Tivoli hvis Forgrund, skjøndt malet med en kraftig Pensel og prydet med herlige Figurer, især en Bondekone som spinder paa

en Teen og en Mand der staaer bag en Kone der sidder under et Træ og giver Die, forekom mig noget overløst, men Baggrunden, Campagnen og Albanerbjergene fjernt blaanende i den klare Horizont, var fortreffelig.

Af Grimselen har han og leveret en tro Skildring. I sin Arbeidsstue var han beskæftiget og havde næsten fuldført et Malerie, forestillende A. Hofer i Spidsen af Capucinere, Tyroler og Tyrolerinder forjagende den forenede Bajerske og Franske Armee. Herlige Grupper og udtryksfulde med ægte Fjeldboecarakter prægede Ansigter, især Hovedpersonen, en djærv sammentrængt Karl der forekom mig at have megen Lighed med en ægte Valdars og en trind før Pige med en Høegaffel i Haanden, Egnen romantisk vild med høje isklædte Fjelde. Kunstneren selv er en djærv, velbyggt, naiv Mand, hvem det moerede at høre om Norge. Vi gik derfra til Sciarra og jeg var siden paa Bibliotheket til Kl. 4 og siden hjemme beskæftiget med Livius, item med at skrive følgende Sang til den danske Konges Fødselsdag i Morgen:

15 I fordums Dage Cimbrers Hær
 Voldgjæstet' Rom,
 Og spredte Rædsel fjern og nær,
 Hvorhen den kom.
 Da hersked' Kraft og vilde Mod
 20 I haarde Barm;
 Vantrevne Slægt sank i sit Blod
 For stærke Arm.
 Saa færdedes Cimbrer fra Norden.

 End mangen Cimbrer vandrer ud
 25 Fra Fædres Land;
 Men ej ham drager Orlogs Bud
 Til Mord og Brand.
 Ham vinker Kunstens blide Aand
 Til Kunstens Hjem,
 30 Fro vandrer han ved Musers Haand
 Ad Banen frem.
 Saa færdes de Cimbrer fra Norden.

 Dog ej i Sydens bløde Favn
 Forglemmer han
 35 Den elskte, fjerne Fødestavn,
 Ej Fædres Land;
 Men Tanken flyver hen til Nord
 Ihvor han er,

Og ingen Plet paa viden Jord
 Er ham saa kjær.
 Saa tænke de Cimbrer fra Norden.

Og denne Dag er Cimbrers Fest
 I gamle Rom, 5
 Og Bægeret fra Gjæst til Gjæst
 Gaaer festlig om.
 Fro Landsmand rækker Landsmand Haand
 Og stemmer i
 Med Cimbrisk Tunge, Cimbrisk Aand: 10
 Dig hylde vi
 Vor Fridrik Du Cimbrernes Konge.

Kl. 8½ gik jeg til Sciarra med I[ngeman] og traf de fleste andre Landsmænd der og hørte at Cesari nylig skal være blevet dræbt af en Gardist der traf en grædende Kone, der paa hans Spørsmål om Grunden til hendes 15 Sorg forklarede at Cesari havde voldtaget hendes Døttre, hvilket gav Sbirren Anledning til at tage Post bag Huset og skikke Bud til næste Piquet og skjød han da Cesari, i det han kom ud af Huset.

28. Januar 1819.

Efterat have læst i Livius og skrevet følgende Impromptu til de danske 20 Damer her i Rom: »I Hulde, som vor Kreds forskjønner, og give Festen dobbelt Glæde. Naar eders Smil vor Sang belønner, den vundet har sin beste Krands. Op Brødre skjænker bredfuldt Maal! De hulde Landsmændinders Skaal!« besøgte jeg Estrup og siden Torvaldsen, efterhørte hos Trebbi om Skibsleilighed til Livorno, drak Chokolade i Sciarra, gik til Vatikanet, traf der 25 H[jort], I[ngeman] og Jensen, besaae Sixtinske Capel, tog en frokostlig Middagsmad i Sciarra, gik hjem og afskrev Endeel Ex. af Ingemans og min Vise, læste i Livius og gik Kl. 5½ til I[ngeman] hvor jeg traf Brøndsted og Lunds som blev med os til Armelino, hvor et Par Engellændere vare komne i det af os bestilte Værelse, hvem vi dog snart bleve qvit. Ved Bordet som var 30 prydet med F[rederik] den 6.s af Jensen tegnede Portrait omgivet med en Egekrands, blev der spist og drukket og siunget Viser og drukket Skaaler. Kl. 8½ gik vi til Bügels, hvor Brønsted musicerte for os, og vi siden drak Champagne i et af Frøkenerne decoreret Værelse, hvor F[rederik] den 6.s Portrait hang over en Kamin omgivet af en Egekrands med Blomster og et Par 35 kunstige Rosentræer nedenunder, samt et Alter ligefor og ved Siden af samme det danske Flag. Kl. 11 toge vi hjem.

29. Januar 1819.

Det øsregnede i Formiddag og jeg blev derfor hjemme og læste Livius og Eustace. Kl. 12 $\frac{1}{2}$ spiste jeg i Sciarra hvor ogsaa Brøndsted og Lunds i kom. Siden var jeg paa Bibliotheket til 4 og siden hjemme og læste i Livius, Sveton, 5 Petrark, Eustace og Florus.

30. Januar 1819.

Kort efterat jeg havde lagt mig i Gaar Aftes brød der en Storm løs med en Hagelskur og i Nat vognede jeg ved et Tordenslag der var temmelig nær da det fulgte umiddelbar paa Lynet. Et Par temmelig stærke Slag fulgte kort 10 efter. I Formiddag regnede det atter og jeg blev hjemme hos Livius og Eustace. Ved Middagstid fik jeg et Besøg af en Mr. Rickarby fra Liverpool med et Brev fra Stuvitz hvori han beder mig hjælpe ham til at faae see saameget af Rom som muligt i den korte Tid han her opholder sig. Efterat have spist i Sciarra gik jeg paa Bibliotheket til 4 og derfra hjem og læste Livius, Eustace 15 og Petrark.

31. Januar 1819.

Fra Kl. 7 til 9 $\frac{1}{2}$ excerperte jeg Eustace, gik saa med H[jort] for at besøge Brøndsted og Lunds i, af hvem vi kun traf den sidste hjemme og passiarede med ham $\frac{1}{2}$ Times Tid og saae et nydeligt lille Kobber af den hæderlige gamle 20 Borgers og Smed Fischers Gravminde i Nürnberg. Jeg var siden hos Rickarby hvem jeg ej traf hjemme, gik saa til Torvaldsen, hvor jeg traf Brønsted, I[ngeman] og E[strup], og hørte Endeel om S[chubar]ts ej opbyggelige Finants-speculationer, gik saa, efterat jeg atter havde søgt Rickarby forgiæves, til Capitol, traf ham og en anden Engellænder der med Vasi i Haanden og viste 25 dem saa got jeg kunde i en Hast det Seeværdigste i begge Museer, hvorfor de dog ej havde synderlig Sands, da de foretrak Canovas Venus for den i Gladiatorsalen paa Museo Capitolino og gloede paa de ubetydeligste Malerier, medens jeg forgiæves søgte at gøre dem opmærksomme paa Garofalos, Peruginos etc. Arbejder. Jeg spiste siden i Sciarra, hørte at en tydsk Kunst- 30 ner Schnorr havde, ligesom hans Kammerater forhen, klaget over de Danskes Stolthed, der vel bestaaer deri at de ej samles og tydsker med dem paa Caffè Greco, og drak Caffè med I[ngeman] hos de 4 Aarstider, ogsaa kaldet Gratier eller Crazier. Siden arbejdede jeg med Livius og Eustace til Kl. 7 $\frac{1}{2}$, da jeg gik til B[ügel]s som jeg traf ene hjem[me]. Nogen Tid efter kom Knudsen 35 der i Visit og fortalte blandt andet om Kejsers Uleilighed og Ophold i Terracina af Mangel paa Passets Rigtighed. Jeg gik kort efter ham Kl. 11 i Regn blandet med fjerne Lyn, som siden tiltog, efter at jeg havde lagt mig, med Skyebrud og et vældigt Tordenslag der fulgte umiddelbar paa Blinket og hvorved hele Huset rystede.

1. Februar 1819.

Jeg var hjemme til Kl. 11 da jeg gik til H[jort] for at sige ham, at det var for slet Vejr til at købe Kobberstykker, som ellers var Aftale. Siden var jeg som snarest hos Jensen og siden hos E[strup]. Kl. 1 kom Engelskmændene som jeg ledsagede til Torvaldsen og i hans Studium. Derfra gik jeg til Sciarra 5 og var siden hjemme beskæftiget med Livius og Eustace til Kl. 7½ da jeg gik til B[ügel]s efter Indbydelse, i Anledning af Schous Bortrejse. Vi tilbragte der Tiden med Musik og Tampeleeg. Brøndsted kom da vi spiste til Aftens og spille siden for os til Kl. 12 da vi gik hjem.

2. Februar 1819. 10

Jeg kom først i Seng Kl. 1 og kom derfor sent op. Schou var her som snarest og tog Afsked. Siden var I[ngeman] her og vi fulgtes ad til Schou i Haab om endnu at træffe ham; m[en] han var fløiten. Vi gik derpaa til Pavens Capel, men I[ngeman] vendte tilbage i Gaarden, da han frygtede for at blive tilbagevist med sine Støvler. Paven og alle Cardinaler bivaanede Messen og Te Deum 15 som blev siunget i Anledning af Jordskjælvet og Tiber-Oversvømmelsen 1703. Efterat Paven havde siunget en Messe paa sin Stoel med en Cardinal knælende paa venstre Side, gik samtlige Cardinaler med rigt broderede Kaaber hen og hentede hver sit Voxlys, som Paven lagde paa deres Pande, hvorpaa de kyssede hans Haand og tændte Lyset ved Alteret. Musikken var den beste jeg har hørt 20 af Kirkemusik, dejlige Chor, skønne Castratstemmer der sang enkelte Recitativer og et Par Terzetter af 2 Castratstemmer og en Bas som vare fortreffelige. Paven blev baaret paa en rød Fløjels Stoel i Procession giennem Capellet og ud i Forhallen, med en Avantgarde af samtlige Cardinaler og Chorherrer med Fakler, og saa tilbage, uddelende Velsignelsen til begge Sider. 25 Jeg stod tæt ved ham. Siden blev en Messe af Erkepræsten siunget ved Alteret og Te Deum sluttede Acten. Efter Maaltidet besøgte jeg Lund, og læste siden hjemme Livius, Petrark og Eustace til henimod 9, da jeg gik til Sciarra for efter Aftale at drikke Schous Skaal, som allerede var drukket men blev givet dacapo. Kl. 10 gik jeg hjem i Følge med I[ngeman], E[strup], F[reund] og 30 Jensen.

3. Februar 1819.

Læste til Kl. 8½, var paa Bibliotheket til 11½, gik derfra med E[strup] for at bestille Aabning af det under Vand staaende Pantheon til i Eftermiddag for B[ügel]s og siden til Teatro Argentina for at efterhøre om Billet 35 til Paganinis Concert paa Fredag. Siden var jeg hos H[jort] hvor jeg traf I[ngeman], læste lidt i Roths Lobschrift over Joh. Müller medens H[jort]

klædte sig paa, gik med ham til Sciarra, derfra til Pantheon og saae i Sælskab med en Trup tyske Kunstnere det oversvømmede Gulv hvori den majestætiske Kuppel med sin Aabning spejlede sig og en liden Orm svømmede, gik derfra til Bibliotheket og var siden hjemme beskjæftiget med Livius, 5 Eustace og Petrark.

4. Februar 1819.

Da det var lidt for silde at gaae paa Bibliotheket blev jeg hjemme til Kl. 11, og gik saa, efter Aftale, til H[jort] som fulgte med mig til et Par Kobberhandlere, hvor jeg købte Kobbere for 12 Scudi. Paa Hjemvejen fra Sciarra bestilte jeg 10 24 Afstøbninger af Torvaldsens Arbejder og de beste Antikker i smaa Medaillons. Siden var jeg hjemme og læste til Kl. 6 da jeg gik til Serletti, og blev derfra i Følge med Bügels, Torvaldsen, I[ngeman], E[strup], Brønsted og Lunds i og tilbragte Aftenen hos de første med den sædvanlige Skoeprygle-Leeg. Siden præsenterede Lunds i og Jensen sig klædte som Fruentimre. For 15 Resten blev der musiceret af Brøndsted og da han var gaaet, sang jeg et Par Jægersange til Klaveret efter Dom. Kort før vi gik, gjorde I[ngeman] mig opmærksom paa, at der var hængt en Skoe bag paa min Ryg og formodede at det var den yngste Frk. B[ügel]. Lidt forundret over den noget drøje Spas, stak jeg Skoen i Lommen.

20

5. Februar 1819.

Ærgerlig over det i Gaar passerede sov jeg sent og stod silde op, skrev et lidet Rimbrev, hvortil jeg havde gjort en noget bitter Indledning, som jeg kasserte, lagde det i Skoen og gik efter at have læst lidt i Eustace til B[ügel] og leverte Skoen til Tjeneren. Efter Maaltidet fulgte jeg med I[ngeman] og 25 E[strup] til B[ügel], fandt Fruen i slet Humeur, men fik hende til at følge med til Kobberstikker Rossvyl (saa troer jeg han heder) hvor vi først saae hans deilige Tegning og Stik af Domenichinos Exorcismo, malet i Grotta-ferrata ved Frascati, forestillende en Helgen, formodentlig Bartolemeus Nileus, som tager en Draabe af Olien i Lampen som hænger for et Mariabillede og 30 dermed berører den besatte Drengs Læber, medens Peder knælende beder. Ansigterne ere saare udtrykfulde, Tilliden hos Munken, Andagten hos Peder, Tvivlen i Faderens Aasyn etc. Siden saae vi Stikket af Cornelius's Tegninger til Göthes Faust, saa Tegningen af Giottos Nadvere som skal udføres paa 3 Plader og hvorpaa jeg har subscriberet med 15 Paols, og endelig nogle af de 35 Kobbere som skal ledsage Stackelbergs Reisebeskrivelse over Grækenland, samt nogle gamle gode Kobberstik af et Par af Sybillerne og Profeterne af M. Angelo i Sixtinske Capel. Derfra gik Touren til I[ngeman] og E[strup]

som Damerne besøgte og derfra til Monte Pincio hvor vi mødte Mistress Wilson og hendes 2 smukke Døttre som vi traf i Chaumonydalen, men som ej syntes at gjenkende I[ngeman] og mig.

Da vi havde fulgt Damerne hjem, fortalte I[ngeman] mig at Frøkenerne vare fortrydelige over Rimbrevet, som de ansaae for at indeholde Finter for 5 Skoen, hvori de vare uskyldige, da Lapsen Lunzi var Mester for dette Arbejde. Men dels indeholdt Verset slet intet fornærmeligt, dels kunde jeg ikke vide fra hvem det Galanterie kom, og er altsaa ganske ligegyldig ved deres Unaade. I Mørkningen stak I[ngeman] et Brev til mig fra Schubart fuldt af Compli- 10 menter men desværre ej indsluttende noget Brev fra Kjøbenhavn, som jeg 10 havde ventet. Torvaldsen besøgte mig siden og var meget vred paa Lunzi for hans Impertinence og udlod sig med, at han vilde tale til Brø[n]sted derom. Kl. 7½ gik jeg med I[ngeman] og H[jort] til Paganinis Concert. Han ansees for Italiens og maaskee Europas første Violinist og jeg maae tilstaae at hans 15 Kunst og Færdighed overgaaer alt hvad jeg har hørt af Violinspil og at hans 15 Flageoletter og dobbelte Greeb ere mageløse; men paa den anden Side har han en god Portion af det italienske Charlatanerie og han vækker meer Beundring end Følelse. Han gav en Concert di 3 Tempi, et Recitativo a tre Arie con variazioni som udførtes alene paa Basstrengen og til Slutning Le Variazioni intitolate Le Streghe (Hexerne) komponerede af ham selv og interessant ved 20 sine afvexlende behagelige og bizarcomiske Partier – og blev overøst med Bravos og Klap. En Rubini sang en Cavatina af et Oratorium af Maestro Mayr og en Aria da un Oratorio del Rossini med megen Smag og en dejlig Stemme, saa jeg havde en ret kostelig musicalsk Nydelse. Fruen var meget snaksom, men Frøkenerne fremdeles unaadige. Vi spiste i Sciarra og kom hjem 25 Kl. 11. I[ngeman] har faaet Commission at melde E[strup] den sørgelige Tidende om hans Faders Død.

6. Februar 1819.

Oppe Kl. 7, paa Bibliotheket fra 8 til 11½, siden hos Hjort og hentede Kobbere som jeg havde kjøbt. Siden spiste i Sciarra, gik derfra paa Biblio- 30 theket til 4, siden paa Pincio, hvor jeg mødte Knudsen og paa Tilbagevejen saae Solen dale bag Pinierne og mødte Br[øndsted] og Lunzi, hvilken sidste har aflagt en Visitbillet i Dag, formodentlig ved Torvaldsens Paamindelse bragt til Erkjendelse af sin Lømmelagtighed; men lykkeligvis bleve de mig 35 ej vaer og jeg hilste dem ikke. I Forgaars fortalte Bailie mig at 2 Engellændere 35 i Tirsdags bleve plyndrede mellem Terracina og Velletri; derimod havde Keller fortalt at 2 Vogne som nylig vare tagne til Neapel med Escorte af 5 Mand og selv vare bevæbnede, bleve uangrebne, skjøndt 8 Røvere viste sig paa en Høj ved Vejen. Til Aftens spiste jeg i Sciarra med F[reund] og Jensen.

7. Februar 1819.

I Dag Morges gav I[ngeman] mig en liden Seddel fra J. B[ügel] hvori hun paatager sig Skylden for at være meddelagtig i Skoegeschichten og beder mig overtale Moderen – mellem hvem og H[jort] der i Gaar var en heftig Scene
 5 i den Anledning – til ej at nævne meer om den Sag. Jeg skrev et Brev i den Anledning, hvori jeg forklarede Sagens rette Sammenhæng, havde et Besøg af H[jort] og kom først Kl. 2 til Sciarra, hvor jeg ikke traf nogen af mine Landsmænd, men Rippenhausen jun. der fortalte om, at de 2 Engellænderes Plyndring var skeet ifølge Aftale mellem Postkarlen og Røverne, samt at
 10 nogle Engelske Damer for en Tid siden bleve plyndrede mellem Florentz og her og at Røveren udtrykkelig havde udbedet sig den Pung hun havde vist i Osteriet Dagen forhen. Efter Maaltidet havde jeg Besøg af B[røndsted] og L[unzi] og fik da sagt den sidste fuld og alvorlig Beskeed om hans Lapsagtighed og fandt ham bodfærdig. Brevet leverte jeg I[ngeman] til Befordring.
 15 Jeg skulde i Aften med B[ügel]s seet Statuerne paa Vaticanet i Fakkeltelysning, men kom for sent, da B[ügel]s alt var gaaet, ilte efter til Vaticanet, men tog feil af Vejen og saae da jeg kom til Jernporten af Galleriet et Glimt af Faklerne i Baggrunden. Men Porten var lukket og ingen hørte min Bank. Jeg vandrede da om paa Pederspladsen, besøgte Caffeen sammesteds, hvor
 20 en Munk spillede en Slags Gietteleeg med nogle Faqviner, gik atter til Vaticanporten og converserede Schweitserne som talte italiensk og schweitsersk Tydsk lige forplumret, traf omsider Sælskabet, hvoriblant en Frøken Fran[c]isca og Frue Seidler, fulgte B[ügel]s hjem og fik udrettet min Commission hos Fruen og gik, efterat have converseret 1 Times Tid, hjem.

25

8. Februar 1819.

Oppe Kl. 6½ og mødte efter Aftale paa en Caffé ved Barberini Kl. 7, for at gaae med Lund, H[jort], F[reund] og Jensen til Frascati. De 3 sidste kom kort efter og vi gik nu for at hente L[und]. Da vi kom til Lateranen saae det stærkt ud til Regn og vi vare nærved at vende tilbage, men besluttede dog,
 30 efter nogen Ventilation at forsøge vor Lykke. Himmelen oplaredes stedse meer jo længere vi kom frem i Campagnen. Da vi havde gaaet nogle Miglier kom en Franciskaner Munk fra Frascati efter og blev i Følge med os til et Osterie omtrent midtvejs og i Nærheden af Roma vecchia, hvor vi tracterte ham og os selv med et Glas Vin, som han giengieldte med at give os noget
 35 af sin ret gode Ost. Paa den øvrige Vej converserede jeg Munken og pludrede Italiensk saa got jeg kunde. Til Frascati kom vi Kl. 12 og, da vi havde bestilt Middagsmaden i Caffeen tæt ved Porten, gjorde vi en Tour til Haugen ved Palazzo Conti, vandrede mellem dens høje Ege og Cypresse-Træer med deres mørkegrønne friske Blade og havde en herlig Udsigt over Campagnen og Rom.

Bjergene til højre og Havet til venstre Side. Efter Maaltidet fik vi os Æsler a 5 Bajok pr. Stykke og reed paa venstre Haand af Byen forbi Franciscaner-Klosteret og adskillige Villaer til Højden af Bakken, hvor, naar undtages de conserverede Trapper af Ciceros Teater, kun findes ubetydelige Ruiner af hans Tusculum, nemlig nogle Substructioner og Fragmenter af Pillere og Capitæler. Vi gjorde Tilbagevejen ned ad den anden Side forbi L. Bonapartes Villa Rufinella, hvor vi i Nærheden af Huset saae opstillet i en Kreds nogle Fragmenter af Baser og Pillarer samt en siddende mandlig Figur med en Rolle i Haanden, ligesom der i Gaarden selv var opstillet nogle ret gode Buster og andre Fragmenter af Antikker, som formodentlig ere fundne paa Stedet. Vi kom hjem i Mørkningen, recognoscerte Vinkjelderne i Byen, og da vi fandt den beste Sort, drak vi en Foglietto a 3 Bajoc og tog en Boccale (Krus) med til vor Aftensmaus. Da det var deilig klart Maaneskin, besluttede vi, medens Aftensmaden blev lavet, at gjøre en Tour omkring i forommeldte Hauge og vandrede den rundt ovenover den 3-dobbelte Cascade og saae den og Omegnen i herlig Maanebelysning. Til Aftens spiste vi vor Æggekegale (Frittata) med Salat til og drak vor gode Frascati-Vin dertil. Vi gik tilsengs Kl. 9½ og H[jort] og jeg laae i eet Værelse.

9. Februar 1819.

Jeg var oppe Kl. 7 og havde ej faaet nogen ret Hvile, da det var for lavt under Hovedet. Da vi havde drukkert vor Aurora (Chokolade i Melk) vandrede vi langs med Haugen og forbi Palazzo Conti, hvorfra vi havde den herligste Udsigt over den vide, med enkelte grønne Agre og store Slagskygger bestrøede Campagna, over til Rom der laae i en mild Soelbelysning med den fremragende Lateran- og S. Peders-Kirke. Til Højre laae Apenninerne, hvoriblant Genajo med sin blanke Snee-Tinde, Sabiner-Bjergene i et let Slør og Soracte i en mørkerød, violetagtig Glands. Til venstre laae det blaalige Hav og Tiberen med Ostia ved sin Munding. Bag os laae Haugen, og Frascatis Taarne fremragede bag de høje Ege. Der blæste en temmelig kold Vind, men Vejret blev stedse mildere som Solen og vi stege. Vejen gik for det meste gennem Skov til Grotta Ferrata, hvor Klosteret, med Levningerne af et gammelt gothisk Taarn ved hvert Hjørne, knejser ved Enden af en Alme-Allee. Paa Sletten foran samme holdes der i August (jeg troer 5.) et Marked. Vi besøgte den smukke Kirke, Chiesa di S. Maria og besaae i Capellet Originalen til den Tegning af Domenichinos Exorcisme som før er ommeldt ved Besøget hos Roswyl. Pietro Camucini traf vi der beskjæftiget med at restaurere dette og et andet Frescomalerie forestillende et Indtog, men af mindre Værd. Oliemaleriet over Altret forestillende M[aria] med Barnet af H. Caracci er ej fortrinligt.

I et andet Capel var en Statue af M[aria] med Barnet, som Lund mente var i den gamle tydske Stil.

Vi gik nu bag om Klosteret ned til en Papirmølle der ligger høist romantisk i en af Oliventræer og Buske tætbevokset Dal, som Møllebækken gennemskjær.
 5 Møllen forekom mig for liden til en saadan Fabrik. Paa den anden Side af Dalen kneisede paa Højden et med en stor visnet Krands nedentil og en Do. om Toppen udziret Træ, i hvis hule Stamme hang et maadeligt Kobberstykke af M[aria] med Barnet bag Glas, der skal have givet Øhlenschläger Anledning til den Scene i Correggio med Sylvester. Fra denne Højde var der en skjø
 10 Udsigt over Dalen til det paa den modsatte Bakke liggende Kloster og paa den anden Side til Marino og Castel Gandolfo etc. Vi vandrede nu gennem Hækker af Vedbende og Laurus Cerasus ad forskjellige Fodstier gennem Vigner, hvor man var beskjæftiget med dels at skjære dels at sætte Rør til Støtte for Vinrankerne og, efterat vi havde spurgt os for i et Huus, i hvis Forgaard
 15 vi saae en Kreds af Stumper af cannelerede Colonner, søgte vi ned til Campagnen ad temmelig ubanede Veje, og travede da, da vi havde naaet Sletten, over lutter Hvedemarker, indtil vi naaede den gamle Kongevej til Marino, der endtes med en tung Sanddal. Omsider naaede vi Tavolata og trættede af Kamp med en stærk Blæst og en tung Vej, smagte Maccaroni, Gjedesteg
 20 af et ungt Kid og Frittata med Broccoli os saare got, skjøndt vi savnede den gode Frascativiin. Vi traf i Tavolata et Par Herrer og en Dame med et Barn som vare tagne et forventende Reiseselskab fra Neapel imøde. Dette kom omsider og bestod af en Landskabsmaler Cattel med sin vakre Romerske Kone der skal være en god Santarelle-Dandserinde, samt en tydsk Læge
 25 (Würzen troer jeg) og en anden Person. H[jort] og F[reund] og J[ensen] gik strax vi havde spist, men L[und] og jeg røgte først vor Pibe og vandrede saa til Byen. Jeg mødte Brønsted ved Barberini og hørte af ham at Gierløw kommer til Carnevallet. Da jeg kom hjem tog jeg mig en liden Luur og læste siden i Eustace til Kl. 7½ da jeg fulgtes med L[und] til et Trattorie paa Piazza
 30 d'Espagna, hvor Rippenhausen junior og Hopfgarten siden kom. De fortalte at Ackerblad pludselig var død i Forgaars Nat. Klokken henved 10 kom jeg hjem.

10. Februar 1819.

Paa Bibliotheket fra 9 til 11, siden i et Besøg hos H[jort] der blandt andet
 35 fortalte, at der i Fasten holdes Straffeprækener af en Munk for Paven og Cardinalerne og at han til den Ende har frie Adgang til de pavelige Archiver for, ved Giennemlæsning af Acterne at samle Materialier til Anklage. Til Belønning herfor bliver han Bisp. En Munk skal efter at have endt sin Phi-

lippica, sagt at Herrens Velsignelse ligesaavist vilde vige fra dem, som han nu, uden at meddele Velsignelsen forlod Prædikestolen. – Og som sagt saa giort. Jeg hentede siden mine smaa Gipsafstøbninger, spiste i Sciarra og var paa Bibliotheket fra $1\frac{1}{2}$ til 4, siden hjemme og læste Livius etc. til Kl. $7\frac{1}{2}$ da jeg besøgte B[ügel]s og traf der Torvaldsen som converserte til Kl. $9\frac{1}{2}$. Kort efter gik jeg ogsaa hjem og sluttede ved min Aftenpibe 1. Deel af Petrarks Sonetter.

11. Februar 1819.

Hjemme til Kl. $11\frac{1}{2}$ da jeg gik paa Posthuset for at høre efter Brev. Der blev mig et leveret paa hvis Udskrift jeg kun kastede et flygtigt Øje og troede at kjende Stubs Haand og først da jeg aabnede det saae jeg at det var fra en Engelskmand til en Benjamin Smith Esq. og blev i en dobbelt Henseende hjertelig flau derved. Efter Maaltidet gik jeg med H[jort] til Vaticanet og købte paa Vejen en Livius for 16 Paol. H[jort] gik til Stanzerne for at conferere de kobberstukne Hoveder af Scuola d'Athene og Parnasset med Originalerne, og jeg til Camere di Borgia, hvor jeg med B[ügel]s, som kom strax efter med Jensen, atter giennemgik Mesterværkerne etc. og siden Logerne og Stanzerne. Jeg fulgte B[ügel]s hjem, læste siden hjemme Livius til Kl. 6 da jeg gik til Serletti og hørte der foruden forhen bekjendte Stykker en ny Duet, hvori et nylig ankommet Fruentimmer sang 1. Stemme ganske fortreffelig og secunderedes af den aldrende Kone, som sædvanlig synger med en meget dannet men noget zitrende Stemme. En russisk eller polsk Principessa, hvis Navn jeg har glemt, sad ved Siden af mig. Jeg blev i Følge hjem med B[ügel]s og spadserte siden med dem, samt Torvaldsen, Brønsted, Lunds, F[reund] og Jensen til Coliseet og S. Gregorio i den deiligste Maanskins Aften. Paa Arena i Coliseet mødte vi et Sælskab som T[orvaldsen] mente var Storfyrst Michael og Følge. Vi gik over Capitolet tilbage til B[ügel]s, kom først did Kl. $11\frac{1}{2}$, passiarede $\frac{1}{2}$ Times Tid ved et Glas god Bourdeauvin, som jeg med Pomerantssaft og Sukker forvandlede til Bisop, og gik saa hver til sit.

12. Februar 1819.

Paa Bibliotheket fra 9 til $11\frac{1}{2}$, spiste i Sciarra $12\frac{1}{2}$. Paa Bibliotheket til 3, da jeg gik hjem for at følge Jensen og F[reund] til Villa Albani, men traf ej den første hjemme. Da det blev for sent at gaae til Villa Albani efterat F[reund] og jeg havde ventet $\frac{1}{2}$ Times Tid, gik jeg hjem og læste Livius til $7\frac{1}{2}$ da jeg gik til Reinhold, hvor jeg ikke kunde holde ud blandt de fornemme Caricaturer længer end $\frac{1}{2}$ Times Tid. Paa Retouren spiste jeg i Sciarra med L[und], I[nge- man], F[reund], Jensen og H[jort].

13. Februar 1819.

I Formiddags regnede det og jeg blev derfor hjemme og læste og skjændtes med en Skomager paa gebrokken Italiensk. Kl. 11 gik jeg, trods Regnen hen paa Piazza d'Ispagna og købte til B[ügel]s Goldsmiths romerske Historie som jeg bragte dem og traf H[jort] der. Vi spadserede siden i Regn og Søle op og ned ad Corso, drak en Kop Chokolade paa Caffe nuovo og, da vi forgiæves havde ventet paa Carnevals Løjer, fulgte vi Frøkenerne Hanne og Lise, som var med os, hjem, spiste siden i Sciarra og gik derfra paa Bibliotheket. H[jort] gik lidt før mig. Paa Corso saae jeg kun enkelte Masker da det onde 10 Vejr hindrede flere fra at vise sig. Soldatere vare opstille langs Gaden, en heel Deel Vogne rullede frem og tilbage og en Hoben Tilskuere havde plantet sig paa begge Sider. Jeg tog min Post paa et Hjørne. Kl. 5, efterat et Par Patrouiller vare redne frem og tilbage og Signal var givet med 3 Kanonskud, kom først 2 og siden 3 Heste, stafferede med flagrende Guldpapir paa Ryggen, 15 løbende ad Corso og bleve modtagne med Jubel. Jeg var siden hjemme hele Aftenen og læste Eustace, Livius og Petrark.

Til Frascati-Touren hører, at vi paa Vejen mellem det og Osteriet, hvor vi frokosterede, passerte 2 Stager behængte med Røverbéen, samt at Maaden paa hvilken man bringer de vrangvillige Æsler til at gaae, er at stikke dem 20 med Pidsken i Lenden og raabe: »Arri.« Salen som man sidder paa kaldes Bardella.

14. Februar 1819.

Efterat have læst Eustace og Livius gik jeg Kl. 11 til Torvaldsen, siden til Rippenhausen hvor jeg saae Udkastet til deres Tegning af den 1. Communion og bladede lidt i den nyeste tyske Udgave af Winkelmanns Værker. 25 Siden var jeg hos Braun som jeg fandt sengeliggende af Bylder i Hovedet. Han havde kjendt den apostaserte Normand Bredal som ligger begravet i S. Knuds Capel, havde foranstaltet hans Begravelse og forsikrede at han var en særdeles brav Mand; men vilde ej give videre Forklaring om hans 30 Hendelser. Han viste mig i en Bog om Helgenernes Liv og Levnet af en Jesuit Croiset S. Knuds Historie. Derfra gik jeg til Brønsted, hos hvem jeg frokosterede og røgte en Pibe Tobak under lang Passiar om litteraire og politiske Materier. Han fortalte blant andet, at der i Constantinopel skal være fundet en arabisk Oversættelse af Aristoteles's Politik, hvoraf man kun har enkelte 35 Fragmenter som findes adspredte hos forskjellige Skribentere, og vilde have Leming did for at opsøge og oversætte den. Klokkeren var nok over 2 før jeg kom til Sciarra, hvor jeg spiste med Rippenhausen og Vogt. Paa Retouren havde jeg en dygtig Hagelskuur. Jeg var siden hjemme beskjæftiget med

Livius og Excerpter af Eustace, som jeg tilendebragte. Kl. 7½ gik jeg til B[ügel]s, hvorhen Torvaldsen og Knutsen siden kom i Visit. Torvaldsen blev og vi passiarede til over 11 da vi fulgtes ad hjem. Ved Hesteveddeløbet blev i Gaar en Hest dræbt og en skamferet.

15. Februar 1819. 5

Paa Bibliotheket fra 9 til Kl. 11½, siden i Besøg hos Knutsen, hvem jeg bragte Eustace tilbage, og saa gik [jeg] til Rippa Grande, hvor jeg talte med Skipper Genaro Vergilio om at faae noget Tøj med ham til Livorno. Jeg spiste i Sciarra med de fleste af Landsmændene, biede siden hjemme paa Sieur Vergilio, som ej kom, til Kl. 4½ og gik saa paa Corsoen hvor der vrimlede af 10 allehaande Masker og hvor Veddeløbet foregik paa sædvanlig Tid. Siden, paa en lille Excursion nær for at købe Brød og drikke ½ Foglietta Vin til at varme mig paa, hjemme hele Aftenen og læste i Forsyth og Petrark.

16. Februar 1819.

Oppe Kl. 6½ og læste Livius og Italiensk til Kl. 8½ da jeg gik til Bibliotheket 15 og derfra 11½. Spiste i Sciarra, gik derfra hjem og siden paa Bibliotheket. Paa Retouren besøgte jeg atter Espositionen i Fratelli dell'Oratorio som jeg 2 gange i Formiddag havde seet, og hørte en Stump [af] Odescalchis lidet opbyggelige Præken, hvorimod Belysningen af Scenen bag Alteret, der forestillede Pagtens Arks Indførelse i Salomons ny Tempel med en Gloria over 20 og om Monstrantsen, tog sig bedre ud, da Kirken var dunklere. Siden stod og vandrede jeg paa Corso hvor det gode Vejr havde lokket en Mængde Masker og Tilskuere hen. Kugelregnen undgik jeg baade i Gaar [og] i Dag temmelig got paa enkelte Stænk nær. Siden besøgte jeg I[ngeman] og E[strup]. Den sidste havde været paa Corso i Pillegrimsdragt. Jeg var siden 1 Times Tid 25 hjemme og gik saa med I[ngeman] og E[strup] til Sciarra hvor vi traf F[reund] og hvor H[jort] og Jensen, som havde været med B[ügel]s paa Maskerade paa Teatro Liberti, kom Kl. 10. Vi gik hjem Kl. 11.

17. Februar 1819.

Paa Bibliotheket fra 8½ til 11, siden hos H[jort] hvor jeg hentede de ind- 30 købte romerske Perler til min Kone. Efterat have spist i Sciarra gik jeg atter paa Bibliotheket til Kl. 4 og var der formodentlig for sidste Gang og gav Munke-Bibliothekaren den sidste Pris Tobak, som i hans Sprog heder pulvis amicitia. Siden vandrede jeg paa Corso i stor Trængsel blandt den brogede Vrimmel og fik fra en Vogn, formodentlig Bügels, en heel Salve Gipskugler. 35 En Vogn var i Form af en Triumfvogn, med Hiulene omkrandsed af Grønt og paa den aabne Vogn hvis Himmel hvilte paa 4 opretstaaende Støtter

stode hvidklædte Masker med Blomsterkrandse. For Resten var der et Par Vogne med Pulchineller og en stor Deel Mattos. Et Par smukke spanske Dragter vare der og. Da jeg ej saae nogen Plads ledig paa Piazza Populo gik jeg paa Monte Pincio i Tanke om derfra at kunne see Veddeløbs Hestene
 5 slippes løs, men saae kun lidt deraf. Efterat have været beskæftiget hjemme med Livius og Petrark gik jeg Klokken henved 8 til Bügels hvor jeg traf den tyske Maler Schnor og siden Torvaldsen. Vi passiarede til Kl. 11.

18. Februar 1819.

I Formiddag havde jeg Besøg af Jensen, E[strup] og Skipper Gennaro
 10 Vergilio, gik Kl. 11 til en Nodeafskriver og bestilte 3 af de her gieldende Favoritarier. Siden købte jeg paa Apotheket Hostesaft til M. B[ügel] og overbragte den. Efter Maaltidet i Sciarra gik jeg hjem, fulgte med Jensen til F[reund], talte lidt med Torvaldsen som fik Besøg af Knutsen og Bailie, gik til I[ngeman] istedet for paa Corso da det regnede, passiarede der 1 Times
 15 Tid, gik siden paa Corso hvor der var det samme Einerley. De almindelige Løjer er at kaste med Gipskugler og trække Sløifen op paa Halskluden. I Gaar saae jeg et Par Personer ledsagede af Piger med Blomsterkurve, af hvilke de toge Bouqvetter og ved Hjelp af en Maschine der kan trækkes ud og ind bragte disse op i 2. Etage til Piger eller Fruentimmer som de vilde
 20 giøre Douceur. Lidet oplagt til at arbejde noget, da jeg var forstemt, fordi jeg i saa lang Tid intet har hørt fra Hjemmet, gik jeg det meste af Aftenen omkring i Gaderne, saae en Mængde Mennesker med Masker at strømme til Maskeraden paa Al[i]berti, gik paa Trattoriet paa Piazza d'Ispagna men traf ingen der, drak siden en Foglietta Vin med et Stykke Brød til paa et af de
 25 ringere Vinhuse, hvor der var fuldt af Mennesker af den ringere Klasse, hvis hele Tale drejede sig om Carnevalspasen, kom hjem Klokken over 9 og læste lidt.

19. Februar 1819.

I Morges var jeg tidlig oppe og tog fat paa min Præken, som gik nogen-
 30 lunde fra Haanden. Efter Maaltidet i Sciarra gik jeg til Lund som viste mig og de øvrige Landsmænd og Landsmændinder sine Copier og Tegninger af forskjellige Malerier, som han har samlet paa sin Reise i Sommer. Der var et Christushoved af Apollonio Græco, Endeel Tegninger af Giunta Pisano, Cimabues Lærer, et Par af Gvido da Siena, nogle af Giotto og Giottino, den
 35 største Mængde af Fiesole tagne fra Academiet i Florents, item af Filippo Lippi og Ghirlandio. Ligeledes besaa vi Udkastet til hans Malerie over Anscars Indførelse af Christendommen i Danmark. Han førte os siden op paa Højden af Huset, hvorfra der er en skøn Udsigt over Rom og Albanerbjergene.

Derfra gik vi til Monte Pincio og saae Solen netop at dale i det vi kom der. Jeg fuldendte siden Klakken til min Prædiken og tilbragte det Øvrige af Aftenen i Sciarra med L[und], I[ngeman], E[strup], F[reund] og Jensen.

20. Februar 1819.

Jeg var oppe før Kl. 7, pakkede ned det Tøj som skal afgaae med en Skipper 5 til Livorno, bragte det og en Kasse fra B[ügel's] til Toldboden, blev der opholdt 1 Times Tid førend Visiteringen og Klareringen paa 4 a 5 Contoirer blev afgjort, vandrede saa med Sjeur Johan, Frue B[ügel's] Tjener, som var got kjendt med Moltke hvor han har tjent, tilbage, drak Chokolade paa Sciarra-Caffehus, skrev siden hjemme paa min Præken samt et Brev til Stub til 10 Kl. 5, gik saa med Brevet paa Posthuset, saae $\frac{1}{2}$ Times Tid paa Tummelen paa Corso, hvor der blandt andre Optog vare nogle som rede paa Papirheste, gik saa hjem og klædte mig paa, kom til Knudsen hvor jeg med Torvaldsen, I[ngeman] og E[strup] var indbudet Kl. 6, spiste og drak der til Kl. 9 $\frac{1}{2}$, gjorde saa med de øvrige en Visit hos B[ügel's], hvor vi traf F[reund] og Jensen, 15 og kom først hjem over 11. Jeg renskrev til min Aftenpibe Resten af min Prædiken.

21. Februar 1819.

Oppe Kl. 7, læste paa min Præken og gik saa til Jensen, som jeg sad for 1 Times Tid, medens han med Blyant tegnede mit Contrafej. Siden var jeg 20 hos H[jort] og Torvaldsen og saa hjemme for at memorere min Prædiken. Kl. 1 gjorde jeg Afskedsbesøg hos Braun og Rippenhausen og aflagde Visitkort hos Gjerløw. Derfra gik jeg til Torvaldsen hvor Endeel vare komne og det øvrige Landsmandskab efterhaanden samlede sig, og holdt min 2. og sidste Præken i Rom for opmærksomme og rørte Tilhørere. Jeg gik derfra med 25 H[jort] til Sciarra hvor vi spiste i Sælskab med Rippenhauserne og Vogt og hørte Endeel Anecdoter om Braun hvis Baronskab skal være fingeret. Da jeg kom hjem var Dørren lukket og jeg maatte, da jeg havde glemt Nøgelen, gaae til I[ngeman] hvor jeg traf Jensen og F[reund]. Atter gik jeg forgjæves til min lukte Dør og bendte atter tilbage til E[strup] hvor jeg afskrev et Vers 30 bestemt til at bringes af Pulcinella i Morgen med et Fastelavnris til B[ügel's]. Jeg kom 3. Gang til Dørren og bankede atter forgjæves og blev staaende $\frac{1}{2}$ Times Tid indtil min Vertinde kom fra Ave Maria. Siden skrev jeg paa min Dagbog og gik henved Kl. 8 til Brønsted, der havde indbudet samtlige Danske af begge Kjøn. Vi tilbragte Aftenen med Passiar og Musik. Gjerløw 35 med sin engelske Kone var der. Han fortalte at han havde faaet Efterretning med Posten om at hans forrige Svigermoder Frue Holstein var død og at hans Haab om at kunne vise hende hendes Datterdatter, derved var blevet smertelig

skuffet. Dette fortalte han mig egentlig i Eftermiddag, strax efter Prækenen og i Anledning af den. Han vilde og vide officielt, at det var betydet C[arl] J[ohan] at Kjelertractaten skulde ansees hævet, dersom han ej opfyldte sine Forpligtelser mod Dannemark. Kl. 12 iførte de fleste sig sine Maskedragter
 5 og vi tog samtlig, paa H[jort] nær, til Festina paa Teatro d'Aliberti, hvor vi i det meget store og smukt oplyste Locale vandrede blandt den brogede Maskevrimmel indtil Kl. 3. Jeg blev snart møt af denne Stads og tog mig af og til en lille Luur paa en Bænk. E[strup] havde den originaleste og smukkeste Dragt, nemlig et Braminercostume med en saare passende Maske. M. B[ügel]
 10 og Lunzi vare Harleqviner og Jensen tog sig godt ud som Tyroler-Bonde. Min Vertinde skaffede mig i Gaar en Pulcinella-Dukke til Fastelavns-Løjerne i Morgen og Torvaldsen bragte mig i Aftes en Do.

22. Februar 1819.

Uagtet jeg først kom i Seng Kl. 3½, var jeg dog oppe 7½ og vandrede i øsende
 15 Regn med min Pulcinella i Kavaj-Lommen, først til Monte Pincio, hvor jeg udrustede ham med en Qvist der skulde repræsentere Fastelavnsris, og siden bragte ham til B[ügel]s hvor jeg satte ham skrævs i Kigehullet og hang ham i Klokkestrengen ved samme. Da jeg gik ud af Porten traf jeg Sjeur Johan og affordrede ham Tausheds Løfte. Rimbrevet som Pulcinella medbragte lød
 20 saaledes:

Eccomi, eccomi, eccomi qvå!
 Pulcinella ben gajo farà.
 Tutte le lingve il puo parlare
 E sua lingva non sa sparmiare,
 25 Macht viele Sprünge und macht viel Wind,
 Kaager en Suppe paa Pølsepind.
 Principalmente in gran Carnevale,
 Da alle Folk er ej halv- men heelgale,
 Egli è pazzo piu che mai,
 30 E lo non puo esser assai,
 Dunqve udite le mie Signore,
 Was ich wohl habe hinter dem Ohre,
 Vale a dire: ecco mi qva
 Per far' un Tragicomedia.
 35 Je sai bien qv'il soit a la mode
 Høit op i Nord af vor narriske Klode,
 At regalere med Fastelavns-Riis,
 Hver en som følger Syvsoverens Viis.

Dunqve – capito – e – poi – aspetta!
 Ecco la castigante verghetta
 Il mio Settro, son' io il Ré.
 Nu skal vi artige Løjer faae see.
 Com', illustrissima mia Signora! 5
 Dorm' ella anche a tredicci Ora.
 E si la vista non m'inganna,
 Dormi cosi ben l'Echo Gjovanna.
 E la Maria – cospetto di Bacco! –
 Non è v'gliante comé ella del sacco. 10
 Ecco la sposa Elisabeta
 Vede in sogno Berlino lieta.
 Dormi ancora la Maly cadetta
 Dolc' in orrecchio suo verdetta.
 Dunqve – capito – e – poi – aspetta! 15
 Ecco la castigante verghetta!
 Securamente bisogno Dada:
 Hui e Hui! che Grido si få!
 Ben levate le mie Signore!
 Ho io troppo molle cuore: 20
 Basta! adesso vado fuori
 Al Camerata tra le fiori.
 Das ist auf English: I'am going moreover
 To seek my Camarade under the flower.

Paa Retouren tog jeg mig en Aurora hos de 4 Aarstider, læste i Livius, 25
 skrev paa min Dagbog og gik ved Middagstid med I[ngeman] til Politiet
 for at faae vore Passer. Vi spiste i Sciarra, gik siden med H[jort] til Brøndsted
 som meddelte os de seneste literaire Nyheder fra Kjøbenhavn. Siden var
 H[jort] og jeg hos Schnorr og saae hans store Malerie af Brylluppet i Cana,
 samt Tegninger af Scener i Ariost, og hos Faith der viste sin: Hyrdernes 30
 Tilbedelse, hvor den knælende Hyrde og Baggrunden behagede mig mest.
 Til Aftens spiste jeg med L[und] og de andre Landsmænd i Sciarra.

23. Februar 1819.

Kl. 7 var jeg oppe og gik til Jensen som efter en Times Poenitentse fik
 mit Fjæs færdig. Det forekommer mig vel bredt og noget for gammelt. Siden 35
 var jeg hjemme til henved 10 da jeg gik til L[und] som ogsaa vilde gjøre en
 Tegning af mig og blev færdig med mit Omrids i mindre end 1 Time. Denne
 Skizze forekom mig heller ikke ganske lignende. Siden rendte jeg om paa

adskillige Steder, hos en Bogbinder, paa Posthuset, hos en Hattemager og gik saa til B[ügel]s for at aftale om Reisen. Paa Vejen did mødte jeg et Liig som blev bragt paa en aaben Baare til Chiesa Lucina og der sat midt paa Kirkegulvet, medens Følget mumlede med tændte Fakler, dels knælende, dels staaende nogle Formularer ganske haandværksmæssig efter en Præst som stod bag Liget. Dette var klædt ligesom Bærerne i en lang hvid Lærrets Kappe kantet med violette Baand, havde et Crucifix paa Brystet og laar med sammenbundne Hænder og Fødder, de sidste blottede. Det var en aldrende Mand med et roligt Ansigt. Da Formularerne vare mumlede gik Følget og en Voxfakkel blev sat bag Hovedet og foran Fødderne. Paa det sorte Klæde, hvormed Baaren var betrukket, stod paa hver Side en qvindelig Figur med en Rist (formodentlig et Symbol paa Skjærsilden) mellem Dødningehoveder og Been. Efter Maaltidet i Sciarra var jeg hjemme til Kl. 5 da jeg atter forgiæves besøgte det lukkede Posthuus.

15 Siden tog jeg en Plads paa Corso for at betragte Maskerne og Hesteløbet. Saasnart det begyndte at mørkne begyndte Moccoli- eller Moccoletti-Lystigheden og inden faa Øjeblikke var alle Altaner og den hele lange Gade opfyldt med mange tusende smaa Voxpraaser, som viftede frem og tilbage mellem de paa begge Sider kjørende Vogne og den op og ned vandrende Folkestimmel

20 – en herlig og ganske eneste Belysning. Jeg stod en Stund ved Piazza Colonna for desbedre at kunne see Gaden paa begge Sider. Medens jeg stod der kom en Slags Lysekroner af transparent Papir vandrende. Den havde en Indskrift, som jeg ej kunde læse. Siden fulgte jeg med Folkestrømmen op og ned ad Gaden, mødte B[ügel]s som vilde give mig en Mocolo, hvorpaa jeg ej vilde

25 indlade mig og saae hvorledes Lysene bleve udblæste og igjen tændte paa Gaden og i Vognene, og, for ej at være ganske passiv, udblæste jeg og et Par Stumper. Der var særdeles megen Jubel og alle Kunster bleve anvendte for at slukke Lysene. Blandt andre gik en paa Stylter for at naae de øvre Etager. Denne meget livlige Spøg vaerede omtrent et Par Timers Tid da Lysene efter-

30 haanden slukkedes og Glæden forsvandt som et Blus i Qvaresimaens dunkle Nat. De Vogne der vendte tilbage med slukte Moccoli, tilraabte man i et Slags Triumf: »ah che bello mocolo!« Jeg vandrede endnu lidt om i Gaderne og traf enkelte syngende og lystige Grupper med deres reddede Lysstumper, gik derpaa hjem for at hente mine Nøgler, spiste siden i Sciarra og stod da

35 jeg var kommet tilbage, en lang Tid med min Pibe i Vinduet og hørte paa Larmen i den lustige Bye, gjorde ogsaa en liden Tour omkring i de nærmeste Gader.

24. Februar 1819.

Oppe Kl. 7½, gik til Brøndsted Kl. 10, hvor jeg traf Prof. og Billedhugger Wagner, der, skjøndt selv Catholik, fortalte adskillige scandaleuse Historier om det catholske Cleresie, blant andet om en Cardinal (jeg troer den afdøde Liccatelli) der holdt en Tøs som han hver Aften besøgte og næste Morgen tog Aflad for hos sin Skriftefader og omsider lovede et ungt Menneske god Befordring, dersom han vilde tage hende og lade ham beholde frie Adgang i Huset, men da denne Accord ej blev antaget, lod ham fængsle under Paaskud af Kjætterie og siden tvang ham til at tage Mamesellen. Jeg var siden hos Torvaldsen og tog Afsked og fik til Foræring hans Bronzmedaille samt Kobberne af hans Alexanders Indtog samt Natten og Dagen, item et Do. Ex. af den sidste tilligemed Tegningen af samme til Prof. Olavsens paa Kongsberg. Derpaa gik jeg med F[reund] til Piazza d'Ispagna og købte hos Aqvattelli en liden Mosaik-Brystnaal. Siden tog jeg Afsked med Knudsen og Bailie og lagde Afskedskaart hos Reinhold, spiste i Sciarra, var siden hjemme og gik saa til Byström, som jeg traf ved Middagbordet med en Mörner, Arvidson, (Svoger af Statholder Mörner) en anden Svenske, og Rebel en tydsk Landskabsmaler. Byström boer i Villa Malta hvor han har et brillant Locale, der koster ham omtrent 8000 Scudi, og en af de skønneste Udsigter over Rom. Det Beste af hvad jeg saae i hans Studier var: en Euterpe, Apollo, en Bachantinde, Bachus som dier Iuno, et Bachus-Hoved, Apollo Citharædus, den beskjænkede Amor med Bæger i Haanden, Vinløv om Fakkelen og Løvehuden, efter Kelgren, Venus som ordner Haarene og Carl Johans colossale Buste, meget lignende. Af Rebels Malerier saae jeg et Par Vuer af Egnen ved Amalfi og Ancona, hvori de vilde Klippemasser, det oprørte Hav og Maane- og Ildbelysningen vare skjønt udførte. Efterat have kjøbt mig nogle simple Kobbere af Piferari, Saltarellen og Vinhøsten gik jeg hjem og pakkede ind, gik saa med mit Tøj til B[ügel]s, tog Afsked der, fulgte med Landsmændene til Sciarra, drak Afskedsskaalen der og gik hjem.

25. Februar 1819. 30

I[ngeman] vakte mig Kl. 5, men vi kom først afsted da Klokken var over 7, sagde L[und], F[reund], E[strup] og H[jort] Farvel, rullede ud af Rom, som jeg vel saae for sidste Gang, og fik snart en øsende Regn som forfulgte os lige til Albano og som jeg med Møje kunde holde ude bag Fordækket. Jeg fik netop kiget saa meget ud at jeg kunde i Forbifarende øjne Gravminderne og Ascans Grav tæt ved Albano. Vi benyttede, da Regnen ophørte, 1 Times Tid Leiligheden til at gjøre en Tour langs med Albanersøen der med sine vinterhøstlige Omgivelser, med de store Slagskygger af de mørke Skyer som drev over den, havde en meer romantisk end blid Karakter, medens Rocca

del Papa og Monte Cavo paa den anden Side laae i Halvbelysning af den bag Skyerne fremkigende Soel. Da vi havde spist og drukket Caffé, gik Touren over Arricia og Nemi til Velletri, uden at vi, formedelst det mørke Vejr, kunde profitere synderlig af denne romantiske og minderige Egn, som Dianas Lund, 5 Sagnet om Hyppolyts Forvandling og Egerias Kilde No. 2 udmærke. Det mørknede alt da vi kom til Velletri, hvor I[ngeman] og jeg laae i Forværelset som Vagt for Damerne. Om Natten havde vi et rasende Vejr, med Storm, Hagel, Torden og Lynild.

26. Februar 1819.

10 Gik Touren Kl. 7 over Sumperne, forbi Cisterna og et Par Ruiner, over Astura, forbi Tres Tabernæ og det til venstre liggende Sermoneta som formodes at være det Sted Paulus omtaler i Apostlenes Gierninger 28,15. Vi rejste forbi Torre di 3 Ponti hvor den saa kaldte Linea Pia anlagt over den gamle Appiske Vej begynder, og hvor en Inscription forkynder Pius den 6.s For- 15 tjenester af den ny Vejs Anlæggelse. Noget derfra til Venstre laae Case nuove paa Bjergaasen. En 3 Miglier derfra skal være Ruiner af gamle Mindesmærker, maaskee Levninger af Forum Appii paa Vejen til Brundisium. Vejen gik nu langs med den af August optagne og af Pius fornyede Canal og vi kom over en skjøn Marmorbroe til Fico, hvor vi frokosterede i et maadeligt Osterie. 20 Siden fortsatte vi Vejen over Messo og Ponte Maggiore til Terracina som vi naaede ved Dagens Heldning, netop saa betids at vi kunde see det endnu »impositum saxi late candentibus Anxuræ, og Teodoriks Slots Ruiner paa Højden. Fra Vertshuset havde vi en skjøn Udsigt over det sortladne Hav, hvis Brændinger brødes mellem Skjærene tæt uden for vore Vinduer og som 25 oplystes af fjerne Lynglimt. Da vi havde spist vuggedes vi i Søvn af Havets Brusen.

27. Februar 1819.

Da vi intet Følge af Vogne og ingen Escorte havde, turde vi, efterat Veterinen Aftenen forud havde erklæret at Vejen var poco seguro, ikke vove os 30 ud før det blev lys Dag. Vi fore da forbi det steile opretstaaende Klippestykke strax udenfor Terracina, fore langs Bjergaasen hvor vi endnu saae Spor af en Vagtild som Terracinas Borgere, der laae paa Vagt mod Røverne havde havt, naaede Portella og mødte der Vanskeligheder ved Politiet, som vilde arrestere Frue B[ügel]s Tjener fordi hans Navn ej var anført i Passet, men omsider 35 lod sig formaae til at skikke en Gripominus med til Fondi for at andrage Sagen for Politiet der. I Fondi, mærkværdig ved den Hule, hvori Sejan reddede Tiber, den gamle Appiske Vej som gaaer giennem Byen og Stadens Mure, af hvilke de nederste troes at være langt ældre end Romernes Tid og at være

cyklopisk Arbeide, var Vognen omgivet af Tiggere. Damerne maatte fremstille sig for Politiet tilligemed Sjeur Johan og slap vel derfra. Mellem Terracina og Fondi saae vi adskillige Lunde af Ablesin- og Limon-Træer. Vejen til Itri var bjergig og øde og sidstmeldte Bye med snevre Gader og forrevne Bygninger. I Nærheden af Gaeta stege vi af og besaae den foregivne Ciceros Grav, 5 samt havde en skøn Udsigt over den romantisk beliggende Gaeta, der har sit Navn fra Æneæ der begravne Amme, og dens kneisende Fæstning. Vi toge ind i Mola i et Vertshuus, hvis Overskrift viste at det var bygget paa Ciceros Formianske Villas Ruiner. Vi havde fra den øverste Altan en herlig Udsigt 10 over den skønne Bugt der bøjede sig i en Halvcirkel med Gajeta til Højre og en Landtunge som endtes i et Par høje Bjerge belyste af Aftensolen, til Venstre. Mellem Huset og Stranden var en med Orangetræer rigt besat Hauge, ved hvis Ende man i Vandskorpen saae Substructioner, formodentlig Levninger af den Formianske Villa. Desværre afbrød Skyer og Regn snart dette skønne Syn og hindrede os fra at giøre Excursioner. Aftenen tilbragtes med 15 Passiar og Eventyr.

28. Februar 1819.

At vi paa Sumperne havde de Vo[l]sciske Bjerge bedækte med Snee ligefor os og fjernt i Havet til højre saae en høj Klippe som Veturinen kaldte Felicita, og som altsaa maatte være Circes Forbjerg, hvor Landsbyen S. Felicita er 20 beliggende, maae jeg anmærke før vi gaae videre. Fra Mola toge vi i Skumringen og krøb under jævnlig Regn langsomt frem. Volturmo, fordum Liris Floden, passerte vi over en Skibsbroe tæt ved et Taarn og kom nu over en meget viid og frugtbar, men næsten ganske ubebygget Slette. Tre Miglier fra Liris passerte vi Levningerne af en Aqvaduct der fordum skal have bragt 25 Vandet til Minturnæ, hvis Ruiner skal findes paa højre Side af Vejen 4 Miglier fra Søen, ligesom Egnen er bekjendt af Marii Historie. I Vertshuset ved Vejen til S. Agata som ligger skjønt og vel bebygget paa en Højde, toge vi Frokost og drak den beste Vin som vi hidtil havde smagt paa Vejen og maaskee fra 30 det for sin Vin fordum saa berømte Bjerg Massicus. Vi toge 2 Bouteiller af den med og vare ret lustige, trods det mørke Vejr. Udsigten ved Fioralisi hvor man kommer ud af Bjergets Defileer og hvor der, ligesom paa hele Vejen fra Velletri, vare militaire Vagter, da det er en af Røvernes Hovedpunkter, kunde vi formedelst det slette Vejr, ej nyde. Det mørknede alt da vi kom til Capua, der seer ud til at være en ret liden og vel befæstet Bye, men hvor 35 Beværtningen nu er saa maadelig, at den vist ikke vilde forkjæle eller forvænne nogen Hanibal. Det gamle Capua skal ligge 1 Miglies Vej derfra. En blind Mand spille og sang for os om Aftenen.

1. Marts 1819.

Ved lys Dag toge vi afsted og reiste for det meste giennem en ensformig Slette med Vinranker og nøgne Almetræer paa begge Sider, over Aversa. Jo meer vi nærmede os Neapel, desto folkerigere blev Vejen; men først et
 5 Par Miglier fra Byen blev vi den og Vesuv, som ej engang gav Røg fra sig, vaer. En af de mest paafaldende Bygninger, naar man kommer ind i Byen, er Børnehuset eller Albergo de' poveri, en overordentlig colossal og prægtig Bygning som Neapel har Carl den 3., ligesom for sine beste Indretninger, at takke. Vi giennemfore hele Strada di Toledo, som vrimlede af Mennesker,
 10 holdt stille ved den Vicolo, som gaaer til S. Anna in Palazzo for at melde Schou vor Ankomst og toge ledsagede af ham og Kejser til B[ügel]s Logis i S. Lucie hvor de har en herlig Udsigt over Bugten og Vesuv. I[ngeman] og jeg fik Logis i samme Huus hvor Schönberg, Schou og Kejser logere. I øsende Regn gjorde vi i Aftes en Visit med Schönberg hos B[ügel]s og da
 15 vi kom derfra tilbragte vi Resten af Aftenen hos Schönberg ved Passiar og et Glas Somma Viin. En Ossan som jeg traf i Paris med Howitz, fandt jeg her igien og han er min Nabo paa den ene, ligesom I[ngeman] paa den anden Side.

2. Marts 1819.

Schönberg tracterte i Dag med Frokost. Siden skrev jeg lidt paa min Dagbog, gik saa med I[ngeman], S[chou] og K[ejser] til Politiet og derfra til de smaa Fleischere. Jeg fulgte med K[ejser] til Studierne, hvor vi flygtig gennemgik Statuerne, blant hvilke den Farnesiske Hercules og de 2 Balbos Ridderstatuer især tildrage sig Opmærksomheden. K[ejser] gjorde mig bekendt
 25 med Inspectøren, en Canonicus Gioro, som viste sig meget høflig og tjenstvillig og tilbød mig at tage Aftryk af nogle siældne Veliske Mynter som han ejer. Jeg skildtes her fra K[ejser], gik hjem, var siden med ham og Ossan paa Trattoria di Siena, hvor man spiser og drikker got for en moderat Betaling. Vi fik der Sælskab af en tydsk Doctor (Haase troer jeg). Derfra gik K[ejser]
 30 og jeg til Havnen og saae den Neapolitanske Flaade som bestaaer af 2 nyere Orlogsskibe og 4 do. Fregatter. I Aftes havde jeg Besøg af Fleischerne og gik med dem, Schönberg og de andre til B[ügel]s, hvor Kammerherre Brockenhuus siden kom, og vandrede vi saa alle til Teatret for at see en Opera Camilla componeret af en Fioravanti (troer jeg), hvorved jeg en-
 35 nuierede mig bestials, da Stykket var fuldt af italienske Bajasstreger, tom paa Handling og Musikken paa 1 Arie, en Duet og et Chor nær, maadeligt Gods. Vi fulgte tilbage med B[ügel]s og saae undervejs Vesuv i Brand. Vel var Eruptionen ej stærk men man saae dog tydelig de i Vejret stigende Ildmasser og en glødende Lavastrøm. Kl. 11 kom vi hjem. De Danske Prindser skal

have kastet Bonbons i Carnevallet for 200 Scudi og Prinds Leopold af Neapel forestillede med sine Hofsinder en Scalup, hvorfra der fyredes Gipskugler paa Corso.

3. Marts 1819.

Atter i Morges regnede det. Jeg skrev paa min Dagbog og var siden med I[ngeman], S[chou] og K[ejser] paa en Caffé. Da jeg havde opgiort mit Regnskab som Casserer undervejs og klareret Veturinen, gik jeg til B[ügel]s og fulgte siden med S[chou] og dem til Studierne, hvorhen K[ejser] og I[ngeman] siden kom. Et herligt Billede af Columbus; adskillige Raphaeler, hvoriblandt Kunstnerens Moder, Leo den X., et Portrait af R[aphael]s Ven Ribaldi (troer jeg), 10 en Madonna med Johannes-Barnet som stirrer Christus i Øinene, som jeg har i Kobber og som findes i Rom, begge udgivne for Originaler, samt flere Madonner; en Do., noget beskadiget, af Correggio, en Eccehomo af samme; en Engel og flere Stykker af Schidone; nogle af L. da Vinci hvori hans Kjærestes Portrait atter kiger frem, samt hans sovende Venus; en Engel som befrier 15 et Barn fra Satan, af Parmegiano; nogle Arbejder af C. Marat vare, foruden Miniatur-Afbildninger af Pæstums, Pompeii og Herculaniums Ruiner, det fornemste af hvad jeg der saae.

Kl. 2 toge vi derfra, traf Schönberg og bleve i Følge med ham, først til et Capel opført af Familien S. Severino, hvor en Modestia af en Conradino, 20 en i et kunstigt Net udhugget mandlig Figur af en Francesco Qveridole Genovese og en død Christus af Giuseppe Marino, en Neapolitaner udmærkede sig, især ved Drapperiet og Anbringelsen af et giennemsigtigt Slør som bedækker den første og sidste. Derfra gik Touren forbi Canovas manirerte Hest bestemt til en Ridderstatue for Murat som uheldigvis blev Græsrytter, 25 og siden langs Bugten og den Kongelige Hauge til Sanazarii Capel og Grav i Mergyllina med hans Buste oventil, en Basrelief forestillende en Satyr, Neptun, en Harpesspillerske og en Person til bag et Træ, med Apolls Statue paa den ene og Minervas paa den anden Side. Indskriften af Bembo staaer i mine Excerpter, men ey: Vix. An. LXXII. Obiit MDXXX. Udsigten fra Højden 30 over Bugten, Søen og Vesuv er ganske fortreffelig. Man bestormes af en stor Skare høist uforskammede Tiggere. Da vi havde fulgt B[ügel]s hjem kjørte jeg med Schönberg til Trattoria d' Siena og spiste der i Compagnie med S[chou]. Siden læste jeg hjemme i »Paragone delle Donne Francesi con le Italiane. Ginopoli 1817«, som skal være confiskeret, havde Besøg og fik Ind- 35 bydelse af Fleischer, gik med I[ngeman], K[ejser] og S[chou] til B[ügel]s, traf der den yngre Fl[eischer] og Schönberg, hvilken sidste forelæste en poetisk Hilsen til de ankomne Danske. Siden spillede jeg lidt paa Claveret. Aftenen

tilbragte vi samtlige hos Fl[eischer] med Wist, Sang og Lacrimæ Christi samt Gammelost.

4. Marts 1819.

Da jeg med I[ngeman] og S[chou] havde drukket Caffè i Caffè d'Italia
 5 og været en Stund hjemme, gik vi henved 10 til B[ügel]s og fulgte med dem
 i 2 Vogne til Portici, for at benytte det gode Vejr. Vi kørte omkring den
 halvcirklede Bugt over Magdalene-Broen prydet med 2 Helgener af hvilke
 den ene, S. Januarius hæver Haanden mod Vesuv for at holde den i Respect,
 og saae førend vi kom did, i nogen Afstand til Venstre den Kirke hvor Masa-
 niello udkaaredes til Folkehøvding, og det gamle Slot, hvorhen Vicekongen
 under bemeldte Revolution flygtede. Kronprindsen kørte os forbi og en af
 de smaa Prindsesser passerte Osteriet paa hvis Altan vi stod og kyssede paa
 Fingeren. Da vi havde frokosteret, besteg vi Muler og Æsler, galloperede
 gennem Gaderne, besteeg langsomt Bjerget til Eremitboligen og havde derfra
 15 en viid og skøn Udsigt over den deilige Bugt med Neapel til Højre, Capri,
 Ischia og Procida i Mellemgrunden og den høje Bjergmasse af Castellamare
 til Venstre. Da vi havde drukket en Flaske Lacrimæ Christi hos Eremiten,
 bestege vi atter Æslerne og reed til Atrio de' Cavalli, hvor vi stege af og vand-
 drede til Fods. Paa Vejen til Eremitagen passerede vi tæt forbi den frygtelige
 20 Lavastrøm der væltede sig i Aarene nogle og 90 næsten lige hen mod Neapel,
 og hvis mørke Strøm man øjnede lige til Enden, ligesom vi passerede den
 i Form af en høj Vold eller Bjergryg fremragende Lavastrøm der 79 anrettede
 en saa frygtelig Ødelæggelse. Caravanen steeg med sine Førere nu langsomt
 op ad den med Lavaaske bedækkede Bjergfod og hvilede halvvejs paa et
 25 Sted, hvor man fornå en varm Damp der steeg op af Bjerget. Efterat have
 taget en liden Forfriskning der, gik Vejen temmelig steil over de kantede
 Lavamasser hen til Hulen hvorfra den glødende Lavastrøm udflyder, og man
 hørte undervejs nogle Gange Drønnet af Kraterens Bragen. Jeg stod over
 Hulingen hvorfra Udstrømmen, der forekom mig omtrent 1 Alen bred og ganske
 30 lignede Udslaget af en Marsovn, [flød] og delte sig i nogen Afstand fra Udløbet
 i 2 Grene. I den glødende Lava lode vi vore Førere afstøbe nogle Penge. Paa
 Tilbagevejen besøgte vi en liden Kilde der løber ud af en Lavamasse og an-
 prises som god for Brystet. Halvvejs paa Tilbagetouren hvilede vi paa et
 Lavaleje lige for Krateren og oppebiede Mørkningen der, i Haab om at faae
 35 see Udbrud af Vesuv, men forgiæves. Vore Førere laae lejrede nedenfor os og
 Sælskabet forekom mig som Reisende der vare opfangne af en Røverbande.
 I Skumringen gik eller rettere løb og rullede vi ned i Lavaasken der gik mig
 til midt paa Læggen og i stor Quantitet lagde sig i mine Alpeskoe. Vi bestege

atter vore Dyr paa den samme Plet hvor vi havde forladt dem, tændte vore Fakler ved Eremitboligen og dannede i Fakkeltelysningen meget maleriske Grupper, især i en Huulvej og mellem nogle høje Mure som vi passerede. Vesuv's Flammestøtte hævdede sig af og til og Maanen gav et svagt Dæmrelsy mellem de graa Skyer. Da vi havde taget et Aftensmaaltid i Portici, ved Slutningen af hvilket Schönberg indfandt sig, agede vi hjem og havde hele Vejen den jævnlig sprudende Vesuv og dens blinkende Lavastrøm bag os. Vi fulgte B[ügel's] hjem og gik saa hver til sit.

5. Marts 1819.

Efter Frokosten i Caffè d'Italia gik jeg med I[ngeman] og S[chou] til B[ügel's] hvorhen Schönberg siden kom og foere saa først til Chiesa di S. Clara, som er kostbar decoreret, ansees for den 2. i Rangen, har et Par vredne Pillarer som udgives for at være af Salomons Tempel, samt nogle Malerier som ej ere af Betydning. Derfra tog vi til Chiesa di S. Paolo og Pietro som er et gammelt Castor og Pollux-Tempel, hvilket Torsos af bemeldte Personer, hvoraf en ligger under hver Apostels Statue, samt nogle overblevne corintiske Säuler vise. Derfra til Chiesa di S. Gennaro eller Cathedralkirken i hvis Sacristie ere adskillige smukke Malerier af Domenichino, forestillende en Blind som helbredes ved Olien af Lampen for Helgenbilledet, Januaris Halshuggelse, en Lam som helbredes etc. I et Capel indenfor, hvor Blodet vises 3 Gange om Aaret er Alteret decoreret med Sølvplader, hvorpaa Basreliefs forestillende Helgenens Begravelse etc. Der er og fuldt af Bronzestatuer. Af Kirkens 32 Sølvhelgener saae vi Endeel, hvoriblandt Jomfrue Marias var det smukkeste og kostbareste. Vi endte Turen i Katakomberne, hvis begge Etager vi giennemvandrede med Fakler som gave en herlig Belysning, især under de høje Hvælvinger i 2. Etage i den saa kaldte Kirke. Schönberg mødte os der. Man viste os adskillige tilmurede Udgange, blant hvilke en skal have gaaet lige til Puzzuoli, samt en meget høj Hvælving som gaaer til Capo di Monte, som før har været aaben og hvorigennem Banditter nedkastede de af dem myrdede Personer. Et Sted laae der en heel Hob Dødningeben. Derfra tog jeg hjem med Schönberg, klædte mig om og rejste siden med ham og S[chou] i Visit til den Danske Charge d'Affaires Vogt og derfra til Villa di Napoli hvor vi spiste. I Aften var jeg hos B[ügel's] hvor I[ngeman] forelæste sin Tasso. Da vi vare komne hjem drak vi et Glas Liqueur hos Schönberg.

6. Marts 1819. 35

Efter Frokosten hos Schönberg og efterat have læst lidt hjemme gik jeg med I[ngeman] til B[ügel's] og fulgte med dem til Chiesa nuova del Gesu, Do. di S. Spirito og Do. Filippo Neri. I den sidste vare nogle Malerier af Gvido Reni, Giordano etc. og en foregiven Rafael. Derfra toge vi under be-

standig Regn til Studierne, hvor vi besaae Antiquiteterne fundne i Pompeii og Herculaneum bestaaende af Kjøkkentøj, Lamper, chirurgiske Instrumenter, Vægter, Toiletredskaber, Laase, Rustninger etc., og gik siden til Museet for Papyrusrullerne der ligge numererede i Glas Skabe, ligesom Prøver af oprullede Manuscripter hænge i Do. paa Væggene. Custoden viste os de 2 Volumer af oprullede Skrifter som ere udkomne under Tittel af Herculanium og hvoraf det ene Vol. indeholder græske og det andet Latinske Skrifter. Af det første læste jeg et Fragment om Musikken. Der blev og forevist et Stykke Manuscript som man var i færd med at dechifrere. Papyrusset var fæstet paa Lærredstrevler som vare fastgjorte oventil og saae ud som en Væv. Bogstaverne holdes sammen ved tynde Lameller af Lim. Jeg kunde ej skjønnere et Bogstav af den kullede Manuscriptlap. Medens vi ventede paa Vogn besaae vi atter de beste Stykker i Billedgalleriet. Schönberg indfandt sig og jeg tog hjem med ham i hans Vogn, fik laant en Afskrift af Grillpatzers Sappho og læste deri til Kl. 4, da vi gik til B[ügel]s hvor vi vare indbudne til Middags. Vi levede ret lustig og da Schönberg havde sendt Bud efter Sappho, forelæste jeg den efter Anmodning. Men da Haandskriften var maadelig, hørte der megen Anstrængelse til, for at læse den taalelig. Da Stykket paa Melittas Roulle nær og enkelte Scener hvori Sappho viser sig i et poetisk [Lys] er temmelig kjedeligt, støbt i en græsk-fransk Form, kunde jeg ej forundre mig over at Selskabet tilligemed mig kjedede sig derved. Men da jeg, efter Anmodning læste Stykket, fandt jeg det upassende at Nogle af Selskabet fordrev Tiden med Narrestreger og afbrød derfor ved 4. Act med en ligefrem Erklæring af min Fortrydelse over et saadant Forhold. S[chönberg] fortsatte da Læsningen som i sidste Act var dobbelt besværlig formedelst en ny, endnu ulæseligere Skrift. Kl. 10 gik vi hjem og jeg røgte min Aftenpibe hos I[ngeman] i Selskab med Kejser. Denne fortalte mig i Dag at Blücher havde svaret C[arl] J[ohan]s Adjutant der kom for at hente Forholdsregler efter Slaget ved Leipzig: »hils ham at jeg har intet at sige ham og at han kan . . .« og da Adjutanten siden henvendte sig til Gneisenau med Beklagelse herover, fik han ingen anden Trøst, end at det var vel sagt af Bl[ücher].

7. Marts 1819.

Da jeg havde drukket Caffe i Italia gik jeg med K[ejser] til S. Elmo og havde paa Høiden ved Fæstningsmurene en herlig Udsigt over Neapel og Bugten, som, hvis Himlen ej havde været skyet vilde været endnu skjønnere. Vi var siden i Conventskirken der er simpel og smagfuld og rigt udziret. Pillarerne og Gulvet er indlagt med forskjellig coleuret Marmor, Alterfoden af fint hvidt Marmor med Karnis af ægyptisk Agat indlagt med Lapis Lazuli, Alteret af Bronze forgyldt med en – om forsølvet eller af støbt Sølv ved jeg

ej – Engel paa hver Side. De 6 Sidecapeller (3 paa hver Side) har taalelige Malerier og der er meget temmelig got Sculptur-Arbejde, især et Capel i Hautrelief forestillende M[aria]s Aabenbarelse for en Biskop. Paa højre Side af Indgangen staaer Moses med Loven og paa venstre Jesus med Evangelisterne. I Forhallen er maadelige Frescomalerier af Brunos Forfølgelse under Henrik 5 af Engelland. Der læstes Messe og Tilhørerne bestode for det meste af Invalider. Da jeg havde været hjemme nogen Tid og læst i Fölschs (Edward Gustaf, Kongelig Svensk og Norsk vice Consul i Marseille) Resa i Norrige 1817, gjorde jeg en Visit hos Jorio som jeg ej traf hjemme. Kl. 3½ spiste jeg i Trattoria di Siena, gik siden en liden Tour paa Strada Toledo og i S. Lucie, fortsatte 10 siden Læsningen i Fölsch, havde i Mørkningen et Besøg af S[chou], gik med ham og I[ngeman] til B[ügel]s hvorhen Fl[eischer] jun. og Schönberg siden kom, og gik saa samtlig paa Teatro della Sotte, et lille bitte Teater, og saae først et Stykke, hvis Tittel jeg ej veed, og hvori en 8-aars Dreng spille sin, for hans Alder noget kunstige Roulle meget naivt og siden Prometheus's 15 hele Geschichte der blev fuldkommen fiellebodsmæssig udført og hvori den samme garstige Qvind som havde spilt Oberstinde i det 1. Stykke, agerede Minerva saaledes at man hjertelig maae beklage den Jupiter som har havt hende i Hovedet. Den foromtalte Dreng spille Amor ret got. Vi fulgte B[ügel]s hjem og gik saa hver til sit. Kongen lader paa Slotspladsen bygge en Kirke, 20 ifølge et Løfte han har givet vor Herre, i Tilfælde han fik sit hele Rige igjen. Den skal være færdig om 3 Aar og koste 1 Mill. Scudi. Samme ædle Herre har lagt i sin privat Kasse 40000 Ducater, som han fik af de Engelske, og som Ministeren vilde have anvendt til Nationalgjeldens Betaling. Denne og andre Capitaler som han ved Skatte udpresser, henlægges for at gienerværve de 25 20 Mill. hvormed han sejlede til Palermo og der satte overstyr, og for at han og hans værdige Familie kan have en Nødskilling om de atter, som vel kunde hælde, skulde komme at tøfle af.

8. Marts 1819.

Da Frokost var taget og jeg havde læst lidt i svenske Resan gik jeg Kl. 11½ 30 med K[ejser] til Coralfabriqven, men fandt desværre vor lange Marsch spildt, da Arbejderne gik til Bords, og maatte lade os nøje med at see Endeel af Locallet som er overmaade stort, og en lang Række af Drengene i Uniform som marscherte med stor Plaisier til Madfadet. Vi mødte B[ügel]s paa Tilbagevejen, og underrettede dem om at de vilde komme for silde. Siden var jeg 35 med B[ügel]s paa Studierne og saae de Etruriske Vaser samt Myntkabinettet og der værende Malerier. Vasernes Antal skal, efter Custodens Forklaring beløbe til 2500 og ere alle fundne i græske eller romerske Grave, af hvilke Modeller vistes saavel af deres Ensemble som af enkelte Grave. I disse sidste

saae man Afbildning af Skelettet og Maaden hvorpaa Vaserne vare opstillede
 trintom samme. Tegningerne paa disse vare ensformige og paa nogle af dem
 stod Kunstnerens, samt Personernes og selv Hestenes Navne og under den 1.s:
 εγρᾶφα. Der vare og Siciliske Vaser paa hvilke Tegningen var i Sort. I Mynt-
 5 cabinettet var en Raphael under Restauration og Mynterne laae under Glas-
 vinduer paa Bretter som kunde drejes omkring. Schönberg mødte os ved
 Udgangen og fulgte os til S. Elmo hvor vi nøde den herlige Udsigt fra alle
 Punkter over Bugten, Øerne, Byen og dens Baggrund indtil Caserta, ligesom
 vi besaa Kirken med alle dens kostbare Capeller og et Par Sacristier, hvori
 10 enkelte taalelig gode Malerier af en Massimo (troer jeg) samt et af Gvido.
 Efter Hjemkomsten spiste jeg med I[ngeman] og S[chou] i Trattoria di Siena
 Kl. 5, var siden lidt hjemme og fulgte saa med B[ügel]s og de øvrige til Teatro
 Carlino, for at see Salomons Dom som blev givet heel erbarmelig, og hvori
 Actricen som spillede den virkelige Moder teede sig som et afsindigt Menneske.
 15 Kong Salomon i ald sin Herlighed med Krone paa Hovedet annoncerede det
 Stykke som skulde gives næste Dag. Vi fulgte B[ügel]s hjem, spiste Østers der
 og gik betimelig hjem. S[chou] bragte mig et Brev fra min E[lisa] af 22.
 Januar.

9. Marts 1819.

20 Oppe Kl. 5½ og vakte de andre. Efterat have sagt K[ejser] som i Dag fik
 Marsc[h]ordre til Cagliari, Farvel og drukkert Caffé gik jeg til B[ügel]s og
 tog med dem, I[ngeman] og S[chou] til Pompeii. Vejret var deiligt og vi rullede
 raskt gennem Portici, Resina, Torre del Greco, som flere Gange har været
 25 hjemsoegt af Vesuv, hvis Lavastrøm man endnu seer Spoer af lige til Bugten,
 samt Anunziata og derfra mellem Vingaarde til Pompeii, hvor vi steg af
 ved Diomedes's Huus beliggende ved Forstadens Port og gennemvandrede
 alle dets for det meste smaa Værelser og endte i Portikken hvor Ejeren fandtes
 med en Nøgle og en Pengepung i Haanden tilligemed 16 andre Personer der
 bare Sølv og Kostbarheder som bleve begravne tilligemed dem under Lava-
 30 asken. Vi besaa dernæst Gravminderne paa begge Sider af den temmelig
 smale Hovedgade, hvori Hjulsporene endnu sees, satte os paa Bænken ligefor
 Præstindens Gravmæle, besøgte saa Vestatemplet, Liqveur og Olie-Boutiquerne,
 Møllen, hvis Qværne temmelig lignede vore, Chirurgen Bolig og Concertsalen,
 hvilke alle laae i Byen selv, paa hvis Port man havde fundet Anmeldelse af
 35 et Theaterstykke, som skulde gives samme Dag da Vesuv spillede sin Tragoedie.
 Siden kom vi til Torvet med Levningerne af sin grandiose Collonade, Jupiters
 og Venus Templet. I dette sidste fandt vi en Bachus al Fresco i et Cabinet.
 Alteret og Trappen til Gudindens Statue var conserveret og vi ofrede paa det
 første Haar og Snuus. Saa kom vi til Raadhuset eller Basilica som har havt

en skjøn og regulair Form, steg ned i Fangekjelderen og kom derpaa til en smal, ved et Par store Stene i Midten, for Vogne spærret Gade, hvor vi fandt et Par lange Bænke paa hvilke vi holdt vort Maaltid af den medbragte Forraad. Paa Højden oven over havde vi en skjøn Udsigt over Bugten som fordem gik ind til Staden. Efterat have passeret et Isistempel hvor man endnu saae Løntrappen hvorad Præsterne gik og Hulingen, hvorfra de gav deres Orakel-svar, samt Skolebygningen, hvoraf der er en enkelt smal Trap som formodentlig førte til Cathedret, tilbage, kom vi til de temmelig fuldstændige Teatre, hvor vi endte Turen. Fra det første Teater havde vi paa den modsatte Bakke et højt nylig afblomstret Aloe-Træ. 10

Paa Tilbageturen besøgte vi Herculanum, hvor Teatret som er det eneste der er udgravet, besees ved Fakkellys. Man gaaer giennem adskillige Gange og smaa Værelser, uden at kunne gjøre sig nogen ordentlig Idee om det Hele. I et af de smaa Værelser var der Aftryk af et Ansigt. Siden saae vi Galleriet i Portici, hvori alle de i Herculanum, Pompeii og Stabiæ fundne Malerier etc. opbevares i Skabe som ere mærkede med E. P. S. efter Stedet hvor de ere fundne. De ere blandede mellem hinanden og have for det meste lidt megen Skade. En Hercules og Flora, hvis Søn dier en Hind er et af de fuldstændigste og skønneste Stykker, samt nogle Ofringer og Landskaber. I en Glaskasse forvares Levninger af et Fruentimmer som er fundet i Herculanum, og hvis Bryster ere aftrykte i Lavaen. Schönberg mødte os her og efterat have spist i Trattoria di M. Antonio rullede vi hjem i det klare Maaneskin. Jeg tog strax fra B[ügel]s og da jeg havde røgt min Pibe, blev jeg saa søvnlig at jeg lagde mig paa Sofaen og først vognede ved Midnatstid. 20

10. Marts 1819. 25

Schönberg tracterte med Frokost. Jeg var siden hos Iorio, atter forgiæves, da han var taget til Pozzuoli, ligesom jeg og fandt Adgangen til Studierne sperret, fordi, som Custoden sagde, der var Festa della Corte. Giennem Toledo-Gaden trak en Mængde Militaire med Feldtmusik. Jeg læste Endeel i den svenska Resa, sov en lille Tour og gik 2½ til Trattoria di Siena. Da jeg havde røgt min Eftermiddagspibe vandrede jeg giennem den Kongelige Hauge og saae den berømte Farnesiske Tyr med tilhørende Gruppe. Derfra gik jeg til Posilippo Hulen hvor jeg ej kom længere end hen mod det 1. Lyshul, da Solen alt var dalet, og jeg frygtede at et Par Vogne som kom rullende kunde kjøre paa mig. Siden var jeg ved Virgils Grav og paa Altanen tæt ved samme, hvorunder en Engelskmand ved Navn Munter og en anden er begravet. Herfra var en deilig Udsigt over Bugten over hvilken Fuldmaanen skinnede, medens et gjennemsigtig Slør svævede over Vesuv og Bjergkjæden henad Sorent. Jeg lagde Tilbagevejen giennem Haugen, hørte Svulpen af de langsom rullende 35

Bølger, saae de hvide Statuer kige frem af de grønne Buske og betragtede Toro Farnese i en skøn Maanebelysning, der just faldt lige paa den, medens Ildbaal fra Gaden blinkede mellem Træerne og et Par Baade med Lystreild ved Castel uovo (saa kaldet formedelst dens Æggeform) gave Gienskin i Bugten. Jeg besøgte B[ügel]s, converserte en Tid med Fruen paa Sofaen og musicerede siden. Schönberg, Fl[eischer], I[ngeman] og S[chou] kom siden. De 2 først-
 5 melte blev kun en kort Tid. Siden spadserte B[ügel]s og vi i den Kongelige Hauge i Fuldmaanens Dæmrellys og saae enkelte Udbrud af Vesuv. Vi kom hjem henimod 11.

10

11. Marts 1819.

Oppe Kl. 5½, tog Frokost i Caffè d'Italia og foer Kl. 7 med B[ügel]s, I[ngeman] og S[chou] over Bugten til Ischia, forbi Pozzuoli, Bajæ, Scuola di Vergilio, Nisida, Capo di Miseno og Procida som vi havde til højre Side. Him-
 15 melen var skyblandet og Vinden ej synderlig gunstig, saa vi for det meste maatte roe. De fleste af Damerne vare søsyge og M. B[ügel] især. Vi naaede Ischia ved Middagstid og da vi havde styrket os med den medbragte Proviant, stege vi paa vore Æsler og styrede Cursen til Epomeo og dens højeste Spidse S. Nicolo. I Førstningen gik det temmelig rask og vi passerte adskillige Vin-
 20 gaarde. I Nærheden af Casamiccio som ligger nærmest Toppen af Epomeo kom vi forbi adskillige Huler i Tufklippen, der tjene til Gjæmmesteder for Vinen. Den sidste Deel af Vejen til Spidsen af Monte S. Nicolo, som er Øens højeste Punkt var saa steil og besværlig at vi ej turde betroe os til Æslerne, men klavrede til Fods op til det i Klippetinden udhugne Kloster som beboes af et Par Eremitter og en Soldat og bestaaer, foruden et Capel, af nogle faa
 25 Værelser i 2 Etager. Bag Klosteret gaaer en Stie til den højeste Spidse, hvorpaa der staaer Stumpen af et lynslaget Træ. Da Himmelen og Horizonten ej var ret klar var Udsigten ej saa skøn, som den i modsat Tilfælde vilde været; men dog lønnede den Møjen, og den hele Vulcaniske Øe, som er en Blanding af frugtbar og forstenet Natur laae udbredt for os, og Øerne i den vide Bugt,
 30 og vi skimtede i Baggrunden Gaetas Bjerger og Bugt.

Nedfarten til Casami[ci]o hvor vi besaae de varme Bade var yderst besværlig og maatte næsten gøres ganske tilfods, da det var halsbrækkende Arbeide at ride paa Æslerne og jeg var et Par Gange paa Vejen til at styrte paa den steile og knudrede Klippe. Fra Badene gik Vejen paa Æselsryggen
 35 temmelig rask forbi en Dal som prangede med Orangetræer og et lidet Lystslot, ligesom der til højre Side stod en gammel Ruin af et fordums Bad. Dagen hældede alt da vi kom til Byen Ischia, hvis Fæstning kneiser paa Spidsen af en høj og brat Klippe der rager over Bugten og er forenet med Byen ved en smal Jordtunge eller Stenmole. Vi styrkede os efter Turen med et got

Maaltid og den kraftige Ischia-Viin, der tilligemed Somma-Vinen og Lacrimæ Christi har Rangen blandt de Neapolitanske Vine. Vi gik betimelig til Sengs og laae som Vagt for Damerne i Værelset foran dem, selv bevogtede, I[ngeman] af ikke mindre end 5 Madonner, jeg af en Do. med Barnet, og S[chou] af en Bambino eller Christusbarnet. Da jeg vognede Kl. 3 om Morgenen for- 5 merede Maanen just en Lysstriben over I[ngeman]s Bryst og gjorde ham til Ridder af Maaneordenen. I Journalen fandt jeg vor fordums Reisecammerats Schills Navn.

12. Marts 1819.

Vi vare paa Benene Kl. 5½, men kom ej afsted førend Kl. 7 og maatte da 10 vi vare komne et Stykke fra Landet vende tilbage, for at hente det forglemte Roer. Det var en deilig Dag, varm som en Junii-Dag hos os og Himmlen klar, Søen blank og Vinden lidt gunstigere. Vi foere paa den anden Side af den lille Øe Vivara sydlig for Procida og passerte temmelig nær Byen af samme 15 Navn og den paa Pynthen ovenfor kneisende Fæstning, drejede om Capo di Miseno med sine mange Udhulinger og Grotter og et fremragende Taarn paa Tinden hvor Marii, siden Luculls Villa og det gamle Misenum laae og landede ved Bauli, hvor vi først besøgte de høje Buehvælvinger som antages for Neros Gvardes Boelig og de dybt under samme liggende saa kaldte Cento 20 Camerelle, vandrede derfra til Mare morto og de ved samme beliggende campi Elisi, som nu ere Vingaarde, derfra – stedse forfulgt af en Sværm store og smaa Tiggere – til Piscina mirabile med sine 4 hvælvede Arcader, der bæres af 48 Pillarer og saa til Agrippinas foregivne Grav som en 96 Aars gammel Kone viste os og som Eustace antager for at være en Levning, maaskee Theatret, af Hortensius's Villa. Her gik vi atter til Baads omkring Nisida til Baiæ, 25 hvor vi besaae Levningerne af Venustemplet, Stanze di Venere, en Benæv- nelse som Ciceronen forklarede os at have sin Grund i at Frue Venus engang boede der, Dianas og Mercur-Templet, det sidste bestaaende af en stor Hvæl- ving hvori Resonantzen er saa stærk, at man tydelig hører i den ene Ende, hvad der hviskes i den modsatte. 30

Derfra gik Turen dels paa Æselsryggen, dels tilfods mellem Højene hvorpaa det gamle Baiæ [laae] og hvor man endnu seer en Mængde Mure og Sub- 35 structioner, langs med Lago di Fusaro, paa hvis anden Side ligger et Lystslot, til det gamle Cumæ, hvor vi nedstege i Sybilla-Grotten, men naaede ej til Scipio Africans fordums Villa Linternum. Paa Tilbagevejen besøgte vi Cumæ 35 fordums Amfiteater. Atter stege vi i Baaden og roede tætunder den steile Klippe, hvorpaa Jul. Cæsars og Neros Villas fordem laae og stege i Land ved Neros Bade, hvor vi nærmede os saa meget som Heden tillod det den sydende Kilde, hvori en nøgen Karl steeg ned og kogte et Par Æg og hvor

man maatte bukke sig til Jorden for ej at qvæles af den kogende Damp. Frue B[ügel] vovede sig længst. Paa Vejen herfra mødte vi Launitz og Krauses Familie ridende paa Æsler, ligesom vi paa Vejen til Cumæ havde mødt dem tilfods, og gik nu langs med Lucriner-Søen, havende det i 1538 i en Nat fremkomne Monte Nuovo til Højre, over en Vingaard til den anden Ende af Averner-Søen hvor vi stege ned i Sybillegrotten No. 2. Da vi kom til Vade-
 5 stædet, hvor det gamle Acheron menes at have været og som nu kaldes Sybillæ Bade, satte Frue B[ügel] og jeg os paa Ryggen af hver vor Fører, der nøgen til Beltet, med en Fakkell i Haanden førte os vadende indtil midt paa Livet,
 10 bar os giennem de dunkle Gange og satte os i Land paa en Skraabakke der menes at have ført hen til den Cumæiske Sybille-Grotte. S[chou] kom her ligeledes paa Ryggen af en Karl efter os, men ingen af de andre dristede sig til at gjøre denne Acherontiske Fart, som skaffede mig vaade Been. Paa Tilbagevejen besaae vi det ved den anden Ende af Avernersøen beliggende,
 15 saa kaldte Apollotempel, som Eustace troer at have været enten et Proserpinæ eller Avernus-Tempel.

Ved Enden af Lucrinersøen stege vi igien i Baaden og seilede over Bugten, forbi de 14 svære Pillere som udgives for Levninger af Caligulas intenderede Broe fra Puzzuoli til Baiæ, steeg i Land i Puzzuoli som vi naaede i Skum-
 20 ringen, bleve tilbageviste fra det første Gjestgiverhuus hvortil Ciceronen førte os, kom til et andet Herbergeerhuus med en stor Altan, hvor vi om Aftenen leirede os og under Gvitarmusik og Sang frydede os over den bag Pinierne paa Puzzuoli Høje opgaaende Fuldmaane, hvis Skin blandede sig med Blusset
 25 af et Par Fakler som nogle legende Drengene lige nedenunder os løb om med, og en Række af smaa Lys der blinkede i Gaden lige for os. Vi sov saa got som det maadelige Leie, de surrende Myg og de culices maligni vilde tillade det.

13. Marts 1819.

Kl. 7 tiltraadte vi atter vor Vandring og gik over Pladsen, hvor Fodstykket
 30 af den til Ære for Tiber af de 14 Byer i Lilleasien som han, efterat de i et Jordskjælv vare ødelagte, igien lod opbygge, opreiste Støtte, samt en Consuls Statue findes, til Cathedralen der er bygget paa Ruinerne af og tildels med Materialierne af et gammelt Tempel, som man mener har været opført for August og hvoraf endnu sees nogle corinthiske Säuler. Paa Vejen derfra til
 30 Serapistemplet saae vi Storfyrst Michael komme roende over Bugten og lande ved Puzzuoli. Ved sidstmeldte Tempels grandiose Levninger er der nu 3 varme Bade, af hvilke et skal være helbredende for Øjensvaghed. Udenfor det bestege vi vore Asener og efterat jeg havde bragt mit Æsel, som et Par Gange satte sig paa Rumpen, til Raison, gik Turen giennem en heel Række

af Substructioner og gamle Grave. Vi steg ned i et Par af de sidste og traf i den ene som dannede en høj Hvælving med Stuccatur-Arbeide, foruden 3 store Nicher, 78 smaa Udhulinger formodentlig bestemte til Askekrukker og i den anden, som ligger ved en Brønd under Jorden, adskillige smukke Basreliefs i Stuccatur, samt en temmelig got conserveret Sarkofag. 6

Vi fore nu den samme Vej tilbage, toge af paa venstre Haand og kom til Puzeolis gamle Amfiteater, vandrende først giennem de underjordiske Huler hvor de vilde Dyr forvaredes og besaae Hulen hvor den hellige Januarius og hans Medhelgen Proculus havde siddet fangne og som siden, da de vilde Dyr som de bleve kastede for, ærbødigen veeg tilbage, bleve halshuggede. 10 En af bemeldte Huler er indrettet til et Capel. Ovenover er Arena som nu er forvandlet til en Hauge. Derfra kom vi forbi et Neptuns og Dianatempel til en Vigne hvor vi frokosterede og besaae en i Haugen værende Grav, hvor der fandtes et Par Sarkofager med maadelige Statuer og Basreliefs samt en afbrudt Genius og en Sphinx. I en af bemeldte Sarkofager laae Endeel Been 15 som syntes at være moderne. Det interessanteste ved denne for Dagen aabne Grav var, fra Randen af Højen at see ned i den og paa de der vandrende levende Væsener. Nu gik Turen til Solfataras af gule Svovelklipper indhyllede og af brændende Svovel dampende Dal. Vi besøgte Svovelfabrikken hvor store Masser vare opstillede i Form af Canaliis og betraadte siden det rygende 20 Bjerg der brændte under vore Fødder. Paa Turen derfra til Lago d'Agnano mødte vi Kronprindsen og Følge til Hest. En Hund som man var ifærd med at slæbe til Grotta del Cane for at vise os hans Convulsioner i den dræbende Luftstrøm, befriede vi af hans Nød og han sprang glad omkring os. Vi lode os nøje med at see, hvorledes Faklerne øjeblikkelig slukkedes saasnart de 25 bragtes i den, i 6 Tommers Afstand fra Jorden herskende Giftluft. Et Selskab som fulgte efter os, viste samme Ædelmodighed mod Honnen. Paa venstre Haand ere Dampbade. Grotta del Cane er, som Eustace med Grund formoder, den samme som Plinius senior kalder Charoneæ scrobes og spiracula Ditis.

Vi dimitterede vore Æsler $\frac{1}{4}$ Deel Miglies Vej fra Posilyp-Hulen, agede 30 giennem denne $\frac{3}{4}$ Miglie lange, 24 Fod brede og, hvor den er lavest, 25 Fod høje Klippehule, besøgte Vergils Grav, kom hjem Kl. 3, spiste til Middags med Damerne i Villa di Napoli Kl. 4 $\frac{1}{2}$ og var siden med dem paa Teatro di S. Carlos, det største og pragtfuldeste jeg har seet og udentvivl det første i Europa. En Opera kaldet Moses blev der givet, men den var hjertelig flau og Mu- 35 sikken paa enkelte Partier, især en Sextet og et Par Duetter, nær i Rossinis sædvanlige larmende og gemytløse Manier. Jeg tog mig af og til en liden Luur under de kjedelige Recitativer og gik da sidste Act begyndte. Til Turen i Cumæ hører fremdeles Arco Felice, hvor man ender sin Vandring der, og som af nogle antages for Stadens gamle Port, af andre for Levning af et Apoll-Tempel. 40

14. Marts 1819.

Jeg kom lidt silde op, gik, da jeg havde drukket min Chokolade paa Caffé d'Italia, til Iorio, men mødte et kort Stykke derfra Ossan som kom lige derfra og meldte, at han allerede var gaaet ud. Kl. 11 gik jeg til B[ügel]s hvorhen
 5 Schönberg havde sat mig Stævne. Han kom først Kl. 12 og fulgte mig da til Erkebisp Latro af Tarent, en jævn og interessant gammel Mand der nu privatiserer og er i Unaade ved det verdslige og geistlige Hof, formedelst den Roulle han spillede i Revolutionen. Han talte heller ikke med synderlig Respect om Paven. Fra hans Altan havde vi en smuk Udsigt over Byen og i hans
 10 Værelse fandt vi nogle vakre Malerier: en Paris's Dom af den Venetianske Skole, vel grupperet med Minerva halv afklædt i Forgrunden, Juno, som Amor drager Kjolen af, i Midten og Venus vendende Ryggen mod Dommeren med et skielmsk Sidesmil, i Baggrunden; item en Madonna af Raphaels Skole og en Agatha slumrende i en Engels Arme, jeg mindes ej af hvilken Kunstner.
 15 Han tilbød os ogsaa at see hans øvrige Malerier og hans udvalgte Samling af Vaser i Portici.

Kl. 3 samledes I[ngeman], S[chou] og jeg hos B[ügel]s for at bringe Frøkerne til Luftseiladsskuespillet. Den gamle Frue Filangieri var hos B[ügel]s i Visit og klagede over at hun ingen tydske Bøger kan faae og at man for
 20 største Delen har stiaalet fra hende dem hun havde efter sin Mand. Efter nogen Venten og efterat have forudskikket en liden Ballon for at recognoscere Vinden, steeg Mselle Cecilia, Garnerins Pleiedatter i en ved Ballonnen fæstet Kurv langsomt og 2 Gange tilraabende Tilskuerne sit: »Adieu,« til Vejrs og svævede $\frac{1}{4}$ Times Tid over Staden efterat hun fra en maadelig Højde havde
 25 udsluppet en Due. Alle strømmede nu efter Ballonens Strøg og da vi kom til S. Lucie, saa vi med Forskrækkelse at Ballonen svævede over Havbugten. Luftsejlerinden lod den nu ilende synke og svævede en liden Stund, ved Hjælp af de under Ballonen anbragte Blærer, paa Havfladen, men blev snart reddet af en Kongelig Baad, som blant mange flere ilede hende til Hjælp, og som
 30 efter Kongens Befaling var udsendt. Vi spiste til Middag i Villa d'Napoli efter Schönbergs Indbydelse i Selskab med B[ügel]s, Gesandt Vogt og Fleischerne, bleve fyrstelig beværtede og gik saa til Teatret S. Carlos, hvor vi atter saae Moses fra General-Capitainens Loge, som den galante Vert havde skaffet os. Stykket endte med Israelitternes Gjennemgang giennem det røde
 35 Hav og Pharaos Undergang – der i visse Maader her druknede i dobbelt Vand. Den Kongelige Familie var der. Da vi havde fulgt B[ügel]s hjem, gik hver til sit.

15. Marts 1819.

Oppe Kl. 8, skrev paa min Dagbog og læste til Kl. 11 da jeg gik til Fleischer

som fulgte mig til Bryggen for at høre om Skibsløilighed til Livorno. Derfra gik jeg til Studierne hvor jeg traf S[chou] og Frk. Büglerne og blev i Følge med dem og Schönberg til Albergo dei Poveri, hvor vi besaae den der værende Coral-Fabrik, gik giennem alle Arbejdsværelserne hvor Voxne og smaa af begge Kjøen men i adskildte Kamre forarbejdede Corallerne, sortere, affile, 5 polere, og trække dem paa Traad. Siden giennemvandrede vi de høje og luftige Haller hvori 1340 Senge staae, besaae Værkstederne hvor Drengébørnene oplæres i Skrædder og Skomager-Haandværket, Musiksalen, Spisesalen, Skolen hvor den Lancasterske Methode anvendes, Legesalen og Theatret, hvorpaa der hver 20. Dag gives smaa Forestillinger. I Sygestuen var der ej 10 mange og Børnene saae friske og muntre ud, paa Øjensvaghed nær, som en stor Deel leed under. Da jeg havde spist i Trattoria di Siena og hentet et Par Breve, nemlig fra Stub og Stuwitz i Livorno, gik jeg til Fl[eischer] som fulgte mig til Bryggen for at søge Skibsløilighed til Livorno som vi og fandt, men uden bestemt Angivelse om naar Reisen kan gaae for sig. Jeg var hjemme 15 hele Aftenen og skrev paa min Dagbog indtil jeg fik Besøg af Schönberg som inviterede mig til sig paa et Glas af den beste (rødlige) Ischia-Viin. Jeg læste for ham min Julepræken og han for mig nogle af sine Smaadigte, hvoriblant Oversættelse af en Sonnet af Petrark og M. Angelo. Ved min Aftenpibe, skrev jeg følgende Sang i Anledning af Malle B[ügel]s Geburtsdag som 20 skal celebreres i Morgen paa Camaldoli:

Mens Vinteren knuger den Nordiske Pol
 Vi qvæges ved Sydens blidt varmende Sol.
 Den blinker i Havbugtens speilklare Flade
 Og gyldner de grønne og frodige Blade, 25
 Og lyseblaa Himmel sig hvælver om dem
 I Glædens det sydlige blomstrende Hjem.
 Højt Hjerterne slaae af ungdommelig Fryd,
 Hvor Jordbunden dirrer af jublende Lyd.
 Chor 30
 Højt Hjerterne etc.

Held følge dig unge og blomstrende Møe,
 Hvis Bane de sydlige Blomster bestrøe!
 Hvor Ungdommens Ild end i Klippebarm gløder
 Og Himmelduft lutrende Jordflammen møder, 35
 Hvor evig det friske og grønnende Løv
 Sig snoer om de synkende Prægtminders Støv,
 Der tømme vi glade de breddfulde Maal

Og drikke ungdommelig Ungmøens Skaal.

Chor

Saa glade vi tømme etc.

16. Marts 1819.

5 Jeg skrev paa min Dagbog og et Brev til Stub til Kl. 11, bragte saa Brevet paa Posthuset, drak Chokolade paa Caffè d'Italia og gik saa til B[ügel] og bragte Malle en lille Æske med Penne etc. til Geburtsdagspresent. Turen gik nu med B[ügel]s, I[ngeman] og S[chou] i Vogn til Foden af Camaldoli, hvor vi stege paa Æsler og reed med Malle i Spidsen, som sad paa et blomsterkrandset
 10 Æsel, op ad den steile Bakke. Paa den med Ege og Popler etc. bekrandsede Slette paa Spidsen af Bjerget modtoges vi af 2 Valdhornblæsere fra S. Carlos, som just ikke vare Virtuoser. Siden gik jeg en kort Tour omkring Bakken, men vendte snart tilbage til I[ngeman], medens Damerne og S[chou] fortsatte Spadseerturen nedad Bakken. Jeg vandrede rundt om Sletten paa Bjergtoppen og
 15 nød fra alle Kanter den herlige Udsigt over Bugten og Øerne ligefor, Neapel med Vesuv og Bjergstrækningen indtil Salerno paa venstre, samt Sletten nedenfor med den lille By Pianura, Agnanosøen, Puzzuolo- og Bajæ-Kysten til højre Haand – den videste og herligste Synspunkt som gives i Omegnen af Neapel. Munkene vandrede omkring paa Sletten og Valdhornisterne blæste
 20 flittig. Schönberg kom siden og da Damerne vare vendte tilbage fra deres Excursion leirede vi os paa den østlige Side af Brinken paa Græsset i Ly for den noget kolde Vind og fortærede den medbragte kolde Frokost og sang til et Glas Vin den foranførte Vise. Siden spadserede og passiarede vi og da vi havde betragtet Solens Nedgang bag Cumæ Høje og det begyndte at mørkne,
 25 blev der kastet nogle Raketter og Sværmere, indtil Dagslyset ganske forsvandt og vi atter besteg vore Æsler, tændte Faklerne og reed under Valdhornmusik ned af Bjerget. Fakkelskinnet tog sig herligt ud mellem de høje buskbevoxne Tufvægge og da vi kom til en videre Plads lode vi de sidste Rakketter og Sværmere springe. Siden gik Vejen mellem Viingaaarde, hvis nøgne Almetræer glisede
 30 i Fakkelskinnet over den friskgrønne Jord. Ved Enden af Bakken stege vi til Vogns, spiste hos B[ügel]s og drak atter Barnets Skaal i skummende Champagne. Kl. 11 kom vi hjem.

17. Marts 1819.

Da jeg havde skrevet lidt paa min Dagbog og faaet smurt sammen et italiensk Brev til Canonico Iorio om at skaffe mig Aftryk af et Par Veliske Medailler, bragte jeg Brevet selv til bemeldte Iorio og fik den Beskeed, at han atter var reist til Puzzuoli og først kom hjem om 8 Dage. Siden gik jeg til Studierne og besaae Statuerne og siden Billedgalleriet hvor jeg traf B[ügel]s,

I[ngeman] og S[chou] og siden Schönberg og tog saa med dem paa Capo di Monte, først til Gallos Villa, hvor Entreen blev nægtet, siden til Kongens Sommerresidents, hvor vi havde samme Skjæbne fordi Majestæten var der, saa til Specula hvor der anlægges et nyt Observatorium og hvor man har en 5
skjøn Udsigt til alle Sider, saa tilbage ad den ny Kongevej der snoer sig gien- nem lutter Villas og skønne Hauger forbi en gammel (Neros) Aqvaduct, og saa til den botaniske Hauge, hvor vi blandt adskillige siældne Træer og Planter saae i Drivhuset Paradisets Palme og i Haugen Kampfetræet og Sciaces mollis hvis Stilk har Smag af Peber og hvoraf her vedlægges en liden Green. Jeg spiste i Trattoria di Siena, gik siden til Fl[eischers] og traf den yngre Broder og fik 10
ham til at følge mig til Havnen, hvor vi under Vejledning af en Slags Mægler besaae et Par Skibe som skulle gaae til Livorno og fik ham til at paatage sig at slutte Accord med en af dem. Siden var jeg hjemme en Stund, gik saa til B[ügel]s hvor jeg traf Schönberg og siden Fl[eischer] jun. samt I[ngeman] og S[chou], musicerede lidt og gik saa hjem. 15

18. Marts 1819.

Vakt Kl. 5 stod jeg op og gjorde mig færdig til at reise med B[ügel]s, I[ngeman] og S[chou] til Pæstum. Vi kom afsted Kl. 7 og havde got Veir, med leed meget af Støv. Vejen gik over Portici, Resina, Torre del Greco, Scafati, Nocerra, fordem Nuceria, om hvis Ødelæggelse af Hannibal formedelst dets Troskab 20
mod Rom, Livius melder 23, 15, ligesom det siden under Ruggieri blev Paven tro. Mellem bemeldte Nocerra og Scafati spiste vi Frokost i et ved Vejen be- liggende Trattorie, hvor en Reisende (formodentlig en Italiener) hele Tiden stod og begloede os. Strax borten for Nocerra besaae vi Levningerne af et gammelt Tempel med en Hoben Pillere som stod under Jorden og som menes 25
at have været et Bachus-Tempel, og et Stykke derfra en Kirke kaldet Maria Maggiore, hvorhen vi ledsagedes af en stor Flok betlende Børn som vare ufor- skammet paatrængende. Fra Nocerra gik Vejen gennem en skjøn Bjergegn med Villas og Smaabyer, hvoriblant S. Lucie til venstre, paa begge Sider. Paa et Par Høje til venstre stod en Halvkreds af Pillarer. Ikke langt fra Cava 30
gik Vejen tæt forbi en yndig Dal, hvori et Møllebrug med omliggende Huse hævede sig over grønnende Terrasser, mellem Trær og Hauger. Tæt ved Cava saaes Spor af en gammel Aqvaduct og Byen ligger romantisk paa Højden med Udsigt over Salerno og dens Bugt. Til Højre ligger mellem Bjergene en liden Fiskerbye kaldet Rhei. I Hovedgaden af Cava er der Arcader paa begge Sider. 35
Til Salerno kom vi saa betids at vi endnu ved Dagslyset kunde besee Stedets Mærkværdigheder: Cathedralen, hvori en Kongernes Tilbedelse med Madonna i Skyerne, hvis Original skal findes i et Kloster i Neapel, samt en Deposition af Andrea del Salerno, antike Basreliefs forestillende Proserpinas Bortførelse,

Alexanders Indtog i (Nysa) i Indien, samt et Bachanal; Erkebisp Caraffas Gravmæle og Gregor den 7.s Hoved i en Sarkofag med Inscriptioner, en med Mosaik indlagt Marmorplade paa en Serpentin- eller Jaspis-Fod som en preussisk Prinds skal have erklæret meer værd end hele Kirken; de 2 med Mosaik indlagte Ambones hvilende paa 12 Corinthiske Pillarer; i Sacristiet en Alterfod med Bibelhistorier udskaarne i Elfenben, og midt i Forhallen, som hviler paa 28 Granit-Colonner med Corinthiske Capitæler, et stort Basin, jeg troer af Porphyrr eller Granit, fundet i Pæstum, ligesom i Kirken 2 Piller fundne ibd.

Paa Vejen fra Kirken bestilte vi en Loge paa Comødien, gik saa forbi den store Markedplads til Levningerne af en høj Aqvaduct med adskillige Buer der har ført Vandet til det gamle paa Højden fordum beliggende Salerno, hvor Castellet endnu er. Da Storfyrst Michael havde optaget det almindelige Auberge maatte vi tinge os ind i et privat Huus og fik der taalelig god Beværtning og havde skøn Udsigt til Bugten nedenunder. Efter Maaltidet gik vi paa Comodien og kom paa Vejen did forbi Erkebispens Pallads hvor Storfyrsten blev beværtet og hvorfra Musik lød os imøde. Paa Teatret gaves: *Il Furioso nel Isola di Domingo*, som I[ngeman] og jeg har seet i Rom og som vi alle bleve møt af, da vi havde seet et *Par Acter*. Vi gik derfor hjem og slumrede ind ved Havets Bruslen.

20

19. Marts 1819.

Oppe Kl. 4 og afted Kl. 5 ved Skin af Halvmaanen der hang over Salernos Bugt og blegnede stedse meer som Daglyset tiltog, og end meer da Morgensolen, hvis Glands allerede en Tid havde vist sig paa Bjergene bag Salerno, steg op over Pæstums Bjerge. Vejen gik forbi Vigner og frugtbare Marker de første 12 Miglier over Vicenza (maaskee vt. Picentia) og henved Evoli (Eburi). Siden kommer man over en øde Slette og seer til Venstre det Kongelige Jagtslot Persano. I denne Ørken seer man kun Flokke af Bøfler og enkelte Faarehjørde. Den er berygtet for Banditter nu, som i gamle Dage Gallinaria Pinus, og vi mødte et Par til Hest med Gevær, samt en Vogn hvor der sad en Mand med Gevær bag paa, ligesom vi og mødte enkelte Jægere. S[chou] havde og taget en ladet Pistol med. Men der mødte os intet Eventyr hverken paa Hen- eller Tilbagereisen. Silaris (nu Sele), Grændsen mellem Picenum og Lucanien, passerede vi over en Broe og kom ved Middagstid til Pæstum. Da vi [i] en ussel skiden Bolig havde styrket os paa den medbragte kolde Frokost og en Æggekage, besøgte vi Ruinerne og kom først til Amfiteatret, hvoraf der, den græsgroede Arena undtagen, kun er faa Spor tilbage. Derfra gik vi til de 2 ved Siden af hinanden liggende Ruiner. Jeg fandt dem saaledes som Eustace har beskrevet. Den lynslagne Colonne staaer endnu. Ej langt fra det yderste Tempel som antages for en Basilica eller Curia og er det smukkeste, saaes Ruinerne af

en Port og tæt ved flød en Bæk som Føreren kaldte Capo di Fiume. Til Venstre laae paa Bjerget Capaccio, og til Høire eller skraas for laae Acropolis ved Stranden. Touren gik nu til Byens østre og best conserverede Port hvorigiennem der gik en gammel Vandrende og hvis øverste Kant (Portens nemlig) viste Spor af en Delphin. En Sphinx skal efter Førerens Sigende have staaet i et aabent Hul i Porten. Her er ogsaa den gamle Muur højest. Vandringen endtes ved den forreste Ruin som Føreren kaldte et Ceres-Tempel, ligesom han udgav nogle Huler langs Grundvolden af Cellen for Begravelser. I en af disse lagde M. B[ügel] sig for at prøve om den kunde rumme hende. Det førstommeldte Amfiteater var nok snarere Levninger af et Teater. Af de Pæstiske saa berømte 10 Rosentrær fandt vi intet Spor og S[chou] forsikrede og at han forrige Gang havde søgt dem forgæves. Efter Førerens Sigende skal de af Joachim være blevne førte til Neapel. Den før omtalte Bæk bag Ruinerne kalder Eustace: »Pastena« og lægger Højen Acropolis bag den. Tilbagereisen tiltraadte vi Kl. 2 og kom først i Mørkningen tilbage til Salerno, hvor vi toge ind i det gamle 15 Logis, spiste til Aftens og gik til Køjs. Fra Pæstum til Salerno regnes 28 Miglier og fra Salerno til Neapel 26 Miglier.

20. Marts 1819.

Oppe kl. 6½. Da jeg ikke vilde risqvære at forsømme den betingede Skibsleilighed og min tynde Pung desuden ej vilde tillade mig flere af disse kostbare 20 Excursioner, tog jeg Afskeed med Sælskabet som havde bestilt Baad for at gaae til Amalfi og derfra videre over Sorrent, Capri etc. og satte mig i en for 2 Ducati lejet Curriculo, med hvilken jeg foer temmelig rask afsted, passerede en By som jeg paa Henvæjen ej havde bemærket og som Foermanden kaldte – troer jeg – Lavieno, kom tæt forbi Amfiteatret og nogle andre Levninger af 25 Pompeii, skiftede Curriculo og Kudsk ved Torre del Greco, blev dygtig skumpet og giennemstøvet, mødte Kronprindsen og kom Kl. 1 tilbage til Neapel. Da jeg havde spist til Middag i Trattoria de Siena gik jeg til Fl[eischers], traf den ældre og hans Amasia med hvem jeg pludrede Italiensk, traf den yngre Fl[eischer] paa Tilbagevejen og hørte med Bedrøvelse at Skibet til Livorno 30 først bliver sejlklart paa Torsdag, gik saa hjem i Regn og Storm, glad over at jeg havde renonceret paa Touren med Damerne, læste i Anteros for 1818, sov 1 Times Tid paa Sophaen, gik saa efter Indbydelse ned til Schönberg og forelæste ham min Afskedspræken i Rom, fik laant af ham en Udgave af Dantes Divina Commedia trykt i Florentz 1506 d. 20. August og en Do. af Lodov. 35 Dolce paa ny udgivet af Simone Occhi in Venezia 1794 og læste i sidstmeldte Dantes Vitta og Endeel af Indholdsanmeldelserne over hans Inferno og kom først i Seng Kl. 12.

21. Marts 1819.

Jeg kom lidt silde op, frokosterede hos Schönberg, skrev paa min Dagbog og fortsatte Læsningen af Indholdlisten over Inferno og Purgatorio med Forklaring over Allegorierne til Kl. 5, da jeg ifølge Schönbergs Indbydelse fulgte ham til Villa di Napoli. Efter Maaltidet læste jeg hjemme paa mit Værelse i Anteros og Indholdslisterne af Dante indtil Kl. 11.

22. Marts 1819.

Hjemme hele Formiddagen beskæftiget med Dante og den Forklaring som i Udgaven af 1506 er givet over hans Inferno, samt læste Kruses Noveller: den hvide Pige og Ana Capri. Kl. 3 gik jeg til Posthuset, derfra til Havnen hvor jeg ingen Skipper fandt og til Fl[eischer] som jeg søgte forgjæves. Jeg spiste i Trattoria di Siena, var siden hjemme og gik saa i Mørkningen hen for at høre om B[ügel]s var kommen og bivaanede paa Returen Ave Maria, hvor Endeel Bønner bleve læste fra en Talestoel, og 1 Psalme, hvoraf hver Strofe først blev sunget af en enkelt Stemme under Orgelaccompagnement og siden gientaget af Menigheden. Paa Alteret brændte 6 Lys paa hver Side af Monstrantsen og 3 Lys i hvert Hjørne af denne. Da jeg havde købt Postpapir gik jeg hjem og begyndte paa et Brev til min E[lisa]. Kl. 8 kom Schönberg og indbød mig paa et Glas Vin. Jeg forelæste ham 1. Sang af Urania og skrev siden paa Brevet.

20

23. Marts 1819.

Da jeg havde faaet Brevet færdigt og giennemløbet Schönbergs Nyaarsgave fra 1808 gik jeg paa Posthuset og hentede der med det samme Brev til I[ngeman]. Hos Fl[eischer] fik jeg den Beskeed, at Skipperen desværre først bliver seilklar paa Mandag. Siden var jeg hjemme og læste i Paragone delle Donne Francesi con le Italiani, indtil jeg Kl. 1½ blev hentet af Schönberg for at kjøre med ham til Vogt, med hvem og Mad. Gvillaumeau, Drejers uægte Søns Enke som er i Huset hos ham, vi converserte ¼ Tims Tid. Til Middag spiste jeg med Schönberg i Villa di Napoli hvor jeg hørte, at der for 3 Dage siden er leveret en Bataille med Røverne, af hvilke 3 skal være dræbte, og adskillige Gensd'armer saarede. Da Røverne fik Succurs af en halv Snees Mand fik de Overmagten og var alt ifærd med at plyndre, men bleve afskrækkede da der i det samme kom Endeel Vogne farende. Just som vi vilde gaae mødte vi B[ügel]s, I[ngeman] og S[chou] som kom tilbage fra deres Tour, og converserede dem medens de gjorde deres Maaltid og fulgte dem hjem. Til min Aftenpibe læste jeg et Par Acter af Müllners: König Yngurd.

24. Marts 1819.

Til min Morgenpibe fortsatte Læsningen i Yngurd, var siden atter forgjæves hos Iorio, gik derfra til Studierne hvor jeg tilbragte meer end 2 Timer og endte

min Omvandring blandt Bronzbusterne og Statuerne. Blant de første udmærkede [sig] Ptolemeus Apione ved sin særegne Frisur der bestod i lutter smaaringlede nedhængende Lokker. Jeg var siden hjemme og læste i Yngurd til Kl. 5 da jeg klædte mig paa og tog til Gesandten Vogt i Selskab med B[ügel]s, Schönberg, I[ngeman] og S[chou]. Der var foruden os en hollandsk Baron og hans Frue samt en fransk Madame, hvis Sidemand jeg var ved Bordet og med hvem jeg pludrede en Hoben Fransk. Derfra tog vi til Teatro del Fondo, hvor der blev givet et Syngestykke med ganske god Musik. Hovedindholden var 2 Elskende som formedelst ulykkelig Kjerlighed havde – hinanden uafvidende – begivet sig i et og samme Kloster hvor de opdagede hinanden, og Elskerinden døde af Sorg. Da jeg havde fulgt B[ügel]s til deres Port gik jeg hjem.

25. Marts 1819.

Oppe Kl. 7, gik Kl. 9 atter forgiæves til Iorio, var siden i adskillige Kirker, ogsaa i S. Gennaro og hørte i en af dem en Præken som ej var opbyggelig. Der har i Dag været – jeg troer – S. Lucie Fest, men i ingen af Kirkerne var Musik. Kl. 12 var jeg atter hos Iorio og da jeg havde ventet 1 Times Tid som jeg fordrev med Moniteuren og et nys udkommet italiensk Skrift om Børneundervisningen, hvori gives en kort Udsigt over den Pestalozziske og Lancasterske Methode, hvoraf jeg saae at sidstmeldte Methode egentlig er opfundet af en Irlænder Paulet, som gjorde Begyndelse dermed først i Aaret 1783 i Paris, ligesom en engelsk Præst Bell indførte Methoden i Ostindien, hvorpaa den blev optaget af Qvækeren Lancaster i Aarene nogle og 90, [fik jeg ham i Tale.] Iorio vidste ej om der var nogen som kunde gjøre Aftryk af Medaillerne men lovede at give mig Beskeed i Morgen. Siden vandrede jeg om i Gaderne, som var fulde af Spadserende, indtil Kl. 3 da jeg spiste i Siena, gik saa hjem og læste lidt i Dante. Var siden hos Fl[eischer] og gik paa Retouren i Ave Maria hvor en Munk i den mørke Kirke skreg og hamrede Prækestolen og var just i Kast med Protestanterne da jeg kom. I Aften var jeg med B[ügel]s og de Øvrige paa Teatro de' Fiorentini, hvor Zelinde af Goldoni blev givet meget got. I[ngeman] havde i Dag hørt af Veturinen at en Vogn med Reisende blev overfaldt Kl. 10 om Aftenen paa samme Dag som vi rejste fra Terracina. Lombardini som spillede Geloso i Zelinde gjorde sine Sager meget got, især Slutningsscenen hvori han udbrøder: »sono geloso come un bestia«. Ogsaa hans Kone spillede meget naivt. Jeg forlod B[ügel]s paa Toledo og gik hjem for at røge min Aftenpipe.

26. Marts 1819.

Hele Formiddagen har jeg løbet omkring. Først søgte jeg Fl[eischer] paa Contoiret og siden hos B[ügel]s, gik saa paa Studierne hvor jeg omsider traf

Iorio og besaa 1 Times Tid Antiquiteterne i den aabne Gaard. Paa Retouren
 derfra drak jeg Chokolade, besøgte Fl[eischer], var saa hos den Danske General-
 consul, dernæst hos Do. Viceconsulen, som laae tilsengs af Podagra, var for
 Resten en jovial og tjenstvillig Mand og gav mig den svenske Viceconsul
 5 Kahrströms Adresse i Strada S. Carlo di Mortelle No. 24. Did gik jeg da, men
 traf ham ej hjemme. Formedelst disse Turer gik jeg glip af Belvedere som
 Schönberg med de øvrige Danske besøgte. Da jeg havde spist gik jeg en liden
 Tour hen mod Fyrtaarnet og saae ud over Bugten. Det var i Dag som i Gaar
 en dejlig Vaardag. I Mørkningen var jeg atter hos Kahrström hvem jeg ven-
 10 tede paa 1 Times Tid og snakkede imidlertid med et Par gamle Kjellinger, som
 forstod mig bedre end jeg dem. Signeur Kahrström yttrede sin Fortrydelse
 over at jeg ej havde besøgt ham før, men jeg lod ham vide, at jeg havde havt
 andet at gjøre end at aflægge Visitter hos ham og at jeg længe nok havde rendt
 om for at finde hans Afkrog. Det er en flau Person og man siger at han ej er
 15 ganske rigtig i Hovedet. Saa vel er den svensk-norske Nation her repræsenteret.
 Siden var jeg hos B[ügel]s, hvor jeg traf de andre Landsmænd, musicerede
 og gik saa hjem. Man tilbød mig Følge til Caserta, men jeg maatte give slip
 derpaa, for i Morgen at ordne mine Ting til Afreisen. Jeg mødte i Eftermiddag
 Kronprindsen med 5 Stjerner og Kongen med Gvarde. De havde seet et Heste-
 20 veddeløb ved Ponte Maddalena.

27. Marts 1819.

Kl. 8 gik jeg til Iorio og fik de Aftryk af Veliske Mynter som jeg har gjort
 saa mangt mødigt og forgiæves Trin for. Ligeledes forærte denne særdeles
 tjenstvillige Mand mig et Exemplar af hans Gvida di Pozzuoli samt Stumper
 25 af et gammelt Speil fundet i Cumæ til Kejser. Om Veliske Mynter af terra cotta
 havde han aldrig hørt. Jeg lovede at hilse Ambrogio i Kjøbenhavn fra ham.
 Kl. 11 gik jeg til Fl[eischer] og derfra til Politiet for at bestille Pas. Siden var
 jeg hjemme til Kl. 3 da jeg gik med Schönberg til Villa d' Napoli og saa atter
 til Fl[eischer] som jeg ej traf hjemme men paa Contoiret, hvor jeg ventede
 30 1 Times Tid forgiæves paa Skipperen og blev indbudet til at følge en 86 Aars
 gammel Chevallier Gvillaume, som fordem har været Associe af Huset og svensk
 Consul, til Graven. Efter at have læst lidt i D. Schützes Taschenbuch for 1819
 gik jeg til Schönberg og forelæste ham 2. Sang af Urania og forsøgte et Par
 Sorter Ischia-Vin. I[ngeman] og S[chou] kom siden til; kun lidet opbyggede af
 35 Touren til Caserta, hvor de havde fundet Jagtmalerier og et Bibliothek uden
 Bøger.

28. Marts 1819.

Efterat have frokosteret hos Schönberg med I[ngeman] og S[chou] læste jeg
 i ovenmelte Taschenbuch »Die Doge und Dogaresse, cine Erzählung von E. T.

Hofmann, Verf. der Fantasiestücke,« der, i Anledning af C. Kolbes Malerie i Udstillingen i Berlin 1816, fortæller Dogen Marino Falieris og hans Gemal Anunziatas (1354) Historie. I den gyldne Ramme af Maleriet er indskaaret: Ah senza amare – Andare sul mare – Col sposo del mare – Non puo consolare. Det interessanteste Stykke i hele Bogen. I[ngeman] bragte mig min Stambog 5 hvori han havde skrevet et Afskedsvers, tilbage og jeg skrev paa et Blad til ham:

Farvel! Farvel! – mig vinker Bølgen blaa,
 Din Vej gaaer end igjennem fjerne Lande;
 Vor fælles Hu til Sjølund monne stande; 10
 O at vi glade der gjensamles maae.
 Da vil vi mindes vor Udlændingsstand,
 Og lyse Billeder skal for os svæve,
 Og Sjælen sig paa Troens Vinger hæve
 Hen til sit rette Hjem og Fædreland. 15

Paul. Brev til Ebr. 11. C. 13. og 14. V.

Kl. 1 gik jeg til Fl[eischer] og vilde siden besøgt B[ügel]s, men traf den yngste Lilliputianer som sagde mig at de vare kjørte ud, og gik saa med ham til Villa Reale, hvor jeg plukkede vedlagte Mandelblomst. Det var en skøn Vaardag; men stundom blæste fra Søen en kold Vind og da jeg kom tilbage 20 følte jeg mig angrebet af en Forkjølelse med Mathed, Døsighed og Kryben i Legemet. Jeg spiste hos B[ügel]s i Selskab med Vogt og Landsmændene og fulgte strax efter Maaltidet med Fl[eischer] til Sørgehuset, hvor der var en stor Skare og Liget laae paa en Paradeseng i et pragtfuldt Sidecabinet. Kl. 8 kjørte Toget afsted til en Haugeplads i Nærheden af Byen. Enhver af Følget fik en 25 tændt Fakkell og stillede sig i en Kreds om den store, aabne, af Træer med frisk Løv og af nøgne Træer omkrandsede Grav, der tilligemed den sorte Skare gav et højtideligt Syn i den stærke Fakkellbelysning. Ligkisten var af simpelt umalet Træ, indvendig foret med Bly. Jeg kastede Jord paa den ved Randen af Graven med følgende Formular: »De terra creatus – in terram reversus – 30 e terra resurges – Requiescas in pace«, og derpaa oplæste en af Følget en fransk Ligtale der indeholdt den Afdødes fornemste Levnets-Omstændigheder og hans Encomium. Liget blev nu sænket ned, et Par af de nærmeste Paarørende kastede en Hanske i Graven (I Sørgehuset vare alle blevne forsynede med hvide Alunskinshandsker) og Faqvinerne kastede nu Graven til. Jeg kjørte 35 med Fl[eischer] derfra til B[ügel]s, blev der 1 Times Tid og tog saa Afsked. Hos Schönberg drak vi en Flaske Champagne til Afsked. S[chou] og jeg tog Afsked med I[ngeman] paa hans Værelse.

29. Marts 1819.

Da jeg til min Morgenpibe havde gennemløbet nogle af de ej synderligen gehaltige Vers i titommeldte Taschenbuch, fik jeg Besøg af S[chou] som bragte mig et Blad af hans Stambog, hvorpaa jeg skrev:

5 I Kunstens og i Lærdoms høje Sale,
Og under Alnaturens Tempelhalle,
Vi vandred' om i det Arcadien,
Did dybe Længsel drog os mægtig hen.

Og nu da Hjemvee mig til Norden drager,
10 Jeg byder Dig Farvel min tro Ledsager!
Saa mangan Blomst Du plukked paa Din Vej;
Dig ofrer Venskab her sin: Glemmigej.

Siden var jeg hos Fl[cischer] og gik derfra til Bryggen hvor jeg forgjæves søgte Skipperen med hvem jeg skal gaae til Livorno. Efterat have læst hjemme
15 i Iorios Gvida di Pozzuoli gik jeg Kl. 1 med S[chou] til Gesandten Vogt, passierte der en Times Tid, fortsatte Læsningen i Iorio, spiste med Schönberg og S[chou] i Villa Napoli, var med dem siden efter paa Posthuset, røgte min Pibe hjemme og begyndte paa Maler Müllers Skrifter, var siden med S[chou] paa Pharaobanken paa S. Carlos hvor jeg vandt 7 Carol. i et Slags Terningspil, hvoraf
20 jeg spenderte 2 Carol. paa Aransiade til S[chou] og mig, sagde Schönberg Godnat og læste til min Aftenpibe fremdeles i Müller: Adams erstes Erwachen und erste seligen Nächte.

30. Marts 1819.

Til min Morgenpibe fortsatte jeg Læsningen i Müllers Werke 1. Th., hvori
25 Ulrich von Cossheim, og et Par Pfalziske Idyller: Die Schaaf-Schur og das Nuss-Kernen synes mig det bedste. Siden gik jeg ud og købte Silkestrømper og Romanellis Viaggio a Pompeii etc., læste siden hjemme i den til Kl. 5 da jeg med Schönberg og Schou gik til Vogt som havde budet os til Middag og traf der Kammerherre Br[ochenhuus] der har apostaseret for at føje en andægtig
30 Dame, en fordums Neapolitansk Minister i Kjøbenhavn, hans Frue, som ved at sælge denne stakkels Sjæl formodentlig troer at have tilkjøbt sig Himlen. Da Kroppen nok er pars potior hos Kammerherren saa har han troet at tage det sikreste Partie ved at sørge for dens Pleje. For Resten var kun Huusverten og den yngre Fl[cischer] der. Da vi havde spist og drukket som sædvanlig særdeles
35 brillant, gik vi hjem mellem 8 og 9, skildtes fra Schönberg, som gik til en Patient, ved en Caffé, hvor S[chou] og jeg tog os en Aransiade og gik sa a

hver til sit. Jeg tilbragte Aftenen til henimod Midnat med at læse i Taschenbuch für Damen auf das Jahr 1819, Tübingen bei Cotta. »Der Einsiedler auf dem Monserrat« af C. Pichler og »Traum eines bösen Geistes vor seinem Abfalle« af Jean Paul holdte mig varm.

31. Marts 1819. 5

Det meste af Formiddagen gik hen med at læse Slutningen af der Einsiedler auf Monserrat og A. Lafontaines: »Die schöne Winzerinn«, en nydelig lille Novelle, som jeg maatte læse 2 Gange og som interesserede mig dobbelt fordi Scenen for største Delen er sat i Schwezingen og Hejdelberg. Digtene i bemeldte Taschenbuch er maadeligt Gods. »Die drey Qvellen. Ein scherzhaftes Naturmährchen« af Fridrich Rückert er ganske net, men noget langtrukket. Jeg spiste med S[chou] i Trattoria di Siena, var siden hjemme hele Eftermiddagen og Aftenen og læste Maler Müllers: Fausts Leben der er skrevet i et noget forskruet Kraftsprog med indblandede Plattituder.

1. April 1819. 15

Efterat have frokosteret hos Schönberg og der faaet laant Taschenbuch für Damen auf das Jahr 1816, gav jeg mig flux til at læse i den. De fornemste Stykker ere Göthes: Das nussbraune Mädchen som dog ej siger stort; Lenardo und Blondine oder Amandus und Amanda af Lafontaine i hans sædvanlige interessante og livlige Manier; der Kampf um Frau Thorgerd af L. M. Fouqué, et islandsk Stykke i tydsk Manier. Men det Allerbeste er: »Erinnerungen aus den schönsten Stunden für die letzten« af Jean Paul, som jeg er nær ved at sætte over alle hans øvrige Arbejder og som jeg ej kunde bare mig for at tage fat paa at oversætte, for at tage den med som Reise-Provision. Jeg arbejdede hermed til Mørkningen, da jeg gjorde en Spadseertour til Villa Reale hen til den udover Søen vendende frie Plads i en Halvcirkel. Da jeg havde hvilet mig en Stund paa en Bænk og seet udover den i et tyndt Slør indhyllede Havbugt med de dunkelt fremkigende Fjelde i Baggrunden og den blanke Halvmaane over mig, gik jeg i det halvdunkle Lys mellem de smale Steneegalleer forbi Europas Ran og den Farnesiske Oxen tilbage, saae et Par med Pølser decorerte og smukt illuminerte Boder i Strada Toledo, gik hjem og skrev paa min Oversættelse til Kl. 9 og besøgte saa med S[chou] Schönberg, som allerede var køjet og læste for dem begge forommeldte Stykke af Jean Paul. Siden skrev jeg til Midnat.

2. April 1819. 35

Min første Tanke i Dag var min gode E[liisa] og min Bøn til Gud at han vil lindre hendes Savn og forunde os snart at samles igien. I det Haab engang at

kunne gjøre min E[lisa] en Glæde ved at forelæse hende de meerbemeldte »Erinnerungen etc.« af J. Paul, fortsatte og fuldendte jeg Oversættelsen deraf, gik saa til Fl[eischer] som jeg ej traf, hverken paa Contoiret eller hjemme, drak Chokolade og gik hjem og læste Slutningen af Iorios Gvida di Pozzuoli. I 5 Taschenbuch 1816 er og en interessant, tildels paa historisk Factum grundet Novelle: »Schloss Wiernitz« von Carol. Pichler. Til Middag tracterte Schönberg S[chou] og mig i Villa di Napoli og Dagens og min E[lisa]s Skaal [blev drukket] i Champagne. Det meste af Aftenen tilbragte jeg paa S[chou]s Værelse i Sælskab med ham og siden med Schönberg.

10

3. April 1819.

Det meste af Formiddagen gik hen med at rende efter Skipperen hvem jeg omsider traf ombord, ledsaget did af en Mægler og besaae Leiligheden i Kahytten samt opgav min Adresse. Jeg accorderte med ham om Fragten til Livorno for 8 Ducater og han er seilklar i Aften hvis Vinden føjer. Til Middag spiste 15 jeg med S[chou] i Trattoria di Siena og købte siden 6 smaa Vedutter af Neapels Omegn. Om det Neapolitanske Væsen und Verkehr vil jeg anmærke følgende: Saasart det gryer af Dag begynder Larm og Skrig paa Gaderne, der her er langt umanerligere end i selve Paris og i Førstningen troer man at der er Slagsmaal og Mord. Ligesom jeg i Rom vækkedes hver Morgen af Skriget: »Aqvavitta«, 20 saa vækkes jeg her af: »oh quanto è bello,« hvilket brøles om enhver Bagatel som man har at sælge. Fra den ti[d]lige Morgen til om Aftenen høres Koebjelder af Køer som trækkes omkring i Gaderne og som malkes eftersom Kjøbere til Melk melde sig. Kalven følger med. I Nærheden af mit Logis er 3 a 4 Smede som hamre den hele Dag, ligesom de fleste Arbeider forrettes paa Gaden, hvor 25 der, især i Toledo mylrer af Mennesker og Vogne og Heste og Asener, hvilke sidste bringe Halm og Kjøkkenvæxter til Byen og Snaus i store Halmsækker tilbage. Processioner af Børn og Voxne med et Kors ledsagede af et Par Præster skee daglig. Ligene bæres her ej blottede som i Rom men i en zirlig og rigt udstafferet Kiste som lejes af Kirkerne, hvorimod de puttes ned i en umalet 30 Trækiste. De ledsages for det meste af formummede Broderskaber. Sidste Løverdag tilbød en simpel Kone mig Bekjendtskab med en bella Ragazza og i Forgaars inviterede en Donna paa en Altan her i Nærheden mig med det Neapolitanske Tegnsprog og gik moqvant bort, da det ej blev besvaret. Munkene skal ellers her agere Ruffianere. Vogt fortalte sidst om en engelsk Familie 35 som nylig skal være bleven plyndret i Nærheden af Rom. I Gaar viste S[chou] mig Blæksprutten, Søstjernen og Endeel andre Fiske af besynderlig Skabning, som han havde fanget paa en Tour i Bugten for at samle Søplanter.

Da jeg havde gjort en Excursion for at købe Tobak etc. og besørget Indkjøb af Proviant til Reisen og pakket ned i min Kuffert, besøgte jeg med S[chou]

Schönberg, som tracterte med deilig Iis og Malaga og hos hvem vi tilbragte Aftenen med Passiar. S[chou] fortalte om det Bryllupsvers til Skomager Jacob Pettersen i Kjøbenhavn, som begynder: »Den Fryd og Dyd som Glæden giver« – og ender med: »og naar du synker hen i Muld, da siger hver en Broder: Ven, her hviler Jacob Pettersen.«

5

4. April 1819.

Desværre er jeg endnu her. Formiddagen har jeg tilbragt med at læse Müllers: »Golo und Genovefa, ein Schauspiel in fünf Auf[f]zügen« der vaerer i 5 Aar og har enkelte skønne Scener. Den ældre Fl[eischer] var her og indbød mig til Middag. Hos S[chou] fandt jeg og læste lidt i: »Reise in Deutschland, der 10 Schweiz, Italien und Sicilien von Grafen Fridrik Leopold Stolberg, 4 Bde 1794«. Müllers Niobe begyndte jeg paa i Gaar og tilendebagte i Dag. Kl. 3 gik jeg med Schönberg og S[chou] til Fl[eischer], spille Whist efter Maaltidet, gik hjem Kl. 9 og læste til Aftenpiben i en Taschenbuch for 1819.

5. April 1819. 15

Da jeg havde drukket Chokolade hos Schönberg, læst lidt i Romanellis Viaggio og Fouqvé's Taschenbuch for 1819, var jeg ombord hos Sjeur Pietro Serra, men traf ham hverken der eller paa et anvist Caffehuus, men hørte af en Matros at han først bliver seilklar i Morgen. Siden var jeg paa Contoiret hos Fl[eischer]. Kl. 2 gik jeg med S[chou] til Trattoria Siena, læste siden hjemme i 20 Fouqvé's Taschenbuch til Kl. 5 da jeg gik til Fl[eischer] hvor jeg traf en Hollandsk Skipper Smith der om 14 Dage gaaer herfra til Kjøbenhavn og med hvem jeg nok engagerer mig. Siden søgte jeg atter Skipperen forgiæves og købte paa Vejen Tassos Gierusalem liberata for 4 Carolins og læste deri hans Levnet og Halvdelen af 1. Sang. Kl. 9 besøgte S[chou] og jeg Schönberg som 25 tracterte med Iis og Malaga og passierte til Kl. 11.

6. April 1819.

Jeg skrev i Formiddag til Stub og Hjort, bragte Brevene paa Posthuset, var hos Fl[eischer] og siden hos Skipperen af hvem jeg omsider fik mit Pas tilbage, læste siden i Frauentaschenbuch 1819 af L. M. Fouqve, spiste i Siena, 30 læste atter i bemeldte Taschenbuch til Kl. 6, da jeg gik en Spadsertour i Villa Reale og havde en skøn Aften. Paa Tilbagevejen købte jeg en Flaske Sommarin og inviterte Schönberg og S[chou] til at fortære den med mig til et Smørrebrød. Vi passierede til Kl. 11.

7. April 1819. 35

Hjemme hele Formiddagen indtil Kl. 5 da jeg gik efter Indbydelse til Vogt. Jeg fuldendte Læsningen af Taschenbuch, hvori: »Auswahl aus den Gedichten

des Joh. Angelus«, en hidtil ukjendt tydsk Digter, hvis (Johannis Angeli Silesii) Cherubinischer Wandersmann, trykt 2. Gang i Glotz hos Ignatius Schubarth 1675, indeholder mange kraftige Sententser; Pillegrin, af Karl Boromæus Freih. v. Miltitz; das Marmorbild, eine Novelle von Jos. Freih. v. Eichendorff, er det bedste af de prosaiske Stykker og F. L. Stolbergs: Andenken des Wandsbecker Boten det beste af Poesierne. Af Angelus's Sententser vil jeg nedskrive følgende: Der ewige Tod: »Der Tod, aus welchem nicht ein neues Leben blühet, – Der ist's, den meine Seel' aus allen Toden fliehet.« – In dir muss Gott geboren werden: »Wird Christus tausendmahl zu Bethlehem geboren – und nicht in Dir; Du bleibst doch ewiglich verloren.« – Gott gibt gerne grosse Gaben: »Gott, weil er gross ist, gibt am liebsten grosse Gaben: – Ach! dass wir Arme nur so kleine Herzen haben.« – Zufall und Wesen: »Mensch werde wesentlich, denn, wenn die Welt vergeht, – So fällt der Zufall weg; das Wesen das besteht.« – Je liebender je seliger: »Das Maass der Seligkeit misst Dir die Liebe an, – Je voller Du von Lieb', je sel'ger wirst du seyn.«

Af das Marmorbild vil jeg anføre: »Ich (Florio) habe mich wohl zuweilen in der fröhlichen Sangeskunst versucht, aber wenn ich dann wieder die alten grossen Meister las, wie da alles wirklich da ist und leibt und lebt, was ich mir manchmahl heimlich nur wünschte und ahnete, da komm ich mir vor wie ein schwaches, vom Winde verwehtes Lerchenstimlein unter den unermesslichen Himmelsdom – Jeder lobt Gott auf seine Weise, sagte der Fremde (Fortunato), und alle Stimmen zusammen machen den Frühling.«

Ved Bordet converseredes der mest paa Fransk. Man fortalte med Forundring at Hertugen af Augustenborg skal have kjøbt her det lille Maltheserkors for 600 Scudi. Brochenhuus fortalte om hvorlunde Gustav den 3. lod sin Søster Ulrica (som almindeligvis havde et Barn hvert Aar) ligge i Barselseng for sin Gemal, og havde besluttet at gjøre Barnet, hvis det var en Dreng, til Tronarving, men med Forskrækkelse opdagede at det var en Mulat, og maatte nu foregive at Dronningen havde giort en faux couche. Schönberg og jeg spiste i Aften Iis hos S[chou].

8. April 1819.

Til min Morgenpibe læste jeg i Tasso og gik siden med S[chou] til det Kongelige Capel, hvor en Erkebisp i Kongens, Kronprindsens, hans Gemals og Leopolds Nærværelse, læste Messe, og Musik blev givet fra Orgelværket. Et Par Solopartier af en skøn og reen Qvindestemme og enkelte Chor, hvori en dyb Bastemme udmærkede sig, var det beste. Alle 3 Afdelinger af Alteret vare besatte med Voxlys i pyramidalsk Form og disse tændtes da Sacramentets Consecration foregik, hvorpaa hele Cleresiet comunicerede for Erkebispen. Det Allerehelligste blev siden baaret i Procession under en Baldachin som Kongens Kammerherrer

bar, ligesom hele Hofsvitten og Cleresiet fulgte for og bag efter med brændende Voxfakler, som, da sorte Gardiner vare trukne for alle Vinduer, gav en smuk Belysning. Nogle Præster betraadte siden den 2. Afdeling af Alteret, men hvad de der foretog sig kunde jeg ej ret blive klog paa. Det Hele endte 12½ og jeg gik da hjem og fortsatte Læsningen i Tasso. Til Middag spiste jeg med Schönberg og S[chou] i Villa di Napoli, læste siden i Tasso og gik i Aftes hen for at drikke et Glas Aranziade, samt spaserte lidt i Toledo. Medens vi spiste i Villa Napoli passerede Kongen med Kronprindsen, dennes Gemal, Leopold og Do. tilfods med sin hele Hofsvitte og Generalstab samt Troppeafdelinger forbi og besøgte det skraas for liggende Capel og flere Kirker. Han kom tilbage i Mørkningen. 10

9. April 1819.

Hjemme hele Formiddagen, oversatte 7 Strofer af Gerasaleme liberata 2. Sang, hvor den skjønnne Episode om Sofronia og Olint som Overbeck skal have udført i Carton, forekommer, og skrev lidt paa min Præken. Henved 5 spiste jeg med Schönberg og S[chou] i Villa di Napoli og læste siden i Tasso. 15

10. April 1819.

Hjemme hele Formiddagen og skrev paa min Prædiken til i Morgen; spiste med Schönberg og S[chou] i Villa Napoli og drak den sidstes Skaal i Champagne. Den ældre Fl[eischer] besøgte os under Maaltidet. Aftenen tilbragte jeg med at fuldføre min Prædiken i Klakken. 20

11. April 1819.

Vakt ved Kanonernes Torden fra S. Elmo der indviede Paaskefesten, stod jeg op Kl. 6, renskrev og læste paa min Præken til Kl. 2 og gik Kl. 2½ med Schönberg og S[chou] ombord hos en Skibscapitain With fra Trondhjem, hvor jeg traf Fl[eischers] og den ældstes catholske Machere, den danske Skipper Fi- 25 scher med Endeel af hans Mandskab, den hollandske Skipper Vesser som jeg skal reise med – i alt nogle og 20 Personer, for hvem jeg i den rummelige Cahyt holdt min Prædiken. Gesandten Vogt, som havde yttret for Schönberg, at han ej ansaae det for raadeligt at lade Prækenen holde i dennes Værelse, udeblev. Jeg spiste med S[chou] i Trattoria di Siena, besøgte ham siden paa hans Værelse 30 og fulgte ham saa, i Sælskab med den yngre Fl[eischer] ombord paa den Sciabekke, hvormed han i Aften gaar til Palermo. Siden var jeg som snarest i et Capel under Avemaria, gik en Tour paa Toledo og læste siden hjemme i Snedorfs Skrifter til Kl. 10. I Gaar Formiddags havde jeg Besøg af en Søn af den forrige danske Consul i Marseille, som, efter Fl[eischer]s Anmodning bragte mig en 35 tysk Bibel. Han var Protestant og lod til oprigtig at beklage Savnet af protestantiske Geistlige. Personen heder Hornbossel.

12. April 1819.

Formiddagen tilbragte jeg med at oversætte af Tasso og læse i Snedorf. Kl. 2 gik jeg til Fl[eischer] hvor jeg spiste til Middag med en Marchese Imperiale, som søger Skilsmisse fra sin Mand, der ødelægger deres fælles Formue paa 5 Horer og gale Speculationer. Hun forklarte det Ordsprog: vedere Napoli e poi mori, ved et Landskab, ikke langt herfra som kaldes Mori. Hun lod til at være en dannet Kone og taler got for sig. Jeg spille L'hombre med Fl[eischer] og gik hjem med Schönberg og S[chou] som kom ved Slutningen af Spillet. Den sidste har maattet vende tilbage formedelst Modvind. I Dag er det netop et 10 Aar siden jeg forlod Kjøbenhavn.

13. April 1819.

Oppe Kl. 7 og fulgte Kl. 8½ med begge Fl[eischerne] og S[chou] til Pozzuoli, hvorfra vi efterat have frokostert i en Vigna til Fods gjorde Turen til Solfatara, til den i Nærheden liggende Cappuciner-Kirke, hvor Pater Gvardian viste os 16 S. Gennars Marmorbuste, Stenen hvorpaa han blev halshugget, som forvares i et Skab bag et Gitter og hvorpaa der skal være en Blodplet som jeg ej kunde opdage, skjøndt han holdt sin Voxpraase derhen, Stedet hvor han blev henrettet og hvor der staaer følgende Inscription: Loc Decollationis S. Ianuarii Et Sociorum Epis, ligesom en anden Inscription fra 1701 nævned dem der havde 20 sat Klosteret og Kirken i Stand. I Klosterhaugen saae vi cisterna pensile der har en betydelig Dybde og Omfang og hvori der er et skjønt Echo. Derfra gik vi til Amfiteatret og derfra langs Sepolcretto hvor jeg atter besøgte den got serverte Begravelse med 3 Nicher og 78 Askekrukke-Huller, samt en tæt ved med Stuccatur hvor der saaes Levning af Frescomalerie, en Fugl og Hest, 25 ligeledes i Begravelsen paa Jordhøjen hvor Vejen deler sig.

Paa Returen derfra besøgte vi en tætved boende Landmand og, som Føreren sagde, Cavaliere som vi traf ved Begravelsen med Gevær og Hirschfænger og som indbød os paa et Glas Vin. Han viste os Aabningen til en Begravelse i hans Hauge, hvor igiennem man kunde skimte Marmorstykker. Han fortalte ellers 30 at han havde meget tilgode hos Regieringen som ej vilde betale ham. Vi besaae fremdeles Gravhulen ved Brønden men i maadelig Belysning, da vi kun havde en Lampe og et Blus af antændt Straae, som ej vilde brænde, ogsaa sluktes Lampen og vi matte famle os tilbage. Vi passerte siden Dogana anticha og saae Ciceros Villa strax borten for. S[chou] forlod os og Fl[eischer] jun. (sen. var 35 blevet tilbage i Pozzuoli) besøgte nu Serapis-Templet, Cathedralen, il Labirinto og Hvælvingerne strax derved. Af de sidstes Beklødning (Toraco) tog jeg en Stump. Da vi kom tilbage til Bryggen traf vi Fl[eischer] sen. og begge Brødrene toge nu til Ischia, hvorhen jeg skulde fulgt dem, men betænkte mig, da Vejret saae tvetydigt ud. Da man forlangte en ublu Pris for en Cabriolet, tog jeg,

skjøndt jeg havde marcheret i 6 Timer, Foden paa Nakken og var et got Stykke udenfor Pozzuoli, da der kom en Cabriolet, hvori der bødes mig Plads, men saare trang ved Siden af en Tykkert, for 4 Carol. Jeg kom til Byen mod Mørkningen, spiste i Trattoria di Siena, sov siden paa min Sofa og læste i Snedorf til Kl. 10 $\frac{1}{2}$.

5

14. April 1819.

Til min Morgenpibe læste jeg halvanden Sang i Tasso og oversatte nogle Stanzer i 2. Sang. En Østerrigsk Officier som vil rejse med S[chou] til Sicilien søgte Besked hos mig. Siden traf jeg hos S[chou] Gesandten Vogt som bad mig til Middags og Kammerherre Br[ockenhuus], der fortalte de nærmere Omstændigheder ved Kotzebues Mord samt om et engelsk Skrift af en Mazzaroni der skal give adskillige hidtil hemmelige Efterretninger fra Revolutions Perioden. Kl. 5 gik jeg til Vogt og spiste der i Selskab med Kammerherre B[rockenhuus] som paa Hjemvejen yttrede sin catholske Fortrydelse over at Protestanterne ej havde beholdt den sidste Olie, ved hvilken han syntes at giøre sig Haab om 15 at komme glattere ind i Himmerig, hvorimod jeg protesterte. Jeg kom hjem Kl. 10 og læste Tasso til min Aftenpibe.

15. April 1819.

Hjemme hele Formiddagen og læste i og oversatte af Tasso til Kl. 2 $\frac{1}{2}$ da jeg spiste i Trattoria Siena, købte siden Ariost, sov en Eftermiddagsluur og gik, 20 da det mørknede, op og ned af Toledo, hvor adskillige Huse vare illuminerte i Anledning af den i Dag skeete Formæling mellem Kronprindsens Datter og en spansk Prinds. Belysningen tog sig ret got ud. Slottet var illumineret med Voxfakler. Siden besøgte jeg Schönberg og fulgtes med ham til Fl[eischers] som endnu ej vare hjemkomne. Præfecturbygningen var smukt illumineret og paa 25 samme anbragt med Lamper: »Viva Ferdinando e la sua Augusta Famiglia.« Schönberg besøgte mig paa mit Værelse, hvor vi tilbragte Aftenen med Passiar.

16. April 1819.

Anvendt Formiddagen til Læsning i og Oversættelse af Tasso, paa et Besøg nær hos Vogt hvor jeg traf Schönberg med hvem jeg fulgte til Hospitalet Sagramento og siden hjem. Jeg vilde været paa Studierne men kom for silde. Jeg spiste med og hos Schönberg i Villa di Napoli. Til min Aftenpibe læste jeg Tasso og havde et kort Besøg af Schönberg.

17. April 1819.

Frokosteret hos Schönberg, oversat af Tasso, besøgt Fl[eischer] hvor jeg 35 traf den svenske Consul, som tog mig for en Skipper, spist i Trattoria di Siena,

læste siden Wiener-Zeitschrift May 1818, gik i Mørkningen paa Toledo, hørte en Stump af en Præken i en Kirke der, vandrede om til 8½, gik saa med Schönberg paa Teatro del Fondo hvor la Morte dell'Adelaide som jeg før har seet, blev spillet og hvor Prindserne og Prindsesserne vare. Schönberg gik ved Enden af 2. Act, jeg holdt ud og kom hjem hen ved 12 og læste til Aftenpiben i bemeldte Zeitschrift, hvori findes følgende ganske interessante Articler: Über die Qvellen einiger Schillerschen Balladen und Romanzen, hvori der kun handles om: Der Kampf mit dem Drachen, der grunder sig paa en virkelig Tildragelse, fortalt udførlig i Vertots Historie des Chevaliers Hospitaliers de S. Jean de Jerusalem T. 2, 22–29, Pariser Udgaven 1726. Ridderen var Theodat von Gozon af den Provençalske Tunge og Stormesteren Helion de Villeneuve, der kom til Rodus 1326. Kampen med Dragen foregik 1342 i Nærheden af St. Stephanskirken hvorpaa der staaer et Kapel. Historien er temmelig nøjagtig fulgt af Schiller. Fremdeles Anmeldelse af L. Hammarskölds: Försök till en Kritik öfver Friedrich Schiller, betraktad som Poet, Häfdateknare och Filosof. Stockholm 1808, noget overfladisk; samt et Par Kritikker over Grillparzers Sapho. I den ene af dem heder det: – »damit die schaffende Phantasie über die in ihr selbst bedingten Schranken nicht hinaus schweife, und ein harmonisches Ganze aus den entgegengesetzten Bestandtheile eines gegebenen Stoffes hervorbringe, muss ihr die *Besonnenheit* die Hand biethen. Die Besonnenheit muss den göttlichen Funken gleich der Vestalinn hüten und bewahren, dass er nicht zügellos Dach und Haus ergreife und so sich selbst in der Zerstörung verzehre; sie kennt die Kraft, sie kennt das Mass.« Der anføres og følgende skjønne Yttring af Göthe om Schiller: »und hinter ihm in wesenlosen Scheine – Lag, was uns alle bändigt, das Gemeine.«

18. April 1819.

Fortsat Læsningen i Wiener-Zeitschrift, efterat have frokosteret hos Schönberg. Siden besøgte jeg Hornbossel, var i en Kirke ved Ponte di Chiaja som var fuld af Soldater, der efter Messen rørede Trommen, ligesom der i Dag har været givet adskillige Salver i Anledning af en Kirkefest. Derfra gik jeg til Villa Reale, hvor jeg tog mig en Limonade og vandrede den blomstrende og duftende Hauge igiennem paa begge Kanter. Jeg spiste i Trattoria di Siena og tilbragte Eftermiddagen og Aftenen med at læse i Wiener Zeitschrift. Schönberg besøgte mig i Aften som snarest.

35

19. April 1819.

Frokosteret hos Schönberg som viste mig og forelæste et Par af sine tyske Digte: Wiegenlied auf der See og Sorrent. Siden læste jeg i Giornale Enciclopedico di Napoli og oversatte lidt af Tasso, gik saa ombord hos Visser hvor jeg

traf Leiligheden særdeles god og beqvem. Fl[eischer] sen. var der. En svensk Capitain med et Skib fra Triest skal være dræbt og kastet overbord af Folkene. Superchargoen har anmeldt dem. Kl. 4 spiste jeg med Schönberg i Villa Napoli og gjorde efter Maaltidet Turen med ham til Villa Regina, hvor han besøgte et sygt Barn. Vi kom først did i Mørkningen og jeg kunde saaledes ej ret nyde den Udsigt over Bugten som herfra gives og som lader til at være saare skjøn. Aftenen tilbragte jeg paa mit Kammer.

20. April 1819.

Læste og oversatte lidt af Tasso, var paa Contoiret hos Fl[eischer], spiste i Villa Napoli med Schönberg, læste Tasso til Kl. 8½, besøgte saa Schönberg og forelæste ham et Par Sange af Urania.

21. April 1819.

Fik i et Brev fra Stub 2 Breve fra min E[lisa] og en Vexel paa 300 Mark Banco, købte Dante, spiste i Trattoria di Siena, var i Aften med Schönberg i Teatro del Fondo og saae Liniedands, Badutspring, Balancier-Øvelser, blandt hvilke en med en lang Lysarmestage, hvori 4 Lys hvormed balanceredes paa Panden medens Personen gik op og ned ad en Stige, paa hvis nederste Trin han med Armstagen paa Panden endnu spillede et Stykke paa Clarinet – og endelig en Luftballon med underhængende Baad hvori 2 Personer, og ovenpaa Korset en Person paa Hovedet, medens Ballonen blev hidset med Touge fra Scenen op til øverste Gallerie tvert over Teatret, frem og tilbage.

22. April 1819.

Frokosteret hos Schönberg, læst i og oversat et Par Stanzer af Tasso, besøgt Fl[eischer] som meldte mig at Visser vil have 50 Specier for Fragt og 2 Specier for Kosten ugentlig, spiste med Schönberg i Trattoriet Corona Ferrea, siden hjemme og fuldendte Tasso. Avisen fra i Gaar melder om Tvistigheder i Norden, i Anledning af Opgjørelsen med Danmark. Jeg har glemt at anføre at jeg i Gaar paa Turen med Schönberg til Villa Regina besaa Belvedere, fra hvis Blomsterpa[r]terre jeg havde en herlig Udsigt over den hele skjønne med smaa Baade bestrøede Havbugt, hvor Capri især hævede sig majestætisk med sine Klippe-masser. Paa begge Sider af Hovedgangen som gaaer giennem Laurbærhække ere adskillige smukke Partier. En Mængde Firben ruslede her mellem Træerne.

23. April 1819.

Excerperet af Dolces' Udgave af Dante, løbet om med Fl[eischer] for at købe Tøj til en Frak men fandt Boderne i Strada Lanzieri lukte, spiste i Siena. I Aftes var Schönberg og jeg hos Fl[eischer] og spillede Whist.

24. April 1819.

Besøgt den svenske Consul for at faae mit Pas paategnet, siden var jeg paa Politiekammeret 2 Gange, biede en Times Tid forgiæves paa Fl[eischer], oversatte af Giornale Enciclopedico, spiste i Trattoria Siena, læste lidt i Viaggio Celeste, Poema Astronomico del Tenente Colonello Giuseppe Saverio Poli etc. i 5 Sange, Napoli 1805, sov en Eftermiddagsluur, læste i Aftes 5. Sang af Urania og begyndte paa en Sonnet, som jeg den

25. April 1819

fuldendte saaledes:

10 Ej blot Hygeas Gunst Du monne vinde;
 Apoll og Muserne dig blidt tilsmile,
 Naar, efter hede Dag, Du søger Hvile,
 Hvor Helicons de klare Bølger rinde,
 Hvor Kunstens Søstre friske Krandsse binde,
 15 End tvende Guder Dig imøde ile,
 Den ene blind med Bue og med Pile,
 Den anden med en Fakkell. Hin den Blinde
 Og Fakkalbæreren vil dig vel finde.
 Dog – her i Syd slaæer ej et Qvindehjerter
 20 Som kan et Dansk og Nordisk Hjerter vinde;
 Thi gak igjen til Norden som dig nært!
 Der finde du dit Livs Ledsagerinde
 Og Livets Held: et trofast Qvindehjerter.

Efterat have læst lidt i Polis Digt, kjørte jeg med Schönberg til Villa Regina, 25 vandrede om i den smukke Hauge og havde fra en Høj i samme en dejlig Udsigt over Bugten. Vi spiste i Villa Napoli. Fl[eischer] jun. besøgte mig i Eftermiddag. I Gaar Aftes saae jeg den brændende Vesuv, hvis Lavastrøm nu vender mod S. Lucie. I Aftes forelæste Schönberg mig nogle af sine Digte samt utrykte gudelige Digte af en Frøken Klettenberg som skal være Forfatterinde af 30 Bekenntnisse einer schöner Seele i W. Meister. Til min Aftenpibe læste jeg i Polis Digt.

26. April 1819.

Fortsatte Læsningen i Poli, hvis Anmærkninger næsten indeholde hele Mythologien. Siden var jeg med Fl[eischer] jun. hjemme og købte Tøj til 35 Klæder, samt en Madras og blev, da jeg gik hjem i øsende Regn temmelig vaad. Vi spiste til Middag hos Gesandten Vogt i Sælskab med Joachim Bernstorff, som er her tillige med Metternich og en stor Deel andre af Kejsereens Svitte.

Conversationsen gik for det meste paa fransk og jeg fik Tungen skikkelig paa Gang, da jeg efter Maaltidet converserede med Mad. Gvillaumeau og en heel Deel om Paris. Efter vor Hjemkomst læste [jeg] til min Aftenpibe i Poli. Regnen vedvarede, ledsaget af en Torden og Lynild.

27. April 1819. 5

Frokosteret som sædvanlig hos Schönberg og læste lidt i Schaafs *Mythologie der Griechen und Römer*, en Haandbog i 2 Bind, om Underguderne og Heroerne, ved hvilken Leilighed jeg fandt at Gudinden Pales's (Gudinden for Hyrderne) Fest helligholdtes i Rom 21. April tilligemed Stadens Stiftelses Fest. Forresten hjemme, beskæftiget med at oversætte af *Giornale Enciclopedico* indtil 5, da jeg gik med Schönberg til Corona di Ferro og spiste der i Selskab med Br[ockenhuus]. I Aften fik jeg Poli udlæst. Kejseren af Østerrig kom i Dag som Hertug af Mantua i ald Stilhed. Erkehertug Carl skal engang i Hidsighed have skudt en af sine Adjutanter.

28. April 1819. 15

Ved Frokosten hos Schönberg læste jeg i Schaafs *Literaturgeschichte und Mythologie der Griechen und Römer*, oversatte siden af *Giornale*, bragte min Matrass ombord, var paa Contoiret hos Fl[eischer], besøgte Endeel Boglader i Strada dei Librai, spiste i Siena, oversatte siden af den italienske Journal og var i Aftes en Times Tid hos Schönberg der tracterte med Stecchini de' Frutti, en dejlig Frugtiis.

29. April 1819.

Efter Frokosten hos Schönberg oversatte jeg af Journalen til 1½ da jeg gik en Tour og spiste siden i Siena. I Eftermiddag fuldendte jeg Oversættelsen af Journalen, gik i Mørkningen en Tour i Toledo og læste siden i Martsheftet af *Giornale Enciclopedico*, blandt andet en Anmeldelse af: Su i marmi d'Antonio Canova: Versi. Venezia. Dalla Tipografia Picotti. Magnifica ed elegante edizione di soli 300 esemplari, fuld af æklende Røgtelse der strøes for Canova, der kaldes Ottimo og Italico Prassitele. Anmelderen foreslaaer at indbyde alle Italiens nu levende lyriske Digtere til at synge den italienske Praxiteles's Roes og at der med det samme skulde udvælges en poetisk Jury til at gjøre et skjønsmomt Udvalg af de indkomne Stykker og ordne dem efter følgende Skoler eller Klasser: 1. Den lyriske Dantiske, 2. Den Petrarkiske, begge fortreffelige, som hver veed, men den ene respectiv for raa og for nervøs og den anden for gratieus og for elegant. Derfor (Quindi) udspringer en 3. Slags, efter vort Tykke den beste, 35 blandet og tempereret af den ene med den anden. Saa 4. Den Marinesco, 5. la Chiabresca, perfectioneret af Guidi, af Filicaja, af Redi etc., 6. la Fru-

goniana, 7. la Pariniana, 8. la Cesarottiana. Juryen skulde af disse 8 Slags give den 3. Fortrinnet, vælge mellem de 2 første og saaledes danne den 1. Orden af den foreslaaede poetiske, lyrisk-italienske Krands: Den skulde derpaa forkaste den 4. Art som monstrøs Superfetation af den 2. og danne den anden Orden med 5 den 5. og den 3. med 6. og 7. Art. Den 8. burde vistnok forkastes som Superfetation af de foregaaende. Dog mener Anmelderen at den kunde beholdes, for bestemt at tilkjendegive Efterkommerne den italienske Litteraturs nærværende Tilstand. Saaledes vilde Kronen eller den poetiske Krands (festo) flettet til den udødelige Canovas ærede Pande have 4 Ordener eller Snorer (filze) af Blomster dyrkede 10 paa det italienske Parnass og hver Snor af forskjellig Lugt. Den første skulde være som den der qvæger i den fiesolanske eller sorrentiske Campagna i April; den anden som den Rosenbuskene fra Locri eller Pæstum omplantede paa Arnos Bredder udbrede; den 3. som den der aandes fra en Bouqvæt af forskjel- 15 lige Blomster afbrudte (interrotti) meer eller mindre med Blade, og den 4. skulle maaskee bringe de alt for emfindtlige til at trække Hovedet tilbage formedelst den megen Moschus (Balsam) den indeholder, men denne stærke og skarpe Fornemmelse skulde gjøre at de vendte med desto større Behag til Lugten af den 1. og de følgende Snorer. Foruden Signora Albrizzis og Giordanis Brev til Canova skulde i 1. Orden optages Terziner af Montrone, en Neapolitaner, 20 Ottave af Costa, Ravignaner, en Canzon af Giust. Lucchese samt Terziner af Marsenzi, en Rommer, over Venus- og Mars-Gruppen. Til at pryde den anden Orden af den Chiabrerariske Art veed Anmelderen ingen Raad, men troer dog at finde en Prøve af denne Genre i de Lyrisk-Toscanske Poesier af den drabelige (valoroso) Englænder Sign. Mathias. Til 3. Orden eller Snor veed han ej at fore- 25 slaae andet end Eloge allo Studio di Canova dal Duca di Ventignano, Gentiluomo Napolitano og til 4. en Missininis 36 Vers over ligesaa mange Arbejder i Marmor af Canova.

30. April 1819.

Efter Frokosten besøgte jeg Fl[eischers], løb om i Vexelboderne for at høre 30 hvad Piastre gjaldt, nemlig $125 \frac{1}{2}$ Gr. naar man vil sælge og 126 naar man vil købe, bragte Fl[eischer] Beskeed herom og overdrog ham at sælge min Vexel paa 300 Mark a $44 \frac{1}{2}$ Gr. Napol. pr. Mark og at omsætte den i Piastre a $125 \frac{2}{3}$. Siden læste jeg i den Neapolitanske Journal for Marts blandt andet en An- 35 meldelse af: De la justice criminelle en France par Mr. Berenger 1818. 1. Vol. i 8vo p. 616, der fornemmelig handler om: Justitiens Administration og dens Rapport til det offentlige Ministerium, det almindelige Politie og den administrative Autoritet. Tillige oversatte jeg 4 Strofer af Tasso og afskrev en for sin Skryden og Svulst mærkelig Anmeldelse af en poetisk Journal med Tittel Orfeo Italiano. Kl. 4 gik jeg med Schönberg til Jernkronen, besøgte Schönberg

som fik Visit af Prof. Gondis og Metternichs Læge Jäger og læste siden paa mit Værelse i Snedorfs Reisebeskrivelse.

1. Maj 1819.

Den første Maidag blev ej saa skjøn som man skulde ventet den under Italiens sydlige Himmel. Denne var skydækt hele Dagen og kun den lunere Luft mindede om det sydlige Climat. Jeg har i Formiddag og Eftermiddag ennuiret mig et Par Timer paa Fl[eischers] Contoir indtil jeg omsider fik min Vexel udbetalt i Piastre. Jeg spiste i Siena og var paa en Excursion nær i Toledo efter Avemaria, hjemme, læste lidt i Vasis Bog om Neapel og i Aften i Snedorfs Reiser.

10

2. Maj 1819.

Jeg havde halvparten foresat mig i Dag at gjøre en Tour til Sorent, men da jeg vognede Kl. 6 var Himmelen fremdeles bedækket med Skyer. Jeg gik henved Middag i Visit til Consul Kahrström, som ej var hjemme, og Vogt som jeg politiserede med 1 Times Tid. Han fortalte at Türeckheim fra Stratsburg havde spurgt efter mig og jeg gjorde ham altsaa en Visit, men traf ham ej. Jeg spiste i Villa Napoli, hvorhen ogsaa Schönberg kom. Efter Maaltidet var jeg ved Vissers Skib, men traf ham ej ombord. Siden gik jeg en Tur og var i et med Mennesker opfyldt og stærkt belyst Capel udenfor hvilket man affyrede Troldkjellinger, hvilket og her er Brug ved Procession med Sacramentet. Aftenen tilbragte jeg med at læse i Snedorf.

3. Maj 1819.

Paa en Excursion nær ombord og hos Fl[eischer] hjemme i Formiddag og læst og oversat et Par Strofer af Tasso. Vogt var i Besøg. Til Middag spiste Schönberg og jeg hos ham. Hans Vært har været meget lieret med den Bonapartiske Familie, været, som man troer, Mad. Lætities Galant og spilt en stor Rolle i Revolutionen og været decoreret med adskillige Ordener som han nu har lagt bort. Paa Retouren fra Vogt besøgte jeg S. Januari Kirken hvor Gøgleriet med Blodet i disse Dage finder Sted, men fandt den lukket og forvildede mig paa Vejen derfra, saa jeg gjorde en lang Omvej. Til min Aftenpibe læste jeg i Snedorf.

4. Maj 1819.

I Formiddags var jeg paa Fl[eischers] Contoir, fuldendte et Brev til min E[lisa] og bragte det paa Posthuset, siden hjemme en Stund og gik saa Kl. 1 paa Studierne. Derfra gik jeg til Palazzo paa Capo di Monte, og nød den herlige Udsigt fra flere Kanter. Paa Vejen did blev jeg forfulgt af en betlende Præst,

der tiggede i den sædvanlige Formular og forsikrede at han maatte morire di fame og at han havde 5 Sødskende at underholde. Uagtet jeg kun satte liden Troe til hans Foregivende og foreholdt ham det uværdige i at en Mand af hans Stand betlede, gav jeg ham dog omsider 1 Carolin. Soldaten som stod ved Indgangen til Sommerresidentsens Hauge nægtede mig at komme ind; men da jeg efter en Excursion til en Villa kom tilbage, gav han mig Vink om at melde mig hos en Slags Schweitzer, som strakte sig paa en Bænk og som efter i Førstningen at have gjort nogle Indvendinger, til Slutning da han hørte jeg var tydsk Ridder blev meget høflig og regalerede mig med Tittel af Eccellenza, som man her er meget resolut med. Jeg gik giennem Haugen og Slottet, men fandt ingen af Delene synderlig interessante. Den ene Fløj paa det sidste er ganske ramponeret. Jeg spiste i Villa di Napoli, traf der, da jeg vilde gaae, Schönberg, passerede med ham og saae Bernstorf, den unge Fyrst Esterhazy som talte med Schönberg, og den nederlandske Minister Reinhold, som sad ved næste Bord og engang vendte sit Øjenglas hen paa mig, men enten ikke kjendte eller ej vilde kjende mig. I Aften har jeg pakket ind mine Bøger. I Avisen for i Dag staae de 6 Spørsmåale som har staaet i Christiania-Avis om Resultatet af W's og M's Mission, om de sagsøgte rebelske Bønder, om Kongens Reise til Bergen, om Oscars Komme til Norge og om Opgjørelsen med Danmark.

20

5. Maj 1819.

Efter Frokosten hos Schönberg bragte jeg Endeel af mit Tøj ombord, stak en Toldbetjent en Dobbelt-Carolin i Haanden. Da jeg vel havde faaet Tøjet ombord kom en Grippominus i en Vagtbaad og vilde ogsaa havt Penge; thi her røves man til Vands som til Lands af privilegerede og upriviligerede Ladroni; men jeg viste ham did hvor Peberet groer. Siden var jeg paa Fl[eischer]s Contoir og saa hjemme og læste i Snedorf til Kl. 4 da jeg med Schönberg og en Jäger, Metternichs Læge, gik til Corona di Ferro hvor Schönberg tracterte og min Afskedsskaal blev drukket i Champagne. Jäger fulgte hjem med og jeg sang for ham et Par tydske Sange: »Kennst du das Land?« og Jägers Abendlied. Til Aftenpiben læste jeg i April-Heftet af Giornale Enciclopedico. Fr. Schlegel og Grillparzer er her og den sidste skulle spist med os i Dag, men var reist paa Landet. Jäger bad mig hilse Fenger i Kjøbenhavn.

30

6. Maj 1819.

Desværre er jeg her endnu. I Formiddag har jeg exciperet af Giornale Enciclopedico, været på Fl[eischer]s Contoir og fik den Beskeed at Visser først bliver sejlklar i Morgen, var siden hjemme og læste i Snedorf til Kl. 4 da jeg gik med Schönberg i Villa Napoli, hvor en Tydsk Kiøbmand (jeg troer Nolde) fra Hamburg fortalte at Billedhuggerne meer og meer optage Thorvald-

sens Stil, at selv en af Canovas Elever er gaaet over til Thorvaldsen, samt at Hertugen af Augustenborg har bestilt hans Mercur og Gratier for 12000 Sp. Tydske Malere skal have givet en Udstilling i Rom, hvor Schnors Arbejder især ere optagne med Bifald. En af Gæsterne laante Schönberg et Par No. af Allgemeine Zeitung, hvori den Kotzebuiske Banemands, Sands Brev til hans Forældre og Sødskende er indrykket. Efter Maaltidet kjørte vi til Vogt og hilste paa Gjerløws. Han fortalte om Capitols og Peterkirkens herlige Belysning. I Aften har jeg spist Iis hos Schönberg og læst i Snedorf. I Formiddags skrev jeg til Ingeman.

7. Maj 1819. 10

Bededag. Jeg læste i Snedorf den gamle Danske Historie, indtil Skipperen kom og meldte, at han maatte have Tøjet ombord Kl. 4 i Eftermiddag. Jeg gav mig da til at pakke ind, spiste siden i Trattoria di Siena, traf Schönberg ved min Hjemkomst, fulgte ham til Villa Napoli og drak et Par Glas Lacrimæ Christi. Kl. 4 $\frac{1}{2}$ gik jeg derfra, for at besørge mit Tøj ombord uden at tage Afskeed med Schönberg, i Formodning om at komme tilbage; men Skibet var alt lagt ud og under Sejl. Jeg skyndte mig altsaa ombord og Skipperen kom kort efter og vi glead saa sagtelig giennem den skønne Bugt. Bag os laae det mellem den omgivende Halvkreds af Bjerge stedse meer sammentrængte og svindende Neapel, bag hvilket Capo di Monte med Slottet, Fæstningen S. Elmo og især det med Trær krandsede Camaldoli fremragede, ligesom Villa Reale laae som en lysgrøn Stribe. I Nordost af Neapel fortønde sig de graalige Apeniner. I Øst laae Halvmaaneyksten med Portici og det rygende Vesuv bag det, Torre del Greco, Castel a Mare, saa en høj Bjergaas og paa den anden Side det smilende Sorrent hvis Huse og Omegn, jeg giennem Kikkerten tydelig kunde see, længer bort Massa og Forbjergtet hvor Salerner-Bugten begynder, ligesom den hele Kyst var bestrøet med Huse og Villas. Lige for os havde vi Capri med Byen under den høje Bjergtind og trint omkrandet af Skov. Den 2. Halvmaaneykreds dannedes i Vest af Posylibjergtet, Scuola di Virgilio, Nisida, Bajæ-Bugten, Misenos Forbjerg og Taarn, Procida, Vivaria og Ischia med sine fremragende hvide Spidser – alt omhyllet af et fint violet Taageslø. Paa den lyseblaa Himmel oprandt Maanen blank og næsten fuld og blinkede i de jævnt-rullende Bølger. Bagved den glødede Vesuvs 2 Lavastrømme og enkelte Blus steg fra Crateren. Det magiske Slør hvilte over den hele Kyst og det var et Syn hvis Lige ikke lettelig findes. Da jeg havde spist mit Smørrebrød med Skipperen og Styrmanden gik jeg betimelig til Sengs. I Sorrent har man, efter Schönbergs Opgivende, at lægge Mærke til Tassos Bolig og Huset, hvor han fødtes, et Bachus-Tempel, Telegrafan mellem Sorrent og Massa og Levninger af en Vandbeholdning. I Byen skal være en Halle med en antik Sphinx og i

Bisperesidentsen nogle Basreliefs. Paa Capri er Ruiner af Borgo di Tiberio som dog ved Anlæggelsen af et Fort, for det meste skal være sløjfede.

8. Maj 1819.

Jeg sov sødt under Bølgernes sagte Squulpning og stod op Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Vi laae lige
 5 for Procida, hvis Bye og Fæstning, den sidste paa Pynten af en ud i Havet
 lodretstaaende Klippe, man giennem Kikkerten tydelig kunde see, ligesom den
 coniske Klippe hvorpaa Ischias Fæstning knciser omcirelet af en Muur. Vi laae
 hele Formiddagen ligefor Ischia med Vindstille og krydsede om Eftermiddagen
 mellem den og Capri og var den sidste saa nær at jeg kunde i Kikkerten tælle
 10 hvert Huus i Byen og paa den mod Massa vendende Klippemasse see Ruines,
 formodentlig de af Tibers Borg. Jeg læste et Par Sange i Ariost. Vi bautede
 hele Eftermiddagen mellem Ischia og Capri og jeg forsatte Læsningen i Ariost.

9. Maj 1819.

For det meste Vindstille. Dog gleeed vi, skjøndt saare langsomt fremad
 15 tabte Ischia af Sigte. Jeg gjorde mig en Spadseertour paa et Par 1000 Skridt
 paa det rummelige Dæk, converserte Skipper og Styrmand og bragte det
 1. Bind af Ariost til Ende. Blandt Mandskabet er en fra Föhr som har slaaes
 med de Engelske for Glückstadt under Capitain Klouman.

10. Maj 1819.

20 I Dag Morges hørte jeg med Glæde at Vinden var god, tog mig en Tour paa
 Dækket og læste et Par Sange i Ariost. Vi saae i Dag intet uden Himmel og
 Hav og den første var skyebelndet.

11. Maj 1819.

I Nat vaktet jeg ved Larmen paa Skibet. En Hagelbyg med Torden og Lyn-
 25 ild og ledsaget af en Hvirvelvind eller Wasserhose brød løs, men vaerede dog
 ej længe. Søen blev derved saa huul og Skibet saa slingrende, at jeg kun fik
 liden og urolig Søvn. Den stakkels Capitain lider af Colik og flere Dages Ob-
 struction. Ved Middagstider øjnede vi Sardinien og ved Solens Nedgang laae
 vi omtrent ligefor Bugten af Cagliari og saae et Fyrtaarn paa en Øe i Bugten.
 30 Øen strakte sig derfra i en betydelig Længde af høje Klippemasser der mod
 Nord viste sig i flere Afdelinger. En Bjergkuppel besat med Træer viste sig
 et Stykke oven for den skraas opad gaaende Bjergryg fra Cagliari-Bugten.
 Solen sank i en luerød Stribe. Jeg læste i Ariost.

12. Maj 1819.

35 Vinden stillede af i Aftes og vi var, da jeg kom paa Dækket Kl. 7 kun avan-
 cerede til Sardiniens yderste Pynt der ender sig med en lodret Klippemasse
 Capo Tolare. Længere i Vest opdagede vi en i Havet ensom fremragende conisk

Klippemasse kaldet Toro og skraas i Nordvest for den en større der kaldes Vacca. Bag Toro ligger Øerne S. Antiocho og S. Pedro og man saae paa den første ved Hjælp af Kikkerten en liden Bye, enkelte Huse og dyrket Land. Vi beholdt hele Dagen Sardinien i Sigte og krydsede udenfor den. I Ariost læste jeg adskillige Sange. Den gode Mand er temmelig obscoen. 5

13. Maj 1819.

I Dag Morges var vi endnu i Sigte af Sardinien og kunde formedelst Nordvestvind ingen Vej komme. I Gaar Middags badede jeg mig med Søevand og saae en stor Fisk i Vandskorpen og siden en Skildpadde som dog ej forekom mig synderlig stor. Vi krydsede hele Dagen og avancerede neppe 1 Miil. Jeg 10 læste i Ariost og fortsatte et Register over min Dagbog i Rom, hvorpaa jeg i Gaar begyndte. Dagen før min Afrejse traf jeg i Villa Napoli en russisk Digter, der, efter Schönbergs Sigende er ansat her ved Legationen. Han havde og hørt at der i Wien skal være nylig opstaaet en udmærket Digter.

14. Maj 1819. 15

Natten var urolig, Vinden fremdeles contrair, dog Vejret godt. Jeg fortsatte Oversættelsen af 2. Sang i Tasso, hvoraf jeg her ombord er blevet færdig med 7 Strofer. Før Resten læste jeg i Ariost, endte den 6. og begyndte paa 7. Bog og fuldendte Registeret over min Dagbog i Rom.

15. Maj 1819. 20

Hele Dagen Vindstille, og den smule Vind der var, contrair. Det var temmelig varmt. Endnu kunde man øjne Sardinien og vi kom ingen Vej. Jeg oversatte et Par Strofer af Tasso og fortsatte Læsningen i Ariost. Captainen fortalte om en Havfrue hans Broder havde seet og vi converserte om Anelser og Spøgelser. I Gaar Aftes saae vi en Flok Fiske der væltede sig i Vandskorpen som Delfiner, 25 men vare mindre. De gik alle mod Vinden.

16. Maj 1819.

I Dag Morges var jeg oppe betids og oversatte et Par Strofer af Tasso, før Frokosten. Vi begyndte nu at avancere lidt med byde Vind, men ud paa Dagen blev det stille og hedt. Jeg oversatte lidt af Tasso, giennemgik mine Excerpter 30 af Eustace og læste i Ariost. Solen sank fra den klare Himmel rødlig i Havet og efter dens Nedgang var en Aftenrøde med en lyserød Rand ved Horisonten af en saa skjøn Farve som jeg ikke mindes at have seet Mage til, og som aftog gradevis mod Nord hvor den endtes i en mørkeviolet Farve.

17. Maj 1819.

Tidlig oppe og oversatte af Tasso. En hel Deel Fisk af middelmaadig (1 Alens) Størrelse fulgte i Hobetal tæt ved Siden af Skibet og holdt Fart med det. Vi havde i Eftermiddag temmelig god Vind. Jeg begyndte i Aften paa sidste 6 Bind af Ariost.

18. Maj 1819.

I Dag har vi skudt en god Fart og passerede før Solen gik ned Øen Cabrera bag hvilken Majorca hævede sig i et tæt Taageslø. Med Tasso og Ariost har jeg tilbragt Dagen.

10

19. Maj 1819.

I Middags befandt vi os lige for Formentera, bag hvilken Ivica ligger. Jeg oversatte fire Strofer af Tasso og bragte Ariost til Ende. Desforuden gik jeg mine 3000 Skridt paa Dækket.

20. Maj 1819.

15 Vi havde ustadigt Vejr med Blæst og enkelte Regnbyger. Allerede i Gaar øjnede vi det høje Bjerg som hæver sig over Alicantes Kyst og det skimtede i Dag tydeligere frem giennem Taagen. Men Vinden stillede mod Aftenen. Jeg læste Endeel Himmelfarts og andre Psalmer i en tydsk Psalmebog og blandt andet den skjønne: »Wer nur den lieben Gott lässt walten«, oversatte mit 20 Pensum af Tasso og læste Endeel Sange af Dantes Inferno.

21. Maj 1819.

Vi laae hele Dagen og sumlede ligefor Kysten norden for Alicante og saae en skøn Bugt, rigt bevoxet med Træer og i Midten paa en høj Bakke ved Stranden et Taarn med nogle Huse omkring, hvilken Landsby enten maatte 25 være Aletea eller Benidorme. Vestlig bag den kneisede et højt Bjerg med et stort, aflang fiirkantet Hul, der syntes at være giort med Kunst, maaskee for at tjene til Sømærke. Det saae ud som en Port eller en udbrækket Risetands Tomt og heder Ciuchellado de Roldan og paa Gamle Kaarter S. Georges Gap. Jeg troer at vi kunde naaet Alicante dersom Skipperen havde været kjendt 35 og havt meer Resolution. Men mod Aftenen drejede vi af og begyndte at krydse. Jeg har fortsat Læsningen i Dante og oversat af Tasso.

22. Maj 1819.

I Dag Morges var vi omtrent paa samme Plet som i Gaar. Mit Formiddagsarbejde var den sædvanlige Portion Oversættelse af Tasso, nemlig 4 Strofer.

I Eftermiddag havde vi Vindstille og saae ligefor en Bye, formodentlig Villajoiioso med smukke Stenhuse dog, saavidt jeg kunde see i Kikkerten med Tinder i Maurisk Smag. Jeg læste i Dante.

23. Maj 1819.

Vi vare i Dag Morges kun lidt avancerede, men ved Middagstider kulede en byde Vind som bragte os forbi Cap Huerta og ind i Bajen hvor vi ankrede ligefor Castellet S. Barbara der knejser paa Tinden af en ensomt staaende Klippe, med Mure i Zikzak og ved hvis Fod Alicante ligger. Vi naaede did omtrent Kl. 5. Tilligemed os laae der en Græker fra sorte Hav med Mais og russisk Flag, en Napolitaner, et Par Skibe som Captajnen mente vare Danske eller Svenske og [laae] langt borte paa den anden Side. Saasnart vi havde ankret kom en Qvarantaine Baad med grønt Flag og en engelsk Tolk som fordrede Skibets Papirer. Vi saae en Deel Spadserende ved Stranden, hørte Klokkerne ringe til Avemaria og betragtede fra Dækket den stjernefulde Himmel med Carlsvoغن lige over vore Hoveder.

15

24. Maj 1819.

Capitainen tog i Morges til Byen, som jeg nærmere betragtede giennem Kikkerten og fandt næsten alle Huse ny og Endeel under Bygning, saa jeg formoder at Byen maae være blevet ødelagt under Krigen. Vesten for Byen er et Par Lyststeder omgivne af mørkegrønne Træer. I en Bugt mellem Cap Huerta og Castellet viste sig en saare yndig Plet rigt beplantet med Træer, hvoriblandt Endeel Palmetræer og høje pyramidalske Cypresser. Jeg læste i Dante indtil Capitainen kom tilbage og medbragte en Kurv med dejlige, ægte spanske Kirsebær og Apricoser som smagte fortreffelig. Des slettere smagte den Efterretning at vi skal holde Qvarantaine her 8 Dage. Eftermiddagen tilbragtes med Læsning i Dante.

25. Maj 1819.

I Formiddags havde vi atter Besøg af Qvarantaine Baaden, hvis Fører gjentog Bestemmelsen af de 8 Dages Qvarantaine. Jeg bragte til Ende Dantes Purgatorium og fik Oversættelsen af 2. Sang i Gerusalemme liberata, hvis sidste Strofer kostede mig mest Møje uden at de synderlig lyktes mig – færdig.

26. Maj 1819.

Oppe Kl. 7, renskrev de sidste Strofer af Tasso, spiste til Middag friske Kirsebær og Apricoser som Capitainen bragte fra Alicante, læste i Eftermiddag i Bibel og Psalmebog og begyndte paa Dantes Purgatorium. De 4 sidste Strofer af Tassos 2. Sang bleve først færdige i Dag. I Aftes gjorde jeg min første chirur-

giske Operation med at trække i Ledd Tømmelfingeren paa en Matros, hvilket, mod min egen Formodning, lykkedes.

27. Maj 1819.

Saa skal jeg da tilbringe min 48. Fødselsdag paa Alicantes Rhed og ej engang
 5 kunne nyde den i en af de skønne Lyststeder der ligge ved Havbugten eller paa
 den endnu skønnere og saa indbydende Plet, beskygget af Palmer og Cypresser,
 som ligger i den forommeldte Bugt mellem Cap. Huerta [og Alicante]. Med Ve-
 mod tænker jeg paa min stakkels E[lisa] som vist havde haabet, at vi forenede
 skulde have tilbragt denne Dag og som, frygter jeg, endnu ej har faaet mit sidste
 10 Brev fra Neapel. Gud lad os glade samles igjen. Jeg tilbragte Endeel af For-
 middagen med Dante og den øvrige Deel med at bade mig i et Sejl som blev
 hidset i Søen og det hele Mandskab fulgte mit Exempel. I Eftermiddag tog jeg
 atter Dante fat og læste nogle Capitler i den hollandske Bibel, eller Ny Testa-
 ment, der tillige er forsynet med Davids Psalter versificeret og sat paa Noder.
 15 Efter Aftensmaaltidet røgede jeg min Pibe paa Dækket, vederqvægede mig i
 den kølige Aftenluft efter den hede Dag, saae Maanens blanke Segl giennem-
 skjære den lyseblaa Himmel, hørte Klokkerne slaae i Alicante og bad til Gud,
 at mit Livs Aften som stedse nærmer sig meer, maae vorde blid og rolig, og at
 Lyset af Evighedens Sol maae bestraae den som Maanens Rand naar det
 20 sidste Klokkeslag slaaer for mig heneden. – Jeg tracterte til Middags med en
 Flaske Ischia-Vin.

28. Maj 1819.

Jeg tilbragte Formiddagen med at uddrage af det ny Testament de Sprog
 som henhøre til Pintsefesten. I Eftermiddag læste jeg i Dante. I Aftes havde
 25 vi et Tordenvejr der dog kun viste sig fjernt i Bjergene.

29. Maj 1819.

Jeg giennemgik min Oversættelse af Tasso og læste i Dante. Fra Byen
 hørtes Klokkelyd som indviede Pintsefesten. I Eftermiddag læst Dante og
 det ny Testament.

30

30. Maj 1819.

Formiddagen anvendtes til Læsning i Dante, Eftermiddagen til Do. og i
 det nye Testament. I Aftes gaves 3 Salver, hver paa 15 Skud fra Søbatteriet
 og Byen var illumineret. Alle Flagge vajede i Dag paa Skibene og i Byen.

31. Maj 1819.

35 I Formiddags gik jeg i Land med Capitainen og besøgte den Engelske Consul

Weering, hvor vi efterat have ventet en Stund paa Contoiret bleve indbudne til Thee. Siden var jeg hos den svenske Consul for at faae mit Pas paategnet. Derfra gik jeg paa min egen Haand omkring i Byen forbi den med Grædepile beplantede Plads udenfor Raadhuset heinmod Søebatteriet og saae i et Huus tætved en Bataille mellem en Kjælling og en halvvoxen Dreng, hvoraf jeg lærte at de Spanske Fruentimre ere ej mindre furieuse end de italienske. Paa Tilbagevejen besøgte jeg Hovedkirken San Domenicos der var temmelig dunkel og hvor der læstes Messe. Kirken var propfuld og da alle knælede gjorde jeg det samme fordi den svenske Consul havde sagt mig at det var Brug. Derfra passerte jeg forbi et Fængsel hvor der hang Smaakurve ud af Hullerne ligesom fra Blaataarn i Kjøbenhavn, for at samle Almisse og jeg hørte et Par Stemmer raabe Capitano. Siden besøgte jeg den paa en Højde liggende San Maria-Kirke, hvor der var adskillige Malerier men af liden eller ingen Værd. Ogsaa stod i et af Capellerne i et Glasskab et Voksbilled i sort Fløjels Samarie, formodentlig en Helgen. Christus stod paa den anden og venstre Side af Alteret i samme Capel. I San Domenicos var der en Maria in Gloria over Hovedalteret, der i Afstand seet lod til at være got malet.

Siden gik jeg udenfor Porten et Stykke ad Landevejen og gjorde en Afstikker til Venstre hvor jeg kom til et Teglblænderie og siden til nogle Buske og et visnende Palmetræ men med smaltribede Blade og Barken knudret som om den var skaaret med Knive. Jeg gjorde siden atter Turen rundt om Byen med den engelske og hollandske Consuls Fuldmægtiger og saae at Byen var større end den viser sig fra Søsiden og at den er meget udvidet. Indbyggernes Tal skal være 20000 og de fornemste Export-Articler: Salt, Soda og Brændevin. Da vi kom tilbage til Consulen hvor vi vare indbudne til Middag, fik han en Visit af Gouvernøren, som bar en liden rund Stjerne og et Par Ordener. En Skipper fra Scotland var den eneste Gjæst foruden os. Beværtningen med Mad og Drikke var brillant og Desertten blev, paa engelsk Viis givet med Frugter og Viin, efterat Dugen var aftaget. Jeg sad ved Madammen, en før Kone med grove Lineamenter, men som har meget vakre Børn. Conversationen gik paa Engelsk. Efter Maaltidet spillede jeg paa et skjønt Fortepiano, gik saa siden med en af Contoirbetjenterne paa en Caffé og derfra ud af Porten til en offentlig Hauge, hvor der var en Mængde, dog almindelige Blomster og Endeel Spadserende. Jeg tog en Blomst der forekom mig noget fremmet og som Engelskmanden kaldte »Spider«, da den ligner en Spindelvæv. Paa Retouren hørte vi en meget vakker Musik af blæsende Instrumenter. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ toge vi med Jollen tilbage til Skibet. Jeg fik ikke mindre end 2 Indbydelser til Middags i Morgen, nemlig hos den hollandske og svenske Consul. Næsten alle Fruentimrene i Alicante ere sortklædte og har en sort Silkehætte over Hovedet. De have i Almindelighed

regelmæssige Træk, bære sig got og bruge deres mørkebrune spillende Øjne. Kongen af Spanien skal have forlovet sig med Kongen af Sardinien's Datter.

1. Juni 1819.

Medens Skipperen var i Land havde vi Besøg af et Par engelsktalende Herrer
 5 som hentede en Harpe og en Kasse med Silketøj og smaa Kobberstykker, begge
 Dele contrabande, hvorfor de stak de første i Lommerne og de sidste i Hatten.
 Aarsagen hvorfor de ej turde være Kobberne bekjendt, var at et af dem fore-
 stillede en Munk i en Neapolitansk Corricolo paa en latterlig Maade og at de
 frygtede for Inquisitionens Forfølgelse, hvis det fandtes hos dem. Ved Middags-
 10 tid gik jeg i Land med Capitainen, købte Provision af Vin, Tobak og Chokolade,
 gjorde en Viset hos den svenske Consul som er gift med et fransk Fruentimmer,
 spiste hos den engelske Consul Weering, musicerede lidt og gik siden omkring i
 Byen med Capitainen. Efterat have ventet paa Lods til henimod Mørkningen
 og imidlertid seet paa de Spadserende paa Bryggen, blant hvilke vare et Par
 15 stolte og mæskede Dominicanere og nogle Munke med blaa Kapper og en Snoer
 om samme, kom Lods'en omsider og vi gik ombord. Ved Hjælp af det Italienske
 kunde jeg pludre lidt med ham og han var min Contubernal. Neapolitanerne
 udskjeldte han for Ladrone og Ruffians.

2. Juni 1819.

20 Efterat have krydset omkring i Bajen hele Dagen og engang været tæt ved
 Cap Paolo, kom vi om Aftenen omtrent tilbage paa samme Plet, hvorfra vi gik
 ud. Jeg begyndte paa Dantes Paradiso og læste deri 7 Sange.

3. Juni 1819.

Ved Daggry kom Styrmanden og vakte Lods'en med det glade Budskab: un
 25 poco Levante, men da jeg, som siden ingen rolig Søvn havde, kom paa Dækket
 Kl. 7, saae jeg med Bedrøvelse at vi endnu laae med Vindstille i Bayen –
 hvor vi bleve liggende den hele Dag, som jeg tilbragte med Bibelen og Dante.
 Aftenen før vi sejlede fra Alicante kom en fransk Brig som havde mistet en
 Mast i Golfen ved Arbonna, mellem Valencia og Alicante. I en engelsk Avis hos
 30 Consul Weering, fandt jeg følgende Distichon over Selvmord:

When all the blandishment of Life is gone
 The coward sneaks to Death, the brave live on.

4. Juni 1819.

I Dag arbejdede vi os forbi Cap Paolo og Plane Island og ankrede omtrent
 35 lige for Porto a mare. Det er en traurig Fart med Vindstille og Hede.

5. Juni 1819.

I Dag Formiddag ankrede vi udenfor la Matta som kun bestaar af en øde Borg med 2 Taarne og Saltmagasiner. Capitainen og Lodsens gik der i Land. Imidlertid vare 2 Spanier, af hvilke den ene var en meget vakker ung Karl med en Ørnenæse og noget Stolt i sin Mine, ombord og besaa sig, og jeg pludrede Endeel med dem [ved] Hjælp af det Italienske. Capitainen kom først tilbage mod Aftenen og jeg læste som sædvanlig i Dante. I Aftens var en Fisker med 5 Mand ombord.

6. Juni 1819.

I Dag er det S. Dominico-Festen. Da jeg havde læst et Par Sange i Dante 10 fik vi Besøg af en Svensk Caffé-Vert fra Torre Vecchia, der kalder sig Jernberg og har turet underlig om, været Dandsemester ved Militair-Institutet i Christiania i Aarene 98 og 99, kendte P. Cappelen, havde siden været i Engelland og som Krigsfange i Frankerige, blev siden taget af Tyrken, da han med et svensk Skib vilde gaae til Spanien, fordi Presenten var udeblevet fra Sverrig, 15 var nogle Uger i Fangenskab og mistede alt, og har nu siden 1814 været i Torrevecchia. Han beklagede dette Steds Usselhed og at der intet er at fortiene i det dovnede og stolte Spanien, hvor Misfornøjelsen med Regieringen skal være stor og Skatterne svære, saa den fattigste Arbejder maae betale 6 pro Cent af sin aarlige Fortjeneste. Han spillede lidt men maadelig paa Violin. I Dag 20 gik en Skipper Elert fra Laurvig bort fra Torre Vecchia. Efterat Capitainen og Svensken vare tagne i Land, læste jeg i Dante.

7. Juni 1819.

Dagen gik hen uden at der blev begyndt med Indladning af Salt og det seer ud til, at vi bliver liggende ved dette Kjeltringhull endnu 8 Dage, da Capitainen 25 ej kan snakke sig tilrette med Folkene og ved sin Skielden og Fusentasterie intet udretter. Denne Reise er en sand Taalmodigheds Prøve. I Dag blev jeg færdig med Dante.

8. Juni 1819.

I Dag gjordes der da omsider Begyndelse med Saltladningen og vi fik 2 Barker 30 med 22 Modiner, hver Modine er 2800 Pund, hvorimod den sædvanlige Tønde kun vejer 2000 Pund. Med Omkostninger kommer hver Modine omtrent paa 3 $\frac{1}{2}$ Piaster eller Pessos duros. Saltet virkes her af en Landsøe og er hvidere og stærkere end det i Torrevecchia som laves af Søevand, i hvilket en Pind eller et Straa kun behøver at lægges nogle Timer, saa faaer det strax en tyk Salt- 35 skorpe om sig. Capitainen var i Land i Formiddag og var meget bøs da han kom tilbage, fordi han ej kan faae de dovnede Spanier til at arbejde. Saasart det

bliver varmt lægge de sig til Hvile. Jeg begyndte atter paa Tassos Gerusalemme liberata.

9. Juni 1819.

Ovenstaaende Beretning maae berigtiges saaledes: at det er i en Landsøe
 5 ved la Matta hvor det nedlagte Straa i en Tid af 8 Dage faaer en Saltskorpe
 der næsten er saa tyk som et Ankertoug og seer ud som hvidt, klart Krystal.
 I Dag har vi faaet 3 Saltladninger. Jeg havde i Dag en liden Strid med den
 noget plumpe Capitain og sagde ham Endeel Sandheder i Anledning af hans
 Sølerie og forkerte Messures. I Mørkningen sprang der en Streng af Anker-
 10 touget og Ankeret løsnedes saa Skibet begyndte at drive. Hele Mandskabet
 kom i Bevægelse og jeg arbejdede lidt med i Spillet for at hæve Ankeret. En
 Lykke var det, at det ej skeede om Natten og at Søen var temmelig rolig. da
 Havnen er højst usikker og man med stærk Østenvind risqverer at strande,
 hvilket for et Par Aar siden arriverede en engelsk Fregat. Bibelen og Tasso har
 15 beskæftiget mig.

10. Juni 1819.

I Dag er det en af de fornemste catholske Fester nemlig Corpus Domini og
 altsaa hviler Arbejdet. Capitainen gik i Land og jeg kunde blevet med, men
 frygtede for den forsmædelige Hede. Landet har heller intet Indbydende und-
 20 tagen et Par enslige Palmetræer paa den nøgne hvide Jord. Jeg læste hele Dagen
 i Bibelen og Tasso. Kl. 9 kom først Capitainen med Jernberg og Lotsen og var
 heel utaalmodig fordi man ej vilde lade ham faae Vand. Svensken blev ombord.
 Det blev besluttet at vi i Nat skulde tage til Torrevecchia, hvis Vinden følger.

11. Juni 1819;

I Dag Morges Kl. 5 kastede vi Anker ved Torrevecchia. I Formiddag havde
 vi Besøg af Havnecapitainen og den forrige engelske Consul. Med Ladningen
 gaaer det her rask. Her ligge 7 Skibe af hvilke de fleste ere svenske og 1 fra
 Stokholm har sin Kone med. I Eftermiddag var jeg ombord paa den svenske
 Brig fra Stokholm ført af, om jeg mindes ret Halling, der har sin aldrende og
 30 temmelig føre Hustrue med. Efterat have røgt en Cigar til et Glas Grok og
 hørt den Anecdote om C[arl] J[ohan], at han paa sin Reise i Norge forrige
 Aar var paa Vej at drukne paa en Færge der var saa proppet med Folk at den
 begyndte at synke – fulgte jeg med Jernberg i Land til Capitainen og vi gik
 nu til den engelske Viceconsul, der ej forstaaer et Ord engelsk og er en flau
 35 Person. Siden gik Capitainen ombord med Toldinspecteuren og jeg gjorde en
 Spadseertour med Jernberg udenfor Byen paa en øde, med Smaasteen besaaet
 Mark, hvor man var i færd med at, man kan ikke sige tærsk, men med at bringe

Bygget ud af Straaet ved Hjelp af et stort Bræt, der paa den ene Side er beslaaet med smale Jern. Ovenpaa dette Bræt staaer Karlen og kjører med samme med en Hest rundt om Kornhoben der ligger i en Kreds paa frie Mark. Bygget var smaat og ej saa stridt som sædvanlig hos os. Derfra gik vi fremdeles over øde Mark langs med en dyb men ej synderlig bred Rende, bestemt til at modtage og inddæmme Søen, hen til Saltkriken, en stor Slette der ganske er belagt med Salt og seer fuldkommen ud som en Iis med Sneebloomster i. Denne Slette oversvømmes af det i forbemeldte Rende indsamlede Søvand, som ved Soel og Luft afdamper og afsætter en Saltskorpe af flere Qvarteers Tykkelse og saa haard at man kan kjøre derover. I August-Maaned er paa denne Slette samlet henved et Par tusinde Arbejdere som optage Saltet og kjøre det hen paa den højere lynggroede Slette i Nærheden, hvor det opstables i Form af Huse. Under Saltvirkningen har de deres Barakker paa denne Slette og opholde sig der Dag og Nat. Deres fornemste Kost er en Slags stor Bygkage som steges i Olie kaldet, hvis jeg hørte ret Caspaccios og som Desert, Meloner, Figen og Viin.

Paa Tilbagevejen saae vi ikke langt derfra Levningerne af et Maurisk Taarn der dog forekom mig at være af en senere Bygningsmaade. Jernberg fortalte om at der i Spanien findes Levninger af Mauriske Fangetaarne, hvori Fangerne nedhidsedes giennem en Aabning i Taarnet ligesom i de gamle Ridderborge i Tyskland, og som kaldtes: Masmora troer jeg. Det gamle Taarn der har givet Torrevecchia sit Navn, skal, saavel som de forskjellige Taarne der findes paa Kysten, være bygte for derfra at ligge paa Udkik og ved antændt Ild at signalere Corsarer. Nu staae de for det meste øde og tjene til Fuglereder. Ikke langt derfra ved Stranden er Saltoplaget paa en stenlagt indhegnet Plads uden Tag. Næsten hele Beholdningen var nu udsolgt. Torrevecchia har et lidet Castel med et Par Canoner. I Byen traf vi den svenske Skippermadamme og siden Manden, besøgte saa den forrige engelske og svenske Consul der var her ombord i Dag og siden Havnecapitainen og hans gamle Frue, begge muntre og gjæstfrie. Vi bleve der tracterte med tynd Caffé, Carbonnade, Æg, Landvin, der var behageligere end den i Alicante, og Abelsinskiver. Capitainen fulgte os til formeldte Consul hvor vi traf Capitain Visser, og Jernberg og jeg tog ombord med den førstmeldte som fortalte at Toldvisiteuren i Dag, først vilde havt hans Canarifugle, siden 4 af Hjorts Kobbere, som han forlangte at see og endelig et Par Gjæs. Saa gemene er Embedsmændene især Tolderne, her. Capitainen som i Dag har faaet sin Ladning, bliver endnu opholdt af den taabelige Vice-consul, der, endskjøndt hin betaler alt contant, vil sende Regningen til Consulens Approbation i Alicante.

12. Juni 1819.

Endnu ligge vi her paa Torrevegjas Rhed og jeg saae med Bedrøvelse den

Stokholmske Skipper lette Anker Kl. 8. Capitainen var flere Gange i Land og kom først hjem Kl. 11 i Aften da jeg havde lagt mig. Med Bibelen og Tasso fordrev jeg Tiden. Skibet har af Heden faaet en Læk og maae jævnlig pumpes.

13. Juni 1819.

5 I Dag Morges Kl. 8 lettede vi Anker, men lod det strax falde, da Vinden var stik imod. Vi laae hele Dagen paa Rheden i en forsmædelig Hede og har siden vi forlod Neapel ikke havt, paa en ubetydelig Tordenskuur nær, en eneste Draabe Regn. I Dag bragte jeg Tasso 2. Gang til Ende.

14. Juni 1819.

10 Da jeg vognede i Dag Morges vare vi omsider komne under Sejl og nærmede os Udløbet af Bajen, men kom dog ej længere i Aftes end omtrent lige for Cap de Palle eller Pallos. Kysten mellem det og Torreveyia paa højre Haand seer ud til at være et skjønt og frugtbart Land og er velforsynet med Vejrmøller. Den lille By Sucina seer man der. Jeg begyndte i Dag paa et Udkast til en 15 Tragoedie under Navn af Clorinda, hvortil Stoffet er taget af Tasso. Ogsaa begyndte jeg paa en tydsk Oversættelse af mine Prækener i Rom, hvilken jeg fortsatte i Eftermiddag, samt læste i Bibelen. I Eftermiddag hørtes en fjern Torden.

15. Juni 1819.

20 I Nat var der Vindstille og vi vare endnu i Sigte af Capallos da jeg i Morges kom paa Dækket. I Formiddags fortsatte jeg Udkastet til Clorinda og Oversættelsen af min Julepræken. I Eftermiddag da jeg var ifærd med samme Arbejde sagde Capitainen mig at der var et Krigsskib under fulde Sejl ligefor os. Jeg løb da paa Dækket og saae kort efter at den gjorde 2 a 3 Skud efter en 25 Brig, man mente en Græker eller Russer, for at bringe den til at lægge bie, men den sidste keerte sig ad nichts og fortsatte sin Tour endskjøndt den fik endnu et Par Kugler efter sig og Krigsskibet arbeidede af alle Kræfter men forgiæves for at indhale den, da det var en skarp Sejler. Krigsskibet mente man var en Portugisisk Fregat som krydser mod Corsarerne. Ved Solens Nedgang 30 vare [vi] ej avancerte stort, men laae ligenær Bjerg Kysten Monte de Sablos og Cap Negro mellem Cap Pallos og Carthagena. I Aftes blæste min Romerske Almanak i Søen.

16. Juni 1819.

Oppe Kl. 5 $\frac{1}{2}$ og fuldførte Planen til Tragoedien Clorinde, hvormed jeg dog 35 ej er synderlig tilfreds, samt oversatte min Prædiken og læste i Bibelen, hvor jeg nu er avanceret til Paul. Brev til Romerne. Kl. 10 fik vi en dygtig Kuling

af Nordost som vedvaerede hele Dagen, saa vi skjød en skjøen Fart og gjorde $6\frac{1}{2}$ Miil i Vagten. Holder denne Vind ved kan vi i Morgen Aften være ude af Strædet og har da i alt seilet 19 Grader, nemlig 13 fra Neapel til Alicante og 6 fra do. til Strædets Udgang, i alt 285 Miil. Vi passerede Carthagena Bugten, forlod Kysten af Murcia og stode ud i Søen. 5

17. Juni 1819.

Oppe Kl. 6. I Nat havde Vinden stillet af og vi vare ej komne længer end til det lange Cap Gatta. Vi havde hele Dagen stille Vejr, skjøndt Medvind, og avancerede kun et Stykke borten for den vestlige Punkt af bemeldte Cap ved hvis Fod er en stor hvid Steen der seer ud som om den var udhugget med 10 Figurer. I Bugten Vesten for Capet ligger en Rad af temmelig høje Bjerge, formodentlig Montagne des Freres, paa hvis Midte jeg i Kikkerten saae et Kloster. Vi havde Selskab af 3 a 4 Skibe. Mit Dagarbejde var det sædvanlige. Vi saae i Gaar Morges en heel Flok Marsvin som gik mod Østen og som gode Spaamænd holdt Ord, da vi kort efter fik, som meldt er, god Nordostkuling, 15 med mindre min i Forgaars til Neptun ofrede romerske Almanak skulde have nogen Deel deri.

18. Juni 1819.

Vinden blev bedre i Gaar Aftes og vi har i Nat avanceret et Stykke. Da jeg kom paa Dækket laae vi ligefor en høj Klippekyt bag hvilken hævede sig 20 endnu højere Fjelde hvis Top var belagt med Sne. Vi vare omtrent mellem Almeria og Malaga. Vinden holdt ved men var svag og i Eftermiddag blev det blikstille. I Havet saae man ligesom Straaler, hvilket Sømanden kalder: das Meer blühet eller Blumen im Meere. Baadsmanden fortalte, at han i Stratdavis havde fanget en Fisk, som er større end Hvalfisken, men ej har saa meget 25 Spæk. Han kaldte den Klonfisk. I Dag blev jeg færdig med den tyske Oversættelse af min Julepræken.

19. Juni 1819.

Vinden som i Nat havde været skral blev i Formiddag ret god og vi saae Land paa begge Sider, men skimtede kun dunkelt den afrikanske Kyst. En 30 Taage eller Hederøg laae om den spanske Klippekyt og først i Eftermiddag saae jeg med Bedrøvelse den samme snedækte Bjergaas som i Gaar, og lærte deraf at vi ej vare synderlig avancerede, hvilket tilskrives Strømmen som er os imod. Sejlene ere for smaa og jeg seer med Ærgelse det ene Skib efter det andet at passere os forbi, især de græske eller russiske. I Gaar begyndte 35 jeg paa den tyske Oversættelse af min Afskedspræken i Rom.

20. Juni 1819.

I Dag Morges skimtede vi Gibraltar og saae paa den africanske Kyst i dunkel Taage en Rad af høje Bjerge, formodentlig Monte de Singe. Fra Estepona som ligger i Skjødets af et Bjerg gaaer en lang krum Havbugt til Gibraltar og
 5 det bagved liggende Algesiras. Lidt efter Middag kom vi ud af Modstrømmen hvis hvirvlende Løb vi saae paa højre Side og kom nu fra en slingrende i en rolig Søe og nærmede os meer og meer det i Søen ensomt fremragende Gibraltar, over hvis graalige, noget udstaaende Fod hæver sig en skarp, lodret Granit-Ryg der er udhulet i Midten og ender med en høj Spids paa hver Ende og et Taarn
 10 paa hvert, nemlig 1 i Nordost og 1 i S.V. Kun den sydvestlige Side der gaaer i en Skraaning fra Søen til Klippen er stærkt befæstet med Søbatterier og der staaer adskillige Huse og Barakker. Paa den stejle Klippe skal ligge Kanoner som ere fastgjorte med eller hænge i Jernkjæder. Paa den vestlige Side er Algesiras Bugten, hvori der laae en Mængde Skibe og deriblant en Orlogs-
 15 mand. Skraas over for Gibraltar ligger Ceuta paa den africanske Kyst, Fæstningen paa et højt rundagtigt Bjerg med et Taarn paa den højeste Punkt og i nogen Afstand derfra omgivet af gammeldags Ringmure og har et lidet Taarn paa hver af de mod Søen fremstaaende Bjergknoller. Neden under i Vest ligger Byen som har en Mængde en Etages Huse men uregelmæssigen omsprede i en
 20 Dal. Ved Stranden staae et Par store Bygninger i en langagtig Fiirkant. Omtrent i Midten af Byen ligger en høj Bygning med et Taarn, formodentlig en Moskee. Paa den anden Side hæve Bjergene sig og gaae stejlt i Havet. Et Par armerte Baade kom fra [den] africanske Kyst og lod til at ville os til Livs, ligesom der i Morges viste sig et armeret portugisisk Skib tæt agter os med Baaden efter sig,
 25 men ingen af dem gjorde os noget. Vi har da nu passeret Hercules-Støtterne og har en god Vind hvormed vi haabe i Nat at komme ud af Strædet.

21. Juni 1819.

Jeg vækkedes i Dag med det glade Budskab at vi i Nat havde passeret Strædet, dette fatale Hul hvor en Skipper, efter Captainens Sigende skal
 30 engang have ligget 15 Uger, og at vi vare langt ude i aaben Søe. Gud skee Lov at vi vel er ude af den Sæk som jeg altid har gruet for. I Dag har vi en strygende Sydostvind og skyde en god Fart. En Hollænder, en Wilhelm Willums, kommende fra Marseille og gaaende til Rotterdam, en Bekjendt af Capitainen prajede os i Dag og sejlede os snart agter ud. I Gaar var jeg saa beskæftiget
 35 med at betragte Kysterne paa begge Sider, at jeg kun lidet fik læst. Dog giennemgik jeg paa Kaartet Carlos og Ubaldos Tog for at opsøge Rinaldo, efter den i Gierusalem liberata 15. Sang beskrevne Kours, samt læste lidt i Bibel og Psalmebog. I Strædet passerer man en liden Øe la Perle og ved Udløbet I[sthmus] Tariffa hvorpaa der brænder en Fyr. Jeg fik mig i Formiddag en god

Motion ved at hjælpe til med at transportere Salt agter i Skibet. I Eftermiddag havde vi atter Vindstille.

22. Juni 1819.

I Morges havde vi fremdeles Stille og vare i Nat ej synderlig avancerede. Det høje Bjerg Figa som ligger ved Handelspladsen Faro paa Kysten af Andalusien viste sig i Horisonten og Capitainen sagde at vi har 12 Miil til Cap Vincent. I Formiddags fik vi lidt Vind men ud paa Dagen blev den contrair. Vi mødte et Skib der passerede os tæt forbi og var som Capitainen mente, enten dansk eller norsk.

23. Juni 1819. 10

Vi har i Dag buxeret for en stærk Modvind, en kold Nordvestvind. Jeg fuldendte i Formiddag den tyske Oversættelse af min Afskeedspræken i Rom og læste i Eftermiddag i en hollandsk Oversættelse af Boccacios Fortællinger.

24. Juni 1819.

Modvinden vedvaerer skjøndt mindre stærk. I Eftermiddag havde vi en kort 15 Stund Sydostvind men som snart igien drejede om til den fatale Nor[d]vestkant og vi har end ej passeret Cap Vincent hvortil der fra Strædet er 3 Grader eller 45 Søemiil, ligesom der fra bemeldte Cap til Canalen er 200 Miil. Jeg læste i mine Excerpter om Lucanien, i Bibelen og Boccatz. En bedrøvelig St. Hansaften.

25. Juni 1819. 20

Heller ikke i Dag er vi avanceret synderlig. Endnu i Eftermiddag laae vi lige for Cap S. Vincent, paa hvis steile Klippeaas ligger et stort Kloster, hvis hvide Mure sees langt borte. Et stort engelsk eller rettere skotsk Linieskib med blaat Flag og 2 Dæk, der saae ud til at have 74 Kanoner, passerte os forbi. En stor Mængde Delphiner, store og smaa boltrede sig omkring Skibet, stak 25 deres brede Snuder prustende op over Vandfladen og kolbuterede siden med Hovedet ned og Halen i Vejret. I Formiddags begyndte jeg paa Udarbejdelsen af Tragoedien Clorinda og fik 1 Scene færdig. For Resten læste jeg Excerpter, Boccatz og Bibelen.

26. Juni 1819. 30

I Nat passerede vi omsider Cap Vincent, men har for Resten bouted hele Dagen for Nordostvind og ere ej komne langt. Jeg udarbejdede i Dag et Par Scener af Clorinda og tilendbragte 1. Deel af Boccatz. Af spanske Provintser har vi passeret Valencia, Murcia, Granada, Andalusia og Algarbien og er nu omtrent paa Højden af Alentejo. Nordvest for Øen S. Petri og mellem den og 35

Cadix ligge 2 Grunde som paa et Hollandsk Søekaart ere anførte under Navn af Torre Hercules, hver paa lige Dybde nemlig 4 Favne (Fadem).

27. Juni 1819.

Da jeg vognede i Dag Morges hørte jeg en Regnskuur rasle paa Dækket og da Skibet i det samme vendte, glædede jeg mig ved det Haab at Regnen havde bragt os en god Søndenvind. Men Regnen vaerede kun kort og da jeg kom paa Dækket saae jeg den fatale Nordostvind som var tiltaget istedet for at aftage. Den vedholdt hele Dagen. Jeg fortsatte Udarbejdelsen af Clorinda.

28. Juni 1819.

10 I Formiddag suur Modvind, som vedholdt hele Dagen. Vi skal efter Capitainens Sigende være en Snees Mil fra Land og omtrent paa Højden af Lissabon. Jeg har arbejdet paa Fortsættelsen af Clorinda og begyndt paa 2. Deel af Boccaz.

29. Juni 1819.

15 I Dag en stærk Nordoststorm, som fremveltede høje Vandbjerger, og slog over Dækket med sine brusende og sydende Bølger, og kastede Stole, et Par Oliiekrukker i Kahytten overende. Den tiltog mod Aftenen og Havet var frygtelig oprørt. Jeg læste i Boccaz.

30. Juni 1819.

20 Samme Nordoststorm. Jeg fuldendte 1. Act af Clorinda og læste i Bibelen og Boccaz.

4. Juli 1819.

Søndagsmorgen. I alle disse Dage har den samme Nordostvind huseret i større eller mindre Grad og Skibet slingret og husket uophørlig. Det eneste jeg derved har profiteret er Øvelse i Ballancing. Med Clorinda er jeg avanceret 4 Scener i 2. Act og begyndte i Gaar paa en tydsk Oversættelse af min Paaskeprædiken i Neapel. I Gaar var Havet saavidt roelig at jeg kunde spadsere lidt om paa Dækket. Luften har i disse Dage været kold som i September eller October, men i Formiddag blev Søen stille og Luften mild og ud paa Eftermiddagen fik vi lidt Sydvestvind. Jeg fortsatte Clorinde og læste i Vasis Beskrivelse over Neapel.

5. Juli 1819.

I Formiddag var det stille. Jeg fuldendte 2. Act af Clorinde og skrev paa den tydske Oversættelse af min Paaskepræken. Stormasten som man havde

opdaget at være angrebet af Forraadnelse i Roden blev repareret. I Eftermiddag havde vi lidt Vestenvind og befinder os efter Capitainens Sigende paa Højden af Lissabon. Jeg læste i Romanellis Viaggio del Pompeii.

6. Juli 1819.

Jeg havde i Morges Klammerie med Capitainen i Anledning af at Regnen havde slaaet ind i min Koj, hvorom jeg forhen havde underrettet ham, uden at han havde bekymret sig om at afhjælpe det. I Formiddag blev det Øverste af Stormasten taget ned. Jeg arbejdede paa Clorinde og den tyske Oversættelse af min Paaskepræken og læste i Eftermiddag i Romanelli. Vi saae 4-5 Skibe. Nordostvinden har igien begyndt -

10

7. Juli 1819

og vedvaerede desværre med stiv Kuling og Slingring hele Dagen. Mit Formiddags- og Eftermiddagsarbeide var det sædvanlige og jeg begyndte i Aften paa Romanellis Beskrivelse over Turen til Pæstum.

8. Juli 1819. 15

Fremdeles Nordostvind, kold og suur og i forøget Grad. Trods Slingringen fortsatte jeg dog i Formiddag Clorinda og Oversættelsen af min Paaskepræken og læste i Eftermiddag i Romanelli om Herculaneum og Pozzuoli.

9. Juli 1819.

Samme fortrædelige Vind med stærk Søgang især mod Aftenen. Fortsat Clorinde og fuldført den tyske Oversættelse af min Præken, tilendebragt Gjennemlæsningen af det ny Testament paa hollandsk og begyndt paa Iorio om Pozzuoli.

10. Juli 1819.

Ak endnu raser Nordvinden og bragte i Formiddags en Søstyrtning ind til mig giennem Cahytvinduet. Capitainen er ganske modløs og jeg begynder og at tabe Taalmodigheden. Fortsat Clorinde og Iorio.

11. Juli 1819.

Søndag. I Dag var Søen noget stillere, men Vinden blæste fra samme Hjørne. Fortsat Clorinde, endt Iorio, begyndt paa den italienske Itinerario og Catalogen over Studierne i Neapel, samt læst min Julepræken paa tysk for Capitainen.

12. Juli 1819.

Stille Vejr med Dønninger. I Formiddag endt 3. Act af Clorinde. I Eftermiddag læst Italiensk. Vi havde en kort Stund en Pust fra Sydvest. Til Stormasten blev i Formiddag sat 2 nye Stivere.

35

13. Juli 1819 .

For det meste stille og Vinden ustadig, men gik atter i Aftes til det Nordlige Hjørne. Fortsat Clorinde og læst Italiensk. Capitainen fortalte om en gammel Pige ved Harlem for hvem hans Fader havde faret som Skipper og som efterlod sig i Contanter 17 Mill. Gylden foruden betydelige Godser. Hun hedte Vollenhofer.

15. Juli 1819.

Nordostvinden har fremdeles regieret og især i Dag. For et Par Dage siden satte en sig Fugl paa Masten og blev fanget. Den har gule Been og et meget spids Neb og er stor som en Due. Formodentlig er det en Slags Falk. Jeg har fortsat Clorinde og læst Italiensk.

18. Juli 1819.

Søndag. I Gaar og Forgaars samme Elendighed og uafsladelig Slingring. I Gaar endte jeg 4. Act af Clorinde. I en Slingring gik mit Blækhorn fløiten. Det værste er at man ingen Motion kan faae. I Dag prøvede jeg paa at gaae paa Dækket men gleeed og slog en Finger itu. I Formiddag begyndte jeg paa 5. Act af Clorinde. Gid den sidste Act af min Sætragoedie snart maatte endes. Uden bestemt Arbejde vilde denne Skjærsild være utaalelig.

22. Juli 1819.

Mandags Eftermiddag fik vi en liden Regnskuur med vestlig Vind, men som neppe vaerede 1 Time, før den drejede til Nordvest, der for det meste holdt ved til i Dag Morges da den gamle Nordostvind igien meldte sig. Vi ere endnu ej komne videre end til omtrent paa Højden af Finis Terræ. I Forgaars svømmede et, som man troede, i en Maatte indsyet Liig tæt forbi Skibet. Med Fortsættelsen af Clorinde og Italiensk og det hollandske Testament, som jeg atter har begyndt paa, har jeg søgt at fordrive Griller og Keedsomhed. Da Søen i disse Dage har været temmelig rolig, har jeg og taget mig lidt Motion. Gud giøre Pinen kort og trøste min E[lisa].

25. Juli 1819.

Søndag. Forgjæves haabede vi Forandring med Hundedagens Indtrædelse og det ny Maaneskifte. Den samme kolde Nordostvind blæser uafsladelig og i Forgaars Nat var det, som Capitainen sagde koldere, end da han i Februar Maaned, var her paa samme Strøg. Søen har ellers været jævn og Vejret klart saa jeg har kunnet faae lidt Motion til at fordøje de Bønner og Erter, som vi 4 Gange om Ugen maae tære tilligemed sort, gammelt ult Kjød og graat halvraadent Vand. Løverdag vanker der Risengrød og Søndag og Onsdag en haard

Deipudding med Rosiner i. I Gaar blev jeg færdig med Clorinde, hvorpaa jeg kun har arbejdet i 6 Uger og neppe det. For Resten har jeg læst Italiensk og begyndt paa mine italienske Excerpter igien. I Gaar havde vi paa Siden af os den svenske Skipper fra Stockholm som vi traf i Torrevecchia. Jeg drømte i Nat at jeg saae en stor Tarantel tæt ved mig. Siden drømte jeg at jeg vilde besøge min Søster, men traf min Kone.

1. August 1819.

Søndag. Jeg har ladet min Dagbog hvile i disse 8 Dage fordi jeg intet havde at melde uden den gamle Elendighed: Nordostvind, der i de sidste Dage afløstes af Vindstille. I Dag synes Vinden at ville føje og Gud give den maae holde ved. Jeg har atter begyndt paa Dante og læst 26 Sange af hans Inferno for at fordrive Tiden paa denne infernalske Reise. Ligeledes har jeg atter taget fat paa Petrark og for Resten giennemlæst de fra Iorio til Münster medsendte Bøger. Af Petrarks 4. Sestine har jeg forsøgt paa at gjøre følgende Oversættelse:

Den som indsluttet maae henslæbe Livet 15
 Paa falske Bølger og blant skjulte Klipper,
 Fra Døden kun adskilt ved lidet Fartøj
 Kan ikke være meget langt fra Enden.
 Han derfor bør i Tide søge Havnen
 Mens han end Roret styre kan og Sejlet. 20

Den blide Luft til hvilken Roer og Sejlet
 Jeg gav, da jeg begyndte Elskovslivet
 Med Haab at komme lykkelig i Havnen,
 Mig førte siden mellem tusend Klipper;
 Og Grunden, hvi det gik saa slet mod Enden 25
 Ej fandtes udenfor men i mit Fartøj.

Lang Tid indsluttet i det blinde Fartøj
 Jeg drev omkring og aldrig saae til Sejlet,
 Saa Dag fra Dag jeg nærmede mig Enden:
 Da det behaged ham som gav mig Livet, 30
 At føre mig saavidt bag hine Klipper,
 At dog jeg langtfra kunde øjne Havnen.

Som stundom Lys om Natten sees i Havnen,
 Fra et paa Havets Dyb omtumlet Fartøj,
 Hvis det formenes ej af Storm og Klipper, 35

Saa jeg henover Bugningen af Sejlet
 Saae matte Lysglimt af Hinsidet-Livet
 Og sukkede og længtes efter Enden.

5 Dog endnu ej jeg sikker er paa Enden:
 Hvor gjerne jeg ved Dag vil vinde Havnen,
 Thi lang er Reisen og kun kort er Livet.
 Jeg frygter for det skrøbelige Fartøj,
 Og mere end jeg ønsker svulmer Sejlet
 Af Storm der driver mig mod disse Klipper.

10 Hvis levende jeg undflyer falske Klipper
 Og efter lang Omflakken frelst naaer Enden,
 Hvor gladelig skal jeg nedhale Sejlet
 Og kaste Anker, hvor jeg finder Havnen:
 Hvis jeg ej brænder som et antændt Fartøj;
 15 Saa tungt mig er at lade Vane-Livet.

Du som for Enden raader som for Livet
 Før jeg mit Fartøj knuser mellem Klipper,
 Giv at i Havnen frelst jeg bjerger Sejlet.

I Dag er det Pavels's Fødselsdag, da han formodentlig fylder sit 50. Aar.
 20 For 6 Aar siden celebrerte vi den paa Eger. Capitainen fortalte i Dag at han
 havde udregnet, at hvis vi blot havde tilbagelagt en $1\frac{1}{4}$ Miil i Vagten, vilde vi
 forlænge siden været i Kjøbenhavn.

4. August 1819.

For ej som Fangen i Yoricks følsomme Reise at udgrave enhver Kummings
 25 Dag paa min Karvestok, tager jeg 3-4 ad Gangen. Den gode Vind i Søndags
 varede kun til Aftenen da den blev nordlig og vedblev saa hele Mandagen.
 I Gaar var den Nordost til Middag og siden Havblik. I Dag blæser for første
 Gang i 7 Uger en ordentlig Medvind (Sydvest) saa sagtelig og dersom den
 vedbliver og forstærkes kan vi vel omsider haabe, efter saa mange skuffede
 30 Forventninger at giøre nogen Fremgang. I Forgaars krydsede en engelsk
 Orlogsmand som flagede os forbi, formodentlig paa Jagt efter Insurgent-
 Capere eller Corsarer, som have deres meste Strøg paa denne Kant mellem
 Finisterre og Ortegal-Capet. I Gaar passerte os tæt forbi en Nordmand eller
 Svenske med Trælast til Spanien. Ogsaa blev Mandskabet i Gaar sat paa halv
 35 Ranzion formedelst Mangel paa Proviant. Min Chokolade fik Ende i Dag, min
 Røgtobak ligesaa og Caffé har jeg ej smagt paa 14 Dage. Dante, Petrark, Iorios
 Skrifter, den hollandske Bibel og Italiensk Grammatik har været min Lecture.

8. August 1819.

Søndag. Skjønndt temmelig svag vedvarede den gode Vind til i Forgaars og vi havde et Par skjønne Sommerdage; men da drejede den sig til Nord og i Gaar til Nordost som i Dag blæser af alle Kræfter – og saaledes blev Glæden kun kort men Pinen bliver stedse længer. I Torsdags havde vi Besøg af en engelsk Skipper og en ung Passagier som gaae til Brasilien. Skibet heder George og er fra Liverpool. De bragte os Potatos, hvoraf vor Beholdning og var opgaaet og vilde af os have Caffé, hvorpaa vi og er bankerot. Jeg har gjort Vold paa en Paqve med Chokolade til en Ericksen i Kjøbenhavn og deraf taget 1 Pund ligesom Skipperen har overladt mig en liden Portion Røgtobak. 10 Min Lecture har været den samme som ovenmeldt er. Jeg drømte Natten til Fredag, at vi skulde naae Kjøbenhavn om 16 Dage, altsaa den 22. d. M., men det seer ej ud dertil.

12. August 1819.

Torsdag. Efterat have havt Nordostvind i Søndags og Mandags, fik vi den 15 modsatte Vind i Tirsdags da vi liggende paa Højden af de saa kaldte Sorlingsøer ej kunde bruge den til at anløbe Canalen. I Gaar Formiddags var Vindstille men i Gaar Eftermiddag blæste der en taalelig god Nordvest som i Dag Morges bragte os ind i Canalen paa Højden af Lizzard hvis Kyst og 2 høje Fyrtaarne man tydelig kunde see i Kikkerten. Saa er vi Gud skee Lov ude af den fortræde- 20 lige spanske Sæe, som vi har kjæmpet med i 2 Maaneder, uden at see andet end Himmel og Hav. I Dag Morges havde vi 15 Skibe omkring os. Vinden stillede af, men begyndte saa sagte og jævnt i Eftermiddag med Nordvest. Den 9. August var kold. – I Dag er det 21 Aar siden min Fader indsatte mig som Præst paa Eger. I Gaar tilendebagte jeg 2. Gang Dantes Purgatorium og begyndte i 25 Dag paa hans Paradiso. Gud give min Skjærsild og snart maatte ende med det paradisiske Gjensyn af Fædreneland og alt hvad der er mig kjært. Petrarks 6. Canzone i 2. Bog har jeg saaledes oversat:

Naar min Trøster, trofast blid neddaler,
 For min trætte Sjæl med Roe at qvæge 30
 Og mit Hjertes dybe Saar at læge
 Medens hun saa venlig til mig taler,
 Raaber jeg, hvis Aasyn Sorgen maler:
 »Hveden kommer Du o Helgeninde?« –
 Palmegrenens Blade vinde 35
 Sig om Laurens Løv og Barmen kroner, –
 »Ned fra Lysets Regioner,«
 Svarer hun, »jeg fløj paa lette Vinge,
 Og blot kommer for dig Trøst at bringe.«

Jeg min Tak med Ord og Mine tyder,
 Og saa spørger jeg: »Hvordan erfarer
 Du min Tilstand her?: Og hun mig svarer:
 »Dine Klagers Strøm, der sig udgyder
 5 Sukkeblandet og ustandset flyder,
 Naaer til Himlen og min Fred mig røver.
 Det saa bittert dig bedrøver,
 At jeg, fra hint usle Liv udrevet
 Til et bedre Liv er hævet;
 10 Elskte du mig, som din Mund, dit Øje
 Yttred tit, det burde dig fornøje.«

Og jeg svarer: »jeg kun *mig* begræder
 Som staaer her i Mulm og Qval tilbage,
 Vis paa at du Himlens Fryd maae smage,
 15 Som paa det der frem for Øjet træder.
 Mon ej evig Fryd og evig Hæder
 Himlen og Naturen dig tilsagde
 Da de kjerligen nedlagde
 I dit unge Hjerte slige Dyder,
 20 O du siældne Aand, som nyder
 Lønnen hist for ædle Liv heneden
 Og saa brat forsvandt i Saligheden?

Men hvad kan jeg, uden evig klage,
 Jeg, et Intet, fra dig udelukket?
 25 Var mit Livslys dog i Vuggen slukket,
 Skulde jeg ej vidst af Elskovs Plage!
 Og hun svarer: »Stands dog med din Klage;
 Lad din Aand, højt over Jorden hævet,
 Og fra verdslig Tant løsrevet,
 30 Med en rigtig Maalestok bedømme
 Dine søde, falske Drømme.
 Elsker du mig ret, du mig ledsage,
 For en Green af disse at modtage.«

»Siig, hvad hine tvende Løv betyder,«
 35 Spørger jeg, og faaer til Svar af Hende:
 »Du vel af dig selv dem burde kjende,
 Du som med din Pen det ene pryder:

Sejren over mig og Verden tyder
 Palmen, tidlig vundet; Lauren viser
 Den Triumf, hvorfor jeg priser
 Ham, som gav mig Styrke til at vinde.
 Føler du din Kraft hensvinde, 5
 Beed til Ham, han kraftig dig vil lede.
 Saa vi samles kan i evig Glæde.«

»Er det«, siger jeg, »Guldlokkens Kjæde
 Som end fængsler mig; seer jeg de milde 10
 Øjnes Lys?« »Ej Daarskab dig forvilde!«
 Svarer hun; »her seer du for dig træde
 Frigjort Aand, som nyder Himlens Glæde.
 Hvad du søger, alt til Jord er blevet;
 Men for dig at faae udrevet 15
 Af din Sorg, tør jeg mig saa fremstille
 Her for dig. Meer skjøn du vilde
 Og meer elskelig, meer from mig finde,
 Kunde jeg min og din Frelse vinde.«

End jeg græder. Hun med Haanden 20
 Tørrer af min Graad og Suk udstøder
 Sødt, skjøndt Harm i Øjet gløder,
 Og med kraftigt Ord hun mig paaminder.
 Derpaa hun og Søvnens fra mig svinder.

15. August 1819. 25

Søndag. I Fredags havde vi en god Vestenkuling, der bragte os i Gaar Morges til Højden af Øen Wight. Men i Gaar Formiddag var Vindstille og i Gaar Eftermiddag en svag Vind der dog blev lidt bedre mod Aftenen. Adskillige engelske Vestindifarerere foere os forbi og toge, efter deres insolente Sædvane, Vinden fra os ved at sejle i vort Kjøl vand. I Dag Morges laae vi ligefor Beachhead 30 eller Bevesier, hvis høje hvide Klint ligner Møens. I Formiddags var Vinden skral og vi havde Besøg af en engelsk Lotsbaad, med hvis Folk vi bleve enige om at skaffe os Vand, omtrent et Par Tønder for 20 Piastre, efter at de havde begiært 10 Gvineer. Den ene af dem blev ombord med os til Hastings, en liden Landsbye mellen Beachyhead og Dungeness, hvor Vandet blev os bragt efter 35 et Par Timers Ophold, der var saa meget ubehageligere som Vinden var god og jeg sandsynligvis derved gaaer glip af Synet af Dover, som vi formodentlig

komme til at passere i Nat. Jeg har hver Formiddag læst 4 Sange i Dante og noget i Petrark og i Torsdags oversatte jeg følgende vittige Inskription paa et Hospital, som jeg fandt i en Anmærkning i Dantes Paradiso pag. 50: Fondo questo spedal persona pia; Ma i poveri da starci fece pria, – saaledes:

5	See dette store skjønne Hospital!	}	cf. Oeuvres de
	En from, gudfrygtig Mand lod det oprette,		Boileau
	Og skaffed' forud det fornødne Tal		1. Tome pag.146
	Af Fattiglemmer, for det at besætte.		Sat. IX. v. 160
10			Noten om Rau- lin.

18. August 1819.

Onsdag. Desværre har jeg faaet meer af Dover at see end jeg ønskede. Mandags Morgen laae vi mellem Dungeness (ogsaa kaldet Lingets) og Dover og havde hele Dagen blikstille og temmelig stærk Hede. En hollandsk Lotsbaad
15 af de saa kaldte Klinkers (fordi den er klinket sammen uden Spiger) bragte os en liden Provision af Potatos og Røgtobak og vi var ombord paa samme og røgede en Pibe Tobak hos den beskjænkede Skipper, som fik Salt i Omtusknung for sin Tobak og sine Potatos. Baaden gjorde i Aar sin 4. Reise for at møde hollandske Ostindifarere og lotse dem til Amsterdam. Om Eftermiddagen
20 passerede en død Mand, med Klæder og Skoe paa, flydende i nogen Afstand forbi vort Skib. Et norsk Skib passerede os forbi og var formodentlig læk, da Pomperne jævnlig vare i Bevægelse. I Gaar Morges begyndte den gamle sure og kolde Nordostlige Vind, der overalt saa utrættet forfølger os, igien og forstærkedes stedse meer især mod Aftenen. Vi krydsede mellem Dover og Boulogne
25 hvis høje Telegraftaarn tydelig kunde sees i Kikkerten, og i Dag har vi bautet mod samme Vind mellem Calais og Dover og laae saa nær under sidstmeldte at man tydelig kunde see Castellet og Fyrtaarnet paa Syd-Forlands-Pynten, samt et Par Landsbyer paa den sydlige Kant af Dover omgivne af Ager og Eng. Jeg havde forestilt mig Dover, som ligger bag bratte Kridtklinter, højere. I
30 Eftermiddag vare vi ved den franske Kyst og paa Højden af den hvide Klint bag hvilken Calais ligger i en Bugt. Min Lecture har været den sædvanlige.

22. August 1819.

Søndag. I alle disse Dage har vi kjæmpet med den haardnakkede Nordostvind og krydset uophørlig mellem Dover og Calais og formedelst Skibets Slingren
35 har jeg ej kunnet faae synderlig Motion. Et Par engelske Lotsbaade, formodentlik lokkede af vor paa Krykker staaende Mast, har meldt sig, men fik kort Beskeed. Disse Karle skal nogle Gange have drevet Nederdrægtigheden saa-

vidt, at de har boret Hul i Skibene for at faae dem læk og Haverie er deres fornemste Speculation. Taarnene i Calais og Dovers Bye saae jeg i Torsdags temmelig tydelig. I Gaar Aftes saae jeg Fyrlanternen i Calais som kan drejes omkring og som 3 Gange i hvert Minut vendes vexelvis mod Syd og Nord for at vejlede saavel ud- som indgaaende Skibe. En Hollænder der kom fra Nyorleans og havde været 16 Uger undervejs sendte sin Slup ombord til os for at faae Brænde, hvormed vi ej kunde hjælpe ham. Efter min Drøm skulde jeg i Dag været ved Helsingør; men jeg er smertelig kommet ud af denne Drøm og har seet mit Haab saa ofte skuffet, at jeg er nær ved at tabe selv denne sidste Trøster i Nøden. Med Dante og Petrark blev jeg i Forgaars 2. Gang færdig og har begyndt paa at oversætte en Sang af Dantes Inferno.

26. August 1819.

Torsdag. Den samme evindelige Nordostvind som i Mandags og Tirsdag var moderat, tog i Gaar til med forøget Kraft og holder fremdeles ved og vi ere ej komne videre end til Højden af Antwerpen. Vi er saaledes forbi Canalens værste Banker og den farligste af dem, nemlig Polderen, men har Gallophen hvor et engelsk Skib med Fyrtaarn har fast Station, og højere op Leman tilbage. I Mandags fangede [vi] nogle Macrel og Endeel saa kaldte Knorhaner. Jeg blev i Dag færdig med Oversættelsen af Dantes Inferno, men Gud veed naar jeg bliver færdig med denne infernalske Reise. Paa Tassos Gierusaleme liberata har jeg atter begyndt at læse og har oversat 10 Strofer af 1. Sang. – I Gaar ragede jeg mit 9 Uger gamle Skjæg.

31. August 1819.

Tirsdag. I Fredags vedvarede endnu Modvinden, men var i Aftagende. I Løverdags var det Blikstille, en dejlig Sommerdag. I Søndags begyndte en sagte Kuling fra Syden, som stedse tiltog, saa vi om Eftermiddagen, da vi vare paa Højden af Amsterdam, gjorde $4\frac{1}{4}$ Mil i Vagten og for første Gang paa hele Reisen sejlede for de Vind. Den samme Kuling har siden holdt ved og blæste i Nat saa stærkt at vi mistede 2 Sejl og har i Dag havt en svær Slingring og Søstyrtinger over Dækket. Ved den dejlige Luftning fra Syden forekom det mig som da Herren aabenbarede sig for Elias i den milde susende Vind og man maae have flakket 16 Uger paa Søen og i 12 af disse været udsat for en vedholdende Modvind, for at kunne forestille sig hvad man føler ved en saa længe og inderlig ønsket Omvexling. I Aften ere vi paa Højden af Jyllands vestlige Spidse: Bovenbergen – og Gud give nu en god Nordvestvind, saa komme vi om et Par Dage til det længe forønskede Maal. I Dag blev jeg færdig med Oversættelsen af 10. Sang i Dantes Purgatorio og har nu oversat 25 Strofer af Tassos Gierusaleme liberata 1. Sang.

5. September 1819.

I Onsdags d. 1. September havde vi skral Vind og laae omtrent mellem Jyllands og Norges Kyster, hvilke sidste vi giennem Kikkerten kunde see fremragende som blaanende Fjelde. 2. Septbr. saae vi om Aftenen Skagens Fyr; 5 mellem dette og Skibet Fuldmaanen og bag det en mat Maaneregnbue paa en graa Skyc. 3. September kom vi et Stykke frem i Kattegat omtrent mellem Læssøe og Anholt og saae 60 a 70 Skibe omkring os. 4. September laae vi med skral Vind og havde 117 Skibe rundt om os. Om Eftermiddagen var det Stille og Solen skinnede som paa en Sommerdag. I Aftes var der lidt Sydvestvind 10 og vi befandt os i det klare Maaneskin omtrent paa Højden af Laholmsbugten. Da jeg vognede i Dag Morges saae jeg Solen skinne ind i mit Værelse og begreb deraf at vi havde slet Vind og blev desværre bestyrket deri da jeg kom paa Dækket, hvor jeg fandt Skibet krydsende langt i Vest, medens man i Kikkerten kunde skimte Kullen i Øst og hørte den trøstelige Efterretning at vi med denne 15 Vind ej kunne anløbe Sundet. Sandelig maae jeg vel sige med Wessel: »O Skjæbne hvor er du umanerlig stiv«, og det indtil Enden. I Gaar fuldendte jeg et Digt, hvoraf jeg havde skrevet et Par Strofer paa den Spanske Søs og som under Tittel af: »Ægirsfuglen« indeholder en kort Udsigt over min bedrøvelige Sørejse:

20 Flyv over det sortladne Hav,
Flyv Ægirs Fugl med hvide spendte Vinge,
Flyv over Dybets bølgeslagne Grav
Og raskt mod Sjelunds Kyster du dig svinge

25 Fra Napels minderige Bugt
Hvor Vesbius vildt Flammelokken ryster
Du styrede med jævn og stadig Flugt
Hen til Valencjas saltbesprengte Kyster.

30 Klog du undveeg den lumske Strand
Hvor punisk Tro end øver fordums Kunster,
Hvor frække Røver slæber hen sit Ran
Og Luften sortner af pestsvangre Dunster.

35 Du hvilte ved en Palmelund
Omhvæved af Cypressens mørke Krøner
Hvor graalig paa sin nøgne Klippegrund
Højt Alicante over Havet troner.

Og atter slog du Vingen ud
 Og svæved over Middelhavets Bølge,
 Du Støtterne med Kjæmpers Varselsbud
 Djærv trodsed som Odysseus og hans Følge.

Men ej omsonst. Fra Afgrunds Skjød 5
 De sorte Dybets Kjæmper mod dig brøde
 Og Boreas fra Nordens Iispol brød
 Og barsk og hvinende gik dig imøde.

Da blev din Flugt saa tung og seen 10
 Og bølgeslagne Vinge mat sig hæved.
 Paa viden Hav med knækket Vingebeen
 Du klynkende frem og tilbage svæved.

Omsonst din Sangers Sukke lød': 15
 »O Nord, hvi støder du din Søn tilbage?«
 Omsonst hans bitre Længselstaare flød,
 Og Havets Brusen døde hans Klage.

Da kom en flagrende Favon 20
 Og spillede om dine vaade Vinger
 Og dig til Strædet bar, hvor Albion
 I Havet speiler sig som dets Betvinger.

Og mangel Broder fandt du der
 som delte vel forsøgt din bittre Klage.
 Du svæved længe mellem blinde Skjær
 Og saa din gamle Fjende mod dig drage.

Men Mildhed barske Vælde brød; 25
 I Sydens Kuling raskt du Vingen rørte;
 Dens Brusen i din Sangers Øre lød
 Som da Profeten Herrens Tale hørte.

(1. Kongernes Bog 19. Cap. 12. v.)

Og nu da du paa sene Flugt 30
 Seer Nordens Stjerner over Issen blinke –
 O stands nu ej! – Flyv over Codans Bugt,
 Hvor Hjemmets Glæder trætte Vandrers vinke.

Af Tasso 1. Sang har jeg nu i alt oversat 34 Strofer og lader det for det første blive derved. Jeg drømte i Nat at jeg talte med min E[lisa] og at hun sagde, at hun nu kunde see lidt, men tilforn havde været blind. Gud forbyde det!

7. September 1819.

5 Tirsdag. Vi krydsede i Søndags og i Gaar med en stærk Sydost vind, der i Gaar Eftermiddag Gud skee Lov omskiftedes med en Nordvestvind der førte os saa jævnt forbi Kullen og langs med Sjællands Kyst til Helsingørsred, hvor vi ankrede i Skumringen. I Dag Formiddag gik vi i Land i Helsingør med en Færgebaad hvorfor Captainen maatte betale 8 Rbdl. 4 Mark og jeg 2 Rbdl. Vi
 10 toge ind hos en Gjæstgiver Hansen og jeg gik strax paa Posthuset, hvor jeg ej traf Top, men hørte af en af hans Contoirbetjente, at mit fra Livorno sendte Tøj var just i Dag afgaaet med en Skipper Knudsen til Kjøbenhavn. Siden besøgte jeg Mad. Sommer og blev didhen ledsaget af en Lieutenant Lemming som er forlovet med hendes Datter Bolette og som lader til at være en brav
 15 ung Mand. Han hentede sin Kjæreste som er Lærerinde paa et Institut hvor hun har 15 Rbdl. om Maaneden. Mad. Sommer er et sandt Jammersbillede og maae bestandig holde Sengen. Foruden Blindhed og Gigt, har hun tillige havt det Uheld for nogen Tid siden at falde giennem en Luge og forslaaet den venstre Side. Synet af hende er en saare lærerig Lection mod ald Utaalmodighed.
 20 Lemming fortalte, at en Mad. Bech, som sandsynlig er den forrige Trine Brochmand, nu er en Slags Marketenderske ved et privat Theater paa Kronborg. Han og alle i Helsingør talte om Revolutionen i Kjøbenhavn mod Jøderne, hvori min gamle Universitets Kammerat, Michelsen ved Holmen, skal have faaet et dødeligt Slag af en Geværkolbe. Skrækeligt – og højst beklageligt,
 25 hvis det er sandt, for hans Kone og talrige Børneflokk. Lemming fortalte og om Uroligheder som skal have været i Christiania i Anledning af en ved Krigsretsdøm afsat men af Stortinget frikjendt Officier. I Verthuset traf jeg en Skipper fra Fredrikstad, som havde seet min Kone hos Kaalunds. Siden var jeg hos engelsk Consul Fenwick, leverte ham et Brev fra Stuvitz, vexlede
 30 5 Piastre i danske Rigsbanksedler og blev budet til Middag. Jeg spiste der i Sælskab med en Deel engelske Skibscapitainer, hans Moder, en Francoise og et ungt Fruentimmer, formodentlig hans Datter. Ved Bordet blev der for det meste talt engelsk og efterat Dugen var borttaget og Fruentimmerne bortgaaede, paa engelsk Vis serveret med Viin og Frugter. Efter Bordet førte Consulen
 35 mig til Damerne med hvem jeg maatte conversere paa Fransk om Italien. Fenwick fortalte at man nylig har fundet et probat Middel mod Pesten, nemlig at tage 4 Uncer Olie. Desværre blev Skipperen som her skal losse 10 Piber Brændevin ej klar og jeg maatte følge ham ombord, bitterlig fortrydende at jeg ikke i Dag strax tog Vogn til Kjøbenhavn, især da min E[lisa] under nær-

værende Omstændigheder, maa føle det dobbelt tungt at være ene; men bliver Skipperen ikke færdig i Morgen Formiddag og Vinden er imod, gaaer jeg overland til Kjøbenhavn, skjøndt mit Pas lyder paa at gaae Vandvejen. Med Guds Hjelp er det den sidste Nat jeg tilbringer ombord, og min 4 Maaneders Rejse ender sig i Morgen i Kjøbenhavn.

5

16. September 1819.

Torsdag d. 16 i Kjøbenhavn. Desværre maatte jeg endnu udholde et Par Dage paa den fortrædelige Skude. Onsdagen d. 8. var Søen saa urolig, at Baaden som skulde modtage det her udlossende Brændevin først kom silde paa Eftermiddagen. Da Captainen kom tilbage om Aftenen fra Byen, bestilte jeg Færgebaaden til at afhente mig næste Morgen Kl. 7, men den udeblev, skjøndt vi signalerede med Flagget. Imidlertid kom Lodsen ombord og vi lettede Anker, skjøndt det næsten var blikstille, saa vi mod Aftenen ikke kom længer end et lidet Stykke borten for Snækkesten, hvor vi ankrede tæt ved en russisk Fregat der var meget net indrettet. En der ombord værende Minister og flere med ham toge fra Bord i Jollen til Kjøbenhavn og i den Anledning blev givet en Æressalut af 9 Skud og hele Mandskabet antrukket i ny Uniform stod en Høje paa Raaerne og bragte ham et skingrende Hurra. Jeg misundte virkelig disse Herrer som endnu samme Aften kunde være i Kjøbenhavn og blev ganske utaalmodig over at jeg saa nær ved Maalet endnu skulde pines ombord. Lykkeligvis meldte sig ved Skibet en Baad fra Snækkesten der om Formiddagen havde solgt os Frugt og jeg bestilte den til at afhente mig næste Morgen, hvis der ej blev god Vind. Næste Morgen var Vind og Strøm stik imod og jeg saae længselsfuld Baaden imøde, som arriverede 6½ og bragte mig for 1 Rbd. i Land i Snekkesten, hvor jeg tog Foden fat og vandrede i den dejlige Morgenstund fro og let om Hjertet langs med Stranden til Helsingør, hvor jeg strax lod mig indskrive til at tage med Posten og siden tog en Frokost hos Hansen, der fortalte om sin Audience hos C[arl] J[ohan] og yttrede temmelig sangvinske Forhaabninger om det Norske Pengevæsens Forbedring, paa Grund af en Parlementsact som han vilde vide at være nylig passeret til Fordel for den Norske Trælasthan- 30 del ved Toldens Nedsætning. Kl. 10 Fredag d. 10. gik jeg til Posthuset og efterat have frokosteret hos og converseret med Top, beseet hans pene lille Hauge og faaet en heel Pakke med norske Nationalblade, rullede jeg afsted i Selskab med en Dame – om Enke, Kone eller Pige veed jeg ikke – der saae sygelig ud og med hvem jeg converserede om Italien. Paa det første Bedested 35 var et Jagtsælskab for hvem Postkarlen maatte gotgiøre at jeg ej var en Jøde, endskjøndt jeg haaber at have tilstrækkelig Attest derfor i mit Physiognomie. I Hirschholm hvilede vi en Times Tid og traf der en aldrende Mand med 2 unge Fruentimre der fortalte om Spektaklet i Kjøbenhavn. I Nærheden af Gien-

tofte saae vi en svær sort Røgstøtte at hæve sig fra Kjøbenhavn og bleve ej lidet urolige, da vi troede at det stod i Forbindelse med Jødefejden og den første vi mødte sagde os at Branden var paa Østergade. Men vi bleve snart beroligede da vi saae Røgen aftage og blev underrettet om at Branden var paa Tranbrænderi⁵et. Min første Vandring var til Dall, hvor jeg fik mig en liden Forfriskning, og som fulgte mig til min E[lisa] hvis Glæde over at see sit længe skuffede Haab opfyldt, jeg ej vil beskrive.

Saaledes endte da min lange Udvandring og mine Fahrten zur Wasser und zum Lande vel og lykkelig og jeg takker den gode Gud af mit ganske Hjerte,
¹⁰ som har ført mig saa faderlig hidtil og forundt mig sund og glad at vende tilbage til mit Hjem, hvor jeg først ret kan nyde Reisen i Erindringen, ligesom jeg før nød den i Haabet og hvor den viser sig, som J. Paul siger, ligesom naar man seer en Eng langt borte, med lutter Blomster, fordi Græsstraene der imellem forsvinde. Og nu Farvel min kjære Dagbog!

DIS-Danmark

1 0 5 3 8 8